NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
8 M
22 — D
19
ROMA

BIBLIOTHECA CLERR. REGG. S. PAULI
COLLEGII SS. BLASII ET CAROLI DE URBE
PLUT. LOCULUS VI NUM.

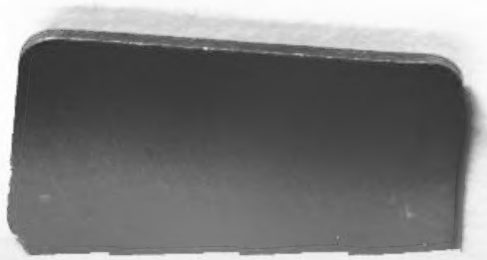

Digitized by Google

Digitized by Google

CONCIONES

Siue

CONCEPTVS THEOLOGICI,

AC PRÆDICABILES

IN OMNES QVADRAGESIMAE ET PASCHATIS DOMINICAS, AC FERIAS,

FIGVRIS, ALLEGORIIS, SIMILIBVS EX SACRIS profanisque Scriptoribus pleniſſimi, cum occurrentium fidei controuerſiarum tractatione.

Authore R. D. PETRO BESSEO *SS. Theol. Doctore, Regis Chriſtianiſſimi Galliarum, &c. Oratore.*

Hac editione emendati & aucti Indice quadruplici: *In quo etiam quidquid in Dominicarum Euangeliis totius anni, atque SS. occurrit, effatim hauriri poteſt.*

Studio M. M.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud Ioannem Kinckium, ſub Monocerote.
ANNO M. DC. XIII.

8-22-D. 19.

Digitized by Google

Digitized by Google

ADMODVM
REVERENDO ET
AMPLISSIMO VIRO AC
DOMINO,

D. GEORGIO BRAVN,

SS. THEOL. LICENT. COLLEgiatæ Ecclesiæ B. Mariæ ad Gradus Colon. Decano multis modis dignissimo.

QVI ex magni alicuius nominis tholo donaria suffixuri sunt, Vir Amplissime, trium mihi intér cætera vel maximè satagere videntur. Primùm, vt ei, cui dicatum ituri sunt, officij quam plurimum obseruantiæque debeant; dein, vt is sit, qui oblato munere dignissimus haberi possit; demùm, vt munus eidem natura sua quàm maximè conueniat, & placeat; ne si vel indigno, vel ei qui debitum illud sibi minus existimat, vel cui minus gratum sit, offeratur, seu incognitæ, seu vltroneæ, seu ingratæ merces pudeant.

Mihi igitur pro hac R. P. PETRI BESSEI Concionum parte tholum quærenti, Tua quamprimùm Amplitudo, nec iniuria, occurrit: cui, hoc qua-

Digitized by Google

lecunque animi mei argumentum, multo nomine, debebam. Natura enim cognato ſanguini obſeruantiam erga præſtantiores, & obſequium ita inſeuit; vt quamuis & aliis munera ſæpius videri poſſint debita, ea tamen ad cognatos libentius congenea στοργὴ deferat, maximè, ſi ad conſanguinitatis adfectum, primaria quædam virtus dignitaſque acceſſerint; quæ patrocinij ſui auctoritate ſuſceptos in tutelam fouere tuerique poſſit, benignitate velit. quorum alterum in te, Vir ampliſſime, experiuntur etiam mali, alterum potiſsimè omnes boni, vt propterea nullus dubitem; quin, quod tibi priuum eſt promouendæ Religionis ſtudium, hunc Orthodoxæ fidei præconem, nominis tui geſtamine, velut caduceo, veſtiri & tranquillari patiaris. vt ſi dentiens in dogmata noſtra hæreticorum mandibula, ab auctore feliciter contuſa, victorem ſuum poſthuma hoſtis arrodere præſumpſerit: hunc inſculpta nominis tui inſignia intactum conſeruent, illos terreant. Dignus tanto cliente Defenſor. dignus tali Patrono auctor; qui etiamſi ſeipſo minor, aut meritis ſuis eſſet obſcurior, dignus tamen, qui à luce tua inclareſceret, Amplitudine augeretur.

Inuidit eum hactenus Romanis auribus patria dialectus; aut, quod magis ſuadeor, in patria dialecto rara ſtyli maieſtas. Rapitur enim quodam verborum flumine auditor animus, lector oculus. & denſæ ſententiarum grauitati, tantus interlucet figurarum decor: vt neque contexta grauitas pariat moleſtiam, neque interludens decor affectatam ſapiat politiem. Theologus ita agit Theologum, vt Philoſophum iuxta ac polyhiſtorem agnoſcas: & denuò velut ſpoliata AEgypto, piè ſeruiant ſanctuario quæ imperarunt mundo. immeritò tam præclaris viri dotibus permotus Condeæ Princeps, eum aulæ ſuæ

læ ſuæ à ſacris concionibus & eleemoſynis habere voluerit.

Habuit interpres in quod ingenij ſui vires, eloquentiæ neruos intenderet: aſſecutus interim omnia, quantum in diuerſo idiomate licuit, ita feliciter vt non tam ſuo quam auctoris ore locutus videatur. Vnum hoc publicæ vtilitati deeſt, vt ſub nominis tui auſpiciis lucem videat, fauorem ſentiat: alterum nobis, vt ſicut optimo animo oblatum eſt, optimo accipiat, meque & nominis & honoris ſui obſeruantiſſimum habeat. Coloniæ 12. Kalend. Apriles, An. M.DC.XI.

Amplitudinis Veſtræ

Studioſiſſimus

IOANNES KINCKIVS
Ciuis ac Bibliopola Colonienſis.

Digitized by Google

AD

AVCTOREM, ET LOCA QVIBVS EST CONCIONATVS.

I.

CVm te Lugdunum, Conſtantia, cum Beluacum
Fundentem ſacros audijt ore ſonos:
Non vox eſt hominis; vox (inquijt) iſta Deorum eſt.
Inferni genimen vox tua Beſſe domat.

II.

Si Lemo vix talem tellus mihi mittat alumnum,
Sparſas Caluini dogmate purgo notas.
Ille animas ſoluat quas fraus male perdidit: illum
Vita ſalusq; manent, hunc ſua perditio.

III.

Te Lemo vix limus vix finxit; cor tibi totum
Sublime, illimi gutture ſermo fluit.
Nil mihi Beſſe nouum, ſi forte Lutetia lucet,
Si diluta tuo flamine, munda luto eſt;
Si fundata tuis conſtat Conſtantia verbis;
Nec Beluacenſem bellua vaſtat agrum.

AD LIBRVM.

AD mundi properas forum libelle,
Nec popli metuis miſer labellum?
Nec ſcabra metuis manus liturae?
Nec calces metuis retalcitrandum?
Nec Gallus Latia flagella lingua;
Nec naſi metuis metum timendi?
O librum impauidum & rudem timere:
An Beſſei metuam manu politum?
Quin Beſſum metuat calumniator,
Et qui vindicias erat Patronum.
Meque armet clypeo valentiore.
Pro me cauſa, fides, Deusque pugnat;
Hunc nulli ſtimulum premunt inulti.

APPRO-

Digitized by Google

APPROBATIO.

NOs infraſcripti Doctores SS. Theologiæ in alma Vniuerſitate Pariſienſi, deputati à dicta Vniuerſitate ad legendum, examinandum, & viſitandum, notum facimus legiſſe & viſitaſſe Conceptus Theologicos in Euangelia Quadrageſimæ, Ferias item & octauam Paſchæ habitos Pariſijs in Eccleſia S. Seuerini, per M. PETRVM de BESSE Doctorem dictæ facultatis, neque in eis quidquam reperiri, quod ſacris litteris, Canonibus, & traditionibus Eccleſiæ Catholicæ Apoſtol. & Rom. contrarietur, ſed dignos, qui in lucem emittantur. Datum Pariſijs 30. Septemb. 1603.

F. Pigné Gard. Pariſ.

F. Matthæus Doct. Reg. Carmelitarum.

Has R. SS. Theol. D. Petri Beſſei conciones in Dominicas ac Ferias Quadrageſimæ ac Paſchæ, nihil orthodoxæ fidei habere contrarium, quin magna cum Eccleſiæ vtilitate, Latino idiomate imprimi poſſe cenſeo.

TILMANNVS VOSMERVS librorum in diœceſi Colonienſi Cenſor ordinarius.

Digitized by Google

ARGVMENTA CONCIONVM QVADRAGESIMALIVM.

TAbula omnium concionum huius operis, in qua insignia omnia ac memoratu digna, quæ in singulis concionibus dispersè ac diffusè sunt dicta, breuiter, & compendiosè reperiuntur.

In die Cinerum Thema; *Memento homo quia cinis es & in cinerem reuerteris.*

In hac Concione de cineribus, de ieiunio Quadragesimali ac de memoria mortis disseritur.

Feria 5. post cineres. *Cùm introiuit Iesus Capharnaum* Matth. 8.

Centurionis erga seruum pietatem maximam, pluribus figuris ostendit esse miraculum, quod etiam peccatoris cõuersioni aptari potest: item quanta sit animæ nostræ nobilitas, in Centurione describitur, & quot sint nostræ infirmitatis appetitus in ægroto seruo, maximamque dignoscitur inter spiritum & sensum pugnam existere.

Feria 6. post Cineres. *Audistis quia dictum est antiquis, diliges proximum tuum*, Matth. 5 cap. 5.

Odij nocumenta & amoris vtilitates ethnicorum exemplis quasi ob oculos ponuntur, vt homines ad inimicos diligendos inuitantur.

Sabbato post Cineres. *Cùm serò esset factum erat nauis in medio maris & Iesus solus in terra*, Marc. cap. 6.

De tribulationibus Ecclesiæ tractatur, & quomodo ab ipsis illa acceperit incrementum, mare mundo, cimbam Ecclesiæ, ventos persecutionibus elegantissimè comparando.

Dominica ptima in Quadragesima. *Ductus est Iesus in desertum à spiritu, vt tentaretur à diabolo*, Matth. cap. 4.

Desertum comparat mundo, de quo multa; item pœnitentiæ confert, quem locum certaminis vocat, bellatores sunt Christiani, & dœmon, quorum varias commemorat vi-

rat victorias, ac maximam denique inter hos pugnam describit.

Feria 2. post Domin. 1 Quadages. *Cùm venerit filius hominis in maiestate sua*, Matth. 25.

Diei iudicij acerbitatem ostendit, quam procul dubio probat futurum esse, ac de die, iudice & indicandis multa colligi possunt.

Feria 3. *Introiuit Iesus in templum Dei*, &c. Matth. 21.

De auaritia & ambitione, de Ecclesia aduersus Simonia tractatur.

Feria 4. *Generatio prauа & adultera signum quaerit*, &cæt. Matth. 2.

De miraculis Christi elegantissimè agitur, peccatores & hæretici, veluti tunc Pharisæi miracula quærunt.

Feria 5 *Domine fili Dauid miserere mei.* Matth. 15.

De oratione & de necessitate nostrarum operationum, etsi peccatores simus; multa aduersus hæreticos de intercessione Sanctorum dicuntur.

Feria 6. *Est autem Ierosolymis probatica piscina*, Ioan. 5.

De diuina misericordia discurritur: piscina est pœnitentia & passio Christi; paralyticus est genus humanum & peccator; porticus sunt quinque sensus; motus piscinæ est diuina misericordia, sine qua non potest peccator saluari, optimè hæc omnia explicantur.

Sabbato post Domin. 1. Quadages. *Assumpsit Iesus Petrum, Iacobum & Ioannem*, Matth. 17. & Luc. 19.

Spem leuare labores longo discursu demonstratur, pluries Christus in vita sua transfiguratus est, de monte Thabor aliqua, cur Moyses, & Elias ad Christum accesserit, locutio de excessu, de amore atque humilitate Christi, quod non debent esse tria tabernacula, sed vnitas in Ecclesia, omnia apprimè explicantur.

Dominica 2. in Quadages *Assumpsit Jesus Petrum & Iacobum & Ioannem fratrem eius*, &c. Luc. 9.

Beatitudinis magnitudinem tantam esse ostendit, vt nequeat explicari, miraculum maximum quod anima Christi, quæ semper beata fuit, eandem beatitudinem extra corpus non patefecerit.

Feria secunda post Dominicam secundam Quadages. *Ego*

vado & quæritis me, & in peccatis vestris moriemini, Ioannis. 8.

De prædestinatione: item quantum prosit animæ humanæ præsentia Christi, quantum noceat absentia, quomodo intelligatur Deum obdurare peccatores, qui quærunt Christum, quando quærunt, & à quibus inueniatur, qui in peccato moriantur, & cur Deus peccatori eius reprobationem non reuelet.

Feria 3. *Super Cathedram Moysi*, &c. Matth. 23.

Cur Ecclesia Christi tam diu regnet, de Cathedra Petri. & multa in eius laudem, qui sedeant super Cathedram Diui Petri, de Prædicatoribus i, Doctoribus Sacerdotibus, Episcopis, & de aliis in Ecclesiasticis dignitatibus constitutis pertractatur.

Feria 4. De ambitione optimè, & de oratione aliqua dicuntur.

Feria 5 *Homo quidam erat diues & induebatur purpura & bysso* Luc. 16.

Paupertatem commendat, diuitias, conuiuia & vestium luxus damnat, in tribulationibus constitutis consolationem adfert.

Feria 6. *Homo erat Paterfamilias, qui plantauit vineam*, Matt. cap. 21.

Ponit multas vineas, scilicet animam nostram, mundum, religio, hæresis, sed de vinea Ecclesiæ ad amussim agens inquit Deum à peccatoribus fructum quærere.

Sabbato *Homo quidam habuit duos filios*, &c. Luc. 15.

Euangelium exponit, sed præsertim mundi solatia, prodigalitatem, luxuriam, peccatum, ac immoderatos epularum sumptus improbat, probitatem filiorum parentibus esse lætitiæ.

Dominica Tertia in Quadrag. *Erat Iesus eiiciens dæmonium*, Luc. 1.

Odium diaboli aduersus Deum & homines describitur, quibus multa mala infligit, videlicet cæcitatem, surditatem & aliorum sensuum priuationem, ac in mundi vanitates inuehitur.

Feria 2. post Domin. 3. Quadragesi. *Quanta audiuimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua*, Luc. 4.

De mi-

ARGVMENT.

De miraculis Christi hic vberrimè agitur, hominũ curiositas reprehenditur, Deum personarum acceptatorem non esse, cùm omnes peccatores castiget, quo saluantur homines, quoties Spiritus sanctus descendit, & cur Deus suas gratias, non æqualiter omnibus impertiatur.

Feria 3. *Si peccauerit in te frater tuus*, &c. Matt. 18.

De fraterna correctione optimè tractatur, & de excommunicatione aliqua habentur.

Feria 4. *Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longè est á me*, Matth. 18.

Cor hominis optimè, longaque discriptione laudatur, extollendas à nobis prauas cogitationes, & bonas introducendas esse, aliqua de oratione, & quomodo Deo placere possimus. Hypocritas reprehendit : quæ sint Apostolicæ traditiones, & de eorum diuersitate disseritur.

Feria 5. *Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus*, Luc. 4.

Satis curiosa quæstio præponitur, vtrum sit vtilius bellum an pax, & ita de tribulationibus igitur, quod priscis tẽporibus nuptias Sacerdotibus celebrare, atque vxorem ducere licebat, quod postea ipsis vetitum fuit, & hæc omnia pluribus rationib. ostenduntur, peccatores febricitantibus comparantur, vbi de febribus & peccatoribus discurritur.

Feria 6. *Venit Iesus in ciuitatem Samariæ, quæ dicitur Sichar*, Ioan. 4.

De gratiæ præuenientis necessitate, de peccatorum grauitate de iustificationis vi, de magnitudine amoris Christi, de ingratitudine animæ Christianæ, de aquarum diuersitate, de mundi vanitatibus, in explicatione Euangelij pertractatur.

Sabbato. *Adducunt ei mulierem in adulterio deprehensam*, Ioan. 8.

De adulterio omnia, & aliqua de iudicum conditionibus dicuntur.

Dominica quarta Quadragesi. *Abijt Jesus trans mare Galilææ* &c. Ioan. 6.

Conuiuium hoc sanctissimæ Eucharistię Sacramento confert,

fert, de quo multa habentur, & ſuper Euangelium de mari aliqua dicuntur.

Feria 2. poſt 4 Domin. Quadrag. *Propè erat paſcha Iudæorum, & aſcendit Ieſus Hieroſolymam*, &c. Ioan. 2.

Quomodo Deus iraſcatur, & de Eccleſiarum veneratione, quid in eis faciendum, quod Deus ſemper aliqua loca ſibi deſignari voluit, & qui ſint mercatores ſpirituales.

Feria 3. *Iam die feſto mediante aſcendit Ieſus in templum & docebat & mirabantur Iudæi dicentes, quomodo hic literas ſcit cum non didicerit*, Ioan. 17.

De inuidia, de legiſlatorum multiplicitate, de promulgatione Euangelij & de eius præſtantia, de miraculis Chriſti, quæ ſemper in Eccleſia fuerunt, quod fides Chriſti ſit maximum miraculum, de Philoſophorum, Oratorum & aliorum ſapientum erroribus. De mirabilibus Chriſti, vt Deus, & vt homo. & de ſapientia ipſius.

Feria 4. *Præteriens Jeſus vidit hominem cæcum à natiuitate.* Ioan. 9.

Dæmon, & peccatum homines excæcant, vnde peccatores cæcis aſſimulantur: filius quo portat iniquitatem patris; cur Deus tribulationes hominibus mittit, peccatum nobis omnia mala incutit, homines à ſuis infirmitatibus optimè memoria mortis curantur, & natatoria Syloë Sacramentorum eſt ſymbolum.

Feria 5. *Ibat Ieſus in ciuitatem, quæ vocatur* Naim, *& ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris ſuæ.* Luc. 7.

Mos ſepeliendi antiquiſſimus eſt, peccatum mors eſt, & peccatores ſimiles ſunt mortuis, & hac occaſione de morte multa: vnde ipſa oriatur, & quomodo Deus diuerſimodè peccatores ad ſe vocat.

Feria 6. *Erat quidem languens Lazarus à Bethania, de Caſtello Martha, & Maria ſororum eius.* Ioan. 11.

Quam breuis ſit via hominis oſtenditur, cur Deus tribulationes immittit, lacrymarum Chriſti vis, inueterati peccatoris miſeriæ, & amor Chriſti aduerſus peccatores.

Sabbato. *Ego ſum lux mundi qui ſequitur me, non ambulat in tenebris.* Ioan. 3.

Solem

ARGVMENT.

Solem lumen excellentiſſimum longo diſcurſu laudat. Solem Dei ſimilitudinem eſſe oſtenditur; qua occaſione varij Dei effectus oſtenduntur, peccatorum grauitas, & quomodo faciliter peccatores cognoſci poſſit, quodque peccatores tenebras ſectentur.

Dominica Paſſionis.

Quis ex vobis arguet me de peccato. Ioan. 8.

Virtutis vis: quomodo memoria mortis Chriſti, multa bona peccatoribus affert: Innocentia Chriſti longa oſtenditur narratione, maledici damnantur, perfectio vitæ quomodo acquiratur, quanta ſit virtus verbi Dei, quæ tamen nihil peccatori prodeſt dum obſtinati ſunt.

Feriæ 2. Concionem de Annunciat. B. Virg. require in parte de Sanctor. Feſtiuit.

Feria 3.

Erat autem in proximo dies feſtus Iudæorum Scenophœia. Dixerunt ergo fratres eius ad eum, tranſi hinc & vade in Iudæam. Ioan. 7.

Inanis gloria abſque ſuperbia optimè increpatur: hominem in hac vita eſſe peregrinum oſtenditur, & huiuſmodi vanitates ad vnguem damnantur.

Feria 4.

Oues meæ vocem meam audiunt. Ioan. 10.

De eloquentia, & virtute verbi Dei longa narratione pertractatur, quàm plurimos per prædicationem fuiſſe conuerſos, indicia reprobationis & beatitudinis, peccatores verbum Dei audire nequeunt, & quanta ſit virtus perſeuerantiæ declaratur.

Feria 5.

Ecce mulier, quæ erat in Ciuitate peccatrix. Luc. 7.

Cognitio peccati plurimum peccatoribus prodeſt, eidem fuga vnde oriatur, quantũ nocet pœnitentiam differre, Dei odium aduerſus peccatorem, ſalus animæ cunctis rebus eſt præferenda, meretricis nomen in ſacris litteris, peccatores maximè authoritatis, quantum Idiotis nocent

ceant; de libidine multa, incommoda & mala diuitiarum, & pulchritudinis; lacrymarum virtus, de capillis multa, quæ pœnitentis actiones esse debeant.

Feria 6.

Collegerunt Pontifices & Pharisæi consilium aduersus Iesum. Ioan. 11.

Bonorum & malorum societatum affectus, variæ diaboli artes explicantur & præcipuè tot optimas hominum operetiones impediat; persecutio Christi, præsumptionis detestatio, Iudæorum interitus, & Passionis Christi necessitas, vnde originem traxerit.

Sabbato.

Nunc anima mea turbata est valde. Ioan. 11.

Militiam esse vitam hominis super terram optimè describitur: & quæ sit varia eius pugna, quas passiones habuit Christus & quæ fuerint in eo, cur toto vitæ suæ curriculo ridere noluit.

Dominica Palmarum.

Benedictus qui venit in nomine Domini. Matth. 21.

Vanitates mundi pluribus figuris describuntur, lacrymarum maxima necessitas ostenditur, de triumpho Christi multa, & quomodo antiqui triumphabant, benignitas aduentus Christi, eius conditionem in memoriam habere debemus, fortuna quomodo sit metuenda.

Feria 2. Hebdomadæ maioris.

Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech Psal. 109.

De sacrificio Missæ, de Sacramentis, de virtute ipsorum, quod semper aliqua viguit religio, & sacrificium, multaque aduersus hæreticos.

Feria 3.

Caro mea verè est cibus. & sanguis meus verè est potus. Ioan 6.

De sacramento Eucharistiæ, sed præcipuè quòd corpus Christi verè reperitur in illo sanctissimo Sacramento ostenditur.

Feria

ARGVMENT.

Feria 4.

Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.

Ioan 6.

De excellentia sanctissimæ Eucharistiæ, & aliqua de præparatione ad ipsam rectè susciendam, de punitione indignè susciepientium agitur.

Feria 6. in Parasceue.

Passio Domini nostri IESV Christi.

Passio Dominica quantum sit deploranda, magnitudinem amoris Christi in hac re exaggerat, quomodo hãc semper in memoria habere debemus, contemplatur ea quæ Christo in horto, & in monte Oliueti, quæ in ciuitate Hierusalem, & quæ in Caluario monte acciderunt, sedulo ac diligenter sigillatim singula explanantur.

In Dominica Resurrectionis.

Surrexit sicut dixit.

Articulus resurrectionis valde difficilis est, Resurrectionis Christi tres rationes præcipuè adferri possunt, quæ pluribus figuris dilucidantur, vbi fuerit diuinitas Christi in triduo ostenditur.

Feria 2. Paschatis.

Duo ex discipulis Jesu, &c. Luc. 24.

Mundi miseria, & eunctorum hominum dementia pluribus argumentis describitur, quibus Christus auxilium præstat, quantum Passionis Christi memoria prosit, qui sint Christianorum & hæreticorum sermones, quomodo peregrinus perfectus fuit Christus, amoris Christi erga genus humanum magnitudo, amor noster in Deum qualis, quanta denique sit peccantium fatuitas.

Feria 3. Paschatis.

Stetit Jesus in medio discipulorum. &c.

Luc. vlt

Armis regnum cælorum acquiritur, tribulationibus astra conscendimus, sicut fecit Saluator noster Christus, Variæ Saluatoris nostri apparitiones. peccatorum grauitas quanta, stare, & medium, quid in sacra Scriptura significet;

cet, pacis laudes, quod bella ante Messiæ aduentum toto orbe dispersa erant, abundantiam cunctarum rerum, apud Deum esse ostenditur, denique cicatricum Christi.

Dominica in Albis.

Cum serò esset die illo, &c. Ioan. 20.

Bellorum necessitas, atque conatus, tribulationum necessitas, & cur eas Deus amicis mittit, qualitates corporum beatorum, peccatoris dementia, quædam hæreticorum argumenta diluuntur, quomodo cœli aperti fuisse dicuntur, quod corpus pulribus in locis esse potest, Apostoli à Christo quomodo consolati fuerint, concionatoris scopus, qualis Apostolorum gaudium, de Christi resurrectione, quomodo denique se gerere debeant auditores in Quadragesimâ.

Digitized by Google

INDEX LOCORVM PRÆCIPVORVM SCRIPTVRAE, QVAE HOC OPERE EXPLICANTVR.

Geneſis.

Cap. 3. *Maledicta terrà in opere tuo, ſpinas, &c.* 80

30 *Cumq; adiuraßet eos atque dixiſſet, Deus viſitabit vos, aſportate oßa mea vobiſcum.* 556.

39 *Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis ignorat, quid habeat in domo ſua, &c.* 578.

Exodi.

Cap. 17. *Manus Moſis erant graues, Aaron autem.* 192.

Leuitici.

Cap. 6. *Ignis in altari meo ſemper ardebit.* 45

Regum.

2. Reg. 14. *Ancillæ tuæ erant duo filij. &c.* 649

3 10 *Claßis Salomonis deferebat ex Tharſis aurum & argentum, &c.* 71

11 *Ecce ego habito in domo cedrina.* 558

18 *Cecidit ignis Domini & vorauit holocauſtum.* 45.

Iob.

7 *Militia eſt vita hominis ſuper terram.* 27.

Cap. 10. *Quare de vulua eduxiſti me.* 78.

Ibid. *Memento quod ſicut lutum feceris me.* 4.

Ex Pſalmis.

Pſalmo 1. *Beatus vir qui non abijt in conſilio.* 234.

6 *Lauabo per ſingulas noctes lectum meum* 875

15 *Benedicam Dominũ qui tribuit mihi intellectũ.* 536

16 *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* 208

18 *In ſole poſuit tabernaculum ſuum.* 121

18 *Lex Domini immaculata.* 475

37 *Factus ſum ſicut homo non audiens.* 325

38 *Aduena ſum ego & peregrinus.* 583

44 *Omnis gloria filiæ regis ab intus.* 482

50 *Aſperges me hyſſopo & lauabor.* 174

88 *Fundamenta eius in montibus ſanctis.* 235

90 *Cadent à latere tuo mille &c.* 526

100. *De torrente in via bibet propterea &c.* 826.
115. *Memoriam fecit mirabilium suorum, escam.* 720
126 *Vanum est vobis ante lucem surgere* 403
128 *Sæpe expugnauerunt me à iuuentute mea* 62.
129 *Si iniquitates obseruaueris Domine.* 116
135 *Qui facit mirabilia solus* 133
142. *Notam fac mihi Domine viam tuam* 487

Ex prouerbijs.

Prouerb. 9 *Sapientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem* 121
29 *Qui nutrit scortum perdet substantiam.* 306
39 *Tria sunt difficilia, & quartum.* 821
Cantic. 4. *Turris Dauid quæ ædificata est cũ propugnaculis.* 122
3 *Ecce tu pulchra es.* 378
5 *Aperi mihi soror mea, quia caput meum.* 410.
Eccleſiaſt. 28. *Homo homini reseruat iram.* 51
Esaiæ 38. *De mane vsque ad vesperam finies me.* 520.
58 *Ieiunauimus & non aspexit.* 52
ibid. Ecce in die ieiuniorũ inuenitur voluntas vestra. 52
Ieremiæ 22. *Terra, terra, terra, audi verbum Domini* 10
Ezechielis 17. *Aquila grandis magnarum alarum venit ad Libanum, & tulit medullam cedri.* 284
48 *Torrentem non potui pertransire &c.* 436
Malachiæ 1. *Ab ortu solis vsque ad occasum in omnibus gẽtibus sacrificatur & offertur &c* 692

Ex nouo Testamento.

Matth. 8. *Sinite mortuos sepelire mortuos suos.* 505
13 *Simile est regnum cælorum fermento.* 44. 388
18 *Ecce nos reliquimus omnia* 390
26 *Pauperes semper habebitis vobiscum* 711
Marci 16 *Prædicate Euangelium omni creaturæ.* 9
Lucæ 3. *Facite fructus dignos pœnitentiæ.* 282
24 *Palpate & videte, quia spiritus.* 711
Actorum 9 *Circumfulsit illum lux de cælo.* 402

Digitized by Google

1. Cor. 11. *Probet autem seipsum homo.* 724
2 Cor 12 *Ne magnitudo reuelationum extollat me.* 387
Ephes 6. *Non est nobis colluctatio aduersus.* 27. 646
Hebræor. 10 *Horrēdū est incidere in manus Dei viuētis* 108
Apocalyps. 6. *Ecce equus pallidus & qui sedebat.* 41
7. *Hæ sunt qui venerunt ex magna tribulatione. &c.* 557

Beneuolo Lectori.

Ne hoc volumen ijs qui ad Quadragesimales conciones non astringuntur maxima ex parte sit inutile, subijcimus etiam hunc indicem, in quo ea quæ in hoc Quadragesimali habentur, Dominicis & Festis diebus per anni circulum decurrentibus applicantur. vale & fruere.

Domin. 1. Aduentus Domini.

Euang. *Erunt signa in Sole, & Luna*, Lucæ 21.

Tunc videbunt filium hominis. De extremo iudicio habes integram concionē feria secunda post primam Dominicam, super Euang. Cùm venerit filius hominis quæ facile huic Euang. accomodari potest. fol. 96 & seq.

Domin. 2 Aduentus.

Euang. Cum audiuisset Ioannes in vinculis, &c. Matth. 11.

Propter Herodis adulterium Ioannes erat in vinculis. De adulterij grauitate vidē Sabbato post Dom. 3. fol. 420. Amici Dei premuntur & coangustantur ab inimicis nominis Christi. De tribulationibus passim multa habentur, de quibus consulendus index generalis. Sunt autem aliquando ipsa pace & quiete vtiliorēs, de qua re vide initium concionis feriæ 5. post Dom 3. fol. 385. & seq. Cæci vident claudi ambulant. De miraculis Christi optimam concionem poteris perficere ex ijs quæ habentur fer. 4. post Dom 1. fol. 132. De cæcitate spirituali hic dicendum. Hæc causa est quod homines facilius peccant. Si enim peccati turpitudinem & damna viderent, vtiq; non tam facile peccarent. Vide fer. 5. post

Dom. 4. ibi: Næ ipſum peccatum. item feria 6. paraſcenes ibi: Illa illa nimirum eſt cæcitas.

Illis autē abeuntibus. Noluit eos; laudare præſētes. Contra vanam gloriā. Vid. feria 2. poſt Dom. Paſſ. ibi: Quid cauſæ fuiſſe putato. Qui mollibus veſtiūtur &c. Veſtium luxus reprehēditur, de quo vide fer. 5. poſt 2. Dom. fol. 268.

Dom. 3. Aduent.

Euang. *Miſerunt Iudæi ob Hieroſ.* Ioann. 1.

Ex ambitione & inuidia Iudæi noluerunt Chriſtum pro Meſſia agnoſcere, ideò miſerunt ad Ioannem. contra ambitionem vide feria 4. poſt Dom. 2. fol. 245. De inuidia vide feria 3. poſt Dom. 4. fol. 469.

In feſto Natiuitatis Chriſti.

Euang. *Exijt edictum* Lucæ 2.

Peperit filium ſuum primog. De Chriſti natiuitate ex Maria virgine, quæ idcirco leænæ comparatur, quòd vnum tantum peperit vide fer. 3. poſt Dom. paſſ. ibi: Scio. n. Virginem Mariam. Et paſtores erant in reg. De reuelatione paſtoribus facta vide, quæ applicari poſſint in fine Concionis fer. 3. poſt Dom. paſſ. inuenietis infantem. Magni ſed humilis Domini humilis ingreſſus. Quanto aliter reges huius mundi! Vide pulchra in Do. Palmarum. ibi: Sed quiſnam tuus. In medio duorum animalium cognoſ. canit Eccleſia. De medio vide feria 3. Paſchæ. De miraculis quæ in nat. Chriſti facta ſunt, vide Sabato poſt Do. paſſ. circa finem. Pannis inuoluit. Vide in Do. Palmarum ibi: Vbinam ſunt modo, Deus meus, &c.

In Feſto S. Stephani.

Ecce ego mitto ad vos, Matth. 23.

A ſanguine Abel. Ab eo cæpit Eccleſia, vide Sabato poſt Cineres ab initio, & feria 6 poſt Dom. 1. ibi: verum hæc hactenus. Quoties volui vos. De amore Dei mirc. Vide feria 6. poſt 1. Dom. Ecce relinquetur vob.

domus

domus veſtra deſerta. A Deo deſeri duriſſimum. vide pulchra fer. 2. poſt 2. Dom fo. 218. Video cælos apertos. De beatitudine conſule indicem generalem.

In Feſto S. Ioannis Euang.

Dixit Ieſus Petro: Sequere me, Ioan. vlt.

Petre amas me. Hæc verba paulò ante hoc Euang. Chriſtus Petro dixerat. Multus vbiq; eſt Chriſtus in eo, vt odia & rancores è nobis profliget; charitatem verò tã in Deum quam proximum plantet. De odij malitia, amoris verò iucunditate vide fer. 6. poſt Cineres. ibi: Quando oculos.

In feſto SS. Innocentum.

Angelus Domini apparuit in ſomnis Ioſeph. Matth. 2.

Angelus cauet ne puero aliquid nocumenti inferatur. Nam angeli Eccleſiæ ſepes. Vide feria 6. poſt Do. 2 ibi: Verum vt profundius. Tolle puerum. Tempeſtiuè ſane incipit Chriſti perſecutio. Talis fuit etiam ſors ipſius Eccleſiæ. Vide pulchra Sabbato poſt Cineres ſtatim ab initio poſt ſalutationem.

Dominica infra Oct. Natiuit.

Erant pater & mater mirantes. Lucæ. 2.

Poſitus hic in ruinam & reſ. multorum. De punitione peccatorum & præmio bonorum operum hic poteſt dici. Vide de punitione feria 6. poſt 2. Dom. De præmio feria 2. Paſch. vbi de Chriſto loquentes ipſius præſentia lætificantur. Non diſced. de templo. Quod Deus ſemper habere voluerit loca quibus peculiariter coleretur. Vide fer. 2. poſt Dom 4. ibi: Quod ad primum attinet. De Ieiunijs & orationib. vide de his indicem generalem.

In Feſto Epiphaniæ.

Cum natus eſſet Ieſus, Matth. 2.

Ecce Magi ab Or. ven. Aduerbium Ecce, ſemper ponitur vbi aliquid magni & miri narratur. vide de hoc fer. 5. poſt Dom. 4. Herodes turbatus eſt. Statim atq;

aliquis incipit benè agere, diabolus turbatur & turbat. vide fer.6. post Do. pass. ibi. Quod ad primum igitur. Stella antecedebat eos. Per hanc stellam significatur gratia Dei præueniens, qua Magi isti à Deo moti sunt. Vide de hac fer. 6. post Do. 3. fol.402. & seq. Et procedentes adorauerunt. Sic adorandus est Christus in Eucharistia. vide in fine concionis fer. 4. in hebd. sacra. Dom.infra Oct.Epiph.

*Cum esset Iesus annorum.*12. Lucæ 2.

Hæc Dominica agi solet de bona educatione filiorum. Nam plerique parentes sunt causa exitij suorum liberorum. Vide fer.3 post Dom.pass. ibi: Mirum profectò. Inuenerunt eum in templo. De templo eiusque vsu vide feria 2. post Dom. 4. fol. 457.

Dom. 1. post Oct. Epiph.

Nuptiæ factæ sunt, Ioan. 2.

Hoc primum signum f. Ies. & cred. De miraculorum efficacia ad permouendos homines. vide feria 4. post Dom. 1. fol, 132.

Dom. 2. post Oct. Epiph.

Cum descendisset Iesus de monte. Matth. 2.

Leprosus peccato fœdatum designat. Vide de peccato, quib. malis animam afficiat, deq; eius onere indicem generalem. De centurione & eius seruo vide integram concionem feria 5. post Cineres. fo. 19.

Dom. 3. post Oct. Epiph.

Ascendente Iesu in nauiculam. Matth. 8.

Ecce motus magnus. De Ecclesiæ stabilitate & perpetuitate in omnibus aduersis vide Sabbato post Ciperes fol. 61. De tribulationibus & earum vtilitate vide fer 5. post Dom. 3. fol. 385.

Dom. in Septuagesima.

Simile est regnum cælorum homini patrifam. Matth.20.

Primo manè. Non est procastinanda conuersio, sed primum inchoanda. Vide pulchra de hac re fer.4.post

Dom.

m. paſſ. ab initio. Conducere operarios. Operari
ois incumbit. Vide pulch. fer. 6. poſt Dom. 2 ab
tio. In vineâ ſuam. Vinea in ſcripturis multa deſi-
at. Vide fer. 6. poſt Dom. 2. fol 285.

Dom. in Sexageſima.

Exijt qui ſeminat. Lucæ 8.

Vt videntes non videant. De prædeſtinatione vide
er. 2 poſt Dom. 2. fol. 215 itẽ fer. 2. poſt Dom. 3. fol 333.
emen eſt verbum Dei. De verbo Dei vide fer. 4. poſt
Dom. paſſ. ab initio. Deinde paucis omiſſis iterum,
bi: Ac veluti auguſtiſſimum. De prædicatione & præ-
dicatoribus eorumq; officio & vtilitate vide fer. 3.
poſt Dom. 2. ibi: Porrò Scribæ.

Dom. in Quinquageſima.

Aſſumpſit Ieſus, & de cæco. Lucæ 18.

Occaſione huius cæci agere poteris de cæcitate
ſpiritali, de qua vide fer. 4 poſt Do. 4. fol. 485. De malo
cæcitatis & bono lucis: vide Sabb. poſt Do. 4. ab initio.
Dominica 1 Quadrag. & reliquæ habent. concioneſ
ſuo loco. Euangelium de Cananæa exponitur
feria 5. poſt Dominicam primam in Quadrag.

Dom. 2. poſt Paſcha.

Ego ſum paſtor bonus. Ioan. 10.

Quæ huic Euangelio exponendo deſeruiant vide
feria 3. poſt Dom. 2. fol. 238. Item feria 4. poſt Dom.
paſſ. ſuper illa verba: Oues meæ vocem meam
audiunt.

Dom. 3. poſt Paſcha.

Modicum & iam non videbitis. Ioan 16.

Mund. gaud. vos autem contriſtab. De tribulatio-
nibus piorum vide feria. 6. poſt Dom. 4. ibi. Quid
dicitis piæ ſorores, & deinceps. De mundo vide fer. 3.
poſt Dom. paſſ. ibid. Hoc ipſum eſt quod ſemper ante
oculos. Gaudium veſtrum nemo tollet. De beatitu-
dine quæ hic ipſis promittitur vide pulch. Dom. 2.
quadr. in Euangelio de transfiguratione, fol. 208. &
ſeq. ibi. Porrò quod hodierna,

Dominica 4. post Pascha.

Vado ad eum qui misit me. Ioan. 16.

Arguit mundum de peccato. De peccato vide insignem locum fer. 5 post Dom. 4. item plura Sabato post Dom. 4. ante finem. Adhuc habeo vob. multa dicere. Locus agendi de traditionibus, de quibus vide feria 4. post Domin. 3. fol. 381.

Dominica 5. & in rogationibus.

Si quid petieritis. Ioan. 16.

De orationis efficacia & influxu, vide multa & insignia fer. 5. post Dom. 1. fol. 150. & seq.

In festo Ascensionis Christi.

Recumbentibus vndecim. Marci 16.

Recumbentibus illis app. Quando Apostoli erant simul apparuit illis Iesus. De bonorum societate. Vide feria 6. post Dom. passionis. Exprobrauit incred. illorum. De correctione fraterna, vide insignem locū feria 3. post Dom. 3. fol. 350. Baptizantes eos. De baptismi necessitate vide fer. 4. post Dom. 4. fol. 488. Signa autem eos qui cred. hæc sequent. De miraculorum necessitate in promulgatione nouæ doctrinæ, vide pulc. fer. 4 post Dom. 1. fol. 142. & seq.

Dominica infra Oct. Ascens.

Cum venerit paracletus Ioan. 15. & 16.

Hoc die de tribulationibus & persecutionibus agendum. De tribulationibus vide annotata Dominica 3. post Pascha. De persecutionibus Ecclesiæ vide Sabbato post Cineres ante finem,

In festo Pentecostes.

Si quis diligit me. Ioan. 14.

De Spiritu sancto loquendum. Hic quater visibiliter descendit vide feria 2. post Dom. 3. fol. 343. ibid. Quot igitur miracula.

Digitized by Google

Feria ſecunda Pentecoſtes.

Sic Deus dilexit mundum. Ioan.3.

Mirus eſt Dei amor erga homines, de quo vide fer. 6. poſt Dom. 1. fol.167. Dilexerunt homines mag.teneb. quam lucem. De peccati malo, mundi vanitate &c. ſi vis, vide indicem generalem.

Feria.3.Pentecoſtes.

Qui non intrat per oſtium. Ioan.10.

De prædeſtinatione & reprobatione vide annotata in Dom.Sexag.Ego veni vt vitam hab.De iſto Chriſti aduentu vide Dom.Palm.ibi: Egredimini igitur fil. vbi multa ſunt quæ huc trahi poſſunt.

Dominica Trinitatis.

Erat homo ex Phariſ. Ioan.3.

De SS. Trinitate vide quædam pulchra Sabbato poſt 4. Dom. vbi primum de ſolis natura differitur, quæ deinde S.Trinitati aptantur,ab initio & deinceps ad longum.

In Feſto Venerabilis Sacramenti Euch.

Caro mea verè eſt cibus. Ioan. 6.

De hoc habet duas inſignes conciones fer. 3. & 4. hebdomadæ ſacræ, Dominica quoque quarta in Quad.multa habentur præclara huc pertinentia. Eſt in Sacram.Euch. admirabilis transfiguratio,de qua vide Sabbato poſt Dom.fol.188.

Dom.1.poſt Trinit.

Homo quidam erat diues qui epulabat. Luc.16.

Hoc Euang. pulcherrimè explicatur fer. 5. poſt Dom.2.fol. 262.

Dom.2.poſt Trinit.

Homo quidam fecit cœnam magnam, Luc.14.

Si placeat agere de cœna Euchariſtica, vide concionem fer. 4. maioris hebdomadæ. Villam emi. De ambitione &auaritia,quæ in hoc Euang.taxantur, vide initium concionis fer.2.poſt Dom.1.fol.118. De ambitione

bitione etiam fer. 4. post Dom. 2. fol. 245. Nemo virorum illorũ. Deberi à Deo grauissimum malum est, vide fer. 2. post Dom. 2. fol. 218.

Dom. 3. post Trin.

Erant appropinquantes: Luc 15.

Vide pulchra. quæ deseruire possunt, de pœnitentia non procastinanda, fer. 5. post Dom. pass. ab initio.

Domin. 4. post Trinit.

Estote misericordes. Luc 6.

De Dei misericordia vide fer. 6. post Dom. 1. fol. 165. Dimittite & dimitt. De iniuriarũ remissione, quod sit signum prædestinationis, vide feria 6. post Cineres. fol. 56. Dom. 5.

Cum turbæ irruerent. Lucæ 5.

Ipse stabat secus stagnum. Mundus mari similis. Vide pulchra Sabbato post Cineres. fol. 64.

Dom. 6.

Nisi abundauerit. Matth. 5.

De phariſæorum iustitia vide feria 4. post 3. Dom. fol. 380. Qui odit fratrem suum. De dilectione etiam inimicorum odio contraria vide fer. 6. post cineres, fol. 39.

Dom. 7. post Trinit.

Misereor super turbam. Marci 8.

De Dei misericordia vide præclara fer. 6. post Dom 1. fol. 165. & seq. Colegerunt septem sportas. Vult esse parcos non prodigos. Contra prodigalitatem vide Sabbato post Dom. 2. fo. 298. Multa huc transferri possunt ex concione Dom. 4 Quard. super Euang. de 5. panib. Dom. 8.

Attendite à falsis Prophetis. Matth. 8.

Hæresiarchæ plerique in peccatis suis mortui sunt. Vide huc pertinentia quædam fer. 2. post 2. Dom. fol. 227. Omnis arbor quæ non facit &c. Vide feria 6. post Dom. 2. fol. 281. Domi nic.

EVANG.

Dominic. 9.

Homo quidam habebat villicum. Luc. 6.

Quasi dissiparet bona ipsi. Hoc facit omnis peccator, vel vni saltem peccato mortali obnoxius. Vide Sabbato post Dom. 2. fol. 310. & seq. Tota autem illa concione, quæ est de prodigo, vti poteris contra prodigalitatem & prodigos, qui dissipant bona sua vel aliorum.

Dom. 10.

Videns Iesus ciuitatem fleuit. Lucæ 19.

Fleuit. Peccatorum consideratio Christo lachrymas excutit. Vide feria 6. post Dom. 4. vbi dicitur: Lachrymatus est Iesus. Quia non cog. temp. visit. Videlocum insignem fer. 2. post Dom. 2. fo. 223. Eiecit de templo &c. vide fer. 3. post Dom. 1. 118. & se. Item de hac ira Christi vide fer. 2 post Dom. 4. fo. 454.

Dom. 11.

De Pharisæo & publicano. Lucæ 18.

Vt orarent. De oratione vide fer. 5. post Dom. 1. ab initio. Adulteri. De adulterio vide Sabb. post Dom. 3. fol. 420.

Dom. 12.

De surdo & muto Marci 7.

Surdum & mutum. Spiritaliter hic repræsentat hominem peccatis obnoxium, & à diabolo vulneratum, Vide Dom. 3. in Quad. Apprehendit eum de turb. De mala societate vitanda & contrà, vide fer. 6. post Dom. passi. ab initio. Expuens tetigit ling. De ceremonijs agendum, de quibus vide fer. 4. post Dom. 4. fol. 497. Præcepit eis ne cui dic. De vitandis laudibus præsertim vùlgò imperiti. Vide fer. 3. post Do. passi. ab initio.

Dom. 13.

Beati oculi. Lucæ 10.

Homò qui incidit in latrones, designat genus humanum in primo parente vulneratum, vnde peccatum originale. Vide fer. 4. post Dom. 4. fo. 488. & seq. ibi; Quod ad primum igitur & ibi. Vt porrò, Diliges prox.

Digitized by Google

prox.tuum ſicut. Sub hac dilectione proximi pertinet etiam dilectio inimicorum, de qua vide inſignem concionem fer.6. Cinerum, fo.39.

Dom.14.

De decem leproſis Lucæ 14.

Miſerere noſtri. De Chriſti miſericordia quanta ſit vide fer.6. poſt Dom.1.ab initio. De eius gratia neceſſaria, vide in eadem concione circa finem, ibid: Alia adhuc fo.180. Oſtẽdite vos ſacerd. De ſacerdotũ dignitate, offi.ad.& epithetis vide fer.3.poſt Dom. 2.fo. 243.

Dom.15.

Nemo poteſt duobus dominis ſeruire. Matth.6.

Non poſſumus ſeruire Deo ſimul & diabolo, neque Deo & mundo eiuſque varietatibus,& diuitijs, de quibus quære in indice generali. Quęrite primum regnũ Dei. Anima noſtra non ſatiatur niſi beatitudine, de qua vide Domin.2. Quadr. in Euang. de transfigur.

Dom. 16.

Ibat Ieſus in ciuitatem quæ vocatur Naim. Luc.7.

Hoc Euang. explicatur feria 5.poſt dom. 5. Propheta magnus ſurrex. in nob. De miraculorum efficacia ad mouendos homines vide fer.4.poſtDom.1.fol.131.

Dom. 17.

De hydropico. Lucæ 14.

Sabbato manducare panem. Nomine panis intelligitur omne quod comedebatur, ob eius neceſſitatem ad omnia fercula, & quia olim magna fuit frugalitas, vt pane & aqua contenti vix quidque præterea curarent. Poſtea inualuit luxus conuiuiorum de quo vide dom. 4. Quadra. ibi. Taceat iam. De humilitate vide indicem generalem.

Dom. 18

De magno mandato,& Chriſto. Matth.22.

Vide annotata in Dom. 13. Ex toto corde. De corde hominis eiuſque artificio & præſtantia, ob quam id Deus vult. Vide fer.4.poſt dom.3.fo.368. Dom.

Digitized

Dom.19.

*De paralytico.*Matth.9.

Alterius paralytici,qui 39. annos decubuerat,cura-
narratur in Euang. hiſtoria. Iſte & hic deſignant
nus humanum. Vide fer. 6.poſt 1.Dom. fol. 177. Fili
mittuntur tibi pec; Vult amputare vel potius euel-
re radicem omnis mali, & occaſionem eius tollere.
eque enim ſatis eſt peccatū relinquere, verum &c.
ide fer.5. poſt Dom. 1. fo. 156. Vide quoque fer.6.
oſt Dom. 1.fo.180. Vt vidit cogitat. De cogitationi-
is vide fer.4.poſt Dom.3.fol.372.

Dom.20.

*Simile eſt regnum &c.qui fecit nuptias filio.*Matt.22.

Eſt ferè eiuſdem argumenti cum Dom. 2.poſt Trin.
iam conſule.

Dom.21.

*Erat quidam regulus.*Ioan.4

Cuius fil. infirmab. Tribulatio hunc adduxit ad
hriſtum,de quibus vide fer.6. poſt Dom.4.ibi. Quid
icitis pię ſorores.Reliquit eum febris. Multis & gra-
ibus febribus laborat genus humanum. Vide feria 5.
oſt Dom, 3.fol.393. Vide etiam de miraculis Chriſti
ic pertinentia Dominica 24.ſequenti.

Dom.22.

De rege qui rationem poſuit cum ſeruis ſuis Matt.18

Iratus trad.de ira Dei vide ſer.2.poſt Domin. 4.ab
itio.

Dom.23.

*De cenſu Cæſari dando.*Matth.22.

Hoc Euangel. poteſt fieri ſermo de inuidia,ob Pha-
ſæorum malitiam. Vide fer.3.poſt Dom. 4. fo. 469.
um Herodianis.De militum moribus vide ibidem,
feria 5.poſt Cineres ab initio.Viam Dei in veritate
oces.De veritate doctrinæ Chriſtianæ fe.3 poſt Dom.
Quid vobis videtur de Chriſto.De Chriſto eiuſque

natu-

natura vide in ead. conc. ibid. Erit hoc secundum:

Dom. 24.

De hæmorrhoissa & filia Archisynagogi. Matth. 9.

Hæmorroissa illa humanæ naturę imaginem repræsentat Vide fer. 6. post. 1. Dom. fo. 178. Crede tantum & salua eris. Ecce quàm benignum se huic exhibet; non item regulo. Vide de hac Dei gratia fer. 2. post 3. Dom fol. 338. Puella annorum. 12. De breuitate vitæ humanæ. Vide fer. 6. post Do. 4. initio De tribus mortuis à Christo suscitatis vide ibid. De vitandis vide fer. 3. post Dom. passi.

Dom. 25

Cum videretis abominationem desolat. Matth. 24.

Abominatio magna est coram Deo templorum irreuerentia, de quibus vide notata Dom. 10. post Trinit. Tractatus hodie quoque de extremo iudicio, de quo vide fer. 2. post Dom. 1.

In dedicatione Ecclesiæ seu templi.

Euang. De Zachæo. Lucæ 19.

De templo, eiusque vsu vide feria 2. post Dom. 4. fol. 457. Vide quoque annotata Dom. 10. Ad Zachæum quod attinet vide pulchrum locum in fine concionis fer. 4. maioris hebdomadæ.

DE SANCTIS.

In festo S. Andreæ Apostoli.

Ambulans Iesus iuxta mare Matth. 4.

Mundus est mari similis. Vide Sabbato post Cineres fol. 64. & Dom. 4. ibi: verè procellosum. Venite post me. De gratiæ præuenientis necessitate. Vide fer. 6. post Dom. 3. ab initio.

In festo sancti Thomæ.

Euang. vt in octaua Paschæ.

In festo Conuersionis Sancti Pauli.

Ecce nos reliquimus omnia. Matth 19.

Vide

FINE 16

Vide ſuper hunc locum fer. 5. poſt 3. Dom. fo. 389. poteſt quoque de S. Paulo agi, & diſſerti de gratia præueniente vt modo in feſto S. Andreæ notatum eſt.

In feſto S. Matthiæ.

Confiteor tibi Pater. Matth. 11.

Iugum meum ſuaue eſt. De tribulationibus, fer. 6. poſt Dom. 4.

In feſto S. Philippi & Iacobi.

Non turbetur cor veſtrum. Ioan. 14.

In domo patris mei. De beatitudine vide Domin. 2. in Quadr. fol. 199.

In feſto Inuentionis S. crucis

De Nicodemo. Ioan. 3.

Sicut Moſes exalt. ſerp. Crucis figuræ recenſentur circa finem concionis fer. 6. in Paraſceue.

In feſto Natiuit S. Ioannis Baptiſtæ.

Elizabet impletum eſt tempus. Lucæ 1.

Audierunt vicini & cog. & congratul. De bonorum vicinorum commodo & conſortio amando, malorum fugiendo, vide fer. 6. poſt Dom. paſſi. ab initio.

In feſto SS. Petri & Pauli.

Venit Ieſus in partes. Matth. 16.

Portæ infer. non prænal. De Eccleſiæ ſtabilitate. vide Sabbato poſt Cineres fol. 61. item multa de Eccleſia vide fer. 3. poſt Dom 1. fo 120. Item feria 3. poſt Dom. 2. fol. 230 Eſt autem Eccleſia viſibilis contra hæreticos, vide fer. 3. poſt Do 3. fol. 360. Quæcunque ligaueris ſuper ter. De excommunicatione vide fer. 3. poſt Dom. 3. fol. 361.

In feſto Mariæ Magdalenæ.

Rogabat Ieſum. Lucæ 7

Super hoc Euang. habes inſignem concionem fer. 5. poſt 5. Dom. Item de pœnitentia vide locum inſignem feria 6. poſt Dom. 1. fol. 168 vbi piſcinæ comparatur. Item alium fer. 2. poſt Dom. 2. fol. 227. ibi. 2. in pec-

peccatis veſtris mor. Remittuntur tibi peccata. Vide Sabbato poſt 3. Dom. ibi. Sumite animas peccatrices, fol. 429.

In feſto ſancti Iacobi.

Acceſsit ad Ieſum. Matth. 20.

Habes ſuper hoc Euangel. inſignem concionem fer. 4. poſt Dom. 2 pl. 245. & ſeq.

In feſto S. Laurentij.

Niſi granum frumenti. Ioan. 12.

Qui amat animam ſuam. De anima eiuſq; præſtantia & qualitatib. quære in indice generali. Perdet eam.

De tribulationibus vide annotata in Dom. 3. poſt paſcha.

In feſto Decollat. S. Ioannis.

Propter Herodem. Quanta mala fecerint mulieres, vide fer. 6. paraſceues, vbi agitur de Petri negatione. De earum vanitatibus vide fer. 5. poſt dom. paſſi. De adulterio vide ſabbato poſt Dom. 3. fol 420.

In feſto S. Matthæi.

Prætereins Ieſus vidit. Matth. 9.

Miſericordiam volo & non ſacrif. Quomodo hoc intelligendum & de Sacrificio Miſſæ, de quo hic agi poteſt, vide fer. 2. in hebd. ſacra.

In feſto omnium Sanctorum.

Videns Ieſus turbas.

Aſcendit in montem. De itineribus & fatigatione Chriſti vide fer. 6. poſt 5. Domin. fol. 405. Beati. De beatitudine vide Dom. 2. in Quadr. fol 199. Beati pauperes. Contra diuitias vide locum inſignem fer. 5. poſt Dom. 2. fol. 262. Gaudete & exult. Vide locū pulch. de ſpe regni cœleſtis. Sabbato poſt Do. initio cōc. fol. 183.

FINIS.

Digitized by Google

8-22-D-19

IN DIE CINERVM

Memento homo quod cinis es, & in cinerem reuerteris.

FIGVRA.

SOLEBANT Aegyptij, licet alioquin immanitate barbari, vt modestiam sobrietatemque conuiuis commendarent, ac gulæ pariter occurrerent, cranium & caluariam carne nudatam, medias inter epulas mensæ inferre, vt eâ conspectâ conuiuæ mortem in memoriam reducerent, vitæque fragilitatis admonerentur, hisce additis verbis: Aspicite tristem hãc & lugubrem mortis imaginem, ac memores estote, huic vos aliquando similes futuros. Et sanè, lõgo ante tempore, ab ipso scilicet mundi exordio, summus ille Deus, primos mundi incolas pellibus mortuorum animalium conuestiuit, exuuijsq; & mortis insignibus circumdedit, vt ita sese busto & tumulo destinatos viuere miminissent. Eandem hodie, Auditores, Ecclesia Catholica seruat consuetudinem, quæ vt post tot cõuiuia, post tot epulas, post ipsa Bachanalia, mortis nobis memoriam refricaret, vitæque fragilis & caducæ commoneret, animarum nostrarum mensis mortis infert insignia, coloribus nos cinericijs & pullis induit, dicens, *Memento homo quia cinis es:* Desine iam ineptire ô homo, iam satis per plateas petulanter & lasciuè discurristi, iam satis ac plusquam satis vitijs indormisti, aperi nunc tandem oculos, reclude palpebras, & vide qui sis, & vnde

Herodot. 2. Plut. in conuiuio sept. sapient.

veneris; iam ſatis ſuperque teipſum iactaſti, memineris obſecro, iam te cinerem eſſe, & in cinerem conuertendum. Hæc vox eſt pœnitentiæ, hiſce verbis animo noſtro cinis ipſius memoria ingeritur, verùm vt ipſe, qui niſi cinis ſum, dignè de cineribus loqui valeam; ad te confugio ſancta Dei genitrix, ac tibi cum paranympho Gabriele pronuntio.

AVE MARIA.

QVEMADMODVM rerum omnium creatrix atque educatrix natura, ſeptem infirmamento Planetas conſtituit, qui in res haſce inferiores tantum roboris ac virium habent, vt, quidquid hic in terra ſit, ab eorum fluxu penitus dependeat. ad eundē planè modum, ipſius naturæ auctor gratiæ Deus, ſeptem in Eccleſia ſua Sacramenta inſtituit, quæ tantum in hominum animis roboris obtinēt, vt omnis noſtra ſalus in eorum potentia virtuteq; ſita eſſe videatur. De vnica Pœnitentia hodierna die locuturus, de reliquis tacebo; neque enim aut Mars aut Mercurius, aut venus, aut vllus denique Planetarum, adeò rebus hiſce inferioribus, ac ſacramentum hoc hominum ſaluti neceſſarium eſt.

Plutarch. in Romulo.

ROMVLVS olim, in ipſis vrbis ſuæ primordijs aſylum inſtituit, ad quod quicunque facinoris alicuius reus confugiſſet, omnium ſtatim criminum indemnitatem conſequebatur: ita Ieſus Chriſtus, verus noſter Romulus, in ipſo Eccleſiæ ſuæ principio, Sacramentum Pœnitentiæ, velut aſylum & locum immunitatis inſtituit, ad quod quicunq; peccatores confugiſſent, ab omnibus inquinamentis vitijsque liberarentur; hîc quippe incæſtus purgatur, ſacrilegia eluuntur, auaritia deletur, adeò vt nullum peccatum ſit, quod hac pœnitentia non emundetur. Cuius inſignis figura fuit diluuium illud

illud vniuerſale, quod, vt in Geneſi legitur, totam terræ ſuperficiem aquis cooperuit. quo edocemur, ipſam pœnitentiam diluuium gratiarũ fore, quod omnia animæ noſtræ vitia ſub vndis lacrymarum demergat. Eluit ſiquidem omnia & emundat pœnitentia, omniaque in integrum reſtituit. Anne meminiſtis cladis illius, quam in mari rubro Aegyptij perperſſi ſunt? Refert enim hiſtoria, quod *ne vnus quidem ſuperfuerit ex eis*, aut, vt ait Dauid *vnus ex eis non remanſerit*, qui cladis nuntium in Aegyptum deferret. Mare hoc rubrum, Auditores, ipſa eſt pœnitentia, ſanguine, inquam, & meritis Ieſu Chriſti rubicundum, quod vndis contritionis, omnia peccata noſtra, quæ ſunt veluti idololatræ Aegyptij, immergit. Ipſa eſt funda illa Dauidica, tribus ſaxis, Contritione, ſcilicet, Confeſſione & Satisfactione, armata, ad Goliath Philiſtæum, id eſt, peccatum ipſum, qui animæ noſtræ inſultat, proſternendum. Ipſa eſt ſcala Iacob, per quam fideles animæ, inſtar Angelorum, tendunt ad cœleſtia. Ipſa eſt Iordanis, qui Naamanem à lepra emundat. Ipſa eſt piſcina illa probatica, quæ omni morborum generi medetur. Ipſa eſt vaſtus ille cetus in mari lacrymarũ natitans, qui miſeros Ionas naufragio eripit, & in littus integros & ſoſpites eijcit, ſolemque gratiæ iterum concedit intueri. Ipſa quoque eſt virga illa Moſis, quæ Aegyptiorum ſerpentes, deuorabat. Quid porrò denotas ô virga niſi pœnitentiam? quæ peccata noſtra, quæ nihil niſi ſerpentes, dracones & viperæ ſunt, deuoras & digeris. Ipſa pœnitẽtia, eſt, quam vobis, auxiliante Omnipotentis gratia, toto hoc Quadrageſimæ tempore annuntiabo, quæ niſi pullis & triſtibus induitur, & nonniſi ieiunijs paſcitur. Ipſa eſt cœli filia, virtutum tutela, humilitatis mater, vanitatis

Gen.

Exod. 14.

Pſal. 150.

Figuræ quibus pœnitentia denotatur.

1. Reg. 17.

4. Reg. 5.

Ioan. 5.

Ion. 2.

hostis, ac meritorum conseruatrix, Ipsa est filia honoraria, & domicella, noua quadam ratione inducta, quæ cineres loco auri, cilicia loco deliciarum, & flagra loco insignium gestat. Loquamur priùs de eius insignibus, ac deinde de epulis loquemur.

QVAMOBREM quod ad primum attinet, fuere cineres semper notæ, & vera pœnitentiæ insignia; ipsi sunt portus, in quem sese animæ ad declinanda fulgura cœlestia & tempestates huius mundi, velut in tutum recipiunt. Niniuitæ ad prædicationem Ionę in cineribus salutem inuenerunt. Abraham priùs cinerum meminit, quàm Deum alloqui auderet, dicens: *Ego puluis & cinis loquar ad Dominum?* Achab rex Israel, Dei numen reueritus, i cineribus sese occultauit. Verùm patientiæ exemplar Iob nullum nisi in cineribus solatium quærit dicens: *Memento, quod sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me.* q. d. Anne in cineres Domine iustitiam tuam exercebis? & aduersus puluerem ostendes potentiam tuam? An non meministi Domine, è puluere me à te compactum, & in puluerem ac cinerem aliquando à te conuertendum?

Ion. 3.

Gen. 18.

3. *Reg.* 21.

Iob. 10.

MERITO igitur exclamem, O sacros & verè sanctos cineres! ô cineres verè diuinos! vos, vos inquam, sopitos deuotionis ignes cõseruatis, vos pios affectus excitatis, vos prauos motus refrenatis, vos denique omnes animæ sordes eluitis: atq; vt de cineribus lixiuium colatur ita vos verè spiritale lixiuium è lacrymis colatum facitis, quod omnia mũdat, quodque animas nostras super niuem dealbat, vt verè in Psalmis vates regius cecinerit: *Lauabis me, & super niuem dealbabor.*

Psal. 50.

SED audite rem magis adhuc mirandam: Daniel sparsis

sparsis cineribus fraudes & technas sacerdotũ Babyloniorum, qui regi & populo imponebant, detexit. quo quid aliud significatur, ô homo, quam memoriam te tuam mortis cineribus aspergente, impostura carnis, fraudes diaboli, & fallaces mũdi insidias confestim detectum iri: quæ omnia, non secus ac falsi illi prophetæ, & sacrificuli idoli Babylonici, animæ tuæ imponunt. Liceat ergo mihi iterum exclamare, ô verè regios cineres! hoc enim vos titulo decorabo, quòd tres vobis reges & monarchæ eximium decorem addiderint. Primus in scenam prodeat Rex ille Niniuitarum, qui ad Ionæ prædicationem, publica præconis voce, pœnitentiam omnibus suis indixit, sacco indutus est, atque in cinere consedit. Alter sit Achab rex Israel, qui manum Dei sibi imminentem, & vestigia eius iam prementem declinans, in cineribus salutem quæsiuit. Tertius verò ipse Dauid, qui nonnisi cinericio se perfundebat odoramento, nonnisi in cineribus somnũ capiebat, nullaq; re præterquam cineribus pascebatur, ait enim, *& cinerem tanquam panem manducabam.* O Reges verè reges, ô diuinos, sapientes, & verè prudentes Principes! *& nunc, o Reges intelligite*, cur non præ pudore erubescitis? Vos non nisi ludicra, delicias, & tripudia somniatis, & ecce hi antecessores vestri nil nisi pœnitentiam decantabant. Vos gemmis & pretiosis monilibus inceditis rutilantes, & hi cineribus conspergũtur. Vos verò Dominæ & Principes, quosnam colores, quænam hodie gestatis insignia? an non vos omnes hodie cineribus conspersas intueor? Non est autem, quòd hocce vobis, vobis vlli pudori sit, fecerunt id olim matronæ, heroinæ, reginæque, vobis specie & venustate similes, dignitate haud inferiores, nobilitate sanè superiores. An non

Dan. 14.

Ion. 3.

3. *Reg.* 21.

Psal. 102.

Esth. 14. Esther, quæ propter venustatem suam, à Rege Assuero in coniugem adoptata fuit (quippè inter omnes Hebraicas puellas pulchritudine eminens:) cineribus, sese, veluti aromatibus, perfudit? An non Iudith vidua, inter omnes viduas speciosissima, propter egregiam venustatem, Oculus Israel appellata, loco stibij, & cerussæ, cineres adhibuit, & cilicio lumbos strinxit? An non Israelitides & filiæ Ierusalem, transmigrationis Babylonicæ tempore, pompis & fuco repudiatis, capita in terram abiecerunt, cinereo sese nimbo perfundentes? vos verò virgines & mulieres cur non eisdem insigniri vultis insignibus? cùm tempus ipsum id à vobis iam postulet, & ipsa ad faciendum inuitet Ecclesia; omnia enim iam vndique cineribus conspersa sunt, nihil præter pœnitentiam omnes cathedræ suggestusque iam roboant. Audite quæso, quonam modo vobis inclament, *Memento homo quia cinis es.*

Iudith. 9.

Tren. 3.

O cinerem, ô mortem! tu porrò homo cineres, & mortem in memoriam reuoca: qui sis, vide, vnde venias, & quo tendas. Recordare originis tuæ, & noli obliuisci dissolutionis tuæ, terra es, de terra ortus, & in terram dissolueris. Verum itaque iam esse fateor vestrum axioma & enuntiatum, ô Physici, *Ex quibus vnumquodque componitur, in eadem & resoluitur*. Conditus es è terra, ô homo, ideo quoque in terram resolueris. memento ergo quod puluis sis, ecce *terminus* tuus *à quo* & quod in puluerem reuerteris, ecce *terminus ad quem.*

Euclides. MATHEMATICI quoque hic me non parum iuuare videntur: hoc enim vnum è præclaris eorum principijs est, *Omnes lineas à centro ad circumferentiam ductas, æquales esse*. Audite, audite

dite paradoxon hoc Reges, Principes, & orbis Monarchæ, audite. Similes igitur vos istis nobis. *Memento homo quia cinis es*, ab eodem quippè centro venientes; *& in cinerem reuerteris*, etiam ad eandem circumferentiam tendimus. Eidem igitur fato subiecti esti, cui nos; non nisi exteriora quædam accidentia sunt, quibus nobis superiores esse videmini. Vos quidem nobis honoribus, gloria & diuitijs antecellitis; at vt, nobis morientibus, vos hic superstites remaneatis, fieri omnino non potest.

Memento igitur *homo, quia cinis es*, memineris te domum illam esse, de qua in Euangelio, super arenas ædificatam, quæ minimo Aquilonis turbine ad terram prosternitur. Certum est, & certo certius, omne nostrum Esse, non nisi arenam, cinerem ac terram esse, & ad minimum fortunæ flabrum ad terram deijci & prosterni Quemadmodum enim domus Iob ad primam venti procellam corruit, & omnes eius liberos oppressit; ita quoque & tu mundi amator, domum tuam, id est, corpus ac vitam, eidem, scias fato esse subiecta. prima quæ te inuadit fortunæ procella, eadem te perdit, & omnes conceptus voluntatesque in momento peruertit. Ac veluti Philistinorum domus, statim ac Samson columnas infernè complexus est in terram concidit, omnesque principes eadem ruina inuoluit; ita quoque vita tua, res tuæ, diuitiæ tuæ ô homo, eandem fortunæ varietatem vicissitudinemque patiuntur. Omnia namque hæc pereunt. & omnes tuæ cogitationes, sublimesque conceptus ad nihilum deducuntur. Quare, paucis vt concludam, omnia super arenam & cinerem ædificata sunt.

Matth. 7.

Iob. 2.

Iudic. 16.

Dan. 2.

DEPINGIT nobis Daniel statuam grandem nimis

nimis, cuius caput ex auro optimo, pectus autem & brachia argentea, venter & femora, ærea, pedes verò lutei ac fictiles: ait quoque lapillum quẽdam de monte descendisse, qui statuam in pedibus percussit, & minutim confractam in cinerem redegit. Contemplare hic, homo, veram vitæ tuæ imaginem: caput hoc aureum, pectus hoc argenteum, ærea illa femora, quid quæso aliud sunt, quam imago honoris, diuitiarum, ac roboris tui? at sita sunt hæc in basi terrea, habes pedes luteos, ita, vt, minimo de fortunæ montibus lapillo ingruente, & cogitationum tuarum pedibus aduoluente, in cinerem & puluerem euanescas. An non tibi carere iudicio ac ratione penitus destitutus videretur, qui sublime aliquod palatium super arenam ædificaret? maior sanè, mihi crede, tua, ô homo, est dementia, si domum fortunarum tuarum in arenario vitę huius stabilire moliaris, minimus enim exsurgat turbo, leuis aliquis ingruat morbus, aut alia quædam aliunde incidat calamitas; omnia ecce concident, inque puluerem redigentur. *Memento* igitur *quia cinis es*, &c.

Humanæ naturæ encomia ex veteribus Phisphis.

Trismeg. in Pimandro.

Pythag. in sententijs.

ERRATIS, ac multum erratis, Philosophi, frustraque in hominis natura indaganda, eaque laudanda, tempus laboremque insumitis: tam præclaris enim verborum præconijs de re nihili locuti estis, de musca Elephantem feciſtis, tu porrò Hermes Ter maximè, cur hominem *miraculum magnũ* ausus es appellare, eoque nihil in mundo dixisti esse præstantius? anne ignorabas præter cinerem nihil esse? Cur tu Pythagora *Deum eum at mortalem* esse dixisti? at si melius & penitius naturam eius indagasses, vidisses forsitan fundamentum eius esse puluerem, medium cinerem; & finem, vermem corruptionemque. Et tu Philosophorum princeps

Plato

Plato non rectè de homine Philosophatus es, *diuinum* eum *genus* appellando, itàne stirpem & genus condis deorum? Maior adhuc tua est Plotine audacia, cùm eum *quoddam vniuersum*, epitomen, ac veluti omnium rerum repositorium appellare non erubescis. *Plato in Timæo.* *Plotinus.*

ANTE omnia verò te miror beate Pontifex Gregori, summe Ecclesiæ vertex, te maiori adhuc hominem encomio, Gentilium vestigijs insistendo, condecorasse, cùm eum à nobilitate & eminentia, singulari nomine *creaturam* nominari voluisti: explicans enim illud euangelij, *Prædicate Euangelium omni creaturæ*, per hæc verba, *omni creaturæ*, ipsum hominem intelligis, cùm in ipso vno omnes omnium creaturarũ nobilitates & eminentiæ contineantur. Esse namq; ipsum commune habet cum lapidibus, vitam cum plantis & arboribus, sensus cum bestijs, intelligentiam cum ipsis Angelis; adeò vt, paucis omnia comprehendendo, *omnis creatura* meritò homo queat appellari. *Greg. homil. 26. in Euãg.*

AT solus Dauid benè & pro rei dignitate de homine locutus est, cum ait, *Tamquam puluis quem proïcit ventus à facie terræ*. Non es aliud ô homo, quàm venti ludibrium: *memento* igitur *quod cinis es:* memento te nihil esse, & originem tuam vilem esse & abiectam. Agathocles, figuli filius, Siciliæ iam rex creatus, veritus fortasse, ne regia dignitate insolesceret; vt prioris sui generis semper meminisset, figulina sibi vasa, vna cum aureis & argenteis ad mensam quotidie voluit inferri. Tu verò, ô homo, etiam figuli filius es; suggerit hoc tibi Iob Propheta dicens: *Manus tuæ fecerunt me, & psalmauerunt me*. quare licet deinde te Deus ad sceptra prouexerit, diadema capiti imposuerit, ne forsitan in tantis dignitatibus constitutus, superbia insole- *Psal. 1.* *Plutarch. apophth. Rõ.* *Iob. 10.*

ſcas, vtque vilis tuæ originis ſemper memor viuas, pone tibi ante oculos vas hocce luteum, & inter aurum & gemmas, nobilitatem & diuitias, viles hoſce cineres interſeras.

MEMENTO quid fueris, quid modò ſis. & quid nox futurus ſis; memento quòd è cinere factus ſis, nil niſi cinis ſis, & in cinerē aliquando conuertendus ſis, vel vt Ieremias loquitur, *terra ante partum, terra in partu, & terra poſt partum*, ſiue vt nelius adhuc philoſophemur, *Terra ineſſe, terra in fieri. & terra in conſeruari.* Hanc in modum philoſophatus eſt Salomon, & ſuperbos ſui temporis alloquens, his eos verbis aggreſſus eſt: *Quid ſuperbis terra & cinis?* q. d. Nolite adeò efferri aut inſoleſcere vos tumidi, nolite altum ſapere: quænam quæſo ratio eſt, vos vt tantoperè efferatis, cùm præter cinerem, præter purum nihil, vanitatemq; ipſam, nihil ſitis.

Pauo dimittit plumas, viſa pedum deformitate.

NON eſt vlla auis auditores, quæ pulchritudine & ſuperbia cum pauone comparetur; vidiſtis, credo, aliquando, vt plumas explicet, & caudę pulchritudinem expandens examinet: in qua extentam pulchritudinem contemplata, ſibi ipſi applaudens, & ſuperbo incedens paſſu, gloriatur: verùm vbi oculos ad terram deijcit, & pedes, quos turpiculos ei natura dedit, reſpicit, totus confunditur, & confeſtim plumeos illos faſtus exuit. Hic tua ſit lectio, ô homo, hîc diſcas oportet. Dum enim in vanitatū tuarum officina plumas honorum venales exponis & oſtentas; quando magnitudinem tuam contēplaris; quando longa ſeruorum caterua te ſtipatum vides; inflaris, & in te ipſo factus elatior, pauonem imitaris; adeò vt cor anguſtis pectoris tui ſpatijs concludi, & aër ſpiritum pulmonibus tuis nequeat ſubminiſtrare: At ſi oculis in terram deiectis pedes con-

contempleris,(*ſordes enim in pedibus eius*) ita ſordidos,turpes & deformes inuenies, vt quamprimũ plumas ſis collecturus ,deque propria vilitate factus certior, teipſum humiliaturus. *Ierem.*

Xerxis Regis factum præclarum *Plutarch. in X rex.*

An non meminiſtis quod de Xerxe Rege tradunt hiſtorici? licet enim hic honorum gloriæque ſtudioſus fuerit,vt qui maximè; tamen cùm quadã tempeſtate innumerabiles militum copias collegiſſet,& eas in acie conſtitutas videre magnopere deſideraret, ſummum montis verticem conſcẽdit: è quo cum totum Helleſpontum ſtratum nauibus & terram quaqua pateret,militibus coopertam videret, vbertim illacrymatus eſt.Mirabantur ad tã inſolitum ſpectaculum duces, tamque inuſitati caſus cauſam petentes, dixere; vnde hæ lacrymæ,ô Rex? vnde hic eiulatus? annè iam animum contrahis,& ante tubam pauor occupat artus? tantam hactenus virtutem,tantum animi virilisque pectoris oſtendiſti & ita modò in lacrymas,veluti parui animi reſolueris? An fortaſſe Græcorum robur & audacia tibi metum incutiunt? Quibus importunè lacrymarum cauſam poſtulantibus tandem ait: Non ita viri,non ita, nunquam me animus defecit, nec vlla me vnquam formido inuaſit ; aliud quid mente voluo, quod mihi lacrymas excutiat. Video hic tot hominũ myriades,tot militum millia, quæ hic in aciem produxi, & eheu,poſt centum annos nullus omninò ſuperſtes erit,omnes in cineres cõuertentur; atq; hçc eſt cauſa fletus & lacrymarum mearum, &

quis talia fando
Temperet à lacrymis? *1. Aeneid.*

In tantum, ô cinerum memoria, ſuperbos animos & altum ſpirantes,deijcis & proſternis.

Nec minùs admiratione dignum eſt, quod olim

Sala-

Factum Saladini in-stante iam morte.

Saladinus, Aegyptiorum regum maximus, fecit: qui cum totum Orientem subiugasset, Occidentem terruisset, Asiam domuisset, totum denique orbem concussisset, vt morti se iam vicinum vidit, in hos ipsos cineres oculos coniecit. Quid eum feciſſe arbitramini? audite, rem narrabo; Indusium suum à præcone per omnes ciuitatis vicos in hasta voluit circumferri, & alta voce inclamari: Magnus ille Saladinus, Orientis flagellum, Asiæ domitor, omnium populorum terror, vnicum hoc indusium ex omnibus suis tropæis victorijsque secum post mortem defert. ô rem admirandam, & stupore dignam in Rege barbaro! ô verè cineres deprædicandos!

Platina in Cœlestino III. Breuiario magn. Chonic. Anno. 1493.

Hoc notes oportet, Christiane, & ad eius imitationem mores tibi vitaque componenda est. An non ad exemplum barbari huius tyranni conspectis cineribus tuis, & propria vilitate, humilitatem indues? Itaque memento te non ex igne conditum esse, vt stellæ; neve ex aëre, vt venti: sed tantum è terra omnium elementorum, infimo & viliſſimo; adeò, vt totus vilis sis & ignobilis. *Memento* igitur *quia cinis es*, non sufficit: *& in cinerem reuerteris*. Montes quidem complanabis, valles complebis, in fine tamen moriere. Ostenta te quantum volueris, iacta te quantum potueris, fortitudine sis Hercules, delicijs Lucullus, Babylonias turres ædifices; memento tamen te nihil esse præter cineres, & in cineres aliquando reuersurum.

Vos quoque mulieres, quæ instar nympharum inceditis ornatæ, instar reginarum luxu diffluitis, instar dearum nectarea verba eloquimini, exiguæ huius tesseræ, quæ hodie vestris auribus ingeritur, nolim obliuiſci, *Cinis es, & in cinerem reuerteris*. Cadent aliquando turrita illa, & mitellata crinium

nium faſtigia, peribit ementitus hic & fucatus color, putreſcent delicata illa membra, & comptulum hoc corpuſculum in viliſſimos cineres cõuertetur. Mementote igitur quia cinis eſtis. Non eſt autem cur ab hoc faciendo deterreamini, ipſi nobis Ethnici hac in re prælucent, qui cinerum ſemper memores fuere.

REFERT Aelianus memorabilem ſanè de Philippo Macedoniæ rege hiſtoriã: quem ait, vt mortis & cinerum perpetuò recordaretur, puerum habuiſſe, qui hac eum quotidie mane ſalutatione exciperet, & cinerum mentione facta mortis ei memoriam refricaret: Meméto mori Rex, vel vt alij, Memento te hominem eſſe, ô rex, ac ſi diceret: Expergiſcere Philippe, noli ſceptris illis indormiſcere, mortem cogita: memento te cinerem eſſe, & in cineres reuerſurum. Vos, ô Principes Chriſtiani, ſymphonia & in omni inſtrumentorum genere è ſomno excitamini; at gentilem illum regem mortis memoria excitabat. *Aelian. lib. 8. Var. c. 15.*

S. Ioannes Eleemoſynarius, Patriarcha Conſtantinopolitanus, vt ſemper horum cinerum reminiſceretur, ſepulchrum ſuum fieri mandauit, ac nunquam id perfici paſſus eſt; voluitque, vt quotidie eum aliquis interrogaturus accederet, quando ſepulchrum tuum Domine perfici iubebis? Quin & ad veterum Imperatorum coronationem, inter tot pompas, tot feſtiuitates, tot fauſtas vulgi acclamationes, multi marmorarij & latomi accedere ſolebant, multa marmorum genera portantes, qui alta voce inclamarent, E quo marmorum genere ſua ſibi Maieſtas tumulum parari vult, vt hac ratione conditionis ſuę coronãdus admoneretur. Quid amplius? Inter ceteras leges ſuas hanc quoque vtilem eſſe voluit Laconum ille legislator Lycurgus vt mor- *Marul. lib. 5 cap. 9. Sur. tom. 1. Leon. epiſc. Neap. in vita S. Ioan. eleemoſ.* *Plutarch. in Lycurgo.*

vt mortuorum buſtuaria & cœmiteria in ciuitatis meditullio conſtituerentur; Vt hoc modo iuuentus laſciuiens, & omnes omninò mortales, mortis memoriam ſemper in animo haberent. Confundunt me, ô Chriſtiani, ethnicæ illæ nationes, & cum hos cineres maiore ab ijs honore affici, & amore foueri video, quàm explicare ipſe dicendo queam, erubeſco. Iam igitur valete ô benedicti cineres, hac tamen lege, vt vos ego ſemper ante oculos habeam, & infixos in animo geram, ſemper in corde ſemper in mente.

Ieiunia sũt pœnitentiæ epulæ.

EXPLICVIMVS hactenus pœnitentiæ indumentum, expandimus veſtes illas pullas & cinericias, & colores depinximus, quibus pœnitentes animæ effulgere ſolent: iam ad epulas eius accingamur. O ſacra ieiunia! ô diuinam abſtinentiam, ô ſanctam Quadrageſimam: Vos eſtis pœnitentiæ noſtræ delitiæ: imo verò ipſa ieiunia ſunt epulæ digne Regibus, dignæ Angelis, dignæ Chriſto Ieſu: pretioſiores longè epulis Cleopatræ ſplendidiores Lucullianis magnificentiores conuiuio Aſſueri. Epulæ in quibus ipſa mẽſæ ablatio loco menſæ eſt; rupes, mapparum; radices, miſſuum; conchæ, vaſorum; montana, ſedilium vicem occupant; & torrentes potum ſubminiſtrant. Epulæ, quas Moſes in planitie Sinai inchoauit, Elias in monte Horeb proſecutus eſt, & ambo quadraginta diebus; epulæ, quas in diſſuetudinem abeuntes, Ieſus Chriſtus in deſerto Palæſtinæ iterum in conſuetudinem reuocauit. Vides hic vbique quadraginta dies hæretice tam in deſertis, quam in montibus, tam in nouo, quàm veteri Teſtamento; quibus nos noſtram Quadrageſimam repræſentari putamus.

Plutarch in Lucullo.

Eſth. 1.

Exod. 19.

3. *Reg.* 19.

Ion. 3.

SICVT olim Deus Niniuitis quadraginta dierum ſpatium conceſſit, intra quos pœnitentiam agerent,

agerent, ita & nobis eadem sua benignitate quadraginta hosce dies ad peccata nostra deploranda elargitus est. Expergiscere igitur Lutetia, *adhuc quadraginta dies, & Ninive subuertetur*, nisi hisce quadraginta diebus pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Errauit olim populus Israeliticus quadraginta annis per vastam solitudinem, antequam ad terram promissionis perueniret, modò siti exhaustus, modò fame enecatus, semper in ærumnis, semper in angustijs degens. Quo quid aliud edocemur, quàm prius in beatitudinem, quæ verè terra promissionis est, nos peruenire non posse; quàm quadraginta dies in deserto mundi huius, in siti, in fame, in ieiunijs, & asperitatibus, & veræ sanctæque pœnitentiæ actibus traduxerimus. Pertulit Noe quadraginta diebus in arca, iniurias cœli, procellas maris & rabiem diluuij; deinde verò post emensos labores, atque ærumnas magno cum gaudio in montibus Armeniæ conquieuit. Ita quoque, ô anima mea, si in æternis illis cælorum montibus gloriosa, & exultans aliquando cupis conquiescere; in arca pœnitentiæ recluſa, quadraginta his diebus, diluuium quoddam pœnarum, ærumnarum flagrorum, asperitatum, austeritatumque prius perferas necesse est.

Num. 12.

Gen. 8.

ANNE igitur nobis figuræ desunt, ad sacrũ hoc quadragesimæ ieiunium confirmandum & stabiliendum? Tune igitur hæretice, inimice ieiunij, amice ingluuiei, Epicuri de grege porce, nouum hoc & confictum existimas? anne tibi recenter videtur ingestum & intrusum? per peramne factum arbitraris anne abusum putas? anne superstitiosum ducis, hac ratione pœnitentiam agere? anne nos tuo erramus iudicio? anne fallimur? peccamusne facientes, quod ante nos Moses & Elias vsurparũt, Christus stabili-

uit, Apoſtoli denique Apoſtoliciſque viri perpetua & pia obſeruatione cuſtodierunt?

Inualuit iam à tot ſæculis ſancta hæc Quadrageſima: iam ab annis mille ſexcentis eius vſus in Eccleſia viguit. Teſtatur id omnis antiquitas, confirmat id ſanctorum Patrum veterumque omnium conſenſus. Inter ceteros loquentem hîc audiamus Hieronymum: *Nos vnam Quadrageſimam ſecundum traditionem Apoſtolicam, anni tempore nobis congruo obſeruamus.* Eadem omninò ſcribit ad Philippenſes Ignatius, Apoſtolorum æqualis: eundem ſecuti ſunt magnus Mediolanēſium antiſtes *a* Ambroſius, doctus ille Afer *b* Auguſtinus, *c* Baſilius, *d* Theophilactus, Græciæ lumina, præ cæteris verò *e* Origines. Quam ampla & quam præclara de Quadrageſima noſtra teſtimonia!

Tom. 2. epiſt. contr. Montan. & in Oſeæ c. 18.

a Homil. 2. ad pop.

b epiſt. 86. & 213.

c Orat. de ieiunio.

d In Canon Apoſt.

e Homil. 10. in Leuit.

O caſtam & ſanctam Quadrageſimam! nullum eſſe ſani iudicij reor, qui te non amplectatur: quippè quæ nos in paradiſum reſtituis, è quo gula & ingluuies nos extulerat: quæ vitia comprimis, mentem eleuas, virtutem largiris & præmia. ô bellicū & martium ieiunium! qua carnem edomas, mundum expugnas, & dæmones, teſte in Euangelijs Domino, fugas, *hoc genus dæmoniorum non eĳcitur niſi in oratione & ieiunio.* O felix & triumphans ieiunium! maior adhuc tua vis eſt & potentia: vtpote quæ ciuitates & oppida vnà cum ciuibus periculis eripis, quæ obſeſſos liberas, & pacem concilias. Video namq; vaſtam illam Niniuem te amplexari, ac publica præconis voce indicere, vt & beſtiæ ieiunarent; video diuinæ vindictæ iacula in muros illius vrbis vibranda per te auerti. Per te quoque populos conſeruatos conſidero, vt præ cæteris Hebræos, qui monitu Eſtheris triduo ieiunantes Amanum, qui ſanguinem eorum ardentiſſimè ſitiebat, ad la-

Effectus ieiunij admirabiles.

Mat. 19.

Ion. 3.

Eſth. 4.

ad laqueum coêgerunt, & cruenti decreti ſententiam, quod in perniciem omnium, qui in regis Aſſueri regno verſabantur, conditum erat, reuocarunt. O potens ieiunium; Tanta porrò tua in cælis eſt potentia, tantaque tua in ſupernis authoritas, vt ſi quando antiqui illi Patriarchæ & Prophetæ aliquid à Deo obtinere cupiebant, vt S. Auguſt. teſtatur, ad te vnum, veluti ad ſingulare remedium, confugerent, & vnicam abſtinentiam mediatricis loco adhiberent.

Quare inſtituta Quadrageſima.

SI verò cauſam inſtituti ieiunij, & Quadrageſimalis abſtinentiæ, ſcire deſideres, ſcias eam ad corpus caſtigendum, edomandum, & macerandum potiſſimum eſſe inſtitutam. Corpus hoc, Auditores; tyrannus eſt, qui perpetuum cum ratione atque intellectu bellum gerit: vorax Eſau eſt, qui propter rem nullius momenti, propter minimum gulæ irritamentum, ius omne quod ad gloriam ſempiternam conſequendam habebat, ſacrilegè vendit, miſerè prodigit, ac nequiter diſperdit atque ideò furore percitum intellectum & rationẽ, velut germanum ſuum Iacob, ſemper proſequitur. *Geneſ. 3.*

CARO hæc noſtra altera Eua eſt, quæ rationem non ſecus atque illa Adamum, pomo illi voluptatis propoſito, tentat & diuexat. Ipſa eſt ſubdola illa atq; verſuta Dalila, quę mentem, vti illa Sampſonem, in voluptatum ſinu reclinatam, in ſoporem inducit, ſoporatam hoſtibus prodit, ac vendit, & peccatis, id eſt, Philiſthæis, vinctum tradit. Ipſa eſt pellax illa & ſcelerata vxor Putipharis, quæ rationem, ſicut illa caſtum Ioſephi adoleſcentis animum, tentat, & ad peccandum pellicit: quæ cùm voti compos fieri nequit, amore in odium & rabiem conuerſo, carceri eam, hoc eſt; moleſtijs & in *Iudic. 16.* *Geneſ. 39.*

ſpiritus ab omnibus deſtitutum reperiſſet; commiſeratione interius commotus, neceſſaria ei ſuppeditari, ac diligentem eius valetudinis rationem haberi præcepit. At videas hodie non regem, ſed Centurionem in ſcenam prodeuntem, qui cùm ſeruum paralyſi diuexatum videret, miſericordia motus, magnum amoris erga eum ſui ſignum declarat, Ieſu Chriſto pro ſanitate eiuſdem ſupplicat, & magno animi affectu pro ſalute eius pium Dominum deprecatur. Ac quemadmodum Dauid rex, Amalecita ſanitati reſtituto, egregiam de hoſtibus victoriam conſecutus eſt; ita quoque Centurio hic, propter inſignem quem in ſerui inualitudine declarauit charitatis affectum, Dominum tecto ſuo meruit accipere, præclarumque de vitijs ſuis triumphum referre. Hæc ſunt, quæ hodiernum nobis Euangelium denuntiat, quæ vobis, ſalutata priùs ſimpliciter glorioſa Virgine, ac Deipara Maria, enarrare decreuimus.

AVE MARIA.

Inter omnia, quæ digna ſunt quibus in admirationem rapiamur, quæque præter communem rerum ordinem videntur accidere, principem meritò ſibi locum vindicat ipſa peccatorum deſtructio, atque animarum à vijs iniquitatis ad Deum cõuerſio: id enim maximum eſt, & omnium, quæ è cœlo proficiſcuntur operum longè præſtantiſſimum, quo nihil aut maius aut admirabilius infinita illa virtus, atque infinitè potens, in hoc mundo potis eſt producere. Ita nempe id aſſerit Doctorum omnium Princeps, ac Principum Doctor D. Thomas, dicens: *Maximum opus Dei eſt iuſtificatio & peccatorum remiſſio.* docuerat quippè eum Propheta regius, *miſerationes eius ſuper omnia opera eius.* Ipſa quoque mater Eccleſia, vt egregij huiuſce documen-

1.2.q. 112.

Pſalm.144.

menti nobis memoriam refricaret, in Officio ſuo quotidiano his Dominum verbis deprecatur, *Deus qui parcendo & miſerando potentiam tuam maximè manifeſtas.* Ita profectò res agitur, ô numen æternum miſerendo, ſcilicet infinitam tuam potẽtiam demonſtras. Notate paradoxon, attendite prophetias. at, quis credet auditui noſtro? ita tamen ſeſe res habet. Ipſa quidem mundi creatio verè mirabilis extitit, peccatorum iuſtificatio, mihi credite, longè eſt admirabilior. Vnico momẽto Deus, mundum condidiſti, vnico momento ex nihilo omnes omninò creaturas velut in aciem produxiſti; at vt vnum originalis peccati turpitudinem aboleres, quinque ipſis annorum millibus diſtuliſti ac triginta tres annos, vt ad effectum opus perduceres, deſudaſti. Illic vnicum tantum verbum dixiſſe oportuit; *Dixit, & facta ſunt*; hîc pati & mori neceſſe fuit, nam *oportebat Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam*. Hic opus, hic labor eſt. *Pſal. 148. Luc. 24*

Sit itaque fixum & indubitatum, Auditores, nihil eſſe in mundo, peccatorum conuerſione admirabilius at conuerſionem militum ante omnia eſſe admirandam. Deus bone, quanti hoc laboris opus, quantæ difficultatis! quàm inaudita metamorphoſis eſt, ex truculento ac feroci leone humilem & manſuetum agnum, ex diabolo Angelũ, ex barbaro & idolatra Chriſtianum, ex mundi milite, athletam & pugilem facere Ieſu Chriſti? Attendite quid in hunc ſenſum propheta Daniel de magno illo & ſuperbo Nabuchodonoſore ſcripſerit, quod ſcilicet in beſtiam prius commutatus ſit, quàm ad prædicationem Prophetæ conuerteretur. Mandauerat quoque Dominus Moſi, petræ tantùm præcipere, vt aquam effunderet; ipſe verò adiunxit *Dan. 4.* *Exod. 17.*

ſcas, vtque vilis tuæ originis ſemper memor viuas, pone tibi ante oculos vas hocce luteum, & inter aurum & gemmas, nobilitatem & diuitias, viles hoſce cineres interſeras.

MEMENTO quid fueris, quid modò ſis. & quid mox futurus ſis; memento quòd è cinere factus ſis, nil niſi cinis ſis, & in cinerē aliquando conuertendus ſis, vel vt Ieremias loquitur, *terra ante partum, terra in partu, & terra poſt partum*, ſiue vt melius adhuc philoſophemur, *Terra ineſſe, terra in fieri. & terra in conſeruari.* Hunc in modum philoſophatus eſt Salomon, & ſuperbos ſui temporis alloquens, his eos verbis aggreſſus eſt: *Quid ſuperbis terra & cinis?* q. d. Nolite adeò efferri aut inſoleſcere vos tumidi, nolite altum ſapere: quænam quæſo ratio eſt, vos vt tantoperè efferatis, cùm præter cinerem, præter purum nihil, vanitatemq; ipſam, nihil ſitis.

Pauo dimittit plumas, viſa pedum deformitate.

NON eſt vlla auis auditores, quæ pulchritudine & ſuperbia cum pauone comparetur; vidiſtis, credo, aliquando, vt plumas explicet, & caudę pulchritudinem expandens examinet: in qua extimiam pulchritudinem contemplata, ſibi ipſi applaudens, & ſuperbo incedens paſſu, gloriatur: verùm vbi oculos ad terram deijcit, & pedes, quos turpiculos ei natura dedit, reſpicit, totus confunditur, & confeſtim plumeos illos faſtus exuit. Hic tua ſit lectio, ô homo, hîc diſcas oportet. Dum enim in vanitatū tuarum officina plumas honorum venales exponis & oſtentas; quando magnitudinem tuam contēplaris; quando longa ſeruorum caterua te ſtipatum vides; inflaris, & in te ipſo factus elatior, pauonem imitaris; adeò vt cor anguſtis pectoris tui ſpatijs concludi, & aër ſpiritum pulmonibus tuis nequeat ſubminiſtrare: At ſi oculis in terram deiectis pedes con-

contempleris,(*ſordes enim in pedibus eius*) ita ſordidos,turpes & deformes inuenies, vt quamprimũ plumas ſis collecturus ,deque propria vilitate factus certior, teipſum humiliaturus. *Ierem.*

Xerxis Regis factum præclarum *Plutarch. in X rex.*

An non meminiſtis quod de Xerxe Rege tradunt hiſtorici? licet enim hic honorum gloriæque ſtudioſus fuerit,vt qui maximè; tamen cùm quadã tempeſtate innumerabiles militum copias collegiſſet,& eas in acie conſtitutas videre magnopere deſideraret, ſummum montis verticem conſcẽdit: è quo cum totum Helleſpontum ſtratum nauibus & terram quaqua pateret,militibus coopertam videret, vbertim illacrymatus eſt.Mirabantur ad tã inſolitum ſpectaculum duces, tamque inuſitati caſus cauſam petentes, dixere; vnde hæ lacrymæ,ô Rex? vnde hic eiulatus? annè iam animum contrahis,& ante tubam pauor occupat artus? tantam hactenus virtutem,tantum animi virilisque pectoris oſtendiſti & ita modò in lacrymas,veluti parui animi reſolueris? An fortaſſe Græcorum robur & audacia tibi metum incutiunt? Quibus importunè lacrymarum cauſam poſtulantibus tandem ait: Non ita viri,non ita, nunquam me animus defecit, nec vlla me vnquam formido inuaſit ; aliud quid mente voluo, quod mihi lacrymas excutiat. Video hic tot hominũ myriades,tot militum millia, quæ hic in aciem produxi, & eheu,poſt centum annos nullus omninò ſuperſtes erit,omnes in cineres cõuertentur; atq; hęc eſt cauſa fletus & lacrymarum mearum, &

quis talia fando
Temperet à lacrymis? *1. Aeneid.*

In tantum, ô cinerum memoria, ſuperbos animos & altum ſpirantes,deijcis & proſternis.

Nec minùs admiratione dignum eſt, quod olim Sala-

Factum Saladini in-stante iam morte.

Saladinus, Aegyptiorum regum maximus, fecit: qui cum totum Orientem ſubiugaſſet, Occidentem terruiſſet, Aſiam domuiſſet, totum denique orbem concuſſiſſet, vt morti ſe iam vicinum vidit, in hos ipſos cineres oculos coniecit. Quid eum feciſſe arbitramini? audite, rem narrabo; Induſium ſuum à præcone per omnes ciuitatis vicos in haſta voluit circumferri, & alta voce inclamari: Magnus ille Saladinus, Orientis flagellum, Aſiæ domitor, omnium populorum terror, vnicum hoc induſium ex omnibus ſuis tropæis victorijſque ſecum poſt mortem defert. ô rem admirandam, & ſtupore dignam in Rege barbaro! ô verè cineres deprædicandos!

Platina in Celeſtino III. Breuiario magn. Chonic. Anno. 1493.

HOC notes oportet, Chriſtiane, & ad eius imitationem mores tibi vitaque componenda eſt. An non ad exemplum barbari huius tyranni conſpectis cineribus tuis, & propria vilitate, humilitatem indues? Itaque memento te non ex igne conditum eſſe, vt ſtellæ; neve ex aëre, vt venti: ſed tantum è terra omnium elementorum, infimo & viliſſimo; adeò, vt totus vilis ſis & ignobilis. *Memento* igitur *quia cinis es*, non ſufficit: *& in cinerem reuerteris*. Montes quidem complanabis, valles complebis, in fine tamen moriere. Oſtenta te quantum volueris, iacta te quantum potueris, fortitudine ſis Hercules, delicijs Lucullus, Babylonias turres ædifices; memento tamen te nihil eſſe præter cineres, & in cineres aliquando reuerſurum.

VOS quoque mulieres, quæ inſtar nympharum inceditis ornatæ, inſtar reginarum luxu diffluitis, inſtar dearum nectarea verba eloquimini, exiguæ huius teſſeræ, quæ hodie veſtris auribus ingeritur, nolim obliuiſci, *Cinis es, & in cinerem reuerteris*. Cadent aliquando turrita illa, & mitellata erinium

nium fastigia, peribit ementitus hic & fucatus color, putrescent delicata illa membra, & comptulum hoc corpusculum in vilissimos cineres cõuertetur. Mementote igitur quia cinis estis. Non est autem cur ab hoc faciendo deterreamini, ipsi nobis Ethnici hac in re prælucent, qui cinerum semper memores fuere.

REFERT Aelianus memorabilem sanè de Philippo Macedoniæ rege historiã: quem ait, vt mortis & cinerum perpetuò recordaretur, puerum habuisse, qui hac eum quotidie mane salutatione exciperet, & cinerum mentione facta mortis ei memoriam refricaret: Memẽto mori Rex, vel vt alij, Memento te hominem esse, ô rex, ac si diceret: Expergiscere Philippe, noli sceptris illis indormiscere, mortem cogita: memento te cinerem esse, & in cineres reuersurum. Vos, ô Principes Christiani, symphonia & in omni instrumentorum genere è somno excitamini; at gentilem illum regem mortis memoria excitabat. *Aelian. lib. 8. Var. c. 15.*

S. Ioannes Eleemosynarius, Patriarcha Constantinopolitanus, vt semper horum cinerum reminiscereturſepulchrum suum fieri mandauit, ac nunquam id perfici passus est; voluitque, vt quotidie eum aliquis interrogaturus accederet, quando sepulchrum tuum Domine perfici iubebis? Quin & ad veterum Imperatorum coronationem, inter tot pompas, tot festiuitates, tot fausta vulgi acclamationes, multi marmorarij & latomi accedere solebant, multa marmorum genera portantes, qui alta voce inclamarent; E quo marmorum genere sua sibi Maiestas tumulum parari vult, vt hac ratione conditionis suę coronãdus admoneretur. Quid amplius? Inter ceteras leges suas hanc quoque vnam esse voluit Laconum ille legislator Lycurgus vt mor- *Marul. lib. 5 cap. 9. Sur. tom. 1. Leon. episc. Neap. in vita S. Ioan eleemos. Plutarch. in Lycurgo.*

vt mortuorum buſtuaria & cœmiteria in ciuitatis meditullio conſtituerentur; Vt hoc modo iuuentus laſciuiens, & omnes omninò mortales, mortis memoriam ſemper in animo haberent. Confundunt me, ô Chriſtiani, ethnicæ illæ nationes, & cum hos cineres maiore ab ijs honore affici, & amore foueri video, quàm explicare ipſe dicendo queam, erubeſco. Iam igitur valete ô benedicti cineres, hac tamen lege, vt vos ego ſemper ante oculos habeam, & infixos in animo geram, ſemper in corde ſemper in mente.

Ieiunia sũt pœnitentiæ epulæ.

EXPLICVIMVS hactenus pœnitentiæ indumentum, expandimus veſtes illas pullas & cinericias, & colores depinximus, quibus pœnitentes animæ effulgere ſolent: iam ad epulas eius accingamur. O ſacra ieiunia! ô diuinam abſtinentiam, ô ſanctam Quadrageſimam: Vos eſtis pœnitentiæ noſtræ delitiæ: imo verò ipſa ieiunia ſunt epulæ digne Regibus, dignæ Angelis, dignæ Chriſto Ieſu: pretioſiores longè epulis Cleopatræ ſplendidiores Lucullianis magnificentiores conuiuio Aſſueri. Epulæ in quibus ipſa mẽſæ ablatio loco menſæ eſt; rupes, mapparum; radices, miſſuum; conchæ, vaſorum; montana, ſedilium vicem occupant; & torrentes potum ſubminiſtrant. Epulæ, quas Moſes in planitie Sinai inchoauit, Elias in monte Horeb proſecutus eſt, & ambo quadraginta diebus; epulæ, quas in diſſuetudinem abeuntes, Ieſus Chriſtus in deſerto Palæſtinæ iterum in conſuetudinem reuocauit. Vides hic vbique quadraginta dies hæretice tam in deſertis, quam in montibus, tam in nouo, quàm veteri Teſtamento; quibus nos noſtram Quadrageſimam repræſentari putamus.

Plutarch. in Lucullo.

Eſth. 1.

Exod. 19.

3. *Reg.* 19.

Ion. 3.

SICVT olim Deus Niniuitis quadraginta dierum ſpatium conceſſit, intra quos pœnitentiam agerent,

Digitized by Google

agerent, ita & nobis eadem ſua benignitate quadraginta hoſce dies ad peccata noſtra deploranda elargitus eſt. Expergiſcere igitur Lutetia, *adhuc quadraginta dies, & Niniue ſubuertetur*, niſi hiſce quadraginta diebus pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis? Errauit olim populus Iſraeliticus quadraginta annis per vaſtam ſolitudinem, antequam ad terram promiſſionis perueniret, modò ſiti exhauſtus, modò fame enecatus, ſemper in ærumnis, ſemper in anguſtijs degens. Quo quid aliud edocemur, quàm prius in beatitudinem, quæ verè terra promiſſionis eſt, nos peruenire non poſſe; quàm quadraginta dies, in deſerto mundi huius, in ſiti, in fame, in ieiunijs, & aſperitatibus, & verę ſanctæque pœnitentiæ actibus traduxerimus. Pertulit Noe quadraginta diebus in arca, iniurias cœli, procellas maris & rabiem diluuij; deinde verò poſt emenſos labores, atque ærumnas magno cum gaudio in montibus Armeniæ conquieuit. Ita quoque, ô anima mea, ſi in æternis illis cælorum montibus glorioſa, & exultans aliquando cupis conquieſcere; in arca pœnitentiæ recluſa, quadraginta his diebus, diluuium quoddam pœnarum, ærumnarum flagrorum, aſperitatum, auſteritatumque prius perferas neceſſe eſt. *Num. 12.* *Gen. 8.*

ANNE igitur nobis figuræ deſunt, ad ſacrũ hoc quadrageſimæ ieiunium confirmandum & ſtabiliendum? Tune igitur hæretice, inimice ieiunij, amice ingluuiei, Epicuri de grege porce, nouum hoc & confictum exiſtimas? anne tibi recenter videtur ingeſtum & intruſum? perperam ne factum arbitraris anne abuſum putas? anne ſuperſtitioſum ducis, hac ratione pœnitentiam agere? anne nos tuo erramus iudicio? anne fallimur? peccamuſne facientes, quod ante nos Moſes & Elias vſurparũt, Chriſtus ſtabilivit,

uit, Apoſtoli denique Apoſtoliciq́ue viri perpetua & pia obſeruatione cuſtodierunt?

Inualuit iam à tot ſæculis ſancta hæc Quadrageſima: iam ab annis mille ſexcentis eius vſus in Eccleſia viguit. Teſtatur id omnis antiquitas, confirmat id ſanctorum Patrum veterumq́ue omnium conſenſus. Inter ceteros loquentem hîc audiamus Hieronymum: *Nos vnam Quadrageſimam ſecundum traditionem Apoſtolicam, anni tempore nobis congruo obſeruamus.* Eadem omninò ſcribit ad Philippenſes Ignatius, Apoſtolorum æqualis: eundem ſecuti ſunt magnus Mediolanēſium antiſtes *a* Ambroſius, doctus ille Afer *b* Auguſtinus, *c* Baſilius, *d* Theophilactus, Græciæ lumina, præ cæteris verò *e* Origines. Quam ampla & quam preclara de Quadrageſima noſtra teſtimonia!

Tom. 2. epiſt. contr. Montan. & in Oſeæ c. 18.

a Homil. 2. ad pop.

b epiſt. 86. & 213.

c Orat. de ieiunio.

d In Canon Apoſt.

e Homil. 10. in Leuit.

O caſtam & ſanctam Quadrageſimam! nullum eſſe ſani iudicij reor, qui te non amplectatur: quippè quæ nos in paradiſum reſtituis, è quo gula & ingluuies nos extulerat: quæ vitia comprimis, mentem eleuas, virtutem largiris & præmia. ô bellicū & martium ieiunium! qua carnem edomas, mundum expugnas, & dęmones, teſte in Euangelijs Domino, fugas, *hoc genus dæmoniorum non eĳcitur niſi in oratione & ieiunio.* O felix & triumphans ieiunium! maior adhuc tua vis eſt & potentia: vtpote quæ ciuitates & oppida vnà cum ciuibus periculis eripis, quæ obſeſſos liberas, & pacem concilias. Video namq; vaſtam illam Niniuem te amplexari, ac publica præconis voce indicere, vt & beſtiæ ieiunarent; video diuinæ vindictæ iacula in muros illius vrbis vibranda per te auerti. Per te quoque populos conſeruatos conſidero, vt præ cæteris Hebręos, qui monitu Eſtheris triduo ieiunantes Amanum, qui ſanguinem eorum ardentiſſimè ſitiebat, ad la-

Effectus ieiunij admirabiles.

Mat. 19.

Ion. 3.

Eſth. 4.

Digitized by Google

ad laqueum coêgerunt, & cruenti decreti ſententiam, quod in perniciem omnium, qui in regis Aſſueri regno verſabantur, conditum erat, reuocarunt. O potens ieiunium; Tanta porrò tua in cælis eſt potentia, tantaque tua in ſupernis authoritas, vt ſi quando antiqui illi Patriarchæ & Prophetæ aliquid à Deo obtinere cupiebant, vt S. Auguſt. teſtatur, ad te vnum, veluti ad ſingulare remedium, confugerent, & vnicam abſtinentiam mediatricis loco adhiberent.

Quare inſtituta Quadrageſima.

SI verò cauſam inſtituti ieiunij, & Quadrageſimalis abſtinentiæ, ſcire deſideres, ſcias eam ad corpus caſtigendum, edomandum, & macerandum potiſſimum eſſe inſtitutam. Corpus hoc, Auditores; tyrannus eſt, qui perpetuum cum ratione atque intellectu bellum gerit: vorax Eſau eſt, qui propter rem nullius momenti, propter minimum gulæ irritamentum, ius omne quod ad gloriam ſempiternam conſequendam habebat, ſacrilegè vendit, miſerè prodigit, ac nequiter diſperdit atque ideò furore percitum intellectum & rationẽ, velut germanum ſuum Iacob, ſemper proſequitur. *Geneſ. 3.*

CARO hæc noſtra altera Eua eſt, quæ rationem non ſecus atque illa Adamum, pomo illi voluptatis propoſito, tentat & diuexat. Ipſa eſt ſubdola illa atq; verſuta Dalila, quę mentem, vti illa Sampſonem, in voluptatum ſinu reclinatam, in ſoporem inducit, ſoporatam hoſtibus prodit, ac vendit, & peccatis, id eſt, Philiſthæis, vinctum tradit. Ipſa eſt pellax illa & ſcelerata vxor Putipharis, quæ rationem, ſicut illa caſtum Ioſephi adoleſcentis animum, tentat, & ad peccandum pellicit: quæ cùm voti compos fieri nequit, amore in odium & rabiem conuerſo, carceri eam, hoc eſt; moleſtijs & in *Iudic. 16.* *Geneſ. 39.*

quieti mancipat. Edomanda eſt igitur, & ſubiuganda ieiunijs, verberibus ac flagris coercenda, & vt Paulus ait, *in laboribus, in vigilijs, in ieiunijs*, exercitanda.

2. Cor. 6.

Tob. 6.

PISCIS ille immanis, in Mari natitans Tobiam deuorare conabatur, ſed Angeli monitu in ſiccum extractus palpitare cœpit, & exſpirauit. Piſcis hic ingens, noſtra eſt caro, quæ per mare voluptatum euagata, animam in magnum diſcrimen adducit: verùm vbi in littus & ſiccitatem pœnitentiæ proiecta eſt; quã primùm comprehenſa ſuperatur, nam

Allegoria.

Luxuriat rarò non lenè paſta caro.

Ad ieiunia; ad lachrymas, ad ſuſpiria, ad pœnitentiam igitur recurrendum eſt, Auditores, armaque aduerſus hoc noſtrum corpus, hoſtem hũc domeſticum ſumenda ſunt. Audiamus animantem Paulum: *Caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo*. Imitemur veterum Anachoretarum exẽpla; Audiamus Hilarionem (teſte Hieronymo) aduerſus corporis petulantiam & proteruiam, inſurgẽtem, & hiſce id verbis alloquentem: *Ego aſelle faciam, vt non calcitres nec te hordeo alam, ſed paleis; fame te conficiam & ſiti; graui onerabo te pondere, vt cibum potius cogites quàm laſciuiam*. Conſideremus quid egerit ſanctus ille Euagrius, qui multos annos in ſumma aſperitate, in deſerto Thebaidis vitam traduxit: hic cùm quodam tempore ita in corpus ſuum ſæuiret, vt ad ſonitum verborũ & flagrorum rupes atq; vaſta ſolitudo reſonaret, & à quopiam admoneretur, ne ita in ſeipſum efferaſceret, ac tergo dilanato parceret; magna animi conſtantia reſpondit, *Quieſcat ille, & quieſcam ego*: deſinat me bellua hæc oppugnare, equidem deſinam expugnare.

Tom. 1. epiſt. in vita Hilarionis.

Euagrij vitæ auſteritas.

O fortes & generoſos athletas! ô pugnaces animas?

mas! Sumite & vos iam animos, ô mundani, in mẽbra veſtra ſæuite, corpus hoc veſtrum per ieiunia & pœnitentias caſtigate. refractarium eſt, fateor, & petulans; at refrinandũ eſt. Imitemini illos ſolitudinis incolas, aut potius reges clamantes, *Humiliabam in ieiunio animã meam.* Obedite voci Dei, *Conuertimini ad me in toto corde veſtro, in ieiunio, & fletu, & planctu.* Reuertere igitur peccator, reuertere, conuertere ad me ex toto corde tuo, ieiunijs, ſuſpirijs, gemitibus, ſingultibus, & planctu gratiam meam impetrato. *Pſal.* 34. *Ioel.* 2.

PARATVM cor noſtrũ Domino, paratum eſt, decreuimus te iam per deſerta vſque ad Caluariæ montem ſequi; cruces & clauos tolerare, parati ſumus ſanctificare ieiunia, celebrare Quadrageſimã, corpora caſtigare, atque omni pœnitentiarũ genere te nobis placabilem & propitium reddere. Sed heu! quid iuuat propoſuiſſe & decreuiſſe, ſi ipſe nõ diſponas, & benedictionẽ ſuperaddas; tu igitur qui gratiam dediſti, qua ſancta hęc Quadrageſimę ieiunia inchoauimus, eandem nobis conſerua, vt ad finem vſque fideliter perſeueremus. Concede igitur Domine vt te per ieiunia, per ſudores & ærumnas, per labores & diſcrimina, vſque ad paſſionem, imò ad mortem vſque in hoc mundo ſequentes, ad te in altera vita ſequendum reſurgere mereamur. Amen.

FERIA V. POST CINERES.

Cùm intraſſet Ieſus Capharnaum acceſſit ad eum Centurio. Matth. 8.

FIGVRA.

MAGNVS ille bellator, ſummus item Rex, ac non minor Propheta, Dauid, cùm quodam tẽpore ſeruũ viri Amalecitæ, in agro ſemianimem, & extremos præ ægritudine vix trahentem

ſpiritus ab omnibus deſtitutum reperiſſet; commiſeratione interius commotus, neceſſaria ei ſuppeditari, ac diligentem eius valetudinis rationem haberi præcepit. At videas hodie non regem, ſed Centurionem in ſcenam prodeuntem, qui cùm ſeruum paralyſi diuexatum videret, miſericordia motus, magnum amoris erga eum ſui ſignum declarat, Ieſu Chriſto pro ſanitate eiuſdem ſupplicat, & magno animi affectu pro ſalute eius pium Dominum deprecatur. Ac quemadmodum Dauid rex, Amalecita ſanitati reſtituto, egregiam de hoſtibus victoriam conſecutus eſt; ita quoque Centurio hic, propter inſignem quem in ſerui inualitudine declarauit charitatis affectum, Dominum tecto ſuo meruit accipere, præclarumque de vitijs ſuis triumphum referre. Hæc ſunt, quæ hodiernum nobis Euangelium denuntiat, quæ vobis, ſalutata priùs ſimpliciter glorioſa Virgine, ac Deipara Maria, enarrare decreuimus.

AVE MARIA.

Inter omnia, quæ digna ſunt quibus in admirationem rapiamur, quæque præter communem rerum ordinem videntur accidere, principem meritò ſibi locum vindicat ipſa peccatorum deſtructio, atque animarum à vijs iniquitatis ad Deum cõuerſio: id enim maximum eſt, & omnium, quæ è cœlo proficiſcuntur operum longè præſtantiſſimum, quo nihil aut maius aut admirabilius infinita illa virtus, atque infinitè potens, in hoc mundo potis eſt producere. Ita nempe id aſſerit Doctorum omnium Princeps, ac Principum Doctor D. Thomas, dicens: *Maximum opus Dei eſt iuſtificatio & peccatorum remiſſio.* docuerat quippè eum Propheta regius, *miſerationes eius ſuper omnia opera eius.* Ipſa quoque mater Eccleſia, vt egregij huiuſce documen-

1.2.q. 112.

Pſalm.144.

menti nobis memoriam refricaret, in Officio ſuo quotidiano his Dominum verbis deprecatur, *Deus qui parcendo & miſerando potentiam tuam maximè manifeſtas.* Ita profectò res agitur, ô numen æternum miſerendo, ſcilicet infinitam tuam potẽtiam demonſtras. Notate paradoxon, attendite prophetias. at, quis credet auditui noſtro? ita tamen ſeſe res habet. Ipſa quidem mundi creatio verè mirabilis extitit, peccatorum iuſtificatio, mihi credite, longè eſt admirabilior. Vnico momento Deus, mundum condidiſti, vnico momento ex nihilo omnes omninò creaturas velut in aciem produxiſti; at vt vnum originalis peccati turpitudinem aboleres, quinque ipſis annorum millibus diſtuliſti ac triginta tres annos, vt ad effectum opus perduceres, deſudaſti. Illic vnicum tantum verbum dixiſſe oportuit; *Dixit, & facta ſunt*; hîc pati & mori neceſſe fuit, nam *oportebat Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam*. Hic opus, hic labor eſt. *Pſal. 148. Luc. 24*

Sit itaque fixum & indubitatum, Auditores, nihil eſſe in mundo, peccatorum conuerſione admirabilius at conuerſionem militum ante omnia eſſe admirandam. Deus bone, quanti hoc laboris opus, quantæ difficultatis! quàm inaudita metamorphoſis eſt, ex truculento ac feroci leone humilem & manſuetum agnum, ex diabolo Angelũ, ex barbaro & idolatra Chriſtianum, ex mundi milite, athletam & pugilem facere Ieſu Chriſti? Attendite quid in hunc ſenſum propheta Daniel de magno illo & ſuperbo Nabuchodonoſore ſcripſerit, quod ſcilicet in beſtiam prius commutatus ſit, quàm ad prædicationem Prophetæ conuerteretur. Mandauerat quoque Dominus Moſi, petræ tantùm præcipere, vt aquam effunderet; ipſe verò adiunxit *Dan. 4.* *Exod. 17.*

ictus, atque virga eam percussit, & vix adhuc credebat, aquam ex ea posse scaturire. Ad eundem planè modum, vt militaris & bellatrix anima, quæ petræ instar in peccatis obduruit, conuertatur, non verba, nec demulcens aut blandus concionantis sermo sufficiunt; at baculo opus est, addendæ minæ, & omnes Euangelicæ machinæ in vnum violenter conglobandæ, & vix dum ad pœnitentiam permouebitur. Quantæ, Deus, molis est, piratam in mari libertatis plenis velis euagantem, ad pœnitentiæ littora deducere, vbi quietus dormiat & quiescat. Hic desudãdum est, hîc, non secus ac Mathematici in quadratura circuli inuestiganda, totis viribus elaborandum est.

INGENS profectò miraculum fuit aquam è petra Sinai profluxisse, at verò multò maius, admirabiliusque est, aquas deuotionis lacrymarumque, è rupibus Martijs, id est, animis militum profluentes intueri. Iuuabunt nos hac in parte non parum Philosophi naturales: docent illi namque Elementa in sibi similem qualitatem facilè posse transmutari; verùm in dissimilia, nihilque inter se commune habentia difficulter admodum transmigrationem contingere. Ignis enim & aër, cùm simul in aliqua qualitate reperiuntur, facilè inter se consentiunt; at aqua & ignis, qui omnium dominium rerum inter se partita sunt, & perpetuum inter se bellum gerunt, se mutuo enecant potiùs & perimunt, quàm consentiant. Hinc non adeò mirum est, inflammari aerem, & igneas fauillas eiaculari; verùm vndam exæstuantem videre, & ignem instar aquæ molliter diffluentem, omne miraculum excedit. Ad eundem quoque modum, non tanta admiratione dignum est, vulgarem quempiam peccatorem, qui pietate aliquatenus adhuc afficitur, quique

quiq́ue remorſum ſemper aliquem intrinſecus ſentit, conuerti, & tandem vitam in melius cõ nutare, flagitiaq́ue ſua lacrymis eluere; quàm hæc omnia in milite contemplari, quem Poeta ſuis coloribus depingit, dicens:

Nulla fides, pietasq́, viris qui caſtra ſequuntur.

Vos autem milites, qui pro Principum veſtrorum ſalute arma geritis, qui prouincias furtis & latrocinijs non exhauritis, quiq́ue Eccleſiam veſtris armis ac ſanguine tuemini, non hîc ſugillo, ſed potiùs deprædicõ: at prædones illos modò alloquor, peruerſos illos raptores iam tango, hos mea ſolùm ferit reprehenſio, tales namque difficulter admodum ad bonã frugem reuertuntur. An non Petrus inter milites Dominũ negauit? an non Iudas cum militibus familiarius agens magiſtrum ſuum prodere didicit? an nõ omnia Paſſionis Dominicæ tormenta milites excogitarunt, & eorum pars prima extiterunt? Ipſi tibi milites, bone Ieſu, vincula iniecere, te flagellauerunt milites, milites faciẽ tuam conſpuerunt, ijdem ipſi milites ſuper veſtem tuam miſerunt ſortem alapas tibi impegerunt, cruci te confixerunt, lancea latus tuum perforarunt, ad crucem te compulerunt, ipſi denique milites blaſphemijs & contumelijs te impetiuerunt, & ſepulchrũ tuum valido præſidio cuſtodierunt. Horreſco referens. Ab his igitur hominum monſtris, impijs & ſacrilegis quid ſperes boni, quid honeſti exſpectes?

AVDITE me milites. Video crudeli illo pluſquam tragico paſſionis tempore monumẽta aperiri, elementa plangere, rupes findi, ſolẽ deficium pati, cælum horrendum in modũ detonare totam mundi machinam obſtupeſcere, terram tremere, & denique quidquid in rerum natura e-

lugubrem & funebrem habitum induere; & vos solos sine vlla formidine aut metu, in summitate montis Caluariæ, sub cruce, aleis video tempus fallere. An non igitur meritò in conuersione militis obstupescimus? an non etiam vos Auditores stupebitis, cùm vnum vobis hodierna die verè ad Dominum conuersum in scenam produxero? Centurionem inquam, tanta ad Deum humilitate animique dimissione accedentem, vt nihil vnquam vidisse simile Dominus ipse testatus sit. Rem gestam describit Matth. & mirabilem eius conuersionem ob oculos ponit dicens: *Cum intrasset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio.*

PETO igitur à vobis Auditores, vt me conuersionem eius, seruique ægritudinem in tabella Euangelica verbis depingentem benignè pro vestra consuetudine audiatis.

CENTVRIO hic, quantum ex historiæ serie intelligere fas est, Gentilis fuit, ac centũ militum caput, qui audita miraculorum quę Messias per Iudæam factitabat, fama, & simul cognito, seruum suum paralysi grauiter distineri, in Israel descendit, remedium morbo eius quæsiturus; & accedens ad Iesum, oculos lacrymis suffusus, interius miseratione cõmotus, ac genu in terram prostratus, hac eum oratione aggressus: Dignitas miraculorum tuorum Domine, oraculorum tuorum fama, & fides quam in animo concepi, te verum Messiam esse; meam me prouinciã relinquere, & ad te supplicem venire coëgerunt. Cerne, obsecro, Domine, miserrimum & infortunatissimum omnium, qui vnquam vixêre, mortalium. Vnicus mihi seruus erat, fidelis, quemque vt fratrem complectebar, & qui fidum hactenus mihi ministerium exhibuit; & hunc, nescio quonam meo fato, domi meæ para-

ratio Centonis ad Dom.

paralyſis lecto affixit, ad miſerum in modum diſcrutiat. Eius ego cauſa langueo, & eum morientem doloribusq; exhauſtum videns, ipſe emorior. Itaq; Domine laboranti nec non & mihi eius domino, propter eum ſupplicanti, benignè ſuccurre.

O charitatem humilitatemque prædicandam! ô admirabilem, ac plenum fide, commiſeratione, & virtutibus militem! Potes iam hîc ſapiens, intueri, quòd tantoperè in heris erga ſeruos ſuos videre deſiderabas: *Si eſt tibi*, inquit, *ſeruus fidelis, ſit tibi quaſi anima tua, quaſi fratrem tuum tracta.* Audite, quæſo domini, documentum hoc ſapientis: ſi vobis ſint ſerui, nolite in eos excandeſcere, aut cum ijs inſolentiùs agere; vt fratres illos habetote, imitemini egregium hunc & benigniſſimum Centurionem, Centurionem, inquam, verè admirandum, *Eccleſ. 33.*

MAGNVS ille naturæ indagator Plinius in India, non procul à promontorio, cui nomen Nymhæum, petram eſſet ait, quæ ſemper exæſtuet, ac flammas continuò eiaculetur: quod ſingulari quodam naturæ miraculo contingere arbitramur. At contemplemini hîc miraculum longè admirabilius. videbitis vtique ad Ieſu Chriſti pedes, in terra Iſrael, petram Martiam proſtratam, animam, vt ſic dicam, loricatam, flammas pietatis eiaculantem, & charitate penitus exæſtuantem. Moſes ſtupet ad viſionem rubi in ſolitudine Sinai ardentis, & eam viſionem magnam appellauit. Ad nos potiùs ô Moſes, iam deſcende, & ad maius ſpectaculũ conſpiciendum è cælo ad nos aduola; videbis hic militem, aſpicies centurionem, contemplaberis rubũ, in medio deſerti & ſolitudine gentilitia, ardentiſſima charitate flagrantem. *Exod. 3.*

Petra in India ſemper ardens.

HIC adeò benignus & commiseratione plenus actus, alium mihi haud multum dissimilem, quem
Luc. 10. S. Lucas in quadam Parabola depingit, reuocat in memoriam. Illic namque misericordem Samaritanum, in hominem grauiter sauciatum incidentem, atque ex equo descendentem, vulneraque eius obligantem intueor: hîc verò non Samaritanum, sed Paganum, sed Centurionem ethnicum; qui cognoscens seruum grauiter à paralysi torqueri, ad Christum confugit, vt humili deprecatione sanitatem eius obtineat.

ADSIS huc, ô pie Centurio, eleua paulisper cassidem, exue loricam, arma sepone, & edissere nobis, quamnam personam sub titulo & nomine Centurionis geras. An non, depositis militaribus insignibus, animam nostram exprimes; quæ quia centum & ampliùs donis locupletata est, & gratijs dotata, Centurionis nomine meritò poterit appellari? Hic igitur sensus est allegoricus. Humilis hic Centurio animam nostram denotat, quæ centum potentijs imperans, præter innumeras alias facultates, quæ seruorum in ea locum obtinent, cùm vel minimum affectum inordinatum paralysi spirituali viderit torqueri, ad Christum refugium habet, fide armata eum aggreditur, & simul scuto fidei, gladioque orationis munita impetrat, quod postulat.

Anima nostra Centurio est.

Gen. 12. AN non iucundissimum oculis spectaculũ fuit, Iacob in ripa Iordanis tota nocte cum Deo luctantem videre, & penes hominem victoriam stare? at multò iucundius nobis hodierna die spectaculum proponit Euangelium, Cẽturionem videlicet nostrum, qui animæ nostræ typum gerit, cum eodem Deo, verùm carne circumdato, luctantem, & victorem summa cum gloria recedentem, & à victo

hoc-

ce virtutis teſtimonium audientem, *Non vidi tam fidem in Iſrael*, videte gloriam: *fiat tibi ſicut vis*, ecce victoriam.

MIRATVS ſum non rarò vbi à paruo illo & abiecto opilione Dauid, monſtroſum illum Goliath iactæ fundæ iactu vidi proſterni, proſtratumq; armis & exuuijs expoliari. Ignoſcas porrò mihi Domine Ieſu, ſi dimiſſiùs, quàm tuæ dignitatis ratio poſtulat, de tua maieſtate ſentiens, cum Goliate ideam conferre; quippè qui te ab humili hoc mimite, vnico orationis & obſecrationis ictu, magis nitrer, quàm à Dauide gigantem, proſterni & exugnari, ô verè generoſum Centurionem, ô vires & efficaciam orationis! 1. Reg. 17.

ET ſanè Centurio hic noſtra eſt anima, ipſa eſt hic miles, quam iam inde ab incunabulis, iam inde à primo ortus ſui tempore, bellantem & luctantem videtis; cùm teſte Iob, *vita hominis militia ſit ſuper terram*. Quis ille loquendi modus eſt? non enim ait hominẽ, militẽ eſſe, ſed, vt euidentiùs miſeriã noſtram detegeret, calamitatesque vitæ huius exaggeraret, totam hominis vitam in hoc mundo, non niſi militiam eſſe teſtatur. Sanctus aũt Apoſtolus Paulus inter arma & bella educatus, cretaminibus & pugnis aſſuetus, quàm apertè, nobis præliandum eſſe, demonſtrat? *Non eſt* inquit, *nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem*. ac ſi diceret; Excuba & vigila ô anima, omnẽ in partem circumſpice: nõ eſt tibi cum ſolo corpore digladiãdum, ſed aduerſus principes & poteſtates, aduerſus rectores mundi, tenebrarum harum, dæmones ſcilicet infernales. Itaque noli pauore conſternari, aut metu exalbeſcere; neque enim de numero gregario es, ſed Centurio *& puer tuus*, id eſt, affectus tuus, *iacet in domo paralyticus*. Iob. 7. Epheſ. 6.

SOLENT Arithmetici & Mathematici numerum centesimum ceteris anteferre, ac magnas in numero rotundo vires constituere: scatet namque prodigijs, vt ait Hieronymus; hic numerus diuinitatem redolet, vt Beda & Origenes: anima quoque nostra cētum dotibus & facultatibus decorata est. Ipsa enim totius naturæ veluti respositorium est, quod in summi apud Iudęos sacerdotis veste exprimi videmus .nam quemadmodum in illa diuersæ rerum imagines efformatæ erant; ita & in anima summi illius hominis, omnis eius essentia, omnes dotes, & omnes omnium creaturarum perfectiones comprehensæ sunt. Quemadmodum etiam in arca Noê omnia animantium genera continebantur; ita & in anima, tanquam in grandi quadam arca, omnes perfectiones, donaque gratiarum conclusa sunt.

Hieron. in parab. Luc. 116. Beda & Origen. in parab. de 100. ouibus. Exod. 28. Genes. 7.

IPSE quoque Aristoteles dicet, Plato asseret, atque adeò omnis Philosophorum chorus vna voce affirmabit, animam nostram Centurionem, & centuplicem esse, mille scilicet aut ampliùs facultatibus insignitam: dicent, eam Monarcham esse, quæ regnum quoddam perfectionum moderetur, quæ tres vicarios habeat generales, Memoriam Intellectum & Voluntatem: quin etiam tres his subiectos, Potentiam nempè Vegetatiuam, Sensitiuam, & Intelligibilem; quæ instar triū sunt Chiliarcharum, mille legiones, mille centurias, mille cohortes sub se habentium. Et quamuis earum prima in plantis altera in animalibus, tertia verò in solo homine reperiatur; non tamen tres diuersas in homine animas constituunt; at vnam in essentia & tres facultatibus ac potentijs. Ipsa iterum Vegetatiua, tres nouos actus ex sese producit: Gignit enim ad perpetuam conseruationem sui, Adauget ad com-

ad cõmodũ indiuidui, & Nutrit ad perfectionem subiecti. Quot verò sub earum singulis pedites, quot milites & gregarij numerantur? Nutritiua potentia quatuor duces habet; vnum scilicet ad cibum ingerendum, alterum ad digerendum, tertium ad retinendum, quartum ad egerendum. Nondum autem hîc finis. Sensitiua quoque decem potentijs veluti decem militum tribunis cincta est, qui ordines dirigant, qui imperent, & summo cum imperio in castris vensentur: quinque sunt intra regni limites constituti, & quinque extra prouinciam: foris quidem sensus quinque exteriores, visus, auditus, odoratus gustus, tactus; interius verò quinque sensus interiores, sensus communis, vis imaginatiua, æstimatiua, phantastica, & memoria. An non hi centesimum numerum excedunt? an non verè cum Iob dicere poterimus, *Non est num eus militum eius?* *Iob. 3.*

Animæ acies metaphorica.

Verùm alia quadam ratione rem inuestigemus. an non anima plusquam centum locis regnat, & ijs dominatur? nunquid tota est in toto, & tota in qualibet corporis parte constituta. Sensus regit in capite, neruos in cerebro, medullam in ossibus, & sanguinem in venis. Dentes facit masticare linguam loqui, stomachum digerere; arterijs pulsum, pulmonibus spiritum, hepati calorem, cordi vitam, atque omnibus denique membris motum elargitur. Omnia ossa innumera, cunctas compages, venas, arterias, musculos, cartilagines, examina, & cẽtena millenaque inuenies, in quæ Centurio hic dominatur. *Homo sum*, inquit Centurio, *sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic. Vade, & vadit: & alij, Veni, & venit; & seruo meo, Fac hoc, & facit.* Hæc in te quadrant, anima mea: centum virtutum genera in te contines & toti-

Anima dominatur in finitis locis.

& totidem pœnè peccata eis aduersantia; tu primum ad te vocas, & aliud à te dimittis, atque ita semper tibi obtemperatur: tu quippe es turris illa
Cant. 4. Dauidica, de qua in Canticis scribitur, quòd *mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium.* Tu es pastor ille Euangelicus, centum oues, cētum scilicet dotes & gratias, in pratis corporeæ huius
Luc. 15. massæ pascens; de quo in Euangelio dicitur, *Quis ex vobis homo, qui centum habet oues, & si perdiderit vnam ex eis, &c.* Tu quoque villicus es, centum olei cados domino tuo debens: centum quippè à Deo, domino & magistro tuo, gratiarum dona in villicationem accepisti, quarum tibi apud illum
Matth. 18. reddenda est ratio. Tu denique seruus ille es centum debitor denariorū. Sed notis hisce & vulgaribus relictis noua & non audita afferamus. Moses indicto concilio, communi populi suffragio, Centuriones & tribunos constituit, qui eundem & regerent, & suum vnicuique ius, vt par erat, redderent. An non hinc edocemur, anima, in te primo quod Deus in mundo habuit concilio, ab eodem Centurionem esse constitutam, vt tantas copias quas in hoc tuo corpore collocauit, regeres, & omnes gratias potentiasque dijudicares.

Spiritualis acies animæ virtutibus constans.

Dubitabitne igitur aliquis, animam Centurionis dignitate effulgere? non quidem existimo. Videat porrò ille eam hic spirituales suas copias, quibus instar Centurionis imperat, præter eas etiam, quas in terra propriæ originis conscripsit, recensentem: egregium ille procul dubio agmen videbit, & validum vndecunq; cōtractum exercitum.
1. Cor. 13. Paulus producit in aciem tres fortissimos Principes, qui virtutes Theologicæ appellantur; Fidem scilicet, Spem & Charitatem, eosque in Corinthiorum finibus ostentat. Salomon è terra Sapientiæ

qua-

quatuor insignes magnates profert, qui virtutum Cardinalium nomine decorantur, Iustitiam, Prudentiam, Fortitudinẽ & Temperantiam. Isaias armat & instruit Spiritus sancti dona, milites scilicet selectissimos & bellatores fortissimos. Ecclesia quoq; octo beatitudines velut primipolos emittit. S. Paulus adhuc duodecim legiones, velut auxiliares copias, duodecim nempè Spiritus sancti fructus, idque Galatarum nomine cõscribit: quinque etiam sensus spirituales sub titulo Philippensium. Video insuper duas alas & turmas aduẽtare, vnam scilicet duodecim fidei articulos, quam Apostoli simul omnes conducunt; alteram verò, decem Decalogi præcepta, quam Moses è longinquis adducere regionibus videtur. An non hîc ingens militum numerus, & copiosum agmen bellantium? an non anima igitur verus Centurio est, verus miles, verus dux, cùm tot legiones & agmina suo vnius regi videt imperio? Ipsa est, hic Centurio, qui tanta fiducia, tanta humilitate, tantaque charitate, totque dotib⁹ ornatus ad Christum accedit, quem ipsi Iudæi laudant, cuius causæ Apostoli patrocinantur, quem denique Saluator noster demiratur. Aiunt Iudæi. *Diligit gentem nostram, ipse nobis Synagogam ædificauit*, æquum igitur est Domine, vt supplicantem exaudias, addunt Apostoli, *Dignus est, vt hoc illi præstes*: non est sacrilegus templi expilator, cahicum direptor, campanilium demolitor, altarium profanator, sacerdotum iugulator. Nõ est, Domine, iconoclasta, peregrinationum exsibilator, aut Quadragesimæ, carnes illicitè comedendo, contemptor: licet namque gẽtilis sit, erga religionem afficitur, pietatẽ demonstrat, Synagogas ædificat. Adque omnia tandẽ velut concludens ipse Dominus subijcit. *Nõ inueni tantã fidẽ in Israel.* Hem quę laus

Sap. 8.

Isa. 11.

Matth. 3.

Gal. 5.

Philip. 2.

laus quantaque gloria est, ô miles, à principe suo laudari, sed quanta ab eo qui simul & Deus sit, nam

Horat. *Principibus placuisse viris non infima laus est.*

NUNQUID inanis gloriolæ vento extolleris Centurio? non equidem timeo. Satis namque humilitatem tuam video, cùm te clamantem audio. *Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum.* Quo plus extolleris, eò te plus deprimis; quo magis laudaris, eò te ipsum viliorem ducis: ô verè igitur dignum militem, militem qualem me vix memini vidisse! militem omni virtutum genere armatum!

Quid seruus Centurionis mysticè denotet.

IGNOSCE quæso Centurio, si diutiùs quàm par sit, hîc te morer; iam tempus est, vt te dimittens ad seruum tuum orationem conuertam, qui in domo paralyticus iacet, & male torquetur: iam namque tempus foret, vt & tu eius sanitatis rationem haberes, & ego nomen eius indagarem. Quis vobis hic serus paralyticus fuisse videtur, Auditores? Cùm dixerim Centurionis nomine animam nostram quàm scitissimè designari, ratio ipsa & rei series postulare videtur, vt hunc ipsum seruum paralysi distentum, corruptam nostram esse dicam concupiscentiam: illa namque vere seruus est, vt

Gen. 4. diuinæ nobis litteræ insinuant; *sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius*: seruus inquam à primo ortus sui die ægrotans, toto vitæ tempore languescens, & nisi eum liberet, ad finem vsque vitæ, paralyticus futurus. hoc quippè illi malum, peccatum originale peperit. Hem miserum appetitum! quàm fractus es, & languidus, quàm elumbis ab ipsis ortus tui initijs; *iaces in domo paralyticus*, in animæ tuæ penetralibus; *& malè torqueris*, ieiunare non vales, cilicio ferendo non sufficis, pœnitentia non afficeris. Quænam hæc ægritudo, quàm grauis paralysis? Denique appetitus iste pessimè habet,

habet,& dirè excruciatur, ſanariq; haud quaquam poteſt,niſi dominus eius & magiſter, niſi Centurio quem animam diximus Chriſtum accedat,proque eius ſanitate deprecetur dicens,*Domine, puer meus iacet paralyticus.*

ATTENDITE quæſo myſticas ſignificationes; & ponite vobis ob oculos hominem illum,de quo in Euangelio, ab Ieroſolymis in Iericho deſcendentem,& incidentem in latrones, qui deſpoliantes eum,& plagis impoſitis, ſemiuiuo relicto, receſsêre. Videte quoque Samaritanum miſericordia commotum,accedentem, vulnera alligantem & curam eius haberi mandantem. Hæc porrò deprædatio & iugulatio in paradiſo terreſtri cõigit; cùm ſcilicet infelix eius incola Adam,ab Hieruſalem in Iericho deſcendens,è gratia ſcilicet in peccati exitium (proh infelicem & infauſtum deſcenſum!) in horrendas dęmonum, atrocium inquam latronum,manus incidit, qui omnibus eum gratijs denudarunt; atque ita plagis noſtrâ appetitricem vim confecerunt, vt moribundam & grauiter aduſque mortem ſauciatam reliquerint:cuius ſi Chriſtus, verus ille Samaritanus,non miſereretur, nunquam ab ægritudine ſua ſanaretur,& perpetua paralyſi cruciaretur. *Luc.10.*

QVID porrò tu denotabas ô mulier,quæ ſanguinis fluxum duodecim annis paſſa es, quæ in medicos omnem ſubſtantiam erogaueras,& à nemine niſi à Meſſia potuiſti curari? aliud nihil,vt equidem credo,quàm ægram noſtram cõcupiſcentiam, quæ à nimine, niſi Chriſti Ieſu manibus, iuuari poteſt. Tuque ô paralytice ad piſcinam aquæ motum exſpectans,qui iam triginta octo ipſos annos infirmitate laboraueras, an non miſera illa & corrupta concupiſcentia noſtra es,quæ iam à quinque anno- *Matth. 9.*

rum millibus infecta eſt, quotidie exſpectans donec Chriſtus Ieſus deſcendat, & benedicta gratiæ eius aqua commoueatur? Exclama igitur peccator, & audacter Chriſto medico vulnus detege, ac morbum tuum aperi, dicito confidenter; *Puer meus iacet in domo paralyticus & malè torquetur.* Verè *malè* quia malum paralyſis eſt; verè inquam *malè*, quia iam malum longa inualuit mora, & niſi ſupernaturali quadam ratione, ac niſi miracula adhibeantur, ſanari nequit.

VOS verò ô animæ deuotæ, Centuriones inquã, animoſi & maſculi, an non in vobis ipſis paralyſin hanc aliquando experimini? An non aliquando inteſtinum hoc bellum animũ veſtrum diuexat? cùm nimirum Spiritus aduerſus carnem armatur, & caro aduerſus Spiritum concupiſcit. Anne adeò in vobis ipſe ſenſus obſtupuit, vt nihil penitus perſentiatis? Audite quomodo ipſe Paulus his aſſuetus bellis exclamet *Video aliam legẽ in membris meis, repugnantem legi mentis meæ.* Erant olim in familia ac domo Abraham duæ mulieres, Sara videlicet hera, & Agar ancilla; nunquam inter eas conuenit, nunquam illæ pacem inter ſe habuêre, ſed continuæ rixæ, ac perpetuum inter eas fuit diſſidiũ. Vna quippè vxor erat materfamilias, altera ſolùm concubina, atque ideò ſemper inter ſe rixabantur; dicebat enim Sara, *Eĭce ancillam & filium eius.* Duæ illæ mulieres litigioſæ rationem & concupiſcentiam denotant, quæ in domo & familia hominis ſemper inter ſe digladiantur; *caro* enim *concupiſcit aduerſus ſpiritum, & ſpiritus aduerſus carnem.* Vna hera eſt, ſcilicet ratio; altera ſerua, nempè concupiſcentia: vna caſta eſt & legitima; altera pellex & concubina peccatis implicita: ac ſemper inter ſe belligerantes; & *Eĭce ancillam* (id eſt, concupiſcen-

Rom. 7.

Gen. 21.

Rom. 7.

scentiam) *ac filium eius* (id est, appetitum) exclamat Sara, quâ Ratio designatur.

PASTORES Abrahæ & Loth, qui fratres inter se erant, de pascuis quotidie rixabantur, & perpetuò in agris litigabant: *Vnde & facta est rixa inter pastores gregum Abraham & Loth.* Quibus edocemur facultates animi & appetitus sensitiui, qui veluti duo fratres vterini sunt, nunquam in pace & quiete, sed perpetuo in dissidio & iurgio versari. *Gen.* 13. Rara est fratrum concordia.

IACOB & Esau, itidem fratres etiam in ventre matris Rebeccæ, inter se collidebantur: quo quid aliud quàm certamina & prælia, quæ spiritus, per Iacob designatus, & concupiscentia, per Esau denotata, inter se gerunt, significatur? Sunt enim instar fratrum, qui inter se semper digladiantur, & se mutuò in ventre hominis collidunt. Hem quæ certamina, quæ paralyses! Respice igitur anima seruum tuum, *qui iacet in domo paralyticus, & malè torquetur.* *Gen.* 25. Simile.

RELINQVAMVS porrò has figuras, & ab ipsa natura documentum requiramus. Ecquæ verò certamina, ecquæ dissidia sunt inter solem & terram? Videmus solem à terra, quæ tetros semper vapores exhalat, oppugnari, vt hac ratione eius lumen obfuscet: illinc verò solem fulgura aduersus eamdem eiaculari, ingentique fragore ac tonitru eamdem percellere. Eheu! idipsum quod in rerum natura contingere videmus, & in anima nostra accidere certissimum est. Quot enim hinc passiones & tentationes aduersus spiritum terrena hęc & infima pars excitat; tot illinc ieiunia, tot pœnitentias tot austeritates aduersus carnem cælestis illa pars, ad eius motus retundendos ac reprimendos, opponit.

Insignis figura.

AVDITE rem, Auditores, notatu digniſſimam. Vix ecce mundus creatus erat, & en tibi in ipſo rerum primordio ſtatim inter Cain & Abel bellum crudeliſſimum, ecce tibi duellum, & iniuſta oppreſſio. Quid porrò aliud, vos ô fratres infelices, quàm diram illam concupiſcentiam denotatis, quæ inſtar Caini iam à ſui ortus principio, arma aduerſus ſpiritum corripit, vt eum de medio tollat?

Gen. 4.

FINEM porrò iam allegoriarum faciamus; & vos mirari deſinite, ſi pius hic centurio magna animi demiſſione ac ſupplex Chriſtum oraturus accedat, ſi oculis ploret, ſi corde gemat, ſi ore ſingultiat, deniq; ſi lingua ad ſanitatem ſeruo ſuo petendam lamentetur. Docet ille, Auditores, omnibus nobis de paralyticæ concupiſcentiæ ſanitate eſſe quàm maximè laborandum, vt ea perſanata maieſtati diuinæ liberè obſequi poſſimus.

Allegoria. *Luc. 4.*

Quemadmodum enim ſocrus Petri lecto affixa, & ardenti febri exæſtuans (*tenebatur enim magnis febribus*) vix ſanitati fuit reſtituta, quin Chriſto, qui eam ſanauerat, ſedulò miniſtraret. *& ſurgens miniſtrabat ei.* Ita quoque in animo fieri videmus: quamprimùm enim atque impia illa nouerca, appetitus ſcilicet, iam ab initio, protoplaſti Adami peccati paralyſi diuexata, & ardentibus febribus diſtẽta, ad integram ſanitatem redijt; ſtatim lecto ſurgens, omne nobis obſequium defert, ac nobiſcum in Deo, qui ei medelã contulit, laudando collaborat. Ita namque Regius vates, qui id reipſa expertus erat teſtatur. *Benedicam Dominũ qui tribuit mihi intellectum inſuper & vſque ad mortem increpuerunt me renes mei* quo loco per renes appetitum intelligit, qui vbi à ratione dirigitur, non parum ad odium aduerſus peccata concipiendum iuuat; ac nobis veluti calcar ſubdit, memoriamque præteri-

Pſal. 15.

tarum

tarum vanitatum refricat. Quamobrē expergiſcimini animæ piæ, ac Deo pro ſanitate miſeri huius ſerui ſine vlla intermiſſione ſupplicate. Agite Chriſtiani, curam ſeruorum veſtrorum, vbi morbo detinentur, ſuſcipite, nolite eos deſerere, aut ad noſcomium ablegare, ſed miſericordiam, ſeduli huius Centurionis exemplo illis demonſtrate: ſi verò paralytici ſint, hoc eſt hæretici, obſequium eorum ne admittatis, at Deum pro ſalute eorum deprecemini.

Vos prrròmilites, ad quos iam ab initio mea collimauit oratio, iterum iam ad finem alloquar neceſſe eſt. Diſcite, obſecro, ab hoc inſigni Centurione ad Deum in neceſſitatibus confugere; diſcite huius exemplo feritatem exuere, & blaſphemijs, quas in Deum & Sanctos euomitis, valedicere; diſcite ab hoc bellatore fidem, humilitatem, charitatem, atq; omnium virtutum exercitia; diſcite ab hoc milite, proximi neceſſitatibus ſuccurrere, compilationes, rapinas ac prædas relinquere & laudabilem ſine vlla reprehenſione vitam traducere.

Vos autē Chriſtiani, hinc diſcatis oportet, quotieſcunque ad ſacram Communionem accedēdum eſt, cum pio hoc Centurione præ animi demiſſione exclamare, *Domine, non ſum dignus, vt intres ſub tectum meum*, vt te ſcilicet anima mea hoſpitio recipiat: *Haud equidem tale me dignor honore*. Meritò quidem patri filius ille prodigus dicere poterat, *Pater, iam non ſum dignus vocari filius tuus*: me verò, quo magis prodigus in mūdo nemo vnquam exſtitit, maiori profectò iure; cum lachrymis ac ſuſpirijs, gemitibusque inenarrabilibus clamare par eſt: Quid te, ô Pater æterne, ad me dicis venire, me inquam, qui creaturę nomine, nedum filij, prorſus Luc. 15.

ſus indignus exſiſto? Obſtupuit non parum B. Virginis cognata Elizabeth, vbi Meſſiæ matrem ad ædes ſuas veniſſe vidit, & præ ſtupore & admiratione exclamauit: *Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me?* Eheu, Domine, cùm te in domum meam audio velle deſcendere, vltro quin etiam ad te inuitare, opſtupeſco, & præ admiratione non poſſum quin exclamem: *Vnde mihi hoc, vt veniat Dominus meus ad me*, qui penitus indignus ſum?

VERE inquam hac tanta tua beneuolentia ac gratitudine indignus; hoc quippè Angelorum eſt: *Sed tantùm de verbo*, effare modò, impera tantùm, & animam hanc paralyticam perſanabis. Sana igitur illam Domine, & hic artis tuæ ſpecimen præbe; ſana pariter omnes facultates eius. Omnia namque membra eius languent, omnia paralyſi diſtenta iacent: memoria quippe tui penitùs oblita eſt, voluntas ad te diligendum torpet, intellectus in beneficiorum tuorum recognitione penitus excæcatus eſt; ſana igitur omnia, reſtaura vniuerſa; confirma hunc paralyticum, & Centurionis huius precibus & ſuſpirijs victus, poſtulatis annue; vt tibi herus iuxtà ac ſeruus, anima inquam, ſimul & appetitus, fidum in hac vita obſequium exhibeant; exſpectantes hic interim, donec ambo te medicum & veluti AEſculapium ſuum, in altera celebrent & glorificent.

Amen.

FERIA

FERIA VI. POST CINERES

Audiſtis quia dictum eſt antiquis. Diliges proximum, & odio habebis inimicum: ego autem dico vobis, Diligite inimicos veſtros. Matth. 5.

FIGVRA.

IN veſtibulo ac prima porticu ſplendidi illius Salomonici templi, omnia ſanguine ſtillaſſe, ſecurium ictibus perſtrepuiſſe, & ſacrificiorum nidore redoluiſſe, Sacris litteris proditum eſt, Auditores: at introrſum omnia ſplendore ac maieſtate plena exſtitiſſe, nihilq; interius repertum quin animum ſimul & oculos mirum in modum recrearet; illic quippè manna, & menſa panibus propoſitionis ſemper inſtructa viſebatur. Templũ autem hoc Eccleſiæ noſtræ typus fuit: cuius introitus & quodammodo veſtibulum, Iudęorum fuit Synagoga, in qua præter ſecures iuſtitię, ſanguinum vindictæ, & holocauſta caſtigationis nihil audire aut videre fuit; interiùs autem, per quod Eccleſiam Euãgelicam notari putamus, præter pulchritudinem, ſalutem, & miſericordiam, nihil reperitur. Manna quippè gratiæ illic ſemper cuſtoditur, & mẽſa charitatis ferculis ſemper inſtructa, panibus amoris, pacis, indulgentiæ, reconciliationis, miſericordiæq; ditata. Docet hoc Euangelium hodiernum; *Audiſtis quia dictum eſt, antiquis, Diliges proximum, & odio habebis inimicum.* Ecce introitum & initium, ecce Synagogã; videte ſecures, videte ſanguinẽ. *Ego autem dico vobis, Diligite inimicos veſtros.* Ecce interius atriũ, & adyton ecce pacem Euangelicã, videte

manna, videte panes charitatis. Verùm vt pro dignitate rem tam præclaram & sublimem dicendo explicare possimus, ad Spiritum sanctum accedendum est, ac glorioſissimæ Virginis quam verbis Angeli salutabimus, ei interceſſio offerenda.

AVE MARIA.

TRADIT in Apophthegmatis militaribus Plutarchus, fulmen illud Africæ Scipionem iam deuicta Numantia, à Rege Tireſia, quem captiuum in vinculis apud ſe habebat, petijſſe, quanam fieri ratione potuiſſet, vt vrbs illa, quæ tãto tempore Romanorum viribus reſtitiſſet, tantillo tempore, & tam facili negotio modò fuerit expugnata: ac miſerum illum regem cum lacrymis reſpõdiſſe, Non eſt quod mireris, ô Scipio, nã *Concordia nobis victoriam, diſcordia exitium peperit*. Quod autem captiuus ille Rex olim de vrbibus dixit, maiori equidem ratione æquioriq́ue iure de animabus id noſtris dicere potero; concordiam, ſcilicet, charitatem, dilectionemq́ue fraternam ijs victoriam conferre; diſcordiam verò, inimicitias, odium & vindictæ appetitum, exitium. quod etiam longè viriſſimum eſt: nihil eſt enim, quod illas aũt citius perdat, aut truculentiùs opprimat, aut denique crudeliùs in eas ſæuiat, quàm odium & inimicitiæ inter fratres & proximos conceptæ.

Apophthegma.

Salluſtium.

HAEC porrò Salluſt. Romana primi in hiſtoria ſententia eſt: *Concordia rẽs paruæ creſcũt, diſcordia maximæ dilabuntur.* Pace tua Criſpe liceat mihi Chriſtiana pharſi, verba tua paululum conuertere, & meo loquendi modo dicere: *Dilectione animæ paruæ creſcunt, odio maximæ dilabuntur, imò moriuntur.* Dilectio namque proximi puſillas animas promouet, perficit, atque immortales reddit; at in-

at inimicitiæ & odium eaſdem retrahit, conficit, ijsque exitium & mortem adfert. Odium nempè letale venenum eſt, quod res etiam mori neſcias, morti ſubijcit.

TRADVNT naturæ indagatores, veneni quoddam genus adeò letiferum & noxiũ eſſe, vt omnia priùs quibus continetur vaſa exedat, quam eum, in cuius perniciem paratur, offendat. huic non abſimilis rancor eſt, quin & multò peſtilentior: priùs enim animam necat & occidit à quo concipitur, quàm proximi, in quem concipitur.

IIDEM ipſi naturalium rerum ſcriptores ſcripsêre, viperam matrem naſcendo enecare, & crudeli parricidio natalem ſuũ commaculare. Odiũ, ſerpens viperâ longè venenoſior eſt, quod vbi erumpit & naſcitur, animæ, quæ in infelici omine concepit, mortem adfert. Proferam vobis ex veteri Teſtamento figuras. Superbus ille Aman, Mardochæi hoſtis infenſiſſimus, præ rabie ſpumans, rancore crepans, odio exardeſcens, cædis & minarũ ſpirans, furcam erigi iubet, in qua imimicum infami laqueo ſuſpendat; ſed odium in auctorẽ redijt fabamq; necis quã alteri machinabatur, in caput ſuum cudit: *Suſpenſus eſt itaque Aman in patibulo quod parauerat Mardochæo*. Idem quippe penitus in anima mortalium peſtis hæc facit, quod olim Samſon in Philiſtinorum atrio; cupiens enim iniurias ſimili iniuria vlciſci, ſeipſum vnà cum ceteris ruina inuoluit. O infelix anima, putas te inimicis exitium parare, & (pro dolor!) teipſam enecas, ac tibi ipſi perniciem cauſaris.

Vipera naſcens matrem interimit.

Eſth. 1.

Iudit. 16.

QVANDO oculos, Auditores, in monſtrum illud, quod D. Ioannes in Apocalypſi graphicè depingit, conijcio. *Ecce equus pallidus, & qui ſedebat ſuper eum, nomen illi mors, & infernus ſequebatur*

Apoc. 6.

eum, videre mihi odium & rancorem videor; monſtrum inquam illud horrendum, informe, ingens: verè enim equus pallidus eſt, luridus, ac macie confectus ſuprema; cuius ſeſſor mors eſt, & quem infernus perpetuò ſtipat. Semper enim odium mortem ſecum trahit, animasque ſupplicijs ſempiternis inuoluit. Videte, obſecro, truculentiſſimi & ſanguinis ſitientiſſimi, qui præter vindictam nihil ſpiratis, ac mortiferum interius odium occultatis, mala & exitia, quibus vos ipſos inuoluitis & immergitis. Idem planè vobis contingit quod apibus, quę vbi incautè hominem aculeo fixerunt, aculeum ſimul & vitam amittunt. vnde hinc olim vates ille Regius cecinit, *Circumdederunt me ſicut apes.* Idem quod olim tortoribus Chaldæis, qui cùm iuſſu Regis Nabuchodonoſor fornacem accenderent, in qua tres pueros incendio conſumere cogitabant, flamma ipſimet priùs conſumpti ſunt: *Porrò viros illos qui miſerant Sidrach, Miſach, & Abdenago, interfecit flamma ignis.* O infelices animæ veri ſatanæ carnifices, ipſis illis ignibus & fornacibus, quibus inimicos veſtros conſumere ſatagitis, ſæpè vos ipſos conſumitis. Eadem vobis ſors eſt quæ olim AEgyptijs, qui cùm odio & rancore Hebræos proſequerentur, eos perdere parantes, ſeipſos prius vndis maris perdiderunt: *Reuerſæq; ſunt aquæ & operuerunt currus & equites cuncti exercitus Pharaonis, qui ſequentes ingreſſi fuerant mare, nec vnus quidem ſuperfuit ex eis.* Et vos odio inflatæ & pręiracundia tumentes, perſequēdo iniurias, cùm inimicis vos veſtris mortem afferre arbitramini vos ipſas ſæpenumerò fluctibus maris, iuſtitiâ ipsâ rubentis, immergitis. O odium! ô nimis, infelix odium, quomodo in miſeras quas dementaſti animas, ſæuitiam exerces!

Apes aculeo vtentes emoriuntur. *Pſal. 117.*

Dan. 3.

Exod. 14.

IMPIA

Allegoria

IMPIA illa & infernalis pellex Herodias, aduersus vocem illam clamantis in deserto, aduersus Anachoretarum illum principem, Ioannem Baptistam, odio exæstuans, prætulit caput eiusdem dimidio regni Iudaici, quod Herodes saltanti puellę obtulerat; *Rex ait puellæ: Pete à me quod vis & dabo tibi, & iurauit illi, quia quidquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni mei.* Illa verò odio rabida, statim postpositis omnibus, in disco caput Ioannis Baptistæ postulauit. At longè grauiora tua sunt opera in anima quam inuadis, infernale odium; cogis enim illam, vt appetitũ vindicandæ iniuriæ regno cælesti præferat. Eadem tu, ô rancor abominande, cum animabus vindictæ cupidis agis, quæ olim crudelis ille Ammonitarum Rex Naas cum viris Iabes Galaad: priùs enim ille pacem aut fœdus inire velle se negauit, quàm omniũ oculos eruisset: *In hoc feriam vobiscum fœdus, vt eruam omnium vestrum oculos dextros.* Ad eundem modum & tu in hoc enim conniteris, vt priùs animæ non reconcilientur, quàm passionum suarum crudelitatem exercuerint. Narrabo aliam huic rei peridoneam historiam. Crudelis ille & barbarus Ammonitarum Rex Hanon missos à populo Israel legatos in morte patris eum consolaturos, tanta ignominia excepit, vt dimidiam barbæ partem ijs raserit, & vestes eorum ad medias vsque nates præsciderit, atque ita ludibrio habitos ac deformatos domum remiserit. O crudelitatem inauditam! ô infamiam & ignominiam intolerabilem: Audite, hæc illa beneuolentia est, quam odium, vel Satan auus eius, crudelis ille Hanon, quotidie legatis Iesu Christi, id est, animabus Catholicis demonstrat: vestimenta earum charitas est & amor, duabus constans partibus, amore scilicet erga Deum, & amore erga proximũ.

Marc. 6.

1. Reg. 11.

2. Reg. 10.

Quando

Quando igitur Satan amorem proximi euellit, & semina odij eius loco inserit, dimidiam barbam abradit, præscindit vestem illam nuptialem, atque animas ita deformitas ad Deum remittit. Dauid porrò noster, Christus inquam, ignominia hac ex, acerbatus, vt errorẽ hunc corrigeret & vindicaret clamat in Euangelio hodierno, *Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros.* q. d. Nolite amplius de iniuriæ vindicatione agere ô homines, ignoscite delinquentibus, diligite inimicos vestros; ego enim præcipio vobis inimicos vestros diligere. Magna quidem tua pulchritudo est, ô charitas, at maior tamen tua necessitas: tu es enim gemma & sol ille mundi, sine quo viuere non possumus. Magnus ille orator Cicero, de amicitia, quam ciues ipsi inter se colere debent, sermonem instituens, adeò eam mũdo necessariã dicebat, vt solis lumine potiùs quàm ea carendum putaret; *Solem*; inquit, *è mundo tollunt, qui amicitiam ab hominibus tollunt.* Quid enim totus orbis esset, clara hac face orbatus: quid verò essent homines hac præclara virtute destituti? Philosophus etiam Empedocles dicere solebat, pacem & amicitiam principium esse naturæ, & fundamẽtum rerum omnium. Non inueniet hoc fortassis locum in rebus naturalibus, asseuerare tamen ausim, amicitiam & charitatem Christianam principium & fudamentum, omnis esse pietatis; adstipulatur mihi hîc D. Paulus, qui charitatem *vinculum perfectionis*, & omnium virtutum ligamen vocat.

Locus communis de Charitate.

Cic. lib. de amicitia.

Col.

REVOCATE in memoriam parabolam illam Euangelicam de fermento, *quod acceptum mulier abscondit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum*, quod nihil est aliud quàm ipsa charitas, quæ amorem Dei, amorem proximi, & amorem sui facit

Matt. 13.

Digitized by Google

facit exſurgere; an non hîc tria farinarum ſata? Charitas denique eſt regina virtutum, meritorum radix, fidei fundamentum, ac bonorum operum principium. Quærite igitur virtutem hanc, & inimicos veſtros diligite.

PARVA quidem hæc, quæ dicta ſunt hactenus: audite maiora: non eſt iam amplius more viuendũ Iudaico, non eſt nobis illa ſanguinis auida Synagoga imitanda: obediendum eſt legi Euangelicæ, diligendi ſunt inimici. Obſtupuit olim Moyſes videns rubum ardentem, & tamen incombuſtum: ſed deſignabat hoc prodigium, aliquando fore, vt ignis charitatis in corde inimici, quod verus inimicitiarum rubus eſt, & in quo ſentes & ſpinæ vindictæ ſuccreſcunt, exæſtuaret. *Exod. 3.*

MAGNVM profectò miraculum fuit ad preces Eliæ ignem deſcendiſſe, & omnem lignorum ſtruem, tam humidorum quàm aridorum ſubitò incendiſſe: *Cecidit autem ignis Domini, & vorauit holocauſtum, ligna & lapides puluerem quoque & aquam, quæ erat in aquæ ductu, lambens.* Denotabat hoc ad noſtri Eliç, Domini ſcilicet Ieſu Chriſti, aduentum, ignem charitatis è cœleſtibus habitaculis deſcenſurum, qui amicos ſimul & inimicos amburet, vnum per humiditatem, alterum per ſiccitatem deſignarum. Hinc igitur apparet, quàm verum ſit illud *Diligite inimicos veſtros?* *3. Reg. 18.*

PRAECEPERAT olim in Leuitico Deus, vt perpetuus in altari ignis colluceret. *Ignis autem in altari ſemper ardebit.* Denotatur hoc myſterio, ſacrum amoris ignem perpetuò in altari cordis noſtri ardere debere: verùm adeò luculentum, vt nec ventus paſſionum, nec frigus inimicitiarum, nec aqua iniuriarum eum valeant extinguere. Talis erat ille ignis quo ardebat cor ſponſæ in Canticis, *Leuit. 6.*

Aqua

Digitized by Google

Aquæ multæ non potuerunt exſtinguere charitatem: nec flumina obruent illam. O verè igitur laudabilem charitatem, qua inimici diliguntur!

NOLITE verò ô vos odio obdurati & vindictæ cupidi, putare, hæc ipſa quæ dico, præter rem, aut prorſus abſurda eſſe: cùm ipſa ratio, & natura; omnes deniq; qui in mundo reperiuntur homines, mihi ſuffragaturi ſint. attendite diligenter, & circumſpicite rem accuratiùs. Videbitis quippè ab anima regi, gubernari, nutriri, conſeruari, moueri, animari, non ſolùm partes illas nobiles, quæq; ipſi obſequium præſtant; verùm & eas quæ ipſi aduerſantur, & eam perpetuò coniurant. an non enim illa conſeruat & nutrit humores qui in interitum eius conſpirant. Dicetis fortaſſe Philoſophi, ſanguinem haud animatum eſſe; concedo: à ſua tamen inimica conſeruatur, Tu verò ô anima, præceptum Domini adimplere geſtis? *Diligite inimicos veſtros,* Natura nutrix omnium, amat, fouet, & conſeruat omnia, cuius amicitia, ſi qua in ea reperiatur, ſe etiã ad inimicos extendit, ad quatuor ſcilicet Elementa quæ non ſecus ac quatuor latrones, totum orbem expilant, perdunt, & deprædantur, & perpetuò aduerſus naturæ potentiam conſpirant: eius tamẽ beneficio viuunt, ſub eaq; ſtipendia merent, quia Domini illa præcepto & monitioni obſequi conatur, quod eſt, *Diligite inimicos veſtros.*

Anima quatuor humores corporis humani conſeruat, licet eam oppugnent.

Natura conſeruat, 4. Elementa, quæ ei adnerſantur.

AN non mundi oculus ſol abſq; vllo diſcrimine radios & lumen in bonos ſimul & improbos emittit? Noë nonne cuſtodiebat, nutriebat, ſeruabat animalia tam munda quàm immunda, coruos æquè ac columbas? Sagena quoque Euangelica cõcludit bonos piſces ſimul & malos. Dominus ille in Euangelio bonum frumentum creſcere ſinit in agro vnà cum zizanijs. Anne igitur ſacræ allegoriæ deſunt, quibus efficiamus & probemus inimicos æ-

Matt. 13.

què

què atq; amicos eſſe diligẽdos? anne deſunt præcepta, *Ego autẽ dico vobis, diligite inimicos veſtros.* Ego inquit, perinde ac ſi dixiſſet: Non eſt modò Moſes qui vos docet, non ſunt iam Prophetæ qui futura aperiunt, non Scribæ qui Scripturas prælegunt, non Angeli qui annuntiant vobis, inimicos eſſe diligendos. Aſt ego ipſe, Deus ſcilicet veſter, iudex veſter, creator veſter, hoc vobis præceptum trado. *Ego autem dico vobis.*

FIERINE igitur poterit, ô Domine, neminẽ voci tuæ obedire, fierine inquã poterit, præcepta tua ab omnibus negligi? Ad clangorẽ buccinarũ ſacerdotaliũ corruerunt muri Iericho; & corda illa ferrea, animę illæ obſtinatæ & obduratæ non cõcidẽt, nec ad ſonũ verborũ tuorũ emollientur? *Quaſi tuba exalta vocẽ tuam,* Domine, iube verba tua à toto mũdo percipi, auribꝰ ſurdorũ illorũ vindictã ſitiẽtiũ intona. Quid tergiuerſaris ô homo? omnes creaturę *faciunt verbũ eius,* & tu ſolus voluntatem eius implere negligis? Imitare potiùs promptã illã obedientiã Angelorũ. Flagellare Aſſyrios cõſtituerat Deus, & ecce tibi ad minimũ eius nutũ Angelũ obſequentiſſimũ; qui vna nocte centum octoginta quinq; hominum millia in medio caſtrorũ gladio vindice percuſſit. Imperat leonibꝰ vt feritate exuta, Danieli in lacum Babylonicũ coniecto parcant; & ecce tibi ſeptẽ leones, omnium quos mundus tulit ferociſſimi, ſeptẽ iam dies ieiuni, feritatem deponunt, & pedibus eius aduoluti inſtar catellorũ manſueſcunt, & abblandiuntur. Iubet vt ignis deuorans Sodomam conſumat; & ecce tibi ignẽ ſtatim è loco ſuo proſilientem, atque vnico momento quinq; ciuitates potentiſſimas incendio inuoluentẽ. Decreueras iam Deus vniverſam terræ ſuperficiem aquis ſupernatantibus cooperire, & ecce diluuiũ & cõtinua illa pluuia ſtatim ſeſe tibi offert, vt

4. Reg. 19.

Dan. 4.

Gen. 19.

Gen. 7.

iuſſis tuis obſecundet; quæ quadraginta dierũ ſpatio totam terræ faciem vndis cooperuit. Furit ecce in mari tempeſtas, fluctus nubium tenus eleuantur, vnde intumeſcunt, venti ac procellæ omnia in diuersa rapiunt; & vnico iterum verbulo cuncta compeſcis, & Malaſciam inducis. *Quis eſt hic, quia mare & venti obediunt ei?* Tu hos Æoli curſores ſiſtis, cumque viſum fuerit, liberos dimittis; tu frenum omnibus æqualiter creaturis contrahis, & quotieſcunque libuerit laxas. Et interea hîc alta voce inclamas, *Ego autem dico vobis, Diligite inimicos veſtros, &* nemo voci tuæ aut iuſſis obtemperat.

Marc. 4.

Pſal. 61. *Nonne Deo ſubiecta erit anima mea?* An non tuo principi obedire teneris anima? eiuſne voluntati refragari audebis? atque etiamnum de inimicis tuis vindictam deſideras? *Dilige inimicos tuos.* Infelix homo, ſi peccatum, cuius te rerum vindictæ cupiditate conſtituis, perſpiceres; timore credo quodam ac metu perculſus à peccando abſtineres. Docetis vos Theologi, & verè quidem, odium Dei, eſſe omnium, quæ commiti ab homine poſſunt, peccatorum grauiſſimum; ego verò vos ſecutus, odium proximi proximum occupare locum aſſero. Multis enim interuallis peccatum hoc inceſtum, latrocinia, adulteria, & homicidia ſuperat. Atque hoc tibi imprimis perſuaſum velim, infelix peccator, omnia quæ in proximum peccata cõmittuntur, in Deũ ipſum etiam commiti. Furoris tui rabies in pectore proximi non ſubſiſtit, ſed pergit vlteriùs, & diuinam quoque eſſentiam ferit: & dum hominem ſolum lædere proponis, æternã Dei maieſtatem inſcius percutis, ſi modò his vulnerari poſſet *Proximus enim non propter ſe, ſed propter Deum diligendus eſt.* Denique odium, inimicitiæ & vindictæ,

Odium Dei omnium peccatorũ maximũ.

dictæ, Deum, & non hominem reſpiciunt, telaque hominum in hominem vibrata, hominem tranſeunt, & ad diuinitatem vſque progrediuntur.

AN non demens & inſenſatus dicendus foret, qui inimicum letaliter vulnerando, eodem ſimul ictu Regem ſuum interficeret; Maior adhuc tua eſt veſania vindictæ ſitiens, cùm enim in proximum ſæuire paras, ſæuis pariter in Regem tuum', Deum tuum, & Creatorem. Iudæi hominem ſolum ſe necare putabant, ſed eodem ictu & interitu Deum è medio auferebant. Nondum hic finis; ſed & odio proximi omnis lex peſſundatur, omnisque religio violatur. Lex quippe duobus quodammodo fundamentis, amore ſcilicet Dei, & amore proximi innititur, *Ex his duobus præceptis vniuerſa lex pendet & prophetæ*: adeò vt quicumque vnum ex eis conuellit & deſtruit, totum legis ædificium labefactet.

Matth. 27.

Qui proximum, odit, totam legē ſubuertit.

Matth. 22.

Nunquid cōſtat, vniuerſam hanc mundi machinam duobus polis inniti, quorum alterū ſi quis auferat, an non omnia quæ in mundo ſunt inuerteret? Cùm igitur Religio & tota Euangelica Lex duobus hiſce amoribus veluti duabus baſibus & fundamentis innixa ſit, vnum auferendo, totam ædificij molē deſtruas neceſſe eſt. Teſtis eſt Iacobus Apoſt. dicens *Quicumque totam legem ſeruauerit, offendat autem in vno, factus eſt omnium reus*: qui peccat in vnum charitatis præceptum, vt explicat D. Auguſt. factus eſt omnium reus. *Diligite* igitur *inimicos veſtros.*

Iacob. 6.

Videte iam, vindictæ cupidi, tertium quod vos vrget malū. ſi. n. vobis inuicē nō remittitis, omnē vobis veniæ viam præcluditis & omni vos miſericordia penitus indignos redditis, *Si non dimiſeritis hominibus nec Pater veſter dimittet vobis peccata veſtra.* Inijt hoc pactū nobiſcum Deus, quod quotidie orationē Dominicā recitantes iteramus; *Et di-*

Matth. 6.

Egregius conceptus. Lis inter Deum & homines.

mitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Audite porrò huiusce rei exordiũ; magna olim naturæ humanæ cum Deo, in materia criminali, quoad peccatum originale, lis fuit & contentio, in qua de vniuerso eius honore, de ipsa vita & omnibus denique, quas possidebat, facultatibus agebatur. Misericordia vltrò citroque pro nostra parte cursitabat, Angeli nobis patrocinabãtur, omnes Patriarchæ & Prophetæ causam humani generis susceperant: iustitia verò aduersaria nostra omnibus nos viribus oppugnabat. iam quinis annorum millibus lis indecisa pependerat, donec ipse Dei filius, humana natura assumpta, in terram delapsus, vltrò rem arbitrio cõmitti volens, nimiam illã amarulentiam exuit, litẽ terminauit Patrique nos suo, mediator factus, reconciliauit; ea tamen lege, vt cum proximo pacem iniremus, amicit ã mutuã inter nos ipsos coleremus. Si igitur pactum hoc, quod cũ Deo inijsti, firmũ & integrũ permãnere desideras; promissis satisfacito, vt ameris, ama; vt tibi ignoscatur, ignosce. Quanto tuo cõmodo & vtilitate ille contractus, ô homo, peractus est! Promisit se Deus iniuriarum sibi toties à te factarũ immemorem fore, modò tu earũ, quas tibi factas arbitraris, memoriã deponas. Quid autem? Deus mille tibi peccata ignoscit, mille te mortis generibus & casibus eripit, ab infernalibus te supplicijs liberat; tu verò paruo delicto, quod tibi factum autumas, non ignosces?

Matt. 18. Parabola de seruo ingrato.

Narrat Matthæus parabolam sanè horrendam, quæ non parum hic ad rem facere videatur, Remiserat cuidam seruo dominus mille quæ ei debebat talenta; ille verò tanti beneficij immemor, obuiũ vnum de conseruis, suis, qui ei nonnisi cẽtum denarios habebat, habens, obtorto eum collo, sine vllo

pieta

pietatis intuitu, in vincula coniecit. Dominus porrò, tanta eius ſeueritate audita, & tantã impietatẽ ingratitudinemque demiratus his eũ verbis increpauit: *Serue nequam, omne debitũ dimiſi tibi, quia rogaſti me, nonne ergo oportuit & te miſereri conſerui tui ſicut & ego tui miſertus ſum?* Quin & in tantæ ingratitudinis deteſtatione in tenebras exteriores illũ detruſit, donec vltimũ quadrantẽ perſoluiſſet. Audiant illi rabulæ & blaterones forenſes audiant qui de nugis & lana caprina proximo diẽ dicunt, & litem intentant: meminerint obſecro quantis à Deo beneficijs affecti ſint, quibus hic eos in terris viciſſim reſpondere conſentaneũ eſt: timeant ne ad querelas tantæ crudelitatis & ingratitudinis ſummus ille Dominus iraſcatur eadem in eos caſtigatione animaduertat. Hinc bene D. Auguſt. cum homine vindictæ cupido agẽs hac eũ ratione aggreſſus eſt. *Si pacem non diligis, ſi proximum odiſti, quo iure quo pacto, qua fronte tibi petis dimitti, qui in proximum rancorem non dimittis?* Matt. 18. Serm. 2. ad Fratr. in eremo.

O pectora ferrea, ô corda ad omnem crudelitatem obdurata; ieiunijs, per me quidem licet, membra macerate, oculos lachrymis & fletibus conſumite, opes veſtras in eleemoſynas prodigite, Angeli omnes Deo pro vobis ſupplices fiant, ipſa denique Deipara Maria genibus flexis pro veſtra ſalute apud filium continuis precibus intercedat; nunquam, niſi prius proximo iniuriam ex animo remittatis, miſericordiam conſequemini. Miratur tantam hanc hominum impudentiam Salomon, & ait, *Homo homini reſeruat iram, & à Deo petit medelam.* quaſi diceret: Tantane tua eſt impudentia ô homo, vt veniam à Deo poſtules; vt ipſi tibi velis ignoſci, qui interea de proximo vindictam ſumere proponas? quænam illa Eccl. 28.

agendi est ratio, quodnam ius, aut quænam æquitas, à Deo gratiam postulare, & aduersus fratrem rancorem & odium intrinsecus fouere.

MIRABANTVR olim filij Israel, post plurimas in solitudine Sinai exhaustas molestias, & mille in deserto exantlatos labores, post suspiria & preces se à Deo non respici, sed despici; negligi quoque & ærumnis confici? atque præ animi amaritudine hac cum eo ratione expostulabant: *Ieiunauimus & non aspexisti*, quasi dicerent: Quonam nostro fato fieri putamus, Domine, vt ad preces & gemitus nostros adeò obsurdescas? effuderunt iam oculi nostri lacrymarum pelagus, suspirando cor nostrum exaruit, & lingua nostra precando clamandoque ad te, fatigata est. Toties, eheu, ieiunauimus, & nondum tamen idcirco nostri misertus es? Respondeat ad hæc pro me Propheta, & dicat: *Ecce in die ieiunij vestri debitores vestros repetitis; ecce ad lites & contentiones ieiunatis*. Non mirum est, inquit Deus, vos de mea ad vestras preces surditate conqueri: putatisne ieiunijs me vestris ad misericordiam posse flecti, cùm tantis ea sceleribus commaculetis? ieiunatis quippè litigantes, & litigatis ieiunantes, & debita vestra cum intolerabili seueritate ac rigore exposcitis. Quamobrem finem hisce rigoribus imponite, lites exscindite: qui non maiorem erga proximum commiserationem, quàm erga brutum aliquod animal, ostenditis. O rupes! ô marmora! ô ferrea pectora! quæ vos lupa nutriuit, quis Caucasus aut scopulus genuit, quæ vos Hyrcana tygris educauit; *patientiam igitur habetote*, pacem diligite, lites & contentiones fugite, inimicis denique vestris beneuolentiæ & amoris signa demonstrate.

Isa. 58

Isa. 58.

Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros.

Hic

Hic mihi velim, Domine, vocem confirmari, pulmones corroborari, ac latera distendi, vt de hodiornæ diei hominum seueritate & intolerabili duritie dignè conquerar & expostulem, & creaturarũ tuarum rebellionem, inobedientiam & contemptum erga te describam; vt rigorem, vindictam, & crudelitatem Christianorũ erga se mutuo, auditoribus ob oculos proponam. Hîc oculis lacrymæ oboriuntur, hîc pudor vultum inficit cùm clemẽtiam iniuriarum obliuionem, ἀμνησίαν, quam ipsi ethnici toties demonstrarunt, mecum reuoluo. O tempora! ô mores! Video namque eos sæpiùs iniurias remisisse, pacem cum inimicis frequentiùs inijsse, crebriùs rancorem exuisse, quàm Christianos.

Hinc in oratione sua olim ad Athenienses dixit Aeschines: Τὸ κάλλιστον ῥῆμα μνησικακεῖν: *Nullum est in mundo verbum elegantius: aut homine ingenuo dignius, quàm iniuriarum obliuisci.* Phocion, omniũ qui ad reipubl. gubernacula Athenis sederunt, facilè princeps, iam ad cicutam condemnatus, cùm filiũ in hoc tam acerbo patris casu illacrymantem videret, diligenter cauit ne iniuriæ huius, quam sibi ingrata illa ciuitas irrogabat, vllo vnquam tempore recordaretur, aut ob eam indignum quid in patriam committeret. Quis vobis hic pudor est Christiani? vestrum potiùs est, hoc præceptum, *Diligite inimicos vestros*, adimplere.

Apophthegma Aeschinis.

Plutar. in Phocione.

ARISTIDES, qui propter vitam præclarè & sincerè transactam, Iusti cognomentum inuenit, cùm iniquè in exiliũ pulsus, iam ingrata vrbe egrederetur, oculos & manus ad cælum extulit, Deos precatus, vt tam indignum facinus ignoscerent, ac nihil propterea acerbum, aũt grauius in ciuitatem decernerent. An non hoc est præceptum seruare, *Diligite inimicos vestros.*

Plut. in vita Aristidis.

Iustin. lib. 5. Valer. Max. lib. 4. ca. 3.

IVSTINVS & Valerius Maximus præclari amborum scriptores huius occasione referunt, Trasibulum post XXX, tyrannos republica exactos, & populum in ciuitatem, eorum causa profugum, reuocatum; plebiscitum interposuisse, nequa præteritarum rerum mentio fieret: quod τὸ ψήφισμα τῆς ἀμνησίας ἐπὶ τοῖς τριάκοντα vocabatur, quo cauebatur, vt omnium calamitatum aut iniuriarum sub XXX. tyrannis illatarum, memoria aboleretur. Catholicum verò statutum, & diuinum decretum; simile huic Christi. *Diligite inimicos vestros.*

Cic. pro Ligario.

REDVCITE vobis in memoriam, litterati, præclaram illam sententiam Marci Tullij, qui in oratione pro Q. Ligario ad Iulium Cæsarem, hoc eum elogio decorauit: *Obliuisci nil soles nisi iniurias.* q.d. O inuicte & insuperabilis princeps, ipsa quidem armorum virtus, & fortitudo, incomparabilẽ tibi gloriæ segetem subministrarunt; at clementiæ tuæ fama, ac laudabilis illa consuetudo, qua obliuisci iniuriarum facilè soles, maiorem tibi gloriæ materiam attulerunt; adeò vt omnes iam perspectum habeant, nil te nisi iniurias obliuisci solere.

Cic. lib. 4. Academ.

ALIVD priori non absimile alio loco agens de Themistocle habet, cui fortasse parem aut rerum gestarum gloria aut virtute Græcia vix tulit. Ad quem cùm Simonides accessisset, eique artem memoriæ, quæ tum primum proferebatur, pollicitus esset se traditurum, vt scilicet omnium rerum meminisset. Respondit Themistocles, gratius sibi fore, si se obliuisci quæ vellet, quàm meminisse docuisset.

TV verò Christiane, cùm hos è sterili gentilitatis solo surculos germinantes vides, an non obstupescis, & pudore confunderis? nunquid rerum

tuarum

tuarum ſatagis? cùm tanta ante oculos tuos humanitas verſatur, an non crudelitatem exues? ſemperne diabolo locum dabis? vlteriuſne iam iniurias proſequeris? an non Deum timere incipies? O rem deplorandam! in Dei etiam ille iura inuolat, qui iniurias in proximo vlciſcitur: ſibi equidem hoc præ ceteris Deus reſeruauit, *Mihi vindictam, & ego retribuam*: quin & ſemper puniuit, & quidem grauiter, quicunque locum eius inuadentes iniurias vlciſci præſumpſerunt. Ecce vobis exempla. *Hebr. 10.*

Deſperationis vorticibus immerſum video Cain, quòd in fratrem innoxium ſæuijſſet, propter vindictæ propoſitum, quòd iniquè admodum in Ioſeph filij Iacob fratrem ſtatuerant, in eius poſteà manus inciderunt, vt fures comprehenſi ſunt, atq; ab eo in carcerem cõiecti; imò ad mortem damnandi fuiſſent, ni benignior in eos ipſe Ioſeph exſtitiſſet. *Gen. 4.* *Gen. 44.* Punitiones eorum qui iniurias vlti ſunt.

ACHAB & Ieſabel iracundia inflati & vindictam crudeliter ſpirantes, innocente Naboth oppreſſo, à canibus diſcerpti ſunt, & inhumati ſub dio relicti. Expertus es, credo, Aman, quid paſſiones effrenes pariant; quidnam inimicitiæ & rancor mali afferat, quid vindicta profit: erectum enim hoſti tuo capitali Mardochæo patibulum, tibi ipſi vitam eripuit, & dignam vindictæ cupido mortem rependit. *1. Reg. 21.* *Eſther. 7.*

NONDVM hic finis, Auditores, ecce vobis flagella & pœnæ longè terribiliores, quibus Deus crudelitates hominum caſtigauit. Depingitur inſignis quidem tyrannus in libris Iudicum, nomine Adonibezeth: qui poſtquam ſeptuaginta Reges ſub imperium redigiſſet, & extremitatibus manuum ac pedum amputatis, eos ſub menſa *Iudit. 3.*

instar catellorum micis & ciborum reliquijs nutri uisset (ô factum verè barbarum) à filijs Israel deinde superatus ac regno exutus est, dignam factis suis mercedem recipiens; qui prioris læuitiæ memor, ac casum miseratus iniquum, fortunam suam sæpiùs deinde deplorauit, dicens: *Septuaginta Reges amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias: sicut feci, ita & retribuit mihi Dominus.* O infelicem, inquit, vindictam! ô tartareas inimicitias, cur vos vnquam in animam meam recepi? cur non pacem amaui, & offensas remisi?

Iudic. 3.

Merces eorum qui inimicos suos dilexerunt, & iniurias remiserũt.

Hæc igitur mala, castigationes, & afflictiones sunt eorum, qui aut inimicos diligere noluerunt, aut iniuriarum sibi factarum obliuisci. Iam verò beneficia, honores, & mercedes eorum, qui iniuriarum obliti sunt, attendite. Humilis Ioseph, iniuriam passus, siquis alius, præteritorum omnium immemor, & fratrum in se iniquitati ignoscens, adeò exaltatur, vt primus à Rege in terra Aegypti dominetur. Dauid Sauli ignoscens, nec vindictam desiderans, honorem, felicitatem, ac regnũ Iuda consequitur. Glorioſus martyr Stephanus lapidibus vndiq; petitus, pro lapidantibus tamen orans, videt cælos apertos, in quibus paratam sibi coronam contemplatur. An plura desideratis? Daniel post tot ærumnas, tam atroces iniurias, tantas calumnias æquo animo in aula Regis Babylonici toleratas, tandem super omnes regni optimates euectus est. *Diligite* igitur *inimicos vestros*, & iniuriarum obliuiscimini.

Gen. 45.

2. Reg. 2.

Act. 6.

Iniuriarum obliuio signũ prædestinationis.

Quamobrem omnium Sanctorum & Christi Domini exemplo, ignoscite, ignoscite inquam omnibus, qui in vos peccauerunt; signum est enim prædestinationis ignoscere, quemadmodum vindicare repro-

reprobationis. Narrabo huius occasione præclarã quam legere in Surio memini de duobus fratribus Antiochenis historiam, quorum vni nomen Sapricius, qui Sacerdotali dignitate erat insignitus, & alteri Nicephorus, & ille laicus. Cùm quædam discordiæ & iurgia inter eos essent orta, qualia inter fratres sæpenumero solent (fratrum quippè gratia rara est) conabatur Nicephorus omni ratione cum fratre in gratiam redire, qui nihil præter vindictam cogitans, ab ea prorsus abhorrebat. Accidit, vt Sapricius in persecutionis, quam Valerianus excitarat, turbine, in vincula conijceretur, qui eculeo deinde tortus, liberè se profitetur Christianum; ac proinde condemnatus, ad mortem alacri animo se accingebat. Cùm iam è carcere exeundũ foret ecce tibi aduolantem fratrem, orantemque, sibi vt priores iniurias ignoscat: rapitur interea ad supplicium, fratre sequente, & veniam ad singulos passus expostulante. Obsurdescit ad preces vindictæ sitiens animus cumque ille locum supplicij conscenderet; hic adhuc obnixiùs & instantiùs illum rogat; Ignosce quæso, mi frater, omnia obliuiscere, in gratiam redi; fac mecum misericordiam, & noli in extrema hac lucta à tam obstinata peruicacia superari: memẽto, olim eodem, quo tu es loco, Christum crucifigentibus se ignouisse. Peruicax interea Sapricius nullis precibus flectitur, & in hac vindictæ cupiditate hinc mauult excedere. Quis horum, putatis, finis erit & exitus? Ecce tibi eodem, quo carnifex ad caput eius præcidendum momento gladium strinxerat, exclamat amens ille, *Desiste, Imperatorum monitis obsecundabo.* Nicephorus verò his auditis, locum supplicij conscendit, fratri animum additurus, & sordidam mentis vecordiã castigaturus: Quid agis, mi frater, an hisce

Sur. Tom.

Historia de duobus fratribus ad inuicem inimicis.

ſupplicijs perterritus animo concidis? aut mori formidas; illo bene monentem deſpiciente, atque ab eius adhortatione aures continente. Nicephorus ſe Chriſtianum profitetur, inque eius locum, ſimul & Martyrij coronam, vnde alter tanto ſuo damno & exitio deciderat, ſucceſſit. ita peruicax ille vltor factus eſt apoſtata; & inſignis hic iniuriarũ condonator, martyr; vnus electus, alter verò reiectus. Diſcant igitur hinc crudeles & ferrei, iniurias remittere, & inimicos diligere.

Pugnacia in duella.

AN verò vos aulici, feræ inquam belluæ, corda truculenta, pectora barbara, veſtris duellis & monomachijs Deo, Regi, & iuſtitiæ rebelles ſemper eritis? vos anthropophagi, Scythæ, Geloni, homines inquam immites, Chriſtiani ſine fide, ſine pietate, ſine timore, ſine vlla religione; an honorem & nobilitatem in cæde & ſanguine, in crudelitate & ſtrage ſitam arbitramini? anne virtus & robur ſanguine metiendum eſt, & inter peccata locus ei aſſignandus? Videte, quæſo, & diſpicite vobiſcum, an illa vera demum gloria, fortitudo, aut nobilitas ſit, occidere, iugulare, & humanum ſanguinem extra bellum profundere. Conſulite magnum illum Philoſophum Ariſtotelem ipſe teſtabitur, Moderari iram veræ demum eſſe generoſitatis indicium, Reuoluite quoque quid dicat Horatius:

Arist. 4.

Latius regnes auidum domando
Spiritum, quàm ſi Libyam remotis
Gadibus iungas, & vterque Pœnus
Seruiat vni.

Si fortaſſis Ethnicis non credis conſule antiquitatem, Patres veteres interroga, audies Salomonem

Prou. 16.

dicentem; *Fortior eſt qui dominatur animæ ſuæ, expugnatore vrbium.* Pluris Danidem faciunt Ambroſius,

ɔſius & Chriſoſtomus, Græcus vnus, Latinus *Chriſ. hom. de Dauid.*
:er, eumque generoſiorem putant, Sauli inimico
o parcentem, quàm Goliam ad terram proſternẽ-
m. Quid ad hæc vos vindictam ſpirantes, vos in-
orij ſine virtute, ſine honore, ſine nobilitate no-
iles duella conſectantes. In hos vos ô Legislatores
ɛ Iudices, rigorem oſtendite, in hos edicta veſtra
ibrate, in hos vitæ ſuæ prodigos, digna caſtigatio-
e animaduertite; vos autem Eccleſiarum paſtores,
i modò Eccleſiæ vobis veſtræ dignitas cordi eſt, hos
ı veſtris cœmiterijs excludite, procul ab Eccleſijs
/eſtris ſanguinaria hæc cadauera, hos homicidas,
hos excommunicatos, ac proinde æternis ſupplicijs
condemnatos, repellite: *Sepeliantur ſepultura aſini putrefacti, & proiecti extra portas Ieruſalẽ: Viri ſanguinum declinate à me.* Procul hinc ab Eccleſijs noſtris vos prophani ſiccarii, & gladiatores, procul hinc abſcedant manus illæ humano fœdatæ ſanguine. Hoc tamen vobis adhuc dictum velim. Repetite, quæſo, memoria, quid Dauidi Regi, vnico tantum patrato homicidio, contigerit; noluit ab eo ſibi Deus, quòd multum ſanguinis effudiſſet, templum ædificari: *Non poteris adificare domum nomini meo, tanto effuſo ſanguine coram me.* Tribus etiam annis cœlũ non pluit, nec terra fructus effudit, Domino aduerſus Iſrael, propter innoxium Gabaonitarum ſanguinem, quem perfidus Saul effunderat, ad iracundiam concitato.

Ier. 22. *Pſal. 138.* *2. Reg. 24.* *2. Reg. 21.*

AD eundem planè modum Deus hos atroces, hos inquam Sicarios caſtigat, & gratiarum ſuarum pluuiam denegat: quin & aduerſus ipſas familias, non per triennium, ſed ad tertiam vſque generationem, propter effuſum ſanguinem, propter duella & cædes, quas olim maiores patrarunt, vindictam exercet. Vnum adhuc addam, & finem faciam.

Leuit. 26.

Pro-

Prohibuit olim in veteri lege Deus, ne accipitres & miluum, ac vulturem iuxta genus, populus Iudaicus velut immunda manducaret: quo quid aliud præsignatum est, quàm in Lege noua omnes illos accipitres, ad prædam natos, sanguini & cædibus inhiantes, nihil præter duella, præter discordias, præter pugnas, & vindictas meditantes, Deum reijcere ac repudiare?

Igitùr cùm tu Domine penitus contraria præcipias, præsta, obsecro, fides præceptis tuis habeatur, superbiam hanc deprime, hos scopulos tuæ misericordiæ vndis concute: producant rupes aquas, aquas inquam pacis, aquas reconciliacionis, aquas misericordiæ. Suffoca, quæso, qui verus es Samson, leones illos crudelitate & ira tumentes, effice vt ex ijs mel suauitatis, patientiæ, charitatis, quod viuens hic docuisti, & fieri præcepisti, quin moriens exemplo & facto confirmasti, prodeat. cùm te in crucem sublatum, clauis transfixum, lancea latus perforatum, spinis caput coronatum, & plagis omnia membra exhausta contemplor; pro inimicis tamen tuis deprecantem, & patri pro illorum ignorantia supplicantem, *Pater ignosce illis.*

Quis nunc adeò barbarus & immitis futurus est, Iesu bone, qui perspecto amore & misericordia tua infinita, inimicis suis exemplo tuo nolit ignoscere; præsertim cùm te videat tanta, sine vllo crimine aut delicto, mala, iniuriasque toleraſſe, & à quibus ea acceperas inimicis ignouisse. Ignoscimus, Pater æterne, ignoscimus iam ex hac hora inimicis nostris, atque eos ex animo complectimur, *Dimitte* igitur *nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*; dimitte inquam per merita filij tui, per sanguinem, mortem, ac passionem eius, ad eum planè modum, quo nos omnibus qui in mundo

sunt

at ignoſcimus. Atque vbi omnium ſemel delicto-
am nobis veniam conceſſeris, fideliùs in hac vita
ui obſequium exhibebimus, exſpectantes interim
onecte in altera glorificemus.

POST CINERES SABBATO.

Cùm ſerò eſſet factum, erat nauis in medio mari, & Ieſus ſolus in terra. Marc. 6.

FIGVRA.

MAGNA quidem illa fuit tempeſtas, qua quadraginta dierum ſpatio, Arca Noe inaquis diluuij hinc inde iactata, ac mille periculis, licet abſque vllo naufragij timore, expoſita fuit: donec columba, oliuæ ramum virentibus vernantem folijs deferens, ad Arcam rediret: quo tandem ſigno cognouit Noe Deum iam reconciliatum, & aquas diluuij eſſe imminutas; tunc enim primò venti poni, vndę ceſſare, procellę quieſcere, tempeſtates deſinere cœperũt; vt deinde Arca in montibus Armeniæ fixa hæſerit. At non minor hodierna die nobis tempeſtas in Euangelio proponitur. videas hîc namque cymbam, quæ Apoſtolos, veluti Noachum cum filijs, vehebat, nõ quidem in aquis diluuij, ſed in medio maris procelloſi, tumẽtis, atque vndique mortem & extremum periculum minitantis fluctuantem: quæ licet iamiam fluctibus hauriendа videatur, ſalua tamen & incolumis eluctatur: nam vix illam Chriſtus, qui vera columba eſt, quæ egregium illum ramum, pacis inter nos & patrem ſuum initæ ſymbolum attulit, intrauit, cùm ſtatim omnis illa tempeſtas conticuit, venti quieuerunt, vndæ detumuerunt, & fluctus mala-

Gen. 7.

ciam induerunt. De hoc mari, de naui hac, de hac denique tempestate nobis hodie sermo est; at salutata priùs illa stella maris ad quam velut Cynosuram nostrum cursum dirigemus.

AVE MARIA.

August. 1. de Ciuit. Dei.

AB eo tempore, quo sanguis innoxius Abelis effusus est, inquo, secundùm August. Ecclesia cœpit exordiũ, nunquam in ea fratricidæ Cain, profani Esau, persecutores Pharaones, fornicatrices Iesabeles, proditores Iudæ, aut falsi & improbi ministri defuerunt. Repetamus licet ab ipsa mundi origine memoriam vltimam; repetamus omnia sæcula reuoluamus omnia antiquitatis monumenta, totis illis quinque annorum millibus sęculum non inuenies, quo Ecclesia & ciuitas Dei persecutiones non

3. Reg. 11. *Dan. 3.* *Dan 14.* *Exod. 7. 8. & 12.* sustinuerit. Video enim tot falsos Prophetas in Israel aduersus vnum Eliam conspirantes: video tot vbiq; in Chaldęa fornaces aduersus tres pueros Hebræos accensas: tot lacus, tot speluncas, tot cauernas leonibus refertas in vnum Danielem in Babylone præparatas: tot tormenta, tot crudelitates in Aegypto aduersus Hebræos conceptas: tot Philistæos, Amorrhæos, Iebuzæos, Chananæos, Madianitas, Amalecitas aduersus Israel conspirantes: tantos denique vlulatus, tanta lamenta, tantos in

Matt. 2. Rama in infanticidio audio ploratus, Quæ omnia Dauid coaceruans, Ecclesiæ victorias iure merito

Psal. 128. decantat: *Sæpè expugnauerunt me à iuuentute mea dicat nunc Israel, sæpè expugnauerunt me à iuuentute mea. etenim non potuerunt mihi.* Ac si diceret, Audacter ô Israel, Catholica inquam Ecclesia, pro-

Insignis figura Ecclesiæ loquere & confitere, sæpè à iuuentute inimici me mei oppugnauerunt, ab incunabilis me meis obsederunt, sed semper in vanum eorum conatus cecidit, semper victrix euasi. Profectò, Auditores,

Eccle-

lesia noſtra Bethulia eſt. quæ quidem ab inimi- *Iudith. 4.*
circumuallata fuit, nunquam tamen capta; to-
s quidem oppugnata & vndique impetita, at
nquam expugnata nunquam expilata. Ipſa ca-
illa Suſanna eſt, quæ falſos accuſatores non per- *Dan. 13.*
rreſcit. Pulchra illa Iudith, quæ Holofernem
oſternit, iugulat, ac integros exercitus in fugam *Iudith. 13.*
erſos profligat. Lapis ille eſt in petra fundatus *Dan. 2.*
ui è cæleſtibus illis montibus præciſus ſtatuas ſi-
ie manibus comminuit, ac in cinerem redigit. Ar- *1. Reg. 5.*
ca illa fœderis eſt, tabulas Legis, & virgam pro-
digiorum operatricem in ſe continens, quæ idola
euertit, hæreſes ſubiugat, iudaiſmos profligat. Il-
la eſt Salamandra quæ in medijs flammis viuit, &
per flammas perſecutionum incrementa ſumit. Sa-
cra illa laurus eſt, ſemper virens, fulmina non for-
midans. Pulchra illa roſa eſt, quæ inter ſpinas non
ſuffocatur. Denique illa palma dici poteſt, quæ
quo magis deprimitur, eò magis in ſublime ſuſtol-
litur. Quid amplius? eſt mirabilis illa arca Noë,
quæ, quo fluctus afflictionum vehementiùs inſur-
gunt, eo maius incrementum ſumit, & ampliùs
efflioreſcit, imò quemadmodum aquis diluuij om-
nia palatia, & quidquid in mundo excelſum fuit,
obruebatur, ſola Arca Noe in montibus Armeniæ
conſeruata: ita quoque omnia Regna mundi &
Monarchiæ fluctibus, & armorum procellis im-
merſæ & inuolutæ perierunt; vnica autem Arca
Noë, ſancta ſcilicet Eccleſia, Monarchia inquam
Chriſti Ieſu, quæ in æternum non diſſipabitur, &
quæ ſi fractus illabatur orbis, infracta permane- Mithridates veneno nocari non poteſt.
bit, incolumis ſuperenatabit. Et quod de potente
illo Ponti Rege Mithridate, qui quadraginta an-
norum ſpatio popul. Romanum bello terra ma- *Plutarch. in Lucull.*
riſque fatigauit, traditum eſt nullo ſcilicet vnquam
veneno,

t ita mundus calamitatum theatrum, & veluti nnium malorum colluuies. Demum

Non mare tot guttas quot mala mundus habet.

ũdus ſcilicet mare eſt, in quo infelix Adam cum nni poſteritate, propter vnum peccatum origis, naufragium paſſus eſt. O naufragium deplorãum! in quo omnes illę pretioſę gratiãrum merces Paradiſo terreſtri poſſeſſæ, vno momento; atque ter cæteras pretioſa illa gemma, iuſtitia inquam riginalis, peſſum iuêre. Eſt mare illud vndoſum, quo à primo natiuitatis die ſubmerſi ſumus, & uidem ſine vlla emergendi ſpe, niſi ſol nobis Baptiſmi radijs ſuis emicantibus affulgeret: Adeò vt quemadmodũ nihil periculoſius eſt quàm in mari nauigare; ita nihil etiam cum maiori conjunctum diſcrimine, quàm in hoc mũdo & viuere & agere: Quanto namq; nauigantes ſeſe exponant periculo, optimè Menander Poëta innuit. *Satius eſt pauperẽ in terra viuere, quàm diuitẽ nauigare.* Quin & tria per omnem vitam ſibi accidiſſe dixit Cato, quorũ poſteà pœnituiſſet; primũ, ſi quid arcani fœminæ credidiſſet; ſecundum, ſi quopiam nauigio vectus eſſet, quo pedeſtri itinere peruenire licuiſſet; tertium, ſi quis dies ipſi per negligentiam abſque fructu effluxiſſet. O verè dignam Romano ſenẽtiam! Magna quidem hæc, at quanto maiora in vaſto hoc & ventoſo mundi ſalo pericula occurrunt? omnibus quippè qui id pernauigarunt non ſecus malè ceſſit, quàm cymbæ huic Apoſtolorum, quæ in altum prouecta naufragij periculum ſubiuit; *Nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus.* Hinc Ionas quoque in plenum mare prouectus, ingens vitæ diſcrimen adijt: *Et facta eſt tempeſtas magna in mari, & nauis periclitabatur.* Quare nihil aut tutiùs, aut ſecuriùs eſt, quàm in terra ambulare, hoc

Apoph. Menandri.

Trium rerũ Catonem pœnitebat.

Ioan. 2. Matth. 14.

Ion. 1.

ris absorpti sint. Alexander ille Macedo, cui sem- Alexander necatus triginta dies iacet insepultus.
: fortuna læto arrisit vultu, qui totum terræ or-
n nominis sui terrore impleuit, imperium per
ines mundi terminos extendit, cui vnus orbis non
fecit; eò superbiæ arrogantiæque deuenit, vt non
nplius Philippi, sed Iouis filius appellari voluet. Quas adhuc ipsi tragœdias munde excitabis? ecce tibi eundem post tot victorias, tot tropæa, tot nanes honorum titulos & diliramenta, in medio itæ cursu violenta morte abreptum, & triginta dies inhumatum bestijs & volucribus in prædam relinqui; regnum quoq; eius diuisum est, fastus & superbia ad nihilum redacta, corpus ludibrio omnium expositum, & anima infernalibus mancipata tormentis. Anne hæc ingrate tuis cultoribus reddis præmia? An non est Iulius Cęsar, qui per nostras hasce Gallias toties Romanas aquilas victor circumtulit, cùm quintùm Dictator & triennio Imperator fuisset, quinquagies cum hoste congressus semper victor redijsset; Romam victorijs inflatus reuersus, in Senatu in conspectu populi Romani, viginti & amplius vulneribus confossus, ludibriũ fortunæ demonstrauit. O tragicam immanitatem! nunc, & mundo securus confide, & in infido hoc mari fiduciæ anchoram fige. Mundus scilicet scæna fortunæ est & theatrum, in quo lugubres ipsa tragœdias exhibet; atroces scilicet Thyestes, Atreos, Agamemnonas, dramata Regia & imperatoria; vtpote quæ in summis solùm ludit, & solos magnates spectandos proponit. proh quantos fluxus & refluxus in hoc mari glaciali cernere est, quot fortunarum mutationes, quot superborum euersiones, & quantam, prò Deus! rerum vicissitudinem?

Plutarch. in Iul o.

Iulius Cæsar post. 50. victorias 20. vulneribus confossus est.

Adsis igitur huc Aulice, qui securus in hoc Euripo nauigas, libero cursu, vndas, procellas, & Comparatur mundus mari.

naufragia non pertimeſcēs, euagaris; adſis inquam huc mecum, & in littore maris conſidentes pauliſper philoſophemur. quaquà æquor patet, circunferas oculos, & vide num in vaſto Oceano, locum vnum, aut Angulum, aut minimum receſſum reperire ſit, qui à naufragio tutus ſit. indica mihi, ſi potis es, & locum in mundo, qui periculum aut fortunæ iacula & ludibria, in tuto poſitus nō perhorreſcat. Penetra iterùm, ſi lubet, intimos Oceani ſinus, & ſi potes, vnicā quæ careat ſalſugine guttam exhibe; venias deinde ad mūdum, & vel vnam voluptatem eius demonſtra, quæ amaritudine non ſit permixta. Non reperies vllam; nam *extrema gaudij luctus occupat.* Premit voluptatē cito pede triſtitia, gaudium luctus; mel felle permixtū eſt, & dulcedo myrrhâ. Deniq; ipſa viſcera & intima penetralia maris perſcrutare, ad imas abyſſos deſcende; & ſuperiùs præter inconſtantiam, in medio præter ſalſuginē, inferiùs præter arenas, nil reperies: idem de mundo hoc eſto iudicium, tenta eum & metire quotieſcunque volueris, fundum eius, nihil præter arenam, cineres, & meram vanitatē eſſe perſpicies.

Prou. 14.

At ſatis iam in mundi hoc pelago fluctuauimus, ad littora nauiculam propellamus. Nauicula porrò in qua Apoſtoli tempeſtate quatiuntur, Eccleſiam nobis repræſentat: atque ita eam intelligit B. Clemens; *Similis eſt*, inquit, *ſtatus Eccleſiæ magnæ naui, quæ ex diuerſis regionibus viros portat per vndoſum pelagus in ſecurum portum & magnam ciuitatem.* Verè quidem: Eccleſia quippè eſt nauis bellica, pro fide Ieſu Chriſti decertans, nauis vinci neſcia, inexpugnabilis; nauis quæ oppugnari poteſt, at non expugnari; quæ quidem fluctibus & procellis impetitur, ſed nunquam immergitur,

Clem. in ep. ad Iacobū.

Fluctuat, at numquam mergitur illa ratis.

Tri-

:adunt Naturalium rerum ſcriptores, in Scyro la lapidem reperiri, qui integer quidem in aquâ ectus natet, at cõminutus mergatur. Super hu- iodi petram ædificata eſt Eccleſia, quâ petrâ in- â & indiuisâ permanente, illa in aquis mundi is ſemper fluctuat; at hereſibus & ſchiſmatibus iuerſas diuiſa partes, mergitur, & fundum, petit.

Lapis integer in aquâ proiectus natat. *Plin. lib. 36. cap. 17.*

leſia denique eſt nauis regia, quo eam Salomon nine nũcupauit, *terribilis vt caſtrorum acies ordi- a*: nauis ſanè terribilis, dæmonibus extimeſcen- ad præliandum peridonea, in qua Ieſus Chriſtus :cler⁹ eſt, crux malus, virtutes vela, charitas fu- , Sacramẽta bombardæ, gratiæ propugnacula & nimenta, & Sanctus Spiritus dulce Zephyri fla- m: teſte Dauide:

Cant. 6.

iritus tuus bonus deducet me in terram rectam.

Pſal. 142.

In hac quoq; naui copiæ nauales ſunt in tres tur- s diuiſæ: vna Eccleſiaſticorum & ſacerdotum, al- a Laicorum, tertia Religioſorum.

Quamuis aũt ſumma poteſtas penes Chriſtũ ſit, i ſummus Gubernator & Imp. huius exercitus eſt; mẽ, quoniã maiores adhuc & potentiores exercit⁹ ibet. ſ. Angelorũ in cælis, Dæmonũ apud inferos, omniũ creaturarum in hoc mundo: & quoniã ne- ſſe non eſt omnibus, prẽterquã animabus Beatorũ cælo, viſibilẽ ſe exhibere; ideò S. Petrũ & oẽs eius ucceſſores, veluti vicarios generales in hac militã- Eccleſia, ſummâ in eos translatâ poteſtate, reli- uit, vt quidquid in exercitu Regis deeſſe viderint, iberè decernãt ac ſtatuãt. *Cõſtituit eũ Dominũ dom⁹ ue, & Principẽ omnis poſſeſsionis ſuæ.* Imprimis aũt vt veluti dux & chiliarcha foret cũ plenaria poteſtate.

Pſal. 104.

Ecce tibi in hac prima turma, veluti in prima acie ſub ſummo illo Pontifice, Ieſu Chriſti vicario, Epiſ- copos, veluti Tribunos militares, non quidem cum

Delineatio exercitus Eccleſiaſtici

absoluta potestate, constitutos; sed veluti in sortem solicitudinis vocatos, vt diœcesium suarũ veluti legionum quarumdam commodis salutiq; inuigilẽt. Ponè eos sequuntur Pastores Ecclesiarum, veluti Centuriones aut primipili. In secundam verò turmam nobilitas, populus, atque omnes laici coniecti sunt, mediam & confertam aciem ex hac naui decertantium constituentes; omnes enim in Baptismo in hunc exercitũ nomina dederunt; omnes in Confirmatione lustrati sunt, & arma acceperunt; omnes demum stipenda meruerunt, & annonam acceperunt in Sacramento Eucharistiæ. In tertia verò turma velut in vltima triariorum acie, Religiosos diuersis muniis & officijs destinatos occupatosq; cõtemplor. Horum nonnulli in vallis vigilias agunt, & in propugnaculis locisque eminentioribus veluti in specula excubant, vt videant, ne quid Resp. Christiana detrimenti capiat; vt sunt Conuẽtuales & Mendicantes, in vita actiua vt plurimũ occupati. alij ceu vitæ prodigi, & omninò voluntarij, extra castra se subijciunt, hostẽ inuadunt, velitationes assiduas cõmittunt, magna inimico damna inferentes; Anachoretæ. s. & Sedentarij. Alij etiã, veluti in certũ sese periculum conijcientes, in montibus quodãmodò excubant, in desertis figunt tentoria, inimicũ inuadunt, insidias & fraudes eius detegunt, & aperto eum Marte aggrediuntur, nempè eremicolæ.

An non illa verè excellens nauis est probè armata, egregiè instructa, atq; ad oẽm impetũ propulsandum paratissima: quæ nihil sanè est aliud, quã valida illa turris Dauid, mille armis & clypeis circũdata: *Mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium.* Est nempè *nauis* illi *institoris de longè portans panem.* Pater æternus diues ille institor est: Iesus Christus, sacer panis: Ecclesia, nauis quæ illum vehit,

Cant. 4. Pro. 31.

it,& qui dē de longè, hoc eſt à cœleſtibus ſedib. *Pſal.18.*
mmo cælo nēpe *egreſſio eius* Verè in quā panis de
gè veniens, panis tāto tempore exſpectatus, pa-
quo totus terrarum orbis enutritus eſt. Notate
n Auditores: panis nauticus, qui in nautas diſtri-
itur, ſolet eſſe bis coctus; qualis profecto Ieſus
riſtus eſt, bis. ſ. genitus, ſemel quidē in ſinu Patris
erni: iterū verò in ſacro Virginis vtero. Verè ig-
nauis Eccleſia dici ac nominari poteſt.
Proponite vobis ob oculos Auditores, nauem quā
lomon tertio quoque anno in Tharſis mittere ſo- *3.Reg.10.*
at, *deferentē inde aurum & argentum, & dentes e-*
hantorum, & ſimias, & pauos Quid putatis hiſce
ſignari, Auditores? Aliud nihil quam nauim Ec-
eſiæ, quæ non in mari Tharſico, ſed in mundi huius
ceano nauigat aurū fidei, ebur charitatis & argen-
m ſpei ſemper deferens? adhæc pauos & ſimias, id
bonos & malos. Eccleſia deniq; eſt nauis ſalutis
xtra quā nulla eſt ſalus; cui' figurā Arcā Noë fuiſſe
rbitror: omnes namque qui extra Arcam tempore *Gen.7.*
iluuij erant, naufragio conſumpti ſunt; ad eundem
lanè modū omnes qui in agris ſunt, & extra nauim
eſu Chriſti, periculo expoſiti ſunt, & in extremo
alutis diſcrimine verſantur. Tu inquam verè nauis
s, ô Eccleſia, & quæ ſola, ingentes illos theſauros,
ſacras nimirum litteras, Sacramentorum gratiam,
& miracula contines. Tu ſola es triremis illa Præ- Eccleſia totum ſola orbem pernauigauit.
toria, quæ præclaro hoc Catholicæ nomine dice-
ris: cæteræ quæ in mundi huius mari feruntur, nihil
ſunt aliud quàm myoparones & cymbæ piraticæ,
mare hoc vndecumq; infeſtum reddentes; nauigiola
prædonum, & falſariorum, pſeudoprophetarum, &
miniſtrorum Satanæ. Tu ſola totū orbē circūluſtra-
ſti, & ab vno populo ad alterum vſq; ad alterum ve-
la tua extendiſti. Cymbæ Mahometicæ, Neſtorianæ

Eutychianæ pestiferis infectæ hæresibus, qui Orientẽ tantũ lustrarunt, nunquam ad Occidẽtem pertingere, aut nostros limites infestare potuerunt. Myoparones Lutherani aut Caluinistici nunquam mare Mediterraneũ transiêre, vt Africam, Asiã, Aegyptũ denique perlustrent, ne ipsam quidẽ Græciã: nihil vnquã tale trans mare, cuiusmodi tu doces, auditũ est Luthere. At tu, ô nauis prætoria omnia circumnauigasti, omnes terras, omnia Regna clangore & sonitu tubarum tuarũ excitasti; nã Proph. teste, *in omnem terram exiuit sonus eorum*: cursitasti à polo Arctico vsque ad Antarcticum: quin & etiam tum hodie in Oriente vsque ad Indias enauigas, in Occidente vsque in Americam, in Septemtrione ad vsq; Iapones, in meridie ad vsque Brasiliam: per omnia denique mũdi climata ad ipsos vsq;. Antipodes pertendis. At audire mihi fremẽtes hîc videor ventos: videamus quid postulent.

Hæreses paruo aliquo mundi angulo continentur.

Psal. 18.

Porrò venti, qui tanto impetu nauem hanc concutiunt & percellunt, persecutiones sunt & minæ tyrannorum. Quot porrò venti, & quàm validi è Iudaica cauea prodeuntes nauem hanc impetierint, & quæ qualesq;. tempestates hinc aduersus eã excitatæ sint, vix dici potest, Auditores. Ipse quippe gubernator & Palinurus noster in crucẽ actus est, S. Steph. lapidatus, S. Iacabus è pinnaculo præceps datus, oẽs deniq;. Apost. dispersi & in fugã acti sunt. Quantos crudelitatis immanitatisq; Aquilones excitauit Paganismus & gentilitas? quantas tẽpestates, portẽta illa Imperatorum, Nerones, Decij, Domitiani, Valeriani, Maximini, Traiani, Iuliani, Diocletiani, alijque innumeri? Quantis, proh Deũ immortalẽ tẽpestatibus, quantis, procellis, quantis deniq; turbimibus conquassata es ô Ecclesia! Decumani omninò fluctus te concusserunt, at non excusserunt.

Ventiq ui nauẽ hanc impetunt persecutionem denotant.

Dama-

Damaſus Papa multis cum lachrymis & ſuſpi- narrat mala, quibus Dioclesianus Eccleſiam im- iuit, quibusq; ſeptendecim Chriſtianorum mil- ,diuerſis tormentorum generibus, è medio ſuſtu- . Quin & Euſebius, qui ea tempeſtate viuebat, hi- ɔriarum monumentis prodidit, omnes Romanos rceres & ergaſtula ita Chriſtianis oppleta fuiſſe, locus non eſſet ijs qui in eadē propter delicta ca- ta!ia eſſent coniecti. Addit inſuper, eundem ipſum rannum, verum Chriſtianorum flagellum, eò im- ıanitatis proceſſiſſe, vt omnes quotquot de Reli- ione Chriſtiana tractarent, libros, publico edicto remandos iuſſerit: quo hac ratione omnem penitus .eligionis Chriſtianæ memoriam è mentibus ho- ɔinum euelleret. O barbariem inauditam! Quis ɔbſecro, inquit Euſebius, interiùs animo non com- noueretur, cùm, quod hiſce nos oculis, aſpeximus, ot ſacra volumina, tot diuinas ſcripturas in rogum nedio foro coniici videret? quis quæſo hæc intuēs ſibi temperet à lacrymis. Verè enim tunc *factus eſt motus magnus in mari, ita vt nauis operiretur fluctibus*. Diſtraxit hæc tempeſtas triginta continua ſerie Romanos Pontifices, omnes martyrio inclytos: exterminauit hæc eadem vno turbine ex Oriente & finibus Africę ducentos viginti Epiſcopos, quos Symmachus Papa profugos, & in Sardiniam profectos liberaliter fouit, quibusq; vitæ neceſſaria ſubminiſtrauit. Hem quæ tempeſtates, hem quinam turbines!

Damaſus in vita Marcelli.

Euſebius hiſt. Eccl. l. 8. c. 2.

Immanis crudelitas Deocletiani aduerſus Chriſtianos.

30. Papæ martyrio affecti

At nondum hîc ſubſiſtimus. turbines & aquilones hæreſec on hãc itidem nauim mirum in modum conquaſſarunt, vt *facta ſit tempeſtas magna*. Hem! quænam rabies ab Arianis excitata eſt? ita vt totus pœnè terrarum orbis mergeretur, & præ anguſtia cordis clamaret, *Domine perimus*, & vt B. Hieronymus

Crudelitas. Arianorum. *Dial. contra Luciferan.*

mus teſtatus, *ingemiſceret, & ſe Arianum eſſe miraretur.* Totus pęnè mundi ambitus ab hac hereſi demẽtatus fuit: multi eam Reges & Principes fouerunt, plurimi eam Epiſcopi amplexati ſunt: eamdem Coſtantius, Valẽs Imp. Reges Gothorum in regno Italiæ, Vãdali in Africa, deinde Iconomachi, Leo Eſauricus, Cõſtantinus Copronymus, Philippus, Armenij, & plurimi alij, & lingua, & armis defendendam ſuſcepẽre. Quin & tradit in Chronicis ſuis Sigebertus, quod notatu dignum, impium illum & infandum Copronymum plures è medio Catholicos, quàm vllum vmquam tyrannum, ſuſtuliſſe.

Ventus hæreſeos.

Rabies Lutheri.

Quas deinde turbas, quæ prælia, quos turbines, quas tempeſtates, vnicum illud monſtrum, in Saxoniæ cauernis natum Lutherus, anno Domini M.D. XVII. temporibus Leonis Papæ & Imperatoris Maximiliani, in Germania excitauit? Indulgẽtias Pontificias oppugnat, Purgatoriũ penitus negat: aduerſus Epiſcoporum poteſtatem debacchatur, denique contra vniuerſam Eccleſiam arma mouet & prælia. Quos porrò turbidines perſenſiſti ô Gallia? quibus tempeſtatibus conquaſſata es propter nefandum nefandi illius Caluini furorem? tempeſtatibus, inquã quæ tua campanilia deſtruxerũt, altãria tua euerterunt, templa tua proſtrauerunt: tempeſtatibus, quæ ſacerdotes tuos excruciarunt, monaſteria tua confregerunt, imagines tuas demolitæ ſunt: tempeſtatibus, quæ ſacros tuos calices eliquarunt, beneficia innaſcerunt, & omnia tua ſancta conculcarunt, profligarunt, profanarunt. *Horreſco referens.* Vide etiãnũ hodie euaporantes fumos ô Gallia, & illa tua cruẽta vulnera nõdũ obducta ſunt, *Nunc cinis eſt vbi Troia fuit.* Verùm tandem aliquando clemẽs ille Pater, *imperauit mari & ventis.* Cohibuit hic Aeolus emiſſos carcere vẽtos, turbines ſedauit & ſerenitatem ſuper induxit

Caſtigationes in eos qui Eccleſiam perſecuti ſunt.

xit. Pharao, primus Eccleſiæ perſecutor, in Rumari ſepultus eſt. Terra dehiſcẽs primos Schiſcos Core, Dathã, & Abiron viuos ad inferni barum tranſmiſit: Iudęi mille calamitatibus vbiq; trum circumuallati, omnium ludibrio & ſannis expoſiti. omnes illos Imperatores Romanos, ſtianorum carnifices: omnes quoque illos Ecæ inimicos, inaudita & calamitoſa morte vltor puniuit. Nero nãq; ſibi ipſi tortor fuit, Decius this ſuperatus, & caſtris exutus, miſerè in vndis catus eſt: Traianum paralyſis ad mortẽ vſq; exauit. Maximinus graui oculorũ dolore oppreſbi ipſi ſpem ns ſuccurrere, mortẽ potiùs accerValerianus à Rege Perſarũ in captiuitatẽ ductꝰ ꝓpiarij munus exercuit, ſtapedem tenẽs barbage equum conſcendente. O vindictã diuinã! ô tas punitiones! Iulianus quoq; vt D. Greg. Naenus tradit, miraculoſo ictu lanceæ è medio tus, ſepultura caruit. Valens Arianorum partes is. Arianus & ipſe, viuus, teſte Rufino, confla. Hæc ſcilicet pœna fuit eorum, qui hæreticos reſes fouerunt.

Ieamus modò tragicum finem & lugubrem caphen Hæreſiarcharum. Arius dyſenteria vexainternis cruciatus torminibus, in latrinis aniemiſit, vt D. Athanaſius & Rufinus teſtantur. hæo viuo Rex Perſarũ, vti Epiphanius hęreſi cribit, pellem detraxit. Neſtorij impiã linguã s blaſphemiæ vindices corrodẽtes, mori coë

At ſuauius multò Lutherus vitam finijt benè ie potus, & cibis diſtentus, abſq; vllo externo s ſigno, cubitum ſecedens, apud inferos periit. Zuing. Cochlæo teſte agmẽ aduerſ. Catholicẽs, armatus in acie interfectus eſt. Carolſtadiniſtrorũ Baſileẽſiũ relatione à diabolo ſuffocatus

Exod. 14.
Num. 16.
Grat. 2. in Iulian.
Lib. 11.
Athana. orat contra Arian.
Ruf. lib. 20. hiſt.
Cochleus in vita Lutheri.

Nolsecus in eius vita.

catus interijt At non tu omnium sceleſtiſsime Caluine, infelici & pœnè tragico exitu vitam finijſti? à vermibus sextipedibus, velut Herodes, velut Antiochus, & velut Maximinus fuit consumptus: quin & inuocatis dæmonibus, furibundus & desperans miserabili cataſtropha animam emiſit.

Virgil. 6. Æneid. *Diſcite* igitur *iuſtitiam moniti & non temnere diuos.* Hac ratione turbines iſti quieuerunt, hoc modo mare pacatum, *& facta eſt tranquillitas magna* pax quidem reddita Eccleſiæ, quies fidelibus, & nauiculæ ſecuritas.

Tu verò Deus æterne, qui ventis & mari imperas, verus protector & defenſor Eccleſiæ, animarum noſtrarum zelator, qui poſt tempeſtatem, tranquillum: poſt imbres, ſerenitatem ſuperinducis: quique non permittis contnuio terram diluuio tegi, nec ſemper in cœlis tonas, aut tempeſtatem continuam cies: defende obſecro, Eccleſiam tuam, concede pacem, hæreſes omnes extingue, & turbines hos, qui tempeſtates procreare geſtiunt, longè diſpelle. Ante omnia autem ô Pater æterne, & omnipotens, miſeras noſtras animas, quæ in huius carnis paſſionib⁹ non ſecus ac nauis in medio Oceano, fluctuant, conſerua: tu eas dirige, tu earum gubernator ſis, tu cynoſura, tu eis omnia, quæ vbi ventus ceſſauerit, & tranquillitas magna facta fuerit, fidele tibi & numquam deficiens hîc in terris obſequium, & ſempiternum in cœlo præſtabunt

Amen.

DOMI-

DOMINICA PRIMA INQVADRAGESIMA.

Ductus est Iesus à spiritu in desertum, vt tentaretur à diabolo. Matth 4.

FIGVRA.

VCVNDVM sanè spectaculum fuit, Auditores, [1.Reg.17.] pusillum illum adolescentem Dauid, in campis Iudææ, exigua armatum funda, aduersus magnũ um Goliadam Principem Philistijm, qui quadra- ta diebus agminibus Israel exprobrauerat, pro- dentem videre: iucundum quoq; fuit, vnico fun- e ictu in fronte, illam molem carneam conciden- m, honore simul & vita priuatam, intueri. At lon- iucundiùs spectaculùm est, hodierna die in deser- s Palæstinæ, paruum & humilem Iesum, sola hu- anitatis nostræ funda armatum, aduersus magnũ lum Satanam, Principem tenebrarũ, qui toti mũ- o iam à quinque annorum millibus & ampliùs ex- robrauerat, procidentem videre, & vnico ictu la- idis ita illum prosternentem, vt in monte Caluariæ andem sit emoriturus. Non potuit Dauid regalibus xuuijs, quas Saul offerebat, indutus, ad certamen rocedere, verùm in habitu pastoritio in arenã de- cendit: Christus quoque noster, regalibus diuinita- is suæ vestimentis indutus, in certamen descende- re nequiuit: opus scilicet erat, vt in habitu viatoris veniret, & humanam naturam assumeret. Hac eum forma & schemate hodie comtemplemini, Audito- res: hoc habitu indutus pugnat, hoc in habitu victo- riam consequitur, quam vobis hodierna oratione

deseri-

ı ſolis feciſti intueri, vt tot malorũ calamitatũq; es fierẽ? exſpiraſſe ſatiùs fuiſſet, & natali mortẽ inxiſſe. Ne quid nimis ô Iob, nolim tantũ doloriir dulgere, fidẽ habes, qua ethnici fuêre deſtituuæ magnam mercedem æquo animo aduerſa ſuentibus promittit.

uinus ille Plato de mortali hac vita agẽs, & poſt n M Tullius, dicere ſolebant: *Non ſolùm nobis namus, ſed ortus noſtri partem patria, partem parẽ- partem ſibi amici vendicant.* Egregiam & verè auſententiam! at veſtra liceat mihi venia verba hæc uertere, & Chriſtiano more dicere: *Non ſolùm is nati ſumus, ſed vitæ noſtræ partem caro, partem ndus, partẽ ſibi diabolus vendicat.* Mũdus.i. diuitijs s ſuis faſcinat & eludit, caro delicijs voluptatique illaqueat & meſcat; diabolus technis & frauus decipit & irretit. Mundus ſe vult diligi, caro ieri, diabolus porrò adorari.

Apopht. Platonis & Ciceronis Cic. lib. 1. Offic.

Conſiderate naturam hanc rerum. Auditores. An n terra, in medio mundi, velut ſphæra quædam ndula, à tribus elementis, veluti tribus inimicis cumuallatur, qui eam impetant, diuexent, & pertò oppugnent. Ignis ſuis eã ardoribꝰ adurit, aër poribus corrumpit, aqua verò vndis ſubmergere tagit. Imaginẽ hæc gerit vitæ noſtræ, quæ inter tres nimicos fortiſſimos collocata eſt, carnẽ nimirum, undũ & Satanam, qui perpetuo tũ ea, inuadẽdo, ppugnando, diuexandoq; decertant: mundus quiem opibus & concupiſcentia, caro delitijs, diabois verò ambitione inſtructus. Atq; in hunc ſenſum quitur S. Hieronymus. *Inde me perſequitur luxuria, de auaritia conatur irrumpere, inde venter meus ult mihi pro Deo eſſe proſequitur me inquã hoſtis, cui omina mille, mille nocendi artes.* Hæc ſunt bella, hæc ertamina, hæc prælia, hæc duella, quæ nobis in hodiernũ

Inſignis cõceptus. Terra in medio trium elementorũ quæ eam ſemper impetunt, vitã hanc noſtrã deſignat. *Epiſt. ad Heliod.*

dierni diei campo repræsentantur: Ecce enim apud Matthæum, *Ductus est Iesus à spiritu in desertum, vt tentaretur à diabolo.* Primùm autem vobis certaminis locum & arenam depingam, deinde pugiles qui in eo decertaturi sunt. Audite igitur: & tuba belli signum auribus insonet:

Mundus instar deserti est.

Ductus est Iesus à spiritu in desertum. Desertum hoc ad pugnam delectum, nobis mundum repræsentat: ita hunc namque Angeli in Canticis nuncuparunt, dicentes, *Quæ est ista quæ ascendit de deserto delicijs affluens.* Gen. 8. Verè namque desertum appellatur, in quo præter ventos tentationum, tempestates persecutionum, & procellas concupiscentiarum nihil auditur. desertum inquam, in quo nihil aliud quàm montes, Athos, Tauros, & Caucasos est conspicere: desertum in quo exsurgunt rupes pertinaciæ, cedri ambitionis, monstraque omnium peccatorum gignuntur. Hoc est illud desertum, quod naturæ humanæ in punitionem peccati cõsignatum est, de quo dicitur, *Maledicta terra in opere tuo spinas & tribulos germinabit tibi.* Gen. 8. Dicere volebat Deus, Dic mihi, Adam, vnde in hoc peccatum prolapsus sis? tantane tua fuit audacia, vt aduersus me insurgeres, qui tantis te beneficijs cumulaueram, inque paradiso voluptatis collocaueram: sed eheu, felicitatem tuam infelix non agnouisti: vade igitur nunc in desertum sed maledictam illã terrã, quæ spinas & tribulos tibi germinabit, in ea vitæ tuæ tempus transigito, nec ipse modò, sed & omnis tua posteritas, & lõga filiorum series. Mundus quoque est desertum illud Gelboe, cui Dauid, accepto tristi illo nũtio de morte Saul, totiusque roboris exercitus Israel, qui in montibus Gelboe ceciderant, meledixit, dicens;

Mundus montibus Gelboe cõparatur.

Montes Gelboe, nec ros nec pluuia descendant super vos: quòd in vobis virorum fortium sanguis tàm copiosè

ſè effuſus ſit: cœlum vobis pluuiam & rorem de-
et: tempeſtatibus autem & fulminibus perpetu-
bnoxij manete, in quibus tam cruentum præliũ
ı miſſum eſt. An non potiori iure hæc in te male-
ı o quadrabit, ô munde? quam non tibi Dauid,
Deus imprecatur, dicens: *Maledicta terra in ope-
ro.* Tu itaque es deſertum illud Gelboe, in quo
cædes, tot inuaſiones, tot homicidia perpetrata
t: noſter Saul in eo cecidit, Adã in eo perijt atq;
ò omnis in eo poſteritatis eius exercitus pericu-
ı incurrit: duodecim Apoſtoli in eo ſunt interfe-
XXXIII. Pontifices Romani interempti, atque
nita hominum millia martyrio è medio ſubla-
juin & ipſe Chriſtus Ieſus, filius Dei vnigenitus,
rt is hic periculum incurrit. Maledicti igitur mõ-
Gelboe, ſuper quos occiſi ſunt fortiſſimi Iſrael:
ledictus mundus, & in æternum maledictus: per-
uis dignum caſtigationibus deſertum, quod the-
ım fuit, in quo tam immanes tragœdiæ ſunt ex-
ıitæ.

An non videtur, Auditores, mundus hic optimè
n deſerto illo Caluariç monte poſſe comparari?
n quemadmodum ille fœtidus fuit, ſupplicijs
leratorum deſtinatus, ſentina quodammodo pu-
ris, mephitim circumquaque exhalans, crucibus,
ibulis, oſſibusque mortuorum oppletus: ita
inè & mundus. An non ipſe, Caluariæ locus eſt,
ɔplicijs Adami omniumque eius poſterorum ab
ɛrna iuſtitia deſtinatus. Quid enim aliud hic ſen-
ıus præter putorẽ intolerabilem, fœtorem ab-
ıinabilẽ, & tetram exhalationem? quid aliud hic
lere eſt quàm mortuos, enecatos, tortos & ſuſpẽ-
ɔ. Hic igitur verè ille mõs Caluariæ eſt, in quo Ie-
ɔ Chriſtus crucifixus, in quo crux eius erecta fuit,
in quo tandem exſpirauit? an non enim in mun-
ɔ mortuus eſt? *Beſſei Quadrag.* F Me-

Mundus eſt Caluariæ mons. *Marc. 27.*

Luc. 10. Mundus similis est deserto Ierichuntino.

Meminit Lucas deserti cuiusdam, quod haud procul à Iericho distabat, in quo *homo quidam descendens ab Ierusalem in Iericho, incidit in latrones, qui despoliauerunt eum, & plagis impositis eo semiuiuo relicto abierũt.* Audistis historiæ seriẽ: an nõ statim, ét me tacente mundũ hic designatũ creditis? Eheu! Adam homo ille fuit qui ab Ierusalem in Iericho descendit, à gratia in peccatum: qui in deserto mũdi huius omnibus gratiarum donis beneficijsque quæ à Deo acceperat, fuit exutus: ac miserè à latronibus, peccatis scilicet & diabolis sauciatus Mundus hic Auditores, hocce desertum est, in quo Philistæi, id est, diaboli, plusquam quinque annorum millibus grassati, omnes dispoliabant, miserias animas ad digladiandum inuitantes: donec tãdem noster Dauid cum ijs prœliaturus descendit. O infelix desertũ, in quo à primo natiuitatis exordio includimur, & in quo totum vitæ cursum, nõ secus atq; erimicolæ, transigimus: desertum in quo nihil nisi pugnæ videntur, præter consuetam illam tentationẽ *Mitte te deorsum* pro ambitiosis, & *Hæc omnia tibi dabo* pro auaris, audire est. Desertũ deniq; monomachijs & certaminib. nobile, ac fuso rubẽs sanguine, vbi caro aduersus spiritum, peccatum cõtra gratiam, fides contra hæresim digladiatur. An non auditis Caluinistam Catholico obijcientem verbis Satanæ, *Si filius dei es*, O Catholice, si tua vera est Religio, si legitima penes te Ecclesia, *dic vt lapides isti panes fiant*, declara miraculis, demõstra ad oculũ, quanã ratione panis in corp. Christi trãssubstantietur. *Vade Satana*: tace hæretice, & audi quotidianum hoc est. Idem ipse qui olim vxorem Loth in statuam salis, rupem in tagnum aquarum profluentẽ in sanguinem, virgam in serpentẽ commutauit, quotidie & panem in veram corporis

Gen. 9.

sui

bſtantiam conuertit.

Pœnitentia inſtar deſerti eſt.

ſt & aliud deſerti genus, ſancta nimiram pœ-
itia, deſertum verè amœnum nec amplius de-
m ſertum iucundum, & in quo ſeſe Angeli ob-
t. deſertum inquam in quo miro quodã modo
æ iuſtificantur, in quo manna conſolationum
ſtium pluit, in quo lachrymarum torrẽtes

Delineatio deſerti pœnitentiæ.

it, Deſertum verè regium, vbi petræ, cubicula
antra, atria, cauernæ, aulæ. Deſertum, omnia
di loca iucunditate amœnitateq; ſuperans: v-
ca pauimentum ſunt: terra ſtratum: montes
ical: vmbræ, aulæa, ſpelæa, cimelia: feræ, ſocij,
inæ flores & aromata. Deſertum plenum vo-
atis, in quo orationes confabulationes: ieiunia
iuia: radices herbarum, bellaria: ſuſpiria,
cam: & flagra virgæque, tripudia repræſen-

Exod. 14.

lij Iſrael iam à captiuitate Aegyptiaca libera-
ſtam illam ſolitudinem intrarunt, atq; per eã
rram promiſſionis peruenerunt. quo nihil de-
tur aliud, quam filios Dei, iam ſemel ex Aegy-
peccati eductos, deſertum pœnitentiæ intrare
tere, vt per hoc ad terrã beatitudinis perue-
t. Chriſtus quoq, Seruator noſter, ſtatim poſt
iſmum deſertũ petijt, vt nos edoceret, ſtatim
ptiſmo deſertum pœnitentiæ eſſe adeundũ. O
diuinũ deſertũ! deſertum amœnitate refertũ
utibus excellẽs & meritis lucupletatũ, exhibe-
ihi mõrẽ illũ Thabor videris, in quo animæ ex
enis factæ cœleſtes, ex diabolicis in angelicas
ſmutatæ, tranſfigurantur. In te, in te inquam
io clamantes animas pœnitentiam agẽtes, *Bo*
eſt nos hic eſſe, bonum eſt pœnitentiam agere.
Quemadmodum in deſerto quoque Sinai legem
n tulit Deus, in quo audita tonitrua, emicarunt

Matth. 17.

Matth. 17.

Similis eſt pœnitentia deſerto Sinai.

Exod. 19. fulgura, clangorque buccinæ perſtrepuit, ita vt omnis populus, qui in caſtris ad montis radicem erat, vehementer expaueſceret: ita quoque in pœnitentiæ deſertis eodem modo lex Dei in animis hominũ figitur: hic namque animæ pœnitentiam agentes Deum timere, eumque ſuper omnia diligere diſcunt: ita vt verè te deſertum deſiderabile, & votis omnib⁹ exoptandũ mihi liceat appellare.

Tanto porro amore inſignis ille ſui caſtigator S. Hieron. hæc deſerta complexus eſt, vt ergaſtula ſe

Luc. 1. videre diceret, ſi quando vrbes forent adeundæ, & omnem voluptatem & delicias in cauernis & petris ſolitudinis collocaret. Reliquit S. Ioan. Bapt. aulas, & ſplendida Zachariæ patris ſui atria, vt deſerta incoleret: quin & Seruator noſter Chriſtus, in deſertis hiſce locis habitaturus, cœlos deſeruit: *Ductus* quippè *eſt Ieſus in deſertum.*

Vnde porrò bone Ieſu, amantiſſime animarum redẽptor, tanta tibi deſerti & ſolitudinis dilectio? In duplici deſerto naſceris, in præſepi ſcilicet & in ſtabulo. Hodie ieiunas in deſerto Palæſtinæ & ꝑpediẽ in deſerto Caluariæ morieris. Deſinite igitur, ô Philoſophi, Deũ in cœlo empyreo indagare, nolite eũ amplius in locis imaginarijs quærere, nolite eum in omnib⁹ & vbiq; perſcrutari, nuſquã niſi in deſertis modò reperitur. Vos verò piæ animæ ne quæratis ampliùs ſponſum veſtrũ in mundo: nõ inuenitur amplius in compitis & vicis ciuitatum:

Cant. 3. nam, vt in Canticis dicitur, *non iacet in terra ſuauiter viuentiũ*: multò verò minus in delicijs & voluptatibus. at in poſterũ in ſolitudine geſtit inueniri.

Leuit. 10. Figura hirci emiſſarij. Præcepit in Leuitico Deus, vt hircus peccatis totius populi grauatus in deſertũ emitteretur. Ecce tibi hanc hodie figuram adimpletam: videas enim hiç Ieſum Chriſtum, non quidẽ hircum, ſed agnum abſque

que macula, qui in deſertũ totius mundi pecca-
grauatus emiſſus eſt. Audiuiſtis iam ab aliquot
:bus vocem clamantis in deſerto: audite iam hic
cem plorantis in deſerto: audite vocẽ & lamen-
noſtri Heracliti, ecce tibi hic eum qui peccata
tius orbis deplorat & lacrymis eluit. Plorauit
lim Iſaias peccata Babylonis, Ieremias iniquitatẽ
liæ Siõ, Ezechiel ſcelera abominationeſq; Aegy-
ti & Tyri, Oſee & Amos flagitia Samariæ. videas
orrò hic longè aliũ Heraclitũ, Ieſum ſcilicet, pro
mnibus totius mundi peccatis illacrymantẽ. Nõ
leplorat modò, ô Theologi, peccatum originis, ve-
rùm & mortalia & venialia, culpam & pœnã, pec-
cata præterita & futura. Audio ſolitudinẽ gemiti-
bus reſonantem, ſuſpirijs vndiq; omnia perſtrepẽ-
tia, & ad vocẽ lacrymarũ petras reboantes. Acce-
de anima, & ſolitudinem hãc profundiùs ingrede-
re, & audies illum die noctuque exclamantẽ, *Quis* *Ierem.8.*
dabit capiti meo aquã, & oculis meis fontem lacry-
marum, & plorabo die ac nocte? Hic magnum illum *Pſalm.9.*
ploratorẽ inuenies, ô anima, cuius figuram Dauid
gerebat dicens, *Lauabo per ſingulas noctes lectum*
meum, lacrymis ſtratum meum rigabo. Ac ſi dicat, Si
me ſemel contingat deſerti cõpotem fieri, dies fle-
tui lacrymiſq; non ſufficient, noctes integras flen-
do traducã, rupes ſtratũ mihi ſuppeditãtes, lacry-
mis aſſiduè rigabo, daboq; operam vt antra, cãpi-
que patentes, habitacula mea, lacrymis pernatent.
Orem nouam & inauditam, vereq; admirandam!
videre ſcilicet filiũ Dei lachrymis deſerta hume-
ctantẽ atq; procul à cœlo procul ab Angelorũ ho-
minumq; cõſortio, in ſolitudine ſeſe recolligẽtẽ.
Vti olim nouũ fuit & admirabile, Deũ tunc Iſaiæ *Iſaiæ 20.*
ſcipere, vt in plateas nudus procedat, & pœnitẽ-
tiã agat, cũ populus Iudaicus byſſo purpuraq; ſu-

perbiens in cederet *Vade & solue saccum de lumbis & calceamenta tua tolle de pedibus tuis: & fecit sic vadens nudus & discalceatus.*

Prodigij quoq; loco habitum fuit, Ieremiã, tum cùm Iudęi in cõuiuijs & epulis, festisq; publicis celebritatẽ agerẽt, Dei iussu prodeũtẽ & catenis grauatũ per plateas ingredẽtẽ videre: *Hæc dicit Dominus ad me, fac tibi vincula & catenas, & pones eas in collo tuo.* Lugubre etiã fuit, Deũ, tũ potissimũ, cũ iuuẽt' Ierosolymitana nõ nisi de festis ludicris tripudijsq; loqueretur, audire Ezechieli præcipiẽtẽ vt in domũ ingrederetur, parietẽ foderet seseq; ab hominum turbis ad agendã pœnitẽtiã segregaret. Nihil porrò admirandum magis reperiri queat, q̃ videre Patrẽ illum æternum, & quidem iam, cum mund' in delicias dissoluitur, & voluptates ambit Filium suum in solitudinẽ Palæstinæ recludere, vt in eadẽ ieiunet, plangat, & pœnitentiam agat. Videmus igitur hic iã verum Eliã solitudinis incolã sub dẽsis arborũ reclinatum vmbris, peccataq; populi lacrymis eluẽtẽ. Videmus hic miserũ Ismaelẽ filiũ Agar Aegyptiæ filiũ inquam hominis, nõ siti sed fame, in vasta illa solitudine moriẽtẽ. Pl' dicã: videmus hic filiũ prodigũ illum, q̃ relicta, domo paterna in regionẽ longinquã, mundi scilicet, profectus, dissipauit substantiã suã, viuendo luxuriosè, & irretitus scilicet amoribus animarũ perditè viuentiũ gratias suas ijs elargitus est, merita prodegit, sanguinẽ effudit, vitã deniq; impendit, atq; hodie præ fame in deserto Iudææ clamat. An nõ hæc præclara sunt? sequitur: *Ductus est Iesus in desertũ.* Tu porrò Spiritus S. Domini mei cõductor, an nõ & animã meã in desertũ cõduces? vos verò Christiani, an nõ ducẽ vestrũ sequemini Seruorũ & Principum Dauid exẽplo, qui cum exutum throno & dia-

Ierem. 27.

Exech. 8.

3. Reg. 8.

Gen. 21.

iate,nudis pedibus & capite nudato, Iero-
s profugum, per loca confragoſa & abru-
opulos ſerpentem ſecuti ſunt, eiuſq; dolo-
exſtitêre.

ur magni illius Dei ſerui,videte hic prin-
c ducem veſtrum,qui relicto regno cœleſti
& plangens ſolitudinẽ incolit, & eum ſe-
labitis? Ille,pœnitentiam agit,& vos eam
egligetis? Ieiunat ille, pœnitentiã agit,&
acere negligetis? Ieiunat ille Quadrageſi-
os eum imitari detrectabitis:oportet tam ẽ
gite vnanimi oẽs cõſenſu deſertum petite,
id pœnitentiam accingamini:ſeruiant iam
on niſi tunſionibus pectoris, oculi lacry-
& liugua ſolis lamentis & planctui.

& ſapiẽter olĩ dixit poeta, *Exeat aula Qui* *Lucan.*
bius:at hoc nõ ſufficit,equidẽ addo & dico *Exod.14.*
undo qui vult eſſe tutus, & ad deſertum ve-
y lũ cõfugiat. Filij Iſrael tyrannidẽ Pha-
itantes in ſolitudinẽ velut ad ſecuritatis
, cõfugerũt. Elias, Iezabelis rabiẽ furoꝛ ẽq; *3. Reg.18.*
, in deſerto delituit. Mulier illa Apocaly *Apoc.12.*
ã ſepticeps draco proſequebatur, vt ſe in
ocaret deſertum petijt. Nõ deſunt profe-
s exẽpla. Si igitur à Pharaone,id eſt mũdo:
e,id eſt carne. & dracone,qui diabol⁹ eſt,
nas noſtras velimus, ad deſertum cõfugia
eſertum inquã pœnitẽtię. Meritò itaq; ex-

. B *Fugite de medio Babylonis fugite, ſal-* *Bernard. 10.*
tas veſtras. Et quare ſubnectit, *Periclitatur* *Epiſt.*
in delitijs, humilitas in diuitijs pietas in ne
tas in multiloquio, charitas in hoc nequã ſa
diminiigitur,& mundũ hũc derelinquite
irtutũ pẽdarũ periculũ ſubire velitis.
e mihi iã videor ict⁹ certaminis, video iã

Duella quæ in hoc mundo acciderunt.

arma vibrari, gladios ſtringi, tubæ incipiunt perſtrepere. Accedamus, & pugnam, ad ſecundam cõcionis partem progrediendo, ſpectemus, ſedeamus arbitri, exſpectantes in quem victoria inclitura ſit. Numquam quidem huiuſmodi me certamen vidiſſe vel audiſſe memini: licèt non ignorem atrocia aliquando duella tam in mundo quàm extra mundum extitiſſe. Videon in cœlis draconem cum Michaele Archangelo decertantem: Euam cum ſerpente in paradiſo terreſtri: Iob cum Satanâ in medio Chaldæę: Iudith cum Holoferne ſub mœnibus Bethuliæ: Aman cum Mardochæo in Perſide, at ſimilis conflictus aut certamen nullo vmquam tempore, & nuſquam gentium auditum eſt: cernas hic duos veteranos, duos peritiſſimos duces in aciem deſcendentes; quibus nulla inſidiarum ſtratagematumque pars eſt incognita, ſed qui propter diuturnum vſum, rerum omnium experientiam habent. Ecce namque tibi hîc magnum Satanam, omnis mali fontem, cum omnis boni auctore Deo depręliantem: cuius quidem Goelli vmbram in monomachia illa Dauidis & Goliæ expreſſam videmus. Deſcendũt hic itaq; in certamen duo Principes, multis victoriis trophæisque vtrimque nobiles; hinc verbum Dei, quod vniuerſum orbem terrarum vniuerſali cataclyſmo perdidit & edomuit: quod toties ignem è cœlo eiaculatum eſt: quod vna die quatuordecim hominum millia igne incendioque abſumpſit: quod omne robur exercitus Pharaonis, & principes eius in maris Rubri gurgite concluſit: quod vna nocte omnes Ægypti primogenitos vindice gladio interfecit: quod vno temporis momento pentapolim, hoc eſt Sodomam, Gomorrham, & onterminas ciuitates, ſulphure & flammis è cœlo e-

Apoc. 12.
Iob. 3.
*Gen.*10.
Iudith. 13.
Eſther. 7.
*1.Reg.*7.
*Gen.*7.
*Num.*16.
*Exod.*14.
*Exod.*12.
Gen. 19.

rum-

)entibus euertit: quod terrâ dehiſcente, Core *Num.16.*
.an,& Abiró,viuos adinferos,cum tabernacu-
anſmiſit.ille denique deſcendit,de quo cani-
Magnus Dominus & magna virtus eius & qui
mirabilia magna ſolus.

Illinc verò cernas prodeuntem Satanam,ma-
n illum bellatorem & veteranum, illum ef-
ıtum & indomitum, angelum illum peruica-
qui ſeditione olim in cœlis excitata, pluſquã
am Angelorum partem,aduerſus diuinam ma-
tem commouit,& in partes ſuas traxit; illum
am,qui per draconẽ Apocalypſeos,cauda ter- *Apoc.12.*
ſtellarum cæli partem ſecũ trahentẽ,ſignifi-
r:qui primos mundi incolas in Paradiſo terre- *Geneſ.3.*
xpugnauit,quibus expugnatis omnem eorum
eritatem eadem calamitate inuoluit: imma-
illum tortorem, qui tam immitis in Iob vi-
ſanctiſſimum exſtitit; qui Dauidem adulterij
›micidij infandi reum conſtituit, atque totum *Iob.2.*
è regnum Iuda in extremũ ideò diſcrimen cõ-
; crudelem illum animarum ſicarium & in- *1.Reg.11.*
em, qui ſeptem Sarę maritos interemit qui
nnoxios infantes ſuadente Herode interfe- *Tob.9.*
ui Iudam ad deſperationem,& ex deſperatio- *Matth.2.*
l laqueum coegit:qui Cain ad parricidium ſti- *Matth.27.*
uit: denique immanem illum tyrannum, qui *Geneſ.4.*
quam quinis annorum millibus totius mundi
rium tenuit: quo nullus eſt in mundo aut ex-
udum confidentior,*qui (*vt ait Iob*) factus eſt*
minem timeret.cũm quo ſi Herculem compa-
is, Therſites videbitur;ſi gigantem,pygmæus;
lentem,funiculus.

Audiuiſtis pugiles & bellatores, audite iam
era,ictus,& ſtratagemata.Eone procedes au-
x,improbe Satan,eone impudentiæ,aut inſo-

lętię, vt cũ Deo tuo decertare pręſumas? anne oblitus es prioris tuę cõſpirationis, quã tibi illa infeliciter ſucceſſerit? Percellor, & horrore ſanguinẽ ſentio congelaſcere, cùm te in Deũ meũ arma video ſtringentem. Si tantum in Deum audeas, quid in nos miſeras creaturas non audebis? Sed nihil ô ſanguinolẽta beſtia intactum relinquis, vbiq; incẽdium excitas, omnia turbis & tumultibus miſces: aduerſus Angelos in cœlo, homines in paradiſo, Dauidẽ in regno, Iudã in Apoſtolatu, & hodierna die aduerſus Ieſum Chriſtum in deſerto inſurgis. Hæc quidem hactenus: videamus modò verbera.

Prima tentatio diaboli aduerſus Chriſtum.

Primus, quem ſceleratus ille ſicarius infligit, ictus, procedit à gula, *Si filius Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant.* perinde ac ſi hoc eũ argumẽto fuiſſet aggreſſus: Quid hic in deſerto tẽpus perdis? Omnis de te Iudæa loquitur, vita tua ſupra humanã quid continere videtur, omnes te filiũ Dei arbitrantur; & ipſe, conſideratis operibus quę facis, nõ omninò ab hac opinione abhorreo: quã ſi penitus in me cupias cõfirmari, ſignum aliquod exhibe, quo humanã potentiã tranſcendat; dic. ſ. vt lapides iſti panes fiant. Si filius Dei es, ſimilis ei es potentiâ, & par illi eſſentiâ, ac proinde omnia operari potes; *dic ergo vt lapides iſti panes fiant.* Meminerat hoc ſe olim gladio Adamum iugulaſſe; atq; hac quoque fraude Eſau in caſſes ſuos attraxiſſe, adeò vt primogenita ſua vendiderit; haud diſſimili etiã ictu diuitem epulonem ad terram proſtrauiſſe.

Gen. 3.
Gen. 25.
Luc. 16.

Secunda tentatio per ambitionẽ.

Sed hic operam & oleum perdis Satan, fruſtra hac via conaris irrumpere: non enim inueniſti hic guloſum illum Adam; ille quidẽ comedendo nos perdidit, hic verò ieiunando nos ſaluos faciet. Muta locum & arma; ad ſecundum ictum deſcẽde. admouet itaq; iam baliſtam ambitionis & cupiditatis:

& ſuſtollens eum in montem excelſum, omnia
egna mundi & gloriam eorum oſtentat, atque
:um verbis affatus eſt: Contemplare quatuor
idi plagas; ecce tibi hic Orientem, illic vide
identem, hinc Meridiem, illinc verò Septen-
nem. An non vniuerſam hanc mundi machi-
in duobus polis vides circumferri, hic quidem
:icum, apud Antipodes reperire eſt Antarcti-
. Quatuor conſtat mundus partibus, Aſia, Afri-
uropa, & America: an nõ cernis etiam quatuor
:tes Monarchias, Græcorum primã, in qua Phi-
i & Alexandri Macedones dominati ſunt: ſe-
lam Perſarũ, quæ Reges habuit Cyros, Xerxes,
xerxes, Darios: tertiam Aſſyriorũ, in qua im-
runt Nini, Nabuchodonoſores, & Balthaſaris:
nam verò Romanorum, ſuos iactantẽ Cęſares,
uſtos & Tiberios? hæc omnia mea ſunt, hæc ad
m imperiũ cõtremiſcunt, ego vtrumq; hemi-
riũ nutu meo percello, & *Hæc omnia tibi dabo;*
Regem & ſuperiorẽ tuum velis agnoſcere: &
hanc tibi mundi machinã daturum me polli-
, *ſi cadens adoraueris me.* Ecquæ nam illa tua eſt
idẽs audacia, & nefanda arrogãtia? tene mun-
i imperiũ aſſumere? *Domini eſt terra & pleni-* *Pſalm. 23.*
eius: tua ſunt tartara, tu ianitor aulę Plutoniæ,
ſtos infernalis nigredinis. *Hæc omnia dabo ti-*
aſi verò. Cõſidera hic verſutias & fraudes Sa-
, Chriſtiane ſuperbiens, quibus te conatur ir-
e: vide montes in quos te ſubleuat, & è quibus
li tibi potentiam oſtendit, vt quando ei viſum
t deorſum te præcipitet ac deturbet. Quẽad-
ũ enim Aquila, ſi quando teſtitudinẽ rapuerit,
ibus eam cõprehendens in aëra librat, vt teſtã
:tã ad rupẽ collidat: ad eumdẽ modum Satan,
erus gryps eſt, & ad prædam natus, ſuperbos

Aquila teſtudinem in aëra ſubleuat, vt poſteà eam ad rupes collidat.

& ar-

& arrogantes in altum ſuſtollit, vt tanto deinde grauiore caſu ad fortunæ petram deiectos collidat, vt optimè olim Poëta cecinerit:

tolluntur in altum,
Vt lapſu grauiore ruant.

Claud. in Ruffino.

Non errauero ſi te, ô ambitio, ſaxum illud Tarpeium eſſe dixero, è quo Romæ ſontes & rei præcipitabantur: tu. ſ. es rupes in medio mundi ſita, è cuius vertice diabolus ſuperbientes animas deorsũ iacit. Cùm mecum ipſe patibulum illud perpendo, in quo ſuperbus Aman vitam infami laqueo finiuit, veram mihi videre videor ambitionis figuram: in qua ambitione, veluti in patibulo, ſuperbi magna cum infamia exſpirant. Refert Plutarchus hiſtoriam, quę huic rei optimè quadrabit: Theſeus regno exutus, cũ ſe ad Regem Lycomedem, ad impetrandum pro regni recuperatione auxilium contuliſſet; in excelſum à perfido Rege, omnes regni ſui prouincias ei oſtentaturo ducitur montem, è quo deturbat' vitam miſerrimè finiuit. Idem penitus tecum agit diabolus, ô ſuperbe, cum ad eum tamquam ad amicum confugis; nam quando eũ tibi propitium putas, & votis tuis, ad turres & montes ambitionis te eleuando, ex animo annuere, tum te ſeorſum deijcit, & extremam animæ perniciem adfert. O furia ô Megęra! nihil inde efficies, incaſſum laboras, nec ideo aduerſarium tuum expugnaueris.

Hiſtor. 7.

Refert Plut. in Theſ.

Conſideremus iam extremum inſultum, & maximum impetum; cùm enim iam videret ſe nec ambitione nec gula effringere aut aditũ patefacere potuiſſe, validã illã & fortiſſimam ſuperbię baliſtã in manus ſumit, & ait: *Mitte te deorsũ, ſi filius Dei es: nã Angelis ſuis mãdauit de te, vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis.* O quot perdidiſti animas, ſuperbia? Angelos cęlo, homines paradiſo voluptatis, Amanũ aula Regis

Tertia diaboli tentatio.

Hiſtor. 7.

ſſueri exegiſti: & filium etiam Dei audes in-
e dicens, *Mitte te deorſum*. Quid eſt cruenta
?quæuam, inquam, illa tua dementia eſt? an nõ
ibi deſcendiſſe & humiliaſſe ſe Saluator vide-
ũquid *à ſummo cælo egreſſio eius*? Inſignis pro- *Pſal. 18.*
deſcenſus è cælo namque deſcendit in terram
in præſepium, & inde in deſertũ an non pro-
ſatis eſt deſcendiſſe? videbis ad huc eum deſ-
ntem, & humiliantem ſe vſque ad crucem, è
deinde ad mortem, è morte ad ſepulchrum,
lchro deſcendentem ad inferos: hic centrum
eſt, vlteriùs non datur deſcendere.
miniſtis ne Auditores, quod olim in gratiam *4. Reg. 20*
iæ Regis ſol fecerit? receſſit nimirum retror-
:cem gradibus, & reduxit vmbram per lineas
; iam deſcenderat in horologio. Ecce idem
hic contingere videmus: cernas hic ſolem il-
ſtitiæ, in humanæ naturæ, quæ ægrà decum-
tiam, decem gradibus retrocedentem: nimi-
a ipſos Seraphinos, Cherubinos, & Thronos
bi tres gradus: infra Virtutes, Principatus, &
ates, ecce ſex: infra Dominationes, Archange-
iq; infra ipſos Angelos: ecce tibi novẽ *Et de-*
mo factus eſt. an nõ hic decẽ gradus enumerã-
: cecinit olĩ Regi⁹ ille vates. *Minuiſti eũ pau-* *Pſal. 8.*
s ab Angelis. An non igitur profundè ſatis de-
n eſt? Audiuiſtis iam auditores cruentum
uinolentum doc duellum, vidiſtis pugiles &
res, vidiſtis etiam cruentos illos ictus, quibus
es Tartarus non valet infligere. Dubitabat
ſicarius ille de arcano incarnationis myſterio
trib. naturis in vna tamẽ perſona ſubſiſtenti-
fectũ erat: hinc etiã tribus tentaminib. cũ e-
: cõatus eſt: per gulã impetijt corpus: per am-
m, animam: per vanam gloriam, diuinitatem.

Sunt

Sunt hæc nãq; tres fontes, vnde omne in hunc mũdum malũ deriuatur. Nã quemadmodũ Physici tria esse rerũ naturaliũ principia docẽt, vnde omnia efformã. ur, materiã, formã, & priuationẽ: ita quoq; dicẽdũ est, à triplici radice, ambitione. s. gula & superbia, omnia peccata pullulascere & germinare, atq; in hunc modum etiam Ioannes Apost. scripsit:

1. Ioan. 2. *Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ.*

Tres cœlorum motus cum anima comparati.

Contemplemini mihi cœlos, orbiũq; cælestium motum: triplici namq; illi motu agitãtur, scilicet naturali, & violento, qui *motꝰ raptus* appellatur; & tertiò *Trepidationis* At eundem quoq; modũ anima nostra mouetur & agitatur; primò ambitione, quæ est instar motus violenti, quæ illam ab Oriẽte gratiæ ad Occidentem vsque peccati subitò pellit, trahit, & quodammodò inuitam rapit: mouetur deinde à superbia, quæ est quasi motus naturalis communis omnibus, per quam ab occasu humilitatis ad ortum vanæ gloriæ repellimur & retrahimur: tertius verò motus est Trepidationis & concussionis, gulosis & vinosis proprius.

Reg. 18. Procedamus lõgiùs, & rem penitùs enucleemus. Ferox ille Ioab tribus hastis cor Absalonis ex quercu pendentis traiecit: per quæ sanguinolentus ille ficariꝰ, & homicida ab initio, Ioab scilicet ille tartareus, Satan, significari videtur; qui nimirum pertinaces illos peccatores ex sterili huius mũdi quercu pendentes contemplatus, tribus letalibus passionibus, nõ secùs ac tribus hastis venenatis, cor & animam eorum transfigit.

Verum enim verò validæ huic trium balistarum oppugnationi, longè validiꝰ & fortius triũ virtutũ propugnaculũ Iesus Christus opponit. aduers. gulã ieiunium dirigit, humilitatẽ contra superbiam, & pau-

paupertatem ex aduerso ambitionis collocat: & tribus hisce lapillis Dauid noster Goliam ad terrã prosternit; exspectans, donec eum in mõte Caluariæ crucis suæ pedo, & quinq; vulnerum saxis, penitus debellet & regno exuat.

Sumito igitur animos plebs Christiana; & vide Iesum, caput omnium nostrum, victoriam referẽtem, vide hîc inimicum debellatum. Philisthæũ ad terram prostratum, Holofernem capite truncatũ, omnes in libertatem assertos, vincula captiuitatis cõtrita. Iam superbus ille Aman, qui aduersus miserum Mardochæum cõspirauerat, suspensus est in patibulo, & magnus ille Rex Assuerus decretum, quod de omnibus nobis morte dirissima afficiẽdis & penitus delendis, tulerat, iam aboleuit.

Quamobrem agite, animæ fideles, deponit iam oẽm, si quam formidinem habuistis; & tãto maiori iam gaudio, tartareũ illũ draconem prostratũ videntes exultate quanta priùs formidine, illum aduersus Dei filiũ arma mouenti ẽ cernentes, estis cõcussi. Dispicite porrò stratagemata & insidias belli huius: videte quomodo Satan ad nos oppugnandos templorũ pinnacula, montiũ cacumina, & omnia loca eminẽtiora sẽper sibi deligat, quò tãto nos inde cõmodiùs & maiori opportunitate oppugnet: Christ⁹ verò Redẽptor noster valles, deserta, antra & solitudinẽ ad se se defendendũ quærat. Tantũ.n. nobis hæc loca opportunitatis, quantũ alia discriminis afferre solẽt. Cõmunite vos igitur in solitudine, abscõdite vos in cauernis, locisq; desertis, deniq; pœnitentiã, si victoriã cõsequi velitis instãter agite. Renũtiate ambitioni, resistite gulę, fugite vanam gloriã, sanctificate ieiunia & hisce armis pugnantes victoriam procul dubiò consequemini.

Tu autem Iesu Christe victor, & recẽptor noster

fili

filij Dei vnigenite, qui noſtri ergò hodierna die certamen ſubijſti; atq; inimicum noſtrum diuictum longiùs ablegaſti; ſuppedita nobis animos, elargire robur & fortitudinem, vt ad tui exemplum nos in hoc prælio geramus, te ſcilicet in deſerto ſequamur; & ſanctum Quadrageſimæ ieiunium, te præeunte, frendente ſcilicet Satana, & conatibus noſtris aduerſante, obſeruemus; nequaquam enim intactos ille nos relinquet. Si enim tibi bellum mouere non timuerit, nos procul dubio nō præteribit, aut immunes quiete frui permittet. Parat ille quidem arma, tot tela in nos exacuit, tantis nos ille viribus aggredi conatur: at tu gratiam & robur ſubminiſtra, vt noſtris illum ieiunijs, noſtræ carnis emacerationibus, noſtræque pœnitentia, ad tui exemplum, proſternere & debellare valeamus, atque tibi omnem victoriæ laudem & gloriam adſcribentes, fideliùs in hoc mundo nomini tuo obſequium præſtemus, exſpectantes hic interim, donec in altera te vita laudare contingat. Amen.

FERIA II. POST DOMINICAM I. QVADRAGESIMÆ.

Cùm venerit Filius hominis in maieſtate ſua, & omnes Angeli eius cũ eo. Matth. 25.

FIGVRA.

Eſther. 3. MAgna quidē oiũm Iudæorũ fuit conſternatio, & tremor, quando Amanũ primũ Regis Aſſueri purpuratũ licētiã à Rege impetraſſe inaudiuêre, qua oēs, quotquot p vniuerſas regni p uincias

Digitized by Google

ıcias diſperſi erant. Iudæos à puero vſque ad ſe-
m, paruulos ſimul & mulieres, à minimo vſque
maximum, occideret & deleret. At maior ſanè
ıiuerſalis Eccleſiæ eſt conſternatio, cùm hodier-
a die Ieſum Chriſtum, omnium principum maxi-
ıum, & primum cælorum Satrapam, à Patre æter-
o totius mundi iudicandi poteſtatem videt acce-
ıiſſe. *Cùm venerit filius hominus in maieſtate ſua*, ec-
ce magnum principem: *tunc congregabuntur ante illum omnes gentes*: ecce poteſtatem actionis in-
tentandæ. O triſtem & lugubrem nuntium! ô dies
verè formidabiles! Vt autem furorem iudicis hu-
ius, & iudicij illius terrorem dignè queam explica-
re, procidamus in gehua coram gloriosa Virgine
Maria, & eam ſalutatione qua Angeli eandem ſalu-
tare conſueuerunt, ſalutemus.

AVE MARIA.

FERVNT magnum illum Tamberlanem, omnium quos Scythæ & Turcæ vnquam habuêre, regum crudeliſſimum & immaniſſimum, in obſidione vrbium primo die alba tentoria explicare conſueuiſſe: quò obſeſſi clementiæ ſibi ianuam, ſi eadem die victoris poteſtati ſeſe dedidiſſent, patere intelligerent, poſtera autem die animum vnà cum tentorijs commutare ſolitum, & pro albis nigra extendiſſe: vt hinc incluſi cognoſcerent, niſi ſe ſuaq; omnia traderent, mortem certiſſimam imminere? at tertia omnia rubicunda in caſtris & ſanguinei coloris fuiſſe, vt hoc ſignum eſſet obſeſſis, nullum miſericordiæ aut clementiæ locum relictum, at omnia ferro & igni euertenda.

Crinit. lib. 10 de honeſt. diſc. ca. 1. Immanitas Tamberlanis in obſidendis vrbibus.

VERVM relicta hac Barbari crudelitate, quis ſcit, an tyrannico hoc ſtratagemate indicare voluerit Deus, diuina illa & admirabilia ſtratagemata, quibus ipſe nobiſcum vtetur? His enim modis &

ſtratagematis ad animas noſtras rebelles & effrenes expugnandas vteris ô Princeps æterne. Tres namque dies concedis: quarum prima, qua animas noſtras obſides, id eſt, ipſo natiuitatis initio, alba omnia demonſtras, clementiam reſeras, & Sacramentorum omnium theſauros & gratiarũ archiua recludis. Secunda verò, id eſt, ipſa mortis die, ſigna doloris explicantur, terrores congeruntur, & certamina conſtipantur: ſemper tamen miſericordiæ locus patet. Verùm tertia, id eſt, ipſa iudicij die, omnia cruenta, omnia rubicunda ſunt ſanguine: rigor vndique, furor vbique & iuſtitia; miſericordia autem & clementia penitus exulant.

Religioſus quidã toto vitæ tẽpore nulli alij libro legendo ſe dederat, quam libro trium foliorum.

REFERT Ludouicus Granatenſis pium & ſanctæ vitæ monachum, toto vitæ ſuæ tempore nullum alium librum legiſſe, quàm quendam trium foliorum, quem ipſe ſibi confecerat; quorum primum totum erat candidum, ſecundum nigrum, & tertium rubrum. Primum repræſentabat ei pulchritudinem beatitudinis æternæ; alterum, terrorem & horrorem mortis; tertium, rigorem & ſeueritatem iudicij. & cùm totum vitæ ſuæ tempus huic vni ſtudio impendiſſet, vix tamen hæc potuit comprehendere. Hic liber eſt, Auditores, qui nobis hodie euoluendus eſt, hæc ſunt folia quæ hodierna lectione percurrenda ſunt, ac præſertim folium extremi iudicij: hoc eſt Alphabetum, quod Dauid Propheta toties ſe perlegiſſe exclamat, dicens: *Satiabor cùm apparuerit gloria tua*: & deinde, *Concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini.* & alibi: *Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus*, hæc ad primum folium. *Præoccupauerunt me dolores mortis, & pericula inferni inuenerunt me*, hæc ad ſecundum; *Memor ero dierum antiquorum*, & deinde;

Pſal. 16.
ſal. 83.
Pſal. 41.
ſal. 114.
ſal. 142.
ſal. 118.

A in-

ucijs enim tuis timui, hæc ad tertium ſpectant
um. Dicere vult Propheta, gaudium quidem
itatis æternæ me ſemper in admirationem ſui
norem traxit: ſed quando mortis horrorem
oria repeto, terrore percellor; in primis ve-
rendus ipſe iudiciorum tuorum dies me con-
at & cõcutit, quem ſuper omnia ſemper timui:
em verè terribilem & omnibus pertimeſcen-
! Triſte quidem & lugubre eſt, fateor, audire *Gen. 7.*
& damna, quibus mũdus tempore cataclyſmi
nuolutus, audire, vt cælum terris iratum qua-
inta dierum & noctium ſpatio, abyſſis & cata-
s aquarum reſeratis, vniuerſam terræ ſuperfi-
vndis contexerit! quiſnam, obſecro, hæc au-
lo temperet à lacrymis? At ludicra ſunt hæc,
ijs, quæ extremi iudicij tempore euentura
conferantur; quando ſcilicet elemẽtum ignis,
infinitis partibus eſt aqua truculentius, totum
um orbem in cineres & fauillas redacturum
nontium quippè *fundamenta combureret*. An non
ngè erit horribilius?

IS TE quidem incendium, & communis illa *Gen. 19.*
gratio Pentapoleos fuit, qua Sodoma & Go-
a ciuitateſque circumiacentes perierunt: at
triſtior & miſerabilior conflagratio illa to-
undi erit; in quam ſi oculos conijciamus,
em haud dubiè ingemiſcendi materiam re-
nus. Conclamabitur ad incendium in Orien-
clamabitur in Occidente, ignis erit ſub polo
o, erit & ſub Antarctico: Africa fumabit,
ca in cineres redigetur, omnia flagrabunt in
nnia incendio peribunt in Europa, quin, &
ripodes igne inuoluentur; & in cineres re-
ur. Verè igitur mihi dicere liceat, ô dies iræ,
lamitatis & miſeriæ!

VERE inquam miseriæ: quando cælum horribili boatu tonitrua emittet, aër vndique fumabit, terra concussa tremet, & mare præ ardore exæstuabit. Hic est tertius ille dies Tamberlanis, ô homo, hoc est tertium libelli folium: dies sine clementia, dies sine vlla indulgentia & misericordia, dies cuius memoria nunquam ex hominum mentibus debeat excidere. Ad hoc nempè nos omnes Salomon hortatur, dicens; *Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.* Si enim vel semel, toto vitæ tempore viuam huius terribilis diei memoriam haberemus, nunquam animum ad peccandum applicaremus. Quin & Dauid pater eius, totum mundum, quòd rarò iudicij extremi meminisset, in interitum ruere, & pessum ire arbitrabatur: Hei Domine, mundus quotidie in peius ruit, mores eius peruersi, & vita dissoluta; &, quia *non est Deus in conspectu eius*, hinc *inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore.* & vnde quæso hoc, ô Propheta? quia *Auferuntur iudicia tua à facie eius.* Causa videlicet omnis mali calamitatisque, & peruersæ eius vitæ ratio est, quia iudicia tua irreuocabilia, iudicia tua horrenda & formidanda præ oculis non habet, aut reformidat.

Psal. 9.

MERITO itaque Moyses lacrymans & gemens exclamat, *Gens absque consilio est, & sine prudentia, vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent.* Apostolus etiam Paulus terribilis huiusce diei terrore perculsus, scribens Hebræis, ait; *Horrendum est incidere in manus Dei viuentis.* q. d. Rerum tuarum satage, ô homo, recordare iudicij, & cogita horribile esse, in manus Dei, tempore iudicij incidere. Quare autem, ô beate Apostole, dicis *In manus*, numero plurali?

Deut. 32.

Hebr. 10.

e⁹ in hoc ũdo non

HEM quodnam hîc ostiũ reseratur egregijs concepti-

ptibus? Solet hoc in mundo Deus percutere & ſtigare, ſed tantum vna manu; verùm in die iudicij vtraque peccatores ipſos caſtigabit. In hac ita vna tantùm vtitur manu, altera quodammodò olligata eſt; verùm in altera vtraque erit ſoluta ac libera. Caſtigatio illa per diluuium, per incendia, per primogenitorum ſtragem, per exercitus demerſionem, caſtigatio fuit vna tantùm manu inflicta; verùm in die iudicij vtraque manu caſtigabit. Quantus erit tunc terror! quid igitur erit, in vtranque Dei manum incidere, duabus eius manibus caſtigari, percuti, & condemnari?

percutit niſi vna manu, verùm in die indicij vtraque.

Gen. 7.
Exod. 12.
Exod. 14.

IOB harum manuum vnam in ſeipſo ſentiens, omnes tam homines quàm Angelos, & totum denique mundum ad auxilium ſibi ferendum inuitauit, dicens: *Miſeremini mei, miſeremini mei, ſaltem vos amici mei.* Quid ita omnes ad tibi ſuccurrendum inuitas? quænam eſt illa tua calamitas? quod malum pateris, ô Propheta? *Quia manus Domini tetigit me*: illa vindex diuinæ iuſtitiæ manus, illa mihi mortem interminatur. Si tantùm vna manu tactus ita plangit, quid tu peccator facies, cùm vtramque diſſolutam & in te vibratam ſenties? *Horrendum* ergo *eſt incidere in manus Dei viuentis.*

Iob. 19.

ALIVM adhuc è verbis tuis conceptum excludo, ô Paule, cùm mihi magni illius iudicis manus tum liberas & doſſolutas fore ait, ac tum vel maximè ſæuituras; quàm erit igitur terribile in earum iudicium incidere? iam enim quodammodo cruci confixæ ſunt, & vinculis eidem alligatæ, ita vt ijs ad homines caſtigandos vti non queat. Audite & aliam figuram. Tam graues Moyſis in monte Sinai orantis manus erant, vt à duobus neceſſe habuerint ſuſtentari, Aarone nimirum & Hur. Hinc ait

Exod. 19.

Scriptura, *Manus Moysi erant graues: Aaron autem & Hur sustentabant eas ex vtraque parte: cumq; leuaret Moyses manus, vincebat Israël, sin autem paululùm remisisset, superabat Amalec.* Exod. 17.

O mysteria admiranda! Quam diu Deus noster, velut alter Moyses, iustitiæ suæ manus grauatas habens, in summo montis illius cœlestis manet vertice; grauitas manuum eius à duobus sustentatur, patientia scilicet & misericordia: quæ quamdiu ita coram Patre cœlesti eleuatæ sunt, & Moyses noster pro nobis intercedit; nos miseri, qui hic in Ecclesia militante pugnamus, vincimus & hostem sternimus. verùm in terribili illo iudicij die, cum vtraque eius manus dissoluta erit, angustiæ erunt vndique & turbatio: totus mundus in ruina erit & confusione. Ecquæ igitur tua temeritas est & negligentia, peccator, illius diei nunquam recordari? cùm multa peccatorem flagella maneant. In die iudicij manus Dei erunt dissolutæ & liberæ.

ITA porrò diuus Hieronymus horribilem hunc diem reformidabat, vt omni vitæ suæ tempore terribilem illum tubarum angelicarum sonitum per omnes terræ angulos reboantium, *Surgite mortui, venite ad iudicium*, sibi audire visus sit. tubarum inquam, quæ totum mundum à mortuis excitabunt: nam, S. Hieron. semper sibi videbatur tubam iudicij exaudire.

Tuba mirum spargens sonum,
Per sepulchra regionum,
Coget omnes ante thronum.

TVBA scilicet, quæ hos ad gloriam & felicitatem æternam, illos verò ad supplicia & tormenta sempiterna euocabit. Tuba quæ tanto horrore personabit, vt omnes, vsque ad imum terræ centrum, sono eius excitandi sint: & tanta vehementia & furore, vt pisces è mari, serpentes è cauernis, mor-

mortuos è ſepulchris, dæmones ex infernali ſit barathro excitura.

LEGIMVS in Sacris literis, ad ſonitum tubarum ſacerdotalium, muros Ierichuntinos corruiſſe, quàm verò erit terribile ad ſonitum tubarum Angelicarum, videre turres, pinnacula, tentoria, arces, vrbes, atque omnia ſublimia deorſum ferri, & in cinerem redigi? An non hodie tubam illam in auribus veſtris, per Euangelij noſtri campum reboantem & clangentem auditis? *Cùm venerit filius hominis in maieſtate ſua, & omnes Angeli eius cum eo; tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſuæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes*, &c. Circa quæ primum quidem de die iudicij, deinde de iudice, & demum de ijs qui erunt iudicandi, agemus. *Ioſ. 6. & 7.*

PRINCIPIO igitur haud neceſſarium puto, rationibus, quod veriſſimum, & luce meridiana clarius exiſtimo, confirmare; iudicium aliquod generale futurum. nam præterquam quòd ipſa fides id adferat, Euangelium teſtetur, Ieſus Chriſtus doceat; ipſa ſanè ratio nos ad ipſum credendum cogeret, & planè conuinceret. Cùm enim corpus & anima, in vnam ſocietatem compacta, ſimul habitantia, tum in bono tum in malo pertrando, veluti ſimul elaborauerint; præter primum illud iudicium, in quo anima hinc diſcedens ſola mercedem aut ſupplicium recipit, neceſſe eſt & aliud iudicium generale ſequi, in quo omnes animæ ſimul & corpora damnanda ſint, aut præmia donanda. Deinde neceſſe eſt & iudicium creationi reſpondere: ſicut igitur creationē quamdam generalem, præter omnes ſingulares, fuiſſe conſtat, ita quoque conſtat & iudicium aliquod generale, præter illa particularia, futurum. Tum præter rationes iam dictas, certo certius eſt, quan- Demonſtratur rationibus, iudicium generale eſſe oportere.

quandoquidem multi vita licet cum virtute transacta, absque aliqua bonorum operum mercede; & multi è contra flagitiosi, non accepta iusta delictorum castigatione, ex hoc mundo egrediuntur; diuinæ prouidentiæ esse, magnum quendam iuris dicendi diem constituere, & generale aliquod iudicium exercere, tum ad hos puniendos, tum verò ad illos, in totius mundi conspectu, secundùm opera sua, remunerandos.

TEMPVS verò, quo hoc iudicium exercendum est, eiusque certitudo, vnus ex articulis magni illius libri est, cuius Ioannes in Apocalypsi meminit septem signaculis signati, quem nemo neque in cælo, neque in terra, neque subtus terram aperire poterat, ne dicam legere ea, quæ in eo descripta essent; solus namque id nouit Deus. Vos igitur tacete Apostoli, cesset indagare humana curiositas, *non est vestrùm nosse tempora neque momenta.* Verùm tamen vtrum noctu an interdiu iudicium futurum sit, inter Theologos controuersum est: dicunt alij noctu fore, verbis parabolæ illius de sponso noctu veniente inducti, *Media nocte clamor factus est*, & verbis illis Euangelicis, de tempore tempestatis, quæ circa vesperum, & crepusculum noctis contigit; *Cum sero factum esset, erat nauis in medio mari.* denique verbis illis Paulinis, vbi scribit iudicem venturum tanquam furem in nocte, vt homines incautos, stertentes, nec opinantes dispoliet & trucidet. Verùm repugnent alij quantum velint, equidem in eam potiùs cum Doctoribus & omnibus sanctis Patribus sententiam concedam, vt de die futurum existimem.

Solus Deus nouit tempus & diem iudicij.

Apoc. 5.

Matth. 25.

Marc. 4.

1. Thess. 5.

Iudicium interdiu continget.

QVOD ad locum spectat, consignarunt eum olim ante multa annorum millia Prophetæ in valle Iosaphat, teste Ioële: *Congregabo omnes gentes, & de-*

Vallis Iosaphat ad radicem mõtis Olueti

educam eas in vallem Iosaphat, & disceptabo ibi sita, erit locus iudicij.
eis, Optimè porrò quadrat locus ille, tum quia *Ioel. 3.*
editullio orbis est, tum verò, vt eo loci Chri-
homines iudicaturus veniret, in quo olim ab
inibus ipse iniquè fuit iudicatus & condemna-
Examen ipsum & scrutinium fiet intrinsecus
imo, & sententia verbis exprimetur, vt ab
ibus exaudiri queat.

D missas faciam curiosas has & parui momen- Nomina magni diei iudicij.
utationes; vt terrorem & horrorem magni
s diei eo meliùs ob oculos ponam. Ipsa quidem
Scriptura, quo eum nomine appellet, igno-
& Prophetæ, quomodo eum nuncupant, ne-
t. Hui! quibus eum nominibus, quibus cogno-
bus, quibus titulis, quibus argumentis, quibus *Iob. 14. 20.*
netis eum indigetant? Iob nominat diem fu-
; Dauid diem iræ, in quo & ipsos Reges iu- *Psal. 109.*
ndos ait; *Confregit in die iræ suæ Reges.* Salo- *Prou. 6.*
, diem vindictæ & vltionis; Ezechiel, diem *Ezech. 6.*
um horroris; Sophonias, diem calamitatis & *Sophon. 1.*
riæ. O nomina admiranda! ô proprietates non
tas! ô titulos & characteres incognitos!

ON est porrò quod nouitatem horum epithe- Quid in die iudicij euenturum sit.
n miremini, Auditores; cùm sit illa dies, in
ol deliquium passurus, & stellæ de cælo casu-
nt, cùm terra tremet, montes fumigabunt, be-
lulabunt, & omnia elementa in se mutuo in-
nt: cùm sit illa dies, in qua præter tonitrua ni-
audietur, præter ignem nihil videbitur, præ-
moſam caliginem nihil palpabitur; cùm sit
lies, in qua tygrides & leones, qui hactenus
s solitudines & reconditos recessus incolue-
in vrbes sese recipient, & è contrà homines
bes inhabitarunt, deserta petent & cauernas:
it illa dies in qua dæmones in perpetuum car-

cerem recludendi sunt, peccatores æternis supplicijs addicendi, & corpora nouis tormentis adiudicanda: cùm sit illa dies, in qua torrentes exsiccabũtur, flores emarcescent, herbæ congelascent, & viror campi emorietur. Cùm sit denique illa dies, in qua petræ scindentur, arbores denudabuntur, aues conticescent, pisces extinguentur: & in qua demum, vt coaceruationem hanc missam faciam, mundus pessum ibit, & in nihilum redigetur.

Cæli post iudicium non amplius mouebuntur.

VOS verò cælestes orbes, qui iam à quinque annorum millibus tam recto, tamque æquabili motu veluti ad numerum saltitantes circumuoluimini, post horribilem illum diem moueri desinetis, & veluti põdere quodam librati, loco fixi quiescetis: non amplius videbimus vos ab Oriente in Occidẽtem, nec ab Occasu ad Ortum citato cursu ferri. Tu autem Sol, ocule mundi, & lucida orbis fax, cursum tuum toties repetitum intermittes; nec vllas ex tunc, ô Luna, eclipses perhorrescens.

POST diem illum non erit amplius memoria influxuum, quorum vos Philosophi toties meministis; Meteora tunc è scholis exulabunt, tonitrua cessabunt, venti quiescent, pluuiæ dissipabuntur, nec amplius fulgura montium ferient cacumina. Nullus erit sermo de fluxu & refluxu maris. Tu quoque terra non amplius generabis aut corrumpes. Tu verò mare ab enutriendis tot clientibus & parasitis tutum eris; non habebis amplius pisces, aut Tritones aut cetos: nec amplius coarctatum eris ergastulis abyssorum: effluesliberè, & omnem terram inundabis.

Mare omnem terrã cooperiet, post iudiciũ ad locũ suum rediturum. 1. Cor. 4.

TVNC quoque fiet generalis omnium peccatorum, quæ vnquam in mundo facta sunt, confessio: ibi penetralia conscientiarum referabuntur, ibi libri aperti erunt: *Tunc illuminabit abscondita tenebra-*

arum, & manifestabit consilia cordium. Tunc, inquam, quasi plena die, ac meridiana luce ius nefanda opera videbuntur, verba inhonesta urca intelligentur, & intimæ animorum cogi- ones reuelabuntur: nihil quippè tunc occultum anebit. Illic de sacrilegijs erit sermo, illic ad- ria arcana & secreta detegentur, illic incestus ientur, illic ad oculum furta occultissima vi- ntur, illic hypocrises reuelabuntur, illic si- niaci & auari condemnabuntur, atque omnia, n tenebris & nocte obsita, in lucem prodibunt. nc, & pecca quantum libet occultissimè, abde abstrusos angulos, & in quælibet penetralia ende, fac quidquid libuerit: hîc tamen omnia ra palam patebunt.

Confessio generalis in extremo iudicio.

INC olim ita ad Dauidem Nathan Propheta: *ecisti in abscondito, ego autem faciam hoc in ectu solis.* Tu, ait Nathan, domine Rex, ad- um in abscondito commisisti, ac vulgari id isti; at frustra es. Deus enim hæc omnia re- bit, & quod ipse in abscondito & clàm com- ti, Deus toti mundo deteget & manifestabit. l priuatim commissum est, publicè videbi- Pecces igitur quoties quantumque volueris, lucem & enita testes, vita tandem tua reuela- Audi & aliam comminationem: *Reuelabo nda tua in faciem tuam, & ostendam gentibus atem tuam, & regnis ignominiam tuam.* Ho- uidem, ô peccator vafrè agis & versutè, iam em peccata occultas & abscondis; at veniet ando dies, qua toti ego mundo ignominiam reuelem; tuas spurcitias, sordes, abomina- s, non quidem vrbi alicui, aut vni prouin- verùm regnis integris, atque adeò vniuer- bi patefaciam. Quibusnam regnis, Domine? Regnis

2. Reg. 12. Quidquid hic in abscondito fit, illic publicè apparebit.

Nahum 3.

Regnis scilicet Angelorum & dæmonum, damnatorum, & omnium, adeò hominum. Hem quænam regna! omnia tamen illa, peccata tua ad oculum videbunt.

Verùm & alia in verbis Propheticis, *Ostendam gentibus nuditatem tuam*, latent acumina, quæ aperiam. Mirum sanè est, quomodo sæculi nostri mulieres constrictæ iam & quodammodo loricatæ incedant: quam ementitos colores & fallacia pigmenta faciei & oculis illinant, quàm exoticis sese pulueribus conspergant, & oculos intuentium fallant: adeò vt vix quæ gibbo deformes sunt, quarum frontem rugæ arant, & Aethiope sunt furuiores, dignosci queant. Verùm si omnia illa instrumenta & loricæ auferrentur, ac quales reuerà sunt, videre liceret, tunc facilè, quæcunque gibbo, aut rugis aut fuligine deformes essent, appareret.

Quin & aliud Propheta declarat: Vos, ô peccatrices animæ, iam quidem dissimulatis, & scenicos mimos imitamini, tanta quoque iam vestra est hypocrisis, vt gibbi vestri, aut cicatrices, aut næui vix appareant: at in extrema illa die vos omnes penitus denudabo, & auferam vestimenta illa quibus vestram deformitatem cooperitis, ita vt nudas vos & apertas totus orbis sit conspecturus. quare appositè dictum, *Ostendam gentibus nuditatem tuam.*

Christus subsannatus à peccatoribus cõparatur Noacho à Chã illuso. *Gen. 6.*

ERIT, erit illa die, quando magnus ille Iudex expergiscetur, qui hactenus sopore quodam grauatus, in iniquitatibus vestris dissimulando, ac veluti veterno quodam sepultus fuisse visus est. Sed reuocate in memoriam impium illum Cham, cum quo vos meritissimò comparem. detexerat ille verenda patris sui Noe, ac deriserat vino inebriatum; cui Noe euigilans maledixit, atque iratus scelestum

è fami-

è familia ſua proſcripſit: *Euigilans autem Noe ex vino, cùm didiciſſet, quæ fecerat ei filius ſuus minor, ait: Maledictus puer Chanaan, ſeruus ſeruorum erit fratribus ſuis.* O filios ingratos, vos inquam peccatores, hodie quidem Chriſtus in cælis amore veſtri & longanimitate inebriatus dormit; & vos interea nuditatem eius detegitis, crucem eius ſubſannatis, eius ieiunijs illuditis, & humilitatem eius exploditis. Sed illa, illa inquam die excitabitur, *tanquam potens crapulatus à vino*, ac maledictionem ſuam in vos euibrans, in æternum à ſuo contubernio & ſocietate excludet. Pſal. 77.

AN non igitur, obfirmate & peruicax peccator, horrorem, terrorem, & calamitatem illius diei perhorreſcis? præuijs tonitruis auditis, fulmina non times? Habent medici dies quoſdam criticos, quos accuratè & diligenter ſolent attendere; quibus, ſi in ægris vis morbi ſeſe non remittat aut ingraueſcat, malè ominari conſueuerunt, ac quodammodò de recuperanda valetudine deſperare. O vos animæ peccatrices, quæ ad mortem vſque ægræ decumbitis, videte quæſo hîc diem veſtrum criticum, videte horrendum illum iudicij diem; ſanè niſi euidens quædam in moribus veſtris veniat emendatio, aut ſaltem in melius commutatio, malè de veſtra ſalute ominandum eſt, concurrentia illa mali ominis eſt, ac verum perditionis argumentum. Cõceptus inſignis à medicis petitus.

QVID? anne fieri poſſe putamus, vt furor diei huius vos non percellat? pallorem animis non injiciat; aut comæ præ horrore non ſtent; Sanè, quamuis aut ferrei, lapidei, marmorei, aut denique ænei eſſetis; ſola diei huius memoria ad vos emolliendos, percellendos, adque pœnitentiam conuertendos, ſufficeret. Solent bombyces, cum adhuc teneri ſunt, ad ſonitum tonitrui ita percelli, vt con-

vt confestim emoriantur: & tu vilissimus terræ vermiculus, de quo in Psal. scribitur, *Ego sum vermis, & non homo*, hisce minis, fragoribus, & procellis diuini iudicij auditis non commoueberis, aut percelleris? sierine posse credimus, totâ terræ machinam contremiscere, & puluerem eius immotũ permanere? *vidit & commota est terra*. Ipsi montes contremiscent & pauebunt, & saccus cinericeus intrepidus perstabit? *montes sicut cera fluxerunt*.

Psal. 21.

Psal. 106.

Ibid.

APERTIS igitur oculis, ô anima, considera attentiùs, quid tibi in seuero illo tribunali, coram iudice adeò rigido, futurum sit, tibi inquam peccatis, sceleribusq; grauatæ. *Vix iustus*, ait S. Petrus, *saluabitur*, & ego miser vbi apparebo? *Quid in Babylone tutum, si in Ierusalem manet scrutinium?* dicebat olim Bernardus. Quid confidere poterit peccator, per Babylonem designatus, cùm anima iusti, sub Ierusalem nomine expressa, adeò rigidè examinabitur? *Quid facient tabulæ, quando tremunt columnæ*. Id est, quid animæ nullis virtutum meritis insignitæ facient, si ipsæ columnæ grandiores, quibus Sanctorum animæ denotantur, coram iudice tremant, & concutiantur? *Quid facient virgulta deserti, cùm cedrus percutitur?* ait D. Gregor. At nondum hic finis admirandi est, Auditores, noua admiratione modò opus est: subiiciam enim ea, quibus nihil magis inauditum, incredibilius, insolentius nihil dici aut fingi possit. Si enim ipsa dies terribilis & pertimescenda est; ipse Iudex, qui præsidebit, & cuncta disquiret, multò est terribilior. Contemplor hic ignem, qui viam ei parabit, eumq; antecedit: *Ignis ante ipsum præcedet & inflammabit in circuitu inimicos eius*. Video Angelorum millia eum stipantia, & circum vndique adstantia, *& omnes Angeli eius cum eo*. Video eum sublimẽ in tribunali

Bern. serm. 55. in Cant.

Bern. ibid.

Gregor. lib. Moral. 17. cap. 19.

Psal. 96.

ali cum maiestate magna, in aëris medio consi-
tem, in sede maiestatis suæ. Video eum senten-
illam fixam, quæque reuocari non possit, ad-
ius omnes omnino homines proferentem, *Con-*
abuntur ante eum omnes gentes. Et paucis vt
prehendam, ipse Christus Iesus iudex erit: vi-
namque crucem, quæ in mõte Caluariæ stetit,
eum gestari, video adhuc illum sanguine ma-
tem & vulneribus quinque, quæ velut indicia
n nos sunt charitatis, insignitum.

Figuræ, quibus Iesus Christus in tribunali sedens denotatur.

subitam rerum permutationem! hem no- metamorphosin! Vidistis Danielem paucis diebus in medio leonum, ab iniquis constitu-; at videte eundem modò omnibus Babylonijs eritantem. Vidistis non ita pridem adolescen- Ioseph à fratribus diuenditum, ab iniqua pel- accusatum, carceribus à Pharaone iniquissimè cipatum; at conspicite modò quantum muta- b illo. Iesum Christum intelligo, à Iudæis, ratres eius secundum carnem erant, diuendi- ab adultera synagoga iniquè accusatum, & iciter in sepulchri angustias coniectum; qui ò dominatur in tota terra Aegypti, cuique to- mundi iudicium Pater demandauit. *Data est omnis potestas in cœlo & in terra.* Eum ipsum, paulò ante despectum & humiliatum vidi- contemplemini modò in summa maiestate cõ- um. Respice iam ipsum ô Satan quem in de- ausus es impetere: & vos Iudæi eum, quem affixistis, intuere iam hîc Iuda, quem ne- triginta argenteis vendidisti: vide iam eum e, quem iniquè condemnasti: tu vero pec- eum, quem toties adeò nequiter & scele- offendisti, & ad iram prouocasti. Quid di- l hæc omnia miser, quid dices? quonam modo

Dan. 6.

Gen. 37. 38. & 41.

Matth. 28.

te geres?

tegeres? quid ad te purgandum afferes? aut quomodo ſaluaberis?

FRATRES Ioſephi, videntes eum, quem antea vendiderant, dominari in tota terra Aegypti, ſimulque peccati in eum commiſſi recordantes, cùm illis dixiſſet, *Ego ſum Ioſeph frater veſter quem vendidiſtis in Aegyptum*; adeò conſternati & terrore perterriti fuere, vt ne verbum quidem loqui poſſent. Vos porrò peccatores quid hic dicetis? quid agetis, cùm eum ipſum quem toties tantiſque peccatis offendiſtis, ad iudicium venire conſpicietis? cùm eum, ira & furore aduerſus peccatores concitatum, inque eoſdem detonantem audietis, dicentemque, Ego ſum Deus quem vos offendiſtis in Aegypto, quem in mundo toties ad iram concitaſtis, quem indignè toties habuiſtis, in quem toties blaſphemiæ virus euomuiſtis; Quid ad hæc reſpondere poteritis? imò verò anne vel hiſcere audebitis?

Gen. 45.

Figura. Quib. anima ad iudicij timorem excitur.

AH miſera anima mea, mille & amplius peccatorum grauaminibus depreſſa, vbinam te tum abſcondes? quænam antra, quænam deſerta, quaſnam ſpelunças adibis? quos montes petes, in quibus tutò poſſes deliteſcere? Si reginam Saba coram Salomone vox & ſpiritus defecit: ſi Eſther Regina regis Aſſueri maieſtatem verita, ad eum accedere non eſt auſa: ſi Daniel conſpecto Angelo emarcuit, & omni ſentiendi vi amiſſa in terram concidit; quid tibi euenturum putas ſceleribus inquinatæ, cùm ante mundi arbitrum, Deum ipſum, iudicemque omnium omninò hominum apparebis? ſi Dominici ſepulchri cuſtodes in reſurrectione eius præ timore exterriti, & conſternati ſunt, ita vt mortui eſſe viderentur: ſi cohortes & milites Iudæorum, qui ad Ieſum comprehendendum venerant, ad verbum, *Ego ſum*, ſupini in terram ceciderunt: quid tu faci-

3. *Reg.* 10.
Eſth. 4.
Dan. 10.
Matth. 28.
Ioan. 18.

tu facies,ô anima,vbi ſummum hunc iudicem,omnium iudicum primum, ſuper pennas ventorum ambulantem,à Cherubin ſubuectum,magna poteſtate,in ſede maieſtatis,videris conſidere? Hinc in *Iſai.3.* ſtuporem raptus clamat Iſaias: *Ingredere in petrã, & abſcondere in foſſa homo à facie timoris Domini; & à gloria maieſtatis eius.*

Legimus in Exodo, Deo tabulas legis in monte Sinai Moſi tradente,audita tonitrua,emicuiſſe fulgura,fumos & flammas apparuiſſe,magnoq; vẽtorum impetu; & clangore buccinarum totum circẽquaq; montẽ roboaſſe;vnde tanta Iſraëlitas,qui vltra ſexcẽta hominum millia erãt,formido inuaſit,vt Centuriones ipſi ducesq;populi Moyſi dicerent;*nõ loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.* Quare ſi tantillũ tantã hominum multitudinẽ potuit porcellere & terrere;quonã modo peccatorẽ cõſternatũ iri exiſtimamus,cùm cælos ſurſum audiet fulgurantes,infernè barathrũ auernale viderit exæſtuans,hinc & illinc Elemẽta minantia,ante ſe iudicẽ iratum à tergo diabolos prędę inhiãtes atq; vndiquaq; mille ſe periculis expoſitũ perſpexerit? Sanctus ille propheta Iob hæc omnia ſpiritu Prophetico præuidẽs,exclamat. *Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me,donec pertranſeat furor tuus.* Idipsũ quoq; ſanctiſſimus vates Dauid exoptat dicẽs, *Quo à facie tua fugiam? ſi aſcendero in cælum,tu illic es.ſi deſcendero in infernum, ades.* Infignes figuræ. *Exod.19.* *Iob.14.* *Pſal.138.*

Primus mundi inquilinus,ac primus præuaricator Adam,vnius tantùm peccati reus,à Deo in iudicium citatus, numquam iudici ſeſe ſiſtere auſus fuit;at ſub arborib.latitãs,offenſi Conditoris vindictã declinauit;nam,vt ait Sacra hiſtoria *Abſcondit ſe Adã,& vxor eius à facie Domini Dei,in medio ligni paradiſi.* Quid verò vos peccatores,mille fla- *Gen.3.*

gitijs cooperti, innumeris criminib. onerati, ageris? audebitisne coram iudice comparere? vbinam quæso à vultu Domini fugientes latitabitis, cùm omnes iam arbores incẽdio fuerint absumptæ. Hîc pauebit auarus & tenax cùm viderit iudicem vnica paupertate delectari: hic ambitiosus & arrogans deficiet, cũ habiturus sit iudicẽ, qui omnes honores penitus despexit. hic angetur & timebit superbus, lasciuus atq; impurus, cum eum se viderint iudicem nactos, qui castitatẽ humilitatẽq; perfectissimè amplexus sit. Gloriam tuam atq; maiestatem, summe iudex, perferre nescio, ferit oculos meos maiestatis tuæ splendor: iram tuam faciemq; iratã non fero. itaque vt recedam, satius est.

Qui iudicio interfuturi sint.

Vt verò aliquid de ijs dicamus, Auditores, qui vltimo huic & generali iudicio interfuturi sunt sciendum est, sanctissimã Trinitatem imprimis illic affuturam. cuius egregium in Genesi exemplũ legimus, vt scribitur: *Descenderunt tres viri ad spectandum Sodomorũ incendiũ.* quo quid aliud designari putamus, quàm tres sanctissimæ Trinitatis personas aliquando è cælo venturas, vt casum, exitium, mundiq; destructionem spectent? Solus tamen Iesus Christus auctoritate quadam singulari iudicio præerit. Ipsa quin etiã cœlestis Angelorũ militia, tribus distincta ordinibus, id est, in tres hierarchias diuisa, illic apparebit; vnaquæq; hierarchia in tres iterũ choros dispartita erit & vnusquisq; chorus infinitos Angelos cõplectetur? quorũ illi quidẽ ministrabũt, hi verò spectabũt: oẽs tamẽ in æternũ beatitudine cælesti fruituri. Omnes itaq; intererunt, nõ quidẽ iudicaturi, at solùm ad iudicis iussa quàm promptissimè excipienda. Sanctorum quoq; innumerabilis caterua, cuius Ioãnes numerum subducere nõ poterat, dicens, *Vidi turbã magnam,*

Gen. 18.

Angeli quoque iudicio intererunt.

Apoc. 7.

magnam, quam dinumerare nemo poterat, iudicio adstabit. aderunt quoq; oēs qui ad inferorum pœnas condemnati sunt, aderunt dæmones, atque oēs infernales cohortes: aderūt denique omnes qui vnquam nati, imò vero & ipsi infantes, qui non suscepto baptismate hinc discesserunt; *nam congregabuntur ante eum omnes gentes.* Ezech. 38.

Quid, summe Iudex ac Saluator, anne in innocuas illas animulas, quæ nunquā solē hunc intuitę sunt, & quæ nullū, ne minimū quidē, voluntate sua peccatum cōmisēre, quæq; nūquā ratione aut arbitrio vsæ sunt, sententię tuæ fulmina vibrabis? Anne æquū ēst, iudex seueriſſime, verū & clemētiſſime anne rationi cōsentaneū, puniri eos qui in nullo deliquēre? non. n. videtur ipsis imputandum, si peccauit Adam. Cur namq; per Prophetā tuum dixisti: *filius non portabit iniquitatem patris sui?*

Deinde, ô iudex æquiſſime, & seueriſſime, æquūnē videtur, creaturas tuas propter quatuor, aut quinque, vel etiam tria peccata mortalia: imò verò, propter vnicū, vno momēto perpetratū, citiùs quoq; factum quàm conceptum, æternis supplicijs damnationiq; perpetuæ tradi? an nō sufficiat, Cain quatuor aut quinq; annorum millibus iam infernales flammas toleraſſe? Core, Dathan, & Abiron plusquam à tribus annorum millibus iam fuisse cōsēnatos? diuitem epulonē Iudam traditorem, & infinitos alios duobus propemodum annorū millibus in auernali abyſſo demersos, & voracibus flāmis excruciatos? An non eorū te lachrymæ, suspiria, eiulatus, tormenta ac supplicia, ad misericordiā commouebunt, rigoremq; iustitiæ tuæ emollient? Nequaquam: dicet enim: *Ite maledicti in ignem æternum*, cruciatus æternos & perpetuos, nullōque vnquam æuo finiendos. Matth. 25.

Ne nos perdas illa die.

Fac igitur nobiſcum miſericordiam, tuam, nosq; glorię tuæ participes effice. Amen.

FERIA III. POST DOMINICAM I. QVADRAGESIMÆ.

Intrauit Ieſus in Templum Dei, & eijciebat omnes vendentes. Matth. 21.

FIGVRA.

MAgnus ille Propheta, & Hebræorum legislator Moyſes, cùm de Monte Sinai deſcendens, filios Iſraël Deum offendere, & illius cultu neglecto vitulum aureum, peſſimo ſanè exemplo, adorare conſpiceret: adeò ira commotus eſt, vt, idolo euerſo, confracto, inque cineres redacto, ad expiationem delicti pluſquam tria hominum millia internecione deleuerit. Fuit hoc Auditores, figura, aut præſagium potiùs eiuſce rei quæ in hodierno Euangelio nobis ab Eccleſia proponitur. Videas. n. hic verum illum Moſem, Ieſum Chriſtum: qui non de monte Sinai, ſed mõtibus cæleſtibus deſcendens, cùm Iudæos illorum Iſrẽalitarum poſteros, Deum in templo offendere domumq; ſuam, vitulum aureum auaritiæ adorando, prophanare, ibidemque in omnium nationum exterarum ſcandalum, vendere & emere conſpiceret: in tantum indignatus eſt, vt idolo illo ambitionis euerſo & deiecto, vendentes & ementes è templo exterminarit, indignumque hoc facinus merita vltione caſtigarit. Vt porrò vo- *Exod. 32.*

bis rem diductiùs & latiùs dicendo queã explicare glorioſiſſimæ virginis interceſſione, *Aue Maria* in hunc ei finem recitando, opem Spiritus Sancti poſtulemus.

Timonis Philoſophi Apophth.

Philoſophus Timon, qui ab odio quo in mortale gen⁹ hominesq; ferebatur μισάνθρωπος eſt appellatus, cùm de malorum principijs ageret, dicere ſolebat, auaritiã ambitionemq; omnium malorũ & vitiorũ radices eſſe ac propagines. De ambitione res notior eſt, quàm dicere poſſemus; illa enim primam mundo perniciem inuexit, Angelos è cælo ad tartara præcipitauit, homines perdidit, cælũ corrupit, paradiſumq; cœleſtẽ ſtatim à mũdi primordio inanem ac vacuum reddidit. De auaritia verò quid dicam? illa, illa eſt, quæ Iudã ad laqueum coegit, dinitem Epulonem ad inferos detruſit, adeò vt nihil rebus publicis perniciоſius, ac nihil Eccleſijs tetrius aut ſceleſtius reperiri poſſe videatur.

Figura. Ioſue. 2.

Per duos illos exploratores in domo meretricis Rahab latitãtes Iericho & direpta & deſtructa eſt: ita quoque auaritia & ambitio ſunt veluti duo Satanæ exploratores, qui in pellicis huius mũdi domo clam deliteſcentes, orbem pœnè vniuerſum in exitiũ ruinamq; deduxerunt. Duo ſcelerati illi ac laſciui iudices & ſenieres, in Suſannæ pomario ſeſe occultãtes, honeſtiſſimæ feminæ pudicitiam expugnare conati ſunt: ad eumdem quoq; modum auaritia & ambitio duo veterani ſunt, ſceleſti ac tetri: antiqua videlicet flagitia, quæ clam in animæ hortum volũtatemq; ingreſſa eam in extremũ diſcrimen adducunt, & ad ſuppliciũ rapere conatur.

Figura. Dan. 14.

Sunt quippè duę illę peſtes, quæ tot ſimonias pariunt, tantam impietatem iniquitatemq; inducunt tot animarum damnationem moliuntur, tantã denique morum vitæq; perniciem, ac tanta Eccleſiæ

damna

damna adferunt. Nam quemadmodum Satã Christum ad pinnaculum templi euexit, vt inde eũ præcipitem daret: ita quoq; ambitio instar Satanæ animas ad sublimia euehit, ad Episcopatus inquã dignitatesq; Ecclesiasticas: vt inde casu grauiore ruãt & præcipitent. Agrippina Neronis mater, tanta, teste Suetonio, ambitio fuit, vt cognito per oraculum filiũ, imperatorem fore, sed matrẽ in Imperio necaturum: sitiens honoris & gloriæ dixerit, *Occidat modò imperet*. Hęc porro mulier animã ambitione plenã ad viuũ exprimit, illa namq; dãnari non metuit, modò imperet, modo in Ecclesia pedũ gestet. Agrippinæ matris Neronis ingẽs malitia.

Infelix anima, quæ te pessimis hisce cõgitationib. adeò immergis, quin tibi ob oculos ponis egregiã illam sentẽtiã *Quid prodest homini, si vniuersũ mundum lucretur animæ verò sua detrimentũ patiatur*. Sed quid? sunt nempe duæ pernicioſæ illæ passiones, quæ animas ita discrutiant & exagitant. *Matth. 16.*

Legimus in libris Iudicum, Philisthæos Sampsonem perdere conantes, eum iam excęcatum nouis funibus constrinxisse, Dæmones verò Philistæi illi infernales vnicam hominis perniciem molientes, cum semel eum iam excæcarunt, ambitione & auaritia, veluti duobus funibus, constringunt. Iudæi quoque Redemptorem nostrum Iesum medium inter duos latrones in monte Caluariæ crucifixerunt; diaboli verò animam, inter duo hæc vitia cõstitutam, veluti inter duos latrones, in montibus mundi huius crucifigunt, ac mori cogũt. Duo deniq; illa mõstra sunt, quæ hodie Saluator noster, indignans & fremens, è templo suo eliminat. *Eiecit, ementes*, s. ambitionem: & *vendentes*, ecce auaritiam Colũbos expellit, hoc est ambitiosos: colũbas eijcit, hoc est auaros. Primò de domo hac loquemur, ac deinde ad mercatores veniemus. *Iudith. 16.* *Matth. 27.*

Vocabulum templum æquiuocum est.

Quod igitur ad primum attinet, sciendum est vocem Templũ, & domus in sacris literis, sine discrimine pro Ecclesia capi. Scio quoq; vtrãque esse æquiuocã, ac diuersis rebus applicari posse. Videbis namq; vocabulum Templum interdum pro tẽplo illo splendido & magnifico sumi, quod septẽ ipsis à Salomone annis exædificatũ est; atq; ita vsurpauit Dauid Propheta. *Adorabo ad tẽplum sanctum tuum* *Psal. 5, & 137* Interdum verò pro cælo, aliquando etiã pro sacro Christi Iesu corpore vt. *Possum destruere templum hoc, & in triduo reædificare illud* & alibi *Soluite tẽplũ hoc*. Hinc factum est, vt ij qui in passione falsũ testimonium daturi accesserant, dicerẽt: *Hic dixit Possũ destruere tẽplũ Dei & post triduũ reædificare illud,* imperiti & falsi testes, non intelligitis vocẽ æquiuocã: ipse de corpore suo loquitur, vos de tẽplo Salomonis eum loqui existimatis. Vox namque Templum plures notiones habet, at plerumq; loca denotat, in quibus Deum adoramus, in hodierno Euangelio, *Ingressus in Templum.* *Matt. 27. Ioan. 2.*

Falsorum testium error in passione propter æquiuocam verbi significationem.

Vox domus etiam æquinoca est, ac diuersimodè intelligenda est.

Vox illa domus æquè latè patens est: videoq; nãq; ex verbis Dauidis illam pro cælo capi, *Lætatus sũ in his quæ dicta sunt mihi, in domũ Domini ibimus*, id est, in cælũ subleuabimur. per eamdẽ quoq; sacratissimã Virginem Deiparã denotat, dicens, *Domũ tuã Domine decet sanctitudo in longitudinẽ dierũ.* *Psal. 121.* *Psal. 64.* Verũ relictis amphibolijs illis & æquiuocationib. dico voces illas Templum & Domus, vt plurimum pro loco admirationis capi. est illud namq; tẽplum vnde Saluator hodierna die vendentes & ementes eijcit, & vbi mensas nummulariorũ euertit. est illa domus, quam domũ orationis & adorationis appellat. Verè.n. Ecclesia domus est, cuius ostiũ fides est; cuius fundamentũ, Christus; cuius parietes, fideles omnes: cuius cæmentum, charitas; cuius lapides, ipsi

Ecclesia domus est optime cõstituta, ac disposita.

ipſi Sancti: cuius poſſeſſores, præſules: cuius cuſto- Concionatores: & cuius domeſtici, omnis populus Chriſtianus.

Hæc eſt ſplendida & ſuperba illa domus, quam ſibi ædificare decreuit æterna Sapientia: *Sapiẽtia ædificauit ſibi domum, excidit columnas ſeptem.* Quę- nam, veſtra quidem ſententia, illa dom⁹ eſt, niſi Eccleſia, ab ipſa Sapientia cõſtructa? ſeptem illę columnæ & fulcra, ſeptẽ Sacramenta ſunt quæ Eccleſiam ſuſtinent, & in quæ omnis noſtra Religio recũbit. Hinc ô infelices hæretici, animæ errãtes, colligere datur, vos huius domus mẽbra non eſſe, cum domus veſtra nõ ſeptem: at binis tãtum columnis fulciatur: duo enim vos tantũ Sacramẽta, ad ſummum tria, eſſe fatemini non igitur bene domus veſtra fulta eſt, ruinam minatur. *Pro. 9.*

Conſtruxit Salomon thronum de ebore grandẽ: & veſtiuit eum auro fulue nimis: & duodecim leonculi in ſex gradib. hinc atq; inde conſtituti totum hunc humeris ſuſtinebant, cui teſte ſcriptura, par opus nullo vnquã tẽpore viſum fuit. Cùm verò penitùs te ô ſplendide throne conſidero. Eccleſiæ noſtræ ſplendorem in te ad viuum expreſſum mihi videor contẽplari. Illa nãque thronus eſt Salomonis noſtri Ieſu Chriſti: conſtat totus ex ebore mundiſſimo, id eſt ſanctitate, auro charitatis circumũdiq; fulget: duodecim eã fulciũt leones, ipſi ſcilicet Apoſtoli, qui nihil vnquã hactenus par exſtitit aut aliquando exiſtet. Atq; vt veteres, dixere humeris Atlantis fulciri cœlum: ita hic nouũ fulcrum, duodecim leones, duodecim Atlantes, duodecim ſcilicet Apoſtolos, qui vniuerſam Eccleſiæ machinam ſuſtentant & fulciunt licet contẽplari. *3. Reg. 10.*

Vt cælum Atlante, ita Eccleſia duodecim Apoſtolis fulcitur.

Dauid porrò Rex eã tabernaculum vocat, vbi ait: *In ſole poſuit tabernaculum ſuum,* in oculis ſcilicet *Pſal. 18.*

omnium hominum Eccleſiã cõſtituit, vt ab omnibus conſpici poſſet: qui eam inuiſibilem & dicunt & faciunt.

Eſt ſcilicet Eccleſia, domus illa voluptatis inſtar propugnaculi, inſtar turris, inſtar conopęi ędificata, quam Salomon in Canticis his verbis deſcribit: *Turris Dauid ædificata cũ propugnaculis, mille clypei pendẽt ex ea, & omnis armatura fortiũ.* Tu ſcilicet, ô Eccleſia, ipſa illa es turris, inexpugnabilis, procul ab hoſtibus, procul à proditoribus ſita, quę ſuffodi nequit, circum vndiqúe vallata, propugnaculis circumdata, atq; omni armaturæ genere cõmunita, cui ſimilem in mũdo nullam reperire eſt, deniq; turris, ſuper petram exædificata, *Et ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.*

Eccleſia eſt turris Dauid. Cant. 4.

Matth. 16.

Eius dimenſio.

Contemplamini, Auditores pulchritudinem, ſplendorẽ, magnitudinemqúe huius domus, dimetimini eam circumquaque: cœlo tenus extenditur, & caput inter nubila cõdit: filij eius, qui ipſi ſunt Angeli in ſupernis, homines verò in infernis habitaculis cõmorantur. Et quẽadmodum in arca Noë mũda animalia ſupernè immũda verò infernè habitabãt: ita planè in Eccleſia fieri certiſſimum eſt: video namq; ſpiritus illos puriores, atq; ab omni mortali cõtagio liberos, in ſummis arcæ huius locis: homines velut immunda, bruta & ſtupida animalia, in locis inferioribus commorari.

Angeli ſunt filij domus huius. Gen 7. Allegoria.

Tanta porrò eius latitudo eſt, vt ab vno populo vſq; ad alterum extẽdatur, ab ortu ſolis vſq; ad occaſum pertingat, ac totũ terrarum orbẽ cõpleat. Hinc canit in Pſalmis Dauid. *Dabo tibi gentes hæreditatem tuam & poſſeſſionem tuam terminos terræ.* Fundamenta verò eius adeò depreſſa & profunda, vt ad centrũ vſq; terræ perueniant, vt quæ inferno proxima & contermina ſit, animæ namq; in purga-

Pſal. 2. Animæ in purgatorio Eccleſiæ membra ſunt.

torio

torio detentæ eius membra sunt & filij. Anne euidens argumentum postulatis ? Respondepro me Paule,& dicas, *In nomine Iesu omne genu flectatur* *Philip. 2.* (In hac scilicet domo) *cælestium* hoc est Angelorum,*terrestrium*, hoc est hominum,*& infernorum* id est purgatorij incolarum.

Conijcite modò oculos in loci huius pinnas, ac mille hinc inde pendentes gladios videbitis,mille clypeos, mille loricas, mille balistas,tres scilicet virtutes Theologicas,& quatuor Cardinales,septē S.Spiritus dona,septem Sacramēta,octo Beatitudines,decem decalogi præcepta,duodecim deniq;fidei articulos;Quis similem vnquā,ne dicam fortiorem,domum conspexit?illa nempe est domus super petram ædificata& in rupe cōstructa:quā Propheta *montem in vertice montium* nominat:Dauid verò locum *in montibus sanctis fundatum*:est denique domus quam Adam exstruere cœpit,Christus verò Iesus cōpleuit. cuius rei figurā nunc Audite. Armamenta & munimēta Ecclesiæ. *Isa. 7.* *Psalm. 88.*

Quemadmodum Dauid magni illius templi fundamenta posuit,& materiam comparauit(quippè à Deo propter cædes & sanguinē perficere prohibitus)verùm filius eius Salomō ad fastigiū perduxit:ita quoq;Adam Ecclesiæ quidē in paradiso terrestri fundamēta posuit,sed propter peccata àDeo ne vlterius procederet, inhibitus fuit: verū Christus Iesus secundū humanā naturā filius eius,ipsā perfecit,ac splēdidissimè cōsummauit. Cùm igitur egregia illa domus super petram ædificata sit,non est quod hæresum hæreticorumq;rabiē,aut tyrannorum feritatē pertimescat: persecutiones quippè eam examinant &probant,perq; easdē adaugetur. *3.Reg.5.* Adam Ecclesiæ fundamenta posuit,sed Christus perfecit

Evoluta iam sunt quatuor annorum millia,e x quo quatuor elemēta,quæ instar prædonū aprorūq; totā naturam perdere,corrumpere & euertere conan- Conceptus insignes

conantur, cum cœlo illo Lunari, orbibuſq; cœleſtibus bellũ gerunt: ignis calore, aër euaporatione & exhalatione, terra tetra mephiti, aqua exhalatione, eos diuexant: verum fruſtrà; cœlum namque cedere neſcium omnes illas mĩnas velut inanes euanidasque irridet. Ita quoque iam à tot ſæculis, totq; annorum millibus, domus hæc à quator feris tyrannis, mundo ſcilicet, carne, & diabolo: adiungamus ad hæc hæreſim, oppugnata fuit, at numquam ne minimum quidem detrimentum paſſa. Hinc benè Dauid. *Sæpẽ expugnauerunt me à iuuentute mea, etenim non potuerunt mihi.* Pſal. 128.

Subitæ ventorum procellæ & turbines domũ Iob euerterũt, ac omnes eius domeſticos horrẽda ruina oppreſsêre: at dom⁹ hæc noſtra nulli eſt penetrabilis hoſti, ventorũ minas ridet cœliq; rabiẽ: Ipſi quidem diluuij vortices, aquarũq; inundatio magnam illam Noë arcam voluêre ſubmergere, verũ ſecura & omnem cœli iniuriam exſibilans, ſine vllo periculo in medijs fluctibus enatauit. *Factum eſt*, inquid Scriptura, *diluuium & multiplicata ſunt aquæ & eleuauerũt arcam in ſublime à terra. vehementer enim inundauerunt & omnia repleuerunt in ſuperficie terræ: porrò arca ferebatur ſuper aquas.* Vndẽq; quoq; perſecutionũ locũ hunc expugnare & euertere conatæ ſunt, vẽti & procellæ afflictionũ sẽper nauĩ hãc impetiuêre, verũ omnib. facta ſuperior, victrix in hoc vſq; æuũ perdurauit. Ipſa quidẽ Dominicæ paſſionis tẽpeſtas magno eã impetu cõcuſſit, sũmaq; vi contendit, vt eã infringeret, aut ſaltem elũbaret: cùm ipſi etiam cuſtodes ducesq; eã deſeruiſſent: verùm ipsũ caput Chriſti⁹ eiusq; genitrix Maria, cum alijs quibuſdã ſtrenuis bellatoribus, totis ſeſe virib. opponentes, acde ſtatione ne latum quidẽ vnguẽ diſcedentes, locum ſuam tenuerunt. Iob. 2. Gen. 7.

Tu

Tu itaq; ſancta Eccleſia fortis hæc domus es, ſuperbum hoc palatium, arx illa regia, ſplendida & inſignis illa ara, in qua Ieſus Chriſtus commoratur & vbi reipſa, in propria perſona ac verè, licèt non videatur, habitat. In cœlis quidē Angelis ſeſe videndum ac cōtemplandum præbet, at in terra homines eum in Sacramento Euchariſtiæ nonniſi ſub ſpeciebus lititantem conſpiciunt. Tu ſcilicet domus hæc es, plena ſanctitatis quā idcirco D. Athanaſius in ſymbolo *ſanctam Eccleſiam* nuncupauit: domus illa orationis, vt te in hodierno Euangelio Dominus appellat, *Domus mea domus orationis vocabitur*. Tu deniq; templum es, in quod iam Ieſus redemptor noſter ingreditur: quid ibidem acturus nunc diſpiciamus.

Eccleſia domus eſt in qua Deus verè commoratur, licèt non videatur.

Eiecit ementes & videntes. Ecce in ipſo templi veſtibulo nouum quid & inſolitum hic contēplor Auditores, Saluatorē ſcilicet Chriſtum ira cōmotum. In tota vitæ eius ſerie, ne minimā quidem, licet omnia ſcripturæ verba minutatim indagauero bilis, choleræ aut vehemētis alicui⁹ paſſionis ſcintillā inuenio, niſi hanc ipsā quā hodierna die templum ingrediēs demōſtrauit. Scio, ſcio clemētiſſime Domine, ab omnibus te paſſionibus & affectib. immunē eſſe, nihil enim ſunt aliud in te paſſiones quàm propaſſiones quędam. neſcio tamē vnde hęc tam ſubita & repētina inciderit indignatio & motus ad iram vehementior? Si peccata ipſa & ſcelera hūc tibi ſtomachū mouerūt, iā alia, credo, Domine, vidiſti, & ſanè haud minora, in Samaria, in Iudęa, & in ipſa ciuitate Ieruſalem, toties in maieſtatē tuam cōmitti. At vidit hic peccatum ſimoniæ: q; cùm alia peccata extra Eccleſiā fieri cōſueuerint, ſolū intra Eccleſiæ parietes & penetralia cōmittitur: atq; hinc factū vt Dominus irretorto id

Nuſquam Dominus iratus fuiſſe dicitur, niſi hodie in templo.

oc-

oculo minimè potuerit intueri. Fuit zel. quidã honoris diuini, qui eum ad id faciendum permouit, de quo Dauid cecinit, *Zelus domus tuæ cõmedit me.* Ponite vobis ob oculos zelũ illum Mosis quo tot hominũ millia vitulo aureo victimas immolantia, trucidata sunt: reuocate in memoriam Elię Prophetæ zelum, quo quadringentos Prophetas Baal, eò quod populum ad idololatriam, vero Dei numine contempto, incitarent, gladio interfici iussit. Si quis hæc omnia in mẽtem reduxerit, æquissimũ profectò Domini factum iudicabit, cùm eum ira exæstuantem è templo viderit ementes & vendẽtes exterminare. Discant hinc ipsi Ecclesiæ rectores & Præsules simonias has, hæc peccata publica & in omnium oculis posita, inque templis vt plurimum cõmitti solita, digna castigatione multare.

Psal. 62. Exod. 32. 3. Reg. 10.

Quinam negotiatores hi sint, quos Dominus è templo exegit.

Videa⁹ modo quinam hi vẽdentes sint & ementes, quinam hi negotiatores, aut quinam potius hi prædones, qui in tẽplis sua venalia velut in officinis exponunt. Vos Episcopi & Ecclesię Antistites, cùm sacros Ordines diuenditis, cùm Sacram. ẽta ipsa pretio cõfertis, estis, vendẽtes. Vos beneficiarij cum beneficia vestra distrahitis, aut noua coemitis estis negotiatores. Vos Ecclesiastici, cùm bona Ecclesiæ dilapidatis, cum loco pauperum & egentium, canes alitis, & clancularios concubitus foueris prædones estis & direptores.

O tempora! ô mores! referta est hodierna die huiusmodi negotiatoribus & prædonibus Ecclesia Dei: nam communes iam sunt & in oculis omnium ipsæ simoniæ, beneficiorum distractiones & emptiones, ac nefandæ hæ direptiones. Quanta porrò vestra hæc gloria foret, ô Episcopi, si omnes vẽditionum emptionumque contractus probè examinaretis! Plurimi enim hoc nostro æuo Iudæ imitato-

f

ratores reperiũtur, qui vbique clamant, *Quid vultis mihi dare & ego eum vobis tradam?* Ecclesia quoquenon amplius locus sanctus dicendus est, sed officina, locus rationum, peristylium mẽsa nummularia aut asinorum nundinæ. *Matth. 26.*

Refricant mihi in memoriam asini hi, quod dicere solebat Macedum ille rex Philippus: Nullã esse arcem adeò munitã, nullum locum adeò inexpugnabilẽ, & imperuiũ, quin expũgnetur, modò asinus auro onustus subire posset: Quo quid aliud significare magne rex voluisti, quàm nihil auro esse imperuium, nihil quod pecunia non expugnet. Idem: ipse de Ecclesia iure meritoq; dixero: nullum hòdierna die Episcopatum, nullum Prioratũ nullum denique in Ecclesijs beneficium reperiri, ad quod asini alijq; minùs idonei auro muneribusq; viam & aditum sibi non parent. Apophthegma Philippi Macedonis.

Quid non mortalia pectora cogis
Auri sacra fames? *Virg. 3. Aenid.*

Quamobrem optimè mihi rem ille visus est tetigisse, qui iocans aliquando dixit: Beneficia equos currendo petere, ac promereri sed asinis ea conferri Miseri vos igitur magistri artium, aut gradus in scientijs adepti, vosq; doctores frustra ad beneficia contenditis, itaque parcite labori: neque enim amplius merita aut doctrina, sed pecunia spectatur: meritis itaq; frustra nitimini, cum pecuniæ iam obediant omnia. Docent Theologi, prædestinationem in cœlis sine vlla meritorum prævisione à Deo fieri: equidem, ne minimũ diuinæ maiestati in hoc derogando dico, hodierna die beneficiorũ collationẽ sine vllo meritorum respectu in Ecclesia fieri. Nõ est ergo vobis ô Theologi amplius in meritis spes collocãda, de ijs nemo loquatur: tot enim iã aulicis Beneficia nõ amplius merentibus cõferuntur.

aulicis ea in cõpensationem fasti alicuius conferuntur, tot indulta complẽda sunt, regia ita gratia præcedat necesse est, vt virtus in postremis habeatur & dicere liceat, omnia nihil, quàm meram venditionem & simoniam esse.

An non ô infelices mercatores, ô negotiores detestandi, Dei numen pertimescitis? an non diuina iudicia formidatis? an nõ videtis æternæ vos dãnationi animas mãcipare & ad restitutionẽ obligare

3. Spiritus est beneficia conferre.

Nonne intelligitis, vos vobis ipsis infamiam ignominiãq; adferre? incapaces & minimè idoneos vos ad Ecclesiastica munia obeunda reddere? quãdo nimirũ opus sancti Spiritus, cuius vnius est beneficia benè meritis conferre, vobis ipsis arrogatis, an nõ perspicitis, ô Simoniaci, rerumq; Sacrarum nundinatores, quanã ratione Deus hodierna die peccata vestra castiget? Ipsimet flagello in manus sumpto, & ira feruescẽs vindictam sumit, alia quippe peccatã per alios, per Angelos, per creaturãs ipsas castigauit: hoc vnum ipse pũniuit. Audiant itaq; animæ illæ honoris cupidæ, auaritia deprauatæ, Zachariæ Prophetæ interminantis verba: *Non erit negotiator in domo Domini.*

Zach. 14.

Vt fuerint puniti qui res sacras profanarunt *Daniel 5.*

Vultisne vobis ob oculos ponam, quonam olim modo Deus horrẽdũ hoccce flagitiũ castigarit? Balthasar Nabuchodonosoris successor, postquã sacra vasa, quæ è tẽplo Salomonis in Babylonẽ asportata erant, profanasset, breui tẽporis momento vitã & imperium amisit? Quid tibi igitur futurũ speras nefande Simoniace, qui non modò sacra tẽpli vasa sed ipsa ecclesię beneficia perdis, destruis & ꝓfanas Giezi Elizęi ꝓpheꝛç puer cum res sacras vẽdidisset lepra in castigationẽ peccati percussus fuit. Simon ille Magus, à quo tu nomẽ mutuatus es, & cuj⁹ sub insignibus militas, cũ gratiã patrãdorũ miraculorum

4. Reg. 5. Act. 8.

auro ab Apoſtolis redimere vellet; vitam
iciter perdidit. Et cùm traditorum ille prin-
ludas, ac Simoniacorum coryphęus, poſtquam
inum ſuum Ieſum, quo nihil in mundo repe-
oterat pretioſius; Iudæis vendidiſſet; in ex-
am deſperationem inciderit, & infami laqueo
n finierit: tu qui Eccleſiam vendis, qui benefi-
eſtrahis, an meliorem felicioremque mortem
ectas? Eò quòd Ieroboam ſummum Sacerdo-
profanaſſet, & ineptos ad ſublimem illam di- *1. Reg. 13.*
atem ſubleuaſſet; omnis eius poſteritas cogna-
ue deleta fuit, & ipſius memoria in perpetuum
ita. Et nunc Reges intelligite, qui è cincinna-
calamiſtratis aulæ mãcipijs Epiſcopos effor-
s. Attendite, quæſo, Antiſtites, qui in ſeruos
quinæ miniſtros beneficia ſacra confertis: ſi
eos ſtipendio pro præſtito ſeruitio ornatis, di-
m quoque vindictam extimeſcite.

T nondum hic finis. Narrat inſignis ille hi- *Niceph. li. 1.*
cus Nicephorus, Conſtantinũ Iuniorem Imp. *Eccl. hi c. 33.*
anorum, eò quòd ſacerdotij dignitatem ven-
ſet, ſenſibus priuatum in miſerrimam phre-
incidiſſe; dignum profectò huiuſmodi fla-
ſupplicium. Narrat in vita Leonis IX. Pon- *Lib. 4. chro.*
s Martinus Polonus, Hildebrandum Cardina-
qui factus deinde Pontifex, Gregorius VII. eſt
llatus) legatum Apoſtolicum in Gallias miſ-
vt ſimonias, ſi quas reperiſſet, aboleret, ac iu-
proſequeretur, in Epiſcopum ſimoniacum in-
e; quem huius criminis conuictũ in iudicium
uit, eique litem intendit. Verùm cùm Epiſco- Horrenda
ll ſos teſtes produxiſſet, & ipſe Cardinalis vl- de Epiſco.
s eum cõuincere non poſſet, hac eum tandem ſimoniaco
one aggreſſus eſt: Eia relinquamus humanum hiſtoria:
ium, rem Deo potius committamus: nam ad

Spiritum ſanctũ hæc pertinet diſceptatio, eius hiè honos agitur, ad eum beneficia potiſſimùm Eccleſiaſtica ſpectant. Quare age, ſi legitimè ad Epiſcopatũ te putas peruenisſe, ſi à Spiritu ſancto electus es, canta nobis clara voce, *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.* Quòd cum nefarius ille Epiſcopus præmetu pœnè exanimatus facere præſumpſiſſet; verſiculum quidem inchoauit, dicẽs: *Gloria patri & Filio*; ac diuino conuictus iudicio, nunquam potuit perficere; adeò vt eum ipſum Spiritũ ſanctũ in quem nefariè peccauerat, & in quem impudenter mentiebatur, nominare haudquaquã potuerit.

Gen.25. Ô infelices ſimoniacos, ô infortunatos ſacrilegos! Vos eſtis impius ille & barbarus Eſau, qui ſua primogenita, quibus ipſa ſacerdotalis dignitas annexa erat, miſerè diuendidit. Reſpicite igitur, & horum exẽplo tandem aliquando ſapite, ac ſimiles vobis impẽdere calamitates certiſſimè credite.

Herod lib.5. Refert Herodotus Perſarum Regẽ Cambyſem, vni è iudicibus ſuis, falſitatis cõuicto pellem viuo detrahere iuſſiſſe, ac eadem tribunal eius cõneſtiſſe, quò filius eius Otanes Patri in eo munere ſuccedens, hac ratione admoneretur, æquitatem vt in iudicando coleret, niſi ſimili quo pater ſupplicio vellet enecari. Reſpicite, vos beneficiorũ nundinatores, templorum veſtrorum choros, videte ſedilia quæ aſcenditis, cathedras in quibus vos ipſos venditatis pellibus conueſtitas & corio, ſanguine etiamnũ madentes, & ſupplcijs damnationibusque eorum inſignes, qui beneficia eo quò vos modo, & emerunt & vendiderunt. Vos verò impij, ac nefarij cuſtodini, qui nomina veſtra in rem alienã mutua datis, qui propter rem exigui momenti animas veſtras, ſimul & aliorum æternæ damnationi inuoluitis, quo digni ſupplicio eſſe videmini? An non

Iudæ

e proditoris vos esse dicã imitatores: ille nam- Dominum suum Iudæis tradidit, vos verò ma- n vestram: ille Iesum Christum, vos templum ecclesiam: ille æternis est cruciatibus addictus, haud dissimiles, nisi resipiscatis, manebũt. Vos ur prædones illi estis, qui domũ Domini nostri uncam facitis latronum, vitiorũ receptaculum efariam lanienam. Hoc tantùm vobis solatio on solos vos in Ecclesijs negotiari, verum & . Video namque hîc etiam columbas.

VANTVM verò vos columbæ, malum desig- & sanè nisi peccasletis, vos hodierna die Do- us procul à templo suo nõ eliminaret; at tem- non patitur; Auditores, quid per animalia hæc tetur, ostendere: quod mihi velim ignosci, ve- hoc saltem dixero, in templis (ô impietatem tolerandam) diem condici, locum designari, s impuros volitare, quibus animi voluntas ex- tur. O peccatum & impietatem detestandam! lle abominationem tormentis infernalibus endam! An non hoc est, domum orationis fa- speluncam latronum?

ERVM igitur Domine prædones hos, sacri- hos, simoniacos hos è domo tua expelle. nam admodum magnus ille Abraham è proprijs us idololatram Ismaëlim exegit: ita quoque mme Abraham Ismaeles hos, proxenetas hos clesia sua remoue. Iacob fratri Esau benedi- em præripuit: ita etiam tu Pater æterne, Pater ham, Isaac & Iacob, impios hos Esau, benefi- m quam Ecclesiasticorum mercatores, gra- a & gloria priua; & vtrumque nobis omni- ie, qui in templo sancto tuo nomen tuũ ado- nec negotiationes exercent, cõcede, gratiam hac in vita & gloria post mortem, Amen.

FERIA IV. POST DOMINICAM I. QVADRAGESIMAE.

Generatio praua & adultera signum quærit, & signum non dabitur ei, nisi Ionæ Prophetæ. Matth. 12.

Exod. 7. CVM Israelitarũ ille terror Pharao, & tyrannorum omnium facilè princeps, experiri vellet; num verè Moyses à Deo missus, ac cœlitus destinatus esset, qui populum iudaicum è duro seruitutis ergastulo eriperet; statim ab eodem signa & prodigia postulauit, dicens: *Ostende signa.* At videas hodierna die in hocce nostro Euangelio nouos Pharaones, Scribas scilicet ac Pharisæos, qui cùm tentare vellent ac certò scire, num Iesus, ille pauperculus Nazarenus, verè Dei filius esset, verus illorum rex, & in lege promissus Messias, accedentes miracula ab eo fieri postulant. *Volumus à te signum videre.* Ecce postulata eorum. reliquam porrò rei seriem adiungam, mox vt Virginem Deiparam salutauerimus cum Angelo dicentes:

AVE MARIA.

NIHIL est in rerum natura, Auditores, qtio viciniusad æterni illius & infiniti esse, quod Deum nominamus, cognitionem accedimus, quam ipsa prodigiorum rerumque præter communem naturæ ordinem accidentium, & miraculorum patratio. Illa quippè sunt veluti riui, per quos animæ nostræ ad diuinitatis vsque abyssos conducuntur: illa sunt ignioli & scintillæ, per quas micãtem illum Deitatis solem oculi nostri contemplantur. Vix viderat Sareptana illa vidua rediuiuum filiũ & statim
4. Reg. 17. Heliam Prophetæ loco habet, ac veluti à Deo ad salutem domus suæ missum veneratur; vnde ait:

Nunc

c in isto cognoui, quoniam vir Dei es tu, & ver-
Dei in ore tuo verum est. Quamobrem hoc
um sit, ipsa miracula, quotiescunque contin-
, vera esse diuinitatis indicia: quando enim
o solem ad Iosue imperium stetisse, matrem *Ios.10.*
partum virginē perseueraſſe, corpus solidum *Mar.6.*
is inambulasse, fornacem Babylonicam, igne *Dan.3.*
ensam, minimè nocuisse, statim mihi superna-
lis cuiusdam virtutis ac potentiæ, ab infinito
Esse procedentis, in mentem venit. Cognouit
auid cùm ait, *Qui facis mirabilia magna solus.* *Psal.135.*
em *Solus* addit, vt cæteræ creaturæ excludan- Solius est
d quas nulla ratione spectat huiusmodi opera Dei mira-
tare, vt quæ à manu quæ infinitè semper mo- cula patra-
ur, quæque virtute quadam omnipotente præ- re.
sit, proficiscī & fieri conueniat? cùm hoc ad
n Deum pectet, & nulli alteri sit concessum.
v solus scilicet es Domine, cuius est miracula
re: tu solus es, qui summus naturæ princeps
tifex cùm sis, & rebus, quæ in rerum natura
exiſtunt ita imperes, ac si reuera existerent
s velut in aciem ex nihilo creando producas,
que totius mundi Dominus cùm sies; Θαυμα-
s meritò appellaris & diceris. Natura quidem
olis deliquia in cælo, in aëre tonitrua, flam- Natura &
& fulgura, in mari Euripos, in terra monstra, diabolus fa-
e alias res mirabiles potest producere: verùm dere queũt
n vel minimum patrare miraculum nulla ra- mirabilia
potis est. at nunquã
TESTIS quidem, vos dæmones, elementa miracula.
e concitare, vt inter se digladiari videantur,
estates suscitare, ventos & turbines agitare,
ni vndas excitare, montes denique ipsos trans-
aut concutere; at vbi receditis & omnia pa-
unt, non miracula, at solùm mirabilia fuisse

dicenda sunt. Non vestrum est mortuos ad vitam reuocare, visum conferre cæcis, gressum claudis, paralysin dissoluere, morbos denique ipsos nullo remedio naturali, aut secreto aliquo humorum corporis humani motu, sanare: ita vt verè dicere possimus, nullum à vobis supernaturali quadam ratione, pristinæ valetudini posse restitui.

FIXVM itaque sit ac certum ipsa miracula à solo Deo proficisci, & illa ipsa supernaturales quasdam influxus esse, ac veluti aquas à prima veritate promanantes, propagines fidei, & religionis vincula. Testem huiusce rei habeo D. Augustinum, hic enim lib. 4. de vtilitate credendi, cap. 17. & libro contra Epistolam fundamenti apertissimè confitetur, se vinculis miraculorum in Ecclesia detineri. Post illum quoque Richardus à S. Victore, lib. 1. de Trinitate cap. 2. exclamat: *Domine si error est quod credimus, à te decepti sumus: nam ista in nobis tantis signis & prodigijs confirmata sunt, & talibus quæ non nisi per te fieri possunt.*

Miracula in sola Christi Ecclesia esse testatur August.

Egregia Richardi à S. Victore sententia.

AT quid est miraculum? est noua quædam & præter ordinem probatio virtutis & potentiæ diuinæ, opus quoddam supernaturale, à diuinitate descendens, ac veluti testimonium quoddam altissimi. est signum & nota supremę cuiusdam auctoritatis, actus supremi naturæ artificis, præter communem naturæ ordinem, & vulgarem operandi modum longè excellens, ad gloriæ diuinæ manifestationem, Ecclesiæque vtilitatem productus. Denique est illud signum quod Iudæi hodierna die in Euangelio videre desiderant, dicentes, *Magister volumus à te signum videre.*

Quid sit miraculũ.

VERVM, antequam in altum vlteriùs proueha-mur, & longius in contextus arenam descendamus, considerandum oportet, duo esse hominum genera qu-

Duo hominũ genera à Deo miracula exigunt.

nullo non tempore ac loco Deum tẽtant, no-
ıb eo miracula quotidie impudenter & impor-
è quærentes : obdurati ſcilicet peccatores, &
ı credentes hæretici : *gens mala*, intelligendi
t peccatores, *& adultera*, intellige hæreticos,
s ſcilicet Iſmaëles, degeneres, & adulterinos,
poſtquam matrimonium in baptiſmo cum caſta
Suſanna, Eccleſia ſcilicet, inierunt, ſolennibus
; votis & promiſſionibus peſſundatis, hæreſi ve-
ellici, ſeſe magna cum ſui ignominia impudẽ-
ue, nec non magno laſciuiæ ſigno, coniunxêre.
rimò de peccatoribus verba faciamus.

Hæretici veluti adulteri ſunt.

OBDVRATVS peccator, qui ad ſalutem ad-
at, & infernalia ſe tormenta euaſurum exiſti-
, tacita quadam ratione à Deo miracula videtur
:tere. Hunc igitur non abs re cum bono illo la-
e cõferre poſſe videor, qui cùm toto vitæ tem-
: latrocinia exercuiſſet, in vltimo vitæ articulo
ſtitutus, idque in ligno crucis, miraculum iuſti-
ionis à Domino poſtulauit. Ita porrò fieri vi-
us, Auditores, vt anima in peccatorum volupta-
immerſa, & in ijſdem quodammodo ſepulta,
:cula à Deo ſemper contendat : neque enim fi-
lla ratione poteſt, vt quis tergiuerſans ac mo-
ectẽs ex profundo peccati emergat, niſi ſuam
; infinitis propemodũ miraculis opem inter-
eat, ac cooperetur. Admirandum planè opus
Lazari fuit reſurrectio, imò verò plurimorum
culorum inſtar, videre ſcilicet mortuum iam
iduo corruptũ, iam & fœtidum è ſepulchro
euntem; videre lapidem reuolui, inſtitas &
; diſſolui, animã in corpus redire, & idipſum
n inter homines conſpici. Sed hoc ipſum eſt,
in peccatoris conuerſione videmus contin-
qui confractis inferni foribus, ſemiputridus

Peccator ad iuſtitiã ſine multis miraculis peruenire nequit.

In peccatoris conuerſione nõ minus miraculũ latet, quã in Lazari reſurrectione.

 Ioan. 11.

prodit lapidem & duritiem peccati deuoluit, vincula captiuitatis effringit, cui gratia redit, & peccata dimittuntur. an non hæc infinita miracula sunt!

Iosue. 8.

QVANTVM porrò miraculum fuit, muros ciuitatis Ierichuntinæ, (quæ sexcētis aliquando hominum millibus validè restiterat) ad clangorem buccinę sacerdotalis corruere? an vestra sententia, minus esse miraculum videtur, peruicatiam peccatorum, quæ non ipsi Ierichunti, verùm peccatrici animæ instar murorum est, quæ Dei prȩcepto, legi naturæ, rationiq́ toti mundo communi resistit; ad vocem Sacerdotum, ad sonum verborum Sacramentalium, quæ instar tubarum Euangelicarum sunt, concidere, ac pœnitentiæ viam sternere? Quænam miracula, ecquæ prodigia in Aegypto facta sunt ad vnicum Pharaonem conuertendum? Hem qui labores, quænam inspirationes, quænam admonitiones, quænam signa, quænam miracula requiruntur, vnus te peccator vt bonam frugem redeat, vt relicto peccato in viam virtutis redeat.

Iustificatio & cõuersio peccatorũ cum ruina murorum Ierichuntinorum cõparatur.

Similitudo

ISRAELITAE cùm in Aegyptum famis tempore descendissent, existimantes ibi se quatuor aut quinque ad summum annis mansuros, donec ipsa fames transiisset; quadringentis annis in eadem hæserunt, & mortui sunt, ac posteri eorum nunquam nisi per prodigia & miracula egredi potuerunt. Et verò non aliud denotat, Auditores, quàm peccatorem, cùm in Aegyptum peccati descendit, nunquam redire aut reuerti in patriam posse, nisi Deus prodigia & miracula magno numero edat. *Gens praua signum petit* Sunt, mihi credite, impij, sunt peccatores, qui miracula à Deo efflagitant, quoniam ijs eadem necessaria sunt, vt ad vitam & gratiam

Exod. 14.

iam reuertantur. Verùm his non eſt adeò fir-
er inhærendum, aut noua ſigna exſpectanda; a-
quippè vobis non dabitur, niſi ſignum Ionæ
pheræ; agite pœnitentiam, hoc namq; verum
x ſignum eſt, & omnium miraculorum miracu-
maximum: quamobrem aliud non eſt quod
ectetis; Neque enim aliud Niniuitæ habuére,
aliud S. Maria Magdalena, non Dauid; non de-
ie Petrus Apoſtolus: aliud quoque vos non ha-
itis, nam *ſignum non dabitur vobis niſi Ionæ Pro-*
æ. O tempora! ô mores! Totus hodie terrarum
s miracula inclamat, miracula poſtulat, & abſ-
miraculis vix credere poſſe videtur. Et intereà
t in mundo homines reperire eſt, Deus immor-
s, qui vix ſemel cogitant eſſe Deum, *eſſe aliquos*
es & ſubterranea regna, quique nullum putent
hanc vitam locum ſupereſſe, in quo animæ
mium accipiant, aut quidquam credant à mor-
obis in altero eſſe mundo exſpectandum? Quod
à meipſo, ſed Dauide mihi præeunte aſſero,
it inſipiens in corde ſuo, Non eſt Deus. Verè *in*
e ſuo: ſi enim ore & lingua hoc proferre auſus
et, omnes eum creaturæ mendacij conuiciſſent,
te confitentes, te prædicantes, per vniuerſi
di climata exclamant. *Ipſe fecit nos & non ipſi*
Taceant impij, taceant Athei; eſt Deus, nos
agnoſcimus, nos noſtrum ei eſſe aſſcribimus,
quid ſumus aut habemus, ab ipſo profectum
nihil noſtrum eſt. Quam multos prò dolor,
re eſt, qui miracula huiuſmodi exigant, qui
fidem ore confiteantur, in corde tamen eam
nt, atque ita contingit eos haſce blaſphemias
nere.

Pœnitentia eſt ſignum Ionæ.

Pſal. 13.

Pſal. 94. Omnes creaturæ aduerſum impios, Deum eſſe eſtantur.

NNE fieri poteſt, Deum aliquem eſſe, eum-
ta rigidum & ſeuerum, vt in ſe delinquentes

perpetuis apud inferos torqueat ſupplicijs? anne credendum eſt, in terræ medio ac centro, inferorum locum eſſe, perpetuis ignibus exæſtuantem, in quo damnati & dæmones inauditis cruciatibus caſtigentur? *Magiſter*, ô doctor Sorbonice, *volumus à te ſignum videre*, credere non poſſumus, oſtende, miraculo rem declara, athee, fiat, audi Iſaiam regi Achaz loquentem, *Pete tibi ſignum à Domino Deo tuo, in profundum inferi, ſiue in excelſum ſupra*; id ipſum & ego tibi inclamem. Supernè namque videas Angelos cælo depulſos, ac beata Dei viſione priuatos, in maximam infelicitatem prolapſos. atquonam prolapſos? in infernalẽ abyſſum, ac flammarum locũ. Maguum id profectò ſignum eſt. Dejce oculos, & audies eiulatum, lamenta, ac deſperatione plenam vocem illam Epulonis, *Crucior in hac flamma.* Intuere Dathan, Core, & Abiron cum tabernaculis ſuis, terra dehiſcente, voragine abſorberi: contemplare incendium, & deuaſtationem Pentapoleos, & dicito nobis, vbinam hæc omnia contingant, quo in loco lugubris illa tragœdia peragatur? ac ſigna quam plurima videbis.

Inferos eſſe.

Iſa. 7.

Luc. 16.

Num. 16.

Gen. 19.

EST & aliud genus eorum qui diuinam prouidentiam in dubium vocant, atque vt hanc eſſe credant, miracula efflagitant: multi dicunt, *Quis oſtẽdit nobis bona?* fierine poteſt, vt Deus qui in cœleſtibus illis, & aëreis fornicibus habitat, qui nutu ſuo atque imperio tot regna & prouincias moderatur; Angelorum ſcilicet in cœlo, hominum in terra, auium in aëre, piſcium in aquis, animarum in purgatorio, dæmonum in locis inferis; Deus inquam, hominum curam ſuſcipiat, & erga eos prouidentiam ſuam ſingulatim declaret? adeò vt nihil circa ipſos fiat, quod non Deus ſciat, & perſpectum habeat. *Domine, volumus à te ſignum videre.* Ogens pra-

Qui de diuina dubitant prouidentia.

Pſal. 4.

Deut. 32.

ıua & adultera, impij, inquam, & athei: *Inter-*
a patres tuos, & dicent tibi. Repete priorum
ıporum memoriam, ſciſcitare à maioribus, ve-
teſtamentum perſcrutare, ac plurima ſigna re- 3. *Reg.* 17.
ries: Corui Eliæ in deſerto panem ſuppeditant: *Dan.* 14.
gelus Prophetam è Iudæa in Babylonem capil-
arreptum transfert, vt captiuo qui in lacum le-
um coniectus erat, prandium deferat, Cœlum
loris vice fungitur, ac quadraginta ipſis annis *Exod.* 16.
centa hominum millia in deſerto manna pa-
. Exclamem igitur, ô prodigia immenſa! ô
ıuidentiam Dei ſingularem! an non hinc ſatis
ligi poteſt, ſingularem hominum curam Deum
ere.

Hodie ſi vocem eius audieritis, nolite obdurare *Pſal.* 94.
da veſtra, ſicut in exacerbatione, ſecundum diem
tationis in deſerto, vbi tentauerunt me patres ve-
. Aliud ſignum non quærite, niſi ſignum Ionæ
ıphetæ, nec maius miraculum è cœlo importu-
efflagitate. Vnum hoc ſufficiet, vt in aduerſis
ımen, in dubijs animum, in anguſtijs ſpem ſug-
at. Ionas duplici anguſtia concluſus, ventre *Ion.* 2.
icet ceti, & ceto in ipſis aquis, nunquam ſpera-
eſtitit. *Et ego dixi, Abiectus ſum à conſpectu o-*
rum tuorum, veruntamen rurſus videbo templum *Dan.* 14.
ctum tuum. Daniel in medio leonum conſtitu- *Gen.* 39.
animum non contraxit, Ioſeph in captiuitate *Ion.* 2.
itus ſpem non dimiſit, Ionas in ventre ceti ſuſti-
, & auxilium Domini exſpectat. In hoc ſigno
ces ô anima mea. hoc ſufficiet, & pluſquam ſuf-
ıt, vt inter fortunæ procellas conſtituta non
ıeres, at *ſpera in Deo & fac bonitatem.* Deum ti- *Pſal.* 36.
& in eum confide: *ipſe enim deducit ad inferos* 1. *Reg.* 2.
educit, per triſtia & aduerſa deducens, & per
ac proſpera reducens.

REVO-

REVOCATE hîc in memoriam, quod circa Christum quondam gestum, afflictis solatio est. Ille namque cruci affixus, crudele supplicium pertulit, ac mortem durissimam sustinuit; verùm magna cum gloria deinde post triduum à mortuis resurrexit. Ad eundem planè modum, ô homo, si crux tibi angustiarum toleranda est, si calamitatibus premeris, spera resurgere, & idem ipsum signum quod in Iona peractum fuit, in te peractum iri spera; noli dicere, quod dixit olim filia Sion, *Dereliquit me Dominus, Dominus oblitus est mei*: statim enim subjungeret Dominus: *Nunquid potest mulier obliuisci infantem suum? & si oblita fuerit, ego non obliuiscar tui.* O animarum nostrarum zelator Deus! fatemur & scimus, nunquam te nostri obliuisci posse, nimis enim profundè nos pectori tuo infixos & quodammodo insculptos habes, idque clauis quibus in cruce confixus es.

Matth. 27.

Isai. 49.

DEINDE ipsi sunt hæretici, qui semper miracula efflagitant, & nunquam non signa quærunt. An non auditis, quî semper inclament, Vos Papistæ, vos Romani Iesum in Sacramento Eucharistiæ præsentem adesse dicitis; *non credam nisi videro.* neque enim vlla rei verisimilitudo est, volumus à te signum videre. Idipsum fecit & Herodes, qui à Domino tempore Passionis signum aliquod videre cupidus erat. Fecerunt idipsum & Iudæi, qui eundem Dei filium cruci suffigentes, clamarunt, *si filius Dei est, descendat de cruce, & credimus ei.* Verùm hi Domino non amplius cruci affixo, sed sub speciebus Sacramentalibus latitanti plenis buccis conuitiantur, & clamant, *Si filius Dei es*, &c. hoc est: Si corpus eius in Eucharistia adsit, efficiat vt videamus, & credemus & adorabimus. Eximie magister noster, doctor Sorbonice, *volumus à te signum*

Hæretici miracula quoque postulant

Luc. 23.

Matth. 27.

Exod. 16.

num videre. Tu porrò miniſter Caluiniſta adſis, excenta tibi ſigna producam. In Exodo manna; *Exod. 12.* s Sacramenti ſignum videbis, & Agnum Paſcha- n, item alterum, in Geneſi verò ſacrificium Mel- *Gen. 14.* ſedech. an non vera tibi illa videntur eſſe ſigna? s videre miracula: aperi oculos, & caliginem ac amen tæcitatis ab ijs remoue, ac cum Propheta gio dicito, *Reuela oculos meos, & conſiderabo* *Pſal. 118.* *abilia de lege tua.* Pertinaciam exue, fidem hu- litatemque amplexus, & videbis hîc ſubſtanti- vnam in aliam conuerti, accidens ſine ſubiecto ſiſtere, quantitatem ſine loco eſſe, ac corpus rimis locis exiſtere, nullum tamen locum occu- e, corpus inquam glorioſum non demonſtrans riam; an non hæc verè miracula dicenda ſunt? non tibi hæc ſigna certiſſima eſſe videntur? ni- tu horum omnium credis, at credit Dauid, di- is, *Memoriam fecit mirabilium ſuorum miſeri-* *Pſal. 110.* *s & miſerator Dominus, eſcam dedit timentibus ſe.* amobrem qui omnia miracula, quæ è cælo pro- ſci poſſunt, in vnum conglobata, ac veluti in npendium redacta videre deſiderat, ad Sacra- ntum hoc accedat; Deus enim, cùm corpus ſuum nobis in cibum elargitus ſit, omnia pro- ò miraculorum genera ſimul veluti in ſcenam duxiſſe videtur.

N B vlteriùs procedatis, ô Romani, inclamant im miniſtri, dicitis virtutem & potentiam mi- alorum in veſtra Eccleſia repetiri, atque hanc de ylone veſtra opinionem diffunditis; Sed ipſum iſſimum eſt: nihil enim adeò ab ea alienum. enim à longo tempore fons ille miraculorum rùit; cum fide vbique gentium diffuſa, & ſtabi- , ampliùs iam neceſſaria non ſunt. Erras inſen- miniſtelle, erras, & quidem craſsè, & igno- ranter.

Obijcit hæreticus nullum ampliùs in Eccleſia miraculũ patrari.

ranter. Si enim Centuriatorum veſtrorum centurias, eorumque annales legiſſes, vidiſſes proculdubio, vt vbique ad ſingulos annos, ad ſingula ſæcula, miracula, vſque ad vndecimum ſæculum enucleatè enumerent; ac nil niſi miracula concrepent. Si tēporis ratio permitteret, equidem te per omnes veterum annalium memorias, perque hiſtoriarum omnium campum exſpatiaturus deducerem, ſimulque tibi ad oculum oſtenderem, miracula ad noſtra vſque tempora, & in hodiernam vſque diem in Eccleſia vigere ac permanere.

Centuriatores miracula enumerarunt, quæ in vno quoque ſæculo cōtigerunt, idque vſq; ad ſæculū vndecimū.

NOSTIN' verò in quo miraculorum operatio conſiſtat; aut quam ab cauſam Deus eadē fieri permittat? ipſe tibi per tranſennam dicam, non tam ea ad confirmationem aut ſtabilimentum fidei; quàm ad gloriæ diuinæ manifeſtationem fieri: quin & apertè te docebo, etiam hodierna die & quotidie, in Eccleſia miracula patrari. At non tibi ipſa Eccleſiæ Sacramenta vera eſſe miracula videntur? An non verè miraculum videri queat, aquam quæ corpus in Baptiſmatis Sacramēto lauat, animam ſimul à peccato abluere? an non miraculorum omnium maximum ſit, peccatorum ad gratiam reditus, & iuſtificatio; quam quotidie in Eccleſia fieri conſpicimus? Sanè, vt verè doctor Angelicus, Scholaſticorum facilè princeps, Sorbonicorum columen, ac religioſorum decus, D. Thomas ait, *Iuſtificatio & remiſſio peccatorum eſt maximum opus Dei*, quotidie tamen eā in Eccleſia cōtingere videmus. Quin etiam ignis ille infernalis, qui in damnatorum animas, & in dæmones agit, qui ſpiritus ſunt huiuſmodi actionum incapaces (cùm purgatoriū ipſum denegetis) an non cum miraculo illic agit & operatur? Quamobrem gens praua & adultera, nolite ampliùs ſignū quærere, aliud non habebitis quàm Ionæ Prophetæ;

Miracula potiſſimū fiunt, vt per eadem Dei gloria manifeſta reddatur.

Quotidie adhuc in Eccleſia miracula fiunt.

D. Thom. 1. 2. q. 113.

phetæ; & nisi eodem quo Niniuitæ modo pœnitentiam egeritis, simili flagello castigabimini, ac simile periculum incurretis.

VERVM iam satis superque vos è nobis signa postulastis Caluinistæ, iam nos è contra à vobis signa postulamus & miracula: *Magister volumus à te signa videre.* Qui sitis, vnde missi, quando veneritis, & quid inter nos agatis? Ad eundem planè modum olim Tertullianus Valentinum & Apellem vtrúque hæreticum interrogauit: *Qui estis vos, quando venistis, & vnde venistis, quid facitis inter nos?* declarate nobis qui sitis, ostendite nobis miracula. Caluine volumus à te signum videre, cùm nimirum te missum extra ordinem iactas: Alcoranus tuus recens est; nuper inuentus, biblijs nostris penitus repugnans: cùm tua reformata Religio scateat paradoxis, plena sit prodigiosis doctrinis, cum omni antiquitate pugnans, blasphemijs, sacrilegijs, contradictionibus, priuationibus, negationibus, rebus nullius momenti, & apinis triciſque ac germanis gerris sit refertissima: intereà tamen immediatè à Deo te missum iactitas; profer igitur tua miracula, produc tuæ auctoritatis testimonia, promas quibus tibi credere possimus litteras, profer tabulas, *Volumus à te signum videre.*

Lib. de præscrip. hæret.

Ostendant hæretici miracula, à quo missi sint.

QVEMADMODVM enim in omni benè instituta republica læsæ maiestatis crimen haberi consueuit, si quis absque plena Principis auctoritate milites conscribere, & exercitum in regno aliquo colligere conetur. Ita quoque tu Caluine, (proh rem indignissimam!) tympana pulsare, & tubam inflare in omni Ecclesiæ dominio ausus es: ac milites cauponarios, leuis armaturæ equites, Lurcones & helluones & homines insensatos conscribere, non exhibitis litteris quibus te missum osten-

deres

deres auctoritatem stabilires, non exhibito breui aliquo, aut decreto magni illius Ecclesiæ Monarchæ. Verè igitur vos læsæ maiestatis rei; tum diuinæ tum humanæ; vos rebelles; vos turbulenti; vos denique seditiosi estis. ita vt verè Pontifex dixerit Innocentius: *Non sufficit, quod quisque dicat se esse missum à Deo, hoc enim omnes hæretici iactitant, sed oportet suam missionem probare per miracula.*

Innoc. III. de hæret. c. Cùm ex iniuncto.

Omnes quotquot à Deo missi fuere ad nostram doctrinam edocendâ, semper donum miraculorum patrandorum habuêre.

HINC igitur discatis oportet, ô Catholici, & vos imprimis, qui seducti & errore excæcati estis: omnes hosce ministros pseudoprophetas esse, cùm nunquam opere aliquo supra communem naturæ ordinem edito, vt ipsa miracula sunt; vnde missi & à quo, cõmonstrare potuerint: & cum summus ille Deus nunquam legẽ aliquam promulgauerit, quam non simul & miraculis confirmarit; & cùm nullum vnquam in mundum ad nouam aliquam doctrinam docendam miserit, quem non pariter & miraculorum dono decorauerit, vt ijs ad quos missi erant, & quibus prædicaturi venerant, hinc crederent illos à Deo verè esse distinatos. Video Eliã in lege Moysis cum Prophetis Baal disputantem ad miraculorum patrationem descendere. Lex ipsa in monte Sinai dabatur cum sonitu tubarum & fulgurum; *& ecce cœperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem, clangorq; buccinæ vehementiùs perstrepebat.*

3. Reg. 18.

Exod. 18.

QVO quid aliud docemur, quàm legem & doctrinam à Deo missam, & mittendam, semper miraculis stabiliendam, vt ijs quibus annuntiaretur, de eius veritate constaret. Moses à Deo electus & missus, vt in Aegypto populi rebus patrocinaretur, & Pharaoni, quo Hebræos captiuitate solueret, suggereret, virgam habuit miraculis insignem, quæ

Exod. 4.

in te-

ſtimonium eſſet eum verè & legitimè à Deo *Dan.14.*
um. Daniel Propheta ab eodem, & ad idem
inò negotium in regnum Babylonicũ miſſus
aculorum donum habuit, vt ſomnia ſcilicet
iicaret, cogitationes internas aperiret, & inti-
s animi receſſus declararet, leonum feritatem
mpeſceret, inſtar agnorum eos manſuetos red-
et, vt ſenes impios & peruerſos cõuinceret, in-
ias Suſannas defenderet, Regum denique cogi-
iones interpretaretur. An non verè nobis illa
racula videntur ? Ipſe quoque Dei filius Ieſus
riſtus, à Deo ipſo ſine vllo medio in hunc mun-
m miſſus, vt legem gratiæ hominibus promul-
ret, miraculorum virtutem cunctipotentem
cum attulit, *Opera quæ ego facio, ipſa teſtimo-*
um perhibent de me. ipſe quoque Satan tene-
arum princeps, ſcire deſiderans num auſte-
s ille ieiunator in deſerto, verè Dei filius eſ-
t, petijt vt miraculum aliquod ederet: *ſi fi-*
us Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant. Di-
eris quidem inquit oppugnator, Meſſias eſſe,
c nouus Hebræorum legiſlator; at ipſe mihi per-
uadere vix poſſum, niſi miracula à te videam pa-
rari, *dic ergo vt lapides iſti panes fiant:* hinc oſten-
le miſſionem tuam. An non meminiſtis legationis
llius quam Ioannes Baptiſta ad Chriſtum deſtina-
uit? in qua cùm legati à Chriſto petijſſent, *Tu es* *Matth.11.*
qui venturus es, an alium expectamus ? Tũne
Meſſias es, tune Filius Dei es? tune ille legiſla-
tor quem in lege promiſſum pręſtolamur? Chri-
ſtus aliud non reſpondit, quàm quę parrabat mira-
cula, dicens: *Ite dicite Ioanni, cæci vident, claudi*
ambulant, leproſi mundantur, mortui reſurgunt, &
pauperes euangelizantur ? Ac ſi dicere voluiſſet;
Ite; ne amplius dubitetis, miraculis enim me eſſe

Chriſtus nouam doctrinã promulgaturus miraculorũ donum habuit. *Ioan.10.* *Matth.4.*

demonſtro, cùm cęcis viſum, claudis greſſum, le
profis ſanitatem conferam, mortuos denique a
vitam reuocē Atq; hęc miſſionis meę ſunt inſigni
ac literę patentes.

Hinc igitur manifeſtum euadit, eos, qui à De
ſeſe ad nouum Euangelium prædicandum miſſo
gloriantur, litteras extraordinarię ſuę miſſioni
in promptu habere debere, donum ſcilicet mira
culorum. Quamobrem cùm vos Caluiniſtę hac de
re gloriemini, & huiuſmodi vos eſſe iactitetis; ex-
hibete nobis ſigilla veſtra, tabellas, paragraphos
ac ſigna litterarum veſtrarum. Hoc ipſum quoque
olim à Gnoſticis teſtis ille antiquitatis requireba
Tertullianus *Probent*, inquit, *ſe nouos Apoſtolos eſ-
ſe. Volo virtutem eorum proferri: agnoſco verò ma-
ximam virtutem eorum, qua Apoſtolos in peruerſam
æmulantur. Illi enim de mortuis ſuſcitabant, iſti de
viuis mortuos faciunt.* O diuinam & omni laude di-
gniſſimam ſententiā! Irridet ille hęreticos ac quo-
dammodo nefaria Caluini miracula prę ſagit, qui-
bus hominem, quem viuum ad vitam reuocare pu-
tabat, mortuū reddidit, vt multi auctoritate gra-
ues ſcriptores, ac cum primis Surius, & Bolſecus
commemorant.

Lib. de præſcript. Irridet ſui temporis hæreticos Tertullianus, quod miracula edere non poſſent.

Eraſmus. in dia triba ſua de lib. arbitr.

IPSE quoque Deſ. Eraſmus, licet non vſque
adeò boni in fide Catholica nominis, Lutheranos
ſemper exagitabat, ac miracula ab ijs efflagitabat:
atque hoc inter cætera: *Non credebatur Apoſtolis,
niſi miraculis fidem aſtruxiſſent doctrinæ: nunc qui-
libet ſibi poſtulat credi quod affirmat, ſe habere ſpi-
ritum Euangelicum. Apoſtoli quoniam excutiebant
viperas, ſanabant agrotos, excitabant mortuos, ita
demum creditum eſt, & vix creditum eſt paradoxa
docentibus. Nunc cum iuxta cōmunem opinionē ad-
ferāt pœnè παραδοξότερα nullus adhuc illorū exſtitit.*

qui

vel equum claudum ſanare potuerit. O verba o-
i præconio digniſſima! & quam benè hæc ſcri-
ſti Eraſme?

LVTHERVS porrò auerno oriunda peſtis, quæ Lutheri arrogans reſponſum.
:am Germaniam contagio ſuo infecit, impudẽti
ıè & arrogãti reſpõſo hoc à ſe auertere conaba-
r; ita namq; in comment. in Pſal. 44. *Eructauit:*
:ipſit, *Obiiciunt*, inquit, *Papiſtæ fidem me meam,*
doctrinã miraculis non confirmaſſe. Quibus reſpõ-
o, hoc maximum eſſe miraculũ, & maius miraculis
ıquã factis, quod doctrina mea in tam breui tempo-
ſine vllo miraculo ſe dilatauerit. Notate quæſo per
ıctam hominis frontem & ſuperciliũ. *tantũ hoc*
amq; *miraculi habet, quantũ lapides deorſum ten-*
ere. aiebat magnus ille Angliæ Cãcellarius Tho-
nas Mor. ipſa etenim morũ libertas, ipſa voluptа-
ıs conceſſio, & conniuentia in ſceleribus, ipſa co-
quina ac taberna, homo ſceleſtiſſime, tantã tibi ho
ninum multitudi ẽ adiunxerunt, vt mirum non
uerit, doctrinã illam ad vulgi aures & palatum
ıccommodatam, in tantum tãtillo tempore inua-
leſcere ac propagari potuiſſe.

AVDITE egregium, huicq; rei maximè quadrãs
Calliſtæ meretricis apophethema; quæ cùm A-
thenis, vbi corpus ſuũ vulgabat, plurimorum ad-
oleſcentum animos, qui Philoſophiæ operã dabãt, Calliſtæ meretricis dictum ſocrati.
voluptatibus inſcaret, atque à ſcholis auerteret,
quadam die Socrati iocans dicebat: Qui fieri dicã,
doctiſſime Socrates, vt doctrina & philoſophia
tua neminẽ amaſiorũ ad te queas adducere quãdo
tot ipſa à ludo tuo adoleſcentes amoribus meis Mahometus aiebat ſe doctrinam armis ſtabiliuiſſe.
irretitos, abduco. Cui Socrates quàm promptiſſi-
mè reſpondit; *Tu ad voluptatis decliuia, ego ad vir-*
tutis ardua traho atq; ita nõ eſt mirũ plures tibi ad-
hęreſcere, teq; ſequi. Oriẽtis ille Antichriſtus Ma-

Mahometus aiebat se doctrinam armis stabiliuisse.

hometus,dicere solebat , Christum quidem miraculis fidem suam confirmasse,armis verò & gladio se suam: at vos Luthere & Caluine meritò vos vestrâ libertate voluptateq; astruxisse, dicere poteritis. Porrò hæretici nolite amplius signum quærere,nolite miracula efflagitare: cõstat quippè vos pseudoprophetas esse, ingestos ac quodammodo intrusos,lupos,ac ministros Satanæ. Missionem.n. non ostenditis, auctoritatis datæ decretum vobis non est,patentes denique non exhibetis. Quamobrem Catholici hos veluti pestes & orbis perniciem remis velisq;,fugite,ac furias hasce infernales cauti pertimescite.

Tu porrò fidelium omnium caput,Ecclesiæ princeps,hæresum exstirpator qui facis mirabilia magna solus,quiq; miracula in Ecclesia cum necesse, & visum fuerit,operari nõ cessas;hodierna,quæso, die ea in peccatorum gratiam declares *gens prava* namq; *signum quærit*. Operare quæso magnum hoc miraculum,iustificationẽ s. eorum, peccatis eorũ ignosce,vincula quibus captiui detinẽtur disrumpe,atq; è peccatis,in queis veluti sepulti & obruti iacẽt,educito. Genti autem huic adulteræ, hæreticis. s. ac Nouatoribus aliud signum dare noli,quàm vt,ô Domine, qui *non vis mortem peccatoris*, ad te conuertantur: aperi igitur & reuela oculos eorum vt errore agnito ad te reuertãtur, voluntates eorũ immuta,animos peruicaces emolli, ac misericordiam ad te reuersis exhibe.

Ezech.33.

Feciſti,ô Domine,tot in Aegypto prodigia, tot miracula ad vnius Pharaonis animum emolliendũ feciſti; idipsum quoque in tot animarũ obdurata-rum salutem præsta. reduc ad Ecclesiæ tuæ caulam oues errantes, ô pastor benignissime: vt tam ipsi quàm nos,sub eodẽ Deo,sub eodem Redemptore

eodem

em paſtore,& in vna eademq; Eccleſia viuẽtes
ıles tibi hac in vita gratias,& laudem in alte-
eddamus. Amen.

ERIA V. POST DOMINICAM I. QVADRAGESIMÆ.

ɔmine fili Dauid miſerere mei, filia mea male à dæmonio vexatur. Matth. 15.

FIGVRA.

CVm vidua illa Thecuitis vnicum qui ſibi reſtabat filium,quemq; illa ſingulari amore proſequebatur,ad mortẽ poſtulari, ſuppli- 2. Reg 14.
ij q; iam iam à cognatis ſubijc ẽ lum videret:ge-
nẽs atq; oculos lachrymis ſuffuſa Regi Dauid prin
ipi ſuo ad pedes ſupplex procidit,humiliq; obſe-
ratione ne ſe ſemẽq; ſuũ deleri & familiæ nom ẽ
extingui ſineret, ac filio vitam hanc & communẽ
ſpiritum concederet, poſtulauit. Idipſum mihi hodierna die videre hîc videor Auditores.Ecce enim hic mulierem Chananæã in ſcenam prodeuntem:quę cùm filiam ſibi chariſſimam,quam illa,vti oculos diligebat, ab æterna iuſtitia ad nem ẽ poſtulari videret,vt de ea tartarei illi Carnifices, id eſt diaboli,ſupplicium,miſer è eam torquendo,ſumerent.Redemptori Ieſu Chriſto,Domino ſuo naturali ſupplex ad genua aduoluta eſt,& lachrymans ac ſuſpirans filiæ ſanitatem ſuiq; conſeruationem efflagitauit. Inſigne argumentum eſt, Auditores,latiùs id vobis deducendo explicabo,ſi Virgini priùs ſalutationem impertiuerimus: dicamus igitur cuncti.

AVE MARIA.

Influxus cæleſtes maximè admirantur Philoſophi.

Sublime illud ingenium Ariſtotiles, & omnis quotquot à duobus aut tribus annorum millib. exſtitere, Philoſophorum turba, nihil adeò in rerum natura, quã occultas illas qualitates in cælis latitãtes, quas influxus vocamus, admirati ſunt. Magna quippè eorum vis & potentia, adeò vt omnia, quæ ſupra communem naturæ curſum in elementorum diſpoſitione contingunt, eiſdẽ velut cauſæ primariæ, ac ſingulari adſcribi queãt & imputari. Si enim ab ijs cauſam fluxus & refluxus in mari, & quid Euripũ reciprocare faciat, quid metalla ſub terra ſita excoquat, ac ſublimet; quid in oſſibus medullam exſiccet, ac redire cogat; cur magnes ferrũ, ac ſuccinũ paleas & feſtucas ad ſe trahat, inquiras; nulla alia ratione data, ad influxus cæleſtes & operationes occultas ſtatim deſcendent.

Influxus orationis ſunt longè præſtantiores influxibus cæleſtibus.

INFLVXVS porrò occulti orationis longè maiores & præſtantiores ſunt influxu illo cæleſti, eorumq; effecta magis admiranda; vires eorum naturam ſuperant, ac longè ſupereminent. Senſit hoc vt præclarè omnia, flumen illud aureum eloquentiæ Chryſoſtomus, in homilijs in epiſtol. ad Epheſios; *Orationis*, inquit, *vis naturam ſuperat.* vires porrò eius iam aperiam.

Comment. in Epheſ. ſer 13.

Num. 16.

FVIT ipſa Moyſis & Aaron oratio, quæ terram fecit dehiſcere, vt Core, Dathan, & Abirõ deuoraret Fuit oratio, quæ maris Rubri ſinum aperuit, ac ſexcẽta hominum millia, præter vxores ac pueros ſicco pede traduxit. Fuit triũ puerorũ oratio, quæ rabiem camini cohibuit, calorẽ compreſſit, ardorem & flammam in fornace Babylonica exſtinxit. Fuit Ioſue magni illius Iſraẽlitarum ducis oratio, quæ ſolẽ ſtare fecit, & vlterius vetuit procedere: atque

Exod. 14.

Dan. 3.

Ioſ. 10.

Digitized by Google

Ezechiæ, vt eiusdem è contrà vmbra retroce- *Isa.38.*
ret. Quid Plura? Eliæ oratio omnem cæleſtium *3.Reg.17.*
axuum curſum impediuit, atq; omniũ Planeta-
n potentiam virtutemq; ad nihilum redegit, a-
vt tribus ipſis annis & medio pluuia in ciuita-
n Samariæ non deſcenderet. Oratio ignem cælo
it deſcendere, & hunc ita vehementem, vt etiã
ides & ſaxa cõſumeret. Oratio deniq; mortuos *3.Reg.18.*
ſuſcitauit, farinam multiplicauit, oleũ per Pro- *3.Reg.16.*
etarum manus fecit in immenſum excreſcere. *4.Reg.4.*
ANNE vnquam de huiuſmodi influxibus loqui Mirabiles orationis effectus.
idiuiſtis ô Philoſophi? Anne poteſt corpus, qua-
raginta dierum ſpatio, ſine cibo, ſolo naturæ aux-
io, integrum permanere? Præſtitit id oratio, pri- *Exod.34.*
nò quidẽ in Moyſe ſuper montem Sinai: deinde in *3.Reg.19.*
lia, in ſolitudine Horeb; ac longo deinde poſt tẽ- *Matt.4.*
ore, in deſertis Paleſtinę locis, in Seruatore no-
tro Chriſto Ieſu Anne natura efficere poteſt, vt
corpus ſolidum, ferrum quoq; & quidquid graue
eſt, ſuper aquas inſtar pluuiæ ſupernatet? Effecit *Matt.14.*
oratio, Video namque Petrum ſuper mare veluti
in terra ambulantem, & in aquis nõ ſecus ac in pa-
uimento incedentem; *& deſcendens Petrus de na-* *4.Reg.6.*
uicula ambulabat ſuper aquam. Video ad Heliſæi
iuſſa ferri fruſtum velut leue & plumeũ in flumi-
ne natitare. Ve. è igitur, ô admirandam orationis
vim! exclamem.

TRADVNT naturaliũ rerũ ſcriptores in mari Piſciculus remora cum oratione collatus
piſculum eſſe. Græcis quidem Echineida, Latinis
verò Remoram dictum, cuius hanc eſſe vim aiunt, *Ariſt. l. 2. de*
vt etiam in medio Oceano plenis exſpatiantes ve- *hiſt. anim.*
lis, ac ventis tumentes naues ſiſtat: huic ſi oratio- *cap.14.*
nem piſciculo ſimilẽ dixero, haud multũ mihi er-
raturus videbor: ipſa namque eſt piſculus in la-
chrymarum mari natitans: Ipſa eſt Remora, quę

maximas licèt naues in mari mundi huius fluctuantes vnico momento fistit ac moratur. Euagentur & discurrant maximæ tentationum infernalium naues; prout lubitum fuerit, vētorum procellæ, quātum potuerint, insurgant; minimus ille piscículus oratio, in pietatis vndis euagatus, potis est illas fistere, atque tranquillitatem superinducere.

Plut. in conuiuio. sept. Sapient. Anne meministis disceptationis illius & disputationis, in docto illo septem Sapientum conuiuio habitæ, inter Philosophos & Reges, vt quid in mūdo fortissimū foret, hæc ratione inquirerēt & intelligerent. In quo cùm Aethiopiæ Rex sententiā dixisset, ipsam rerum dominam Fortunam omnib. fortitudine antecedere: eius opinione Thales confutata esse dixit Necessitatē, quippè quæ omnia & perfringeret ac domaret. O miseri ethnici nōdum aliquis vestrum ad veritatem peruenit, vestra mihi venia in hāc liceat disputationē descendere, finite me meum quoq; symbolū conferre, ac liberè quid sentiam exponere; nullus adhuc vestrum veritatis scopum tetigit, quare ego pro meo symbolo dico, omnium rerum fortissimam esse orationem. Illa namque dæmones fugat. *Hoc genus dæmoniorum nō eijcitur nisi in oratione & ieiunio.* illa siquidem de

Gen. 23. Angelis triūphat. Iacob Patriarcha tota nocte cū Angelo luctatus, adeò eum defatigauit, & orando obsecrandoq; molestus exstitit, vt cum benedictione ab illo dimissus sit. Hic Iacob ipsa est oratio, quæ cœlo quodā modo importuna existēs, ac precibus veluti fatigās, impetrat quod postulat, victoriamq; insignem consequitur; *regnum* quidem *cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*, ante omnia verò ipsæ preces & oratio.

Potens ille Monarcha Assuerus, centū ac viginti septem prouincijs imperitans, ab India nimirum

vsque

que Aetiopiam, in tantum venuſtate ac pulchri- *Eſther.2.*
dine humilis Eſtheris captę fuit, vt eius ſeſe me-
is ſubmittẽs, vltrò ac ſpõtè ei promiſerit quid-
id illa demũ eſſet poſtulatura, *Etiamſi dimidiã*
rtem regni petieris, dabitur tibi. An non tu ô ſpe-
oſa Eſther, adeò regi grata exiſtens, præſtantiam Oratio collata cum regina Eſtheræ
excellentiã orationis declaras? haud dubiè ora-
a eſt venuſta illa regina, tantis meritis gratijsq; ꝛ
ecorata, vt ſummus ille ac cæleſtis Aſſuerus, verꝰ
tius mũdi rex, amore eiꝰ fuerit irretitus, vt om-
a poſtulata libentiſſimè cõcedat. *Omnia quæcũ-* *Marc.11.*
ue orantes petitis, credite accipietis, & fiet vobis
quàm igitur grata & cara oculis diuinæ maieſtatis
ciſtis? tu enim es delitiæ Altiſſimi, cœlo gratiſſi-
ma, te nihil in mũdo aut fortius reperitur aut va-
dius, tu Deum ſuperas, idq; in manu fœminæ, &
ſius quidẽ peccatricis, imò verò Chananæę. Atq;
æc eſto concionis noſtræ & Euangelij hodierni
ateria. *Egreſſus Ieſus ſeceſſit in partes Tyri, & Si-*
onis, & ecce Chananæa. De Chananæa igitur hac,
q; eius obſecratione verba faciamus, ac deindè
e reſponſo, quod à Domino accepit.

Ac primò quidem, mulier hæc Chananæa dicta *Lib.2.c.14.*
it, quod de progenie Cham qui filiorum Noë v-
us fuit, vt Lactantius Firmianus ait, orta eſſet, qui
ùm maledictus à patre fuiſſet, in eã mundi partẽ
eceſſit, quę hodie Arabia nominatur: & eã nomi-
e ſuo Chanaan nuncupauit, è qua fœmina hęc
enita fuit, vnde Chananæa nuncupata eſt. Verùm
animæ pię ac fideles, ſi ipſam orationis tabulam
d viuum colorib. ſuis depictam, ac pulchritudine
eruore, & reliquis ſuis inſignibus ac proprietatib.
dumbratã, num quam videre vobis contigit: hęc
pfectò mulier eã manu ſua delineatã apertiſſimè
demõſtrabit. Nihil ſanè vnquam huiuſmodi vidiſ-

ſe memini. Oſtẽdit illa hic fidem, qualem vix quiſquã credat. *O mulier magna eſt fides tua.* Patientia & perſeuerantia incredibili ſeſe munit, *Ecce clamat poſt nos*, aiunt Apoſtoli: humilitatẽ præſefert admirabilem, cùm ſeſe pauperem catellam vocat: *etiam Domine, nam catelli edunt de micis.* Atq; hinc diſcamus oportet, orationẽ ſine fide nullius penitùs eſſe momẽti, ſine humilitatẽ deficere, ſine perſeuerantia nihil obtinere. Ita vt currus triũphalis orationis, trib. illis inſignibus rotis feratur, quib. ſi quartam, nempe charitatem, adiunxeris, igneum illum Eliæ currum habueris: ille namq; igneo curru in cœlũ translatus fuit, quemadmodũ ſacra ſcriptura ceu rem admirabilẽ & miraculi plenam ob oculos ponit. at oratio rem longè mirabiliorem efficit: quippè quæ currus eſt, qui quatuor rotis fertur, igne charitatis exæſtuans, & animas, non per aërem, vt currus ille Eliam verùm ad tertium vſq; cœlum, vti D. Paulum, transferens, & ſubleuans.

Oratio in curru quatuor rotis. inuecto triumphat. 4. Reg. 2.

Oratio animas inſtar S. Pauli vſq; ad tertium cœlum rapit

Chananæa igitur hæc mulier præclaris hiſce virtutibus decorata, *Egreſſus de finibus illis*, terrã Chanaan, id eſt maledictionis, relinquens, in Iudæam venit & Chriſtum Dominum acceſſit. O felicem acceſſum, ô fortunatum aditum! Ieſus ille mitiſſimus accedit, & humilis illa Chananæa obuiam procedit. Quib. in reb. inſignia myſteria latitare credẽdum eſt. Hinc etenim diſcatis oportet, peccatores, quantis ſpatijs Deus è cœlo cum gratijs & benedictionibus deſcendit, ijſdẽ vos è terra Chanaan id eſt peccato, mundũ relinquẽdo egredi, & quãdo gratiam ſuam præuenientem offert, eidem cum gratia cooperãte debere obuiam procedere, ita vt quemadmodum Deus à parte ſua progreditur, ita vos à veſtra ſimiliter progrediamini. Quod inſignib. vobis allegorijs & ſimilitudinib. declarabo.

Vt Deus gratiã nobis offert, ita quoque ad eam recipiendam anima præparanda eſt

An

An non meminiſtis eius, quod in Numerorũ li-
ro legitur? quomodo ſcilicet duo viri in deſertũ
inai venerint, botrum è vitibus Chanaã humeris
iis in vecte portantes. Qua re edoceris peccator
otrum ſalutis tuæ, quamdiu in deſerto mundi hu-
us erras, & habitas, adeò grauem eſſe, ac tanti põ-
leris, vt à duobus ferri eum neceſſe ſit à Deo ſcili-
et, hinc tibi bona inſpirante, & à te illinc gratiæ
latæ cooperante.

Chriſtus Dominus onuſtus ad montem Caluariæ
›rogrediens, cruci portandæ ſolus ſufficiens præ *Matth.27.*
›ænarum dolorumq; acerbitate, non fuit, opus ſ.
:rat vt Simon Cyrenæꝰ ei ſuccurreret, vnde factũ
:ſt, vt duo ſimul onus hoc portauerint. Quo quid a
iud declaratũ fuit, quam Deũ ſolum ſaluti noſtræ
ion intendere, verum noſtrum quoq; eſſe manum
›peri admouere, ac crucem cum eodẽ ferre. Ipſe
quidẽ pro nobis ſatisfecit, & pro totius mundi ſa-
lute in cruce mortẽ paſſus eſt: hæ eius partes fuêre:
verũ nos nobis eius ſatisfactionem, ac merita paſ-
ſionis & crucis applicemus, hæ erunt noſtræ.

Solus Deus ſalutem noſtram operari non vult, homo ſimul cooperetur oportet.

Axioma hoc eſt Ariſtotelis, quod huic rei optime
viſũ eſt quadrare. *homo hominẽ generat & Sol*, de iu
ſtificatione autẽ meritò dicere poterimus, *Deus &
homo ſaluãt hominẽ*. An nõ nouũ hoc & inſolitũ vi- *Ariſt.2.*
detur ô docti? Teſtẽ huiuſce rei habeo Aug. *Qui fe- Phyſ.*
cit te ſine te, nò poteſt ſaluare te ſine te. Deꝰ in mola-
ri huꝰ creationis, ſine vllo tuo labore aut moleſtia
cõ›riuit, verũ niſi tu ipſe coopereris ſaluare te non *Geneſ.28.*
valet. eſſe tibi ſolꝰ dedit: at ſalutẽ ſolus dare nõ po
teſt. Egregiũ porrò & illud eſt, q̃ Scala Iacob vna
extremitate tãgebat cælũ & altera terrã, ipſiq; An-
geli eidẽ innitebãtur. Scala iuſtificationis extremi
tate vna quæ Deũ gratia ſua præueniẽtẽ reꝑsẽtat,
tãgit cælũ altera verò terrã, id eſt hominẽ coope-
rantem

rantem, ac in ea animæ discurrũt, atque instar Angelorum saluantur. An non hæ præclaræ figuræ sunt; modò veram historiam declaremus.

Et ecce Chananæa egressa de finibus illis. Eisdem quibus Iesus, spatijs è Sidone & Tyro venerat Chananæa è Chanaã, & finibus eius egressa est. Orẽ notatu dignissimam! Mulier hæc, vt Euangelij verba sonant, non modò maledicta hac terra egreditur, verũ etiam omnib. finibus ei⁹ *Egressa est de finibus illis.* Neq; enim satis est peccatum relinquere, verũ ex omnibus quoq; eius finibus nos egredi necesse est, cunctasq; peccati occasiones fugere. Non satis est, ô matronæ, peccata sacerdoti confiteri: nondũ finibus eorum egressæ estis. Video quippè adhuc cineres & pulueres in capitibus vestris, non quales in die cinerum pœnitentiæ loco vsurpastis. Video adhuc tinctas illas genas, ac purpurissatam faciem, video adhuc vos nudo pectore lasciuientes, video etiamnum fastigiata illa crinium paramenta, ac calamistratos capillorum nodos. Verùm omnibus hisce occasionibus egrediendum est, huc vos hodie Chananæa illa inuitat, atq; hanc in rem nouas adhuc figuras notate.

Non satis est peccatum relinquere, verùm fugiendæ sunt quoque peccati occasiones.

Figuræ.

Præceperat olim filijs Israel sub Pharaonis imperio constitutis Deus, vt cum tota familia, gregibus omni denique substantia Aegypto egrederentur. *Cuncti greges pergent vobiscum, nõ remanebit ex eis vngula.* Quadrat hoc in vos, ô peccatores, qui sub duro infernalis illius Pharaonis imperio & captiuitate detinemini. Egredi vos Aegypto vult Deus, peccata scilicet ac nullam in eo occasionem relinquere, quæ fortassis iterũ ad id vos inuitaret. Loth è Sodoma cũ tota sua familia egressus est, nihilq; in ea reliquit, cui⁹ amor eodẽ illũ compelleret. Egredimini igitur vos Lothi, & egredimini peccatores

Exod. 10.

Genes. 19.

è Sa-

Sodoma, id est flagitijs & peccatis vestris, timete ulmina, credite Angelis, confugite ad mõtes pœnitentiæ: verùm cum tota familia, auferte omnes rorsus occasiones, quæ vos, eodem vt rediretis, forsitan inuitarent, & cogerent.

Non satis fuit Moysi idolum & vitulum conflatilem cõminuisse: verùm eum totum in cineres redegit, *arripiensq; vitulum quem fecerant, combussit & contriuit vsq; ad puluerem, quẽ sparsit in aquam ac dedit ex eo potum filijs Israel*. Exod. 32. Signum hoc est, Auditores, nõ sufficere idolum peccati disijcere ac comminuere: verùm penitus id ex animo euellendum, & cineres eius deuorandos, id est occasiones, quibus ad id iterùm committendum incitaremur: cineres quoq; illius digerendos, vt nulla eorũ amplius restet memoria. Saul Rex Israel à Deo mandatũ acceperat, vt Amalec exstirparet, omnemq; exercitum eius deleret, quin & ipsa quoq; animalia occideret. *Percute Amalec & demolire vniuersa eius*. 2. Reg. 15. Sub obscuris illis inuolucris latitant eximiæ res Amalec scilicet, id est, peccatũ, esse percutiendum & simul omnia quæ ei adhærent, etiam minimas occasiunculas euertendas.

En vobis aliam adhuc allegoriam è Leuitico: quãdo scilicet victima aliqua in sacrificiũ pro peccato offerẽda erat, mandauerat Deus vt omnia extra castra cremarentur, donec in fauillam redacta essẽt. Lex autem hæc est: *Cremabitur in altari tota nocte: tolletq; sacerdos cineres, quos vorans ignis exussit, & ponens iuxta altare auferet eos extra castra, & vsq; ad fauillam consumi faciet*. Leuit. 6. An non hoc ad nostram doctrinam mãdauit Deus, vt quando scilicet sacrificium peccati nostri facimus, atq; id immolamus, extra mundũ id faciamus, vt omnia igne charitatis & contritionis flãma comburantur, nihil vt remaneat

neat reliquum, nec ſubiectum, vel occaſio, aut minima tentatio? in cineres id etiam redigendum eſt, nulla vt eius amplius memoria ſuperſit. Anne igitur nobis allegorias deeſſe putatis? vnã adhuc ad dam è Geneſi productam: Pia illa matrona Sara, Abrahamo marito ſuo dicebat, *Eijce Ancillam & filium eius*. neq; enim illi ſatis erat Iſmaelẽ expelli ſimul quoq; & matrem eiectam volebat. O Sara anima inquam pia, non ſufficit te Iſmaelem illum peccati à te eijcere, ipſa quoq; eiuſdem mater, id eſt, occaſio, eâdem opera eijcienda eſt.

Gen. 12.

Egrediamur igitur, egrediamur è peccatis hiſce noſtris, ex hiſce occaſionib. ſequamur Chananæã, iã.n. in cãpis eſt & in itinere conſtituta: ecce eã hic ante Ieſum audiamus illam loquentẽ *Domine miſerere mei, filia mea malè à dæmonio vexatur*. Domine ſi vmquam matrem in anguſtijs poſitam, aut mulierẽ afflictam videris, ecce eam hic ante pedes proſtratã. Vnica mihi eſt filia, in qua tota mea ſpes poſita eſt, vnica mea felicitas ac deliciæ, quæq; miſerã ſolari ſenectã poterit, & eã prô dolor dæmones mirũ in modum torquent, ac vehementer atq; inhumaniter diſcrutiãt. Scio quoq; te Domine dæmonib. imperare, eos expellere, & eijcere quotieſcumq; lubuerit: miſerere igitur mei & filiæ meæ. Quis hoc te docuit ô mulier? quis hac obſecro tibi ratione miſericordiam petere ſuaſit? quis te illud *Miſerere mei*, quod Dauid rex vſurpare ſolitus erat, edocuit? Non eſt profectò dubium, quin aliquis tibi antea dixerit, duobus hiſce verbis, Dauid regem duorũ grauium criminum, adulterij ſcilicet & homicidij, veniam à Deo Opt. Max. eſſe conſecutum.

Chananæa oratio ad Chriſtum.

Quid verò nobis ô mulier noua hac facie & vmbris allegoricis, hac tua fide, obſeruatione, humilitate, hac tua deniq; importuna perſeuerãtia, deſi

Morales ſenſus ſuper hac Chananæa.

gnas,

ias,nisi statum animæ peccatricis?quæ quam priùm vt à Deo inspirata gratiam eius prævenientẽ ɨepta est:è finib.peccati atq; omnib. peccati ocasionib. se debet proripere,& instar Mosis, Phaonis palatium,id est,peccati,cõfestim diserere, z in deserto pœnitentiæ,in quo Christ' reperitur eliteſcere: atque ita coram illo,aut eius vicario ui sacerdos est,in genua procidendo,magna contritione, magna fiducia, ac profunda humilitate lamare,*Domine miserere mei,filia mea*,scilicet anima *male à dæmonio vexatur*, miserum in modũ orquetur à dæmone superbiæ, luxurię. Quamobem *miserere mei.*

Alium prætereà conceptum prioribus non inferiorem in medium adducam, quem è fronte & culis Chananæę huius elicui. Sacra Euangelij historia tres præclaras nobis mulieres velut in thearum producit,omnes pœnitentia insignes, atque mnes à Iesu Christo exauditas. Primam quidem Hæmorrhoissam,alteram Magdalenam,postremã Chananæam hanc, cuius hodiernum Euangelium neminit.An nõ tres hæ mulieres,sub larua quodãnodo latitantes,tres virtutes Theologicæ esse vilebuntur? An non enim Hæmorrhoissa illa,cui sais erat vel fimbriam vestimenti Christi contingere. fides sit,cui solis oculis species sacramẽtales quæ instar fimbriarũ ipsius Eucharistiæ sunt,contingere sufficit? Chananæa verò nostra patiens & perseuerans, an nõ spes est Quin autẽ Maria magdalena ipsa sit charitas,nemo est?qui ambigit,cum nimirum illa sit,quæ dilexit multum & quæ amoris & charitatis flammis succensa æstuauit.

Insignis conceptus.Chananæę Magdalenæ. & Hormorrhoissæ significant tres virtutes Theologicas.

Matth. 9.
*Iob.*12.
*Mar.*14.
*Luc.*7.

Multo autem meliùs tres illæ pœnitentes fœminæ tres pœnitẽtiæ partes & mẽbra significare videntur:vt scilicet Hæmorrhoissa,quę tãto dolore int' afficie-

*Luc.*7.

afficiebatur & amaritudine, quęque non niſi intra ſe loquebatur, Contritionem certiſſimè deſignet, quæ ſe, dolore peccati in animo concepto, mirum in modum affligit, peccatum ipſum ſummoperè deteſtans: Contritio enim eſt dolor internus de peccato. Noſtra verò Chananæa, quæ hic eiulat, lamẽtatur, & amaritudinem animi exterius declarat, verè cõfeſſio dici poterit, quæ ſuſpirijs, lachrymis & ſumma diſplicentia peccata confitetur. Magdalena autem, quę plorat, aromata ſecũ portat crines euellit, quæque oculos lacrymando fatigat, an non ſatisfactionis typũ gerere videtur? Ignoſces porrò nobis ô Chananæa, cùm tot tamq; diuerſas noua hac tua & inſolita facie mulieres deſignamus: tu quoque Domine, vt ad alterum membrum veniamus, humili orationi annue, ac miſeræ huius ac dolentis matris miſerere.

Chananæa Apoſtolos obſecrat.

O rem inſolitam! ô triſtem & acerbum caſum! Domin⁹ mulieri huic non loquitur, aut ne minimũ reſpõſionis dat ſignum, *non reſpondit illi verbũ.* Nõ ideò tamen illa animum deſpõdet, quærit & parat amicos qui eius cauſam agant, eiuſque patrociniũ ſuſcipiant. Accedit Apoſtolos, obſecrat, vt pro ſe orent, ac partes ſuas agant: qui eius caſu ad miſericordiam cõmoti, lacrymis eius inflexi ac precibus victi, Domino Ieſu Chriſto cauſam eius cõmendãt dicentes, *Dimitte eam quia clamat poſt nos.* Annue miſeræ hui⁹ mulieris poſtulatis intuere lachrymas miſerere dolorum acerbitatumq; eius, clamores eius exaudi: aures enim nobis clamãdo obtũdit, & fatigat, eius igitur miſerere. Si verò mihi temp⁹ eſſet, ô Hæretici, vos ego hic penit⁹, ſi de inuocatione Sanctorum loqui inciperem, cõfutarẽ ac proſternerem: at hoc ſolùm in animo condite, quomodo hic Chananæa Apoſtolos accedat, qui Chriſto eius cauſa ſupplicent.

Domi-

Dominus itaq; Apostolorum intercessione vi-
s tandem respondit: verùm non vsque adeò in
ıfæ patrocinium, sed satis aspere: *Nõ sum missus*
ī ad oues quæ perierunt domus Israel, non v[illegible]eò ad
ıananæas: neq; enim par est, externos dom[illegible]sticis
familiaribus barbaros Iudæis, & Gentiles ; fide-
ous anteponere. Chananæa tamẽ licet adeò graui
ſr onso accepto, animum non desponder, a[illegible]ut ab
ıflecrando desistit: verùm preces precibus su[illegible]per-
lens ac importunius quam prius rogitans, [illegible]ait;
omine adiuua me, quidquid lubuerit dicito, Iu-
ęę tuæ quantũ volueris patrocinare: me tamẽ ad-
ıues necesse est, ac miseræ Chananææ misere: [illegible]ris.

Adiuua me. Non prius te deseram quã me adiu[illegible]iese-
edib. tuis aduoluta emoriar, nisi filiam sanaue[illegible]ris. Chananæę oratio.
ah Domine, quid dicerent magnæ illæ vrbes Tyr[illegible] oratio.
& Sidon, quid dicerẽt Babylonij, & Philisthęi, c[illegible]uid
ımnes externæ nationes dicerent: si is, quem o[illegible]n-
ies vbiq; Seruatorem mundi & credunt & præ[illegible]li-
ant quiq; se ad peccatores saluandos in hunc m[illegible]ũ-
dum venisse gloriatur, fœminæ vnius miserę & [illegible]f-
lictæ, fœminæ inquam peccatricis; preces à se rei[illegible]j-
cere? Quid deniq; de me dicerent in terra Chan[illegible]aã
quid in vniuerso orbe, si te qui Hæmorrhoissã c[illegible]u-
rasti, q Mariã Magdalenã ad gratiã reduxisti, ac S[illegible]a-
maritanæ postulata concessisti, vnã Chananęã re[illegible]ij-
cere, & exaudire nolle contingat? At *Dominus* [illegible]e-
rùm hisce auditis non minus ridicè, quã antea [illegible]re-
spondit, *Nõ est bonũ sumere panẽ filiorũ & dare ca-*
nibus: quare longiorib. me noli fatigare preci[illegible]ous,
nihil namque à me impetrabis. Quid enim dic[illegible]et
Israelitæ, si panẽ gratiæ, ijs meritò debitum I[illegible]udæę
auferrem, vt Chananæis, qui bestiarum loco [illegible]habẽ-
di sunt, ac canũ more Deo vero neglecto, & [illegible]idolis
seruientes, viuunt, eundem porrigã? Quam[illegible]obrem

recede, nec me importunis tuis precibus ac molestis postulationibus amplius diuexa.

Perseuerantia oranti necessaria.

Etiam Domine. Eia age, Chananæa, vrge, insta, Messiam sollicita, eumq; obsecrare ne desistas: obtinebis tandem, quod postulas: nam *regnum cælorũ vim patitur*, non vim armorum modò aut laborũ, verum etiam precum. Hinc porro discant, qui sæpiùs Dominũ prò aliqua re impetranda obiecrãt, vt in oratione perseuerent: cùm externa illa iam tertiò repulsam passa, nec tum demum desistens: tandem exaudita fuit.

Quare Chananæa toties repulsam passa sit.

Verùm disquiramus, Auditores, quibus potissimũ de causis, Deus, qui nullũ orantẽ à se reiecit, toties hanc mulierẽ repulerit. Primũ quidẽ vt matrẽ puniret, cuius culpa factũ erat, vt filia à dæmonio torqueretur: ꝙ à matribus notatum oportuit. Deinde verò quòd Chananæa esset, hoc est, è maledicta illa Cham progenie orta: quo ostenderet, non se hæreticorũ aut infidelium preces exaudire quàm magnã animi contritionẽ & amaritudinem ostẽderint, & è terra Chanaan egressi fuerint: paucis nisi ꝙ resipiscant, aliquando iurauerint, ac repudiarint. Tertia verò eaq; potissima causa est, vt hinc discerem⁹: preces in statu peccati factas nullius prorsus momẽti esse. Ita nãq; ipse docuit cæcus ille in Euãgelio, *Peccatores* inquit, *nõ audit Deus*. Qui locus sanè difficilis ac salebrosus est; cuius lexcẽtas interpretationes & explanationes video. Cæco enim huic Iudæi obijciebant, ꝙ Iesus, à quo visũ miraculo recepisset, peccator esset. quum ille hoc minime fieri posse ait, cũ Deus eũ exaudierit, q tamẽ peccatores exaudire nõ cõsueuit.

Cant. 9.

Luc. 2.

4. Reg. 19.

Quid ais cæce, verè hic cæcutis: non videre mihi sublimẽ hic agere Theologũ. An nõ enim Publicanus qui & ipse peccator erat à Deo exauditus fuit? An nõ Ezechias rex, licet etiã grauiter diuinã maiestatem

offendisset, petita à Deo impetrauit? Quid ig-
ais? peccatores ad desperationem cogis. S. Aug.
ic locum explanans ait, cęcũ hoc in loco, vt ty-
iem in fide ex proprio magis iudicio quã veri-
is arbitrio esse locutũ; Cyrillus verò dicit Deũ
idem peccatores non exaudire, prout peccato-
s sunt; alij peccatores induratos & pertinaces à
so non admitti; quidam etiam melius, non exau-
ri illos quantam ad gloriæ meritum & satisfa-
ionem spectat: equicé, vt ex hisce celebris semel
grediar, crediderim, Deum peccatores non tam
icilè quàm iustos, nisi priùs aliquam difficul-
item senserint, & importunitatem magnamque
erseuerantiam declarauerint, exaudire. Quod vi-
so hic exemplo in Euangelio discimus. Videas hic
iamq; peccatricé, magno labore post tertiam re-
pulsam exauditam, suaq; perseuerãtia & nimia im-
portunitatè quod petebat, obtinentem.

Exaudit, exaudit sine dubio tandem peccatores Deus, si modò supplex & humilis sis, in postulãdo perseueres, ac confidenter dicas: *Etiam Domine, nam & catelli edunt de micis*: quod Theophylactus qui latè excurrens hic luxuriatur, ita explicat: quamuis canis sim & indigna. Verissimum est Domine, catellam me esse fateor, fœminam miseram desertam & afflictam: at nõ panem filiorum te rogo: neque enim adeò impudens, effrons aut adeò malè sum edocta. Scio, Iudæos esse filios tibi charissimos, atq; eorum te potissimùm causa in mundũ venisse nõ quæro signa & prodigia, qualia olim in Aegypto operatus es, aut in mari Rubro, aut in deserto. Non postulo pluuiã illam cœlestẽ manæ, nõ aquas è petra emanantes, sunt illa nãq; panis Israelitarũ: verũ exiguam quandã micã ex omnipotẽte tua mensa decidẽtẽ, sanitatẽ. s. filiæ meæ quæ à dæ-

Theoph. in c. 15. Matt.

monio cruciatur, ſudplex obteſtor. hæc. n. nonniſi mica quædam eſt, ſi cũ magnis illis miraculis quæ ipſe olim edidiſti, comparetur. O fidem admirabilẽ, ô humilitatem imitandam ô perſeuerantiam omnib. ſæculis deprædicandã! *O mulier magna eſt fides tua*: Iam te amplius reijcere non poſſum, tua me euicit patientia & pertinacia: quodcunque poſtulaueris, libens, concedo: *fiat tibi ſicut vis*. Poſtulata tua conceſſa ſunt, preces exauditæ, filia ſanitati reſtitura.

O dulciſſime Ieſu vnice Seruator orbis, miſericordiæ ac bonitatis fons exuberantiſſime, qui perſeuerantiã amas, qui precib. importunè quodãmodo ſollicitari vis: Deus qui initio quidem auſterus & rigidus, ac peccatores lõgè à te repellere videris: verùm tandem in gratiam recipis, ac benignè exaudis. Ecce tibi hic aliam quandã Chananæam animam nempè meã, afflictam, & deiectam, quæ tuis ſeſe pedib. prouoluens miſericordiam implorat. *Miſerere mei filia mea malè à dæmonio vexatur.* Benigniſſime Deus mihi ſuccurre, filia mea. anima nimirum mea, torquetur, diuexatur nõ à dæmonio ſed à dæmonijs ſexcentis, innumeris ſcilicet peccatis, auaritia, gula, & luxuria. Heu quã terribiles dæmones! quàm grauia peccata! quãtaq; in animã crudelitate deſæuiunt, Adſis igitur creator eiuſdem, Deus ac Redemptor, ſana eam: quam gratiam ſi à te impetrauerit Domine, erit cur miſericordiam in hoc mundo, ac gloriam in altero deprædicet ac miretur. Amen.

FERIA

ERIA VI. POST DOMINICAM I. QVADRAGESIMÆ.

t autem Ieroſolymis Probatica piſcina.
Ioan.5.

FIGVRA.

REs planè admirabilis cõmunem naturę ordinem excedés fuit, Naamanem illum Syrũ lepra infectum, Iordani ſeſe immergentẽ, ndatũ & adeò integrũ exire, nihil vt caro eius 4.Reg.5.
irne pueri paruuli diſcreparet. At multò mamiraculum eſt, hodierna die paralyticũ, qui ſeoco mouere non poterat, imò triginta iã annon ſpatio ea ægritudine laborauerat, piſcinam ıbaticã ingreſſum, mox ſanum & integrum, oibusq; membris confirmatis exeuntem intueri. id quidẽ Elizęus Propheta in media Iudęa, hoc ò Ieſus Chriſtus prophetarum Princeps in meIeruſalem operatus eſt, Vt porrò vobis omnia ad luculentũ hoc miraculũ ſpectare vidẽtur, nè & pro rei põdere explicemus: Spiritus ſancti m, vt ille intellectum illuminet, virginẽ Mariad hoc potiſſimum, velut patronã & aduocatã ibendo recitantes AVE MARIA, inuocemus. ignus ille Prophetarũ Rex ac Regum Prophe- Pſal.88.
'auid, appoſitè ſanè ac multis de cauſis miſeridias Domini, veluti ampliſſimam laudum eius eriam, ac cithara ſua dignũ carmẽ ad celebrãlegit: *Miſericordias Domini in æternum can-* Pſal.32.
. Inter omnes namq; diuinę maieſtatis ,pprie- s & attributa, ipſa primas fert miſericordia.

Misericordia replet terram & cœlum, & vsque ad inferos pertingit.

quippè quę totum terrarũ orbem impleat: *Misericordia Domini plena est terra.* Quid ais Dauid? Solã terram misericordię limitem cõstituis? latiùs mihi crede, sese extendit. Vnâ namq; extremitate ad inferos vsq; pertingit, altera verò cœlum ferit. Et profectò ita se res habet. dicãt damnati apud inferos quicumq; lubuerit, misericordiã tamen Domini agnoscant necesse est. Peccata enim eorũ circa cõdignum puniuntur, neq; tantis supplicijs castigãtur, quãtis ipsa reuerà castigari cõmeruerãt. & ipsæ sãctorũ animæ, felices illæ ac ter beatæ animæ supra meritũ, laborũ & ærũnarũ suarũ præmia, recipiũt.

Plus debent homines diuinæ misericordiæ quã omnipotentiæ.

At nos mortales, qui hac in valle lachymarum peregrinamur, plus tibi ô sancta, diuina, & æterna Misericordia, quàm diuinę omnipotentiæ debem⁹: ab ea enim esse nostrum per creationẽ habemus, at tibi quòd conseruati sumus, adscribere necesse est: quod mille in se creationis genera complectitur, ac toties renouatur, quot momenta vita hæc nostra habet. Conseruatio enim est continuata productio. itaq;, Auditores, ipsa nos misericordia cõseruat: ipsa est quæ nos redemit, ipsa eadẽ, quæ nos iustificat. ipsa denique misericordia est, quæ infinitã illam Dei maiestatem è cœlo coëgit descendere, vt nobis medicus existeret, ac debilitates & paralysim nostram persanaret. Pergito igitur Propheta, misericordias Domini deprædicare, ac numquã desiste: *Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine*: antę omnia verò misericordiam, quæ te in terram attraxit, ac nostratem esse coëgit.

Psal. 100.

Tob. 4. & *seq.*

Mirus Dei erga Tobiã amor.

Magnum sanè & clarum diuini erga Tobiam fauoris fuit indicium, cùm ad eũ vnum è septem illis Angelis qui semper ante diuinæ illius maiestatis oculos consistunt, destinauit: qui eum à morbo liberaret, lumen ei oculorum redderet, dæmonẽ effu-

fugaret, filioq; eius de coniuge prouideret. Quod se quidem Tobias tanti æstimauit, vt dimidiam bonorum partem in beneficiorum remuneratio-em ipsi obtulerit: at vbi cognouit, virũ esse de se-em illis spiritibus, qui semper in conspectu di-næ maiestatis apparent, pauore & timore con-ternatus vnà cum filio, *cecidit super terram in fa-em suam.* At multo maior amor est, & longè ex-llentius misericordiæ genus non amplius Ange-m, at Dei verbum, imò verò Dei filium, à Patre inc in mũdum destinatum contemplati, vt mor-os nostros curaret, dæmones expelleret, nosque sos æternæ iustitiæ, per conubium illud quod in carnatione eius initum est, reconciliaret. *Tob. 12.*

Dei amor erga regem Ezechiam.

Amor & misericordia qua Deus erga regem echiam vsus est, penè incredibilis videri queat; m scilicet ei in lecto decumbenti, desperata iam letudine, & iã iam è corpore migraturo, Isaiam ophetam mittit, qui illum ab ægritudine libe-ret, vitæque quindecim annos adiungeret, in cu-s rei signum *reduxit vmbram per lineas, quibus iã scenderat in horologio Achaz, retrorsum decem adibus.* Verùm amor & misericordia quam idem eus in hominum genus declarauit, longè præ-ntior est ac maltò maior: Neq; enim ad vos Pro-etam destinauit, at vnã de glorioſi. simæ Tri ini-tis personis. Nam cum æger ille Ezechias, genus quam humanũ vsq; ad mortem deflũeret, omni e destitutum, à suis derelictum, damnationeq; æ-rna iam iam castigandum, Deus ipse cœlo de scẽ-t, sanitatem eidem affert, vitam producit, eidẽq; n quindecim annorum spatium, sed æternita-s infinitę adiungit: hoc exprimi verbis nequit, & finitę misericordię est. Tum scilicet Auditores, m inquam, in clarum recuperatę valetudinis *4. Reg. 20. Isa. 38.*

Mirus Dei amor erga homines.

ſignum, súmus ille mundi ſol, Verbum illud diuinum, decẽ gradib. retroceſſit, nouem Angelorum ordinib. ſeſe ſubmittens, & humana ſeſe carne induens. Longiùs verò adhuc retroceſſit, cùm vſq; ad cruẽ & mortẽ, ac deniq; ad terræ centrũ deſcẽdit. Atq; vt huiuſce rei ſignum, argumentũ, & euidẽs ſummæ illius miſericordiæ teſtimonium perſpiciatis: Euangelium hodiernũ accedite, in quo eum hodie, ad piſcinam, inter tot debiles & ægros conſtitutũ, in medio ciuitatis Ieroſolymitanæ, paralyticum ſanitati reſtituentem videbitis. *Eſt autem Ieroſolymis Probatica piſcina, &c.* Prius de piſcina vnum atq; alterum verbum loquamur, ac deinde de paralytico verba faciemus.

Piſcinæ Probaticæ deſcriptio.

Quòd ad primum ſpectat. Erat in magnæ illius Ieroſolymitanæ ciuitatis medio ſtagnum, quod in Euangelio piſcina apellatur, in qp oues quæ Deo in ſacrificiũ offerendæ erant, immergebantur: atq; ideò Græcè προβατικὴ nũcupata, quaſi Piſcina ouiũ. Ambiebant hanc quinq; porticus & atria, in quib. omnia languidorum genera, cæci, claudi, paralytici, & phthiſici, aquæ motũ præſtolantes iacebãt, Angelus quippe Dei è cœlo ſtatis quibuſdam horis aquam turbaturus deſcendebat, poſt quem motũ qui primus in piſcinam deſcẽdiſſet, ab omni infirmitate morboque liberabatur.

O ſacra & verè prodigioſa piſcina, quid nobis denota? Eris forſitan figura Sacramenti Baptiſmi, in cui⁹ vndas animæ paralyticæ, peccato originis nimirum infectæ, ſi conijciantur, confeſtim ab omni morbo liberæ, ab omnibus inquinamentis emũdatæ, & ab omnibus pœnis ſolutæ ſunt.

Piſcina figura eſt pœnitentiæ.

Benè quidem: at multò mihi meliùs per vndas haſce & motum Piſcinæ ipſum Pœnitentiæ Sacramẽtum allegoricè deſignari videtur: quod nimirũ

piſcina

cina eſt, quę nō ab Angelo, verùm ab ipſo Chri- *Malac.3.*
Ieſu, qui Angelus Teſtamenti à Prophetis ap-
llatus eſt, mouetur: in quam ſi paralyticus pec-
tor ſe conijciat, ab omnibus quāprimùm vitijs
gitijsq; emundatur. Quod Propheta Dauid in-
it, dum ait: *Lauabis me & ſuper niuem dealbabor:* *Pſal.50.*
ſi diceret; Totus paralyſi dilcrucior, lepra cor-
is vndiq; meum ſcatet; at permitte me vel ſemel
ſcinæ pœnitentiali corpus & peccata immerge-
, inſtar niuis albicans egrediar.

O ſacrum & verè diuinum ſtagnum, ô ſalutares
das pœnitentiæ, & verè admirabiles! eſtis ſcili-
t illę aquæ, ſuper quas Spiritus ſanctus in ipſo *Gen.2.*
ūdi primordio ferebatur, *Spiritus Domini fere-* *Gen.8.*
tur ſuper aquas. Eſtis diluuium hoc gratiarum, *Iob.19.*
ui arca Noë, id eſt Eccleſia, innatat, ac mundi re-
quias morti eripit. Vos eſtis ſacræ illæ & benig-
iſſimę aquæ è latere ac membris Ieſu Chriſti pro- *Exod.14.*
uentes. Vos eſtis aquæ illæ Rubri maris, quæ Iſra-
litas ſoſpites & ſicco pede traducitis, & Aegyp-
ios cum omnibus copijs inuoluitis. Vos denique
llæ eſtis aquæ, de quibus Pſalmiſta loquitur: *Con-* *Pſal.73.*
uaſſaſtis capita draconum in aquis, peccata ſcilicet
orrenda & enormia.

O millies admirandam piſcinam! tu ſcilicet es Pœnitentiā
uripus ille, ſinus maris inter Bœotiam & Eubœā inſtar Euri-
jui, Mela referente, ſepties de die reciproco fluxu pi eſt.
ſcendit & deſcendit: tu rēpè ſepties fluis & re-
luis! fluis per ſeptem Spiritus sācti dona, quæ te-
um trahis, ac per ſeptē capitalia peccata, quę à te
ugas, defluis. Auctorem huiuſce rei ac teſtē habeo
Dauidem vatem, vix enim ille Euripum hunc pœ-
itentiæ intrauerat, quin ſtatim ſeptē fluxib. flue-
e incipiat, *ſepties in die laudem dixi tibi.* *Pſal. 118.*

AQVE ita ſe reuera res habet: poſtquam enim omnium fontium, riuorum, fluuiorum, amnium ac marium vires, prodigia & miracula indagaueram; omnia in vna hac pœnitentiæ piſcina video cõprehenſa, ipſa enim eminenter & formaliter in ſe cõtinet, quidquid reliquæ aquæ ſingulare habent, atq; omnes aliarum vndarum vires, & prodigia in ſe vna comprehendit.

August. de ciuit. lib. 12. cap. 3.

Refert Auguſt. in Albania, olim Epirus dicta, fontem eſſe, qui ſingulari quadam & occula vi faces immerſas & extinctas accendat, & è contrario exſtinguat accenſas. Idipsũ in piſcina noſtra pœnitentiæ reperitur, in ea namq; faces peccatorum exſtinguuntur, & virtutum accenduntur. Piçterea an non hæ ſunt aquæ, quæ operibus mortuis vitã reddunt, virtutes reuocant, & animas à morte exſuſcitant? Plinius in eandem rem ait in Sclauonia fontem reperiri, qui pannũ & lini fruſta, & quidquid in eum conijcitur, comburat. Piſcina quoque pœnitentiæ fons eſt charitate ardens, qui feſtucas ac fruſtilla concupiſcentiæ & prauorum affectuũ comburat; & quidquid illi iniectũ eſt, conſumat & in cineres redigat. vnde Cyprianus: *Pœnitentia reſpuit auaritiã, horret luxuriam, fugat furorem, format amorem, calcat ſuperbiam, continet linguam, componit mores, odit malitiam, excludit inuidiam,* denique omnia in flammam & cineres redigit.

Fons faces exſtinctas accendens, & accenſas extinguens.

Lib. 2. c. 103.

Cypr. ſer. de pœnit.

Annus Lynceſtius in Macedonia acriculus eſt,

Quem quicunque parum moderato gutture traxit,
Haud aliter titubat, quàm ſi mera vina bibiſſet.

Plin. lib. 3. cap. 103.

Eiuſdem ſaporis ſunt aquæ illæ piſcinæ pœnitentialis, atque eiuſdem planè naturæ, acredinem quidem nonnullam habent, animas tamen amore Dei inebriant. Audiamus quid hic D. Gregorius dicat: *Blandimenta ergo culpæ non ſecura quies fouiat, ſed ſauiens*

Moral. li. 4. cap. 22.

uiens amaritudo pœnitentiæ irrumpat. Idipsum &
. Augustin. *Pœnitens*, inquit, *semper doleat, sem-* *Lib. de pœn.*
er coram Domino ante quẽ peccauit, erubescat, &
olorem cum vita finiat. Quin etiam in Bœotia Fons memo-
aud procul à fluuio Orchonomeno duos fontes riam fo-
eperiri aiunt, eodem tempore & tenore fluentes uens. & alter
t non eiusdem naturæ. vnus quippe eorum me- memoriæ
noriæ prodest, & eam conseruat, alter verò obest noxius
& eam destruit. Non est autem necesse, ô curiosi
erum indagatores, huius rei videndæ & experiun-
dæ ergò longinquas regiones percurrere, idipsum
enim in aquis pœnitentiæ fieri conspicimus: excie-
citat enim illa præteritorum criminũ memoriam
quò illa cognoscamus, cognita oderimus, exosa fu-
giamus, ac eadem fugiendo bonis & sanctis operi-
bus nos demus, Audi regium illum Vatem aquis
hisce gustatis dicentem: *Recogitabo tibi omnes an-* *Psal. 31.*
nos meos in amaritudine animæ meæ. O iucundam
& gratam omnium annorum, omnium mensium,
& omnium vitæ horarum memoriam. Eadem quo-
que opera huius mundi, & omnium voluptatum,
inaniumq; corporis huius delitiarum memoriam
exuit; ante omnia verò præteritarum iniuriarum
ab alijs acceptarum obliuionem inducit.

Præclarum huiusce rei exemplum in Euangẽlio *Luc. 24.*
legimus. Christus Dominus ipsa resurrectionis die
cùm à duobus illis viatoribus, qui in Emaus tẽde-
bant, interrogaretur, num sciret, quid paucis ante
diebus Ierosolymis, in monte Caluariæ, in arbore
crucis contigisset; aqua hac inebriatus, rerumque
præteritarum memoriam quodammodo exuens,
ac tormentorum suppliciorumque oblitus, dixit,
Qua, quasi diceret. Quit accidit? quid factum est,
Ierosolymis? O benignissime ac clementissime Ie-
su, an non ampliùs flagellorum, spinarum, clauorũ
crucis,

crucis, paſsionis deniq; tuæ meminiſti? itane omniũ cruciatuum tuorum memoriam exuiſti? tantũ ſcilicet aquæ huius bibiſti, vt omnium horum oblitus ſis.

Fluuius qui ingenium acuit.

Eſt præterea in Sicilia fluuius, qui ſemel potus mentẽ & ingeniũ acuit, qui proinde νοῦς appellatur. Eiuſdẽ planè efficaciæ ſunt aquæ pœnitentiæ; ſemel enim guſtatæ *Intellectũ dãt parùulis*, & ingeniũ exacuunt, vt omnia ſtatim peccata cognoſcamus, & cognita fugiamus.

Lib. 3. c. 2.

ESSE inſuper in Phrygia duos fontes teſtatur Plinius, quorũ primus lacrymas bibẽti excutiat, cui inde nomẽ κλαίων alter vero riſum, qui nomẽ hinc inuenit γέλων. Quã aptè verò hoc

Act. 5.

Piſcinæ noſtræ quadrat? modò enim iuſtos in afflictionib⁹ gaudentes efficit; cui⁹ rei teſtes habeo Apoſtolos qui aqua hui⁹ fõtis potati, *ibant gaudentes à conſpectu cõcilij, quoniã digni habiti ſunt pro nomine Ieſu contumeliã pati.* Modò verò

Pſal. 41.

peccatorib⁹ lacrymas excutit; teſtãtur id Petri,

Pſal. 6.

Magdalenæ teſtatur id Dauid Vates ac Rex: *fuerũt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte.* & itẽ alibi: *Lauabo per ſingulas noctes lectũ meũ lacrymis meis ſtratũ meũ rigabo.* Vnum atq; alterũ peccatum, ô Rex, tot lacrymis eluis? ego verò qui tot peccatorum commiſi millia, imò infinita, ne lacrymulã quidẽ valeo elicere. Ad has igitur aquas appera, has bibe, his inebria te ô aĩa, vt peccata deplorare queas, & lacrymarũ imbres, pfũdere.

Fons qui ſaporem & guſtum aufert.

IN Aethiopia fõs eſſe traditur rubicũdus, qui vel guſtatus guſtu hominẽ priuat. verè prodigioſa pœnitẽtia, idipſũ meritò de te dicere potero: qui te enim guſtãt, omnẽ mundi mundanarumque rerum ſenſum amittunt, cæleſtium è contrà guſtum adipiſcuntur, ac diuina ſapere incipiunt.

Tu

Tu enim es quæ eos inebrians dicis: *Quæ super cælos sunt, sapite, non quæ super terram.* Coloss. 2.

Fons, qui dentes excutit.

IN Germania, haud procul à Frisia fontem esse ferunt, cuius latex epotus dentes omnes excutiat, experimẽto id didicêre Cæsaris Germanici legiones, quę his gustatis aquis omnes penitus dentes amisêre. Eadem prorsus vis & efficacia in nostra est pœnitentie: quamprimum enim liuidos detractionis & inuidiæ dentes aufert; vnde Climacus, *Veræ germanæq; pœnitentiæ certum argumentum est, obliuio iniuriarum.* 1. Grad. 19

Aquæ lignũ in lapides cõmutantes.

TRADVNT adhæc naturalium rerum auctores, atq; ita se res habet, aquas reperiri, quæ ligna in lapides commutent; & quòd magis adhuc mirare, oliuas atq; alias arbores virentes, quamprimùm vt in rubrum mare conijciuntur, lapidescere. Rubrum hoc mare ipsa est pœnitẽtia, sanguine & meritis Christi Iesu rubescens, quæ virides illas arbores, animas scilicet molles ac delicatas, virore mũdano nitẽtes, in lapides ac saxa fortitudinis ac cõstantiæ conuertit.

QVID amplius? Gallia hæc nostra Rhodanum flumen habet, cuius tantus impetus, tanta vis, ac violentia esse perhibetur, vt lacũ Lemannũ transiens, nusquam cum eius aquis, vt Plinius ac deinde Strabo, obseruarunt, commisceatur. Est quoq; in America fluuius, *Rio de la plata*, id est, fluuius argenteus, nuncupatus, cuius tanta vis est, & impetus vt ad quadraginta leucas, mari licet immistus cursum suum & saporem, in medio salsuginis retineat. At multò adhuc violentior, mihi credite Naturæ scriptores, ipsa est pœnitentia, illa enim animas defert, & in mundo viuere & fluere facit instar tamẽ Rhodani, ac fluuij argentei, nihil vt in medijs Plin. lib. 2. cap. 103.

medijs vanitatibus mundiq; delitijs eis contagionis mundanæ adhæreſcat, aut gratiæ dulcorem vlla ex parte amittant.

NON eſt igitur, ô fontes, flumina, & maria, veſtra vt prodigia ampliùs cõmemoretis; cedite, cedite aquis piſcinæ noſtræ probaticæ, quæ omnes languores & omnia morborum genera perſanant. Ecce hic ingentẽ langvidorum multitudinem, ecce claudos, cæcos, paralyticos, quos in priſtinam illæ ſanitatem reſtituent, & quibus ſolitas vires & ſenſus reddent. Videte hîc miſerum paralyticum, iam à triginta annis paralyſi excruciatum, quẽ illæ in pedes reſtituent, & inſtar ceterorum hominum ambulare facient. Nihil vnquam vos ſimile quotquot eſtis fontes, præſtitiſtis. Vos verò Catholicæ mulieres, mulieres inquam honeſtæ & modeſtæ, hanc piſcinam ſuſpicite, ad hanc accedite, in hãc vos abluite; hic eſt quippe hyſopus illa, qua Dauid ad peccati ſui maculas eluendas aſpergi à Deo petebat, *Aſperges me Domine hyſopo & mundabor.* O verè admiranda hyſope, quot mihi conceptus inſinuas? Eſt namq; hyſopus exigua quædam herba, morbis ſanandis accommoda, pulmonibus purgãdis vtilis, in petris & rupibus locisque lapidoſis excreſcens. Pœnitẽtia verò longè excellentius eſt medicamentum, planta eſt, quæ inter lapides & loca confragoſa, inter rigores ſcilicet & auſteritates ſurgit, animabus mundandis, omnibusq; peccati maculis eluendis peropportuna. audite verò quid de hac expertus dicat, *Aſperges me Domine hyſopo, & mundabor.*

Pſal. 50.

QVIN etiam planta hæc longè excellentiores fructus profert, ac præſtantiores inuentiones producit. In lege namque veteri decretum erat, vt hyſopo in ſanguine paſſeris immolati intincta leproſus

prorſus ſepties, ita mundandus, aſpergeretur. An non hyſopus illa ſanguine paruæ huius auiculæ tincta ipſa eſt pœnitentia, innocuo Chriſti Ieſu, auis inquã pro totius mundi ſalute oblatę ſanguine irrigata? an nõ leproſus hic peccatorem ſignificat? intinctio illa ſepties iterata, an nõn denotat ſeptem mortalium peccatorum ablutionem? *Leuit. 14.*

VLTERIVS. In eodem libro, iubetur ſanguine vituli ſepties ſacerdos altare aſpergendo illud ab immunditijs & ſordibus purgare. Altare hoc cor noſtrum eſt, altare inquam in quo Deo laudes offerimus. per aſperſionem illam ſeptenam, ſeptem mortiferorum criminum effugatio, à quibus anima per pœnitentiam abluitur & mundatur, intelligenda eſt. *Leuit. 16.*

AD vos poſt liminio, diutiùs euagatus, reuertor ô mulieres? hîc ſiquidem eſſe aſſero ſalutaria illa balnea & ſancta lauacra, in quibus caſtæ ſeſe Suſannæ abluunt: in quibus victimæ Deo in ſacrificium oblatæ lauantur. Ingredimini igitur, abluite vos, angelus enim iam è cælo deſcendit, & aquã cõmouit. In ijs omnes ſuperbiæ ſordes abluite, in ijs omnes adulterinos fucos eluite, in ijs omnes voluptates, ornatumque ſuperfluum deponite.

VOS quoque viri, intuemini hæc diuina illa lauacra, ſacros illos aquæductus, aut potiùs ſanguiniductus paſſionis Chriſti, qui lepram mundant, aquaritiam eluunt, inceſtum tollũt. Ecce hîc ô principes, locũ, in quo Naaman Syrus à lepra nõ ũdatus fuit. Ecce hic ô Reges, locum, in quo Magnus ille Conſtantinus ſanatus eſt. Ingredimini omnes in piſcinam hanc pœnitentiæ; vos infideles, qui in tenebris infidelitatis inſtar cæcorũ merratis; vos hæretici, qui in vtrã̃ partem claudicatis; vos peccatores, quos paralyſis per omnia membra diuexat.

Omnia

Omnia namque ipsa curat pœnitentia, & peccata quæ per ignorantiam cõmissa sunt, hoc est cæcos; & quæ per fragilitatem, id est, claudos, & quæ per peruersam & merã malitiam, id est, paralyticos.

CREDIDERIM mecum omnes rem sanè admirandam notare. Contemplari hîc licet infinitos ægros, magnam languidorum copiam, ac tãtam eorum diuersitatem: & interea vnum tantum paralyticum sanitati restitui. An non hîc verè Christi sententiam adimpleri dicendum est, *Multi sunt vocati pauci verò electi?* Proponite vobis quoq; ob oculos tot hominum millia, quæ tempore diluuij super faciem terræ dispersa erant, ex quorum numero octo tantum animæ ab aquis diluuij immunes fuêre. Recordemini ad hæc è sexcentis hominum millibus arma ferre valentium, qui Agypto egressi fuerunt, solùm duos terram promissionis ingressos fuisse. Aduertitisne etiã circum piscinã hanc quinque porticus, quinque peristylia, ac veluti ambulacra fuisse lãguidis referta? Verùm quid hæc omnia declarant?

Matt. 20. 21.

Gen. 2.

Num. 1.

Quinque piscinæ porticus, quinq; corporis sensus denotãt.

QVINQVE hæ porticus, an non quinque sensus corporis, visum, auditum, odoratum, gustum, & tactum significant: Omnes hi languent, & infirmi sunt. Plurimos enim impudicos aspectus, & lasciuos intuitus, qui vt venenum oculis hauriuntur; visus hic continet. tot in honesta verba, tot libidinosa carmina auditus hic audit, vt vix fieri queat, quin debilitetur. quot verò odoratus exoticos odores, quot mollia & pretiosa suffimenta, quos non crocus, quas non Arabum lacrymas, aut balsami guttas trahit, ac spirat? sub gustu verò, quænã deliciæ, quinam sapores continentur? Tactus autem quasnam turpitudines, quas impudicitias, quas sordes & inhonestates non subit? An non igi-

DUM

tur ſenſus noſtri porticus ſunt, diuerſis languidorum generibus refertæ?

Sublimius adhuc res hæc deducenda eſt. Non ignoratis, ô Philoſophi, quinque animum noſtrum habitibus conſtare, artis ſcilicet, prudentiæ, ſcientiæ, ſapientiæ & intelligentiæ ad quos omnia noſtra facta & meditata referûtur. In prima porticu, ſcilicet arte, artes continentur mechanicæ. Prudentia complectitur ſenatores, ſapientes mundi huius, & conſiliarios. Sub porticu ſcientiæ omnes docti comprehẽduntur, Philoſophi, Theologi, Oratores, Concionatores, ambulacrò denique ſapientiæ omnes Religioſorum ordines. Quos omnes, ſi rem penitùs inſpiciatis, infirmitatib. multis diſtineri videbitis, an nô videtis, quot cæci, quot claudi, quot paralytici, inter mechanicos, magiſtratus, Philoſophos, & inter Religioſos reperiantur? certum quippe eſt multas cæcitates, imperfectiones, paralyſes, defectus & ſcandala in omni hominum genere reperiri. Dicam itaque & verè dicam, piſcinam hanc omni ex parte admirabilẽ eſſe, & quâ nihil in mundo aut diuinius, aut eminentius excogitari poſſit. Iam verò tempus eſt, vt ea relicta ad alteram concionis meæ partem veniam; ac nonnihil de miſero illo paralytico loquar.

Quinq; his porticibus quinque animi facultates ſignantur. *Ariſtot. 6. Ethic.*

Miſer ille Paralyticus, qui triginta ipſos annos infirmitate hac diuexatus fuerat, genus humanum ad viuum nobis repræſentat; quod quatuor annorum millibus, & ampliùs ante Chriſti aduentũ exhauſtum & cõfectum fuerat ægritudine (heu diuturnam paralyſim!) prodigioſum illum non dico piſcinæ, ſed paſſionis quam Meſſias paſſurus erat, motum ſemper exſpectans, per quem à morbis & ægritudine erat liberandum. Prô dolor! Originalis peccati paralyſis ipſum inuaſerat, adeò vt ad pia

Paralyticus hic genus humanum denotat.

& bona opera nulla ſeſe ratione, multoque minùs ad ſatisfaciendum, mouere poſſet. Paralyſi laborabat in intellectu per ignorantiam, in volũtate per malitiam, per fragilitatem in potentia concupiſcibili, adeò vt ad omnem virtutem, & quidquid cũ virtute coniunctum foret, prorſus ineptum eſſet.

Simile. Quemadmodum enim arbores, ſemel fulmine de cælo tactæ, quamprimum exareſcunt, nec̃ue vllas aut frondes aut fructus producunt: Ita quoque miſerũ mortale genus, graui illo peccati originalis ictum fulmine, quamprimum exaruit, ac nullos deinde meritorum fructus protulit, meritorũ inquam, quibus tum pœnæ ſatisfaceret, tum peccatũ cõmiſſum deleret. Reuocate igitur in memoriam ficum illam Euangelicam, quæ maledictionis fulmine à Domino percuſſa ſtatim arefacta eſt, & omnẽ penitus virorem amiſit: ad cuius ſimilitudinem Adam; prima naturæ humanę arbor, in medio paradiſi terreſtris plantata, diuina maledictione percuſſus, ſtatim exaruit, & omnem iuſtitiæ virorem vigoremque ac ſplendorem perdidit.

Luc. 10.

Natura humana cum muliere fluxum ſanguinis patiente comparatur. *Matt.* 9. *Luc.* 8. Proponite ſimul ob oculos mulierem illã Euangelicam, quæ duodecim annis fluxu ſanguinis vexata, omnes facultates ad ſanitatem recuperãdam, & quidem fruſtra, impenderat. Dicite mihi, an nõ illa humanæ naturæ imaginem ad viuum repræſentat; quæ fluxu ſanguinis, peccati originalis ſcilicet contagio, quod ſanari niſi magna difficultate non poterat, vexata; omnia ſua merita; vota, gemitus, & omnes ſatisfactiones impenderat, exhauſerat, ne dicam amiſerat, à quo tamen nulla ratione potuit liberari?

Quæ mala peccatum in animam inuehat. Quantum porrò homini detrimentum affers ô peccati paralyſis. animam enim ſimul & corpus, debilitas, ac mẽbrorum vſu priuas. Idipſum facis

animæ

animæ, quod olim Philistæi Samsoni; aufers ei vires, eruis oculos, ac vitam eripis. Excæcas eam, & ne mereatur efficis, gratia eam priuas & virtutibus, ac simul ei vitã aufers. ô paradoxa! Peccatum, rem quæ mori non potest, mori cogit, occidit, necat & inuadit miseras animas. Meritò, & benè quidem, olim Paulus dixit: *Horrendum est incidere in manus Dei viuentis*; equidem alio sensu dixerim! *Horrendum est incidere in manus peccati occidentis.* Hæc igitur, peccatores, in mentem reuocate. *Iudic. 16.*

Non est autem, quod miremini Auditores, si miser ille Paralyticus triginta octo annis sanari non potuerit: nullum enim habebat, qui eum in piscinam post aquæ motum conijceret; donec tandem Angelus ille cælestis aquam moturus, de cælo descendit, & vltro eum in piscinam coniecit. Quis verò tu es, ô Angele, vnúsne Seraphinorum? an ex ordine Cherubinorum? an inter Dominationes, aut Potestates locum tenes? Nequaquam sed Princeps est Angelorum, Rex Seraphinorum, Deus ipse qui sese Angelum à Prophetis vocari iubet; *Vocabitur nomen eius magni consilij Angelus,* ait Isaias. Hic est, cuius iussu sacra hæc piscina fluit & refluit. Omnia enim Ecclesiæ Sacramenta à passione & cruce Iesu Christi, vt inter eruditos notum est, efficaciam & vim sortiuntur. *Isa. 9. iuxta 70.*

REFERVNT naturæ indagatores, Nilum, qui totam AEgyptum quotannis irrigare solet, septem ostijs ac veluti orificijs in Oceanum fluere; vnde Poëta, *Septemplicis ostia Nili.* Equidem putem passionẽ Christi, haud incongruè Nilum dici posse, quæ velut torrens septem ostijs exundans, montẽ Caluariæ irrigans, in mare Ecclesiæ septem canalibus, id est, septem Sacramentis deuoluitur. Audite, quomodo Vates Regius sententiæ meæ accedat; Passio Christi cum Nilo fluuio cõparatur.

Psal. 45. cedat, aut ego ipsius, *Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei.*

Verùm, ô miser paralytice, misera inquam natura humana, quanam ratione fieri dicam, vt tanto temporis spatio ęgritudine langueas? quomodo te hominem non habere, ais, qui te ad piscinam post aquæ motum deferat; neminem esse qui saluti tuæ studeat? An nõ tot Patriarchas, tot Prophetas, tot deniq; sanctos viros habuisti? cur te illi in piscinã non coniecêre? Quid? tot semper Angelos habuisti, tot Iosephos, tot Danieles, tot Dauides, tot Elias, tot Elisæos, Isaias, & alios permultos, quanã ergo ratione hominẽ te negas habuisse? verè hominem paralyticus ille non habuisset, si Dei verbum, hominẽ non induisset: est namq; ille homo, quem totus terrarum orbis tanto tempore exspectârat. ille inquam homo, quem Pilatus admirans Iudæis ostendit dicens: *Ecce homo.*

Alia adhuc meditandi materia in hisce verbis: *Non habeo hominem.* latet. Postquam enim semel in peccatũ nos incidere contigit, postquam paralysi laborare cœpimus, nullus omninò homo, nullaq; creatura est, quæ nobis mederi possit. Tunc ô anima clames necesse est, cùm in huiusmodi discrimine versaris: tunc dicas oportet, *hominem non habeo.* Tu solus es Domine qui mihi potis es succurrere, qui misericordia mihi tua auxiliari, vt hodierna die Paralytico huic auxiliatus es. Et sanè fieri non potest vt quis ad gratiæ statum è peccato redeat, si Deus manum auxiliatricem nõ apponat. Nunquam Ionas è ventre ceti, & de profundo pelagi liberatus, ad solis huius intuitum redijsset, nisi miraculo quodam & prodigio Deus eum liberasset, Idipsum planè tibi cõtingit peccator. naufragium enim passus nunquam è profundo peccati libera-

Peccator à peccato se liberare nequit sine gratia & misericordia Dei

Ioan. 8.

liberari posses, si te Deus violenta manu non extraheret. Quare gratia Dei præueniens cum primis necessaria est.

Mille huius rei figuras, mille similitudines in sacris Biblijs habemus. Priùs gallus cãtauit, quàm Petrus ad peccata sua deploranda egrederetur, & ad Dominum conuerteretur: necesse est gallum, id est, gratiam præuenientem cantare, priusquam quis iustificationis compos fiat. Magi Christum adoraturi venêre, verùm ductu stellæ, *stella antecedebat eos*. Tres Mariæ Ierosolymis ad Christum in sepulchro quærendum profectæ sunt, sed *orto iam sole*. Quibus sacræ litteræ docent priùs, nos non dico Ierosolymis, sed peccato nostro, vel è terra barbara, gentilium illorum principum exemplo, ad Deum, quærendum egredi non posse, quàm stella præeat, quàm gratiæ præuenientis sol exoriatur.

Similitudines & sensus allegorici.

Matt. 27.

Matt. 2.

Matt. 28.

Addam ad has similitudines conceptum aliquem è natura petitum. Docent Philosophi, cælos à seipsis non moueri, sed Angelos motum eorum efficere & producere: & ab intelligentijs eos, non propria forma & virtute moueri. Idem planè de motu illo supernaturali iustificationis asseuero, nobisipsis scilicet non prouenire, nec viribus eum nostris adscribi posse; at Deum solum eiusce motus originem esse & auctorem. *Quidquid enim mouetur ab alio mouetur*, vt benè ait Aristoteles: quod in iustificatione potissimùm valet. Nunquam quoque paralyticus hic piscinam intrasset, nisi Iesus eum antea permouisset.

Insignis conceptus.

Arist. axioma. 7. & 8. Phys.

Quamobrem, Domine, qui verus es motor, & auctor bonorum omnium, ostende nobis misericordiam tuã, incita nos, gratia nos tua præueni, sanctis inspirationibus exstimula. Eheu no miseros Do-

mine, tantoperè exſpectate & deſiderate mundi Redemptor; tanto tempore hic veluti paralytici, ante piſcinam motum & influxum gratiæ tuæ operientes, ægri & infirmi decubuimus. Immerge nos igitur, immerge animam noſtram, paralyſi mirum in modũ excruciatam. Iam pluſquam triginta annis ſpirituali ægritudine detinetur, auaritia ſcilicet inſaturabili, ambitione incredibili, deniq; plurimis enormibus peccatijs diuexata. Succurre igitur illi clementiſſime Domine, & præſta, vt à te ſuauem illam vocem audire mereatur, *ſurge & ambula, Surge*, inquam, à peccato, *& ambula* per bona opera. nam hæc rectiſſima & compendioſiſſima ad cælum via eſt.

SABBATO POST DOMINICAM I. QVADRAGESIMÆ.

Aſſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit eos in montem excelſum ſeorſum, & transfiguratus eſt ante eos. Matt. 17. Luc. 9.

FIGVRA.

Gen. 39. 41. HVMILI illi Ioſepho poſt importunas pellicis dominæ, vxoris Putipharis, ſolicitationes, poſt incredibiles moleſtias in Aegypto perpeſſas, poſt carceris intolerabiles fœtores, in quẽ ab hero coniectus fuit tã fœcundus fortunæ ventus aſpirauit, vt vinculis & cõpedib. ſolutus, purpura indutus, curru regio inuectus, p omnes Aegypti terminos primus à Rege fuerit ꝓclamatus. Fuit hoc, Auditores, vera Transfigurationis hodiernæ figura: nãq; hic verũ Ioſephũ Chriſtum videmus, qui poſt tot moleſtias & labores à primo

primo natiuitatis tempore in Aegypto perpeſſos poſt opprobria & calumnias, quas adultera Iudæorum Synagoga in eum euomuerat, denique poſt tantas tamq; graues Satanæ, tentationes, hodierna die è cauernis, ſpeluncis, & antris deſerti egrediens, regio more indutus, ac veſtimento gloriæ circumdatus, non quidem currum triumphalẽ, ſed montem Thabor aſcendit, cui Angeli miniſterium exhibent, quem Apoſtoli demirantur, quemq; Pater æternus, non vt vicarium ſuum in Aegypto, at principem & Monarcham totius orbis agnoſcit. Quam pompam & gloriam, vt pro dignitate depingere & explicare poſſimus, auxilium & gratiã ſanctiſſimi Spiritus, meditantibus Deiparæ Virginis Mariæ precibus, inclamemus. Dicamus igitur vnanimes.

AVE MARIA.

Iphicrates milites ſuos ſpe prædę ad fortiter agendũ in bello excitare ſolebat.

REFERT Plutarchus, Athenienſium ducem Iphicratem ſuos in bello milites nullis alijs adhortationibus, aut incitamentis, quam ſola ſpe prædæ, ad fortiter agendum animare conſueuiſſe. Idipſum magnus ille Deus, & vniuerſi dux facere conſueuit, qui milites Eccleſiæ ſuæ militantis ſola æternæ beatitudinis ſpe ad prælia cõtra improbam hanc vitã ineunda incitat. *Gaudete & exultate, quia merces veſtra copioſa eſt in cæls.* Sumite animos ô validi milites, vos ô fideles animæ, in oppugnationibus, expugnationibus, inſultibus, congreſſibus, tentationibus afflictionibus generoſos vos oſtendite, magna vobis præda parata eſt, operam non perdetis, & luculentè vobis veſtri labores compenſabuntur. *Matt. 5.*

Animoſus ille miles Iſrael Dauid, antequam in prælium deſcenderet, ſpe iam certus fuit & promiſſione confirmatus poſt victoriã, regis ſeſe filiã *1. Reg. 17.*

in rei bene gestæ compensationem accepturum; *Virum qui percusserit Philisthæum hunc, ditabit rex diuitijs magnis, & filiam suam dabit ei.* Tu porrò ò homo strenue athleta, centum è cælo promissiones habes, si Philisthęum illum mundi prosternas, cæli te filiã, id est, æternitatis gloriam, remunerationis loco accepturum: qua nulla præda opulentior, exuuiæ nullæ prætiosiores, & merces nulla sublimior tibi exspectari posset. Docet nos id fides, natura nos eò inclinationib. suis inuitat, plurimis reuelationibus rem confirmatam habemus, & plurimi qui è cælesti illa regione reuersi sunt, id nobis nuntiârunt.

Plurimi ab altero mũdo reuersi id nunciarunt.

Ne porrò vobis id mirum videatur Auditores, nec præter veritatem; iterùm dico & tertiò dicã, plures ex altera vita ad nos redijsse, qui nobis hanc gloriam nuntiârunt. Quot ad nos venerunt Angeli? Dic nobis Tobia, quid tibi dixerit Angelus Raphael? Abraham, Loth, Iacob, beatissimi Patriarchæ, qui frequentes cum Angelis fuistis, eos vidistis, cum eis luctati, locuti, commorati estis, dicite quid vobis dixerint? Tibi verò glorioſa Angelorum regina, & Virgo, quid angelus Gabriel de cælesti hac gloria nuntiauit? S. Paulus Apostol. ab altero mundo reuersus, & ad tertium vsq; cælũ raptus, mirabilibus vniuersum orbem compleuit. Lazarus quatriduo in altera vita hæsit. Ioannes Euangelista mille reuelationes habuit, & multa de eadem promulgauit. Quin etiam ipse alterius sæculi princeps Iesus Christus inde reuersus est, *à summo* nempè *cælo egressio eius*. Quanta nobis ille nuntiauit? quę non dixit? Anne igitur desunt, qui ex altera vita ad nos redierint, quique nobis de æterna beatitudine multa narrarint.

Tob.12.
Gen.18.
Gen.19.
Gen.32.
Luc.1.
1.Cor.2.
Ioan.2.
Apoc.1.23.
Pal.18.
Num.13.

Anne adhuc dubitatis? Israëlitæ nunquam fertili-

litatem terræ promiſſionis & vbertatem agrorũ
edere voluerunt: donec exploratores ingentẽ in
cte botrum, velut ſpecimẽ, vnde de reliqua eius
undantia iudicarent, attuliſſent. O animę incre-
ilæ, ſi hactenus tanta veſtra fuit incredulitas, vt
ntas diuitias, tantam gloriam, tantam quoq; bea-
udinem vobis in cœleſtibus habitaculis eſſe re-
ſitã, credere minimè potueritis, huc accedite, &
rtem eius veluti ſcintillam, in monte Thabor a-
icite: vbi ſanctus Apoſtolus Petrus, extra ſe po-
us, in ecſtaſin raptus, & ſtupore defixus, nihil ſe
quam vidiſſe ſimile exclamat. Totam rei hiſto-
m & eiuſdem circumſtantias Lucas Euangeliſta Luc. 9.
citat. *Aſſumpſit Ieſus Petrum & Iacobum & Io-*
nem fratrem eius, & duxit illos in montem excel-
m ſeorſum, & transfiguratus eſt ante eos. Eſt hic
lendor gloriæ cœleſtis, & magnificentia & mi-
cula transfigurationis: quare nõ de alia hodie re,
am de hoc myſterio verba faciamus.

Porrò qui hodie transfiguratus eſt, Dei Verbum
, Ieſus Chriſtus Meſſias ille in lege veteri exſpe-
tus, ac verus mũdi redemptor: ille quem hodie
ſplendentem, recentem, refulgentem, rutilan- Luc.
n, quem plenũ gloria in ſummitate mõtis Tha-
r cõtemplaris: humilis ille Ieſus Nazarenus eſt,
em ante aliquot annos in præſepio locatum, in
abulo Bethleemitico repoſitum vidiſti: quẽ ho-
e in ſummo mõtis vertice lumine circumdatum
ſtar ſolis refulgẽtem, maieſtate pleniſſimum in-
eris: miſer & humilis ille Galilæus eſt, quem an- Matth. 17.
aliquot menſes in deſerto ieiunãtem, in ſpelun-
& ferrarũm luſtris commorantem, per auia in
litudine errantem, à Satana tot diuerſis tentati-
ibus exercitatum vidiſti. Hem quæ metamor-
oſis, duæ rerum vices! Eia igitur,

In noua fert animus mutatas dicere formas, & figuras lexcentas, ad hanc transfigurationem spectantes, in medium afferre.

Figuræ veteres, quibus Christi Transfiguratio declaratur.

Dauid opilio post Goliath prostratum, pastoritia lacerna deposita, purpuram induit, vestibus sese Ionathæ circumdans. *Exspoliauit se Ionathas tunica, qua erat indutus & dedit eam Dauid, & reliqua vestimenta sua vsque ad gladium & arcum suum.* Videte porrò hic nostrũ Dauidem, adeò celebrem, simplicibus priùs pastoris instar vestib⁹, tunica scilicet humanitatis suę, indutum, post Satanã deuictum, viles illas exuuias in monte Thabor deponere, & diuinitatẽ assumere, ac gloria se circũdare: de quo dicitur *amictus lumine sicut vestimẽto.*

1. Reg. 18.

Psal. 103.

Mardochæus quotidie in terram prostratus, cœlum replens suspirijs, pectus exhauriens singultibus fortunæ suæ calamitatem gemens, ieiunijs emaceratus, post deuictum inimicum suum Aman, mutata veste Regem Assuerum adijt, aureis vestibus effulgens, *Mardochæus autẽ de palatio & de conspectu regis egrediens, fulgebat vestibus regijs coronam auream portans in capite, & amictus serico pallio atq; purpureo.* Cernite humilẽ illum Mardochæum, Christũ Iesum, cũ tanto tẽpore ieiunasset, & hũmi caput dormiendo reclinasset, tot suspiria tot gemitus traxisset, tot lacrymas in solitudine effudisset, post Satanam debellatum & triumphatum: hodie sese magni illius Assueri, habitu mutato, gloriæque vestibus assumptis, conspectui offerentem, vt dicere liceat, *Decorem indutus est.*

Esth. 8.

4. Paral. 5.

Quamdiu Arca fœderis inter Philisthæos in deserto commorabatur, vilibus pellibus cooperta erat: at vbi in templo Salomonis collocata est, gemmis & auro effulgere, ac multis circũcirca diuitijs exornari cœpit. Arca illa humanitatis Iesu Christi quam-

quamdiu in deserto, in medio solitudinis, inter petras & rupes permãsit: saccis, cilicijs & paupertate constrata fuit: verùm hodierna die, collocata non in tẽplo Salomonis, sed in vertice mõtis Thabor, tota auro refulget, gloria resplendet, & omnibus gratiarum donis excellit, & audite rem nouam, *Transfiguratus est.*

Hic discatis velim, Auditores, quinquies Christũ toto vitæ suæ tempore esse trãsfiguratum, & quinque diuersis transfigurationis generib. Hem qualis Chamæleõ, quis Proteus. Prima transfiguratio in ventre fuit virginali, quando nimirũ, Verbum caro factum est, & homo Deus: non quidem conuersione diuinitatis in hominem, sed assumptione humanitatis in Deum, vt magnum Ecclesiæ lumen Athanasius edocuit. ô eximiam & verè diuinã transfigurationem! de qua luculenter Paulus, *In similitudinem hominum factus, & habitu inuẽtus vt homo.* Cuius in Patriarcha Iacob verum exemplum conspicimus: ille namque, vt patris benedictionẽ perciperet, Esau fratrẽ mentitus est, pelliculisq; hœdinis manus, vt tanto melius fratrem exprimeret, circũuestiuit *& vestibus Esau valde bonis, quas apud se habebat domi, induit eũ pelliculasq; hædorum circundedit manib. & colli nuda protexit.* Qua pcul dubio figura mysteriũ hoc q̃ appositissimè exprimitur: Iesus, n. Dominꝰ noster, vt nobis benedictionẽ Patris ęterni obtineret, hominis formã assũpsit q̃ per Esau designatur, pellibusq; humanitatis nostræ naturã vt nostrã meliùs & ad viuũ magis exprimeret, sese circũdedit, cuiꝰ rei testẽ habeo Paulum, vbi suprà *formã serui accipiens, & habitu inuentus vt homo.* Quid? Regẽ gloriæ, & eum, qui, Apostoli testimonio, *splendor est gloriæ, & figura substantiæ patris*, & peccatoris habitum assumere, annõ hoc vera transfigurationis species est? Alia

Quinque Transfigurationum genera.

Philip. 2.

Genes. 27.

Philip. 2. Hebr. 2.

Admirabilis transfiguratio in Eucharistia

Alia adhuc, nec minùs admirabilis transfiguratio facta est, quando augustissimum & super omnia admirandum Sacramentum Eucharistiæ instituit, quando scilicet in sanguinem conuertit & transsubstantiauit panem in corpus, & vinum, atq; hoc quidem vnico temporis momento. Lumen illud doctorum D. Thomas hoc omnium miraculorum à Christo vnquam factorum primum & maximum vocat. Quod quamuis, à Catholicis & fidelibus, ac propriè quidem, transsubstantiationem nominari sciam: tamen quoniam Christi corpus & sanguis sub speciebus panis & vini continetur, atque in debita quantitate, maiestate, gloria, sub figuris nouis & insolitis, occultantur, vera quoque transfiguratio dici poterit.

Opus. de festo Sacram.

Nouũ trãsfigurationis genus in passione

Tertia transfiguratio in monte Caluariæ, & in crucis scena peracta est: cùm scilicet moriens ita seipsũ immutauit, vix vt agnosci à notis potuerit. Caput eius spineo serto erat vallatum, vultus eius sanguine, facies sputis, corpus vulneribus oppletũ: manus clauis, latus lancea transfixum. O admirabile n transfigurationem! *Et vidimus eum, & nõ erat aspectus: & nos putauimus eum quasi leprosum.* An nõ vera vobis transfiguratio esse videtur, Deum qui super cœlestes orbes fulgurat & tonat, totam mundi machinam concutit, Angelos beata sui visione pascit Cherubinos ministros habet: crucis supplicium perferentem, in hominem transmutatum, vt peccatorem habitum, doloribus saturatũ & à toto mundo derelictum & vexatum contemplari?

Isai. 53.

Alia transfiguratio post resurrectionem.

Aliam adhuc transfigurationem video, verùm nõ adeò exoticam, ac longè tamen splendidiorẽ, & glorioſiorem. Quãdo scilicet Seruator meus ac Redemptor iterum glorię se qualitatibus & dotibus

circumornans, transfiguratus est. Modò enim isibilem, modò non visibilem declarauit: semel ulchro egressus est, aliàs portis clausis ingres-. Et sanè, qui paucis ante diebus mortalis & pas-lis visus fuerat: eum se iam glorioſum, immorem & impassibilem reddere: an non eximia trā-urationis signa sunt? an non egregia prodigia? non miræ metamorphoses?

Verum omnium nobilissima atq; omnium prinps fuit illa, quæ hodierna die in monte Thabor racta est, quæ sola per antonomasiam & quasi omnium præcipua, Transfiguratio appellata est. In ac namq; hodierna die Redemptor noster se trāsgurat, hic Messias sese deregit, hic verbum illud urinum sese manifestat: hodie legislator noster egotia propter quæ in mundum missus est declarat, ac legationis suæ auctoritatem & patentes aperit. Præuiderat hoc à lōgè Dauid dicens, *Thabor & Hermon in nomine tuo exultabunt.* quasi diceret, Hem quanam, ô Messia vēture, gloriam, quos triūphos, quę miracula te iam inter mortales commorante præuideo & præsagio! Angeli lætabuntur, homines cantabunt, montes à conspectu tuo exultabunt. Thabor propter Transfigurationem tuā gaudebit, Hermon propter miracula, quæ in eius vertice patrabis, triumphum aget. *Psalm. 88.*

Vera tua vaticinia fuisse confitemur, ô Rex & vates; in monte namq; Hermon magnum illud miraculum, quo quinque hominum millia quinq; panibus & duobus piscibus saturata sunt, editum est. Euthymius verò addit in eodē monte resurrectionem filij viduę in Naim contigisse. Naim enim oppidū Galilææ est, in radice montis Hermon situm, in quo hoc miraculum peractū est. Thabor igitur & Hermon exultabunt in aduentu Messiæ nostri præ cæteris verò Thabor. *Euthym. in Psalm.*

O se-

Laus montis Thabor *Exod.19.*

O felicem inter omnes mõtes ac verè beatũ Thabor! mõs Sinai fulgure & tonitruo cõcussus est, in eo nihil nisi flammæ & ignes apparuêre. In monte Oliueti arma militum, & gladij cõspecta sunt, & traditiones, & Iudæ machinationes in eo peractæ. *Matth.26.* In mõte Caluariæ, præter cruces, patibula, suspensos, latrones in crucem actos, & Christum Iesum crucifixũ, nihil intueor. At tu ô Thabor, vndecũq; gloria repletus es, & in paradisum cõmutatus. Iam frustra sol in axe suo erat, ac cœlum permeabat: aliã enim faciem ipse circum te habebas, quæ ei lumen eripiebat, ac quodammodò offuscabat: Nam quemadmodũ *maius lumẽ offuscat minus:* ita quoq; magnus ille hominum & angelorũ sol radijs suis paruam hanc mundi faculam offuscabat: paruam dico, nõ quidem ratione terræ, quam infinitis partibus superat, verùm respectu infiniti & æterni illius luminaris. Hic igitur sol alterum offuscauit. Audite, *resplenduit facies eius sicut sol.* ô egregiam similitudinem, ô diuina mysteria! vt hinc scilicet discamus, omnia, quę in glorioso Iesu corpore hodie peracta sunt, quæq; in sole hoc etiam conspiciuntur, corporib. nostris mortalibus, & carnalibus hisce compagibus post resurrectionem euentura.

Quatuor solis proprietates.

Sol ille mundi huius fax, qui licet eum quotidie illustret, nõ ideò tamẽ minùs dignus est, quem admiremur, quiq; iam à quinq; annorũ millib. & amplius semper vrit; seipsũ non comburendo & illustrat non sese extiguendo. quatuor admirabiles in se proprietates habet: primò quidem lumẽ ipsum, quo vnico temporis momẽto quatuor mundi plagas intuetur: agilitatẽ deinde, qua viginti quatuor horarũ spatio totum cœlorum orbem circumit, idq; tanta celeritate, vt vnius horæ quadrante centum viginti cœlestiũ miliarũ, quæ tamẽ terrestribus

; multò longiora ſunt, millia conficiat. Tertiò
otilitatem, qua corpora lucida & tranſparentia
netret, & per Chryſtallum & vitrum luceat.
nique impaſſibilitatem, quippè qui tanto tem-
re in rei ũ natura, ſine vllo ſui detrimento, aut
rruptione, aut rerum naturaliũ damno exiſtit, i-
is ſiquidẽ eum non cõburit, aër non nocet, aut a-
ia exſtinguit. ab omnib. hiſce caſib. immunis eſt.
Idipſum, Auditores, quod in hac transfiguratio-
videtis, caducis noſtris corporib. poſt reſurre
ionem accidet In primis. n. inſtar ſolis effulge-
nt: *fulgebunt namq; iuſti.* Erunt quoq; agilia, ita
t temporis momento è cœlo in terrã deſcenſura
nt, & à polo Arctico vſq; ad Antarcticum, inſtar
aiũ, aut inſtar Angelorũ potiùs ꝓuolatura, *Sicut
scintillæ in arundineto diſcurrent.* Erunt adhæc ſub-
ilia: omnia enĩ tranſire poterunt ac nihil illis erit
ccluſum. Deniq; pati haud quidquam poterunt,
ullas infirmitates ſuſtinebunt, quin & amore im-
munia erunt. *Iam non erit amplius læbor, aut vllus
ælor.* ô rem admirandã! *Amodò iam dicit ſpiritus vt
requieſcant à laboribus ſuis.* ô iucunditatem! Expe-
rimẽtum rei hic, præſentibus Moſe & Elia, qui in-
ter Prophetas facilè principes fuêre, videmus. De
quibus iam nonnihil loquamur. Interrogemus il-
los glorioſæ trãsfigurationis teſtes, & ſciſcitemur
ab illis rei circumſtantias. Primũ autẽ te alloquor
ô Moyſes quid eſt, ꝙ tu potiſſimum hodie ad vitam
redeas, è limbo veniens, vt hodierno myſterio in-
terſis? Anne ſcilicet, vt D. Chriſoſt. arbitratur, vt
Chriſti innocẽtiã teſtareris quẽ Iudæi magna pri-
ùs iniquitate legis tranſgreſſo ẽ ꝓpellauerant: an
verò vt hac ratione eũ morti & vitæ dominari o-
ſtenderes? an potiùs quod veri⁹ eſſe crediderim, vt
ꝓmiſſionẽ quã tibi olim fecerat, adimpleret, fore
ſcilicet

Corpora noſtra poſt reſurrectionẽ quatuor egregijs dotibus prædita erunt. *Sap. 3.*

Apoc. 21. *Apoc. 14.*

Cur Moſes in transfiguration eapparuit.

Hodie ſcilicet arca fœderis, arca inquam humanitatis Chriſti, in medio Cherubin, in medio ſcilicet Prophetarum collocatur. Quos verò ſermones, aut ratiocinationes vtrinque habitas putamus? quænam hic negotia inter magnates illos & principes tranſacta? quid agitur? quid dicitur? dicito nobis Marce, dicito nobis Luca? *Loquentes de exceſſu* ait D. Marcus.

Quinam ſermones in monte habiti tempore tranſfigurationis.

Cyrillus Alexãdrinus, cui pares multos Eccleſia nõ habuit, ait in vertice mõtis illius de diuinę bonitatis exceſſu habitos eſſe ſermones: nõ quidẽ de eò exceſſu, qui in mũdi creatione eluxit: cũ ſc. ipſa SS. Trinitas, inſigni quadã liberalitate, magnificẽtia ac quadãmodo ꝓdigalitate bonitatis ſuę theſauros aperiẽs, totã ſeſe creaturis cõmunicauit: nec de eo quoq; quẽ iã quinq; annorũ, millib. ſapiẽti directione, ſuaui moderatione, & ſollicita ac prouida totiꝰ vniuerſi cõſeruatione demõſtrauerat. De quo igitur exceſſu Cyrille? de eo nimirũ, quẽ Chriſtus humanã naturã induẽdo declarauit: exceſſu nimirũ adeò mirabili ac diuino, vt mille alij exceſſꝰ cũ eo cõparati inſtar nihili eſſe videantur. Deũ ſ. humanitatẽ aſſumere, immortalitatẽ, mortalitatem, Dominũ ſeruũ fieri, quis ſimilẽ vnq̃ exceſsũ vidit? cernere nimirũ naturã ſine propria ſubſiſtẽtia: duas itẽ naturas in vna hypoſtaſi: Matrẽ ſimul & Virginẽ reperiri, cui vmquã ſimilis exceſſus auditꝰ eſt?

Exceſſus diuinæ bonitatis in incarnatione Chriſti.

S. Auguſtinus aliud quiddam excogitauit, aitq́ue illos eo loci de exceſſu tormentorũ, ſuppliciorũ, cruciatuum, moleſtiarumq́; qui in paſſione Domini futurꝰ erat, ſermones inter ſeſe habuiſſe: qui exceſſus adeò ſublimis eſt, vt ſimilis ei aut viſus aut auditus nullo vmquam ſæculo fuerit. Audite quęſo clamãtem Prophetam, aut Prophetæ voce Deum ipſum. *O vos omnes qui tranſitis, attendite & videte*

:io vnica veſte fuerit contentus, ac deinde nud' :lgens in crucis medio exſpirarit. Hiſtorię qui- n veteres ſimiles nobis in Ethnicis exceſſus ,p- ıunt, vt in Valerio Poplicola, qui tertium Ro- : Conſul, in tãta eſt inopia mortuus, vt ſuis reſp. nptibus funus eius coacta fuerit inſtituere: & in aminonda Thebano, ſummo illo duce ac multis ›pæis nobili, qui adeò egens ex hac vita deceſſit, ne tantum auri domi eius repertum fuerit, quo poſt glorioſam mortem erigi epitaphiũ poſſet. ::ùm ſi cum exceſſu paupertatis Ieſu Chriſti eos nferamus, obmuteſcent veteres, ac veluti vm- as reſpectu huius enarrare videbuntur. De hoc us exceſſu quàm benè Dauid locutus eſt, *Pauper ſ ego, & inlaboribus à iuuẽtute mea*; Chriſtus quo- ıe Dominus paupertatem ſuam ſatis inſinuauit, uod ſine lachrymis nequeo aut dicere aut perpẽ- ere, cùm ait, *Vulpes foueas habent, & volucres cœli idos: filius autem hominis non habet vbi caput ſuum eclinet.* ô verum paupertatis exceſſum! ac nimis o- nnem terminum excedentem!

Vale. Max. lib. 4.

Gentiles aliquot in ſumma inopia mortui

Matth. 8.

An non Auditores ſermonis & colloquij huius lulcedine in admirationem & ſtuporẽ trahimi- ni? an nõ cœleſtes illæ ſermocinationes, verba illa Angelica, de paſſione Domini deprompta, cõſola- tionẽ, iucunditatẽ & ſtuporẽ vobis adferunt? Ta- ceant igitur Philoſophi omnes, taceat Ariſtoteles neq; amplius aſſerat, virtutem in ſolo medio cõſi- ſtere, vitiũ verò extrema occupare, eſt hoc quippe falſiſſimum: ecce enim in monte hoc nõ niſi de ex- ceſſu & extremitate eſt ſermo: omnia Chriſti ope- ra exceſſum habent, atq; in extremo gradu collo- cata ſunt, quin & extremũ adhuc tran: grẽdiuntur:

Verum Petre tu ſolus hic præter ordinem & tẽ- pus loqueris, ac colloquiũ perturbas, dicens, *facia-*

mus hic tria tabernacula tibi vnum, Moysi vnum, & Eliæ vnum. Quid ais Apostolorũ Princeps? tu solus in horto arma inclamas, & gladiũ stringis passionis triũpho viã volẽs intercludere: tu sol⁹ in passione in Dominũ tuum blasphemias euomis tu solus deniq; es, qui hoc in mõte præter rẽ loqueris. Quid faciam⁹ tria tabernacula. Visne Ecclesiã disiungere? anne schisma & diuisionẽ cupis inducere? visne Christũ à Prophetis, & prophetas à Christo separare? Reuoca in mentẽ rotas illas, quas Ezechiel Propheta vidit, quæ ita sibi inuicem connexæ erant, vt nulla sine altera esset aut progrederetur: quo erudimur, Prophetas in lege Mosaica, & Mosẽ in Prophetis, vtrũq; in psalmis: & Moysẽ, Prophetas, & Psalmos in Euangelio, & Euangeliũ in omnib. & singulis cõtineri. O rotas verè admirabiles! & interea tamen omnia non nisi simul procedunt & voluuntur, ac proinde non nisi vnũ esse tabernaculum, vnam legem, Deum vnum, & vnam Ecclesiam certissimum est. Vndè benè Euangelista imprudẽtiã Petri notauit, *Nesciebat quid diceret.* Quare vt te excusem Petre, dicendum est, magnum illum gloriæ splendorẽ oculos tibi, simul & ingenium offuscasse. Hem? Qualis eras, & quo in statu, quo in stupore & raptu cùm iucunditatis & gloriæ abundantia repletus dixisti: *Bonum est nos hic esse?* Concedo Petre, ac tecum fateor, bonum esse Iesu Christo adhærescere, ac cum eodem versari: extra cuius gloriam nulla penitus iucunditas, nulla felicitas, nulla deniq; beatitudo inuenienda est.

Matth. 27.

Non sunt tria facienda tabernacula, at vnicum quo Ecclesia significatur.

Eia igitur, Christiani Auditores, ponite vobis ob oculos, lætitiam, gaudium, exultationẽ, raptũ, exstasin, & stuporem, quem in Trãsfiguratione Apostolus hic ostẽdit. Et sanè si Iudæi obstupuerint; vbi Mardochæum pretiosis & splendidis vestibus

Esth. 6.
Gen. 45.

bus indutum,& humilem Eſther ad regiam dignitatem ſublimatam videre;ſi fratres Ioſeph eum in regio ſedẽtem throno, ac totius Aegypti habenas moderantem contemplantes,demirati ſint : quid de Apoſtolis eorumq; ſtupore hic dicere poterimus : cùm humilem ſuum Dominum repentè in monte Thabor eleuatum viderunt,ac velut in ſublimi quodam throno,glorię &diuinitatis veſtibus indutum, conſidentem?quo eos affectos gaudio & lætitia putabimus,cùm inſignem illam Eſther,humanitatem ſcilicet noſtram , ad Regiam diuinitatem euectam vident, ac varietatibus aureis circũamictam? Crediderim cognatos & parentes Dauid non parum obſtupuiſſe,cùm eum regio more indutum,ac inter primos regni proceres collocatum intuentur : gaudium tamen diſcipulorum & ſtuporem maiorem fuiſſe exiſtimem,quãdo humilẽ illum Ieſum Nazarenum, qui tanto tempore in ſolitudine fuerat commoratus,& olim in ſtabulo natus,quiq́ue fabri filius à multis habebatur, Angelico & cęleſti aſſumpto habitu, glorioſum,ſplẽdidum, fulgentem, ac diuinitatis ſuæ ſpecimen oſtendentem conſpiciunt.

Bone Deus, benigniſſime Deus,ſi tantum vnica gloriæ tuæ ſcintilla ac ſpecimen,admirationis Apoſtolis tuis parere potuit, quid in cœleſtibus illis habitaculis fore credendum eſt. Quid quæſo,erit,cum tota videbitur vti eſt, quando eadem ſemper,ſine termino,ſine defatigatione, in perpetuũ, ſummo ac pleno gaudio & perfectè pandetur?Si vnica modò gutta tantũ voluptatis potuit afferre, quid ipſum mare,quid integrum glorię Oceanum facturum putamus?Erit,erit ſcilicet illic, vbi clamare licebit, *Bonum eſt nos hic eſſe*. Tu verò ô fortis animarum noſtrarum zelator in montem il-

lum aliquando nos ſubleua, præbe nobis vidēdam gloriam, non quidem transfigurationis, at diuinæ tuæ eſsētiæ, ſicuti in cœleſti illa ac beata regione à Beatis conſpicitur: ad quam nos ipſe Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus aliquando deducant. Amē.

DOMINICA II. IN QVADRAGESIMA.

Aſſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit eos in montem excelſum ſeorſum, & transfiguratus eſt ante eos. Luc. 9.

FIGVRA.

Exod. 24.

SVmmus ille Iudæorum legislator Moyſes, cū acceptis tabulis legis, de mōte Sinai iā deſcēderet, vt populo ſeſe cœlitùs miſsū, & à Deo ad leges eius orbi proponendas deſtinatum declararet: tanta gloria ac lumine vultus eius, Deo id p̄mittente, reſplenduit, vt populus in eum intuitus, ſplendorem fulgoremq; ex oculis eius emicantem nequaquam potuerit ſuſtinere. Rem non admodū diſsimilē in hodierni Euangelij hiſtoria contemplor. Video namq; non Moſem, ſed Ieſum Chriſtū montibus æternis deſcēdere, vt ſe filium Dei, cœlitùs miſſum, ac verum Meſſiam, & Legislatorem mūdi eſſe demonſtraret: quem Pater æternus in mōte Thabor tanta maieſtate, ac tāta diuinitate effulgere fecit, vt Apoſtoli vultus eius ſplendorē, ac radios, & emicantem inde gloriam perferre nequaquam potuerint. Denotat hoc ipſam Trāsfigurationis maieſtatem, quę profectò digna eſt, quam omnes meritò admirentur, adorēt, & obſtupeſcāt.

De ea

)e ea vt nos pro dignitate loquamur, opem & au-
ilium Paraclyti, preces mediatricis noſtræ Vir-
inis glorioſiſſimæ adhibendo, AVE MARIA re-
itando, inuocemus.

Interrogatus ab Hierone Syracauſanorum ty- *1. De nat.*
anno Simonides Philoſophus, vt M. Tullius me- *Deor.*
noriæ prodidit, quid eſſet Deus, triduum ad cogi-
:ãdum & deliberandum poſtulauit: quo euoluto
iliud iterũ triduum petijt, quod ſæpiùs repetens,
:ãdem cùm reſpõſum diutiùs differret, dicere co-
actus fuit: *Quantò diutius conſidero, tantò mihi res*
videtur obſcurior. Equidẽ idipſum hodierna die de
beatitudine cœleſti dicere meritò potero: quo. n.
diutiùs perfectionis eius abyſſos cõſidero, eò ma-
gis meditando me in infinitam illam abundantiã
immergo, admirandoq; in profundum & obſcuri-
tatis tenebras deuoluor: nã *dum breuis eſſe laboro*
obſcurus fio Itaq; dicere cũ Aug. mihi liceat. *Exce-* *Auguſt. in*
dit facultatẽ eloquentiæ meæ, tranſcendit capacita- *ſermon.*
tẽ intelligẽtiæ meæ, illud decus illa gloria, illa celſitu- *Orat. de re-*
do. & cũ D. Ioanne Chryſoſt. *Effugit omnẽ ſermo-* *parat. lapſ.*
nem atq; omnem ſenſum humanæ mentis excedit de
cẽ illud, illa pulchritudo, illa gloria, illa magnificẽtia.

Quid verò tu ô Apoſtole Paule, qui in altero orbe *2. Cor. 2.*
ambulaſti, ac gloriæ huius ſcintillam aliquam vi-
diſti, de ea dicis? *Nec oculus vidit, nec auris audiuit,*
nec in cor hominis aſcẽdit, quæ præparauit Deus dili-
gentibus ſe. Perinde ac ſi diceret: Ceſſet humani iã
intellectus curioſitas immenſitatem diuinæ gloriæ *Exod. 25.*
velle cõprehẽdere. neq; enim humana mẽs eò per-
tingit, nec auris pcipere, aut ratio ipſa, aut humani *Figura.*
vires ingenij infinitam beatitudinem queũt com-
prehendere. Nam quemadmodum in Propitiato-
rio duo Cherubin vtrimque poſiti viſebantur, qui
ſeſe mutuo cum ſtupore comtemplantes alis illud

Laus montis Thabor *Exod.19.*

Matth.26.

O felicem inter omnes mõtes ac verè beatũ Thabor! mõs Sinai fulgure & tonitruo cõcussus est, in eo nihil nisi flammæ & ignes apparuêre. In monte Olivueti arma militum, & gladij cõspecta sunt, & traditiones, & Iudæ machinationes in eo peractæ. In mõte Caluariæ, præter cruces, patibula, suspensos, latrones in crucem actos, & Christum Iesum crucifixũ, nihil intueor. At tu ô Thabor, vndecũq; gloria repletus es, & in paradisum cõmutatus. Iam frustra sol in axe suo erat, ac cœlum permeabat: aliã enim faciem ipse circum te habebas, quæ ei lumen eripiebat, ac quodammodò offuscabat: Nam quemadmodũ *maius lumẽ offuscat minus:* ita quoq; magnus ille hominum & angelorũ sol radijs suis paruam hanc mundi faculam offuscabat: paruam dico, nõ quidem ratione terræ, quam infinitis partibus superat, verùm respectu infiniti & æterni illius luminaris. Hic igitur sol alterum offuscauit. Audite, *resplenduit facies eius sicut sol.* ô egregiam similitudinem, ô diuina mysteria! vt hinc scilicet discamus, omnia, quę in glorioso Iesu corpore hodie peracta sunt, quæq; in sole hoc etiam conspiciuntur, corporib. nostris mortalibus, & carnalibus hisce compagibus post resurrectionem euentura.

Quatuor solis proprietates.

Sol ille mundi huius fax, qui licet eum quotidie illustret, nõ ideò tamẽ minùs dignus est, quem admiremur, quiq; iam à quinq; annorũ millib. & amplius semper vrit; seipsũ non comburendo & illustrat non sese extiguendo. quatuor admirabiles in se proprietates habet: primò quidem lumẽ ipsum, quo vnico temporis momẽto quatuor mundi plagas intuetur: agilitatẽ deinde, qua viginti quatuor horarũ spatio totum cœlorum orbem circumit, idq; tanta celeritate, vt vnius horæ quadrante centum viginti cœlestiũ miliarũ, quæ tamẽ terrestribus

multò longiora ſunt, millia conficiat. Tertiò
tilitatem, qua corpora lucida & tranſparentia
etret, & per Chryſtallum & vitrum luceat.
iique impaſſibilitatem, quippè qui tanto tem-
e in rerũ natura, ſine vllo ſui detrimento, aut
uptione, aut rerum naturaliũ damno exiſtit, i-
ſiquidẽ eum non cõburit, aër non nocet, aut a-
exſtinguit. ab omnib. hiſce caſib. immunis eſt.
ipſum, Auditores, quod in hac transfiguratio-
ideris, caducis noſtris corporib. poſt reſurre
nem accidet In primis. n. inſtar ſolis effulge-
fulgebunt namq; iuſti. Erunt quoq; agilia, ita
mporis momento è cœlo in terrã deſcenſura
& à polo Arctico vſq; ad Antarcticum, inſtar
, aut inſtar Angelorũ potiùs puolatura, *Sicut*
illæ in arundineto diſcurrent. Erunt adhæc ſub-
omnia enĩ tranſire poterunt ac nihil illis erit
ſum. Deniq; pati haud quidquam poterunt,
s infirmitates ſuſtinebunt, quin & amore im-
a erunt. *Iam non erit amplius labor, aut vllus*
ô rem admirandã! *Amodò iam dicit ſpiritus vt*
eſcant à laboribus ſuis. ô iucunditatem! Expe-
tum rei hic, præſentibus Moſe & Elia, qui in-
rophetas facilè principes fuêre, videmus. De
s iam nonnihil loquamur. Interrogemus il-
orioſæ trãsfigurationis teſtes, & ſciſcitemur
s rei circumſtantias. Primũ autẽ te alloquor
ſes quid eſt, ꝙ tu potiſſimum hodie ad vitam
s, è limbo veniens, vt hodierno myſterio in-
Anne ſcilicet, vt D. Chriſoſt. arbitratur, vt
ti innocẽtiã teſtareris quẽ Iudæi magna pri-
quitate legis tranſgreſſo ẽ pellauerant: an
ti hac ratione eũ morti & vitæ dominari o-
res? an potiùs quod veri⁹ eſſe crediderim, vt
ionẽ quã tibi olim fecerat, adimpleret, fore
ſcilicet

Corpora noſtra poſt reſurrectionẽ quatuor egregijs dotibus prædita erunt. *Sap. 3.*

Apoc. 21. *Apoc. 14.*

Cur Moſes in transfiguration apparuit.

Exod. 33. ſcilicet aliquando, vt gloriam humanitatis eius eſſes viſurus? *Poſteriora mea videbis*, id eſt, humanitatem meam.

Cur Elias transfiguratioⁿi interfuerit.

Tu verò Elia quid huc facturus aduenis? cur ad vitã redis, anne ſcilicet, quod ante finem ſæculi veluti extremi iudicij præcurſorem, apparere te neceſſe ſit, ac Iudæorum reliquias conuertere? Eane forſitan de cauſa, vt mentibus Iudæorum errorem illum tolleres, Ieſum ſcilicet Eliam eſſe aut aliquẽ ex prophetis. Equidem haud grauatè conceſſerim. verùm hanc fuiſſe potiſſimum cauſam puto, vt nimirum Iudæis, qui credere difficillimè poterant Chriſtũ illum Meſſiam eſſe in lege promiſſum: ora obſtrueret, & erroris argueret. Conabantur enim illi ex Malachia Propheta aſſerere, ante Meſſiæ aduentũ, Eliam in terram deſtinandum: *Ecce ego mittã vobis Eliam Prophetam antequam veniat dies Domini magnus & horribilis*: ac quoniam conſtabat Eliam nondum in carne apparuiſſe hinc liquido colligi exiſtimabant, hunc quẽ ante oculos viderent, verum Meſſiã nõ eſſe. Decepit vos, ô Iudæi ambiguitas verbi Aduẽtus: loquitur enim Propheta de ſecundo Domini aduentu id eſt extremo iudicij die, & non de primo: verum vt hanc ex animis veſtris Dominus opinionem & errorem tolleret, ſimulq; vobis ad oculum, hunc verum Meſſiam eſſe demonſtraret, ecce hoc in monte Eliã ſecũ loquentẽ induxit, *Apparuit illis Moſes & Elias.*

Malach. 4.

O præclaram, & cui ſimilis in mundo numquam exſtitit, congregationem. Hic namque mundi vtriusque, cœli quoque & terræ, vtriuſque etiam teſtamenti legatos videbitis: à parte teſtamenti veteris, Prophetarum principes: à parte noui, Apoſtolorum vertices è cœlo, ſanctiſſimam Trinitatem: è terra, ſacratiſſimam humanitatem.

Paral. 25.

Hodie

ie ſcilicet arca fœderis, arca inquam humani-
Chriſti, in medio Cherubin, in medio ſcilicet
›hetarum collocatur. Quos verò ſermones,
ratiocinationes vtrinque habitas putamus?
ıam hic negotia inter magnates illos & prin-
ı tranſacta? quid agitur? quid dicitur? dicito
s Marce, dicito nobis Luca? *Loquentes de ex-*
ait D. Marcus.

illus Alexãdrinus, cui pares multos Eccleſia
ıbuit, ait in vertice mõtis illius de diuinę bo-
is exceſſu habitos eſſe ſermones: nõ quidẽ de
ceſſu, qui in mũdi creatione eluxit: cũ ſc. ipſa
rinitas, inſigni quadã liberalitate, magnificẽ-
: quadãmodo ꝓdigalitate bonitatis ſuę theſau
periẽs, totã ſeię creaturis cõmunicauit: nec de
ioq; quẽ iã quinq; annorũ, millib. ſapiẽti dire-
e, ſuaui moderatione, & ſollicita ac prouida
vniuerſi cõſeruatione demõſtrauerat. De quo
r exceſſu Cyrille? de eo nimirũ, quẽ Chriſtus
ınã naturã induẽdo declarauit: exceſſu nimi-
eò mirabili ac diuino, vt mille alij exceſſ' cũ
parati inſtar nihili eſſe videantur. Deũ ſ. hu-
tatẽ aſſumere, immortalitatẽ, mortalitatem,
inũ ſeruũ fieri, quis ſimil'ẽ vnq̃ exceſsũ vidit?
:re nimirũ naturã ſine propria ſubſiſtẽtia: du-
naturas in vna hypoſtaſi: Matrẽ ſimul & Vir-
:eperiri, cui vmquã ſimilis exceſſus audit' eſt?
uguſtinus aliud quiddam excogitauit, aitq́ue
eo loci de exceſſu tormentorũ, ſuppliciorũ,
atuum, moleſtiarumq́; qui in paſſione Domi-
ur' erat, ſermones inter ſeſe habuiſſe: qui ex-
s adeò ſublimis eſt, vt ſimilis ei aut viſus aut
us nullo vmquam ſæculo fuerit. Audite quę-
ımãtem Prophetam, aut Prophetæ voce De-
›ſum. *O vos omnes qui tranſitis, attendite &*

Quinam ſermones in monte habiti tempore tranſigurationis.

Exceſſus diuinæ bonitatis in incarnatione Chriſti.

Excessus cruciatuum in passione Domini. *Thren.* 1

videte, si est dolor sicut dolor meus. Excessus inquam adeò magnus, vt eius vnius memoria, Domine mi Redemptor, summorum tibi dolorum causa exstiterit, tantamq; anxietatem menti tuæ ingesserit, sanguineo vt sudore in mõte Oliuarum totum tibi corpus perfunderetur. Excessus scilicet omniũ cruciatuum, omniumque dolorum, sine vllo prorsus solamine, quod vel tibi terra, vel cœlum, aut animæ denique pars superior daret.

Excessus humilitatis quã Christus in sua passione ostendit. *Philip.* 2.

Chrysostomus aliò quoq; respicit, & affert excessum illũ, de quo loquebantur, de nimiq; eius humilitatis, quam in passione Christus demonstraturus esset, excessu esse intelligendum. Excessu adeò excedente, & humilitate adeò extraordinaria, vt Paulus id pro dignitate explicare non valens dicat, *Humiliauit semetipsum factus obediens vsq; ad mortem, mortem, autem crucis*, Audite obsecro vos superbi, vos inflati arrogantia, & excessum hunc penitiùs considerate. Deus vt creaturas redimeret, capi, ligari, illudi, percuti, ignominiam pati, clauis configi, ac cruci deniq; voluit affigi. O excessum infinitis excessibus, refertum?

Excessus paupertatis in Christo.

S. Bonauentura doctrina æquè ac sanctitate celebris, omnes quas adduximus de excessu hoc explicationes probat, & ratas habet: verùm aliã ad has & ipse adiungit: aitq; excessum illũ de excessu paupertatis, quam Christus in passione sua esset toleraturus, esse intelligẽdum quippe qui vnica tantũ cruce, & ea grauatus, Ierosolymis egrederetur, ac deinde nudus & inops in eadem moreretur. Cõsolemini, cõsolemini igitur vos omnes, qui paupertatem hãc imitantes, voluntariè ac spõtè pauperes facti estis, cùm hũc paupertatis excessum vobiscũ perpenditis: quomodo nimirum nudus, videlicet in stabulo natus sit, toto triginta trium annorum

spatio

o vnica veste fuerit contentus, ac deinde nud⁹ gens in crucis medio exspirarit. Historię qui- veteres similes nobis in Ethnicis excessus ꝓ- nt, vt in Valerio Poplicola, qui tertium Ro- Consul, in tãta est inopia mortuus, vt suis resp. tibus funus eius coacta fuerit instituere: & in minonda Thebano, summo illo duce ac multis eis nobili, qui adeò egens ex hac vita decessit, tantum auri domi eius repertum fuerit, quo st glorioſam mortem erigi epitaphiũ posset. m si cum excessu paupertatis Iesu Christi eos ramus, obmutescent veteres, ac veluti vm- respectu huius enarrare videbuntur. De hoc excessu quàm benè Dauid locutus est, *Pauper o, & in laboribus à iuuẽtute mea*; Christus quo- Dominus paupertatem suam satis insinuauit, sine lachrymis nequeo aut dicere aut perpẽ- cùm ait, *Vulpes foueas habent, & volucres cœli filius autem hominis non habet vbi caput suum et.* ô verum paupertatis excessum! ac nimis o- n terminum excedentem!

Vale. Max. lib. 4.

Gentiles aliquot in summa inopia mortui *Matth. 8.*

non Auditores sermonis & colloquij huius dine in admirationem & stupor ẽ trahimi- nõ cœlestes illæ sermocinationes, verba illa lica, de passione Domini deprompta, cõsola- iucunditatẽ & stuporẽ vobis adferunt? Ta- igitur Philosophi omnes, taceat Aristoteles mplius asserat, virtutem in solo medio cõsi- vitiũ verò extrema occupare, est hoc quippe imum: ecce enim in monte hoc nõ nisi de ex- & extremitate est sermo: omnia Christi ope- essum habent, atq; in extremo gradu collo- nt, quin & extremũ adhuc tran gredi untur: m Petre tu solus hic præter ordinem & tẽ- queris, ac colloquiũ perturbas, dicens, *facia-*

mus hic tria tabernacula tibi vnum, Moysi vnum, & Eliæ vnum. Quid ais Apostolorũ Princeps? tu solus in horto arma inclamas, & gladiũ stringis passionis triũpho viã volẽs intercludere: tu sol⁹ in passione in Dominũ tuum blasphemias euomis tu solus deniq; es, qui hoc in mõte præter rẽ loqueris. Quid faciam⁹ tria tabernacula. Visne Ecclesiã disiungere? anne schisma & diuisionẽ cupis inducere? visne Christũ à Prophetis, & prophetas à Christo separare? Reuoca in mentẽ rotas illas, quas Ezechiel Propheta vidit, quæ ita sibi inuicem connexæ erant, vt nulla sine altera esset aut progrederetur: quo erudimur, Prophetas in lege Mosaica, & Mosẽ in Prophetis, vtrũq; in psalmis: & Moysẽ, Prophetas, & Psalmos in Euangelio, & Euangeliũ in omnib. & singulis cõtineri. O rotas verè admirabiles! & interea tamen omnia non nisi simul procedunt & voluuntur, ac proinde non nisi vnũ esse tabernaculum, vnam legem, Deum vnum, & vnam Ecclesiam certissimum est. Vndè benè Euangelista imprudẽtiã Petri notauit, *Nesciebat quid diceret.* Quare vt te excusem Petre, dicendum est, magnum illum gloriæ splendorẽ oculos tibi, simul & ingenium offuscasse. Hem? Qualis eras, & quo in statu, quo in stupore & raptu cùm iucunditatis & gloriæ abundantia repletus dixisti: *Bonum est nos hic esse?* Concedo Petre, ac tecum fateor, bonum esse Iesu Christo adhærescere, ac cum eodem versari: extra cuius gloriam nulla penitus iucunditas, nulla felicitas, nulla deniq; beatitudo inuenienda est.

Matth. 27.

Non sunt tria facienda tabernacula, at vnicum quo Ecclesia significatur.

Eia igitur, Christiani Auditores, ponite vobis ob oculos, lætitiam, gaudium, exultationẽ, raptũ, exstasin, & stuporem, quem in Trãsfiguratione Apostolus hic ostẽdit. Et sanè si Iudæi obstupuerint; vbi Mardochæum pretiosis & splendidis vestibus

Esth. 6.
Gen. 45.

indutum,& humilem Eſther ad regiam digni-
m ſublimatam videre;ſi fratres Ioſeph eum in
io ſedẽtem throno, ac totius Aegypti habenas
ierantem contemplantes,demirati ſint : quid
poſtolis eorumq́; ſtupore hic dicere poteri-
: cùm humilem ſuum Dominum repentè in
ite Thabor eleuatum viderunt,ac velut in ſub-
quodam throno,glorię &diuinitatis veſtibus
itum, conſidentem?quo eos affectos gaudio &
ia putabimus,cùm inſignem illam Eſther,hu-
itatem ſcilicet noſtram , ad Regiam diuinita-
euectam vident, ac varietatibus aureis circũ-
tam? Crediderim cognatos & parentes Da-
ion parum obſtupuiſſe,cùm eum regio more
tum,ac inter primos regni proceres collocа-
intuentur: gaudium tamen diſcipulorum &
rem maiorem fuiſſe exiſtimem,quãdo humi-
um Ieſum Nazarenum, qui tanto tempore in
udine fuerat commoratus,& olim in ſtabulo
s,quiq́ue fabri filius à multis habebatur, An-
o & cęleſti aſſumpto habitu, glorioſum,ſplẽ-
m, fulgentem, ac diuinitatis ſuæ ſpecimen o-
entem conſpiciunt.

ne Deus, benigniſſime Deus,ſi tantum vnica
æ tuæ ſcintilla ac ſpecimen,admirationis A-
lis tuis parere potuit, quid in cœleſtibus il-
bitaculis fore credendum eſt. Quid quæſo,e-
m tota videbitur vti eſt, quando eadem ſem-
ne termino,ſine defatigatione, in perpetuũ,
io ac pleno gaudio & perfectè pandetur? Si
modò gutta tantũ voluptaris potuit afferre,
pſum mare,quid integrum glorię Oceanum
um putamus? Erit,erit ſcilicet illic, vbi cla-
licebit, *Bonum eſt nos hic eſſe*. Tu verò ô for-
iimarum noſtrarum zelator in montem il-

e ea vt nos pro dignitate loquamur, opem & au-
lium Paraclyti, preces mediatricis noſtræ Vir-
nis glorioſiſſimæ adhibendo, AVE MARIA re-
ando, inuocemus.

Interrogatus ab Hierone Syracauſanorum ty- *1. De nat.*
no Simonides Philoſophus, vt M. Tullius me- *Deor.*
oriæ prodidit, quid eſſet Deus, triduum ad cogi-
ndum & deliberandum poſtulauit: quo euoluto
ud iterũ triduum petijt, quod ſæpiùs repetens,
lem cùm reſpõſum diutiùs differret, dicere co-
us fuit: *Quantò diutius conſidero, tantò mihi res*
letur obſcurior. Equidẽ idipſum hodierna die de
ititudine cœleſti dicere meritò potero: quo. n.
itiùs perfectionis eius abyſſos cõſidero, eò ma-
meditando me in infinitam illam abundantiã
mergo, admirandoq; in profundum & obſcuri-
is tenebras deuoluor: nã *dum breuis eſſe laboro*
curus fio Itaq; dicere cũ Aug. mihi liceat. *Exce-* *Auguſt. in*
facultatẽ eloquentiæ meæ, tranſcendit capacita- *ſermon.*
ntelligẽtiæ meæ, illud decus illa gloria, illa celſitu- *Orat. de re-*
& cũ D. Ioanno Chryſoſt. *Effugit omnẽ ſermo-* *parat. lapſ.*
nat̃q, omnem ſenſum humanæ mentis excedit de
lud, illa pulchritudo, illa gloria, illa magnificẽtia.
iid verò tu ô Apoſtole Paule, qui in altero orbe *2. Cor. 2.*
ulaſti, ac gloriæ huius ſcintillam aliquam vi-
i, de ea dicis? *Nec oculus vidit, nec auris audiuit,*
in cor hominis aſcẽdit, quæ præparauit Deus dili-
ibus ſe. Perinde ac ſi diceret: Ceſſet humani iã
llectus curioſitas immenſitatem diuinæ glorię *Exod. 25.*
e cõprehẽdere. neq; enim humana mẽs eò per-
it, nec auris pcipere, aut ratio ipſa, aut humani *Figura.*
s ingenij infinitam beatitudinem queũt com-
iendere. Nam quemadmodum in Propitiato-
luo Cherubin vtrimque poſiti viſebantur, qui
mutuo cum ſtupore comtemplantes alis illud

cooperiebant: ita quoq; mihi in hac beatitudine velut in propitiatorio, videre videor: cerno namque hodie homines simul Angelos, instar duorum Cherubim, stupore defixos, alis silentij sui splendorem gloriæ huius obtegentes.

Beatitudinis magnitudo.

Tanta porrò beatitudinis huius magnitudo & dignitas est, vt Angelicus Doctor Thomas nihil Deum aut maius, aut excellentius posse condere affirmarit: & sanè tanta est, vt iam à quinq; annorum millibus Seraphin, atque omnes Angelicæ potestates præ admiratione suspensæ & stupore defixæ fuerint.

Ciceronis sententia de virtute.

Cicero tantam esse pulchritudinem virtutis aiebat, vt si oculis conspici posset, omnes ad se mortales ex pulchritudine traheret, & amore sui incenderet. Si verò gloriam cœlestem cognitam habuisses M. Tulli, de beatitudine id iure meritoque dicere potuisses: tanta namq; eius splẽdor est & venustas, vt si oculis pateret, omnes omnino homines, licet immanes ac barbaros, ad se inuitaret. Iacob conspecta Rachelis venustaee atque oculorum pulchritudine inter omnes, Mesopotamiæ filias, statim eius amore captus est, & inescatus, adeò vt, quò eius aliquãdo amplexibus frueretur, seruum apud Laban septennio egerit: *& videbantur illi pauci dies, præ amoris magnitudine*. Tu porrò, homo, si vel oculis cœlestis illi[9] Rachelis pulchritudinem haurire tibi liceret, non dubito profectò, quin te eius amore, summo Patri Laban, in seruũ & mancipium, idq; non septennio, sed, si vita ferret, annis mille & ampliùs, traderes.

Figura. *Genes.* 28.

Iudith. 10. Allegoria.

Tribuni ac centuriones Holofernis in obsidione Bethuliæ, visâ eximiâ venustate ac formæ excellẽtiâ quę in Iudith vidua effulgebat militib. hinc stimulos ad fortiter agendum subiecêre, dicentes,

Quis

*uis contemnat populum Hebræorũ, qui tam deco-
s habet mulieres? vt non meritò pro eis pugnare de-
mus.* Hęc ipſa ſunt verba, ijdem ſunt ſtimu-
eædem orationes militis Chriſtiani, quibus nos
nćti alloquuntur, Prophetæ exſtimulant, & An-
li, cæleſtis huius Iudith pulchritudinem quoti-
comtemplantes, nos in vita hac militante, ad
rtiter agendum, & cælum, in quo tot eximiæ res
pulchræ reconditæ ſunt, violentia quadam ra-
ndum, adhortatur.

Magnus ille Iſraëlitarum ductor Caleb ſexcen- *Num.15.*
virorum millia ſub ſignis habens, & cum eis per **Allegoria**
ſertum Sinai profectus; vt eos ad terram Cha-
an gladio parandam incitaret, ingentem illis
trum, quem duo viri, velut aliquod fertilitatis
ius ſpecimẽ in humeris vecte portauerant, oſtẽ-
: vnde omnes ita ad bellum animati ſunt, vt cõ-
unis per caſtra clamor exauditus ſit, *Aſcendam⁹
poßideamus terram illam.* Miſellæ animæ, quæ
hac Agypto à triplici Pharaone vincti velut mã
ia, ſub ſeruitute duriſſima gemitis, & exhauri-
ni, ſi vel exiguum aliquem botrum fertilis illi-
promiſſionis terræ videretis; non eſt profectò
bitandum, quin ſtatim rubrum huius mundi ma-
tranſiretis, ac mundi huius deſerta relinquere-
quò ad terram viuentium, in qua tanta rerum
ia affluit, aſcendere poſſetis.

Idipſum hic hodie videmus contingere. Petrus
im Apoſtolorum Princeps ac Chriſtianorum
nium caput, viſa in monte Thabor gloriæ hu-
exigua quadam ſcintilla, cruciatuum, tormen-
um, ac rerum omnium oblitus, exclamat: *Do-
ne bonumeſt nos hic eſſe.* Hiſtoriam Euangelij in
ca legimus: *Aſſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum,
Ioannem fratrem eius, & transfiguratus eſt*

:am æream ſuper caput eius, veſtiuit eum lorica, di-
:itq; Dauid ad Saul, Non poſſum ſic incedere, & de-
oſuit ea, & tulit baculum ſuum. Quod euidens & pertum ſignum fuit, verum noſtrũ Dauid, Ieſum Chriſtum, Satanam, id eſt vaſtum illum Goliath xpugnare & debellare dum vellet, nunquam armis regijs, diuinitatis ſcilicet ſuæ indutum, vincere potuiſſe; ſed armis paſtoritijs, id eſt, funda humanitatis noſtræ, & lapidibus miſeriarum noſtrarum armatum, ac peregrini habitu aſſumpto, neceſſe habuiſſe cum eo congredi. Tertio quoque Reum libro legitur, Regem Iſrael mutato habitu ad ellum egreſſum eſſe. Ita Ieſus Chriſtus natura ſua otius mundi rex conſtitutus, redemptionis noſtrę ertamen ingrediens habitum mutauit, *Et homo factus eſt.* *Cap. 22.* *Ioan. 1.*

Omnis Sampſonis robur in crinibus capitis ſitũ rat. *ſi raſum fuerit caput meum, recedet à me fortitudo mea, & deficiam eroq; ſicut cæteri homines*: ad undem etiam modum omne paſſionis & meriti undamẽtum in Sampſone noſtro Ieſu Chriſto, in rinibus & fragilitate humanitatis eius cõſiſtebat. t quemadmodum, niſi Philiſtæi caput Sampſonis aſiſſent, nunquã eum perdere aut occidere potuſẽ: ita quoq; niſi corpus hoc nouaculam paſſionis, ac gladium crucis, atq; aliquid pati potuiſſet, t ſemper glorioſum exſtitiſſet; nunquam comrehendi, nũquam mori potuiſſet, & proinde nũuam ſaluari potuiſſemus. Neceſſe itaq; fuit hanc loriam abſtrahere, vt corp° paſſibile efficeretur. *Iudic. 16.*

Audite figuras. Arca fœderis Iordanem intran-, vt Iſraëlitę in terrã promiſſionis deſcenderent: *eterunt aquæ deſcendentes in loco vno, & adinſtar ontis intumeſcentes apparebant, quæ autem inferiores erant, in mare deſcenderunt.* Ita quoque, Figura. *Ioſue. 3.*

quò

quò in terram promiſſionis, id eſt, in cælum tranſire poſſimus; arca ſacræ illius humanitatis, non quidem Iordanem, at paſſionis mare, intrante, vehementes illæ ac violentæ aquę glorię in ſuperiore parte animæ hæſerunt: inferiores verò defluxerunt: ſiquidem omnes mundi delitias reiecit, atq; omnia pœnarum genera ſuſcepit. Gloria ac ſublimis illa gloriæ viſio quieuêre, ac ſtetere; cruciatus verò labores, ac ipſa mors ſemper ad ima ſolito auſu defluxerunt.

Iudith 7. Holofernes Bethuliam obſidens, quò citiùs & faciliùs eam expugnaret, *conſtituit per gyrum centenarios per ſingulos fontes, & incidi præcepit aquæductū eorum.* Ita quoque Redemptor noſter in redemptionis noſtræ obſidio, vt corpus ſuum paſſionibus magis exponeret, à primo conceptionis ſuę tempore gloriæ ſcaturigines inuaſit, ac magni illius fontis ductus occupauit, nihil vt in anteurbia humanitatis ſuæ redundaret, aut reflueret.

2. Pal. 32. Potens ille Rex Ezechias obturauit ſuperiorem fontem aquarum Gihon, & auertit eas ſubter ad Occidentē vrbis Dauid. Ad eundem planè modum Saluator ille orbis, ſcaturiginem torrentis glorię ſuæ, ne in corpus efflueret, obſtruxit, & à primo incarnationis ſuæ tēpore ad ſuperiorem animę partem eum traduxit. Atque omnia hæc non ſine miraculo, nō ſine ſupernaturali quadam diſpenſatione peracta ſunt; ita namque Eccleſiæ lumen loquitur Auguſt. Thomas item Aquinas: *Diſpenſatione quadam diuina factum eſt, quòd gloria animæ non redundaret in corpus, vt in corpore paſſibili noſtræ redemptionis expleretur myſterium?*

Epiſt. 36, ad Dioſcorum

3 p. q. 45. art. 7. Verùm vetus hoc miraculum hodie alio quodam miraculo nonnihil obſcuratum eſt: cùm ſcilicet gloria illa, quæ tanto temporis ſpatio in intima animæ

mæ parte veluti captiua delituerat, ac concluſa
erat, in libertatem reſtituta eſt. Hodie mare il- *Exod.14.*
d Rubrum, quod ad nos conſeruandos, & ad pec-
ta noſtra, Aegyptios ſcilicet, demergenda ſeiun-
im fuerat, ad primum ſitum ac priſtinum locum
uerſum eſt. Hodie ſol ille gloriæ, qui in medio *Ioſ. 10.*
iuſce animæ, velut in orbe ſuo cæleſti, conſtite-
, curſum ſuum proſecutus eſt, & ad vſque anti-
des corporis deſcendit. Hodie diuturna illa e-
pſis, quæ triginta duobus annis durauerat, fi-
m accepit, & ſol ille gloriæ ſeſe videndum præ-
it.

Cogitate igitur vobiſcum Auditores, Chriſti
u animam, à primo conceptionis momento, in-
r facis accenſę, aut potiùs inſtar ſolis fuiſſe, cor-
s verè ei⁹ inſtar vitri lucidiſſimi; & ſimul vobiſ-
m perpendite, à ſolis radijs hactenus vitrum il-
l, non ſine continuò quodam miraculo, pene-
ri non potuiſſe: at hodierna die nouo miraculo
ipſin illam finiri, vt vno miraculo ceſſante, alu-
um ſubintret, atque hoc eſt, quod vulgò transfi-
ratio appellatur.

Canta igitur iam Dauid, & melodis concrepa
cibus: *Dominus regnauit, decorem indutus eſt*, vi-
is namque hic eum indutum *lumine ſicut veſti-* *Pſal. 103.*
nto. ruque ſponſa exulta & iubila; *Ecce dilectus*
is, candidus, & rubicundus, electus ex millibus.
hil me vnquam ſimile vidiſſe memini. ô noua
adoxa, ô metamorphoſes admirabiles. μεταμορ-
φώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν Græcus textus habet: *trans-*
natus eſt, transfert hæreticus, *transfiguratus eſt*
Catholicus. O res penitus admirandas!

Reſpicite, vós multarum rerum cognitionis a- **Chriſtus diuinus eſt Chamæleon & Proteus.**
i, diuinum illũ Chamæleontem, ad omnes ſeſe
ores variantẽ, & colorem gloriæ in cæleſtibus,

co-

colorem paupertatis in mundo, colorem humilitatis induentem in cruce. Videant hic ſuum Proteum Poëtæ, *geſtantem tot in vno corpore formas.* Videte illum qui in cælis Deus eſt, in terris homo.

Ioan.2. *Et homo factus eſt* qui modo Viator eſt, modò comprehensor modò ſimul vtrunq; in natiuitate ſubtilis, in calcandis aquis agilis, in Euchariſtiæ Sacramento impatibilis. ô verum igitur Proteon. !

Ariſtot. 1. Phyſ.c.5. Dicunt Phyſici, materiam primam eſſe in potentia ad omnes formas. Hic quoq; videmus primam materiam, ſacram hanc humanitatem, principium ſcilicet redemptionis noſtrę, omnium eſſe formarum & figurarum capacem: in cælis quippè *figura ſubſtantiæ Patris eſt,* in terris *formam ſerui accipiens:* in altari inuiſibilis eſt, in monte Thabor glorioſus, in cruce patibilis, pòſt reſurrectionem impatibilis. hem quænam igitur hæ formæ, quænam figuræ !

Hebr.1.

Philip.2.

Iris, Demirantur naturalium rerum ſcriptores Iridem, eiusque pulchritudinem tantoperè deprædicant: cùm ſcilicet ſol nubem, quæ ei ex aduerſo eſt feriens, ſemicirculum hunc, quinq; faucatis coloribus, fuluo nimirum, viridi, croceo, duobusque alijs intermedijs, hiacynthino & luteo, diſtinctũ, producit. Et ſanè ſi penitus rem conſiderare velimus, res ipſa digna eſt, quam omnes demirentur, quin & ipſe Salomon omnes inuitat, vt viſa Iride, velut re eximia, in admirationem rapiantur. *Vide arcum in cælo cum ſuo ſplendore mirabili, & benedic, qui illum fecit.* Vade eam Plato admirationis matrem & ornamentum cæli appellare conſueuit. Nihil hæc ſunt & exigua: Ecce enim hic in monte Thabor Iridem alijs longè præſtantiorem & pulchriorem. Videte hic colores lõgè alios longè inſigniores, & prioribus eminentiores. Videte hîc ſolem

Transfiguratio cum ĩride collata:

m diuinitatis,nube corporis percuſſa,egregi-
anc transfigurationis Iridem, viuis colori-
candoris,luminis ac gloriæ inſignitam, hodie
lucentem.

uin etiam in hoc monte ſolem & lunam contẽ Chriſti diui-
ini: adeò vt mõtes in cælos,& cæli in montes nitas lunæ
mutari videantur. Imò videte hîc ſolem di- comparatur.
atis ac lunam humanitatis. Vt enim Luna, ſi-
oſtis,ſuum lumen à ſole mutuatur, ita quoq;
nitatem à diuinitate hodie gloriam & lumẽ
ari videmus; Luna inquam,quã Angeli ita no-
runt; *Quæ eſt iſta, quæ progreditur quaſi aurora luna vt luna.* Et ſanè,ô ſacra humanitas, nos *Cant. 6.*
s te lunam confitemur; quippè quæ fluxus &
tus in Sacramentorum mari cauſa exiſtis: quæ
mos in te influxus habes, quæ diuerſos no-
pectus & formas exhibes. Luna quoq; mo-
dia eſt,modò creſcens, & aliàs decreſcens,
eclipſim patitur, modò plena conſpicitur:
m & in ſacra hac contingere humanitate vi-
s: paruam videmus,& exiguam in præſepio,
o *paruulus natus eſt nobis*: nouam,pòſt reſur- *Iſa.7.*
nem: eclipſi obſcurari & offuſcari in cruce:
n verò hodierna die in monte Thabor, *& duit facies eius ſicut ſol.*

ùm ſublimiùs adhuc in ſublimi hoc myſte-
ſemper de luna loquentes euolemus. Sole-
uoque è diuerſo lunæ aſpectu & varijs eius
ous diuerſas temporum qualitates præſagi-
teſte Poëta:

da luna pluit, rubicunda flat, alba ſerenat.

ra Saluatoris noſtri humanitatis luna, cùm
ntem in monte Oliueti intueor, ſtatim plu-
nimbos auguror, at nimbos ſanguineos:
rubicundam & ſanguine purpuratam in
mon-

monte Caluariæ contemplor, certus ſum ventos, procellas & tempeſtates ærumnarum ſupplicio-rumque impendere. Verùm cùm te modò in monte Thabor candidam & fulgidam video, gloriam felicitatemque agnoſco, ac ſimili nos aliquando potituros præſagio.

Cum Caluariæ monte mons Thabor collatus.

Ieſu bone, Ieſu dulciſſime, cùm de monte Thabor loqui audio, venit mihi in mentem montis Caluariæ: cùm de tua transfiguratione loqui incipio, acerbiſſima tua paſſio ſtatim mihi ante oculos verſatur. Hic te gloria circundatum intueor, illic te ſaturatum opprobrijs videbo, hic tibi diſcipuli adhærent, illic te ad vnum omnes derelinquent: hic inter Prophetas te contemplor illic inter latrones medius apparebis, hic niſi lumen & fulgorem conſpicio, illic præter tenebras & erumnas nihil erit: At relictis hiſce antitheſib. ad gloriam illam vela conuertamus: in die quippè adeò læta & iucunda, atque adeò glorioſa, non niſi de lætitia, beatitudine ac gloria loquendum eſt. Videas namq; eadem Petrum extra ſe raptum, eadem eadem captum & inebriatum. an non audis clamantem, *Bonum eſt nos hic eſſe?*

Beatitudo, Oceanus delitiarum eſt.

Porrò quod hodierna die in monte Thabor fieri videmus, quod Petrus hîc deguſtat, non niſi ſpecimẽ & vmbra, non niſi guttula eſt magni illius beatitudinis Oceani, quæ in cælis habebitur: ita namque ſacra eam Scriptura nominat, *Torrente voluptatis tuæ potabis eos.* Ac verè quidem: quid enim eſt in cælis, niſi torrens quidam voluptatis, niſi deliciarum profundum, quàm diuitiarum Oceanus. Teſtem & ſuffragatorem habeo Vatem regium, *Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ.*

Pſal. 35.

Pſal. 16.

O nouam loquendi metaphoram! quin & de ſe ipſo loquẽs ait: *Satiabor cùm apparuerit gloria tua:*

quaſi

ſi diceret, Quantò plus de aquis voluptatis de-
arumque mundi huius haurio, tantò mihi ſitis
etur magis, & cò animam interius turbatiorẽ
tio. Quid? annè ambitio animum tuum occupa-
ô rex, an tua ſorte & quidem adeò lauta con-
tus non e: cùm nimirum è paſtoritia caſa, & ab
li ad ſceptrum & diadema ſublimatum, tot po-
is & vrbibus dominari ac tanti imperij habe-
moderari te videas? annè ad maiores etiam ho-
es adſpiras, vt dicas, *Satiabor?* tot regna ani-
m tuum non ſatiant? fieríne poteſt, vt tanti
ique ampli honores te nondum repleant? Benè
en ait; quidquid enim in mundo eſt, imò totus
dus, animam hominis ſaturare, haud quaquam
eſt.

lagnum illum Macedonum regem Alexandrũ, Plutarchus, toto terrarum orbe ab vno polo vſ
ad alterum ſubiugato, cùm à Philoſopho, non
è philoſophante plures eſſe mundos intellex-
, lacrymari cœpiſſe, fortunamq; ſuam præ in-
ia animi elatione deploraſſe, quod è tot mũdis
dum vnum tantis laboribus ſudoribusq; ſub-
ſet: vt meritò ſcripſerit Poëta,

Vnus Pellæo iuueni non ſufficit orbis.

idete igitur, num totus terrarum orbis homi-
nentem ſatiare queat. Idem pœnè de Auguſto
t Suetonius: qui quamuis vniuerſi orbis foret
archa, ac pacem per omnes mundi plagas con-
ſſet, noctes tamen trahebat inſomnes; adeò
curæ & internæ animi anxietates diuexabant.

Deus bone totius mũdi Imperator quieſcere
otest, tranquillus eſſe nequit & plura concu-
. Iudæus quidam regio prognatus ſtemmate,
nomine, cùm relicta Ieruſalem patria, in Ae-
im fugeret, tam benigna fortunæ aura in aula

Inſignes hiſtoriç. Alexander ingemeſcit. Vbi plures eſſe mundos intellexit.

Sueton. Auguſto.

3. *Reg.* 11.

Hiſtoria inſignis.

Principis Aegyptij vſus eſt, vt præ cæteris eũ amore proſequererur, honores ei ampliſſimos contulerit, & vxoris ſuæ ſororem ei in vxorẽ dederit. O verè benignum fortunæ flabrum, & verè regios honores! Ipſe tamen tantis honoribus exornatus, quamuis maiorem inſuper beneuolentiam & fauorem Rex promitteret, dimitti à Rege petijt, ac veniam in patriam ſuam redeundi poſtulauit. An non per hũc Adad animam noſtram ad vtuum exprimi videmus? quæ ad mundi aulam, velut in Aegyptum ſeſe conferẽs; licet princeps mundi huius honoribus, delitijs, diuitijſq; eam exornare queat nunquam tamen adeò benignè ab eo haberi poteſt quin ſemper ad cęleſtem illam Ieruſalem, patriam ſuam & naturalem habitationis locum penitus aſpirans, anhelet. Nihil enim eam præter hanc gloriam, ſatiare poteſt: nam quamdiu his in fluctibus iactatur, & procellis concutitur, ſemper ad æternam illam beatitudinem aſpirat. Illa, illa eſt, qua hodie Petrus Apoſtolus ſatiatus exclamat. *Bonum eſt nos hic eſſe*; ipſe iam ſatur ſum Domine, ſorte mea contentus, aliam à te beatitudinem non requiram, quia *Bonum eſt hic nos eſſe*.

Anima hominis ſola beatitudine cæleſti ſatiatur.

Vos porrò infelices dæmones, qui in infernali barathro cruciamini, quiq̃ue miſeras animas incendio, flammis, rotis, eculeis, tormentisq̃ue grauiſſimis torquetis, quiq; hac gloria cæleſti ac beatitudine in æternum eſtis priuati; nequaquam dicere poteſtis, *Bonum eſt nos hic eſſe*. verùm verbo mutato, & deſperabundi exclamare, *Malum eſt nos hic eſſe*. Vos quoque infelices ac ter & amplius infortunatæ animæ, quę apud inferos conflagratis, in Deum blaſphemias euomitis, quæ de ſalute veſtra deſperatis, ac rabie & furore debacchamini, nunquam cum S. Petro dicere poteritis, *Bonum eſt nos hic*

esse; at semper & in perpetuum, sine vllo fine
mabitis *Malum est nos hic esse.*
t nos miseri viato. es, afflicti exules, licet poe-
entiæ nobis adhuc tempus sit, atque ad hanc a-
rando beatitudinē nos peruenturos speremus,
dum tamen dicere possimus: *Bonum est nos hic*
Nam Apostolus eo loci hæc verba dicens, quo
iam hic sumus, *nesciebat quid diceret.* Quid co-
bas Petre? Nosne igitur, hoc in mundo, veluti *Gen.49.*
phi in carceribus Aegypti, vt Danieles inter *Dan.14.*
es Babylonios, vt pueri in fornace Chaldaica, *Dan.3.*
næ in ventre ceti, & fluctibus vndiq; iactati, *Ion. 2.*
raelitæ in medio maris Rubri, constituti dice- *Exod.14*
re poterimus, *Bonū est nos hic esse? Quale gau-* *Tob.5.*
mihi erit, qui lumen cæli non video, aiebat To-
lle senior in cœcitatis caligine vitam tra-
imò quale gaudium, qualem iucunditatem,
delitias anima in hoc vitæ casu haberet, quæ
n solis huius, beatitudinis inquam, non in-
ir?
i verò animæ, quę in purgatorij ergastulis ad-
etinemini, licèt cruciatus & tormenta into-
da ibidem sustineatis; dicere tamen securæ
otestis, *Bonum est nos hic esse.* cùm scilicet de
salute, ac de æterna aliquando beatitudine
enda certæ iam sitis, & cùm spes illa vobis
si & patiendi robur suppeditet.
s autem Angeli, vos inquam beatorum ani-
eritò iam dicere potestis: *Bonum est nos hic*
m in eo versemini loco, in quo omne bonum
e est, vbi omnia in illa Essentia diuina pos-
omnia in illa velut in quodam speculo, tam
ita & præsentia quam futura, imò & ea
n quam fient, aut erunt; fieri tamen & esse
t, vt Theologi asserunt, contemplamini.

Beati in Dei essentia omnia velut in speculo contemplantur.

3. Reg. 10. Ipſa quidem Regina Saba, viſa palatij & domus Salomonis magnificentia & ſplendore, præ admiratione & ſtupore exclamauit: *Beati viri tui, & beati ſerui tui hi, qui ſtant coram te ſemper.* At idem omninò Dauid vates de beatis illis dixit animabus, quæ tuto poſitæ loco, ineptias & inanias

Pſal. 87. hominum deridēt, *Beati qui habitant in domo tua Domine.* Hæc porrò domus nihil eſt aliud, ô Theologi, quam diuina illa eſſentia: hæc eſt illa domus; in qua omnes ſapientiæ & ſciētię Dei theſauri reconditi ſunt: eſt repoſitorium, è quo tota mundi machina prodijt, & plures adhuc mundi prodirent, ſi, vt poteſt, ita & vellet producere: eſt denique domus, de qua olim dictum eſt, *Gloria &*

Eſth. 4. *diuitiæ in domo eius.* Quomodo porrò animas admirari, eam par eſt, cùm in illam intrauerint. Si enim Eſther regina interius Aſſueri Regis cubiculum ingreſſa, præ timore & maieſtatis ſplendore, quem in regis vultu contemplabatur, exanimis

Exod. 16. concidit? Si filij Iſrael, cæleſti illo mannæ imbre viſo, præ ſtupore exclamarint. *Quid eſt hoc?* Quid, non dico facient, at dicent, animæ illæ, cum eas in diuinæ illius eſſentiæ penetralia intrare, ac ſecretum Dei receptaculum ſubire contigerit? quantoperè eas admirari par eſt, cùm manna diuinæ conſolationis ſibi inſtar pluuiæ viderint influere?

In ſupernis igitur locis terra Peru inuenienda eſt, illic terræ nouæ quærendæ, illic argenti & auri venæ indagandæ, illic theſauri ſapientiæ, Illic abyſſi perfectionum inquirendæ. Illic miraculum in Cana Galilææ olim à Chriſto patratum, quotidie renouatur, vbi aqua tribulationis in dulciſſimum conſolationis vinum conuertitur. Illic generalis animarum fit transfiguratio, vbi corpora

ſplen-

dida, agilia, ſubtilia, impaſſibilia redduntur.
ænam illa voluptas erit, tot ſimul ſoles intu-
n non igitur ô anima mea, quæ ad huius glo-
uitionem nata, condita, deſtinata, ac prædeta es, ad eandem contendes? an non montem
Thabor conſcendes? Chriſtum ſequeris, cru-
portabis, legem & præcepta eius ſeruabis, vt
dem hoc monte hanc ipſam gloriam valeas
emplari? Si verò vos, Auditores, eum con-
ere, & gloriam illam conſequi, ac beati eſſe
tis? montem aſcendite, pœnitentiam agite,
ificate ieiunium, ac bonis operibus ſine vlla
tione incumbite, quo gloriæ huius compotes
i valeatis.

u verò Ieſu glorioſiſſime, ſplendor & lumen
irabile, qui hodie totus admirabilis factus es,
ia nobis tua ſuccurre, omnes animæ vires ac
ntias ad id conuerte, facultates noſtras illue
lle & dirige: memoria te ſolum cogitet, ac
alius reminiſcatur, intellectus te ſolum agno-
te denique ſolum voluntas diligat. Et cùm
rum hoc corpus vnà cum anima, gloriæ illius
iceps reddi debeat, (quandoquidem tantùm,
tùm anima, laborauit, & ſudauit) & cùm id-
m impaſſibile, immortale, & inſtar ſolis ſplẽ-
m reddi neceſſe ſit; obſecramus Domine, vt
m velis id reddere & idoneum: fac vt pœnis
oleſtijs incumbat, ieiunia colat, auſteritates &
rigores ſuſtineat, & in pœnitẽtia perſeueret:
t genua te ſolum adorẽt, lingua te ſolum con-
tur, oculi in lacrymas tantum reſoluantur,
us ſingultus effundat, ac manus in corpus tan-
inſurgant, & de præteritis delictis ab eo vin-
am exigant; nec amplius corpus gulæ, & ab-
ini ſeruiat, genio non amplius indulgeat, aut

libidinibus impurisque voluptatibus se amplius trāsuersùm rapi patiatur. Sed fac, vt tibi vnà cum anima gratum hac in vita obsequium præstet: quò ambo post hanc vitā, non dico Transfigurationem in monte Thabor, sed in cælestibus habitaculis diuinam tuam essentiam cōcemplari mereantur; ad quam nos Pater, & Filius, ac Spiritus sanctus perducere dignentur, Amen.

FERIA II. POST DOMINICAM II. QVADRAGESIMÆ.

Ego vado, & quæretis me, & in peccatis vestris moriemini. Ioan. 8.

FIGVRA.

2. Paral. 15. LEGIMVS in libris Paralipomenon, Azariā Prophetam, futuram Asæ Regi Iuda calamitatē, & mala quę passurus erat, prædixisse: Quamdiu, inquit, legem Domini secutus es, semper tibi beneficia plurima contulit, atque omnibus in rebus tibi benè cessit: quoties eius opem in negotijs & rebus dubijs inuocasti, semper tibi quàm promptissimè præsto affuit; & vix eum quęrere incipiebas, quin statim tibi auxiliaturus occurebat. At è contra, si semel te reluctari, & legem eius infringere, & cultum deserere contigerit; vix eū relinquere incipies, quin te magis adhuc relinquet & abominabitur; & venient forsitan tempora, quib. eum quęsiturus sis, & non reperturus, cùm tu eum inuocaturus, & ille te neglecturus. O minas horrendas, ô præsagia Prophetica! *Omnia contingebāt eis in figuris.* Huius rei figuram, Auditores, hodierno in Euangelio legimus. Audimus hic namque

1. Cor. 10.

non

ion quidem Prophetam, ſed Prophetarum omnium principem Ieſum, Phariſæis ac ſcribis eadem planè interminantem, Reluctamini aduerſus me populę rebellis ac peruicax, derelinquitis me, ego quoq; vos omnes derelinquam; atq; ex hoc iam tẽpore defero: & mihi credatis velim, ventura aliquando tempora, quibus me quæretis, & non inuenietis, & quibus in peccatis veſtris moriemini. Verba horrenda & terribilia: quæ vt verè ac plenè intelligere poſſitis, Spiritus ſancti auxilium nobis deſſe, interceſſione Deiparæ, AVE MARIA dicentes, rogitemus.

Sublimia illa de prædeſtinatione Sanctorum, & reprobatione impiorum myſteria, adeò obſcura & inuoluta ſunt, vt nulla vis ſit ingenij quæ non cedat; nulla audacia & præſumptio, quæ nõ formidet; nullũ pectus, quod non paueat; nulla mens ea cõpere geſtiens, quæ non horreat & præ metu contremiſcat. An non enim terribile & horrendũ eſt, audire necdum credere, Deum ab omni æternitate creaturas ſuas antequam quidquã meritorũ vel demeritorũ facerent, has ad æternam beatitudinẽ, illas ad æterna ſupplicia deſtinaſſe? *Eſau odio habui,* de damnationẽ; *Iacob autem dilexi,* vide prædeſtinationẽ ad gloriam. O rem nouã & inauditam! Iuobus in ventre matris concluſis, hũc ad gloriã illum ad damnationem æternam, antequã in lucem edantur, aut lumen ſolis intueantur, ſeligi, omnem admirationem ſuperat. Video profunda illa iudicia etiam diluuij tempore locum habuiſſe: hic enim octo animæ arcæ incluſæ aquis diluuij ſupportãt, ecce prædeſtinationis figuram: illic verò reliqui omnes naufragium patiuntur, & vndis immerguntur; ſignum hoc reprobationis. Eius verò è veteri vobis teſtamento figuras depromam.

Prædeſtinatio ad gloriam vel ad damnationem res æque terribilis.

Malach. 1.

Prædeſtinationis & damnationis figuræ.

Nabuchodonosor cùm Ierosolymorum ciuitatem destruxisset, pulcherrimos quosque & forma decoros ex Hebræorum pueris selegi iussit, reliquos in captiuitatem abduci. *Et ait rex Aſphenes præpoſito Eunuchorum, vt introduceret de filijs Iſrael, & de ſemine regio, pueros in quibus nulla eſſet macula, decoros forma, & eruditos omni ſapientia, qui ſtare poſſent in palatio regis.* Ad eundem modum Nabuchodonosor ille cælestis, numen illud æternum, cùm ab omni temporum æternitate, generalem mũdi ruinam & destructionem præuideret, ex omni hominum multitudine, pulcherrimos quosque selegit, vt coram facie sua, & in aula cęlesti, beatitudine æterna fruerentur, reliquam verò turbam repudiauit, atque infernalibus vinculis ac claustris mancipauit. Moses Hebræorum dux ac tutor, cum Aegypto egrederetur, omnem Israëlitarum populum in duas turmas discreuit; sex scilicet tribus è nobilibus matribus, Rachele ac Lia, alijsque liberis mulieribus prognatas, in monte Garizin subsistere, ac castrametari voluit, vt in eo populo Israelitico benedicerent: sex verò reliquas, ignobili scilicet prosapia oriundas, & quarum matres seruæ aut vernaculæ fuerant, montem Hebal è regione ad maledicendum voluit conscendere. Eodem modo & magnus ille mundi rector Deus, cùm vniuersos homines in mente sua præuideret, in duas eos partes distribuit, hos vt benedictionibus & gloria ab eo cumularentur, prædestinatos nimirum; illos verò vt maledictionem subirent, videlicet reprobatos, & reiectos. *O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius!*

Dan. 1.

Deut. 27.

Rom. 11.

Gen. 40.

Eodem tempore & eodem carcere duo captiui in Aegypto egrediebantur, verùm diuersa omninò sorte,

orte, vnus honoribus à Pharaone ſubuehendus, tremo alter ſupplicio afficiendus, *Reſtituitq; alrum in locum ſuum, vt porrigeret ei poculum, alrum ſuſpendit in patibulo.* Ex æternæ illius præientiæ latebris & abditis eodem momento duo aptiui egrediuntur, improbi ſcilicet & electi, veùm diuerſo fine. Electi nimirum vt regijs honoibus afficiantur, gloriæque participes reddantur: eprobi verò vt æternis ſupplicijs cruciatibusque Simile. nancipentur. An non eadem ex fornace ardentes runas, & carbones atros educi videmus? non alier quoq; è diuinorum iudiciorum fornace eodem nomento & prædeſtinati, velut candentes prunæ; & reprobati, velut atri carbones, prodeunt. *Rom. 9.*

Propius rem adhuc Paulus viſus eſt tetigiſſe cùm figulum ex eadem argilla vas vnum in honorem, alterum in contumeliam ait effingere. Ita quoque ſummus ille figulus, & omnium conditor Deus ex eadem creaturarum ſuarum maſſa, hos in vaſa honoris, vt gloriæ ſuæ aliquando participent, illos verò in vaſa contumeliæ, vt in æternam damnationem æternaque ſupplicia præcipitentur, efformauit.

Atq; hæc quidem omnia Auditores, vt hinc infinitam ſuam miſericordiam, illinc verò iuſtitiæ ſuæ zelum declaret non ſecus ac rex, qui bonis & bene meritis beneficia conferendo, bonitatem & clementiam: ſceleratos verò caſtigãdo iuſtitiam atq; æquitatẽ demonſtrat. Verùm cogitare vos velim, hanc quidem Electorum prædeſtinationem, abſq; vlla meritorum præuiſione contingere: reproborum reprobationem ſine peccatorum quæ cõmiſſuri ſunt, præuiſione nequaquam fieri. Itaq; vt dicere liceat, non aliam prædeſtinationis cauſam eſſe quàm meram Dei voluntatem, eiuſque beneplacitum

Prædestinatio, fit non præuisis meritis, at non reprobatio.

citum & reprobationis non aliam quàm peccata quæ ab hominibus perpetranda sunt. Vtrumq; respectu Dei certissimum est, & necessarium: at nõ respectu hominum. Vtrumq; contingens est, & mutari potest: at liberum nostrum arbitriũ ac voluntas efficiunt, vt vtrumq; fieri necesse sit. Verũ iam profundè nimis abyssos istas rimati & scrutati sumus: nõ enim tendere datur vlteriùs timenda potiùs sunt Dei iudicia & admiranda, quã curiosiùs dicendo enucleanda, & indaganda.

Euangelium quidem hodiernum paucis vtrumque & non adeò seuerè perstringit: & nonnisi exigua quædam hic reprobationis apparet interminatio: *Quæretis me & non inuenietis, & in peccatis vestris moriemini.* de his igitur minis iã loquamur, ac deinde de prædestinatione agemus.

Nihil animæ accidere peius potest, quam à Deo deseri *Esth. 2.*

Nihil est omninò quod maiorem animæ calamitatem aut detrimentum afferat, quàm si a Deo derelictam gratiaq; eius destitutam ac penitus spoliatã se videat. Quemadmodum enim nihil acerbiùs aut funestiùs reginæ Vasthi potuit accidere, quàm à marito suo à rege, à Principe suo spretã & despectã esse: ita quoq; nihil tristiùs aut calamitosiùs animæ euenire potest, quã à sponso suo à rege suo, deniq; à Deo esse derelictã. Sanè si cœli influxu suos cœlestes vel ad modicum tempus denegarent, tota hæc mundi machina, ô Philosophi, non subsisteret, at omnia inter se confunderentur, ac veluti nouũ chaos in rerum natura exoriretur. Quid igitur de anima fieri dicemus, à qua Deus supernaturalem gratiæ suæ influxum retrahit, & penitus denegat? Audite quid in hãc rẽ dicat Dauid. *Anima mea sicut terra sine aqua tibi.* Eliæ precibus factũ est, vt trium & dimidij annorum spatio Samariæ agros pluuia nõ irrorarit, ita vt omnia circũquaq; emorerẽtur:

Psalm. 142. *3. Reg. 18.*

fluuij exſiccarentur, herbæ areſcere nt, animalia languerent, atque vbiq; triſtis mortis facies appareret. Quid igitur faciet anima, cùm illi Deus pluuiam & cœleſtem defluxum denegarit, quando cataractas & orificia miſericordiæ obſtruxerit, & obdurarit.

Hinc factum eſt, vt quando Dominus Iſraëlitis timorem incutere vellet, illis eos à ſe deſerendos interminatus ſit, vtpotè quo nihil ijs triſtiùs aut acerbiùs poſſet accidere. *Væ eis cùm receſſero ab eis.* *Oſee. 9.* & Ieremiam: *Erudire Ieruſalem, ne fortè recedat anima mea à te.* *Ierem. 9.* Nihil enim adeò Dauid Rex metuebat, quàm à Domino deſeri: atque ideò lacrymãs orabat, *Domine ne diſceſſeris à me.* & cùm cælum oculis tantùm amiſiſſet, exclamabat gemens, *vt quid Domine receſſiſti longè?* accede iterum, accede, & me lumine tuo illuſtra.

Hæliſeus cùm Eliam magiſtrum ſibi eripi, ac ſe ab eo deſtitui videret, lamentabatur, ac gemebat tã inſigni & tam ſancto ſe magiſtro priuari, exclamãs, *Pater mi, currus Iſrael & auriga eius.* *4. Reg. 2.* Allegoriæ. Quid igitur miſerã animam facere par eſt, cũ illam Deus relinquit, quãdo gratiarũ influxum ei denegat, inprimis verò, quando eam odio proſequitur: *odiſti* namq, *omnes, qui operantur iniquitatem*, quibus illã lacrhymis quibus gemitibus ac ſuſpirijs deceſſũ hunc & orbationem deplorare neceſſe eſt?

Hinc igitur diſcant Chriſtiani, idipsũ gratiam in anima, quod anima in corpore, præſtare: anima enim caduco & fragili huic corpuſculo ſuum eſſe, vitã, ſẽciendi vim, & cęteras omnes naturales operationes ſubminiſtrat. Grãtia quoq; non minora animæ ſuppeditat, eſſe ſcilicet plane diuinũ, vitam ſpiritualem, rerum cæleſtiũ guſtum & ad omnia ſancta & pia operã motum & agilitatẽ ſingularẽ. *Id gratia in anima, quod in corpore anima præſtat.*

Nam

nam quemadmodum corpus hoc noſtrum anima orbatum & deſtitutum, nonniſi exanime eadauer eſt: ita quoque anima, quam gratia deſtituit, penitus mortua eſt atque pabulum facta inferni, *Mors quippè peccatorum peßima.*

Pſalm. 33.

Inſignis conceptus.

Reducite quæſo in memoriam Auditores, quod in paſſione Domini contigit prodigium: vt ſcilicet Chriſto in cruce moriente atque ex hac vita

Matth. 27.

proficiſcente tenebræ factæ ſint ſuper vniuerſam terram, vt terra contremuerit, ſol deliquiũ paſſus fuerit, ac tota mundi machina diſſoluenda & in nihilum redigenda viſa ſit. Hoc ipſum quotidie in nobis accidere certiſsimum eſt: quando ſcilicet Chriſtũ, vt Paulus loquitur, peccatis noſtris iterũ cruci affigimus, cruci inquam animæ, & ille à nobis diſcedit: tunc tenebris vniuerſã animæ eſſentiam cooperiri, ſolem rationis deliquiũ pati, terrã concupiſcentiæ & affectuum contremiſcere, peccatorũ ac flagitiorũ ſepulchra reſerari, columnas gratiarum diffindi, denique omnia interius cõfundi ac peſsũ ire cernimus. Nõ igitur ſine cauſa Phariſæis comminatur, dicens, *Ego vado.*

Lib. 8. de cælo cap. 7.

Docuit olim magnus ille Philoſophus Ariſtoteles, acceſſum & receſſum ſolis corruptionis & generationis in hoc inferiori hemiſphærio cauſam exiſtere: verùm multò maiori cum ratione dicere poterimus, gratiæ acceſſum & receſſum, generationis & corruptionis in anima cauſam eſſe: eius enim acceſſus eam à vitijs retrahit, receſſus in ijſdem obdurat: ea præſente virtutes in anima vigẽt, merita ac bona opera efflorescunt, abſente verò eâdem, pœnæ & culpæ in animam ingruunt, eamque deprauant.

Rom. 9.

Dico igitur cum D. Paulo, *cui vult miſeretur*, ecce acceſſũ, ecce conuerſionẽ: *& quem vult indu-*

rat

durat, ecce receſſum, ecce obſtinationem. Illic de prædeſtinatione ſermo eſt, hic minæ de reprobatione. Apertiùs adhuc in Exodo, vbi Dominꝰ ad Moſẽ ait, *Ego indurabo cor Pharaonis*. vbi Auguſtinus exclamat. *Niſi cùm abfuerit gratia mea, obdurabit eum nequitia ſua*: atque hoc egregia ſimilitudine declarat. Quemadmodũ enim cùm terra tota gelu conſtricta eſt, & obduruit, ſole accedente ac radijs eam feriente, omne ſtatim gelu diſſoluitur, ac terra emolleſcit: ac ſole occidente, ac rãdios ſubducente, ecce tibi iterùm gelu omnia regeſcere, & in primã duritiem conuerti. Ita quoque cum anima noſtra fieri videmus, quæ cùm congelata eſt & peccati frigore, frigore inquam Boreali, cum quo Boreas noſter non eſt comparandus, induruit, vbi primũ gratiç calor ſupernaturalis accedit & eam radijs ferit, omnia ſtatim diſſoluuntur, omnia emolleſcunt, ac prior illa durities abſcedit. Verùm vbi gratia iterũ receſſit, omnia nouo gelu incipiũt rigeſcere, & peruicatia obſtinatioq; animam inuadunt.

Exod. 4.
Auguſt. ſer. 88. de temp.
Similitudo qua oſtenditur, vnde peccatorẽ in peccatis obdurari contingat.

Clementiſsimus igitur Dominus peccatores poſitiuè non obdurat, vt nefandus ille Caluinus blaſphemans aſſerit, at tantũ per accidens, & permiſsiuè: cũ ſcilicet ijs gratiam & auxiliũ ſubtrahit. Et quamuis Deus nulli ſufficientem, quo conuertatur & ſaluetur, gratiã neget: aliquibus tamẽ, iuſto ſuo iudicio, eã haud ità liberaliter impertit, non ita magnã confert, vt quibuſdam, idq; propter graniſſima quæ priùs commiſerant delicta, in quorum pœnã & caſtigationem, obſtinationẽ illã & obdurationẽ in animã immittit, vnde illa profecta ſũt.

Calu. 1. inſt. c. 17.
Deus omnibus & ſingulis gratiam confert, qua ſufficienter ſaluari poſſint, nõ tamen efficacem.

Similitudine porrò & exemplo rem explicem. Si medico diuerſa & morbo conſentanea medicamenta præſcribenti, æger parere nolit, & in cõtra-

riam

nem, properat ad crucem, quò nos, tanta & tã grauia ſupplicia, cruciatusque toleraturi, tã ignominioſam mortem ſubituri, ſequi non poſſumus. Vadit peccatis totius mundi ſatisfacturus, quò creatura nulla poterat pertingere. Vadit ad dexteram Patris, ad quam nec Apoſtoli, nec ipſi Angeli aſpirare poterant: *Cui enim aliquando dixit Angelorũ, Sede à dextris meis?* nec ipſa quidem Virgo Deipara. Licèt enim illa ſuper omnes Angelorum choros ſublimata ſit, non ideò tamẽ ad dexteram Patris in regno cœlorum conſidet. *Hebr. 2.*

Relinquamus igitur iter hoc incognitum, & viam inuiam nobis & inacceſſam, ac noſtræ potius viæ inſiſtamus, textum Euangelij proſequẽdo. *Et quæritis me.* eſt hoc ſtomachantis animi indicium, quaſi dixiſſet: Generatio praua ac viperarum genimina, ego è cœlo deſcendi vt te quæram: nonaginta nouem oues in deſerto reliqui, omnes inquam Angelorum turmas & legiones, vt te miſeram ouiculam, errantem & ſcabie putidam quærerem. Tãto iam te quęro tempore, per decliuia & accliuia, per deſerta, per agros te indago, vt ad ouile reducam, & venire renuis. vado igitur, & ſcio venturos aliquandò dies, miſella, quibus me quęras, ſed dico tibi, *non me inuenies.*

Iudæi Meſſiam quærunt, & inuenire neſciunt. *Iſai. 55.*

Sanè quæſiuiſtis illum, ô Iudæi, in ſepulchro, & minimè reperire potuiſtis: quæſiuiſtis tũ, cũ Rom. Imperatores Titꝰ ac Veſpaſianꝰ vallo vos cinxerũt quin etiam nunc hodierna die, in veſtro Thalmud, in Rabinorũ Scriptis, in Prophetiarum veſtrarum ſcrutis eũ ſcrutamini, idq; ipſis mille & ſexcentis annis *& nõ inuenietis* amplius, abijt, deceſſit, euaſit. *Quærite* igitur Chriſtiani Chriſtũ *Dominũ dũ inueniri poteſt, inuocate eũ dũ propè eſt. &, Dũ tẽpꝰ habemus*

Deus vitæ huius tempore quærendus est.

mus, operemur bonum: dum sol in nostro adhuc horizonte est, operibus bonis incumbamus: nec exspectandum est donec luna surgat, & ruat Oceano nox. Non est ad vesperam quærendus Deus vsque ad noctem non est exspectandum, nec in vitæ finem & senium conuersio differēda est. O nos miseros, & frigidos! nos Deum festis sacrisq; dieb. solùm quærimus. quærimus in periculis, necessitabus, morbis, constitui in extremo mortis articulo: at cum fortuna arridet, & omnia nobis ad votum fluunt, illum negligimus, & è manibus nostris elabi patimur.

Luc.16. Matth.25. Genes.22.

At in hac vita quærendus est, vt peccatorum veniam consequamur, non verò in altera: tunc enim quæremus & non inueniemus. Serius illum inuocasti, ô epulo: serius venistis & clausâ ianuâ insẽsatæ virgines: nimis diu ô Esau venatus es. Vos verò apud inferos damnatæ animæ frustra Dei misericordiam amplius inuocatis: & vos purgatorij incolæ, nolite de Deo loqui amplius, ne eum quæratis amplius, non enim inuenietis: cùm, dum inueniri potuit, eum quærere distulistis: sed tandem adhuc inuenietis, at prius negligentiæ vestræ supplicia persoluenda sunt.

Alexander Magnus in vrbium obsidione facē accendebat & quam ob rem.

Dicitur Alexander Macedo, cùm vrbem aliquam obsidione cinxisset facem accēdere consueuisse, ac publica præconis voce edicere omnes qui sese, dū fax maneret accēsa, victoris potestati tradidissent, incolumes fore: verùm nullam extincta face spem salutis reliquam superesse. Sanè ad eumdem nobiscum agere modum videtur Deus, quando nimirū cōscientias nostras inuadit. An nō Auditis, vt quotidie iam in Quadragesima aurib. nostris per Prophetas tuba sua insonet. *Cōuertimini ad me*, tradite vos vestraq; omnia, aperite mihi portas vestras:

Ioel.2.

&

alibi, *Quærite Dominum dum inueniri potest*, quamdiu vitæ huius fax ardet: nam vbi illa extincta erit, post mortem scilicet; nullus indulgentię aut misericordiæ locus est. *Isai. 55.*

Insignis conceptus. *Gen. 14.*

Prudenter sanè magnus ille Aegypti Rex Pharao fecisse videtur, cùm fertilitatis tempore, & aureo sæculo durante, horrea condidit, in quibus frumẽtum reconderet, quod famis tempore in populi vsum cederet, & quod exteris ac vicinis liberaliter erogaret. Ità mihi non minùs sapienter illi facere vidẽtur, qui huiꝰ vitę tẽpore, tẽpore inquã fertilitatis, cũ tãtillo labore tãtaq; facilitate misericordia acquiri potest (audite enim scripturã dicentẽ, *Misericordia Domini plena est terra.*) thesauros meritorum cõdunt, animæ horrea bonis operibus replẽt & cõstipant, vt tẽpore calamitatis & siccitatis à fame spirituali immunes esse possint, quę nõ septẽ annis, vt illa fames Aegyptiaca, verùm in æternum duratura sit. Infelices porrò illi ac insipiẽtes, qui tempore messis in horrea frumentum negligũt inuehere: cùm enim eos hyems æternitatis improuisos adorta fuerit, famẽ patientur vt canes. *Psal. 31.*

Alius cõceptus. *Leuit. 22.*

Inter cæteras, quas Deus sibi offerri nolebat aues erat & cygnus. Quamobrẽ potissimùm bone Deꝰ: Est enim auis pulcherrima, instar niuis candida, & cantus suauissimi. Verum quidem, sed non cantat, nisi vbi fata vocat. Est igitur cygnus reproborum figura, eorum scilicet, qui vitæ emendationẽ, motumq; correctionẽ vsq; ad extremũ vitæ terminũ differũt, & priùs pœnitẽtiæ threnos & palinodiam non cantant, quã iamiã ex hac vita emigraturi.

Deus non inuenitur nisi in medio doctorum, in templo.

Igitur ô Christianæ animæ, quærite Deum, quã primum vt eum perdidistis, miseræ inquam animę, animæ à ministris, nouatoribusq; in errorem ductæ, & à recto veritatis tramite seductę. Inuenietis

eum in medio Doctorum, in medio veterum Patrum, non verò inter Nouatores. Hîc eum inuenit Deipara, hîc eum reperit anima; alibi verò non inuenitur.

Matth.21. Vos verò mulieres ſurgite tempeſtiuiùs, eſtote diligẽtiores: ſurgite ſaltem *orto iam ſole*. exite è vitiorum Ieruſalem, emite pretioſa bonorũ operum aromata, Chriſtum quærite, & videte num in animab. veſtris ſurrexerit. Vos autem Reges & Principes relinquite Orientem, pacem cum ſocijs cõponite, ambitionem extinguite, mũdum deſerite, & ductu ſtellæ fidei, cum trib. regibus, pauperem Ieſum Regem veſtrum in ſtabulo iacẽtem in præſepio reclinatum quærite, *ibi eum inuenietis*.

Inſignis cõceptus.

Luc. 1.

Philoſophi Deum quærant in Euchariſtia.

Vos porrò Philoſophi, qui Deum vbique & in omnibus quæritis, in inanibus imaginib⁹, in ideis, in natura, in æternitate, in terris categoriarũ veſtrarũ indagatis. relinquite vanitates illas, deſerite curioſitates & eum in Euchariſtia, magna cũ humilitate, idq; fide Catholica, poti⁹ quærite. Vos quoq; Theologi, q. Deũ in abditiſſimis etiã locis quæritis: modò ſc. in duab. naturis in vna hypoſtaſi ſubſiſtẽtib. & in rubo illo ardenti incarnationis: modò alia quadã ratione, in trib. ſcilicet perſonis & vna eademq; natura, in profundo SS. Trinitatis myſterio: relictis ſublimib. hiſce myſterijs, & præruptis præcipitijs, in quib. non paruũ erroris periculum eſt, venite, quærite, adorate, conſpicite eum in cruce, illic enim reperietur, *ibi eum inuenietis*.

Thologi in cruce.

Hem auditores, ſi Deũ quærere differtis, cum tã facilè inueniri poteſt, ſi pœnitentiam non feceritis: venturũ mihi credite, aliquando tẽpus quo eũ quæſituri eſtis & nõ inuẽturi, imo in peccati veſtris morituri. In vos hoc quadrat, hæreſiarchę, de vobis cõuerſo nomine hæc fabula narratur, peſtes & furiæ

rię infernales, quæ quotidie animas in exitiale periculũ trahitis, ac contra veritatem, contra cõſcientiam, contra DEI timorem pugnantes, vobiſcũ in æternã damnationem deuoluitis. Reducite vobis in mentem, tragicam & funeſtam prædeceſſorum veſtrorum cataſtrophen: triſtẽ inquam exitũ gigantũ illorum, Arij, Manichæi, Pelagij. Reuocate in memoriam horrendũ illum finẽ, ac miſerum vitæ Epilogũ maiorũ veſtrorum Lutheri & Caluini. An non omnes hi in peccato mortui ſunt? an non in extremis de venia impetranda deſperantes hinc diceſſerunt? Cauete igitur vobis, ô ſacrilegi miniſtri, nefariorum parentũ nefariæ proles, cauete inquã, ne in peccatis veſtris moriamini. In vos etiã, ô obdurati peccatores & pertinaces, hęc dicta ſunto. Ita namq; cum omnibus tuis copijs in mari rubro mortuꝰ & ſubmerſꝰ es Pharao. Ita rebellis Abſalõ qui aduerſus patrẽ clementiſſimũ collecto exercitu inſurgens, & nunquã peccatũ volẽs agnoſcere, exſpiraſti. Ita vos Sodomitæ, verbis Angelorũ & Lothi minimò credentes, eſtis exſtincti. Ita deniq; vos primi mundi incolæ, qui Noë monẽti ac tanto tẽpore prænuntianti auſcultare noluiſtis in peccatis veſtris mortui, diluuij vndis eſtis ſuffocati. At meliùs & prudentiùs, vos Niniuitæ, egiſtis, qui Deũ, dum inueniri potuit, quæſiuiſtis, & ad primam Prophetę prædicationem, à vita veſtra peſſima ad Deum toto corde eſtis conuerſi.

Hæreſiarchæ in peccatis ſuis mortui

peccatores in peccatis ſuis mortui. *Exod.14.* *2.Reg.18.* *Gen.19.* *Gen.7.* *Ioan.3.*

In peccatis veſtris moriemini, id eſt, condemnabimini. anne igitur Deus alicui damnationẽ ſuã reuelare poteſt? anne peccatori ſententiam mortis irreuocabilẽ poteſt ſuggerere & manifeſtare? Non equidẽ exiſtimo, hac enim ratione fieret, vt animæ in deſperationis barathrum præcipitarent. Hoc ſaltem conſtat, Domine, atque etiam credo, quòd

Deus non poteſt peccatori damnationem ſuam reuelare.

Peccator pœnitens potest se de numero electorum facere.

licet mihi me damnandũ reuelasses, humiliter responderem: Benè quidem clementissime Domine, si in peccato perseuerẽ, non verò, si facta pœnitẽtia me ad te conuertero. Iustitiam tuam quidem ptimesco, hoc tamẽ mihi de te cõfisus arrogare audeã, ac dicere, quòd, quamuis nomen meum in libro reprobatorum & damnandorum consignasses; si in hac vita pœnitentiã egero, te, (ignosce, si loquar audacius) nomen meum delere, atq; in electorum me numerum cogam ascribere. Quid verò impedit, quo minus hoc liceat dicere? Dauid mihi præiuit, ac viam mõstrauit dicens, *Deleantur de libro viuentium & cum iustis non scribantur.* Psalm. 68. Deniq; benignissime Domine, condidisti me quidẽ, sine me: at me sine me dãnare non vales. Hoc enĩ bonitati tuę aduersatur & liberati meę patrocinatur.

Est igitur sententia hæc comminatoria, & interlocutoria, appelletur prout libitũ fuerit, non verò definitiua & certa. Nolite itaq; ô animæ pauidæ & meticulosę, ad hanc prędestinationem & reprobationem consternari, nolite credere quidquid ministri vobis & hæretici insusurrent. Verùm credite & quidem firmiter, nũquam vos damnandas quod damnandas præuiderit Deus: verùm, quòd ipse ab omni æternitate nunquam vos pœnitentiam de peccatis acturas, & in ijsdem morituras præuiderit? Ita vt dicere liceat, vestrã vobis peruicaciam & obdurationem, non verò Dei præscientiam, dãnationis causam futuram.

Quamobrem clementissime ac benignissime Domine, qui hominem ad damnationẽ minimè creasti, & non vis mortem peccatoris: sed magis vt cõuertatur & viuat, quiq; eum quotidie vt pæniteat exspectas: Concede nobis, obsecro, tempus, gratiã & animum, vt dignam pro peccatis pœnitentiam agamus

agamus & quamdiu vitæ fax ardebit, bonis operibus incumbamus. Antè omnia verò mane nobiscũ, noli nos derelinquere, noli nos gratia tua destituere: nihil enim nobis aut funesti⁹, aut acerbi⁹ accidere queat. Quod verò omnium est miserrimũ, cùm te iam amiserimus, periculum est, ne te quærentes vmquã amplius deinde inuenire possem⁹, & in peccatis nostris moriamur. Auerte hoc igitur à nobis, aufer calamitatem hanc ab animis, ac triste hoc infortunium ceruicib. nostris imminens procul repelle. At largire nobis gratiam, tuorum nobis aperi donorum thesauros, ac semper nobiscum permaneto: illa namque vera est ratio, qua in librũ electorum tuorum, quo ad præsentem quidem iust tiam in hac vita & quo ad gloriã in altera spectat, referamur. Amen.

FERIA III. POST DOMINICAM II. QVADRAGESIMÆ.

Super Cathedram Mosis sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia quæcunque dixerint vobis, seruate & facite. Matth. 23.

FIGVRA.

POtẽs ille Persarum Monarcha Darius super omnes regni prouincias ac regiones centũ ac viginti satrapas, veluti regni custodes & Episcopos constituit: ac super omnes hos Principes tres ex quorũ numero Daniel, omnib. negotijs superintendentes, simulque decreuit, vt priores satrapæ tri- *Daniel. 6.*

tribus illis rationem redderent, simulq; obedientiam præstarent: atq; illos veluti maiestatis regiæ vicarios, omnes regni subditi agnoscerent. Id verò, quod olim Darius in suæ reip. statu, ad regni regimen & gubernationem, præstitit, Deus regum Rex & Dominantiũ Dominus, in causa religionis, in lege Mosaica propter legitimam & rectam synagogæ administrationem, semper obseruauit. cõstituit enim Scribas & Pharisæos, veluti satrapas & duces populi: & summum Sacerdotem ac Pontificem, veluti vicarium suum generalem, in ijs quæ ad rectam legis obseruationem, & cultum Dei verum ac legitimum pertinerẽt, præesse voluit. Itaque hodie populo persuadet, vt eorum volũtati in omnib. obtemperent, eorum monitis auscultent, & perfectam obedientiam præstent, *Omnia quæcunq; dixerint vobis seruate & facite*. Ecce præceptum. Cætera, vbi Virginem salutatione Angelica salutauerimus, dicam.

AVE MARIA.

Apoph. Platonis. Princeps ille ingenij ac doctrinę Plato, tũ demũ beatas reipubl. fore dicebat, cũ aut Philosophi eas regerent, aut q regerẽt, Philosopharẽtur. Quã beata igitur ac felix Christiana resp. Ecclesia inquã Christi, q' ę à totã retrò annis & sęculis, semperà S. Petris, Greg. Vrbanis, Sixtis, Innocẽtijs, Clemẽtib alijs q; tũmis Pontificib. viris tũ sapientia, tum prudẽtia rerũ singulari, & tãta è cælo gratia dotatis vt nũquã in gubernatione ac regimine ne minimũ errare potuerint, fuit gubernata. An nõ meministis, q olim Petro adeoq; in illo Successorib. ei' à Christo dictũ sit? *Ego pro te rogaui, vt non deficiat fides tua.* Nũquam illa dies illucescet Petre, quę te fractum & quassatũ videbit, nũquã illa, quæ te sub persecutionũ põderę ac molę videbit fatiscẽtem.

Luc. 22.

Considerationes de S. Petro.

Eris

Eris, eris ille Atlas, qui humeris potentiæ tuæ non cæli machinam orbiumq; cœleſtium pondus, ſed omnium fidelium neceſſitates & negotia ſuſtinebis. Eris rupes illa, illa petra inuincibilis, quæ in medijs vndis ſita omnem ventorũ, fluctuũ, ac procellarũ rabiẽ exſibilabit: *& portæ inferi non præualebunt aduerſus eã.* Eris deniq; vallũ illud æreũ ac columna ferrea, de qua Ieré. vallũ inquã, q̃ aduerſus omnes tartari incurſus & impetus, aduerſus omnes mũdi inſidias & oppugnationes infractũ & incõcuſſum permanebit: *Dabo te in columnã ferreã & in murũ æreũ ſuper vniuerſam terrã.* Felicẽ igitur ac verè beatam rẽp. à tã eximijs ducibus adminiſtratã. Quocirca mirandum non eſt, ſi tanto tẽpore imperterrita perſeueraueris, ac modò perſeueres, cùm te tot inuicti Cæſares, tot infracti Hercules, tot inſuperabiles Alexãdri, tã ſapienter, tãtaq; prudẽtia, tã longa annorũ ſerie, gubernarint. *Matth. 16.* *Ierem. 2.*

Referunt Athenienſem quẽdam Regi Theopõpo olim dixiſſe: Mirũ nõ eſſe, ſi Reſp. Lacedæmoniorũ tanto tẽpore floreret, cùm Principes & reges eam tanta gubernent prudẽtia & ſapientia. ac Regẽ deinde reſpõdiſſe, Tũ etiã, quod populus tam promptè Regũ legibus obtẽperet. Idipſum de Eccleſiaſtica rep. dicere meritò poſſim, mirum ſc. non eſſe, ſi Chriſtiana illa Monarchia tãto tempore vigeat, cũ rectores eius & moderatores tam ſapienter ac prudenter eam gubernent, & ſubditi eorum legib. tam libenter ac prõptè pareant, & iuſſis aſcultẽt. Theopompi regis dictum.

Ipſa namq; ſubditorum obedientia & parentia, regni & imperij, ipſius quoq; Eccleſiæ, robora ſunt ac nerui, ac baſilikq; fortiſſimq; quib. ſeſe contra omnes inſultus defendat: quippè *omne regnum in ſe diuiſum deſolabitur*, vnica enim ſeditio, vnicũ diſſidiũ, vnica peruicatia & refractaria volũtas, rẽp. funditus euertunt ac demoliuntur: *Matth. 12.*

Voluit nos Deus superioribus parere. *Matth.* 18.

Hunc nihil vnquam Deus aut efficaciùs aut diligentiùs nobis præcepit Auditores, quàm vt Prælatis, Pastoribus Episcopis, Ecclesiæq; suæ Doctoribus, pareamus: *Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus*. ait ipsa veritas. & in Euangelio Lucæ, *Qui vos audit me audit*, quasi diceret: Magnificite, o Pastores, commissum vobis negotium, magnitudinem eius & splendorem perpendite cogitate vobiscum, quo in gradu honoris cõstituti sitis. quicunq; n. vos audit, & paret, paret & mihi: & è contra qui vos spernit, me spernit. Paulus quoq; Apostolus eò lẽ eos inuitat, dicens: *Obedite præpositis vestris: qui enim potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* Ecce quoq; nouum in Euangelio hodierno præceptum: *Super cathedram Moysis sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia quæcunq; dixerint vobis seruate & facite.* Cùm igitur ipse iam cathedrã conscẽderim, primò vobis de cathedra hac verba faciã, ac deindè de ijs qui super hanc sedent.

Hebr. 13.

Per Cathedram Mosis, Petri cathedra significatur. *Catech.* 12.

Quod ad cathedram igitur spectat, per cathedrã Mosis, Petri Cathedram: id est, summi imperij ac potestatis locum, ac doctrinæ certissimæ, quæque falli non potest, auctoritatem, intelligimus. Ita porrò id explicat magnus ille Ierosolymorũ antistes Cyrillus: *Non hic* inquit, *ligneam cathedram sed doctrinæ significat potestatem*. Illa scilicet est cathedra quæ duabus clauibus clauditur & aperitur. *Tibi dabo claues regni cælorũ*. vna earũ auctoritas est &, quę ad prælates populi curã habẽtes spectat. altera verò doctrina, quæ ad doctores pertinet, qui potestatem legitimam ad scripturæ arcana reuelanda & explicanda acceperunt.

Ecclesiæ cathedra duabus clauib. clauditur. *Matth* 16. *Epist.* 55. & citatur in decret. dist. 93. c. Qui cathedra.

Hæc est cathedra salutis, cathedra veritatis, cathedra benedictionis. extra quã & sine qua nihil pter mẽdacia, orationes, pligias, & impostura reperitur

Ita

Ita namque Cyprianus Cornelio ſcribit: *Qui cathedram Petri, ſupra quam fundata eſt Eccleſia, deſerit, in Eccleſia ſe eſſe non confidat.* Eodem quoque modo Hieronymus epiſtola ad Damaſum Papam: *Beatitudini tuæ,* id eſt *cathedræ Petri, communione conſocior, ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio.* O dignam tanto viro ſententiam! ô verba niueo ſignanda lapide! ô egregiam, regiam, ac Pontificiam cathedram! cathedram nõ Antiochiç, nõ Ieroſolymis, non Alexandriæ, non Conſtantinopoli, ſed in medio Romanæ ciuitatis, in qua ad finẽ vſque mundi permanſura eſt, collocatam! Hoc eſt, quod doctiſsimus ille Britãnus Nicolaus Sanderus doctè ſanè ac diuinè docuit: *Sicut,* inquit, *ſacerdotium legale per Leuitas inchoatũ, & Deo volente in templo Salomonis inſtitutum, ad primum vſq; Chriſti aduentũ ſemper durauit: ſic in nouo Teſtamẽto Pontificatus à Petro inceptus, & Dei voluntate Romæ inſtitutus ad ſecundum vſque Chriſti aduentum perſeuerabit.* Quid dici his aut elegantiùs, aut doctiùs poteſt? an non argumentum hoc validum & planè efficax.

93. c. qui cathedr.

Lib. 7. de viſibili Monarchia.

Hæc eſt deniq; illa cathedra, thronus ille regius, in quo poſt Apoſtolorum Principem Petrũ ad noſtra tempora, quibus Clemẽs VIII. Eccleſiæ clauum moderatur, ducenti quadraginta Pontifices ſederunt, & præſederunt. Cathedra, inquam, triginta trium Pontificum, qui eam initio naſcentis Eccleſiæ tenuerunt, pretioſo purpurata ſanguine. Lucas Euangeliſta, vt ſplendorẽ & magnificentiam generationis Ieſu Chriſti declaret à Ioſepho, velut à montis pede ducens exordiũ, per continuã ſucceſsionẽ aſcendens, per Reges, Prophetas, Patriarchas progrediẽs, in Abrahã eam inchoatã demonſtrat. Non aliter Sacra Romana Eccleſia, vt

340. *Pontifices poſt S. Petrum.*

33. *martyrio affecti.*

antiquitatem & maiestatem cathedrę suę, ac throni ostenderet, à Clemente VIII. (quem Dominus cõseruet & viuificet, & inter beatas illas Vrbanorum, Sixtorum, Benedictorum, Piorum, Gregoriorum, & Alexandrorum animas faciat aliquando commorari) ducto initio, ad sanctum vsque Petrũ, continua serie, & successione imperturbata, & inde ad Iesum Christum, primam suam originem lapidemq; fundamentalem, in quo ædificium hoc ædificatum est, pertingit.

Propheta regius dignitatem sedis huius, & cathedræ præsagiens, tres alias ei cathedras peste & abominatione infames opponit, atque ab ijsdẽ Psalmorum suorum exordium ducit: *Beatus vir qui non abijt in consilio impiorum, & in via peccatorũ non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit.* Prima pestilentiæ cathedra, est Mahometi, in Alcorano fundata: altera perfidorum Iudæorum, in Thalmudicis libris ædificata: tertia infelicis ac pestilentis Caluini; cathedra inquam pestilentiæ, cathedra falsitatis, cathedra erroris & blasphemiæ.

Psalm. 1.

Romanæ cathedræ priuilegia

At in cathedra Romana fiunt miracula, de ea, & in ea Prophetæ veteres vaticinati sunt, in ea dona linguarum intelliguntur, in ea exorcismi pollent ac potestatem habent. Cathedra, è qua fulgura excommunicationum, censurarum, tonitruum, peccatorum remissio; contrauersiarum decisio, hæreticorumq; dogmatum declaratio proficiscuntur. Cathedra, quæ totum mundum iudicat, quæ tamẽ ipsa à nemine iudicari potest, vt Imper. Constant. olim dixit.

Sola veritas in Ecclesia est.

Paucis vt dicam, hîc est cathedra veritatis: nam veluti Phœnix, cui similem reperire non est, non per omnes aëris regiones volitat, sed in solis Arabiæ petris reperitur: Ita quoq; veritas, quæ instar Phœ-

Phœnicis vnica eſt, nuſquam niſi in Eccleſia, niſi in petra Eccleſiæ compâret; hinc eã Paulus *Colũnam veritatis*, quaſi petram, in qua vnica illa auis veritatis nidificat, appellauit. Margarita illa Euangelica, ſi fortè meminiſtis, nonniſi in domo potuit reperiri, quo edocemur, adamantẽ illum veritatis nõ alibi, quàm in domo Ieſu Chriſti, in hac ſcilicet cathedra, poſſe reperiri. Noli eam ampliùs Democrite in puteo ſubmerſam quærere; nõ enim niſi in hac cathedra reperitur: cathedra inquam, non lignea, ſed marmorea, ſed petroſa, *Et ſupra hãc petram ædificabo Eccleſiã meam, & portæ inferi*, fulgura, venti, turbines, & procellæ *non præualebunt aduerſus eam*. Cathedra benè fundata, cuius fundamentum Chriſtus eſt, cuius columnæ, baſes, & ſuſtentacula Apoſtoli. 1. *Timo.* 3. Matt. 16.

An non audire vos aliquando meminiſtis, Thronum illum Salomonis, duodecim leonculis ſuffultum fuiſſe? *Fecit etiam Salomon thronum de ebore grandem, & veſtiuit eum auro fuluo nimis, & duodecim leonculi ſtantes ſuper ſex gradus hinc atque inde. non eſt factum tale opus in vniuerſis regnis*. Videbitis hic rem planè ſimilem: videbitis hic thronum pontificalem; duodecim Apoſtolorum fide ſubnixum, *fundamenta eius in montibus ſanctis*. Per ſanctos hoſce montes Propheta Apoſtolos intelligit, ſuper quos Eccleſia velut ſuper Caucaſum vel Athon fundata eſt. 3. *Reg.* 10. *Pſalm.* 88.

Hæc illa eſt fides, hæretice, quam tam nefariè, tam iniquè, tanta calumnia, tantaque iniuria, blaſphemo ore cathedram peſtilẽtiæ, cathedram Babylonicam, cathedram idololatriæ, denique cathedram Antichriſti audes nominare. Sciſne miſer & infelix, quis ſit Antichriſtus ille futurus? noſtine quid ſacra Scriptura dicat? *Homo peccati, filius* 2. *Theſſ.* 2.

filius perditionis, qui extolletur supra omne quod dicitur Deus. Anne vnquam audiuiſti, ſummum Pontificem, ſummum illud Eccleſiæ caput, Papam Romanum (eo eum appelles nomine, quo lubuerit, modò fidelium omnium caput eſſe dicatur) eum inquam, qui Eccleſiæ præſidet, quiq; in hac cathedra ſedet, eò vnquam impudentiæ proceſſiſſe, vt ſeſe vel Deum, vel Chriſtum, vel Angelum nominarit: Nequaquam Auditores, eò enim amentiæ nondũ venit, nó dum tanta eĩ fuit ambitio. Verũ enim verò ea ſemper Chriſti Vicariorum fuit humilitas, vt etiam viliſsimis & abiectiſsimis ſeſe nominibus voluerint appellari, omnium ſeſe pedibus ſubijciendo, ac ſeruos ſeruorũ Dei & nudos Chriſti vicarios nominando. Antichriſtus autem maiores ſibi titulos, maiores ſibi dignitates arrogaturus eſt.

Cathedra Petri Antichriſtu oppugnat. & hæreſes expugnat.

Verùm hæc eſt illa ſedes & cathedra, quæ Antichriſtum, & omnes eius ſocios & aſſeclas oppugnat & peſſundat: hæc eſt illa, quæ vitia omnia, & hæreſes imprimis, caſtigat & arguit. illa, illa cathedra eſt, quæ ſub Siluestro Põtifice in Conc. Niceno Arianam hæreſim, Ieſum ſolum eſſe hominẽ, non verò ſimul Deum, aſſerentem, condemnauit,

Anno 325.

Anno 371. Hæc illa eſt, quæ ſub Damaſo, in Concilio Conſtãtinopolitano Macedonium & Eunomium, in Spiritum ſanctum blaſphemos & iniquos profligauit.

Anno 470. Hæc illa eſt, quæ ſub Cęleſtino in concilio Epheſino Neſtorij impietatem, duas in Chriſto Perſonas aſſerentem, confutauit. Hæc eſt deinde illa ſedes, quæ ſub Leone primo in concilio Chalcedonenſi,

Anno 451. Eutychetem, vnicam in Chriſto naturam promulgantem, redarguit & confregit. Hæc eſt etiam cathedra illa, vt Euangelij noſtri verbis credamus, ſupra quam Scribæ & Phariſæi ſederunt. *Super catho-*

cathedram Moysis sederunt Scribæ & Phariſæi.

Scribæ Doctores Eccleſiæ denotant.

Porrò Scribæ, qui ſuper hanc cathedram ſedẽt, ipſi ſunt Doctores, quos Deus in Eccleſia ſua eſſe voluit. *Alios autem dedit doctores*, ait Paulus: & his obediendum eſt, horum doctrina ſequenda, atque omnia quæcũque docuerint præſtanda: *Omnia quæcunque dixerint vobis, ſeruate & facite.* Hi enim ſunt nuntij, & legati cœlitus miſsi, quibus in omnib⁹ credendũ eſt: ſunt pædagogi & magiſtri populi Dei: nam *Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſciẽtiã & legem requirent ex ore eius.* Sunt tubæ & præcones verbi Dei: ſũt voces clamantium in deſerto. Ieiunate, Eleemoſynis Peccata veſtra redimite, & facite fructus dignos pœnitentiæ: hi ſunt Ionæ qui in ciuitatibus & vrbibus magna voce inclamant, *Adhuc quadraginta dies & Lutetia ſubuertetur.* Hoc triſte tibi nuntium afferre poſſum Lutetia: nunquam enim tanta fuit Niniues, Aſſyriæ Metropolis, ſex mille paſſuum latitudine ſua cõplectentis, diſſolutio & luxus, quantus tuus modò eſt: quæ ſcilicet Sodomam & Gomorrham flagitijs, & abominationibus longè antecellis: *Omnia quæcunque dixerint vobis ſeruate & facite* Pariſienſes, Auditores Catholici, facite quidquid Concionatores faciendum præceperint, auſcultate voci Euangelicæ, obedite veri Euangelij præconibus. Hi namq; ſunt illi Nathanes, qui Regibus & Principibus iram Dei denuntiant, eorumq; vitã nefariã corripiũt: hi ſũt Ioëles, Ieremiæ, Iſaiæ, Ezechieles, quorum vocibus quotidie ſuggeſtus concrepant. quorum interminationibus & adhortationibus cathedræ perſtrepunt. *Conuertimini ad me in toto corde veſtro.* Relinquite fucũ, exuite hypocriſim. *Frange eſurienti panem tuum.* date eleemoſynas indigentibus, ſubleuate inopiam pauperum.

Concionatores.

Malach. 2.

Ioan. 5.

Ioan. 8.

Ioël. 2.
Iſai. 58.

Verè

Verè igitur vos, ô prædicatores, tubas Euangelicas appellabo, de quibus dicitur, *quasi tuba exalta vocem tuam* tubas inquam, quæ muros Ierichũtinos ad terram deijciunt, hoc est quæ obduratos & peruicaces animos concutiunt, & tremore percellunt. Intonate igitur, exaltate vocem, date sonitum, vt omnes ad vocem vestram aures & mentem arrigant. Ecquæ verò vos patratis miracula? Lazaros ad vitam reuocatis, peccatores inquam, in peccatis mortuos, è sepulchris malarum consuetudinum exire cogitis. & ad Danielis Prophetæ exemplum, diuinitatis, somnia & conceptus, voluntates quoque cœlestis illius Nabuchodonosor exponitis, atque idola peccati & hæreseos in mũdi huius Babylone, penitus comminuitis & demolimini. Vos hoc in mundo facitis, quod olim in Aegypto fecit Ioseph: explicatis enim somnia, id est, desideria & volũtates æterni illius Pharaonis. Adhæc similes vos Angelis esse dixero, nam quemadmodum illi quidquid in terris agitur, in cœlum celeriter deferunt; ita vos, quidquid supra cœlestes orbes procul ab hominum conspectu geritur, hominibus in hoc mundo denuntiatis. Docet hoc me Propheta Malachias qui hoc vos nomine condecorat. *Quia Angelus Domini exercituum est*, O nomen & dignitatem verè diuinam.

Esa. 58. *Ios. 6.* *Daniel. 2.* *Gen. 41.* *Mal. 2.*

Recordor, tertiò in passione Domini gallum cantasse, tertiò quoque periurum Petrum exiuisse foras, & lacrymas pœnitentiæ effudisse. Cùm penitiùs gallum hunc consi dero, verum Euangelij præconum exemplum, & figuram in eo videre videor. Excitat namque dormientes gallus, & stertẽtes cogit surgere: ita quoq; cõcionatores peccatores graui lethargo ac veterno sopitos excitãt, eque vitijs, in quibus altũ dormiunt, cogũt surgere, atque

Mat. 27.

atque ad laborem pœnitentiæ adhortantur. Ad galli cãtum Petrus peccato liberatur, & in lacrymas penitùs reſoluitur. Concionatores quoque ad galli ſimilitudinem ſingulis diebus manè in hac cathedra cantant, peccata vobis in memoriã reducunt; atque ad voc ẽ eorum, ad eorum exhortationẽ omnes, modò ſapiant, cùm S. Petro peccata deſerũt, & pœnitentia ſalutari eadem emaculant. O igitur gallos admirabiles!

Video in Numerorum libro venientes è terra promiſsionis exploratores, qui populo Iſrael in deſerto commoranti terræ fertilitatem denunciantes, ſpecimen ſimul vbertatis attulerunt, vt hac ratione eum ad terræ huius incolatum armis parãdum incitarent: *Reuerſi exploratores terræ poſt quadraginta dies omni regione circuita, venerũt ad Moyſem & Aaron, & ad omnem cœtum filiorum Iſrael. Locutique eis & omni multitudini oſtẽderũt fructus terræ.* Cùm exploratores hos diligenter inſpicio, concionatores mihi repræſẽto, qui eminus explorantes & diſpicientes, quidquid in terra illa felicitatis æternæ ac beatitudinis agitur, vobis in mũdi huius deſerto cõmorantib⁹ declarant, ac ſpecimen gloriæ felicitatisque ſupernè oſtendentes, auditores excitant, vt tã eximium & præclarum regnum violenter obtineant, & vita cum virtute tranſacta ſibi in id aditum parent. *Num.13.*

Concionatores, qui dicunt & non faciũt.

Verùm infelices & miſeri ſunt illi præcones, quorum opera verbis nequaquam reſpondent, qui multa dicunt, at nihil omninò præſtant! vos hodiernum hocce Euangelium coarguit: quippè qui ſtatuã illã Nabuchodonoſoris optimè exprimitis. Caput enim veſtrũ aureum eſt, lingua aurum eloquitur, at pedes vobis ſunt lutei, opera veſtra terrã ſapiunt, ac penitus in vitiũ inclinãt. Similes vos *Dan.2.*

nummis

nummis adulterinis esse dicam: sermones enim vestri egregij sunt. lectu iucundi,& auribus grati: at opera adulterina, & vitium in sese continent. Vox est Iacob, at manus sunt Esau. Loquimini vt Iacob, vt Dij quidam cœlo delapsi,vocemque vestram, vt Dei alicuius omnes reuerentur & colũt; sed viuitis,vt Esau barbari & profani,vitaque vestra sceleribus inquinata est.

Gen.27.

An non vobis portentum ac monstrum is esse videretur,cui lingua brachio multò lõgior foret? Credite huic monstro esse illum concionatorem persimilem, qui dicit & non facit: ei quippe qui plura dicit quàm præstet,lingua brachio multò est longior. Promittunt quidem Euangelij præconibus duplicem sacræ literæ coronam;& eheu! vos duplici supplicio vos dignos redditis; tum quòd ea quæ dicitis,non præstetis,tum verò quòd vestra vobis eloquentia superbiæ segetem; & vanæ gloriæ materiam subministret.

Per Pharisæos præsules designãtur.

Sunt præter Scribas hos,Doctores,inquam, Ecclesiæ & concionatores,& alij qui super cathedrã Mosis sedent, scilicet Pharisæi. Porrò per Pharisæos hos, Præsules & Antistites designantur,quibus Deus Ecclesiam suam administrandam & regendam tradidit.Hi nempè sunt fideles illi & prudentes serui, quos constituit Dominus supe familiam suam; hi sunt cæli ianitores, quibus dictum est: *Tibi dabo claues regni cœlorum*, & in te omnibus successoribus tuis.

Dignitas Præsulum Ecclesiasticorum extollitur.

Quanto eos igitur honore,quantaque reuerentia à subditis affici oportet! Hi sunt scilicet illi Cherubim, qui gladio excommunicationis & auctoritatis profanos ab Ecclesiæ introitu,non secus ac Cherubim ille à paradisi,arcent. quanto eos igitur à vobis cultu & timore coli par est,peccatores.

S. Pater

S. Pater Franciſcus tanto ſacerdotes omnes honore proſequebatur, vt dicere ſoleret, ſe, ſi fortè eodem tempore ſacerdos & Angelus occurrerent, priùs ſacerdoti manus exoſculaturum, ac deinde debitum Angelo honorem exhibiturum. Si tantum vir ſanctiſsime ſacerdotibus honorem exhibuiſti, quid Epiſcopis; & Eccleſiæ Prælatis facturũ te arbitramur? an non priùs ijs quàm Seraphinis honorem exhibuiſſes?

S Franciſc. ſacerdotes in ſummo honore habuit.

Quanta verò veſtra dignitas eſt, ô Paſtores, Epiſcopi & Eccleſiæ Prælati, ſi modò intelligeretis; omnes profectò ſcripturæ veteres, omnis antiquorum Patrum chorus, totus denique mundus, quos vobis titulos donet, ignorat. Mille vobis nomina, mille cognomina, ſexcentos honorum titulos ad dignitatem veſtram inſinuandam adinuenerunt. S. Matthæus vos lucem mundi, S. Lucas ſalem terræ. S. Hieronymus generales Apoſtolorum vicarios, aſtra & ſtellas Gregorius, Eccleſiæ faces, ac lampades Baſilius appellat. O titulos verè diuinos & planè admirandos! Quin & Regius vates, mundi principes: *Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram.* Malachias Propheta, Angelos; Conſtantinus Imperator Deos, *Non eſt noſtrum iudicare Deos*: quod Dauid quoque in Pſalmis prædixerat, Ego *dixi, Dij eſtis, & filij excelſi omnes.*

Matt. 9. *Luc.* 8. *Hieron ad Marcell. Gregor in regiſtr. Baſil. in epi. Pſal.* 44. *Pſal.* 81.

Verè itaque vos veluti minorum gentium deos, ac ſemideos appellabo. Vos enim peccata remittitis, vos clauditis abyſſos, diabolos fugatis, mortuos reſuſcitatis, miracula editis. Quid igitur ad perfectum Dei cognomen vobis deeſt, quàm ipſa mundi creatio? Quàm verò ſublimes ac felices eſtis! vos nempè ſatrapæ illi, qui ſub Pharaone omnem mundi Aegyptum gubernatis. Vos eſtis illi domus cuſtodes & œconomi, quibus in palatio

Figuræ quibus Eccleſiæ Præſules deſignantur. *Gen.* 41. 2. *Reg.* 10.

Salomonis omnia commissa sunt. Vos estis limpidi illi fontes Helin, qui salubres & dulces doctrinæ aquas effunditis, quibus sitientes animas reficitis, terram irrigatis, solitudinem & deserta, quæ priùs præ virtutum inopia exarescebant, fæcunda redditis, Vos estis illi tribuum Principes, quibus præcepta & monita salutaria populo denunciare incumbit, quibusque regimen ac gubernaculum commissum est. Vos estis portæ illæ templi, quas describit Ezechiel; per vos enim infinita hominum multitudo ad Ecclesiam tum militantem, tum triumphantem debet ingredi. Vos denique estis Pharisæi illi, super Cathedram Romanam sedentes, idque tanta auctoritate & maiestate, vt omnia quæ dixeritis credenda, & quæ iusseritis, præstãda sint.

Num. 1.

Ezech. 48.

Apoc. 21.

Verùm quanta dignitatis & auctoritatis vestræ maiestas est, & amplitudo, tantum quoque in ijs periculum situm est: quippè qui magno vos discrimini exponitis, si non excubetis, & diligenter in omnem partem vigiletis. Quemadmodum enim Eleazarus Iudæus, cùm Elephantis molem corpore sustinere vellet suo, sub pondere oppressus est: ita quoque, tantum vobis aliquando onus & molem imponitis, vt vobis sub pondere fatiscentibus, anima iuxtà & corpus in extremum discrimen adducantur.

1. Mach. 6.

Quemadmodum enim cùm cælum terræ minatur, fulmina eiaculatur, & ijsdem summa mõtium iuga percutit: ad eundem planè modum Deus, cùm populi peccatis ad iracundiam excitatur, Præsules & ipsos Ecclesiæ vertices ferit, in eosque iræ suæ fulmina, veluti in montes locaque eminentiora, eiaculatur. Sit vobis hîc in exemplum Heli, qui cùm summum Pontificatus effet apicem consecutus, & non ex ratione & æquo dignitatem suam administra-

1. Reg. 4.

ſtraret, graui morte multatus fuit.

Refert ſummus ille morum magiſter Plutarchus Periclē reipubl. Athenienſis Principem, cùm eiuſdem ei reip. gubernacula commiſſa eſſent, quoties veſtem dignitatis ſuę inſigne, ad ſenatū iturus induerer, dicere ſolitum: *Attende tibi Pericles, Græci ſunt, quos regis, liberi ſunt, ciues Athenienſes ſunt*: id eſt, ſeditioſi & tumultus auidi; non tamen barbari, ſed libertatis cupidi; Athenienſes ſunt omniū ſcilicet mortalium ingratiſsimi, qui Socratē, Phocionem, Ariſtidem, alioſque infinitos meritis & honore ſummos, turpiter, aut in exilium pepulerunt, aut morte ignominioſiſſima, magna ſua infamia probroq;, affecerunt. Id vobis dictum putetis, ô Præſules, vt quando nimirum veſtes Pontificias & Epiſcopales induitis, cùm mitras capiti templū adituri impouitis, oneris veſtri periculum cōſideretis. Perpendite vobiſcum diſcrimina quæ vobis ſubeunda ſunt, ac cum magno illo Pericle dicite, *Attende tibi ô Epiſcope: animæ ſunt quas regis, Chriſtianæ ſunt, pretioſo Saluatoris ſanguine redemptæ ſunt.* Aperi oculos Epiſcope, ac tecum dignitatis tuæ onus perpende: conſidera, tibi animas eſſe regendas, animas inquam tam pretioſas, theſaurum adeò ſeruari difficilem, rem, cui tam multi inſidiētur. Chriſtianæ ſunt, non barbaræ, aut paganæ, at pretioſo Chriſti redemptæ ſanguine; tantis doloribus, difficultatibus, moleſtiis acquiſitæ, vt mortem, ſanguinem, & paſſionem filij Dei vnigeniti iis neceſſe fuerit impendi.

Egregium Periclis dictum. *Plutarch. in Politit.*

Itaque vobis ipſis attendite, & in omnem partem circumſpicite, ne quid grex veſter detrimenti capiat: ideò namq; Epiſcopi, id eſt, inſpectores, eſtis nominati. Exhibete vos Argos vndiq; oculatos; imitemini illa quatuor Ezechielis animalia, quæ *Ezech. 1.*

plena erant oculis intus ac foris. Circuite gregem, diœcesim vestram obambulate vigilando, excubando, adhortando, muneri vestro satisfacite, ac deinde aulis Regum ac Principum exite.

Præsulum corruptela

Prô dolor! quàm viuis coloribus Euangelij nostri Epilogus Præsules hos describit, & quàm benè tempora nostra id edocent? tanta quippè in Prælatis superbia, ambitio, tantaque vanitas est: *dicunt* enim, *& non faciunt*. Ieiunia indicunt, & quotidie splendidè epulantur, adeoque regificè, opiparè ac lautè, vt nulli hodie laudentur Apicij, nisi qui ex Episcopio prodierint. S. Pontifex Gregorius vitia sæculi sui, & corruptelam sugillans, dicebat non esse proprium Episcopo, sed aulæ Regiæ, exotica piscium & altilium nomina nosse. Euangelium plura addit, & ait, *Volunt vocari Rabbi*: salutationibus vulgi inuigilant, ac captant susurros plebeculæ, honorari & salutari gestiunt. Neque enim iam amplius *Dominus Episcopus*, sed *Dominus meus*, inualuit.

O vanitas vanitatum, ô tempora infelicia, ô calamitatem & infortunium inauditum! ac tuum, præsertim, ô Gallia, quæ plena es huiusmodi Epicopis, quin & pueris, vt sic dicam Episcopantibus. Verè igitur lacrymans ac suspirans de te Prophetæ illud dixero, *Pro patribus tuis nati sunt tibi filij.* Psal. 44. Loco Martinorum, Hilarionum, Martialium, Dionysiorum, Remigiorum, qui dicebant & faciebant, iam pueros consecuta es, qui nec dicunt, nec faciunt: nec enim concionari, aut bene operari norunt.

Quamobrem Deus æterne, pastorum omnium Pastor, Episcoporum omnium Deus, & summum Ecclesiæ caput, fideles Ecclesiæ tuæ ac probatos pastores

ſtores procura, præclaros ei Doctores elargire, concionatores & operarios ſtrenuos in eam mitte: concionatores inquam, qui vitia & flagitia coarguant; Doctores, qui hęreſes & prauarum opinionum pullulantes propagines eradicent; Præſules & Antiſtites, qui commiſſo ſibi gregi cum laude ſciant præeſſe. Quin etiam Domine concede, ne paſtores illi, quos ſuper Eccleſiam tuam conſtitues, Phariſæis hiſce ſimiles reperiantur, *qui dicunt, & non faciunt*; verùm vt incipiant & facere, & docere, vt doctrina doceant, & operibus alios ædificent. Porrò quando ingens felicitas illa affulſerit, vt tales in cathedra Petri conſideant, facientes ſcilicet & docentes; nos, quod noſtrum erit, Omnia quæcunque dixerint, ſeruabimus & faciemus. In quo ſumma Euangelij noſtri perfectio, & æternæ ſalutis exordium poſitum eſt: ad quam nos ſanctiſſimæ Trinitatis membra, Pater, & Filius, ac Spiritus ſanctus perducere dignentur. Amen.

FERIA IV. POST DOMINICAM II. QVADRAGESIMÆ,

Tunc acceſsit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filijs ſuis, adorans & petens aliquid ab eo.
Matth. 20.

FIGVRA.

BETHSABEE illa Dauidis vxor, ſuperba quàm quæ maximè, & honoris ſitientiſſima, coniugem ſuum ac Regem lecto defixum, ac ſub graui ægritudine fatiſcentem, extremoſque trahentem ſpiritus, contemplata, genibus in terram proſtratis, coram illo ſupplex procidit, cum lacrymis & 3. *Reg.* 1.

magna animi dimissione supplicans, hanc vt ei viuens gratiam concedat, vt filius eius Salomon à morte patris in regnum & sceptrum paternũ possit succedere. Hoc in nostro mihi Euangelio videor ad oculum expressum cernere, aut aliqua saltem ratione adumbratum. Contemplor enim hic non vxorem Dauidis, sed zebedæi: quæ inani typo superbiæ, & ambitione inflata, vt filios ad honorem sublimatos videret, cernens Christum ad mortem sese præparantem, ac non nisi de morte verba facientem, eum accedit, ac genibus in terrã prostratis eum adorans, supplici ab eo oratione postulat, vt filios suos commendatos habeat, & iam ad coronã euectus, vnum à dextris, alterum à sinistris collocet. Hoc ambitionis exemplar in matre hac expressum, hodierna vobis die ob oculos proponere, & spectandum præbere decreui: si Paracletus nobis Spiritus sua gratia, & Deipara Virgo suis ad Deum precibus adesse dignentur. Recitemus itaque

AVE MARIA.

Dicebat Timon ambitionẽ omnium malorum fontẽ esse, *Bern. in Psalm. Qui habitat.*

TIMON Philosophus, cùm de vitiis & prauis animi affectibus ageret, dicere solebat, omnium malorum originem ac fontem, & veluti elementum vnicam ambitionem esse. Quod gentilis ille Philosophus, naturæ tantum lumine illustratus olim dixit, idipsum & Bernardus Christianus, & fidem edoctus, ijsdem penè verbis: *Radix iniquitatis ambitio, subtile malum, pestis occulta, vitiorum origo, virtutum ærugo, tinea sanctitatis, excæcatrix cordium.* Diuinè planè & eruditè. Seneca quoque Philosophus, ijsdem vestigijs insistens, ambitionem vehementi turbini, ac procelloso comparauit. *Ambitiosus instar turbinis est, qui capta conuoluit sed ipse antea voluitur.* Equidem diabolo eam com-

Senec. ep. 95.

para-

parauero, qui Iesum in deserto aggressus, eum modò ad templi pinnaculum, modò ad sublimia mõtium cacumina subuexit, vnde omnia ei mundi regna ostendebat dicens: *Mitte te deorsum.* Ambitio enim nihil profectò est aliud, quàm furia quædam infernalis, aut furens quidam diabolus, qui homines in deserto mundi huius commorantes, versutè & subdolè aggrediens, modò eos ad templorum pinnacula, ad dignitates Ecclesiasticas obtinendas; modò ad fastigia & montes dignitatum, muniorumque subleuat; è quibus ijs coronas, honores, ac mundi huius pompas velut ante oculos positas ostendit; simulque auribus insusurrat, ac suggerit, *Mitte te deorsum.* Subleua te, extolle te, fortunam tuam constitue, rem tuam confirma, hinc te dato præcipitem, & profundo huic, & abysso te immerge. *Matt. 4.*

Fabulantur Poetæ, & non nisi fabulantur, gigantes illos olim, immania illa corpora, Pelion Ossæ, ab Taurum Olympo, vt hac ratione superis Iouem detruderent regnis, imposuisse, sed fulmine cælitùs vibrato omnes ad terram prostratos cęptis destitisse. Verùm hoc temerario gigantum ausu, & impio conatu, ambitiosorum mihi naturã optimè expressisse videntur. Ambitiosos enim verè gigantes esse dixero, quippè quibus nihil in rerum ordine exstet, aut deformius, aut monstrosius. Hi sunt scilicet portentosi illi Briarei, centum manus habentes, vt rapiãt & comprehendant. Hi sunt oculati illi Argi centum corpore oculos gestantes, vt omnibus visis omnia concupiscant. Hi sunt spiritus illi mobiles, & omnia mouentes, qui dignitatẽ dignitati, munus muneri, diuitias diuitiis instar mõtium superimponentes, cælo obluctari præsumunt. Hi sunt nefandi illi posteri Cain, in sacris literis *Gen. 6.* Ambitiosi cum gigãtibus collati.

gigantes appellati, qui propter vitæ morumq; peruersionem, infortuniorum, calamitatumque diluuium, regnis & imperijs subinferunt. Hi sunt superbi illi Nemroth, qui fortunarum suarum molẽ, veluti turrim Babel construere inchoantes, mille Respub. confusionibus replent, ac totum terrarum orbem perturbant.

Ambitiosi vbique arma cõcitarunt, deterius ipsis gigantibus

O rem inauditam! Gigantes solùm aduersus cælum arma mouerunt: at ambitiosi in cælum, simul & in paradisum terrestrem, in Iesu Christi sodalitatem, denique in totum mundum arma sua tulerunt. Vix namque conditum erat cælum, quin ecce statim gigantum princeps, & ambitiosorum coryphæus Lucifer, montes illos cælestes concutit, & exclamat, *Ascendam in altum, & ero similis altissimo.* *Isa. 14.* Adam vix in paradiso substiterat, quin statim turgere & superbire cœperit, ambitioniq; auscultarit dicenti, *Eritis sicut Dij.* *Gen. 3.* Vix Christus in mundũ venerat, quin duos eius discipulos ambitio occuper, similes ei esse gestientes, ad dexteram, scilicet eius hinc, & ad sinistram illinc in regno eius sedes affectando.

O infelix ac detestanda ambitio, quid non mortalia pectora cogis! quo miseros mortales nõ præcipites agis. Per te factum est, vt Abimelech Gedeonis filius 70 fratres suos interfecerit, vt hac ratione ad regnum perueniret, & vt seipsum deinde etiam pari ratione interemerit: *Et venit in domũ patris sui in Ephra, & cecidit fratres suos Ieroboal 70. viros super lapidem vnum.* *Iudic. 7.* Per te factũ est, vt Athalia Ochosiæ mater, ambitione tumens, omnem regiam posteritatem delere & exscindere parauerit, vt hac via regnũ ad se deuolueretur: sed paulò pòst Ioiadam suscitasti, qui ei quoque vitam auferret: *Athalia verò mater Ochosiæ, videns filium suum mortuum,* *4. Reg. 15.*

surrexit,

surrexit, & interficit omne semen regium. Per te factum est, vt superbus ille Aman, in iudæorũ omnium salutem ac vitam cõspiraret, at deinde ope & auxilio Iudææ mulieris vita simul & regis fauore exueretur: *suspensus est itaq; Aman in patibulo quod parauerat Mardochæo.* An non igitur meritò exclamem, O ambitionem infelicem ac detestandam! Vtpotè quæ ad hoc nos incitat, ad quod perfidus ille Achitophel Absolonem olim incitauit. Persuasit nefarius ille cõsultor Principi adolescẽti, vt aduersus patrem insurgeret, ac regnum attentaret, in quã rem duodecim ei hominum millia ad bellum delegit: vnde factum est, vt Absolon è bello fugiens ex quercu suspensus interfectus sit. Ita quoque perfida illa nos incitat, impellit & in aciẽ cogit descendere, vt honores consectemur: verum sæpenumerò contingit, vt nobis exitiũ adferat, ac suspensi ex ingenti illa mũdi arbore miserum in modum vitam amittamus. 2. *Reg.* 16.

Hoc ipsa quoque nobis, quod Pharao exercitui suo fecit: nam cùm ille copias suas armatas in aciẽ produxisset, vt iniqua iniustaque expeditione populum Dei prosequerentur, in medio maris Rubri gurgite omnes amisit: *Reuersa sunt aquæ & operuerunt currus, & equites cuncti exercitus Pharaonis, qui sequentes ingressi fuerant mare, nec vnus quidem superfuit ex eis.* Sic nos quoque ambitio in aciem producit, omnibus nos honoribus armat, præter fas & æquũ alterius nos facit dignitatibus inuidere, ac subitò in diuinorum iudiciorum voraginem & abyssum nos demergit. *Exod.* 14.

Huius adumbratam similitudinem in dœmonibus intueor, qui, *exeuntes abierunt in porcos: & ecce magno impetu abijt totus grex perpraceps in mare, & mortui sunt in aquis.* An nõ hic edocemur, diabolum *Matth.* 8.

ambitionis, vbi ſemel animas noſtras inuaſerit, & iis dominatus fuerit, eas in mare æternę dānationis præcipites dare? Ambitio denique eſt *mulier* illa, de qua in Apocalypſi, *circumdata purpura, & cocci-*
Apoc. 17. *no, & inaurata auro, & lapide pretioſo, & margaritis, habens poculū aureū in manu ſua, plenū abomina-tione, & immunditia fornicationis eius.* Illa namq; non niſi oſtro & purpura induitur, auro onuſta eſt, aurea vaſa manu geſtat, omnibus planè mortalibus honores, diuitias, dignitates ac beneficia offert: verùm perfida illa meretrix quidquid periculi, diſcriminis, & dānationis ſub auro latitat, occultat.

Vidit in ſomnis Nabuchodonoſor Rex ſtatuam,
Dan. 2. *cuius caput ex auro optimo erat, pectus autem & brachia de argento:* ideò verò noctu apparuit, ne deformitatē eius ſol detegeret, nā *venter & femora ex ære, tibiæ autē ferreæ, pedū quædā pars erat ferrea, quædam autem fictilis.* Eiſdē quoq; technis vtitur ambitio: eſt namq; ſtatua, quę non niſi magnatibus in vitiis ſuis altùm ſtertentibus ſeſe manifeſtat: frontē auro ac diuitiis habet renidentem, coronis vndiq; redimitam, brachia argento grauata; de die ad virtutis lucem ſeſe detegere, & inter eos, qui procul à vanitatibus his vigilant, apparere non audet, ne æneum pectus ac ſtomachus ærugine vitiorum offuſcatus, & pedes terrei, qui præter meram vanitatē nihil ſunt aliud, hominum oculis paterent: in quos ſi minimus fortunæ fragor ac lapillus incideret, omnia in cineres ac puluerem redigerentur.

Hic porrò in Euangelio veram eius imaginem, ac typum vnis coloribus adumbratum videbitis. Matrem inquam filiorum Zebedæi: quam Euangeliſta, vt verum ambitionis exemplar nobis proponit, cui par fortaſſe nulla vnquam in mundo exſtitit. *Tunc acceſſit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis ſuis.*

ſuis. De hac igitur hodierna die muliere loquamur, eiuſdemque ambitionē paulò curioſiùs inueſtigemus.

Mulier hæc quæ ambitione excæcata Chriſtum accedit, ac filijs honorem & dignitatem petit, fuit Maria Salome, vna earum, quæ paſſionis tēpore in monte Caluariæ Domino adhæſerunt: vna quoque earum, quæ ſummo mane Ieroſolymis egredientes aromata tulerūt, quibus Chriſtum ſepultum vngerent: Vxor ſcilicet Zebedæi, duorum Apoſtolorum, Iacobi Maioris, ac Ioānis Euangeliſtæ mater, quos Dominus præ cęteris Apoſtolis caros habuit, vtpote qui illos teſtes Trāsfigurationis in mōte Thabor, ac paſſionis ſocios in Oliueti monte habuerit. Hæc igitur fœmina cæca quadā ambitione incitata, vt filios ſuos ad honores & dignitates ſubuectos videret, hodie ad Chriſtū acceſſit, vt eidem de meliore nota eos commendaret: *Tunc acceßit mater filiorum Zebedæi.*

Mater hæc filiorum Zebedæi fuit Maria Salome.

Marc. 28.

Euangeliſta, vt nobis mulieres huius importunitatem euidētiùs declararet, & ambitionis eius ardorem exaggeraret. *Tunc* ait: vt tum ſcilicet ad Chriſtum acceſſerit, quando de paſſione ſua iamiā inſtanti loquebatur. Cum enim iam Apoſtolis diceret, *Ecce aſcendimus Ieroſolymam, & filius hominis tradetur: tunc* mater filiorum Zebedæi ei ſupplicatum venit pro filijs. *Tūc*, cùm Ieſus de paſſione loquitur, mulier hæc de ambitione loqui incipit: cum Chriſtus de humilitate, ſupplicijs, ac tormētis, deque morte ſua ageret: mulier hæc non niſi honores, dignitates, ac quietē ſpirat. O fœminam excæcatā, fœminam imprudētem! non eſt ſermo, niſi de cruce, & ſermonem de mundo importuna ingeris.

Matth. 19.

An non inſignis Dauidi fuit contumelia, Vriam Hethæum ad delicias inuitare, cùm hac eū oratione ge-

2. Reg. 12.

ne generosus ille miles adorsus est, *Arca Dei & Israel habitat in papilionibus, & Dominus meus Ioab & serui Domini mei super faciem terræ manent, & ego ingrediar domum meam vt comedam & bibam*: ego in delicijs viuam, & Ioab in armis: Ego in lecto suauiter stertam, & Ioab ad tubæ sonitum excubabit? An non tibi miles hic, mulier ambitiosa, pudorem incutit? vides hic Arcam illam fœderis, sacram illam Christi humanitatem, inter ipsos inimicos iam pœnè versari: audis magnum illum ducē non Ioab quidem, sed CHRISTVM IESVM non nisi de morte; de cruce, traditionibus, passione, doloribus, ac cruciatibus agere: & tu honores somniabis, tu ambitionem tibi finges.

3. Reg. 1. Magna sane Bathsabee reginæ fuit importunitas, & non paruũ impudentiæ signum, quod cũ coniugem suum ac Regem lecto grauiter laborantem decumbere, atque extremos trahere spiritus videret, non instar prudentis alicuius matronæ solamen ei aliquod attulerit, sed de ambitione eũ interpellet. Maior adhuc Zebedææ huius fuit importunitas. nã cùm Deum, redẽptorem ac Messiam suum, passionis instantis imaginatione angi videret, cùm illum ad passionem properare, ac morti appropinquare cerneret, tantum abfuit vt ei solatium aliquod attulerit & ægritudinem aliquam animi eius causã demonstrarit: vt præter inanias, honores, dignitatesque nihil meditaretur.

Allegoria. An non, ô mulier vana, carnem hãc nostram, carnem inquam inanem ac superbientem designas? ita sanè. Video enim cum animus ac mens de passione Iesu Christi, de ieiunijs, de pœnitentia loqui aut cogitari incipit, *tunc* carnẽ hanc superbam & elatã nonnisi honores, voluptates, delitias ac iucunditates spirare. Cum spiritus de morte gestit meditari,

tunc

tunc carnem hãc, nonnisi de tripudijs, gaudijs ac iocis cogitare. Stulta siquidem caro idipsum planè spiritui facit, quod nefariæ filiæ Lotho Patri. Loth enim è Sodomæ ac Gomorrhæ incẽdijs liberatus cũ pauidus ac tremebundus per agros fugiens, horrenda Dei iudicia secum volueret, rationemque eadem declinandi excogitaret: filiæ nõnisi incestum spirabant, aliud non somniantes, quàm cũ dispendo honoris voluptatibus operam dare, vnicã sibi ebrietatem proponendo. *Dixitq; maior ad minorem, veni, inebriemus eum vino dormiamusq; cum eo.* Ita quoque cũ miser ille spiritus è Sodoma peccati, instar Loth, liberatus, diuinam iustitiam secum voluit, ac pœnas quas Deus peccatoribus destinauit sibi proponit, *Tunc*, eodem scilicet momento, nefandæ illæ filiæ, caro inquam & concupiscentia, omni eum ratione vino voluptatis inebriare conãtur, & cũ eo in tartareo peccati lecto adulteriũ committere: Tunc te ô spiritus, ô anima titillanti carni respondere decet, *nescitis quid petatis*; Ac imitare magnum illũ ducẽ Iephte, atque vt ille cũ filia, ita te cum nefaria tua carne agere par est, Reuersus enim à cæde Ammonitarũ, domũque voti quod in bello Deo vouerat, soluendi ergo profectus, filiam gaudio & lætitia exultantem, patrique tam prosperum belli euentum gratulantem, ac choros virginum ducentem, obuiam habuit: quam vt conspexit, quamprimum destinat aræ ac Deo immolare constituit. O anima, ô Iephte, quando de peccatis, quæ veluti hostes te circumdant, triumphum agis post luculentam scilicet ac legitimam confessionem, vbi eadem subacta vidisti, teque ad pœnitentiam pro ijs agendam conuertis, satisfactionis vot̃ completura, si caro filia illa tua ouans præsultet, nõnisi risum, voluptatem, iocum, tripudia, aliasque inanes delicias quærens

Genes. 19.

Allegoria.

Iudic. 11.

plena erant oculis intus ac foris. Circuite gregem, diœcesim vestram obambulate vigilando, excubando, adhortando, muneri vestro satisfacite, ac deinde aulis Regum ac Principum exite.

Præsulum corruptela

Prô dolor! quàm viuis coloribus Euangelij nostri Epilogus Præsules hos describit, & quàm benè tempora nostra id edocent? tanta quippè in Prælatis superbia, ambitio, tantaque vanitas est: *dicunt* enim, *& non faciunt*. Ieiunia indicunt, & quotidie splendidè epulantur, adeoque regificè, opiparè ac lautè, vt nulli hodie laudentur Apicij, nisi qui ex Episcopio prodierint. S. Pontifex Gregorius vitia sæculi sui, & corruptelam sugillans, dicebat non esse proprium Episcopo, sed aulæ Regiç, exotica piscium & altilium nomina nosse. Euangelium plura addit, & ait, *Volunt vocari Rabbi*: salutationibus vulgi inuigilant, ac captant susurros plebeculæ, honorari & salutari gestiunt. Neque enim iam amplius *Dominus Episcopus*, sed *Dominus meus*, inualuit.

O vanitas vanitatum, ô tempora infelicia, ô calamitatem & infortunium inauditum! ac tuum, præsertim, ô Gallia, quæ plena es huiusmodi Epicopis, quin & pueris, vt sic dicam Episcopantibus. Verè igitur lacrymans ac suspirans de te Prophetæ illud dixero, *Pro patribus tuis nati sunt tibi filij*. Loco Martinorum, Hilarionum, Martialium, Dionysiorum, Remigiorum, qui dicebant & faciebant, iam pueros consecuta es, qui nec dicunt, nec faciunt: nec enim concionari, aut bene operari norunt.

Psal. 44.

Quamobrem Deus æterne, pastorum omnium Pastor, Episcoporum omnium Deus, & summum Ecclesiæ caput, fideles Ecclesiæ tuæ ac probatos pastores

ſtores procura, præclaros ei Doctores elargire, concionatores & operarios ſtrenuos in eam mitte: concionatores inquam, qui vitia & flagitia coarguant; Doctores, qui hęreſes & prauarum opinionum pullulantes propagines eradicent; Præſules & Antiſtites, qui commiſſo ſibi gregi cum laude ſciant præeſſe. Quin etiam Domine concede, ne paſtores illi, quos ſuper Eccleſiam tuam conſtitues, Phariſæis hiſce ſimiles reperiantur, *qui dicunt, & non faciunt*; verùm vt incipiant & facere, & docere, vt doctrina doceant, & operibus alios ædificent. Porrò quando ingens felicitas illa affulſerit, vt tales in cathedra Petri conſideant, facientes ſcilicet & docentes; nos, quod noſtrum erit, Omnia quæcunque dixerint, ſeruabimus & faciemus. In quo ſumma Euangelij noſtri perfectio, & æternæ ſalutis exordium poſitum eſt: ad quam nos ſanctiſſimæ Trinitatis membra, Pater, & Filius, ac Spiritus ſanctus perducere dignentur. Amen.

FERIA IV. POST DOMINICAM II. QVADRAGESIMÆ,

Tunc acceſſit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filijs ſuis, adorans & petens aliquid ab eo.
Matth. 20.

FIGVRA.

BETHSABEE illa Dauidis vxor, ſuperba quàm quæ maximè, & honoris ſitientiſſima, coniugem ſuum ac Regem lecto defixum, ac ſub graui ægritudine fatiſcentem, extremoſque trahentem ſpiritus, contemplata, genibus in terram proſtratis, coram illo ſupplex procidit, cum lacrymis & 3. *Reg.* 1.

magna animi dimissione supplicans, hanc vt ei viuens gratiam concedat, vt filius eius Salomon à morte patris in regnum & sceptrum paternũ possit succedere. Hoc in nostro mihi Euangelio videor ad oculum expressum cernere, aut aliqua saltem ratione adumbratum. Contemplor enim hic non vxorem Dauidis, sed Zebedæi: quæ inani typo superbiæ, & ambitione inflata, vt filios ad honorem sublimatos videret, cernens Christum ad mortem sese præparantem, ac non nisi de morte verba facientem, eum accedit, ac genibus in terrã prostratis eum adorans, supplici ab eo oratione postulat, vt filios suos commendatos habeat, & iam ad coronã euectus, vnum à dextris, alterum à sinistris collocet. Hoc ambitionis exemplar in matre hac expressum, hodierna vobis die ob oculos proponere, & spectandum præbere decreui: si Paracletus nobis Spiritus sua gratia, & Deipara Virgo suis ad Deum precibus adesse dignentur. Recitemus itaque

AVE MARIA.

Dicebat Timon ambitionẽ omnium malorum fontẽ esse, *Bern. in Psalm. Qui habitat.*

TIMON Philosophus, cùm de vitijs & prauis animi affectibus ageret, dicere solebat, omnium malorum originem ac fontem, & veluti elementum vnicam ambitionem esse. Quod gentilis ille Philosophus, naturæ tantum lumine illustratus olim dixit, idipsum & Bernardus Christianus, & fidem edoctus, ijsdem penè verbis: *Radix iniquitatis ambitio, subtile malum, pestis occulta, vitiorum origo, virtutum ærugo, tinea sanctitatis, excæcatrix cordium.* Diuinè planè & eruditè. Seneca quoque Philosophus, ijsdem vestigijs insistens, ambitionem vehementi turbini, ac procelloso comparauit: *Ambitiosus instar turbinis est, qui capta conuoluit, sed ipse antea voluitur.* Equidem diabolo eam com-

Senec. ep. 95.

para-

parauero, qui Iesum in deserto aggressus, eum modò ad templi pinnaculum, modò ad sublimia mõtium cacumina subuexit, vnde omnia ei mundi regna ostendebat dicens: *Mitte te deorsum.* Ambitio enim nihil profectò est aliud, quàm furia quædam infernalis, aut furens quidam diabolus, qui homines in deserto mundi huius commorantes, versutè & subdolè aggrediens, modò eos ad templorum pinnacula, ad dignitates Ecclesiasticas obtinendas; modò ad fastigia & montes dignitatum, muniorumque subleuat; è quibus ijs coronas, honores, ac mundi huius pompas velut ante oculos positas ostendit; simulque auribus insusurrat, ac suggerit, *Mitte te deorsum.* Subleua te, extolle te, fortunam tuam constitue, rem tuam confirma, hinc te dato præcipitem, & profundo huic, & abysso te immerge. *Matt. 4.*

Fabulantur Poetæ, & non nisi fabulantur, gigantes illos olim, immaniq illa corpora, Pelion Ossæ, ab Taurum Olympo, vt hac ratione superis Iouem detruderent regnis, imposuisse, sed fulmine cælitùs vibrato omnes ad terram prostratos cęptis destitisse. Verùm hoc temerario gigantum ausu, & impio conatu, ambitiosorum mihi naturã optimè expressisse videntur. Ambitiosos enim verè gigantes esse dixero, quippè quibus nihil in rerum ordine exstet, aut deformius, aut monstrosius. Hi sunt scilicet portentosi illi Briarei, centum manus habentes, vt rapiãt & comprehendant. Hi sunt oculati illi Argi centum corpore oculos gestantes, vt omnibus visis omnia concupiscant. Hi sunt spiritus illi mobiles, & omnia mouentes, qui dignitatẽ dignitati, munus muneri, diuitias diuitiis instar mõtium superimponentes, cælo obluctari præsumunt. Hi sunt nefandi illi posteri Cain, in sacris literis *Gen. 6.* **Ambitiosi cum gigãtibus collati.**

gigantes appellati, qui propter vitæ morumq; perueršionem, infortuniorum, calamitatumque diluuium, regnis & imperijs subinferunt. Hi sunt superbi illi Nemroth, qui fortunarum suarum molẽ, veluti turrim Babel construere inchoantes, mille Respub. confusionibus replent, ac totum terrarum orbem perturbant.

Ambitiosi vbique arma cõcitarunt, deterius ipsis gigantibus

O rem inauditam! Gigantes solùm aduersus cælum arma mouerunt: at ambitiosi in cælum, simul & in paradisum terrestrem, in Iesu Christi sodalitatem, denique in totum mundum arma sua tulerunt. Vix namque conditum erat cælum, quin ecce statim gigantum princeps, & ambitiosorum coryphæus Lucifer, montes illos cælestes concutit, & exclamat, *Ascendam in altum, & ero similis altissimo.*

Isa. 14. Adam vix in paradiso substiterat, quin statim turgere & superbire cœperit, ambitioniq; auscultarit dicenti, *Eritis sicut Dij.*

Gen. 3. Vix Christus in mundũ venerat, quin duos eius discipulos ambitio occuper, similes ei esse gestientes, ad dexteram, scilicet eius hinc, & ad sinistram illinc in regno eius sedes affectando.

O infelix ac detestanda ambitio, quid non mortalia pectora cogis! quo miseros mortales nõ præcipites agis. Per te factum est, vt Abimelech Gedeonis filius 70 fratres suos interfecerit, vt hac ratione ad regnum peruenire, & vt seipsum deinde etiam pari ratione interemerit: *Et venit in domũ patris sui in Ephra, & cecidit fratres suos Ieroboal 70 viros super lapidem vnum.* Per te factũ est, vt Athalia Ochosiæ mater, ambitione tumens, omnem regiam posteritatem delere & exscindere parauerit, vt hac via regnũ ad se deuolueretur: sed paulò pòst Ioiadam suscitasti, qui ei quoque vitam auferret: *Athalia verò mater Ochosiæ, videns filium suum mortuum*

Iudic. 7.

4. *Reg.* 15.

surrexit

ſurrexit, & interficit omne ſemen regium. Per te factum eſt, vt ſuperbus ille Aman, in iudæorũ omnium ſalutem ac vitam conſpiraret, at deinde ope & auxilio Iudææ mulieris vita ſimul & regis fauore exueretur: *ſuſpenſus eſt itaq; Aman in patibulo quod parauerat Mardochæo.* An non igitur meritò exclamem, O ambitionem infelicem ac deteſtandam! Vtpotè quæ ad hoc nos incitat, ad quod perfidus ille Achitophel Abſolonem olim incitauit. Perſuaſit nefarius ille cõſultor Principi adoleſcẽti, vt aduerſus patrem inſurgeret, ac regnum attentaret, in quã rem duodecim ei hominum millia ad bellum delegit: vnde factum eſt, vt Abſolon è bello fugiens ex quercu ſuſpenſus interfectus ſit. Ita quoque perfida illa nos incitat, impellit & in aciẽ cogit deſcendere, vt honores conſectemur: verum ſæpenumerò contingit, vt nobis exitiũ adferat, ac ſuſpenſi ex ingenti illa mũdi arbore miſerum in modum vitam amittamus. 2. Reg. 16.

Hoc ipſa quoque nobis, quod Pharao exercitui ſuo fecit: nam cùm ille copias ſuas armatas in aciẽ produxiſſet, vt iniqua iniuſtaque expeditione populum Dei proſequerentur, in medio maris Rubri gurgite omnes amiſit: *Reuerſæ ſunt aquæ & operuerunt currus, & equites cuncti exercitus Pharaonis, qui ſequentes ingreſſi fuerant mare, nec vnus quidem ſuperfuit ex eis.* Sic nos quoque ambitio in aciem producit, omnibus nos honoribus armat, præter fas & æquũ alterius nos facit dignitatibus inuidere, ac ſubitò in diuinorum iudiciorum voraginem & abyſſum nos demergit. Exod. 14.

Huius adumbratam ſimilitudinem in dœmonibus intueor, qui, *exeuntes abierunt in porcos: & ecce magno impetu abijt totus grex per præceps in mare, & mortui ſunt in aquis.* An nõ hic edocemur, diabolum Matth. 8.

ambitionis, vbi semel animas nostras inuaserit, & iis dominatus fuerit, eas in mare æternę dānationis præcipites dare? Ambitio denique est *mulier* illa, de qua in Apocalypsi, *circumdata purpura, & cocci-*
Apoc. 17. *no, & inaurata auro, & lapide pretioso, & margaritis, habens poculū aureū in manu sua, plenū abomina-tione, & immunditia fornicationis eius.* Illa namq; non nisi ostro & purpura induitur, auro onusta est, aurea vasa manu gestat, omnibus planè mortalibus honores, diuitias, dignitates ac beneficia offert: verùm perfida illa meretrix quidquid periculi, discriminis, & dānationis sub auro latitat, occultat.

Vidit in somnis Nabuchodonosor Rex statuam,
Dan. 2. *cuius caput ex auro optimo erat, pectus autem & brachia de argento:* ideò verò noctu apparuit, ne deformitatē eius sol detegeret, nā *venter & femora ex ære, tibiæ autē ferreæ, pedū quædā pars erat ferrea, quædam autem fictilis.* Eisdē quoq; technis vtitur ambitio: est namq; statua, quę non nisi magnatibus in vitiis suis altùm stertentibus sese manifestat: frontē auro ac diuitiis habet renidentem, coronis vndiq; redimitam, brachia argento grauata; de die ad virtutis lucem sese detegere, & inter eos, qui procul à vanitatibus his vigilant, apparere non audet, ne æneum pectus ac stomachus ærugine vitiorum offuscatus, & pedes terrei, qui præter meram vanitatē nihil sunt aliud, hominum oculis paterent: in quos si minimus fortunæ fragor ac lapillus incideret, omnia in cineres ac puluerem redigerentur.

Hic porrò in Euangelio veram eius imaginem, ac typum vnis coloribus adumbratum videbitis. Matrem inquam filiorum Zebedæi: quam Euangelista, vt verum ambitionis exemplar nobis proponit, cui par fortasse nulla vnquam in mundo exstitit. *Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis*

suis.

ſuis. De hac igitur hodierna die muliere loquamur, eiuſdemque ambitionē paulò curioſiùs inueſtigemus.

Mulier hæc quæ ambitione excæcata Chriſtum accedit, ac filijs honorem & dignitatem petit, fuit Maria Salome, vna earum, quæ paſſionis tēpore in monte Caluariæ Domino adhæſerunt: vna quoque earum, quæ ſummo mane Ieroſolymis egredientes aromata tulerūt, quibus Chriſtum ſepultum vngerent: Vxor ſcilicet Zebedæi, duorum Apoſtolorum, Iacobi Maioris, ac Ioānis Euangeliſtæ mater, quos Dominus præ cęteris Apoſtolis caros habuit, vtpote qui illos teſtes Trāsfigurationis in mōte Thabor, ac paſſionis ſocios in Oliueti monte habuerit. Hæc igitur fœmina cæca quadā ambitione incitata, vt filios ſuos ad honores & dignitates ſubuectos videret, hodie ad Chriſtū acceſſit, vt eidem de meliore nota eos commendaret: *Tunc acceßit mater filiorum Zebedæi.* Mater hæc filiorum Zebedæi fuit Maria Salome. *Marc.* 28.

Euangeliſta, vt nobis mulieres huius importunitatem euidētiùs declararet, & ambitionis eius ardorem exaggeraret. *Tunc* ait: vt tum ſcilicet ad Chriſtum acceſſerit, quando de paſſione ſua iamiā inſtanti loquebatur. Cum enim iam Apoſtolis diceret, *Ecce aſcendimus Ieroſolymam, & filius hominis tradetur: tunc* mater filiorum Zebedæi ei ſupplicatum venit pro filijs. *Tūc*, cùm Ieſus de paſſione loquitur, mulier hæc de ambitione loqui incipit: cum Chriſtus de humilitate, ſupplicijs, ac tormētis, deque morte ſua ageret: mulier hæc non niſi honores, dignitates, ac quietē ſpirat. O fœminam excæcatā, fœminam imprudētem! non eſt ſermo, niſi de cruce, & ſermonem de mundo importuna ingeris. *Matth.* 29.

An non inſignis Dauidi fuit contumelia, Vriam Hethæum ad delicias inuitare, cùm hac eū oratione ge- 2. *Reg.* 12.

tunc carnem hãc, nonnisi de tripudijs, gaudijs ac iocis cogitare. Stulta siquidem caro idipsum planè spiritui facit, quod nefariæ filiæ Lotho Patri. Loth enim è Sodomæ ac Gomorrhæ incẽdijs liberatus cũ pauidus ac tremebundus per agros fugiens, horrenda Dei iudicia secum volueret, rationemque eadem declinandi excogitaret: filiæ nõnisi incestum spirabant, aliud non somniantes, quàm cũ dispendo honoris voluptatibus operam dare, vnicã sibi ebrietatem proponendo. *Dixitq; maior ad minorem, veni, inebriemus eum vino dormiamusq; cum eo.* Ita quoque cũ miser ille spiritus è Sodoma peccati, instar Loth, liberatus, diuinam iustitiam secum voluit, ac pœnas quas Deus peccatoribus destinauit sibi proponit, *Tunc*, eodem scilicet momento, nefandæ illæ filiæ, caro inquam & concupiscentia, omni eum ratione vino voluptatis inebriare conãtur, & cũ eo in tartareo peccati lecto adulteriũ committere: Tunc te ô spiritus, ô anima titillanti carni respondere decet, *nescitis quid petatis*; Ac imitare magnum illũ ducẽ Iephte, atque vt ille cũ filia, ita te cum nefaria tua carne agere par est, Reuersus enim à cęde Ammonitarũ, domũque voti quod in bello Deo vouerat, soluendi ergo profectus, filiam gaudio & lætitia exultantem, patrique tam prosperum belli euentum gratulantem, ac choros virginum ducentem, obuiam habuit: quam vt conspexit, quam primum destinat aræ ac Deo immolare constituit. O anima, ô Iephte, quando de peccatis, quæ veluti hostes te circumdant, triumphum agis post luculentam scilicet ac legitimam confessionem, vbi eadem subacta vidisti, teque ad pœnitentiam pro ijs agendam conuertis, satisfactionis vota completura, si caro filia illa tua ouans præsultet, nõnisi risum, voluptatem, iocum, tripudia, aliasque inanes delicias

Genes. 19.

Allegoria.

Iudic. 11.

quærens

quærens & ambiēs', occide, vre, seca ac Deo immo-
Psal.50. la, nam *sacrificium Deo spiritus contribulatus.*

Tum importuna igitur hora *accessit ad eū mater filiorum Zebedæi, adorans & petens aliquid ab eo.* Quid ais, mulier, quid postulas. Fare, age, eloquere ambitionis tuæ conceptum: Quid vis? *Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dextram & alter ad sinistram.*
Oratio mater filiorum Zebedæi
Impetrata igitur loquendi facultate, genib. in terrā prostratis, & adorans, hanc ei petitionem declarauit: Scio Domine potentem te Regem esse. Sæpè enim idipsum declarasti, merita tua satis insinuant. Hinc est quod duos hosce filios tibi quā diligentissimè commēdem: sunt enim vnicum senectutis meæ solatium, ac lōgo iam tēpore tuo eos obsequio destinaui: hoc eis honori est, quod tui sint, ac propinquiorem habeas niminem: quamobrem alienis & externis eos præpone, ac præcipuas eis dignitates in regno tuo impertire: Iacobus maior à dextris, Ioānes vero natu minor à sinistris cōsideat. Notate arrogantiam & ambitionem illam non vulgarem. Fierine potest, vt huiusmodi in muliebri pectore dominetur? ita sanè, ac sæpius quàm in virili & heroico. An nō Eua prima fuit quā tetra hæc ambitionis pestis inuasit: quippe quæ diuinitatē affectabat?

Ambitio semper in rebus abiectissimis.
Quare non multum aberrauero, si ambitionem hederæ similem esse dixero: quæ quamuis semper virens, parietibus tamen vetustate obsitis ac confractis materijs vt plurimum adhæresçit: ad quarum fastigium & summitatem cum paulatim serpat, sensim quoque parietes exedit ac tandē penitus disijcit. Ad eundem quoque modum ambitio humiles vt plurimum aggreditur, animas inquā in sordibus ac peccatis putrescētes, ac prauis affectib in muliebrem naturam degenerantes; quas vbi semel inuasit, sensim erodit ac deterit: donec tandē

Gen.3. Ambitio hederæ cōparatur.

cùm

cùm ad apicem ac principē earū partem peruenerit, penitus vno impetu diſijciat ac deſtruat. Eſt & aliud vile arbuſti genus, quod viſcum appellatur, quod humi nunquam creſcit, verum in aliarum arborū ſummitatibus: quoque magis illæ ſenio aut annis obſoletæ ſunt ac quodammodo euaneſcentes quo illud lætiùs proueniat & magis luxurietur. Huius naturæ ipſa eſt ambitio: quæ nūquam in locis humilibus animoque humilia ſapiente radicē figit; ſed in ſummis illis ſuperbiētium & elatorū animorum iugis, qui quo magis obſoleti, ac peccatis corrupti ſūt, quo illa ſublimius exurgat ac radices agat profundi u.

Ambitio ſimilis eſt viſco, quod in arborib. creſcit.

Iudic. 9.

Ecce egregiam huiuſce rei in ſacris literis parabolam. Cum olim arbores comitiis indictis Regem qui eas tum regeret, tum tueretur creare conſtituiſſent: nullo ex tanto arborū numero quæ regno ſeſe parē & onerib. ſuſtinēdis iudicaret, prēter rhamnū reperta fuit: oliua, ficus, vinea, & reliquæ arborum principes honorē illū à ſe reiecerūt, & vnica rhān ſeſe regno digniſſimā iudicauit: *Dixeruntq; omnia ligna ad rhamnum, Veni & impera ſuper nos: quæ reſpondit, Si verè me regem vobis conſtituitis, venite & ſub vmbra mea requieſcite.* An non hic figura eſt, in generoſas illas & heroicas mentes ambitionē nihil poſſe, viles verò & plebeias vt plurimū inuadere ita vt vbi merita virtuteſq; deſūt, ābitio locū occupet.

Parabola.

Referūt moderni ſcriptores qui Indię Occidētalis miracula deſcripsêre, herbā in Braſilia eſſe quæ in arenoſis locis plātata creſcat & vireat: in fęcundo ſolo ac frugifero exareſcat. Eiuſdem mihi ambitio cōditiōis eſſe videtur, q̄ in arena peccati cōſita creſcat, inter deſerta virtutib. carētia vireat & efflореat, ac in fertili ſolo, in anima ſc. virtutib. exornata, deficiat & exareſcat. Videte modò eā in muliebri pectore

pectore, in fœmina nautica, in piscatoris coniuge exerentem cornua: quæ adeò vehementer eam exagitat, adeoque sublimè subleuat, vt regna & dignitates regias filijs suis audeat postulare. Quàm importunam mulieris petitionem Redemptor noster admiratus grauiter commotus, ac veluti iratus respondet, *Quid vis mulier?*

O dulcissime & clementissima Iesu, vnde tanta in verbis tuis modò acrimonia, qui tanta hactenus semper benignitate interrogantibus respondisti? qui fit, vt ita rigidè supplicem tibi mulierem; affinem, ac materteram tuam alloquaris? An non meministi eius, quod olim toties inculcasti, *Quidquid orantes petitis, credite quia accipietis?* Herodes Herodiadis filiæ olim cum iuramẽto promisit; omnia sese illi, quidquid demum petijsset donaturum. Et *iurauit ei, Quidquid petieris, dabo tibi, licet dimidium regni mei.* Salomon Rex Bethlabeæ matri palatium ingressæ iurauit, omnibus eius sese petitionibus satisfacturum, eamque ad latus suum in solio collocauit: *Et dixit ei Rex, pete mater mea; neque enim fas est, vt auertam faciem tuam.* Et tu Domine supplicem tibi mulierem repellis, cùm tamen affinitate coniuncta sit, tanto te amore & honore prosequatur, teque supplex adoret. Sciebat nimirũ Dominus, petitionem eius nullius omninò momenti ac friuolam esse, ac proinde ait illi: *Quid petis?* Videt, & cognoscit, supplicationem inanem esse, atque ambitione plenam; hinc factum est, vt aurea ab ea auerterit, eamque à se ablegarit.

Matth. 16.

Marc. 6.

3. Reg. 2.

Succinum omnes ad se festucas trahit præter basilicum.

Succinum eius esse naturæ perhibetur, vt omnes ad se festucas & herbas attrahat, præter basilicum quod naturali quadam antipathia à se reiicit, ac cui penitùs resistit. Porrò huiusce rei, naturalium rerum scriptores hanc esse causam aiunt, quòd basilicum

capitos

capitosa sit herba, quæ noxijs cerebrum vaporibus ac fumosis exhalationibus oppleat, atq; ideò à succino eam reijci ac repelli. Iesus Christus, vt Paulus ait, Lapis est, *Petra autem erat Christus*: verum succinum est, nos verò omnes ac reliquæ creaturæ in-1. Cor. 10. star festucarum, has cœleste illud succinum ad se trahit, omnibus gratiam elargitur, ad omnes misericordiâ suâ se extendit: præterquam ad ambitiosos, quos Basilicum designare videtur, quemadmodum enim herba illa cerebrum fumosis opplet exhalationibus, ità quoque ambitio mentem phreneſi, inanijs, superbia, chimeris, ac furijs complere consueuit. Succinum nostrum Christus, omnes alias ad se creaturas alliciens & inuitans, his solum resistit; ambitiosos solos & non alios à se reijcit, vt hodie etiam cognatos suos ambitione laborantes ablegarit, dicens, *Nescitis quid petatis*.

Non est igitur, quod amplius inclames ô mulier, *Dic vt sedeant hi duo filij mei*. Audierat nempe stulta mater dicentem sæpiùs Dominum tertia sese resuscitandum die; atq; ab eo tum tempore regnum suum inchoandum. Sciebat etiam duas in regno Israel dignitates esse, in quas proximè sceptrũ ipsum deberet descendere: vnam quidem sacram, dignitatẽ videlicet summi Pontificatus, qui ea tempestate à Caipha tenebatur: cuius erat de sacrificijs, de legib. deque cultu diuino prospicere, quiq; in omnia hæc potestatem habebat: alteram verò temporalem, ad Matth. 8. reip. & regni gubernationem spectantem, quam Herodes per Iudæam, Tiberij Cæsaris auctoritate administrabat. Intellexerat deinde à filijs Christum Petro Ecclesiæ primatum pollicitum fuisse. His omnibus igitur probè cognitis & perpensis, Christũ præsumpsit accedere, atque ab eo, vt filij eum præcederent, enixè contendere, dicens, *Dic vt sedeant hi*

duo filij mei. quasi dicere voluisset. Scio te Domine propediē ad regnum Israël sublimādum, & quoniā dignitates in aula tua conferendæ sunt, ecce accedo ad te cum filijs, vt eorum aliquam rationem habeas æquū namq; est te cognatos & affines alijs nō posthabere. Vtinā dies illa aliquādo eluceſcat Domine vt te in regem constituto, vnum filiorum meorū in locum Caiphę in Pontificatu succedentem videam & alterum in Herodis, Remp. scilicet & sacra, cæremoniasq; tuis auspicijs, sub imperio tuo moderātes.

O stulta mater, & stultiores filij; nescitis quid petatis. De quo regno loqueris mulier? an de tēporali ac terreno. at audies propediem, medicētem, regnum meum non esse de hoc mūdo. An verò de cœlesti? an non meministi olim me dixisse: *Quo ego vado, vos non potestis venire.* Creaturæ, Seraphini, ac Cherubini eò nequeunt peruenire: locus ille soli mundi Redemptori reseruatus est, *Qui sedet ad dextrā Patris.* An nō tibi sufficit arrogans mulier, filios tuos, piscatu vitam tolerantes, plebeios, & nauticā exercentes, in Apostolos, in mundi Principes, ac capita Ecclesiæ esse constitutos? *Constitues eos Principes super omnem terram.* an maiori adhuc eos in dignitate positos videre gestis? Meminisse te oportet votorum & professionis olim ab ijs factæ, *Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te*: & ecce iam eos iterum in mundo vis immergere, eosq; ambitionē, quam ignorabant edocere. anne ignoras venenatam illam pestē Angelis exitium attulisse, primos mundi incolas perdidisse, Absolonem deniq; & Adoniā, Abimelech, Amanū, ac plures alios, hac miserè inescatos, miserum in modum perijsse? Idem profectò si ijs tuis scias imminere, quos ambitione tua excæcare iam satagis, dicens, *Dic vt sedeant, &c.*

Ioan. 2.

Psalm. 44.

Malach. 2.

Ijsdē sanè ambitionis furijs exagitata fuit Agrippina

pina Neronis mater: quæ cùm consulto oraculo filium ad imperium quidem peruenturum didicisset, verum in Imperio matri necẽ allaturum, ambitione excæcata respondit, *Occidat modo imperet*. Eius namque ambitiosus genij ac naturæ est, vt se suaque perdere non reformidet, modò desideratam dignitatem nanscíscatur. Sueton. Nerone.

Tradunt naturalium rerũ scriptores, tam calidæ tã feruidæ omniaq; digerentis naturæ draconẽ esse, vt cũ potu sese satiare nequeat, apertis semper faucibus vẽtos captet: vti hac ratione inclusum intrinsecus ardorem, æstumq; intus adurentem extinguat ac temperet: quin etiã si in mari plenis velis ac vento secũdo exspatiantes naues videat, magno impetu eas præuertat, quò hac ratione aliquẽ vẽtũ captet, vt sese vna cum nauibus sæpenumerò perdat ac collidat. Huiusmodi quoq; draco ipse ambitiosus est, adeò quidẽ cupidus & insatiabilis, vt nulla in mũdo dignitas, quæ eius cupiditatem expleat, reperiatur: hinc semper apertis & hiantib. faucib. vẽtos captat, ad oẽs nouas occasiones excubat, & anhelat: ita vt alorũ quæ felici fortunæ vẽto in mundi æquore fruuntur, felicitati inuidẽs, eosq; adoriẽs & inuadẽs, sese cũ ijs non rarò in exitiũ & interitũ pertrahat. Vti in hac matre videmus, quæ fortunam salutemq; propriã negligit, ac perdere satagit, modò Petri fortunã euertat, & filios in eius locũ subroget. *Dic ergo*: fieri iube, fac vt filij mei sint veluti Ioseph sub Pharaone in Aegypto, Daniel sub Dario in Babylone, Mardochæi sub Assuero in omnibus regnis eius. Ambitiosus draconi comparatur. *Solinus.*

Nescitis quid petatis: cùm scilicet honores filijs tuis petis ô mater, quid petas nescis. Tale olim responsum Salomon Bethsabeæ dedit, quando nempè illa palatium ingressa, Abisag Sunamitidẽ filio suo Adoniæ in vxorem petijt. *Quare postulas Abisag Su-* *Genes.* 43. *Dan.* 2. *Esth.* 6. 3. *Reg.* 2.

namiditem vxorem, postularei & regnum? Ita quo que & vos Zebediadæ, Nescitis quid petatis: cùm inanes mundi dignitates ambitis, miselios honore petitis; verè nescitis quid petatis: cur non potiu cælestem illam gloriam regnique sempiterni bea titudinem postulatis?

Iulij Cæsaris ambitio.

Superba hæc discipulorum postulatio reuoca mihi in memoriam, non minus arrogans Iulij Cęsa ris dictum. Hic cum quodam tempore Alpes transi ens oppidulum quoddam prætergrederetur, & cen turiones tribunique ab eo per iocum peterent, nun & illinc cõtentiones æmulationesq; de principat essent, respondit, *Mallem hic primus esse; quam Ro mæ secundus*: O intolerandum elati animi indicium

Plut. in Apopht. Roman.

Eadem prorsus horum discipulorum fuit ambitio quippè qui primi esse maluerunt in mundo, quàm i cœlorum regno secundi. O cæcos! *Nescitis quid pe tatis*, cùm mundi honores & inanes titulos ambitis Laudat Maximus Valerius & meritò sanè regem, cu cùm diadema vnà cum regno oblatum esset; priù quàm capiti imponeret, manu id accipiens dixit *O nobilem magis quàm felicem pannum! si te homi nes cognoscerent, ne hum quidem iacentem tollere vel lent.*

Stob. serm. 49.

Ad eumdem fermè modum olim Antigonũ Rex vetulæ eius felicitatem ac beatitudinem de prædicanti respondit; *Si nosses ô mater, quanti malis hic pannus est plenus* (diadema regium o stendens) *ne in sterquilinio quidem iacentem tolle res*

Verè, inquam, *nescitis quid petatis*: cùm quieten ante laborem postulatis, pacem ante bellum; mer cedem ante opera triumphum deniq; ante victori am. *Nonne oportuit Christum pati, & ita intrare i gloriam suam?* ac tum demum quiete frui? nesci

ib. 7. c. 2.

ti

eis igitur quid petatis, cùm ſuper Chriſtum extolli vultis, cùm prærogatiuas, cùm exemptiones petitis, quas Chriſtus numquam habuit, aut quæſiuit: *Non eſt enim diſcipulus ſupra magiſtrum.*

Quamobrem *non eſt meum dare vobis.* Hanc vobis poſtulationem annuere nequeo, niſi prius pugnetis: *non eſt meum*, id eſt, *non debeo*: non eſt par vobis gloriam dare priùs, quàm aliquid ſuſtinueritis: illa enim veluti debita merces & remuneratio nonniſi benè pugnantibus confertur.

Narrat in Apophtegmatis Plutarchus, Antigonũ ſecundum Demetrij filium, adoleſcenti cuidam, nobilis quidẽ ac generoſi patris filio, ſed ignauo alioquin ac inerti, ſtipendium ac remunerationem laborum quo pater in regis olim gratiam ſubierat, poſtulanti, regium ac ſeſe dignum reſponſum dediſſe: *Ego, mi adoleſcens, mercedem & munera dare propriæ non paternæ, virtutis cauſa dignis ſoleo.* Eodem prorſus modo, licet tacitè, Chriſtus Rex noſter Zebediadis hiſce mihi viſus eſt reſpondiſſe: Remunerari non ſoleo eos, quorum nulla ſunt merita: & cum vos ô Apoſtoli, nondum tale quid promeruerit is, *non eſt meum dare vobis.*

Quamobrem Chriſtiani nihil vmquam huiuſmodi poſtulate, talibus ampliùs nolite cælum votis ac precibus fatigare: nolite in hoc diſcipulos hoſce ambitioſos imitari: aut inaniter efferri, nec honores aut vanos dignitatum titulos affectare, nihilque ampliùs poſtulare, quàm quod ad hanc vitam tolerandam neceſſarium ſit: cætera enim quid, obſecro, ſunt aliud quàm vanitas, liquidum nihil, ac fumi vapor? quæ cùm petitis, *neſcitis, quid petatis.*

Matth. 12.

Plutar. Apophth. Reg.

Verè inquã Domine Ieſu, neſcimus quid petamus quando ipſum Nihil petimus, & Omne reijcimus, quando punctum rogamus, & infinitum contemni-

mus: quando temporalia quærimus, & æterna amittimus: quando terram desideramus, & cœlum cœlestiaque negligimus: deniq; quando ad mundi honorem aspiramus, & de æternæ beatitudinis gloria ne minimum quidem solliciti sumus: nos velut in tenebris ambulare ac cæcutire ostendimus. Hanc igitur nobis gratiam concede, vt ambitiones has, infernales illos appetitus, inexplebiles illas cupiditates ex animo euellamus & penitus contemnamus. Hæc porrò vnica nobis sit gloria & ambitio, quam Apostolo Paulo præ cæteris constat placuisse, qui in sola cruce gloriam collocabat, *Absit mihi gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi.* Vnica hæc nostra sit gloria, quam regius vates ambijt, cuius omnis ambitio in te solo diligendo sita erat, dicens. *Et à te quid volui super terram?* Maior nostra non sit ambitio, quàm fuit illa Salomonis regum omnium sapientissimi, qui omnem mundi gloriam ludibrio habens ait, *Vanitas vanitatum & omnia vanitas.* Denique omnis nostra ambitio sit integrum tibi obsequium deferre, perfectum amorem exhibere, ac fideliter in hoc mundo adorare, ac demum in altera vita te oculo ad oculum contemplari. Amen.

Galat. 6.

Psalm. 72.

Eccl. 1.

FERIA V. POST DOMINICAM II. QVADRAGESIMÆ.

Homo quidam erat dives, & induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendidè. Luc. 16.

FIGVRA.

PRæcepit in Leuitico Deus vt summus Pontifex duos in templum hircos coram Domino, ad ostium tabernaculi adduceret: quorum vnũ Domi-

Leuit. 16.

Domino immolaret, alterum iniquitatibus totius populi & imprecationibus varijs grauatum in desertũ emitteret. Quo quid aliud, quàm diuersæ sortes, quibus duo illi, quos in Euangelio hodierno descriptos habemus expositi fuêre, significantur. Videmus hic enim, non iam duos hircos, sed animalia duo rationis vsum habentia: vnum sc. diuitijs abundantẽ, qui totũ vitæ suæ tẽpus in delicijs & voluptatibus traduxerat, alterũ verò pauperrimum & mẽdicum, scilicet Lazarũ, qui toto vitæ suæ spatio inopiam tolerauerat, eodẽ tempore simul coram Domino sisti. Vnus eorũ, nempè Lazarus, ei oblatus fuit & benedictionibus cõpletur: alter verò, diues scilicet epulo, peccatis & imprecationibus grauatus, instar fœtentis hirci, non in desertum, sed in tartari barathrum, sempiterna supplicia toleraturus detruditur. O diuersos rerum casus! ô dissona in vtroq; iudicia! Vt verò aliquid, quod vobis omnibus prodesse salutique vestræ queat cõducere, proponere possimus, Spiritus sancti opem & auxilium imploremus, in eamque rem Virginem matrem vt mediatricem adhibeamus, AVE MARIA dicentes.

Præclarus ille Græcorum legislator Lycurgus, à Lacedæmonijs quondam rogatus, quanam potissimum re sese ab inimicorum impetu & viribus defenderent, liberè respõdit, si paupertatẽ perpetuam colatis, ac diuitias malorũ irritamenta procul à vestra republica dispellatis. Idipsum mihi hodierna die liceat Christiano more dicere, Auditores, & affirmare: vt scili. animas nostras à dæmonũ impetu atq; armis tutas reddamus, nullum aut melius aut præstantius medium dici vel fingi posse, quã mundi splendorẽ ac luxum, ipsas etiã diuitias relinquere, ac procul ab animę nostrę penetralibus easdẽ ablegare. Ita nãq; & ipse Gentiũ Doctor Paul. nos admo- *Plutarch. Lycurgo.* *1. Tim. 2.*

nuit, dicens: *Qui volunt diuites fieri, incidunt in laqueos diaboli.* Sunt etenim diuitiæ veri dœmonum laquei, ac pedicæ, quibus nos captant, sunt vitiorum fomenta, virtutum omnium venenum ac internecio, animarum denique nostrarum sepulchrum.

Conferuntur diuitiæ bombycibus.

Quemadmodum enim bombyces magna sanè difficultate ac labore, vt subtilia illa filamenta ore educat, se ipsos euiscerant & quodammodo emedullant; cumque se lectum texere honorificum ac locum quietis componere arbitrantur, sibi sanè carcerem ac sepulchrum, in quo emoriantur, struere non vident. Non secus, vos mundani, vos inquam qui diuitijs coaceruandis incumbitis, cùm splendidum aliquod ædificium construere, cùm dignitatem aliquam auro redimere, census ac facultates coemere constituitis; carcerem vos vobis ædificare, eique vos includere, ac sepulchrum viuos intrare, non animaduertitis, numquam, nisi vt ad inferos depoluamini, liberari vos contingeret.

Genes. 12.

Potens ille Nemroth cùm excelsam illam Babylonis molem construeret, non putabat tantam indè sibi confusionem imminere. Ita quoque, tu Cosmophile, cùm diuitiarum tuarum turrim sustollere moliris, non existimas hinc æternam tibi damnationem posse euenire.

Auarus ille Giezi, Elizæi Prophetæ puer cũ dona & munera vestesq; pretiosas à Naaman accepisset, numquam existimauit fore, vt indè sibi lepram acquireret. Tu verò mundane, cùm diuitias, quæ à mũdo tibi offeruntur, accipis, nescis, ah nescis miser illas te peccati leprâ posse inficere.

4. Reg. 8.

Quamobrem hoc vobiscum cogitetis velim, à diuitijs nõ mediocre animę periculũ imminere, easque vt plurimum arma esse quibus iuratus hostis veste

Sata

Satan eandem oppugnat & expugnat; mũdumque ijsdem veluti laqueis vti, quibus miseros mortales illaqueet & constringat.

Audite egregiam in hanc rem allegoriã. Pellex illa & impudica Putipharis vxor, vt castũ Ioſephi animũ peruerteret, adulterioq; fœdaret, palliũ eius arripuit; quo relicto nisi castus adolescens sese proripuisset, magnũ pudor eius, & integritas periculũ incurrisset. Nõ secus infernalis illa furia Satan, ille angelus adulterij, cum animabus hominum agit, quas in extremum discrimen adducere ac perdere machinatur. vt illas igitur in vitiorum gurgitem ac voraginem præcipites agat, diuitiarum pallio eas conatur comprehendere, quas diuitias nisi relinquant, ac nudæ profugiant, extremo sese discrimini, ne salutem ac pristinam dignitatem amittãt, exponunt. Allegoria

Refert Plutarchus Alexandrum Macedonem militibus suis barbam radere præcepisse, ne quis hac in bello apprehensa eos abreptos abduceret. hac enim parte virum comprehendere facillimum est. Summus quoque militum Dux, Deus, sæpius nos, qui sub eius nomine & signis in Ecclesia militanti meremus, barbam, crines, superfluas illas diuitias resecare & tollere iubet; nulla enim parte facilius nos hostis noster diabolus, quã diuitiarum crinibus, potest comprehendere. Quemadmodum enim crines Samsoni, in quibus tamen omne eius robur situm erat, exitio fuere: ita quoque rutilans illa diuitiarum cæsaries, in qua tamẽ omnis nostra vis ac facultas consistit, infelicitatis nostræ & exitij vt plurimùm fons est & origo. Ac veluti crines Absolomi (quorum tantus decor fuit ac splendor, vt Ieroſolymitanæ virgines eos quotannis magno pretio redimerent: erat quippè illi flaua ac veluti aurea Alexander præcepit militibus suis barbas radere. *Iudic. 16.* *2. Reg. 14.*

aurea cæſaries) mortem pepererunt, quibus ſcilicet ad ramos arborum adhæreſcentibus confoſſus eſt. Non aliter cùm diuitijs agi videmus, quæ inſtar aureorum crinium cùm ſint, in quibus & fortitudinem & voluptatem omnem ponimus, ſæpenumero animas in æternam damnationem præcipites agũt, cuius hodierno in Euangelio clariſſimũ exemplum videmus: illæ namque ſunt, quæ diuitem illum epulonem in tartari barathrum demerſerunt. *Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura & byſſo, & epulabatur quotidiè ſplendidè: & erat quidam mendicus nomine Lazarus*, &c. Ecce duas hic ſortes, duaſque contrarias vias, ac duo mortis genera, penitus diſcrepantia. Quorum ille paradiſum hoc in mundo collocat & in altero tartarum acquirit: hic verò hoc in mundo infernum miſeriarum ſibi conſtituit; & in altero cælũ & cœlica gaudia lucratur. Verùm hanc mihi veniam concedite, vt vtriuſque vobis fortunam ob oculos ponam, ac primum miſeram illam diuitis epulonis, ac deinde lætam illam mendicantis Lazari.

Hiſtoria de diuite hoc vera eſt.

Quod ad primum quidem attinet; ſciendum eſt, hiſtoriam de diuite hoc nõ confictã, aut parabolæ loco à Domino in Euangelio propoſitam; ſed verã eſſe, ac rem verè contigiſſe. Sententiæ huius ſuffragatores habeo omnes pœnè SS. Romanæ Eccleſiæ Doctores ac Patres, Auguſtinũ, Ambroſium, Chryſoſtomum, Gregorium, in cap. 16. Lucæ, tres quidem Epiſcopos doctrina ac ſanctitate effulgentes, alterum Romanum Pontificem, Abdiam item Babyloniũ lib. 5. Irenæum lib. 4. contra hæreſes. quos omnes Galliæ noſtræ decus, ac columen ſequitur Bern. dicens: *Ab his columnis difficilè auellor.* Argumẽto eſt, quòd in parabolis nulla propria poni nomina ſoleãt, vt in hac hiſtoria fieri videmus: vbi de

Laza-

Lazaro, de Abrahamo, ac Moyſe eſt ſermo: quin & Euth. Græcus ſcriptor, ex traditione quorundã Hebræorũ, tradit, diuitis huius nomen, *Nineuſis*, fuiſſe.

Homo igitur fuit, & homo diues, qui cum multas opes ac facultates poſſideret, tantum abfuit, vt in Dei cultum & honorem conuerteret, vt ijſdem & Deum offenderit. Aranea paruum licet animalculum, adeò venenoſum eſt, vt florum etiam ſuaviſſimorum ſubſtantiam in venenum letale conuertat. Hic verò ſimile omnino, imò multò tetrius ac nocentius animal videmus, quod in venenum, in virulentiam, in peccatum, quo nullum in mundo deterius virus inuenitur, dulcedinem diuitiarum, ac mella opum cõmutat; adeò vt vnde Deo honorem tribui oportuerit, inde eum potiùs offenderit, & ad iracundiam prouocauerit. O miſeri mundani, idipſum & vos quotidie facitis; vos diuitem illum epulonem imitamini, vos Iſraëlitas ſequimini. Quũ enim illi ingẽtes Aegypto egreſſi theſauros, & immenſas opes, quibus Aegyptum ſpoliauerant, aſportaſſent, poſt Rubri maris tranſitum, omnes illas in idola conflarunt. O impietatem non ferendam, ô ingratitudinem poſt tot beneficia ſingularem! Eadem veſtra impietas eſt, Coſmophili nam cùm tantas tamque amplas vobis ab incunabulis Deus opes, diuitias, ac facultates, quæ ad vos hæreditate deuoluuntur, contulerit; ea veſtra eſt ingratitudo, vt idolis eas, gulæ ſcilicet, luxuriæ, ludo, tripudijs, omni denique peccatorum generi, quæ inſtar idolorum ſunt, teſte Paulo, *quæ eſt idolorum ſeruitus*, conſecretis.

Epulo aranex collatus.

Allegoria.

Exod. 38.

Epheſ. 5.

Ac veluti luna nunquam deliquium patitur, aut Eclipſim ſubit, niſi dum plena eſt: ita homines rarò aut nunquam in amore Dei, eiuſq; mandatorum obſeruatione deficiunt, niſi diuitijs turgeant, & opple-

Diuites lunę comparantur.

oppleti sint. Aliud adhuc in luna notandum est: quo enim illa plenior, eo à sole remotior & abest longiùs: homines quoque ad eundem modum, quando facultatibus abundant, atque arca eorum opes laxas flagellat, tum minus de Deo solliciti sunt, ac magis ab illo recedunt. Ita sese rem habere, scire vos non ignoro ô diuites, & opulenti: an non enim verissimum est, vos de ieiunio, audiẽdo sacro, restitutione facienda, eleemosynis dandis, non esse sollicitos, ac de pœnitentia facienda ne minimum cogitare?

Triplici de causa dives cõdemnatus est.

Talis fuit dives ille epulo, qui tribus potissimũ de causis cõdemnatus fuit. ac prima equidem, quia *induebatur purpura & bysso*. Non quod auro textas vestes indutus fuerit, quòd torque aureo collũ circumdatus, non quod gemmis incederet onustus, verum quòd purpura & byssо fuerit vestitus: & nihilominus hoc ei damnationis æternæ causa exstitit. altera, quòd *epularetur quotidiè splendidè*, quod lautè & opiparè mensa eius instructa esset. Postremò vero, quod Lazarum negligeret, quod tenax esset, nec in pauperes profusior. *Et erat quidam Lazarus*. Hæc tria damnationis eius fuêre capita. O delicatuli, & cincinnati aulæ comites & assecłę qui singulis pœnè diebus instar chamęleontis colorem commutatis, quiq; vt Protei in omnes vestium formas vos transformatis; ne obsecro, mirum vobis aut nouum videatur, si in infernale barathrum tandem aliquando sitis deuoluendi, cùm hic ob vnicum crimen, quod indueretur quotidiè purpura & byssо, non verò stragulis auro intertextis supplicia ac tormenta æuiterna sustinere cogatur.

Sabellicus.

O stulta curiositas, ac curiosa stultitia, proh! quomodo miseros mundi amatores dementasti & fascinasti? Tanta Heliogabali Romanorum Imper. vanitas

vanitas fuit ac ſuperbia, vt ſingulas veſtes ſemel tãtùm indueret; ac tanta in eo libido, vt ſi qua muliere vſus fuiſſet, eadem non amplius vteretur; tantusq; in eo ſplendor ac luxus, vt calceamenta gemmis, & vnionibus adornaret: quæ tamen Demetrius Rex etiam auro conueſtiuit. Tanta in Aonio ſenatore Romano opulentia fuit & luxus, vt annulum geſtaret, quem certum erat vicies millibus ſeſtertijs æſtimatum, vel, ſecundum noſtram ſupputandi rationem, quinque coronatorum millibus. O ſtultos mortales! ô luxum ſuperfluum! Hæc diuitis noſtri quoq; vita fuit, *Induebatur quotidie* ſcilicet *purpura & byſſo*; atque ideo partim damnatus fuit. Plinius

Vos verò mulieres & virgines, quæ ità comptæ & calamiſtratæ inceditis, & nouas quotidie veſtiũ formas effingitis, quæ ita luxu diffluitis, quæ turritę, mitellatæ, fucatæ videri vultis, & ſuperbia elatæ caput in aëra ſuſtollitis; an non horrenda Dei iudicia pertimeſcitis? audite hiſtoriam & vindictam inſignem, qua Deus ſuperfluum illum fœminarum luxum caſtigauit, qua cognita, vt reſipiſcatis, efflagito.

Referunt Damianus & Sabellicus, in ſuperba illa Venetorum republica olim fœminam fuiſſe Dominici Siluij, Magni Venetiarum Ducis, vxorem, quæ Conſtantinopoli eodem commigrauerat: cuius tanta molities & luxus fuit, & manus nunquam niſi molli rore lauaret; ac non niſi fuſcinulis aureis in menſa ad cibum capiẽdum vteretur, ne candorem digitorum, manuumque venuſtatem commacularet. Cubiculum verò eius, & lectus exoticis ſemper odoribus perfundebatur, & ſuauiſſimis ſuffitibus adolebatur. Verùm ô diuini iudicij abyſſum! non tulit tantam mollitiem, aut luxum Deus, ac vin- Stupenda in Venata muliere mollities.

ac vindictam ſumere decreuit. ſubito enim in grauem morbum incidit, vnde factum eſt, vt tam grauis fœtor è toto eius corpore prodierit, nullus vt domeſticorum ei adhærere potuerit, omnesque ad vnum eam deſeruerint; itaq; omnibus ſuis delicijs valedicere coacta, miſerrimè exſpirauit. Hoc igitur exemplo reſipiſcite vos omnes qui dilicias & luxum conſectamini,

Chriſtus vnica veſte contentus fuit toto vitæ ſuæ tempore.

Vos verò fallaces huius mundi aſſeclæ, & vanitatis amatores, proſpicite vobis, ne eandem cum Epulone hoc ſortem ſubeatis: ſed modeſtia Chriſtiana in habitu veſtro eluceat, Chriſtiano more induamini, atque omnem luxum & magnificētiam in veſtibus & cultu veſtro fugite. Imitemini potius verum hoc paupertatis exemplar, ac typum illum modeſtiæ Chriſtum, qui toto vitæ ſuæ tempore vnica veſte vixit contentus. Aemulemini eius diſcipulos & Apoſtolos, qui nudipedes, ac vili lacerna circumdati per agros, & vrbes Euangelium annuntiaturi diſcurrebant. Proponite vobis ob oculos miſeros illos, ac pauperes religioſos humiles illos Capucinos, quos plena hyeme per imbres & frigora tenui veſte indutos, ante oculos veſtros incedere videtis: qui nobiliori forſitan loco nati, atque illuſtriori ſtemmate oriundi, quàm vos, qui eos deſpicitis. Quibus omnibus ſi ferreum veſtrum pectus nequeam flectere, flectat ſaltem diues hic epulo, qui quod purpuram & byſſum quotidie indutus fuerat, infernali barathro ac flammis perpetuis eſt ſepultus.

Erat adhæc in epulis ſplendidus, atque in conuiuijs exquiſitus: *Epulabatur* enim *quotidie ſplendidè*: quotidie conuiuia domi ſuæ agitabat, menſa ac domus eius omnibus patebat intrātibus, ac ſemper in epu-

in epulis versabatur. O infelices ac tristes epulæ! Quot vos in mundũ mala & calamitates inuexistis? in conuiuio siquidem Absaloni incestuosus Amnõ, fraternis manibus necatur. In conuiuio Baltasaris Regis sacra templi vasa profanãtur, ac Rex ipse vita spoliatur. In conuiuio Herodis, Ioanni Baptistæ caput præciditur. In conuiuio filiorum Iob, domus corruit, quæ eos mensæ accumbentes ruinâ simul inuoluit. In conuiuijs Hebræorum idola eriguntur. denique quæ non petulantiæ etiam modo in conuiuijs hodiernis committuntur?

2. Reg. 13.
Dan. 5.
Marc. 6.
Iob. 3.

Epulabatur igitur quotidie splendidè, omnia luxus genera excogitabat, luxum ac conuiuia veterum illorum Romanorum imitabatur; quæ quam opipara & exquisita fuerint, meminisse vos putem. Lucullus magnus ille Roman. Imperator, verùm in epulis adeò splendidus, vt communi populi prouerbio diceretur, *Loquitur vt Cato, viuit vt Lucullus*, cœnam extemporariam Pompeio & Ciceroni, qui eum nec opinantem opprimere decreuerant condidit, in quam quinquaginta denariorũ millia, id est, decem Caroleorum millia fuêre impensa, an non hoc erat splẽdidè epulari? Aegypti regina Cleopatra, Antonium delicias suas conuiuio excipiens; vt regificam magnificentiam, aut immensam prodigalitatem potius, eidem testatam faceret, post exquisitissima fercula, ac lautissimos missus, gemmam centum coronatorum millibus æstimatam in mensam iussit inferri, eamque Antonio ministrari! cui ad insolitas lautitias, & nouum hoc ferculi genus demiranti, similem ipsa ex auricula pendentem gemmam, ni Antonius obstitisset, ministrasset. Audite obsecro aliud adhuc in eadem regina luxus exemplum. Cum Philetas medicus eius quodam tempore culinam ingressus,

splendida veterum conuiuia & exquisita.

Plut. Lucul.

Plut in Antonio.

octo

octo vastissimos apros integros in veru suffixos, præter ingentem aliarum ferarum altiliumque copiam vidisset; obstupescens à coquo quæsiuit, quis Rex aut Mônarchà cum ingenti famulorum caterua ad Reginam diuertisset, in cuius gratiam tantus ciborũ apparatus destinatus foret? cui coquus submissè respondens, neminem præter Reginam, & Antonium cœnaturos, aiebat. Verè hoc erat, epulari splendidè.

Suet. Vitell. cap. 13.

Narrat de Vitellio Suetonius, quod magis adhuc forsitan demirabimini: ei scilicet cœnam aduenticiam à fratre datam fuisse: in qua duo millia lectissimorum piscium, septé auium apposita traduntur, qui etiam in medijs epulis dicere interdum solebat, aut Cæsarem, aut parcum esse oportere: an non hoc splendidè epulari erat?

Athenæus lib. 12.

Aelius Lampridius Romanorum luxum exaggerans, de Heliogabalo refert, eum vna sibi cœna sexcẽta struthionum capita apponi iussisse. O prodigiosam & immensam prodigalitatem! ô gulam intolerabilem! Legisse mẽ etiam apud Athenæum memini, Sybaritam quendam, Smindridem nomine, mille venatorum ac totidem penè coquorum numero stipatum, ad Dominæ suæ ædes amoris ergò, venire solitum. Sufficiebat hoc credo, ad epulandum splendidè. Similis planè vita diuitis huius Epulonis, ac Lurconis fuit: vt verùm Epicuri de grege porcum, & alterum Sardanapalum videre in eo liceret, sed.

O diues, diues, non omni tempore viues.

Tu scilicet epularis splendidè, mensaque tua lectissimis epulis referta est; at Lazarus miserrimus fame moritur.

Ad alterum iam concionis membrum veniamus, ac secundum tragœdiæ huius actũ repræsentemus

Pro-

Prodeat igitur iam mendicus in ſcenam Lazarus. *Erat quidam mendicus.* Intereà verò dum epulo ille duceret in bonis dies ſuos, quotidieque lautè ac ſplendidè comeſſaretur, iacet ecce inops ac mendicus Lazarus, vlceribus plenus, miſerijs ſaturat⁹, opem efflagitans, ſtipemq; poſcens ad ianuam palatij eius; & eheu diues ille immitis ad eius petitionem obſurdeſcit. Detonẽt licẽt cæli, ac tonitrua vndequaque circumſtrepant, non ideò tamẽ rupes concutiuntur aut percelluntur: clament & inclamẽt ad diuitum fores pleno gutture pauperes, non minus quàm Marpeſia cautes illi commouentur. Ecce vobis hic exemplum. Diues ille & inhuman⁹ Nabal, cùm quotidiè cum ſuis epularetur, nunquã tamen copias Dauidis, quæ in deſerto & ſterili ſolo commeatus inopia laborabant, cibarijs iuuare voluit. Vnde tantam aduerſus inhumanũ hunc actenaẽ indignatioẽ cõcepit, vt eum miſſo exercitu delere parauerit: *Et ait Dauid: Verè fruſtra ſeruaui ea, quæ huius erãt in deſerto & nõ periit quidquam de ijs, quæ ad eũ pertinebant, & reddidit mihi malum pro bono. hæc faciat Deus inimicis Dauid. Si reliquero de omnibus, quæ ad ipſũ pertinent vſq; manè, mingentem ad parietem.* Qua ingratitudine hiſtoriam hodiernam expreſſim videmus: cernimus enim hic ſtultum quendam Nabal, quotidiè mediis inter epulas verſantem, ac miſero Ieſu Chriſti athletæ, deſertum mundi huius perambulanti, miſericordiam exhibere detrectantem: vnde tãta aduerſus eũ Deus indignatione fuit commotus, vt armis iuſtitiæ in eum exſertis, in exitium, damnationemq; illius conſpirauerit, & eum in profundum tartari deturbarit. 2. Reg. 25.

Ait Plinius fluuiũ eſſe, in quem arbores aut plãtæ coniectæ quamprimum lapideſcant. De eius Lib. 2.

Fluuius in quẽ si quis proijcitur, quem primum lapidẽ deiicit.

quidem rei veritate mihi non cõstet; tamen hic rẽ haud multum absimilem contemplor. Video enim hic vorginem, torrentem rapidissimum, abyssúq; ingluuiem quæ omnes diuitias, bonaq; temporalia, quæ Deus in domum eius cumulatissimè conijcit, in la, idem peccati conuertat omnia scilicet in lapidem tranſeunt, nihil in eleemosynam cõmutatur, miselius Lazarus nemicam potis est licere.

Quemadmodum etiã arbores quæ in locis præruptis ac confragosis, inque inaccessis præcipitijs excrescunt, nullos nisi coruis auibusq; fructus ferunt, cùm homines eò nequeant pertingere. Ad eundem quoque modum de diuite hoc dicere possumus. Qui cùm in præcipitijs superbiæ, gulæque consitus sit, omnes, quos fert fructus, omnesque facultates eius in præda coruis, id est peccatis, quæ animam deuorant, & non pauperibus cedunt; Lazarus ad eas nequit pertingere.

Solamen pro pauperibus.

Ipsi porrò canes, ratione licet destituti, mendici huius miserti, eius vlcera lingunt; ac nefarius ille gurges & helluo, ne minimum quidem commouetur. O crudelitatem inauditam! ô barbariem intolerabilem! Sume animos mendice, consolare

Iob 3. inopem Lazare: noli contristari Iob, sedens in sterquilinio tecta vlcera & saniem radens; omnia tibi tua duplicato fœnore tandem aliquando reddentur. Sustine adhuc paululum afflictè Mardochæe,

Esther. 6. veniet aliquando tempus, cùm superbus ille Amã, diues ille epulo subuertetur, & ad patibulũ vsque,

Dan. 6. ad inferos vsque, deprimetur, tu verò ad honores & gloriam ab Angelis subuehêris. Consolare, cõsolare Daniel, etsi modò famem in medio rabidorum leonum, diuitum horum epulonum, leones ipsos feritate & barbarie longè superantium, patiaris; veniet namq; aliquando tempus, illa tãdem

dies

dies eluceſcet, qua Deus Abacuc, qua Prophetas ſuſcitabat, qui tibi cibum ſubminiſtrabunt, & vltrò deferent. Concipe ſpem & confide Elia, licet impia illa Iezabel te proſequatur, licet diues epulo in te inſultet, licet fame in deſerto moriare; excitabit Deus non coruos, ſed Angelos, qui te cõſolentur, paſcant, & in Abrahæ ſinum deferant. 3. Reg. 19. Noli deijci animo Dauid, ſi à menſa impij illius Saulis repulſus per ſolitudinẽ & loca inuia inſtar erronis obambules, in deſerto habites, licet ſub dio & humi cubes, mille licet moleſtias perferas; melior & ſerenior quondã fortuna affulgebit, ac tantarum amaritudinum loco ſegetem conſolationum recipies. Spera igitur miſelle Lazare, ſuſtine, ac ſume animos, *iacta ſuper Dominum curam tuam & ipſe te enutriet*, Humeris diuinæ prouidẽtiæ innitere, eisque tribulationum, anguſtiarumq; tuarum pondus impone, ac ſenties proculdubio, conſolationem propediem affuturam. Ne tibi mirum videatur, ſi diuitem hunc læta iam gaudentẽ fortuna videas, te verò aduerſa premi: ſed potiùs animum concipies: neque enim perpetuum hoc futurum eſt, fortunæ rota vertetur, ac tum quadrata rotundis commutata videbis: *factum eſt vt moreretur mendicus, mortuus eſt & diues.* 2. Reg. 15. Pſal. 34.

Hic finis eſt luſus, hæc lugubris illius Tragœdiæ cataſtrophe: Lazarus mortuus eſt, mortuus & diues: vterque mortuus eſt: ita namque æqua ſorte moriũtur diues ſimul & pauper. opulẽtus & mendicus. *Nemini prorſus fera Parca parcit.* Adeò vt meritò dicere potueris Flacce:

Pallida mors æquo pulſat pede
Pauperum tabernas, regumq; turres. Hor. lib. 2. ode 4.

Nam veluti ſidera, quæ in oriente exoriuntur, poſt mille curſus & recurſus, iterum tandem in

Occidente occidunt. Ita etiam omnes in cunis, instar minutarum quarundam stellarum, in vitæ huius horizõte æqualiter exorimur & surgimus; verùm post varias ambulationes & motus, omnes in tumulo æqualiter tandem occidimus. At non satis est mori. Quanta verò Deus bone & iuste, in morte ipsa diuersitas est & discrepantia! Eodem simul vterque momento moritur: ac Lazarum in sinu Abrahæ, in Prophetarum & Patriarcharum medio video confidentem; diuitem verò inter media dæmonum damnatorumque agmina, inter flammas medium, in profundo Tartari sepultum contemplor, *Et sepultus est in inferno*.

Epulonis sepulchrum.

O terale sepulchrum! ô tristes exequias! ô verè pompam funebrem! Longè aliud hic monumentum videbitis, quàm superbum illud Mausoli Cariæ Regis. Sepulchrum inquam, flammis candens, ignibus circum vndique accensum, tormentis variegatum, diabolis & monstris infernalibus vndique circumseptum. Sepulchrum non marmoreum, aut æneum, sed ex igne flammarumque spiris simul & glacie compactum, quod nulla temporum vetustas, aut cœli ruina destruet: dignum damnato sepulchrum, dignum, inquam, anima apud inferos crucianda, denique diuite dignum Epulone.

Mortuus est & diues. Epulo tandem etiam mortuus est, non secus ac mendicus Lazarus: verùm non eandem vterque calcat viam: alter quippè ad gloriam, alter ad cruciatus secedit. Cuius separationis egregium in Apoc. exemplum legimus: in

Apoc. 12.

qua Diuus Ioannes olim duas mulieres vidit, vnã quidem saccis & cilicijs circundatam, & extrema oppressa inopia: alteram verò meretricem, gemmis circum vndique effulgentem, purpura indu-

tam

sam & byſſo, cui Reges & Principes terræ miniſterium obſequiumque ſupplices exhibebãt, quęque non niſi luxum & ſplendorẽ ſpirabat. Cũ verò Ioannes his viſis obſtupeſceret; ſubitò ecce vidit, meretricem hanc ſuperbam, omnibus indumentis magnificis, & regio illo ornatu ſpoliari, & in medios flammarum vortices præcipitem deijci: aitque iudicẽ addidiſſe, *Quantum glorificauit ſe & fuit in delicijs, tantum date illi & tormentum.* Vidit quoque laceram illam vndecunque mulierem, ſaccis & cilicijs ſuis denudari, ac regijs ornamentis condecoratam, ad pulchram quandam ciuitatem deduci, vbi corona aurea coronata eſt. An non vobis Euangelium hodiernum hic ad verbum repeti, & in hac viſione renouare videtur, Auditores? videtis hic enim, non dico duas, ſed duos, diuerſo habitu indutos, vnum quidem byſſo & purpura amictum, alterum verò ſaccis, miſerijs, & paupertate tectum quorum vterque cùm vitæ curſum finiſſet, vnus ab omnibus derelictus, diuitijs & pompa ſpoliatus eſt, & ad inferos, tormenta & cruciatus ibidem, pro menſura qua in hoc mundo delicias & voluptates habuerat, toleraturus, deturbatur. Alter verò paupertatem ſimul & viles illas lacernas exuens, regio ornatu indutus, ad ſinum Abrahæ, velut ad ciuitatem iucundiſsimam, deductus eſt; in qua Reges, Prophetas ac Patriarchas ciues habet, vt gloriæ coronam tandem aliquando adipiſcatur. An non igitur eadem vtrobique ſors, & eadem rerum in vtraque hiſtoria facies? *Apoc. 17.*

Hoc igitur magnam illam arborem, quam Nabuchodonoſor ſomnians vidit, in qua tot volucres nidificabant, ac ſub qua tot beſtiæ, tot nempè peccata, & diſſolutiones habitabãt, exciſam, deiectã, *Dan. 4.*

inque tartareas flammas detrudatam videmus. Videmus inquam, idolum Dagon in terram deiectũ, & in mille partes cõminutum ad pedes Lazari per Arcam fœderis expressi (arcæ inquam in qua mãna patientiæ, virga tribulationis, ac legis tabulæ, id est diuinorum mandatorum obseruatio, seruabantur) postratum iacere.

Heb. 9.

Consolamini igitur pauperes, consolamini inquam, inopes & mendici, qui hic à delictis vestris purgamini; consolamini, cum tam felicem paupertatis remunerationem, ac tam tristem deliciarum diuitiarumque finem perspicitis. Libenter itaque, hac animari historia, afflictionum, tribulationumque pondus, idque magno animo & patiẽter, sustinete. Audite obsecro, quid socij vestri, iam in tuto positi ad Deum inclament: *Humiliasti nos in loco afflictionis* Ac memineritis in huius vitæ breuitate, ac veluti momẽto tribulationum & afflictionum malleos esse perferendos.

Psalm. 43.

Insignis conceptus.

Sacris literis traditum est, toto illo quo templum Salomonis ædificabatur tempore, malleum aut ferramentum nullum fuisse audita. Quinam hoc fieri potuerit, sæpissimè mecum dubitaui, imò verò vix fieri potuisse videri queat, præsertim in tanta ædificij mole, in qua construenda triginta hominum millia, idque septennio, & quidem quotidiè laborabant. Verùm huiusce rei ratio ad capitis præcedentis finem legitur: quod scilicet lapides in Libano monte dolarentur & polirentur, qui Ierosolymis tantùm suo quique loco erant digerendi. O mysterium diuinum & eximium! Templum hoc Ierusalem cœlestis, de animabus nostris, veluti viuis lapidibus constructũ est, in quo nullus, aut malleus, aut dolabra, aut lima auditur, nulla namque illic tribulatio reliqua est; cùm omnis so-

3. Reg. 9.

Mundus hic tribulationum locus est.

nus.

nus & tumultus in Ecclesia hac militãte audiatur: hic est, nempè officina & ergasterium, in quo animæ nostræ dolantur, & contunduntur. In hoc igitur mundo, ô pauperes, tribulationum locus est, hic quippè afflictiones & angustiæ tolerandæ sunt.

Vos verò diuites, qui toto hoc Quadragesimæ tempore epulamini; & gulam exercetis, qui regio quotidiè habitu induimini, qui nullas vnquam in pauperes eleemosynas erogatis, an non pertimescitis, aut formidatis, ne apud inferos cum diuite hoc epulone sepeliamini? an non auditis, quomodo præ animi angustia ipse exclamet: *Pater Abraham miserere mei.* At nullus amplius misericordiæ locus est, tempus miserendi effluxit, hic viget iustitiæ rigor: cùm enim hoc in mundo paradisum habueris, illic habeas & tartara necesse est; Lazaro in terra micas de mensa cadentes negasti, negetur tibi modò etiam minima aquæ gutta. Corrigite igitur ô diuites vitam vestram, & vos ô pauperes spem concipite.

Tu verò Domine peccatis nostris clementer ignosce, & nos à pœnis illis infernalibus præserua, pœnis inquam æternis, pœnis nullum vnquam terminum aut finẽ habituris, pœnis quibus diues hîc apud inferos cruciatur. Cùm verò harum omnium calamitatum origo & radix ipsæ diuitiæ extiterint, cùm illæ damnationis eius fuerint fundamentum; hanc quæso nobis gratiam concede; vt nostrum desiderium ad illas appetendas nullo vnquam tempore feratur. Cùm verò benignitati tuæ profusissimæ nobis easdem visum fuerit elargiri, tibi vt eas offeramus, in honorem tuũ eas penitus impendamus, denique vt eas in pauperes, in egenos, in mendicos, qui tua membra & amici

dilectiſsimi ſunt, erogemus, elargire. Et quoniam veſtium ſuperbia, & epularum luxus miſeram hãc animam in damnationem traxerunt, da obſecro, vt nos ſaccos, cilicia, veſtes q́ue viles induti, ac ieiunio inediaq́ue carnem hanc noſtrã macerantes, aliam viam ingrediamur; vt in ipſa abſtinentia noſtræ ſint epulæ; cilicia, byſſus; ſacci, purpura; ac flagella noſtræ dilitiæ. Hac enim via Lazarus ad ſinum Abrahæ peruenit. eandem igitur & nos teneamus, vt eodem quò ille, peruenire valeamus, ad patriam inquam cœleſtem; cuius nos participes reddant Pater ingenitus, Filius vnigenitus, ac Paracletus Spiritus ſanctus, Amen.

FERIA VI. POST DOMINICAM II. QVADRAGESIMÆ.

Homo erat Paterfamilias, qui plantauit vineam, & ſepem circumdedit ei. Matth. 21.

FIGVRA,

HABEBAT iuſtus ille & innocens Naboth, cui par in Iſrael vix vnquam fuit, vineam quæ ſucceſſione hæreditaria ad ipsũ deue-
2. Reg. 21. nerat: verùm quam impius Rex Achab omni ratione totoq́ue conatu inuadere moliebatur; quod cũ pro voto ei nõ ſuccederet, forniçatricis Iezabel quæ verus impietatis typus exſtitit, opera eam in rem vſus eſt quæ falſis teſtimonijs miſerũ Naboth nefariè circumuentum, iuſſit trucidari. Idem ipsũ ſub vmbris inſignis cuiuſdam parabolæ in Euãgelio noſtro expreſſum videre videor. Cernas enim hîc verum illum Naboth Chriſtum Ieſum, quo iuſtiorem innocentioremq́ue mundus non tulit,

egregiæ

egregiæ & fœcundæ vineæ, Ecclesiæ scilicet, possessorem: quam non Achab, sed Sathã inuadere satagit: quod tamen cùm proprijs viribus efficere non posset: adulterantem illam & fornicantem synagogam adhibuit, quæ iniquis testimonijs oppressũ in monte Caluariæ, nefanda morte in cruce mori coẽgit. Hęc cõmunis & vulgatissima parabolæ est interpretatio: verùm vt nouũ quid & inauditum huc afferre possimus, Paracleti Spiritus opem, precibus sacratissimæ Virg. inclamemus.

AVE MARIA,

Magnum illum Persarum Regem Cyrum maximę voluptatis loco habuisse ferunt, si fructus ex arboribus, quas suis ipse manib. conseuisset & inseuisset colligere posset, Euangelica quoq; historia vnicas Dei nostri delicias, & voluptates esse refert fructus ex teneris illis animabus in quam rationalibus, quas per Baptismatis Sacramẽtum renatas in Ecclesia plantauit, productos videre, & visos colligere. *Ego posui vos vt eatis, & fructum afferatis.* Quasi diceret, Ego vos, ô Apostoli mei veluti impolitos truncos, & steriles stipites è deserto mundi huius extractos, in fertile Ecclesiæ meæ solum traduxi, vt instar sublime nutantium cedrorum in altum excrescatis, fructusq; deuotionis, sanctificationis, ac prædicationis per totum mundum producatis.

Cyrus Rex libẽter fructus colligebat ex arboribus, quas ipse plantasset. *Xenophon. in Cyrop. Ioan. 15.*

O Christiane, mutato nomine de te fabula narratur. Plantauit te nẽpè Deus in Ecclesiæ suæ viridario, proprio rigauit sanguine, gratiarumq; suarum cœlestium influxus in te vberrimè & imbres immisit, verùm vt fructus dignos & expectatos feras, fructus inquã pœnitentiæ, fructus scilicet ieiunij misericordiæ, id est eleemosynarum. Audite obse-

Homo à Deo plantatus fuit, vt fructum afferret.

Luc.3. cro vocem illam clamantis in deserto, *facite fructus dignos pœnitentiæ*: quasi diceret, Scribæ & Phariſæi, ciues Heroſolymitani, vos ſcilicet ſteriles iuniperi, ac infrugiferæ pinus, in terra ſynagogæ plantatæ: appareant in vobis tandē aliquando fructus. Præuiit mihi hic viam vates regius, qui cùm de iuſtis loqueretur, arbores eos appellare nō dubitauit. *Et erit tanquam lignum quod plantatum eſt*

Pſalm. 1. *ſecus decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo: & folium eius non defluet.*

Omnes quoque quæ in paradiſo terreſtri creatæ erant arbores, fructus proferebant: ac nulla penitus erat quæ fructu careret: *produxitq; Dominus*

Gen.2. *Deus de humo omne lignum pulchrū viſu, & ad veſcendum ſuaue.* quod etiam ex eo patet, quod Deus Adam locutus dixit, *De omni ligno paradiſi comedes*: vnde collegi poteſt, omnes ac teraces fuiſſe. E quò euidenter apparet, iam inde à mundi exordio Deū nullis infrugiferis arboribus, nullūq; producē-

Luc.3. tibus fructum delectari: ita verò fructib. capi nullā vnquā in agris ſuis ſterilem arborem creſcere ſiuerit, ſed exſtirpari quā primum iuſſerit: apertè teſtatus: *Omnis arbor quæ non facit fructū bonum excidetur, & ignē mittetur.* Quibus verbis dicere voluit: Nūquam Eccleſiæ meæ agrum ab infrugiferis & ſterilibus plantis finam occupari: omnes eas quę fructum nullum produxerint, omnes illos peccatores, veluti fomentum & pabulum flammæ infernalis, mors exſcindet, & depaſcet.

Luc. 18. An non meminiſtis grauiſſimæ illius maledictionis, quæ in ficulneam illam ſterilē prolata eſt? *Venit pater familias quærens fructum in illa, & non inuenit, & dixit ad cultorem vineæ: Ecce anni tres ſunt ex quo venio quærēs fructus in ficulnea hac, & nō inueni, ſuccide ergo illam, vt quid enim terrā occupat?*

Quid

Quid ad hæc peccator, mala inquam arbor, planta inutilis, ficulnea infrugifera, quid ad hęc obijcies? Tres tantum effluxerant anni ex quo misera hæc ficulnea fructum non tulerat, & ecce patremfamilias adeò indignatum, vt eam iusserit succidi: & viginti forsitan, ne dicam triginta, & quod excurrit, anni elapsi sunt, ex quo nullus pœnitẽtiæ fructus in te natus est? Quid igitur tãdem benignissimum illũ Deum, qui tanto te tempore tam lorganimiter exspectauit, facturum tecum existimas? *Daniel 4.*

Vidit olim Nabuchodonosor Babylonis Rex, somnians arborem in medio orbis consitam, cuius tanta magnitudo & vastitas fuit, vt cœlum vertice suo cõtingeret, & radice ad profundissimas vsq; terræ abyssos penetraret, rami verò ab vno ad alterum polum pertingerent: cuius folia pulcherrima, ac fructus iucundissimi erant, & in qua volucres cœli nidificarẽt, & sub qua multa animalium genera commorabantur. *Videbam, & ecce arbor in medio terræ, & altitudo eius nimia. folia eius pulcherrima, & fructus eius nimius, & esca vniuersorum in ea, subter eam habitabant animalia, & bestiæ, & in ramis eius conuersabantur volucres cœli, & ex ea vescebatur omnis caro.* O arbor ẽ longè pulcherrimam fructibus refertam, cùm omnes bestiæ sub ea pascantur; Ecquid huic verò tandem euenturum putatis? Cùm illam igitur Rex attentiùs contemplaretur, ecce vox de cœlo venit, clamans. *succedite arborem, præcidite ramos eius, excutite folia, & dispergite fructus eius,* Eheu! quamobrem patula arbor hæc ita succiditur quare exscinditur! Cùm tamen fructus vberrimos produxerit, sed fructus in vsum animalium destinatos: nõ erat enim fructus Deo gratus, sed bestijs, *Ex ea vescebatur omnis caro.* Deus namque fructus bonos, eosque spirituales requirit.

Voca-

Ezech. 17. Vocauit olim ad se Ezechielem Deus, vocatumq; ad regem Iuda ciuesq; Ierusalem destinauit, hoc vt ijs ænigma proponeret: *Aquila grandis magnarum alarum plena plumis, & varietate venit ad Libanum, & tulit medullam cedri, summitatem frondium eius assumpsit, & transportauit eam in terram Chanaan.* Quid vis verborum inuolucris quid hisce ænigmaticis & tropicis propositionibus denotas Domine, quas populo tuo in Iudæa p Prophetam vis proponi? Per aquilam, Auditores, designabat Deus Regem Nabuchodonosor, & per Libanũ, ciuitatem Ierosolymorum. O inuolutum mysterium! Mons Libani excelsissimus est, cedris vndique procerissimis visuq; iucundissimis, sed fructu penitus carentibus, consitus. Vnde significare conabatur Deus, Ierosolymitanam ciuitatem monti huic esse quàm simillimã, ædificijs situq; pulcherrimam, sed instar Libani, cedris infrugiferis, licet procerissimis, refertã: cùm Rex, & Principes ac ciuitatis Optimates nullum, qui Deo gratus foret, fructum proferrent: quos ideò in manum Nabuchodonosor Regis euellendos & destruendos traderet.

Ierusalem Libano æqui paratur.

Anne igitur nobis figuræ desunt ad demonstrandum, quãtum Deus animas multis bonorum operum fructib. ornatas, complectatur? contra verò quantum steriles detestetur; Est hoc subiectum parabolæ hodiernæ, Euangelijq; nostri sensus: in quo Dominus ænigmaticè de Ecclesiæ suæ vinea aduersus Iudæos qui instar arborum infrugiferarũ nullos fructus proferebant, agens, tandem interminans infert: *Auferetur à vobis regnum, & dabitur genti facienti fructus eius.* De vinea primò loquendum est ac deinde ad vinitores, quorum curæ ea demandata est descendemus.

Quod

Quod ad primum igitur ſpectat, omnes Eccleſiæ Patres & Doctores, qui parabolæ huius vmquam meminêre, & vineam hanc ingreſſi fuêre, ſingula diligentiùs conſiderantes, oculosq; modò in ſepem circumſepientem, modò in torcular quod in medio eius conſpicitur, modò in turrim, quæ eam communit, conijcientes, diuerſis eam reb. accommodarũt. Athanaſius igitur in primis cùm rem attentius perpendiſſet, per vineam mundum intellexit: per turrim, fidem: per vinitores, Iudæos: per ſeruos, Prophetas. S. Iſidorus Hiſpalẽſis aliud cõmentus eſt, atq; à communi explicandi ratione receſſit longius: ait enim per vineam, Ieruſalem: per torcular, templum: per turrim, altare: per ſepem, Iegem: & per filium, Meſſiam denotari.

Per vineam hanc varij varia intellexerunt.

Atha. q. 48. Lib. allegor.

Mystica vineę huius explicatio.

O egregias & doctas commentationes! alias vobis adhuc inſinuabo. Quis neget per vineam hanc, Religionem & Monaſteria deſignari: in quib. regulæ conſtitutionesq; inſtar ſepis ſunt: humiltas, turris inſtar: Religioſi, vinitorum: ipſæ deniq; orationes mortificationes, auſteritates, mundiq; contemptus, fructuum nomine appellari poſſunt. An non etiam ſub inuolucris hiſce parabolicis intelligi queant ſacroſanctæ Senatus, & tribunalia Iuſtitiæ? Sunt ſanè illa inſtar vinearũ à Deo hoc in mũdo conſitarum, quas vndiq; legib. edictis, decretis, conſtitutionibus, conſuetudinibusq; velut ſepib. circumſepſit. Torcular earũ eſſe propriã vniuſcuiuſque conſcientiam: turrim & arcem, iuſtitiam: cultores earum Conſiliarios, Senatores, Iudices & Prçſides: ſeruos qui ad eaſdem colẽdas miſſi ſunt, neceſſitates, clamores ac populi querelas eſſe: fructus verò, litium determinationes, oppreſſorum defenſionem, orphanorum tutelam, delictorumq; admiſſorum caſtigationem dici poſſe. O vineam incomparabilem!

Sacra tribunalia ſunt vineæ Chriſti.

Quid

Verùm hæc hactenus, & quidem extra propositum. Vinea igitur hæc quam Pater ille familias plantauit, Ecclesia Catholica est. testem & vadem habeo Isaiam. *Vinea Domini exercituum domus Israel est, & vir Iuda germen eius delectabile.* Quot porrò sæculis vinea hæc plantata fuit? ante tempora scilicet Dauidis, Moysis, Abraham, Noe, ante dies Abelis, & deniq; ante eq̃ Adã formaretur, imò cùm ipsis Angelis cœpit existere. Et sanè si Ecclesia nihil aliud est quam omniũ Christi fideliũ, sub vno capite & duce Iesu Christo conuentus & cõgregatio: & constet Angelos ipsos fidẽ olim habuisse, nõ est mihi credite, dubitandũ, quin Ecclesia ab Angelis exordium sumpserit, & ante homines natos florere & vigere cœperit. Verùm si Ecclesiam pro credentiũ & vero Deo immolantium congregatione & vnione accipiamus, constat eam nõ nisi ab Abel, qui primus Deo victimas mactauit, primus sacrificiũ obtulit, & primus Ecclesiæ & mũdi martyr exstitit, duxisse principium. Atq, hæc communis sanctorum Patrum opinio est, & vulgata parabolę huius explicatio. *Homo erat Paterfamilias qui plãtauit vineã* est. Pater ille familias, Deus, est, pater inquam familias, quia Angelos & omnes omninò mortales domesticos habet. ille Vineam plãtauit, i. Ecclesiã. Quãdo verò? ab ipso mundi primordio, iã ab ipso Abele. *& ipse fundauit eã altissimus.* Deus scilicet eius auctor est eius fundator est, ac plãtator: à tot sc. retro sæculis, Ecclesiæ hæc vinea exstitit.

Ecclesia Catholica propriè loquẽdo hæc vinea est. *Isai.* 5.

A temporibus & creatione Angelorum Ecclesia cœpit.

Psalm. 88.

Hæc namque est vinea illa Naboth, quam Achab tanto tempore inuadere conatus est: vinea inquam Christi Iesu, quam Sathan toties concupiuit, ita vt Christus eius causa vitam amittere fuerit coactus. Hęc est vinea illa Noe, quę vuis suis plantantẽ inebriauit. Vt verò hoc per transennam in-

3. *Reg.* 21.

insinuem, quod in Genesi legitur, Noë primum vineæ repertorem exstitisse, non ita intelligendum est, quasi nullæ ante eum in orbe vites exstiterint: sed forsitan, quòd eas incultas & neglectas colere inceperit, vel dissipatas in vnum locum cõgregarit: atq; ideò vineæ repertoris nomen inuenerit: cuius occasione sacræ litteræ addunt, Noë vite plãtatâ à vino inebriatum fuisse, ac tum nuditate eius detecta à filijs ludibrio habitum.

Verus hic Noe, Christus fuit, qui post peccati originalis diluuium, primus in Ecclesia veniam plãtauit: non quòd Ecclesia ante diluuium non exstiterit, verùm q̃ eã incultã & desertã quodãmodo, neue adeò late patentem, angustis Iudææ finibus circumscriptam, & terminis synagogæ contentam in aduentu suo ab vno polo vsque ad alterum extẽderit, *In omnem* enim *terram exiuit sonus eorum.* Hac igitur ratione eum vineam plãtasse diximus, ac tum Noe accidit, vt vineâ Ecclesiæ suæ plantatâ, vino amoris quo eam ꝓsequebatur, in passione fuerit inebriatus: ac præ labore, quem in eâ fossa circummuniendo insumpserat, defatigatus, in somnum inciderit, idque in mõte Caluariæ: nuditatemq; suam, humilitatem ac paupertatem in cruce detexerit ac demonstrarit. Vnde factum est vt Psal. 21. Iudęi filij primogeniti ac dilectissimi eum subsannarint. *Omnes videntes me deriserunt me, & factus sũ opprobrium hominum, & abiectio plebis.*

Psal. 18.

Gen. 40. Hęc scilicet vinea est, qua tres propagines habebat, quam pincerna Regis Pharaonis in somnis vidit, *Videbam coram me vitem in qua tres erant propagines, crescere paulatim in gemmas, & post flores vuas maturescere.* Habet nimirum Angelos in cœlo, animas in purgatorio, ac nos peregrinos & viatores in Ecclesia militãti. O verè insignes propagines

pagines! ô vineam vberem & feracem! Vineam inquam, quam Deus tam diuersis rationibus: modò pluuias in eam, modò calorem immittendo, superflua resecando, excoluit. Et sanè immisit toties in eam pluuias, & quadraginta dierum spatio diluuij aquis eam rigauit. Vberem profectò rigationem. Sed non minùs arida tũ fuit, cũ nimirum omnia eius septa destructa sunt, & octo tantum animæ per aquas seruatæ, quę deindè post diluuium hanc iterum propagarunt. *Gen. 7.* Irrigatio vineæ quæ est Ecclesia.

Fuit & irrigata in deserto Sinai, quando aquæ ad Mosis imperium à petra durissima profluxerunt. *Percutiesq; petram, & exibit ex ea aqua, vt bibat populus.* Rigauit eã deinde Elias, copiosam pluuiam immittendo; cùm scilicet triennio & amplius præ continuis caloribus & æstibus arefacta pœnè exaruerat: *Ecce cœli contenebrati sunt, & nubes, & ventus, & facta est pluuia grandis.* Fuisti & ampliùs ô vinea, ac multò quidem præstantius vtiliusq; irrigata sacra illa vnda Baptismatis: verùm feliciùs adhuc pretioso Christi sanguine, quem ille ad te irrigandam vberrimè in crucis arbore effudit, ita vt tum verè completum illud Prophetæ dicere liceat, *Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei:* *Exod. 17.* *3. Reg. 18.* *Psalm. 45.*

Verum præter abundantem illam irrigationem aquasq; quę in eam immittebãtur, calores & æstus in primis necessarij erant, vt vuæ matuescerent: quos adeò quidem vehementes Samariæ incolæ experti sunt, vt multi trium annorum spatio, præ calore & siccitate interierint: quin & adeò æstuantes eos in Genesi legimus, vt Pentapolis calore & igne fuerit consumpta: adeò grandes quoq; & immensos, vt omnia in terra etiam lapides, imò aqua ipsa, ad Eliæ preces deflagrarint. Denique ipse Christus, cùm in hanc vineam veniisset ac cruditatem vuarũ ani- *8. Reg. 17.* *Gen. 19.* *3. Reg. 18.*

animaduertisset, quò citiùs multò matureſcerent, ignem ſecum detulit. *Ego veni ignem mittere: & quid volo, niſi vt ardeat?*

Matth. 12. Deinde verò poſt calores & pluuias, adiungit & putationem, reſecat eam, amputat, ac noxia & ſupflua demit: quod negotium primò ipſis Angelis cõmiſit. Ecce enim Angelum vna nocte, miſerabili amputatione, omnes Aegyptiorum primogenitos *Exod. 12.* reſecantẽ ecce & alium in caſtris Sennacherib Regis Aſſyriorum vno tempore centũ octoginta hominum millia diuinæ iuſtitiæ gladio exſcindentem. Quam tamẽ vehementem nimis inciſionem, Angelis demandatam, reuocauit, & homines adhibere maluit, qui molliorem multò & leuiorem, *4. Reg. 18.* Circumciſionem ſcilicet, quæ ad vſq; Meſſiæ aduentum permanſit, inducerent.

Quot igitur laboribus exculta es ô vinea! non reſtabat aliud, niſi vt ex vno loco in aliũ tranſplãtareris: q; toties ſanè tibi factum, quæ tot diuerſa ſola & fundos habuiſti, ac tam varijs in terris fuiſti conſita. Primò namq; in paradiſo terreſtri plantata es. Hem quàm ferax & fertile ſolũ! inde in terram hanc miſerã translata. ô ſterilẽ fundum! Traduxit te mox Abrahã de Vr Chaldæorũ, inq; terrã Chanaan trãſtulit: Ioſeph te in Aegyptũ tulit. Moſes verò videns te peſſimo tunc loco ſitam, in deſertũ migrare facit: vnde regius Pſaltes *Vineam de Aegypto tranſtuliſti.* *Pſalm. 79.* Cùm ad quadraginta propemodũ annos in deſerta illa & inaquoſa ſolitudine hæſiſſes, in qua te Caleb & Ioſue videbãt areſcere, in terram promiſſionis tẽ traduxerũt: in qua cùm multis annorum millibus feliciter propagata eſſes & fructum vberrimum protuliſſes: ipſe paterfamilias Chriſtus, ac vineæ Dominus, noua quadam ratione, in Gentili ſolo totam tranſplantauit, in

quo

quo tanta tua felicitas & augmentum fuit, vt quamprimùm per ipsum terrarum orbem propagines & genimina extenderis.

Verũ, vt profundiùs adhuc hanc vineam ingrediamur, dico eã valida & spissa sepe, id est, custodia & protectione Angelorũ, esse circũseptã. Quid ni? Si enim Cherubini paradisum custodierint, si cœlicæ intelligentiæ cœlestes orbes ipsorumque motũ moderentur & conseruent: quid obstat quò minus Ecclesiã ab Angelis protegi dicam⁹? sequamur in hoc vatẽ regiũ, eiusq; verba huc trahamus: *Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnib. vijs tuis.* Scio quidem hoc de animarũ protectione vulgò intelligi, quas Angeli custodiunt & protegunt: at nõ video, quo minus hoc & de Ecclesiæ defensione intelligatur? Suffragatur hic mihi & Isaias: *Super muros tuos Ierusalẽ cõstitui custodes, tota die & tota nocte non tacebunt.* Quin & ipse Deus huius vineæ custodẽ agit: *Domin⁹ in circuitu populi sui.* & alio locõ: *Nisi Domin⁹ custodierit ciuitatẽ frustra vigilat, qui custodit eã.* per hanc ciuitatẽ vinea & p vtrumq; Ecclesia intelligenda est.

Angeli sunt Ecclesiæ sepes. *Psalm. 90.* *Isai. 62.* *Psal 124.* *Psal. 126.*

Ecce tibi præcipuũ vineæ vallum, ac primam custodiã: sunt autem & alia munimenta, quę eã protegant & ab incursu hostili tueantur. Ipsæ scilicet Sanctorũ preces & intercessio, an nõ sepes & murus validissimus dicenda sunt? An non Iudas ille Machabæus Israelitarum dux & decus, per omnes terræ angulos bellica laude ac rerum benè gestarũ gloria nobilis, Prophetam Ieremiã, ac Summum Pontificem Oniam, extẽsis manib. Deo pro sancta ciuitate Ierusalẽ & omni Iudæorum populo supplicantes, eumq; velut sub alis protegentes, & custodientes vidit? Quin & ipsa doctrina scientiaq; Doctorũ vineę huic loco sepis est; lupos. n. arcet,

Explicatur vineæ huius sepimentũ. *2. Mach. 15.*

vulpes excludit, atq; alia noxia animalia prohibet, ne eam ingressa destruant ac demoliantur: quæna scriptorum, & librorum sepes, quisnam disputationum, prædicationum, Catechismorum murus & vallum hanc vineam ambit? At omnium fortissima sepes ipsa Conciliorũ auctoritas dicenda est: hac enim semper hæretici eadem exclusi sunt: hæc eos hactenus semper prohibuêre ne Ecclesiæ septa transilientes eã miserè inuaderent, & destruerẽt.

Conciliorũ auctoritas Ecclesiæ instar sepis sunt.

Ecce, vix Ariana illa rabies, quam verè lupinam dicere possumus, per agros Ecclesiæ grassari cœpit: quin ecce Concilium Nicenum sepẽ ex tot Episcopis & sanctis Patris construit. Macedoniani vineam hanc parant inuadere: Ecce tibi Constantinopoli statim indictum Concilium, velut murũ circumiectum & oppositum: succedunt his Nestoriani: & ecce magnum illud Ephesinum Concilium sese opponit. Eutychiani vineã nostram demoliri satagunt: at sepem ex Episcopis varijs confectam, qui Chalcedonem tamquam ad sacram aliquam expeditionem suscipiendam confluxerant, inueniunt, quæ aditum prohibeat. Quin & parentum memoria, cùm Lutherani, Zuingliani, Caluinistæ, instar efferascentium luporum, ex latebris hæreseos emergerent, & Germaniam ac miseram nostram Galliam vastare gestirent: an non etiam statim Cõcilium Tridenti indici vidimus, ad quod ex omnibus mundi partib. doctissimi quique, cùm Episcopi & Præsules, cùm Doctores & magnæ auctoritatis viri, velut ad sacram quandam panegyrem, vt hæreticorum rabiem prohiberent confluxerunt? quantam ergò Domine curam vineæ tuæ dilectissimæ geris? verum nondum hic tua diligentia & sollicitudo finem accipit.

Video hic quin etiam turrim, arcem, ac veluti pro-

propugnaculum. quid porrò his omnibus innui putamus; Auditores? Quid ſi turrim hanc Pontificiam dignitatem & auctoritatem eſſe dixero? neſcio tamen an credituri ſitis: erit forſitã ipſa ſacerdotalis, in verũ & myſticũ Chriſti corp⁹ poteſtas qua nihil in Eccleſia ſublimius aut maius inueniri poteſt, turrim dico, quæ Angelorum dignitatem poteſtatemq; Saraphinorum multis interuallis antecedat. Quid ſi hanc turrim, ipſam Eccleſiæ Iuriſdictionem interpretatus fuero? quæ altiſſima fortiſſimaq; eſt, à qua hinc cenſuræ & inderdictiones, inde verò indulgentiæ & gratiæ proficiſcuntur, Omnia hæc & quidem appoſitè dici poſſent: verùm cùm attentiùs turrim hanc ſpecto, ſacram Scripturam eſſe, non poſſum quin aſſeram: quæ nimirum turris eſt, Dauidicę illi non abſimilis, è qua mille clypei pendent: turris cum propugnaculis ædificata. Scriptura igitur Eccleſiæ armamẽtariũ eſt, è quo, dum tempus eſt, arma, machinæ bellicæ, & bombardæ maiores, ad hæreſes oppuanandas, expugnandaſq;, ad Iudæorum perfidiam retundendam, ad tentationes deniq; ſuperandas, proferuntur. Quin & Dominus noſter Chriſtus non aliũdè arma ad Principem tenebrarum proſternendum arceſſiuit, quàm ex ſacra Scriptura: *Non in ſolo pane viuit homo*, contra gulam: *Non tentabis Dominũ Deum tuum*, aduerſus ſuperbiam.

Quid turris in vinea cõſtructa denotet.

Turris hæc diuerſimode, explicatur.

Cant. 4.

Matth. 4.

Reſtat adhuc torcular quod vbi inuenerimus, nihil amplius reſtare puto. Quid igitur nobis ò p̃clarũ torcular denotas? auſimnè dicere martyriũ & ſupplicia eſſe, quibus glorioſus ille martyrum ſanguis expreſſus eſt: an verò ipſam pœnitentiam quæ verè admirabilè torcular eſt, vbi ſub attritione & contritione, veluti ſub duobus molarib. aut tabulis, peccata conteruntur & inter ſe collidun-

Torcular Eccleſiæ.

tur, maximè vbi & iucundiſſimus ille lacrymarum riuulus acceſſerit? Verũ haud penitùs errauero, ſi Crucem Chriſti torcular hoc eſſe affirmauero: ita namq; eam ipſe olim vocauit: *Torcular calcaui ſolus.* Ipſa namq; eſt torcular illud regium, quod in monte Caluariæ, in quo Redemptor ita expreſſus fuit, vt pretioſus ſanguis eius copiosè vndíque efluxerit, conſtitutum fuit.

O paterfamilias benigniſſimè, quid ampliùs debuiſti vineæ tuæ facere, & non feciſti? Tot Epiſcopi, tot Doctores, tot Prædicatores in hac pro muniméto conſtituti ſunt: tot ſacerdotes in ſacrificij torculari, tot Papæ, tot Pontifices, Cardinales in turri eius poſiti. *Quid* igitur *debui vltra facere vineæ meæ & non feci?* O verè igitur turrim admirabilem, ô vineam pulcherrimam, ornatiſſimam, & omnium aliarum vinearum fortiſſimam!

Iſai. 5.

Iam tempus eſt auditores, vt ad alteram concionis partem accingamur. Vinea igitur tam validè communitâ, magnus paterfamilias locauit eam agricolis & vinitoribus: ſummis inquam Sacerdotib. Leuitis, Scribis quoq; & Phariſæis in veteri Teſtamento: Pontificib. paſtorib. & Epiſcopis in nouo. Ad Iudæos tria ſeruorũ genera miſſa sũt, ad fructus vineę huius repetendos primi. ſ. temporibus Iudicum, & hi fuêre Prophetæ: ſecundi Samuelis & Regum tempore, & hi quoq; Prophetæ, at plures longè quam priùs: poſtremi fuêre poſt tranſmirationẽ Babylonicam, & hi quoq; Prophetæ fuêre, ac numero prioribus ſuperiores. Verùm ô crudelitatem inauditam, & ingratitudinem incomparabilem! impij illi agricolæ omnes hos ſeruos, quos ad illos vineæ dominus deſtinauerat, interfecêre; *Occiderunt* nempè Prophetas: Iſaiã ſerra lignea ſecuêre medium: Amos lapidarunt:

Prophetæ ſunt ſerui miſſi in vineam.

Mi-

Michææ alapas impegerunt, ac carceri mancipa-
runt: Ieremiam in puteum demerſerunt: Ioanni
Baptiſtæ caput præciderunt, Ieſum Chriſtum de-
niq; filiumfamilias. hæredem vineæ, cruci affixe-
runt. O inhumanitatem admirandam! quæ in no-
uo quoq; teſtamento haud multò minor fuit. Miſit
namq; patermilias & alios ſeruos, quales Apoſto-
li, qui omnes martyrio affecti ſunt: miſit Doctores
& præcones Euangelicos infinitos, qui omnes aut
neci traditi, aut ludibrio habiti. ô nefarios & ſa-
crilegos agricolas! ô ingratos cultores!

Hinc animaduertas oportet hæretice, cum de
vinea iã ſermo incidit, ſtrenui & ſeduli agricolæ, q̃
veniam conductitiam poſſidet, non eſſe eandem
deſtruere & demoliri, aut nouas turres & propu-
gnacula conſtituere: alia torcularia imponere, ſe-
pes ea noua quadam ratione flectere, atque ex hac
vinea alias vuas condere, quemadmodũ te tuiq; ſi-
miles facere videmus: qui nouam Eccleſiã creditis
nouas diſciplinæ cæremoniarũq; interpretationes
fingitis, noua Sacramenta excogitatis & commini-
ſcimini. Mihi credite, nihil hic immutandum, at
prima illa vinea excolenda eſt, ſacræ Scripturæ
ſenſus, quẽ SS. Patres propoſuerunt, retinendus,
traditiones Eccleſiæ ſeruandæ, eiuſq; inſtituta præ-
ceptaq; ſine vlla deprauatione cuſtodienda.

Verum ô Chriſtiani, quid ſtatis hic tota die otioſi quid agitis in vinea Domini? ecce paterfamilias fructus in ea exigit: fructus inquã miſericordiæ, e-leemoſynas quas in pauperes & inopes profunda-tis, exigit cultũ latriæ, fidẽ, & reuerẽtiã erga ve-nerabile Euchariſtiæ Sacramentũ: fructũ patiẽtiæ in afflictionibus, fructum obediẽtiæ erga Eccleſiæ Præſules. Fruct⁹ prædicationis requirit ab Epiſco-pis & vt in diœceſi ſua cõmorentur: pacis denique

Fructus, quos Deus à vineæ cõ-ductoribus exigit.

fructum à Christianis Principibus. Quos fructus si non proferamus: timendum est, ne iratus vineam nobis auferat *Et auferetur à vobis regnum, & dabitur genti facienti fructum eius.* Ecce producam exempla. Abstulit vineam hanc ab Asia, quam sanct⁹ Ioannes tanta pietate & salutaribus institutis excoluerat: abstulit ab Africa, in qua Augustinus tot miracula patrarat, abstulit denique ab Anglia, quę tot viros tum sanctitate tum doctrina scientiaque eximios progenuit.

Quæ cùm ita sint Auditores, vitã obsecro vestrã corrigite, ac fruct⁹ dignos bonorum operum proferte. *auferetur* alioquin *à vobis* vinea hæc, *& dabitur genti facienti fructus eius.* Contulerat Sauli regnum Deus, quo cùm se indignum redderet: id auferens in Dauidem transtulit: Elegerat quoq; Ieroboã, vt decem tribubus præesset, cui beneficio cũ vita nequaquam responderet, tantò eum deiecit humilius, quantò eum priùs eleuauerat sublimius. Sodomam in terra fertili & feraci condiderat, *erat enim terra illa sicut paradisus*, quæ cùm dignos non produceret fructus, eam perdidit & incendio deleuit. Decem populos regionibus & vrbibus spoliauit, & Israelitis tributum pendere coëgit: eò quòd fructus bonos nequaquam proferrent. vnde Psalmista: *Dedit illis regiones gentium, & labores populorum possederunt.* faciamus igitur in hac vinea fructus, sedulò in eadem elaboremus, ac fructus pœnitentiæ dignos producamus.

Gen. 17.

Psal. 104.

Teq; ô paterfamilias, qui nos magno sanè nostro commodo in hac vinea constituisti, qui nos à primis natiuitatis initijs, Angelorum custodia veluti sepe circumsepsisti, qui nos deinde semper sub excelsæ & inexpugnabilis dignitatis Pontificiæ turris munimine protexisti, qui nobis quotidie pretiq-

tioſum regalis tui ſanguinis vinum magno impetu in crucis torculari expreſſum propinas; deniq; qui nũquam Eccleſiæ tuę vineam excolere deſinis, nobisque omnia, quæ ad laborandum in ea neceſſaria ſunt, abundè ſuppeditas; ſupplices deprecamur, hanc vt nobis gratiam concedas, vt cum toto huius vitæ tempore in hac vinea laborauerimus, fructus dignos pœnitentiæ, bonorumque operum proferamus, tibique gratum hac in vita obſequium exhibeamus, quò in altera deinde gloriam tuam contemplari mereamur. Amen.

SABBATO POST DOMINICAM II. QVADRAGESIMÆ.

Homo quidam habuit duos filios: & dixit adoleſcentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem ſubſtantiæ, quæ me contingit, Lucæ 15.

FIGVRA.

HABVIT magnus ille Patriarcha Iſaac, dilecti Deo Abrahami natus, duos filios moribus & vita admodum diſſimiles, naturaq; penitùs diuerſa: vnus quippe, Iacob ſcilicet, erat ſupra modũ pulcher, prudens, parentibusq; obediens, morum ſuauitate præſtans, benedictionib⁹ denique completus: alter verò deformis, pilos⁹ vt vrſa, vorax, helluo, moribus diſſolutis, crudelis, ac ferox, vindictæq; ſitientiſsimus. Tales quoque hodierna nobis parabola ob oculos ponit: videm⁹ hic namque duos vnius patris filios, ſed moribus prorſus inter ſe diſcrepantes; eorum primus prudentiſsimus eſt, laudabiliter educatus, moribus optimis patrique parentiſsimus: alter autem ſtul- *Gen. 25.*

tus, & vanus, moribus dissolutis, lurco, ganeo, popinatur, denique paucis vt absoluam, prodigus: qui petita à patre hæreditate, domoque paterna derelicta, agros pererrans, in regiones longinquas dudum euagatus secedit: in quibus cùm substantiã cum scortis & meretricibus consumpsisset, tãta inopia pressus est, vt porcos pascere coactus, eorum siliquis & pabulo sese saturauerit. Reliquũ eius itineris, & quanam via ad patrem redierit scietis, cùm Spiritus sancti auxilium precibus Matris expostulauerimus. Dicamus igitur vnanimes.

AVE MARIA.

Cic. in Cat. Maiore.

ARCHITAS ille Tarentinus, prudens & rerum tractandarum scientia celebris, quo melius in rebus ciuilibus versatum Græcia non vidit, de republ. conseruanda ageret, dicere solebat: Nullam capitaliorem pestem, quàm corporis voluptatem hominibus à natura datam; qua cùm ciues infecti essent, de reipubl. salute, ac conseruatione penitús esse diffidendum. Hinc Dionysius Sophista iuuentutem Græcorum admonebat, ne plenis mella manibus vorarent, sed extremis tantùm digitis ea delibarent: quo apophthegmate docere volebat, non esse prodigalitatem in feruida illa ætate permittendam, nec luxum dissolutionemque vsquequaque communes esse debere: cùm enim semel ab eis Respublicas contigit iniquinari, penitus illas concidere, & multas corruptionum sordes cõtrahere, necesse est.

Mel nõ esse plenis manib. comedendum.

2. Reg. 19.

Referunt sacra volumina, principem Ionatham post stragem Philistinorum, gustato tantùm melle, ad mortem esse condemnatum: quæ sententia durior cùm in eum prolata esset, lacrymans fortunam

nam ſuam ac triſtem rei caſum deplorat. *Guſtans guſtaui in ſummitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululum mellis, & ecce ego morior.* ô verè inſignē allegoriam! ſignificat hocce mel, voluptates, quas vbi vel guſtauerimus, læpenumerò nobis mortem & exitium afferre ſolent.

Nihil eſt prodigalitate deterius.

Eſt enim veriſimum, nihil eſſe voluptate, aut peſtilentiùs, aut deteriùs, atque ex profuſione omnem penitus voluptatem originē ducere. ſi enim verum illud eſt, *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis tale*: etiam prodigalitas, quæ à voluptate pernicioſa, vnà cùm alijs innumeris vitijs originem trahit, pertimeſcenda erit, & fugienda.

Ethnici prodigos puniuere.

Ipſi quoque Ethnici adeò à peſte hac prodigalitatis abhorruerunt, vt qui ea notati ſunt, ſemper condemnauerint, & grauibus ſupplicijs caſtigandos cenſuerint. Erat apud Græcos ſingularis quædam in prodigos & aſotos lata lex; qua paterno tumulo inferri vetebantur ij, quicunque hæreditatem paternam poſſeſsionesque à maioribus relictas inutiliter conſumpſiſſent, & in prohibitos vſus conuertiſſent.

Alex. ab Alexand. lib. 2. ca. 24.

Conſueuerant Romani teſte Aelio Spartiano in Hadriano, prodigos in theatrum producere, vt omnium ludibrio expoſiti ad ſaniorem mentem redirent.

Laert. in Solone.

Magnus ille ac celebris Legislator Solon inter ceteras leges, & hanc tulit, vt prodigi & patrimoniorum gurgites toto vitæ tempore infames forēt: additque Pandulphus, inter ceteras veteres Athenienſium leges hanc quoque in archiuis reperiri: Τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν διαπανήσαντα ἄτιμον εἶναι. Inque rei huius confirmationem ſcripſit Plutarchus, ſummi illius ac nobilis ducis Phocionis filium Phocum, omnibus opibus, quas tam egregius ei pater magna

magna ſua laude partas reliquerat, inutiliter conſumptis, ignominiam infamiamque ſubijſſe, omniumq; ludibrio, & cachinnis expoſitum vixiſſe: adeò vt lupus voraciſſimus, dedecus & ruina familiæ, maiorumque ſuorum infamia ab omnibus vocaretur.

Lib. 3. l. 12. Tabul. Iuriſconſultorum princeps & coriphæus Iulius Paulus his omnibus ſuffragatus ait, Iura ciuilia ſeuerè admodum in prodigos animaduertere, & eos à bonorum ſuorum adminiſtratione prohibere; quib. Prætor olim Romæ hac formula interdicebat: *Quãdo tibi bona paterna habita, nequitia tua diſſperdis, liberosq; tuos ad egeſtatẽ perducis, ob eam rem tibi ea re, commercioq; interdico.* Recordemini quæſo iuriſconſulti præclarę illius legis, quæ à tanto tempore in prodigos lata eſt, *Prodigo bonis interdictum eſto.* O leges vere diuinas, & reſpublicas benè inſtitutas!

Lib. 3. l. 12. Tab.

Athenienſes prodigos morte afficiebant.

Non ſufficiebat porrò Areopagitis, qui ſummus apud Athenienſes magiſtratus erat, prodigos infames reddere, verùm eos & morte veluti perduellionis, aut grauiſsimi in remp. cõmiſſi criminis reos plectebant. Ne verò me fabulas narrare putetis proferam vobis præclarum ex Athenæo exemplũ. Quidam enim Democritus apud Areopagitas prodigalitatis inſimulatus, quamprimùm ab ijs morti adiudicatus eſt: verùm cùm in defenſionem ſui innocens adderet, prodigè quidem ſeſe bona diſſipaſſe aut parùm frugaliter impendiſſe, verùm non vt voluptati, ſed vt philoſophiæ liberiùs operam daret, omnium ſuffragijs quam primùm fuit abſolutus.

Athen. li. 4

Quamobrem Auditores, ſi tanto peccatũ id odio Ethnici proſecuti, adeò execrati ſint, ac tam ſeuerè punierint, quanto odio Chriſtianos id proſequi

qui ac deteſtari par eſt? quod ipſe Dominus in Euangelio ſatis innuit. Cùm enim in deſerto quinq; hominum millia quinque panibus, & duobus piſciculis non ſine miraculo cibaſſet, colligi reliquias iuſſit, dicens: *Colligite, quæ ſuperauerunt fragmẽta.* Quid ô magne Princeps, anne poſt tantam liberalitatem oſtenſam inopẽ te & auarum oſtendes: Nequaquam, ſed nihil aliud deſignare volebas, quã quẽadmodũ in rebus neceſſarijs conferendis liberalis extitiſti, ita in rebus te ſuperfluis prodigum dici noluiſſe: aliam huius rei figuram in Exodo habemus. Noluit Deus filios Iſrael plus mãnç colligere, quàm ijs in diem neceſſarium erat: noluit quoque eos in multos id dies coaceruare, verùm vt in ſingulos dies colligerent, quo hac ratione nobis ingẽtis huius peccati turpitudinem ob oculos poneret, & ab eadem nos penitus abſterreret. Verùm præter hæc, ecce vobis aliud in hodierno Euangelio inſignis prodigi exemplum, vt hinc quàm hoc peccatum execrandum deteſtandumque ſit, liquidò appareat. Hiſtoriam Lucas Euangeliſta narrat. *Homo quidam habuit duos filios*, &c. De hac igitur parabola loqui incipiamus, videamusque quid in inuolucris hiſce obſcuritatibuſq; lateat incluſum. Homo hic, duorum illorum filiorum pater, quem parabola hodierna deſignat, meo quidem iudicio, Pater æternus eſſe videtur. Hac enim ratione eum quotidiè compellamus, *Pater noſter qui es in cœlis*; Duorum inquam, filiorum pater, iuſti ſcilicet qui primogenitus eſt, & peccatoris, qui iunior ac ſecũdogenitus: primus frugi & prouidus, alter prodigus & dilapidator. Ipſe eſt magnus ille Pater Abraham, in cuius familia duo fratres diuerſis plane inter ſeſe moribus commorantur, Iſaac nimirũ obſequentiſſimus, & Iſmaël idololatra. Ipſe eſt ſenex

Ioan. 6.

Oſtenditur diuerſis rationibus, quod Deus odio prodigos proſequatur.

Exod. 16.

Figura.

Genes.

Gen. 12. senex ille Isaac, qui domi geminos alit, natura penitus discrepantes, Iacob quidem benignum & moribus suauissimis, per quem iustus designatus, & Esau prophanum & agrestem, qui peccatoris figuram gerit; ambos scilicet in eodem Ecclesiæ

Gen. 7. vtero educatos, quam nobis secunda illa Rebecca repræsentat. Ipse est magnus ille Noe, qui in Ecclesiæ suæ arca, coruos, peccatores nimirum; & columbas, iustos scilicet, continet. Denique ipse

Matt. 13. est magnus ille piscator, qui in reti prouidentiæ bonos & malos pisces, homines inquam, probos & improbos, in mari mundi huius, instar piscium, natitantes concludit. Ipse demum est hic *Homo quidam qui habuit duos filios.*

Videas hic, patrem varijs doloribus afflictum duorũ enim tantùm filiorum pater est, & prò dolor! eorum alter improbus est, ac moribus contaminatissimis, bonorum profusor ac prodigus. Verè quidem olim sapiens dixisse visus est, *Gloria parentis est virtus filiorum*: ac vice versa mihi quoque dicere liceat, vitia, dissolutiones, ac sceleratam filiorum vitam, parentibus pudorem, amaritudinem, dolorem, ac denique mortem sæpenumero afferre. Considerate igitur, Auditores, ac vobiscum perpendite, quanam afflictione, quoue dolore infelicem hunc patrem par sit affici, qui nõ nisi duos filios cùm habeat, eorum alterum dissolutum nactus est. O primi nostri generis auctor Adam, cùm domum ac familiam tuam diligentiùs excutio, patrem planè similem huic nostro te fuisse comperio: inuenio namque in familia tua iustum & innocuum, Abelem scilicet, & simul ficarium & prodigum Cain. Similis quoque tua fuit conditio, Rex Dauid, atque eadem planè sors: fuit tibi namq; sapientissimus iuxta & prudẽtissimus filius

Virtus & honesta vita filiorũ, est patrum gloria.

Man. ho. 59.

Conceptus præclarus.

Gen. 4.

2. Reg. 11.

filius, Salomon; & alter improbus & prodigus Absalon. 2. Reg. 12.

Verùm quàm multos deinde huiusmodi parentes vidisti, ô munde! quot filios etiam prodigos! prodigos inquam, qui luxu, dissolutionibus atque impuris vitæ voluptatibus, exiguo temporis spatio, perdunt & dissipant, quidquid miseri parentes tot annis tantoque labore ac difficultate, ac tanto sudore pepererunt: qui etiam in quibus nati sunt domos, ad gulæ & abdomini satisfaciendum, distrahunt ac diuendunt? Atque ecce egregium, quod huc facere videtur Diogenis Cynici dictum, Cùm enim ille quadã die per vrbem incederet, videretque signo appenso, ædes prodigi cuiusdam & asoti venales esse, cauillari incepit ac dicere: *Sciebam te post tantam ebrietatem ædes etiam has euomere debere.* Athenæus autem & aliud, prio ri non inferius, de Cetesippo quodam refert, qui adeò prodigus & nepos fuit, vt omnibus bonis facultatibusq; dilapidatis, quò voluptatibus ac gulæ satisfaceret, etiam paterni sepulchri lapides vendiderit. O prodigalitatem inauditam! Videtisne aleones, popinatores, lurcones, quò non vos vestra perducat ingluuies? videtisne ad quamnam inopiam egestatemque luxus & abdomen miserum hunc nostrum prodigum redegerint; vt & porcos pascere fuerit coactus, & fame propemodum emortuus; illum inquam, qui tam honestis natus parentibus, tam nobili oriundus erat prosapia.

Dictũ Diogenis in prodigum.

Lib. 4. c. 20.

Non erunt, mihi crede, hæc tripudia, lusus, munera iactantiæ, ac quotidianæ comessationes, perpetuæ aut diuturnæ ô prodige. Vide ne te tristior aliquando fortuna affligat, aut illa quę modò læta arridet, vultum à te auertat, & ad pauperiem egesta-

egestatemq; te miserum tandem compellat. Philosophorum omnium columen Plato, cùm adolescentem quendam bonis & honestis ortum parentibus ac generosa oriundum prosapia, cùm facultates bonaq; omnia turpiter dilapidasset, quadam die frustum panis sicci in ãgulo platearum comedentẽ vidisset, ei illudens dixit: *Si moderatè prandisses melius iam cœnasses.* Innuere cupiens, quòd, si meliorem rerum suarum rationem habuisset, nunquam ad hanc calamitatem fuisset redactus.

Dictum Platonis in iuuenem prodigum.

Lib. 12. Var. Refert de alio quodam Philosopho factum & dictum nõ absimile Aelianus; qui Philosophus dũ Agrigentinos iudices superbas ædes exstruere, & gulæ ventriq́ue videret indulgere, iocans dixit: *Agrigentini ædificant quasi semper victuri, & comedunt quasi semper morituri.*

Philosophi cuiusdam dictum.

At equidem longè meliori ratione hoc de vobis dixerim, ô prodigi, ventris gulæq́ue mancipia, vestroq́ue nati abdomini, atqui in dissolutam vestram viuendi rationem. Vos enim luditis, ineptis, dissolutionibus euagamini, & voratis quasi crastina vobis die ex hoc mundo discedendum foret, cùm plures vobis forsitan anni supersint.

Et nũc patres intelligite: miseri inquam patres enecatis vos ipsos laboribus, vt opes acquiratis, domos extruitis, pecunias & annua vectigalia coaceruatis, ac sæpe contingit, hæc omnia prodigis hæredibus relinqui, qui vix biennij aut triennij spacio deuorant, dissipant ac dilapidant, quod vos quinquaginta vix annorum sudore, industriaq́ue assidua parauistis. Huius rei ergo venit mihi in memoriã præclarum illud Cratetis Thebani Philosophi factum, qui cùm, teste Laertio, morti vicinus testamentum condidisset; omnia bona, quæ in prompta pecunia erant, nummularijs Reipubl. in ma-

Laer. lib 5. Factũ laudabile Cratetis philosophi.

in manus tradi voluit, ea tamen lege, vt filij futuri essent frugi; & rerum suarum satagentes, eadē illis consignarent; sin minùs, denegarent, & in alios vsus conuerterent.

Simile propemodum refert Brusonius, de summo illo duce Phocione, qui cùm magnam vim auri, quæ ei offerebatur, repudiasset, alijs verò vrgētibus, vt si non in vlum suum, filijs saltem eam acciperet, dignum se respōsum dedit. *Si filius vitam moresq; composuerit, viuet paterna hæreditate contentus; si prodigus fuerit, nec hoc argentum sufficerit.* *Brusonius li 2. cap. 7.* Phocionis prudens dictum.

At tu ô Pater Euangelice, non ita te cum filio gessisti, Phocionem hoc in genere non es imitatus: verùm opibus & facultatibus, quas in sudore vultus tui, laborando assiduè, teque ipsum exercendo parauerās, traditis, eidem dissolutionis & luxuriæ habenas laxasti: tantumq; abfuit, vt tibi gratias ageret, ac obsecundaret, vt vltrò deseruerit, paterna domo profugerit, in regionem longinquam secesserit, in qua substantiam omnesque facultates, prodigè & luxuriosè viuendo, voluptatibusq; indulgendo, haud ita longo temporis spatio dissipauit: eaque te ignominia, contumeliaque, ac simul familiam vniuersam affecerit, vt fame exstimulāte stipē postulauerit, ac subulcus factus fuerit.

Dissipauit omnem substantiā suam viuendo luxuriosè cum meretricibus. Duabus potissimùm rationibus filius hic prodig⁹ ad tātam inopiā calamitatemq; deuenit, gula scilicet & luxuria, ventri scilicet & Veneri indulgendo. De luxuria, hic agamus. *Viuendo luxuriosè cùm meretricibus.* quot, eheu! prodigos perdidisti infelix luxuria? Fuisti, quantum colligere quicē datur, & tu, ô Sampson, de prodigorum numero: paterna enim domo reli- Gula & luxuria prodigum hūc prodegerunt. *Iudic. 15.*

ctæ, in nescio quàm longinquam regionem profectus, in terram scilicet Philistinorũ, vbi amore pellacis Dalilæ irretitus, luxurioseq; cũ illa viuendo, omnem substantiam, & ipsam deinde vitam consumpsisti, adeò vt eò miseriæ calamitatisque deueneris, vt ad pistrinum bestiæ in morem fueris
Gen.34. compactus: fuisti & tu prodigus ô Sichem, cùm enim regali sanguine oriundus, & Dinæ amoribus inescatus, eam constupratam abduxisses, simul & vitam & regnum amisisti.
2. Reg.11. At nullum magis prodigum, aut magis profusum, quàm te inuenio, ô rex Salomõ. Timore enim Dei, non secus ac domo paterna, relicto, atque in regionem lõginquam secedẽs, summis in delicijs, luxu, voluptatibusque, tot meretricibus stipatus, septuaginta scilicet reginis, ac trecẽtis cõcubinis, vitam traduxisti, ac demum omnibus diuitijs, donis perfectionibusque cœlestibus, quibus cumulatus eras, dissipatis & profusis, ad eum calamitatis gradum peruenisti, vt idolis victimas immolares.
Prou.29. *Cum meretricibus.*

O ingens iuuentutis exitiũ, ac pestem adolescentiæ! *Qui nutrit scortum, perdet substantiam suam*, ait Sapiẽs. Ipsa namque meretrix hirudinis instar, cùm semel homini adhærescere inceperit, omnem eius sanguinem exsugit, omnes opes facultatesque exhaurit & elicit; simulq; pestis est, quæ sapientissimos sanctissimosque viros cõtagio suo
Eccl.19. corrumpit. Præiuit mihi namque Salomon dicens: *Vinum & mulieres faciunt Apostatare sapientes.* O sirenes, ô canes, ô lupæ, ô pellices, quot adolescẽtes optimo natos loco perdidistis; quot domos exhausistis? quot familias euertistis, & infames
Lib.5.ca.12. reddidistis?

Refert in hanc rem Athenæus, nobile illud Grę-

cię

ciæ ſcortum Phrynen, tantas opes diuitiasque ſui corporis euulgatione cõparaſſe, vt ciuitatis Thebanæ, quæ vna de numero magnarum Græciæ ciuitatum erat, muros, iam ab Alexandro Magno dirutos, proprijs ſumptibus reſtaurare potuerit, quod à Magiſtratu vltrò, ſibi vt liceret poſtulauit, modò hæc epigraphe adiungeretur: *Alexander euertit, Phryne meretrix erexit.* O rem verè portentoſam ac penè incredibilem: quot illam lupã domos oportuit euertiſſe; quot familias expilaſſe & exhauſiſſe, tantas vt opes coaceruaret, quò tantum tamque vaſtum opus auſa fuerit moliri?

Meretrix proprijs ſumptibus vrbis Thebanæ muros voluit reſtituere.

Addit de eodem ſcorto Plutarchus, eò illã impudentiæ deuenisſe, vt in templo Apollinis Delphici ſtatuam Veneris ex auro ſolido dedicare non erubuerit, hac addita epigraphe: *Ex Græcorum intemperantia.* Idem & ſcribit Laertius; ſed adiungit inſuper Plutarch. Cratem Philoſophum cùm quodam tempore hocce templum ingreſſus eſſet, hanc que ingentem ſtatuam eſſet intuitus, dicere cœpiſſe: *Græcorum de petulantia id tropæum erectũ eſt.* ecce hic exuuias de prodiga noſtra iuuentute ſuffixa. Quando verò vos, ô Veneris ſtatuę, vos meretrices, vos Galliæ noſtræ Phryne & Laides ſuperbientes & circumadornatas intuemur, an non dicere, imò exclamare multis cum lacrymis poterimus: *Gallorum de petulantia id tropæum erectum eſt.* Hæ auro pictæ veſtes, hæc auro interexta ſyrmata, gemmæ illæ, hæc pretioſa conchylia, luxus ille & totius corporis ſplendor, iuuẽtutis noſtræ ſunt ſpolia, de diſſolutionibus adoleſcentũ hoc fixũ trophæum eſt. Et ſanè frontibus veſtris inter adamãtes, & reliquos capitis vniones, hoc epigrãma inſcriptum geritis. Ex *Gallorum intemperãtia:* Integra enim patrimonia, domus benè inſtructæ,

Plut. lib. de fortuna Alexandri.

Laert. lib. 6.

In meretrices inuehitur.

cubicula ſupellectilibus referta, inſumenda forent, antequam veſtes haſce holoſericas, byſſinos hoſce ſinus quis comparet. O peſtes! ô viperæ! vos primæ prodigo huic exitij cauſæ extitiſtis. *Diſſipauit omnem ſubſtantiam ſuam viuendo luxuriosè.*

Inſignes de prodigalitate cõceptus.

Verùm præter luxuriam & intemperantiam Veneris, nepos hic & prodigus non niſi de epulis conuiuijſq; loquebatur. O prodigalitas incomparabilis: idipſum tu cum homine agis, quod cum Noacho olim vinum: cùm enim ille vino inebriatus eſſet, factum eſt, vt verenda eius detecta fuerint, turpitudoque toti mundo patuerit: ita & tu, cùm hominem neſcio quibus voluptatibus ineſcas & inebrias, nuditatem eius, calamitatem, paupertatemque omnibus omninò mortalibus patefacis. Quod olim Sampſoni Dalila, id tu homini: amplexibus enim illa ſuis eum ſtringens ad ſomnum inuitauit, & crines capitis, in quibus omnis eius fortitudo conſiſtebat, detondit. Tu quoque ô infida Dalila, in ſinu turpiũ voluptatũ reclinatos hoſce prodigos ad ſuauiter dormiendum cùm inuitaſti, crines & omnem cæſariem ijs tondes, omniaq; in quibus eorum vis conſiſtit, aufers & reſecas.

Inſignes de profuſione conceptus.

Exod. 32.

Aaron cùm vidiſſet filios Iſrael auro & opibus onuſtos ex Aegypto redijſſe, omnes eis opes abſtulit, & idola ex eis conflauit. Eadem prorſus prodigalitatis agendi ratio eſt: cùm enim filios familias è pueritia excedentes, opibus onuſtos videt, cautè & ſubdolè eas extorquet, vt in idola conflentur; vt ijs ſcilicet ad committenda peccata, ad idololatriam, & gulam, & in ſcorta, quæ totidem fermè aurei vituli & idola ſunt, abutantur; quo in loquẽdi genere D. Paulum ſecutus ſum, cùm ait: *Quorum Deus venter eſt.*

Philip. 3.

Viuendo luxuriosè O profuſio, omni ſupplicio digna,

digna, quot tu, obsecro, in orbe superfluitates, & quem non luxum excitasti? Vltima Aegypti regina Cleopatra tam splẽdidum & dapale Antonio suo epulum parauit, vt in secundam mensam, referẽte Plinio, centies sestertium impensum fuerit, id est, calculo nostro septingentæ quinquaginta auri libræ. O profusionem effusionemque inauditam! Ecce tibi & aliã non minùs admirandam. Vitellius proximus ab Othone Rom. Imp. epulas trifariam semper dispertiebat, in ientacula, & prandia, & cœnas: nec minus singuli apparatus quadringẽtis millibus nummũ constabant. At dignam ingluuie gulaque sua pœnam subijt: vix enim Vespasianus Imper. ab exercitu renunciatus fuit quin edacitatis hoc gulæque portentum, comessatorque ille infamis, iniecto ceruicibus laqueo, veste dessissa, seminudus in forum vnco, inter magna rerum verborumque lud bria, tractus sit. *Sabel. lib. 2*

Non grauabor ô Regum rex Salomon, post Ethnicos etiam te recensere, & nisi scirem omnia opera tua mysterijs fuisse plenissima, libẽ ausim cõfiteri, nullum te vnquam in mũdo profusiorem extitisse; de te enim ita scriptura quasi de re inaudita locuta est: *Erat autem cibus Salomonis per dies singulos XXX. cori similæ, & LX. cori farinæ, X. boues pingues, & XX. boues pascuales. & C. arietes, excepta venatione seruorum, caprearum, atque bubalorũ & auium altilium.* An non hoc vobis luxuriosè viuere videtur? 3. Reg. 4.

Redeamus iterùm ad profanos, & noua profusionum genera enarremus. Cùm ad Lucullum Senatorem, Romanorum Prætor postulatũ misisset, vt aliquot ei vestes in ludos & spectacula præberet; quamprimùm centum millia eiusdem formæ & coloris, purpurei scilicet misit.

Lampr. in Heliog.

Tantus quoque Heliogabali luxus & ſp endor fuit, vt balnea eius ſemper roſaceam aquar ſpira-rent, in ijſque lauaretur, lampades eius l dſamo ſemper collucerent, in croceo ſterteret ſt ato, & veſtes quotidiè nouas indueret. Caligula v erò ne-potinis ſumptibus omnium prodigorum ngenia ſuperauit: qui pretioſiſsimas margaritas a eto li-quefactas ſorberet, conuiuis ex auro pane & ob-ſonia adponeret: de cedris Liburnicas fab icaret, gẽmatis puppibus, verſicoloribus velis, magna thermarum & porticuum & tricliniorũ l xitate, magnaq; etiam vitium & pomiferarũ arborũ va-rietate: denique qui nihil tam efficere cõ upiſce-bat quàm quod poſſe effici negaretur.

Porrò profuſiones has & effuſiones effrenatas relinquamus, & ad prodigum noſtrum reuerta-mur, audiamus vt triſte ſuum iter narrans ſingul-tiat: niſi me mea fallit opinio, veram tui hic, ô peccator imaginem contemplor, hæc mutato no-mine de te fabula narratur: tu ſcilicet ille es pro-digus, prodigus inquam, quo plures nemo vnquã ab hominum memoria opes gratiarum, donorum-que cœleſtium diuitias prodegit ac diſſipauit. Fa-re age, caſum nobis tuum enarra. imprimis eequi illa lõginqua eſt regio, in quam paterna domo re-licta, receſſiſti? peccatum ſcilicet, verè longinqua regio eſt, & extra anni ſolisque vias poſita, in quã peccator demens & imprudens ſecedit, & in qua omnes gratias, omnia merita dilapidat ac deco-quit, cum voluptatibus adulteratur, & in qua vi-tiorum porcos paſcit. *Abijt in regionem longinquã.* O ſpiritualis prodige, ô infelix peccator, cùm Deum deſeris, & in vitiorum regionem diuertis quàm longũ iter ingrederis, in quàm longinquas proh dolor! terras proficiſceris? *Longè* nempè

pecca

peccatoribus salus. Quanta inter gratiam & peccatum, inter cælum ac terram, inter vitã ac mortem, intercapedo, quantaque distantia est? Ipsi Angeli, spiritus inquam, cælo deturbati, licet adeò pernices sint & agiles, cùm iam à sex annorum millibus iter hoc ingressi sint; nondum tamen ad domum paternam reuersi sint; aut vllo vnquam tempore reuertentur. Cain quoque, Pharao, diues Epulo infelix hoc iter assumpserunt, ac nõdum redierũt. Eheu, quàm longum hoc iter est, quàm remota regio? Cùm miser Adam eiusque coniux Eua cum tota sua familia hãc viam ingredi præsumpsissent, adeò aberrarunt & deuiarũt, vt quatuor aut quinque iam annorum millibus exitum reperire non potuerint; quin & ad hanc vsque diem errantes & vagabundi hæsissent, nisi ipse clementissimus Deus eos eduxisset. Cogites igitur tecum peccator, vbinam locorum te ille quæsierit? quæsiuit te in præsepio, in Aegypto, in deserto, in cruce, in sepulchro, in ipsis denique inferorum sedibus proh dolor! an non igitur te in longinquam regionẽ peccatum perduxit?

Peccatum regionem longinquã significat.

Quàm in animam peccatum sæuiat,

Quos porrò casus in hac regione longinqua subijsti ô peccator, ô prodige! *Dissipauit omnem substantiam suam.* Hic status est, hic locus, in quem te vnicum letale peccatũ conjecit: omnibus te gratijs quas cœlitus accepisti, denudat, meritis te exuit, omnemq; tuam substantiam euertit. Tunc tristis ille tibi ingruit casus, quẽ Christus plorans Ierosolymitanę ciuitati euenturũ præsagijt. *Veniẽt dies in te, & circũdabunt te inimici tui vallo, & coangustabunt te vndiq, & ad terrã prosternent te, & nõ relinquent in te lapidem super lapidem.* Sic quandocunque animam à peccato contigerit superari, nõ manet in ea lapis super lapidem, gratia super gra-

Luc. 19.

tiam, domus ſuper domum, omnia collabuntur, ſola fundamenta reſtant, eaq; etiam mutila & ruinam minitantia; fides inquam ſemimortua. Tum fit o Philoſophe, *reſolutio vſque ad materiam primam*, vſq; ad fidem, vſque ad naturalia. Hoc nempè eſt illud, quod Dominus per parabolam de ſeruo mille talentorum debitore, cuius omnia bona diuendita ſunt, deſignatum voluit: *Iuſſit eum Dominus eius venundari, & vxorem eius, & filios, & omnia quæ habebat.* Ita quoq; tecum agitur ô peccator, omnis animæ tuæ ſupellex eripitur, omnia ſubhaſtantur, nihil eſt quod crudeles illi ac nefarij lictores, dæmones ſcilicet infernales, peccato iam commiſſo, violenter non eripiant.

Matt. 18.

Cypr. ſer. 88. de lapſis.

Diſſipauit omnem ſubſtantiam ſuam. admiratione dignũ eſt Auditores, ecquo modo D. Cyprian. hoc exaggeret, illudque explicãdo euagetur: *Hæc ſunt*, inquit *peccata lapſis, quod grando frugibus, quod turbulentum ſidus arboribus, quod armentis peſtilens vaſtitas, quod nautis ſæua tempeſtas.* Cùm de nautis hic loquor, redit mihi in memoriam, quod olim pauidi illi nautæ Ionæ Prophetæ præſtitere; cùm enim ingens eos tempeſtas inuaderet, vt ſe ab imminenti periculo defenderent, nauem exonerarunt, & omnibus quas vehebant mercibus in mare turbidum coniectis, Ionam quoque Prophetam in vndas præcipitem dederũt. Ad eundẽ planè modũ, cùm ſæua peccati procella animæ ingruerit; ipſi dæmones nauẽ inanem & vacuam reddunt, ac primò omnes gratiarũ, meritorum, omniumq; benè ac rectè factorũ merces ac theſauros in pelagus, pelagus inquam æternæ damnationis, conijciunt, ac deindè miſeram animam eodem deturbant.

Ioan. 2

Alle

Quemadmodũ verò magnus ille fluuius Hypanis, licet dulces ſecum aquas vehat, vbi cum paruo

quæ-

quodam amne commiſcetur, dulcorem amittit,& amaritudinem quandam contrahit: ita quoq; anima virtutibus & meritis inſtar latiſſimi torrentis abundans:cũ enim amara illa peccati vena ac ſcaturigo in eam ſeſe exonerat, confeſtim aquæ eius dulciſſimæ,in amaras conuertũtur.O infelix peccatum!quãtum malitiæ & exitij tecum conuehis. At longè tu infelicior,ô peccator, dum tam benignum patrem deſeris,vt in regionem lõginquam, adeoq;tibi infortunatam,in qua extrema fame affligeris,in qua omnem tuã ſubſtantiam diſſipas, in qua tanta tibi accidunt infortunia,ſecedis?Quamobrem expergiſcere aliquando ô prodige, expergiſcere,aperias tandem aliquando oculos:ſi ea tua fuit inſania;eaq; ſtultitia,vt iter hoc fueris ingreſſus,iã reuertendi tempus eſt: ecce opportuna redeundi occaſio ſe præſentat: ecce, Deus ipſe vltrò te quærit,& te ad ſe ſe vocat.Egredere igitur, deſere lutulẽtos hoſce ſues,deſere pellaces illas meretrices:ac patri tuo ad genua ac pedes procide:illi cũ lacrymis, ſuſpirijs ac ſingultibus:*Pater peccaui in cœlũ & coram te*;In cœlum inquam, iucũdiſſimam Angelorũ ſocietatem,ac ſuaue illud Beatorũ conſortium deſerendo,vt me procis adiungerem.Peccaui,fateor,coram te,*& malum coram te feci*.vnde grauia ſupplicia ſum cõmeritus:verũ adeò miſericordię tuæ confidq,vt certò ſciam fore mihi vt ignoſcas:tu enim es,qui nõ deſideras mortem aut damnationẽ peccatoris: tu,inquam,qui adulteros renuis condemnare, tu qui miſellæ Chananææ miſertus es; tu deniq; qui pœnitẽtes Magdalenas in gratiam admittis:itaq; nõ dubito,quin & mei,inquam, miſeri prodigi ſis miſertus. Quęnam mea,proh dolor,fuit calamitas!heu miſerum me!quomoda ita me ſeduci, & faſcinari permiſi;

ita me decepi ac dementari: vt domo tua relicta in hocce infelix desertum secederem, desertum dico in quo omnes fame emoriuntur, fame scilicet gratiarum, quas nobis soles elargiri: mercenarijs tuis & seruis familias (sanctis inquam & Angelis) in summa quiete ac tranquillitate intereà viuẽtibus? Miserere igitur mei Pater æterne, respice prodigũ hunc, conuerte misericordiæ tuæ oculos in hunc Christianorum cœtum, benignitatem tuam omnibus hominibus ostende: nosq; omnes, magna animi contritione ac pœnitentia, è regione illa lõginqua peccati redeuntes in domum tuã, vbi splẽdida illa ac festiua conuiuia parata sunt, & vbi pfecta securitas, & secura tranquillitas est, dignanter admitte: in gloriam scilicet cœlestem, ac nullo vmquam tempore terminandam; ad quam nos Pater æternus, Filiusq; eius, ac Paraclitus Spiritus sanctus perducere dignentur, Amen.

DOMINICA III. QVADRAGESIMAE.

Erat Iesus eijciens dæmonium, & illud erat mutum Luc. 11.

FIGVRA.

IVcundum profectò spectaculum fuit, Auditores, pusillum illum pastorem Dauid, qui in Iudææ montibus patris sui greges pascebat, continuò in leonem qui ouem diripuerat, insurgẽtem eumq; prosternẽtem, & prædam iam raptam faucibus eripientem, ac baculo effugantem, intueri. At multò iucundiꝰ spectaculum hodierna die nobis in hoc Euangelio spectãdum proponitur: cum scilicet bonus ille pastor Christꝰ, qui ad Patris sui æter-

1.Reg.7.

æterni greges ſeruandos in mundum deſcenderat, leonem illum infernalem, greges inuadentem, ac miſeram ouiculam crudeliter diripientẽ, inuadit, prædam deſideratam violenter extorquet, eumq; procul à gregib⁹, ad vſq; infernale barathrum, repellit *erat Ieſus eÿciens dæmonium.* &c. Vt igitur audaciùs & ſecuriùs de expulſore hoc, deq; expulſione loquamur Spiritus ſancti auxilium, precibus gloriofiſſimæ virginis nobis rogandum eſt. Angelorum igitur conſueta ſalutatione eam ſalutemus.

AVE MARIA.

Tantum tamque immortale Carthaginenſium Dux Amilcar aduerſus ſenatum populumque Romanum odium conceperat: vt filium ſuum Hannibalem, prima vix dum verba balbutientem, iurare coêgerit, nullo ſe vmquam tempore cum Romanis pacem initurum: ſed implacabili odio, mille moleſtijs & bellis, vti parens fecerat, quacumq; ratione poſſet, terra marique, imperium eorum ſe diuexaturum. an non hoc verè ingens odium eſt? Verùm ſi à profanis hiſce hiſtorijs ad diuinas cõuerti volumus, maius ſanè & longè implacabilius inter Deum & diabolum reperiemus. Vix enim Verbum illud æternum ad mundum redimendum deſtinatum erat, quin Pater omnipotens ipsũ iurare cogat, nullo ſe vmquam æuo cum Principe tenebrarum in gratiam rediturum. *Iurauit Dominus & non penetebit eum.* O ingens & immortale odium! *Odiſti* quidem *Domine, omnes qui operantur iniquitatem,* verùm præ cæteris, ipſum iniquitatis auctorem diabolum. cuius odij ſexcenta in diuinis litteris exempla indiciaq; inuenimus.

Odium Amilcaris in Romanos.

Pſal. 109.

Pſalm. 5.

Figuræ, quibus odium Dei & diaboli deſignatur.

Numquam potuit Arca fœderis & ſimul idolum Dagon in eodem loco ſubſiſtere: ad eundem quoq; modũ, arca illa humanitatis filij Dei vix in altari

1. *Reg.* 5.

in-

fuit hoc bellum in paradiſo, cũ nimirum Pater ille æternus & Deus his Satanam verbis aggreſſus eſt: Ponã inimicitias & implacabile odium inter te & ſemen Virginis, .i. inter filium meum, quoad naturam & ſubſtantiam, & redemptorem mundi, quoad gratiam & miſericordiam. Toties quidem illos decertantes vidiſtis, modò in Dauid & Goliath, modò in Iob & Satan, modò in Dauid & Saul, modò in Iudith & Holoferne: deniq; infinitis alijs rationib. & congreſſibus. Verùm aliã vobis & inauditam figuram proferam, in qua gemellos fratres, Eſau & Iacob in matris Rebeccæ vtero video colluctantes, & calcibus ſeſe mutuò collidentes: *collidebantur in vtero eius paruuli.* Præclara profectò hiſtoria. Iacob tandem Eſau fratrẽ expulit, & inimicitiæ illæ iã ab ipſo vtero & cõceptæ, & in vitę ipſius exordio exorſę, toto vitæ tempore perdurarũt: videmus namq; in adoleſcentia eos de primogenitis litigãtes, in iuuentute de benedictione paterna, in ſenectute de ſucceſſione in hæreditatem, toto deniq; vitæ curſu inter ſe concertare & digladiari. Quid porrò vos infelices fratres hiſce veſtris certaminib. præſignatis? quàm, tu benigne qui dẽ Iacob, Verbũ illud diuinum: tuq; agreſtis Eſau, Luciferũ: fratres ambo, ambo eiuſdẽ parentis filij: verùm vnus quidem natura, alter verò creatione: vnus quidem genitus ab æterno, alter creatus à principio. Cõcluſi adhuc ambo in ſphæris cœleſtibus, non ſecus atq; illi in matris vtero, continebãtur, cùm certamen hoc inierũt: *factum eſt prælium magnum in cœlo*, & agreſtis ille Eſau, Satan ſcilicet, cœlo deturbatus eſt: ab eoq; primum tempore bellum hoc inter vtrumq; cœptum, hactenus perdurauit. In deſerto nempè de adoratione decertãt in cruce de redemptione: denique ipſe Chriſtus

Geneſ. 5.

Geneſ. 3.

1. Reg. 17.

Iob. 1. & 2.

2. Reg. 22. & 24.

Iudith. 13.

Gen. 3.

Apoc. 12.

nihil

nihil aliud toto vitæ ſuæ tempore ſpectauit, quàm inimicum hũc perſequi: & penitus exſcindere. Ecce eum iterùm in hodierni Euangelij area bellum hoc inſtaurantem. *Erat Ieſus eiciens dæmonium.* Verùm vt ex hoc regio congreſſu voluptatem aliquam haurire poſſimus: primò de eo qui eiecit, ac deinde de eiecto verba faciemus.

Luc.11.

Primò itaque eiector & expulſor ille dæmonum, filius Dei eſt, Verbum inquam carne circumdatum. Eſt infractus ille & indomitus monſtrorum debellator Hercules, qui Chimæras expugnat, Hydras domat, apros proſternit, leones Erimãthios ſuffocat. Eſt celebris ille Theſeus qui in Labyrintho Minotauros fili ductu deceptos interficit. Deniq; omiſſis fabulis poëticis eſt filius Dei, ille furiarum, monſtrorum, hydrarum, diabolorum ſcilicet, in deſerto mũdi huius, expugnator: *In hoc enim apparuit filius Dei vt diſſoluat opera diaboli.* Moyſes in Aegyptum deſcendit, vt populum à captiuitate & ſeruitute Pharaonica eriperet. ereptosq; per mare rubrum in terram promiſſionis deduceret. Ieſus Redemptor noſter, ita quoq; è cœlo in mundi huius Aegyptum deſcendit, vt nos è iugo Satanæ, quod ſubieramus infelices, eriperet, ereptosq; per rubrum Paſſionis mare traduceret, viamque patefaceret, qua ad terram æternæ promiſſionis deueniremus.

1.Ioan.8.

Exod.1.

Erat Ieſus eiciens dæmonium. Talem Scipionem requirebat cruentus hic Hannibal, talẽ Vlyſſem informis hic Polyphemꝰ: ad immenſum illũ gigãtẽ expugnandum paruus hic Dauid deſiderabatur. Fuit verè res admiratione digna, in Babylone à lapillo de monte deuoluto ingentẽ illã ſtatuã deijci & in cinerẽ redigi. Erat hoc præſagiũ, Auditores, de Ieſu Chriſto, qui toties in ſacris litteris petra appel-

3.Reg.17, Dan.2.

appellatus est, *Petra autem erat Christus*, è cœlestib. montib. descendente, & in infernale hanc statuã hodierna die ingruente, illam deiectam & in cineres redactam iri. Quid obsecro, significabat, ad sonitum clangoremque tubarum sacerdotalium, muros Ierichuntinos, qui expugnari non posse putabantur, corruere, & collabi? nisi ad vocem magni illius sacerdotum Principis, meritorumq; eius adiunctione, opera Satanæ, quæ instar muri validissima & inaccessibilia erant, solo tenus esse prosternenda. Figura. 2. Cor. 14. Ios. 6.

Habitabat olim in Aegypti fluuijs ingens draco, qui postquam aquas omnes infecisset & turbasset: tandem à Domino effugatus est, & aquis pristinus suus color & nitor redditus: ita quoq; draco ille Acherontæus, qui in Apocalypsi septem capita & decem cornua habere scribitur, iam longo temporis spatio mundi huius mari insederat, venenoq; suo ac tetro cõtagio omnes eiusdem aquas infecerat: at videte hunc hodierna die à Christo Domino expelli, & aquas pristino sapori nitoriq; restitui. Exech. 32. Apoc. 12.

Inter omnia quoque prodigiosa, quæ in Babylone olim Daniel Propheta fecit opera, hoc in præcipuis fuit, cùm scilicet idolũ Bel, quod omnes magno cultu adorabant, deiecit & penitus comminuit. Totus olim, proh dolor! orbis omnesq; adeò mortales, Satanam veluti Deum adorabant, & ecce hodie noster ille Daniel, Christus idolum hoc comminuit & expellit: quod inter omnia eius opera non profectò postremum est. Dan. 14.

Magnum sanè Sampsonis facinus fuit, & masculi atq; robusti animi indicium, cùm ad Philisthęam filiam, cui⁹ amore captus erat, descenderet, in via leonẽ suffocatis faucib. dilacerasse. At nonne mul- Iud. 14.

tò

tò iucundiorem hic hiſtoriam videmus? Samſon ẽnim noſter Ieſus Chriſtus cùm è cœlo, viliſſimæ Philiſthææ, humanæ ſcilicet naturæ amoribus tractus, eam ſibi per incarnationẽ indiſſolubili vinculo copulaturus, deſcendiſſet: leonem hunc rugientem in via offendens, eum inuaſit, ouem faucibus eius inhærentem eripuit, atq; eum tantùm non manibus ſuffocauit: *Erat Ieſus eijciens dæmonium.* Inſignis profectò expulſor!

Qui expulſus eſt, diabolus eſt.

Ad alterum concionis noſtræ punctum iam redeam⁹, & ſimul quis ille qui expellitur ſit, diſpiciamus: expulſus eſt diabolus, humani ſcilicet generis hoſtis infenſiſſimus, atq; omnis adeò mali fons & origo. Eijcitur ex hominibus è corporibus, ex animabus, ex ipſo deniq; mũdo, ad infernales vſq; abyſſos & tenebras exteriores: *Erat Ieſus eijciens dæmonium.* Nolo hic potentiam eius exponere nolo cõmemorare robur, ſcio, quidquid naturaliter fieri poteſt, eum facere facillimè, etſi non ea quę ipſam naturam excedũt. Poteſt corpora aſſumere, tẽpeſtates & procellas ciere, ſenſus fallere, artes & ſcientias edocere, mõtes deniq; trãsferre. Quidni? ab ipſis namq; Angelis mõtes illos & orbes cœleſtes moueri tradit Ariſtoteles. Poteſt torquere corpora, teſtis eſt Iob: potis eſt mentẽ turbare, expert⁹ eſt Saul: ſenſus faſcinare, Nabuchodonoſor teſtimoniũ dabit: poteſt præterea & homines interimere: exemplo ſint ſepem illi mariti Saræ: verùm omnia hæc permittente Deo. Satius itaq; mihi videtur malitiam eius, quàm potentiam deſcribere: cuius hic quoque exemplum euidentiſſimè expreſſum cernimus. Videte dœmoniacum, infelicem ſanè hominem, q̃ neſcio quo fato in nefandas eius manus incidit, trib. ab eo grauiſſimis vulneribus ſauciatum: *& illud erat mutum,* ait Lucas: *&*

Ariſt.
Iob. 2.
8. Regib. 16. & 18.
Dan. 4.
Tob. 5.

ſur-

ſurdum, ait Matthæus: *& ſurdum*, vt addit Theophylactus.

O rabiem infernalem ô crudelitatẽ verè diabolicam! Intueri hic datur tria illa antiqua vulnera quæ natura humana ãinde à primordio in paradiſo ſecundùm caput acceperat, quorũ etiamnũ cicatrices in animo geſtam⁹: excœcationẽ ſc. in animo & mente, ſiẽtium in voluntate, ſurditatem in cõcupiſcẽtia. Ecce hîc tres illas haſtas, quib⁹ cruẽtus ille Ioab, Adami cor (veluti Abſaloni) ex arbore vitę pendentis tranſfixit. Hinc diſcatis oportet, ô infelices animæ, quonam in ſtatu conſtituræ ſitis, quonam in periculo verſemini, cũ cruẽta illa bellua, vos ſub poteſtate ſua poſſidet: aures primũ obturat, linguam deinde impedit, oculos demum excæcat: imò vt nec audire, nec loqui, nec videre poſſitis: omnes namque ſenſus penitùs occupat. Egregius conceptus. 2. Reg. 18. Iud. 7. Figuræ & Allegoriæ.

Holofernes princeps militiæ regi Nabuchodoſor, in obſidione Bethuliæ omnes aquæ canales fontiumq; ſcaturigines aut obſtruxit, aut aliò deriuauit, vt hac ratione obſeſſi aquę penuria laborarent. Eodem planè modo infernalis ille Holofernes in animarũ noſtrarum agit obſidione, eodẽ vtitur ſtratagemate; ſenſus enim exteriores, qui inſtar conductuum & meatuum ſunt (*nihil eſt enim in intellectu, quod priùs non fuerit in ſenſu*) occupat: atq; ita occupat, nullum vt auxilium afferri, nullus vt extrinſecus commeatus in miſeras illas animas fame & inedia deficientes queat induci. 2. Reg. 13.

Inceſtuoſus Amnon, Thamar ſororem conſtuprare cupiens, ne quis conſcius facinoris adeſſet, omnes cubiculo coẽgit exire, peſſuloque ianuæ obdito, in conclaui infelicem virginẽ oppreſſit. Non ſecus nobiſcum fornicatorum ille princeps Satan agit; omnes namq; gratias virtutesq; expellit, ſenſuum-

ſuumque noſtrorum portis obſeratis, ſenſus ipſos inuadit, rapit & violenter ijs abutitur. Quemadmodum etiam Noë Arcam ingreſſus, confeſtim feneſtram poſt ſe occluſit, veritus ne diluuij aquæ per eamdem penetrarent: ita & dæmon, vix namque animæ noſtræ arcam intrauit, quin ſenſuum feneſtras occludat: veretur namque, ne aquæ diluuij miſericordiæ Dei in illam influant. Poſtquam Galaaditæ Ephratæos debellaſſent, omnia ſtatim vada & tranſitus Iordanis occupauêre, ne qua effugij ſpes ſupereſſet. Idipſum & diaboli moliuntur. Etenim cum ſemel animam ab ijs profligari contigerit, ſenſus confeſtim aggrediuntur, quos velut portas quaſdam & ingreſſus occupant, ne per eos anima ad cœlum confugere geſtiens, aliqua poſſit ratione aſcẽdere. An nõ præclarę hæ figuræ videntur, Auditores, quibus tyranni huius ſæuitia verſutiaq; exprimatur. Verùm enucleatius modo & ſingulatim fraudes eius peruerſitatemque detegamus.

Gen.8.

Ioan.12.

Prima, quã dæmon animæ infligit plaga, excæcatio eſt.

Primum itaque, quod anima letale vulnus accipit, eſt oculorum effoſſio, viſusque orbatio, atque id ideò, ne miſeriam calamitatemq;, in qua verſatur, cernere queat. idipſum fecêre olim Sampſoni Philiſtæi, & Sedechiæ Regi Babylonij, Ieſu Chriſto Seruatori noſtro impij Iudæi: ſcriptum eſt enim, *Et Cœperunt quidam conſpuere in eum, & velare faciem eius.* Ammonitarum tyrannus Naas, à Gabaonitis ad pacem fœdusque ineundum ſollicitatus: pacem priùs ſeſe initurum negauit, quàm omnibus oculos, tragico ſanè exemplo, & inaudita immanitate, eruiſſet. Eadem eſt Satanæ impietas, eadem omninò crudelitas: numquam aliquam animæ pacem concedet & quietem, niſi priùs eam penitùs excæcauerit.

Iudith,14.
2.Reg.25.
Marc.14.
2.Reg.11.

Diabolus aquilæ cõfertur.

Na-

Naturalium rerum ſcriptores tradunt, auium reginam aquilam, dum ceruum, qui mirabili pernicitate pedum eſt, comprehendere parat, in arenariam, aliquam deſcendere, & alarum impetu & agitatione plurimum arenæ in plumis colligere: quas cùm oppletas putat, inter cerui cornua delabi: excuſſiſque vehementer alis, oculos eius arena opplere, ita vt ille viſu orbatus per agros & inuia diſcurrens, rabie deſperationeque actus, ſeſe ex confragoſis & altiſſimis rupibus præcipitem deijciat, vbi deinde ab aquila ſemper prędę ſuperimminente deuoratur: Diabolus, Auditores, vultur quidē eſt & accipiter, atque ita ſępius in Sacris litteris nominatur: ſed ipſi aquilæ verſutia & fraudulētia par: cū enim animas noſtras inuadere parat (quæ toties ceruo comparantur, vt in Pſalmis: *Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum: ita deſiderat anima mea ad te Deus:* ceruus nēpè curſu velox: quid enim ſpiritu & mente hominis velocius? ceruus duobus communitus cornibus amorè erga Deum, & erga proximum:) aquila illa in arenariam mūdi huius ſeſe conijcit, alas puluere complet, puluere inquam honorum, dignitatum, voluptatum, & vanitatum: deinde verò inter animarum cornua intercidens, ibique alas expandens, ſuperbiam inquam, & diuitias, vanitatēque concutiens, oculos eis dignitatum, beneficiorum, honorum, omniumq; vanitatum puluere oppleti quæ cùm hac ratione oculos oppletos habent, neſciunt, prò dolor! quonam ferantur, & in interitum, exitium, horrendumque pręcipitium labuntur, quarum faucibus vbi nefanda illa auis deindè inſilierit, miſerè eaſdem ſuffocat. *Pſalm.*

Videlicet hoc cum animabus facere conſueuit, quod olim Dionyſius ille Syracuſanus purpurato

Cicero. 5. Tuscul. Damocle: cui commemoranti copias regis, opes, maiestatem, dominatus, rerum abundantiam, negantiq; vnquam beatiorem quemquam fuisse, Visne, inquit, ô Damocle, quoniã hęc te vita delectat, ipse eamdem degustare, & fortunam experiri meam? Cũ se ille cupere dixisset, collocari iussit hominem in aureo lecto, strato pulcherrimo, textili stragulo. tũ ad mensã eximia forma pueros delectos iussit cõsistere, eosq; ad nutum illius intuẽtis diligẽter ministrare, mensæ quoq; cõquisitissimis epulis extruebantur. fortunatus sibi Damocles videbatur. In hoc medio apparatu fulgentem gladiũ è laqueari seta equina appensũ dimitti iussit vt impẽderet illius beati ceruicibus. Itaq; nec pulchros illos administratores aspiciebat, nec plenum artis argentum, nec manum porrigebat in mensam, iãq; ipsæ defluebant coronæ. Deniq; exorauit tyrannum, vt abire liceret, quòd iã beatus nollet esse: eligẽs magis Damocles q̃ Dionys. esse. O verè egregiam & mysterijs refertã historiam! Eadem prorsus nobiscum agit Satan: voluptates plurimas suggerit, delicias innumeras proponit, verũ velat nobis oculos, ne eos attollentes diuinæ iustitiæ gladium ceruicib. nostris imminentem, exiguo patiẽtiæ & longanimitatis eius filo suspensũ; per horrescamus. *Nisi conuersi fueritis, gladium suũ vibrauit.* Scit enim versuta illa vulpes, si vel parũ oculos attollamus, & gladium exitium & interitũ minitantem videamus, fore vt mensam hanc quam primum deserturi, conuiuijs valedicturi, vanitates repudiaturi simus, asserẽtes, potiùs exiguitatẽ cũ securitate, quàm superfluitatem & abundantiã cum discrimine & formidine eligẽdã. Atq; hæc potissima causa est, cur nobis oculos eruat. ita quoq; Balaã olĩ cæcum reddit, qui Angelum stricto gl̃adio

Psal. 7.

mi-

minitantẽ,& vlterius tendere prohibentẽ,nequaquam videre potuit,licèt eum asinus irrationabile animal videret ô immensam igitur cæcitatem! *Num. 22.*

Diabolus animas mutas reddit,

Et verò sceleratus ille Satan præter oculorũ vsum,etiam linguæ eripit:animasq; inuadit, protinus elingues reddit,ne Deum aut Sanctos in auxiliũ inuocent. Nã quemadmodum lupus raptam ouem quamprimũ suffocat,ne balatu eius pastor excitat⁹,ad auxilium aduolet:ita quoq;lupus ille rapax animabus statim fauces occludit,ne pastorum ille Christ⁹ Iesus clamorib.gemitibus, precibusq; earum excitatus, ad iuuandum festinet, inq; ouile suum eas reducat. O infelix anima,quo in periculo &discrimine cõstituta es,cum semel hic te obmutuisse contigerit! Aeger cum loquela destitutus est, ad extremum deuenit, deq; salute eius desperandum est:tu quoq; ô anima, cùm semel linguæ vsus tibi ereptus est,cùm semel loquelam amisisti,adeò vt amplius nec orare,nec rosarium aut Horas canonicas recitare iam possis, in extremo discrimine versaris,saluscq; tua in summũ periculum adducta est;vt verè illud Dauidicũ hic vsurpare liceat: *Factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones*: id est,surdus factus sum, & mutus,lingua mea constricta est, desunt mihi voces,quibus fortunam & casum deplorem, tibiq; Domino patefaciam. *Psal. 37.*

Diabolus animas in cõfessione mutas reddit.

Verùm ante omnia in confessione animas nefandus ille parricida facit obmutescere,hic nempè ijs loquelam eripit,hic indignatur peccata patefieri: quotnam Deus immortalis, hodierna die mutos reperire est? Causidus quidẽ solidos dies in subsellijs ad rauim vsq; instar rabulæ causas declamabit:Ecclesiastes in Cathedra omnes eloquentiæ flumine in sui admirationem rapiet. Mulier tres

hebdomadas indefessa garriret etiam cæteris meliùs. At omnes illi cùm coram sacerdote veniunt, loquelam amisêre, instar piscis obmutescunt. Pudor hic prævalet, dominatur verecundia, adulteria, iniustitias, corruptelas, simonias profiteri aut confiteri, licet clanculum, erubescunt. Vnde eleganter Chrysostomus: *Pudorem & verecundiam Deus dedit peccato, confessioni verò audaciam: inuertit diabolus, & peccato præbet audaciam, confessioni verecundiam.*

Hom. 3. de pœnitent.

Refert huic rei peridoneam, licet horribilem historiam Venerabilis Beda, de nobili quodam, quì cùm diu in aula regis Angliæ, Regi & omnib. gratissimus, esset commoratus, tandem in grauissimũ morbum incidit, quod cum Rex resciuisset, decũbentem inuisit: eumque, vti pius & laudabilis vitæ Princeps, visâ morbi vehementiâ, ad peccatorum exomologesin faciendam adhortatus est, quo sibi rebusq; suis prospiceret. Quo audito æger, cui diabolus iam linguam ligauerat, regi immensas gratias egit, quòd tantam sui rationem haberet: simulq; ait nondum eam morbi vim esse, vt conscientiæ eũ suę curam gerere necesse sit. Postridie reuersus Rex & sæpiusculè deinde, idem semper repetijt: quin & obnixè petijt, vt conscientiæ suæ negotia disponeret, peccataque confiteretur. Quod cùm æger semper differret, valentiorem sese ratus quàm reuera erat, simulq; vana viuendi spe deceptus, loquelam amisit & absq; peccatorum confessione expirauit. Nolite igitur ô peccatores in confitendo obmutescere, loquimini, vociferamini, & accusate vos ipsos, quantum poteritis.

Lib. 5 hist. Anglie.

Diabolus animas surdas reddit.

Non sufficit tibi, ô animarum interfector & homicida iam inde ab orbis primordio, easdẽ cæcas, & mutas reddere, nisi etiã surdas reddas. Dux, qui

lo-

locum aliquem obsidet, vt citiùs eo potiatur, omni ratione elaborat, vt omnes viarũ aditus intercludat, nihil vt ad obsessos queat inferri. Ad eundem planè modum veteranus ille miles, validam illam animæ arcem obsidens, sensus occupat, qui instar meatuum sunt & viarum, per quos ad animam accessus patet: & ante omnia aduigilat, vt excubias in auribus collocet, ne qua concio, ne qua sancta inspiratio, aut aliqua salubris exhortatio castigatioq; ad animam obsessam, per aures ingrediatur. Custos carceris finit: quidẽ captiuos in area ac per omnia carceris loca inambulare, modò tamen repagula & ianuæ exteriores pessulo obseratæ sint. Non aliter etiam custos ille carceris infernalis, finit quidem peccatores obambulare: ridere, iocari, delicijs tempus in vasto illo mundi carcere transigere, modò portæ & aurium repagula obserata sint:

Insignis cõceptus.

Quemadmodum fures nocturni furtis & latrocinijs assueti, non priùs domos perfringunt, quàm omnes sopore depressos sciãt, veriti, ne fortè facto strepitu comprehẽdantur: verùm vbi omnes altũ dormire existimant, vt ad nullum strepitum excitandi sint, tum primùm vncos & scalas applicant, portas effringũt, arcas aperiũt, thesauros effodiũt & diripiũt. Non secus celebris ille animarũ latro, mille latrocinijs nobilis: animas rarò aggreditur quã diu excubant: verùm cũ semel eas in soporem induxerit, sensusq; fascinauerit, & in primis auditũ: tum demum fraudes manifestat, tum animam perfringit, secures & vncos admouet, & thesauros spirit...les diripiens, omnes virtutes, quæ animarum diuitiæ sunt & opes, dissipat & perdit.

Notauit Euang. hist. noctu potissimum, cum dormirẽt homines, cumq; quiesceret voces hominũq; *Matt. 14.*

Causa
Quæstio

Causa
Quæstio

Causa
Quæstio

tiæ ſtimuli vos veſtri miſereri cogant, atque ita ad conuerſionem excitent; diabolus, mundus & caro tympanis perſtrepunt, muſicis inſtrumentis, & ſymphonia, delicijs & tubis aures veſtras demulcent, vt hac auditum ratione obtundant. quidnam vobis de hac verſutia & arte videtur, Auditores?

O tempora, ô mores! ô caſum deplorandum! Omnis penè mundus hodie quaſi obſurduit, infernales cruciatus nemo ampliùs percipit, nemo de ijſdem ſollicitus eſt, nemo de morte & extremis loquentes audit, nemo, hercule nemo. O ſurditatem incomparabilem! Nihil omninò auditur de extremo iudicio, nihil de cœleſti gaudio. Itanè homines à te, Satan, ſurdos factos, & audiendi facultate priuatos? Quod porrò olim de cœlorum orbibus aſſeruêre Pythagoræi, eos harmonia quadam iucundiſsima, & ad numerum moueri, quæ ſi auribus percipi poſſet, omnes in admirationem ſui raperet: quo minus autem ea intelligatur, per tumultus & ſtrepitus, motuſque vehementiores qui in mũdo audiuntur, fieri. Idẽ mihi hic fas eſt dicere; in cœleſti habitaculo iucundiſsimã quandam harmoniã, gratiſsimum concẽtum, ſummamq; iucunditatem eſſe: verùm per ſatanam & mundum ſtare, quo minùs eadem percipere poſsimus; illi enim continuo ſtrepitu, ingenti fragore & tumultu nos ſurdos reddunt, noſtrumque auditum, ſenſus, rationemque deprauant & perdunt. Hominum ſurditas.

Tradunt Coſmographi, Nili accolas certis quibuſdam locis, propter continuum ſtrepitum, fragorem, & impetum illum vehemẽtem, quo fluuius ille montibus dilabitur, omnes propemodum ſurdos eſſe. Idem nobis de mundo dicere licet. Vehemens namque torrens & vndoſum illud ac ſpumãs mundi mare, tanto impetu ruit, vt nos miſeri, qui Inſignis conceptus.

non ad ripas, ſed in eius medio commoramur, penitùs obſurdeſcamus, nihilq; percipiamus eorum quæ in altero mundo geruntur.

Simile.

At non vidiſtis vnquam apes cùm aluearia ſua fauosque parant deſerere, ſonitu & cymbalorum tinnitu, ſtrepituque quodã diſſono ab agricolis ſiſti, & ad aluearia reuocari? Hoc eodem artificio vtitur & ipſe Satan: videns enim nos inſtar apum, fauos & mundi cauernas, vel peccata noſtra velle deſerere, & in aerem ſuſtolli, cœlumq; verſus volare; accingitur ambitione, gula, libidine, alijſque ineptijs & vanitatibus, ijſque perſtrepit, adeò vt iter noſtrum impediat, volantes ſiſtat, noſque in aluearia ſua retrahat. Hę ſunt cęcitates, ſurditates, & ſilentia, infortuniaque, quæ nobis vafer ille & nefandus hoſtis, afferre conſueuit.

Hæretici ſũt dæmoniacus, de quo in Euangelio

Quis porrò ille dæmoniacus eſt, mutus ſcilicet ſurdus & cęcus? Hęreticus ſcilicet, Sectarius, Caluiniſta; adeò enim ille cæcutit, & adeò ſtrabo eſt, vt apertiſsima quæque & maximè patentia non videat, vt nec montes in eius oculos incurrant, nec ipſa quidem Eccleſia, *Quæ mons eſt in vertice montium*: candelabrum quoque ſuper montẽ poſitum, tabernaculum in ſole collocatum. Ecquæ cæcitas eſt, Deus immortalis, ne ſolem quidem poſſe intueri! penitùs namq; cæcutit is, qui corpus Chriſti in Euchariſtia non videt, quod ibidem ea magnitudine, quantitate & ſubſtantia includitur, qua in cęlis ab angelis & beatis animabus conſpicitur, licet non eodem modo, vt Theologi loquuntur. Septem etiam Eccleſiæ Sacramenta, inſtar ſeptem candelabrorum, de quibus in Apocalyp. 1. lucentia cernere nequit.

a. 2.

O talpam oculis captum! non videt viſibile caput Eccleſiæ, Clementem ſcilicet VIII. qui inſtar

Noe

Noe arcam ſalutis in mundi huius vndis hodie dirigit & moderatur: qui inſtar Ioſephi primus à Rege in mũdi huius Aegypto dominatur. Eheu, quàm cæcus eſt, qui ſexcentos errores, falſitates infinitas, barbariſmos & ſolœciſmos innumeros, in parua illa viginti foliorum ephemeride nequit intueri? At nondum hic finis. quin etiam mutus es Caluiniſta: neque enim de ſuffragijs Sanctorum, Precibusque pro defunctis fundẽdis loqui cupis. Surdum te præterea diabolus reddidit: neque enim de Pœnitentia, de Quadrageſima, de caſtigatione corporis audire vis: occludis aures imaginib⁹, traditionibus, purgatorio, ac præſertim tremẽdo Miſſæ ſacrificio. Vos verò Epiſcopi, cùm dęmonum eijciendorum poteſtatem habeatis, hos quoque à diœceſium veſtrarum limite procul eijcite: tu verò Domine, ſi ad te nolint conuerti, procul ab Eccleſia tua eoſdem ablega.

Quamobrem Domine, redde, obſecro, viſum miſeris hiſce mundanis, vanitate mundi huius excæcatis: viſum hiſce aulæ mancipijs, qui mundum paradiſi cuiuſdam loco habent, cùm tamẽ inferno ipſo deterior, & mari ſit periculoſior: viſum miſeris hiſce mulierib. quæ ſe forma Iunones & Veneres putant antecellere, quæ ſe inſtar reginarum veſtiunt & adornant: quæ fragilem hanc pulchritudinem corporis tanti faciunt, & præ cæcitate videre nequeunt, eam non niſi florem eſſe qui manè naſcatur, meridiè flacceſcat, ac veſperi emoriatur: ac non niſi quandam picturam, quæ ad minimũ contactum corrumpatur, deleatur, & minima aduerſitate & morbo inquinetur. Aperi igitur oculos miſeris hiſce dæmoniacis, & aures ſurdis & obſtinatis peccatorib⁹, inque ſcelerũ profundo ac voragine defixis. Redde loquelã mutis, ſolue ligę

vinçu-

Vinculum miſeris pœnitentibus, vt in confeſsione liberè, ac ſine vllo impedimento, loqui poſsint: nobisque gratiam concede, vt mirabilia tua ſemper in hoc mundo deprædicemus, teque in gloria facie ad faciem contemplemur. Amen.

FERIA II. POST DOMINICAM III. QVADRAGESIMÆ.

Quanta audiuimus facta in Capharnaum, fac & hîc in patria tua Luc. 4.

FIGVRA.

Gen. 34. TAM varijs tamque grauibus Ioſeph, Iacobi patriarchæ delicium, caſibus fuit impetitus vt quamdiu in patria ſua Chanaan vixit, & in domo paterna commoratus eſt, ſemper inglori⁹, ſemper in triſtitia, ſine vllo honore vixerit, ac nulla vnquam lætiori fortuna fuerit recreatus. Gregibus ſeruandis quotidiè operam dabat, vitam plebeiam ac mechanicam agebat, à fratribus dein venundatus fuit. Verùm vbi cœlum mutauit, & in Aegypti regionē deuenit, ſummmo honore affectus, ab omnibus adoratus, ac primus à rege fuit conſtitutus. Repræſentari mihi Ioſephi huius caſib⁹ & Saluatoris noſtri caſ⁹ videntur; quamdiu enim in Bethlehē, in qua natus eſt, ſubſtitit, contēptus & inglorius vixit, ac fabri filius ſemper eſt vocitatus: verùm vbi aliò commigrauit, alioſque terminos ingreſſus eſt; honores diuinos conſecutus eſt, ac Prophetæ alicuius eximij loco habitus. Hoc ipſum porrò euidenter in Euangelio hodierno demonſtratur, quod per duas illas priores hiſtorias

hiſtorias non parũ illuſtrabitur; vbi legimus: *Nemo Propheta acceptus eſt in patria ſua.* Quod antequam latiùs deducamus, Spiritum ſanctum inuocem⁹; Deiparãq; ſalutatione Angelica ſalutemus. *Luc. 4.*

AVE MARIA.

Timantis ars & apophthegma.

FERVNT egregium & nobilem illum pictorẽ Timantem, Auditores, cùm Iphigeniæ Agamemnonis regis filiæ æmulationem, ac funebrem ſacrificij pompam in tabula vellet depingere, & iam omnium aſtantium gemitibus, ſuſpirijs, lacrymis excellenti artificio expreſsis, ad patris luctum exprimendum ſeſe accingeret, velum paternis oculis obduxiſſe, eumque obnubilaſſe; dicebat enim, dolores & luctus, quos talem patrem eo loci habere par erat, coloribus minimè poſſe adumbrari. Hodierna mihi die idem de profunda & inacceſſa diuinorum iudiciorum abyſſo dicere poſſe videor, nimirum ſatius eſſe, honeſto eam ſilentio coopertam vobis exprimere, quàm temerario & audaci conatu eandem dicendo explicare conari. Atque in frontiſpicio propitiatorij Moſaici expreſſum id videre videor.

Ita namque id efformatum erat, vt vtrinque Cherubim conſtituti, latus Propitiatorij tegerẽt, expandentes alas, & operientes oraculum, ſeque mutuò, verſis in propitiatorium vultibus reſpicerent. O diuinum & arcanum repoſitorium! ſimile te propitiatorio huic eſſe pronũtiabo: quò enim te homines & Angeli conſiderant & proſpiciunt attentiùs, eò te abſcondis ampliùs, & ab eorum oculis & mentibus te longiùs ſubtrahis. *Exod. 25.*

Vidit olim S. Ioannes in Apocalypſi in dextera ſedentis ſuper thronum librum ſcriptum intus & foris ſignatum ſigillis ſeptem, quem nemo, neque *Apoc. 5.*

in cælo,

Mar. 31. 1. Peter. 1. 21. 22. 23. 24. 25.

percipias? Tu quoque medice, de occulta quadam ægritudine, morboque inteſtino dijudicare non poſſes, niſi viſis priùs accidentibus, quæ illum conſequi ſolent. nec tu Aſtrologe de futuris, niſi ex aſtrorum aſpectu ſiderumque motu & agitatione, iudicium ferre: nec tu maieſtatis diuinæ ſcrutator, de occultis eius iudicijs quidquam, niſi per coniecturas aliquas externas aſſerere. Nemo namq; ſcit. *odio an amore dignus ſit.*

De diuinis iudicijs non niſi coniecturando iudicare fas eſt. *Eccl. 9.*

Ea tamen humanorum ingeniorum curioſitas eſt, vt inter huiuſce maris ſyrtes ſemper nauigare, ſemper circa has voragines & abyſſos natitare geſtiat: eaque hominum temeritas, vt in diuinæ maieſtatis, & iudiciorum eius atria ſeſe impudenter ſemper ingerere non erubeſcat. Quænam verò audacia eſt, ne dicam temeritas, quærere, cur hoc Deus fecerit, illud verò facere neglexerit? cur hunc Turcas inter & Mahometanos, omnium Sacramentorum vſu deſtitutum, naſci voluerit, illum verò inter Chriſtianos, & per Baptiſma in filium DEI adoptatum? quare hunc puerum ab ipſis incunabilis intermori ſinat, illum verò ſenem decrepidum ac decoctum, centeſimum annum attingere permittat? Vnde contingat, hunc adeò ſublimi, & propè diuino eſſe ingenio, illum verò ſtupido ac obtuſo? At quænam ſtultitia eſt, nec dicam inſania, etiam vlteriùs progredi, & illas Dei ab æterno præordinationes indagare, quin & dicere. Cur hic prædeſtinatus ſit à Deo, non autem ille? cur Deus Iacob elegerit; Eſau autem odio habuerit? Cur Petri fuerit miſertus, Iudæ non item? Quid eum mouerit, vt magis Adamum, eiuſque poſteritatem ad pœnitentiam admittat, & in gratiam recipiat, quàm Luciferum & angelos eius? Quid illum induxerit;

Hominum curioſitas.

vt Moy-

berrimè operatur, quique nihil aliqua coactus necessitate facit, gratiarum suarum imbrem & benedictionum influxum, non vbiuis, at vbi visum fuerit, facit descēdere. *Quanta audiuimus facta in Capharnaum.* Quot, obsecro, miracula in lege naturæ Deus fieri permisit, quæ modò exoleuerunt? Vidistis Patriarchæ fumantem Sodomam, & æstuātem Gomorrham; vidistis vehementem illum diluuij impetum, aquarumque furias in terram sæuientes: nos modò minimè videmus. *Quanta audiuimus facta?* quantam audiuimus in lege Mosaica? vidistis Prophetæ tot prodigia in Aegypto & campo Taneos; tot portenta in mari rubro; tot miracula in deserto, nihil horū omnium vidisse nos meminimus. Quin etiam videmus hic, magnum illum θαυματοῦργον Christum, qui tot in Capharnaum, ac per totam Galilæam miracula patrauit, in Nazareth patria nullum omnino patrare. Hic nempè marè, hîc abyssi sunt diuinorū secretorum; quamobrem Domine, *Reuela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua.* *Gen. 19.* *Gen. 7.* *Psal. 118.*

Cur obsecro Domine tam parcus es in miraculis patrandis? cur non in patria tua aliqua facis? anne abbreuiatæ sunt manus tuæ, anne potentia tua, an miraculorum fons ille exaruit? Docēt me scholæ Aristotelicæ Domine, *idem manens idem, semper idem operari*: & tamen cùm tu idem sis, qui hactenus fueris; eadem tua potentia & vis, quæ olim, de quo dicitur; *Tu autem idem ipse es & anni tui non deficient.* cur hic miraculis parcis? & illa in patria non ostendis? Circumscripta limitataque est. *Psalm. 101.*

Forsitan, quòd potissima Nazarenorum pars, gentium superstitionibus teneretur; miracula verò fieri non possint, vbi ipsa deest fides! & sanè præter potestatem & vim effectiuam, quam Deus

potuêre;at ſolùm flumina Iudæę,in qua verus Propheta Heliſæus commorabatur:ita quidquid in veſtra Syria & Aegypto fit, virtutis eſt expers; vnica Catholica eſt Eccleſia , vbi Ieſus Chriſtus, noſter Heliſæus reſidet,in qua miracula patrantur.

Verùm quid te Domine præterea impedit, quò minus in patria miracula edas? Audiant curioſi rerum inquiſitores, reſponſum ipſe dabit, & ſimul rationem reddet: *quia nemo Propheta acceptus eſt in patria ſua*. Sciebat ſcilicet fore, vt Nazaræi miracula in deteriorem partem interpretarentur, neue tanti, quanti oporteret, ea facerent; deinde quòd nullus vnquam apud ciues ſuos honorem, aut nomen eſſet conſecutus, aut Propheræ nomine appellatus. Sanè ipſa patria ſemper deſpexit, quos alieni & exteri ſublimarunt. Ioſeph à fratribus diuenditus eſt, & Aegyptus eum ad ſummos honores euexit. Moyſes à matre fiſcellæ ſcirpiæ impoſitus in profluentem deijcitur; & ab aliena, Pharaonis ſcilicet filia, adoptatus educatur: irridetur à ſorore, à ſuis perſecutionē paſſus eſt, quin & parum abfuit, quin lapidibus obrueretur; at ſummo apud Reges & Principes Aegypti honore afficitur. Dauid à fratribus deſpicitur, à Nabal ciue ſuo contumelias & iniurias patitur, & interea Iſraelitides & virgines Ieroſolymitanæ decem illum hominum millibus anteponunt. Daniel & Mardochæus, quos non honores in patria aliena conſecuti ſunt? Heliam Iſraelitæ proſequuntur: Heliſæus à pueris ſubſannatur, & vterque apud exteros magni æſtimatur. Hinc quoque factum eſt, vt nullum Chriſtus in patria ſua miraculum edere voluerit.

Chriſtus in patria ſua miracula non patrauit, quod nullus Propheta acceptus eſt in patria.

Gen. 40.
Exod. 2.
Num. 12.
Exod. 17.
1. Reg. 17. 25.
Dan. 5.
Eſth. 7.
3. Reg. 17.
4. Reg. 2.

Tertia ratio forſitan hæc ſit. Volebat oſtendere non ſeſe perſonarū acceptorē eſſe, in patria nimi-

Chriſtus in patria non

Edit miracula, ne personarũ videretur acceptor *Act.* 10. *Matt.* 22.

rum, & non in alijs Iudæę ciuitatibus, miracula operando. Hinc meritò de ea re Petrus Apostolus. *In veritate comperi, quia non est personarum acceptator Deus.* idipsum quoque & Herodiani affirmarunt, dicentes. *Magister, scimus, quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo, non enim respicis personam hominum.* O egregiam & diuinam sententiam! ô præclaram orationem, abesset modò hypocrisis! Idem etiã Iob Propheta ait, licèt multò apertiùs: *Deus non accipit personas Principum;* eodem vultu pauperũ respicit tabernas, Regumque turres, ac superba palatia. His quoque & similibus verbis sanctus ille & laudabilis rex Iosaphat, Iudices suos & regni præsides allocutus est: *Iob.* 31. *3 Par.* 19. *Non est apud Deũ nostrum iniquitas, nec personarum acceptio; nec cupido munerum:* ad cuius sinceritatem & integritatem vos, ô Iudices, velim respicere, & suum cuique ius tribuere, nolite muneribus & largitionibus corrumpi, sed æquali omnibus lance iustitiam administretis.

Desinite igitur temerarij & importuni diuinorum iudiciorum indagatores, contumelioſas hasce quæstiones proponere: Cur facit hoc Deus, & nó illud? cur hunc fauore, illum odio prosequitur? neque enim personarum acceptor est: noluit ideò patriam respicere, ne hæc de eo haberi posset suspicio. Si dicatis hunc ab eo saluari, & illum reprobari; scio fieri quidem posse: verùm non ideò culpandus est, quòd vel in beneuolentiam, vel seueritatem nimium propendeat. succurrit ecce æquali voluntate pauperculæ viduæ Sareptanæ, & simul Naaman Syro Principi: denique tam facilè respicit pauperes, quàm diuites: quare si eũ personarum acceptorem dicitis, iniuriam ei facitis. Verùm & alias horum verborũ expositiones proferamus: 3. *Reg.* 38.

ramus: *Domine, quanta audiuimus facta in Capharnaum fac & hic in patria tua.* Toties namque graui- 4. Reg. 18.
uiter olim peccatores illos obfirmatos puniuisti, cur non similiter hîc in patria, in Ecclesia, tempore legis Euangelicæ agis? Quomodo olim te gulosos puniuisse audiuimus, quanta audiuimus ingluuiem à te flagella sustinuisse? ob vnius pomi morsum Adamum paradiso exegisti: propter pulmentum & lentis edulium Esau reiecisti: diuitẽ illum epulonem propter ingluuiem ad inferos deturbasti: Baltassarum regem comessantem interemisti. O iustitiam, ô prodigia! Cur non & modò eadem hic in patria, nostris temporibus, in Ecclesia tua, in hac vrbe Parisiensi, in gulosos istos carniuoros, Epicureos, comedones, lurcones, & Quadragesimæ transgressores supplicia intentas.

Punitiones in gulosos.

Gen. 3.
Gen. 25.
Luc. 26.
Dan. 5.

Quanta verò ô Deus mirabilium opifex, audiuimus facta aduersus tot falsos Prophetas & præsertim aduersus illos quadringentos, quos igne cœlitùs ad Eliæ postulationẽ misso consumpsisti? adeò seuerè olim prophanos illos Esau castigasti: pe: fidis Cain tam horrendam maledictionẽ imprecatus es: persecutores iustorũ Pharaones mari rubro inuoluisti: impias & fornicatrices Iesabeles à canibus lacerari passus es: ducentas iam inde à temporibus D. Augustini hæreses cõtriuisti: graniter, licet meritò, hæresiarchas omnes hactenus puniuisti &, imprimis Arium, Lutherum, Caluinũ liosque innumeros; *fac & ea similiter in patria tua*, nostris scilicet temporibus, castiga quicquid adhuc hæreseon superest; corrige Nouatores illos ut potiùs deformatores Euangelij; castiga exemplariter, prodigiosè, & iustè falsos illos ministros nisi resipiscant. Reuertamur igitur Capharnaum, atque iterum repetamus: *Quanta audiuimus facta in Ca-*

3. Reg. 18.

Gen. 27.
Gen. 4.
Exod. 14.
4. *Reg.* 9.

Punitiones in hæreticos.

Capharnaũ Synagogam denotat.

in Capharnaum? Cùm omnes vrbis huius angulos & plateas penitùs intueor, Synagogam Iudæorum in ea videre videor, in qua videlicet Christus Iesus tot miracula operatur: ac in Nazareth patria Iesu Christi, Ecclesiam Euangelicam intueri: quam vtramq; si diligentiùs inspiciamus, meritò præ stupore & admiratione dicere poterimus: Quanta Deus bone in perfida illa Synagoga operatus es miracula, fac & nonnulla modò in Ecclesia tua; fuisti adeò liberalis in Capharnaum, & modò adeò parcus es in Nazareth. Quid vetat & alium hinc conceptum elicere? an non per hanc Capharnaum primitiua Ecclesia designari posset? de qua meritò dicere poterimus: *Quanta audiuimus facta in Capharnaum?* in ea namque miracula plurima patrata sunt. Sanctus nempe Spiritus visibiliter cœlo delapsus est, Apostoli diuersis linguis loquebãtur, mortui ad minimum iubentis nutum ad vitam redibant, gentes recẽter ad fidem Christi conuertebantur, ac mundus denique prodigijs & mirabilibus operationibus abundabat.

Miracula cur tam multa in pii tiua Ecclesia?

Cur Spiritus S. visibiliter in primitiuam Ecclesiam descẽderit.

Hæc porrò omnia ad Ecclesiæ fabricam, & progressum, fideique augmentum erant necessaria: planta hæc, quoniam adhuc fragilis & tenera erat, visibili Spiritus sancti præsentia auxilioque erat fulcienda & confirmanda, nouoque miraculorum imbre riganda. Nondum abundabat oleum & lumen in magna illa lampade, non vsque adeò latè sese extendebat: quamobrem Spiritum sanctũ visibili forma descendere fuit necesse, vt fidei oleum audaugeret flammamq; charitatis accenderet.

4. Reg. 4. Ecce vobis egregiam huiusce rei figuram. Magnus Propheta Eliseus in domo pauperculæ viduæ Sunamitidis, quæ non nisi parum olei habebat, in immensum idipsum fecit excrescere. Gerebat hæc pau-

paupercula, Ecclesiæ primitiuę typum, quæ visibili sponsi sui præsentia quodammodo viduata, parum olei, id est fidei, (quæ per oleum in parabola decem Virginibus denotatur) habebat; ad quam cùm Spiritus sanctus visibiliter, velut alter Eliseus descendisset, oleum eius aduẽtu in immensum excreuit. Apositè sanè. Nam quemadmodum viduæ huic Sunamitidi sufficientia vasa non erant, ad oleum, quod Elisæus ad eam diuertens fecit excrescere, excipiendum, adeò vt necesse habuerit eadẽ mutuò à vicinis petere: sic & ipsa Iudæa non satis fidelium, veluti vasorum, domi suæ habebat, cùm ad illam Spiritus sanctus descenderet, vt fidei oleum excipe:et: ita vt necesse fuerit à gentibus eadem mutuò petere. Hinc; *Eccè conuertimur ad gẽtes,* dicebant olim Apostoli: perinde ac si dicerẽt: Desunt tibi, ô Iudæa, vasa, quibus fidei oleum excipias: adeò namque illa multiplicatur & augetur, vt alia inter gentes vasa quærere necesse sit; de quibus dictum est: *In omnem terram exiuit sonus eorum.* O verè admirandum oleum, ô fidem, ô vasa! Ecce porrò & aliam figuram penè eandem. Elias ad viduam pauperculam in Sarepta Sidoniorum commorantem cùm diuertisset, quæ parum farinæ habebat, eandem statim auxit & in immensum fecit excrescere; *Et ex illa die, hydria farinæ non defecit, & lecythus olei non est imminutus.* Elias hic vmbra Spiritus sancti fuit, qui cùm ad primitiuam Ecclesiam veniret, quæ nonnisi parum farinæ, id est parum fidei, habebat, eandem auxit & amplificauit.

Act. 13.

Psalm. 18.

3. *Reg.* 17.

Spiritus S. quatuor vicibus in primitiuam Ecclesiam descendit.

Quanta audiuimus? quot igitur miracula in hac Capharnaum Ecclesiæ primæ vidimus? Quater scilicet Spiritus sanctus, & quidẽ visibiliter descẽdit, primò in baptismo Christi, deinde in Trãsfigura-

Ioan. 1. *Matt. 17.* *Act. 1.* tione, tertio ipso sacro Pentecostes die, Apostolis sese insinuãs: postremò verò per ipsa quæ quotidiè fiebant miracula, Christus quidem ambulat super aquas, mortuos ad vitam reuocat, tempestatibus imperat, dæmones fugat, Solis in passione deliquium causatur, ac terrã moriens facit tremere. Nam *Iudic. 16.* quemadmodum olim Samson moriens omnia cõcussit, ac Philistæorum cœnaculum deiecit, cænãtesque ruinæ inuoluit: ita quoque Samson noster, Christus, moriens terram concussit, vt mundũ vniuersum ruinæ quodãmodo inuoluere videretur.

Miracula quæ per S. Petrũ Deus præstitit.

Quanta porrò & qualia miracula ipsi fecêre Apostoli? *Quanta audiuimus.* Princeps Apostolorũ Petrus vnico verbo *a* claudum ab vtero matris facit ambulare: quin & *b* vmbra eius venientis ægros obumbrans morbos depellit. *c* Angeli eum carcere educunt: catenæ & vincula instar stupæ in manibus eius franguntur: *d* paralyticum in Lydda sanitati restituit, ac Tabitham in Ioppe ad vitam resuscitat. O res verè admirandas! Sanctus verò Apost. Paulus longè maiora adhuc patrat: ad tertiũ vsque cœlum sublimis *e* rapitur: carceri *f* miraculosè eripitur: claudo ab vtero *g* Lystris pedimiosum restituit: Pythonissã spiritu maligno *h* liberat: Eutychum *i* iuuenem ad vitam reuocat: naues in mari Cretico naufragio eripit: viperam *l* in Melita insula edomat. An non hæc verè dici possũt miracula? & tamen duorum Apostolorum tantũ sunt miracula: alia enim quis dicendo explicare queat? Atq; omnia illa in primitiua & nouitia Ecclesia contigerunt, hodie verò in nostra Nazareth paucissima fiunt huiusmodi: cùm nimirum iam fides vbique terrarum disseminata sit, & radices per omnes orbis angulos egerit.

a *Act.* 3.
b *Act.* 5.
c. *Act.* 13,
d 9e
e 2. *Cor.* 12.
f *Act.* 16.
g. *Act.* 14.
h *Act.* 16.
i. *Act.* 26.
k *Act.* 27.
l *Act.* 28.

Sed ne quid nimis. Quid? Dicerene auderetis hodierna

hodierna die nulla in Eccleſ.miracula fieri?O modicæ fidei!ô ſtulti & tardi ad credendum! aperite modò oculos ac circumſpicite,& videbitis omnia miraculis tam intra quã extra Eccleſiam eſſe pleniſſima. An non cœlorum illi motus, libratio illa terræ in medio aeris,ventorum impetus,fluxus ac refluxus maris, fulminum iacula, tonitruũ fragores,vera nobis eſſe miracula videntur?Nequaquã, dicetis;hæc enim motu quęque ſuo ſecundum naturæ ordinem, iuxta occultam naturalium cauſarum directionem voluũtur. Verùm peto nũ certa illa directio,impetus ille ordinatus,& ordo, citra miraculum fieri queant? Iam quod à quinq; annorum millibus hæc ita perdurauerint: quòd elemẽta perpetuum inter ſe bellum geſſerint,& nihilominus firma adhuc & indiſſoluta conſiſtant, quòd cœleſtes illi orbes, cœlorumq; ordines ſemper voluantur,& tam diu voluti ſint,idque citra vllũ defatigationis periculum:an non omne miraculũ videtur excedere? Sed, vt ait Auguſt. *quia ſolita ſunt,mira non ſunt.* Hæc quidẽ extra Eccleſiam; at intra Eccleſiã inferiora videbimus. Hic.ſ. mortuos ad vitã peccatores inquã,reuocari videbitis: hic ignem cœlo videbitis deſcendere,gratiam ſcilicet quæ ignis quidam ſupernaturalis eſt:hic mille miracula in vnico Ven.Euchariſtiæ Sacramento contingere.Sed diutius quàm par erat,in domo viduæ huius Sareptanæ hæſimus,ad Naaman Syri palatium iam diuertamus:ac de gratijs gratum facientibus aliquid dicamus.

Etiamnum hodie in Eccleſia fiunt miracula.

Aug.tr.24. in Ioan.

Miracula quæ quotidie in Eccleſia fiunt.

Audiuiſti iam ante ô rerum curioſe, cur & quonam modo Deus huic prophetiæ donum, illi verò ſcientię elargiatur:cur miracula faciat in Capharnaum,& non in patria Nazareth. Vidua illa Sareptana hæc omnia ad oculum oſtendit:ac princeps

Act.10. Apostolorum iam antè confirmauit dicens, *In veritate comperi, quia non est personarum acceptator Deus*, Alia iam & multò difficilior restat quęstio: Cur hunc nimirũ Deus saluet, & illum reprobet? Cur Christianis me parentib. nasci permittat, qui me in fide doceant & instituant, salutiſq; meæ rationẽ habeant: alium verò quempiam inter Saracenos, qui Baptismi proinde Sacramento nõ tingatur, extra fidem viuat, ac sine confessione tandẽ moriatur? Hic profunda & penè impenetrabilis prędestinationis abyssus est: quamobrẽ, ne forte naufragiũ hic faciam, mare hoc nolim ingredi: verùm Naamani huius tantum exemplo ostendam, hominem quacũq; demum orbis parte nascatur, siue inter Scythicos, Sarmaticosq; Getas siue inter Antropophagos, Gelonos, & Barbaros, si damnationẽ eum incurrere contigerit, non Deo, sed sibi ipsi proprięq; nequitię asscribere debere. ô bonitas incomparabilis! Et sanè verissimum est, nullam in mundo creaturam existere, quocumq; etiam loco nascatur, cui sufficientem ad salutem gratiam Deus si modò debitè ea vti velit, non elargiatur.

In quacumque orbis parte qui nascatur sibi ipsi damnationem imputet.

Habetis Christiani fidem, Iudæi legem, vos verò gentiles saltem lumen & instinctum illum naturę quibus omnibus si vnusquisq; vestrum in suo genere debitè ac ritè vti velit, nõ est dubitandum, quin Deus, quod ad salutem vestrã deesse videbatur abundè sit collaturus & suppleturus, *Signatum est enim super nos lumen vultus tui Domine*: lumen, inquam, fidei super vos, Christiani: lumen legis super vos, Iudæi: ac lumen naturæ super vos, Saraceni.

Exod.14. Peregrinemini mecũ nonnihil, Auditores, ac in Aegyptum descendite: & videbitis in exitu Israel de Aegypto, nube ignea populum ad terram vsque

Psal.4. promissionis deduci: quam reuerà nihil esse aliud dixero

Digitized by Google

dixero, quàm fidem, quæ cum per se obscura sit, & tamen certissima, nos peccato originali egressos, ad beatitudinem æternam deducit? Properemus deinde ad extremos Oriẽtis terminos, ac tres Magos stellæ ductu regnis egredi, atque in Iudæam, Christum adoraturos, descendere cõtemplabimini. *& stella antecedebat eos.* quid per hoc astrum designari putatis? aliud nihil quam fidem ipsam, aut lumen aliquod naturale, si ita mauultis. *Matth. 2*

Transeamus inde ad limites regni Israel, & videbitis Iosiam Regẽ libro legis Domini lecto vitam in meliùs commutantem. An non igitur lex ipsa ô Iudæi, ad salutem sufficit? Vultis iam aliquid de lumine naturæ delibatũ audire? Syriam petam⁹ ac domum Naaman Principis ingrediamur: in qua pauperculam Israelitidem captiuam reperiemus, quæ herum suum incitet, impellat adhortetur assiduè, vt terrâ idolorum cultrice desertâ, in Iudæam secedat, vbi manu Helizæi, Prophetæ à lepra mundari posset: *Vtinam,* aiebat *fuisset Dominus meus Naaman ad Prophetam qui est in Samaria: profectò curasset eum à lepra quam habet.* Quænam tu es ô captiua & serua? quãnã personã sustines? videris optimè mihi lumẽ naturæ internũ exprimere, quod à paganismo in captiuitatẽ redactũ, animas lepra gẽtilitatis infectas semper exstimulat, & animat, vt Syria gentilitatis relicta in Ecclesiæ Samariam se recipiant, vbi Naamanes Iordanem Baptismi intrantes, in eoq; se lauantes, à lepra spirituali emundãtur. Nulla igitur ratio subest Domine, vt tibi quis imp operet, aut iniquũ te in creaturas asserat, cum omnib. in quacunq; demũ orbis parte degant, & cõmorentur, quidquid ad salutẽ necessarium est, abundè & cumulatissimè subministres: *ita vt sint,* prout Paul. Apostolus ait, *in-* *4. Reg. 22.* *4. Reg. 2.* *Rom.*

ex-

excusabiles. Certè Gētiles & ethnici si min⁹ ad salutē peruenitis, vobis ipsis adscribite, excusari enim non potestis: habuistis namq; facem illā naturalem, cuius ope & auxilio Deum in creaturis agnoscere potestis. Quamobrē æquo animo perferte si condemnemini, & conqueri definite, sortemq; vestram deplorare: Tu verò diuinorum iudiciorū quęsitor & perscrutator, ampli⁹ dicere noli, creaturas quæ in perditionem ruūt, à Deo perdi. Videte namq; Angelos *a* in Sodoma, Mosem *b* in Aegypto, Danielē *c* in Babylone, Eliam *d* in Sarepta, Elisæum *e* in Sunam, Ionam *f* in Niniue, Christum *g* in Samaria versantem, Apostolos denique per omnes mundi angulos dispersos, vt animas ad salutē conuertant, inq; viam veritatis reuocent errantes, venire autem detrectantes quodammodo cogant, & exstimulent. Anne igitur Deus perditionis nostræ auctor est? & non potiùs nos ipsi? ipse namque *vult omnes homines saluos fieri*.

a *Gen.* 19.
b *Exod.* 5.
c *Daniel.* 5.
d 3. *Reg.* 17.
e 4. *Reg.* 4.
f *Ioan.* 4.
g *Ioan.* 4.

Et sanè tu es Domine qui Paradisi cœlestis portas reseras, totus vt mūdus omnesq; omninò mortales eas subeāt: tu qui in crucis medio mori voluisti, vt infernales ianuas confringeres, aut potiùs obserares, atq; ita ne damnaremur impedires, tu es scilicet Domine & non alius, qui fecisti omnia quæ audiuimus: qui tot miracula in Iudæorum synagoga, tot prodigia in nouitia Ecclesia patrasti, & quotidiè adhuc patras, verùm vbi, quando, & quomodo tibi visum fuerit. Tu qui gratiarum tuarum dona sine vllo personarum respectu elargiris: omnibusq; hominibus sufficientia ad salutem media sine vllo discrimine distribuis.

Quænam igitur Domine dementia, aut potiùs temeritas, est, actiones tuas examinare, iudicia inquirere & perscrutari: iustitias denique tuas velle co-

Matth. 18.

coarguere. *Iuſtus es Domine, & rectum iudiciũ tuum*: vt nihil quod opponatur queat reperiri. Quot deinde Domine nobis gratias, quot ad ſalutem media contuliſti? Baptiſmum ſcilicet, fidem, & legẽ; tot Sacramenta & diuina myſteria, tot dona ſupernaturalia: adhæc ſanctam crucem, ſanguinẽ, mortem, ac merita deniq; tua. Hanc igitur nobis gratiam, benigniſſime Ieſu concede, vt gratia tua non abutentes ſed ad ſalutem vtentes, te in hac vita colere & in altera laudare mereamur: Amen.

FERIA III. POST DOMINICAM III. QVADRAGESIMÆ.

Si peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipſum ſolum. Matth. 18.

FIGVRA.

PRæcepit olim in veteri lege Deus, vt quotieſcunq; quis in bouem aut aſinum errantem, aut in quodcunq; proximi animal per agros vagabundum incidiſſet, quamprimùm ad poſſeſſorem reduceret, ne quid ei deterius contingeret, neue periculum aliquod aut detrimentũ incurreret. Nec id quidem fruſtrà: verùm vt præceptum quod in Euangelio noſtro continetur, eidem congruere oſtenderetur. Idipſum enim hodie idem Dominus in Euangelio præcipit, præcipit inquam, vt quotieſcunq; fratrem noſtrum, & proximum, qui per animalia illa exprimitur per vitiorũ deuia errãtẽ, à virtutis via declinantẽ, & à Dei mandatis deflectentem viderimus, eiuſdẽ ſaluti ſedulò inuigilemus, fraternaq; eũ correptione corripiamus: eumque *Exod. 23.*

que diligentissimè seruantes, ad possessorem, id est ad Deum, Regem eius ac Dominum, reducamus. Ecce paucis omnẽ penè Euangelij hodierni seriẽ & contextum. Vt portò aliquid super his, quod ad vestram vtilitatem, & ad maiorem Dei gloriam cedat constituamus, ad Spiritum Paracletum confugiamus, proq; eius gratia obtinenda virginem matrem salutemus, dicentes supplices:

AVE MARIA.

Platonis Apophthegma.

Rogatus olim ab amico Philosophus Plato, quodnam ei gratum & acceptum obsequium præstari posset, respondit: Si quicquid in me vitiosum & indecens videris, liberrimè arguas & reprehendas. Christiana reuera sententia: & næ ille mihi Christiano indignus nomine, ac fide destitutus videtur, qui reprehendentem vitia reprehendit, & castigantem defectus amicè non amplectitur. Nã quemadmodum pictorum ille Deus Appelles omniũ oculis expositum volebat, quicquid pingeret, vt omnes transeuntes liberè si quos reperissent defectus, aperirent: ita quoque homines, ac præsertim Christianos, agere par est, vt ab omnib. omninò hominibus, vitam actionesque omnes inspici velint & deijudicari.

Apelles sua ob omnibus inspici & iudicari volebat.

Velleius Pater lib. 2.

Liuius Drusus eques Rom. cum propria virtute meritisq; in remp. singularibus, Tribunus plebis factus, palatiũ ædesq; superbas iuxta Capitoliũ construere vellet, & architect⁹ eo se articulo illas cõstructurum sponderet, vt omnium oculis clausæ forent, nulliusq; cõspectui paterent, ait: Quin potius siqua arte potes, ita easdem construe, vt quicquid intus agatur, totius populi oculis expositum pateat: cupio enim actiones meas in propatulo esse, vt à populo Rom. inspici & iudicari queant.

Voluit Liuius Drusus domum suam omnium oculis patere.

Di-

Dicitur Alexander Macedonum Rex (& tantum dicitur) à familia & domo ſeruum ablegaſſe quòd duodecim, quibus cum eo commoratus erat annis, nullum in rege vitium aut defectum quem reprehenderet, deprehendiſſet. Hinc diſcant Principes, omnes illos aſſentatores. & aulicos paraſitos eliminare qui tot luſtris in palatijs degentes, ſemperque eorum lateri adhærentes, nihil vnquam audent vel volunt reprehendere, ſed eorum vitijs condeſcẽdentes, peccantibus applaudunt, & profundum quodammodò ſoporem inducunt. Nõ erat eiuſdem cum hoc Alexandro conditionis Herodes Antipas: non tulit enim vocẽ illam clamantis in deſerto, Ioannem dico Baptiſtam, quæ eum de adulterio coarguebat, dicens: *Non licèt tibi Rex habere vxorem fratris tui*: hoc naturæ legibus repugnat humanis: præter rationem eſt, Dei præceptis aduerſatur: inceſtuoſum eſt: ſed nefandus ſicarius diuinam hominis vocem gladio violenter interrupit.

Alexander ſeruum repellit qui duodecim apud eum annis fuerat commoratus, ac numquam eius mores reprehendiſſet.

Marc. 6.

Sapientior longè Dauid fuit, qui ad caſtigationẽ Nathan Prophetæ, nonniſi lacrymando reſpondit ac non niſi vnico quod inter medios ſingultus & fracta voce prodibat verbulo: *Peccaui*. Eadem animi æquitas in sũmo ſacerdote Heli fuit notata, qui cùm per Samuelem à Deo reprehenderetur, aliud non reſpõdit, quàm *Dominus eſt, quod bonum eſt in oculis ſuis, faciat*. Ezechias item Rex graui caſtigatione ab Iſaia propheta, q̃ theſauros legatis manifeſtaſſet, ac diuitias vana quadam iactantia oſtentaſſet, corrept⁹, benigniſſimè ac placido vultu reſpondit: *Bonus ſermo Domini quem locutus es*: peccaui, caſtiget Deus, ecce in flagella paratus ſum.

2. *Reg.* 12.

Exempla eorum qui correctionem fraternam in bonam partem interpretati ſunt.

1. *Reg.* 3.

4. *Reg.* 20.

Diſcite igitur miſeri homunciones ac plebij, magnorum horum Regum exemplo fraternas correp-

correptiones in bonam partem interpretari, cùm Vos frater delinquentes viderit, voſque ſimiliter, quotieſcumque eũ peccantem videritis, ſimili caſtigatione in eum animaduertere memineritis. Diſcite nequaquã indignè ferre, ſed ſemper placidè, cum actiones veſtrę excutiuntur, cùm effrenati affectus puniuntur, cùm delicta veſtra caſtigantur. Diſcite peccantibus ignoſcere, ignorantes docere, delinquentes corripere, ac fraternas correctiones æquo animo ſuſtinere. Hoc namq; præcipit Deus, & hodierno Euangelio aliud non continetur: *Si peccauerit in te frater tuus vade, & corripe eum inter te & ipſum ſolum.* Hoc eius ſumma eſt ac velut compendium, aliud non complectitur, quàm correctiones, excommunicationes, & cenſuras. De vtriſq; nobis hodiernam concionem inſtituam: ac primò de correctione, ac tum de cenſuris.

Eccl. 27. Primò igitur fraterna correptio inſignis quidam actus religionis eſt, euidens pietatis ſignum, & verus Chriſtianorũ character: & ſicut lex & religio charitatem erga omnes nos habere iubet: ita & proximum corrigere, eiuſq; errata reprehẽdere. *Vnicuiq; enim Deus mandauit de proximo ſuo:* vt ſc. vnuſquiſq; proximi curam gerat, in eiusq; cõmoda inuigilet. Nam quemadmodum, qui verè tutor dici & eſſe deſiderat, prętèrquàm quod in omnia pupillorum emolumenta debeat incumbere, proſpicere etiam debet, ne quid detrimenti incurrant: ita nobis, ſi vel minimùm religio nos tangat, omni ratione aduigilandum eſt, ne animabus, quæ ſub tutela noſtra ſunt conſtitutæ, vllum detrimentum eniat. Vnde benè olim in Deuteronomio præcepit

Deut. 32. *Exod. 23.* Deꝰ: *Non videbis bouem, fratris tui aut ouem errantẽ, & prætèribis, ſed reduces fratri tuo.* In Exodo verò aliud mandatum ſimile propemodum reperitur

tur vt ſcilicet aſinus proximi qui in foueam inciderat, educeretur: aut qui ſub onere fatiſcens collabaſcebat, ſubleuaretur. Quid vobis, Auditores, omnia hæc animalia denotare vidétur, niſi curam & ſollicitudinem, quam erga proximum, animal ſcilicet rationale, nos habere par eſt? Atq; ita hoc Ioannes Chryſo. intelligere videtur, qui locum hunc interpretatur, tandē concludit: *ſi aſinus collapſus ſubleuandus eſt: quantò potius tenetur homo hominem erigere, qui cecidit?* verè igitur fraterna correctio neceſſaria eſt, ſine qua vita hæc mortalis difficulter admodum ducitur. *Hom. 1. ad pop. Antioch.*

Ante omnia verò mirum eſt, diuinum illum Platonem, qui tantùm ad naturæ ductum vitam moderabatur, tanti fraternam hanc correctionem feciſſe, eam mundo adeò neceſſariam duxiſſe, reique publicæ adeò vtilem, vt in ſua quam deſcripſit republ. aliquem ei locum aſſignauerit. Primo namque libro de legibus hanc conſtitutionem reperio, qua iubet, vt eum qui ob aliquod delictum, improbitatemq; in carcerem coniectus eſt, optimi quiq; ciuitatis ac vitæ inculpatæ viri adeant, eique benignè ac magno cū affectu peccati turpitudinem ac delicti grauitatem ob oculos ſtatuant, adq; vitæ emendationem adhortentur. O verè egregium Platonem, & ob tam diuinas conſuetudines introductas diuinum! Id verò quod Philoſophus tam laudabiliter tamque diuinè in ſuam rē-publ. introductum voluit, Chriſtus in Eccleſia etiam obſeruari mandauit, *Si peccauerit in te frater tuus, &c.* Apoſtolus Iudas, vt præcepti huius vtilitatem animis noſtris profundius imprimeret, inſignē in Epiſtola Canonica metaphoram adhibuit: *Illos* inquit, *ſaluate de igne rapientes*: perinde ac ſi dicere voluiſſet: Cùm proximū veſtrum, Chriſtia- *Plato. lib. 1. de legibus.*

Inſignis S. Iudæ Apoſtoli conceptus.

ni, peccantem videritis, quamprimùm eum corripite. diligenter ei auxilium ferte, ac flammam peccati ei⁹ veſtræ correctionis aqua extinguite: niſi enim peccato iam commiſſo quamprimùm manum ſupponatis, recta ad ignem infernalem deſcenſurus eſt: proinde vos veluti pij quidam Aeneæ, Anchiſes illos ex incendio & peccatorum flamma educite. Quanto igitur affectu erga correctionem hanc fraternam nos duci par eſt, cùm per illam animæ proximi in ſalutis portu conſtituantur? quā obrem nihil ea habere antiquius, eamque rebus

Allegoria. cęteris anteponere debemus.

Ecce vobis præclaram in veteri Teſtamento al-

Gen. 34. legoriam, quæ correptionem hanc eiuſque effecta mirabili quadam ratione ob oculos ponit, cū agreſtis Eſau multò ſtipatus equitatu, aduerſus Iacob fratrem in aciem procederet, vt eum vel inſigni aliqua clade afficeret: Iacob tam ſubito & repentino caſu conſternatus, vt ſe ſuaque ab iniuria, fratriſque libidine defenderet, omnem familiam armauit, eamque in tres turmas diſpertiuit: in prima namque duas ancillas earumque filios conſtituit: in ſecunda velut in media acie Liam omnesq; filios illius collocauit: at in extrema, quæ præſidij & valli totius exercitus loco erat, velut tutiſſima formoſam Rachelem, filiumque dilectiſſimum Ioſeph ſubſiſtere coëgit: omnia ſcilicet potiùs amiſſurus, quàm horum duorum iacturam ſubiturus: duo hæc pignora integra conſeruare malens, quàm cæteros omnes his amiſſis ſupereſſe:

Quid hic aliud edocemur, Auditores, quàm, quando peccatum, quod per crudelem & agreſtem Eſau deſignatur, ſeſe offert, nō modò bona corpuſque ipſum, ſed ipſam etiam vitam ad animę noſtrę

per

Digitized by Google

per Rachelem figuratæ, ac simul proximi, per Iosephi filium designati, conseruationem, esse nobis impendendam: cuius tanta habenda est ratio, ac si res nostra ageretur. In extremo nempè agmine, velut in securissimo ac tutissimo loco collocanda sunt cæterisque rebus anteferenda.

Fraterna correctio præceptum est, non cõsilium.

Si peccauerit ergò in te frater tuus. Non est hoc consilij modò verùm etiam præcepti: ad cuius obseruationem adeò astringimur, vt omnes omninò homines, ipsos etiam superiores, corripere & corrigere teneamur. Quid ais? Scripturis videris contraria loqui: tot enim locis aliud nobis prçcipitur, vt: *Qui tetigerit montem, morte morietur*: Qui vel minimum in superiore suo erratũ corrigere prçsumpserit, morte afficiatur ac plectatur. Quin & Oza Arcam Domini collabascentẽ sustinere ac tãtùm tangere præsumẽs, repẽtina morte punit⁹ est.

Exod.19.

2 Reg.6.

Superiores delinquentes corripere tenemur.

Nihil est, teneor enim in conscientia superiores quotiescunq; delinquerint corripere. Quidni? Teneor namq; eos diligere: ipsa autem correctio fraterna dilectionis actus est, ergò sunt corripiendi. Argumentum est in forma. Quod pluribus exemplis & sacræ scripturæ locis insinuabo. Sanctus Petrus quamuis caput &, vertex totius Ecclesiç, ac simul summus Pontifex, tamen à Sancto Paulo Apostolo correptus fuit, Heli summus erat sacerdos, totiusq; legis Mosaicæ caput. nihilominus paruus Samuel eum corripere ausus fuit. Dauid duorum regnorum, Israel scilicet, & Iuda Rex, à subdito acriter corripi sese non indignè tulit, sed præ compunctione clamauit, *Peccaui.*

Galat.2.

1.Reg.3.

2.Reg.12.

Verùm hoccine præceptum adeò rigidum est, vt omnes omninò peccantes corripere, & totum mũdum tenear reprehendere; sunt proh dolor! tot in Italia Iudçi, qui tantas tamq; horrendas in Euãge-

lium blaſphemias conuitiaque eiaculantur. Sunt tam multi in Gallia noſtra hæretici, qui tantam in peccando libertatem induerũt. Tot meretrices ac proſtitutæ libidinis fœminæ in magnis illis ſunt vrbibus. An igitur omnes hos corripiendi, vitiaq; eorum caſtigandi mihi obligatio incumbit? Nequaquam. Sed ſciendum eſt, duo eſſe præceptorum genera alia enim negatiua ſunt, & alia affirmatiua: ille ſemper & nullo non tempore obligant: vt, Non occides, Non furtum facies: numquam ſcilicet, quacunq; etiam occaſione oblata. Verùm affirmatiua non adeò ſtrictè ſeruanda ſunt neque enim omni loco, omniq; tempore parẽtes diligere aut proximo adeſſe tenemur: at tum cùm ſeſe occaſio offert.

Præceptum negatiuum & affirmatiuum.

Neque etiam ſufficit ipſos delinquentes corripuiſſe: verùm id magno cũ amore, dulcedine, charitateq; fieri debet: non verò rigidè, ſuperbè, præfractè vel auſterè. Vnde Iſodorus lib. de ſummo bono: *Qui delinquentem ſuperbo vel odioſo animo corripit, non emendat, ſed percutit*. Et ecce figuras veteri teſtamento depromptas. Vidit olim Ieremias Prophęta virgam vigilantem, quam ei Dominus oſtendebat: ô virga, virga inq; Prophetica, cũ te diligenter fuero contẽplatus, emblematicè mihi correctionem fraternam ſignificare videris, quę oculos habere debet: neq; enim proximus impetuosè, nec ſtupidè, ſed diſcretè, ſuauiterque reprehendendus eſt.

Correctio fraterna verborum ſuauitate lenienda eſt.

Ierem. 1.

Figuræ quibus fraterna correctio deſignatur.

Tam grauiter olim Deus aduerſus Moſem commotus fuit, vt eum terra promiſſionis excluſerit. Miſerum! quid commiſerat ſanctus ille Propheta, vt tam rigidè à Domino caſtigaretur? Dixerat illi nimirum Dominus, vt petram Sinai tantùm alloqueretur, *Loquimini ad Petrã, & dabit vobis aquas*, ſed

Num. 20.

Digitized by Google

ſed Moſes ſeueriùs cum ea egit, diffidens enim verbis, baculo bis eam percuſſit. Ecce huiuſce de qua agim⁹ correctionis præſagium: Non vult Deus, vt peccatores inſtar petræ obduratos corripientes, duris, ſed mollibus verbis vtamur: indignè ferens ſcilicet, cum ſeueritatis virgam adhibemus.

Ecce & aliud pro coniugatis mulieribus ac matronis exemplum. Abigail, vna de numero illuſtrium veteris teſtamenti mulierum, matrimonio cũ ſtolido & emotę mentis Nabal, licèt opulẽto, quique ſemper vinum & crapulam redoleret, contracto, adeò tamen prudẽs, ſapiens & morata extitit, vt numquam ad iracundiam commoueretur, omnesq; correptiones quibus maritum inſolentem corripiebat, tam ſcitè temperauit vt eas tempore debito & loco opportuno adhiberet. Cùm enim quadã, inter cętera, die, coniunx Nabal muſto plenus ac vino madens ſeriùs domũ reuerſus, præ rabie & ebrietate omnia comminueret, & ira exæſtuans in ſuppellectilem ſæuiret: Abigail ne verbum locuta, omnia modeſtè ferebat: ſed manè cũ iam crapulam edormiſſet, eum adijt, & data opportunitate corripuit, inſolentiaq; heſternæ grauitate ei ob oculos poſita, eum ad ſaniorem mentem perduxit. *Diluculo verò cùm digeſſiſſet vinum Nabal, indicauit ei vxor ſua verba hæc, & emortuũ eſt cor eius intrinſecus & factus eſt quaſi lapis*. Hinc diſcant vxores à coniugib. ad iracundiam excitatis, præq; furore & rabie ſæuientib. ſilenter ac patienter omnia ſuſtinere: donec furor ille deferueat, ac donec vehemens illa rabies decoquat, & tum demum opportuno tempore turpitudinem illam vitæ, inſolentiamq; ob oculos ponere, & diſſolutam illam agendi rationem arguere.

1. Reg. 25.

Pro mulieribus coniugatis moralitas.

Simile.

Quemadmodum enim tormenta bellica cùm

Rex quid ille commeruit? Indignatus autẽ Dauid, & acerbo illo casu perculsus, ait, Tantãne in regno meo indignitatem, tantam iniustitiam committi? Moriatur impius ille, auferatur ex hominũ medio sacrilegus ille & iniquus inuasor, mille cruciatib. mille tormentis omnibus denique supplicijs afficiatur. Nathan verò his à rege auditis, proprijs eũ verbis condemnare volens, ait, *Tu es ille vir qui fecisti hanc rem.* Tu scilicet sceleratus ille es, diues ille, qui cùm totũ regnum solus possideas, & pulcherrimas quasq; mulieres, tibi in vxores acceperis: & Vrias miles pauperculus vnicam tantam ouem, fœminam inquã Bethsabee, habeat, eam viro eripere & violenter extorquere præsumpsisti, eius tu honoré & animam adulterio sceleratæ & effrenatę concupiscentię volens satisfacere, interfecisti. quidnam igitur ob tam enorme facinus cõmeritus es Domine Rex? Dauid ita se constrictum & irretitũ videns, & ore proprio condemnatum, oculis in cœlum sublatis, ac genib. id terram prostratis lugubri voce clamauit, *Peccaui.* Ego sum fateor, ô Propheta, ego sum impius ille & sceleratꝰ qui mille pœnarum genera, mille mortes, mille gehennas commerui: Ego sum qui impium hoc facinus, ingens hoc delictum commisi, delictum illud sacrilegum, & infideliratis plenissimum. Itaque *peccaui.* agnosco commissum meum, totoque id vitæ tempore eluere lachrymis conabor, pro eo misericordiam supplex à Domino postulabo, pœnitentiam agam, animique amaritudinem demonstrabo.

Quomodo Nathã Propheta Dauidem regem peccantem corripuerit.

An non igitur dulcis illa Prophetæ reprehensio eiusq; prudentia, ad rem opportunè excogitata iuuentio, ad Regi peccatum suum declarandum plurimum adiumenti attulerũt? si enim magna eũ

vehementia ac ſeueritate aggreſſus fuiſſet, nihil forſitan apud excæcatum & obfirmatum animum profeciſſet, ſed capitis fortè periculum, vitæq; nõ mediocre diſcrimen adijſſet: vt Ioannes Baptiſta, qui ingenti honoris Dei zelo, magnaque animi contentione incæſtum Herodis Regis coárguens, nihil apud eum profecit, ſed oleum, & operam, ac deinde vitam perdidit. Ipſa igitur fraterna correctio cibus quidam eſt, qui dulci & ſuaui condimento parandus eſt.

4. Reg. 4.

Figura.

Vnam adhuc, veſtra bona venia, figuram mihi liceat adducere. Elizæus Propheta ſuaui ſpiritu, & tantum oſcitando viduæ filium ad vitam reuocauit, quem Giezi puer ne baculo quidem admoto, eò perducere potuit, ſeſe vt moueret. Figura quidẽ à me iam recenter excogitata, ſed quæ alioquin euidẽter demonſtret, peccatores, qui verè propter peccatum in mortem diriſſimam inciderunt, cum comminationis baculo & ſeueritate, ne minimum quidem moueri & concuti poſſint: ſola aura & ſuaui placidorum verborum ſpiritu à peccatis vitaq; praua conuerti, aut è vitiorum ſepulchro poſſe reſurgere. Hac igitur ratione in fraterna correctione ſeſe gerere oportet: magna inquam ſuauitate & modeſtia, inter te, & ipſum ſolum. Verùm ſi is qui peccauit, poſtquam peccatum eius ab alio reprehenſum fuit, nihilo tamen minus obfirmatus perſeuerat, beneq; monentem procul à ſe reijcit: ſeuerius cum eodem agendũ erit, & induẽdus rigor: extremis quippè morbis opportuna ſunt remedia adhibenda. Si emendationẽ differat aut repellat, *dic Eccleſiæ.* Huc adſis ô Caluiniſta: hæc, quæſo, verba iudicij tui lance pondera, ac cũ Chriſto Ieſu sẽtire incipe. Ille peccatorẽ refractarium & corrigi nolentẽ ad Eccleſiã iubet deferri: at tu eã mihi in-

Hippocrates lib. 1. Aphor.

Eccleſia viſibilis eſt contra opinionem hæreticorum.

in-

inuisibilẽ, in occulto positã esse, ais, negas eã sẽsib. videri aut percipi, adeò vt quonã loco sit, ignoretur. Apertè mihi Christ⁹ adeã hic accedere præcipit, eidẽ loqui, eidẽ obstinatos illos denũciare mãdat, *dic Ecclesiæ*. Domine Iesu vim à Caluinista patior, respondepro me. Sed heus, Audi dicentem Prophetã: *In sole posuit tabernaculum suum*: quasi diceret, Thronus meus, Ecclesia mea, in propatulo est, palam videtur, instar solis splẽdet, tenebras odit, & à toto mundo conspicitur. Non est igitur Caluinista, quod huic loco quicquam opponere præsumas; clarus quippè & manifestus est: nequo enim par est de re tam aperta, ita visibili, sensibili, ac palpabili, ideam Platonicam efformare, merum ens rationis constituere, merum nihil, vmbram & phantasma quoddam condere: de Ecclesia penitus physica, sensibili, aliam metaphysicam, procul à sensibus remotam, à materia secretam, plenã conceptibus Mathematicis, punctis, lineis, zeris, nugis & apinis creare; ac ita deniq; hæc omnia cõstituere, vt nõ videantur. Nugæ meræ, blasphemiæ meræ: *dic Ecclesiæ*: quando ait, præsupponit eam Dominus visibilem; & accessibilem, cùm ad eam nos mittit, vt eidem loquamur. *Psalm. 18.*

Sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus. Ecce tibi hîc gladium & fulmen excommunicationis, ecce potestatem & auctoritatem Ecclesiæ, Prælatis eiusdem concessam, quibus dicitur: *Quæcunque ligaueritis super terram, erunt ligata & in cœlis*. *Matt. 18.*

Hic igitur obseruandum est, duplicem Ecclesiæ Præsules & Antistites potestatem habere: primam quidem cum ordine Sacerdotali cõiunctam, & eidem essentialiter inhærentem, potestatem scilicet peccata in Sacramento pœnitentiæ soluendi & ligandi: deinde verò potestatem Iurisdictionis, qua Capita Ecclesiæ duplici potestate pollent.

Quid mali pariat excommunicatio.

At hic nondum finis. Sunt & alia infortunia, calamitatesque in quas excommunicationis fulmen hominem deijciat. Ex Christiano te illa Turcam, Ethnicum, & Veluti Mahometanum constituit: *Sit tibi sicut Ethnicus & publicanus*: detrudit te illa cælo, & infernali voragini immergit: Angelorũ te consortio eliminat, ac dæmonum societati ac contubernio copulat. Audite, obsecro colluuiem malorum & miseriarum Iliadem, quas funesta hæc Pandora in excommunicatos inuehit. Arcet illos templorum introitu, ac sacris locis interdicit. Tunc, tunc, inquam, vos excommunicati instar Cain, erratis & vagamini, miserè à conspectu Patris æterni, & matris nostræ Ecclesiæ, militantis scilicet, exulantes & profugi.

Tunc instar Nabuchodonosor, per solitudinem locaque deserta, in bestiarum naturam degenerantes, ac tam sublimi regno, regno nimirum cælorum, vel Ecclesia, si malitis, quæ regnum Iesu Christi est, expulsi, eiectique, dispersi vt errones palantes, discurritis. Tunc non est quòd speretis templa vos subire, aut diuinis officijs sacrisque mysterijs interesse, aut in sacra terra posse tumulari. O triste exterminium! ô exilium verè deplorandum! audite exemplum. Imperator Theodosius Magnus à beato Ambrosio Mediolanensi Episcopo sacris interdictus, octo mensium spatio templi aditu prohibitus fuit; quod adeò ei graue & acerbum videbatur, vt, teste Cassiodoro, præmœrore expiraſſet, si diutiùs in excommunicatione eum manere nereſſe fuiſſet.

Theodſ. Imper. octo mẽſes excõmunicatus fuit.

Excommunicatio à Sacramentorũ gratia & efficacia priuat ipedit, ne per sacros illos canales, diuinos illos aquæductus, aut potiùs sangui-

torum frequentationeacceț.

ſanguini-ductus, per quos pretioſus Chriſti Ieſu ſanguis à primo paſsionis fonte ad intimum vſque Eccleſiæ ſinum, dimanat ac fluit, vlla in animas veſtras gratia deſcendat. An non certo certiùs eſt, ô Philoſophi, omnia quæ hoc inferiori mundo continentur, adeò ab influxibus & motibus corporum illorum cæleſtium depẽdere, vt ſi cæleſtem illum motum ſemel deficere contingeret, omnia elementa peſſum irent,

——totaq; diſcors
Machina diuulſi turbaret fœdera mundi.

Quid ergo de anima dicendum eſt? an non illa à diuino illo motu, influxuque ſupernaturali ſacroſãctę crucis dependet, qui nobis per ſeptem Sacramenta, quæ in Eccleſia inſtar ſeptem Planetarum collucent & reſplendent, infunditur? Quid igitur miſer excommunicatus agit, quid de eo fit, qui omnibus hiſce influxibus deſtitutus eſt.

Priuat nos excommunicatio orationib. quæ fiunt in Eccleſia.

Tertiò accedit huc quòd excõmunicatio omniũ orationum & precũ, quæ in Eccleſia fundũtur meritis nos priuat. Nam omnium noſtrum, qui in Eccleſia ſumus, merita & preces cõmunes ſũt: quotquot enim in Eccleſia fideles viuimus, vnius velut corporis membra ſumus: & ipſe ſummus Pontifex omnes Cardinales, omnes Epiſcopi, tot Monaſteria Religioſis repleta, tot ſolitudines Anachoretis refertæ, vniuerſalis denique Eccleſia, tã in Gallia noſtra quàm in Hiſpania, Italia, Iaponia, Indijs, Braſilia, China, apud ipſos etiam Antipodes tam in terra quàm mari conſtituta, & quotquot vtroque polo fideles comprehenduntur, & totus demum orbis, pro nobis etiam naſcentibus orat, & nobis, ſaltem de congruo, conuerſionem ad Deũ, vt Theologi loquuntur, promeretur. Vnde vates ille & Rex Dauid: *Particeps ego ſum omniũ timentium*

Pſalm. 113.

tium te. Verùm vbi excommunicationis fulmen in nos ſemel euibratum eſt, omnium hiſce theſauris orbamur, ac nudi penitus conſtituimur.

Audite obſecro rem admirationedigniſsimam, quæque nos ad ſolum excommunicationis nomen meritò percellat. Conſueuit ipſo ſacro Paraſceues die Eccleſia pro Turcis, Iudæis, & paganorũ multitudine, gentibusq; in infidelitatis tenebris adhuc verſantibus, Deum exorare, vt illos in miſericordiæ ſinum recipiat, & amplectatur, nulla excommunicatorum mentione facta.

Per excommunicationem in diaboli poteſtatem tradimur.

O verè reformidanda excommunicatio, quot præterea in animam mala inuehere conſueuiſtis? Tradit nos illa poteſtati dæmonum, & mancipia illorum conſtituit, vt in animas noſtras pro libito ſæuire & efferaſcere, quotieſcunq; voluerint, valeant. Audite, rem exemplis confirmabo. Fornicatorem illum Corinthium, qui præter fas & nefas nefando nouercæ ſuæ concubitu ſeſe polluerat Paulus Satanæ tradidit Tantundem & Hymenæo & Alexandro fecit, de quibus ſcribit. *Tradidi eos diabolo, vt diſcant non blaſphemare.* Quin & Origenes iam à mille quadringentis annis ſcripſit; *Per eos qui Eccleſiæ præſident, Deus tradidit delinquentes in manibus inimicorum.* Quamobrem, Chriſtiane, ſi excommunicationem non perhorreſcis ſaxeus, petra durior, æneus es, ac deſperatæ ſalutis.

II *Cor.* 5.

I. *Tim.* 1.

Excommunicatio nos ſepeliri vetat.

Denique velut omnium malorum & miſeriarũ caput huc accedit, quòd ipſa excommunicatio nos iuræ ſepulturę, exequijs, iuſtiſq; ſepulcralibus priuet: neque enim par eſt eum qui viuens mortalium conſortio excluſus fuit, vllum cum mortuis commercium habere; ſed conſentaneum rationi videtur, eum, quemadmodum viuens à cęteris ſecretus

C. Sacris extrau. de ſepulturis.

fuit,

fuit, ita quoque mortuum, communi fidelium sepultura carere debere. Hinc Ioseph Patriarcha in vltimo vitæ articulo constitutus, fratres orauit, vt corpus suum in terram Chanaan secum asportarẽt neve id inter prophana Aegyptiorum corpora in Aegypto relinquerent. Quo edocemur, excommunicatos & infideles non eodem cum Christianis & veris Ecclesiæ filijs loco, sed sepultura asini esse sepeliendos, & instar Saracenorum Ethnicorumque terra condendos: *Sit tibi sicut Ethnicus & publicanus.*

Quæ cùm ita sint, fulmina, obsecro hæc, Christiani, pertimescite, excommunicationis illa vos iacula terreãt, ijsdem verò sauciatos fugite, honorem ijs nolite exhibere, eorum familiaritatem declinate, nullum cum ijs sermonem miscete; imprimis verò cum ipsis hæreticis, qui excommunicati sunt & ab Ecclesia reiecti, Sacramentorum communione priuati, omnium orationum nostrarum merito destituti, ac sepultura cõmuni penitùs indigni sunt.

Tu verò, Deus clementissime, qui nobis hodierna die præclarum hoc, & adeò necessarium, ac tãti momẽti præceptum de correctione fraterna proposuisti, concede nobis gratiam, qua id magno cũ animo, confidentiaque ac summa prudentia perficere, & ad effectum producere valeamus. Sunt, eheu Domine tot in mũdo peccatores, sed tam pauci qui eosdem corripiant, & peccantes coarguant. Toties offenderis & cõtemneris, tot in te blasphemiæ vbique locorum euomuntur, at nemo reperitur, Domine, qui causam tuam agat, ac honoris tui defensionem in se suscipiat. Non inueniuntur ampliùs Baptistæ, qui Herodes coarguant, desunt hodie Nathanes, qui adulteria Dauidibus ob oculos ponant.

ponant. Nobis igitur hũc zelum & hunc animum ſuggere, hocce vt præceptũ exequi valeamus: verùm magna cum ſuauitate ac modeſtia, non autem ſeuerè, aut rigidè; nullis prauis affectibus incitati, aut amaritudine animi inducti, ſed charitate magna commoti. Si tamen hac noſtra ſuauitate nihil efficere valeamus, præſta, vt eos Eccleſiæ tuæ denuntiemus, cui plenariam refractarioriũ excõmunicatione caſtigandorum poteſtatem contuliſti: qua nihil aut horribiliùs, aut terribiliùs, nihil timendum magis homini Chriſtiano in hac mortali vita queat contingere. Quare ab eadem nos Domine defende, nobiſque gratiam elargire, qua ſẽper in Eccleſia tua perſeuerando, tam dignè tibi in hac militanti Eccleſia ſeruire valeamus; vt mercedem in triumphanti percipiamus ampliſsimam, Amen.

FERIA IV. POST DOMINICAM III. QVADRAGESIMÆ.

Populus hic me labijs honorat, cor autem eorum longè eſt à me. Matth. 18.

FIGVRA.

CVM magnus ille Aſſyriæ Rex Nabuchodonoſor lecto reclinatus, varijs cogitationib' agitatus inſomnem noctem traduceret, ingentẽ ſubitò ſtatuam vidit, cuius caput aureũ brachia argentea, pectus æneum ac pedes lutei erant. Sępenumerò profectò ingẽtem illum coloſſũ mecum tacitus demiratus, aliud eum nihil eſſe putaui, quàm fictam illam hypocriſin, quam hodierna die in Euangelij noſtri tabella, Phariſæorum & Scriba- *Dan. 2.*

Scribarum frontibus inſcriptam depictamque videmus: populus namque hic hypocrita vaſtæ illi ſtatuæ perſimilis eſt: cuius caput ex auro ſolido compactum, lingua aurea, & aurifluas texẽs ex ore catenas: qui non niſi de Deo loquitur, vnicum Dei honorem ſpirat & ſapit. *Populus hic labijs me honorat.* Caput igitur aureum eſt; ſed pectus æneum, cor non niſi mera & ſincera malitia, nefanda flagitia intrinſecus fouet anima: *Cor autem longè eſt à me.* Quicquid exteriùs apparet, aureum eſt, verba & ſermones diuini, ac fucata agendi ratio; at interiùs adulterina ſunt omnia; & ſub auro æs viliſſimum latet, æs inquam improbitatis. An nõ igitur ſtatua illa hypocriſis eſt, magnitudine infinita & incomparabili. De cuius magnitudine plura vobis hodie dicere propoſui, ſi paracletum Spiritum priùs inuocauerimus, ac Virginem Deiparam ſalutauerimus Igitur cum Angelo dicamus.

AVE MARIA.

Inter omnia creata potiſſimum excellit hominum cor.

INTER omnia, quæ ſummus ille rerum architectus ex nihilo condidit, & in mundi huius theatro ſpectanda propoſuit, nihil eſt, quod maiorem admirationem mereatur, aut quod ſibi præ cæteris Deus ſeligat, aut complectatur ardentiùs, quàm ipſum cor hominum. Hinc in Prouerbiorum libro inter omnia humani corporis membra & cõpages, hoc vnum præ ceteris ſibi à dilecto dari poſtulat, *fili præbe mihi cor tuum.* Dein nihil eſt, quod magis ipſam diuinitatẽ repræſentet, aut propiùs ad Deũ accedat, quã hoc ipſum cor. Quemadmodum enim Deus primus ille motor eſt, qui à nullo mouetur, & tamẽ mouet omnia; ita cor membrum illud organicum eſt, quod omnia quidem in microcoſmo illo moueat & dirigat, ipſum tamen à nullo moueatur.

Nihil eſt quod magis Deum deſignet, quã cor humanum.

neatur. Ac veluti Deus quoque Prima & originalis causa est, quâ ingẽs hæc mundi machina viuat, sentiat & moueatur: ita cor regulus est, qui paruo huic mundo spiritus tum vitales, tum animales suggerat & conferat. Quamobrẽ nihil est omninò quod propiùs ad Deum accedat, eique sic gratiùs, corde humano: quod infinitis propemodum exemplis in lege Mosaica declarauit.

Voluit sibi Deus olim sanctificari omne primogenitum quod vuluam aperiret in filijs Israel, tam de hominibus, quàm de iumentis. Quo liquidò demonstrabat, inter omnia sese membra cor hominis deligere, sibique illud offerri velle, quod nostrum primogenitum est, ac primum quod in nobis viuere incipiat: nam, teste Aristotele, cor est primum viuens & vltimum moriens. *Exod. 13.*

Votum vouit Iephte Domino dicens, si tradideris filios Ammon in manus meas, quicunque primus fuerit egressus de foribus domus meæ, mihiq; occurrerit, eum holocaustum offeram Domino. Quod aliud quoque documentum est, quo edocemur, integrè cor nostrum Deo esse offerendũ & immolandum, quod nimirum primum est, quod in nobis vitam habeat. *Iud. 11.*

Celebris ille Rex Salomon lectum regium cõstruxit, sublimem & superbum, in quo infinitis perfruebatur delicijs; quemque sexaginta fortes ex fortissimis Israel ad custodiendum ambibãt. Ecce vobis in hoc lecto ad oculum ipsum cor humanum expressũ in quo si pacificus ille Rex Salomon, Deus inquam, requiescat, innumeras ibidem voluptates hauriet. Cor quippè reg.ᵒ lectulᵒ est, conopæum illud sublime, in quo Salomon noster dormiat, à sexaginta semper fortissimis strategis custoditum. Vultis eos vobis recenseam, & nomine *Cant. 3.*

quemque ſuo compellem: occurrent primò decem Dei præcepta, ac totidē Eccleſiæ, quæ ſimul viginti conſtituunt: duodecim deinde fidei articuli, & octo beatitudines; ecce vobis quadraginta; ſeptem mox ſancti ſpiritus dona, ſeptem quoque Eccleſiæ Sacramenta, ecce quinquaginta quatuor; poſtremò tres virtutes Theologicę, & tres SS. Trinitatis perſonæ, quæ eius beatitudinem explebunt; an non ſimul hi ſexaginta fortiſsimos duces conſtituent? & an non verè regius hic lectulus erit?

Num. 21. Præcepit quoque Deus Principibus & tribunis populi Iſraëlitici, vt arcam teſtamenti in medio caſtrorum, velut in loco tutiſsimo, conſtituerent: quo ijs oſtenderet, quāti cariſsimum hocce pignus faceret, vt omnia potiùs, periculum & diſcrimen ſubire cuperet, quàm Arcā ab hoſtibus diripi. Verùm erat hoc figura, qua declarabatur, cor hominum præ cæteris membris à Deo diligi, & arctiſſimè foueri: quod ipſe in medio corporis, in medio ſcilicet potentiarum naturalium, collocauit, & in medio tot ſpiritualium militum, gratiarum nimirum, donorumque ſupernaturalium conſtituit. Quocirca non eſt mirandum, Deum, cùm tantam cordis rationē habeat, tot id rebus munire & circumſepire, tot id cuſtodibus circumcingere; præſertim cùm ipſum in homine velut armamentarij quoddam ſit & arx, in qua omnes theſauri, diuitię, armaque ſpiritualia repoſita ſunt: ac tanti momēti, vt illo perdito & expugnato, de tota hominis animæque ſalute ſit deſperandum.

1. Mach. 1. Cùm gentes vicinæ, Machabæorum tempore, montem & arcem Sion inuaſiſſent, muniuerunt eā muro magno & firmo, & propugnaculis validiſſimis: ita vt eam ſibi in ciuitatem fecerint, armaque & eſcas in ea poſuerint, ſpoliaque in ciuitate agebant,

bant,illic coaceruarent. Quo quid aliud designatur, ô homo, quàm statim vt dæmones, gentes illæ barbaræ,cordis nostri arcem quæ nobis penitùs dominatur, inuasêre; hinc eos animæ gratias virtutesque expugnare, & quicquid meritum nobis afferre potest, diruere,euertere, ac dissipare:adeò vt lapis super lapidem, gratia super gratiam non remaneat,sed omnia miserum in modum destruantur.Hinc Salomon nos omnes extimulat & adhortatur, vt omni custodia cor nostrum custodiamus; idque velut arcem animæ,arcisque vmbilicum vndique communiamus, quo amisso & perdito,omnis nostra salus periculum incurrat.

Cùm ostiaria domus Isboseth purgans triticum in meridie obdormisset, sicarij domum latenter ingressi miserum Isboseth in lecto iacentẽ secundùm inguina percussêre.Idipsũ nobis euenturum proculdubiò sciamus, si in lecto voluptatis deliciarumque sternentes, cordis ianuas non occludamus,per quas homicidę,hostes nostri iuratissimi, mundus, caro, & diabolus in meridie,in medijs scilicet voluptatibus,intrantes nos obtruncant,& in pluma deliciarum miserè trucidant. Omni igitur custodia custodiamus cor nostrum. Nam quemadmodum Deus præ cæteris hunc locum carum habet,ita quoq; diabolus eidem omni ratione insidiatur, ac semper elaborat, quo eum expugnet & inuadat;modò enim eidem vallum quatuor ingentibus balistis & arietibus munitũ obijcit, suggestione scilicet,delectatione,consensu, & opere ipso;modò tres tantùm bombardas opponit, verũ prioribus non minùs metuendas,cogitationes nimirum, verba,& opera. 2. Reg. 4.

De tribus igitur hisce bombardis hodiernam concionem instituemus; idq; conformiter verbis

ipsis Euangelij, in quo de corde, cogitationibus, de
Isa. 29. verbis & operibus agitur. *Populus hic labijs me honorat*, ecce verba, *cor autem eorum longè est à me.* Ecce cor, cogitationes, & opera.

Laer. l. 1. c. 3. Quod ad primum igitur spectat. Thales Milesius interrogatus olim, num Deus vllam scelerum nostrorum, actionumque peruersarum notitiam haberet; non operum tantùm, inquit, sed etiam prauarũ cogitationum. Diuinum planè in Ethnico homine apophthegma, ac sufficiens, vt hinc Christiani & probi omnes tam malas cogitationes, quã
Isa. ipsa opera discant fugere. Docet idipsum Isa. Propheta: *Auferte malũ cogitationum vestrarum*, id est, ipsas cogitationes malas. Sunt enim illæ veluti furunculi, quas vbi semel domum nostram contigit ingredi, confestim ianuas magnis illis prædonib⁹, peccatis inquam, aperiunt: quæ animas infestant, diripiunt, & deprædantur. Ecce exempla.

Vnica cogitatio mala ingens malum creat. Lucifer ille Angelorum olim princeps, ac modò dæmonũ coryphæus, vnicam solùm in animum cogitatiunculam ambitionis, qua similis esse altissimo desiderabat, admisit: & ecce confestim magnus ille prędo superbiæ intrans, eum deprędatur, diripit, ac miseris casibus inuoluit.

Gen. 3. Primus mundi incola Adam nonnisi oculos in noxium illud ac vetitum pomum coniecit; & ecce magnus ille miles ac sicarius subintrat, & omnem ei iustitiam originalem, aliasque gratias infinitas diripit, aufert, & violenter extorquet, inque extremum exitium demergit.

Dauid Rex, cõspecta tantùm è Palatio pulchrã illam Bethsabee, qui sese lauabat, eiusdẽ quam primùm pulchritudine illectus & captus fuit: quin & eodem momento, quo furunculi illi complacẽtiæ & concupiscentiæ per oculorum fenestras cor ei⁹ ingressi

ingreſsi ſunt, nobiles duo latrones per eaſdem intrarunt, adulterium ſcilicet atque homicidium; quæ tantam in domo eius ſtragem edidere, vt totũ regnum Iuda pariter peruertere & euertere conati ſint. O infelices igitur cogitationes ac multorũ malorum ſeminatrices.

Illæ namq; calamitatum omnium malorumque ſeminarium ſunt, ac vitiorum fomenta: nam, vt philoſophi aiunt, *paruus error in principio, maximus in extremo eſſe conſueuit*, & paruum prauę cogitationis initium, magnum ſæpenumerò peccatũ producere. Venit mihi hic in mentẽ ſymboli, quod nobilis quidam huius ætatis princeps Italico ſermone inſignibus ſuis inſcripſit, *ex parua flamma, magnus ignis*. Quod de primis cogitationibus verè quoque dicere licet: paruam ſcilicet cogitationis ſcintillam, magnum ſæpenumerò calamitatum, infelicitatumque excitare incendium.

Symbolum nobilis cuiuſdam noſtri tẽporis.

Annon propter vnum iota Arianorum hæreſis ingens illud ſciſmatis incendium excitauit, quod totam Eccleſiæ noſtræ domum abſumere, & flamma inuoluere nitebatur: ipſi nãq; Chriſtũ ὁμοιούσιον id eſt, ſimiles eſſe cum Patre ſubſtantiæ, Catholici verò eundem ὁμούσιον, id eſt, conſubſtantialem Patri eſſe aſſerebant? An non quidam lapillus mõte deſcendens ingentẽ illam Nabuchodonoſoris ſtatuam in fruſta comminuit? quo nihil denotatur aliud exemplo, Auditores, quam lapillum quendã cogitationum è peccati monte deſcendentem, ſufficere, vt pulcherrima quæque ſtatua, perfectiſſima inquam, quæ in mundo reperiri queat anima, ideijciatur, & in fruſta comminuatur.

Ariani propter vnũ iota orbẽ terrarum incẽderunt.

Figura.

Inſignis conceptus.

Dixiſſe te olim parabolam memini, Domine, qua id de quo modò agimus, nõ obſcurè innui poſſe putem: *Simile eſt regnum cælorum grano ſinapis,*

quod minimum quidem est omnibus seminibus: cùm autem creuerit, magus est omnibus oleribus, & fit arbor, ita vt volucres cœli veniant, & habitent in ramis eius. Cæterùm videor mihi Domine de parabola tua alium conceptũ, haud incommodè posse cudere, & quidem penitùs cõtrarium, ac parodicè dicere: *Simile est regnum inferorum grano Sinapis.* Per regnum hoc, primam, & exiguam adhuc cogitationem intelligo: quę cùm à se quodammodo nulla sit ac nihil, statim mirum in modum excrescit, ac magnam illam peccati arborem constituit, in qua diaboli, volucres illæ rapaces, ac rapto viuentes, habitare consueuêre. Quin & axioma φ Philosophi dicere solent: *Nihil est in intellectu, quod priùs non fuerit in sensu*; hic mihi liceat vsurpare, sed alijs terminis & verbis: nihil scilicet esse in anima, quod non priùs fuerit in concupiscentia: nihil exteriùs opere ipso aut actione designari, quod non multò citiùs in cogitatione fuerit efformatum. Quocirca si opus ipsum improbum sit & iniquum, cogitationem infinitis partibus peiorem esse, consentaneũ est: modo & illud axioma verum sit: *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis tale.*

Aristot. 3. de Anima.

Aristot. 2. de Poste.

Quare suffoca in semente hanc improbam propaginem, ô homo, elide in tempore prauas hasce cogitationes, antequam excrescant, ac cursum improborum horum desideriorum siste. Occlude fores scelestis illis latrunculis, in extremã te alioqui perniciem pertrahent. Exemplo tibi sit infandus ille ac barbarus Pharao: qui, vt inimicos suos exscinderet & penitus extirparet, posteritatemque omnem deleret, parvulos omnes iussit interfici; è quibus quoniam vnicus Moses seruatus fuit, factũ est vt sibi ipsi rex exitium attulerit. Ita quoque ad peccatum eliminandum, ac nefariam illam propa-

Prauæ cogitationes initio repellendæ sunt.

Exod. 2. Allegoria.

gi:rem

ginem abolendam, paruulos eius in ipso ortu & primordio eneca, cogitationes ab anima, quampri mùm in ea nascũtur, expelle, ac diligenter aduigila ne qua subterfugiat, & inextincta maneat: sufficit namq; vnica, vt extremum periculum ac pernicie-em capiti tuo arceas.

Impius ille tyrannus Herodes, eoque nomine potissimùm notus, vt se in solio confirmaret, & à successore tutus foret, omnes paruulos etiã lactẽtes à bimatu & infra iussit interfici, adeò vt ne proprio quidem pepercerit filio. Eadem, ô homo, crudelitate sæui in te ipsum, eandem generositatem ostende, atque ad conscientiæ statum & regnũ conseruandum eneca & obtrunca prauas hasce cogitationes, interea dum tenerę sunt, & lacte delectationis eas adhuc pascis, ac ne minimæ quidem parcito. Quod qui fecerint, beati ac ter felices à vate Regio proclamantur: *Beatus qui tenebit, & allidet paruulos suos ad petram.* per paruulos hos cogitationes adhuc crudas & teneras intelligi vult, quæ ad petram, quæ Christus Dominus est (*petra autẽ erat Christus*) allidendæ & frangendæ sunt. Infignis conceptus. *Matt. 2.* *Psalm. 136.*

Hac porrò sese ratione easdem expugnasse gloriatur Augustinus, aitque se tum, cùm cogitationes expugnare animum gestiebant, & violenter irrũpere, ad crucifixi Christi pedes multis cum lacrymis postratum, easdem repulisse, & ad petram hãc illisisse. Idipsum consilium insinuare mihi videtur & Salomon in Canticis, ait enim: *Capite nobis vulpes paruulas quæ demoliuntur vineas.* Per quas, nisi diuinans fallar, cogitationes subdolas & occultas intelligit, quæ vbi semel animæ nostræ vineam intrauerint, omnia vastant, perdunt, & demoliuntur. *Cant. 12.*

Cũ populus Israel cũ Amalecitis prælio decer- Allegoria.

Exod. 17. taret, quam diu Moſes manus ad cœlum extendebat Iſrael vincebat; quando verò illas dimittebat, profligabatur, & Amalec ſuperabat. Denotare hoc mihi videtur, Auditores, tamdiu animæ noſtrę facultates in prælio, quod inter animam, Iſraelem inquam, & diabolum, ſatanam ſcilicet, quotidiè pugnatur, victoriam habere, quamdiu cor noſtrũ & voluntas, quæ inſtar Moſis eſt, cogitationes intentionesque ſurſum erigit, nihilq; aliud quàm Deum meditatur & cogitat; verùm vbi eaſdem ad terram concidere contigerit, animam quoq; profligari & debellari.

Lib. 8. Inſignis conceptus. Refert Plinius, aquilam pullos ad ſolis examen prouocare conſueuiſſe: eoſque eiuſdem radijs medio die opponere; quos qui oculo irretorto & infracto intueri potuerint, educat, ac verum fœtum exiſtimat; at ſi qui conniuent oculis, palpebraſque demittunt, & ſolares radios, vehementemq; illum ſplendorem declinant, ad terram deijcit, & adulterinos, ſuppoſitosque exiſtimat, ac veluti indignos, qui inter tam generoſam aquilarum progeniem numerentur, Ad eundem te modum agere par eſt, ô anima, aquilamq; hic imitari: omnes nãque cogitationes quas procreas, ad ſolis iuſtitiæ radios examinandæ ſunt & probandæ, & quas facem illam rutilãtem intrepidè & inconcuſsè videris poſſe intueri, rectaque ad Deum contendere, eas, educa, nutri, & foue; bonæ namque ſunt & generoſæ: verùm quarum oculi lippient, ſolem fugient ac terram aſpicient; eas deijce, eneca, occide, ad nihil enim ſunt vtiles, ſed indignę quæ in anima commorentur.

Laudari Deus vult verbis. Hactenus quidem de cogitationibus, iã ad verba veniamus, quæ cõceptuum & cogitationum ſigna ſunt, vt docti aiunt; per quæ etiam Deus vult laudari

laudari. Hinc Dauid: *Labia mea laudabunt te*, non modò cor, & cogitationes, ſed & os meum, lingua mea, oratione ſcilicet vocali. Obſeruat quoq; Ezechiel Prophera, quatuor illa animalia quæ videbat clamaſſe, *Sanctus, Sanctus, Sanctus:* quo ſignatur Deum etiam verbis à nobis laudari, & ore noſtro benedici velle: veruntamen vt cor verbis reſpondeat, nulla diſcrepantia inter cor & linguam, aut faucata quædam fictio reperiatur. Hoc ſcilicet Dominus hodie in Euangelio in Phariſæis reprehendit, dicẽs: *Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum lõgè eſt à me.* Verbis egregijs lingua populi huius reſonat, ſed cor ſiniſtra machinatur; cor multum à verbis diſcrepat. *Pſal. 62.* *Eſai. 29.*

Sæpius lingua tua, ô anicula, in templis orat & ſupplicat, & mẽs tua longiſſimè foris procul à roſario peregrinatur. Sæpius vtrumq; oculum in libro defixum habes, ô filia, & cor tuum amorib. occupatum eſt. Quoties in templo oras mercator, & mens tua in officina verſatur? Hoc nempè Phariſaico modo orare eſt, atq; hoc eſt quod Euangelium hodiernum in Phariſæis reprehendit: *Populus hic labijs me honorat, cor autẽ eorum longè eſt à me.*

Deus quærit exteriora & interiora.

Non ſufficit Deo exterior illa modeſtia, & geſtus ille ad oculum apparens, cupit etiam interiorem animi attentionem. Erat in veteri Teſtamento tabernaculum exteriùs quidem pretioſis auleis coopertum; interiùs verò ignis cõtinuò in altari collucebat, in quo mundiſſimæ victimæ Deo immolabantur. Quo denotabatur, mea quidem ſententia, virtutes exteriores, qualis eſt humilitas, deuotio, aliæque infinitæ, non ſufficere ad interius animi tabernaculum ornandum: ſi interius in animæ noſtræ altari, ignis charitatis continuò non ardeat, nec vt bona deſideria, caſtæque cogitationes in eo

offerantur; tum verò vt ſancta propoſita ibidem immolentur.

Hæc eſt illa pulchritùdo, quam ſponſus in dilecta demiratur, & deprædicat: *Ecce tu pulchra es amica mea: ecce tu pulchra es.* Quod D. Ambroſius ita interpretatur, & conuertit: *Ecce tu bona es amica mea. Ecce tu bona es:* & mox quarto capite: *Quã pulchra es amica mea, quàm pulchra es.* Nõ alia tanè de cauſa reduplicationem hanc adhibet, quàm tũ ad interiorem, tum exteriorem pulchritudinem deſignãdam. Pulchra ſcilicet es, ait idem Ambroſius, verbis,, & pulchra moribus: pulchra es bonis operibus exterius, & pulchra in anima interius, ait Gloſſa Linearis. Pulchra es, inquam, operibus (nihil enim facis quod nõ oculis meis ſit lõgè gratiſſimum:) & pulchra verbis (neq; enim ſodales tuas filia Ieruſalẽ, inuitare deſinis, vt incarnationis meæ myſteriũ euulgent) vt interpretatur D. Thomas. Intelligas deniq; vtcũq; volueris, ſemper inde efficies, animam quę per ſponſam hanc deſignatur, vt à dilecto ſuo Deo diligi queat, duplici pulchritudine enitere debere; interiore ſc. quoad intentiones & cogitationes; exteriore verò quo ad verba & pietatem extrinſecus declarandam. Ecce figuras quot habere collibitum ſit.

Exod. 25. *Figura.*

Præcepit olim Deus Arcam Teſtamenti, in qua decalogi tabulæ aſſeruabantur, intus & foris auro mũdiſſimo cooperiri: vt declararet nimirũ, animã quæ tabulas legis diuinæ, præcepta ſcilicet Dei inuiolatè ſeruare deſiderat, auro charitatis interius in corde, & exterius in ore effulgere oportere: illic cogitando, hic verò loquendo. Quid hic igitur de illis imaginum crucifixorumq; baſiatoribꝰ, ne dicam voratoribus dicendum eſt, qui ſex horarũ ſpatio eodem in templo labia quaſi orãtes mouebunt, oculis

oculis voluẽt, ludicros geſtus efformabunt: qui vbi è templo domum redierint, deteriores ſunt diabolis, aliud nihil machinantes, quàm vt proximũ aliqua ratione & arte incautum circumueniãt, & decipiant. Non poſſum quin eos ſemper ſtatuis Babylonicis conferam, quarũ propheta Baruch meminit, quæ exterius quidem auro & argento coopertæ erant, verùm interius, vt aiebat, à ſerpentib. erodebantur. Ita quoq; hi exterius quidẽ ſanctiſſimi eſſe, imò veri ſancti, & diui, atq; aurei penitus & argentei videntur, cum reuera ſint peſſimi: non fateor, homicidæ: de adulterio aut fornicatione ne minimus quidem apud eos eſt ſermo, alijs non sũt ſcandalo: at interius ſerpentes, viperæ echidnæ & dracones ſunt, auaritiæ, ambitionis, vſurarum veneno oppleti, omnia virulenta ſunt introrſum, ac prẽter praua deſideria, & impudicas cogitationes nihil apparet.

Lueulentus conceptus.

Baruch. 6.

Erant antiquitus Aethiopum palatia ſplendida & magnifica, exteriusq; luxum quẽdam regium oſtentabant: quæ tamen à Mauris nigris inquilinis incolebantur: Ijs palatijs hypocritas eſſe dico quã ſimillimos. Exteriùs namq; nil niſi bonitatem, humilitatem, & patientiam præ ſe ferunt: cùm illorũ interiora non niſi Mauri, Aethiopes, ac nigerrimi diaboli inhabitent. An non meminiſtis inter cẽteras aues, quarum vſum & eſum Deus populo ſuo olim interdixit, & cygnum numerari? nonne hoc mirum cuiquam videatur, cùm præſertim cygnus auis ſit pulcherrima, plumis inſtar niuis albentib⁹, ac cantus ſuauiſſimi? exterior, fateor, forma peregregia eſt, ac plumẽ plurimi fiunt, at caro eius atra eſt, ſaporis ingratiſſimi, palatoque omninò inſipida degeſtuque difficilis. Egregium hoc hypocritæ, qui ab hominibus velut immundus repudi-

Alius non inferior.

andus

quemque ſuo compellem: occurrent primò decem Dei præcepta, ac totidē Eccleſiæ, quæ ſimul viginti conſtituunt: duodecim deinde fidei articuli, & octo beatitudines; ecce vobis quadraginta; ſeptem mox ſancti ſpiritus dona, ſeptem quoque Eccleſiæ Sacramenta, ecce quinquaginta quatuor; poſtremò tres virtutes Theologicę, & tres SS. Trinitatis perſonæ, quæ eius beatitudinem explebunt; an non ſimul hi ſexaginta fortiſsimos duces conſtituent? & an non verè regius hic lectulus erit?

Num. 21. Præcepit quoque Deus Principibus & tribunis populi Iſraëlitici, vt arcam teſtamenti in medio caſtrorum, velut in loco tutiſsimo, conſtituerent: quo ijs oſtenderet, quāti cariſsimum hocce pignus faceret, vt omnia potiùs, periculum & diſcrimen ſubire cuperet, quàm Arcā ab hoſtibus diripi. Verùm erat hoc figura, qua declarabatur, cor hominum præ cæteris membris à Deo diligi, & arctiſſimè foueri: quod ipſe in medio corporis, in medio ſcilicet potentiarum naturalium, collocauit, & in medio tot ſpiritualium militum, gratiarum nimirum, donorumque ſupernaturalium conſtituit. Quocirca non eſt mirandum, Deum, cùm tantam cordis rationē habeat, tot id rebus munire & circumſepire, tot id cuſtodibus circumcingere; præſertim cùm ipſum in homine velut armamentariū quoddam ſit & arx, in qua omnes theſauri, diuitię, armaque ſpiritualia repoſita ſunt: ac tanti momēti, vt illo perdito & expugnato, de tota hominis animæque ſalute ſit deſperandum.

1. Mach. 1. Cùm gentes vicinæ, Machabæorum tempore, montem & arcem Sion inuaſiſſent, muniuerunt eā muro magno & firmo, & propugnaculis validiſſimis: ita vt eam ſibi in ciuitatem fecerint, armaque & eſcas in ea poſuerint, ſpoliaque in ciuitate agebant,

bant,illic coaceruarent. Quo quid aliud designatur, ô homo, quàm statim vt dæmones, gentes illæ barbaræ,cordis nostri arcem quæ nobis penitùs dominatur, inuasêre; hinc eos animæ gratias virtutesque expugnare, & quicquid meritum nobis afferre potest, diruere,euertere, ac dissipare:adeò vt lapis super lapidem, gratia super gratiam non remaneat,sed omnia miserum in modum destruantur.Hinc Salomon nos omnes extimulat & adhortatur, vt omni custodia cor nostrum custodiamus; idque velut arcem animæ,arcisque vmbilicum vndique communiamus, quo amisso & perdito,omnis nostra salus periculum incurrat.

Cùm ostiaria domus Isbosethpurgans triticum in meridie obdormisset, sicarij domum latenter ingressi miserum Isbosethin lecto iacentẽ secundùm inguina percussêre.Idipsũ nobis euenturum proculdubiò sciamus, si in lecto voluptatis deliciarumque stertentes, cordis ianuas non occludamus,per quas homicidę,hostes nostri iuratissimi, mundus, caro, & diabolus in meridie,in medijs scilicet voluptatibus,intrantes nos obtruncant,& in pluma deliciarum miserè trucidant. Omni igitur custodia custodiamus cor nostrum. Nam quêadmodum Deus præ cæteris hunc locum carum habet,ita quoq; diabolus eidem omni ratione insidiatur, ac semper elaborat, quo eum expugnet & inuadat;modò enim eidem vallum quatuor ingentibus balistis & arietibus munitũ obijcit, suggestione scilicet,delectatione,consensu, & opere ipso;modò tres tantùm bombardas opponit, verũ prioribus non minùs metuendas,cogitationes nimirum, verba,& opera. 2.Reg. 4.

De tribus igitur hisce bombardis hodiernam concionem instituemus; idq; conformiter verbis

ipſis Euangelij, in quo de corde, cogitationibus, de
Iſa.29. verbis & operibus agitur. *Populus hic labijs me honorat*, ecce verba, *cor autem eorum longè eſt à me.* Ecce cor, cogitationes, & opera.

Laer.l.1.c.3. Quod ad primum igitur ſpectat. Thales Mileſius interrogatus olim, num Deus vllam ſcelerum noſtrorum, actionumque peruerſarum notitiam haberet; non operum tantùm, inquit, ſed etiam prauarũ cogitationum. Diuinum planè in Ethnico homine apophthegma, ac ſufficiens, vt hinc Chriſtiani & probi omnes tam malas cogitationes, quã
Iſa. ipſa opera diſcant fugere. Docet idipſum Iſa. Propheta: *Auferte malũ cogitationum veſtrarum*, id eſt, ipſas cogitationes malas. Sunt enim illæ veluti furunculi, quas vbi ſemel domum noſtram contigit ingredi, confeſtim ianuas magnis illis prædonib⁹, peccatis inquam, aperiunt: quæ animas infeſtant, diripiunt, & deprædantur. Ecce exempla.

Vnica cogitatio mala ingens malum creat. Lucifer ille Angelorum olim princeps, ac modò dæmonũ coryphæus, vnicam ſolùm in animum cogitatiunculam ambitionis, qua ſimilis eſſe altiſſimo deſiderabat, admiſit: & ecce confeſtim magnus ille prędo ſuperbiæ intrans, eum deprędatur, diripit, ac miſeris caſibus inuoluit.

Gen.3. Primus mundi incola Adam nonniſi oculos in noxium illud ac vetitum pomum coniecit; & ecce magnus ille miles ac ſicarius ſubintrat, & omnem ei iuſtitiam originalem, aliasque gratias infinitas diripit, aufert, & violenter extorquet, inque extremum exitium demergit.

Dauid Rex, cõſpecta tantùm è Palatio pulchrã illam Bethſabee, qui ſeſe lauabat, eiuſdẽ quam primùm pulchritudine illectus & captus fuit: quin & eodem momento, quo furunculi illi complacẽtiæ & concupiſcentiæ per oculorum feneſtras cor ei⁹ ingreſſi

ingreſsi ſunt, nobiles duo latrones per eaſdem intrarunt, adulterium ſcilicet atque homicidium; quæ tantam in domo eius ſtragem edidere, vt totũ regnum Iuda pariter peruertere & euertere conati ſint. O infelices igitur cogitationes ac multorũ mao rum ſeminatrices.

Illæ namq; calamitatum omnium malorumque ſeminarium ſunt, ac vitiorum fomenta: nam, vt philoſophi aiunt, *paruus error in principio, maximus in extremo eſſe conſueuit*, & paruum prauę cogitationis initium, magnum ſæpenumerò peccatũ producere. Venit mihi hic in mentẽ ſymboli, quod nobilis quidam huius ætatis princeps Italico ſermone inſignibus ſuis inſcripſit, *ex parua flamma, magnus ignis*. Quod de primis cogitationibus verè quoque dicere licet: paruam ſcilicet cogitationis ſcintillam, magnum ſæpenumerò calamitatum, infelicitatumque excitare incendium.

Symbolum nobilis cuiuſdam noſtri tẽporis.

Annon propter vnum iota Arianorum hæreſis ingens illud ſciſmatis incendium excitauit, quod totam Eccleſiæ noſtræ domum abſumere, & flamma inuoluere nitebatur: ipſi nãq; Chriſtũ ὁμοιούσιον id eſt, ſimiles eſſe cum Patre ſubſtantiæ, Catholici verò eundem ὁμούσιον, id eſt, conſubſtantialem Patri eſſe aſſerebant? An non quidam lapillus mõte deſcendens ingentẽ illam Nabuchodonoſoris ſtatuam in fruſta comminuit? quo nihil denotatur aliud exemplo, Auditores, quam lapillum quendã cogitationum, è peccati monte deſcendentem, ſufficere, vt pulcherrima quæque ſtatua, perfectiſſima inquam, quæ in mundo reperiri queat anima, deijciatur, & in fruſta comminuatur.

Ariani propter vnũ iota orbẽ terrarum incẽderunt.

Figura.

Dixiſſe te olim parabolam memini, Domine, qua id de quo modò agimus, nõ obſcurè innui poſſe putem: *Simile eſt regnum cælorum grano ſinapis,*

Inſignis conceptus.

quod minimum quidem est omnibus seminibus: cùm autem creuerit, magus est omnibus oleribus, & fit arbor, ita vt volucres cœli veniant, & habitent in ramis eius. Cæterùm videor mihi Domine de parabola tua alium conceptũ, haud incommodè posse cudere, & quidem penitùs cõtrarium, ac parodicè dicere: *Simile est regnum inferorum grano Sinapis.* Per regnum hoc, primam, & exiguam adhuc cogitationem intelligo: quę cùm à se quodammodo nulla sit ac nihil, statim mirum in modum excrescit, ac magnam illam peccati arborem constituit, in qua diaboli, volucres illæ rapaces, ac rapto viuentes, habitare consueuêre. Quin & axioma ꝙ Philosophi dicere solent: *Nihil est in intellectu, quod priùs non fuerit in sensu*; hic mihi liceat vsurpare, sed alijs terminis & verbis: nihil scilicet esse in anima, quod non priùs fuerit in concupiscentia: nihil exteriùs opere ipso aut actione designari, quod non multò citiùs in cogitatione fuerit efformatum. Quocirca si opus ipsum improbum sit & iniquum, cogitationem infinitis partibus peiorem esse, consentaneũ est: modo & illud axioma verum sit: *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis tale.*

Aristot. 3. de anima.

Aristot. 2. de Poste.

Quare suffoca in semente hanc improbam propaginem, ô homo, elide in tempore prauas hasce cogitationes, antequam excrescant, ac cursum improborum horum desideriorum siste. Occlude fores scelestis illis latrunculis, in extremã te alioqui perniciem pertrahent. Exemplo tibi sit infandus ille ac barbarus Pharao: qui, vt inimicos suos exscinderet & penitus extirparet, posteritatemque omnem deleret, paruulos omnes iussit interfici; è quibus quoniam vnicus Moses seruatus fuit, factũ est vt sibi ipsi rex exitium attulerit. Ita quoque ad peccatum eliminandum, ac nefariam illam propa-

Prauæ cogitationes initio repellendæ sunt.

Exod. 2. Allegoria.

gi rem

ginem abolendam, paruulos eius in ipso ortu & primordio eneca, cogitationes ab anima, quampri mùm in ea nascũtur, expelle, ac diligenter aduigila ne qua subterfugiat, & inextincta maneat: sufficit namq; vnica, vt extremum periculum ac perniciem capiti tuo arcessas.

Impius ille tyrannus Herodes, eoque nomine potissimùm notus, vt se in solio confirmaret, & à successore tutus foret, omnes paruulos etiã lactẽtes à bimatu & infra iussit interfici, adeò vt ne proprio quidem pepercerit filio. Eadem, ô homo, crudelitate sæui in te ipsum, eandem generositatem ostende, atque ad conscientiæ statum & regnũ conseruandum eneca & obtrunca prauas hasce cogitationes, interea dum tenerę sunt, & lacte delectationis eas adhuc pascis, ac ne minimæ quidem parcito. Quod qui fecerint, beati ac ter felices à vate Regio proclamantur: *Beatus qui tenebit, & allidet paruulos suos ad petram.* per paruulos hos cogitationes adhuc crudas & teneras intelligi vult, quæ ad petram, quæ Christus Dominus est (*petra autẽ erat Christus*) allidendæ & frangendæ sunt. Insignis conceptus. *Matt. 2.* *Psalm. 136.*

Hac porrò sese ratione easdem expugnasse gloriatur Augustinus, aitque se tum, cùm cogitationes expugnare animum gestiebant, & violenter irrũpere, ad crucifixi Christi pedes multis cum lacrymis postratum, easdem repulisse, & ad petram hãc illisisse. Idipsum consilium insinuare mihi videtur & Salomon in Canticis, ait enim: *Capite nobis vulpes paruulas quæ demoliuntur vineas.* Per quas, nisi diuinans fallar, cogitationes subdolas & occultas intelligit, quæ vbi semel animæ nostræ vineam intrauerint, omnia vastant, perdunt, & demoliuntur. *Cant. 12.*

Cũ populus Israel cũ Amalecitis prælio decer- Allegoria.

Exod. 17. taret, quam diu Moſes manus ad cœlum extendebat Iſrael vincebat; quando verò illas dimittebat, profligabatur, & Amalec ſuperabat. Denotare hoc mihi videtur, Auditores, tamdiu animæ noſtrę facultates in prælio, quod inter animam, Iſraelem inquam, & diabolum, ſatanam ſcilicet, quotidiè pugnatur, victoriam habere, quamdiu cor noſtrũ & voluntas, quæ inſtar Moſis eſt, cogitationes intentionesque ſurſum erigit, nihilq; aliud quàm Deum meditatur & cogitat; verùm vbi eaſdem ad terram concidere contigerit, animam quoq; profligari & debellari.

Lib. 8. Inſignis conceptus. Refert Plinius, aquilam pullos ad ſolis examen prouocare conſueuiſſe: eoſque eiuſdem radijs medio die opponere; quos qui oculo irretorto & infracto intueri potuerint, educat, ac verum fœtum exiſtimat; at ſi qui conniuent oculis, palpebraſque demittunt, & ſolares radios, vehementemq; illum ſplendorem declinant, ad terram deijcit, & adulterinos, ſuppoſitosque exiſtimat, ac veluti indignos, qui inter tam generoſam aquilarum progeniem numerentur. Ad eundem te modum agere par eſt, ô anima, aquilamq; hic imitari: omnes nãque cogitationes quas procreas, ad ſolis iuſtitiæ radios examinandæ ſunt & probandæ, & quas facem illam rutilãtem intrepidè & inconcuſsè videris poſſe intueri, rectaque ad Deum contendere, eas, educa, nutri, & foue; bonæ namque ſunt & generoſæ: verùm quarum oculi lippient, ſolem fugient ac terram aſpicient; eas deijce, eneca, occide, ad nihil enim ſunt vtiles, ſed indignę quæ in anima commorentur.

Laudari Deus vult verbis. Hactenus quidem de cogitationibus, iã ad verba veniamus, quæ cõceptuum & cogitationum ſigna ſunt, vt docti aiunt; per quæ etiam Deus vult laudari

laudari. Hinc Dauid: *Labia mea laudabunt te*, non modò cor, & cogitationes, sed & os meum, lingua mea, oratione scilicet vocali. Obseruat quoq; Ezechiel Propheta, quatuor illa animalia quæ videbat clamasse, *Sanctus, Sanctus, Sanctus:* quo signatur Deum etiam verbis à nobis laudari, & ore nostro benedici velle: veruntamen vt cor verbis respondeat, nulla discrepantia inter cor & linguam, aut faucata quædam fictio reperiatur. Hoc scilicet Dominus hodie in Euangelio in Pharisæis reprehendit, dicēs: *Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum lōgè est à me.* Verbis egregijs lingua populi huius resonat, sed cor sinistra machinatur; cor multum à verbis discrepat. *Psal. 62.* *Esau. 29.*

Sæpius lingua tua, ô anicula, in templis orat & supplicat, & mēs tua longissimè foris procul à rosario peregrinatur. Sæpius vtrumq; oculum in libro defixum habes, ô filia, & cor tuum amorib. occupatum est. Quoties in templo oras mercator, & mens tua in officina versatur? Hoc nempè Pharisaico modo orare est, atq; hoc est quod Euangelium hodiernum in Pharisæis reprehendit: *Populus hic labijs me honorat, cor autē eorum longè est à me.*

Deus quærit exteriora & interiora.

Non sufficit Deo exterior illa modestia, & gestus ille ad oculum apparens, cupit etiam interiorem animi attentionem. Erat in veteri Testamento tabernaculum exteriùs quidem pretiosis auleis coopertum; interiùs verò ignis cōtinuò in altari collucebat, in quo mundissimæ victimæ Deo immolabantur. Quo denotabatur, mea quidem sententia, virtutes exteriores, qualis est humilitas, deuotio, aliæque infinitæ, non sufficere ad interius animi tabernaculum ornandum: si interius in animæ nostræ altari, ignis charitatis continuò non ardeat, nec vt bona desideria, casti æque cogitationes in eo

oculis voluẽt, ludicros geſtus efformabunt: qui vbi è templo domum redierint, deteriores ſunt diabolis, aliud nihil machinantes, quàm vt proximũ aliqua ratione & arte incautum circumueniãt, & decipiant. Non poſſum quin eos ſemper ſtatuis Babylonicis conferam, quarũ propheta Baruch meminit, quæ exterius quidem auro & argento coopertæ erant, verùm interius, vt aiebat, à ſerpentib. erodebantur. Ita quoq; hi exterius quidẽ ſanctiſſimi eſſe, imò veri ſancti, & diui, atq; aurei penitus & argentei videntur, cum reuera ſint peſſimi: non fateor, homicidæ: de adulterio aut fornicatione ne minimus quidem apud eos eſt ſermo, alijs non sũt ſcandalo: at interius ſerpentes, viperæ echidnæ & dracones ſunt, auaritiæ, ambitionis, vſurarum veneno oppleti, omnia virulenta ſunt introrſum, ac prẽter prana deſideria, & impudicas cogitationes nihil apparet.

Lutulentus conceptus.

Baruch. 6.

Erant antiquitus Aethiopum palatia ſplendida & magnifica, exteriusq; luxum quẽdam regium oſtentabant: quæ tamen à Mauris nigris inquilinis incolebantur: Ijs palatijs hypocritas eſſe dico quã ſimillimos. Exteriùs namq; nil niſi bonitatem, humilitatem, & patientiam præ ſe ferunt: cùm illorũ interiora non niſi Mauri, Aethiopes, ac nigerrimi diaboli inhabitent. An non meminiſtis inter cæteras aues, quarum vſum & eſum Deus populo ſuo olim interdixit, & cygnum numerari? nonne hoc mirum cuiquam videatur, cùm præſertim cygnus auis ſit pulcherrima, plumis inſtar niuis albentib⁹, ac cantus ſuauiſſimi? exterior, fateor, forma peregregia eſt, ac plumæ plurimi fiunt, at caro eius atra eſt, ſaporis ingratiſſimi, palatoque omninò inſipida degeſtuque difficilis. Egregium hoc hypocritæ, qui ab hominibus velut immundus repudi-

Alius non inferior.

andus

andus eſt,emblema eſt;exterior namq; eius agendi ratio laudem promeretur,plumæq; virtutum fucatarum & mentitarum omnium oculis placent, at caro eius interiorque homo ſordent,& inſipida ſunt.

Quàm multos hodie,Deus clemẽtiſſime, cygnos reperire eſt:quàm multos nimirum Phariſęos:quã multos Religioſos albis veſtitos,cygnos veſte,cygnos voce imitantes:quorũ tamẽ anima hypocriſi deturpata eſt? Quàm multi,proh dolor! Eccleſiaſtici ſunt,qui niueis quidẽ ſuperpelliceis exterius induti incedunt, quorum corda ſimoniæ fuligine inquinata ſunt? Quot etiam mulieres reperire eſt, quę albicantes,& farina infectas comas geſtãt, quæ tamen eas naturâ inſtar mulierũ per agros & deſerta euagantium(Aegyptias nominamus) nigras habent,& corui plumas? Tot deniq; in orbe reperiuntur,qui coram hominibus ſanctitatem quandam Angelicam induiſſe videntur,qui tamen in oculis diuinę Maieſtatis diabolis lõgè ſunt deteriores, Hic vos velim recordari eorum de quib. in Euangelio legimus,qui licèt dæmones è corporibus fugarint, res futuras prædixerint, voce Angelica verbum Dei promulgauerint, tantaq; in mũdo fecerint, vt Saraphini quidam mortales viderentur, à Deo tamen, nõ obſtantibus miraculis, condemnati & æterno incendio traditi fuerunt. Qui fruſtra clamabũt: *Domine nonne in tuo nomine prophetauimus?* Erãt hi veri hypocritę, ſimiles ijs de quibus Dominus in Euangelio dicit: *Populus hic labijs me honorat:cor autem eorum longè eſt à me.* qui quidem Phariſęi vocem Iacob, at manus habebant Eſau,ac veri hypocritæ erant. Exteriora enim tantùm curabant: exteriores quaſdam ablutiones & purificationes corporis ſpectabant, de interna ne hi-

Matth.7. Phariſæi de exteriori tantùm erãt ſoliciti.

hilum laborabant: videbant feſtucas in oculis aliorum, ac trabes oculis proprijs inſidẽtes ne videbant quidẽ. Quotidie Dei mandata tranſgrediebãtur, & ad naturę legem viuere recuſabant: & ecce hodie Apoſtolos reprehendunt, quod traditiones obſeruari ſolitas non obſeruent: *Quare diſcipuli tui tranſgrediuntur traditiones ſeniorum?* Ecce hic certium concionis noſtræ mẽbrum, de operibus ſcilicet, deq; occaſione traditionum: in quo ad vos præſertim ô hæretici mea tela dirigentur, vos inquam traditionum hoſtes acerrimos.

Traditiones duplices ſunt: Apoſtolicæ. & Eccleſiaſticæ.

Principiò igitur ſtatuendum eſt, duo traditionum eſſe genera: alias quidem, quas Apoſtolicas nuncupamus, & alias, quas Eccleſiaſticas. Illa ſunt documẽta quædam & obſeruationes, circa viuẽdi rationem, aut doctrinam quas Apoſtoli ex SS. Domini ore auditas, aut Spiritus Sancti ſuſpiratione cognitas, ſcriptis non prodidêre, ſed viuo vocis oraculo Eccleſiæ ſuisq; ſucceſſoribus tradidêre. Hæ verò ſunt certa quædam doctrinæ capita, ad fidem aut vitæ rationem ſpectantia, quæ fideles diuturna quadam conſuetudine obſeruata approbarunt, ac continua ſerie & catenata ſucceſſione in Eccleſia de manu in manum tradita, per multos annos inuiolatè cuſtodierunt: quæ tamen non ab ipſis Apoſtolis ſed ab antiquis Patrib. profecta, diuturna ſucceſſione ad noſtra vſq; tempora deſcenderunt in eoq; ab Apoſtolicis traditionibus diſcrepant, quod non à primis fontibus, Apoſtolis videlicet, neue adeò longè petita ſint, ſed vel à SS. Patribus, ab Eccleſiaſtica ſanctione, vel ſummis deniq; Pontificibus, immediatè originem ducant.

Traditiones Apoſtolicæ duplices.

Ipſę iterum Apoſtolicæ bifariam diuiduntur: aliæ namque meræ ſpeculatiuæ ſunt & theoreticæ: quæ ſcilicet ſolùm doctrinam & fidem ſpectant: ve

mi-

nimirũ eſt, ſcire perſonarum in Sacroſancta Trinitate diſtinctionem relatiuè fieri: Virginem matrem ſemper virginem permãſiſſe: Chriſtum Dominum eam Sacraméti Confirmationis, Ordinis, atq; Extremæ vnctionis materiam inſtituiſſe, quã hodie in Eccleſia adhibemus: omnes hæ traditiones Apoſtolicæ primi generis ſunt: nihil enim eorum apud Euangeliſtas ſcriptum reperitur.

Aliæ verò practicę, & ad mores ſpectantes: vt paruulorum Baptiſma, aquæ benedictæ vſus, ipſa Sacroſanctæ Crucis adoratio, imaginum & Sãctorum cultus, tonſura clericalis, altarium conſecratio, aliæq; plurimæ. Quæ omnes traditiones Apoſtolicæ ſunt, voce in Eccleſia relictæ, ac verbis traditæ, nec ſacris litteris expreſſæ.

Quomodo probetur traditiones eſſe.

Huic igitur fundamento, valida propugnacula inædificabo: mihiq; credatis velim, multas traditiones Apoſtolicas eſſe, cum circa fidem, tum etiã mores quæ in nullo ſcripturæ loco, nec obſcurè quidem expreſſæ leguntur. In primis, ſacra Biblia, verum & ſincerum verbum Dei eſſe: Euangelium S. Matthæi, ſanctum, authenticum, & canonicum eſſe: quòd tamen, licèt nullis id ſcripturæ verbis declarari poſſit, indubitatè per traditiones acceptum credimus: vnde neceſſariò fatendum eſt traditiones aliquas in Eccleſia eſſe. Deinde quòd paruuli baptizandi ſint, ac ſacro fonte tingendi, non verò grandiores, nullis ſcripturæ teſtimonijs oſtẽdi poteſt: cum potius inde colligi queat neminem niſi credentẽ baptizari poſſe: quod in paruulis locum habere minimè poteſt, quippè qui nondũ credunt, cum tinguntur: *Qui crediderit & baptizatus fuerit*, &c. nihilominus paruulos baptiſmo tingimus iam inde ab vtero materno: & vnde hoc niſi à ſacris traditionibus profectum eſt?

Multa credimus quæ tamen ſcripta non ſunt.

Ecce

Ecce tibi & alium ictum vehementem admodum, ô traditionum hostis, quẽ, ne tibi traditiones esse, ad oculum demonstret, impedire nequeas. Scribit in Epistola ad Hebræos Paulus, summum in veteri lege Pontificem sanguine populi capita aspersisse: ac simul meminit lanæ & hyssopi, quorum omniũ ne minima quidem in veteri Testamẽto reperitur mẽtio, licèt diligenter id & accuratè hæretici singula peruolutantes, quæsierint. Vnde hæc igitur hausisti Paule? Ecquis hanc te cæremoniam edocuit? Traditio est, Auditores, mera traditio est. Idẽ Paul⁹ in Actis Apostolorũ, ait dixisse olim in vita Dominum: *Beatius est magis dare, quàm accipere:* quod tamẽ nusquam in vllo Euangelistarum legitur: ergò à traditione eũ id accepisse dicẽdum est.

Heb. 2.

Act. 20.

Quid? nihilnè igitur recipere vultis, nisi quod sacris litteris apertè proditum est? cur ergò ait Ioãnes multò plura Christum & dixisse, & fecisse quę non sint scriptis tradita. Audite verò, quid Paulus Thessalonicensibus scribens dicat: *State* inquit, *ac tenete traditiones, quas accepistis siue per sermonẽ, siue per Epistolam.* itẽ alibi: *sicut tradidi vobis præcepto tenete.* Duobus annorum millibus homines in naturali lege degẽtes traditionib. vsi sunt, nullisq; scriptis ea, quę ad Dei cultum spectabant, cõprehendebantur: nihil præter traditiones erat: & nouum tibi & peregrinum penitùs, ne dicam ineptũ videtur, si præter sacras scripturas, multorũq; scripta, traditiones aliquas seruemus? O hypocritæ! similes planè vos estis Pharisæis hisce, traditiones quidẽ recipere nõ audetis, & tamẽ enormes & horribiles blasphemias, quibus similes nullæ vnq; auditæ sunt, admittere & laudare, imò credere nõ reformidatis: credere s. Deum omnis mali peccatiq; causam & auctorem esse, Christũ in cruce pẽden-

2. Thes. 8.

2. Cor. 11.

Hæretici similes Pharisæis.

dentem desperabundum ad patrem clámasse: ac Virginem Deiparam à cæterarum mulierum conditione non differre.

Hæc tuta conscientia, absque vllo remorsu, admittere nõ timetis, cùm tamen aquam lustralem, signi crucis impressionem, benedictionemq; omnem concedere, non audeatis? O Hyprocritæ, ô Pharisæi! Deum ore & verbis colere & honorare videmini, cor vestrum procul ab eo remotum est. Hos igitur Christiani euitate, ac velut pestem terrimam fugite.

Tuque Pater Aeterne, qui nobis esse contulisti qui filium tuum vnigenitum ad nostri redemptionem in mundum descẽdere permisisti, quiq; nobis animã, qua in hoc mundo honorarémus ac seruiremus, elargitus es: concede, obsecro, eam nobis gratiam, vt id sine fuco, sine simulatione, sine fictione vlla præstare possimus: da, vt cogitationes semper sanctę sint, verba sincera, atque opera nulla contagione aut peccati macula inquinata. Deniq; vt & cogitationibus, & verbis, & operib. colamus, nec modò externa tibi agendi ratione instar Phariseorum, sed interna simul honorem exhibeamus: idq; tanta humilitate, fide & sanctitate, vt quod merendi hic nobis materia extitit, idipsum, postquam debitum tibi in terra cultum, honorem & obsequium præstiterimus: in supernis domicilijs gloriæ sit, nosque ad tui conspectum in æterna beatitudine perducat Amen.

FERIA

FERIA V. POST DOMINICAM III. QVADRAGESIMÆ.

Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus.
Luc. 4.

FIGVRA.

STatim vt arcâ fœderis à Dauide Rege à Cariathiarim in ciuitatem Ieruſalem delata, in domo Obededom Leuitæ collocata fuit, plurimis eum, totamque eius familiam benedictionibus & fœlicitatibus cumulauit: *Et habitauit arca Domini in domo Obededom Gethæi tribus menſibus, & benedixit Dominus Obededom, & omnem domum eius.* videtur hoc mihi figura fuiſſe eiuſce rei quam in Euangelio legimus hodierno. Cernas hic enim Arcâ teſtamenti, ſacram inquam *Ieſu Chriſti* humanitatẽ Arcam Noe, quæ nos omnes à damnationis diluuio tutata eſt: Arcam illam fœderis & reconciliationis, per quam Patri æterno reconciliati, in gratiam redijmus: veram denique Arcam, quæ quàmprimũ vt domum Petri, non quidem Leuitæ, ſed Leuitarũ, Sacerdotum & Apoſtolorum Principis intrauit: eam benedictionibus, fauoribus, gratijs, miraculiſque cõpleuit. Enucleatus rem explicabo, poſtquam ſanctum Pneuma inuocauerimus, ac Nympham illam Deiparam, cum Paranympho Gabriele ſalutauerimus. Simul igitur in genua prouoluti recitemus. AVE MARIA. 2. Reg. 6.

Conſul ille vigilantiſſimus, ac Reipub. ſtudioſiſſimus Quintus Metellus, cui parem Roma vix habuit: cum Carthago à Scipione expugnata ac deuicta diceretur, omniſque idcirco populus gaudio ac lætitia efferretur: in pleno ſenatu neſcire ſeſe dixit, Dictum Metelli.

plus ne boni an detrimenti vrbis illius excidium reipu. Romanæ esset allaturū: quoniam vt pacem restituendo profuisset: ita Annibalem submouendo nonnihil obfuisset. Video quidem, ait, per infidæ huius vrbis cineres & ruinam, nobis pacem ac rerum tranquillitatem partum iri: verum simul vereor, ne tam exercitato & indomito milite, Annibale scilicet, ac tam acri æmulo liberata, iuuentus nostra torpeat otio, ac delicijs indormiens in somnum resoluatur: eo namque sublato, qui iuuentutem in armis exercebat, bellis, tubarum clangoribus, laboribusq; subeundis assuefaciebat, ac populi Rom. virtutem excitabat, fore auguror, eorum virtus & fortitudo otio ac voluptatibus reddita torpidior, deferueat & consenescat.

Appius Claudius vtilius esse dixit bellū pace.

Eiusdem omninò opinionis fuit & Appius Claudius, magnæ quoq; auctoritatis vir: cum plus emolumenti ac splendoris Senatui populoq; Rom. bellis quàm pace & rerum tranquillitate diceret accedere: otium namq; quàm negotium melius ei cōmitti, ac potentia imperia agitatione rerum, ad virtutem capessendam excitari, nimia quiete in desidiam resolui. Idipsum mihi post Romanos hoc dicere liceat: tribulationum scilicet incendia, ac molestiarum turbines magis ad animæ salutem, quam Zephyros prosperitatum, auraſq; deliciarum conferre. quod liquidò Deus olim ostendit, cum filiorum Israël hostes numquam radicitus voluit euellere: sed semper eis aliquos rebelles ac seditiosos reliquerit, qui bellum mouerent, eorumq; virtutem ac robur semper præliando exercerent: vt in Pentateucho ac Mosi libris sæpius, videre est.

Gen. 7.

Docet nos idipsum & natura, cum mundi machinam c..sq; generationes nonnisi bellis & dissensionibus, quæ inter ipsa elementa perpetuò sunt, videmus

mus ſubſiſtere: adeò vt ſi vel minimo temporis ſpatio cum ſe mutuò in gratiam redirent, omnia quæ hic habemus aut videmus peſſum irent: ac frigida miſcerentur calidis, humentia ſiccis, vnde non niſi ingens confuſionis chaos eſſet emerſurum. Quo reuera edocemur, animam ſine tribulationum, quas Deus ei interdum immittit, impetu non poſſe ſubſiſtere: ſed nihil illi aut vtilius aut commodius accidere poſſe. Hinc propheta regius: *Bonum quia humiliaſti me*, quod Aug. vertit, *Quia tribulaſti me.*

Elementorũ diſſenſio mundi machinam conſeruat.

Pſal. 118.

Pſal. 89.

Hoc verò non niſi de ſeipſo dixit Dauid: videamus quid de omnibus in cõmuni Sanctis ſcripſerit: *Lætati ſumus pro diebus quibus nos humiliaſti: annis, quibus vidimus mala.* Paulus quoq; Apoſtol. vas illud electionis ſingulari quadam ratione id inſinuauit, Deoq; immenſas agit gratias, quòd ſibi Angelum ſatanæ dederit, qui perpetuò colaphos ei impingeret, & hac ratione impediret, ne fortè propter reuelationes, quas interdum ei Dominus immittebat, factus elatior, ab humilitatis tramite deflecteret: *Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ. Angelus ſatanæ, qui me colaphizet.* Perinde eſt ac ſi dicere voluiſſet, inquit Ambr: Quoniam ad tertium vſque cœlum ſublatus ſum, & aduſque paradiſi interiora admiſſus, vbi vidi arcana, quę non licet homini loqui: ne fortè tantæ proſperitatis recordatio me inſolentem reddat, aut arrogantem: Angelus tribulationis mihi datus eſt, qui me humiliet, affligat, ac tantum dejiciat, quantum me forſitan ſuſtollere cuperem.

Tribulationum vtilitas.

2. *Cor.* 12.

Quemadmodum aquæ diluuij poſt multas tempeſtates & procellas, tandem arcam Noë in montibus Armeniæ collocarunt: adeò vt quo aquæ magis intumeſcerẽt, eò arca nubib. redderetur vicinior: *ſa* *Gen.* 7. *ctumq; eſt diluuiũ quadraginta diebus ſuper terram &*

Allegoriæ.

multiplicatæ ſunt aquæ, & eleuauerunt arcam in ſu-
Iob vlt. *blime à terra.* Ad eundem modum & aquæ tribulationum, quæ poſt plurimos toleratos labores & moleſtias, animas tandem in montibus cœleſtibus ſiſtunt: quò enim crebrius & frequentius inſurgunt, quò & animæ propius ad cœleſtem gloriam accedunt. Quam ſublime, illæ Iob verum patientiæ exemplar euexeruſt? duplò ſanè ſublimiùs, quàm eius opes & facultates erant. *Omnia reddita ſunt illi duplicia.* Exclamem igitur, & verè quidem, ſanctas tribulationes, ac verè diuinas afflictiones! vos namque peccatorum noſtrorum virgæ & flagra eſtis, vos examina patientiæ, pietatis fomenta, vos vera prædeſtinationis indicia. Vos denique eſtis, per quas merita noſtra excreſcunt, & nimium quantum augentur.

Præclarus conceptus. Marc. 13. Scribitur in Euangelio: *ſimile eſt regnum cælorum fermento, quod acceptum mulier abſcondit in farinæ ſatis tribus.* quod cùm attentius mecum ipſe voluo, tribulationes verum hoc fermẽtum eſſe comperio, quæ naturâ quidem acerbæ ſunt, tres tamen maſſas faciunt fermenteſcere & augeri: caſtigant nimirum peccata, examinant patientiam, ac meritis augmentum tribuunt. an non hæc tria farinæ ſata eſſe videntur?

Datur reactio in patiente. Docent Philoſophi quandam in rebus, quæ ab alio quid patiuntur, reactionem inueniri: adeò vt quantum agens natura eas deſtruere & perdere moliatur, tantum illæ viciſſim ac reciproce è contra agant ad naturam ſuam conſeruandam.

Hoc apertiſſimè in anima locum habet: nam pro menſura quá tribulationes & afflictiones perfert, patientiam & meritum pro reactione oppoſita habet: ita vt patiendo promereatur, & pro promerendo ſimul patiatur. O verè egregiam reactionem!

Conſi-

Conſolamini igitur qui moleſtijs varijs obruimini,& afflictionibus vndiq; expoſiti viuitis: conſolamini inquam qui tribulamini, & iniurias æquo animo toleratis: & hoc animis veſtris penitus infixum hæreat,plus vobis patiendo, quam benè agendo meritorum accedere. Inſolens hoc & nouum cuiquam videatur,quod tamen ita ſeſe habere certo certius eſt. Ipſæ namq; Domini Ieſu Chriſti actiones,opera admirabilia quidem fuêre,at ſi cum paſſione eius ſupplicijſque & cruciatibus quos pertulit, eadem comparemus, longis hæc interuallis operum merita antecedẽt. Admiramini eius ieiunia, labores, miracula, Euangelizandi ardorem obſtupeſcite,per me quidem liceat: at ſi paſſionem eius contemplemini, nihil in ea quod non ſummam admirationem mereatur,reperietis.

Plus Patiẽdo quàm agendo promeremur.

Suffragatur mihi hic Paulus Apoſt: qui non tam actiones quàm paſſiones,nec iniuria,ponderat: *Nõ ſunt*, inquit, *condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam.* Non dicit, *actiones* ſed *paſſiones*, quòd has maioris eſſe momenti exiſtimaret.Ne igitur nouum vobis,ô animæ, videatur, ſi Deus interdum dilectis,ſibiq; cariſſimis grauiſſimas ærumnas, diuturnos morbos,ac tribulationes aſſiduas: perſecutionem Iobo, cæcitatem Tobiæ,tempeſtatem Apoſtolis,mortem Lazaro,& in hodierno Euangelio febrim Petri ſocrui immittat. De eo lectio Euangelij hodierna die agit: *Surgens Ieſus de ſynagoga, intrauit in domum Simonis: ſocrus autem Petri tenebatur magnis febribus, &c.* De ægra hac ac febriente fœmina nonnihil loqui mihi hodie eſt animus, ac deinde morbum eius ac febres examinabimus.

Rom.9.

Nõ eſt mirandum ſi Deus dilectis ſuis tribulationes immittat.

Solus Petrus inter Apoſtolos matrimonio iũctus fuit.

Principio igitur.cum de fœmina hac loqui incipimus,aduertere licet, Petrum matrimonium aliquando inijſſe. Docuit hoc ante magnus ille Afer

Tertullianus, cum ait: *Petrum ſolum inuenio maritum propter ſocrum.* Tu verò hoſtis Eccleſiæ, caſtitatis, eiuſque miniſtrorum oppugnator, hic pedem noli figere, procedendum eſt vlterius: nullum hoc namque cœlibatui ſacerdotali præiudicium affert. Petrus matrimonio iunctus fuit fateor, fatetur & mecum ipſum Euangelium, ſed antequam in Apoſtolum cooptaretur: at quando ad tam ſublimem honoris apicem ſubuectus fuit diuortium cum vxore fecit, ac mutuo conſenſu copula illa coniungalis diſſoluta eſt. Id namque ipſe me cogit credere, qui aperte in Euangelio confeſſus eſt. *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te.* Cùm ais, *omnia*, Petre, ſine vlla exceptione, etiam coniugem tuam cõprehendis, niſi enim hanc ſimul comprehendas, inani te ratione efferas, ac non ſine aliqua mendacij admixtione.

Tertul. lib. de Monogamia.

Matth. 8.

Permiſit quidem fateor, olim Eccleſia, propter exiguum fidelium numerum, vt etiam cõiugati ſacris Ordinibus initiarentur: non verò vt poſt ordines iã ſuſceptos aliquis coniugium iniret: nec vt Sacerdotes, olim coniugati, ſacris Ordinibus iam ſuſceptis, cum vxoribus ſuis commorarentur. O igitur ſacroſanctum cœlibatũ, ô verè angelicam cõtinentiam.

Apud Græcos, Sacerdotes prius matrimonium cõtrahunt quam ordines ſuſcipiant.

Ipſi quoque Græci, ſcilicet ſchiſmatici, tanto honore Sacerdotium proſequuntur, vt prius coniugium ineant, quàm ſacros Ordines ſuſcipiant: quibus ſuſceptis, ſi eorum coniuges hinc morte diſcedere contingat, matrimonium iterare nefas ducunt, ſed perpetuam deinde continentiam ſeruare tenentur. Sexcentas è ſacris litteris figuras, quibus cœlibatũ deſignatum putem, queam producere. Sed hæ paucæ quas afferam, ſufficiant.

Primus in lege naturæ Sacerdos Abel, nunquam matrimonium legitur contraxiſſe: alius quoque Sacerdos

cerdos, non minus celebris, Melchiſedech, ſemper virgo & cælebs vixit: Chriſtus Dominus, Princeps Sacerdotum, etiam Princeps virginum & cœlibum eſſe, & è Matre virgine naſci voluit, quin & vndecim Apoſtolos omnes virgines ſibi ſegregauit. S. etiam Paulus numquam matrimonio voluit copulari, quod ipſe de ſe apertè confitetur: *Volo autẽ omnes eſſe ſicut meipſum, dico autem innuptis & viduis, bonum eſt illis ſi ſic permanſerint, ſicut & ego.* Gen. 4. Gen. 14. 1. Cor. 7.

Sacerdotes quoque in lege veteri, teſte D. Hieronymo: qui non niſi boues & oues Deo in ſacrificium mactandas tractabant, adeò munditiam & puritatem colebant, vt ſi quando ſacrificium Deo offerendũ eſſet, non modo domi ſuæ non manerent, ſed ab vxoribus ad tẽpus remoti, multis antè diebus rigida corpus ſuum emacerarent inedia, vinum & ſicerã non guſtantes. Quænam igitur Sacerdotum Euangelicorum, ac nouæ legis puritas eſſe debet, qui iam non animalia & beſtias, ſed Filium Dei vnigenitũ, ac Virginis primogenitum manibus immolant: qui Ieſu pretioſum Chriſti corpus quotidie cõtrectant, offerunt, & Anne illis de mulieribus loquendũ eſt? nemo igitur alienum à ratione eſſe iudicet, ſi cœlibatum ſeruent, ſi coniugio abſtineant. Quemadmodum enim vas, in quo manna cuſtodiebatur, aureũ fuit: ita & anima Sacerdotalis, quæ aptiſſimum vas eſt, in quo cœleſte illud manna, corpus inquam Ieſu Chriſti, cuſtodiatur & excipiatur, puritate, caſtitate & continentia, inſtar auri, debet enitere. Hier. contra Iouinia. Figura. Hebr. 9.

Cautum erat apud veteres illos Romanos, diſciplinæ militaris obſeruantiſſimos, ne quæ fœminæ, ne vxores quidẽ, caſtra ſequerẽtur. Atq; hinc forſitã accidit, quòd duos sũmi Imperatores, Darius & Antonius, qui fœminas ad bellum ſecũ proficiſci permiſerũt: caſtris exuti ſint, ac cũ toto exercitu profligati Lege apud Romanos cautum erat ne fœminæ caſtra ſequerentur.

gati, hic ab Augusto; ille ab Alexandro Marcedone. Refert quoque Valerius Maximus Scipionem Africanum in obsidio Numantiæ bis mille meretrices castris Romanorum expulisse: vnde Isidorus ait castra, quasi casta, à castrando nomen accepisse.

Cant.6. Et quis ignorat, Ecclesiam etiam aciem & dici, & esse? de qua dicitur, *Terribilis vt castrorum acies ordinata*: cuius duces ipsi sunt Sacerdotes. Quod igitur olim Romani in militia sua & castris vetabant, id lex Euangelica in acie Iesu Christi, militibus, ac præsertim Sacerdotibus ipsis ducibus, prohibet. Accedere huc mihi visus est, ac respexisse D. Paulus, cũ

2. Tim. 2. ait: *Nemo militans Deo, implicet se negotijs secularibus*: nemo Ecclesiasticus qui sub vexillo Iesu Christi meretur, mundi negotia assumat, ante omnia autem connubio abstineat.

Apophthegma. Rogabat olim Ciceronem Hircius, vt repudiata Terentia sororem suam educeret: cui ille: Qui possem, Hirci, simul & rei vxoriæ & Philosophicæ operam dare? Longè equidem maiori cum ratione idipsum modernis hæreticis respondebo, contendentibus semper vt Sacerdotes nostri vxores ducant, ac filios procreent: fieri nequaquam posse, vt & vxorum suarum & Ecclesiæ Christi curam gerant.

Cum milites olim nomina militiæ darent, ac Sacramento sese obstringerent militari, proposita sibi disciplina castrensi, ac simul legibus, quibus fœminas secum ad militiam ducere vetabantur: lætabundi & gaudentes patria exeuntes dicebant.

Castra peto, valeatq; Venus, valeantque puellæ.

Idipsum vos, ô Sacerdotes, vos Ecclesiastici, dicere par est. Cum ergo iam sacræ huic militiæ, Ordinibus scilicet sacris, nomina dedistis, fœminis valedicite, matrimonia reijcite, & ad vnicam continẽtiam castitatemq; aspirate. Hęc igitur de Sacerdotũ cœli-

cœlibatu dicta ſufficiant; quorum mentionem Petri nos matrimonium facere coëgit.

Redeamus iam ad propoſitum, ac videamus, ecquæ ſit illa Petri ſocrus, quænam illa febricitãs fœmina. Per illam itaque, Auditores, miſeram naturam humanam, quæ Eccleſiæ quodammodo mater eſt, optimè deſignari credo. Cum enim Eccleſia è fidelibus cõſtet, qui ab humana hac natura originem ducunt, ac S. Apoſtolus Petrus Eccleſiam ſibi veluti ſponſam deſponderit, quæ eius quodammodo filia eſt; facilè inde colligi poteſt, naturam humanam per Petri ſocrum deſignari. Laborabat, proh dolor, miſera illa ſocrus, iam à longo tempore multis cruciata febribus, lentis, violentis, contagioſis, ac denique letalibus. Dæmoni illa parebat, eiqúe ſubdita erat, æternæ damnationi mancipata, filia iræ, mancipium peccati, vndique extremis ærumnis conflicta. Hem quænam febres! Tam violentos ac vehemẽtes interea febrium paroxiſmos habuit, vt ſæpenumero parum abfuerit, quin exſpiraret. Deum immortalem! quàm ægra & affecta decumbit; quàm vehementer laborat; quantum ſudat, enititur, quàm malè habet ipſo diluuij tẽpore? quoſnam & quot tunc illa dies criticos habuit? quadraginta ſiquidem dierum ſpatio, noctu & interdiu, ſingulis momentis, ac ſine vlla ceſſatione, tum luctatur.

Per ſocrũ Petri humana natura intelligitur.

Quã vehemens naturę humanę febris tempore diluuij. *Gen. 7.*

Magnus profectò ac vehemens, fateor, fuit ille tuus paroxiſmus, Domine Ieſu, quem in horto Oliuarum paſſus es: cùm ſcilicet peccatorum noſtrorum grauitate ac cruciatibus, qui tibi in ipſa paſſionis ſerie pro ijs eluendis ſubeundi erant, ante oculos conſtitutis, tanto intrinſecus affectu, & dolore commotus es, vt ſanguinem ſimul & aquam exſudares: verum id horæ vnius ad ſummum duarum, *Math. 27.*

ſpatio peractum eſt. At miſera illa febricitans natura, quadraginta ipſis diebus ac noctibus continuò ſine vlla reſpiratione, acerbiſſimo febris acceſſu, diuexata eſt: *Factumq́, eſt diluuium, quadraginta diebus ſuper terram, & multiplicatæ ſunt aquæ.* Hem quænam criſis?

Dolores & cruciatus vehemẽtes quos natura humana pertulit.

Vix ſudores hi, & luctæ præter modum graues præterierant, quin ecce noui eam rurſus dolores in Aegypto ſub Pharaone, quadringentorum annorum ſpatio diuexant. Extremi iterum cruciatus in captiuitate Babylonica ſexaginta ipſis acceſſerũt annis; quibus miſella ita afficiebatur, vt perpetuò fletu miſeram ſuam ſortem deploraret: *Super flumina Babylonis illic ſedimus & fleuimus.* Calore quoque continuo exæſtuat, quos enim ignes, quoſnam ardores in cõflagratione illa Gomorrhæa, quænam incendia tempore Eliæ cum cælitus ignis deſcenderet, ſuſtinuit? Hem quamnam ſitim; quamnam alterationem! cùm trium annorum & medij ſpatio pluuia cælo non cecidit! quàm grauiter quoque in deſerto laborauit? niſi enim è petra aquam Moſes elicuiſſet, tota proculdubio interijſſet; audi eius querelas: *Da nobis aquam vt bibamus, cur feciſti nos exire de Aegypto, vt occideres nos & liberos noſtros, ac iumenta ſiti?*

Pſal. 136.

Gen. 19.

4. Reg. 1.

3. Reg. 17.

Luc. 2.

Miſertus es aliquando miſeræ illius Hæmorrhoiſſæ, quæ iam duodecim annis fluxum ſanguinis paſſa, omnem ſuam ſubſtantiam, & quidem fruſtra, in medicos erogauerat. Sed quantò magis deploranda, infelicis huius ſocrus fortuna, quæ quinque millium annorum ſpatio peccati originalis febri ſemper laborauerat, febri inquam adeò peſtilenti, vt ad totum omnino mundum eius tabes & contagio permanârit: frebri quæ ſexcẽtos ſudores, ſexcẽtos dolores, ſexcenta paroxiſmorum genera excitarat

citarat: exilium ſcilicet, mentis cæcitatem, voluntatis deprauationem, concupiſcentiæ infirmitatẽ, ſexcentas ærumnas, mortem, damnationẽ, ac millies deniq; millena morborum genera. Quàm verè de hac ægra natura dici poterat illud Prophetæ? *A planta pedis vſq; ad verticem non eſt in ea ſanitas*: iam inde ſiquidem ab Adam vſque ad vltimum poſteritatis ſurculum omnia contagione, & morbo deprauata ſunt, vnde non immeritò vates ille & rex Dauid originalem hanc infirmitatem deplorat. *Et in peccatis concepit me mater mea.* *Iſa.8.* *Pſal. 50.*

Conſumpſerat miſella hæc omnem ſuam ſubſtantiam, ſanitates recuperandæ ergò, omnes artes adhibuerat, omnemque mouerat lapidem, vt morbo hoc poſſet liberari. Tot experta fuerat balnea, tot ablutiones, modò natans in mari Rubro, modò Iordani ſeſe immergendo, modò tot ſe victimarũ, ſacrificiorum & holocauſtorum ſanguine lauãdo: ſed omnia fruſtra. At cum nec hac ratione ſanitati locus eſſet, dicta opus eſſe videbatur; quam rigidam admodum ſuſtinuit, ſeptem ſcilicet annorum famem in Aegypto: aliam magis temperatam in deſerto, quàm ſibi ipſi Moſes indixit, quadraginta ſcilicet dierum; aliam item totidem dierum, quã Elias vltro aſſumpſit; & hæc quidem fruſtra. Adhibentur cauteria, ferramenta, aliaque diuerſi generis remedia, quæ Chirurgia ſuggerebat. Venit deinde ſpiritus exterminans, magnus quidam artifex, & peritus; in vanum omnia. O pertinacẽ morbum. Mutat æger cælum, egreditur Aegypto, quadraginta annis in deſerto Sinai commoratur, ſuauiſſimo reficitur cibo ac iucundiſſimo, manna cæleſti, omnem ambroſiam ſuperante: hinc in terram promiſſionis deſcendit. Non ideò tamen reliquit eam febris, ſed pertinaciter ei adhæreſcit.

Oẽs modos quib. ſanitati reſtitueretur, natura ſcrutatur. *Exod. 14.* *Ioan. 3.* *Gen. 41.* *3. Reg.* *Gen. 17.* *Ioſ. 5.* *Exod. 12.* *Exod. 15.* *Exod. 16.*

Quid

Natura humana varios de morbo ſuo conſuluit.

Quid iam tibi faciendum reſtat, ô miſera; ô afflicta? Inquire adhuc remedia, conſule omnes peritos, ac vide, quid de hac tua ægritudine iudicaturi ſint. Quot non illa medicos conſuluerat, Deus bone? Conſuluerat nimirum Patriarchas, Prophetas, Reges, atque omnes omninò mortales, imò verò & Angelos. Hinc in perſona afflicti Iob clamabat: *Iob.19.* *Miſeremini mei ſaltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.* amicos hic vocat Angelos, atque ita Patres omnes vnanimiter exponunt. Erat, erat ipſa, quæ iam in extremis conſtituta, ac morti proxima, per Dauidis os loquebatur: *Pſal.84.* *Oſtende nobis Domine miſericordiam tuam*, adiuua me, & ab hoc me morbo libera; nihilominus tamen oleũ & operam perdidit; ac perſanari non potuit, donec ipſa Dei verbum produxit, quod hodie generi domum accedens, omnem penitus ab ea morbum abſtulit.

Deſignauit hoc nobis in Apocalypſi ſua Ioãnes, cum nobis fœminam duodecim ſtellis coronatam, & in partus doloribus conſtitutam deſcribit: *Apoc.12.* *Mulier amicta ſole, & luna ſub pedibus eius, & in capite eius corona ſtellarum duodecim: & in vtero habens. & clamabat parturiens, & cruciabatur vt pariat.* Exprimitur hoc emblemate, Auditores, miſera natura humana: quæ ex duodecim Patriarchis, duodecim Tribubus, aut duodecim ſi malueritis, Apoſtolis grauida, cum Meſſiam hunc eniti & parere vellet, clamabat, gemebat, & continuis cælũ precibus fatigabat. Sed ſumite iam animos, ægri, amplius nolite ingemiſcere, conſolamini in ægritudine veſtra: ecce exoptatus aduenit medicus, ſummus ille artifex ac peritiſſimus chirurgus deſcendit, qui omnem languorem quamprimùm depellet. Vnde Auguſt. *Tunc magnus de cælo medicus venit, quando magnus in terris iacebat ægrotus.*

Quam

Quamprimum igitur vt verbũ Dei in hunc mundum venit, & è Virgine natũ eſt, ac Petri domum intrauit; miſera illa ſocrus, miſera inquam, hominum natura, perſanata fuit. Sed quænam eſt, obſecro, felix illa domus, domus illa fortunata, quæ Dei filium hoſpitio meruit ſuſcipere? Anne forſitan erit glorioſa virgo & mater Maria, in qua & apud quam nouem menſibus Dominus diuertit? quę domus illa regia eſt, domus illa ſancta. Vadimonium hic mihi præſtat Dauid Propheta dicens. *Domum tuam Domine decet ſanctitudo in longitudinem dierum.* An verò noſtra humanitas eſt, de qua dictum eſt? *Verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis*; in noſtra ſcilicet humanitate. Et triginta tribus quidem annis Verbum Patris, hoc in mundo nobiſcum conuerſatum eſt, in altero ſemper, & in perpetuum nobiſcum commoraturum: quod enim ſemel aſſumpſit, nunquam dimiſit.

Quid ſit domus Petri.

Pſal. 92.

Ioan. 1.

Quid etiam vetat, quò minus domum hanc mundum eſſe dicamus? Næ mundus domus eſt, & quidem ampliſſima. Montes namque eius, muri ſunt; maria, aquæ ambientes; cæli, ipſi fornices; poli, baſes ac fulcra; terra, pauimentum, quatuor elementa, atria inferiora; nouem ſpheræ cæleſtes, nouem diuerſa habitacula in ſuperioribus conſtituta. Sol & Luna hic ſunt velut feneſtrarũ commiſſuræ; ſtellæ loco feneſtrarum; Oriens, Occidens, Septentrio, & Meridies, quatuor latè patentium portarum. Annon igitur mundus domus eſt? annon in ea Dominus commoratus eſt, an non in eadem & mortuus, in eadem etiam ſepultus? benè quidem hæc. An non ſunt hæc omnis domus illa, in quam hodie Redemptor noſter diuertit. Eccleſia igitur eſt domus, quam fundauit, & incoluit; quamque ipſe domus aliquando nomine inſigniuit: *Domus*

Domus egregia eſt mundus.

mea

mea domus orationis vocabitur. In hac domo facta
Matt. 28. sunt miracula, in hac, piscina & Iordanis sunt, in quibus paralytici curantur: in sola hac Sacramẽta reperire est: denique in hac eadem domo, Petri socrus, depulsis febribus, sanitati restituta est.

Quotuplices sint febres secundum medicos

Secundum hoc est concionis hodiernæ membrum: *Tenebatur magnis febribus.* Quid febres has aliud donotare putatis, Auditores, nisi peccata? quot enim peccatis anima grauata est, tot sese febribus putet distineri. Diuersa febriũ genera medici constituunt: febres scilicet quotidianas, tertianas, quartanas, continuas, hecticas, quin & febres pestilentes. Febris quotidiana, gula est qua laborauit diues epulo; qua & deinde mortuus est. Vehementer hæc febris primum parentem Adamum, quam primùm vt creatus, in paradiso à Deo fuit constitutus, inuasit? in quam non alia de causa incidit, quàm quòd crudum nimis ac nondum maturum pomum comedisset. Quin & piloſus Esau grauiter eadem laborauit, cùm propter vile pulmentũ & lentis edulium primogenita sua diuendidit. Hac febri interijt Sodoma, perijt Gomorrha, ac circumiacentes ciuitates hac eadem extinctæ sunt. Vnde Ezechiel vates: *Hæc fuit iniquitas Sodomæ, superbia, saturitas panis, & otium eius & filiarum eius.* Cæterùm sicuti quotidiana illa febris facilè in aliam mutatur; ita quoque gula facillimè in libidinem & Venerem conuertitur, ac facilis ab vna in alteram transitus est. Loth vino obrutus statim incestum passus est. Turpitudinem suam Noë, quam sexcẽtis annis semper texerat, ebrius ac temulentus detexit. Quin & quod longè grauiùs, sæpenumero è gula in idololatriam deuoluimur: testes mihi sunt filij Israel, de quibus scribitur: *Prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum.* Quàm grauiter igitur vos Hæretici,

Luc. 16.
Gen. 3.
Gen. 25.
Gene. 19.
Ezech. 16.
Gen 20.
Gen. 3.
Psal. 72.

qui

qui ſacro Quadrageſimę tẽpore ſine vllo reſpectu carnibus veſcimini; & vos helluones & lurcones, qui indicta ab Eccleſia ieiuniorum tempora nõ ſeruatis, hac febri diſcrutiamini?

Tertiana febris, quæ non continuò vrit, ſed alternis diebus redire conſueuit, inconſtantes repręſentat: qui hodie quidem bona facere proponunt, & cras propoſiti obliti, ad priorem viuendi rationem reuertuntur. Hi ſunt *arundines vento agitatæ*. Huiuſmodi febri laborauit Pharao, item Achab; ille populum Iſrael à ſeruitute liberare cupiẽs, ac nunquam dimittẽs; hic verò hodie ſeſe coram Domino deijciens, & craſtino die ad priora ſcelera & iniquitates reuertens.

Tertiana febris inconſtantes denotat: *Matth.* 11. *Exod.* 9. 3. *Reg.* 21.

Quid verò quartana vobis ſignificare videtur? aliud ſanè nihil, quàm luxuriam, & voluptatem carnis: prima namque dies eius, ipſa eſt cogitatio & ſuggeſtio; ſecunda, delectatio; tertia conſenſus; ac quarta, ipſa operis praui executio. Quàm multi, proh dolor, hac febri laborarunt? Non dico hic Magdalenam, taceo Samaritanam, prætereo mulierem illam in adulterio deprehenſam. Eadem & Dauidem inuaſit; ac multò violentiùs Herodem Herodiadis amaſiũ; ſeptem Saræ mariti eadem ſubitò extincti ſunt: duo ſenes illi adulteri Suſannam conſtuprare molientes, miſerè eadem perierunt. Febris hæc quartana omnium grauiſſima eſt; quippè quæ diutiuſculè durare ſoleat, & ægerrimè recedat, teſte Galeno lib. 2. de diffic. feb. cap. 50.

Quartana febri Luxuria venerea deſignatur 2. *Reg.* 11. *Marc.* 2. *Tob.* 3. *Dan.* 13.

Quid porrò de continua febri dicemus, aut cuinam peccato eam aſſimilabimus? auaritiæ potiſſimùm illa videtur conferenda. Nam cùm alię febres per temporum interualla hominem inuadere ſoleant, hæc, vt aſſiduus & indiuiſus comes, ſemper ei adhæreſcit: non. n. adulter aut luxurioſus ſemper adul-

Continua febris auaritiam repræſentat.

adulterium, vel actum Veneris reipsa committit: nec lurcones semper manum, semper licet animũ, in patinis habent; at auaritia continua febris est, nulla non diei hora, noctu & interdiu, & vbique locorum, ac nullo non temporis momento, animas cruciat. Diues ille, de quo in Euangelio, semper in anxietate versabatur, semper sollicitus & anxius erat, dicens: *Quid faciam? destruam horrea mea:* cuius sollicitudo & febris cùm non quiesceret, audiuit tandem: *Stulte, hac nocte repetent animam tuam à te, & hac quæ parasti, cuius erunt?* Hac eadem febri ita Iudas exæstuauit, vt præ molestia dormire non posset: an non vidimus eum intempesta nocte cum cohortibus & militibus hortum intrantem, triginta denarios vt lucrifaceret? Sanè totus, mihi credite, orbis hac febri infectus est:

Luc. 12.

Matth. 27.

Per lentam febrim ipsi iam scitis desidiam & socordiam designari: Hac febri tenebãtur illi quibus vineæ Dominus in Euangelio ait: *Quid hic statis tota die otiosi?* Eadem etiam laborarunt filiæ Sodomæ & Gomorrhæ: quæ & interdum adeò in miseros mortales sæuiit, vt vrbes integras ac regna florentissima extinxerit: vnde Poëta,

Lenta febris acediã significat.

Matt. 20.

Otium reges, priùs & beatas
Perdidit vrbes.

Sunt verò & alia febrium genera, pestilẽtes scilicet & contagiosæ: ipsæ nimirum hæreses, quæ tam difficilè curantur, vt multa animarum millia ab eadem potius fuerint extincta. O pernicioſas & damnosas febres? Vos verò miseri, qui ab iisdem torquemini, ad domum Petri diuertite, ad Ecclesiam properate; in ea namque verus medicus repetitur, in ea omnia febrium genera sanantur. Quamobrem eò vos conferte, si sanitati restitui vultis.

Tuque ô cælestis medice, qui tot febricitantes sanasti,

ſanaſti, tot morborũ genera curaſti: tu inquam, qui leproſos mundaſti, claudos ambulare feciſti, energumenos à ſpiritibus immundis liberaſti, paralyticos conſolidaſti, mortuos ad vitam reuocaſti: tu qui hodierna die ad domum Simonis diuertens eius ſocrum grauiter febricitantem nouo ſanè miraculo ſanitati priſtinæ reſtituiſti: tu qui ſummus medicus es, ac medicorum ſummus, nobis quoque eadem infirmitate laborantibus propitius ſuccurre. Exæſtuat quippe anima innumeris febribus, ac miſerè affligitur: modò gula, modò luxuria, & vt plurimum auaritia & ſocordia: tu verò omnes haſce, ſi modò velis, potes auferre, & violentiam earum infringere, ac moleſtias tollere. Et, quemadmodum pia hæc tibi mulier ſanitate recuperata, lecto ſurgens, ſedulò miniſtrauit, ita quoque, benigniſſimè medice, eandẽ à te adepti gratiam, vitiorum lecto, à febribus hîs liberati, ſurgentes, omnem tibi vitam impendemus quo dignum hîc nomini tuo obſequium & cultum, in cęlis verò laudem & gloriam exhibere poſſimus. Amen.

FERIA VI. POST DOMINICAM III. QVADRAGESIMÆ.

Venit Ieſus in ciuitatem Samariæ, quæ dicitur Sichar. Ioan. 4.

FIGVRA.

CVM olim Rachel pecora adaquatura ad puteum veniſſet, fortè fortuna, nihilque miùs cogitans, Iacob ibidem obuium habuit; qui cùm ſe conſobrinum eius eſſe diceret, ei oſculum dedit, ſimulque futuri matrimonij fundamentum Gen. 29.

posuit. Cùm oculos in Euangelium hodiernum cõijcio; similem planè illic historiam reperio. Videò namque in eo Samaritanam fœminam, quæ aquam hauſtura, circa puteum, verum Iacob Iesum Christum, nec opinata offendit: qui cùm se Messiam esse demonstraret, multis vltro citroque sermonibus habitis, ad spirituale cum ea matrimonium ineundum, eamque à peccatorum sordibus expurgandam, viam præparat. Res ipsa & materia iucunda est, ac benigna: quam vt pro dignitate deducere possimus, cœlestem opem, B. Virginis interceſſione implorabimus, dicentes.

AVE MARIA.

Gratia præueniens.

NON iniuria mihi Theologi, Auditores ornatissimi, cùm de peccatorum iustificatione, deque gratijs cœlestibus, quæ eam progignunt, disputant, de gratia quadam præueniente, vti nuncupant, mentionem facere videntur. Quam hoc potissimum nomine appellare consueuêre, quòd opera nostra eadem præcedere; ac quodammodò præcurrere videatur: illa namque nos nihil minùs cogitantes excitat & incitat, in vitijs nostris sepultos, ac veluti lethargo oppressos expergefacit, atque omnia denique merita præuenire consueuit.

Sexcentis illam locis in sacris litteris expressam habemus; at euidentissimè in mirabili illa Pauli Apostoli conuersione, de qua legimus: *Saulus adhuc spirans minarum & cædis in discipulos Domini, accessit ad Principes Sacerdotum*, &c. & mox mutato stylo, *subitò circumfulsit eum lux de cælo*. Quid porrò lux isthæc aliud, quàm gratiam præuenientem designabat, quę nos per vitiorum abrupta abreptos circumfulget, densam oculis caliginem inducit, & cę-

Act. 9.

cutien-

cutientes in terram prosternit? Illa scilicet lux est, quam olim vates Regius à Deo postulabat: *Emitte lucem tuam & veritatem tuam: ipsa me deduxerunt & adduxerunt in montem sanctum tuum.* Psalm 42.

Figuræ quibus gratia præueniens designatur.

Tres illi Orientales Magi, cùm inde ab extremis auroræ partibus Messiam natum adoraturi, in Iudæam descenderent, stellam ducem itineris habuêre, *Stella antecedebat eos*. Lucidum illud iubar, ac micans sidus, aliud nihil quàm gratiam præuenientem denotabat: quæ instar astri lucidissimi opera nostra semper antecedit, nosque ad Deum in Ecclesia adorandum conducit. Matth. 2.

Tres piæ matronæ, post Domini passionem, Hierosolymis cum aromatibus, vt vngerent sepultum, egressæ sunt: sed notat Euangelista, *id orto iam sole* contigisse. Per egressionem & profectionem piarum illarum fœminarum, peccatorum iustificatio exprimitur; qui post passionem, post peccatũ nempè iam cõmissum, vbi Christus, vt Apostolus ait, iterum crucifixus est, Ierosolymis, id est peccatis, aromatibus doloris, tristitiæ, cõtritionis, ac de peccatis pœnitentiæ onusti, egrediuntur, & Christum cum his Marijs quærunt & inuestigãt: verùm id orto iam sole gratiæ præuenientis, sine qua è peccatorum suorum vallo & muris egredi vix possent. Marc. 16.

Credite Psalmistæ dicenti: *Vanum est vobis ante lucem surgere; surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris.* Ac si diceret, frustra conantur homines è Cymmerijs peccati tenebris emergere, si nondum lucidus ille gratiæ sol surrexerit, ac radios emiserit. Reuocate quæso in memoriam, quomodo Angeli Sodomam venerint, ac mecum perpendite monita, quæ Lotho eiusque generis dedêre: *Surgite & egredimini de loco isto, quia delebit Dominus ciuitatem hanc*. Quid Angelos illos significare Psalm. 126. Gen. 19.

arbitramini, nisi diuinas inspirationes, & gratias præuenientes, quas Deus peccatoribus elargiri solet, vt eos è peccato, quod per Sodomã denotatur, educat; indesinenter conscientiæ auribus inclamãs; *surgite*, scilicet è peccatis, *& egredimini de loco isto*, loco adeò periculoso, & ad montem pœnitentiæ, in quo saluemini, confugite.

2. Reg. 12. Statim vt Dauid duo illa horrenda peccata commisit, adulterium nimirum & homicidium, accessit eum Nathan Propheta, eique peccati grauitatem aperit, lacrymas doloris excutit, & ad pœnitentiam agendam inuitat. O Nathan, præterquam quòd Prophetam te esse agnoscam, simul gratiam præuenientem denotas, quæ statim vt deliquimus, nos accedit, nobisque oculos aperit, vt peccati fœditate perspecta, eiusque animis odio indito, ad pœnitentiam faciendam prouocemur. Desuntne igitur figuræ, quibus quid gratia præueniens sit, & quomodo semper opera ac merita præueniat, & antecedat explicemus.

At nihil est, meo quidem iudicio, quod magis illam ob oculos ponat, quàm Euangelij hodierni historia, in qua non ipsam gratiam, sed omnis gratiæ auctorem; non aliquam stellam, sed solem ipsum; non aliquem Angelorum, sed ipsum reuera Deum; non Prophetam, sed Christum, Regem, ac Prophetarum omniũ Regem; fœminam, fœminam inquam peccatricem, & Samaritanam videmus præuenire, conuertere; eamque inducere, vt hydria peccatorũ relicta, in Sichem ciuitatem velut in locum pœnitentiæ se recipiat, ibique laudes eius deprædicet. Historiam autem aggrediamur. *Iesus autem fatigatus ex itinere sedebat sic super fontem.*

Scribit ecce Ioannes Euangelista, Redemptorem Samaritanam hanc, quæ non vsqueadeò probatæ vitæ

vitæ erat, ſed adulterio inquinata, quæque iam quinque maritis iuncta fuerat, ac modò in alterius lenocinio viuebat, conuertere volentem, Sichem Samariæ metropolim, ac regni Iſraëlitici olim ſedem, acceſſiſſe, adque puteum venientem, qui haud procul à ciuitate aberat, ex itinere defatigatum, ſuper eum ſediſſe. Quid audio, Catholici, videte ſeruatorem noſtrum hic defatigatum, videte iuxta puteum proſtratum, & ſub graui peccatorum veſtrorum onere fatiſcentem.

Sichem Samariæ metropolis.

Chriſtus ex peccatorum pondere defatigatus fuit.

Videte, obſecro, vaſtum illum Atlantem, humeris ſuis totam mundi machinam ſuſtinentem, & hodie ſub ſcelerum veſtrorum pondere ſuccumbentem. Præuiderat id olim Dauid vates, cùm de ſeſe vaticinans, ac ſortem ſuam deplorans, ait: *ſicut onus graue grauata ſunt ſuper me.* Hem, ait in Propheta Deus, quàm graues ſunt iniquitates tuæ, peccator, quàm pōderoſa ſunt peccata, iam defatigatus ſum, eadem, à primo natiuitatis die, vſque in Samariam, ſuſtinendo & portando: ſi vlteriùs me procedere neceſſe ſit, certiſſimum eſt ſub onere me exſpiraturum, idque in monte Caluariæ.

Pſalm. 37.

Videte hic magnum Patriarcham Iacob, iuxta puteum reclinatum, magnam ſcalam crucis admirantem, quippè quæ vna parte cœlum Angelis gloriam communicando; altera verò terram, homines iuſtificando tangebat.

Gen. 29.

Videte hic miſerum Iſmaëlem, Agyptia ancilla, natura ſcilicet humana prognatum in deſertis Samariæ ſiti morientem: *fatigatus*, inquit Auguſtinus, *erat, vt verum ſeſe hominem, ac humanis ſubditum miſerijs demonſtraret.* ſed, *fatigatus ex itinere.* contraxit hanc defatigationem ex longo & duro itinere, quod noſtri quærendi ergo ſuſcepit. Videte hic magnum illum viatorem, qui olim ſum-

Gen. 21.

Psalm.18. mo cœlo egrediens, *exultauit vt gigas ad currendam viam*, iam proſtratum ac laſſum, ne pedem quidem mouere valentem.

Videte hic bonum illum paſtorem, qui nonaginta nouem ouibus in cœlo relictis, vt centeſimam in mundi huius deſerto quæreret, tantùm itineris confecit, & tamdiu per deuia, & auia, locaque confragoſa quærendo errauit, vt ad puteum iuxta Samaritanam ſederit defatigatus.

Itinera Chriſti & viæ eius. Audiſtin' vnquam, ô anima, Redemptoris tui itinera & expeditiones? nunquam tecum ipſa labores eius & moleſtias, quas vt te quæreret, & ad ouile, id eſt, in cœleſtia habitacula perduceret, ſubiuit? Arrige aures, *& audi filia & vide.* Imprimis itaque; *A ſummo cœlo egreſſio eius*: è cœlo deſcendit in terram, inde in virginis vterum ex vtero in præſepe: cumque te illic non reperiret, deſcendit in Aegyptum, in qua te ſeptem ipſis annis quæſiuit: redijt deinde in Iudæam, ac mox in Palæſtinæ ſeſe ſolitudinem contulit, in qua te quadraginta diebus quæſiuit. Hinc egreſſum eum hodie in Samaria videas iuxta puteum ex itinere defatigatum ſedentem, reclinatum, ac præ labore pedem mouere non valentem.

Psalm.18.

Quænam igitur, Domine, mea erga te obligatio eſt: at maior ſanè eadem erit, ſi vlteriùs adhuc & longiùs procedere diſponas, vt me errantem ouiculam inueniat: quoniam alia tibi & grauior facienda reſtat via. Quid tene, tam citò, Domine Ieſu, defatigari, cùm vix medium itineris confectum ſit? Dixêre olim Eliæ Prophetæ ex itinere defatigato, ac ſub vmbra iuniperi reclinato, Angeli: *Surge, comede, ambula, longa tibi reſtat via:* Cur non idipſum, O Angeli, hodie Chriſto Redemptori meo dicitis? videtis namque eum iuxta

3. Reg. 19.

puteum

puteum ſedentem: dicite ergo confidenter(Dominus enim veſter eſt) *Surge Domine, bibe & ambula, longa tibi reſtat via*: ad montem olineti adhuc tibi procedendum eſt, in quo adeò defatigaberis vt ſanguinẽ ſimul & aquam nouo quodam ſudandi modo è corpore tuo profuſurus ſis. Hinc per omnia Ieroſolymorum compita, per omnia Principum ac Pontificum palatia diſcurres; è quo diſcurſu & itinere adeò exhaurieris, & ineneruaberis, vt cruci ferendæ vix vires tibi futuræ ſint: neùe hic labores tui exitum habebunt, ad montem vſque Caluariæ, & ad vſque crucem properandum eſt, in quo ita elumbatus eris & exhauſtus, vt præ laſſitudine ſis exſpiraturus: quin & vltra crucem procedere neceſſum erit, & etiam poſt mortem, ad ſepulchrum ſcilicet, ad limbum, ad purgatorium, ad ipſos vſque inferos. O labores inauditos, ô itinera inſuperabilia! *ſedebat fatigatus ex itinere*. humi proſtratus iuxta puteum iacebat, omni humano ſolatio deſtitutus. Fierinè poteſt, ô cœlum, ô terra, Creatorem ab omnibus creaturis ſuis ita derelinqui?

Chriſtus ab omnibus derelictus eſt.

Abigail Dauidi in deſerto cõmoranti cum commeatu rebusque ad vitam neceſſarijs, occurrit, eique quidquid haberet, vltro obtulit. Angeli Eliæ miſerti, ad eum acceſsêre, eumq; conſolati panem & aquam ad corporis ſuſtentationem obtulerunt: Abacuc propheta Danieli in lacũ leonũ in Babylone coniecto cibo dato ſuccurrit. Et Chriſtus vnigenitus Dei filius, & Prophetarum omnium Deus à cunctis derelictus eſt, omni humano ſolatio deſtitutus, ærũnis & doloribus ſaturatus. Herodes illũ adhuc inter arcta cõditũ præſepia vagientẽ è medio eripere machinatus eſt, diabolus in deſerto eũ tẽtaturus

2. Reg. 25.

3. Reg. 19. Dan. 4.

Matt 2. Matt. 4.

Deus nihil minus cogitanti regnum Israël purè & sincerè decernit: *Et de post fœtantes accepit eum* quæ sanè magna diuinæ bonitatis sunt indicia. vnde Psalmographus: *Suscitans de terra inopem & de stercore erigens pauperem, vt collucet eum cum principibus.* Psalm. 112.

Sunt hæc manifesta gratiæ præuenientis argumenta, quæ sine vlla meritorum intuitu nos è vili paupertatis originalis humilitate ac luto educit, vt deinde ad solium gloriæ cæiestis subleuet. Verum his relictis ad puteum accedamus, ac diuinum illud colloquium quod Redemptorem inter ac Samaritanum habitum est, audiamus.

Christus primas loquendi partes susscipit, dicens, *Mulier da mihi bibere* Ecce primum aditum, appellationem, ac insinuationem, quam gratia præueniēs peccatorum auribus, cordibus, & animis instillare consueuit. Deus igitur primò loquitur. Præclarum huiusce rei in sacris litteris indicium & figuram, videre est. Præceptor olim in lege veteri Deus, vt Sacerdotes summo mane strato surgerent, atque in templo sacrum ignem accenderent, sacrificiaque pro vniuerso populo offerrent. Alibi quoque Prophetas tempestiue surgere, ac summo mane ciuitatem circuire voluit, vt populum ad conuersionem, pœnitentiamque pro peccatis faciendam adhortarentur. Hinc videtis hodie summum illum Sacerdotum & Prophetarum Principem summo mane surgentem, gratiæque suæ ignem accendentem, vt Samaritanam reperiat, sacro igne succendat, salutem eius procuret, ac placida voce dicat: *Mulier da mihi bibere.* Leuit. 6.

Elias Propheta his olim, Regi Achab, ad Nobothi, quam iniustè occuparat, vineam properanti occurrens, verbis comminatus est: *Hæc dicit Dominus:*

Ecce ego inducam ſuper te malum, & demetam poſteriora tua & interficiam te Achab mingentem ad parietem, & clauſum, & vltimum in Iſrael. quoties ô homo, Deus tibi occurrit, modò inſpirationibus te commouendo interiùs, modo prædicationibus exteriùs: sacris te litteris interdum adhortando, interdum infernalibus, quas pro peccatis commeruiſti, pœnis comminando: offert tibi gratiam ſuam dicens, & exclamans: *Da mihi bibere.* quaſi diceret: Salutem tuam ſitio, peccator da mihi parum aquæ conuerſionis tuæ: hoc mihi denegare noli, quod & multò quidem ampliùs, tot annis, tuæ ſalutis ergò diſcurrendo, tuaq; cauſa tot itinera vſq; ad defatigationem conficiendo, promeritus ſum.

Cant. 1.

* Cæterum ita ſponsã in Canticis alloquitur dilectus: *Aperi mihi ſoror mea, quia caput meũ plenum eſt rore, & cincinni mei guttis noctiuũ.* Perinde ac ſi dicere voluiſſet: Aperi mihi dilecta, ac vide vt caput meum madeat, & cincinni mei rore diſtillent: introitũ igitur quæſo ne deneges: tota nãq; nocte tui cauſſa diſcurri laboraui, ſudaui, quod ros quo crines mei madent, facilè teſtari poterit. Sic te ſponſus hodie, ô anima mea, inuitat, vt cordi ei ianuam aperias qui integros dies & noctes tui amore cucurrit, à primo ſc. natiuitatis momento, ad vltimum vſq; vitæ ſpiritum teſtis eſt hæc ipſa defatigatio.

Chriſtus manſuetè cum Samaritana agit.

Mulier da mihi bibere, O verba ſuauiſsima, ac nectare dulciora! non rigidè cum illa agit, non conuitijs eam inſectatur, nõ exprobrat ei adulteria, nõ appellat pellicem, laſciuam, libidinoſam, nõ obijcit quod quinq; maritos habuerit, ac modò adhuc in lenocinio agat. Conniuet ad hæc omnia, ac ſuauiter mulieris eã nomine cõpellat: quo nomine & matrẽ, in cruce pẽdens nominauit. dicẽs, *Mulier ecce filius tuus.* ô bonitatem ineffabilẽ, ô dulcedinẽ in-

Ioan. 19.

finitam

finitam kantone Deus bone amore peccatores complecteris. Tantane tua sitis est, vt ab ijs potum postules? & à Samarit. postules? *Da mihi bibere.* Audebisne ô mulier hausta aquæ frigidę misero ita defatigato, ita exhausto, ita confecto denegare? tantane tua erit crudelitas, adeone ab omni humanitate, pietate & clementia futura es aliena, vt ei potum denegare præsumas. Dauid cum olim aquam è cisterna Bethlehem desideraret, quæ circumquaque ab hostibus cincta erat, dicens: *O si quis mihi daret potum aquæ de cisterna, quæ est in Bethlehem iuxta portam!* ecce tres validi duces per media castra, hostileſq; turmas penetrantes, mille sese periculis exposuerunt, vt aquã inde haurientes eam Regi afferrent. Tu verò Samaritana, cum Dominus gustare aquam tuam hodie tantoperè desideret, illã ei recusabis? Poterisne Dauidi tuo Seruatori tuo, Messię tuo, Deo deniq; tuo aquam cisternæ huius denegare, quam ei præbendo nullum vitæ discrimen, nullumque periculum incurres? hoc namque tibi factu facillimum est. 2. Reg. 23.

Tanta hominum tæcitas est, vt diabolo det quodcunq; petierit, Deo verò ne minimũ quid.

O cæcos mortales! ô tenebras pluſquam Cymerias! omnes, obsecro, mecum hanc hominum dementiã deplorate. Quod Deus à nobis exigit, quam exiguum est, imò prorsus nihil, ac vix dignũ quod à quoquam petatur: ea tamen nostra peruersitas est, vt id ei negemus: è contra verò quod diabolus & mũdus à nobis efflagitant, adeò magnũ & enorme est, vt dici vix queat, & vltrò tamen idipsum offerimus. Exigit à te Deus paululiũ aquę, ô homo, tres aut quatuor lacrymulas ad peccata tua eluenda, & proh dolor! dare recusas. Diabolus verò iubet te laborare, sudare, sexcentas subire molestias, ac mille difficultates perpeti, & eheu! promptissimè præcipiẽti obsecũdas. Proferã tibi è diuino instrumẽto figuras; falsi illi Proph. Baal, vt à Deo suo clamãtes exaudiri 3. Reg. 18.

possent

Exod.28. possent, cultris sese & lanceolis vltrò incidebãt, donec toti sanguine vndequaque emanante perfunderentur. Idololatræ illi apud Ezechielem monilia inaures, brachialia, armillas, gemmas, thesauros proprios denique filios idolis offerre, & immolare cogebantur. O crudelitatẽ & barbariem inauditam! Christus verò, Deus ille verus, fatigatus ex itinere, hausstum frigidæ postulat, & impetrare ne tantillum quidem potest.

3. Reg. 12. Insurgebat olim aduersus Roboam Regem populus Israël, propter iniquas extorsiones & graue tributorum flagellum, dicens: *Pater tuus durissimum iugum imposuit nobis: tu itaque nunc imminue paululum de imperio patris tui durissimo, & de iugo grauissimo, quod imposuit nobis, & seruiemus tibi.* Cur igitur peccator aduersus mundum & diabolum rebellionem non concitas, cur aduersus veteranos illos tyrãnos, tam iniqua & crudelia grauamina, pondera, & onera humeris tuis imponentes non conspiras, vt hac ratione iugum Christi tam parum à te postulantis subeas, ijque obedias? quippè qui aliud nihil à te exigat, quàm aliquantum aquæ & aliquot lacrymas. Clementissime Saluator mundi, quàm meritò olim dixisti: *Iugum meum suaue est, & onus meum leue:* O Christiani, vos inquam subditi mei, ac legitimi vasalli, nunquam, si sapitis, meis constitutionibus repugnate, nunquam eas, vt graues & iniquas, aut seruari difficiles, coarguite: nam nihil, aut melius, aut suauius, reperire, ac nullũ benigniorem me Principem habere possetis. Quàm benè etiam olim vaticinatus es ô Propheta, vbi placidum & tranquillum Principis huius aduentum futurum designasti? *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.*

Matth. 11.

Matth. 21.

Noli igitur tã exiguũ quid Saluatori tuo denegare, Samarit.: at recordare potius, quomodo magnus Patriar-

Patriarcha Abraham Angelos hoſpitio exceperit: ac conuiuium ijs exhibuerit. Tu verò ingrata, Ieſum Saluatorem tuum in agris repertum, illum omnium Angelorum regem, ac Dominum dominantium ne hauſtu quidem frigidæ reficere, ac recreare dignaberis? O crudelitatem & inhumanitatem inauditam! Pius Iſaac plenus dierum, antequam filio benedictionem dare ante obitum vellet, dixit ei: *Affer mihi de venatione tua, & benedicat tibi anima mea.* An non exigit hoc àte Deus, ô mulier: non poſtulat, vt per montes & valles eius cauſsâ diſcurras: non petit, vt per agros euageris: non quærit, vt de venatione ei cibum pares: modicum quid aquæ poſtulat. Cant. 28. Gen. 27.

Præceperat quidem ipſe olim in rigida illa lege Moſaica, vt filij Iſrael omnes in fabricam tabernaculi diuitias erogarent: cui præcepto nemo ne verbo quidem aulus eſt refragari. *Obtulerunt mente promptiſſima atque deuota primitias Domino ad faciendum opus tabernaculi teſtimonij, quidquid ad cultum & ad veſtes ſanctas neceſſarium erat: viri cum mulieribus præbuerunt armillas & in aures, annulos & dextralia.* At modò in lege Euangelica aliquot tantummodò guttas poſtulat, dicens, *Mulier da mihi bibere.* Exod. 36.

Feſtina igitur anima peccatrix expedi aquam Samaritana: profer lacrymas, age citò pœnitentiam, ac Chriſtum ſitientem refice. imitaberiſne forſitan impios illos carnifices, & ſacrilegos tortôres, qui vbi Dominum exhauſtum laboribus, ac ſupplicijs fatigatum, *Sitio*, clamantem audiuêre, *dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum?* Adeone barbara & inhumana tu futura es, vt ei ſalutem tuam ardentiſſimè ſitienti, ac præ ſiti penè emorienti, amarum illud continuationis peccatorum fel, ac perui- Matth. 27.

caciæ

cacię acetum, & myrrham duritiei audeas porrigere?

Gen.40. Quale putatis fuisse gaudium, qualem lætitiam & voluptatem pincernæ illius Pharaonici carceris ergastulis mancipati, quando à Ioseph, qui simul in vinculis detinebatur, audiuit? *Tres propagines, tres adhuc dies sunt, post quos recordabitur Pharao ministerij tui, & restituet te in gradum pristinum, dabisq; ei calicem iuxta officium tuum, sicut ante facere consueueras.* At quodnam tuum esse gaudium deberet, ô anima quæ summo illi Principi aliquando à poculis fuisti, & ad tam sublime dignitatum culmẽ euecta eras: quæq; modo in peccati carcere concluſa in extremis ærumnis viuis: cùm nimirum intelligis, Deum de manu tua potum sibi velle ministrari, ac te in pristinum dignitatis gradum, & in priores honores, modicam ei aquam præbendo, collocandam.

Iam satis ô Rachel cameli tui biberunt, iam satis voluptatibus indultum est, satis iam armenta biberunt, coge pecus: iam tempus est, vt & pastori Abrahæ pocum præbeas, vt Iesu Christo, qui te sibi matrimonio copulare vult, aquam haurias: ille namque sitit da ei bibere, ac pristinæ dignitati restituêris. Quid ais ad hæc ô mulier? quid respondes; *Quomodo, tu Iudæus cùm sis, à me potum petis, quæ sum mulier Samaritana?* an ignoras nobis cum tibi in religione, & cærimonijs non conuenire, ac proinde nullum inter vtramque gentem esse commercium?

Ioan.4. O ingratam & cæcam mulierem! Quidquid hausit, lenoni dabit, & Christo vel guttam denegat. Ad eundem modum & tu agis peccator? suppetunt tibi vires, nec desunt animi, vt diabolo & mundo obsequium præstes: sed vt Deo cultum aliquem exhibeas, ieiunes, vt pœnitentiam agas, desunt vires, & ani-

& animus tibi concidit. Vt ſemel in ſeptimana ieiunes, dolebit tibi cerebrum, hemicrænam timebis. ſtomachus non parietur, animus deficiet: ſed vt integram hebdomadam comeſſeris, popineris, & ſolidas noctes & dies tripudijs, iocis, luſu tranſigas, herculeas quaſdem vires, ac gladiatoriam quandã firmitatem te habere oſtendes.

Quomodo tu Iudæus cum ſis? O futilem excuſationem! ô friuolum prætextum! Adam peccato commiſſo conſuit folia ficus, ac nuditatem velat. Quid hæc folia deſignare opinamur, Auditores? nõ aliud quam excuſationes & tegumenta quibus peccata noſtra palliare conamur, quæ non plus apud Deum vitium habent, quam fragilia & caduca folia de quibus ſcriptum eſt: *Quærunt excuſationes in peccatis?* *Pſalm. 140.*

Non poſſum tamen, quin te laudem mulier, propter zelum, quo erga religionem tuam afficeris: oſtendis namque te eius amore teneri. quamuis enim ipſa peccatrix ſis & adultera, Iudæos tamen, qui à Samaritanis in religione & cæremonijs diſcrepabãt & ab ipſis hæreticorum loco habebantur, abhorret & fugit. Quid ad hæc reſpondebis, mulier Catholica? anne te, quę Samaritanos, id eſt hæreticos, ſinu complecteris, foues, educas, hoſpitio excipis. ac matrimonio tibi iungis, Catholicam eſſe credam.

Zelum quidem quem erga religionem habes laudo, ac mirari ſatis non poſſum. quod tam parũ miſericordẽ erga hunc defatigatũ & ſitientẽ te oſtendas q d cogitas quid animo voluis? *ſi ſcires donum Dei*, miſella, & ſuperſtitioſa: ſi intelligeres quid frigidæ hauſtus Deo & in Dei honorem pauperi datus promereatur: ſi ſcires donum gloriæ cœleſtis ac beatitudinis æternæ. Pulchra illa Abigail, quòd aliquot tantum *1. Reg 18.*

2. Cor. 9. tantùm panes Regi Dauid rerum penuria laboranti dedisset, regina in Israël facta est. Si scires, quantum sit donum beatitudo: Paulus eam *donum inenarrabile* appellat. Sed quale hoc donum sit, tu nobis Domine declara. Eritne forsitan sancti Spiritus gratia, quem Ecclesia *donum Dei altissimi* nominare consueuit: donum scilicet æternum, quod Pater & Filius semper donant: donum omnium donorum primum, atque omnia dona longis interuallis antecedens. O mulier! si scires, ille qui tecum loquitur, Deus est & simul homo: vt Deus, hoc tibi donum poterit elargiri, vt homo, hoc ipsum tibi sæpius promeruit.

Exod. 12. O Samaritana, *Si scires donum Dei.* Laboras in
4. Reg. 2. turbida hac aqua haurienda, quæ non satiat eos, qui
Num 20. ex ea gustauerint, quæque sitim non extinguit: hauris aquas illas amaras & fœtidas Mara, aquas illas pestiferas & cõtagiosas Iericho. At ipse aquã do vitæ, aquã ex petra humanitatis meæ, crucis virga percussa, scaturientẽ: *Qui biberit ex hac aqua, non sitiet in æternum.* Accedite ergo ad fontem hũc animæ sitientes, & siti propemodum exhaustæ & quemad-
Psalm. 123. modum ceruus à venatoribus pressus & canum impetum declinans, in aquas se se immergit: ita vos ô animæ, quas quotidie magni illi venatores insequũtur (de quibus Psalmista loquitur: *Anima mea erepta est de laqueo venantium*) quandoquidem iam dudum per mundum cucurristis, exhaustæ, defatigatæ: ad has aquas accedite, hi sce vos vndis immergite, si canum & venantium rabiem euitare satagitis.
Psalm. 41. Regius vates, è quo hunc conceptum hausi, experientia id probasse videtur, dicens: *Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad Deum fontem viuum.* Ad has igitur aquas diuinas, ad sanctas has vndas properate, pec-

catores

catores,ac mundi latices turbidos & lutulentos relinquere.

Filij Israel siti in deserto emorientes, in Aegyptum reuerti iam destinauerant: at postquã aquas è petra prosilientes vidêre,sententiam mutarunt. O anima,si paupertatis aut pœnitentiæ siti in deserto monasterij promemodum emoriens,ad mũdi Aegyptum reuerti vnquam decreuisti, cum hodie Christum aquam viuentem in hoc deserto sitientibus audis promittentem, muta sententiam, & aliã indue mentem,firmiterque propone,si donum Dei & gratiam scires,quam tibi Deus,ex hoc mundi naufragio te euocãdo, contulit, mille potius vitas,si tibi essent, Deo impendere, quàm vel vnam mundo elargiri. *Num. 20. Allegoria.*

Si igitur scires quid sit cœlum, quid Dei gratia,quid æterna felicitas,omnia procul dubio quæ hoc in mundo possides,quò Deum sequi posses,relinqueres.

Putabat quidem initio Naaman aquas Iudææ nõ esse maioris efficaciæ,quàm aquas Syriæ:at vbi reipsa & experimento virtutem illarum didicit,statim mutata mente omnes opes & facultates Elizæo,qui sibi eãsdem tantum demonstrauerat, volebat elargiri. *4. Reg. 5.*

Cogitatis quidem,mundi amatores,delectationes cœlestes & gaudia Beatorum nullius esse momenti, sed si semel ea vel modò gustasletis, aliam puto mentem, aliamque opinionem indueretis, mundiq; fallaces & inanes voluptates disereretis: quo æternis aliquando delicijs perfrui possetis.

Quare agite,ô Samaritanæ, animæ inquam peccatrices,animę mundanæ fugite turbidos hosce & lutulentos mundi torrentes, relinquite hydrias, accedite hodie ad aquas,quæ saliunt in vitam æter- *Allegoriæ de aquis mundi huius.*

nam: quarum hic scaturiginem videtis. Hæ namq; puræ sunt, at mundi aquæ turbidæ & periculosæ. Hæ sunt aquę illę, in quib. milites suos Iephte collocauit, qui Ephratæos inuadere parantes, inde abactos interfecerunt: *Occupauerunt q; Galaaditæ vada Iordanis per quæ Ephraim reuersur⁹ erat.* Ita etiã Satan milites suos in ripis aquarum voluptatũ collocauit, qui omnes ad bibendum accedere volentes, in mille pericula conijciunt.

Iudich. 12.

Iud. 5.

Holofernes Princeps militiæ Assyriorum, cõstituit in obsidio Bethulienſi per gyrum cẽtenarios, per singulos fontes, vt omnes aquarum hauriendarum gratia venientes, inde eijcerent, & eiectos necarent.

Isai. 55.

Magnus ille Holofernes Satan plurimos quoq; diabolos in insidijs ad fluuios voluptatũ collocauit, qui omnes ex ijs bibere volentes, incautos & nec opinantes interficerent. Infelices igitur hasce aquas velis remisq; fugiamus, ac nullas, præter has sanctas desideremus, nullas, nisi cœlestes, expetamus, aquas inquam, quas qui bibunt, in perpetuum mortis expertes viuent.

3. *Reg.* 18.

O Deus æterne, qui omnis bonitatis abyssus es, perfectionum omnium thesaurus, & aquarũ viuẽtiũ Oceanus, qui omnes omnino homines ad hauriẽdum & bibendum per propheram inuitasti dicẽs: *Omnes sitientes venite ad aquas*: quiq; toties eas in figura destillare fecisti, modo magna copia cælit⁹ ad preces & postulata Eliæ dimittens, modò easdem mirabili quadam ratione petra, ad Mosis vocẽ, eliciens: Respice obsecro animas nostras anhelantes, ac siti propemodum enectas: ecce amaræ illæ aquæ mundi huius, eas adusserunt, adeò vt pręsiti penè d ficiant, & *Anima nostra sicut terra sine aqua sit tibi.* Nos, nos inquam, miseri illi Ismaeles

Num. 20.

Num. 23.

su-

ſumus, qui in deſerto mundi huius ſiti emorimur. Da nobis bibere, aut minimum quid ex aquis vitę, aquis inquam gratiæ tuæ, deguſtare: interea dum hic exſpectamus donec torrentibus illis inebriemur & ſatiemur, de quibus Pſalmiſta, *Torrente voluptatis tuæ potabis eos*: torrentibus inquam æternæ beatitudinis, quorum nos conſortes efficiant Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus Amen. *Pſalm. 35.*

SABBATO POST DOMINICAM III. QVADRAGESIMÆ.

Adducunt ei mulierem in adulterio deprehenſam. Ioan. 8.

FIGVRA.

Præclarum caſtitatis ſpeculum & continentiæ exẽplar Suſanna, cùm iniquè in Babylone à duob⁹ ſenibus adulterij accuſaretur, ad ſummum ſacerdotem deducta eſt, vt ſecundum legem lapidib. obrueretur. Quod cum attentius mecum ipſe conſidero, ac rei ſeriem penitus intueor, ſimilem planè hiſtoriam in Euangelio hodierno videre videor: occurrit mihi namque hîc mulier, non iniquè quidem adulterij accuſata: ſed in facto deprehenſa à duobus item ſenibus, Scribis ſcilicet & Phariſæis, quæ Ieſu ſummo legis Euangelicę ſacerdoti ſiſtitur, vt ab eo lapidibus obruenda iudicetur: Suſanna quidem per Danielem libertatem adepta eſt, hæc verò per Chriſtum, vt ſingula ſingulis optimè reſpondeant. verùm antequam ad reliqua procedamus Pneumatis diuini auxilium, mediantibus Beatæ virginis precibus, inuocandum eſt, *Dan. 13.*

AVE MARIA.

Lib. de Abraham. Magnum Episcoporum lumen & decus Ambrosius, cùm singulorum scelerum enormitatem ac turpitudinem diligentius ponderasset, tandē concludens ait: nullum esse aut reperiri posse scelus, quod cum adulterio comparādum videatur: *Adulterium*, inquit, *etiam feris & barbaris detestabile.* *In Apoph. Lacæn.* Hinc Plutarchus refert, tantam Lacænarum olim mulierum pudicitiam ac modestiam fuisse, vt fieri non posse existimarent, aliquam hoc sese scelere aut dedecore, contaminare, nihilq; magis fugiendū aut detestandum, quàm ipsum adulterium iudicarent. Et sanè nihil eo fœdius, nihil eo turpius est, nihilq; quod maiora secum mala calamitates, & ærumnas trahat. Hinc vniuersalis ille cataclysmus terræ superficiem cooperuit, Hinc Gomorrha flagrauit, hinc in cineres redacta est Sodoma, hinc ipsa tribus Beniaminica radicitus propè fuit deleta, hinc denique totum Dauidis imperium in extremum discrimen adductum est.

Gen. 8.
Gen. 16.
Iud. 29.
2. Reg. 12.

Mala quæ ex adulterio proueniunt. Huc accedit, ô matres, quod maximam hoc peccatum iniuriam faciat, tum naturæ, quoniam tam magnam corruptionem secum trahit, tum etiam Deo, quoniam eius legib. ac præcepto aduersatur: facit deinde iniuriā Angelis, quod castitati & puritati, quæ ipsis propria est, repugnet: facit iniuriā marito, quod eidē struat insidias, ac promissam vtrimq; fidem violet: facit iniuriam regnis legibusque ciuilibus, quod degeneres furculos & adulterinas propagines in Reip. horto proseminet: denique toti mundo iniuriam facit, quod familias ac domos illegitima & spuria sobole inducta, confundat, ac merum quoddam chaos inducat. Imprimis verò peccatam hoc detestandum est, quod magnum

gnum illud Ecclesiç Sacramentum, Matrimonium scilicet, destruat & euertat: *Sacramentum hoc magnũ est, ego autẽ dico in Christo, & in Ecclesia.* Quicunque igitur eò impietatis processit, vt tantum Sacramentum audeat prophanare, rę ille in Christum & Ecclesiam delinquisse putandus est. *Ephes. 1.*

Et profectò ingens abominatio adulterium, cũ Sacramẽtum matrimonij quod à Deo in paradiso institutum est, quodq; præsentia sua ac primo miraculo in nuptijs Canæ Galileæ Christus cohonestauit, audeat violare & polluere. Sacramẽtum inquam, quod gratiam confert; Sacramentum, quod varijs modis designatur; modo per coniugiũ Christi cum Ecclesia, modò per connubium Dei cum anima: alias per matrimonium & copulam quã Verbum illud Patris cum natura humana inijt, ad cuius imitationem hic in terra vir cum muliere copulã coniugalem init. O res admirabiles! illic duę naturæ vna continentur hypostasi & persona, hic duæ personæ in vna natura, & in eadem carne coalescunt. Hinc dictum est. *Erunt duo in carne vna.* Hæc porrò vincula & connexiones dissoluit adulteriũ. Sacramenti matrimonij dignitas. *Ioan. 2.*

Vnde haud iniuria exclamare possumus, ô vitium destandum! ô scelus procul eliminandum!

Veteres Ethnici solo naturæ lumine illustrati, adulterium semper veluti pestem quãdam teterrimam, ac contagionem abhorruerunt & detestati sunt: apud Græcos sanè adulterum interficere cuicunq; etiam fas erat. Aegyptij verò grauius adulteria, quã homicidia aut furta castigabant. Hinc Abraham, si fortè vnquam attendistis, cùm in Aegyptum veniisset, aiebat Saram vxorem suam, sororẽ esse, ne eum velut adulterum Aegyptij, in quos seuerius animaduertere solebant, è medio auferent: hinc ad vxorẽ ait: *Dic ergò obsecro, quod soror mea sis* Veteres adulteros odio habuerunt. *Gen. 12.*

Vt veteres in adulteria animaduerterint.

sis, vt bene sit mihi propter te, & viuat anima mea ob gratiã tui. Apud Romanos autẽ adulteriũ cum crimine læsæ Maiestatis conferebatur: hinc ijsdẽ pœnis castigabant eum, qui tronũ cõnubialem violasset, quib. eũ, qui in Principẽ quidquã deliquisset, aut in patrię salutem ac Reip. commoda peccasset.

Lacedæmoniorum legislator Lycurgus eodem adulterium, quo parricidiũ, statuebat loco, decreuitq;, vt ijsdem in Rep. sua supplicijs afficeretur, qui alterius fœminæ pudicitiam tentasset, quibus, qui parricidali manu è medio parentem sustulisset. Et sanè cum leges de omnibus sceleribus delictisq; statuissent, nullam verò de adulterio aut parricidio tulisset: causam rogatus, ait, quod neminẽ adeò nefarium existimaret, qui alterutrũ horum committere præsumeret.

Iudæi verò adulteros lapidibus viuos obruebãt: cuius hodierna die rei exemplum in Euãgelio habem⁹, in quo Ioã. refert Pharisæos & Scribas Christo, in templo ad populum verba faciẽti, mulierem adduxisse in adulterio deprehensam; vt ab eo ad lapides cõdemnaretur. De hac hodie historia verba facere decreui: primo itaq; de crimine eiusq; probatione loquamur, deinde actionem & condemnationem eius examinabimus.

Principio igitur firmum hoc inuiolatũq; habeatur; adulteros vbiq; gẽtium, adeò semper in naturã & reip. commoda apud omnes iudicatos esse peccare, vt nulla vnquam natio, aut gens, barbara licet, atq; omni humanitate aliena, fuerit, quæ nõ seueriſſimè semper & grauiſſimè in adulteros animaduerterit.

Id vobis ad oculum, tum ex lege naturæ, Mosaica, ac lege Euangelica, tum iure diuino, Canonico, ac ciuili demonstrabo.

Pri-

Primum quidem in lege naturæ, iam à quinq; annorum millibus Abimelecho regi Gerar, Abrahæ vxore rapta, Deus mortem interminatus est, dicẽs: *En morieris propter mulierem quam tulisti: habet enim virum suum.* Duo Iacob Patriarchę filij Simeõ & Leui, Sichem Syriæ metropolim deleuêre, atq; omnes Principes eius, in adulterij & raptus pœnam gladio interemerunt. Castus ille adolescens Ioseph cõtra fas & æquum adulterij cum Putifaris vxore commissi accusatus, in carcerem coniectus est, ac vitæ perdendæ discrimen adijt. Taceo hîc tristem illũ ac plusquam tragicum diluuij casum, prætereo Sodomiticum incẽdium, de Gomorrhęo cinere nihil dico. Quis enim ignorat omnia hęc propter adulteria & illegitimos concubitus euenisse? Et sanè nulla Deus vnquam scelera tam horrendis, tamq; grauibus flagellis castigauit.

Quomodo adulteria lege naturæ castigata sint.

Gen. 20.

Gen. 34.

Gen. 39.

Ad exteros iã populos, natione barbaros, ethnicos, inquam, ac solo naturæ ductu viuentes, veniamus. Zaleucus Locrensium ciuitate saluberrimis atq; vtilissimis legibus à se munita, cum filius eius adulterij crimine damnatus, secundum ius ab ipso constitutum vtroque oculo carere deberet, ac tota ciuitas in honorem patris necessitatem pœnę adolescentulo remitteret, aliquandiu repugnauit. Ad vltimum precibus victꝰ, suo prius, deinde filij oculo eruto, vsum vtriq; videndi reliquit. Ita debitum supplicij modũ legi reddidit, æquitatis admirabili temperamẽto, se inter misericordem patrem & iustum legislatorem partitus.

Vti Ethnici adulteria punierint.

Valer. lib. 6. c. 5.

Erat Aegyptijs consuetudo, viris adulterij insimulatis mille flagrorum ictus infligere: fœminis verò nasum præcidere. Hinc à Diodoro & simul Herodoto de Pharone Aegypti Rege Sesostridis filio, historia sanè memorabilis refertur: hic cum decem annorum spatio oculo-

Diod. Siculus lib. 1. Herod. l. 5.

rum vſu priuatus, omni ratione viſum recuperare ſatageret, ac fruſtra omnia tẽtaſſet: oraculo admonitus, nõ prius ſeſe ſanitati reſtitutum iri didicit, quàm fœminæ alicuius, quæ fidem coniugalem nõ violaſſet, aut ab alieno concubitu immunis eſſet, vrinam oculis adhiberet.

Quibus ille intellectis, ratus ſeſe tam facili remedio oculorum vſum facilè etiam recuperaturum, reginam coniugẽ ſuam ante omnes adijt, cui cũ pudicitiam fidemq; erga cõiugem vacillare vidiſſet, nec alienis eam abſtinuiſſe amplexibus didiciſſet, omnes penè quotquot in aula verſabãtur fœminas adijt: ſed fruſtà. Vnde cùm plurimas alias in regno mulieres tentaſſet, & omnes perfidas & fide coniugali fracta infames deprehendiſſet, tãdem pauperculam hortulariam reperit, quæ ſola fidem ſeruaſſe coniugi iudicabatur: per q̃ & oculorum vſum recepit. Quo facto, tãtam fœminarũ in regno ſuo corruptelam & perfidiam demiratꝰ, omnes quotquot violaſſe fidẽ repererat, igne cõſumpſit: pauperculam verò ac plebeiam illam ob recuperatum eius adminiculo viſum, repudiata coniuge, ſibi matrimonio copulauit.

Iuſt. 4. Parthi, teſte Iuſtino, nullum crimẽ maiori ſeueritate caſtigabant, quã adulteriũ: hinc vxores ſuas arctè habitas domi velut cuſtodiæ includebant, ne aliorũ cõmercio & contubernio, aliorũ colloquijs & conſuetudine, frequentiq; vſu corrumperentur, atq; ita adulterij pœnas incurrerent. Egregia ſanè & diuina conſuetudo, vtinã & illa per Galliã noſtrã in vſu eſſet: neq; enĩ tot ſcelera ac delicta circa fidẽ coniugalem videremus. Refert de Aug. Suetonius, tanta eum odio adulteria & adulteros proſequi ſolitum, vt amicorum veterrimo Proculo, adulterij cum Romana quadam fœmina commiſſi reo, caput iuſſerit præſcindi. *Sueton. Aug. c. 26.* Pro-

Prodeat post tot historicos Plutarchus, qui dignam Alexandro de Alexandro refert historiam. Cùm enim milites mulierem quandam melioris forsitan formæ, quàm famæ ad eum de nocte adduxissent, vt cum rege cubaret, & ille venientis strepitu & motu excitatus, quia iam tertia noctis vigilia præterierat, rogasset, vbinam tamdiù hæsisset: & illa respondisset: Expectaui, inquit, rex, donec maritus somno sepultus sterteret, ne me exsurgẽtem inaudiret: suos rex aduocat, iubetq; mulierẽ, vnde eam duxerant, reduci, dicens: Ergòne me adulterum putatis, aut alterius me thorum violare aut profanare velle? appage, nihil enim est quod magis abhorream ac detester. *Plut. Apoph. Re. & Princip.*

An non vos, Principes & Reges, Ethnicus ille Rex confundit, & nunc Reges intelligite, atque Ethnicos in hac saltem re æmulamini, pudeat illis vos in hoc deteriores existere, eorumq; cõtinentiam non imitari.

Hac porrò Cynneses seueritate in adulteros animaduertebant. Fœminam quę adulterij cõuicta erat, in medium ciuitatis deducebant, eamq; saxo insidentem calumnijs & conuitijs proscindebant: cui cùm longo tempore omnium ludibrio, & risui exposita insedisset, asinæ impositam per omnes ciuitatis plateas & vicos deducebant, vt tota ciuitate eius delicti conscia, in perpetua infamia ignominiaq; vitam transigeret. Video vos barbarorum illorum iustitiam demirari: video vos in stuporem rapi; cùm eos qui solo naturæ lumine illustrati erant, tam rigidè in adulteros animaduertisse auditis. Non est porrò, cur adeò in admirationem rapiamini, cùm peccatum hoc naturę ipsi aduersari videatur. Ita namque id Ambros. describit, dicens: *Adulterium naturæ iniuria est.* *Plutarch.* *Lib. 5. hex.*

Mahum.in Alcor.c.34.

Et verò Turcæ & Saraceni non minori idipſum odio proſequuntur, ac cane peius & angue eſſe aſſerũt: quin & Pſeudo ille Prophetes Mahumetes Alcorano ſuo cauit, ne adulterium quis ſuorũ perpetret; cuius ſi quis reus conſtituatur, mille ictibus per flagella inflictis luat. Addit hîc Procopi⁹, etiam legatos, licet alioqui omni iure exempti ſint & multis prærogatiuis gaudeant, ſi adulterij conuincantur, morte affici poſſe.

Quonam modo adulteros lex Moſaica punierit.

Iam tempus eſt, vt ad legem Moſaicam deſcendamus, ac diligentiùs inſpiciamus; quibus illa pœnis, quibuſque ſupplicijs in adulteros voluerit animaduerſum. Quàm ſancta inſtituta ſunt, quàm diuina præcepta, ac leges verè regiæ, quas iam eminus in Leuitico videor contemplari? *Qui adulteriũ perpetrauerit cum vxore proximi, morte moriatur, & mœchus & adultera,* Et aliam haud diſſimilem in Deut. *ſi dormierit vir cum vxore alterius, vterque moriatur.*

Leuit.20.

Deut.22.

Dicet forſan aliquis: Lex vetuit, at exempla deſunt, è quibus caſtigatio hæc manifeſta euadat.

At videat ille miſeram Babyloniam, adulterij falſo licet accuſatam, iamiam ad lapides depoſci. Videat integram tribum, ſumptis armis adulterium cum Leuitæ cuiuſdam vxore commiſſum, vlciſci voluiſſe. Videat quibuſnam Dauid Rex propter adulterium cum Vriæ vxore perpetratum, à Deo flagellis fuerit caſtigatus. Sapiant itaque adulteri ac reſipiſcant: nam

Dan. 12.

Iudic.20.

Quanam pœna ius ciuile in adulteros animadverterit.

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

Videamus modò leges ciuiles, examinemus Codicem Iuſtinianæum & Digeſta; inquiramus quonam illa adulteros ſupplicio pœnaque dignos iudicauerint. At non niſi de ſanguine, eculeo, morte ac ſupplicijs extremis hic agitur. Principio Diõ. Caſſius

ſius aſſerit, Imperator. Seuerum ſeueras admodũ aduerſus hoc crimen pœnas conſtituiſſe, & mortem omnibus eſſe comminatum, qui eius ſceleris inſimulati eſſent: quam conſtitutionem ſeuerè adeò ſeruatam voluit, ac reipſa ſeruauit, vt paucillo temporis ſpatio, pluſquam tria adulterorum millia morte damnarit.

Refert Herodius quinto decretorum ſuorum libro, titulo ſexto, de L. Iulia de adulterijs, quaſi aliud agens, inſignem planè hiſtoriam. Cùm Tennes Tenediorum rex legem tuliſſet, qua omnes adulteros morte multari volebat, accidit filiũ eius adulterium committere, eiuſdemque accuſari. Hic cùm à parte quereretur; quid facto opus eſſet. Lex, inquit, ad amuſſim & inuiolabiliter ſeruetur, filioque non minùs, quàm ceteris parcatur. O verè generoſum ac ſincerum Principem, ac validum caſtitatis protectorem!

Leges ciuiles contra adulteros.

Vos porrò iuriſconſulti, qui toties de L. Iulia, de adulterijs loquimini, eamque toties repetitis, legitis, inculcatis, anne obſeruaſtis vnquam, quid lege 30 ad finem cap. ad leg. Iuliam de adult. ſcriptum, velut omnium legum compendium & recapitulatio legatur? *Sacrilegos nuptiarum gladio puniri oportet.* Et in legibus veſtris XII. Tabularum, titulo II. de iniurijs, annon apertè legitur: *Mœchũ in adulterio deprehenſum necato.* Imperator verò Leo conſtitutione XXXII. ſeueritatem omnium priorũ legum moderari volens, decreuit vt adultero naſus præſcinderetur, mœcha verò monaſterio includeretur.

Inuectio in adulteros.

Quid verò vos adulteri, vos inquam impuri & ſcelerati mœchi, cogitatis? vbinã mens veſtra eſt, vbinam ratio? annon vobiſcum ipſi perpenditis, cum horrendũ hoc, & enorme crimẽ committitis, omnes

omnes vos tã naturæ, quàm Dei & hominũ leges violare & peruertere, toti vos mundo iniuriam facere, Deum, naturam, & homines grauiſsimè offendere? At quibus vos ſupplicijs, quibus pœnis, quibus cruciatibus, quibus, vt ita dicam, infernis digni eſtis? Quantam vobis ipſis familiæque veſtræ infamiæ notam inuritis, qui inſtar brutorum obmuteſcitis, brutis ipſis deteriores, ac mente capti? ita non peſsimum vxoribus veſtris exemplum datis, perfidi, traditores, ac fidei violatores, ratione, iudicio, ac conſcientia priuati? Annè obliti eſtis, vbinam matrimonium veſtrum contractũ ſit, vbinam ſponſio illa coaluerit, quinam teſtes adfuerint? ſcilicet in templo, coram Deo, vbi Sacerdos veluti Secretarius, Angeli inſtar teſtium aſtiterũt. Nou eſt ſanè mirum, ſi qua vos alijs menſura metimini, vobis eadem alij metiãtur: ſi nimirum vobis ab vna parte mœchantibus, vxores veſtræ ab altera mœchentur, ac

Frangenti fidem, fides frangatur eidem.

qui verſus, etſi numeris non conſtet, ad rem tamen noſtram facere non parum videtur: vti & ille, qui Gallicè multò ſonat diſertiùs:

Cornua qui facient, ne cornua ferre recuſent.

Vos verò vxores, iam diſcite ſapere, pudorem induite, lubricos illos mores exuite, de honore ac fama ſollicitæ ſitis, æmulamini caſtas illas Suſannas, pudicas Iudith, ac maſculas Lucretias.

Porcia negabat aliquã honeſtã appellari poſſe, quæ ſecundas nuptias inijſſet.

Reducite in memoriam, quod olim magni illi Catonis filia Porcia, tali patre digniſsima, cuidã, iuuenis fœminæ pudicitiam, quæ iam ad ſecundas nuptias tranſierat, laudanti, reſpõdit, nequaquam honeſtæ ſeſe fœmina nomine dignam cenſere eã, quę plures vno maritos habuiſſet, O verè pudicam Porciam, ſexcentis encomijs deprædicandam! ſi

tam

tam viles apud te erant, quæ ad ſecundas nuptias tranſirent, quid igitur de adulteris iudicaſſe te putamus? Quare agite, ô Chriſtianæ matres, eius quęſo vobis in mentẽ veniat, pudori veſtro conſulite, infamiam atq; ignominiam vobis ob oculos ſtatuite, ſuppliciaq; quæ vos manent, ſi delinquitis, attendite. Sed heus video hic adulteram ad ſupplicium rapi lapidibus iamiam obruendam. Atque hæc ſecunda concionis noſtræ pars eſto.

Adducunt ei mulierem in adulterio deprehenſam, & eam ſtatuunt in medio: quod cùm diligẽtiùs mecum perpendo, perfectam hic cauſam, actionemq; ciuilem videor intueri. Accuſatores ipſi ſunt Phariſæi, informationes & accuſationes, ac rei caput, *in adulterio deprehenſam*. Lex quoque, in quã peccatum eſt, ſimul adducitur: *Moyſes mandauit nobis lapidare*, quæ Leuit. 20. cap. ſcripta habetur: *Qui adulteriũ perpetrauerit*, &c. Ad Chriſtum, velut ad iudicem eam deducunt, vt eam condemnaret, qui tamẽ ſententiam ſuam non interpoſuit. Quid? tam grauibus olim ac diris ſupplicijs delictum hoc caſtigaſti, Domine, cùm videlicet flammarũ globos, ſulphureos imbres, ac diluuij rabiem in eius punitionẽ adhibuiſti, & idipſum iam tibi indemne eſt? Leges & præcepta tua Domine clementiſsime, ac ſimul iuſtiſsime, quæ olim dediſti, morte iubent affici adulteros; & ipſe, qui alias quoque dixiſti: *Non veni ſoluere Legem, ſed adimplere*, hodie adulteræ patrocinium ſuſcipis? Ecce hodie mœcham in flagranti delicto deprehenſam, & indemnitatem concedis? Leuit. 20. Matt. 5.

Sumite igitur animos peccatrices, nondum vobis cœli aditus occluſus eſt, datur adhuc acceſſus. Itaque

Non deſperetis, vos quæ peccare ſoletis.

Vos,

Vos, inquam Chananęæ, Magdalenæ, Samaritanæ, vos mœchæ, adulterę lubricę, ac vagæ. Peccata veſtra ac diſſolutiones deplorate, pœnitentiã agite, peccata relinquite, ante omnia verò ne de venia impetranda deſperetis; videte namq; vt hic adultera gratiam in oculis Domini inuenerit, & ab alijs cõdemnata, ab eodem abſoluatur. Hîc ſcilicet re ipſa demonſtratũ video, quod toties olim in veteri teſtamento repetitũ; *Nolo mortem peccatoris:* hîc iam locum habet illud: *Miſericordiam volo & non Sacrificium.* Hinc quoq; Eccleſia in officio canere præſumpſit: *Deus cui proprium eſt miſereri sẽper ac parcere.* O infinitam & immenſam miſericordiæ abyſſum; Non enim Dominus ad iudicandum & condemnandum, ſed ad ſanandum & miſerendum venerat, non mortem ſed vitã daturus.

Cur Dominus hanc adulteram nõ condemnauerit. *Ezech. 18. Oſea 6.*

Deinde quòd videret eos, qui ei actionem intẽdebãt, iudices ſceleratos eſſe; ac reipſa longè deteriores, magisq; mortem millies promeritos, quàm illa. Hærebant illi quotidiè auriũ tenus vitijs ſceleribusque immerſi, mille grauiſsimis criminibus, milleque adulterijs cooperti. Toties eos in faciem çaſtigauerat Dominus dicens: *Gens praua & adultera.* Et Propheta olim: *ſi videbas furem, currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas,* & ecce miſerã adulteram hodie in delicto deprehenſã morte plecti, adque ſuppliciũ confeſtim rapi volũt. O verè iniquos ac ſceleratos iudices! Hinc Dominus ad illos. *Qui ſine peccato eſt, primus in eã lapidem mittat.* Perinde ac ſi innueret: Aequum eſt lex iuber, mandatis Dei conſonum eſt, adulteram hanc morte plecti; quare expedite vincula, ferrũ, lapides, ſaxis obruatur, & qui ſine peccato inter vos eſt, primꝰ lapidẽ iaciat. Diuinũ planè iudiciũ, ac nouũ ſẽtentiæ genꝰ, nouaq; abſoluẽdi ratio.

Alia cauſſa cur Dominus hanc mulierem abſoluerit. *Matt. 12. Pſalm. 49.*

Vos

Vos verò iudices, erudimini qui iudicatis terrã: hæc ad vos pertinẽt, culpa enim vacet oportet, atque omni careat vitio, qui alteri⁹ castigare & corripere delicta præsumit. Vt quis adulteros, adulteriaque coarguat, castè viuat oportet, atq; ab omni se libidine contineat: ad delicta criminaque castigãda, procul à crimine abesse par est. Meministisne quid Ciceroni olim obiecerit C. Salustius? *Carere debet omni vitio, qui in alterũ paratus est dicere*: ac si diceret: Te miror Marce, tuamq; audaciam, vt in omnes omninò homines dicere audeas: atq; eò deuenias impudentiæ, vt equites Romanos, viros honestissimos, ac singularia reip. membra, corripere nõ verearis; &, ipse nouus homo cùm sis, Arpinas; aut potius Rapinas, ante triduum scilicet in hanc remp. admissus (qui quicquid in ciuitate præclarũ iam spe deuorasti, ac locuples ærarium nostrum compilasti) aliorum tamen mores, vitæque rationem taxare, ac calumniari non metuas? Taceas igitur Marce, ac scias oportet, omni vitio carere debere eum, qui quid in alijs reprehendere vult.

Auctor tribuit Salustio, cùm Cicero Salustio id obiecerit.

Ecce egregiam in hanc rem figuram, & allegoriam. Filij Israel, adulterio à tribu Beniamin in Leuitæ vxorem commisso, adeò commoti & indignati sunt, vt sumptis armis, sanguine id expiare decreuerint: ac priùs eos in aciẽ procedere vetuit Deus quàm propria delicta sacrificijs, ieiunijs, ac lacrymis expiassent. Vt hinc doceremur, priùs nostra vitia esse castiganda, ac tũ demum ad aliorum delicta punienda accingi nos posse. An non hoc ipsum est quod olim Psalmista ait? *Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras iustitias meas?* quasi de perfidis atque improbis iudicibus vaticinatus esset, & illis voce summi illius Iudicis denuntiasset; Iudices iniqui, iudices improbi ac scelerati, audite

Iudic. 20.

Psalm. 49.

audite Deum vobis dicentem: Quomodo iuſtitias meas exercere paratis?

Virtus & doctrina in Iudice neceſſaria ſunt.

At nondum hic ſatis eſt, ô Iudices, non ſufficit bonæ vitæ eſſe, ſed ad virtutem adiungenda eſt ſcientia & doctrina. hæc eſt namque iuſtitiæ bilanx, ac duo hæc ad munus veſtrum cum dignitate obeundum, comprimis neceſſaria ſunt. Quemadmodum enim auis vnica ala deſtituta volare nequit, ſed duas habeat neceſſe eſt: ita vos iudices, niſi duas haſce alas, virtutem ſcilicet ac doctrinam, habeatis, ad ſublimes dignitates euolare non poteritis. Audite rem notatu digniſsimam. Cùm Deus decalogi tabulas Moyſi in monte Sinai traderet, nullas móti beſtias voluit appropinquare: quo nihil mõſtratur aliud, quã beſtias, ſtupidos ſcilicet homines ac bardos, aut eos, qui inſtar beſtiarũ in omne voluptatum ac diſſolutionum genus effuſi ſunt, ad ſublimem illũm iuſtitiæ montem non debere accedere. Hinc eſt, quòd varijs priùs tentaminibus, examinibuſque probari debeat, qui ad Senatoris aut Conſiliarij dignitatem in Parlamentis noſtris aſpirat; adeò vt ſacroſancta illa lilia ante porcos & brutos homines non ſpargantur.

Chriſtus noluit adulteram condemnare, quod Phariſæi adulteram, & non adulterum adducunt.

Tertia, cur iudicum illorum ſententia à Chriſto approbata non fuerit, ratio hęc eſt, quod adulterã ſolam, & non adulterum, qui magis culpandus videbatur, ad Chriſtum adducant. Vir enim dum mœchatur, maiori ſeſe crimine obſtringit, quàm mulier. Verum quidem eſt, ſi fides & pactũ, quod inter vtrumque initum eſt, ſpectetur, virũ & mulierem pari iure, & ſacramento teneri, nec maiorem eſſe fœminæ in fide marito, quàm viri in fide cõiugi ſeruanda, obligationem. Sed ſi ſcandalum & mala, quæ inde propter commiſtionem ſobolis, & confuſionem hæreditatis (vnde non mediocre

rebus-

rebus publicis damnum euenire solet) oriri possunt, spectemus, fœminę sine dubio maius delictum censendum est. At naturam intuendo, quoniam maior viri est constantia, ac maius iudicium, fœmina verò imbecillior atque in casum pronior: grauiùs vir peccasse cẽsendus est, ac maiorem proinde pœnam promeritus. Hinc etiam dicimus, maius & grauius Adami peccatum fuisse quàm Euæ. Vnde peruersitatem iudicum horum animaduertere potestis, quando præterito eo qui plus peccauerat, eam quæ minùs offenderat, castigare disponunt. O iudices non iudices, sed potiùs hypocritæ! Cur ô Pharisæi non huc Magdalenas adducitis, quæ in cõspectu totius vrbis, & ante oculos vestros quotidie peccare non erubescunt? Cur Herodiadem huius criminis ream non constituitis, quæ regis vestri aulam improbra sua vita & adulterio commaculat. Ne verbum quidem cõtra eas hiscere audetis, quod alicuius esse auctoritatis videantur; ac miseram hanc mulierem, quæ nullum forsitan hoc excepto crimen admisit, morti adiudicatis. Malè à vobis iudicatum est, sed benè ab ea appellatum: patrocinatur namque ei ad quem appellauit.

Vter maius peccatum mœchãdo cõmittat, vir an fœmina.

Vnde haud iniuria mihi visus est Anacharsis Scytha leges aranearum telis comparasse, quib. muscæ irretiantur, & quas maiores aues perfringant. Ita quoque potentes sæpenumero leges transgrediuntur, sed parui atque humiles ijs comprehenduntur: latrunculi ac crumenisecæ ad laqueum veniunt, fures & sicarij indemnes abeunt. Hinc Diogenes cùm populum ad miseri alicuius, qui iamiam supplicio afficiendus erat, mortem currere videret, & iuditesstipantes, iocans dixit: *Magni fures paruum dutunt.* Vnde Poëta ipsum exprimere volens, ait:

Anacharsis Philosoph. leges aranearum telis cõparabat.

Diogenis iocus.

Dat veniam coruis, vexat censura columbas:

At non ea mens Dei eſt; ipſe namque minoribus & ab alijs derelictis patrocinatur, mundus è contra fauet potentibus, cùm Deus miſericordiam præſtet paruulis. Hoc exempli loco eſto: *Nec ego te condemnabo mulier.* O benignitatem inauditam, ô clementiam immenſam!

Tu autem ſumme Iudex, iudex æterne, iudex ante cuius tribunal omnes aliquando mortales venire habent: ſed ſimul etiam iudex clementiſſime, qui nullos vnquam hoc in mundo peccatores condemnare voluiſti, ſed eorum ſemper patrocinium ſuſcepiſti, pro ijs oraſti, ploraſti, ac denique mortem ſubijſti: tu inquam iudex iuſte & miſericors, qui hodie miſeræ huic adulteræ auxiliando affuiſti; hanc obſecro nobis gratiam concede, vt quando animæ noſtræ, quæ toties cum Satana adulterium commiſêre, nefando cum mundo ipſo concubitu commiſtæ ſunt, toties cum carne pollutæ ſunt, quando, inquam, animæ, quæ toties præcepta tua violarunt, coram tribunali tuo à diabolis accuſatoribus ſiſtẽtur, qui nos toties in flagranti delicto offenderunt quiſque præcepta tua proferendo dicent, *Secundum legem debet mori*, tunc Domine ſumme Iudex, licet clemens alioquin, eandem à te audire ſententiam mereantur; idem iudicium, eandem miſericordiam, quam hodie miſera illa adultera experta eſt, experiantur. Concede etiam vt eadem audire verba poſſint, *Nec ego te condemnabo.* Hoc ſcilicet nobis, cùm iudicio tuo ſiſtemur, vt eueniat, poſtulo ac vehementer etiam atque etiam oro: interea verò dum hoc hîc exſpectamus, omni tibi puritate, caſtitate, vitæque ſanctimonia ſeruire proponimus, hac ſpe fulti, beatæ viſionis tuæ, tandem aliquando nos compotes reddendos.

Amen.

DOMI-

DOMINICA IV. QVADRAGESIMAE.

Abijt Ieſus trans mare Galilææ, & ſequebatur eum multitudo magna. Ioan 6.

FIGVRA.

QVIS veſtrum, Auditores, non in admirationem rapiatur, ac diuinum planè opus eſſe iudicet, cùm ad introitū Prophetæ in domū viduæ Sareptanæ, oleū repētè videt excreſcere, adeoq; multiplicari, vt vaſis ipſis domeſticis nequaquā potuerit cōprehendi, ſed aliundè mutuò ſumere neceſſe fuerit. Non minus quoq; miraculū fuit, ad ſolam alterius Prophetæ benedictionē, viginti panes hordeaceos multiplicari, vt centū ijs homines refecti & ſatiati fuerint, ac reliquiæ etiam ex ijs ſuperfuerint. At multò maius hodierna die miraculum in Euangelio nobis proponitur, cùm in deſerto & in agris vaſtæ ſolitudinis, quinque panes hordeacei, & duo piſciculi adeò multiplicantur, & in immenſum extenduntur, vt quinque hominum millia eis refecta fuerint & ſaturata, ac duodecim fragmentorum cophini reliqui fuerint, ita vt reliquiæ ipſis miſſibus maiores fuiſſe videantur. Priora illa miracula ab Elia & Elizæo patrata ſunt, hoc à Chriſto: fuêre illi Prophetæ, hic Dei filius, omniumque Prophetarum rex ſimul & Deus. O dignum Chriſto miraculum, ac præclaram ſacroſanctæ Euchariſtiæ Sacramenti figuram, ac luculentū diuinæ prouidentiæ argumentum! Vt igitur vaſtum hunc Oceanum enauigemus, Spiritus S. nobis, veluti Pharos lucidiſſima, ac beata virgo ac Deipara, vti Cynoſura, ad curſum feliciter peragendum deligendi ſunt. Atque ideò eam, vti ſolent Angeli ſalutemus. 4. Reg. 4.

AVE MARIA.

INTER omnes, quas magnus ille Ezechiel Propheta visiones habuit, hæc non postremum mihi obtinere locum videtur, quando scilicet fluuium intumescentem, & aquas eius adeò turgentes & inflatas vidit, nulla vt ratione potuerit transuadari: *Torrentem non potui pertransire, quoniam intumuerant aquæ torrentis profundi, qui non potest transuadari.* Quid nobis ô torrens aliud designare vederis, quàm vastum illum sacrosanctæ ac sacratissimæ Eucharistiæ Oceanum pretioso Christi sanguine rubentem, eiusque meritorum fluctibus adeò intumescentem, nullus vt vnquam mortalium ingenij sui acie eum potuerit comprehendere.

Ezech. 48.

Dicitur Aristoteles, quòd Euripi fluxum & refluxum, qui septies in die reciprocans ludit, comprehendere non valeret, in eum se præcipitem dedisse. Verùm quot Aristot. quot Philosopi, quot præclara ingenia, ac subtilia acumina, quot hæretici, cum Euripum Sacramenti huius (quod singulis diebus, ne dicam horis, septem fluxus & refluxus genera continet, sancti scilicet Spiritus dona) comprehendere ac capere non possent, præ indignatione miserè in eo submersi sunt. In eo quippe periêre Capharnaitæ; in eo naufragium fecêre Lutherani, in eo submersi sunt Caluinistæ. Denique hoc ipsum mare illud Rubrum est; quod plurimos huiusmodi Aegyptios aquis inuoluit, ac sub vndis sepeliuit.

Arist. Euripo se se iniecit, quod eius fluxus & refluxus causam nõ caperet.

Constituit iam inde à primo mundi exordio, in medio paradisi fluuiũ Deus, qui in quatuor deinde diuisus capita, illum voluptatis ac deliciarũ locum irrigabat. Similiter iam inde à passione Domini, è medio corporis eius exundantem, Oceanum intueor, qui in septem dispersus flumina, septem videlicet Sacramenta (quorum primum ac præstantissimum

S. Eucharistia cõparatur fluuio, qui in paradiso erat. Gen. 2.

mum est Eucharistia, & è qua veluti è primo fonte cætera omnia deriuantur) omnem paradisum, Ecclesiam nempè militantem, latè irrigat & fœcundat. Huc respexisse mihi Psalmographus videtur, dum ait: *Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei.* Quid enim aliud per ingentem hunc fluuium, adeoque exundantem, Deique ciuitatem circumvndique irrigantem, designari potuisset, nisi sacer ille sacræ Eucharistiæ torrens? Hîc est enim ingens ille fluuius, quem Ioannes in suis reuelationibus vidit, fluuius, inquam, aquæ viuæ, instar crystalli pellucidus, ac de sede Dei, & throno Agni promanans. Et sanè sacrosancta Eucharistia fluuius est, è cruce Christi scaturiens, è qua & cætera Sacramenta originem sumpsere, quæque veluti thronus ac solium est Agni purissimi, nullaque contagione sorditati, cuius aquæ crystallo splendidiores sunt. *Psal.* 45. *Apoc.* 4. *Dan.* 12.

Eucharistia quoque puteus est, ad quem Samaritana accessit; puteus plenus aqua saliente in vitam æternam, puteus profundissimus; denique puteus, ô homo, è quo neque in quo haurias habes, & qui altus est. Ipsa quin etiam puteus est Democriti, è quo ille latitantem in fundo veritatem eruere conabatur. In magno namque hoc puteo Philosophi & Theologi veritatem corporis & sanguinis Iesu Christi eruere & quærere gestiunt, sed ad fundum præ ingenij imbecillitate non valentes pertingere, quod non inueniunt, credunt. Figuræ quibus Ven. Eucharistia exprimitur. *Ioan.* 4.

O sanctissimam Eucharistiam, ô Sacramentum penitus diuinum!

——*tibi nomina mille,*
Mille iuuandi artes:

Milleque figuris in veteri Testamento expressum es. Tu namque es candelabrum illud ex solido cha-

charitatis, ac diuinitatis auro (si modò ita lubet) compactum, septem continens lampades, septem inquam Sacramenta, omnes ab igne gratiæ tuæ collucentes: te etenim in septem illis Sacramentis, non secus ac solem in septem Planetis intueor. Et quemadmodum certũ est, solem solum inter cætera astra essentia sua ac natura lucidum & splendidum esse, cætera porrò sidera, si quid aut luminis aut splendoris habent, id ab eo veluti omnis luminis fonte, participando mutuari: sic & tu inter cætera Sacramenta solùm gratiam essentialiter ac per naturam habes, reliquis eandem à te non nisi mutuò sumentibus, & ex vberrimo ac locupletissimo tuo fonte in sese, quicquid habent gratiæ, deriuantibus.

Exod.16. Hîc obstupescatis oportet, Auditores, hîc namque suauissimum illud atque Angelicum manna contemplamini, quo in mundi huius solitudine enutrimur. Videtis hic panem illum in cinere humanitatis nostræ coctum, qui magnas Eliæ æmulatoribus vires atque animi robur subministrat, vt in fortitudine eius, ad vsque montem Dei Horeb, beatitudinem scilicet æternam, valeant pertingere. Hic etiam, mutatis terminis, fundam Dauidicam reperiri posse assero, quæ quinque lapidibus limpidissimis sacris nimirum Christi vulneribus, instructa, Philisthæos prosternit. Videtur & hic arbor illa vitæ, in Ecclesia velut in paradisi medio plantata. Hîc quoniam de arboribus incidit mentio, est quoque magna illa arbor, de qua in Apocalypsi quæ singulis mensibus semper diuersos fructus, duodecim scilicet fructus Spiritus sancti & dona profert: *In medio plateæ eius, & ex vtraque parte fluminis lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum, & folia ligni ad sanitatem gentium.*

3.Reg.19.

1.Reg.27.

Gen. 2.

Apoc.22.

Hic

Hic est sacrum illud frumentum, quo sapiens ille Ioseph, famem venturam auguratus, horrea ac repositoria Ecclesiæ suæ repleuit, frumentum inquã de quo Psalmographus, *& adipe frumenti satiat te.* Hic est panis Angelorum, panis ille Cherubim ac Seraphim, & omnium cæli ciuium. Hic est panis ille suauissimus, panis ille mirabilis, cuius farina nostra est humanitas; cuius frumentum, diuinitas, cuius aqua sanguis Christi; fornax, vterus Virginis, ignis, charitas; cuius denique pistor, Spiritus paracletus est. Hic est postremò panis ille prodigiosus, qui hodie in deserto quinq; hominum pauit millia. Atque hoc præsentis concionis thema est. *Abiit Iesus trans mare Galilææ, quod est Tiberiadis, & sequebatur eum multitudo magna*, &c. Sequamur primò Dominum mare scandentem, ac deinde eum in deserto, ingens hoc & insigne miraculũ coram quinq; hominum millibus, patrantem, quæsitum ibimus. *Gen. 41.* *Psal. 147.*

Ecce cùm iam in procinctu sum, vt mare hoc Galilææ transnauigem, veniunt mihi in mentem vetera illa, quæ Deus olim per Moysem patrauit miracula. Eadem siquidem hic mihi videre videor. Moyses enim cùm multis in Aegypto editis miraculis, Pharaonem induxisset, vt populum Israël dimitteret, sexcenta hominum millia per mare rubrum, in vastam solitudinem traduxit, in qua cælesti deinde manna saturati & refecti fuêre. Videas porrò hodie Christum, alterum Moysem, miraculis suis quinque hominum millia ex Aegypto mundi huius per mare Tiberiadis traducere, eosque in desertum cogere, in quo mirabili ac prodigioso quodam modo cibati sunt. *Exod. 14.*

Abiit Iesus tans mare Galilææ, ait Euangelista. Semper tu Ioan, profundas illas abyssos nauigas, tu per inaccessũ diuinitatis Oceanũ semper vela pan-

dis, & sinus laxas. Tu solus es, qui instar aquilæ sublimè euolantis, semper in sublimibus & altis diuinorum mysteriorum apicibus consides. Tu quippe solus profundum illud SS. Trinitatis mare
Ioan. 2. ausus es intrare, dicens: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum.* Tu solus etiam qui maria cum Christo sulcas, quique vndosum illud Ven. Eucharistiæ pelagus, littora prodigiosæ huius panum multiplicationis cymba radendo, audeas tranare: *Abijt Iesus trans mare Galilææ.*

Hem quot maria Domine Iesu transnauigasti! In primis namque transijsti vastum illud SS. Trini-
Insignis cõceptus. tatis æquor, æterna generatione ab æterno è diuina Patris essentia, velut è profundo quodam mari procedens. Et quemadmodum Oceanus, vt omnes norunt, in duos sinus diuiditur, in mare Rubrum, & mare Mediterraneum: ita quoque vastus ille & latè patẽs glorioſissimæ essentiæ Patris æterni Oceanus in duos ingentes sinus diffunditur, duas inquã personas, quibus vniuersam, naturam suam penitus communicat, filium scilicet qui per mare illud rubrum designatur, & Spiritum sanctum, cuius mare mediterraneum figuram gerit, quòd inter duo ingentia maria, Patrem scilicet & Filium medius internatet, & ab vtroque velut ab vno mari principioque procedat. *Abijt ergo Iesus trans mare.*

Cùm itaque ab æterno in hocce maris prospero semper cursu, ac delicijs affluens, nauigasset, aliud mare nauigare decreuit, in quo mille ei pericula adeunda, mille discrimina erant subeunda: mare, inquam, incarnationis, in quo ei Maria mater eius, & simul virgo nauis vice functa est; humanitas nostra velorum; charitas & amor, funium loco fuêre, ac Spiritus S. naucleri & conductoris. Quinque fermè annorum millibus expectauit, antequam nauis

huius

huius ingrediendę tempus aduenisset: quod vbi iam adesset, nouem mensium spatio in ea nauigauit. Atque hoc esse mare illud videtur, de quo Psalmista: *In mari viæ tuæ, & semitæ tuæ in aquis multis, & vestigia non cognoscuntur.* *Psal. 72.*

Ex hoc iterum mari in aliud descendit, in mare scilicet mundi huius, mare plenum syrtibus, scopulis infame, naufragijs notum ac fluctibus semper exæstuans. Perpendite, obsecro, quonam modo id regius vates præuiderit: *Viderunt te aquæ Deus, viderunt te aquæ, & timuerunt, & turbatæ sunt abyssi.* Quot hoc in mari pericula adijt, quot tempestates, quot procellas perpessus est, quàm aduersis iactatus est ventis? quam turbulentis agitatus aquilonibus. Sicuti enim Noë statim vt arcam intrauit, quadraginta diebus, ac totidem noctibus vndarum impetu & ventorum procellis fuit impetitus: ita quoq; tu Redemptor, arcam humanitatis nostræ ingressus, ac mundi huius mare nauigans, varijs vndique procellis & fluctibus, triginta trium annorum spatio, horridè ac crudeliter iactatus es, ac varias tempestates expertus, in quo nulla tibi melior aut tranquillior aura affulsit, nec in quo prius tibi à laboribus quiescere concessum est, quàm niueâ illâ columbâ, animâ inquam tuâ, euolante, humanitatis tuæ arca in montibus Caluariæ constitit. Vix quoque natus erat Moses, quin statim in profluentem Aegypti proiectus est: ita quoque & tu Redemptor mundi, vix in lucem editus fuisti, quin confestim in mundi huius mare coniectus sis, ærumnis ac calamitatibus inuoluendus. Audite Euangelistam liquidò id testantem: *Abijt Iesus trans mare Galilææ.* *Psal. 76.* Figura. *Gen. 8.* *Exod. 1.*

Verè te procellosum mare, ô infelix munde, dicere possumus, quo nullum aut magis pertimescendum aut periculosius reperiri queat: tu es nempe Mundus mari comparatur.

mare illud tempestatibus concitari solitum, & in quo sæpius tam horrendæ procellæ exsurgere consueuêre, vt animarum nostrarum nauigium, grauissimis passionum fluctibus ac tentationum ventis concussum, in magno naufragij patiendi periculo versetur. Næ tu munde turbulentum pelagus es, qui etiam fortissimos viros, ac magna animi fiducia præditos percellis, & Apostolos clamare cogis:

Matth. 8. *Domine, salua nos perimus.* Tu es mare illud mortuum, in quo tota vitæ nostræ nocte laborantes, ni-

Luc. 5. hil meriti caperepossumus, adeò vt cum Apostolis clamare cogamur, *Domine tota nocte laborantes nihil cepimus.*

Dan. 7. Tu es mare illud Babylonicum, in quo Daniel olim quatuor vẽtos digladiantes vidit, post quorum prælium feræ bestiæ egrediebantur: semper enim furiosis carnis, diaboli, mortis & voluptatis aquilonibus agitaris, post quorum digladiationes peccata monstra teterrima, prodire solent.

An non igitur vobis, Auditores, Christus plurima maria sulcasse visus est? an non id Ioannes in Euangelio hodierno testatur, cum ait, *Abijt Iesus trans mare.* At nondum hic Aeneæ nostri nauigationis finis, Christi scilicet, qui velut alter Aeneas est,

—*terris iactatus & alto est*

Vi superûm, sæuæ memorem Iunonis ob iram, id diuinæ iustitiæ. Quin & alia adhuc maria sulcauit. videas enim eum in turbulento passionis mari plenis velis enauigantem.

Psal. 90. Quo tendis Domine? quid agis? *Eleuauerunt flumina Domine, eleuauerunt fluctus suos.* Iam frementes audire videor vndas, ac reboantes mirabiles illas elationes maris: quã turbulẽti atq; elati fluctus, quam vehementes agitationes! Si semel Domine id te mare ingredi cõtigerit, non mediocre, mihi crede, di-

Descriptio maris quod est passio Christi.

de, discrimen adibis, naufragium facies, vitã amittes, ac verũ me dixisse aliquãdo scies, cum dices, *Veni in altitudinẽ maris, & tẽpestas demersit me*: & *Omnes fluctus tuos induxisti super me*. quasi Patri diceres, in quod me pelagus, Pater ęterne, deturbasti, oẽs irę vẽtos super me intonare fecisti, omnia iustitiæ tuæ fulmina in caput meum eiaculatus es: video nãq; hoc in mari mihi certo certius esse moriendũ. Mihi credas velim Domine, cum vltrò ipse procellosũ hoc mare ingredi volueris, nuquã te inde, nisi facto naufragio, egressurũ. Eris, eris ille Ionas, qui sæuũ redẽptionis nostræ mare ingressus (in quo tẽpestatibus passionis agitaberis, vt humanæ naturæ nauim in tuto, ac velut in portu collocare possis) in pfundũ iacieris, in fluctib. crucis sepelieris, triduo in terræ centro velut in ceti aluo cõcluderis, ac deinde post triduũ rediuiuus solis lumen videbis, & vitã tuã nouo lumine illustrabis. At satis superq; iã in vndis hisce euagati sumus, tẽpus est vt ad littus cymbam applicemus, ac desertum petamus, magnũ illud miraculum quo, quod Christus mare Tiberiadis emensus facturus est, ibidem contemplemur. *Psalm. 8.* *Ioan. 2.*

Atque hæc altera concionis nostræ pars est, quã iam prosequamur. Tradit Euangelium, Christum mari iam emenso, quinque hominũ millibus stipatum desertum petijsse, & illis penuria rerũ necessariarũ laborantibus, ac triduo ieiunãtibus: quinq; panibus hordeaceis, ac duobus pisciculis omnem illam multitudiuem pauisse, adeò vt omnibus refectis, duodecim etiam sportæ reliquijs plenæ superfuerint. Cuius rei signum Elias dedit, cũ modicum farinæ quod Sareptana habebat, mirabili virtute multiplicauit. Matthęus quidẽ & Marcus aliud miraculũ referunt, quod idẽ penè cum hoc esse videatur: septẽ scilicet panibus Dominũ quatuor hominum *3. Reg. 17.* *Matth. 28.* *Marc. 8.*

num millia alio tempore pauisse ac septẽ fragmentorum cophinos superfuisse. At hoc miraculum multò mihi præstantius videtur: quando nimirum quinque hominum millia quinque panibus ac duobus piscículis saturauit, duodecim sportæ reliquiarum ac micarum collectæ fuerunt: quod egregiè mihi poëta visus est expressisse.

Quinq; Deus panes fregit, pisceśq; gemellos:
His hominum largè satiauit millia quinq;,
Implentur nimio micarum fragmine corbes
Bissẽi, æternæ tanta est opulentia mensæ.

Egregij versus, at multò præstãtius, ipsum miraculum est, & diuinum illud ac regale epulum, ipsaque prodigiosa panis multiplicatio, quæ Transsubstantiationem mihi nostrã optimè exprimere videtur. Illa eamdem substantiam benedictione multiplicat: hęc efficit vt vnum corpus per consecrationem multis in locis esse queat: illa quinque panibus quinque hominum millia cibat, hæc vno pane infinita hominum millia, ac totum denique mundum. O egregiam ac stupendam multiplicationem! Et sanè quemadmodum tu olim duos ex Apostolis tibi maximè aduersantes habuisti, quique de tua excellentia ac splendore dubitarent Philippum videlicet, qui dicebat, *ducentorum denariorum panes non sufficiunt, &c.* & Andream qui addebat, *Sed quid hæc inter tantos?* Ita quoque Transsubstantiatio nostra duos Antichristos sibi quam maximè aduersantes experta est, qui de eius excellentia ac veritate dubitarent; Lutherum nempè, qui Christum illic impanatum esse credit, & Caluinum, qui effrænatiori adhuc impudentia dicere ausus fuit, solam hic Christi figuram adesse. O insensate Caluine, ac planè rationis expers Luthere! Reuocatis mihi in mentem figuras, quibus vestram Sacramentariorumque

Lutherus & Caluinus Transsubstantiationis hostes.

Digitized by Google

rumque omnium audaciam & impudentiam confutem.

Duo ſcelerati effrenatæque libidinis ſenes caſtiſſimam olim Suſannam, qua nulla aut honeſtior aut caſtior in vniuerſo Babylonis regno reperiebatur, iniquè adulterij accuſarunt. Duos hic iterum veteranos veteratores prodeuntes in ſcenam videmus, Lutherum & Caluinum, qui caſtam illam Suſannam, ſacroſanctum ſcil. Euchariſtiæ Sacramentum, ac præcipuum eius membrum Tranſſubſtantiationem idololatriæ accuſant: qua tamen nihil aut ſanctius, aut diuinius in mundo reperiri queat. Lutherus & Caluinus cum Suſannæ delatoribus collati.

In paſſione Domini, cum multis aduerſus innocentem Ieſum teſtimoniis productis Iudæi euincere nõ potuiſſent, nouiſſimè profligatæ audaciæ teſtes prodierunt, qui innumeras in eũ blaſphemias eiaculati ſunt, quod tũ in paſsione, idipſum hodierna die in Eccleſia contra Tranſſubſtantiationem accidere videmus. Tot, eheu! falſa & iniqua teſtimonia aduerſus Ieſum Chriſtum in venerabili Euchariſtiæ Sacramento latitantem prolata erant, tã multi fallarij veritatem contrà teſtati erant, Berengarius imprimis, Bertrandus deinde ac Ioannes Hus, VViclef, alijque innumeri: *nouiſſimè autem venerunt duo falſi teſtes*: nouiſſimè inquam, noſtro ſæculo, noſtra tempeſtate: iam recenter, abhinc quinquaginta aut ſexaginta annis: duo falſi teſtes. duo Pſeudoprophetæ Lutherus & Caluinus, Germanus ille, Gallus alter, qui innumeras in ſacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum blaſphemias ac calumnias euomuêre. Inſignis conceptus. *Matth. 2.*

Vt Chriſtus inter duos latrones crucifixus eſt medius: ita quoq; in Sacramento Altaris contingere videmus, vbi inter duos latrones, duos perditiſſimos

simos hæresiarchas constitutus, varijs blasphemijs impetitur. Arbitrabantur Philistæi nouis sese funibus Sampsonem captiuum vincire posse, sed ille exertis manibus eos vt festucam confregit. Lutherus & Caluin⁹, noui illi Philistæi de Sãpsone nostro qui Venerabili Eucharistia cõtinetur, triumphum agere putabant, nouis eum hæresibus cõstringere gestientes: sed ille brachia sustollens, ac viribus suis vsus, omnia Philistæorum horũ vincula, omnes fraudes & imposturas, & ipsos quoque hæresiarchas confregit & in nihilum redegit.

Psal.115. Psal.128. Meritò igitur exclames, ô sacra Eucharistia, *Derupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis* ac tu ipse Domine: *Sæpe expugnauerunt me à iuuentute mea.* Sæpè te namque Domine persecuti sunt, sæpius in te blasphemiarum tela contorserunt, ac potissimũ in transsubstãtiationẽ. Sed nô est hæretici, quod amplius de opere hoc diuino, ac penitus admirabili, deq; veritate Sacramenti hui⁹ dubitetis: accedite, & videte, aperite oculos vestros, ac discussa caligine, videbitis, conuiuium, quod hodie à Christo in deserto paratur, conuiuij Eucharistici, quod quotidie in Ecclesia fidelibus exhibetur, veram figuram esse: Conuiuij inquam, regij, digni vt in eo animæ & ipsi Angeli epulentur: conuiuij de quo Ecclesia canit: *O Sacrum cõuiuium, in quo Christus sumitur recolitur memoria passionis eius, & mens impletur gratia!* Conuiuij in quo animæ reficiuntur: in quo corpus Christi cibus & ferculum est; sanguis eius, potus; altare, mensa; Angeli, ministri; Sacerdos, ipse œconomus: in quo non nisi de passione inter conuiuantes est sermo.

Eucharistia conuiuio comparatur.

Taceat iam superbas Cleopatræ epulas, & cœnam antiquitas, in quam duæ gemmæ ducẽtis quinquaginta coronatorum millibus æstimatæ, inductæ sunt

ſunt, & conuiuæ Antonio propoſitæ. Conuiuium namq; quod Chriſtus quotidie in Eccleſia exhibet, multò ſumptuoſius ac ſplendidius eſt: illuc enim eius infertur diuinitas & ſimul humanitas, duæ maximi pretij gemmæ, cœleſtes planè ac valoris infiniti. Et ſanè de huiuſmodi conuiuio, aut de aliquo q̃ cũ eo cõparari queat, neminẽ veſtrũ putem vnquã legiſſe, vel fando audiuiſſe. Amplũ quidẽ & ſplendidum conuiuiũ fuit, cũ quadraginta annorũ ſpatio cœlum Iſraelitas manna ſuauiſſimo in deſerto pauit: at multò admirabiliùs eſt, populũ Chriſtianũ, atq; adeò omnem fidelium cœtum, iã à mille quingentis & amplius annis, in deſerto mundi huius, ipſo ſacratiſsimo Ieſu Chriſti corpore, in ſacro Euchariſtę cõuiuio refici & paſci cibũ tamẽ nõ cõſumi.

Plutarch. in Anton. Splendidũ epulum Cleopatræ

Exod. 18. Num. 13. Ioſ. 5.

Refert Antonium Getam Coſ. Romanum Spartianus, ita nonnunquam conuiuiũ inſtruere ſolitũ vt tot miſſus, & in ſingulis miſſib. tot fercula inferrẽtur, quot Alphabetũ literas contineret, velut in quo anſer, aprugna, anas, item pullus, perdix, pauo, porcellus, piſcis, perna, & quæ in eam literã genera eduliorum caderent. At longè ſplendidius ac luculentius epulum eſt, quod in Sacramento Altaris exhibetur: in quod miſſus iuxta ſeriem & Alphabetum, gratiarum inferũtur: primò namq; octo Beatitudines, deinde ſancti Spiritus dona, mox virtutes cardinales, ac Theologicæ: aliquandò pòſt gratiæ gratis datę, ac poſtremò etiam gratiæ gratum facientes apponuntur. ô verè præclaros miſſus, ac diuina fercula, ô verè ſacrum conuiuium!

Cæſar. Po. Rom. epulum dedit in quo viginti duo menſarum millia parata erant.

Iulius Cæſar Dictator cũ poſt domitũ Pompeiũ, Romam victor ac triumphans ingreſſus eſſet, ac ſolus iam in vrbe dominaretur, vt populo Romano opulentiã ac ſplendorẽ oſtenderet, epulum publicũ dedit, in quo viginti mẽſarũ millia ferculis lectiſ-

Rathel. l. 8.

ſimis

simis instructa fuêre, simulque in populum infinitam auri vim velut missile sparsit: nolite, obsecro, splendorem & pompam Dictatoris huius tantopere demirari. Christus sanè maius & magnificentius multò epulum dedit. Hic namque vniuerso terrarum orbe sub imperium redacto, conuiuium instruit Eucharisticum, non quidem pop. Rom. sed omnibus qui in mundo reperiuntur mortalibus: hic plurimas & varias mensas exquisitissimis ac lectissimis epulis refertas videbis: mensas nempe in cœlo ad reficiendos Angelos, qui non minus de huius Sacramẽti cõmunione, quam ipsi homines, participãt mensas in purgatorio, pro animabus illic distentis qui huius Sacramenti beneficio etiamnum gaudẽt: mensas in Oriente pro Abyssinis, Maronitis, Syris Aethiopibus, alijsque plurimis qui venerabile Sacramentum hoc adorant: mensas in Occidente, mensas in Septentrionali ac Meridionali plaga, in Africa & Asia: mensas apud ipsos Antipodas, mensas denique per vniuersum terrarum orbem, exclamare igitur mihi liceat, ô sacrum ac splendidum conuiuium! Deinde vt amplius magnificentiam suam & opulentiam demonstraret, infinitas quotidiè gratias, in conuiuas, præter epulum ipsum confert.

Herod li. 7. Pythius totum Xerxis exercitum inuitat ad prandium.

Idem Sabellicus refert, quod magis adhuc demiror, plebeio cuidam Græco, cui nomen Pythius, & patria Celene, quem Democriti Philosophi patrem esse aiunt: tantas fuisse opes & facultates, ac tantũ animi, totum vt Xerxis exercitum, duodecies centenis hominum millibus constantem, ad prandium inuitaret ac lautè exciperet: quin & regi inde abeunti quadringẽtas auri myriadas, ac bis mille talenta argenti dedisse, dixisseque satis sibi adhuc prouentuum ad vitæ sustentationem reliquum esse

ac se

ac ſe, his etiam ablatis, diuitem adhuc poſſe appellari. Epulum autẽ hoc regale, quod Chriſtus quotidiè exhibet, multò ſanè opulentiùs ac ſumptuoſiùs eſt: ipſe enim iam à tot annis omnẽ Angelorum exercitum, & ingentem illum hominum cœtum pauit, & menſa ſemper inſtructa manet.

Daniel Propheta Angelorum regiæ huic menſæ aſſiſtentium & miniſtrantium numerũ volẽs ſubducere, ait: *Millia millium miniſtrabant ei, & decies centena millia aſſiſtebant ei.* Ioannes porrò inuitatos dinumerare nõ volens, præ ſtupore conſternatus ſcribit; *Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat.* Confert deinde Rex poſt ſumptas epulas, omnibus & ſingulis, ſingulare illud & eximium donum, beatitudinem videlicet æternã, quod ónia dona lõgè antecellit: & quatuor ad hæc talenta addit impaſsibilitatem, agilitatem, ſubtilitatem, & corporis membrorumque omnium claritatem, qualitates inquam, gloriam cœleſtem sẽper ſolitas comitari. Dauid Propheta magnificum hunc & regium apparatũ admiratus ait, nihil vnquam aut excellentiùs aut diuiniùs Deum feciſſe, vel etiam facere poſſe, *Memoriam fecit mirabilium ſuorum miſericors & miſerator Dominus, eſcam dedit timentibus ſe.*

Dan. 7.

Apoc. 7.

Pſalm. 110.

Potens ille Aſſuerus, qui alio nomine Artaxerxes, Perſarum Rex, qui in centum & viginti ſeptem prouincias imperium habebat, magnificum & opiparum olim in Sufis conuiuium parauit, ad quod omnes regni Satrapas & Dynaſtas inuitauit: quod ſex fermè menſib. durauit. Sed ſummus ille Aſſuerus, Rex ille cęleſtis maius ſanè quid præſtitit, quãdo epulũ illud Euchariſticum parauit, ad q̃ omnes homines & Angelos, velut regni ſui Principes inuitauit: quos ibi lectiſsimis ferculis reficit: hoc

Eſth. 1.

porrò conuiuium iam à mille ſexcẽtis annis incepit,& ad mundi vſque finem perſeuerabit. An non hoc verè regium conuiuiũ videtur; Auditores, aut ſimile vnquam vidiſſe vos meminiſtis ? an non ter & ampliùs felices vos dicere licet, qui ad ipſum à patrefamilias eſtis inuitati ? *Venite ad me omnes,* *Matt.12.* *qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

Quare agite Chriſtiani, ad hoc conuiuium feſtinate, ad Sacram communionem, ad ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſumptionem properate: hic nẽpè animę, quæ inopes ſunt meritis, multas ſibi diuitias acquirunt,& ſufficienter ditantur: hic.n. ſecundũ Apoſtolũ omnes Theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei reconditi ſunt: Hic manducatur panis, qui ſapiẽtibus vitam immortalem ac perpetuã elargitur: nã *qui manducauerit ex hoc pane, viuet in æternũ.* Hic eſt ſacer ille Angelorum panis, qui vos, vbi ſũpſeritis, beatos efficit. Hic eſt Angelicum illud manna quod ſuauitate ſua iam à 5. annorum millibus vos mirum in modum recreat. Hic eſt panis ille, ô animæ purgandæ, qui vos conſolidat, qui patientiã & ſpem medijs in flammis, inter ſupplicia & cruciatus ſuppeditat. Hic eſt ille panis, viatores, qui vobis animum ſuggerit, ac puſillanimitate ſublata aduerſus hoſtes audaces & dæmonibus formidoloſos reddit. Hic eſt ille panis, quem vos hæretici execramini & odiſtis: ille deniq; panis qui vos, ô diaboli, ad rabiem & furorem concitat.

Ioan.6. Effecta ſacræ Euchariſtiæ.

Hoc nempè eſt magnum illud ac mirabile cõuiuiũ, quod hodie in deſerto paratur, cuius vt participes reddi queamus, imitandus eſt ardens illius populi feruor,& pietas: triduo Chriſtus ſequendus eſt: per quod triduum tres pænitentiæ partes, cõtritio, confeſsio & ſatisfactio denotantur. Tranſeundũ deinde eſt mare pœnitẽtię, ſuper durã diſcũbendum

bendum eſt, ecce humilitatem. Subſternendum eſt fœnum pedibus, & effrænis illa caro ſubiunganda, (*omnis* namq; *caro fœnum*) ecce mortificationem, ac mundi contemptum. Turbæ quidem ad conuiuium hoc admiſſę ſunt, ſed dignas ſeſe meritis, ac dura ſubeundo reddidêre. Quid igitur te par eſt facere Chriſtiane, quando non amplius ad figuram, ſed ad rem ipſam accedis: & nõ amplius in deſerto, ſed in templo? qualem præparationem tam pretioſi cibi ſumptio requirit? quam diligentem excuſionẽ, quam accuratũ exigit examen? Si vaſa, in quibus manna colligebatur, Deus eſſe voluit aurea: an nõ igitur anima, in qua nõ ipſum manna, ſed is qui per manna præmonſtrabatur, reponendus eſt, auro charitatis intus & foris exornari debet? *Exod. 31.* Inſignes allegoriæ.

Centum anni in conſtruenda arca, in quã ſeſe Noë cum ſuis recipere diluuij tẽpore debebat, inſumpti fuêre. Anima mea, cùm cõſcientia tua arca eſſe debeat, in quam ſeſe verus ille Noe Chriſtus recipere debet, quanto quæſo tẽpore in ea per pœnitentiæ opera fabricanda occupari te par eſt? Septẽ annos Salomon in tẽplo conſtruendo impendit, in quo Decalogi tabulæ & arca Teſtimoniæ erãt collocandæ. Tibi verò anima, cùm conſcientia tua in magnificum templũ præparanda ſit. in quo nõ tabulæ legis, ſed ipſe legislator commorabitur, quãtum tempotis in eo conſtruendo inſumendũ eſt? Si Virgines, quas in Regis Aſſueri conſpectũ aliquando venire oportebat, anno integro in conclaui inclu ſæ tenebantur, quo venuſtatẽ & gratiam faciei cõpararent, vt cũ in Regis conſpectũ prodeundum foret, gratia coram eo reperta ad eius concubitum admitterentur? quãto vos tẽpore ò animæ, procul à mũdi tumultibus ac turbis ſecluſæ, remanere deberetis, nulli alij operam rei dãtes quam interiori *3. Reg. 6.* *Eſth. 2.*

animæ pulchritudini parandæ, vt coram magno illo Assuero gratiam, quando illi sistendæ eritis, reperire possitis?

Quid quinque panes & duo piscículi designent.

Et sanè, si vos ipsos ad hunc modum præparaueritis, quinque etiam panibus cum turbis hisce saturabimini, hoc est quinque Christi vulneribus, ac duobus piscículis, duabus nempè, quæ in eo sũt naturis. Piscículis inquam, qui in mari hoc incarnationis, vel in mari illo gratiarum, glorioſa ſc. Virgine ac Matre Maria, si ita intelligere vultis, aut si malitis, in mari huiusce mũdi, natarunt. Tãta porrò magnificentia, tanta lautitia ac tanta superbia excipiemini, vt anima vestra plenè saturanda sit, voluntas vestra reficienda, intellectus illuminandus, sensualitas hoc cibo gustato tẽperanda, & cõcupiscentia refrænanda. An nõ tam quinque hominum millia saturabuntur? At nondum hic finis, supererunt vobis etiam duodecim fragmentorum cophini: ipsa scilicet peccatorum remissio, gratiæ acquisitio, Dei amicitia, ecce tres: pœnæ apud inferos tolerandæ in purgatorij pœnam commutatio, pax & trãquillitas conscientiæ, Spiritus paracleti consolatio, ecce sex: carnis mortificatio, malarum consuetudinum & habituum prauorum exterminatio, gratiæ augmentum, ecce nouem: integra vitæ emendatio, magna ad benefaciendũ prõptitudo, ac denique æterna ac cœlestis gloria. An non. 12. cophini hæc esse videntur? annon ille egregiæ ac mirabiles reliquiæ sunt, quę ab hac mẽsa colliguntur.

Quid duodecim cophini significent.

O magnifice ac potentissime Princeps, qui sumptuosum hoc, & opiparum epulũ præparasti, atq; idipsum quotidiè fidelibus tuis exhibes: conuiuium, inquam, quo nullum splendidiùs aut opulentiùs vnquam extitit, aut existet: hãc nobis, obsecro

concede

concede gratiam, vt quandoquidem in noſtri idipſum gratiam præparaſti, magna cum animi demiſſione ad ipſum accedere, & ad harum imitationem turbarum mare tecum tranſire, te in deſerto pœnitentiæ ſequi, & fœnum honorum, dignitatum, mundanarumq; voluptatum, pedibus ſubſternere valeamus: quò humiliter, religiosè ac piè in terram reclinati, gratiarum, benedictionum, deliciarumq; quæ in ſacro hoc conuiuio dignè manducantibus conferuntur, participes effici mereamur. Deinde à te etiam obſecramus, vt animas noſtras fame propemodū enectas, quæ iã triduo aut forſitan trimeſtri, ne dicam triennio, ſacro hoc & cœleſti pane, & Sacroſancto Euchariſtiæ conuiuio abſtinuere, & eo fruſtratæ ſunt, enutrias: operientes hic interim, donec ad aliud illud epulum quod poſt hoc in æterna beatitudine ſequi ſolet, inuitentur, ad quod nos Pater, & vnigenitus eius Filius, ac ſanctiſsimus Spiritus perducere dignentur, Amen.

FERIA II. POST DOMINICAM IV. QVADRAGESIMÆ.

Propè erat Paſcha Iudæorum, & aſcendit Ieſus Hieroſolymam, & inuenit in templo vendentes.
Ioan.

FIGVRA.

CVM magn⁹ ille Phinees, Eleazari filius, Aaronis ſummi ſacerdotis nepos, honoris Dei ac caſtitatis zelo incenſus, impudentē Zambri cum Madianitide in conſpectu totius multitudinis, magno diuinorum præceptorum contēptu, ac totius populi ſcandalo, fœdo concubitu com- *Num.15.*

miſceri videret: gladium arripuit, ac zelo feruens vtrumq; in locis genitalibus vindice manu in flagrantri delicto cõfodit. Quod factum diuinæ maieſtati in omnem populum exacerbatæ adeò complacuit, vt ei Sacerdotis dignitatem in æternum ſeſe daturum ſpopõderit. Quem zelum cùm accuratiùs intueor, exprimere mihi aliquatenus zelum Chriſti redemptoris noſtri videtur, quem hodiernum Euangelium magnoperè deprædicat: cernimus quippè hic non Eleazari; ſed filium Dei vnigenitum, non ipsũ Phinees, ſed Ieſum Chriſtum: honoris & gloriæ paternæ zelo ardentem (cùm non Zambri, ſed plurimos Iudæorum publicè fornicãtes, aut potiùs magna cum ignominia templi ſanctimoniam profanantes videret) furore quodam ſancto agitatum, & flagello è funiculis contorto, gladij loco in manus accepto, eoſdem inuadere ac templo pellere. Vt porrò pro dignitate iram tuam & furorem Domine explicare poſſimus, S. Spiritus tui auxilium, per tuas ô glorioſa Virgo preces enixè poſtulandum eſt, quare vnanimes legamus:

AVE MARIA

Dicebant Stoici Deũ nunquam iraſci.

Non rectè, mea quidem ſententia, opinati ſunt Stoici, cùm magnanimum aliquẽ & omnibus numeris abſolutum virum exprimere cupientes, eũdem Deum quendam appellare non ſunt veriti: & dum in ſummum illud Numen, æternum illũ Spiritum, amorem quidem & pietatem clementiãq; non verò iram, furorem & vindictæ appetitũ cadere poſſe aſſeruerunt. Si enim, inquiebant, Deus mutari non poſsit, & nullis affectibus moueatur, ſi deniq; ens eſt vndequaque perfectiſsimum: quis tanta futurus eſt impudentia, vt affectibus prauis, paſſionibusq; quæ inter peccata mortalia etiã locum

cum occupant, vt est ira, & excandescentia, dicat concuti & commoueri? Modestè, ac ne quid nimis, ô Philosophi, non attigistis, mihi credite, scopum: at ipsi Prophetæ melius rem attigerunt, & Videntes viderunt multò vobis acutius, cum scilicet oculos Dei ira flammantes, & eius faciem furore concitatam toties nobis descripserunt.

Multò profundius ac verius Moses philosophatus est, cum Deum velut iratum alloquēs, his eum verbis compellauit: *Quiescat ira tua, & esto placabilis super nequitia populi tui.* Melius quoque Psalmista, dū ait, *Domine ne in furore tuo arguas me.* Et Propheta Zacharias: *Effunde iram tuam in gentes.* Tu verò Paule Apostole, quid ais? cuius opinionis es? anne Stoicorū dogma sequeris? audebisne dicere Deum irasci nō posse? nequaquam, sed nostræ ille sentētiæ accedit: *Reuelatur*, inqt, *ira Dei in cœlo.*

Exod. 32. *Psalm. 6.* *Zach. 1.* *Rom. 1.*

Quid autem, an non manifestum iræ argumentū ac vehemētis furoris signū est, ob vnicū peccatum angelos cœlo, Adam cū posteris paradiso terrestri pellere? quadraginta dieb⁹ & totidē noctib⁹ pluuiæ habenas laxasse, & oēs aquarū cataractas reserasse, omnis vt terræ superficies sub aquis natitaret, an nō euidēs & apertū ingentis passionis indiciū? Sulphureum & igneum imbrem in quinq; florentissimas Palæstinæ Syriæque ciuitates, magno impetu vehementiaque immisisse, easque in fauillam & cineres redegisse, nonne vobis iram quandā horrendam redolere videtur? an non iram sapit & furorē, tot hominū millia rubri maris aq; simmersisse, & in filios Israel ignitos serpentes immisisse?

Gen. 3. *Gen. 7.* *Gen. 19.* *Exod. 14.* *Num. 21.*

Non igitur rectè, nisi quid iudicans fallor, ô Stoici, à Deo flammas iræ excluisistis, eumque procul à passionum motibus abesse dixistis: cùm enim animo mecum perpēdo, eum ob vnicum delictum

tam grauiter in dilectiſsimum ſibi regem eiusque
2.Reg.24. regnum animaduertiſſe, vt ſeptuaginta ſubditorũ millia peſte & contagione lethali abſtulerit: credere non poſſum, aut in animũ vlla ratione admittere quin hic ſaltem aliqua, Dei aduerſus populum ſuum ira fuerit, Quid? quando Angelum Dei
Exod.11. iuſſu ſtricto mucrone in caſtris Aſſyriorum volitantem;
4.Reg.18. ac centum octaginta hominum millia vna nocte proſternentem, ac caſtra natantia ſanguine & cæde contemplor: deinde quando omnes Aegyptiorum primogenitos ad eius mandatum vna nocte commorientes intueor: denique quando ob vnum idololatriæ peccatum populum Iſrael in captiuitatem, modò in Aſſyriam, modò in Babylonẽ adduci contemplor, tot mihi iræ argumenta & ſigna videre videor, aut ſanè nulla prorſus ira poteſt reperiri.

Verùm veteribus hiſce hiſtorijs relictis, ad Euãgelium veniamus, in quo nouum iracundiæ ſignũ, & euidẽs vehementis furoris indicium habebimꝰ, cui ſimile Deus vix vnquam demonſtraſſe legitur. Aſcendens quippe hodie in templum Salomonis, & repertis in eo ementibus, & vendẽtibus, qui locum illũ, omni cultu ac reuerentia dignum, indignis negotiationibus ac commercijs polluebant, tantùm iræ indignationiſque concepit, adeoque commotus eſt, vt facto è funiculis flagello, eos ſeuero vultu caſtigârit, templo eiecerit, & menſas eorum euerterit: *Cepit flagellum de funiculis, & eiecit ementes & vendentes de templo. &c.*

Quando hunc Domini furorem inſpicio, videre mihi Sampſonem illum videor, qui cum Philiſtæ-
Iud. 13. os idolis immolantes, inq; diuinam maieſtatẽ peccantes cerneret, iracũdia & furore commotus, accepta aſinæ mãdibula, mille ex ijs proſtrauit. Et ſanè

non

non minùs mirandū eſt, quod Samſon noſter Chriſtus hodie in templo agit; cùm accepto in manus flagello, Phariſæos templi ſui honorem violantes, ira & furore cōmotus, eodem expellit. Hiſtoriam Ioannes deſcribit: *Propè erat Paſca Iudæorum, & aſcendit Ieſus Ieroſolymā, & inuenit in templo vẽdentes.* Quod argumentum vt ſcitè & ordine tractare poſſimus, primò templum ingrediamur, ac deinde ad negotiatores orationem conuertamus.

Quid templa ſignificent.

Quòd ad primum igitur attinet, per vocẽ, Templum, vt plurimum materialem templi fabricam intelligimus, locum ſcilicet adorationi & cultui diuino deſtinatum, locum in quo Deum adoramus, Sanctos inuocamus, imagines veneramur, verbum Dei audimus, ac Sacramenta percipimus: locum inquam, quem hæretici horrent, & fideles honorant: locum quem Sathan demoliri & deſtruere, Deus conſtruere & conſeruare conatur.

O maligne Spiritus contradictionis, nefande inquam hæretice, qui à primo ortu tui tempore bellum ſacratis hiſce templis, locisq; pijs indixiſti, quotidieq; in ijs deſtruendis & euertendis elaboras, ad quid, obſecro, dicis: Semirutis ingemiſcant templa tectis, &

---lapſis ingentia muris
Saxa iacent.

ipſe namque Deus vbique eſt, & vbique locorum poteſt adorari? Concedo, & tecum ſentio: at non vides eum, prꝛterquam quod omnia maieſtate ſua compleat & occupet (quod Dei ſolius eſt, eò quòd infinitum ens exiſtat, qui ait: *cælum & terram ego impleo.*) & præterquam quòd etiam in locis, quæ mente ſecundùm Philoſophos finguntur, habitet; ſemper tamen loca quædam ſingularia, cultui ſuo

Hieron. Deus ſemper loca habere voluit in quibus adoraretur.

dedicata delegisse, quibus inuocaretur, exaudiretur, & mirabilia sua opera ederet.

Erat quidem Deus, antequam carnem induceret, vbiq; locorum, & quatuor mundi plagas maiestate sua implebat; sacrum tamen Virginis vterum subire non est dedignatus, in eoque sublime illud incarnationis mysterium, omnium miraculorum maximum peragere. Vndè meritò mihi canere Ecclesia videtur:

--- quem totus non capit orbis,
In tua se clausit viscera, factus homo.

Ad eumdem modum anima in toto quidem corpore habitat, inq; omnibus eius partibus operatur & agit, idq; eo prorsus modo quo Deus in toto mũdo est & operatur. Est scilicet secundum Philosophos, tota in toto corpore, & tota in qualibet corporis parte, & tamen in parte vna nobiliores effectus producit, quàm in alia: quod enim in cerebro agit, multò nobilius est eo quod in talis & in pedis planta. Ita quoq; Deus vbiq;, & per totum terrarum orbem operatur & habitat, vel, prout Theologi loquuntur, est vbiq; per essentiam, præsentiam, & potentiam. Et fieri non potest Domine, aiebat Dauid, vt à facie tua & vultu me abscondam, qui vtrumq; polum perlustras & perspicis; nam *Si ascendero in cælum, tu illic es, si descendero in infernum, ades*: adeò vt vbiq; sis; in templis tamen sublimiori quodam modo es & longè eminentiori: in quibus te adorabo, inuocabo, & peculiari ratione colam. *Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.*

Psal. 138.

Psal. 114.

Sol confertur cũ Deo.

Lucida illa Solis fax vniuersum mundi orbiumque cælestium ambitum quotidie percurrens, ac quatuor mundi plagas singulis diebus lustrans, superiùs quidem in cælo cæteris stellis, in mundo ve-

rò

rò rebus inferioribus, lumen ſuum communicat; nunquam tamen Zodiacum, in quo duodecim cælorum ſigna continentur, egreditur, & ex illo influxus ſuos in res inferiores emittit. ac quemadmodum Sol ille Creatoris ſui figura eſt, ita quoq; eiuſdem actiones imitatur. Nã quamuis ingens ille Sol iuſtitiæ Deus tum Angelos, qui in ſtellis cæli adumbrantur, tum etiam homines, qui per hæc inferiora repræſentãtur, gratiarum ſuarum influxuum participes reddat; tamen vt plurimum in tẽplis, velut intra ſuũ Zodiacum, in quib⁹ duodecim Apoſtoli inſtar duodecim ſignorum ſunt, reperitur, in quibus ſupernaturales gratiarum influxus communicat, quæ nobis per Sacramentorum deinde motum applicantur.

Conceptus.

Sæpius ipſe mecum, ſacras Scripturas volutando, demiratus ſum, cur omnia pœnè opera, quæ aliqua ratione cæteris antecellere, ac præſtare videntur, ſemper in rupibus aut in mõtium ſummitatibus peracta ſint. In monte Sinai tabulæ legis datæ ſunt, in monte Oliueti Transfiguratio Chriſti contigit, & in monte Caluariæ Chriſtus moriens exſpirauit: vbiq; reperimus montes vbique rupes & petras, vbiq; præſagia ſuper petras illas Simonis Petri, & in templis quæ inſtar montium eleuata ſunt, Deum mirabilia ſua cernimus operari. Et ecce manifeſtam eiuſce rei rationem. Dicite, quæſo, vos templorum euerſores & deſtructores, an non æquè Deus temporum Dominus eſt ac locorum? & tamen homines obligare noluit, vt eum omni hora & nullo non tempore adorarent, præterquã die Dominica; atq; ita in Exod. ſcriptũ legimus: *Sex diebus operaberis & facies omnia opera tua, ſeptima autem die Sabbatum Domini tui eſt.* Cùm igitur Deus ex omni hac tẽporis vniuerſitate certos

Exod. 19. *Matt.* 17. *Matt.* 28.

Oſtenditur. Deum in loco aliquo certo coli velle.

porrò conuiuium iam à mille ſexcẽtis annis incepit,& ad mundi vſque finem perſeuerabit. An non hoc verè regium conuiuiũ videtur, Auditores, aut ſimile vnquam vidiſſe vos meminiſtis? an non ter & ampliùs felices vos dicere licet, qui ad ipſum à patrefamilias eſtis inuitati? *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

Matt.12.

Quare agite Chriſtiani, ad hoc conuiuium feſtinate, ad Sacram communionem, ad ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſumptionem properate: hic nẽpè animę, quæ inopes ſunt meritis, multas ſibi diuitias acquirunt,& ſufficienter ditantur: hic.n. ſecundũ Apoſtolũ omnes Theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei reconditi ſunt: Hic manducatur panis, qui ſapiẽtibus vitam immortalem ac perpetuã elargitur: nã *qui manducauerit ex hoc pane, viuet in æternũ.* Hic eſt ſacer ille Angelorum panis, qui vos, vbi ſũpſeritis, beatos efficit. Hic eſt Angelicum illud manna quod ſuauitate ſua iam à 5. annorum millibus vos mirum in modum recreat. Hic eſt panis ille, ô animæ purgandæ, qui vos conſolidat, qui patientiã & ſpem medijs in flammis, inter ſupplicia & cruciatus ſuppeditat. Hic eſt ille panis, viatores, qui vobis animum ſuggerit, ac puſillanimitate ſublata aduerſus hoſtes audaces & dæmonibus formidoloſos reddit. Hic eſt ille panis, quem vos hæretici execramini & odiſtis: ille deniq; panis qui vos, ô diaboli, ad rabiem & furorem concitat.

Ioan.6. Effecta ſacræ Euchariſtiæ.

Hoc nempè eſt magnum illud ac mirabile cõuiuiũ, quod hodie in deſerto paratur, cuius vt participes reddi queamus, imitandus eſt ardens illius populi feruor,& pietas: triduo Chriſtus ſequendus eſt: per quod triduum tres pænitentiæ partes, cõtritio, confeſsio & ſatisfactio denotantur. Tranſeundũ deinde eſt mare pœnitẽtię, ſuper durã diſcũbendum

bendum eſt, ecce humilitatem. Subſternendum eſt fœnum pedibus, & effrænis illa caro ſubiunganda, (*omnis* namq; *caro fœnum*) ecce mortificationem, ac mundi contemptum. Turbæ quidem ad conuiuium hoc admiſſę ſunt, ſed dignas ſeſe meritis, ac dura ſubeundo reddidêre. Quid igitur te par eſt facere Chriſtiane, quando non amplius ad figuram, ſed ad rem ipſam accedis: & nõ amplius in deſerto, ſed in templo? qualem præparationem tam pretioſi cibi ſumptio requirit? quam diligentem excuſionẽ, quam accuratũ exigit examen? Si vaſa, in quibus manna colligebatur, Deus eſſe voluit aurea: an nõ igitur anima, in qua nõ ipſum manna, ſed is qui per manna præmonſtrabatur, reponendus eſt, auro charitatis intus & foris exornari debet? *Exod. 31.* Inſignes allegoriæ.

Centum anni in conſtruenda arca, in quã ſeſe Noë cum ſuis recipere diluuij tẽpore debebat, inſumpti fuêre. Anima mea, cùm cõſcientia tua arca eſſe debeat, in quam ſeſe verus ille Noe Chriſtus recipere debet, quanto quæſo tẽpore in ea per pœnitentiæ opera fabricanda occupari te par eſt? Septẽ annos Salomon in tẽplo conſtruendo impendit, in quo Decalogi tabulæ & arca Teſtimoniæ erãt collocandæ. Tibi verò anima, cùm conſcientia tua in magnificum templũ præparanda ſit, in quo nõ tabulæ legis, ſed, ipſe legislator commorabitur, quãtum rempotis in eo conſtruendo inſumendũ eſt? Si Virgines, quas in Regis Aſſueri conſpectũ aliquando venire oportebat, anno integro in conclaui incluſæ tenebantur, quo venuſtatẽ & gratiam faciei cõpararent, vt cũ in Regis conſpectũ prodeundum foret, gratia coram eo reperta ad eius concubitum admitterentur? quãto vos tẽpore ò animæ, procul à mũdi tumultibus ac turbis ſecluſæ, remanere deberetis, nulli alij operam rei dãtes quam interiori *Gen. 6.* *3. Reg. 6.* *Eſth. 2.*

animæ pulchritudini parandæ, vt coram magno illo Assuero gratiam, quando illi sistendæ eritis, reperire possitis?

Quid quinque panes & duo pisciculi designent.

Et sanè, si vos ipsos ad hunc modum præparaueritis, quinque etiam panibus cum turbis hisce saturabimini, hoc est quinque Christi vulneribus, ac duobus pisciculis, duabus nempè, quæ in eo sũt naturis. Pisciculis inquam, qui in mari hoc incarnationis, vel in mari illo gratiarum, glorioſa sc. Virgine ac Matre Maria, si ita intelligere vultis, aut si malitis, in mari huiusce mũdi, natarunt. Tãta porrò magnificentia, tanta lautitia ac tanta superbia excipiemini, vt anima vestra plenè saturanda sit, voluntas vestra reficienda, intellectus illuminandus, sensualitas hoc cibo gustato tẽperanda, & cõcupiscentia refrænanda. An nõ tam quinque hominum millia saturabuntur! At nondum hic finis, supererunt vobis etiam duodecim fragmentorum cophini: ipsa scilicet peccatorum remissio, gratiæ acquisitio, Dei amicitia, ecce tres: pœnæ apud inferos tolerandæ in purgatorij pœnam commutatio, pax & trãquillitas conscientiæ, Spiritus paracleti consolatio, ecce sex: carnis mortificatio, malarum consuetudinum & habituum prauorum exterminatio, gratiæ augmentum, ecce nouem: integra vitæ emendatio, magna ad benefaciendũ prõptitudo, ac denique æterna ac cœlestis gloria. An non. 12. cophini hæc esse videntur? annon ille egregiæ ac mirabiles reliquiæ sunt, quę ab hac mẽsa colliguntur.

Quid duodecim cophini significent.

O magnifice ac potentissime Princeps, qui sumptuosum hoc, & opiparum epulũ præparasti, atq; idipsum quotidiè fidelibus tuis exhibes: conuiuium, inquam, quo nullum splendidiùs aut opulentiùs vnquam extitit, aut existet: hãc nobis, obsecro

concede

concede gratiam, vt quandoquidem in noſtri idipſum gratiam præparaſti, magna cum animi demiſſione ad ipſum accedere, & ad harum imitationem turbarum mare tecum tranſire, te in deſerto pœnitentiæ ſequi, & fœnum honorum, dignitatum, mundanarumq; voluptatum, pedibus ſubſternere valeamus: quò humiliter, religiosè ac piè in terram reclinati, gratiarum, benedictionum, deliciarumq; quæ in ſacro hoc conuiuio dignè manducantibus conferuntur, participes effici mereamur. Deinde à te etiam obſecramus, vt animas noſtras fame propemodū enectas, quæ iã triduo aut forſitan trimeſtri, ne dicam triennio, ſacro hoc & cœleſti pane, & Sacroſancto Euchariſtiæ conuiuio abſtinuere, & eo fruſtratæ ſunt, enutrias: operientes hic interim, donec ad aliud illud epulum quod poſt hoc in æterna beatitudine ſequi ſolet, inuitentur, ad quod nos Pater, & vnigenitus eius Filius, ac ſanctiſsimus Spiritus perducere dignentur, Amen.

FERIA II. POST DOMINICAM IV. QVADRAGESIMÆ.

Propè erat Paſcha Iudæorum, & aſcendit Ieſus Hieroſolymam, & inuenit in templo vendentes. Ioan.

FIGVRA.

CVM magn⁹ ille Phinees, Eleazari filius, Aaronis ſummi ſacerdotis nepos, honoris Dei ac caſtitatis zelo incenſus, impudentẽ Zambri cum Madianitide in conſpectu totius multitudinis, magno diuinorum præceptorum contẽptu, ac totius populi ſcandalo, fœdo concubitu com- *Num.15.*

miſceri videret: gladium arripuit, ac zelo feruens vtrumq; in locis genitalibus vindice manu in flagrantri delicto cõfodit. Quod factum diuinæ maieſtati in omnem populum exacerbatæ adeò complacuit, vt ei Sacerdotis dignitatem in æternum ſeſe daturum ſpopõderit. Quem zelum cùm accuratiùs intueor, exprimere mihi aliquatenus zelum Chriſti redemptoris noſtri videtur, quem hodiernum Euangelium magnoperè deprædicat: cernimus quippè hic non Eleazari; ſed filium Dei vnigenitum, non ipsũ Phinees, ſed Ieſum Chriſtum: honoris & gloriæ paternæ zelo ardentem (cùm non Zambri, ſed plurimos Iudæorum publicè fornicãtes, aut potiùs magna cum ignominia templi ſanctimoniam profanantes videret) furore quodam ſancto agitatum, & flagello è funiculis contorto, gladij loco in manus accepto, eoſdem inuadere ac templo pellere. Vt porrò pro dignitate iram tuam & furorem Domine explicare poſſimus, S. Spiritus tui auxilium, per tuas ô glorioſa Virgo preces enixè poſtulandum eſt, quare vnanimes legamus:

AVE MARIA

Dicebant Stoici Deũ quunquam iraſci.

Non rectè, mea quidem ſententia, opinati ſunt Stoici, cùm magnanimum aliquẽ & omnibus numeris abſolutum virum exprimere cupientes, eũdem Deum quendam appellare non ſunt veriti: & dum in ſummum illud Numen, æternum illũ Spiritum, amorem quidem & pietatem clementiãq; non verò iram, furorem & vindictæ appetitũ cadere poſſe aſſeruerunt. Si enim, inquiebant, Deus mutari non poſsit, & nullis affectibus moueatur, ſi deniq; ens eſt vndequaque perfectiſsimum: quis tanta futurus eſt impudentia, vt affectibus prauis, paſſionibusq; quæ inter peccata mortalia etiã locum

cum occupant, vt est ira, & excandescentia, dicat concuti & commoueri? Modestè, ac ne quid nimis, ô Philosophi, non attigistis, mihi credite, scopum: at ipsi Prophetæ melius rem attigerunt, & Videntes viderunt multò vobis acutius, cum scilicet oculos Dei ira flammantes, & eius faciem furore concitatam toties nobis descripserunt.

Multò profundius ac verius Moses philosophatus est, cum Deum velut iratum alloquēs, his eum verbis compellauit: *Quiescat ira tua, & esto placabilis super nequitia populi tui.* Melius quoque Psalmista, dū ait, *Domine ne in furore tuo arguas me.* Et Propheta Zacharias: *Effunde iram tuam in gentes.* Tu verò Paule Apostole, quid ais? cuius opinionis es? anne Stoicorū dogma sequeris? audebisne dicere Deum irasci nō posse? nequaquam, sed nostræ il- *Rom. 1.* le sentētiæ accedit: *Reuelatur*, inqt, *ira Dei in cœlo.*

Exod. 32. *Psalm. 6.* *Zach. 1.*

Quid autem, an non manifestum iræ argumentū ac vehemētis furoris signū est, ob vnicū peccatum *Gen. 3.* angelos cœlo, Adam cū posteris paradiso terrestri pellere? quadraginta dieb⁹ & totidē noctib⁹ plu- *Gen. 7.* uiæ habenas laxasse, & oēs aquarū cataractas reserasse, omnis vt terræ superficies sub aquis natitaret, an nō euidēs & apertū ingentis passionis indi- *Gen. 19.* ciū? Sulphureum & igneum imbrem in quinq; florentissimas Palæstinæ Syriæque ciuitates, magno impetu vehementiaque immisisse, easque in fauillam & cineres redegisse, nonne vobis iram quandā horrendam redolere videtur? an non iram sapit & *Exod. 14.* furorē, tot hominū millia rubri maris aq; simmer- *Num. 21.* sisse, & in filios Israel ignitos serpentes immisisse?

Non igitur rectè, nisi quid iudicans fallor, ô Stoici, à Deo flammas iræ exclusistis, eumque procul à passionum motibus abesse dixistis: cùm enim animo mecum perpēdo, eum ob vnicum delictum

non minùs mirandũ eſt, quod Samſon noſter Chriſtus hodie in templo agit; cùm accepto in manus flagello, Phariſæos templi ſui honorem violantes, ira & furore cõmotus, eodem expellit. Hiſtoriam Ioannes deſcribit: *Propè erat Paſca Iudæorum, & aſcendit Ieſus Ieroſolymã, & inuenit in templo vẽdentes.* Quod argumentum vt ſcitè & ordine tractare poſſimus, primò templum ingrediamur, ac deinde ad negotiatores orationem conuertamus.

Quid templa ſignificent.

Quòd ad primum igitur attinet, per vocẽ, Templum, vt plurimum materialem templi fabricam intelligimus, locum ſcilicet adorationi & cultui diuino deſtinatum, locum in quo Deum adoramus, Sanctos inuocamus, imagines veneramur, verbum Dei audimus, ac Sacramenta percipimus: locum inquam, quem hæretici horrent, & fideles honorant: locum quem Sathan demoliri & deſtruere, Deus conſtruere & conſeruare conatur.

O maligne Spiritus contradictionis, nefande inquam hæretice, qui à primo ortu tui tempore bellum ſacratis hiſce templis, locisq; pijs indixiſti, quotidieq; in ijs deſtruendis & euertendis elaboras, ad quid, obſecro, dicis: Semirutis ingemiſcant templa tectis, &

---lapſis ingentia muris
Saxa iacent.

ipſe namque Deus vbique eſt, & vbique locorum poteſt adorari? Concedo, & tecum ſentio: at non vides eum, prꝛterquam quod omnia maieſtate ſua compleat & occupet (quod Dei ſolius eſt, eò quòd infinitum ens exiſtat, qui ait: *cælum & terram ego impleo.*) & prꝛterquam quòd etiam in locis, quæ mente ſecundùm Philoſophos finguntur, habitet; ſemper tamen loca quædam ſingularia, cultui ſuo

Hieron. Deus ſemper loca habere voluit in quibus adoraretur.

rò rebus inferioribus, lumen ſuum communicat; nunquam tamen Zodiacum, in quo duodecim cælorum ſigna continentur, egreditur, & ex illo influxus ſuos in res inferiores emittit. ac quemadmodum Sol ille Creatoris ſui figura eſt, ita quoq; eiuſdem actiones imitatur. Nã quamuis ingens ille Sol iuſtitiæ Deus tum Angelos, qui in ſtellis cæli adumbrantur, tum etiam homines, qui per hæc inferiora repræſentãtur, gratiarum ſuarum influxuum participes reddat; tamen vt plurimum in tẽplis, velut intra ſuũ Zodiacum, in quib⁹ duodecim Apoſtoli inſtar duodecim ſignorum ſunt, reperitur, in quibus ſupernaturales gratiarum influxus communicat, quæ nobis per Sacramentorum deinde motum applicantur.

Conceptus.

Sæpius ipſe mecum, ſacras Scripturas volutando, demiratus ſum, cur omnia pœnè opera, quæ aliqua ratione cæteris antecellere, ac præſtare videntur, ſemper in rupibus aut in mõtium ſummitatibus peracta ſint. In monte Sinai tabulæ legis datæ ſunt, in monte Oliueti Transfiguratio Chriſti contigit, & in monte Caluariæ Chriſtus moriens exſpirauit: vbiq; reperimus montes vbique rupes & petras, vbiq; præſagia ſuper petras illas Simonis Petri, & in templis quæ inſtar montium eleuata ſunt, Deum mirabilia ſua cernimus operari. Et ecce manifeſtam eiuſce rei rationem. Dicite, quæſo, vos templorum euerſores & deſtructores, an non æquè Deus temporum Dominus eſt ac locorum? & tamen homines obligare noluit, vt eum omni hora & nullo non tempore adorarent, præterquã die Dominica; atq; ita in Exod. ſcriptũ legimus: *Sex diebus operaberis & facies omnia opera tua, ſeptima autem die Sabbatum Domini tui eſt.* Cùm igitur Deus ex omni hac tẽporis vniuerſitate

Exod. 19. *Matt.* 17. *Matt.* 28.

Oſtenditur. Deum in loco aliquo certo coli velle.

certos

certos quoſdam dies ſibi delegerit, quib. adoretur; cur non ex omnibus mundi adeò latè patentis locis, templa ſibi ſingulari quadam ratione delegit, in quibus adoretur.

Oſtenditur idipſum & alijs rationibus.

Ecce & alias rationes. Licet omnes omninò proles Deo, veluti Creatori, dicari & conſecrari debeant, in Exodo tamen voluit Deus primogenitos ſibi peculiariter offerri. an non hoc indicium eſt, licèt ad Deum totus terrarum orbis ſpectet, quia *Domini eſt terra & plenitudo eius*, templa tamen ei & loca quædam particularia, quæ cultui eius dedicentur, eſſe erigenda. Deinde ſi ſatis ſit, Deum vbiq; locorũ colere & adorare, cur vos Magi, veluti ſuperſtitioſi, de longinquis terrarum oris, ab vltimo ſcilicet Oriente in Bethlehem vſq; properatis, vt illic Chriſtum in ſtabulo repertum adoretis? Cur tu Daniel in captiuitate Babylonica detẽtus, toties ad templum Hieroſolymitanum abſens oculos conuertiſti, & ad eam partem potiſſimum in qua templum ſitum erat, orans & obſecrans manus ſuſtuliſti? *Quod cùm Daniel comperiſſet, id eſt, conſtitutam legem, ingreſſus eſt domum ſuam, & feneſtris apertis in cœnaculo ſuo, contra Ieruſalem, tribus temporibus in die flectebat genua ſua, & adorabat.* Ad quid iſtorum manuum extenſio, & cur has precandi cæremonias adhibet?

Exod. 13.

Pſal. 23.

Dan. 6.

Vos quoq; Iſraelitæ in Chaldaicam captiuitatem abducti, cur toties ad templum illud Ieroſolymitanũ anhelaſtis, ſi tãti ſint ponderis preces in agris locisque deſertis effuſæ? cur dixiſtis querentes & gemibundi? *Super flumina Babylonis illic ſedimus & fleuimus, dum recordaremur tui Sion.* Vos verò glorioſi Apoſtoli Petre & Ioannes cur in tẽplum ad horã orationis nonam aſcendiſtis? Teno quoq; ſuperſtitioſam appellabimus, ſacratiſſima

Pſal. 136.

Virgo,

Virgo, ad templum, voti persoluendi, filijque Deo Patri offerendi, ac munerum in purificatione tui offerendorum ergo, ascendentem? Minime gentiũ; at sunt hæc potiùs argumenta & signa manifesta, preces in templis ad Deum effusas, lõgè ei gratiores & acceptores, quàm eas, quæ in agris & alibi effunduntur, existere.

Templorũ qualia modo habemus vsus iam à duobus annorũ millibus viguit. *Exod.* 26.

Huc adsis ô templorum hostis iuratissimè; deducam te expatiatum, tibiq; inter inambulãdum demonstrabo, eadem templa, quæ modò in vsu sunt, iam à duobus annorũ millib. & amplius, & eodem prorsus cultu, quo nos eacẽ dedicant, in vsu fuisse. Desertũ petamus, & statim in ipso eius ingressu Israelitas tabernaculo Dei iussu constituendo occupatos reperiemus, in quo & Deum colerent, & sacrificia offerrent. Cur hunc laborem subitis, ô viri, in vanum, vt aiunt hæretici, laboratis? cur nõ in agris & in media solitudine Deum adoratis, quare non potiùs in latè patenti deserto holocausta & victimas vestras, quàm in angusto tabernaculo, immolatis?

Inde ad terram promissionis ascendamus, & in ea Regem & Principẽ adeò de templo ædificando sollicitum fuisse videbimus, vt dixerit: *Video quod ego habito in domo cedrina & arca Dei posita est in medio pellium.* 2. *Reg.* 7. Ingrediamur deinde ipsam Ierosolymorũ ciuitatem, in qua ad primum introitum Dauidem Regem templi illius augusti & splendidi fundamenta ponẽtem videbis; cernes inquam triginta hominũ millia quotidiè strenuè operãtium, 3. *Reg.* 3. ac quatuor operum præfectorum millia; vbi si tibi modo vacet, & morari velis, septem annos fabricæ videbis impendi, ac tanta quidem dexteritate & industria, nullus vt mallei ictus fuerit exauditus. Quod porro Dauid templum inchoauit, ac perfi-

perficere propter effusum sanguinem non potuit, quodq; filius eius, pacificus Salomon, perfecit & consummauit; idipsum paucis post annis dirutum & destructum intuebris; sed haud lõgo interiecto tempore exsurget Zorobabel, qui priores ruinas sit restauraturus, ac post eum iterum legis patriæ æmulatores Machabæi.

1. Esdr. 2.

1. Mac. 4.

Apostoli templa cõstruxere.

Nimis diu Ierosolymis hæsimus, egrediamur vrbe, & Apostolos per omnia mundi climata, & orbis plagas properantes sequamur. Videbimus Matthæum templa in Aegypto, Ioannem Ephesi, Bartholomęum apud Indos ædificantem. At dices, vnde hæc hausisti, vnde hæc nosti? Ecce testem habeo Abdiam Babyloniũ, Apostolorum æqualem, qui eodem cum illis vixit tẽpore; Eusebium quoq; Cælarienſem, qui & addit, temporibus suis, imperio scilicet Imperat. Claudij, omni pœnè loco templa Christianorum fuisse, ac loca orationi destinata. Transeamus deinde Antiochiã, vbi à S. Luca templum ex præscripto Apostolorum Petri & Andreę constrúi cernes. At in reditu Romam orbis caput trãsire nefas erit, vbi in munera propemodum templa extrui videbimus Sic enim S. Balbina ad instantiam Alexandri Pontificis, Ecclesiam S. Petri ad vincula construit; Helena quoque Magni Constantini matre, infinitas propemodum ibidem ædificat basilicas.

Lib. 2. hist. cap. 17.

Hinc te haud procul Rupella tua deducam, quo loco te in memoriam reuocare velim; quid olim in eius agro peractum sit. Consule antiquitatem, euolue historias, ac vetera monumenta perscrutare, ac tum demum vide, num & apud vos vnquam templa sacra exstiterint. Et sanè, si te quærere & indagari non pigeat, reperies iam à mille quingentis annis, S. Martialem, Apostolorum discipulum; & A-

& Aquitaniæ Apoſtolum; primam facem, quæ tibi fidei lumen ſuppeditauit, ô Gallia; primum tuum Apoſtolum, ô Aquitania, cuius doctrinam & miracula reuereris; primum fidei apud vos fundatorẽ, ô Lemouices (felices inquam tam magno & præclaro patrono, tutore, cuſtode & conſeruatore Lemouices; in cuiꝰ honorẽ templa erecta, & cuius reliquias habetis:) reperies inq̃, ô ſanctorum ſanctarũq; Eccleſiarum hoſtis, glorioſum hunc virum, Burdegalenſes Epiſtolis adhortari & incitare, vt in beatiſſimi Protomartyris Stephani honorem templum ædificent. Viden igitur quàm vetus & antiqua templorum apud Chriſtianos ſit memoria? agnoſciſne & cognoſcis eadẽ iam inde ab Apoſtolorum temporibus nota fuiſſe? Sanè ſi ipſę turres, ſi murorum ambitus, ipſa campanalium cacumina, quæ pluribus in Galliæ noſtræ locis adhuc exſtare conſpicimus, loqui poſſent; ipſa tibi ſuæ fundationis initia, hæc quidem iam ab annis mille, illa etiam longè vlteriùs, arceſſerent.

S. Mart. Aquitaniæ Apoſtoli laus.

S. Martial. epiſtol. ad Burdigal.

Si hæc tibi forſan antiquitatis memoria non arrideat, decem tibi Concilia proferam quæ te confutabunt, & quæ cùm tẽplorum meminerint, cùm templa velut loca quædam ſacra, & res quaſdam ſanctas, in honore habenda eſſe vnanimi conſenſu aſſerant, errorem tuum coarguent. Ecce tibi hæc eadem ad oculum depromam; Concilium Pariſienſe ſub Ludouico & Lothario regibus: Concilium Aurelianenſe primum & quartum, Matiſconenſe, Antiſiodorenſe, Aquenſe, Ilerdenſe, Toletanum duodecimum, Gangenſe, & Arauſicanum. Omnia hæc templorum honorem & cultum præcipiunt eorumq; vſum approbant & indicunt: *Si quis domum Dei docet contemptilem eſſe debere: anathema ſit.*

X Concil. in quib. de templis fit mentio.

An

An non igitur meritò templa defendimus, eorumq; cultum auctum & propugnatum imus? tu verò hæretice quàm te sacrilegum & profligatæ audaciæ ostendis, cùm eadem demoliri & euertere studes. Interroga patres tuos & dicent tibi, pete ab omnibus omninò hominibus, quantùm temporis interfluxerit, ex quo in vsu esse cœperint: & dicent tam antiquam eorum memoriam esse, vt cum ipsis hominibus cœperint; & tam diu duratura, vt cum mundo finienda sint. Deniq; vt hîc finem faciam, aperi hodie oculos hæretice, accede ad Euangelium, & videbis ipsum Christum Dominum accepto flagello, iniuriam & contumeliam, quæ templo suo irrogabatur, vindicasse, & ementes ac vendentes templo exegisse. Quid hîc audio Euangelistæ: *Tantæne animis cœlestibus iræ?*

Qui per ementes & vendentes intelligantur.

Quosnam verò, vt ad alterum concionis membrum descendamus, hos vendentes & ementes esse dicemus? quinam hi negatiatores & nummularij, qui in templo distrahunt & coêmunt? Dicere possumus, per eosdem rerũ spiritualium mercatores, beneficiorum proxenetas & distractores, Prioratuum Abbatiarumq; inuasores, designari. Hi sunt namq; qui domum Domini speluncam latronum, ac prædarum receptaculum constituunt; denique paucis vt complectar, per hos ipsos Simoniaci adumbrantur. Hi sunt namque noui illi Philisthæi, qui arcam Domini exercituum, & idolum Dagon sub eodem tecto collocare gestiunt: qui templum ad orandum destinatum, in peristylium mercantium conuertunt, auaritiæ suæ Idolum iuxta arcam humanitatis Christi constituere satagentes. Hi sunt Tyrij & Sidonij illi, Babylonij illi, qui templa prophanant, violant, diripiunt ac deuastant, de quibus Ioël Propheta: *Argentum meũ & aurum in-*

2. Reg. 3.

Ioel. 3.

tuliſtis citò, velocìter reddam viciſſitudinẽ. Hi ſu ſceleratiilli Nabuchodonoſores, idolorum cultores, qui poſtquam plurima templa euerterint ac multa beneficia diſtraxerint, in beſtias commutati ſunt, & inſtar beſtiarum ad inferos quoq; deturbantur.

Eiecit vendentes & ementes. O Simoniaci. vos eſtis impij hi negotiatores & mercatores: vos eſtis impij illi Balthaſari, qui Eccleſiæ opes deripiendo, nec vaſa modò ſacra, verùm etiam ipſa beneficia deprędãdo, eademq; cũ concubinis veſtris diſſipando ac decoquendo, ſæpiùs meritas & dignas direptionũ veſtrarũ pœnas perſoluiſtis. Veniat, obſecro, vobis in memoriã impij illi Heliodori, qui cum ſacros templi theſauros, pecuniasq; depoſitas ſacrilega manu auferre moliretur, tam inſignes ab Angelo inflictas pœnas dedit, vt pænè exſpiraret. Vos igitur Angeli templorum noſtrorum protectores, & tutores eſtis. Ecce Angeli rebelles, cælo; guloſi Adę, Paradiſo; traditores Iudę, Apoſtolatu; peccatores Ionæ, naui; corui, arca; & hodie ſacrilegi mercatores, templo eiecti ſunt. *Eiecit vendentes & ementes.* 2. Mach. 3.

O infelices Eccleſiaſtici, tamne triſtem vobis caſum imminere, tantũ vobis accidere infortunium, vt vos è templo eijciẽdi ſitis, qui alios eiuſdem introitu arcere cõſueuiſtis, & ipſos etiam Dæmones expellere? tantane vobis ignominia euenire, vt vos templo ſitis eliminandi, qui eiuſdẽ ianitores eſtis, qui claues, eiuſdem geritis, tãtæ inquam poteſtatis claues, vt Eccleſiam, regnũ cęleſte, & ſimul infernum reſerare atq; obſerare queant? Veſtræ auaritiæ, veſtræ Simoniæ, veſtræ hypocriſes Chriſtum hodie ad iracundiam prouocant, vt vobis dicere neceſſe habuerit. *Vos feciſtis illam ſpeluncam latronum:*

pos verò ipsos planetas, Pontificem ac caput Ecclesiæ, Solem. Sidera igitur & stellas imitemini, quæ in firmamẽto quidem semper micant, at nunquam eclipsim patiuntur: ita & vos bono exemplo vitęque honestate semper alijs prælucere, ac nunquã scandalo aliquo deliquium patiamini. Tanta namque vestra dignitas est ac sublimitas, vt ipsam Angelorum multis partibus antecedat. Hinc S. Franciscus citiùs sese honorem Sacerdoti, quàm Angelo si eodẽ sibi tẽpore occurrerent, exhibiturum adiebat. S. Antonius quotiescunq; Sacerdotem obuium haberet, in genua coram eo prouolutus, benedictionem ab eo efflagitabat. Magnus ille Imper. Constantinus in Nicæna Synodo Sacerdotes Patronos & Patres nuncupabat. Imper. Theodosius ad pedes S. Ambrosij Sacerdotis & Episcopi prouolutus obnixè, & excommunicatione per eum absolui petijt. Orbis illud flagellum & Italiæ terror Attila, Hunnorum Rex, quo vix vllus vnquam immanior aut crudelior extitit, cùm in conspectum Leonis Papæ totiusque Cleri Romani, qui ei imminentes Italiæ calamitates commiserati occurrerant, veniisset, tacita quadam in viro sancto elucente maiestate perterritus, arma deposuit, ac iussa sese facturum spopondit. In vita Leonis.

Quamobrem Sacerdotes, quos Dominus in templo constituit, vt ex eo domum orationis facetis, hæc ipsa templa honorate, in ijs debitum Deo cultum exhibete; nolite ea vitijs vestris prophanare, nolite ea hypocritarum & Simoniacorum domum constituere, sed domum bonorum ac fidelium ministrorum, vt aliquando audire mereamini. *Euge serue bone & fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium:* Matt. 25.

Ecce, Domine Iesu Christe, hodierna tibi die profitemur, zelum domus tuæ nos comediſſe, & promittimus nihil tantę nobis curæ fore, quàm Eccleſiæ tuæ honorẽ, templorũ cultum, & nominis tui gloriam, ac perpetuum in tuo obſequio affectum: ad hoc vnum contendemus, hoc vnum ſpirabimus. Deinde tanta diligẽtia, ac tam accuratè munus noſtrum, ad quod te donante vocati ſumus, explebimus, vt nullam vnquam iraſcendi occaſionem daturi ſimus, qua nos è templo tuo exigere poſſis. Ipſa nos priùs opprimat mors, quàm loca hæc ſacra profanemus, quàm aliquid in ijs aut diuẽdam⁹ aut emam⁹: mille potiùs mortis genera ingruãt, quàm in ijs Simoniam committere, & hypocriſim aut fucatam pietatem fouere præſumamus. Ecce promittimus ac vouemus Domine, fidele tibi hic obſequium nos exhibituros, quo, ſicut boni ac fideles ſerui Eccleſia militante egreſſi ſumus, aliquãdo in ipſa triumphante conſpicere te mereamur, Amen.

FERIA III. POST DOMINICAM IV. QVADRAGESIMÆ.

Iam die feſto mediante, aſcendit Ieſus in templum & docebat, & mirabantur Iudæi dicentes: Quomodo hic litteras ſcit, cùm non didicerit? Ioan. 7.

FIGVRA.

1. *Reg.* 10. REGINA Saba ab extremi orbis partib. multo comitatu, ac multis nobilibus & Principibus ſtipata, Hieroſolymam ad ſapientiam Salomonis audiendam cùm veniſſet, ea audita, ac viſa eius magnificẽtia & ſplendore, adeò obſtupuit, vt extra ſe rapta, & vltra ſpiritũ non habens dixerit:

Beati

Beati viri & beati serui tui hi, qui stant coram te semper, & audiunt sapientiam tuam. Attollite oculos, Auditores, ac videte synagogam illã nationum omnium reginam, per Prophetas scilicet ita nuncupatam, ab extremis Iudææ finibus, magna nobilium, Scribarum, Pharisæorum, summorumq; Pontificum stipatam multitudine in templum prodeuntem; & audita non sapientia Salomonis, sed doctrina & prædicatione Iesu Christi, præ stupore extra sese raptam, adeò, vt præ admiratione dixerit: *Quomodo hic litteras scit, cùm nõ didicerit?* Nonne id optimè cùm figura videtur coincidere? Est hoc hodierni Euangelij subiectum, de quo, vt aliquid ad maiorem Dei gloriam, vestrumque omnium solatium dicere possimus, ad Spiritus S. subsidium ac solitum Deiparæ Virginis patrocinium confugiamus, dicentes:

AVE MARIA.

ROGATVS olim Anacharsis Scytha Philosophus, cur toties homines tristitia afficerentur, ait: id non aliunde, quam ab inuidia ꝓficisci; dolẽt enim & tristantur, cũ alios lætè & prosperè agere vident, & virtutes in ijs perspiciunt, quas sibi deesse sciunt; adeò, vt tantum de alienis virtutibus, quantum de suis sceleribus doleãt. Et sanè ipsa inuidia pestis est, quæ vt plurimum Virtutes, fælicitatem, ac benefacta comitatur: quod diuinus Plato satis expressit cùm ait: *Quibus prosperè res succedunt, contingit oriri primò æmulationem, deinde inuidiam,* Ijsdem pœnè verbis Isidorus: *Nulla est virtus, quæ non habeat contrarium inuidiæ malum.* Quod Stobæus egregia similitudine declarat, Quẽ admodum eos, qui in Solis lumine ambulant, semper vmbra sequitur, ad eũdem modum eos, qui ad

Anacharsis dictum.

Menox. li. 5. sent. de summo bono ser. 38.

gloriam aſpirant, inuidiæ œſtrum comitari conſueuit. *Iter facientem per ſolem neceſſario comitatur vmbra: incedentis verò per gloriam comes eſt inuidia*, Hinc de magno illo Athenienſium duce Themiſtocle refert Plutarchus, eum in iuuentute dicere ſolere, ſcire ſe ac perſpectum habere, actiones ſuas non famam mereri, cùm ipſa nondum eas inuidia comitaretur.

Apophthegma Themiſtoclis.

Hinc non immeritò quidam inuidiam Antagoniſtam fortunatorum appellabat. Equidem cum dracone illo, de quo in Apocalypſi, non immeritò eam poſſe comparare videor, qui cauda ſtellas è cælo trahebat: Ipſa namq; inuidia caudæ ſuę veneno virtutes, quæ inſtar ſiderum in anima collucẽt, inficere & euellere contendit, earumq; lumen extinguere aut ſaltem offuſcare nititur. Quot peſtilens illa Megera tragœdias quot turbas vbiq; excitauit? Ecce in cælo Angelos ad ſeditionem concitat, & aduerſ⁹ diuinitatem conſpirare cogit. Vix quoq; illa Auerno prodierat, quin ſtatim mundi primogenitum Cain exſtimulat, vt necem fratri machinetur! Eadem hæc peſtis filios Iacob inuaſit, & decem fratres in Ioſeph paruulum armauit. Eadem inter Iacob & Eſau in matris vtero adhuc latitantes orta, vtrumque ad prælium commouit, vt ſeſe mutuò calcibus impetierint. Eadem inter Dauidem & Saulem, generum & ſocerũ ſurrexit. & ſanè nunquam aliquis tot prælia vidit vel audiuit, quot ab vna inuidia promanarunt. O multorũ malorum parens inuidia, quot ruinas & exitia in mundo produxiſti? tu mortem ô infelix mater peperiſti, tu peccatum in mundum inuexiſti; ſed cur non potiùs abortum feciſti? *Inuidia* nempè *diaboli mors intrauit in orbem terrarum*. Tu quoq; es ſcelerata illa vipera, quę matrem, quę te produxit, eneca-

Apoc. 12.

Gen. 4.

Gen. 57.

Gen. 25.

2. Reg. 14.

enecas: tu mordax illa rubigo, quæ eum in quo habitas erodis: tu virulenta illa aranea, quę quicquid attigeris in lethale virus commutas.

Dixit olim quidam, & ſanè non inelegánter tria in mundo reperiri, quæ res altiſſimas ſemper & eminentiſſimas impetere conſueuêre: ventum ſcilicet, fulmen, & inuidiam; quod egregiè Poëta neſcio quis conuertit, dicens:

Summa petit liuor, perflant altiſſima venti,
Summa petunt dextra fulmina miſſa Iouis.

Vẽti ſcilicet arbores proceras aggrediuntur, fulmina celſa turrium cacumina, inuidia verò virtutes heroicas. Vnde & alius:

--- nec magna patiens exurgere laudes,
Inuidia.

Hinc in Alexandro Macedone, veluti rem tanto Rege indigniſſimam, ac magnum inuidiæ eius argumentum, obſeruat Aelianus, tres eum præcipuè è ducibus odio eſſe proſecutum: Perdicam ſcilicet, quòd ęquo eſſet bellicoſior, Lyſimachũ quòd militiæ peritus; & optimi dueis munere optimè fungeretur. Antigonum verò quod ſplendidus eſſet, ac regium faſtum indueret. Verũ relictis hiſce Ethnicis, qui veram inuidiæ & liuoris imaginem intueri deſiderat, expreſſam illam in Phariſæorum hic animis reperiet, qui iniquo sẽper oculo, & inuidię liuore ſuffuſo, Chriſti miracula intuiti sũt, & immortali eum odio perſecuti. Hinc in hodierno Euangelio interrogant: *Quomodo hic litteras ſcit cùm non didicerit?* O inuidiam, ô liuorem, ô æmulationis peſtẽ! Nos verò primò Chriſti doctrinam, quã illi tantoperè æmulati ſunt, excutiamus, deinde de eiuſdem ingenio ſcientiaq; loquemur.

Aelianum lè. 12. c. 16.

Principio igitur dicimus, doctrinam quem Chriſtus cęlo attulit, hoc ipſum Euangelium eſſe, quod

Legislatorũ veterum doctrina Euangelica miraculis cõfirmatur.

vobis hodie annuntiamus. Lycurgus nouas leges Lacedæmonijs ſcripſit, Solon Athenienſibus, Zaleucus Locrẽſibus, Numa Romanis, at hodie Chriſtus Chriſtianos edocet, ipſe eſt, qui Eccleſię ac toti mundo leges, easq; recentes, & nunquã auditas promulgat. Prælecta eſt hæc doctrina olim in mõte Sinai, cum ventorum procellarumq; turbine, cum tubarum clangore, ac fulgurum ſonitu, quæ omnia doctrinam hãc verè admirabilem futuram oſtendebant: eam deinde Chriſtus in natiuitate, vitæ ſeriè, morte ac reſurrectione, miraculis prodigioſisq; operibus confirmauit: *Cæci vident, claudi ambulant, mortui reſurgunt.* Ipſe quoq; Paracletus Spiritus nouis eam poſtea miraculis ſtabiliuit; quippe qui cælo deſcendit, eius vt rector & director foret, & ipſos Apoſtolos, doctrinæ huius prę-cones futuros, erudiret. Scriptum eſt enim: *Spiritus ſanctus docebit vos omnia.*

Exod. 19.

Matt. 11.

Ioan. 4.

Ipſi verò Apoſtoli ſub tam egregio Præſide Doctores facti, eandem docuerunt, promulgarunt, ac per totum terrarum orbem prædicarũt, & ſemper plurimis miraculis in eius cõfirmationẽ patratis. Et ſanè ingens miraculũ eſt mirabilem hãc doctrinam ſemper miraculis comitantibus incremẽtum ſumpſiſſe. Quod mihi quadãtenus in eo expreſſum videtur, quòd in arca Teſtam. tabulæ legis ſemper cum virga Moyſis aſſeruarẽtur: ad ſignificandũ, in Eccleſia, quæ verè arca eſt, legem Euangelicã nunquam progreſſum facturam, niſi virga illa miraculorum operatrix, niſi ipſa miracula eam ſemper comitarentur.

Figura

Ecce & aliam figuram, Muri & propugnacula Iericho, quæ armis expugnari non poterant, ad primum tubarum Iſraeliticarũ clangorem confeſtim cõciderunt; quo denotabatur, muros & valla ido-

Iud. 2.

lo

Idolatriæ, ac ſublimia illa ſuperborũ faſtigia, quæ p veteris legis vigorem & fortitudinem euinci non poterant, ad tubarum Apoſtolicarum ſonitum, ad primam ſanctæ illius doctrinæ vocem, proſternẽ da, & euertenda.

Doctrina Ieſu Chriſti vbique terrarum recepta eſt.

Verè igitur hæc doctrina admirabilis eſt, quippè quæ vniuerſum terrarum Orbem peruaſit, quæ ab omnibus hominibus recepta, & ab omnibus vniuerſitatibus & ſcholis approbata eſt. Apollo, S. Paulus, Gamaliel, Ioſeph ab Arimathia, quatuor Iudaicæ legis Doctores, eam ſynagogæ nomine comprobarunt: Hierotheus, Dionyſius, Iuſtinus, Philoſophi Platonici, ei velut dignæ, Academię Athenienſis nomine, ſubſcripſerunt: Quadratus, Agrippa, S. Marcus & Lucas magna ſanè lumina, viriq; magni medicorum nomine eam receperunt: S. Ignatius, Timotheus, Titus, & Barnabas viri omni literarum ſcientia excultiſsimi eam laudarunt, laudatamq; in Cypro per cẽs Africæ oras diſſeminarunt: Imp. Conſtant. Imperij Rom. nomine & Clodoueus Rex Galliarum, eam dignam quæ reciperetur, iudicarunt. Per omnia deniq; tribunalia & ſubſellia magni illius Parlamenti, mundi ſcilicet, vera & genuina iudicata eſt: in Africa, Aſia, Europa, America, apud Antipodes, in Monarchia Græcorũ, Perſarum, Aſſyriorum, & Romanorum, inter Iudæos, in medio Gentilium & Ethnicorum, quin & apud Barbaros. Quod verò omnẽ admirationẽ ſuperat, eſt, quod eiꝰ auctor, inſtitutor, ac promulgator in omniũ conſpectu inter duos nefarios latrones in ignominioſa Cruce, ſaturatꝰ opprobrijs ac magna cum infamia fuerit ſuſpẽſus, & in eadẽ mortuus; quòd duodecim tãtùm diſcipulos habuerit, viles piſcatores, qui eandẽ diſſeminarunt, ejusque rationem coram omnibus mundi academijs

Psalm. 18. iudicumque ſubſellijs, apud omnes Philoſophos reddiderunt, ac per omnes mundi Angulos fundarũt. nam *in omnem terram exiuit ſonus eorum.* Quibus tamen non obſtantibus, tantum breuiſſimo tẽporis ſpatio incrementum ſumpſit, vt vtrumq; polum nominis ſui fama impleuerit, ac mille ſexcentis ipſis annis durauerit.

Obiectum, principia & proprietates legis Euangelicæ.

Verè igitur doctrina admirabilis eſt, qua nulla vnquã in mundo aut præclarior, aut diuturnior extiterit, doctrina, inquam, cuius præſtantia verbis nequit explicari: cuius obiectum eſt omne bonum, amare Deum & proximũ: cuius principia ſunt fides, ſpes, charitas: cuius proprietates ſunt, credere Deũ iuſtiſsimum, ſeptẽ in Eccleſia ſacramenta eſſe, agendam pœnitentiam, confeſsionem peccatorũ eſſe perneceſſariam, quadrageſimæ ieiunium ſeruandum, non committendam fornicationem, dandas eleemoſynas, pro peccatis ſatisfaciendum, diligendos inimicos, aliasque res propemodum infinitas. Doctrina, inquam, ad quã velut ad principiũ, omnes aliæ ſcientiæ & doctrinæ referuntur: doctrina, quæ abſtrahit ab õni materia ſingulari, ſenſibili, & intelligibili. Per eã namq; voluptates, deliciæ, vanitatesq; quæ ſunt in materia ſẽſibili, prohibentur. Docet illa amorem erga nos ipſos eſſe exuendum, non eſſe perſonarum acceptionem faciendã: & hoc quidem in materia ſingulari. Docet eadem ſublimia quædam myſteria, modò de SS. Trinitate, modò de incarnatione Chriſti, quę res adeò puræ ſunt, & ita ab humano ingenio ſecretę, vt abſtrahãt ab omni materia intelligibili, vt nos eaſdẽ mente cõprehendere aut intelligere nõ valeam⁹.

Psalm. 18. Egregium porrò de doctrina hac elogium dedit Doctor ille regius Dauid: *Lex Domini immaculata conuertens animas, teſtimonium Domini fidele, ſapientiam*

pientiã præſtans paruulis: inſignes profectò proprietates: inprimis quòd immaculata ſit, nullo errore nullaq; falſitate permiſta, & quod nihil fidei bonisq; moribus repugnans contineat. Doctrina verò & lex Mahumetana ſcatet errorib. Iudæorum plena eſt ineptijs, & anilibus deliramentis, Hęreticorũ referta eſt horrendis blaſphemijs & impiętatib. ſola noſtra immaculata eſt. Scatet erroribus tuus Thalmud, ô Iudæe: barbariſmi ac ſolœciſmi reperiũtur in tuo Alcorano Mahumetiſta: errores, falſitates, ac mendacia Catechiſmus & inſtitutiones tuę cõtinẽt Caluiniſta: tu verò Catholice nihil præter veritatem in Biblijs tuis reperire poteris.

Doctrina Ariſtotelis & Platonis plurimos errores continet.

Erraſti ô Ariſtoteles, cum in libris quodam loco ais, Ex nihilo nihil fieri itẽ; Mundũ eſſe ab æterno: errores ſunt, meo & omnium ſaniorũ iudicio grauiſsimi, ac cum veritate nimium quantum pugnantes. Diuini tibi cognomen veteres tribuant, quantumcunq; velint, Plato, equidẽ dicere auſim & aſſerere, plurimos in ſcriptis tuis errores reperiri, plurimas abſurditates & ineptias: vt in primis cũ de idæis ab intellectu remotis agis, quas neſcio qua ſubtilitate excogitaſti quaſq; ſine vlla neceſsitate in rerũ natura vis ſubſiſtere. At tu ſolus, Domine Ieſu, in doctrina tua ne minimũ quidẽ erraſti, ſed illa ſincera eſt, vera eſt, immaculata eſt.

Omnis illa veterũ Philoſophorũ ſciẽtia, traditiones illę Rabinorũ, leges illę Arabicæ, & Mahumeticę, meræ ſunt fabulæ, ac germanę gerræ, ſi cũ tua lege, Chriſte Ieſu conferãtur. Præiuit mihi Dauid dicẽs: *Narrauerũt mihi iniqui fabulationes, ſed nõ vt lex tua.* Vos verò miror Mathemat. cur tãtoperè Euclidẽ veſtrũ miremini, ac tanti ei° regulas faciatis, quarũ demõſtrationes adeò euidẽtes aſſeritis, vt hominẽ quodãmodo cogãt, ac mentes violenter *Pſal. 118.*

lenter impellant, ijs vt fidem habeat, easque verissimas esse fateatur: ac nullus vnquam extiterit, qui ne latum quidem vnguem ab ijsdem recedere ausus fuerit, aut falsitatis eas vel minimè coarguere.

Ioan. 9. Quã infinitis partibus, quam longis interuallis doctrina Iesu Christi Euclidicis regulis certior est, & admirabilior: Iam 1600. anni effluxêre, & amplius, & ne minimum quidem aliquis errorẽ, in doctrina Euang. reperire potuit. Quin & ipse audacter à Iudaicæ legis doctoribus petijt, vt vel minimum si possent in doctrina sua errorem ostenderent, dicens: *Quis vestrum arguet me de peccato?* Quis vestrum ô Rabini, ô Doctores, quis vestrum ô Philosophi, qui scientiæ tantum initimini vel minimum in vita defectum, vel errorem in doctrina reperiat? *Lex* nempè *Domini immaculata est.*

Et sanè ea est doctrinæ Christi excellentia, & perfectio, vt si planè & integrè, ad vnguẽ in aliqua Rep. vel regno seruaretur, ciues illius non in mũdo, sed in paradiso quodã voluptatis esse se crederẽt. Si enim aliqua ciuitas foret, in qua incolæ Deũ præ reliquis rebus amarẽt, ac proximũ vt seipsos, nullus alienum quid tolleret, abessent auaritia & cupiditas, omnes indigentibus & pauperibus succurrerent; an non aureum redijsse sæculum, aut eam Remp. verè cœlestem iudicaremus? O igitur sacrosancta ac penitus cælestis doctrina! Tu etiam *conuertis animas*, Turcas inquam & Saracenos, Iudæos & hæreticos. Et sanè hæc ipsa miracula patrat, peccatores conuertit, Idolorum cultores, Simoniacos & adulteros. Vix enim Christi prædicationem audierat Maria Magdalena, quin statim relictis peccatis, ad bonã frugem redierit: nec Samaritana, quin pœnitentiam egerit: nec duo discipuli euntes in Emaus, quin statim oculi eorum fuerint aperti

Doctrina Christi conuertit animas.

Luc. 7.

Ioan. 14.

Luc. 24.

aperti. Saluator Domine, quid si te Orphea dixero, qui rupes & saxa, qui arbores & ligna ad sonum dulcisonæ testudinis, ad prædicationem doctrinæ tuæ duxisti?

Egregia sanè doctrina, sed multò adhuc fidelior est, *Testimoniũ Domini fidele*, fidele, inquam: quidquid enim promittit & spondet, exequitur: quicquid debet, exsoluit. Promittit pauperibus gloriã æternam, ac diuitibus æterna supplicia comminatur. Lazarus pauper & inops amplè remuneratus est, gloria nimirum cœlesti diues etiam epulo experientia didicit fidelem esse, cùm æternis supplicijs adiudicatur. Intentat peccatoribus obfirmatis tormenta, suplicia, punitiones, & dãnationes. Pharao, Cain, Iudas, alijq; innumeri didicerunt id esse verisimũ. Verè itaq; fidelis est: promittit namque consolationẽ afflictis: nã Ionas auxilium & solatiũ sensit in balena, Daniel inter leones, Susãna in vitæ periculo constituta. Intentat superbis deiectionẽ, ac potentes de sede se depositurum confirmat, & fidelẽ se ostendit. Videas namq; Luciferũ cœlo deiectũ. Aman in aula Regis Assueri suspensũ, Nabuchodonosor in Babylone humiliatũ. Pollicetur se humiles exaltaturum, & quam sese hic fidelem demonstrat? Videas enim Ioseph in Aegypto, Danielem in Chaldæa, Dauidem in Iudæa ex humili gradu ad sublime dignitatis fastigium euectos. O increduli Iudæi, ô inuidi Pharisæi, quid igitur in doctrina hac culpandum inuenitis? quid inuidia & liuore excæcati interrogatis: *Quomodo hic literas scit cum non didicerit?* Quænam hæc doctrina est? quî fieri potest: vt hic tam doctè verba faciat, tam disertus sit, & eloquens, qui nunquam literas didicit, & ne fando quidem audiuit?

Doctrina Christi fidelis est.

Luc.16.

Ioan.2.
Dan.13.

Esth.7.
Isa.14.
Dan.4.

Erat hoc secundum orationis nostrę membrum, in quo,

in quo Iudæis ſcientiam Ieſu Chriſti, qui nobis hãc doctrinam tradidit & captiuitatem aperiemus. D. Thõ. Sorbonę noſtrę columẽ, & ſcholaſticorũ prĩceps ait: Chriſtũ in quãtũ homo fuit, nobiliſsimã, pulcherrimã, ac perfectiſsimã omniũ, quę vnquã in mundo fuêre, aut futuræ ſunt, creaturarũ fuiſſe. Et inquirẽs, nũ Deus ea quę ſemel cõdidit, perfectiora reddere queat, affirmat poſſe: quin & mille mũdos infinitis partib. hoc ipſo quẽ incolim⁹, qui oĩ quidẽ ab ei⁹ eſſentia promanauit, excellẽtiores & pulchriores de nouo poſſe cõdere, ſed tria iã ab ipſo tãta perfectione facta eſſe, nẽpe gloriã beatorũ, Ieſũ Chriſtũ quoad humanã naturã, ac Beatiſſimã Mariã Virginẽ, nil vt illis perfecti⁹ creare poſſet; adeò, vt haud minor demẽtia & ignorãtia eſſe videatur quęrere vndenã Chriſt⁹ Domin⁹ doctrinã ſuã hauſerit, q̃ inueſtigare à quo ſol lumẽ habeat.

Chriſtus Deus & homo, in quãtum Deus tanta erat prudentia quanta Pater.

Sed altius, Auditores, res arceſſẽda eſt, & ab ipſa incarnatione eius initium ducendum. Ieſus Chriſtus Deus erat & ſimul homo, erat Ian⁹ ille biceps, cui duæ facies, vna diuinitatis, humanitatis altera. In quantum Deus ô Iudæi, magnæ inſaniæ & dementię argumentum eſt, ac non exigua blaſphemiæ ſpecies, petere: *Quomodo hic literas ſcit?* Non ſecus ac ſi peteritis, Tantanè Deus ſapientia tantanè ſciẽtia prædituſ eſt? Eiuſdem enim cũ pater ſuo naturæ eſt & ſubſtantiæ. *Ego & pater vnum ſumus.* id eſt in natura. Eaſdem habet perfectiones, eaſdem qualitates: omnipotẽs vt Pater, æternus, infinitus, omnia ſciens, & omnia quidem ſimul, & ab omni æternitate, ac per ſcientiam viſionis, ea quæ fuêre, & per eam, quæ ſimplicis intelligentiæ dicitur, ea quæ tantum fieri poſſibilia ſunt. Quin & in ipſo erat notitia, ſapientia, ſcientia præſcientia, prouidentia, prædeſtinatio, reprobatio, ac magnum libri vitæ arcãnum.

Ioan. 10.

In

In quantũ homo, Christus etiã dupliciter cõsiderari potest, vel vt cõprehẽsor, vel vt viator, & quoniã à primo natiuit. suæ momẽto cõprehẽsor fuit, atq; anima eius beata Verbi diuini visione gaudẽs: hinc duplicẽ cognitionẽ habuit, talẽ qualẽ Angeli, & qualẽ beati in cœlo, at vtrãq; longè nobiliorẽ. Intelligo hic cognitionẽ Verbi, & omnium rerum cognitionem in Verbo: quę duæ diuersę sunt. Alijs eas nominibus nuncupat Aug. *Vespertinã. sc.* & *matutinam*, adeo vt Christus eodẽ instanti Doctor fuerit & homo, & eodem simul comprehensor: omniumque rerum notitiam perfectam habuerit, non quidem actualem, sed tantum habitualem, per quam omnia in Verbo illo perspiciebat: poterat nempè in verbo omnium rerũ, quas nosse exoptabat, repræsentationem successiuè habere.

Christus erat comprehensor & viator.

Et sanè Auditores, si bene diuinã essentiã intuemur, videbimus eã speculo esse persimilẽ, in cuius crystallo omnia tã præterita quã præsẽtia & futura repræsentãtur: in quã Angeli & beatorũ animæ respicientes, beatitudine fruuntur, eamq; essentiã cõtemplando, omnia in illa contẽplantur. Quemadmodum etiam speculum in medio aulæ alicuius positum, inspicientib. omnia quæ in eadẽ sunt, repræsentat: ita quoq; Deus in mundi medio quodãmodo positus, & in omnibus eiusdẽ climatib. dependens, omnibus qui in eius essentiam oculos cõijciunt, vniuersas creaturas, & omnia quæ in vasta mũdi huius aula sunt, ostẽdit & obijcit. Hĩc discas obiter hæretice, quanã ratione, sãcti ipsi orationes supplicatiõesq; nostras audire & exaudire valeãt, dũ eas in illo diuinæ essẽtiæ speculo intueãtur. Cõsolare igitur idiota, ac sumite animũ vos q in sĩpli citate hactenus vixistis, exultate iã & lætemini omniq; ratione contendite, vt per bona ac salutaria o p a, ęternę illi⁹ beatitudinis cõpotes reddi merea

Diuina essentia similis est speculo, quod omnia repræsentat.

Vt sancti nostras preces remotè audire queant.

Digitized by Google

mini: eius namq; ſemel participes effecti, infinitis proculdubio paraſangis omnes Doctores, Philoſophos, aut Theologos, qui vnquam extiterunt, aut exiſtent antecelletis. Nam, vt D. Gregorius ait: *Quid eſt quod non videant, qui videntem omnia vident?* Tuque à me quærere hodie deſine Iudæe; *Quomodo hic homo literas ſcit, cùm non didicerit?* Quoniã à primo ortus ſui die, in ſpeculo illo verbi omnia contemplabatur. Beatus erat, magnus Doctor erat, & in omni ſcientiarum genere verſatiſſimus.

Chriſtus vt Viator omnia ſciebat.

Deinde ſi eum vt viatorem conſideremus, magnum eum quoque Doctorem reperiemus. Neque enim eo, quo nos modo, natus eſt; anima namque noſtra teſte Ariſtotele tabulæ raſæ perſimilis eſt, in qua ſi egregiam aliquam imaginem, aut cognitionis alicuius exẽplar effingere volumus, vt tẽpus & ætas maturior, iudiciumque capacius eandẽ efforment, neceſſe eſt. At habebat Chriſtus animã omnium rerum cognitione exornatam, & dotatã: habebat etiam ſcientiam, quam infuſam appellãt. Quin & Deus à primo cõceptionis principio, ſtatim ei, non ſecus atque Angelis & Adamo, quamprimum conditi fuêre, omnes ſpecies intelligibiles communicauit, quas nos rudes & ſtupidi, non niſi magno labore, ſtudio, & difficultate per ſenſus exteriores, è rebus naturalibus elicere poſſumus: atque has cùm ad communem ſenſum, velut ad generale tribunal, ad quod omnes ſenſuum exteriorum actiones referũtur, reuocamus; ille ſtatim omnes intellectui agenti repræſentat, qui vbi ea pura & ab omni terrena materia ſecretas reddiderit, tandem intellectui patienti, in quo omnis noſtra cognitio efformatur, imprimit & infigit.

Docet nos id Philoſophia, quod ab illa ſanè petere

rere neceſſe fuit, vt Chriſtũ etiam in quantũ viator extitit, omnia à prima natiuitatis ſuę hora perſpecta & cognita habuiſſe, demonſtrarem: in quam rem luculentum hic conceptum ad meliorem eius intelligentiam proferam. Nam quemadmodum corpora illa cœleſtia vnà cum ſtellis ſuis ac lumine condita ſunt, arbores item in paradiſo fructib. plenæ & abundantes: ita Chriſtus Ieſus, arbor illa vitæ, fructibus, gratijs, ſcientijs ac meritis plenus, in quãtum homo, conceptus fuit: & purũ illud firmamentũ, omni corruptione & Eclipſi carens, vnà cum ſtellis ſuis, ſcientijs nempè, & omnib. notitię Philoſ. ac Theol. generib. productum fuit, cum omnibus denique perfectionibus conceptum. *Gen. 2.*

De ſcientijs infuſis

Inſignis tra- ctatus.

An non meminiſtis excurſus illius, quem 12. ętatis anno fecit, cum triduo inter Doctores in Synagoga diſſereret, adeò vt omnes tum propter ætatẽ, tum propter doctrinæ varietatẽ, & pondus in ſtuporem raperentur. *Stupebant autem omnes qui eum audiebant ſuper prudentia & reſponſis eius, & vidẽtes admirati ſunt.* Vbinã tãtũ in ſtudijs profecerat? quis eum docuerat? quas ſcolas adierat? hoc ab ipſis hauſit incunabulis, à primo natiuitatis die ſecum detulit. Cur igitur vos, ô inuidi Iudæi clamantes q̃ritis: *Quomodo hic literas ſcit cùm nõ didicerit.* Vos verò mini dicite, quonam in collegio ſtuduerint Angeli? in quanã vniuerſitate curſum perfecerint dœmones, quorum tamen tanta ſcientia eſt, ac rerum experientia? *Luc. 2.*

Quis fuit Regens Adami, quis doctor eius, quis præceptor? qua in ſcola Noe Mathematicam didicit, ad tam ingentem machinam conſtruendam? in qua Acadamia quis vnquam docuit ſomnia interpretati, & infimas animi cogitationes detegere, in qua tamen arte Ioſeph & Daniel, hic in Baby- *Gen. 2.*

Can. 40. lone, ille in Aegypto ad miraculũ vſq; edocti fuê-
Dan. 2. & 4. re. In quo tãdẽ orbis angulo tradita eſt ſcientia futura prçuidendi, in qua tam multi Prophetç excel-
Iaſ. 10. luerunt? in quo ludo didicit Ioſue ſolis curſum inhibere, & Iſaias eundum ad occaſum cogere? Qua in claſſe Salomon adeò ſapiens ac peritus rerum effectus eſt. Erant hæ omnes ſcientiç infuſæ: omnes hos ipſe docuerat Deus, & in primis Filium ſuum cariſſimum redemptorem noſtrum Ieſum Chriſtum, à primo conceptionis inſtanti omnium ſpecies & habitus ſcientiarum ei inſtillaus.

Ariſt. 3 de anima.. Ecce vt hic veſtra principia ac fundamenta conciderint Philoſophi. Ecce vt axioma veſtrũ falſitatis arguatur, *Nihil eſt in intellectu, quod prius non fuerit in ſenſu,* oẽs namq; ſcientiæ prius ſuntin intellectu Saluatoris mei, quàm ad ſenſus exteriores deueniant. Pſalmographus huc reſpexit dum cecinit, *Pſalm. 44.* *Omnis gloria eius filiæ regis ab intus, in fimbrijs aureis circumamicta varietatib.* quo loco per Regis filiã animã magni illius regis, Chriſti Ieſu intelligit, cui⁹ omnis pulchritudo & decor intrinſec⁹ latet: cuius omnis ſcientia in intellectu cõſiſtit, nulla ratione à ſenſib. exteriorib. dependens: magna notitiarũ varietate inſignita & circũdata, quæ ad aureã diuinitatis fimbriã adhæreſcũt, cui⁹ rei egregiã è ſacris libris allegoriã proferã. Caſtitatis illud ſpeculũ Iudith, Manaſſis vidua, Bethuliã egreſſa, vt Holoferni caput præcideret, tãto ſe artificio & varietate ornauit, tot ſibi gẽmas, & margaritas, tot monilia & armillas, tot lunulas circũdedit, vt ciues ipſi egredientẽ obſtupeſcerẽt, Aſſyrij quoq; viſa tãta pulchritudine extra ſeſe raperentur. Eodẽ modo ſacra illa Ieſu Chriſti anima cçlo egrediens, vt Satanã profligaret tanta gratiarũ varietate, tot donis, tot diuitijs ſpiritualib⁹ inſignita fuit, vt ea

Iud. 10. *Allegoria.*

egredien-

egrediente angeli cælorũ ciues, & homines in hac terra veluti militãtes, dixerint: *Quæ est ista quæ progreditur, quasi aurora? pulchra vt luna, electa vt sol?* Cant. 6.

Et quoniam de militibus sermo incidit: milites illi Hierosolymitani, qui ad magnum illũ Doctorem capiendum venerant, tribus de ea doctrina verbis auditis, obstupescẽtes & admirãtes reuersi sunt, dicentes: *Nunquam sic locutus est homo, sicut hic loquitur* S. Paulus quoque eius merita perspecta habebat cùm diceret. Hic est *in quo sunt omnes Thesauri sapientiæ & scientiæ Dei reconditi.* Hunc & omnes Prophetæ satis manifestum & notũ reddidêre. Vnde Baruch: *Hic adinuenit omnẽ viam disciplinæ:* & multò adhuc manifestiùs Isaias: *Requieuit super eum spiritus Domini, spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis:* perinde ac si dicere voluissent: Noli ô munde, si in Messia tuo tantam à pueris scientiam notes, si tãta eum ab incunabilis doctrina præditum videas, obstupescere. Erit enim ipse velut quidam thesaurus omnium diuitiarum Dei, ac de omni scientiarum genere loqui ac disserere poterit. Ingens igitur temeritas est, ne dicam dementia ac vesania, amplius quærere. *Quomodo hic literas scit cùm non didicerit?* Ioan. 7. Coloss. 2. Baruch. 3. Isai. 11.

Tu enim omnia nouisti Domine mi Redemptor, & nihil est, quod te fugiat. In quantum namq; Deus es, tantum nosti, quantum Pater, itaq; scientia tua infinita est vt Patris, eadem est quæ Patris, eiusdem naturæ. In quãtũ verò homo es, ac simul cõprehensor, ómium rerũ iã inde ab incunabulis scientiã habuisti in ipso sacro virginis vtero Doctor factus es, eãdẽ habẽs scientiã, quã ipsi Angeli, Throni, ac Seraphini in cœlo: si verò te vt viatorem intuemur, nihil sanè erit, quod te ignorare deprehendemus; imò verò te scientiã habere, quæ à primo conceptionis

to ad eum planè modum tibi fuerit infusa, quoe iusdem species Angelis, Adamo, ac Salomoni, & plurimis alijs infusę fuerunt, comperiemus: omnia deniq; mi redẽptor, Saluator, Deus meus & omnia te perspecta habere. Quamobrem non sine iniuria hanc tibi hodie calumniam Pharisæi impingunt, petentes vndenam hæc scientia tibi fuerit infusa, quippè qui eam iam inde à natiuitate habueris. Equidem iam non miror, legem tuam nullo vnquã errore fœdatam esse, sed cæteras è cõtra leges erroris coarguere: non miror doctrinam tuã sine vllis ineptijs, cõmentis & delirijs esse, sed veritate plenissimam, & vt maximè fidelem: cum tu qui omnia nosti, & quem nullum latet secretum, hanc nos doctrinam docendo errare nequieris. Quare, ô Deus verè, Deus veritatis plenissime, hãc nobis gratiam concede, vt ita miracula admirari, ac tam inuiolatè sanctam tuam doctrinam seruare possimus, vt in nobis meriti loco esse queat, quò aliquando illud diuinæ tuæ essentiæ speculum in suprema beatitudine conspicere possimus, Amen.

FERIA IV. POST DOMINICAM IV. QVADRAGESIMÆ.

Præteriens Iesus vidit hominem cæcum à natiuitate, Ioan. 9.

FIGVRA.

Tob. 11. IVstus ille Tobias cùm visu orbatus esset, noue quodam genere per Angelum Raphaelem, idque felle piscis, quẽ Angelus in via repererat, visum & oculos recuperauit: licèt idipsum remedium

dium magis ijſdem obfuturum videretur. At Nobiliorem oculorum perſanationem, in Euangelio hodierno contemplor. Hîc enim cæcum natum video, lumen oculorum per Angelum teſtamenti, id eſt Ieſum Chriſtum, qui eis non fel piſcis adhibuit ſed lutum, quod felle magis eiſdem contrarium erat, recuperantem. O omnium miraculorum maximum! ô medicationem cui nulla vnquam ſimilis in mundo extitit! Quã vt digno hodiè præconio celebrare, ac pro dignitate auditoribus hîc cõgregatis aperire queam, Spiritus tui paracliti Domine, ac beatiſsima Virgo magni illius Medici Mater ſolitum mihi auxilium quæſo ne deneges : quamobrem angelica te ſalutatione compellabimus:

AVE MARIA.

Doctus iuxta ac pius Ioannes Climacus dicere ſolebat, primã ac maximam dæmonum animarum exitio inuigilantium curam eſſe, oculos mentis eruere, animamq; penitus occæcare: quamdiu enim lumen illud cœleſte, ac fax illa ſpiritualis per eoſdem intrat: direptores illi & prædones virtutum, gratiarũm, ac meritorum theſauros diripere vel auferre nequeũt. Ac meritò quidem & verè, equidem in eius conformationem, vir ſanctè, figuras ex Sacris literis depromam. Philiſtæi Sampſonem in vinculis tenentes, prius excæcatum interemerunt. Nabuchodonoſor quoq; Sedechiæ Regi Iuda oculos iuſſit erui. Ad eundem modum & tibi, ô anima, quando in dæmonum manus incidere te contigerit, oculi ſtatim eruuntur. Hæc ſcilicet ſunt ſtratagemata ac verſutiæ Diaboli, vt quò animas in extremam perniciem deijciat, oculos eis euellat, qui cùm amiſſi fuerint, mirum eſt, in quas non miſerię illæ voragines ac præcipitia concidant.

Apophthegma S. Ioannis Climaci.

Iud. 1.

4. g. 1e R. 2.

Digitized by Google

Exod. 16. Hem! quænam Pharaonis regis cæcitas fuit, vt ipse vltro rubri maris vndis sese immerserit, nec videre quid ageret, potuerit? Quænam etiam cæcitas
4. Reg. 11. fuit Dauidis, vt ad enorme adulterium cruentum etiam homicidium adiũxerit? Ecquæ fuit illa caligo Salomonis, vt qui adeò sapiens erat, quiq; Deo tam superbum ac splendidum templum construxe-
4. Reg. 6. rat, fœmineis incantationibus & verbis dementatus, earumque amoribus irretitus, idolis sacrificia immolaret? Ita & diaboli animas, quas excæcarũt, ducere & rapere, quocunq; libitum fuerit, consueuêre. Cuius rei egregiũ in libris Regum exemplũ habemus. Cùm Dominus ad Elisæi preces milites Regis Syriæ, qui cum populo Israel bellũ gerebat, visu orbasset, eos Propheta Samariam deduxit: quò cùm peruenissent, & oculis sibi redditis in medio hostium sese versari conspicerent, adeò cõsternati sunt, vt præ timore in terram fuerint collapsi. Ad eundem modum, ô anima, cum suo te fascino Dæmones dementarunt, quo te cunque voluerint, ducunt per media vitia, per voluptates, imò ad medium vsq; inferorum: vbi si hãc tibi Deus gratiã præstaret, vt oculi tibi aperirentur, non dubium, quin te dęmonibus plurimis circumdatam intuer ẽris.

Exod. 16. Inter plagas, quas Deus Aegyptijs immisit, non sanè postrema fuit dẽsa illa ac palpabilis tenebrarum caligo: quippè quę adeò spissæ fuere, vt se mutuò domestici ac vicini agnoscere non possent. Ita quoq; omnium, quæ animæ accidere calamitates possunt, maximas censeo esse tenebras quas peccatum afferre consueuit: sũt omnium, quæ animæ in-
Psalm. 42. fligi queunt vulnerũ grauissimum: atq; eæ interdũ adeò spissæ, vt præ densitate propriam ipsa calamitatem videre non possit. Hinc Dauid Rex tetra hac noctis vmbra circumfusus, gratiæ lumen gemebũ-

dus ac

dus ac ſuſpirans poſtulabat, *Emitte lucem tuam & veritatem tuam*: Perinde ac ſi dicere voluiſſet, tãto iam tempore, Domine, denſæ illæ peccati nubes animam meam obſederunt, à tãto iam tempore ſolẽ gratiæ non vidi, da igitur vt lumẽ videre queã: Aegyptiæ quidẽ tenebræ triduanæ tantum fuere, Ionas quoque tantum triduo in ventre ceti delituit, Tobias etiam non diu in cæcitate verſatꝰ eſt, & ego miſer integrum iã propemodũ annũ, in tenebris & obſcuritate viuo. Quare tẽpus eſt, Domine, vt rutilans ille vultus tui ſol oculis affulgeat aut ſaltem gratiæ tuæ lumẽ mihi illuceat. *Emitte lucẽ tuã &c*, Scio quidem, Auditores per eadem hæc verba, orationẽ intelligi poſſe, qua Dauid Meſsiæ exſpectati aduentũ à Deo poſtulauit: quippè qui lux mũdi futurus erat, quiq; de ſe ipſe poſtmodum dixerit, *Ego ſum lux mundi*, & lumen de lumine, vt ait S. Athanaſius, nõ diſplicet mihi prior illa explicatio, eaq; materiæ de qua hîc agitur, conuenientiorẽ iudico. *Ioan. 9.*

Peccata Dauidi regi oculos eripuerant.

Quid ais Dauid, peccatum nè igitur animas excæcat? Haud dubiè, Expertus id fuerat miſer ille Rex, qui peccato commiſſo in tãta cæcitate verſabatur, vt quid ageret, & quo pergeret neſciret. Quis hoc ait? de ſe ipſe confitetur: *Notam fac mihi viam in qua ambulem* dicere vult. Eheu Domine adeò peccata me excæcarunt, vt nihil penitus videam: adulterium hoc & homicidium, tantas oculis tenebras offuderunt, vt quo incedam neſciam; ſis igitur dux meus, tu me conducas, animamque gratiæ tuæ face illumina. *Pſalm. 142.*

Ipſe denique diabolus tenebras oculis offũdit, qui propterea Princeps tenebrarum nominatur, quẽ D. Ioã. in Apocalypſi egregiè demõſtrat: Videbat ille nãq; duos Angelos phialas in manib. habentes, quorum vnus cum phialam ſuper regnum beſtiæ, *Apoc. 16.*

id eſt, ſuper mundum effudiſſet, *ſtatim factum eſt regnum tenebroſum*, & totus mundus tenebris inuolutus fuit: alter verò diem adduxit, ac lumen ſecum detulit. Quid hæc ſibi ænigmata & inuolucra volunt? aliud nihil, quàm Satanam, prauum illum Angelum, ſtatim ac Phialam peccati in animæ regnum effuderit, Cymmerias ei tenebras afferre: ac per alium Luciferum ſ. Deum ipſum deſignari, qui gratiæ lumen effundit ac diem inducit, Nemo ſeſe amplius in hoc emblemate explicando torqueat, genuina eius namq; interpretatio in hodierno Euãgelio latitat. Videas namq; hic duos Angelos, vnum prauum, diabolum ſcilicet, phialam, id eſt tenebras miſero huic homini offudiſſe, eumq; à primo natiuitatis ſuæ tempore excæcaſſe; alterũ verò, Angelum Teſtamenti, Ieſum Chriſtum, ei lumen reſtituere, ac diem oculis eius inducere. Primò de cæco aliquid dicamus, ac deinde de eius ſanatione, & in his duobus velut in cardine oſtium, noſtra voluetur concio.

Cæcitas hæc denotat hominem in peccato cõceptum.

Quod ad primum igitur pertinet, cæcus hic natus ipſe homo eſt in peccato originis conceptus, q à Deo per lutum Sacramẽtorum ac lauacrũ Baptiſmi ſanatus eſt, ac viſum recuperauit. Omnes, prô dolor! ſtrabi, luſcioli, cæci ſumus, idque à prima natiuitatis hora quippè qui matris vtero tenebris offuſi, oculoſque humoribus diſtillantibus ac lippitudine grauatos habentes egredimur: ita vt niſi cæleſtis ille Empyricus ac ſummus ille Ophthalmicus manum adhiberet, numquam cælum, aut iuſtitiæ ſolem intueri poſſimus. An non vos, ô animæ innocuæ, quæ in limbo apud inferos detinemini,

Omnes qui ſine Baptiſmo moriuntur, nunquam Dei eſſentiam valent intueri.

Quas dulcis vitæ exſortes, & ab vbere raptas
Abſtulit atra dies;

certiſ-

certissimum est, nunquam in diuinæ essentiæ conspectum vēturas, cùm sine baptismo, qui tenebras dispellit, hinc emigrastis? Quemadmodum enim verissimum est eos, qui in lege Moysis octaua die non circumcidebantur, beatitudine fuisse in æternum priuatos: ita quoq; certo certius est, eos qui in lege gratiæ sine baptismo hinc decedunt, idem salutis discrimen subire. O infelix ac nefandum peccatum originis, redolent hæc & spirāt etiamnum peruersitatem tuā! ô nimium infelix Adam, sunt hæc infortunia, quæ ad nos hæreditario iure deuoluuntur; desperate Sathan, sunt hæc adhuc malitiæ inuidiæque tuæ indicia!

Omnia peccata ab Adamo in nos translata sunt.

Vt porrò melius, Auditores, generalem hanc cæcitatem intelligere queatis, sciendum est primū parentem nostrum Adamum, statim à creatione sua, in peccatum miserè prolapsum esse, nosq; omnes eodē simul inuoluisse, quippe qui humanæ naturæ caput & origo erat: adeò vt vix nati simus, quin statim peccati huius rei constituamur, ac sine dubio ob id vnicum in æternum castigandi simus (quod dogmati tuo repugnat Pelagi) ac proinde sine gratia, & ideò in tenebris viuentes. Hinc benè mihi Paulus scripsisse visus est, dum ait: *Sumꝰ natura omnes filij iræ*; à primo scilicet natiuitatis die aduersus Deum arma gerimus, & ipse vicissim nobis bellum indicit, nosq; omnes sibi inimicos arbitratur, Et quoniam Adam, *in quo omnes peccauerunt*, peccando eodem nos peccato inuoluit: hinc etiam Reges in mundum hunc prodeuntes, eadem labe inquinati sunt; testem aduoco ipsum Regem & vatem, qui de se ait: *Et in peccatis concepit me mater mea*,

Ephes. 2.

Rom. 2.

Psal. 50.

Quid adhæc vos ô sacri interpretes, Ecclesiq́ue Doctores? *Non solum eius exemplo peccauerunt, sed*

mini: eius namq; ſemel participes effecti, infinitis proculdubio paraſangis omnes Doctores, Philoſophos, aut Theologos, qui vnquam extiterunt, aut exiſtent antecelletis. Nam, vt D. Gregorius ait: *Quid eſt quod non videant, qui videntem omnia vident?* Tuque à me quærere hodie deſine Iudæe; *Quomodo hic homo literas ſcit, cùm non didicerit?* Quoniã à primo ortus ſui die, in ſpeculo illo verbi omnia contemplabatur. Beatus erat, magnus Doctor erat, & in omni ſcientiarum genere verſatiſſimus.

Chriſtus vt Viator omnia ſciebat.

Deinde ſi eum vt viatorem conſideremus, magnum eum quoque Doctorem reperiemus. Neque enim eo, quo nos modo, natus eſt; anima namque noſtra teſte Ariſtotele tabulæ raſæ perſimilis eſt, in qua ſi egregiam aliquam imaginem, aut cognitionis alicuius exẽplar effingere volumus, vt tẽpus & ætas maturior, iudiciumque capacius eandẽ efforment, neceſſe eſt. At habebat Chriſtus animã omnium rerum cognitione exornatam, & dotatã: habebat etiam ſcientiam, quam infuſam appellãt. Quin & Deus à primo cõceptionis principio, ſtatim ei, non ſecus atque Angelis & Adamo, quamprimum conditi fuêre, omnes ſpecies intelligibiles communicauit, quas nos rudes & ſtupidi, non niſi magno labore, ſtudio, & difficultate per ſenſus exteriores, è rebus naturalibus elicere poſſumus: atque has cùm ad communem ſenſum, velut ad generale tribunal, ad quod omnes ſenſuum exteriorum actiones referũtur, reuocamus; ille ſtatim omnes intellectui agenti repræſentat, qui vbi ea pura & ab omni terrena materia ſecretas reddiderit, tandem intellectui patienti, in quo omnis noſtra cognitio efformatur, imprimit & infigit.

Docet nos id Philoſophia, quod ab illa ſanè petere

rere neceſſe fuit, vt Chriſtũ etiam in quantũ viator extitit, omnia à prima natiuitatis ſuę hora perſpecta & cognita habuiſſe, demonſtrarem: in quam rem luculentum hic conceptum ad meliorem eius intelligentiam proferam. Nam quemadmodum corpora illa cœleſtia vnà cum ſtellis ſuis ac lumine condita ſunt, arbores item in paradiſo fructib. plenæ & abundantes: ita Chriſtus Ieſus, arbor illa vitæ, fructibus, gratijs, ſcientijs ac meritis plenus, in quãtum homo, conceptus fuit: & purũ illud firmamentũ, omni corruptione & Eclipſi carens, vnà cum ſtellis ſuis, ſcientijs nempè, & omnib. notitię Philoſ. ac Theol. generib. productum fuit, cum omnibus denique perfectionibus conceptum. *Gen. 2.*

An non meminiſtis excurſus illius, quem 12. ętatis anno fecit, cum triduo inter Doctores in Synagoga diſſereret, adeò vt omnes tum propter ætatẽ, tum propter doctrinæ varietatẽ, & pondus in ſtuporem raperentur. *Stupebant autem omnes qui eum audiebant ſuper prudentia & reſponſis eius, & vidẽtes admirati ſunt.* Vbinã tãtũ in ſtudijs profecerat? quis eum docuerat? quas ſcolas adierat? hoc ab ipſis hauſit incunabulis, à primo natiuitatis die ſecum detulit. Cur igitur vos, ô inuidi Iudæi clamantes q̃ritis: *Quomodo hic literas ſcit cùm nõ didicerit.* Vos verò mini dicite, quonam in collegio ſtuduerint Angeli? in quanã vniuerſitate curſum perfecerint dœmones, quorum tamen tanta ſcientia eſt, ac rerum experientia? *De ſcientijs infuſis* *Inſignis tractatus.* *Luc. 2.*

Quis fuit Regens Adami, quis doctor eius, quis præceptor? qua in ſcola Noe Mathematicam didicit, ad tam ingentem machinam conſtruendam? in qua Academia quis vnquam docuit ſomnia interpretati, & infimas animi cogitationes detegere, in qua tamen arte Ioſeph & Daniel, hic in Baby- *Gen. 2.*

Can. 40. lone, ille in Aegypto ad miraculũ vſq; edocti fuê-
Dan. 2. & 4. re. In quo tãdẽ orbis angulo tradita eſt ſcientia futura prçuidendi, in qua tam multi Prophetç excel-
Iaſ 10. luerunt? in quo ludo didicit Ioſue ſolis curſum inhibere, & Iſaias eundum ad occaſum cogere? Qua in claſſe Salomon adeò ſapiens ac peritus rerum effectus eſt. Erant hæ omnes ſcientiç infuſæ: omnes hos ipſe docuerat Deus, & in primis Filium ſuum cariſſimum redemptorem noſtrum Ieſum Chriſtum, à primo conceptionis inſtanti omnium ſpecies & habitus ſcientiarum ei inſtillaus.

Ariſt 3 de anima.. Ecce vt hic veſtra principia ac fundamenta conciderint Philoſophi. Ecce vt axioma veſtrũ falſitatis arguatur, *Nihil eſt in intellectu, quod prius non fuerit in ſenſu,* oẽs namq; ſcientiæ prius ſuntin intellectu Saluatoris mei, quàm ad ſenſus exteriores deueniant. Pſalmographus huc reſpexit dum ceci-
Pſalm. 44. nit, *Omnis gloria eius filiæ regis ab intus, in fimbriis aureis circumamicta varietatib.* quo loco per Regis filiã animã magni illius regis, Chriſti Ieſu intelligit, cui⁹ omnis pulchritudo & decor intrinſec⁹ latet: cuius omnis ſcientia in intellectu cõſiſtit, nulla ratione à ſenſib. exteriorib. dependens: magna notitiarũ varietate inſignita & circũdata, quæ ad aureã diuinitatis fimbriã adhæreſcũt, cui⁹ rei egre-
Iud. 10. giã è ſacris libris allegoriã proferã. Caſtitatis il-
Allegoria. lud ſpeculũ Iudith, Manaſſis vidua, Bethuliã egreſſa, vt Holoferni caput præcideret, tãto ſe artificio & varietate ornauit, tot ſibi gẽmas, & margaritas, tot monilia & armillas, tot lunulas circũdedit, vt ciues ipſi egredientẽ obſtupeſcerẽt, Aſſyrij quoq; viſa tãta pulchritudine extra ſeſe raperentur. Eodẽ modo ſacra illa Ieſu Chriſti anima cçlo egrediens, vt Satanã profligaret tanta gratiarũ varietate, tot donis, tot diuitijs ſpiritualib⁹ inſignita fuit, vt ea egredien-

egrediente angeli cælorũ ciues, & homines in hac terra veluti militãtes, dixerint: *Quæ est ista quæ progreditur, quasi aurora? pulchra vt luna, electa vt sol?* Cant. 6.

Et quoniam de militibus sermo incidit: milites illi Hierosolymitani, qui ad magnum illũ Doctorem capiendum venerant, tribus de ea doctrina verbis auditis, obstupescẽtes & admirãtes reuersi sunt, dicentes: *Nunquam sic locutus est homo, sicut hic loquitur* S. Paulus quoque eius merita perspecta habebat cùm diceret. Hic est *in quo sunt omnes Thesauri sapientiæ & scientiæ Dei reconditi.* Hunc & omnes Prophetæ satis manifestum & notũ reddidêre. Vnde Baruch: *Hic adinuenit omnẽ viam disciplinæ:* & multò adhuc manifestiùs Isaias: *Requiescet super eum spiritus Domini, spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis:* perinde ac si dicere voluissent: Noli ô munde, si in Messia tuo tantam à pueris scientiam notes, si tãta eum ab incunabilis doctrina præditum videas, obstupescere. Erit enim ipse velut quidam thesaurus omnium diuitiarum Dei, ac de omni scientiarum genere loqui ac disserere poterit. Ingens igitur temeritas est, ne dicam dementia ac vesania, amplius quærere. *Quomodo hic literas scit cùm non didicerit?* Ioan. 7. Coloss. 2. Baruch. 3. Isai. 11.

Tu enim omnia nouisti Domine mi Redemptor, & nihil est, quod te fugiat. In quantum namq; Deus es, tantum nosti, quantum Pater, itaq; scientia tua infinita est vt Patris, eadem est quæ Patris, eiusdem naturæ. In quãtũ verò homo es, ac simul cõprehensor, õnium rerũ iã inde ab incunabulis scientiã habuisti in ipso sacro virginis vtero Doctor factus es, eãdẽ habẽs scientiã, quã ipsi Angeli, Throni, ac Seraphini in cœlo: si verò te vt viatorem intuemur, nihil sanè erit, quod te ignorare deprehendemus; imò verò te scientia habere, quæ à primo conceptionis

to ad eum planè modum tibi fuerit infusa, quoe iusdem species Angelis, Adamo, ac Salomoni, & plurimis alijs infuſę fuerunt, comperiemus: omnia deniq; mi redẽptor, Saluator, Deus meus & omnia te perſpecta habere. Quamobrem non ſine iniuria hanc tibi hodie calumniam Phariſæi impingunt, petentes vndenam hæc ſcientia tibi fuerit infuſa, quippè qui eam iam inde à natiuitate habueris. Equidem iam non miror, legem tuam nullo vnquã errore fœdatam eſſe, ſed cæteras è cõtra leges erroris coarguere: non miror doctrinam tuã ſine vllis ineptijs, cõmentis & delirijs eſſe, ſed veritate pleniſsimam, & vt maximè fidelem: cum tu qui omnia noſti, & quem nullum latet ſecretum, hanc nos doctrinam docendo errare nequieris. Quare, ô Deus verè, Deus veritatis pleniſsime, hãc nobis gratiam concede, vt ita miracula admirari, ac tam inuiolatè ſanctam tuam doctrinam ſeruare poſſimus, vt in nobis meriti loco eſſe queat, quò aliquando illud diuinæ tuæ eſſentiæ ſpeculum in ſuprema beatitudine conſpicere poſſimus, Amen.

FERIA IV. POST DOMINICAM IV. QVADRAGESIMÆ.

Præteriens Ieſus vidit hominem cæcum à natiuitate, Ioan. 9.

FIGVRA.

Tob. 11. IVſtus ille Tobias cùm viſu orbatus eſſet, nouo quodam genere per Angelum Raphaelem, idque felle piſcis, quẽ Angelus in via repererat, viſum & oculos recuperauit: licèt idipſum remedium

dium magis ijſdem obfuturum videretur. At Nobiliorem oculorum perſanationem, in Euangelio hodierno contemplor. Hîc enim cæcum natum video, lumen oculorum per Angelum teſtamenti, id eſt Ieſum Chriſtum, qui eis non fel piſcis adhibuit ſed lutum, quod felle magis eiſdem contrarium erat, recuperantem. O omnium miraculorum maximum! ô medicationem cui nulla vnquam ſimilis in mundo extitit! Quã vt digno hodiè præconio celebrare, ac pro dignitate auditoribus hîc cõgregatis aperire queam, Spiritus tui paracliti Domine, ac beatiſsima Virgo magni illius Medici Mater ſolitum mihi auxilium quæſo ne deneges : quamobrem angelica te ſalutatione compellabimus:

AVE MARIA.

Doctus iuxta ac pius Ioannes Climacus dicere ſolebat, primã ac maximam dæmonum animarum exitio inuigilantium curam eſſe, oculos mentis eruere, animamq; penitus occæcare: quamdiu enim lumen illud cœleſte, ac fax illa ſpiritualis per eoſdem intrat: direptores illi & prædones virtutum, gratiarùm, ac meritorum theſauros diripere vel auferre nequeũt. Ac meritò quidem & verè, equidem in eius conformationem, vir ſanctè, figuras ex Sacris literis depromam. Philiſtæi Sampſonem in vinculis tenentes, prius excæcatum interemerunt. Nabuchodonoſor quoq; Sedechiæ Regi Iuda oculos iuſſit erui. Ad eundem modum & tibi, ô anima, quando in dæmonum manus incidere te contigerit, oculi ſtatim eruuntur. Hæc ſcilicet ſunt ſtratagemata ac verſutiæ Diaboli, vt quò animas in extremam perniciem deijciat, oculos eis euellat, qui cùm amiſſi fuerint, mirum eſt, in quas non miſerię illæ voragines ac præcipitia concidant.

Apophthegma S. Ioannis Climaci.

Iud. 1.

4. g. 1e R. 2.

Digitized by Google

Exod. 16. Hem! quænam Pharaonis regis cæcitas fuit, vt ipse vltro rubri maris vndis sese immerserit, nec videre quid ageret, potuerit? Quænam etiam cæcitas
4. Reg. 11. fuit Dauidis, vt ad enorme adulterium cruentum etiam homicidium adiũxerit? Ecquæ fuit illa caligo Salomonis, vt qui adeò sapiens erat, quiq; Deo tam superbum ac splendidum templum construxe-
4. Reg. 6. rat, fœmineis incantationibus & verbis dementatus, earumque amoribus irretitus, idolis sacrificia immolaret? Ita & diaboli animas, quas excæcarũt, ducere & rapere, quocunq; libitum fuerit, consueuêre. Cuius rei egregiũ in libris Regum exemplũ habemus. Cùm Dominus ad Elisæi preces milites Regis Syriæ, qui cum populo Israel bellũ gerebat, visu orbasset, eos Propheta Samariam deduxit: quò cùm peruenissent, & oculis sibi redditis in medio hostium sese versari conspicerent, adeò cõsternati sunt, vt præ timore in terram fuerint collapsi. Ad eundem modum, ô anima, cum suo te fascino Dæmones dementarunt, quo te cunque voluerint, ducunt per media vitia, per voluptates, imò ad medium vsq; inferorum: vbi si hãc tibi Deus gratiã præstaret, vt oculi tibi aperirentur, non dubium, quin te dęmonibus plurimis circumdatam intuer êris.

Exod. 16. Inter plagas, quas Deus Aegyptijs immisit, non sanè postrema fuit dęsa illa ac palpabilis tenebrarum caligo: quippè quę adeò spissæ fuere, vt se mutuò domestici ac vicini agnoscere non possent. Ita quoq; omnium, quæ animæ accidere calamitates possunt, maximas censeo esse tenebras quas peccatum afferre consueuit: sũt omnium, quæ animæ in-
Psalm. 42. fligi queunt vulnerũ grauissimum: atq; eæ interdũ adeò spissæ, vt præ densitate propriam ipsa calamitatem videre non possit. Hinc Dauid Rex tetra hac noctis vmbra circumfusus, gratiæ lumen gemebũdus ac

dus ac ſuſpirans poſtulabat, *Emitte lucem tuam & veritatem tuam*: Perinde ac ſi dicere voluiſſet, tãto iam tempore, Domine, denſæ illæ peccati nubes animam meam obſederunt, à tãto iam tempore ſolé gratiæ non vidi, da igitur vt lumẽ videre queã: Aegyptiæ quidé tenebræ triduanæ tantum fuere, Ionas quoque tantum triduo in ventre ceti delituit, Tobias etiam non diu in cæcitate verſat⁹ eſt, & ego miſer integrum iã propemodũ annũ, in tenebris & obſcuritate viuo. Quare tẽpus eſt, Domine, vt rutilans ille vultus tui ſol oculis affulgeat aut ſaltem gratię tuæ lumẽ mihi illuceat. *Emitte lucẽ tuã &c*, Scio quidem, Auditores per eadem hæc verba, orationẽ intelligi poſſe, qua Dauid Meſsiæ exſpectati aduentũ à Deo poſtulauit: quippè qui lux mũdi futurus erat, quiq; de ſe ipſe poſtmodum dixerit, *Ego ſum lux mundi*, & lumen de lumine, vt ait S. Athanaſ. at nõ diſplicet mihi prior illa explicatio, eaq; materiæ de qua hîc agitur, conuenientiorẽ iudico. *Ioan. 9.*

Peccata Dauidi regi oculos eripuerant.

Quid ais Dauid, peccatum nè igitur animas excęcat? Haud dubiè, Expertus id fuerat miſer ille Rex, qui peccato commiſſo in tãta cæcitate verſabatur, vt quid ageret, & quo pergeret neſciret. Quis hoc ait? de ſe ipſe confitetur: *Notam fac mihi viam in qua ambulem* dicére vult. Eheu Domine adeò peccata me excæcarunt, vt nihil penitus videam: adulterium hoc & homicidium, tantas oculis tenebras offuderunt, vt quo incedam neſciam; ſis igitur dux meus, tu me conducas, animamque gratiæ tuæ face illumina. *Pſalm. 142.*

Ipſe denique diabolus tenebras oculis offũdit, qui propterea Princeps tenebrarum nominatur, q⁹ D. Ioã. in Apocalypſi egregiè demõſtrat: Videbat ille nãq; duos Angelos phialas in manib. habentes, quorum vnus cum phialam ſuper regnum beſtiæ, *Apoc. 16.*

id eſt, ſuper mundum effudiſſet, *ſtatim factum eſt regnum tenebroſum*, & totus mundus tenebris inuolutus fuit: alter verò diem adduxit, ac lumen ſecum detulit. Quid hæc ſibi ænigmata & inuolucra volunt? aliud nihil, quàm Satanam, prauum illum Angelum, ſtatim ac Phialam peccati in animæ regnum effuderit, Cymmerias ei tenebras afferre: ac per alium Luciferum ſ. Deum ipſum deſignari, qui gratiæ lumen effundit ac diem inducit, Nemo ſeſe amplius in hoc emblemate explicando torqueat, genuina eius namq; interpretatio in hodierno Euãgelio latitat. Videas namq; hic duos Angelos, vnum prauum, diabolum ſcilicet, phialam, id eſt tenebras miſero huic homini offudiſſe, eumq; à primo natiuitatis ſuæ tempore excæcaſſe; alterũ verò, Angelum Teſtamenti, Ieſum Chriſtum, ei lumen reſtituere, ac diem oculis eius inducere. Primò de cæco aliquid dicamus, ac deinde de eius ſanatione, & in his duobus velut in cardine oſtium, noſtra voluetur concio.

Cæcitas hæc denotat hominem in peccato cõceptum.

Quod ad primum igitur pertinet, cæcus hic natus ipſe homo eſt in peccato originis conceptus, q à Deo per lutum Sacramẽtorum ac lauacrũ Baptiſmi ſanatus eſt, ac viſum recuperauit. Omnes, prô dolor! ſtrabi, luſcioli, cæci ſumus, idque à prima natiuitatis hora quippè qui matris vtero tenebris offuſi, oculoſque humoribus diſtillantibus ac lippitudine grauatos habentes egredimur: ita vt niſi cæleſtis ille Empyricus ac ſummus ille Ophthalmicus manum adhiberet, numquam cælum, aut iuſtitiæ ſolem intueri poſſimus. An non vos, ô animæ innocuæ, quæ in limbo apud inferos detinemini,

Omnes qui ſine Baptiſmo moriuntur, nunquam Dei eſſentiam valent intueri.

Quas dulcis vitæ exſortes, & ab vbere raptos
Abſtulit atra dies;

certiſ-

certissimum est, nunquam in diuinæ essentiæ conspectum vēturas, cùm sine baptismo, qui tenebras dispellit, hinc emigrastis? Quemadmodum enim verissimum est eos, qui in lege Moysis octaua die non circumcidebantur, beatitudine fuisse in æternum priuatos: ita quoq; certo certius est, eos qui in lege gratiæ sine baptismo hinc decedunt, idem salutis discrimen subire. O infelix ac nefandum peccatum originis, redolent hæc & spirāt etiamnum peruersitatem tuā! ô nimium infelix Adam, sunt hæc infortunia, quæ ad nos hæreditario iure deuoluuntur; desperate Sathan, sunt hæc adhuc malitiæ inuidiæque tuæ indicia!

Omnia peccata ab Adamo in nos translata sunt.

Vt porrò melius, Auditores, generalem hanc cæcitatem intelligere queatis, sciendum est primū parentem nostrum Adamum, statim à creatione sua, in peccatum miserè prolapsum esse, nosq; omnes eodē simul inuoluisse, quippe qui humanæ naturæ caput & origo erat: adeò vt vix nati simus, quin statim peccati huius rei constituamur, ac sine dubio ob id vnicum in æternum castigandi simus (quod dogmati tuo repugnat Pelagi) ac proinde sine gratia, & ideò in tenebris viuentes. Hinc benè mihi Paulus scripsisse visus est, dum ait: *Sumꝰ natura omnes filij iræ*; à primo scilicet natiuitatis die aduersus Deum arma gerimus, & ipse vicissim nobis bellum indicit, nosq; omnes sibi inimicos arbitratur, Et quoniam Adam, *in quo omnes peccauerunt*, peccando eodem nos peccato inuoluit: hinc etiam Reges in mundum hunc prodeuntes, eadem labe inquinati sunt; testem aduoco ipsum Regem & vatem, qui de se ait: *Et in peccatis concepit me mater mea*,

Ephes. 2.

Rom. 2.

Psal. 50.

Quid adhæc vos ô sacri interpretes, Ecclesiæque Doctores? *Non solum eius exemplo peccauerunt, sed*

omnes vnus homo fuerunt, ait diuus Augustinus: Stultum est inquit, dicere, solùm eius exemplo nos peccare: constat enim Adamum omnium nostrum personam gessisse, atq; omnes sub eo tum, veluti sub pileo comprehensos, & omnes vnius loco fuisse, & vnum omnium figuram repræsentasse. Quid verò tu Ambrosi? quid tibi videtur, quæ tua opinio est? *Manifestum est in Adamo omnes peccasse, quasi in massa. Et in quo peccauerunt etiã hi, qui de ligno nõ comederunt*, ait D. Ioannes Chrysost. Anselm. verò: *Omnes in illo peccauerunt quia quando ipse peccauit, omnes in illo erant*. Atque hæc est communis Ecclesiæ sententia, atque omnium omninò fidelium opinio.

Omnes in Adamo interpretatiuè comprehendebantur.

Eramus, vt vestra ego phrasi loquar Theologi, interpretatiuè omnes in Adamo comprehensi, & omnes & singuli ei quodammodo procurationem absolutam delegaueramus, quo promiseramus ratum nos habituros, quidquid nostri causa acturus esset, & eandem cum ipso fortunam subire paratos fore. Si enim omnes Deus homines, qui ab initio mundi hactenus fuerunt, & modò sunt, & sequentibus temporibus vlq; ad mundi finem futuri sunt, in paradiso post Adami creationem cõuocasset, & hoc eos oratione compellasset: O vos omnes qui huc conuenistis audite: Ecce Adamum hunc quem videtis vobis ducem constitui, hunc omniũ vestrũ caput esse volui, omnibus eum numeris & partib⁹ perfeci, omnia illi arma quæ necessaria futura videbantur tradidi, adeò vt nihil ei ad munimentum deesse videatur. Mentem eius omni scientiarũ genere insigniui, voluntati eius gratiam abundantissimè infudi: dedi adhæc ei iustitiam quandam originalem, quę partes inferiores refræna bit, affectus ebulliẽtes compescet, rebelles animi motus cohibebit,

Quid ipsũ interpretatiuè significet.

bebit, eosq; rationi obsequentes reddet. Ea tamen conditione & lege, ô homines, vt si dux vester & antecessor in illo innocẽtiæ statu perseueret, meq; honore & debito cultu prosequatur, immortalis futurus sit, omnis calamitatis & ærumnarum expers, & ego eum cũ tota posteritate æterna beatitudine sim cumulaturus: At si ingratus suiq; oblitus aduersum me insurgat, meamq; voluntatẽ contemnat, eiusdem vos criminis rei sitis futuri, ac proinde eodẽ supplicij genere damnandi, eandẽ mortis viam ingressuri. Quid vobis de his videtur? anne hoc vinculo innodari vultis, eamdemq; obligationem subire, hisne conditionibus subscribere?

Omnium Doctorum opinio est, omnes sine dubio, si res ad viuum fuisset peracta, assensuros sinè dubio fuisse, dicentes: Paratum cor nostrum Domine, paratũ, eandem fortunam, quam dux noster subit, etiam experiri, eisdem corpus periculis, quibus ille suum, exponere. Videte igitur quomodo voluntas nostra, & consensus interpretatiuè consensisse dicatur, & quomodo omnes interpretatiuè in Adamo comprehensi fuisse intelligantur.

Sufficit peccatum paruulorum voluntatium esse voluntate aliena.

Frustra igitur es Pelagiane, cùm ais, omne peccatum debere esse voluntarium, ac proinde paruulos, qui nunquam voluntate aut ratione vsi sunt, nullius peccati culpa teneri. Sed sufficit, id voluntate alterius ratum habitum, qualis voluntas Adami fuit, quę interpretatiuè simul & nostra. Ezechiel quidẽ Propheta videtur hic aliqua nobis ratione aduersari, in quo exponendo sese veteres ões mirũ in modum torserunt; cum ait: *Filius non portabit iniquitatem patris.* Sexcẽtas huius loci expositiones afferre queam: atquam modò afferam omnium mihi potissima visa est; nimirum, de peccato actuali, quod in ipso agente terminatur, neq; ad ali- Ezech. 18.

ad alios procedit, hoc debere intelligi; non verò de peccato originis, quod magni huius corporis, humanæ videlicet naturæ, caput corrumpendo & vitiando, nos omnes, qui eiusdem capitis membra sumus, eadem opera vitiat & corrumpit. Quemadmodum enim cùm fons & vena contagio aliquo infecta est, omnes eius riui quamprimùm de lue participant: sic & cùm Adam omnium mortalium fons & origo, peccato veluti luthifero veneno infectus fuit, necesse fuit & nos, qui instar riuulorum ex eo deriuamur, veneno ac tabe, iam inde à matris vtero, infici.

Iob. 1. Ecce proferam huiusce rei figuras. Cùm omnes
Figura. filij Iob apud fratrem primogenitum simul pranderent, ac splendidè epularentur; ecce vehemens quidam turbo à deserto veniens, magno impetu & fragore, quatuor dom⁹ angulos cõcussit, & ad terram prostrauit, omnesque simul discumbentes, vniuersam scilicet Iob sobolem, communi ruina inuoluit: Eheu! nos nos inquam, filij magni illius Iobi cælestis sumus, quem quotidie patris nomine compellamus, dicentes: *Pater noster qui es in cælis*. Qui cùm olim in domo fratris nostri primogeniti, Adami scilicet, iucundè in delicijs Paradisiacis simul epularemur; ecce tibi subitò peccati ventum ab infernali latere proruẽtem, qui tanto impetu quatuor voluntatis nostræ angulos concussit, vt eam ad terram prostrauerit, & omnes ruderibus inuoluerit, & sub ijsdem sepelierit. Hic ô Pater æterne, ô Iob cælestis, filios tuos carissimos amisisti.

Gen. 10. Videamus quid in diluuio contigerit. Referunt sacræ literæ aquas adeò dẽsas, & vndas adeò vehemẽtes, vt solus Noe cùm Arca fueris saluatus, cæteri omnes terræ incolæ aquis immersi, miserè perierint.

erint. Idem omninò in peccato originali fieri videmus. Huiuſmodi namq; actam vehemẽs eius diluuiũ fuit, vt omnes quotquot ab Adam continua ſucceſſione deſcenderunt, in eo merſi fuerint, ac ſolus Ieſus Chriſtus, Noe noſter, & arca ſanctificationis eius, Maria ſcilicet Deipara, incolumes enatarint.

In direptione excidioq́; Ierichuntis, ſola domus ac familia Raab meretricis incolumis permanſit, cætera omnia ad terram proſtrata ac ſolo æquata ſunt. *Ioſ. 6.* In conflagratione quoq; Sodomæ ac Gomorrhæ, ſola familia Loth incẽdio erepta fuit, reliqui omnes fulmine & ſulphure conſumpti, ſpectaculum diuini furoris extitere. *Gen. 19.* Inſignes profectò figuræ. Ita quoq; in vniuerſali humanæ naturæ excidio, quod peccatum originale inuexit, ſola Deiparæ Virginis anima, velut altera domus Raab, incolumis ſeruata fuit: & in crudeli illa naturæ Sodomiticæ cõflagratione, eadem quoq; Virgo, vera iuſti illius Loth vxor, ſola, peccati originalis flãmis & incendio erepta fuit, cæteris omnibus in fauillam & cinerem redactis.

Giezi ſeruus Elizæi Prophetæ, propter vnum Simoniæ peccatum, ob argentum & munera à Naaman Syro accepta, leproſus factus eſt, & omnes poſteri eiº, dixerat nẽpè ei propheres: *Lepra Naaman adhærebit tibi, & ſemini tuo vſque in ſempiternum.* *4. Reg. 5.* Ad eundem modũ Adam, ſummi illius Prophetarum regis ſeruus, propter vnum à ſe in Paradiſo ſacrilegium commiſſum, vetitum comedendo pomum, leproſus factus eſt, & peccatis contaminatus, morti, ærumnis, morbis cum omni ſua poſteritate adiudicatus. An nõ vobis verè mirandæ hæ figuræ videntur? aut nõ potius vobiſcum taciti demiramini, quę mala peccatum originale ſecum tra-

dem videre non possimus, nisi magnus ille opifex nobis oculos aperiret, vt hodie huic cęco nato aperuit. O rem uouã! ô paradoxa inaudita? ô cæcitatem pertimescenda! ipsi quin etiam Apostoli rem demirati, *Domine*, aiunt, *quis peccauit, hic, an parentes eius, vt cæcus nasceretur?* proh! ô discipuli quantas difficultates referatis? Intraftis hic materiam de peccato originali, scire vultis, num filij parentũ delicta luere debeant, putatis, omnes miserias & calamitates, quæ nobis incidunt, à peccato originem sumere, & ab eodem proficiscí? Erratis profectò, erratis; audite quomodo vobis respõdeat Deus: *Neq; ille, neq; parentes peccauerunt, vt cæcus fieret, sed vt manifestaretur gloria Dei*: Certũ est enim, Deum tribulationes immittere, vel vt gloriam easdam remouendo declaret, vt hoc loco factum videm⁹; vel vt iustos probet, & eorum patientiam exerceat, quomodo cum viro sanctissimo Iob, eum persequendo; cùm Tobia, ei visum auferendo; cum Iosepho, eum diuendi patiendo, egit: cùm nullum tamẽ peccatum cõmisissent, ob quod eis huiusmodi mala infligeret, sed è contra sanctissimè semper vixissent.

Desinant igitur maleuoli & virulenti homines perperã de alijs, cùm eos ærumnis & afflictionib⁹ oppressos vident, iudicare: sunt hæ sæpissimè benedictiones, ac certissima prædestinationis argumenta. Sæpè tamen cõtingit, vt quæ nobis calamitates eueniunt, à peccatis prioribus originẽ sumant, ac sæpè etiam Deus filios ob parentũ delicta castiget: cuius euidens testimonium in veteri Testamento legimus, dum scribitur, *puniens peccata patrum in filios, vsq; in tertiam & quartam generationem.* Quid ais, ô Moyses, adeóne Deũ vindictæ auidum putas, vt auorum peccata in fundo *Exod. 2.*

quartæ

quartæ generationis excutiat, & tum primum puniat, cum memoria illorum penè euanuerit. Et sanè ita se res habet. Adhūc quippè modum filij Giezi leprâ percussi sunt, propter auaritiam & cupiditatem parentis: ita & posteritas Cham peccatum patris luit: sic & puer qui ex Bethsabee natus erat, in paterni adulterij castigationem, mortuus est.

4. Reg. 5.

2. Reg. 12.

Peccatum vt plurimū malorum nobis accidentium causa est.

Et sanè è peccato vt plurimum mala, quæ nobis accidunt, promanare solent: per id namq; video diluuium super vniuersam terræ faciē venisse: peccatum, pestem illam, qua septuaginta hominum millia in regno Iuda extincta sunt, inuexit: miramur Ionā virum sanctissimum tempestate quassatum, quassauit peccatum: miramini Apostolos in medio mari naufragium pertimescere, causa fuit Iudæ peccatum: miramur deniq; tot mala, quibus Aegyptij tum domi, tū in mari rubro afflicti sunt, vnius Pharaonis imputanda sunt peccatis. Postremo ipsi quoq; veteres peccatum semper bellorum, ærumnarū, & infortuniorum originem & seminarium, & sanè iure meritissimo, appellarunt. Eius sententiæ in primis regina Esther fuit, quæ cum sceleratum Aman in necem & perniciem Iudæorum conspirasse cerneret, suspirans & lacrymans ad Dominū ait: *Peccaui in conspectu tuo ideò traditi sumus in manus inimicorum nostrorum.* Idem etiā sanctus ille senex Tobias confessus est, dū ciues suos in Niniuen à Salmanazaro Assyriorum rege captiuos abduci videret. *Quia non obediuimus tibi, traditi sum⁹ in direptionem, & captiuitatē, & mortē.* Plurane testimonia desideratis? Agmen claudat ipse Daniel, qui cùm duram illā & tristem, & longam captiuitatem Babylonicam, quæ iam septuaginta ipsis annis durauerat, nōdum finem accipere cer-

2. Reg. 24.
Ioan. 2.
Matth. 8.
Exod. 9. 10.
Esth. 4.
Tob. 3.

cerneret; maiorum ſuorum peccatis eam imputauit; hinc plorans & conquerens, ait: *Propter peccata noſtra, & iniquitates patrum noſtrorum, Ieruſalem & populus tuus in opprobrium ſumus omnibus per circuitum noſtrum.* Dan. 9.

Sed, vt video, nimium à via deflexímus, ad cæcum noſtrum redeamus, videamus ingens hoc miraculum patrari, accedamus ad cœleſtem hunc medicum, accuratiuſque inſpiciamus, quàm ſcitè ſpirituales oculos, quàmque dextrè perſanet. Eſt hoc alterum concionis membrum, Euangeliſta refert plurimas hic cęremonias adhibitas, ac plurima medicamenta recenſet, vt lutum, ſputum, lauacrum, atque alia huiuſmodi: *Expuit in terram, & lutum fecit ex ſputo, & liniuit ſuper oculos eius, & dixit ei: Vade & laua in natatoria Siloe.* Hic plurima nobis arma proferuntur, hæretice, quibus te cæremonias noſtras impugnantem, eiſque illudentem arguamus, & os oppilemus obgannienti: adſis, & accede propiùs, & vide quot ſummus ille Magiſter cæremoniarum hic cæremonias adhibeat. Sed hęc oportuniori tempore dicenda erunt, vt iam quid lutum & natatoria Sloe ſignificent, aperiamus.

Chriſtus hodie cæremonias in ſanatione vſurpat.

O ſacrum lutum, ô lutum myſterijs plenum, an non tu hodie oculis cæci nati adhibitum, vt cæci illi mundani, ſuam fragilitatem ac vanitatem ſuam, eo melius agnoſcerent? Superbis ô mundane, iactas te, pauonem imitaris, Rhodomontem illum æmularis, terram pedibus calcas, & contemnis, oculiſque in ſublime elatis eam renuis vt matrem agnoſcere; cùm tamen Eccleſia eadem frontem tuam conſpergat, tibiſque inclamet: *Memento homo quia cinis es*: quaſi diceret. Non eſt quod ita, ô homo, ſuperbias, aut iactes, quem te putas? tibi velim perſuadeas, te præter terram ni-

Quid per lutum quo Dominus cæcum hunc ſanauit, denotetur.

hil esse: non tamen ideo humiliare te cupis, aut paupertatem tuam primæuam & agnatam agnoscere, adeò vt Christus Dominus, quo eam videas, eandem oculis hodie adhibeat, visui applicet, ac tacito quodam modo tibi suggerere videatur. *Memento homo quia cinis es*: Vide quid sies, nosce teipsum tuum nihil intuere, ac regalem tuam progeniem inspice.

At quænam hæc cæcos curandi ratio est, oculos scilicet opplere luto, cùm nihil sit, quod magis ijsdem aduersetur, nihilominus Euangelista id tam minutim describit. Tobias quidem felle piscis visum recuperauit: Elisæus aquas Iericho sale iniecto dulces reddidit. Videturne vobis id fieri posse? hic verò oculos cæci luto opplere vt clarè videant, an non meræ nugæ videntur? Absit, omnia namq; plena sunt mysterijs, & nihil omninò, quod aptius aut idoneum magis ad oculos clariores reddendos, visumque confirmandum, quàm ipsum lutum, videatur; Quam primùm enim vel idipsum oculis adhibemus, esse nostrum agnoscimus, ac simul mundi vanitatem perspicimus. videamus quàm inanes sint diuitiæ, quàm futiles dignitates, quam parui momenti honores cum nihil præter lutum exque luto compacta, & in lutum & puluerem redigenda sint omnia. O igitur lutum verè admirabile!

Tob.11.
4.Reg.2.

Natatoria Siloe sacramenta nobis denotat.

Porrò quid tu ô natatoria Siloë, nisi Sacramenta denotas? Hæc namque sunt illi Iordanes, balnea, piscinæ, rubra maria, quæ Naamanes à lepra emundant, cæcis visum restituunt, paralyticos sanant, & Aegyptios submergunt. Vos igitur cæci peccatores ad natatoriam hanc confugite, huc properate, si visum recuperare velitis. Hæc siquidem sunt medicamenta, quæ peccatis applicare debemus.

mus. Nam veluti fructus arboris vitæ; non prius mortem Adamo attulit, quàm illum in manu sumpsit: ad eundem è contra modum fructus procæræ illius arboris, sanctæ nimirum crucis, sufficit quidem ad mundi salutem procurandam, sed prius necesse est, vt nobis applicetur. Piscina probatica omnibus quidem morborum & infirmitatum generibus poterat mederi, sed ea conditione, vt ipsi infirmi & languentes in illam sese conicerent, idipsum mihi de passione dicere liceat; quam tantis quidem meritis & potentijs pollere scio, vt mille etiam mundos, si necesse foret, saluare posset; sed nullius eam quoque valoris esse, aut peccatorem ad vitam posse reducere, si merita illius per Sacramenta vulneri non applicentur. Eia igitur peccatores, ad balnea hæc, ad Sacramenta hæc properate.

Passio Christi nullum peccatori commodum adfert, nisi eadem illi per aliquod Sacramentũ adhibeatur.

Hinc discas oportet, hæretice, qui meritis Domini eiusq; sanguini nimiũ confidis, vtrumq; hoc te à mortali peccato purgare posse, si per pœnitẽtiã tibi applicetur, & à venialibus etiã abluere, si tũ per bona opera, eleemosynas nimirũ & ieiunia, tũ per res Sacramẽtales, qualis est aqua benedicta, tibi applicetur: à peccato originali quoque te liberare, si per Baptisma tibi approprietur: passionem quoque pœnas peccatis debitas posse tollere, si per bona & pia opera, ieiunia, inquam, & cilitij gestationẽ, per flagellorũ perpessionem, aut per indulgentias Pontificias, alicui adhibeatur. Aufert quippe illa pœnas & supplicia, quæ in altera vita sustinenda sunt; sed per purgatoriũ applicata. Hoc est nempè quod Dominus insinuare volebat, dicens: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam.* Luc. 9.

Quomodo passio Domini nobis applicari queat.

Sequimur te, bone Iesu, presso vestigio, omnique te humilitate præeuntem stipamus; grauati iam sunt humeri nostri dura illa cruce pœnitentiæ, &

ieiunij, quò eam ad montem vsque Caluariæ post te feramus. Tu modò vires suggere, tu animum adauge, tu perseuerantiæ virtutem concede: in primis, verò quoniam penitus cæcutimus, & ita cæcutimus, vt neque te nec nos ipsos, nec mundum ipsum cognoscere valeamus; reuela oculos, aufer graues illos catharros, vt te verum esse Deum, ac redemptorem, ac futurum Iudicem agnoscere valeamus. Aufer nebulas & velamen, tu qui summus ophthalmicus es, vt mundum, eiusque vanitates, inanias, ineptiasque, fraudes & versutias inspiciamus, ac simul nos ipsos, quid nimirum simus, vnde veniamus, & quò tendamus, agnoscamus. Et postquam, Domine, magnum illud miraculum nos sanando feceris, tum demum ad Natatoriam Siloë, ad Sacramẽta nimirum tua, festinabimus: vbi, cùm magna lachrymarum abundantia omnes peccatorum nostrorum maculas eluerimus, animæ super niuem dealbabuntur, vt dignæ efficiantur, quæ te aliquando in superna fœlicitate, in qua te cum Angelis laudare concedetur, valeant contemplari. Amen.

FERIA V. POST DOMINICAM IV. QVADRAGESIMÆ.

Ibat Iesus in ciuitatem quæ vocatur Naim, & ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matris suæ. Luc. 7.

AVE MARIA.

3. Reg. 17. ELIAS Propheta Sareptam Sidoniorum cùm veniisset, diuina inuocata potentia, pauperculæ viduæ filium à mortuis suscitans, eum matri exul-

exultanti, & magna lætitiæ ſigna danti viuum reddidit. In Euangelio verò hodierno ſcriptum eſt, Dominum ac Redemptorem noſtrum Ieſum. Nam ciuitati, quæ haud procul ab Hermon ſita erat, appropinquantem, viduæ cuiuſdam filium, qui terræ mandandus efferebatur, etiam à morte ad vitam reuocaſſe, ac matri viuentem reddidiſſe. O verè magnum miraculum. Eædem vtrobique circumſtantiæ: illic fuit vidua, fuit & hic: vtrobique filius mortuus, & vtrobique ad vitam reuocatus: hoc vnum intererat diſcriminis, illic Eliam, hic verò Chriſtum Ieſum fuiſſe. Plura & ampliora mox audietis, vbi ſolitũ ſancti Pneumatis auxilium, gloriosiſſimæ virginis ſuffragia interponendo, fuerimus conſecuti, quam proinde ſolita ſalutandi formula compellemus.

AVE MARIA.

Tradit Laërtius ex ſententia Platonis tria iuſtitiæ genera eſſe vnam quæ Deo, alteram quæ hominibus, tertiam quæ mortuis impenditur. Quo nihil aliud ille deſignare volebat, quàm quemadmodum Deus adorandus, homines amandi, ita mortuos ſepulchri honore afficiendos eſſe. Sunt hi namque vltimi ac maximi, qui mortuis haberi poſſunt, honores. Præit mihi hic Tullius etiam Ethnicus: *Honor ſepulturæ eſt maximus, qui haberi mortuo poteſt.* Et eſt mihi credite actus quidam iuſtitiæ & religionis, mortuorum corpora, quæ in hac vita templa quædam Spiritus ſancti, animæ ſocia, ac tantæ pietatis organa fuêre, honore huiuſmodi afficere. Explodis hoc hæretice, ac cauillando huiuſmodi verſiculo nobis illudere ſoles,

Lib. 3. in Platone.

Philip. 9.

Nec tumulum curo, ſepelit natura ſepultos.

Hoc tu abuſus, & ſuperſtitionis nomine appellare

consueuisti, equidem singularem Dei punitionem esse censeo, honore sepulchri caruisse.

Ecce huius rei demonstrationem. Cùm Deus Ioachim Iosiæ regis Iuda filium grauiter castigare decreuisset; non aliud supplicium intentauit, quam sepulchri se eum honore priuaturum: *Sepultura asini sepelieris, putrefactus & proiectus extra portas.* fuit hæc quoque punitio impiæ Iezabelis, quæ canes loco vespillonum habuit, & plateas loco tumuli.. *Et erunt carnes Iezabel sicut stercus super faciem terræ in agro Iezrael.* Nec est quod quis existimet, heri aut hodie sanctam hanc mortuorum sepeliendorum consuetudinem in vsu esse cœpisse? iam à duobus annorum millibus angelus Tobiam commendabat, quòd Iudæos hinc inde per compita ab Assyrijs in captiuitate iugulatos, terræ clanculũ mandaret, *Quando orabas cum lachrymis, & sepeliebas mortuos.*

Ier. 22.

4 Reg. 9.

Tob. 12.

Laudatur quoque Abraham, quod iusta funeris vxori suæ Saræ persoluisset. *Cùm surrexisset,* inquit scriptura, *ab officio funeris:* vnde euidẽter colligere est, egregiè eam à viro cum pompa exequijsque terræ mandatam, Iacob quoque Patriarcha, eiusque filius Ioseph, tanti vltimum hunc sepulturæ honorem fecêre, vt in extremis constituti testamẽto decreuerint, ne filij ossa sua in barbara terra Aegypti tumularent, sed eadem in terram Chanaan, vt in sepulchris patrum suorum conderentur, transferrent. Dauid rex, audito Saul prælio fusum occisumque, à Galaaditis sepultum, legatos ad eosdẽ misit, qui immensas eius nomine gratias, ob honorẽ Sauli, eiusque filio Ionathæ, ac reliquis populi principibus exhibitum agerent, quod nimirum corpora eorum ex agris lociſque desertis, ne à feris, & volucribus discerperentur, collegissent, eaque se-

Gen. 23.

Honor sepulchralis plurimis exemplis demonstratur.

2. Reg. 2.

pultu-

pulturæ mandaſſent. Magnis quoque laudibus effertur ſtrenuus ille populi defenſor Iudas Machabęus, quòd milites ſuos, qui in bello cecidiſſent, honorificè ſepeliri curarit, eorumque cauſa magnam auri vim Hieroſolymam ad templum Domini miſerit, quæ pro animabus eorum offerretur. 2. Mach. 12.

Diſcipuli quoque Ioannis Baptiſtæ, cognito, magiſtrum capite truncatum, *Venerunt & tulerunt corpus, & ſepelierunt illud*. Quis igitur ſepulchri honorem iam recenter inuentum eſſe, aut ſuperſtitioſum audebit aſſerere. Cùm ipſe Dominus noſter, Ieſus Chriſtus, qui toto vitæ tempore honores fugerat, & contempſerat, in ſtabulo naſci, in præſepio reclinari, in deſerto degere, denique in cruce mori voluerat, magnificè tamen ſepeliri voluerit: hinc Nicodemus & Ioſephus ab Arimathia adeò in Euangelio celebrãtur, quòd eum de cruce depoſuerint, ſindone munda inuoluerint, ac ſepulchro è petra exciſo, in quo nemo adhuc conditus fuerat, mandarint. Matth. 11. Chriſtus Dominus honore ſepulchri carere noluit. Matth. 27.

Vetus igitur & nouum teſtamentum honorem ſepulchri laudat, celebrat & commendat: omnis namque eum antiquitas celebrauit & coluit, ſeque erga mortuos ſemper benignam & propenſam oſtendit. Relictis porrò, quæ ab antiquitate peti poſſent exemplis, ecce recens hodie nobis in Euangelio proponitur; cuius tanta fuiſſe pompa & frequentia deſcribitur, vt ſimilem in ſacris literis legiſſe, vel audiſſe non meminerim. *Ecce defunctus efferebatur & magna turba cum illo*: omnes penè ciuitatis Naim incolæ funus ſequuntur, interſunt exequijs ipſi Apoſtoli, Deum pro defuncto orantes, ipſe quoque Dominus pompæ occurrit, & vt hanc magis magiſque celebraret, luculentum hocce miraculum, mortuum ad vitam reuocando

edidit: Primò de ipſo defuncto, deinde de eiuſdem reſuſcitatione loquemur.

Scriptura nunquam interiectione Ecce vtitur, niſi magnum quid deſignare voluerit.

Quod ad primum igitur, hiſtoria hæc ab *Ecce* incipit, quod vt plurimum magnum quid innuere ſolet: nunquam enim particulam hanc ſacra ſcriptura vſurpat, niſi ad res magnas, nouas, & nunquam auditas ſignificandas. Iſaias enim profundum & ſublime illud Incarnationis Dominicæ myſterium ob oculos poſiturus, & populo annunciaturus, in ipſo principio *Ecce*, adhibet, *Ecce* inquit, *virgo concipiet & pariet filium*. Euangeliſta quoque de trium Magorum aduentu in vrbem locuturus, *Ecce*, velut excubitorem aliquem in limine ponit: *Ecce Magi ab oriente venerunt*. Eadem quoque ratione S. Lucas, magnus religionis Chriſtianæ commentator, reſuſcitationem mortui deſcribere volens, ab *Ecce* quoque eam exorditur. *Ecce defunctus efferebatur*; perinde ac ſi apertè voluiſſet dicere: Non hic Paralyticum ad piſcinam membris ſuis reſtitui videbitis, non Hæmorrhoiſſam à ſanguinis fluxu liberari, non Chananeæ filiam à dæmone curari, non hîc cæco nato lumen oculorum reddi, de quo heri audiſtis; ſed mortuum ad vitam reuocari, omnium ſcilicet miraculorum maximũ, quale nunquam fortaſſe vel vidiſtis, vel ab aliquo factum audiuiſtis. Licet enim olim Elias & Eliſæus mortuos ad vitam excitarint, id precibus & orationibus ad Deum fuſis contigit; at hic adoleſcentem ſolo Chriſti verbo & iuſſu, ad vitam redeuntem videbitis: *Adoleſcens, tibi dico, Surge*: deinde ij ipſi, quos Prophetæ à mortuis excitarunt, adhuc domi iacebant; at hic iam conditus efferebatur. Quocirca *Ecce*.

Matt. 2.

3 Reg. 7.
4 Reg. 4.

Sed quàm benè omnia hic coincidũt, quàm egregia hic nobis referãtur myſteria? Heri de cæco nato verba

verba fecimus, ac per eum, ſi ritè recordor, peccatum originale, ac meritò quidem denotari diximus: quippe quod nos à primo natiuitatis die Dei viſione priuat: hic verò mortuum habemus & defunctũ per quem peccatum mortale deſignari exiſtimo, quòd animam occidat, ac trucidet, eiſque mortem afferat: Et ſanè mortuus hic viduæ filius, qui terræ mandandus effertur, peccatorem ſignificat, qui Eccleſiæ filius eſt, quemque dæmones ſtatim à peccato lethali commiſſo apud inferos ſepeliendum efferrent, vt cum diuite olim Epulone egerunt, niſi Dei gratia, vt hodie hic Chriſtus Dominus, ei occurreret, quæ eum ad vitam reuocaret. O paradoxa ac res inauditas! viuos inter mortuos cenſeri. Huc ades ô Coſmophile: tuque effrenatè ac diſſolutè iuuencule, ſiſte paululum, eſt quod tibi dictum velim. quod cupiam nuntiatum: putas forſitan te in viuis agere, & eheu! mortuus es. Veritate ipſa, mihi crede, hoc eſt veriùs: verte omnes tete in partes, tripudia, quantum volueris, iacta te, quantum potueris, totas ludo, iociſque tranſige noctes, diſcurre, euagare, & concipe quidquid vales, ſi inde digreſſus peccato lethifero vel minimo, intus fueris ſauciatus, mortuus ſine dubio es, & vnicum iam in tartaro pedem habes, nihilque tibi vitæ reliquum eſſe exiſtima. Quis hoc? ipſe Dominus Ieſus: *Anima quæ peccauerit ipſa morietur.*

Mortuus hic peccatorem denotat qui in peccato mortali viuit.

Ezech. 18. Matth. 8.

Hinc illum optimè mihi Dominus adoleſcenti illi, qui ſequi volens, priùs tamen confectum ætate parentem ſepelire ſibi vt liceret, veniam rogabat, reſpondiſſe viſus eſt: *Sinite mortuos ſepelire mortuos*: quaſi dixiſſet, Ne hoc tibi curæ ſit adoleſcens, ſine ab ijs qui iam in anima mortui ſunt, ſepeliri eos qui corpore ſunt mortui. Quid eſt autẽ quod mors in corpore facit, quod peccatum in anima non faciat?

Egregius conceptus.

ciat? Illa ſcilicet corpus ſenſibus & agendi facultate priuat: hoc vero animam gratia, meritis, functionibusque ſpiritus deſtituit. Hinc tradunt Philoſophi, ac benè quidē, fulminis quoddam genus adeò tenue & ſubtile reperiri, vt gladiū vagina etiā illæſa permanente comminuat ac fundi faciat: corporis humani oſſa frangat, pelle non tacta aut minimum læſa. Huiuſmodi fulmen, peccatum lethale appellare poſſumus, quod nimirum animam occidit, & corpori parcit, Vnde Pſalmographus: *ad nihilum redactus ſum & neſciui*: & alibi. *Conturbata ſunt omnia oſſa mea, & anima mea turbata eſt valdè* dicere vult: Adeò animæ meæ regionem peccatum vaſtauit, ac deſtruxit, vt omnia oſſa, id eſt, præcipuæ animæ facultates, conturbata ſint, & loco mota.

Pſal. 72.
Pſalm. 6.

Lib. 3. Lib. c. 6.

Ariſtoteles cum de morte ageret, eam *omniū terribilium terribiliſſimum* appellauit: ſed multò maiori cum ratione mihi dicere liceat, Philoſophè *Omnium terribilium terribiliſſimum eſt peccatum.* ipſa enim mors non niſi vita nos priuat, ſed peccatum præter vitam, etiam animam & Deum aufert. Fierine igitur poteſt infœlix peccator, te diutiùs viuere cum vita, anima, & Deo careas? Tanta Baſiliſci ſerpentis traditur eſſe virulentia, vt etiam viſu interimat, ſolusque eiuſdem intuitus venenum videnti afferat: at lethale peccatum longè, mihi credite, lethalius eſt & virulentius, ſola namque eius cogitatio animæ perniciem affert. Hoc ipſe Salomō cum perſpectum haberet, nos omnes ad peccatum, non ſecus atque venenatæ aſpidis fugam inuitat dicens: *Tamquam à facie colubri fuge peccatum.*

Egregius conceptus de peccato mortali.

Eccl. 21.

Quid ſit peccatum mortale.

Adſis hic igitur, occæcate peccator, qui tam facilè in peccatum prolaberis, ac pœnitentiam agere

de an-

de anno in annum differs, ſiſte gradum, ac iuxta hunc mortuum pedem figito; vt tibi quid peccatum ſit aperiam quæque ſupplicia promereatur. Proponas tibi velim ante oculos, quemadmodum Deus infinitum & ſummum bonum eſt, ita quoq; peccatum infinitè ac ſummè malum dici poſſe: deinde ipſum peccatum adeò lethale ac mortiferum virus eſſe, vt animas quæ natura immortales ſunt, morte afficiat. Quin etiam ipſum ligna quodammodo, & fomitem eſſe, qui flammam infernalem ſemper foueat & æternam reddat.

Peccatum diabolos deformes reddidit.

Vnde accidere putamus, dæmones adeò deformes, tetros, & horribiles factos, cùm olim inſtar Angelorum & ipſi Angeli reſplenduerint? quis eos in tantam turpitudinem commutauit, aut adeò atros reddidit? anne fuligo & titiones tartarei? nequaquã: ſed ipſum peccatum omnem illam turpitudinem arceſſiuit, adeoque inamœnos viſu effecit. Quænam igitur tua eſſe debet turpitudo, ô homo, quanta deformitas & inuenuſtas, cum tot anima tua peccatis redundet? dæmonibus ipſis multò, mihi crede turpior es: ſi enim vnicum peccatum mente & cogitatione ſola comprehenſum, tantam ijs deformitatem potuit adducere, quantam, quæſo, ſexcenta & amplius tibi peccata allatura cenſes?

Anima quæ in peccato mortali eſt ſimilis eſt inferno.

Eheu infœlix & miſerande peccator, ſi oculos obnubilatos non haberes, ſi animæ ſtatum perui-deres; videres haud dubiè eã in infernale quoddam barathrum eſſe commutatam: nihil enim eſt apud inferos, quod non in anima tua reperire eſt; ardet in ea ignis ille & flamma concupiſcentiæ, dæmonum monſtra in ea ſtabulant, & ſedem figunt, peccata, ſpiſſæ vmbræ, ac Cymmœriæ tenebræ illic reperiuntur, paſsionum truculentæ furiæ habitant.

bitant, vermis conſcientiæ perpetuam ſibi manſionem ibi delegit, qui eam ſemper rodit & excruciat, continuæ denique illic blaſphemiæ & conuitia exaudiuntur: quid igitur hic deeſt, quò minùs animam inferorum locum in ſe continere dicamus? Volue & reuolue tecum diligentius infelix anima, quam iniuriam ſibi fieri crederet Beatus aliquis, ſi beatitudine ſua priuaretur, infernalibus flammis adiudicandus? nihil, mihi credite, illi grauius aut triſtius accidere poſſet. ô infelix, ac fatue peccator, hoc ipſum tibi malum peccatum parit, Expellit te nimirum cœleſti paradiſo, non ſecus atque Adamum olim terreſtri: quin & æterna te beatitudine ſpoliat, teque in profundam tartari abyſſum deturbat.

Conceptus egregius de peccato mortali.

Docetis Philoſophi, ac verè quidem docetis, materiam omnis corruptionis eſſe principium, & plurima exinde axiomata cuditis: inprimis quidquid à materia deſcendit, corruptioni obnoxium eſſe: deinde quidquid materię immixtum eſt, aut materiam ingreditur, corrumpi, & alia huiuſmodi. At multò melius ſi mecum doceretis peccatum omnis damnationis principium eſſe. à qua ſententia infinita etiam axiomata formari poſſunt, ſcilicet: *Anima quæ peccauerit, ipſa morietur*: &, *nihil coinquinatum peccato intrabit in regnum cœlorum*, aliaque ſexcenta.

Ezech. 18. Apoc. 21.

In Officijs.

Dicere de virtute ſolebat Cicero, tantam eius pulchritudinem ac ſplẽdorem eſſe, vt ſi oculis corporis cerni poſſet, mirabiles excitaret affectus, omneſque in amorem ſui accenderet: idem mihi de peccato, contrario licet effectu, dicere licet, tãtum in eo ſcilicet turpitudinis, ac terroris diliteſcere, vt ſi animi oculis videri poſſet, omnes omninò mortales in ſui odium execrationemque excitaret, & to-

tus

tus id orbis velut peſtem certiſſimam ac teterrimũ exitium abhorreret, Quamobrem *tanquam à facie colubri*, peccatum fugite, velut monſtrum idipſum perhorreſcite. Eccl 21.

Næ ipſum peccatum monſtrum teterrimum eſt, adeò informe & horrendum, vt ſi tanta nobis fides eſſet, qua id cognoſcere poſſim⁹, mille potiùs mortis genera perpeti, milleque ſubire cruciatus, quàm vel leuiſſimum lethale crimen admitterre mallemus. Ipſi quin etiam Angeli & Sancti, qui modo in cœlis commorantur, tantoperè peccatum execrantur, vt ſi ijs diceret Deus: Neceſſe eſt Cherubim, Patriarchæ, Apoſtoli, martyres mei, vnum vt peccatum lethale committatis, alioquin in infernale barathrum perpetuis cruciandi ignibus eſtis deturbandi: Omnes procul dubio vnanimi voce reſponſuri eſſent: Quidquid tibi viſum fuerit, Domine de nobis liberè decerne, & nos, ſi lubet, in nihilum potius redige, vti è nihilo produxiſti, quàm vt vllo maieſtatem tuam crimine offendamus, vt vllum aduerſus te delectum committamus, aut rem adeò deteſtabilem perpetremus: & in infernalem nos potius voraginem detrude, nunquam inde egreſſuros. Multò namque nobis futurum eſt antiquius, æternis apud inferos cruciatibus torqueri, æterniſque flammis mancipari, quàm te tam nefariè, tamque nequiter offendere. O verè diuinum propoſitum! Idem omninò propoſitum fuit honeſtiſſimæ illius matronæ Suſannæ, quæ propoſita hinc infamia, pudore, omnique adeò ignominia, illinc vero peccato, ignominiam potiùs, ac dedecus ſubire, lapidibus obrui, & crudelem, infamem ac nefandam mortem perpeti parata fuit, quam in adulterij peccatum conſentire, dicens: *Anguſtiæ mihi ſunt vndiq; ſi enim hoc egero, mors mihi eſt: ſi autem non egero, non effugiam*

Mallent Angeli apud inferos torqueri, quam vel minimũ peccatum cõmittere.

effugiam manus veſtras? ſed melius eſt mihi abſque opere incedere in manus veſtras quàm peccare in conſpectu Domini. O fœminam omni commendatione digniſſimam!

Quid? fierine igitur, obfirmate peccator, poteſt, te tam parum de peccato ſollicitum viuere? vt non penitus ad eius vel memoriã timore contremiſcas, & idipſum committere exhorreſcas? fierine poteſt ſecurum te agere, ludere, ridere, ac tripudiare, cum te mortuum ac Dei factum inimicum videas? cum cernas te Dei traditorem fuiſſe, aduerſus maieſtatem ac diuinitatem eius conſpiraſſe? Hæc omnia ſi animum tuum non permouent, ſilice te ac petra duriorem, ferro & ære rigidiorem, & ſenſibus deſtitutum pronuntiabo.

Dan. 5. Balthaſar Regis Nabuchodonoſoris filius manu in pariete mortis aduerſus eum decretum & ſententiam ſcribentis, visâ, adeò conſternatus eſt, vt quemadmodum ſacri libri ſcribunt, facies eius commutata ſit, & compages renum eius ſoluerentur, & genua eius ad ſe inuicem colliderentur. Te verò, ô prophane & obdurate peccator, cum peccatum in fronte tua ſeſquipedalibus litteris mortis ſententiam ac damnationis decretum exarare videas, credine poteſt, intrinſecus non commoueri, aut præ metu non exalbeſcere: horrore non concuti, & ſi non timore, pudore ſaltem commoueri?

2 Paralip. Manaſſes Rex admiſſo peccato, adeò coram diuina maieſtate erubuit, vt vix oculos ad cœlum ſuſtollere præſumeret, dicens: *Non ſum dignus videre altitudinem cœli.* Tanta quoque verecundia Dauidis Regis fuit, vt coram hominibus comparere vix auſus, gemens diceret: *Tota die verecundia mea contra me eſt, & confuſio faciei mea cooperuit me.* *Pſalm 41.*

me. Hæc ſunt igitur infortunia & exitia, Auditores, qui nobis peccatum afferre, & affecta, quæ in anima operari ſolet, vt ſcilicet eam immortalem morti obnoxiam reddat.

Ecce defunctus efferebatur: Ecce pompa procedit, Ieſus non vocatus eidem occurrit, vt aliquod miraculum edat. Sequamur eum igitur, vt ſic ad ſecundam concionis partem veniamus, videamuſque ab eo hunc adoleſcentem ad vitam reuocari. Taceant omnes, ac linguis faueant. loqui mortuo incipit dicens. *Adoleſcens tibi dico ſurge.* Adoleſcentes calamiſtrati, qui in delicijs veſtris ſepulti ſtertitis, voſque adoleſcentulæ quæ voluptatibus indormitis, ſurgite in pedes, ſurgite, iubet Deus, ac pœnitentiam de peccatis veſtris agite. O vberem myſteriorum campum!

Quatuor verbis, *Dixit & facta ſunt,* condita eſt vniuerſa hæc mundi machina: quatuor item verbis, *Verbum caro factum eſt,* ipſum Incarnationis myſterium innixum eſt: quatuor verbis tremendum Euchariſtiæ Sacramentum conſecratur: *Hoc eſt corpus meum.* hic quoque per quatuor verba videas ad vitam adoleſcentem reuocari, *Adoleſcens tibi dico ſurge.* O vere mirabilem numerum quaternarium! ô quadraturam! ô cubum! Quæ vis in numero quaternario lateat.

Hic igitur adoleſcens eſt, non depontanus, aut decrepitus ſenex, non annis grauis, quem nimia ſenectus mori coëgerit: non puer infans, quem mors in cunis oppreſſerit: ſed adoleſcēs iuuēcnlus, in Aprili, in Vere, in flore ætatis conſtitutus. Filius item vnicus matris ſuæ honeſto loco natus & è primoribus Ciuitatis: legitur namque in Euangelij cōceptu. *Et magna turba ciuitatis cum illa,* ad cuius ſcilicet exequias tota penè ciuitas confluxerat. O mortem, crudelem nimium mortem! verè te cęcā appellare poſſu- Adoleſcens hic è præcipuis ciuitatis erat.

possumus, quæ, nec diuitias, nec ætatem, aut conditiones mortalium intueris; vnde merito olim vates ille Venusinus:

Horat. l 3. ode. 4. *Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,*
Regumq; turres. —

Vos verò matres an non vobis matris huius tristitiam, dolorem, angustias ac lamenta ob oculos ponitis? an non vobiscum ipsæ perpenditis, quanta illa tristitia, vnico suo quem habebat filio amisso, affecta fuerit: vnico, inquam filio orbata, mater illiberis, & dives absque hærede? Audire mihi querelas eius, ac suspiria videor, ac muros ciuitatis eius lamentis percussos, hanc vocem emittere: Quantis, quamque grauibus infortunijs caput meum ô superi, inuoluistis? quot mihi dolores & ærumnas arcessiuistis? annè reperiri aliqua in vniuerso orbe mater queat, quæ me patiendo superet, in quam tot, quot in me miseram, calamitatis tela Deus euibrarit? Vnica, eheu, proles mihi erat, vnicus omnium facultatum hæres, in quem domus inclinata recumbebat, miseræ spes vna senectæ, præsidium ac rerum columen mearum, & hunc ipsum mihi eripit, & quodammodo auellit Deus. Cur non, obsecro, ipsa præcessi? Quin tu amara mors filium superstitem relinquendo, matrē nō potiùs abstuliſti? Itane te fili mi, delitiæ meæ, suauium meum, corculum meum, vita, spes, atque omnia mea mihi eripi, nullo vt vnquam die posthac te mihi fas sit intueri. His crediderim lamentis & vocibus orbatam hanc matrem aëra fastigasse. Vos autem matres, an non matris huius miseret? vos verò adolescentes, an non hinc mortem formidare discetis, quæ nemini omninò parcit.

Nec imbelles iuuentæ
Poplitibus, timidove tergo.

Vos

Vos autem Christiani, hinc discatis velim, nos semper ex hoc mundo à Deo euocari, quando optimè intrinsecus in animo constituti sumus, & quando minimum damnationis periculum subest. Parvulum hunc è cunis ad sese euocat: præuidet namque fore eum, si longius vitæ spatium concesserit, de salute periclitaturum. Hunc patremfamilias fœliciter rebus suis incumbentem, ac laudabiliter viuentem in flore ætatis, ex hac vita tollit: auguratus fore, eum si vita diutius producatur, à mundo inescatum, decipi adhuc & circumueniri posse. Hunc verò peccatorem è medijs fornicibus euocat, finitque eum in peccato mortali constitutum hinc emigrare. Sed eheu, Domine, si sufficiens illi tempus & diutius spatium dedisses, vitam forsitan emendasset, ac pœnitentiam pro delictis egisset. Dicendum tamen est Deum in optimo vitæ statu eum abstuliſſe: si namque longior ei in vita mora fuisset indulta, plura hauddubiè peccata admisisset, ac grauius proinde iudicium sibi arcessens, grauiori apud inferos supplicio cruciandus fuisset. O immensam Dei misericordiam, ac benignitatem infinitam!

Semper nos Deus hinc in optimo statu constitutos euocat.

Hinc quoque discamus oportet, Deum vitam nostram non annis aut diebus, sed meritis demeritisque metiri. Nam veluti mundus propter hominem conditus est, eiusque terminus ac finis, completus electorum & reprobatorum numerus, futurus est, id est, tam diu mundus subsistet, donec certus ille prædestinatorum ac reiectorum numerus, quem Deus constituit, fuerit completus. Ita de vnoquoq; nostrum dicendum est, vniuscuiusq; vitam, merita aut demerita loco termini, habere præfixa: hoc est, eatenus hominem in hac vita agere, donec peccata virtutesque eius completa sint. Atque inde eueni-

re puto quarè, plurimi in iuuentute moriantur, vitę
Genes. 15. cursum peccatis incidendo, qui licet pauxillo vixe
rint tempore, innumera tamẽ peccata cõmiserunt.
Docent hoc me literæ sacræ in quibus traditur, Deũ
expectare nonnihil voluisse, antequam sulphuream
pluuiam in Gomorrhæos emitteret, donec scilicet
peccata eorum complerentur: *Nondum completæ
sunt iniquitates Gomorrhæorum.* Quamobrem ado-
lescentes, si longa vitæ tempora vobis exoptatis, ac
diutiusculè vitam vultis protrahere, rarissimè pec-
cate: nam vti benè Poëta:

Cur multum peccas, si multum viuere curas?

Hinc interrogatus olim Thales, ecquidnam dif-
ficile vidisset, optimè mihi respondisse visus est, *Se-
nem tyrannum*: vix enim quemquam eorum cane-
scere, aut ad extremam senectutem peruenire vide-
as. Idem mihi de peccatore fas est dicere: vnum esse
de rarissimè contingentibus, peccatorem ad decre-
pitam ætatem pertingere: cùm peccata ei vitæ fi-
lum præcidant.

Similе. Referunt etiam naturalium rerum scriptores,
leonem non esse longæuum, quod nimium sit fe-
rox & violentus: ita quoque peccatorem affero di-
uturnæ vitæ non esse, quod vehementior sit, eiusq;
agendi ratio dissoluta nimium ac violenta.

Rex cum in regno arcem esse videt, quæ omnem
circumcirca regionem diuexet, expilet vicinos, ac
deprædetur omnia: idque veterani alicuius, ac pro-
fligati militis imperio, qui nec regem nec iustitiam
metuat, prędonum in ea agmen & sicariorum foue-
at, qui excursiones in agros vicinos agant, miseros-
que agricolas exhauriant, prædasque immensas se-
cum deferant: Rex, inquam, querelis ad aulam de-
latis statim mittit qui locum dedi petant, quòd
cum obsessi recusant, eundem tormentis & balli-

stis

tis quatit: at vbi videt ſeſe nequidquam in eo oppugnando tẽpus terere, ſubterraneos cuniculos agit, itaq; ſubtus muros puluere ſulphureo agẽte, loco ſimul & prædone potitur. Deus Rex ille Regũ ac Dominantium Dominus, idem omninò cum animabus præſtat: Cum enim animam peccatricem corpus adoleſcentis alicuius, veluti locum quemdam munitum videt occupaſſe: in eoque ſpiritualium prædonum agmen collocaſſe, qui plurima hinc inde crudelitatis genera exerceant, infinita peccata committant, adeò vt ad aulam cœleſtem querelæ de maleficijs perferantur: ſæpius eandem ſanctis inſpirationibus admonet, ſeſe vt reddat, dicens. *Conuertimini ad me in toto corde veſtro*: ſed vbi ſeſe hac nihil via videt proficere, infirmitatibus eam, tribulationibus, calamitatibus alijſq; vitæ incommodis concutit: nam *multa flagella peccatoris*. Vbi nec hac ratione res ſuccedit, cuniculis agere inſtituit, ac terram corporis ſuffodere, occultum quendam humorem ſubinducens, qui paulatim in immenſum excreſcens, tandem hominem inſtar cuniculorum ad terram proſternat, & ad tumulum deducat. Huius exemplum rei hodie in Euangelio legimus, vbi dicitur: *Adoleſcens tibi dico ſurge*: Ego ſum qui dico, iubeo, qui peccata deleo. *Ego Deus ſaluos faciendi, mei ſunt exitus mortis*: ego qui ad cingulum potentiæ meę claues mortis & tartari geſto, *habens claues mortis & inferni. Surge* igitur, erige te, mihi obſequere: Ego ſum qui Ionam de profundo pelagi liberaui, Danielem de lacu leonum, Lazarum de ſepulchro viuentem eduxi, quiq; mundum è nihilo condidi.

Ioel. 2. *Pſal. 31.* *Pſal. 67.* *Apoc. 1.* *Ioan. 2.* *Dan. 8.*

Surge igitur adoleſcens, ſurge, & quoniam, miſer, decideras, vt neceſſe fuerit ſurgere? in mortem ſcilicet, à qua non datur ad vitam reditus: nam à pri-

Psal. 77.

uatione ad habitum non datur regressus, in peccatum quoque, in quod qui prolapsus fuerit, difficulter admodum exire potest, nisi Deus misericordia sua affulgeat: *Spiritus vadens & non rediens.* & pœnè ad infernales abyssos, è quibus reuocare gradum & superas euadere ad auras nulli hactenus concessum est, *in inferno* enim *nulla redemptio.* O graues casus; ô profundos lapsus! Surge igitur quantocyus. Quid enim mirum, adolescentem hunc sub graui peccatorum onere fatiscentem concidisse: cum cœlum quod adeò solidum ac firmum est, vnum Luciferi peccatum sustinere non potuerit, sed sub pedibus eius subsiderit: Terra quoque aperta sit indignata, nec peccata Chore aut Abiron perferre valuerit. Christus quoque redemptor noster, validus ille Atlas nostra delicta humeris portare volens, sub onere succubuerit, & sub eodem expirarit: Surge igitur modò infœlix peccator è peccatorum tuorum cæno, surge deses & vecors: surge piger & negligens, Deoque melius, quàm hactenus feciſti obsequium exhibe.

Nullũ est in mundo onus peccato grauius.

Quàm porrò necesse est, Domine, vt à te subleuemur: omnes enim sub peccatorum onere fatiscentes prostrati iacemus, omnes velut mortui sumus, anima nostra omnem penitus sensum amisit, moueri nequit, & in extremis versatur. Graue namque illud peccatorum pondus eam oppressit, adeò vt sub onere gemat, numquam valens exsurgere, nisi tu misericordiæ illi ac benignitatis manum porrigas: iam composita est, & ad tumulum effertur, non extra ciuitatem Naim, sed extra mundum: dœmones adstant, vt eam terræ, dicere velim tartaro, mandent, tartaro inquam, Caini, Pharaonis, Abironis, diuitis epulonis, aliorumque, ac communi damnatorum sepulchro. Quamobrem, Domine, in occur-

occurſum eius propera, miraculum hîc oſtende, reſuſcita, ac iuſtifica illam, vitam gratiæ tuæ quam amiſit, eidem reſtitue, vti hodie adoleſcenti huic reddidiſti. Gemit enim & plorat miſera illa mater Eccleſia, orat te vt filium eius à peccati morte ad vitam gratiæ reuoces. Noſtras adhæc animas à mortuis excita, vt nemini niſi tibi ſoli viuentes, aliud non ſpirent, quam gloriam nominis tui in hoc ſæculo, & in altero beatitudinis æternæ fruitionem exſpectent. Amen.

FERIA VI. POST DOMINICAM IV. QVADRAGESIMÆ.

Erat quidam languens Lazarus à Bethania de caſtello Marthæ & Mariæ ſororum eius. Ioann. 11.

FIGVRA.

SVnamitis illa mulier, extremo propter vnici filij mortem dolore affecta, ad pedes Elizæi prophetæ ſeſe proſternens, ac lachrymis, lamentis, & fœmineo vlulatu aërem fatigans, ita eum permouit, vt filium importunitate victus, ad vitam reuocarit. Attollite oculos, Auditores, eoſque in hodiernum Euangelium conijcite, & eandem penè rei ſeriem hic perſpicietis: hoc namque loco duæ mulieres, duæ inquam ſorores, fratris morte ingemiſcentes, Chriſti pedibus aduoluuntur, eumque precibus & lachrymis adeo permouent, vt earum poſtulatis annuens, fratrem nouo quodam & inaudito modo ad vitam reuocarit. Quid vobis videtur? an non magnus hic vtriuſque rei conſenſus & communio? illic mater pro filij, hic ſo- 4. Reg. 4.

rores pro fratris vita ſupplicant: illic Prophetæ mortuum excitat, hic omnium Prophetarum Princeps. Illud verò diſcriminis ſubeſt, illic ſcilicet Eliæ diſcipulum & ſeruum, hic verò filium Dei vnigenitum miraculi patratorẽ eſſe, miraculi inquam, cui ſimile Chriſtus nunquam edidiſſe legitur, quodque miris caſibus redundat: in eo namque ſepulchrum aperitur, inſtitæ diſſoluũtur, ſaxum reuoluitur, ac mortui ad vitam reuocantur. plura audietis, ſi Spiritus ſancti auxilium inuocauerimus, & Angelorum hominumque reginam ſalutatione Gabrielis ſalutauerimus.

AVE MARIA.

Cic. 3. Tuſ. Expoſtulare cum rerum omnium creatrice natura ſolitum ferunt Theophraſtum Philoſophum, quòd longius vitæ ſpatium cornicibus & ceruis quàm hominibus dediſſet. Magnus ille quoq; naturæ arcanorum indagator Plinius, noſtram ætatem cum animalium viuacitate comparans, eamdẽ querelam renouauit, naturam dicens cæteris animantibus matrem, ſoli verò homini nouercam extitiſſe. cum enim cornices ad quinq; ſæcula vitam producere, ceruos ad nouem: coruos ad mille annos viuere, Pœnicem verò ad bis mille, videret, inter tot verò hominum myriades vix vnum atque alterum reperiri, qui centeſimum annum pertingat, naturam maximam hominibus iniuriam irrogaſſe dicebat. *Plin. lib. 7. cap. 42.*

Ac meritò quidem mea ſententia, Gentiles cum immiti illa & rigida nutrice ita expoſtularunt, quæ vix nos in luminis auras edidit, quin ſtatim in ærumnarum calamitatum que pelagus demergat, nullaque data quiete, ſtatim ad tumulum violenter etiã inuitos rapiat. Nulli eam melius aut aptius compa- *Exod. 2.*

rare

rare queam, quàm matri Moſis, quæ filium iam tribus menſibus ſeruatum, regis tandem iuſſis obſecuta, fiſcellæ ſcirpeæ bitumine ac pice illitæ, impoſitũ in profluentem, omnem maternum affectum exuẽs, deiecit: Natura ad huius imitationem, plena crudelitatis nos vix natos fluctibus vitæ huius imponit, è quib. nunquam, niſi cum ad mortem tendimus egredi licet.

Imitatur ipſa quoque crudelem illum Pharaonem regem Aegypti, qui omnes maſculos Iſraëlitarum iam recens natos occidi iuſſit, filias verò viuere permiſit. Aemulatur inquam eum hoc in genere crudelis illa & inhumana regina, ne dicã tyranna, dum homines iam iam natos ad mortem cogit, beſtijs verò, quas filiabus aſſimilo, longa vitæ tempora concedit. Adeo vt dicere verbo liceat, vitam noſtram breuiſſimam, imò merũ nihil ac velut fumum eſſe. Vnde benè mihi medicorum filij in principio præceptorum ſuorum ſcripſiſſe videntur, *Ars longa, vita breuis.* Ariſtoteles animalculum quoddam eſſe afferit, cui nomen Ephemerum, quod latinè diariũ reddas quadrupes & quaternas alas habens, reptile ſimul & volucre, quod manè quidem naſcatur, meridie ſole ſplendente perfectum ſit, ſole verò occidẽte ſimul occidat, & emoriatur. Vbinã tã myſticũ animal reperiſti ô Philoſophe? quod ad viuũ humanam vitam exprimat, quæ ſæpè vita huius animalculi diuturnior non eſt. Extenditur hæc interdũ vix in annum, aliquando vix ad mẽſem, aliquando diaria eſt. Eſſe noſtrum habere incipimus in aurora infantiæ, in meridie, in virili nẽpè ætate, perfecti ſumus & ad veſperam in ſenectute emorimur. Docuit hoc me vates regius, dum canit: *Mane ſicut herba tranſeat, mane floreat & tranſeat: veſpere decidat, induret & areſcat.* Similis quippe ô humana vita

Exod. 1.

Ariſt. l. 5. de animal. c. 19.

Pſal. 89.

rolis, quę in ſpinis excremeſcentes manè naſcuntur & nitent, meridie languent, ac veſpere decidunt: creſcis namque in miſerijs & ærumnis, egrederis in aurora iuuentutis, flores & viges in ætate virili, & ad ſenectutis veſperam euaneſcis & peris.

Iſai. 38.

Ephemerus es igitur ô homo, ac vita tua non niſi vnius diei: nõ eſt quòd tibi amplius annos polliceari: Neſtorius terminus enim vitæ tuæ vnus tãtùm eſt dies. Vnde Ezechias Rex, *De mane vſque ad veſperam finies me.* quaſi diceret, Quænam hæc vita eſt, Domine? anne verè vita poterit nominari? ſed hinc diſcas oportet, ô Rex, vitam tuam non niſi vnius diei eſſe. Et quemadmodum, qui in carcerem cõiecti ſunt, numquam diẽ integrum, poſt datam ſententiam in carcere agunt: ita nemo mortalium, vt benè Iuſtinus Martyr, & Irenæus obſeruarunt, vmquam integrum diem, ſecundum Dei calendarium ſupputando, poſt mortis ſententiam aduerſus primum parentem Adam latam, viuere potuit, *mille* namque *anni*, teſte S. ſcriptura, *tanquam dies heſterna quæ præterijt.* Nemo enim vnquam ad mille annos peruenit. Adam priùs mortuus eſt, quàm ad finem illíus diei peruenire potuerit (vixit enim tantùm nongentos triginta annos:) alij quidem eum prætergreſſi ſunt, vt Mathuſalem, ſed tamen nonniſi nongentos ſexaginta nouem in hoc mundo egit: adeò vt verè dicere poſſimus, hanc vitam ne integrum quidem diem durare poſſe.

Hiſt. tripartitæ. Iren. lib. 5. contra hæreſes.

Pſal. 83.

Ariſtoteles lib. 1. Phyſic. quem Auerroës, Iamblichus, ac D. Thomas ſequuntur, tẽporis naturam inueſtigans partes examinans, poſt multa in vtramq; partem allata, tandem in eo cum cæteris conuenit, aliud nihil ipſum eſſe quàm imaginarium quid, quod mente tantum & cogitatione comprehendatur; cùm enim tribus conſtet membris, quæ reuera

Auerr. 4. Phyſ. Iamb. ibid. qu. 17.

Egregius conceptus.

reuera nihil ſunt, præterito nimirum, præſenti, ac futuro, nihil aliud ipſum, quàm phantaſma quoddam ex tribus compactum membris eſſe iudicabāt; ipſum enim tempus præteritum tranſijt, & non eſt amplius; futurum inſtat, & nondum adeſt: præſens punctum eſt, ac vix nihil, ſemper enim effluit, & nunquam in eodem ſtatu permanet. Quanto hoc meliùs de vita noſtra dici poſſet: quæ nihil aliud quàm phantaſma quoddam, è tribus inſtantibus & momentis copulatum, quæ in momento & ictu oculi tranſeunt. Præteritum quippè non eſt amplius, futurum nondum eſt, præſens præter momentum nihil eſt, omniaque in momento præterеunt & abeunt.

Ita porrò ſanctiſſimi viri ac Prophetæ, Dauid & Iob de hac vita, ipſi quoque viuentes, Philoſophati ſunt; vnus eam vmbræ, alter fumo comparat; quorum veſtigijs inſiſtens Salomon, eam nihil eſſe aliud ait, quàm inanem vmbræ tranſitum: Iacobus verò Apoſtolus vapori ad modicum apparenti aſſimilauit. Sed diutiùs æquo huic exordio de vitę breuitate agentes, immorati ſumus, cùm breuiores hic fuiſſe oportuiſſet. Eius autem rei egregium & viuum nobis exemplum Euangeliū hodiernum proponit, iuuenem ſcilicet honeſto locò natum, atque illuſtribus progenitum parentibus, ætatis ſuę vigeſimo aut viceſimo quinto anno, vita defunctū, iam in quatriduana ſepultura fœtentem, ac vaſto lapide obſeratum. Hiſtoriam proſequitur S. Ioannes his verbis: *Erat quidam languens Lazarus à Bethania, de caſtello Marthæ & Magdalenæ.* &c. Ante omnia de Lazaro, deinde de eius reſurrectione agemus: atque ex his duobus eximium hoc ſaluatoris miraculum eliciemus.

Pſal. 108. *Iob.* 8. *Sap.* 2. *Iacob.* 4.

Quod ad primum, refert S. Ioannes, huius mira-

Dicere olim ſolebat Demetrius Phalereus, *Amicos in rebus lætis adeſſe debere vocatos, at in aduerſis non vocatos*: Hinc germanæ illę tantum aiunt, Domine hîc de vita agitur eius quem vnicè diligis, ac ſummo amore cõplecteris: nihil addunt amplius, nihil poſtulant aut decernunt aliud: ſciunt Deum nouiſſe omnia, ac ſemper nobis quę neceſſaria ſunt abundè & libenter elargiri. Demetrij Phalerei Dictum.

Plato, eumque ſecutus D. Thomas tradunt, Lacedæmonios nihil aliud à Dijs poſtulare ſolitos, quàm vt quæ vtilia reip. viderentur, darent, cætera Deorum arbitrio relinquendo. Idipſum hoc loco in orandis & ſorores hæ præſtitiſſe videntur, dicentes: *Ecce quem amas infirmatur*: Conſuetudo Lacedęmoniorum diis.

Quid dicitis piæ ſorores? ſi frater veſter à Deo diligitur, quomodo morbo diuexatur? quis credat Deum tribulationibus & calamitatibus probare eos, quos habet chariſsimos: Mouit hanc olim quæſtionem fortiſsimus ille populi Iſraëlitici dux Gedeon; cum enim ab Angelo ſalutaretur: *Dominus tecum virorum fortiſſime*. ſtatim hanc ei quæſtionem propoſuit: *Si Dominus nobiſcum, quomodo tanta mala patimur?* Idem inter Iob, eiusq; amicos olim diſceptatum fuit, qui aſſerebant iuſtis nullas à Deo calamitates & afflictiones immitti poſſe. Quin & Sampſonis vxor Dalila de mariti in ſeſe affectu expoſtulans, ait: *Quomodo dicis quòd amas me, cùm animus tuus non ſit mecum*. Idem omninò hæ ſorores, licet rectè, innuere voluiſſe videtur, *Ecce quem amas, infirmatur*: quaſi dicere voluiſſent, Quomodo re erga fratrem noſtrum affici dicis, Domine, eiuſque commodis ſtudere, cùm tam graui eum morbo cruciari patiaris! æger enim decumbit, & vſque ad mortem decumbit. Iud. 6. Iud. 16.

Sapienter, meo quidem iudicio ô Martha, tuque ô Magda-

Dilectos suos vt plurimum Deus calamitatiuus visitat.

ô Magdalena, locutæ estis, ac benè fundata vestra est oratio: solet enim Deus quos diligit, castigare, eosque plus cæteris, tribulationibus & afflictionibus premere: ita namq; Deus cum dilectis suis agit, vt Angelus olim cum Iacob Patriarcha: cùm enim Angelus integra nocte cum eo luctatus fuisset, abiens eũ in femoris neruo percussit, qui deinde emarcuit, mox benedictionem suum ei elargitus. Deus quoque post diuturnam amicitiam & vsum, amicos tandem castigat, tribulationumque ictum ijs infligens, in mundi prosperitate eos claudos reddit; sed inde euocatos benedictionibus cumulare consueuit.

Gen. 32.

Allegoria.

Quod olim Deus cum Hebræis in captiuitate Aegyptia detentis, & eadem iam iam liberandis; id plerumque cum amicis, electis, & prædestinatis agere consueuit, quos è mundi captiuitate educere conatur: diabolus illis, loco Pharaonis est; mundus, Aegypti; caro, carceris; tentationes, afflictionum; & vt eos inde eripiat, per rubrum tribulationum mare eos educit.

Cælum igitur in caput iustorum aduersitates & afflictiones effundit, vt eos è mundo educat; quibus si carerent, longiorem in eo moram traherent. Augustinus Israëlitas admiratus, cur in Aegyptum, in qua tot laboribus & afflictionibus olim tam diu exerciti erant, reuerti maluerint, quàm in deserto Angelorum esca enutriri, exclamat: *Quid fecissent; si omnia prospera illis fuissent in Aegypto, cùm etiam ita flagellati in eam media via redire vellent.* Ita quoque mihi dicere liceat Augustine, Quid non mundi amatores facerent, quis eos educere posset, si læta semper aura afflaret, cùm vix tot pressi calamitatibus, tot ærumnis grauati, inde queant educi?

Exod. 3. 6. 7. & 14.

Mone-

Monebant olim Angeli Loth, vt sese Sodoma eriperet, quæ iam iam igne consumenda, ac fulmine sulphureoque imbre esset euertenda; & tamen benè monentibus credere nolens, violenter quodammodo eiectus est, *Cōēgerunt eum exire*: quis igitur eum educere potuisset, si Angeli omnia læta, & vrbis prosperitatem denuntiassent. Sic tribulationum multitudo, cogit te mundi Sodoma exire, ô homo, vt te à diuinæ iustitię fulmine tuearis, quis alioquin te eripiat? si omnia tibi ad votum fluerent & ad voluntatem omnia cederent, quis te respicere ac retrogredi cogeret? Gen. 26.

Quamdiu Laban benignum se ac mitem Iacobo demonstrabat, nunquam ille de eo relinquendo cogitabat; sed statim vt frontem nubilam ac rugosam, supercilia erecta, oculos liuidos, totumque vultum ei subiratum ostendit, domum paternam cogitauit, ac de reditu in patriam agere cœpit, subirati hominis vultum sustinere detrectans. Idipsum & hominibus huius mundi accidit: quamdiu enim vetus ille idololatra Laban, mūdus, inquam, benignè arridet & fauet, quamdiu filias suas, id est, voluptates, in matrimonium se datutum spondet, quamdiu omnia ad votum fluunt; de eo relinquendo ne minimum cogitant: de cælo, vbi illorum patria est, ne minima mentio est. Sed statim vt eum propiùs intuentur, ac vultum eius in diuersa mutatum agnoscunt, benignitatemque illam in crudelitatem conuersam, prospera in aduersa, affectus in persecutiones, & plurimas tribulationes, ingruere; tum demum de reditu in patriam cogitare incipiunt, tum illis cælum in mentem venit, ac sese de mundo proripere gestiunt. Gen. 11. Quamdiu mundus arridet, nulla de eo deserendo est mētio.

Tradunt rerum naturalium scriptores, Draconem dextra manu captum, sequi nolle, ac refractarium Cōceptus egregij.

rium esse, sed sinistra apprehensum, ducentem sequi: huic similes esse censeo mundanos; in prosperitate enim, quam per manum dextram intelligimus, superbiunt, ac cælo eos ad se trahere conãti & vocitanti resistunt; sed cùm tristior fortuna acciderit, & angustiæ animi ingruunt, statim vocanti obsequuntur. Huc respexisse visus est Dauid, cum ait: *Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis*: ac si diceret: Si infirmitates & afflictiones Domine, quæ per sinistram significantur homines deijciunt ac prosternunt; prosperitates sanè, quæ interdum accidunt, decem millia fundunt, decem millia profligant. Vnde euidenter apparet Domine, nihil à te electis tuis melius aut salutarius quam afflictiones dari posse, vti Lazaro amico tuo integerrimo quemque ita diligebas, etiam immisisti.

Psal. 90.

Iam ad reliquum historiæ progrediamur. Christus igitur de Lazari infirmitate factus certior, in Iudæã properat, cui sorores dolore ac tristitia confectæ mortemque fratris deplorantes obuiam procedunt. Progreditur primo Martha, & his Dominum verbis compellauit: *Domine si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus.* Vbinam hæsisti Domine, cur tam procul à domo nostra abfuisti; te, cùm maximè necesse foret, caruimus: tristem ecce casum Domine, quem sine lachrymis explicare nequeo, fratrem nostrum Lazarum abstulit atra dies, & funere mersit acerbo: Lazarus esse desijt, qui totus erat tuus, quemque vnicè diligebas. Iam quatriduo sepultus est; ô amaram & lugubrem mortem, sanè si hic adfuisses, tristis ille casus nunquam accidisset.

Illinc verò Magdalena confecta tristitia, ac vocem intercludentibus lachrymis se ad Domini pe-

des

des prosternit, quodque lingua proferre nequit, lachrymis euincere se posse sperat. Quî fieri dicam Magdalena, vt toties Domini pedibus aduoluaris? Luc. 5. Meminerat, Auditores, hic sese resurrectionẽ animæ impetrasse, ideo fratris sui resurrectionem ibidem sese impetraturam sperat. Meminerat Sunamitidem ad Prophetæ olim pedes prostratam, filio vitam obtinuisse, se verò ad pedes Iesu Christi prostratam, vitam chariſſimi fratris obtinere posse. 4. Reg. 4. Didicerat quippè è Psalmis Dauidicis *Adoremus & procidamus ante Deum, ploremus coram Domino.* Psal. 94.

Redemptor verò noster vndique sese impetitum precibus, & obsecratione ardenti pressum videns, hinc scilicet Marthę lamentis & Mariæ lachrymis, illinc verò Lazari amore ad sepulchrum accidit, & nos simul ad alterum concionis membrum, in quo vbi Lazarum fœtentem, grandi coopertũ marmore, pedes manusque vinctum, reperit (quem ante octiduum sospitem, integrum, valentem, & incolumẽ vederat) lachrymas præingẽti animi affectu tenere non potuit, *sed lachrymatus est Iesus.* Domine Iesu Christe quid ploras? vnde hæ lachrymæ? anne forsitan quod diffidas Lazarum ad vitam redire posse? an verè quod eum defunctũ videas? Nequaquam Domine, nequaquam; non illa lachrymarum tuarum causa. scio namque te vno verbulo vniuersam hanc mundi machinã è nihilo produxisse & longè tibi facilius esse mortis portas reserare miseroque Lazaro vitam reddere. 1. Reg. 5.

Noui ad hæc, Domine, & docuit me Anna prophetissa, te illum esse *qui deducis ad inferos, & reducis.* Vnde igitur hic lachymarũ imber? quæ tantorũ suspiriorũ clamorumque causæ? Vnica peccati in quo peccator tam securus agit, consideratio, hos gemitus, hęc suspiria, singultus hos, & lacrymas ciet

cuius

que facili negotio ad vitam reuocatur; ita quoque vtraque illa peccata facilè à Deo remittuntur. At per Lazarum, qui iam quatriduanus est, qui iam in tumulo fœtens iacet, & in cui⁹ resuscitatione Dominus ita sudat, peccatum opere ipso completum, quod iã inueteratum, iam in sepulchro prauę consuetudinis conditum est, designatur. Hem quanta in huiusmodi resurrectione difficultas! Hic opus, hic labor est, hic necesse est Iesum lachrymari, & imo de pectore trahere singultus, altaq; voce inclamare. *Lazare veni foras.*

Certissimum deinde est, omnia facillimè peccata remitti, præter id quod iam consuetudine inoleuit, inualuit, animoq; iam vsu ipso insitum quodammodo est, & in tumulo diuturnæ consuetudinis cõditum, quod difficile admodũ eluitur. Hinc duæ illæ sorores fratrem iam abhinc quatriduo in sepulchro positum, ac semiputridum ad vitam reuocari posse nunquam credere potuerunt. Duo quoq; illi viatores, qui in Emaus proficiscebãtur, videntes iam tres dies effluxisse, ex quo Dominus in sepulchro conditus erat, omnem spem eum rediuiuum viuendi amiserant. Tres etiam illæ Mariæ nunquam eum visuras sese putabunt, aut eum munumento exire posse, nisi ingens ille lapis primùm ab ostio monumenti esset reuolutus: Hinc dixêre in inuicem: *Quis reuoluet nobis lapidem?* His omnib. edocemur, quàm difficilè resurrectio spiritualis, peccatoris scilicet, cuius ingens prauę cõsuetudinis saxum incumbit, vel qui iam non dicam triduo, sed triennio in peccatorum tumulo iacet, iustificatio contingat. Difficilis tua resuscitatio fuit quatriduane Lazare, ac multò sanè difficilior tua peccator quatriennio mortue, tua inquam iustificatio,

Inueteratã iam vsque peccatum difficulter admodum remittitur.

Allegoria. *Luc. 21.*

Marc. 16.

Ingens profectò miraculum fuit, post triduum Ionam de profundo pelagi emergentem, ac de vētre ceti prodeuntem intueri. At longè maius miraculum est post triennium, peccatorem offirmatū, & obstinatum, à centro inferni prodeūtem, videre, & eum è peccati ventre per cetum designati prodire, & ad solem gratiæ reuerti.

Ion. 2.

Christus tempore passionis Patrem tertiò orauit antequam discipulos sopore grauatos excitare potuerit. O peccatores, qui in peccatis vestris sepulti iacetis, quoties vos cælestis ille spiritꝰ visitet necesse est; quot ille vobis inspirationes debet ingerere, quot miraculis opꝰ est anteq̄ resipiscatis? Et sanè secundū Arist. cōsuetudo est altera natura,

Quam licèt expellas furca, tamen vsque recurret.

vt ait Horat. *Nunquid* enim *Aethiops poterit mutare pellem suam, & pardus varietates suas?* dicit Propheta. Quin potiùs, ô vates ais; Nunquid potest peccator vsu cōsuetudineq̄ inueteratum aliquod peccatū eluere? Verè igitur difficilè fuit Lazarum ad vitam reuocare.

Hier. 13.

Mirum est, inquit Chrys. quantum in vtramque partē possit cōsuetudo: filij Israel licet suauissimo manna in deserto pascerentur, semper tamē ad allia & cepas Aegyptias aspirarunt, quoniam illis in Aegypto assueuerant. Referunt Platonem Philosophum, licet vnū nec plures in mundo Deos esse crederet, sciretq̄; reliquos, innumeros Deos statuēdo, turpiter labi, nunquam publicis conuentib. in quibꝰ Deorum illorum festa & solemnitates agebantur, abstinuisse, sed ijs semper quoniā ita assueuerat, interfuisse. Tradit etiam Plutarchus magnū Macedonū regem Alexād. vniuersum licet orbem sub imperiū redegerat, nunquā tamē consuetudinem, aut prauos, quos à Leonida magistro imbiberat,

Libr. 3. de pœniten.

Magna vis consuetudinis.

fat,mores,deponere & exuere potuiſſe.Sed videte præter hæc omnia Lazarũ quatriduo tantùm mortuum,ad vitam non niſi magno labore poſſe reuocari,& non niſi clamante & lachrymãte Chriſto.

Et *infremuit, & clamauit voce magna*. Nonne ſufficiebat Domine fleuiſſe,opuſne adhæc erat vt infremeres,& voce magna clamares?Audire mihi vocem videor reſpondentem,vt hinc infelix peccator diſcas quã difficili negotio è peccatis reſuſciteris,id eſt quã difficulter reſipiſcas. Solet Leo vt naturaliũ rerũ ſcriptores tradunt, catulos quos mortuos parit,rugitu ad vitam reuocare.Hic portò Leonẽ de tribu Iuda audias frequentem & rugientem & clamore valido reboantem, vt catulo ſuo Lazaro mortuo,vitam reſtituat.

Duo conceptus à natura producti: *Richard. de S. Victor. in Apocal.*

Referunt ijdem ceruas fœtus ſuos non niſi cęlo tonante edere;hic verò terra & ſepulchrum inſtar ceruę ad vocis Chriſti tonitrũ Lazarum è vẽtre rediuiuum proferunt,ſolemq; faciũt intueri.Huc reſpexit nimirum Apoſtolus cùm ait:*Cum clamore valido & lachrymis offerens exauditus eſt pro ſua reuerentia, & conſummatus factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſa ſalutis æternæ.* *Luc. 19.*

Alius conceptus à natura petitus.

At ô dulciſſime Ieſu,equidem oculos lachrymis ſuffuſus,ad lachrymas tuas venio, tecũ ploro plorãs Heraclite; reuocant enim mihi illæ in memoriam,quod Solinus ſcribit,eſſe ſcilicet fontem,extinctas qui faces reaccendat.Oculos tuos, Domine,tales eſſe fontes,cur nõ liceat dicere,quę aquis ſuis,lachrymis nimirũ, facib. extinctis amiſſum lumen reddant;excitant enim mortuos, & Lazarũ hodie ad vitã reuocabunt.Heu! quã frequenter te lacrymantẽ benigniſſime redẽptor intueor: neq; enim hic primũ eſt quòd fleueris.Vidi namq; te alias ſuper ciuitatem Ieruſalem,eius excidiũ præ-

Chriſtus ſæpius fleuit, *Heb. 5.*

ſagiendo fleuiſſe. Vidi te ab hinc duobus annis in deſerto quadraginta diebus ac noctibus quotidiè lachrymas fundentem. O igitur verè ſanctas ac diuinas lachrymas, magni reuera amoris characteres! Id namq; hinc Iudæi colligunt dicentes; *Ecce quomodo diligebat eum?* Dicitis quidem, Philoſophi, voces ſigna eſſe conceptuum; ego verò lachrymas argumentum eſſe amoris: Vnde Tullius: *Fideles teſtes amoris cordis lachrymæ ſunt.*

Matt. 4.

De amicitia.

An te igitur Lazare, vos inquam peccatores, lachrymæ illę, fremitus illi ac clamores non excitabunt? *Lazare veni foras.* Quid? ô peccator, in Sodomam ſulphureos imbres ac fulgura Deus eiaculatur, grandinem in Aegyptios emittit, in babylonios fulmina euibrat, ſuper te verò non niſi lachrymatur. O ingens amoris ſignum! deplorat exitium ac perditionem, animæq; tuę ruinam Deus, tu verò ne minimam lachrymulam emittes? *Veni foras.* Reſpice obſecro miſerum hũc Lazarum, in eumq; oculos conijce, & cogita animam tuam, cùm in peccato agit, deteriori in loco verſari. Heu miſer peccator, ſi calamitates ſi miſerias, in quas peccatum te conijcit, perſpiceres, non ſufficerent tibi credo lachrymæ, ad calamitatem deplorandam. Omnium enim quæ hactenus collegiſti meritorũ iacturam pateris, omnemq; priorem iuſtitiam amittis, omnes merces ſpirituales vnico momento in mare deijcis. Vnde Ezechiel: *Omnes iuſtitiæ eius non recordabuntur amplius.* Omnium quoque gratiarum donorumque cæleſtium influxus euanuit, quin & Deum ipſum perdidiſti. An non ſanguineis, ſi fieri poſſet, lachrymis hæc ruina, vaſtitas hæc & excidium deplorandum foret? an non hi: dicere liceat? *Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie: vbi eſt Deus tuus.*

Ezech 18.

Pſal. 41.

tuus? ſurge igitur Lazare, *Veni foras*, exi ſepulchro, egredere è putredine & vermibus, rumpe nexus ac vincula, & dicito cum Dauide iam ab adulterij morte ſuſcitato: *Dirupiſti vincula mea, tibi ſacrifi-* *Pſal. 115.*
cabo hoſtiam laudis.

Eia igitur Domine miſeras animas noſtras in peccatis iam ſepultas, iam fœtentes, iamque putridas & conſumptas exſuſcita: *Putruerunt* *Pſal. 37.*
enim & corruptæ ſunt circatrices meæ à facie inſipientiæ meæ, neq; enim illæ abhinc quatriduo ſepultæ ſunt, ſed tot menſes, totq; anni elapſi ſunt, ex quo in peccatorum ſuorum ſepulchro lateãt & putreſcant. Earum imaginem in Lazaro, Domine, expreſſam video: ijs namq; ſepulchri loco, peccatũ eſt; ſaxi, pertinacia & offirmatio; prauaq; conſuetudo, loco vinculorum. Accede igitur tu Thaumaturge, miraculorum patrator, ac miſeros hoſce Lazaros exſuſcita. Duæ ecce ſorores eius, Eccleſia triumphans & militans, te obſecrãt & orant quàm poſſunt maximè, huius quippè typũ gerit Martha, illius verò Magdalena. Aperias igitur Domine hęc ſepulchra, reuolue ingẽtia hæc ſaxa, diſſolue vincula captiuitatis noſtræ: cumq; nos in plenam libertatem reſtitueris, vitamq; gratia tua reddideris *tibi ſacrificabo hoſtiam laudis*: corpora quidem, *Pſal. 115.*
quæ hoc in mundo obſequium exhibeant; animas verò, quæ te in altero laudent
& glorificent,
Amen.

SABBATO POST DOMINICAM IV. QVADRAGESIMÆ.

Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris. Ioan.

FIGVRA.

Malach. 4. PROMISIT olim Deus virtute omnipotens, tempore æternus, essentia incomprehensibilis, & omnibus in rebus infinitus, emissurum sese aliquando solem iustitiæ, qui in terris illuceret, mundum illuminaret, & tenebras ab vno mũdi cardine ad alterum vsq; dispelleret. Cùm oculos in hodiernum Euangelium conijcio, lucidum illũ solem mihi videor intueri, qui splendore suo omnia colluſtret, hominesq; lumine suo feriat. Ne longis autẽ vos morer ambagibus, sol hic Christus Dominus est; ille, inquam sol, quem Prophetæ olim præsignarunt, ipse lumen est, quod in Euangelio hodierno splendet, ac de se ipso testatur: *Ego sum lux mundi*, sol scilicet, qui totum orbem radiis illuminat, lumen quod tenebras dispellit, nubes ac nubila fugat. O verè diuinum solem, ô lucem radiantem! Porrò vt solem hunc hodie cernere, ac radios eius perspicere possimus, Spiritum paraclitum imploremus, ac Virginem Deiparam salutemus, vt ita in vtriusq; lumine ad optatum portum pertingere feliciter valeamus.

AVE MARIA.

SVMMVS ille Philosophus Anaxagoras, cùm lumen ac pulchritudinem solis attentiùs perpenderet, eiusq; proprietates propiùs consideraret, tantam in eo mirabilium segetẽ reperit, vt dicere ausus

ausus fuerit: non alia eum de causa à Deo creatum esse, aut in sublimi loco collocatum, quam vt eius pulchritudinem contemplando, homines in admirationem & stuporem raperentur. Longiùs quoq; progressi sunt Persæ, qui Soli diuinos honores cõtulerunt, atq; instar numinis alicuius eum coluêre. At relicto hoc inani cultu & idololatrico, audiamus quid de eius splendore dicat Sapiẽs: *Dulce lumen & delectabile est oculis videre solem*. Hinc pius ille senex Tobias, oculorũ lumine iam amisso, quo solis lumen intuebatur, lachrymans ac gemẽs dicere consueuerat: *Quale mihi gaudium erit, qui in tenebris sedeo & lumen cæli non video.*

Anaxag. Apoph.

Herod. li. 2. & 3.

Eccl. 11.

Tob. 5.

Poëtarum quoque Deus Homerus, cùm lumen amisisset, toties sortem & calamitatem suam & cęcitatem deplorans exclamat.

Ἥλιε σὺ δ' ὃς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις.

Iliad.

O lumen quod cuncta audis atq; omnia lustras, quis mihi te casus eripuit, vt tuum ego splendorem radiosq; cernere nequeam. Sed mirum non est, si omnes semper tanti solẽ fecerint, cùm reuera mirabilis sit. Magnitudine namq; terram superat, cẽtum scilicet & sexaginta sex partibus; lumine suo ac radijs omnium oculos ferit: virtute verò sua, ac potestate quid non facit? omnia profert ac producit; ac veluti prima & vniuersalis causa, vna cum secundis in familia mundi omnia nutrit ac fouet. Vnico quoq; momento radios ab Oriente in Occidentem, inq; quatuor orbis partes immittit: omnia lumine suo infernè & supernè illustrat, perq; medium planetarum, non secus ac rex inter principes & magnates suos obambulat.

Omnes mundi incolæ solem media anni parte vident.

Admirabile sanè esse videtur, vt omnes quotquot sub cælo sunt nationes, in horizonte suo media anni parte, solem conspiciant. Qui namque sub

linea æquinoctiali agunt, dies ſemper duodecim horarum habent, ac totidem horarum noctes, vt Peruani, Aethiopes, ac Molucarum incolæ: qui verò ſub polis degunt; ſub Antarctico nimirum verſus Meridiē. & ſub Arctico Septentrionē verſus; annum habent vnius diei, & vnius noctis (ſex enim menſibus ſolem continuum habent, nullum interruptum noctibus) at qui intra polos habitant, in tropico ſcilicet Cancri & Capricorni annos habent diebus ac noctibus viciſſim intermixtos, eoſque longiores aut breuiores, prout magis ad polorum extremitates deuergunt. O igitur ſidus verè admirabile!

Anni vnius diei & noctis.

Hoc autem etiam diſpiciēdum eſt: quòd quamuis per cæruleos illos campos, ocyor ventis & Euro diſcurrat? annos tamen & dies, & horas faciat ęquales; & ad eius cursū ęquabiliter ſemper fluentem omnia horologia & horarum indicia dirigantur. Nullus igitur miretur, ſi Philo Iudæus, & Dionyſius Areopagita ſolem imaginem Dei appellarint: & ipſe Dominus ſeſe hodie luci comparārit, dicens: *Ego ſum lux mundi, qui ſequitur me, non ambulat in tenebris.* De luce hac hodierna concione primò loquemur, deinde de eius ꝓprietatib.

Li. de diuin. nomin. 14.

Principiò igitur tanta inter Deum & ſolem, tāta inter diuinitatem ac lucem cōmunio & ſimilitudo eſt, vt omnia penè illius opera per ſolem ac lumē deſignentur. Modò enim ſacra ſcriptura illū nobis lumine veſtitū depingit, & imprimis Pſalmographus: *Amictꝰ lumine ſicut veſtimento*; modò in luce, velut Regē in palatio habitantem: ita eum namq; deſcribit S. Paulus, *lucem habitat inacceſſibilem*: modò Patrem & Filium de lumine; *lumen de lumine*, ait Synodus Nicæna. modò lux hominū abſolutè dicitur; vnde Ioannes, *Erat lux vera, quæ illu*

Pſal. 103.

1. Tim. 6.

illuminat omnem hominem venientem in hũc mundum: Deniq; pius ille ſenex Simeon eũ lumen gentium appellare non dubitauit, *Lumen ad reuelationem gentiũ*. Vos igitur terreni ac terrenorũ amantes ſuſtollite nõnihil palpebras, aperite oculos, eosq; in altum erigite: Deus quippè, vt poeta canit: *Ioan. 1.* *Luc. 2.*

Os homini ſublime dedit, cœlumq; tueri
Iußit, & erectos ad ſidera tollere vultus. *Ouid. 3. Metam.*

Suſtollite caſſidis veſtræ bucculam, ac defixis obtutibus cœleſtem hunc ſolem contemplamini: ac videbitis, quanta eius cum diuinitate ſit affinitas & ſimilitudo. Sol ſolis nomine nuncupatur, quòd ſolus ſit, nihilque ei par in mũdo reperiatur: ita quoque vnus ſolùm in rerum natura eſt Deus, neue plures vno eſſe poſſunt. Sol quaſi ſolus Dictus.

Non poſſum quin hic referam, quod de Alexandro Macedonum rege referunt hiſtorici. Hic cùm ambitione, imperijque propagandi deſiderio flagrans, alios Reges & Monarchas regnis exueret, & imprimis potentem illum Perſarum Regem Darium in extremas anguſtias conijceret, ipſe autem Darius, legatis ad eum miſsis, pacem poſtularet, ac dimidiam regni partem ei offerret, ſuperbè reſpondit dicens: Nõ poteſt mundus duos ſoles, nec duos regnum reges ſuſtinere: ac proinde Darius vel totum Alexandro cederet, vel armis impediret ne ipſe inuaderet, idem mihi de Deo dicere liceat, non poſſe ſcilicet in mundi regno duos Deos ſubſiſtere. Alexander Magnus dicebat: non mundũ duos ſoles, nec duos regnũ reges habere poſſe.

Sol deinde præterquàm quòd vnus ſit, ſolus quoque eſſentiâ ſuâ lucidus eſt & ſplendens: cætera namq; ſidera & planetę, de lumine eius participãt. Negare quippè non poſſes Phębe, quin à fratre tuo Phębo ſplendorem mutueris: ſatis enim id euidẽs eſt, quando deliquium pateris. Sublime hoc & cœ- Inſignis cõceptus.

Exod. 3. leſte eſt: quod ipſum tamen de Deo etiam dicere poſſumus. Solus enim Deus eſt ex ſe ipſo ſolus, &
1. Cor. 4. eſſe ſuum habet ex eſſentia: vnde *Ego ſum qui ſum*, dixit olim Moyſi, cæteræ verò creaturæ eſſe ſuum non niſi ab eius eſſentia mutuantur. *Quid enim ha-*
Pſalm. 94. *bes*, inquit Paulus *quod nõ accepiſti? ipſe fecit nos & nõ ipſi nos*, ait Pſal. Ipſe namq; ſubſtantia eſt per ſe ſubſiſtens: creaturæ autem tantùm ſunt accidens, quarum eſſe eſt ineſſe, vt Chriſtiani Philoſophi loquuntur. Verè igitur te ô homo cum cornicula illa Aeſopica furtiuis ornata coloribus, comparabo: ſi enim plumæ & ornatus tibi auferentur, nudus planè & inops appareres: cũ omne tuum eſſe,

Sol nunquã mutatur. vita, perfectionesq; non niſi mutuò ſumptæ ſint. Accedit adhæc, quòd ſol, licet quotidiè mirabili quodam motu ab oriente vſq; in Occidentẽ ſine vlla mutatione ſui aut loci feratur, mille tamen in hoc inferiori mũdo herbarũ, fructuũ, arborũ, metallorũ, animaliumq; genera producat ac gignat ipſe tamen, quod ſanè mirandũ eſt, in ſeſe nunquam mutetur aut innouetur, omnia quãuis innouet & immutet. Eadẽ penitus de ſũmo illo Deo dicenda & credenda ſunt: qui cũ ab omni æternitate in immenſis eſſentiæ ſuæ finibus voluatur, in ſupernaturali tamen illo creationis motu, infinitas creaturas produxit ac protulit, quãuis eaſdẽ gignendo nullã omninò ſui mutationẽ ſubierit, aut alius eſſentiæ eſſe reperit, hoc namq; de creaturis poti⁹ dicendũ eſt, quæ variæ & mutabiles ſũt, ac mille conuerſio-
Pſalm. 101. nes patiũtur. Intellexit hoc Dauid rex, dũ ait: *Mutabis eos & mutabũtur, tu autẽ idẽ ipſe es & anni tui nõ deficiẽt.* Deus igitur immutabilis eſt, omniumq; rerum produxio nullã in eo mutationẽ cauſatur.

Simile. Quemadmodum enim fax in medio atrij alicui⁹ accenſa, luminis nullam iacturam patitur, aut minuitur,

nuitur, mille aliæ licet candelæ accendantur: quin & aperta est, de cuius lumine nulle adhuc aliæ accēdātur, ex quo nulla ei mutatio aut alteratio potest accidere. Ita Deus infinita quædā fax est, ab omni æternitate in magna essentiæ suæ aula accensa, quæ tot creaturas velut parua quędam luminaria de lumine suo accēdit eisdē essent ç suæ lumē largè impertiens, nihil vt tamen ei de suo decedat: quin & mille alios mundos de nouo accēdere paratus est, infinitam essentiam nihil omninò in eo minuendo, aut aliquam ei mutationem afferendo. Hoc cū verbis Euangelicis optimè conuenit. *Ego sum lux mūdi*: quasi diceret, Ego sum lucida illa fax, quæ toti mundo esse suum, & simul lumen contuli, nullam inde mutationem passus: qui & paratus sum nouos mundos creādo accēdere, si, vti possū, ita & vellē.

Alius adhuc conceptus.

Huc accedit solem infinitè calidum esse, virtute & eminenter tantū, vt docti loquuntur, cursu celerrimum, influxu mirabilem, & potētem. Omnia autem hæc quā perfectissimè in Deo reperire est; ardet namque amore, & in cursu operationum suarum celerrimus est. An non enim magnum celeritatis indicium est, creaturas à nō esse ad esse reuocare, inter quæ infinita distantia est? an non euidēs celeritatis argumentum, peccatorem vno momēto à peccato ad gratiā, eum iustificando, de morte ad vitam, à tartaro ad cælum traducere? proh quāta distantia! *Nescit enim tarda molimina Spiritus sancti gratia.* Gratiarum quoq; suarum influxu mirabilis est & potens.

Diuersi solis aspectus.

Sol deinde sese non imutando aspectum sæpè mutat, modò enim nebulis coopertus ac nubilus apparet, modò deliquiū patiens, modò rutilans ac micans, aliquandò verò rubicundus. Heu! an non Christus Dominus noster, verus Deus & verus homo,

has

has omnes formas induit? Nubibus eum oppletum ac nebulis coopertum vidimus, cùm homo factus humanitatis noſtræ nebulis amictus eſt: eclipſin paſſ⁹ eſt, in arbore crucis moriẽs: poſt reſurrectionẽ verò totus ſplendidus, lucidus & glorioſus viſus eſt: in fine verò ſæculi ira excandeſcentem, & furoris flammis exæſtuantem videbimus: ſed tunc *Domine, ne in furore tuo arguas me*; tunc quæſo, tu *Pſalm. 6.* ô ſol meus, lumine me tuo illuſtra, lux mea illumina, radijſq; miſericordiæ tũc me irradia. Quid ad hæc ais Chriſtiane? an nõ hodierna igitur die meritò ſeſe Dominus lucem mundi appellare potuit dicens? *Ego ſum lux mundi.* Quantæ verò enę giæ quantiq; roboris hæc verba ſint, paucis aperiam. vnumquodq; verbum myſterio ſcatet, ſingulę ſyllabæ emphaſim habent. Primò namque eo quod ait *Ego ſum lux*, denotare vult, ſe ſolum eſſe & vnicũ qui lucem mundo afferat, quiq; tenebras noctis illius originalis diſſipet & diſpellat: ac nullum vnquam hominem aut Angelum, aut creaturam aliquam hæc omnia præſtare potuiſſe. Et quemadmodum omnia quæ in firmamento ſunt ſidera, omni quod edunt lumine, ne minimum diem poſſent inducere ac perpetua, niſi ſol exoriretur, futura eſſet nox ac meræ tenebræ: ſic & hic Chriſtus de ſe vult innuere, quaſi diceret: Infirma ſcilicet omnis creaturarum virtus & energia erat, ô homines, quę vobis lucem aut diem afferret, niſi eam ipſe attuliſſẽ, inq; perpetuis tenebris ſine me procul dubiò vixiſſetis: ego namque ſum ſolus mundi lux. Non ait *Ego ſum ſol*, ſed *lux*, vt oſtẽdat ſeſe procedere: nam quemadmodum omnis luminis initium & origo eſt ſol, qui à nullo oritur, ſed à quo omnis lux & lumen oritur: ita quoque Pater æternus veluti ſol quidam gloriæ eſt, principiũ diuinitatis, ſed principium

cipiũ principij expers, à nullo alio principio procedens, à quo tamen, vt à vero ſole, Verbum illud æternum veluti lumen quoddam, procedit. Aperi nobis obſecro Dauid, ænigma illud, *Ex vtero ante Luciferum genui te*, Tu porrò Athanaſi apertiùs *Lumen de lumine, Deum verum de Deo vero*: perindeac ſi diceret lumen de ſole. *Pſalm. 109.*

Adhæc ait *lux*, & non *ſol*, quòd ſol nunquam orbem egrediatur, ſed ad nos huc infernè radios ſuos dirigat, vt naturam rerum inferiorum cuſtodiat, inq; ſuo eſſe & vigore perpetuo conſeruet. Ad eundem etiam modum Pater ille immenſus & æternus, nunquam ſphæra diuinitatis egrediens, filium ſuum in hunc mundum velut lumen quoddam deſtinauit, ac nobiſcum verſari voluit, de quo canitur: *Oriens ex alto illuminare his qui in tenebris & in vmbra mortis ſedent:* ad naturæ ſcilicet humanæ conſeruationem. *Lu. 1.*

Addit deinde *lux mundi*, non dicit *lux cœli* aut *inferni*, ſed *mundi* ſolummodò. In cœlo namque ipſe ſol lucet & ſplendet, in mundo verò lumen eius & radij ſolummodò conſpiciuntur & ſentiuntur: apud inferos autem nec ſol, nec lumen reperitur. Vt autem minutiùs hoc adhuc declaremus: inſinuare videtur, ſeſe non eſſe lucem dæmonum in infernalibus abyſſis commorantium, aut Angelorum cæleſtia habitacula incolentium, nec propter eos ſeſe huc deſcendiſſe, ſed primò & per ſe propter veros illos mundi incolas, homines inquam. Audite Ioannem hinc dicentem, *Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Quis etiam ſcit, an non per tò *mundi* homo ipſe deſignatus ſit, qui toties apud veteres microcoſmus fuit appellatus: & an non per hæc verba, *Ego ſum lux mundi*, dicere voluerit? Ego ſum lux & *Ioan. 1.*

facula

facula in magna mundi huius machina accensa, ac animalia, elementa, plantas, rupes, & omnia quæ hoc orbe continentur, recreanda & illustranda, sed solum ad hominem, paruum illum, in vasto hoc mundo, mundum, illuminandum.

Verùm propriùs ad solem accedamus, & maiora sanè in eo miracula diliteſcentia contemplabimur. Quàm igitur meritò te lumen mundi appellare potuisti Domine; nam quemadmodum lumen à sole progignitur, sol vero & lumen caloré producunt, ita quoq; tu à magno illo sole Patre scilicet genitus es, à te vero & Patre simul Spiritus sanctus procedit. Sol igitur ad viuũ sanctissimæ Trinitatis mysterium repræsentat. Ac veluti tres in sole proprietates reperire est, calorem scilicet, lumen, & ipsam solis substantiam: quæ nempè fœcũditate sua lumen producit, quæ duo coniuncta iterùm calorem gignunt. Ad eundem quoq; modum tres in Sanctissima Trinitate personæ sunt, Pater nimirum, qui de suæ fœcunditate memoriæ, Verbũ generat, à quibus deinde simul iunctis vnum principium spirabile constituentibus, procedit Spiritus sanctus. Hoc ipso olim exemplo & similitudine hoc in mysterio declarando vsus est Iustinus Martyr. Nam veluti lumen non aliundè quàm à sole procedit, ac progenitori suo ætate par est: ita quoque Verbum illud æternum, non aliundè quàm à Patre, idque per generationem procedit, ac Patri tempore & annis æqualis est, eiusdem cum illo ætatis, qua simul ab omni æternitate extiterunt. Ipsi quoque veteris Ecclesiæ Patres, vt sacratissimum hoc mysterium aduersus Arianos asserrent, Filijque æternitatem declararent, hoc ipsum exemplũ adhibuerunt.

Sol repreſẽtat nobis SS. Trinitatis myſterium.

In op. de Trinitate.

Adhæc verbum illud *lux* Latinè, Græcè φῶς, & Hebraicè

Digitized by Google

Hebraicè יהוה non niſi tribus radicalibus literis conſtat. Anne vobis hoc myſterio vacare videtur? minimè gentium. Per hoc enim perſonarum trinitas in naturarum vnitate denotatur. Deinde voces illę *lux* & *ſol* monoſyllabæ ſunt, licet tribus conſtent litteris, ad demonſtrandum in ſanctiſſima Trinitate non niſi vnicam eſſentiam eſſe, licet tres diuerſæ perſonæ. Teſtatur hoc Ioannes Apoſtolus: *Tres ſunt qui teſtimonium dant in cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus ſanctus & hi tres vnum ſunt.* Tres ſcilicet quoad perſonas, & vnum, eſſentiam reſpiciendo. 1. Ioan. 5.

Triangulũ iſoſcelon SS. Trinitatem denotat.

Suggerit nobis veſter, ô Mathematici, Euclydes, inſignem hic cõceptum, cùm de trigono loquitur, quod iſoſceſcelon vocat, ꝙ tria habet latera æqualia, & eandem baſim. Simile huic trigono dicere poſſumus SS. Trinitatis myſterium, tria namq; latera æqualia continet, & eandem baſin tres nimirum perſonas, diuinitate, maieſtate, æternitate, omnibuſq; attributis & proprietatibus æquales, & eandem baſim: cum eadem omnium ſit eſſentia. O ter beatã ac verè glorioſam Trinitatẽ! Tu ſcilicet es magnum illud lumen, lumen tribus diſtinctum luminaribus, tribus inquã perſonis, quod in creatione redemptioneque apparuiſti, & iterũ extremo iudicij die apparebis. Quamuis enim ſolus ipſe Pater in Filij ſui generatiõe apparuerit & fulſerit, ac Pater & Filius in productione & ſpiratiõe Spiritus ſancti, in creatione tamẽ mũdi, alijsq; operibꝰ ad extra, oẽs ſeſe Trinitatis pſonæ mirabili quodã modo oſtenderũt: opera namq; trinitatis ad extra ſunt indiuiſa, vt Theologi loquũtur. Dicendum igitur eſt, licet ſanctiſ. Trinitatis perſonæ inter ſe eædem ſint, operaque earum communia: ſæpè tamen earum ſingulas ſingularia quædam exercuiſſe

& lu-

& lucem demonſtraſſe ſingularem. Pater enim oſtendit ſe lucem eſſe, & luce delectari ac ſplendere, cùm in monte Sinai legis tabulas Moſi traderet: itemq; in rubo ardenti, & incombuſto: quin & iuſtitiam ſuam aduerſus Gomorrhæos & Sodomitas non niſi per ignem oſtendit. Meritò igitur te quoq; ô Pater æterne, lumẽ mundi vocitare potes, ac tu ô ſanctiſsimè ſpiritus. An nõ enim eum vidimus in linguis igneis ſuper Apoſtolos deſcendentẽ? ipſe nempè Lampas eſt per gratiam accenſa, ſeptem diſtincta luminaribus, ſeptem, inquã, donis. At Chriſto Domino imprimis ac præ cæteris conuenit dicere *Ego ſum lux mundi*: ſolus namque ipſe vt lumen procedit de lumine, ac verus Deus de Deo vero: ipſe eſt, de quo Pſalmiſta: *Illuxerunt coruſcationes tuæ orbi terræ*: quoniam ipſe eſt de quo Iſaias vaticinans dixit: *Populus qui habitabat in tenebris, vidit lucem magnam, & ſedentibus in regione vmbræ mortis lux orta eſt illis.* Denique quoniam ipſe eſt, qui ſe hodie lucem mundi appellat.

Exod. 15. *Exod.* 3. *Gen.* 19. *Pſalm.* 78. *Iſai.* 9.

Deſcribitur in Exodo ingens candelabrum aureum, quod in medio tabernaculi collocandum erat, in quo ſeptem accenſa erant luminaria. Candelabrum hoc aureum Chriſtus Dominus fuit, in monte Caluariç, in mũdi meditullio poſitũ, quinque luminaribus, quinq; ſcilicet patentibus vulneribus inſigne. Vel candelabrũ fuit in medio Eccleſiæ poſitum, in quo ſeptem lampades, ſeptem nimirum Sacramenta, collocata fuêre, quæ omnem quẽ habent ſplendorem à Paſſione Domini mutuãtur. Quî id fieri poſsit, norunt Doctores. Quoties verò candelabrum hoc accenſum fuit? quoties lumen hoc refulſit? In primis ipſo naſcente, montana Iudææ vndiq; lumine & claritate collucent, vt ipſos paſtorum oculos etiam media nocte ſplendor eius obfuſcarit,

Exod. 25.

obfuſcarit. *Claritas Dei circumfulſit illos.* Quas illud ſcintillas in Oriẽte immittit? videas namq; ſtellas velut in aciem prodeuntes, inſtar facum, Principes illos Nabathæos, vique ad præſepium Bethlemiticum conducere: *ſtella antecedebat eos.* *Luc. 2.* *Matt. 2.* *Matt. 17.*

Aſt in monte Thabor pleniſsimè reluxit, quando nimirum Apoſtolorum oculi nimio eius fulgore præſtinguebantur. Deinde quantum lumen per vniuerſam Palæſtinam per ipſa miracula edidit? quàm magnum ſplendorẽ in Reſurrectione, Aſcẽſione, & Spiritus Paracliti miſsione? Quis igitur adeò ſtipes & obtuſæ mentis erit, qui tot lumina cũ videat, Chriſtum lucem eſſe neget? ſi enim Tobiæ mater filium abſentem, lumen oculorum ſuorum appellare non dubitauerit: quanto maiori nos ratione de redemptore noſtro id dicere poterimus qui verum oculorum noſtrorum lumen eſt? Ipſe nãq; lux eſt, de qua Dauid vates: *Vanũ eſt vobis ante lucem ſurgere.* Si enim verbũ illud Patris in noſtro horizonte exortum non fuiſſet, nunquã è peccati ſtrato ſurgere potuiſſemus. Vanum erat, ô munde, de redemptione cogitare, niſi oriens illa lux affulſiſſet. Fatemur igitur omnes, Domino, ac libenter concedimus. verè te lucem mundi extitiſſe, qui cæcis viſum, mortuis vitæ vſum reddideris: tu ſcilicet es qui inſtar luminis ſplẽdidiſsimi 33. ãnorum ſpatio in mundo effulſiſti, quod cum in crucis arbore extinctum fuiſſet, tenebræ factæ ſũt ſuper vniuerſam terram. Te igitur ſemper Angelum illum Raphaelem eſſe dicam, qui felle & paſsionis tuæ amaritudine miſerum mortale genus, per cæcum Tobiam deſignatum, cœlum feciſti intueri, eiq́ue oculos reddidiſti. *Matt. 27.*

Gratiæ cõparatur lux.

Satis de luce, iam proprietates eius examinemus, eiuſq́ue effecta declaremus. rem nobis Philoſophi

declarate,dicite,obſecro,quænam lucis ſit proprietas,& eã vobis cũ Ieſu Chriſti gratia optimè coincidere oſtẽdemus. Lux ſ. vnico momẽto producitur,ita & gratia (iuſtificatio namq; fit in inſtanti:)producit illa calorem, hęc verò feruorẽ & ardorẽ Spiritus:illa gemmas & metalla generat, hęc virtutes & merita,illa deniq; maris fluxũ & refluxũ cauſatur, hęc autẽ attritionem & cõtritionẽ in anima gignit. Vlterius progrediamur: lux tenebras diſpellit: Chriſtus verò ſumma illa lux tenebras mũdi ac peccati originalis,venialis & actualis,fugat. Vix enim exortus fuit ille ſol,quin ſtatim Ethnici idololatriã, Iudæi cęremonias, Gẽtes ſuas ineptias reliquerint. Vnde in Euangelio Dominus adiungit:*Qui ſequitur me non ambulat in tenebris.*

Et ſanè quicunq; Ieſum eiuſq; doctrinam ſequitur,nõ verſatur in tenebris,nõ errat. Tu verò Mahumetane in tenebris ambulas,quia Ieſum non ſequeris:in tenebris ambulas Iudæe,ac recta ad inferos properas, quòd Ieſu Chriſti veri Meſſiæ veſtigijs non inſiſtis:tu quoq; in tenebris ambulas hæretice per tot errorum ſalebras, conuitiorumque ambages, quoniam Dei Eccleſiam ignoras, *Surge illuminare* Caluiniſta,*quia venit lumen tuũ*: lumẽ, inquã,quod mentẽ illuminet,eiq; quidquid credẽdũ eſt ſuggerat,quod voluntatem illuſtret,ei quidquid faciẽdũ eſt inſpiret:lumẽ quod omnib.reb.oculum det,ac veros colores detegat. Quid? Chriſt⁹ vix in mũdũ venit,quin oculos hominũ quãprimũ aperiat,vt præclaros illos verosq; cęli colores, æternæ ſcilicet beatitudinis, gaudijq; cæleſtis,ac ſimul adulterinos illos ac fucatos rerũ humanarũ diſpiciant: detegit ille & ad oculũ demõſtrat mũdũ nõ niſi iridem eſſe,cuius oẽs colores adulterini ſũt:inſtar Naaman eſſe,diuitis quidẽ & opibus effulgen-

Iſai.60.

Lux illa mundi vanitatem detegit

Dan.1.

4.Reg.5.

fulgentis ſed lepra maculati: eiuſque voluptatem ac delicias inſtar ſtatuæ Nabuchodonoſoris, cuius quidem caput aureum, pedes verò lutei.

Lux Chriſti mundi vanitatem detegit.

Detexit illa, ſtatim vt exorta eſt, mundum non niſi punctum quoddam eſſe: & veram nobis Philoſophiam cælo proferens, omnes quantitates dimẽſionum eius nos edocuit. Quantitatem ſ. eius cõtinuã omneſq; mundi dignitates è rebus indiuiduis, atomisque è nihilo, meriſq, ineptijs, inanijsq; eſſe compoſitas: de quibus dicitur, *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas*. Deinde oẽs eius lineas, ſuperficies, ac longitudinem dignitatũ, muniorũ, honorũ, graduumq; non niſi punctis cõſtare, ac cõtinuum punctum eſſe: omne quoq; vitæ noſtræ tempus ac ſpacium non niſi momentis innixum ac momẽto citiùs præteruolare: omnes etiam motus ambitionis, tranſitionis ex gradu in gradum, ac progreſſuum ad ſublimiora, non niſi ex mutatis componi. Oſtendit lux illa ô mulieres, omnem pulchritudinem corporis, venuſtatẽq; inſtar floris emarceſcere, ipſas diuitias inanes eſſe ac futiles, nullãq; prorſus felicitatẽ afferre, corpus nõ niſi putredinẽ eſſe, & omnia quę in mundo ſunt non niſi cinerem, & è cinere cõpoſita, inq; cinerẽ redigẽda. Nolite igitur ãplius ô mũdani inſtar noctuarũ tenebras diligere eaſq; conſectari, ſed generoſũ aquilarũ genus imitãdo, obtutũ in ſolem hũc defigite, ad eiusq; lumẽ accedite. Iã ſatis ſupq; in tenebris vixiſtis, ô peccatores, iã tempus eſt vt è peccati vos caligine, pripiatis, ad lucẽ accedite, dies illuceſcit, lumẽ effulget, venite, appropinquate ac videte quomodo per deſerta Palæſtinæ luceat ac ſplẽdeat, *Erat lucerna ardẽs & lucẽs*. Accurrite vt eã in crucis cãdelabro accẽsã videatis, in quo poſita erat, toti vt mũdo illuceſceret: hæc nẽpè illa lucerna eſt de qua in Euãg. *Ecclеſ. 1.*

Ioan. 5.

Exod. 3. leſte eſt: quod ipſum tamen de Deo etiam dicere poſſumus. Solus enim Deus eſt ex ſe ipſo ſolus, &
1. Cor. 4. eſſe ſuum habet ex eſſentia: vnde *Ego ſum qui ſum*, dixit olim Moyſi, cæteræ verò creaturæ eſſe ſuum non niſi ab eius eſſentia mutuantur. *Quid enim ha-*
Pſalm. 94. *bes*, inquit Paulus *quod nõ accepiſti? ipſe fecit nos & nõ ipſi nos*, ait Pſal. ipſe namq; ſubſtantia eſt per ſe ſubſiſtens: creaturæ autem tantùm ſunt accidens, quarum eſſe eſt ineſſe, vt Chriſtiani Philoſophi loquuntur. Verè igitur te ô homo cum cornicula illa Aeſopica furtiuis ornata coloribus, comparabo: ſi enim plumæ & ornatus tibi auferentur, nudus planè & inops appareres: cũ omne tuum eſſe,
Sol nunquã mutatur. vita, perfectionesq; non niſi mutuò ſumptæ ſint.

Accedit adhæc, quòd ſol, licet quotidiè mirabili quodam motu ab oriente vſq; in Occidentẽ ſine vlla mutatione ſui aut loci feratur, mille tamen in hoc inferiori mũdo herbarũ, fructuũ, arborũ, metallorũ, animaliumq; genera producat ac gignat ipſe tamen, quod ſanè mirandũ eſt, in ſeſe nunquam mutetur aut innouetur, omnia quãuis innouet & immutet. Eadẽ penitus de ſũmo illo Deo dicenda & credenda ſunt: qui cũ ab omni æternitate in immenſis eſſentiæ ſuæ finibus voluatur, in ſupernaturali tamen illo creationis motu, infinitas creaturas produxit ac protulit, quãuis eaſdẽ gignendo nullã omninò ſui mutationẽ ſubierit, aut alius eſſentiæ eſſe meperit, hoc namq; de creaturis poti⁹ dicendũ eſt, quæ variæ & mutabiles ſũt, ac mille conuerſio-
Pſalm. 101. nes patiũtur. Intellexit hoc Dauid rex, dũ ait: *Mutabis eos & mutabũtur, tu autẽ idẽ ipſe es & anni tui nõ deficiẽt.* Deus igitur immutabilis eſt, omniumq; rerum produxio nullã in eo mutationẽ cauſatur.

Similo. Quemadmodum enim fax in medio atrij alicui⁹ accenſa, luminis nullam iacturam patitur, aut minuitur,

nuitur, mille aliæ licet candelæ accendantur: quin & aperta est, de cuius lumine mille adhuc aliæ accẽdãtur, ex quo nulla ei mutatio aut alteratio potest accidere. Ita Deus infinita quædã fax est, ab omni æternitate in magna essentiæ suæ aula accensa, quæ tot creaturas velut parua quędam luminaria de lumine suo accẽdit eisdẽ essent ę suæ lumẽ largè impertiens, nihil vt tamen ei de suo decedat: quin & mille alios mundos de nouo accẽdere paratus est, infinitam essentiam nihil omninò in eo minuendo, aut aliquam ei mutationem afferendo. Hoc cũ verbis Euangelicis optimè conuenit. *Ego sum lux mũdi*: quasi diceret, Ego sum lucida illa fax, quæ toti mundo esse suum, & simul lumen contuli, nullam inde mutationem passus: qui & paratus sum nouos mundos creãdo accẽdere, si, vti possũ, ita & vellẽ.

Huc accedit solem infinitè calidum esse, virtute & eminenter tantũ vt docti loquuntur, cursu celerrimum, influxu mirabilem, & potẽtem. Omnia autem hæc quã perfectissimè in Deo reperire est; ardet namque amore, & in cursu operationum suarum celerrimus est. An non enim magnum celeritatis indicium est, creaturas à nõ esse ad esse reuocare, inter quæ infinita distantia est? an non euidẽs celeritatis argumentum, peccatorem vno momẽto à peccato ad gratiã, eum iustificando, de morte ad vitam, à tartaro ad cælum traducere? proh quãta distantia! *Nescit enim tarda molimina Spiritus sancti gratia.* Gratiarum quoq; suarum influxu mirabilis est & potens. Alius adhuc conceptus.

Sol deinde sese non imumtando aspectum sæpè mutat, modò enim nebulis coopertus ac nubilus apparet, modò deliquiũ patiens, modò rutilans ac micans, aliquandò verò rubicundus. Heu! an non Christ⁹ Dominus noster, verus De⁹ & verus homo, Diuersi solis aspectus.

has omnes formas induit? Nubibus eum oppletum ac nebulis coopertum vidimus, cùm homo factus humanitatis noſtræ nebulis amictus eſt: eclipſin paſſ⁹ eſt, in arbore crucis moriẽs: poſt reſurrectionẽ verò totus ſplendidus, lucidus & glorioſus viſus eſt: in fine verò ſæculi ira excandeſcentem, & furoris flammis exæſtuantem videbimus: ſed tunc *Domine, ne in furore tuo arguas me*; tunc quæſo, tu ô ſol meus, lumine me tuo illuſtra, lux mea illumina, radijſq; miſericordiæ tũc me irradia. Quid ad hæc ais Chriſtiane? an nõ hodierna igitur die meritò ſeſe Dominus lucem mundi appellare potuit dicens? *Ego ſum lux mundi.* Quantæ verò ene giæ quantiq; robo[illegible] hæc verba ſint, paucis aperiam. vnumquodq; verbum myſterio ſcatet, ſingulę ſyllabæ emphaſim habent. Primò namque eo quod ait *Ego ſum lux*, denotare vult, ſe ſolum eſſe & vnicũ qui lucem mundo afferat, quiq; tenebras noctis illius originalis diſſipet & diſpellat: ac nullum vnquam hominem aut Angelum, aut creaturam aliquam hæc omnia præſtare potuiſſe. Et quemadmodum omnia quæ in firmamento ſunt ſidera, omni quod edunt lumine, ne minimum diem poſſent inducere ac perpetua, niſi ſol exoriretur, futura eſſet nox ac meræ tenebræ: ſic & hic Chriſtus de ſe vult innuere, quaſi diceret: Infirma ſcilicet omnis creaturarum virtus & energia erat, ô homines, quę vobis lucem aut diem afferret, niſi eam ipſe attuliſſẽ, inq; perpetuis tenebris ſine me procul dubiò vixiſſetis: ego namque ſum ſolus mundi lux. Non ait *Ego ſum ſol*, ſed *lux*, vt oſtẽdat ſeſe procedere: nam quemadmodum omnis luminis initium & origo eſt ſol, qui à nullo oritur, ſed à quo omnis lux & lumen oritur: ita quoque Pater æternus veluti ſol quidam gloriæ eſt, principiũ diuinitatis, ſed principium

Pſalm. 6.

cipiũ principij expers, à nullo alio principio procedens, à quo tamen, vt à vero ſole, Verbum illud æternum veluti lumen quoddam, procedit. Aperi nobis obſecro Dauid, ænigma illud, *Ex vtero ante Luciferum genui te*, Tu porrò Athanaſi apertiùs *Lumen de lumine, Deum verum de Deo vero*: perindeac ſi diceret lumen de ſole. *Pſalm. 109.*

Adhæc ait *lux*, & non *ſol*, quòd ſol nunquam orbem egrediatur, ſed ad nos huc infernè radios ſuos dirigat, vt naturam rerum inferiorum cuſtodiat, inq; ſuo eſſe & vigore perpetuo conſeruet. Ad eundem etiam modum Pater ille immenſus & æternus, nunquam ſphæra diuinitatis egrediens, filium ſuum in hunc mundum velut lumen quoddam deſtinauit, ac nobiſcum verſari voluit, de quo canitur: *Oriens ex alto illuminare his qui in tenebris & in vmbra mortis ſedent:* ad naturæ ſcilicet humanæ conſeruationem. *Lu. 1.*

Addit deinde *lux mundi*, non dicit *lux cœli* aut *inferni*, ſed *mundi* ſolummodò. In cœlo namque ipſe ſol lucet & ſplendet, in mundo verò lumen eius & radij ſolummodò conſpiciuntur & ſentiuntur: apud inferos autem nec ſol, nec lumen reperitur. Vt autem minutiùs hoc adhuc declaremus: inſinuare videtur, ſeſe non eſſe lucem dæmonum in infernalibus abyſſis commorantium, aut Angelorum cæleſtia habitacula incolentium, nec propter eos ſeſe huc deſcendiſſe, ſed primò & per ſe propter veros illos mundi incolas, homines inquam. Audite Ioannem hinc dicentem, *Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Quis etiam ſcit, an non per tò *mundi* homo ipſe deſignatus ſit, qui toties apud veteres microcoſmus fuit appellatus: & an non per hæc verba, *Ego ſum lux mundi*, dicere voluerit? Ego ſum lux & *Ioan. 1.*

facula in magna mundi huius machina accensa, : l
animalia, elementa, plantas, rupes, & omnia qu :
hoc orbe continentur, recreanda & illustranda, s 1
solum ad hominem, paruum illum, in vasto hc :
mundo, mundum, illuminandum.

Verùm propriùs ad solem accedamus, & maic -
ra sanè in eo miracula diliteſcentia contemplab -
mur. Quàm igitur meritò te lumen mundi appel -
lare potuisti Domine; nam quemadmodum lum ẽ
à sole progignitur, sol vero & lumen caloré pro -
ducunt, ita quoq; tu à magno illo sole Patre scil -
cet genitus es, à te vero & Patre simul Spiritus sa -
ctus procedit. Sol igitur ad viuũ sanctissimæ Tr -
nitatis mysterium repræsentat. Ac veluti tres i i
sole proprietates reperire est, calorem scilicet, lu -
men, & ipsam solis substantiam: quæ nempè fœcũ -
ditate sua lumen producit, quæ duo coniuncta ite -
rùm calorem gignunt. Ad eundem quoq; modum
tres in Sanctissima Trinitate personæ sunt, Pater
nimirum, qui de suæ fœcunditate memoriæ, Verbũ
generat, à quibus deinde simul iunctis vnum prin -
cipium spirabile constituentibus, procedit Spiri -
tus sanctus. Hoc ipso olim exemplo & similitudine
hoc in mysterio declarando vsus est Iustinus Mar -
tyr. Nam veluti lumen non aliundè quàm à sole
procedit, ac progenitori suo ætate par est: ita quo -
que Verbum illud æternum, non aliundè quàm à
Patre, idque per generationem procedit, ac Patri
tempore & annis æqualis est, eiusdem cum illo æ -
tatis, qua simul ab omni æternitate extiterunt. Ipsi
quoque veteris Ecclesiæ Patres, vt sacratissimum
hoc mysterium aduersus Arianos asserrent, Filij -
que æternitatem declararent, hoc ipsum exemplũ
adhibuerunt.

Sol repreſẽtat nobis SS, Trinitatis myſterium.

In op. de Trinitate.

Adhæc verbum illud *lux* Latinè, Græcè φῶς, &
Hebraicè

Hebraicè יהוה non niſi tribus radicalibus literis conſtat. Anne vobis hoc myſterio vacare videtur? minimè gentium. Per hoc enim perſonarum trinitas in naturarum vnitate denotatur. Deinde voces illę *lux* & *ſol* monoſyllabæ ſunt, licet tribus conſtent litteris, ad demonſtrandum in ſanctiſſima Trinitate non niſi vnicam eſſentiam eſſe, licet tres diuerſæ perſonæ. Teſtatur hoc Ioannes Apoſtolus: *Tres ſunt qui teſtimonium dant in cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus ſanctus & hi tres vnum ſunt.* Tres ſcilicet quoad perſonas, & vnum, eſſentiam reſpiciendo. 1. Ioan. 5.

Triangulū iſoſcelon SS. Trinitatem denotat.

Suggerit nobis veſter, ô Mathematici, Euclydes, inſignem hic cōceptum, cum de trigono loquitur, quod iſoſceſcelon vocat, q̄ tria habet latera æqualia, & eandem baſim. Simile huic trigono dicere poſſumus SS. Trinitatis myſterium, tria namq; latera æqualia continet, & eandem baſin tres nimirum perſonas, diuinitate, maieſtate, æternitate, omnibuſq; attributis & proprietatibus æquales, & eandem baſim: cum eadem omnium ſit eſſentia. O ter beatā ac verè glorioſam Trinitatē! Tu ſcilicet es magnum illud lumen, lumen tribus diſtinctum luminaribus, tribus inquā perſonis, quod in creatione redemptioneq̄ue apparuiſti, & iterū extremo iudicij die apparebis. Quamuis enim ſolus ipſe Pater in Filij ſui generatiōe apparuerit & fulſerit, ac Pater & Filius in productione & ſpiratiōe Spiritus ſancti, in creatione tamē mūdi, alijsq; operib⁹ ad extra, oēs ſeſe Trinitatis p̄ſonæ mirabili quodā modo oſtenderūt: opera namq; trinitatis ad extra ſunt indiuiſa, vt Theologi loquūtur. Dicendum igitur eſt, licet ſanctiſ. Trinitatis perſonæ inter ſe eædem ſint, operaq̄ue earum communia: ſæpè tamen earum ſingulas ſingularia quædam exercuiſſe

& lu-

& lucem demonſtraſſe ſingularem. Pater enim oſtendit ſe lucem eſſe, & luce delectari ac ſplendore, cùm in monte Sinai legis tabulas Moſi traderet, itemq; in rubo ardenti, & incombuſto: quin & iuſtitiam ſuam aduerſus Gomorrhæos & Sodomitas, non niſi per ignem oſtendit. Meritò igitur te quoq; ô Pater æterne, lumẽ mundi vocitare potes, ac tu ô ſanctiſsimè ſpiritus. An nõ enim eum vidimus in linguis igneis ſuper Apoſtolos deſcendentẽ? ipſe nempè Lampas eſt per gratiam accenſa, ſeptem diſtincta luminaribus, ſeptem, inquã, donis. At Chriſto Domino imprimis ac præ cæteris conuenit dicere *Ego ſum lux mundi*: ſolus namque ipſe vt lumen procedit de lumine, ac verus Deus de Deo vero: ipſe eſt, de quo Pſalmiſta: *Illuxerunt coruſcationes tuæ orbi terræ*: quoniam ipſe eſt de quo Iſaias vaticinans dixit: *Populus qui habitabat in tenebris, vidit lucem magnam, & ſedentibus in regione vmbræ mortis lux orta eſt illis.* Denique quoniam ipſe eſt, qui ſe hodie lucem mundi appellat.

Exod. 15.
Exod. 3.
Gen. 19.
Pſalm. 78.
Iſai. 9.

Deſcribitur in Exodo ingens candelabrum aureum, quod in medio tabernaculi collocandum erat, in quo ſeptem accenſa erant luminaria. Candelabrum hoc aureum Chriſtus Dominus fuit, in monte Caluariç, in mũdi meditullio poſitũ, quinque luminaribus, quinq; ſcilicet patentibus vulneribus inſigne. Vel candelabrũ fuit in medio Eccleſiæ poſitum, in quo ſeptem lampades, ſeptem nimirum Sacramenta, collocata fuêre, quæ omnem quẽ habent ſplendorem à Paſſione Domini mutuãtur. Quî id fieri poſsit, norunt Doctores. Quoties verò candelabrum hoc accenſum fuit? quoties lumen hoc refulſit? In primis ipſo naſcente, montana Iudææ vndiq; lumine & claritate collucent, vt ipſos paſtorum oculos etiam media nocte ſplendor eius obfuſcarit,

Exod. 25.

obfuſcarit. *Claritas Dei circumfulſit illos.* Quas illud ſcintillas in Oriẽte immittit? videas namq; ſtellas velut in aciem prodeuntes, inſtar facum, Principes illos Nabathæos, vique ad præſepium Bethlemiticum conducere: *ſtella antecedat eos.* *Luc.2.* *Matt.2.* *Matt.17.*

Aſt in monte Thabor pleniſsimè reluxit, quando nimirum Apoſtolorum oculi nimio eius fulgore præſtinguebantur. Deinde quantum lumen per vniuerſam Palæſtinam per ipſa miracula edidit? quàm magnum ſplendorẽ in Reſurrectione, Aſcẽſione, & Spiritus Paracliti miſsione? Quis igitur adeò ſtipes & obtuſæ mentis erit, qui tot lumina cũ videat, Chriſtum lucem eſſe neget? ſi enim Tobiæ mater filium abſentem, lumen oculorum ſuorum appellare non dubitauerit: quanto maiori nos ratione de redemptore noſtro id dicere poterimus qui verum oculorum noſtrorum lumen eſt? Ipſe nãq; lux eſt, de qua Dauid vates: *Vanũ eſt vobis ante lucem ſurgere.* Si enim verbũ illud Patris in noſtro horizonte exortum non fuiſſet, nunquã è peccati ſtrato ſurgere potuiſſemus. Vanum erat, ô munde, de redemptione cogitare, niſi oriens illa lux affulſiſſet. Fatemur igitur omnes, Domino, ac libenter concedimus. verè te lucem mundi extitiſſe, qui cæcis viſum, mortuis vitæ vſum reddideris: tu ſcilicet es qui inſtar luminis ſplẽdidiſsimi 33. ãnorum ſpatio in mundo effulſiſti, quod cum in crucis arbore extinctum fuiſſet, tenebræ factæ ſũt ſuper vniuerſam terram. Te igitur ſemper Angelum illum Raphaelem eſſe dicam, qui felle & paſsionis tuæ amaritudine miſerum mortale genus, per cæcum Tobiam deſignatum, cœlum feciſti intueri, eiq́ue oculos reddidiſti. *Matt.27.*

Gratiæ cõparatur lux.

Satis de luce, iam proprietates eius examinemus, eiuſq́ue effecta declaremus. rem nobis Philoſophi

fulgentis ſed lepra maculati: eiuſque voluptatem ac delicias inſtar ſtatuæ Nabuchodonoſoris, cuius quidem caput aureum, pedes verò lutei.

Detexit illa, ſtatim vt exorta eſt, mundum non niſi punctum quoddam eſſe: & veram nobis Philoſophiam cælo proferens, omnes quantitates dimẽſionum eius nos edocuit. Quantitatem ſ. eius cõtinuã omneſq; mundi dignitates è rebus indiuiduis, atomisque è nihilo, meriſq, ineptijs, inanijsq; eſſe compoſitas: de quibus dicitur, *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas*. Deinde oẽs eius lineas, ſuperficies, ac longitudinem dignitatũ, muniorũ, honorũ, graduumq; non niſi punctis cõſtare, ac cõtinuum punctum eſſe: omne quoq; vitæ noſtræ tempus ac ſpacium non niſi momentis innixum ac momẽto citiùs præteruolare: omnes etiam motus ambitionis, tranſitionis ex gradu in gradum, ac progreſſuum ad ſublimiora, non niſi ex mutatis componi. Oſtendit lux illa ô mulieres, omnem pulchritudinem corporis, venuſtatẽq; inſtar floris emarceſcere, ipſas diuitias inanes eſſe ac futiles, nullãq; prorſus fęlicitatẽ afferre, corpus nõ niſi putredinẽ eſſe, & omnia quę in mundo ſunt non niſi cinerem, & è cinere cõpoſita, inq; cinerẽ redigẽda. Nolite igitur ãplius ô mũdani inſtar noctuarũ tenebras diligere eaſq; conſectari, ſed generoſũ aquilarũ genus imitãdo, obtutũ in ſolem hũc defigite, ad eiusq; lumẽ accedite. Iã ſatis ſupq; in tenebris vixiſtis, ô peccatores, iã tempus eſt vt è peccati vos caligine, pripiatis, ad lucẽ accedite, dies illuceſcit, lumẽ effulget, venite, appropinquate ac videte quomodo per deſerta Palæſtinæ luceat ac ſplẽdeat, *Erat lucerna ardẽs & lucẽs*. Accurrite vt eã in crucis cãdelabro accẽsã videatis, in quo poſita erat, toti vt mũdo illuceſceret: hæc nẽpè illa lucerna eſt de qua in Euãg.

Lux Chriſti mundi vanitatem detegit.

Eccleſ. 1.

Ioan. 5.

Luc.11. *Accendit lucernam, & in abſcondito ponit, neque ſub modio, ſed ſuper candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumen videant.* Vix namq; eam intuebimini peccatores, quin ſtatim vobis peccati grauitatem detectura ſit, cuius coloris ſit cuiusq; malitiæ, cùm nimirum Chriſto Domino tot hoc pœnarum ſupplicíorumq; cauſa extiterit, vt eum cruci affixerit, mori coegerit, vſque ad inferos deduxerit: & cum Pater æternus tanta ſeueritate idipſum puniat, adusque mortẽ in proprium Filium animaduertẽdo, & ęterna inferorum ſupplicia ob idipsũ damnatis infligẽdo. Videbitis confeſtim quãta eius ſit grauitas, cùm diluuij aquæ id nequiuerint ſubmergere, nec Sodomiticus ignis exuere, nec peſtis Dauidis extinguere, ſed vnigeniti Dei Filij ſanguine ad id ſuffocandum & extinguendum opus fuerit.

peccati grauitas.

Gen.7. Gen.19. 2.Reg.4.

O ingentem peccati grauitatem & peruerſitatẽ ſingularẽ! tene viuere omnibus omninò hominibus nequidquam indignantibus? fierinè poteſt toti te mundo interitum afferre, ac totum mundum tibi ne minimum quid nocere poſſe? non enim ipſe qui omnia cõſumit ignis, nõ qui omnia corrumpit aer, non quæ omnia abſumit aqua, non quæ omnia in putredinẽ redigit terra, te aut conſumere, aut corrumpere, aut abſumere, aut in putredinem redigere poſsũt. Tu igitur fera illa & exotica Salamãdra es, quã nec elementaris, nec materialis ignis poteſt deuorare. Tu es Iebuſæus ille idololatra, quẽ Iſraelitæ terra promiſsionis nunquam exigere potuerunt. O igitur portenſum ac terribile monſtrum, omni feritatis ac crudelitatis genere notum, quod à tantis annorum millibus in vaſta mũdi huius ſolitudine commoraris, quod Patriarchæ nunquam expellere, nec Prophetæ intercipere, nec Reges concludere, nec totus deniq; orbis trucidare potuêre

Peccati grãuitas & malitia.

Peccatum Salamãdre eſt.

Digitized by Google

tuêre: sed vnicus Christi sanguis requirebatur, vt idipsum cruci affigeretur. O verè infœlix peccatũ! tu iam à sex annorũ millibus viuis, vitæ tamen expers: tu es magnus ille prædo ac pirata, qui iã à tãto tempore mundi huius mare, latrocinijs & direptionibus infestum reddis: tu es verus ille incantator & maleficus, qui tot Angelorum hominumque millia incantasti ac maleficijs tuis perdidisti: tu es crudelis ille sicarius iam ab ipso mundi exordio tot homicidijs, cædibus, stragibus, parricidijs, aliisq; feritatis generibus nobilis.

Quanto odio Deus peccatum prosequatur.

Sed inceptam materiã prosequamur: videbitis, Auditores, ad candelabri huius lucem, quãto odio Deus peccatũ prosequatur. Magnũ quidẽ & graue odiũ fuit, quo impius ille tyrannus Herodes Iesum paruulũ prosecutus est, quãdo nimirũ, vt de eo vindictã sumeret, ac necẽ ei inferret, omnes paruulos qui erant in Bethlehẽ & omnib. finibus eius, à bimatu & infra occidit. At longè grauiùs odium est, quo Deus peccatũ prosequitur: cũ ad eius memoriã abolendam, vindictamq; de iniuria sibi in paradiso irrogata sumendã, vnigenitum Filiũ mortẽ subire coegerit, innoxiũ, nullius culpæ reũ, quiq; Patrem nunquã in minimo offenderat. *Odisti*, etenim Domine, *omnes qui operantur iniquitatẽ*. Ingens quidẽ & mortale odiũ fuit impiæ illius Herodiadis aduersus Ioannẽ Baptistã, quæ vt eum è medio tolleret, dimidiã regni Herodis partem repudiauit. At maius longè fuit odiũ Dei aduersus peccatũ, qui vt idipsũ morte deleret, proprio filio non pepercit, eumq; in fami morte in ligno crucis exstinxit. Toties mecũ tacitus inueteratum illud odium Amani aduersus Mardochæũ demiratus sum, qui decẽ talentorum millia regio inferre voluit erario modò miseri Mardochæi capite potiri liceret. Quid igi-

Psalm. 9.

Marc. 7.

Esth. 8.

tur Patrem æternũ miramur, vt peccatum inimiciſſimum ſuum deletum videret,& extinctũ, Filium cruci & morti tradidiſſe? Atque hoc eſt nimirum; quod lux illa nobis aperit, ac videndum præbet: eam igitur ſequamur. Floris quoddã genus eſt, Heliotropium vocãt, qui ſemper ad ſolem vergat, vt in quamcunq; partem ſol ſeſe flexerit, eodem & flos ille ſe conuertat. Hunc igitur floré imitemur, ac ſẽper ad ſolem hunc animas noſtras dirigamus, ne vnquam in tenebris ambulemus.

Atque hoc ex verbis ſequentibus intelligitur, *Qui ſequitur me non ambulat in tenebris.* Equidem ſum lumen, fax ac Pharos mundi, atque omnes qui me ſequuntur, in tenebris ambulare non poſſunt: vacillare nequeũt, ſecurè & cõfidenter procedũt, Magnum quidem diuini fauoris fuit indicium, cũ Deus Hæbræos in deſerto, in nube ignis per diem; necubi errarent, aut de via deflecterent, deducebat. At multò maius amoris & fauoris eſſe mihi videtur indicium, hunc ipſum Deum, ſed naturę noſtræ nebula tectum, velut ignem in nube latitantem, ne in deſerto & mundi huius ſolitudine erremus, nobis lucem afferre, nobiſque inſtar facis accenſæ prælucere. An errem ex ipſis Euangelij verbis diiudicare poteſtis: *Qui ſequitur me non ambulat in tenebris.*

Exod. 13.

Gen 1.

Magnum quoque & notabile beneficium Dei in ipſa mundi creatione extitit, cùm in totius mundi vſum duo magna luminaria conſtituit, luminare ſcilicet maius vt præeſſet diei, & luminare minus vt præeſſet nocti. Longè verò maior & eminentior gratia eſſe videtur, cùm in opere redemptionis, quod priori dignitate & præſtantia non cedit, eum ipſum Deum ad parui mundi, hominis ſcilicet, conductum, duo alia luminaria cernimus pro-

produxiſſe,prioribus illis non inferiora; gloriosam nimirum matrem lunam,de qua dicitur, *pulchra vt luna, electa vt ſol.* Chriſtum verò, vt ſolem lumine pleniſsimum: qui de ſe ipſo ait: *Ego ſum lux mundi,* & vtrumque quidem, vt tenebras diſpellat, *Qui ſequitur me non ambulat in tenebris.* Anne percipis & intelligis anima,vim efficaciamque horum verborum myſterijs ſcatentium? Docent illa, non in tenebris ambulandum eſſe, ſed Redemptorem ſequendum, idque ea ratione, qua ille in Euãgelio iubet: *Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipsum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Chriſti veſtigijs inſiſtere, illum ſequi eſt,tribulationum crucem humeris ſuſtinere, voluntatem propriam abnegare, omnem mundi vanitatem & ſæculi deliramenta relinquere, eumq; ad montem vſque Caluariæ,& mortem ſequi: hæc namque vnica eſt,anima mea, in tenebras non incidendi,& noctis fugiendæ ratio. *Cant.8.* *Luc.9.*

Hîc veſtram ô mundani infœlicitãtem agnoſco, & in tenebris palpitantes video: Chriſtum enim qui Sol eſt,cum fugitis, oculoſque luci occluditis, mundum ac tenebrarum principẽ Sathanam dum ſequimini,perpetuis vos in tenebris verſari, nullumque lumen intueri neceſſe eſt: cœli quippè aſpectus vobis ereptus eſt, ac proinde in peccatis volutamini,ex ijs in abyſſos infernales detrudẽdi.

Siniſtri ominis & infauſti angurij apud veteres erant bubo,noctua,& veſpertilio,aliæq; aues,quę lumen ſolis & diẽ exoſæ noctu ſolẽt volitare,quas & ideò Deus lege ſua vt immũdas repudiat. Ita & de vobis ominari licet ô miſeri,qui ſolis radios euitatis,ac tenebras ſectamini,adeò vt hinc euidens reprobationis argumẽtũ colligi queat,ac de futura dãnatione veſtra quodãmodo liceat præſagire. *Leu.11.*

Quare agite infelices & noctiuagæ aues, prodite è cauernis veſtris, relinquite tenebras, diem amate, lumen hoc cœleſte ſequamini.

Tu porrò lumen æternum, quod à ſummo illo iuſtitię ſole exoreris, iucundũ Angelorum hominumq; lumen, vnicum oculorum noſtrorũ lumen, quod olim mundi tenebras effugaſti, quod cœcorũ oculos aperuiſti, quod ipſis mortuis vitam reſtituiſti: mentem obſecro noſtram illuſtra, vt nimirum tuæ merita gloriæ, beatitudinis æternę pretium, & angelorum ſocietatem aliquando cęliq́ue diuitias & magnitudinem videat: videat inquam mũdi inanitatem, rerum harum inferiorum vanitatem, peccati grauitatem, infernaliumq́ue ſuppliciorum feritatem, dæmonũ horrorẽ, damnationisq́ue æternæ perpetuitatẽ. O lumen cęli, quod olim filios Iſrael per deſertum columnæ igneę ductu conduxiſti, nos obſecro etiam per vaſtam hanc & infeſtã latronibus mundi ſolitudinem ducito, nos inquam qui hîc adhuc peregrinamur: vt lumine gratiæ tuæ illuſtrari, infinitum aliquando gloriæ lumen videre poſſimus, in eiuſq; admirationem rapti dicere: Iam venit tempus, Domine mundi lux, vt in lumine tuo lumen videamus. Amen.

Exod. 21.

DOMINICA PASSIONIS.

Quis ex vobis arguet me de peccato? ſi veritatem dico vobis quare non creditis mihi? Ioan. 8.

FIGVRA.

PRæcepit olim in veteri lege Deꝰ, vt agnus Paſcalis, qui decima quarta luna tantum immolandꝰ erat, multò ãte tẽpore ex agris in ciuitatem

tatẽ adduceretur, quò aſſiduo eius balatu omnes excitati in memoriam reuocarent, quàm ſingulari olim ratione patres eorum pervnius agni oblationem è captiuitate Aegyptiaca fuiſſent eduſti, & in libertatẽ priſtinã reſtituti; quò omnes Deo ob tam ſingularis beneficij memoriam gratiarum actionem perſoluerent. Eccleſia verò Catholica, vt memoriam cruentę illius oblationis, qua nõ agn⁹, ſed vnigenitus Dei filius pro nobis omnib. in crucis ſtipite oblat⁹ fuit, refricaret, nosq; ad gratitudinem, gratiarumq; actionem, ac tam ſingulare beneficium excitaret, eũdem hodie ex agris reducit, & nobis ob oculos ponit; diu ſcilicet antequã in mõte Caluariæ immoletur, vt nos eum vidẽtes, eiusq; eiulatus & lamenta exaudientes dolores eius & cruciatus contemplantes, paſſionis eius merita, & beneficia per eũ collata in memoria reuocaremus, & ad gratias perſoluẽdas excitaremur. Hodie igitur Dominica paſſionis eſt. Hodie crucis vexilla pandũtur & explicantur, quamobrem lugubres hodie aſſumendi ſunt amictus, & pullę veſtes induendæ ob mortem filij Dei. Hodie denique tempus venit, quo de clauibus, lãceis, cruce, morte, paſſione Chriſti loquendum eſt. Tu verò Paraclite Spiritus, vt immenſum hũc dolorum & ſuppliciorum Oceanum fœlici & proſpero curſu enauigemus, eſto noſter ductor & gubernator; tuq; ſanctiſſima ac ſimul afflictiſſima huius filij mater, qui hinc iter ſuum ad mõtem Caluarię exorditur, precibus apud illum & ſuffragijs nos iuua. Quocirca omnes tibi hanc ſalutationem vnanimes offerimus.

AVE MARIA.

Magnus ille Athenienſium dux Themiſtocles, cùm adhuc diſſolutiùs ageret, & iã virtutis amore Themiſtocles Miltiã-

dis tropæo è somno excitabatur. *Plutarch in vita.*

ad nominis aliquam famam comparandam nonnihil excitaretur; in publico de nocte euagari solebat; quærentibusq; quid ita intempesta nocte per vrbẽ discurreret, Miltiadis se tropęis è somno excitari, atq; eius æmulatione gloriæ somnum capere non posse respondit. Et sanè si sola virtutum & rerum gestarum ducis alicuius memoria, tãtum

Nihil est quod magis nos à peccando retrahit, quàm Christi passionis recordatio.

in Ethnico potuit efficere, vt ei somnum eriperet, assiduisq; ambitionis stimulis excitaret, omnemq; aliam cogitationem animo excluderet; quantum roboris efficaciæq; hodierna die habere par est, clauos, crucem, sanguinem, mortem, merita, omnem denique passionem Christi Iesu in pectore Christiano, vt id à mundi amore segreget, omnem mundi vanitatem, ineptiasque desipere cogat ad pietatẽ accendat, adq; salutarem pœnitẽtiam cõmoueat? Adeò vt nihil aut efficacius, aut ad animã pertinacem emolliendam, peccatores conuertendos, & à vitijs & sceleribus retrahendos validius haberi, & inueniri queat, quàm Christum eumque crucifixum ob oculos ponere, & eum ob delicta

Figuræ.

nostra in cruce expirantem intueri. Ecce figuras.

Israëlitę venenosis serpentium morsibus sauciati, oculo in serpentẽ æneum, in medio Sinaicæ solitudinis erectum conijcientes, statim, ne serperet

Num. 12.

contagio ad viscera, sanabantur. Denotabat hoc, Auditores, nos, statim vt à peccatis, vipera multo deterioribus, percussi fuerim⁹, & in Christum Iesum in sublime crucis in monte Caluariæ erectum & per serpentem æneum designatum, oculos conijcimus, à plagis penitùs sanari. Angelus ille exterminator, omnes in Aegypto primogenitos occidens, eas solum domos præterijt, quarum superliminaria & postes agni sanguine illita, vidit, quo

Exod. 12.

aliud nihil designabatur, quàm diabolum, verum

An-

Angelum exterminatorem, ijs nocere nequaquam posse, quorũ memoria morte & sãguine Iesu Christi respersa est, quiq; illã perpetuò menti insculptam gerunt. Atque ita id explicat Origines, qui in epist. Pauli ad Rom. ita loquitur: *Certum est, quia vbi mors Christi animo circumfertur, non potest regnare peccatũ est enim tanta vis crucis Christi, vt si ante oculos ponatur & in mente fideliter retineatur, nulla concupiscentia, nulla libido, nulla superare possit invidia, sed continuo ad eius præsentiã totus ille peccati & carnis fugatur exercitus.* Equidem & hoc dicere ausim, fieri nulla ratione posse, vt quis Deum offendat, cũ passionis eius memoriam iugiter ante oculos habet, ac secum diligenter cogitat, quanto nos amore Deus fuerit prosecutus, *lib. 15. c. 9. ep. ad Rom.*

Manlius eques Romanus cùm mortis condemnatus ad supplicium raperetur, iamque ad locum destinatum peruenisset, vnde capitolium conspici poterat, è quo olim Gallos patriam conseruaturus fortiter depulerat, exclamare cœpit, & Iudices, Capitolium monstrando, compellare. Quid? audebitis ne, Iudices, hodie Manlium condemnare? anne eum morte afficere, ac necem ei afferre, qui pro vestra omniũ salute olim mori paratus fuit, quiq; vitam suam impendit, quò vestrã totiusq; populi Rom. vitã ac fortunas cõseruaret, qui tot pericula ac discrimina pro reip. incolumitate ac salute subiit? Testabitur id hoc ipsum Capitolium: ipsi illi parietes loquẽtur, & quem propè cælestem, cognomine certè Capitolini, Ioui parẽ feciſtis, eum patiemini vinctum obnoxiam carnificis arbitrio animã ducere? Adeò in vno omnibus satis fuit auxilij, nullam verò opem in tam multis vni esse? iudices porrò his eius verbis adeò commoti fuêre, vt eum communi suffragio absoluerint, & indemnem *Plutarch. in Camillo. Liuius.*

Insignes de passione Christi conceptus.

demnẽ dimiserint. O Christiane, si quoties Deum offendere, iterumq; eundẽ crucifigere, vt ait Paulus, decreuisti, crucem eius, non dico Capitolium, sed Caluariæ montẽ intuereris, in quo verus noster Manlius, Christus Iesus tantum tua causa perpessus est, proq; salute tua expirauit (quod ipse quotidie tibi ob oculos ponit, vt te ad commiserationem incitaret) nunquam credo tanta tua futura esset audacia, vt iterum eum vitijs tuis crucifigere præsumeres. Hanc igitur crucem pectori imprime ac perpetuam Caluariæ montis memoriam habeto: quidquid sit, ipsa crux menti perpetuò infigenda. Audite rei huiusce figuram.

Patriarcha Ioseph in vltimo vitæ termino constitutus, fratres adiurauit, vt si quo vnquam illum tempore dilexerant, post mortem eius idipsum declararent, & factis ostẽderent, ossa eius ex barbaro illo Aegypti solo in patriam secum asportando:

Gen. 30. *Cumq; adiurasset eos atq; dixisset, Deus visitabit vos, asportate ossa mea vobiscum de loco isto.* quasi diceret; summopere fratres mei charissimi, à vobis cõtendo, vt si quando vitæ debitum persoluero, animaq; corporeis hisce vinculis soluta ad patres abierit, vos corpus meum accipiatis, semperq; vobiscum deferatis, vt cineres semper peregrinationis vestræ sint socij, meiq; memoriam semper cõseruetis; mei inquam, qui tanta prudentia, sapientiaq; regnum Aegypti moderatus sum, qui vobis omnibus frumentum largè suppeditando, vitam conseruaui, qui omnes vobis in me olim cõmissas iniurias & contumelias tanta benignitate condonaui, & ex animo deposui, deniq; erga quem omnes adeò obligati estis. Ad eundem etiam modum Christus efflagitat, Auditores, vt quãdiu in mundi hui⁹ Aegypto peregrinamur, in quo olim mortu⁹ est,

eſt, crucem, mortem & paſſionem eius ob oculos ſemper habeamus, cordiq; inſculpta geramus; quo ita in mentem reuocaremus, quàm multis ei nominibus obligati ſimus, quo nos amore fuerit cõplexus, & quàm grauia pro nobis ſupplicia ptulerit.

Hinc Apoſtolus Chriſtianos adhortatur, vt Chriſti paſſionẽ ſemper in animo & ob oculos habeãt, animaq; inſcriptam geſtent: *ſemper mortificationẽ Ieſu Chriſti in corpore veſtro circumferentes.* Quid? viſne Paule eas ſolum à nobis in corpore geſtari, cùm nullam animæ mentionem facias? nequaquã, ſed vtrumque intelligit; anima quidem eam ferat, de eandem cogitando; corpus verò eandem ſentiendo & experiendo. 2. Cor. 4.

Aquila illa Euangelica, exercitũ albis indutorũ trophæisq; nobilitatorum ſe vidiſſe ait, qui conflictibus varijs interfuerãt, ac ſtolas ſanguine agni immaculati tinctas geſtabant: *Hi ſunt qui venerũt de tribulatione magna, & lauerũt ſtolas ſuas, & dealbauerunt eas in ſanguine Agni.* Si ad litteram hæc intelligenda ſunt, quis eſt qui non videat, per hos, rubicundos Martyrũ exercitus deſignari, qui corpora ſua, id eſt, carnales illas ſtolas, in crucis ſanguine, & in medijs ſupplicijs, quæ ad ducis Chriſti imitationẽ pertulerunt, tinxẽre. Sed ſi ſublimius adhuc euolare cupimus, videbimus manifeſtè, his nihil aliud deſignari, quàm ſi de mundo triũphare, ac cæleſtium domiciliorum inter beatas illas mẽtes gaudijs potiri aliquando, candida innocentiæ veſte induti, volumus, ſanguinis, clauorũ, ſpinarum, mortis ac paſſionis Chriſti ſemper nos meminiſſe debere, animamq; noſtram ſemper rubra hac ſtola indui oportere. Apoc. 7.

O ſancta & ſalutaris paſſionis memoria, quam neceſſaria es! quoniam tu confers ad animam mortificam-

tificandam, humiliandã, eamq; inducẽdã, vt delicijs corporalib. valedicat? expreſſum id in Geneſi videó; vbi legim⁹ pulchram illã Rebeccam, camelo inſidentem, cùm futurum ſuum coniugẽ, magni ſc. Patriarchæ filiũ pedib. incedentẽ conſpiceret, ſtatim camelo deſcendiſſe; indecorum quippè cẽnſebat, & ab honeſtate puellari alienũ, ſponſum pedibus incedere, ſeſe verò molli ſtrato inſidere. Huc oculos conijce, ô anima, ac tecum cogita, nũ æquũ ſit & conſentaneum, filium Dei vnigenitũ, tãta ꝓ te pati, te verò cõmoditatibus tuis ſtudere, & voluptatibus indulgere: fieri ne poterit, ô ingrata & immitis, tanti ſponſi ſponſa, vt, cum ſpoſum, redẽptorem, Deũ deniq; tuum pedib. hodierna die incedentem videas, & tãta quidem in paupertate & miſeria conſtitutum, nudum penitus, & in arbore crucis erectum, ipſa vix in terram, ex ſublimibus illis honorum, ambitionum, & vanitatum Dromedarijs deſcendere digneris.

Allegoriæ de paſſione. 2. Reg. 11.

Sapiens ille ac pius rex Dauid, videns arcã Domini pellib. coopertam, ac ſub dio commorantẽ, erubeſcens ac luxum ſuum incuſans dicebat: *Ecce ego habito in domo cedrina, Arca autem Domini ſub pellibus eſt.* Quid? ô anima, vt hanc allegoriam tibi applicem, tenẽ hanc tibi paſſionem proponendo, & mente voluendo tantum adhuc præſumere, tanta inquam eſſe impudentia, vt delitijs ſtudeas, domos auratas inhabites, adeoq́ue te efferas & iactes, cùm veram illam Arcam fœderis, ſacram ſcilicet Chriſti humanitatẽm, in monte Caluarię, nõ quidem ſaccis & pellibus, ſed ſanguine, tormẽtis, ſupplicijs, vulneribus, alijsq́ue infinitis cruciatibus videas coopertam? an non triſtis ille aſpectus oculos tuos ad commiſerationem excitabit? an non erubeſcis, redemptorem tuum in Cruce habitan-

bitantem, eidem confixum, & innixum cernens? Hoc ipſum nimirũ eſt, quod ſancta Eccleſia nobis hodie ob oculos ponit: hodie crudele bellũ paſſionis Chriſti indicitur, hodie vixilla regis prodeunt. Atque vt traditum eſt elephantos regis Antiochi viſo ſanguine feritatem induiſſe, & ad bellandum rubicundo oſtenſo colore fuiſſe animatos: *Et Elephantis oſtenderunt ſanguinem vuæ & mori, ad acuendos eos in prælium.* ita eodem artificio hodie vtitur Eccleſia, quæ nobis Redemptoris noſtri ſanguinem ante oculos hodie obijcit, quò ad bellum cum vitijs gerendum magis animemur & incendamur. *1. Mach. 16.* Comparatio egregia.

Imitatur eadem generoſam quandam matrem, quæ cùm filios cum patris interfectoribus videt agere, & eorum familiaritate vti, tunicã patris adhuc tinctam ſanguine, & innumeris perforatã locis illis oſtendit, vt eos hac ratione à tam prauo conſortio auocet, ſimulq; tacitè ad tã indignæ cædis vindictã incitet. Simili planè ratione hodie nobiſcũ Eccleſia agit: cùm enim nos filios ſuos cũ peccatis, quæ veri animæ ſicarij ſunt, & interfectores patris noſtri Chriſti Ieſu, ſocietatem inijſſe, & familiaritatem quotidianã contraxiſſe videt; vt nos à praua eorum conſuetudine deterreat, & ad vindictam de ijs luculenta quadam pœnitentia ſumendam accendat; ſacrã eius humanitatem, verã, inquam, tunicam Ieſu Chriſti patris noſtri, ſanguinolentam, clauibus transfixam, ſpinis & lancea laceratam, ac vulneribus confectã oſtendit, flagella, alapas, ſputa, vincula, crucem, & crudelitatem mortis, qua crudeles illi ſicarij eum in monte Caluariæ affecerunt, nobis ob oculos proponit. Simile.

Hodie igitur paſſionis initium eſt, hodie aduerſus innocuum Chriſtum conſpirare Iudæi incipiunt,

piunt, hodie vexilla crucis prodeunt, crucifixiq́ue insignia progrediuntur. Audiamus quid Euangeliũ dicat: *Dicebat Iesus turbis Iudæorum, & principibus Iudæorum. Quis ex vobis arguet me de peccato?* &c. de his igitur paulò latiùs loquendum est.

Dominus igitur noster Iesus Christus, vt Ioãnes Euangelista ait, videns Iudæos iã certissimè in necẽ suam conspirasse, duas eis pulcherrimas quęstiones ad extremum proponit, vnã quidem, vt ijs innocentiam suam probaret, alterã verò vt veritatẽ dogmatum suorum confirmaret. *Quis ex vobis arguet me de peccato?* hoc quidẽ quoad innocentiã, vitæq; inculpatæ laudem spectat. *si veritatem dico, quare non creditis mihi?* Ecce quantum ad doctrinã. Hic videtis, Auditores, vniuersã Theologiã duob. cõprehensam capitibus: ex duabus hisce conclusionibus, ô homines, ô Angeli vestra depẽdet salus, Si enim Christus de numero peccatorum fuisset, nunquam nos redimere potuisset, si eius doctrina falsa & delitijs plena extitisset, Biblia nostra nullius omninò fuissent authoritatis, & spes nostra prors⁹ inanis. *Talis, enim* vt Apost. loquitur *decebat, vt esset Pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cælis factus.* Designatum hoc erat in Leuit. vbi Deus præcepit, nihil sibi vt mãcum aut mutilũ offerretur: *Homo qui obtulerit victimã pacificorum Domino, vel vota soluens, vel sponte offerens, tam de bobus quàm de ouib⁹, immaculatum offeret vt acceptabile sit: omnis macula non erit in eo.* Quo prænotabatur, cælestem hanc victimam, quæ olim in mõte Caluariæ, in ara crucis, ad peccatorum nostrorum expiationẽ immolanda erat, perfectam & omnibus numeris cõpletam, nulla peccati macula pollutã esse debere.

Christus duo ex Iudæis quærit.

Heb. 7.

Leuit. 22.

Quamobrẽ ô Pharisæi, *Quis ex vobis arguet me de pec-*

peccato? Reſpondete ſi poteſtis; iam pluſquam triginta tribus annis inter vos egi dicite, num quidquam in me indecens aut prauum reperiſtis, num etiam vel minimuũ delictum obſeruaſtis? Quid igitur innocentem proſequimini, quid mortem mihi molimini? cur in vitã conſpiratis? cùm nullius vnquam, ne minimi quidem criminis me reum cõſtituerim, ſed ad aliorum peccata totiusque mundi crimina auferenda & expianda in terram deſcenderim. Excutite Legisperiti, Scribæ, & Phariſæi, vos magni Synedrin aſſeſſores, excutite, inquam, Prophetas, voluite ſacra veſtra monumẽta, figuras exponite, ac deponere quiduis auſim, nullum vos in me peccatum reperturos quod iure meritoque coarguatis.

Figuræ veteres quib. demonſtratur Chriſtũ ſine peccato extitiſſe.

Inuenietis ſcilicet me illam arcam eſſe, quæ ſuper peccati aquas, vt illa ſuper aquas diluuij, ſemper natitauit, nullum vnquam naufragij periculum pertimeſcens, & qui mundo egrediens omnes è mortis diſcrimine eripui. Videbitis me illum eſſe Moyſem, qui, indignante licet Sathana (qui verus Pharao eſt, & omnes fidelium Hebræorum filios in mundi Aegypto occidit) mortem peccati euaſi, inq; profluentem proiectus nullum periculum perpeſſus ſum; ſed à natiuitate mea veluti à quadam regina adoptatus, imperium tandem Pharaonis deſtruxi, & omnes è tyranuica captiuitate eripui, quos, rubrum iamiam paſſionis mare tranſiturus, ad terram promiſſionis, felicitatem ſcilicet æternam & beatitudinem, deducam.

Gen. 7.
Exod. 2.

Peruoluite igitur diligenter annales veſtros, ac videbitis me innocentem illum Ioſeph eſſe, qui eſcam ſalutis fratribus meis gregem cuſtodientibus, & inſtar beſtiarum in mundi agris viuentibus deferens; neſcio quonam meo fato, aut poti-

Gen. 40.

us ingratitudine vendi, atque à pellice, vestra scicet synagoga, inique accusari, & in carcerem Iudaicum conijci debeam. Inuenietis me hircum illum emissarium esse, qui non meis sed omnium mortalium peccatis onustus in montem Caluariæ debeam emitti. Si vlterius legere etiam pergitis, statim vobis occurret agn⁹ ille, qui in exitu Israel de Aegypto debuit immolari, agnus ille sine macula, quem ego me esse profiteor. Quis igitur vestrum dignum aliquid reprehensione in me reperiet? *Quis ex vobis arguet me de peccato?* facilè quidem erit culpari, sed conuincere & euincere, hîc opus, hîc labor est: quis me igitur arguet de peccato originali, veniali, aut actuali, aut alio quopiam crimine? nullus omninò Domine.

Leuit.10.

Exod.12.

Cum Samuel Propheta inculpatè, iam inde à matris vtero sanctificatus, vixisset, & innocẽtiam suam vniuerso populo, toto vitæ tempore probasset, iam senex factus hæc ad seniores filiorum Israel ait: *Ego senui & incanui, & conuersatus coram vobis ab adolescẽtia mea vsq; ad hanc diem, ecce præsto sum: loquimini de me coram Deo, & corã Christo eius vtrũ bouem cuiusquam tulerim, aut asinum: si oppressi aliquem si de manu cuiusquam munus accepi, & contẽnam illud hodie, restituamq; vobis.* Eadẽ hîc omninò Dominus Iesus synagogæ proposuit: *Quis ex vobis arguet me de peccato?*

1.Reg.12.

Omnes homines Christi innocentiam testantur.

Quid ad hæc respondetis scelerati Iudæi? aliquodne in hac anima peccatum reperire poteritis, nefarij calumniatores? ecce totus orbis atque omnes omninò homines, eum vt iustum suspiciunt, & innocentem confitentur. Audite, quale ipse Iudas, qui eum tamen Iudęis tradidit, de eo testimonium ferat: *Peccaui tradens sanguinem iustũ.* Audite testimonium Pilati qui ipsum condẽnauit;

Matt.26.

nauit; *Innocẽs ego ſum à ſanguine iuſti hui⁹*. Audite quid ipſæ dixerint fœminæ: *Nihil tibi & iuſto illi*, ait Præſidis coniunx: *Beatus venter qui te portauit, & vbera quæ ſuxiſti*, ait alia apud Lucam mulier. Quid adhæc obijcere, & quid his teſtimonijs opponere poteſtis? Inquirite in vitam & mores eius, ac videte num quid reprehenſione dignum in ijs reperire poſſitis. Audite quid de ijs Prophetæ dicant: Ieremias imprimis, qui aſſeueranter ait: *hoc eſt nomen quod vocabant eum, Dominus iuſtus noſter*: deinde quid Dauid in Pſalmi: *Iuſtus Dominus & iuſtitias dilexit, æquitatem vidit vultus eius.* Si vlterius inquirere & indagare pergitis, & figuras veteres excutere, archiua legum veſtrarum examinare, videbitis Chriſtum innocentem illum Naboth, verum Iſraelitam eſſe, qui, vt vineam, Eccleſiam ſcilicet ſuam tueretur, & ab impiorum manibus defenderet, inique accuſatus eſt, ac tandem morti ab impia Iezabel, nefaria inquam ſynagoga veſtra, adiudicabitur. Videbitis hic pulchrum illum Abſalomum, de quo ſcriptum eſt: *Porrò ſicut Abſalom vir non erat pulcher in Iſrael à veſtigio pedis vſq; ad verticem non erat in eo vlla macula.*

Mat. 27.
Luc. 11.
Ierem. 23.
Pſal. 20.
Figuræ quibus Chriſti innocentia declaratur.
3 Reg. 21.
2. Reg. 14.

Formoſus ille & inſignis Abſalom tu fuiſti Domine Ieſu, qui aduerſus iuſtitiam Dei arma accipiens, ab eadem fuſus & debellatus fuiſti, inque deſerta mundi huius fugiens, crinibus humanitatis tuæ ex crucis arbore ſuſpenſus, & implexus hæſiſti, in qua tribus immanibus clauis, velut tribus lãceis, transfixus interijſti. Porrò crines & capillitium Abſalomi ſemel in anno detondebatur, quod mulieres Ieroſolymitanæ magna auri & pecuniæ vi redimebant, quo mitellas ſuas infarciebant. *Et quando tondebat capillum, (ſemel autem*

Præclarus conceptus.

in anno tondebatur, quia grauabat eum cæsaries) pōderabat capillos capitis sui ducentis siclis pondere publico. Ita quoq; merita Iesu Christi quotidie venalia, proponuntur, vt ijs Christiani animas suas exornent, sed eadem non nisi meritis à nostra parte prouenientibus, & vera pœnitentia redimenda, & emenda sunt.

Lib. 31. c. 10.

Quis ex vobis arguet me de peccato? Refert Plinius pictorum illum principem Apellem tabulas suas omnium oculis in propatulo exponere consueuisse, vt si qui in eo quid reprehensum vellent, apertè, non verò clanculum eius errores culparent Ecce quoque, vt ad huius imitationem, Apelles noster vitæ suæ tabulam ante fores synagogæ constituat, quò ab omnibus Iudæis, si fieri posset, reprehenderetur. Sed operam & oleū perditis, Pharisæisi, Filium Dei de peccato coargui posse cōfiditis; facilè quidem, omniū nostrūm in illo imperfectiones & miserias reperiri posse, concedo, at nullum penitus delictum.

Num. 21.

Nam vt æneus ille serpens, de quo in Numeris, in deserto Sinai in stipitem erectus, serpentis quidem figuram habebat, sed veneno ac virulenta carebat. Ad eundem modum Iesus Christus, ô Scribæ verus inquam ille serpens, qui aliquando in deserto illo Caluariæ, in sublimem crucis stipitem erigendus erit, hominis quidem formam gessit, *formā serui accipiens, & habitu inuentꝰ vt homo:* nunquam tamen veneno, id est peccato, quo nullū aut violentius aut virulentius potest excogitari *(nam venenum aspidum insanabile)* fuit infectus. *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Christus antequam Iudæorum peccata & crimina reprehenderet, suā prius innocentiam illis declarandam censuit: nā, quemadmodum in Salustium olim dixit M. Tullius,

Phil. 2.

Deut. 32.

lius, *Carere debet omni vitio, qui in alterum paratus eſt dicere.* Sed ô tempora, ô mores ſecº hodie inter mortales agi videmus, atque hominum modernorum vita longè ab illo Chriſti Domini facto diſcrepat: omnes namque aliorum mores & vitam inſpiciunt, ſuam verò penitus deſpiciunt, in aliorum vitia tam cernimus acutum, quàm aut aquila, aut ſerpens Epidaurius, aliorum vitam oculis lynceis intuemur, ſed in proprijs moribus modoque noſtro agendi talpis cæciores ſumus. Quapropter iurè mihi videor mũdum cum eo comparare poſſe, quem Apologus ait, aliorum peccata in anteriori manticæ partè geſtare conſueuiſſe, ſua verò in poſteriori & à tergo. Quò reſpexit doctus ille iuxta ac pius Gallus Bernãrd. *Curioſum*, inquit, *genus hominum ad cognoſcendam vitam alienam, deſidioſum ad corrigendam ſuam.*

Nam quemadmodum ſeniores quidam ea quæ remota ſunt clarè intuentur, in ijs verò quæ iuxta ſunt perſpiciendis planè cęcutiunt: ad eandem modum hodie pleriq; mortalium faciunt, qui aliorum nævos & crimina, quæ ab eorum notitia remota ſunt, intimè inſpiciunt; ſuas verò imperfectiones, quæ ſibi adhærent, quasq; facilè videre poſſent, cernere nequeunt. Præclarum huius rei exemplum in S. Luca habemus. Superbus ille ac tumidus Phariſæus in templo orans omnes inde latrones, omnes publicanos, omnesq; adeò peccatores, facilè poterat conſpicere, qui per totam ciuitatem diſperſi erant: *Deus gratias ago tibi, quia non ſũ ſicut cæteri homines raptores, iniuſti, adulteri, velut etiam hic publicanus*: ſuperbiam verò, quæ intra ſuum latebat pectus ô ingentem cœcitatem! perſpicere non poterat. Luc. 18.

Exemplum à vulture petitum.

Tradunt qui de animalibus scripsêre, vultures cæteraq; ad prædam nata animalia, cadauerum etiam longè positorum fœtore allici, eodemque sese conferre solita, sana verò corpora odorari nõ posse. Hæc animalia pleriq; mortalium imitantur; aliorum namq; imperfectiones eminus odorantes, statim eò sese conferunt, vt easdem coarguant; at virtutes sentire aut odorari nequeunt. Hinc Cynicus ille Diogenes dicere solebat, homini, vt ad virę perfectionem pertingat, vel fidelissimos amicos, vel grauissimos inimicos esse necessarios: sciebat namq; inimicos in vita ac moribus æmulorum suorum inquirendis esse vigilantissimos, ac minutissima quæque obseruare solere. Eius fermè generis est, quod de Philippo Macedone refert Plutarchꝰ, quem lætari solitum scribit, quòd Athenienses sibi infensissimos pateretur, eorum enim sese inuectiuis ac reprehensionibus, inque vitam regiam obseruationibus, incitari & accendi, ad vitam seriò emendandam aiebat. Dissimilis verò agendi ratio in Christo est, qui oculos priùs in propriam vitam conijcit, suamque innocentiam omnibus patefacit, quàm Pharisæorum fucatam pietatem & ementitum honoris diuini zelum coarguat, vitiaq; eorum castiget. Ait. n. *Quis ex vobis arguet me de peccato?*

Apophthegma Diog.

Plut. de vtilitate ab inimicis capienda.

Ad alteram iam disceptationis quæstionem veniamus, *si veritatem dico vobis, quare nõ creditis mihi?* Duo sunt ô Iudæi, quæ dignum aliquem reddunt, cui fides ab omnibus adhibeatur, vitæ scilicet innocentia, & veritatis studium. Cur igitur mihi cùm sine peccato hactenus vixerim & mentiri nequam, fidem non adhibetis? cur Euangelium meum repudiatis? Achab ille Israel Rex cùm bellum Syriæ Regi indixisset, quadringenti Prophetæ

phetæ Baaliam felicem belli progreſſum, & proſperum exitum polliciti ſunt; ſolus verò Michæas contraria omninò vaticinabatur; & verè quidem: hinc eum Achab cane pe.ù. & angue oderat, quòd ad aures eius non propheta.et: *Odi eum, quia non prophetat mihi bonum, ſed malum.* O ingentem regis cæcitatem! Sanctus ille vates inſpiratus à Deo veritatem vaticinatur; calamitatem & excidium eidem p.ædicit, quod reipſa experietur, & eum tamen infenſum experitur. Eandem horum Phariſæorum cæcitatem fuiſſe conſtat, qui Chriſto veritatem dicenti, tantùm abeſt vt credere velint, vt mortali etiam eum odio proſequã.ur, vit.q; illius inſidias ſtruant. O Iudæi, *ſi veritatem dicit vobis, quare non creditis?* 1. Reg. 22.

Eheu Domine, quàm multos hodie mortales reperire eſt, qui nec tibi veritatem pandenti, nec Euangelio tuo volunt credere, Iubet namq; ſacra Philoſophia carnis delitias expugnare, & mundi fallacias contemnere; & quis, obſecro, ei, aures accommodat, quis manum operi admouet; Docet Euangelica veritas inimicos diligere, mundum fugere, pœnitentiam agere, Quadrageſimæ ieiunium ſeruare, & quis illi obſequitur, aut obtemperat? Proh dolor, Chriſtiani! ſi Euangelium veritatem aperit vobis, quare non creditis? Dicetis forſitan, omnia fidei myſteria indubitanter & firmiter credimus. Quibus replico: Quî fit, vt eadem credatis? reſpondebitis: Quia Ieſus Chriſtus qui errare aut mentiri non poteſt, aut à nemine falli eadem credenda propoſuit. Bene quidem: at idem ille, qui hæc credenda docuit, dixit etiam: *Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis.* Item: *Niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, nõ intrabitis in regnum cælorum.* Luc. 13. Matt. 18.

Mat.16. Itē alibi: *Qui non accipit crucem ſuam & ſequitur me, non eſt me dignus*: ſi veritatem ergò dicit vobis, quare non credidis? In quo Pilatum imitantur, qui in Paſſione Domini, de qua iam loquimur, veritatem audire noluit, & cum Dominus eam iam dicere propoſuiſſet, exiuit foras.

Conceptus præclarus.

Matt.14. Tradunt tantam aſpidum eſſe verſutiam, vt ſi quando ſe carmine aliquo ſacro, aut faſcino in laqueos trahendas vident, aures terræ applicent, ne incantantem exaudiant. Eadem omninò peccatorum verſutia eſt, aures enim cordis intrinſecas, mundo, in quo ſunt, applicantes obturant, ne Domini aut feruidi alicuius concionatoris vocem eos diuini eloquij faſcino irretire, inque caſſes ſuos pertrahere conantis, exaudiāt. Vnde benè Pſalmographus: *Sicut aſpidis ſurdæ & obturantis aures ſuas, quæ non exaudiet vocē incantantiū, & venefici incantantis ſapienter.* Huiuſmodi aſpides vos eſſe dixerim, ô Iudæi, aures namque veſtras ad diuini incātatoris, venefici illius incantantis ſapiēter, animaſq; pio quodam faſcino irretientis, voces obturatis. Cur verò aures offirmatis, cùm veritatem aperiat vobis, cur eius voci & prædicationi reſiſtitis?

At quî fit, peccatores, ſi nos verbi Dei Concionatores veritatem ex parte Dei denuntiamus, nobis vt credere nolitis? Quanta eheu veſtra ſurditas eſt; clamemus bucois plenis, inclamemus auauribus veſtris, inferorum ſupplicia, diuinorum iudiciorum ſeueritatem & rigorē denuntiemus, proponemus vobis ante oculos pœnarum cruciatuumq; æternitatem; inſtar aſpidis ſurdæ nihil inauditis, ſed penitus obſurdeſcitis. Hîc verò aures veſtras arrigite, egregiam è ſacro volumine figuram, quā veſtra ſurditas exprimatur, depromam.

Cùm

Cùm Propheta Eliſæus puerum Giezi vnà cum baculo ſuo, ad Sanamitidis filium à mortuis excitandum miſiſſet, & ille baculo mortuum tetigiſſet, agitaſſet, omnemque mouiſſet lapidem, & infecto negotio ad Prophetam reuerti coactus eſſet (*non enim erat vox, neque ſenſus*) indignans & ſubiratus ait, *Non ſurrexit puer*. Eheu! Ecce ad eum modum nos concionatores, veluti legati à ſummo Deo, cum baculo doctrinæ ad peccatores in peccatis mortuos & ſepultos excitandos miſſi, meritò dicere poſſumus: Fecimus Domine, quod in nobis fuit, fecimus quod nobis faciendum præcipiſti, toto hoc Quadrageſimæ tempore, horum mortuorum oculis baculum tuum, ideſt potentiam tuam, iudiciorum tuorum rigorem, ſupplicioruмque grauitatem, tartari horrorem, mortis incertitudinem propoſuimus; clamauimus, minas intentauimus, quidquid potuimus præſtitimus, & tamẽ *non ſurrexit puer*: mortuos excitare non potuimus, nõ enim eſt vox neq; ſenſus. Nondum vel minimum de confeſſione verbum audiuimus, nullũ contritionis indicium, nullũ doloris ſignum, nullum vitæ, vitaliumq; actionum experimentum percepimus. Satan quippè aures eorum obturat, & impedit, quo minus veritatem ex concionantis ore audire queant. 4. *Reg.* 4. Figura.

Ieroboam Rex cum regnum Iſrael inuaſiſſet, permittere nolebat, vt populus in Ieruſalem deſcenderet, ſacrificia & libamina Deo oblaturus, aut verba legis auditurus; ne ita ad naturalem ſuum principem redirent, inque eius verba, quem dereliquerãt, iurarent; dicebatque intra ſe, *ſi aſcenderit populus iſte, vt faciat ſacrificia in domo Domini cõuertetur cor populi huius ad Roboã regem Iuda, interficientq; me, & conuertentur ad eũ*. Cui malo 3. *Reg.* 12. Allegoria.

vt occurreret, vitulos aureos conflare, eosque populo adorandos proponere decreuit dicens: *Nolite ascendere in Ierusalem, ecce Dij tui Israel.* eodem prorsus modo agit Satan: metuens enim, ne peccatores ad Deum, qui verus & legitimus princeps est, & à quo peccando impiè defciuerant, conuertantur, & se, cui per peccata obsequuntur, deserant, omni ratione impedire conatur, ne Ierosolyma, id est, templa, adeant, in quibus verbum salutis ac legem Christi Domini, veritatemque Euangelicam audire possint: at detinet & occupat eos rebus ludicris, diuitijsque, quæ instar vitulorum aureorum sunt, ac multis negotiorum grauaminibus opprimit. Quamobrem peccatores templa adite, ascendite Ierosolymam, impiã illa imperia ac truculentam Ieroboam tyrannidem relinquite; atque ad veritatem audiendam properate. Nam quemadmodum aquila pullos ad solis radios examinare, experirique consueuit, eosque vt legitimos educat, qui oculo irretorto radios micantes scintillantesque perferre queunt: ita quoque Deus (qui in libris sacris sæpius cum aquila comparatur, vti, *sicut aquila prouocans pullos suos ad volandum*) filios suos ad veri sui radios examinat, & eos qui assiduè, attentè, ac diligenter idipsum audiunt, veluti legitimos ac suos habet: alios verò vt nothos & spurios repudiat. *Nam, qui ex Deo est, verba Dei audit: propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.* Efficax profectò argumentum.

Conceptus à natura petitus.

Deut. 32.

Ioan. 8.

Exaggeratur Phariſæorũ malitia.

Verùm quid ad hæc tandem dicitis Phariſæi? quid ad geminas hasce quæstiones, tamque serias interrogationes respondebitis? semperne veritatem oppugnabitis? ô rem inauditam! ô cæcitatem

tem intolerabilem! ô malitiam pluſquam diabolicam! calumnias nouas iaciunt, ac conuitiari incipiunt, nouisque Domino iniurias erogant, dicentes: *Nonne benè dicimus nos, quia Samaritanus es & dæmonium habes.* Quàm inepta, tum & incongruum hoc responsum est, quàm impertinens dubio propositi solutio? Ad primum, de innocentia nempè, dicunt eum Samaritanum, id est, hæreticum esse: ad secundum verò, quoad doctrinæ sinceritatem, aiunt à diabolo intrinsecus occupatum.

Anne tu Phœbe, qui vniuersum quotidie orbem perlustras, & quidquid in mundo peragitur, ex alto intueris, simile quid vnquam aut hoc nostro in orbe, aut apud antipodes in altero vidisti, vel similem peruersitatem notasti? Quid? vosne in Deum tam horrendas blasphemias eiaculari! itane vos phrenetici, ac mente capti aduersus medicum vestrum insurgitis? cæci, itane lumen veritatis contemnitis? Cuius rei egregiam similitudinem adferam. Quemadmodum enim, postquam à longo tempore pluuijs terra irrorata non fuit, & penitus ardore ac siccitate exaruit, omnis aqua & pluuia quæ deinde decidit, in ranas, rubetas, vermes, ac bruchos conuertitur: sic etiam anima, quæ diuturno peccati calore arefacta emarcuit, quæ verè, inquam, terrena est, ac non nisi mundana cogitat, cùm aqua verbi diuini irroratur, tantùm abest, vt eodem irrigetur, commoueatur, ac percellatur, vt venenum potius & peruersitatis corruptionem generet. Ita hic videas Christum Dominũ ad Pharisæos verba facientem, eosque salutari doctrinæ suæ rore irrigantem, ac viua illa prędicationis eius aqua in bufones, serpẽtes, ac viperas, in iniurias, inquam, & blasphemi- Simile.

as exe-

ciãt? calumnioſisque & probroſis eum nominibus compellent. Vos porrò Catholici, Phariſæos hos nolite imitari, nolite veritati reſiſtere, nolite in Deum conuitia euomere, aut blaſphemias eiaculari; at ſanctum eius verbum audite, credite, honore afficite; & quod iuſſerit aut faciendum præceperit, exequi properate. *Si veritatem dico credite mihi.*

Et tu ô Domine Deus, verè agne abſque macula, qui ſine peccati næuo es, & intus, & foris, qui via, veritas es & vita; hanc, obſecro, nobis gratiam concede, vt ſanctum verbum tuum ſemper audire, animæque noſtræ eiuſdem dulcedine inescatæ, cum ſponſa in canticis exclamare poſſint; *Sonet vox tua in auribus meis*: & cum Propheta Samuele: *Loqeure Domine, quia audit ſeruus tuus*, cũque Pſalm. *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, ſuper mel ori meo*! O Deus auctor veritatis, & ipſamet veritas, & ipſa bonitas: Deus inquam, quem de nullo quis peccato potis eſt arguere; tu verè ille Samaritanus es, infœlicis Adami filius, verus ille Samaritanus, de quo S. Lucas, qui hominem illum, per quem genus humanum deſignatur, ex Ieruſalem in Iericho, ex ſtatu ſcilicet gratiæ, & innocentiæ, in peccatum deſcendentem, & in latrones, id eſt, diabolos incidentem (qui omnibus eum ſpiritualibus diuitijs deſpoliauerant, & vulnera inſuper grauiſsima inflixerant, omnes ſcilicet animæ facultates læſerant) ſanaſti, ac priſtinæ integritati reſtituiſti. Noſtris igitur ô diuine Samaritane medere languoribus: noſtras cura animas, easque vnguento & oleo miſericordiæ inungito; vt veritatem tuam ſemper amplecti, ac peccatum vitare, & voluntati tuæ quàm promptiſſimè obſequi valeant, quò dignæ reddantur, vt

Cans. 2. .Reg. 3. Pſalm. 118.

Luc. 10.

poſt-

postquam tibi fidele in mundi huius mari obsequium præstiterint, in alterius malacia te laudent & glorificent. Amen.

FERIA III. POST DOMINICAM PASSIONIS.

Erat autem in proximo dies festus Iudæorum, Scenopegia. Dixerūt ergò fratres eius ad eum, Transi hinc, & vade in Iudæam. Ioan. 7.

FIGVRA.

3. Reg. 17. MAgnus ille Propheta Elias, inanem gloriam mundanumq; honorem pertæsus, aulam Iezabelis relinquens, in desertum secessit, nullum in patria miraculum volens edere, ob quod à suis magni fieret, ac diuinos honores consequeretur; sed in Sarepta Sidoniorum, ciuitatem satis remotam, & obscuram sese contulit, vbi præclarissima miracula edidit. Cùm diligentiùs hoc Prophetæ factum intueor, similem mihi historiam in Euangelio hodierno legere videor. Occurrit mihi namque hic, non dico Elias, sed Christus Dominus, qui in humilitate educatus, & omnem mundi gloriam exosus, ciuitatem Ierosolymitanam relinquit, vt in Galilæam secedat; quique veritus, ne ab hominibus videatur, ad solemnitatem Paschalem, à suis licèt inuitaretur, venire detrectat, ne dum aliquod miraculum edere, eadem apud exteros facturus: & quò plus eum discipuli hodie ad vanam gloriam incendunt dicentes, *Manifesta te mundo*; quò plus ipse gloriam contemnens respondet. *tempus meum nondum aduenit.* Erit hæc materia omnibus vobis, spero,

ſpero, perutilis, & vnde non parum vtilitatis haurire poſſitis. Imploremus igitur Spiritus ſancti auxilium, vt eam pro dignitate deducamus: & ſimul patrocinium Deiparæ Virginis interponamus.

AVE MARIA.

Inter cetera Antiſthenis Philoſophi eloquia & Apophthegmata hoc non poſtremum mihi occupare locum videtur: cùm magnis eum ciues, & quidem improbi, laudibus exornarent, ſubtriſtior & conſternatus quodammodo reſpondit: *Dij immortales quid mali feci.* ic̃ penè de Phocione, quo præſtantiorem Athenienſis non vidit reſp. refert Plutarchus: hic cùm quadam die frequenti Senatu peroraret, omniumque animos in ſui admirationem accenderet, & omnes merita eius in rempub. gloriamque bello partam deprædicarent; ad vicinos & aſtantes vultu ſubirato conuerſus, dicere incepit: *Me miſerum! vereor ne quod mihi ſtultum verbum excidérit* Dignæ profectò tantis viris ſententiæ, licèt hinc co ore prolatæ, quas Chriſtiani ſemper memoriæ inſcriptas gerant, quibus ad inanis gloriæ fugam exſtimulentur, nihilque adeò abhorreant, quàm ob virtutes beneque facta inanem gloriolæ auram arroganti-æque typhum aucupari. Docuit id olim apertiſsimis verbis Apoſtolus, quibus omnes omninò homines ad humiliter de ſeipſis ſentiendum inuitat, *Quid habes quod non accepiſti? ſi autem accepiſti, quid gloriaris?* Quibus apertè demonſtrauit, non eſſe nobis aliquas de bonis operibus laudes quærendas; ſed ad Altiſsimi gloriam, vt omnes reipſa ſancti viri ſemper fecêre, omnia referenda.

Apoph. Antiſthen. *Laert. lib. 6.*

Plut in Phocione.

Dictum Phocionis.

1. *Cor. 4.*

Cum olim Lyſtrenſes Paulum, & Barnabam *Act. 14.*

Apo-

Apoſtolus, poſtquam claudum ambulare feciſſent, hunc quidem Mercurij, illum verò Ionis nomine appellaſſent; his eos, Apoſtoli, vanæ gloriæ hoſtes, diſciſſis veſtibus in turbas irati exilientes, verbis compreſſerunt: *Viri quid hæc facitis? & nos mortales ſumus, ſimiles vobis homines, &c.* In Deum, non vero in nos, laudes haſce congerite, ab ipſo enim hæc miracula, non à nobis, proficiſcuntur. Idipſum propemodum præſtitit & olim inter Babylonios Daniel: cùm enim à Rege ad exponenda ſomnia euocatus, totiusque regni ſapientiſſimus eſſet habitus, ac propter felicem ſomniorum interpretationem magnis ab eodem laudibus afficeretur; Propheta, vt inanem hanc laudem à ſe remoueret, atque omnia in Deum, verum rei auctorem regereret, ait: Ne me interpretem ſomnij putes ô Rex, aut cogitationum tuarum expoſitorem; verus earum interpres ipſe Deus eſt, qui reuelat profunda & myſteria, omnis proinde ei gloria aſſcribenda.

Dan. 8.

Tradunt Hiſtoriæ, decus ac lumen Galliæ noſtræ Martinum Turonenſem, ſemper reliquias aliquas Sanctorum de collo geſtaſſe, vt, ſi quando miraculum aliquod ederet, eorum virtuti, non proprijs id meritis aſſcriberet.

Surius tom. 6. tit. S. Martini.

Elizæus Prophetes viduæ filium ad vitam reuocaturus, vt omnem, quæ ex eo miraculo in ſe redundare poſſet, laudem excluderet, famamque ſi qua inde oriretur, ſubterfugeret, ſolus cubiculum ingreſſus eſt, clauſoque oſtio ceteros omnes excluſit, neminem paſſus adeſſe, qui tanti tamque eximij miraculi teſtis foret. Inſignis profectò figura, quæ nos docet, ſi quando bonum aliquod aut pium opus peragendum eſt, omnem vanæ gloriæ aditum eſſe præcludendum, omnemque oſten-

4. Reg. 4. Figura.

Digitized by Google

ostentationem declinandam. Quantum igitur detrimenti affers, ô exitialis inanis gloriæ pestis!

Venusta illa Bethsabee, quòd se lauisset, vnde à Rege conspici poterat, nudamque se illi ostendisset, adulterij, necisque Vriæ coniugis, atque omnium penè quæ regi deinde acciderunt malorum, occasio extitit. Docemur hac historia, Auditores, eos omnes, qui detectâ operum suorum pulchritudine, eaque omnium oculis expositâ, inanem gloriæ rumusculum aucupantur, ruinæ & exitij, peccatorumque (quæ veluti spiritualia adulteria sunt, ac scelerata Christi animarum sponsi cædes, quem illi iterum peccatis flagitijsque crucifigũt) causas existêre. 2. Reg. 11. Allegoria. Gen. 34.

Dina Iacobi filia, cùm alienigenas visura mulieres patrijs finibus esset egressa, Sichem Hemor Heuæi Principis filius, pulchritudine eius captus, eam rapuit, & constuprauit. Aliud hoc est mysterium, quod significat, bona opera nostra, cùm cordis nostri domo & regione egrediuntur, vt ab omnibus conspiciantur, & auram quandam popularis rumoris hauriant, sæpissimè à dæmonibus, qui veri quodammodo Sichemitæ sunt, auferri & violenter rapi.

Et sanè, vos ô vanæ gloriæ amatores, mundanæ famæ aucupes, similes miluis esse dixero: nam sicut illi, licet sublimiùs euolent: semper tamen terram ad prædam quærendam, respiciunt: ita & vos; nam per bona vestra opera ad cœlum vsque euolare videmini, mundum tamen semper respicitis, in eumque defixos oculos habetis, ad prædam aliquam inanis gloriæ auferendam. Sed omnem potiùs, si qua inde resultare poteſt, laudem, Deo asscribite; *Soli namque Deo honor & gloria.* Similes. 1. Tim. 1.

Cùm adolescens Ioseph ab impudica illa Pu- Gen. 39.

tipharis vxore ad ſtuprum ſollicitatus eſſet, numquam nefariæ voluntati eius voluit morem gerere, ſed his eius laſciuiam verbis, conatus eſt retundere. *Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis, ignorat, quid habeat in domo ſua: nec quicquam eſt, quod non in mea ſit poteſtate, vel non tradiderit mihi, præter te quæ vxor eius es: quomodo ergo poſſum hoc malum facere, & peccare in Dominum meum?* O verba ſenſu myſtico pleniſsima! Denotat nobis hæc mulier gloriam, quæ vera Dei ſponſa & vxor eſt, & ei quidem propria, quam nos exemplo Ioſephi, ambire nequaquam par eſt, licet ab ea ſollicitemur & tentemur: Deus enim zelotus eſt, qui omnes quidem gratias & dona in manu noſtra ſtatuit, at hanc ſolam ſibi reſeruare, eiuſque ſolus frui vult amplexibus. *Soli* namque *Deo honor & gloria.*

Quamobrem, ô cæci mortales, nolite ampliùs gloriæ huius ſiti teneri, nolite filiam illam cœlo natam ambire, aut opera veſtra vanæ laudis vento omnia diſſipanti exponere, aut merita in altũ, ad captandam leuem auram, ſubleuare: nihil enim ſunt omnia veſtra opera. nam quemadmodum pauo, cùm pennarum ſuarum agmen explicat, eaſdemque attentiùs contemplatur, ſuperbit; at viſa pedum deformitate, eaſdem contrahit & dimittit, humilius de ſeipſo ſentiens; ita quoque vos ô mortales, cùm alas meritorum veſtrorum explicare latius vultis, ſuperbia quadam interiùs in animo efferri incipitis; at ſi vel ſemel vilitatis veſtræ pedes & imperfectiones veſtras inſpiceretis, mirum qnantocyus præ humilitate & pudore alas dimitteretis.

Cõparatio.

Dignum profectò relatu eſt, quod de mulo quodam Lydio refert magnus ille hiſtoricus Plutar-

Plutarchus; hic mulus, viſo muſculorum robore, membrorum compactione, naturæ pulchritudine, totiusque corporis elegantia, ſuperbire incepit, ſeſeque omnium animalium eſſe regem arbitrari; hinc ille efferaſcere, diſcurrere circumquaque, ſubſultare, ſternere ſeſſores, ac laſciuire inſolentiùs, at cùm patre ſe aſino progenitum conſideraret, pudore ſuffuſus mitiùs agere, ac manſuetudinem induere cepit.

Itaque mortales, *nolite fieri ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus*: nam cùm oculos in fortunæ veſtræ proſperitatem conijcitis, diuitiarumque veſtrarum amplitudinem intuemini, denique gratias & dona, quæ cœlum vobis mutuò dedit, perpenditis; mirum quantū moueatis lacertos, pedes efferatis altiùs, & interius cor veſtrum intumeſcat: at ſi vobiſcum perpendere incipitis, patrem veſtrum extitiſſe Adamū quemdam, & è limo terræ vos eſſe progenitos, eque cinere & puluere originem ſumpſiſſe, minuet proculdubiò cōſideratio illa præſumptionem veſtram, ac ſuperbientem & inſoleſcentem animum deprimet, vosque ad cœleſtem gloriam perducet.

Audite verò Euangeliſtam loquentem: *Cùm feceritis omnia quæ præcepta ſūt vobis, dicite, Serui inutiles ſumus: quod debuimus facere, fecimus*: relinquite inanem hanc oſtentationem, ac futile inanis famæ aucupium, imitamini potiùs præclarum, quod hodiernæ diei Euangelium profert, exemplū: cùm enim Dominus à parentibus inuitaretur, vt in Iudæam ad feſtiuitatem ſcenopegiæ celebrandā, miracula ibidē patraturus, tranſiret, vnde magnā Iudæi de eo opinionē cōciperent, & ab omnib⁹ inſtar Prophetæ haberetur; ire noluit, incognitus potiùs in

Luc. 11.

ùs in Galilæa manere desiderans. Rei nobis & historiæ seriem narrat nobis Euangelista: *Erat autem in proximo dies festus Iudæorum scœnopegia: dixerunt ergo fratres eius ad eum, Transi in Iudæam, & manifesta te mundo.* Hac itaque concione de solennitate hac Iudæorum, ac deinde de inani mundi gloria agemus: inque duobus hisce membris omnis nostra oratio versabitur.

Virgo Deipara nullos præter Dominum Iesum proles habuit.

Inprimis igitur scribit Euangelista, appropinquante iam festo Tabernaculorum, Dominũ Redemptorem, cùm in Galilæa esset, à fratribus sollicitatum, vt mundo sese manifestaret populoque occasionem præberet, vt de se loqueretur; ac proinde ad hanc solennitatem accederet, qua durante miraculum aliquod ederet, propter quod ab omnibus magni fieret & celebraretur. Hic rursum sisto, nec porrò procedere est animus, cùm de Domini fratribus mentio incidit. Scio enim Virginẽ Mariam, nullam aliam præter vnigenitum suum Christum Dominum prolem habuisse, & hunc ipsum nullos omninò fratres. Fuit ille namq; Sol & Phœnix, qui parem aut secundum non habet. Et sanè quemadmodum sepulchrũ, in quo Dominus mortuus collocatus est, nouũ fuit, & in petra excisum, ac nullum vnquam, præter pretiosum Domini corpus, in se complexum fuerat, *Et posuit illud in monumento suo nouo, quod exciderat in petra.* Ita quoq; sacratissimus ille Deiparæ vterus, virgo fuit, ac planè nouus, in quo nullus præter Dei filium, ante vel postea vmquam requieuit.

Matt. 27.

Deipara leænæ comparatur, quæ non vltra vnum catulum parit.

Cùm leæna, vti apologus quidam non illepidus prodidit, in plurimorum animalium conuentu, à ceteris infœcunditatis argueretur, quòd vltra vnum catulum non produceret, ceteris animalibus adeò vt plurimum fœcundis, vt plures vno partu

partu fœtus ſingulis vicibus ederent; Fateor, ad hæc reſpondit illa, vnum me tantum catulum proferre, ſed memineritis oportet, leonem eſſe, & omnium veſtrum, quotquot adeſtis, Regem & Principem. Idipſum de te iurè meritoque dicere licet ô Virgo: fuiſti ſcilicet læna, omnium Creaturarum regina & caput, vt illa animalium: nullos ſacro tuo vtero geſtaſti filios, præter vnicum illum Ieſum Chriſtum; at leonem, omnium mortalium nobiliſsimum, leonem inquam de tribu Iuda.

Quænam hæreſes & errores ex his Euangeliſtæ verbis ortum ceperint.

Quid igitur, Euangeliſta per fratres hoſce de ſignas? Præis ſcilicet Heluidio in hæreſi ſua ſtabilienda, qua ille nequiter aſſerebat. Virginem plures proles enixam eſſe. Das item pluribus ſcriptoribus occaſionem, multarum falſarum & futilium opinionum concipiendarum, ac ſimul dicendi proles illas à Ioſepho CHRISTI nutritio deſcendere, è priore ſcilicet eiuſdem coniugio: qui cum Chriſti pater putaretur, inde fiebat, vt eius quoque filij, Chriſti Domini fratres dicerentur. At eſt hoc quàm falſiſsimum. Sed per fratres illos cognati Domini deſignantur, vti ſunt filij Zebedæi, è Maria Salome germana Deiparæ ſorore progeniti, ac proinde cognati germani Domini noſtri Ieſu Chriſti. Vnde facile colligi videtur, fuiſſe hos ipſos & non alios, qui eum hodierna die incitarunt, vt ſe mundo manifeſtaret, ac popularem auram captaret: cùm illi ipſi ambitione & honorum ſtudio incitati, maternis olim patrocinijs & precibus ſupremos in Domini regno honores ambiuerint, vt hic ſcilicet ad dexteram, alter verò ad ſiniſtram poſſent conſidere.

Per fratres Domini cognati eius intelligēdi ſunt.

Hi ipſi igitur cognati, non ſpectantes aut cogi-

tantes aliud, quàm ea quæ mũdi sunt; cùm magnam illam & celebrẽ festiuitatem, ad quam magna vndique Iudæorum multitudo confluebat, in proximo esse cernerent; importunè ab ipso Saluatore contenderunt, vt in Iudæam reuerteretur, ac tantæ festiuitati, ad quam tot homines concurrerent, interesset, quo sese ostentaret, & editò aliquo miraculo ab omnibus, vti magnus aliquis vir cælo delapsus, aut instar prophetæ, haberetur. Erat festum hoc Tabernaculorum, magni apud Iudæos nominis ac celebritatis, die quinto decimo Septembris peragi solitũ, vti apertè in lege Mosaica Dominus præceperat. Constituebant in hac Tabernaculorum festiuitate, extra domos quisque suas, tuguria, ac velut tentoria de frondibus & arborum ramis, sub quibus, septem diebus in memoriam, quòd olim in deserto tanto tẽpore habitassent, commorabantur. Huc accedebat, quòd his ipsis diebus, vnusquisque secum cogitabat, aliud sese nihil hoc in mũdo esse, quàm peregrinum & viatorem; vti & maiores olim in deserto longâ fuerant annorum serie peregrinati. Felix igitur solennitas, ac ter beata huiusce festi institutio, qua ad tam piã ac salutarem cõsiderationem homines excitantur.

Leuit. 16.

Hoc ipsum est, quod semper ante oculos habere nos oportet, ac perpetuò memoriæ gerere insculptum: nos videlicet in hoc mundo non esse aliud, quàm viatores, & aliud hic nihil habere, quàm tuguria & magalia è frondibus & ramis constructa, quibus interea dum hic agendum est, non secus ac diuersorijs vti debeamus: nam vt Paulus Apostolus ait: *non habemus hic ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus.* quasi diceret: Nõ est, mortales, diutius in hoc inferiori mũdo permanendũ, nolite hic fixum firmumq; fortunarum vestrarum domi-

domicilium figere, neceſſe namque vos eſt craſtina hinc die diſcedere & abire, neque.n. hic locus quietis, ſed potius regio aliena & peregrina, per quam non niſi tranſeundum eſt, vt ita tãdem in alteram, propriam nimirum, peruenire poſſimus.

Didiciſti id Paule à vate illo Pſalmiſta, qui multò ante tẽpore mundũ hunc nonniſi peregrinationis locũ eſſe credidit, dicens: *Aduena ego sũ & peregrinus ſicut oẽs Patres mei:* dicere vult; Hęc ſceptra ô munde, hæc diademata, hæ coronæ, honores, põpę, ſplendores hi regij, nunquam ita animũ permouebunt, aut afficient, quin sẽper mihi ante oculos verſetur, te aliud nõ eſſe, quã viantiũ ac peregrinantium locũ, triſtis terram exilij, domũ cõductitiã, crudele ac nefariũ diuerſorium, è quo, licet etiam parum de rebus neceſſarijs illic nobis prouiſum ſit, ac plurimæ moleſtiæ ſubeundæ, breui tamen emigrandũ eſt, ac ſymbolũ, etiã cũ irrecuperabili amiſſione vitæ perſoluẽdum, & omnia quæ facere decreueramus, in momento relinquenda. Quamobrem non aliã de te ô ſcelerate mũde, opinionẽ concipiã, nec aliud me eſſe credã, aliud licet videar, quàm miſerũ in terra peregrinum, quales etiã omnes maiores mei præteritis ſæculis fuêre. *Pſalm. 38.*

Quid, Chriſtiani, Ethnici ipſi & gentes immanitate barbaræ, & ab omni humanitate remotiſsimæ, hãc olim animo cogitationẽ etiam inſculpſerunt, & nunquã non breuitatis vitæ meminerunt. Hinc neſcio quem Philoſophum, cùm Agrigentinos ſuperbas & patentes ędes videret exſtruere, ac quotidiè magnificè comeſſari, demẽtiã eorum explosã, dixiſſe legimus: *Agrigentini comedunt quaſi sẽper morituri, & ædificãt quaſi nũquã morituri.* Diogenes quoq; Cynicus cùm vitę breuitatẽ perſpectam haberet, animoque infixum gereret, mur-

Apophthegma veteris Philoſophi.

Diogenis item Cynici.

dum præter peregrinorum receptaculum aliud non esse, adeò eum exosus fuit, vt numquam vrbes incolere, domus extruere, aut opes congerere voluerit, sed vnico contentus dolio, quod quocunque accedendum erat, eodem voluebat, vixerit: Hinc cùm orbis ille terror Alexander omnem vitæ eius rationem perspectam haberet, attentiusque esset contemplatus, adeò hoc viuendi genere fuit recreatus, vt diceret, se nisi Alexander foret, alium esse nolle quã Diogenem. Verus profectò mundi osor, ac generosus mundanarum rerũ contemptor.

Simile. Quam euidenter igitur, & apertè nos Ethnici docent, quin & ipsi barbari; nos in mundo hoc non nisi peregrinos & viatores esse, stabilem sedem non habentes; ac merum stultitiæ dementiæque genus esse, in eodem velle commorari, ac rerum suarum sedem figere. An non ille omnium iudicio sensibus ac mente destitutus dicendus foret, qui extorris, ac procul à patria constitutus, & inter alienos versans, vile, quod in diem subiret, tugurium, depingere, parietes eius varijs coloribus exornare, tabulata auro obtegere, caminos variegare, cubicula peristromatis conuestire, horrea quoque eius refercire, ac frumento constipare, denique de rebus ad tugurium hoc spectantibus accuratiùs vellet inquirere, cùm crastina die manè id relinquendum esset? Heu, quanto maior eorum dementia & insania est, qui cùm in regione & cœlo peregrino viam carpant, procul à patria, cœlesti nimirum, constituti, ingens hoc mundi diuersorium subeuntes, ad quod tam multi omnis generis homines quotidiè diuertunt, atque ex eo reuertunt; rebus tamen parandis, domibus, & palatijs exstruẽdis, diuitijs coaceruandis

Mundus diuersorio comparatus.

nego-

negotijsq; gerundis incumbunt; cùm craſtina ac ſæpenumerò etiam eadem ipſa die hinc emigrandum ſit, & abitio maturanda. Hinc benè olim, vt aliquando dixiſſe memini, de vrbe Athenienſi, dicere ſolebat Iſocrates, pulchram illam quidem eſſe, & ad ambulandum amœnam, ad habitandum verò perdifficilem ac periculis expoſitam. Mea quidem ſententia, idipſum, qui de mundo dixerit, à vero profectò non aberrabit, magnam ſc. & vaſtam hunc vrbem eſſe, & ambulationi peraccommodum, ac cauendum ne quis in eo ſedes figat, & ſedem ſtabilem meditetur.

Iſocratis dictum de vrbe Athenienſi.

Parricida ille Cain primus vrbes exædificare incepit, quaſi perpetuam hoc in mundo ſedem habiturus: *Et ædificauit ciuitatem, vocauitq; nomen eius ex nomine filij ſui Henoch*: ſed tandem malo vitam fine terminauit. Superbꝰ ac ille glorioſus Nẽroth, cùm turrim Babel exſtruere vna cum ſuis cœpiſſet, vt ſi quando diluuium iterum ingrueret, in eam ſeſe mortales velut in commune aſylum reciperent, atq; ita perpetui huius mundi incolæ forent, confuſione linguarum cœptis deſtitit, & ignominiam contraxit. Hiſtorię ſunt, Chriſtiani, & exempla quibus erudimur, non eſſe in hoc inferiori mundo ſedem perpetuam deligendam, perpetuumq; domicilium collocandum, non eſſe exſtruendas moles & turres, verùm cum Iudæis ſub tugurijs, tabernaculisq; frondoſis hodierna die commorandum.

Geneſ. 4.

Gen. 11.

Quid fuiſſe cauſæ putatis, Auditores, vt Adam ſtatim à peccato, frondibus nuditatem ſuam cooperuerit, ac ſemper ſine domo & tecto ſub Ioue frigido, hoc in mundo vixerit? Denotabant ſc. hæc folia iam tum vitam noſtram, peregrini eſſe tranſitum; ſimulq; edocebant, non eſſe nobis hic

domicilia diuturnantia deligẽda, ſed tuguria leuia & viles domos ſeligendas. Quid ſi, ô Hebræi, vos his in Tabernaculis habitaſſe dixero, vt vobis filiisq; veſtris, ſimul & nobis in memoriam reuocaretis, protoplaſtum Adamum, primum hominem, ac primum ſimul peccatorem, nõ niſi folijs & virgultis nuditatem ſuam velaſſe. Quidquid demum ſit, oſtendit vtrumq; eandem noſtram fortunam eſſe, quæ fuit Iacobi, in Meſopotamia, in domo Laban, qui mundum auarum & idolis ſeruientem ſignificat, ſeruientis; in quo oues & greges, voluptates ſcilicet & delitias, ſeruamus, ſimulque filias eiuſdem nobis in coniuges adaptamus, diuitias ſcilicet atque opes. Sed, Iacobi exemplo, crudelem tandem Laban relinquere, inq; patriã poſtliminio reuerti nos oportet. Sumus enim hoc in mundo non ſecus atq; filij quidam prodigi, qui paradiſo cœleſti, domo ſcilicet paterna, exacti, in regionem hanc longinquam (in qua fame emorimur, cum porcis id eſt peccatoribus; & meretricibus, id eſt voluptatibus, habitantes) reiecti & profecti ſumus; ſed redeundum eſt tandem aliquando, adq; domum voluptatis denuò reuertendum.

Allegoriæ. *Geneſ.* 31.

Eadem in mundo nobis ſors eſt, quæ fuit Iſraelitarum in Aegypto cõmorantium, regione inquam aliena, terra crudeli & inhumana, plena miſerijs, & calamitatibus affluente; in quo varijs laboribus & difficultatibus affligimur, tot moleſtijs opprimimur; ſed tandem aliquãdo in terram promiſſionis nos redituros ſperamus, atq; huc omnis noſtra cogitatio & animus anhelat. Quamobrem ſtultum eſt, diutiùs in hoc inferiori mundo velle commorari; neq; enim hic immorandum eſt.

Pium illum regem Dauid adeò miſeriarum mũdi

di huius, quæ vallis lachrymarũ eſt tædebat, vt interdũ pennas ſibi dari auium exoptaret, quibus in ſublime elatus, & procul à terra miſeriæ elongatus, ad beatorum illam regionẽ, vbi æterna requies, & felicitas conſummata eſt, euolaret: *Quis dabit mihi pennas ſicut colũbæ, & volabo & requieſcã.* Num. 21.

Egregium profectò conceptum è Numerorum libro haurire eſt. Moſes cùm ſexcenta armatorum millia ex AEgypto deduceret, legatione ad Seon Regem Amorrhæorũ miſſa, tranſitum exercitui per fines eiuſdem poſtulauit, pollicitus fore, ſine vllo vt maleficio regionem pertranſirent; *Liceat nobis tranſire per terram tuam, non tranſibimus per agros, nec vineas, nec bibemus aquas ex puteis, via regia gradiemur, nec ſiſtemus donec tranſiuerimus fines tuos.* Eadẽ omninò legatio eſt, q̃ ſanctę pręq; animę ad mundum, Principem illum Amorrhæorũ ſemper iam inde ab ititio misêre, per mundum eiusq; ſpacia non niſi tranſitum poſtulantes: Tua nobis liceat venia, ô munde, agros tuos tranſire; tranſitum ſolum à te poſtulamus; vineas tuas non vaſtabimus, nec agros, non guſtabimus ex aquis voluptatum tuarũ: at via regia ambulabim⁹, vt viatores & peregrini, non prius quieſcentes quàm terminos tuos tranſiuerimus. An non hæc ſufficiant, ad mundi contemptũ animis noſtris ingerẽdũ, eiusq; voluptates & delitias vilipendẽdas; Addã & alia.

Quadraginta annis in deſerto Hebræi habitarunt, nullas ſibi veſtes adaptantes, aut vllas domos ædificantes, nullarum rerum curam aſſumentes; ſciebant nimirum, ſolitudinem habitacula firma nequaquam eſſe, ſed ea illa propediem ſibi emigrandum. Quin etiam Ioſeph Patriarcha, ipſis nonaginta quatuor, quibus Aegypti moderatus eſt habenas, annis, (ſexdecim enim annorum erat Num. 11. Gen. 37. cùm

cùm à fratribus diuenderetur, atq; anno centesimo decimo mortuus est, nullas legitur possessiones, licet fortuna lætior arrideret, coëmisse, aut vllas filijs in Aegypto facultates reliquisse. Præsagiebat enim magnus ille vir, fore aliquando tẽpus, cùm populo Israel AEgypto emigrandum foret: tũ verò edocere volebat, nõ esse in AEgypto mũdi huius stabiles rerũ sedes figendas, è quo tandẽ aliquãdo etiã inuitis abeundũ est, & in quo vix triginta, aut quadraginta, ad summum octoginta annis habitare dabitur, extra quem in perpetuas æternitates viuemus. Hæc sunt quæ nobis per Festum Tabernaculorum designantur: quod vt missum faciamus iã tempus est, & ita ad reliquam Euãgelij nostri partem properemus, vt vanam gloriam detegamus, eamq; fugiendam doceamus.

Cùm itaq; Festum hoc appropinquaret, efflagitarunt ab eo fratres & cognati, vt ad solemnitatẽ hanc accederet, miraculoq; aliquo edito omnes in admirationem sui mortales excitaret, Euangelij contextus hic est: *Dixerunt ergo fratres eius ad eum, Transi hinc & vade in Iudæã, vt & discipuli tui videant opera quæ tu facis: manifesta te mundo.* Ecce insolentẽ Apostolorum ambitionem, atq; vanam gloriæ tentationem: videte hîc ad viuum expressum, quod mundus, caro, diabolus nobis quotidie inclamant & suggerunt, dicẽtes, Auferas te hinc, ô homo, simplicitatem hanc morum exue, paupertatem defere, negotijs & curis sæcularibus te implica, aulam consectare, diuitijs coaceruandis inuigila, ac manifesta te mũdo. Fuit hæc eadem suggestio matris filiorum Zebedæi, quando suasu eius vterque ad honores & dignitates aspirauit, àq; Christo Domino ambo petierunt, eos vt manifestaret.

Mirum

Mirum profectò est ac consideratione dignũ, vt parentes filiorum exitij, vt plurimum, causa existant: vnde non immeritò Dominus dixisse mihi videtur: *Inimici hominis domestici eius*. Video namque Cain mortis fraternæ causam existere: video ab Ismale Isaac deprauari & corrumpi, adq; idolorum cultum sensim perduci: video Esau barbarum & horridum aduersus Iacob arma capere, & perpetuis cum eo odijs decertare: video denique Iosephum à fratribus diuendi, & Dominum Iesum Christum à cognatis & fratribus ad vanæ gloriæ cupiditatem ambitionemque exstimulari, dicentibus: *Manifesta te mundo.*

Parentes sunt vt plurimum filiis exitij causa. *Matt. 7.* *Genes. 4.* *Gene. 37.*

O cæci! ô stolidi ac consilij egentes! quem alloqui vos putatis, cùm Redemptori meo de vana gloria verba facitis, cùm honores & ostentationem ei proponitis? an nescitis, ipsum diabolum de victoria desperantem, confusione plenum & ignominia, depositis armis victum recessisse, cùm omnia illi mundi regna offerret, vt vel leui vanæ gloriæ flabro se afflari sineret? An nescitis eum hęc omnia reputasse vt stercora, honores calcasse, aliudq; nihil spirasse quàm humilitatem, nihil adeò fuisse exosum quam superbiam & iactantiam? vnde de eo scriptum est, *Humilia respicit, & alta à longè cognoscit.* *Matth. 4.*

Et sanè Moses maluit inops & miser cum populo Dei viuere, q̃ aulam Pharaonis Regis incolere, ac filius Reginę, quę eum adoptauerat appellari. Christus quoq; Dominus noster maluit contemptus & in ignominia viuere & cum opprobrio, & humilitate, atq; ærumnis saturatus pro nobis in cruce mori, quã filij Dei nomine insigniri, atq; ab Angelis cœlesti in habitaculo veluti Deus coli & adorari.

Allegoria. *Exod. 2.*

Esth. 5. adorari. Ipse namq; est humilis ille Mardochæus, qui priùs gloriæ vestem, ac purpuram regiam noluit induere, quàm Satan Aman noster, sit cõdemnatus ac suspensus, & omnis Iudæorum populus, natura inquam humana, mortis sententia reuocata, exitio & periculo ereptus. Ipse est quoq; paruꝰ ille Dauid, qui priùs armis sese regijs noluit circumdare, quàm Goliadas fuisset iugulatus.

1. Reg. 12.

Dominus Iesus vanæ gloriæ semper inimicus exstitit.

Nolite igitur dicere ampliùs, *Manifesta te mundo*. Ipse quippè est, qui se è manib. Iudæorum subduxit, cùm regem eum constituere vellent. Scitis etiam omnes hunc ipsum esse, qui cũ cæco lumen oculorum restituisset, quò laudem vulgi subterfugeret, cæco præcepit, vt nemini diceret. audiuistis etiam omnes & adfuistis cùm diceret, *Ego gloriam meam non quæro*: quo dicto verum se ostẽtationis hostẽ demonstrabat. Recordemini, quæso, quid in passione Domini acciderit; obseruatione namq; dignum est. Cùm iniquus iudex Pilatus hanc cruci inscriptionem adderet, *Iesus Nazarenus Rex Iudæorum*; statim Dominus caput inclinauit, quasi oblatos sibi honores repudiaret, & regios titulos contemneret; ostendere scilicet volens, se morientem, vti & viuentem honores subterfugere, & eadem sese ratione tam in morte quã in vita, velle procedere.

Ioan. 8.

Insignis conceptus.

Insignis conceptus.

Quamobrem ô vos omnes, qui inanes mundi delitias voluptatesque consectamini, fugite obsecro, Iesum Redemptorem æmulando, gloriam popularem, & inanis laudis ostentationem, ne sapiant amplius opera vestra inanitatẽ & fucum; at redeat vobis in memoriam, quomodo Deus olim, cùm gloriam suam demonstrare vellet, populum ad montem accedere prohibuerit, nullus vt eiusdem gloriæ, præter vnicum Mosem, testis esset

eſſet: *Cauete ne aſcendatis in montem, nec tangatis fines illius: omnis namq; qui tetigerit montem, morte morietur.* Exod. 19.

Egregium profectò myſterium! quo edocemur, meritorum gloriam non in oculis hominum collocandam, ſed hoc vnum ſpectãdum, vt Deum inſpectorem habeamus & contemplatorem. Vnde dicitur: *Pater veſter qui videt in abſcondito, reddet vobis.* Quin etiã Dominus noſter Ieſus, in die transfigurationis ſuæ, gloriam ſuam non niſi tribus Apoſtolis manifeſtauit, quibus & ſingulari deinde ratione interdixit, ne cui, niſi à reſurrectione, viſionem illam manifeſtarent: at paſſionem ſuam & mortem illam ignominioſiſſimã, toti mundo manifeſtam voluit. Iterum hinc diſcere poſſumus, omnia merita operaq́; cum virtute transacta, eſſe occultãda, ſed imperfectiones, vitiaq́; & quicquid eò demum ſpectat, omnibus omninò mortalibus eſſe patefacienda, & detegenda.

Quid cauſæ fuiſſe putatis, ô contemplatiui, vt Dominus in ſtabulo naſci, & in præſepio ſuper vile fœnum voluerit reclinari? vt ſcilicet gloriæ ſeſe contemptorem & hoſtem demonſtraret: ſciebat namque Magos ex oriente venturos, muneraque adorantes, oblaturos; ſciebat paſtores è Iudææ montibus eo aduolaturos; & omnes omninò homines, ſi in ciuitate Ieroſolymitana fuiſſet editus, eodem, vt obſequium & cultum regi nato offerrent, properaturos. Quamobrem vt hæc omnia declinaret, omnemq́; inanis gloriæ radicem præſcinderet, obſcuro loco voluit deliteſcere, inque ignoto ſtabulo naſci. Audite & alium conceptum. Statim ac Dominꝰ à Ioanne baptizatus fuerat, & Pater cœleſtis voce de cælo delapſa intonuerat, *Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi bene cõplacui.*

omnem

omnem hanc gloriam & ſublimes honorum titulos perosus, deſertum petijt, & procul ab hominum conſpectu, conſortioq; in ſolitudine voluit deliteſcere. Quibus omnibus edocemur, omnem gloriam, plauſibiles populi ſalutationes, ſublimes honorum titulos, fumoſaq; nomina eſſe euitanda ac deteſtanda.

Mundi vanitas detegitur.

Noli igitur amplius auribus meis inſuſurrare, ô munde; *Manifeſta te mundo* : hoc tuum potius eſt facere hæ tuæ ſunt partes, impoſtor, fallax, ſuperbe; tuum eſt inanias captare, & ad vocem populi pulſumque commoueri. Tu ſcilicet es magnus & ſuperbus ille Aſſuerus, qui magnifico inſtructo conuiuio omnes Principes & Satrapas ſub imperio conſtitutos inuitauit, vt magnitudinem, ſplendorem, ac diuitias regni, atque iactantiam potentiæ oſtentaret. Tu quoque ſimilis Naamani illi Syro, qui opes quidem & munera iuſtis viris Eliſæis offers, ſed lepra coopertus es. Quid ampliùs de te dicam, ô perfide & immunde munde? Non errauero, ſi te regi Ezechiæ ſimilem dixero, qui theſauros tuos & opes Babyloniis, hoc eſt peccatoribus, manifeſtas. Porrò ſi ſapimus, Auditores, omnem hunc mundum cùm ſuo mundo, cum ambitione & vana gloria relinquamus, & ſubtiliores adhuc conceptus proferamus.

Eſth.2.

4.Reg.5.

Egregius ac ſublimis conceptus.

Fratres hi Domini, qui ab eo, vt ſe mundo manifeſtet efflagitant, ipſi ſunt Angeli, & ſancti patres, qui iã ab ipſo mundi primordio nunquam nõ dixerũt; hi in cœleſtibus, illi in infernis conſtituti, *Tranſi hinc*, cælos relinque, *& vade in Iudæam*; in terram deſcende, *manifeſta te mundo*, humanam naturam aſſume, cum hominibus verſare vt homo. Audite, vti eum Pſalmographus ad hoc inui-

Digitized by Google

inuitarit dicens: *Ostende faciem tuam & salui erimus*: quasi diceret, *Manifesta te mundo*. Quod vobis ad oculum in figuræ involucris expressum dabo.

Figura. 2. *Reg.* 19.

Cùm Absalom fusus fugatusq; esset, Dauid mærore confectus, in tenebris & luctu sedebat, omnibus regni negotijs neglectis; ad quem Ioab dux militiæ, & omnes principes Israel accedentes, hac eum oratione aggressi sunt: *Ostendisti hodie quia nõ curas deducibus tuis, & de seruis tuis: nunc igitur surge & procede, & alloquens satisfac seruis tuis. Iuro enim tibi per Dominũ, quòd si non exieris, ne vnus quidẽ remansurus sit tecum nocte hac.* Eheu! post miseram illam refractarij & contumacis Absolomi, generis, inquam, humani, stragem, cùm Verbum Patris indignatione commotum esset, duces illi cœlestium legionum, Angeli scilicet & sancti, his eum quotidie verbis compellabant: Quid agis Domine, quid ô Verbum ad mundi redemptionem prædestinatum? anne ita duces tuos & legiones negliges? semperne creaturarum abliuiscêris? surge, egredere, mundo collabenti succurre, manifesta te mũdo, humanam naturm induc, omnia alioquin pessum ibunt. fac vt te mundus cognoscat, neue dicat, quod olim dixit Pharao: *Dominum non cognosco, & Israel non dimittam.* Mũdo igitur te manifesta; nam, vt Isaias loquitur; *Deus Israel Deus absconditus*: ipse nempè thesaurus est in naturæ agro absconditus, quem qui inuenit homo, vadit & vendit vniuersa quæ habet, vt eum possideat & consequatur.

Exod. 5. *Isa.* 45.

Quamobrem Domine manifesta te mundo; quoties iam feciſti: in sublimi namque omnium rerum creationis opere bonitatem tuam manifestasti; in diluuio adducendo, iustitiam, in prudenti omniũ rerũ & totius vniuersi directione & mode-

ramine, prouidentiam tuam singularem; in mysterio redẽptionis humanæ, immensam tuam misericordiã. Egregiæ profectò & diuinæ manifestationes. Anne igitur adhuc necesse est, Domine, mũdo vt te manifestes? Etiam Domine, iudiciorum tuorũ rigorem seueritatemq; iustitiæ demõstrando, manifesta te peccatoribus, & ostende te eum esse, qui odisti omnes qui operãtur iniquitatem. Ante omnia verò Domine, manifesta te animabus nostris, ostẽde scilicet, te vnicã earum beatitudinem esse, summum earum bonũ, & omnia: & concede, vt quemadmodum ipse præiuisti, omnem inanem fastum conculcantes, & inanem gloriam fastidiẽtes, omnem si quam adipiscantur gloriam, ad te referant, teq; hoc in mundo agnoscant, ac tandem aliquando in æterna beatitudine, cum cœlesti illo exercitu, iucũdissimè tibi accinere mereantur, *Soli Deo honor & gloria.*

FERIA IV. POST DOMINICAM PASSIONIS.

Oues meæ vocem meam audiunt. Ioan. 10.

FIGVRA.

Gen. 27. CVm magnus ille Patriarcha Isaac (ille inquam qui olim ligna, quib. comburendus fuerat, immolandus à patre super montem, humeris suis gestauerat) benedictionem filijs suis elargiri vellet, vt Iacob loquentem audiuit, eius vocem statim sub ementito licet habitu agnouit. Qui rem propiùs inspexerit, idem omninò in Euangelio hodierno reperiet, ac similes penitus circumstantias. Videbit namque hîc alterum Isaac (qui ad montem Caluariæ immolandus deductus est, & quidem ponderosa illa cruce, in quam agendus erat, grauatus) apertè hodierna die profitentem, se oues è voce

è vocè agnoſcere,& ſe quoq; viciſſim ab ouibus ex eadem voce agnoſci; *Oues meæ vocem meam audiunt*: De hac hodie voce,mea vox loquetur, modò eam cœlum efformet,& linguam Spiritus ſanctus qui linguas infantium facit diſertas, eloquentem reddat;& modò Virgo Deipara precibus ſuis atq; interceſſionib. ſuccurrat Quapropter recitemus ſupplices.

AVE MARIA.

Apophthegma Pyrrhi.

Epirotarum ille Rex Pyrrhus, Auditores, dicere ſæpenumerò ſolebat, plures regno ſuo vrbes & oppida Cyneæ Oratoris eloquentia, quàm armis & bellica induſtria,acceſſiſſe: plusq; ſeſe linguæ eius,quàm militum dextris deferre debere. Quod Rex hic in laudem eloquentiæ, id nos non immeritò in diuini verbi laudẽ dicere poterimꝰ:ac manifeſtè profiteri,plures animas ad Deũ ſuaui verbi Dei prædicatione,quàm violenta armorum potentia & bellico robore eſſe conuerſas.

Quare agite,Apoſtoli,dicite nobis ſincerè,quibus potiſſimũ armis,non dico vrbes aliquot, ſed vniuerſum terrarum orbem expugnaueritis? an non prædicatione verbi diuini?nam *in omnem terram exiuit ſonus eorum.* Hæ ſunt nimirum baliſtæ & bombardæ , quæ totum mundum expugnarunt,ac violenter ſubiecerunt. *Pſalm.18.*

Euidentem huiuſce rei figuram in libro Ioſue animaduerto.Vix namq; tubæ ſacerdotales circũ muros vrbis Ierichuntinæ clãgere cœperũt; quin ſtatim cõciderint,& ad terrã collapſi ſint.Deſignabat hoc,quamprimũ vt Apoſtoli,Sacerdotũ Principes,& verbi Dei tubæ,inſonare inciperent,infidelitatis tenebras, idololatrias,obſtinationẽ,quæ mundo inſtar vallorũ & propugnaculorũ erant, euertenda,& ad terram proſternenda. Significa- *Ioſu.6.* Figur.

bat etiam, ô præcones verbi Dei ac tubæ Euangelicæ, vos vix circa muros Ierichuntinos, corda scilicet offirmata, & pertinaces peccatorum animos strepere incipere; quin statim omnia peccatorum propugnacula & valla cõcidant, & ad terram dejiciantur. Hoc ipsum respexit Deus, cũ Mosi & Aaroni præcepit, vt ad petram tantũ loquerentur, quæ ad primum eorum mandatum largissimos aquarum fontes & copiosas scaturigines esset editura: *Loquimini ad petram, & dabit vobis aquas.* Verùm cũ Moses verbis Domini diffideret, & vltra præceptũ virgã quin etiã adhiberet, grauiter à Deo veluti incredulus castigatus fuit. Edocere quippe eum volebat Deus, & in ipso nos omnes, sola verba plꝰ virtũ, ad aquas è petra, lacrymas scilicet ex obdurati peccatoris oculis, eliciendas habere, quàm baculũ & omnẽ violẽtiã. Testatꝰ id est Psalmista: *Vox Domini in virtute, vox Domini cõfringẽtis cedros*, ac veluti tonitru omnia concutientis.

Num.20. Allegoria.

Psal 18.

Et sanè tonitru ipsum, vti quotidiana experientia constat, sæpiùs abortum producit & fœtum in vtero materno, subtili vi sua, occultissima quæque penetrante, enecat. Ipsum quoq; verbum Dei tonitru reuera dici poterit, quod peccatrices animas aboriri facit, & scelerata peccatorum mõstra, pestilentes s. fœtus, suffocat & enecat. Tradunt quin etiam rerum naturalium scriptores, ceruam non nisi cælo tonante fœtus posse edere. natura enim occulta quadam ratione per terribiles illos fragores cæliq; boatus perterrefacta meatꝰ occultos aperit, viamq; fœtui ad egrediendum parato patefacit, quem alioquin vtero materno inclusum emori oporteret. Animæ peccantium ceruæ pauidæ sunt, quæ sanctã conuersionem, nisi tonitruo verbi Dei auxiliante, parere nequeunt. An non hoc

Conceptus è naturę penetralibus petitus.

hoc ipsum est, quo vates ille regius respexit dicens: *Lex Domini immaculata conuertens animas.* *Psal. 118. Aleph. 19.*

Quis enim te, ô Paule, tam repentè tamq; breui temporis spatio commutauit? & è crudeli Ecclesiæ persecutore, qui non nisi sanguinem, cædem, & mortem discipulorum Domini spirabas; tam feruentem tamq; æmulantem verbi Domini præconem reddidit, nisi prodigiosa illa & ingens efficacia verbi Dei? Quis te ô Magdalena, tam subitò, ex femina impudica, lasciua, libidinum propudio ac prostibulo; in verùm humilitatis, modestiæ, continentiæ ac pudicitiæ exemplar conuertit, nisi admirabilis & efficax illa vox? Quis vos, ô Apostoli, impulit, vt maria, retia, nauigia, piscatum relinqueretis, & sequeremini, nisi ingens illa verbi diuini vis? Egregiam hac de re historiam de Serapione Anachoreta legimus: hic enim cum plena hyeme, acerrimo frigore sæuiēte, seminudus per agros discurreret, sacra bibliorum volumina gestans; & interrogaretur, quis ita eum expoliasset; digito in biblia protenso, hoc me, inquit, volumen spoliauit. Quo dicto aliud nihil insinuare volebat quàm sacrā Domini doctrinā, tanti in se roboris exseruisse, vt eius vi permotus mundū deseruerit, & omnibus sese rebus, etiā vestimētis, nudauerit.

Infignis historia de Serapione Anachoreta.

O sanctum ac verè diuinum verbum & penitus admirabile, nescit profectò S. Scriptura, quibus te nominibus compellet; quibus te honorum titulis & encomijs exornet: modo te ignitum eloquium & ignem eloquentem nuncupat: *Ignitum eloquium tuum vehementer*. Excitat enim in anima flammas amoris, & ignē succendit caritatis. Modò malleum petras durissimas conterentem comminuēte & effringentē, eo quod animos obfirmatissimos, & in peccatis flagitijsq; obduratos emolliat

Varia verbi Dei nomina in sacris literis.

ac frangat; hinc Propheta: *Malleus cõterens petras* Ierem. 23. Apostolus verò gladio ancipiti id comparauit? Hebr. 4. *Omni gladio ancipiti penetrabilius*: nam aduſq; cor & intimos animi receſſus pertingit, & interiora pectoris diſſecat. Vates verò regi°, lucernæ ac faci: *Lucerna pedibus meis verbum tuum*: dirigit id enim greſſus noſtros per ſemitã ſalutis ac tenebras ignorantiæ ab anima diſpellit. S. Matthæus autẽ nouo id nomine indigitat animæq; pabulum appellare non dubitat: *Non in ſolo pane viuit homo, ſed de omni verbo quod procedit de ore Dei*. Idipſum deniq; vox eſt, per quam Dominus oue, & eum oues agnoſcunt: *Oues meæ vocem meam audiunt*. De hac igitur voce, deq; ouibus hiſce ad vos hodierna die verba faciam.

Pſal. 118. Mat. 4.

Inter omnia, quæ in ſacris litteris, Saluatori data nomina legimus, ipſum Paſtoris, meo quidem iudicio, vſitatiſſimum eſt: hoc namque nomen eſt, quo ſe ipſe nominauit, dicens; *Ego ſum paſtor bonus*. Et ſanè nullum eſt, quod magis ei proprium ſit, magisq; conueniat. Ipſe enim verus ille & bonus paſtor eſt, cuius typum apud S. Lucam in parabola de paſtore expreſsũ habemus, qui nonaginta nouem ouibus, infinitis ſcilicèt Angelorum millibus in cælo relictis, in hunc miſerum mundum deſcendit; vt vnicam ouiculam perditam, naturam ſcilicet humanam (quæ in mundi huius deſerto perdita erat, & vagabunda errabat) quæreret, & inuentam inque humeros ſublatam, ad ouile reportaret. Huc ſcilicet regius ille prophetes reſpexit, cum in toti° humani generis perſona plorans ait: *Errauiſicut ouis quæ perijt, quære ſeruum tuum Domine*.

Luc. 15.

Paſtor, cùm oues huc illucq; diſperſas cernit, montem aut locum aliquem editiorem ſolet cõſcende-

ſcendere, vt ex eo clamitans ab ouibus intelligatur, & ſimul videatur. Ieſus Chriſtus verus ille paſtor, cùm in hunc mundum deſcendiſſet, & greges generis humani palantes, & huc illucq; diſperſos per omnes mundi angulos vidiſſet (cũ nimirũ aliquæ oues in deſerto gẽtilitatis errarẽt diſperſæ, aliquæ verò in Iudaiſmo hærerent; cũ hæ ad limbũ vſq; peruenirent, illæ in purgatorio verſarentur) vt omnes in vnũ coadunaret in mõtem Caluariæ, & indepti ſũmitatẽ crucis aſcẽdit, è qua ſepties, & quidẽ cũ clamore valido clamauit, adeoq; vehemẽti, vt raucedinẽ inde cõtraxerit, & tãdẽ expirarit. Vnde Matth. *Clamauit Ies⁹ voce magna*: & Pſalmiſta. *Laboraui inclamãs, & rauca facta ſũt fauces meæ*: & Luca, *Et clamãs voce magna Ieſus ait; Pater in manus tuas cõmendo ſpiritum meũ, & hæc dicens expirauit*. O igitur bonum ac verum paſtorẽ! *Mat. 27.* *Luc. 23.*

Dicebat olim Dauid ſocero Sauli, fortia ſua facta commemorans: Domine Rex, cum abhinc aliquot annis greges Iſai patris mei in montibus Bethleem paſcerem, vrſus & leo inuadebant oues: ego quidẽ viſo oues in diſcrimine cõſtitutas, irruebam in eos, prædaq; è faucibus eorum erepta, vtrũque in fugam compuli. Quid? an nõ generoſus ille Dauid, Ieſus redemptor noſter, extitit: qui cùm in his mundi conuallibus greges Patris ſui æterni paſceret, & vrſus ille ferox & tartareus leo, rabie ac furore percitus, oues inuaſiſſet, inuaſores hoſce inuaſit, abegit, extinxit, oueſq; faucibus eorum eripuit? Quantum igitur debes bono huic paſtori ô homo; & quænam tua erga eum ob recepta beneficia eſt obligatio? qui tantùm nimirum laborauit, ſudauit, clamauit, vt te quæreret, ſeruaret, & damno ſempiterno eriperet? *1. Reg. 17.*

Cùm Iacob poſtquã viginti annorum ſpatio La-

bano ſeruit, ingratitudinẽ eius & inhumanitatẽ, bono zelo ſuccenſus, reprehendiſſet, dicens: *Per viginti annos in domo tua ſeruiui tibi, die noctuq; æſtu vrgebar & gelu, fugiebatq; ſomn⁹ ab oculis meis.* Gen. 31. Sufficere quidẽ id poterat ad irã Labani ſedandam, ad animum eius emolliendum, & perpetuam amicitiam cum genero ſuo ſtabiliendam. At ſi Iacob illi in memoriã reduxiſſet, quòd eius ergò captiuitatem expertus eſſet, vulnera ſubijſſet, totieſq; vitæ diſcrimen incurriſſet; non eſt dubium, quin longè plus virium expoſtulationes hæ fuiſſent habiturę. O homo, ô peccator, reſpice obſecro, vt bonus ille paſtor, ad imitationem Iacob, tecum expoſtulet, quòd triginta tribus annis tibi miniſtrãdo fuerit obſecutus, quòd animam tanta ſollicitudine, anxietate, ac fidelitate pauerit, & ſeruauerit, vt noctes inſomnes, vt plurimum, traduxerit, *vigilans ſicut paſſer ſolitarius in tecto*: fuit ille namq; pro te in carcerem coniectus, flagellis ſubditus, ſpinis coronatus, cruci affixus; denique pro ſalute tua in eadem cruce expirauit. Eheu! an non hæc omnia ſufficiant, ad curſum tuum ſiſtendum; an non hæc impediant, ne Deum, clementiſſimum illum paſtorem, amplius peccando offendas? Ille namque paſtor eſt, qui hodie ait: *Oues meæ vocem meam audiunt*. At quænam, ô benigniſſime paſtor hæ ſunt oues, aut quęnam vox illa? Oues, animæ Chriſtianorum ſunt, & vox, verbum Dei, vox inquam, quæ nos quotidie ad viam ſalutis calcandam, ad vitæ conuerſionem, ad lachrymas, ad contritionem, ad pœnitentiam inuitat; vox clamantis in deſerto: *Parate viam Domini, rectas facite ſemitas eius*: auferte ſaxa, & petras peruicacię ex ſcindite vepres illos malitiæ, complanate montes illos ſuperbiæ, diminuite colles illos arroganitæ, Luc. 3.

ac

ac vitiorum colluuiem procul remouete: vox, inquam, quæ per Noe oēs nos admonet, vt diluuium iudiciorum Dei euitemus: vox per Angelos prolata, quâ, vt è Sodoma nos proripiamus, & ad mōtes pœnitentię velut in locum salutis confugiamus admonemur: vox per Ionam denunciata, quæ nobis Dei velle & nolle declarat; instare scilicet pniciem & exitium, nisi prauam vitæ conuersationem quantocyus corrigamus. *Gen. 6.* *Gen. 19.*

Pauci vocem pastoris huius audiuere, licet sæpius inclamarit.

Verùm, ô bone pastor, vbinam sunt modò oues, quę huic tuæ voci clamitanti auscultent? Clamasti & plorasti iamiam in lucem editus Domine, & *emisisti vocem, similem nobis plorans*, vt de se Salomon ait: & tamen ad tātum clamorem aliquot solum pastores, & tres Magi excitati sunt, & ad præsepium properarunt. Cùm verò iam ad maturiorem ætatem venisses, & vox quoque iam facta esset virilior, & quotidiè in tēplo, in porticu Salomonis inclamares; hîc tantū Cananæa aliqua, aut Samaritana, aut Magdalena; illic verò Zachæus, Centurio & Regulus aliquis è somno vitiorum excitati fuêre, teq; secuti sunt. At omnis Iudæa, & ipsa Ierosolymorum ciuitas vocem tuam non audiuit, sed instar aspidis surdę obturauit aures suas. Deinde cùm iam sublimem illā crucis cathedram conscendisses, è qua ad totum mundum verba salutis dabas, & vocem quam poteras maximè intēderes, nullus omninò pręter latronem te clamantem audiuit: ipsi Scribæ & Pharisæi, ipse Herodes, totque militum cohortes, licet sub cruce starent, ne vllum tamen verbum percipere potuerunt. Adhæc post mortem quoq; tuā, toties tamq; vehemēter clamasti, & vocem intendisti, & quotidiè quin etiā clamas, & vocē monēdo castigādoq; intendis, at nemo tibi auscultat, verbum tuū negligitur, ne- *Ioan. 2.*

mo aures aut animum accommodare curat.

Hoc ipsum scilicet Isaias olim conquestus est, dicens: *Domine quis credidit auditui nostro*; id est, quis obediuit? quæ verba D. Paulus Io. ad Rom. cap. etiam vsurpauit. An enim ij, vestro iudicio, verbum Dei audire, vocem pastoris agnoscere, Euangelioq; obedire dicendi sunt, qui, cùm quotidiè de terrore iudicij, de mortis horrore, de tartari supplicijs, de diuina iustitia, de pœnis sceleratè viuentibus destinatis, deque reddenda vitæ ratione, concionatores loqui audiunt, simulq; intelligunt ob vnicum lethale peccatum æternam damnationem esse subeundam; interea tamen non conuertuntur, nec vitam in melius commutant, ac non magis permouentur, quã si aniles fabulas, aut senum deliria in cathedra audirent enarrari? *Isai. 53.*

Verum enimuerò intelligatis velim, oues scabiosæ, surdæ, & in peccatis vestris offirmatæ, quæque verbum Dei audire negligitis, vel auditum ad opus non cogitis; hunc à vobis contemptum & negligentiam in extremo iudicio exactum iri, ac propter eadem tartari pœnis vos mancipandos. Moses enim cùm legum volumen populo prælegisset, Leuitis idipsum in manus consignauit, vt magna diligentia, & sollicitudine in Arca Testamenti repositum, seruaretur, *vt sit*, inquit, *tibi contra te in testimonium*. Quid ais Moses? quanam ratione fieri posse credam, vt ingens illud legis acceptæ beneficium, quod tantoperè in sacris literis exaltatur & deprædicatur, mihi in iudicium cedat? cur asseruari præcipis, vt sit mihi in testimonium condemnationis? Rectè quidem: nam quemadmodum lex pijs & spiritualibus, ingentis beneficij loco habenda est, eam nimirum obseruantibus, & ad vnguem seruantibus: ita eadem negli- *Deut. 55.*

gentibus

gentibus & conculcantibus, ſcandalum eſt, ac iudicium. Ne porrò mirum vobis videatur, hoc Moyſem de lege locutum eſſe modo; ſcire vos velim, eadem de Ieſu Chriſto & Iſaiam locutum, lapidẽ eum fundamentalem nominando, & ſimul petrã ſcandali; hoc quidem nomine propter improbos, illo verò propter iuſtos. *Iſai. 8.*

Ac veluti auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramẽtum, ſupereminens donum eſt, & omne tranſcendens donum, & cui par nihil exiſtat, illius tamen naturæ eſt, vt indignè ſumentibus &, accedentibus mortem afferat animæque ſempiternam damnationem arceſſat. Ad eundem quoque modum verbum Dei, diligenter ac piè auſcultantibus animabus, vita eſt & pabulum, eo verò ſe indignos præbentibus mors & iudicium. At ne noua vobis hæc & inaudita comparatio videatur, ſciendum eſt, eam ex horto ſancti Auguſtini celeberrimi Eccleſiæ Doctoris eſſe petitam, qui eandem vſurpans, etiam dicere audet: *Interrogo vos fratres, quid plus videtur vobis corpus Chriſti, an verbum Chriſti?* ac tandem concludens ait, eum non minoris peccati reum eſſe, qui verbum Dei contemnit ac negligit, quàm qui pretioſum Chriſti corpus pedibus proculcat ac proterit. Horreſco referens. Quid, Auguſtine, an hæc ſcribere non es veritus? anne eius reuera opinionis fuiſti? Fuit, Auditores, fuit, neue vnquam. vti cetera, in quibus ſcribendo peccauit, retractauit, quin etiam hæc eadem ſententia in Decretorum volumen à Patribus S. Romanæ Eccleſiæ conſenſu, relata eſt. Hoc igitur tecum perpendas velim, ô Concionum oſor & verbi Dei Timon. *Auguſt. 1. 50 hom. 14. & habetur in decre. 1. cap. Interroga.*

Proponite, obſecro, vobis ob oculos, qui verbũ Dei rariùs aut nũquam auditis, quã grauiter Deũ offendatis

offendatis; tanta enim vestra culpa est & peccatum, quanta maiestas & potentia eius, quem contemnitis. Vnde D. Gregorius in quodam Dialogorum loco ait, *Verbo Dei peccatores conuertere, maius est miraculum, quàm mortuos carne suscitare.* Et sanè quemadmodum animæ corpora ipsa longis interuallis, antecellunt; ita quoque animarum resurrectio multò mihi videtur admirabilior, quam corporis. Quantum igitur, eheu! vestrum est peccatum, quando verbum hoc contemnitis & vilipenditis, nec id cum debita reuerentia, ac prout par est, auditis? Audite quomodo vestrum hoc delictum, aureum illud eloquentiæ flumen, cuius ab ore melle dulcior fluxit sermo, in homilijs exaggeret: *Regia, inquit, litteræ non leguntur in Senatu, nisi cum magna omnium attentione ac silentio: quid ergò cœlestis regis litteræ, in medio Ecclesiæ lectæ?* an non igitur totum orbem par est præ reuerentia contremiscere, & ad verbi tanti regis humiliter inclinari, ac subijci?

S. Greg.

Chryſoſt. in Matth.

Quibus nos verbis magnus ille Doctor voluit edocere, Euangelium, verbum Dei, ac sanctam eiusdem prædicationem, non esse aliud quàm litteras quasdam à magno illo regum rege cœlitus missas, quibus homines reddere vult certiores, quid in cœlesti regione inter Angelos agatur. Primus tabellarius ac litterarum harum bajulus fuit Filius Dei vnigenitus; cæteri verò concionatores sub eo constituti, velut caput eum & Principem agnoscunt: vnde ipse de se in Euangelio, ait: *sicut misit me viuens Pater, & ego mitto vos.* Qua igitur attentione, qua reuerentia, quo silentio literæ illæ, & nuntia accipienda sunt? & sanè quicunque audire negligit, se inter Chri-

sti oues

Insignis similitudo.

sti oues numerari nolle ostendit. Neque enim ille suaui mariti nomen meretur, sed marmore durior & præfractior diei potest, qui in regione longinqua constitutus, in eaque moras longiores trahens, vxoris, filiorumque domi relictorum nunquam meminit, deque ijs minimè sollicitus est, nullam deinde amicorum, patriæ, locique natalis memoriam habet, ac vix de ijs certior reddi cupit. An non ille aliorsum amorem suum conuertisse dicendus foret, aut animum erga patriam, amicos, & suos penitus exuisse, omnemque de reditu cogitationem deposuisse? Eheu, Auditores, ecce peregrinamur hic in terra aliena, in loco exilij, & lachrymarum valle, in qua interdum ad triginta, quadraginta, sexaginta, & ad summum octoginta annis hæremus; cœlum verò nostra est patria, in qua sponsus noster Iesus Christus commoratur, in qua omnis nostra facultas & hæreditas, ipsa inquam cœlestis beatitudo, sita est; in qua nostri sunt fratres, Angeli nimirum & sancti Dei. Quicunque igitur ad hanc patriam non anhelat, de ea non inquirit, neu de medijs, quibus ad eam reuerti liceat, neue de ijs quæ illic peragantur certior reddi desiderat; quicunque de ea non est sollicitus, neue voluptatem capit audiēdis ijs, quæ ibidem fiunt; euidenter ostendit sē illicito quodam amore teneri, & certissimum id argumētum est, hunc erga mundum affici, ac difficulter admodum ab eo posse diuelli.

Hebræi cùm captiui in Babylonem adducti essent, quotiescunque iucundissima patriæ memoria animum subibat, statim in lachrimas resoluebantur, ac triste suum exilium deplorabant, dicentes: *Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus, dum recordaremur tui Sion.* Ad eundem modum *Psalm. 136.*

pij &

pij & ſpirituales quotieſcunque de patria cœleſti loqui intelligunt, continere nequeunt lachrymas ſed penitus in fletum effunduntur.

Addo adhæc certiſſimum eſſe damnationis argumentum & reprobationis indicium, quo nullum certiùs eſſe queat, ſanctum Dei verbum negligere; *Beati* enim *qui audiunt verbum Dei:* & cùm contrariorum contraria ſint conſequentia, iuxta Philoſophos, facilè inde conſequitur, *Maledicti, qui non audiunt verbum Dei.*

Simile. Piſces an recentes ſint ex auribus & branchijs colligi ſolet: ſi enim aures puteant, aut colorem mutarint, ſignum eſt piſcem putreſcere; ſi verò recentes ſint & viuidæ, ſequitur certiſsimè, piſcem quoque recentem eſſe. Ad eundem quoque modum Deus piſcium ſuorum bonitatem aut corruptionem ex auribus explorat; quare cum viderimus aliquem, qui verbo Dei non capitur, conciones rarius frequentat, at eaſdem potiùs faſtidit, aures eum fœtidas habere certum eſt. Et hoc ipſum corruptionis indicium eſt, & euidens reprobationis, & damnationis argumentum. E contra verò cùm viderimus aliquos è verbi diuini auditu voluptatem capere, ſignum certiſsimum eſt, aures eius bonas eſſe & benè affectas, è quibus auribus de eiuſdem etiam prædeſtinatione manifeſtè iudicare poſſumus. Audite vero, quid in lege ſcriptum ſit, *qui ex Deo eſt, verba Dei audit: propterea vos non auditis, quia ex Deo non eſtis.*

Luculentus conceptus.

Et quoniam de legibus mentio incidit, ſolemne eſt in iure ciuili, furem in flagranti delicto repertum, prima vice ad flagra condemnare; ſecunda eidem aurem præſcindere; ſi deinde iterũ alicuius delicti reus in iudicum manus inciderit,

Digitized by Google

derit, morte afficere. Eadem prorsus iudici nostro cœlesti agendi ratio est. Quando enim in primum peccatum incidimus, quamprimum nos vestibus gratiæ exuit, & conscientiæ rodentis flagellis re-uera castigat, *nam multa flagella peccatoris*, Sed ad secundum & tertium delictum aures nobis præciduntur, adeò vt Verbum Dei audire nobis graue sit, ac nauseam quodammodo pariat; quin etiam omnem rerum diuinarum gustum, sensum & peccati dolorem amittamus, atque instar puerorum, omnium rerum negligentes, deque nullo solliciti viuamus; vt non immeritò Sapiens dixisse visus sit: *Peccator, cum in profundum venerit contemnit.* Huiusmodi igitur contemptor & peccator, cùm aures præcisas habeat, quid aliud ei præter restem, præter crucem, mortem, & æternam damnationem expectandum est? *Pron. 18.*

Vetuit olim Deus in lege veteri, ne quis ei victimam decurtatis auribus offerret, maximè ex voto: *Bouem & ouem aure & cauda amputatis voluntariè offerre potes, votum autem ex ijs solui non potest.* Egregia profectò cærimonia, & insignis figura, qua edocemur, Deum non delectari animabus, quæ aures truncatas habeant, id est, quæ verbo Dei audiendo non delectantur. *Leu. 24.*

In eadem lege cautum erat, vt seruus pretio emptus, cùm iam elapso seruitutis septennio, libertati restituendus, ob Domini sui amorem manu mitti detrectabat, ac seruituti libertatem postponebat; aure subula perforata, ad postem ostij domini sui affigeretur, & hac ratione se ei in perpetuum seruum traderet. Obscuræ sanè sunt hæ ceremoniæ; sed sub mystico sensu designare volebant, peccatorem, qui peccato *Exod. 21. & Deut. 15.*

seſe velut mancipium ſubdendo, diabolum pro Domino agnoſcit; ſi libertatem Euangelicam ei in verbi diuini prædicatione oblatam repudiat, vt per baptiſmum & pœnitentiam liberatus à lege peccati, iam non ſit amplius ſub peccato, neque ſub lege, ſed ſub gratia: ſed è contra in captiuitate & ſeruitute perſeuerare proponit, tamque plagoſo & crudeli Domino ſemper ſeruire inſtar mancipij deſiderat, concupiſcentias & prauos animi affectus ſequendo; hunc ipſum inquam, perforatas aures habere, eaſque ad verbum Dei audiendum prorſus ineptas reddi, atque hunc diaboli ſeruum in perpetuum conſtitui, id eſt, æternæ damnationi deſtinatum viuere. Solæ igitur oues Chriſti diuinam eius vocem audiunt; vnde euidēter & liquido colligere datur, ſolas eas ad gloriam eſſe prædeſtinatas.

Si verò vos, ô peccatores, ſciretis, quanta verbi huius vis ſit & efficacia, omnia profecto deſereretis, quò id audire poſſitis. Audio namque Dauidem exclamantem; *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, ſuper mel & fauum ori meo!* Video Reginam Sabæorum, audita celebri illa Salomonis ſapientia, ſenſibus deſtitutam extra ſe rapi. Obſtupeſco Magdalenam, quæ priùs vile mundi mancipium fuerat, cùm eam ad pedes Saluatoris, magni illius Eccleſiaſtæ, ſedentem, omnium delitiarum voluptatumq; priorum penitus oblitā, ac ſolo diuinorum eloquiorum nectare inebriatam cōtēplor. Proponite, quæſo, vobis ob oculos milites illos & centuriones, à Synagoga ad Dominum comprehendendum miſſos: qui ſtatim vt eum loquentem audiuēre, attoniti & ſtupore defixi re infecta ad ſuos reuertentes, propalam in ciuitate de eo teſtati ſunt, nullum vnquam mortalium ſic lo-

3. *Reg.* 10.

Ioan 7.

tantaq; energia locutum esse. Iterum itaque vobis inclamo, peccatores, Conciones frequentate, verbum Dei audite, tẽpla huius audiendi causa aditet nihil quippe vobis aut vtilius aut magis ad salutẽ vestram necessariũ dici vel excogitari potest. Hac enim via omnes penè peccatores, etiã obduratissimi, ad salutis semitã peruenerunt. Imprimis nãque Iosias rex, lecto tantùm legis volumine, in quo cõminationes in legis violatores directas legerat, adeò permotus est, & tactus intrinsecus, vt scisso paludaméto regio, diuina scisscitatum oracula miserit, quanam vitã ratione institueret, quod & prę-stitit: vitam namque suã & simul regni totius administrationem ex voluntatis & legis diuinæ prę-scripto direxit. S. quoque Antonius Eremita, cùm referente Athanasio in templo audiuisset legi, *Vade, vẽde omnia quæ habes, & sequere me*; ad Dominũ à sęculo cõuersus est, mundiq; vanitatibus relictis ad tãtam vitę puritatem, sanctitatemq; peruenit, vt paucos habeã sanctorum quos cum eo conferã. Referunt quoq; magnum illud Ecclesiæ decus & columen Augustinũ, lectis verbis illis Apostoli, *Non in comessationibus neque luxurijs consistit regnum Dei*, à Manichæorum hæresi esse conuersum. Videtis igitur peccatores, quænam vtilitas ex verbi diuini auditu sequi soleat: de quo benè olim vaticinatus est vates regius; *Ecce dabit voci suæ vocẽ virtutis*, ad animos offirmatos emolliendos, peccatores à vitiorum calle conuertendos, omnesq; ad pœnitentiam alliciendos. 4. Reg. 23.

Cùm lex olim in Sinai monte à Deo ferretur, audiri cęperunt tonitrua, venti, fulmina, clãgores tubarum, & fragores horrendi: quibus omnibus demonstrabat Deus, legem illam, & eloquia diuina ingẽtis virtutis & efficacię admirabilis futura,

mirabilesque effectus productura.

Docti etiam & sapientes adire concionēs debēt.

Ante omnes verò velim vos, qui rerum scientia & omnigena doctrina excellitis, ad concionēs confluere; semper enim quod discatis audietis: quin etiam plus illæ ad permouendum valent, accedente adhæc voce & gestu dicentis, quàm omnis librorum sublimiū intra priuatos parietes lectio. Apostolus quidem Paulus optimè legis peritus erat, nihilominus à Domino ad Ananiam mittitur, qui diceret, quid eū facere oporteret. S quoq; Dionysius Areopagita sūmus Philosophus, non prius ad plenam veritatis cognitionē pertingere potuit, quā Paulū concionantem audisset. Dauid, licet in Dei lege versatissimus, priùs peccatum non agnouit, quàm Nathan ei patefeciſſet. Ipsi quoq; scribæ & Pharisæi, qui legis professores erant, & ad quorū doctrinam omnes vitam instituebant, non grauabantur tamē in desertum se cōferre, vt concionātē Ioannē Baptistā audirent. Plures quoq; sapientes & rerū periti ex vltimis terræ partibus Ierosolymam confluebant ad audiendā Salomonis sapientiam, quā etiam auditā extra se rapiebantur.

Act. 9.

Act. 17.

Peccatores ad verbi Dei auditionem conuersi.

Matt. 2.

1. Reg. 19.

Atque ex his demonstratū à me luculenter arbitror, quonam affectu & cultu vos erga sanctum illud Dei verbum affici par sit; vestrum erit, ea quæ dicta sunt, facto præstare, vt sitis in concionibus frequentes, in prædicationibus verbi diuini assidui: imitemini Samaritanam, quæ verbis Domini auditis, relictā hydriā, non onusta in ciuitatem se contulit, ac Messiam iam veniſſe euulgauit: & vos statim vt Verbum Dei audieritis, hydriam illam peccatorum relinquite, onus vestrum deponite, & per viam mandatorum Dei currentes, laudes diuinas in hoc mundo concinnite: atque ita fiet, vt veras vos oues Christi dicere queamus.

Ioan. 4.

Et

Digitized by Google

Et tu ô ſumme omnium Chriſtianorum, quin & totius mundi paſtor, qui ipſus ille es, de quo in Euãgelio dicitur, *Bonus paſtor ponit animam ſuam pro ouibus ſuis.* Ioan.10. Tu, inquam, qui vitam tuam ſuperimpendiſti, qui in medio crucis pro ouibus mortem acerbiſſimam ſubijſti. Verè inquam paſtor admirabilis, cui ſimilem mundus nunquam vidit; qui oues tuas è faucibus lupi infernalis eripuiſti, & tanta eas ſolicitudine, iam mille ſexcentis annis, in Eccleſiæ tuæ ouili cuſtodis ac protegis, qui denique eas quotidie pretioſo corpore tuo, cibo ſcilicet cœleſti, omnem in ſe ſuauitatem habente, nutris & foues; tu inquam Domine, nos quibus conceſſum eſt, eſſe populum tuum & oues paſcuæ tuæ, velut oues agnoſce, vt oues conſerua; & gratiam nobis elargire, vt ſemper ſanctam vocem tuam audire, eique velut oues morigerę obſecundare poſſimus. Præſta etiam, ô bone paſtor, vt quãdo veſpera illa ingruerit, qua oues tuas ouili es incluſurus, & ab hœdis ſequeſtraturus, in iudicij ſcilicet extremi die, in ouium tuarum numero recenſeri mereamur; & inter oues locũ prę ſtes, & ab hædis nos ſequeſtres. Effice denio; Domine, vt cũ te hîc in terra bonum Paſtorem habuerimus, in cęleſti tandem habitaculo te vt glorificatorem & præmium habeamus. Amen. *Pſalm.94.*

FERIA V. POST DOMINICAM PASSIONIS.

Ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix. Luc. 7.

FIGVRA.

CVM Regina Saba è lõginquis regionibus ad regem Salomonem, eius auditura ſapientiam veniſſet, & multa ei aromata & auri talenta plurima attuliſſet; ne fortè ingratitudinis rex argueretur, *2. Paral.9.*

& vt ſimul magnificentiam & ſplendorem illi teſtatum faceret, multò maiora ei munera, cum quibus reginæ dona minimè cõparanda erant, contulit. Reſpondet hæc hiſtoria quàm perfectiſsimè ei quã hodiernũ nobis Euangelium repræsẽtat. Hæc namque omnium peccatorum maxima, ac regina quodammodò, ad verũ & pacificum Salomonem, Chriſtum Dominum, accedens, ac pretioſa quædã illi offerens vnguenta, humaniter admodum ab eo habetur: quin ipſe Dominus, ipſa inquam liberalitas, quo magnificentiam ſuam mundo teſtatam faceret, multò ei ampliora cõfert quàm acceperat, amorem inquam ſuum, gratiam, benedictionem, omniumq; peccatorũ remiſsionem, quæ infinitis partibus vnguentis tuis cariora ſunt ô Magdalena. Peccatori igitur, ô peccatores de peccatrice loquendum eſt; aures præbete, ego linguam: ſed quoniã imbecillitatis tenuitatisq; mihi conſcius ſum, opem cœlitus aduocare, ac glorioſę Virginis preces interponere neceſſe eſt. Quocirca eã omni humilitate cũ Gabriele Archãgelo ſalutemus, recitãtes.

AVE MARIA.

Exod. 12. Dum filij Iſrael captiuitate Aegyptia egrederẽtur, ac iugo ſeruitutis Pharaonicæ ſe eximerent; tanta id celeritate peractum eſt, vt vrgẽtibus exire AEgyptijs, tempus non ſuppeteret panem iam ſemipiſtum coquendi, nam teſte S. Scriptura, *Tulit populus conſperſam farinam antequam fermentaretur, & ligans in pallijs poſuit ſuper humeros ſuos.* Sæpiùs mecũ ipſe tacitus perpẽdi, quodnã ſub his inuolucris miſteriũ lateret: at nihil hic aliud deſignatum puto quàm animam quæ iam diutius ſub tyrannico peccati iugo captiua detenta eſt, ſtatim ac monſtri huius deformitatem agnoſcit, ſecumq; firmiter ſtatuit, eodẽ ſe iugo eximere, & AEgypto egre-

Figuræ quibus oſtenditur non eſſe differẽdam pœnitentiã.

Digitized by Google

egredi, adeò celerem & festinantem in exeundo esse debere, vt rebus ad vitam necessarijs neglectis nihil aliud spectet, quã vt celerrimè rubrũ Sacramentorum mare ingredi, & in desertum pœnitẽtiæ, velut in locum securitatis fugere queat. Adiungo adhæc, repentinam hanc ex Aegypto egressionẽ demõstrare, animæ quæ in peccato est, omni ratione cõnitendum esse, vt è peccato se quãtocyùs proripiat, & quamprimum ad pœnitentiã non secus atq; asylum confugiat. Ad imitationẽ s. quatuor illorũ animaliũ, de quib. Ezechiel Propheta, quæ ibant & reuertabantur, ad modum fulguris coruscantis: non aliter namque peccatrices animæ, quæ per hæc animalia designantur, ire è peccato, & reuerti, ad gratiam nimirum, adq; pœnitentiam, instãr fulguris properare debent, statim sc. absque mora, & sine tergiuersatione vlla. *Ezech. 1.*

Cùm Deus filios Israel agnum Paschalem festinãter comedere iuberet, & quidem integrũ, nihil vt ex eo in crastinum remaneret; aliud nihil hoc mandato voluit i nuere, quàm omni diligentia salutem nobis procurandã esse, peccatũ quantocyus relinquendũ, nec conuersionẽ in crastinũ differẽdam. Nam quemadmodũ echinus spinis & aculeis obsitus, quò diutiùs parere differt, quò & maiores in enitendo dolores & angustias sustinet; crescẽtibus namque aculeis & partus dolores crescere verisimile est. Non aliter cum peccatore agi putãdum est: quo enim diutiùs per sanctam conuersionem & pœnitentiam echinos peccatorum differt parere, quo & maiores in ijs parẽdis dolores sentit: crescentibus namque spinis & aculeis, crescũt & difficultates, dolores, & remorsus conscientiæ. Magnũ illud pœnitentiũ exẽplar Dauid, cognito Siceleg ciuitatẽ ab Amalecitis esse euersã, & oẽs *Conceptus naturalis* *1. Reg. 30.*

habitatores eius à captiuitatem abductos, à maximo vsq; ad minimũ, lachrymatus est, & firmiter mox secũ statuit illos stricto gladio insequi, & omnẽ quã abduxerãt prædam armata dextra quamprimum repetere: in quo tã prospero vsus est successu, vt omnes hostes profligarit, captiuos redemerit, & vrbis incendium restinxerit. Non vides hîc designari, peccator, quãprimùm vt peccata in conscientiæ tuæ opido ignem concupiscentiæ excitarint, gratias deprædata sint, merita & virtutes captiuas abduxerint; si post clamores & eiulatus in confessione effusos, postq; lachrymas contritionis, inimicos tuos, peccata inquam tua, cõfestim persequaris, eos te haud dubiè omnes profligaturum & internecione deleturum, & vniuersam quã prius amiseras prædam recuperaturum.

In peccato relinquendo opus est festinato. *Matth. 27.*

Si quando igitur agendæ pœnitentiæ animum tibi dederit Deus, eodẽ ipso momento opus incipiendum est, nec in crastinum differẽdum. Primò, quoniam anima tunc in extremo discrimine constituta est. Videmus namque Verbum illud æternum in extrema vitæ necessitate positum, in arbore crucis opem Patris inclamare; Pater tamen, vt humano generi in vltima quoque necessitate constituto, opem ferat, filium deserit. O factum admirabile! ecce & aliud. Vix intrauerat filius prodigus domum Paternam, quin statim Pater omnibus relictis in eius amplexus ruat, & exclamet: *Citò afferte primam stolam.* Ideò namque ait, *citò*, vt necessitatem indicaret, in qua filius ille versabatur. Secundò verò ideò maturanda conuersio est, & quantocyùs è peccato exeundum, propter ingens odium, quo diuina maiestas peccatum prosequitur; quod adeò extremum est, vt ipsa mortis supplicium subire vltrò voluerit, quo peccatum posset intermori. *Luc. 15.*

An non

Digitized by Google

An non ingens vobis odium Sampſonis in Philiſthæos fuiſſe videtur, Auditores, quando vt vindictam de ijſdem ſumeret, ſe ipsũ ſimul ruina oppreſſit? *Moriatur*, inqt moriẽs, *anima mea cũ Philiſthinis*. At lõgè maius odium fuit filij Dei in ipsũ peccatum, adeò vt ſe cruci affigi ſit paſſus, quo idipsũ penitus extingueret, omninoq; deleret: quod Apoſtolus Paulus demiratus ait: *ſe crucifigi paſſus eſt, vt vetus homo noſter ſimul cum eo crucifigeretur*. Quomodo igitur conuerſio maturanda eſt, quomodo feſtinato opus, vt è peccato quis exeat, vt animæ laboranti ſuccurratur, vt eadem cum Deo reconcilietur? Et ſanè vt Deus Ezechiæ in extremis agenti ſuccurreret, ſolem & vmbrã in horologio paſſus eſt retrocedere, omnium rerum creatarum quodammodo negligens, quas hactenus tanta cura tantaque ſolicitudine direxerat: adeò vt non tanti totius vniuerſi interitũ, quanti pij illius Principis vitã feciſſe videatur; & ſimul maluiſſe, vt mũdi machina fœderibus turbatis & diſſolutis peſſum iret, quàm egregius ille rex è vita diſcederet: Luculentum profectò exemplum: è quo diſcere licet animæ ſalutem omnibus eſſe rebus præponendam, & omnia potiùs negligenda, quàm vt illa negligatur: cuius rei figuram huc accerſam.

Iud. 17.

Rom. 6.

4. Reg. 20.

Sunamitis illa mulier cùm filium mortuũ cerneret; omnia deſerit, familiã relinquit, vt Prophetam Eliſæũ reperiat, ab eoq; vitã filio impetret: cui cùm coniux diceret, Non eſt quòd adeò præcipites, neq; enim hodie tẽpus eſt, *non ſunt hodie Kalendæ, neq; Sabbatum*. reſpondit illa, rem maturare cupiens: *Vadam, ſtrauitq; Aſinam, & præcepit puero, Propera, nec moram mihi facias in eundo: & hoc age quod præcepi tibi*. O feſtinãtiam & diligentiam ſingularem! Neue eſt quod miremini, Auditores,

Inſignis figura.

4. Reg. 4.

de filij enim ſalute & vita recuperanda agebatur. Eheu peccator, cùm anima peccato mortua eſt, propera ad ſacerdotem, velut ad alterum Eliſæum feſtina: & ſi mundus tibi impedimento eſſe ſatagat, dicens: Non hodie confitendi dies aut hora, differas donec Feſtum aliquod aduenerit, inſtat iam dies Paſchatis, ac tum cum cæteris ritè poteris confeſsionem peragere; dicito deliberatè ac conſtanter, *vadã*: deque cõſcientia tua cõſtituens, impera ſeruis tuis, corpori ſcilicet, & prauis affectibus, vt maturent, nullumque tibi in via procedere geſtienti impedimentum afferant.

Sed relictis veteribus hiſce figuris, verum hodie pœnitentiæ exemplar nobis proponitur; ac ſimul demonſtratur, quomodo eadem maturanda ſit, ac non de die in diem procraſtinanda. Videte hic namque peccatricem Magdalenam, quamprimùm vt peccatorum fœditatem agnouit, domo ſe proripientem, ac velut lymphatam ac bacchantium inſtar per compita & vicos ciuitatis Ieroſolymitanæ diſcurrẽtem, ad domum Simonis leproſi ſeſe conferentem, animæ ſuæ medicum indagantem, inuentique ſeſe ad pedes proijcientem. Hiſtoriam Lucas deſcribit: *Rogabat Ieſum quidam Phariſæus, vt manducaret cum illo, & ingreſſus domum Phariſæi, diſcubuit, & ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix, &c.* De hac igitur peccatrice loquẽdum eſt, peccatores, ſed de peccatrice pœnitentia peccata eluente, aliud hodie nõ audietis quàm ſuſpiria, ſingultus, lachrymas, contritionem & pœnitentias.

Nomen peccatrix in Sacris litteris aliud non ſignificat quàm meretrix.

Mulier hæc ô mulieres, quam Scriptura peccatricis nomine nuncupat, ſoror fuit Marthæ & Lazari, quem Dominus à mortuis excitarat, Ioan. 2. Habitabat vt plurimum Ieroſolymis, diuitijs affluens,

fluens, & venuſtate præcellens: & quoniam duo hæc maxima ad malum irritamenta ſunt, peccatrix quoque erat; quo eam nomine Euangeliſta quoque compellat, quod tantundem in Sacris litteris ſonat ac meretrix. Cùm Bethſabee Dauidis iam in extremis conſtituti cubiculum eſſet ingreſſa, & procidens in genua ſupplex oraſſet, vt filius Salomon in regnum paternum ſuccederet, his eum verbis allocuta eſt: *Ecce Domine mi rex, tu iuraſti per Dominum Deum tuum ancillæ tuæ, quòd Salomon filius tuus poſt te regnaret, & ecce Adonias regnat te ignorante. Domine mi rex, in te oculi reſpiciunt totius Iſrael, vt indices eis quis ſedere debeat in ſolio tuo Domine mi rex poſt te erit, cùm dormierit Dominus meus rex cũ patribus ſuis, erimus ego & filius tuus, peccatores*; ego quidem velut adultera, ille verò vt ſpurius apud omnes habebitur. 3. Reg. 1.

Erat igitur, ait Euãgelium, *mulier in ciuitate peccatrix*. Imitatur hic Euangeliſta pictorem; hic enim cùm egregiam aliquam imaginem pingere ſtatuit, priùs eam carbone rudi quadam Minerua delineat, quàm ipſa colorum vmbrarumq; lumina adiungat. Ipſe quoque Lucas, qui alioquin & arte pictor erat, egregiam illam Magdalenæ pœnitentis tabulam depicturus, vitiorum fuligine primò eam delineat ac denigrat, & vt peccatricem priùs eam ſpectandam proponit, quàm nitentes illos ac rutilantes virtutum, vehemẽtis inquam, amoris, contritionis, & lacrymarum colores ſup adiũgat. *Erat mulier in ciuitate peccatrix*. Infelix illa mulier, nulla familiæ ſuæ nobilitatisq; ratione habita, omnem pudorem exuta, ſui, honorisq; diuini oblita, corpus ſuum vulgauerat, omniumq; libidini proſtituerat; agebat vitam voluptatibus infamem, multosq; Hieroſolymæ tum vi- Similes

ros, tum adoleſcentes amoribus ſuis illaqueatos in exitium ſecum trahebat, omniq; adeò Iudææ ſcandalo erat.

Quid cogitas Magdalena, itane tui oblita es? nõ reputas ipſa tecum antiqua familiæ decora, & nobilitatem domus non attendis? an non vides flagitiorum horum probra turpiora eſſe magisque infamia in fœmina tanti nominis, tamq; illuſtri, qualem te omnes norũt, quàm in plebeia? Maculæ ſiquidem & labes euidentius apparent in veſte ſerica pertenui, quàm in lacerna aliqua canabina: maculæ quoque vitiorũ magis eminent & exſtant in femina honeſto & nobili loco nata, quàm in plebeia aut triuiali. Et quemadmodũ deliquia Lunæ vt plurimùm maiora ſunt? & magis pertimeſcẽda, quã exiguę alicuius ſtellulæ vix apparentis: ita deliquia honoris & famę in vita illuſtris cuiuſdam feminæ magis apparent, plusq; ſcandali afferunt quàm in ſimplici & tenui muliercula. Ac veluti rupis quoddã fruſtum è monte aliquo in imũ decidens, multos ſecum lapillos cadendo trahit: eodẽ modo cùm domina quædam illuſtri orta familia clarisq; natalibus, in abyſſos vitiorum libidinisq; præceps agitur; multas alias, quæ eius ſuperingruenti violentiæ reſiſtere nequeunt, eadem ruina inuoluat neceſſe eſt.

Simile.

Tradunt Philoſophi, primum mobile, quod quotidie ab Oriente in Occidentem tendit, omnes ſecum ſphęras violento impetu trahere, & quodammodò rapere. Equidem ad eundem modum dicere audeam, aliquo magni nominis in peccatum proruente, & rectà ad ipſum violento quodã impetu tendente, multos alios ad delictũ pertrahi. An nõ cogitas hæc Magdalena? an nõ conſideras quonam loco agas? nẽpè in ciuitate ſancta Ieruſalem, in qua

Conceptus è Philoſophia deprõtus.

Digitized by Google

tanta viget religio, in qua leges earumq; obſeruatio tã exactè traduntur, in qua tot ſupplicia in pellices & meretrices cõſtituta sũt? quid? itane omnia hæc in auras abiêre, vt tui, honorisq; tui oblita, tã tetrũ facinus cõmittere audeas? facinus inq; quod perpetuam infamię notam familiæ inuret, honorẽ tuũ denigrabit, animæ deniq; tuæ perniciẽ extremam adferet. Sororem habes adeò piã & ſedulam, fratrẽ virũ generoſiſſimũ, & omnes adeò amicos nobilitate præcãtes: annõ hæc omnia te pmoueãt, ne tantam ignominiæ maculam familiæ aſpergas?

Tria illi potiſſimùm exitij cauſam exſtitiſſe conpertum eſt, diuitias nimirum pulchritudinem, & veſtium luxum, quæ tria ad omnem libidinem viã ſternũt. Hinc interrogatus olim Spartanus quidã, quonã ſupplicio Spartæ adulteri punirentur, reſpondit: Quomodõ Spartæ contingeret adulteriũ, vbi nullus luxus, nullæ diuitiæ, nulla deniq; voluptas? Cęſar quoq; Auguſtus, luxũ veſtiũ vexillum ſuperbiæ & nidũ luxuriæ appellare conſueuerat. Tria Magdalenam in peccatum traxerunt.

Et ſanè, ô mulieres, ô Magdalenæ peccantes, omnia illa crinium turrita faſtigia, omnes illi exotici odores & aromata, omnis illa elegantia & aſcititius color & ornatus, aliud reuera dici nequeũt quàm vexilla mundi, vanitatis inſignia, lubricitatis fomites. Enimuerò ſi Magdalenam interrogauero, quanam ad peccandum via progreſſa ſit, equidem affirmare auſim, eam non alia quàm hac, reſponſuram.

Infelix igitur hæc peccatrix, cùm diutiùs in miſero illo peccati ſtatu permanſiſſet, cœlitus inſpirata, atq; ad ſcelerum ſuorum agnitionem perueniens, firmiter ſecum ſtatuit, tanta eadem pœnitẽtia eluere ac redimere, quanto priùs eadem ſcãdalo cõmiſerat. Initio igitur à contritione & dolore Conuerſio Magdalenę.

ſum-

ſumpto, videas eum ſubitò penitus commutari, foras prodire, ac velut in aciem deſcendere, per plateas anhelantem & ſuſpirantem diſcurrere, medicum Ieſum quæritare, vt omnium veniam peccatorum ab eodem impetret, & medelam languoris infirmitatisque conſequatur. Huc accedite peccatores, & videte miſeram hanc peccatricem foras velut lymphatam prodeuntem. Vagatur per vrbẽ furenti ſimilis, veſtibusq; dilaceratis aera complet ſingultibus, pectus tũdit palmis; ora ſuſpirijs, lingua eiulatibus, totum denique corpus pœnitentię deſeruit. Cernite obſecro illam lamentãtem, eiulantem, diſcinctam, & paſſis deformem capillis, Phariſæi domum ingredientem; vbi cùm Dominum Ieſum menſæ accumbentem vidiſſet, omnis honeſtatis & pudoris oblita, pedibus eiuſdem aduoluitur, ſtringit, fouet, amplexatur, eoſdem lachrymis irrigat, capillis capitis ſui tergit, vnguentis & aromatibus perfundit, ac mille & iterum mille, ijſdem oſcula imprimit. ô veræ pœnitentiæ indicia, & euidentia ingentis doloris argumenta!

Huc adeſte mulieres, huc accedite Pariſienſes, & attẽdite & videte ſi eſt dolor, ſicut dolor Magdalenæ: perpendite vobiſcum vtrum ſimilem contritionem, ſimilem pœnitentiam vmquam videritis, vel fando audieritis. Cogitate, quanto modò odio, quo iam horrore peccata, quæ ita priùs complexa fuerat, proſequatur: an non auditis quomodò omnia eiuſdem lamentis iam reſonent & planctu triclinium circumquaque reboet? an non auditis quomodo pedes Domini oſculando ingemiſcat, ac dicat? Quid? fierinæ poſſe putem, huiuſmodi me criminum animam reã cõſtituiſſe. Tene ego offenderim, te inquam Deus meus, tene

ego

ego ad iracundiam prouocarim? Quid faciam miſera? Cùm enim oculos ad te conuerto, contremiſco quod in te toties tamque grauiter peccando deliquerim; ſi in meipſam eoſdem conijcio, dolore excrucior & emorior, cùm infelicem animæ meæ ſtatum contemplor. O me igitur prodigam, ô omnium me creaturarũ miſerrimam & infeliciſſimam! *Peccaui in cælum & coram te, & iam non ſum digna vocari filia tua.* Quo igitur me conuertam? quod iter ingrediar? quo fugies infelix peccatrix? vtrum ad te mi Saluator? at non eſt veriſimile: tu namque ipſa es puritas & munditia, & ego merum peccatum: tu animas exitio eripis, & ego eaſdem in exitium pertraxi. An igitur ad Patrem illum cœleſtem? at nulla ad eum me conferendi eſt ratio: maior eſt enim iniquitas mea, quã vt coram eo audeam comparare. Ad cœlumne igitur? ſed occluſus mihi eſt aditus. Quamobrem ô æterna iuſtitia, ſcelerum vindex, ignoſce obſecro infortunatæ huic peccatrici, tot criminibus obnoxiæ, tot libidinibus & lubricis actibus infami. Quo igitur *fugiam à facie tua? Si enim aſcendero in cælum tu illic es, ſi deſcendero rurſus in infernum, ades.* Oratio Magdal. pœnitentis ad Dominum. Luc. 15.

Recipe te, ô Magdalena, ad ſacros Ieſu Chriſti pedes: illi namque ſunt locus refrigerij & peccantium omnium aſylum. His aduoluere & eoſdem ſtringendo dicito: *Eſto mihi in Deum protectorem & in domum refugij, vt ſaluum me facias.* non eſt quippè locus in vniuerſo orbe hoc loco tutior. Nõ fert cœlum refractarios Angelos: paradiſus peccatores non recipit, ſed eoſdem cogit exulare. Terra Chore, Dathan, & Abiron, cum tabernaculis ſuis viuentes dehiſcens ad inferos deturbat: aqua totum mundum peccatis inuolutum demergit, Gen. 3.

Num.6. mergit, & diluuio simul inuoluit. Ignis denique quinque florentissimas ciuitates nefandi peccati reas imbre sulphureo deleuit. Ipsæ quin etiã creaturæ in peccatores armãtur, nullaq; ijs in mundo *Gen.6.* securitas est, nisi in pedibus Iesu Christi. In illis *Gen.19.* namq; ô Magdalena, mulier illa adulterij crimine à Pharisæis insimulata, eandem quam tu modò *Ioan.8.* ambis, opem reperit. In illis Samaritana, eiusdem cuius tu criminis rea, gratiam & indulgentiam omnium delictorum obtinuit. In illis denique gra- *Ioan.4.* uioris illius supplicij, quod peccatoribus Deus comminatus erat, dispensatio sita est: cuius rei ecce tibi figuram.

Exod. 12. Moses cùm acceptis à Deo legis tabulis monte *Figura.* descenderet, & populum aureo vitulo immolantẽ & sacros honores deferentẽ videret, indignans & fremens tabulas in montes imo ad solũ allisas confregit; quasi dicere voluisset: Abeant iam & valeant leges ad peccatores tã seuero supplicio castingandos; de indulgentia omnis iã sit sermo, cõfringantur tabulæ, nec legũ adeò rigidarum vlla ampliùs fiat mẽtio. Quid porrò agis Moses? quid cogitas? quid dicturũ putas Dominũ, cũ viderit tã indignis te modis legẽ eius exaratã digitis tractare? Erat hoc mysterium, ô anima, vsibus tuis deseruiens; designabat hoc, ad pedes Iesu Christi (quem Isaias montis olim nomine compellauit, *Mons in vertice montium*) statim atque ille de cœlo descendisset, iustitiæ seueritatisq; legem, in gratiam peccantium, ad nihilum redigendam & penitus abolendam. Inter ceteras porrò lex erat qua lapidari iubebantur adulteri: verùm vidimus superioribus diebus in gratiam mulieris, quæ adulterij accusata erat, eamdem legẽ aboleri, ac quodammodo ex tabulis eradi. Lex quoque diuinæ iustitiæ

iuſtitiæ eſt, vt peccatores infernalibus ſupplicijs mancipentur, verùm eadem illa ad Chriſti Ieſu, & Confeſſariorum confeſſiones excipientium pedes abrogatur & quodammodò violatur. His igitur pedibus aduoluere Maria & iuuamen reperies.

Acceßit ad pedes Ieſu O ſacri & diuini pedes, quàm mihi egregios cõceptus procuditis! Formoſa illa Eſther, cùm tremebunda & pauida in conſpectu Aſſueri Regis ſteriſſet, pedib. illi⁹ ſupplex aduoluta eſt, extremitatemq; virgæ aureæ, quam rex porrigebat, exoſculata eſt; quo facto tantam in eius oculis gratiam reperit, vt eam plus ceteris mulieribus virginibusq; dilexerit, ſibiq; in vxorẽ adoptarit. *Cumq; vidiſſet Eſther reginam ſtantem placuit oculis eius, & extendit contra eam virgam auream quam tenebat manu, quæ accedens oſculata eſt ſummitatem virgæ eius.* Hîc porrò videas formoſam illam pellicem Magdalenam, quæ hodie tremebunda ac ſupplex magni illius Aſſueri, Chriſti Ieſu conſpectu ſeſe offert, eius ſeſé pedibus aduoluẽtem, magnaq; animi demiſſione eoſdem exoſculantem, qui erant velut extremitas huius virgæ aureæ, quæ aſcendit de radice Ieſſe; humanitatem vnigeniti Filij Dei repreſentantis. Porrò hoc adeò regi gratum exſtitit, vt perfectè illam adamarit, omnia illi peccata remiſerit, gratiaq; ſua oblata, ſibi eam in ſponſam adoptarit. *Eſth. 5.*

Sunamitis illa mulier, cùm ſeſe olim ad pedes Eliſæi Prophetæ proiecißet ſupplex & orans; ſua nimia animi demiſſione vitam filio impetrauit. Quod in memoriam reuocans Magdalena, fiduciam concipit, ſe, ſi modò Chriſti pedibus aduolui dabitur, animæ peccato mortuæ reſurrectionem impetraturam. *4. Reg. 4.*

Re-

Plin.l.8.c. 27. Refert Plinius ceruum venantium saucium ferro, iaculumq; tergo infixum gestantem, naturali quodam instinctu herbam dictamnum per agros & siluas cursitando inuestigare, & eadem gustata, vel plagæ applicata, vulneris auxilium inuenire. Videte porrò hic miseram ceruam mille peccatorum iaculis confixam, & mille mortalibus vndique plagis sauciatam, ad pedes Iesu Christi, veluti ad dictamnum quantocyus properantem; quos vix attigit, quin omnes statim sagittæ excidant, & vulnera animæ eius persanentur. Quid autem factura huc veniſti Magdalena. Resoluitur tota in fletum, & lachrymarum æquor effundit.

Conceptus super lacrymis Magdalenæ. *Lachrymis cœpit rigare pedes eius*. ô sanctæ & salutares lachrymæ, vos estis mare illud rubrũ in quo Aegyptij, id est, peccata submerguntur: vos estis aquæ illæ in quibus capita draconum, luxuriæ illæ, adulteria, superbiæ, omnium vitiorum principia suffocantur & submerguntur. Docuit id me Psalmographus: *Conquassasti capita draconũ in aquis*. Vos estis Iordanes illi, in quibus Naamanis lepra, id est peccata, quę veluti lepra spiritualis sunt, emundantur. Lacrymare igitur Magdalena, submerge dracones illos, emunda lepram, submerge Aegyptios; dicito, & inclama hodie: *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontẽ lachrymarum & plorabo die ac nocte*. Sit caput tuum hîc instar Oceani, & oculi velut torrentes, & plora de die, plora de nocte, quæ commisisti, peccata. Lachrymare iugiter, ac cogites velim, Apostolum Petrum, propter lachrymas quas effudit, de peccatore, summum deinde Ecclesiæ caput esse constitutum: recordare, Ezechiam propter lachrymas, & intrinsecam cordis amaritudinem, quin-

Ierem. 9.

Matt. 27.

4. Reg. 20.

decim

decim annos vitæ addidiſſe. Memento Dauidem lachrymis veniam peccatorum obſtinuiſſe: atque idem omninò tibi euenturum perſuade.

Lachrymis cœpit rigare pedes eius. Quemadmodum namque ad ſolis radios glacies liquefcit, & nix montibus defluit, vnde flumina intumeſcunt, ac torrentes exundantiſſimos emittunt: ita videte hic cor peccatricis huius, quod non niſi mera glacies, niſi peccatum, mera iniquitas, mera peruerſitas & improbitas erat, ad conſpectum Chriſti Ieſu, qui ver⁹ Sol iuſtitię eſt, liqueſcere, & illas libidines, impudicos illos intuitus, venereos & lubricos illos aſpectus in lacrymas reſolutos, quæ ex oculis, veluti duobus montibus defluunt, flumina ſuſpiriorum attollere, & pœnitentiæ torrentem producere: Docuit hoc me S. Auguſtinus, at hoc quod ſequitur ex Bibliis depromptum eſt. Erat in veſtibulo templi Salomonis, mare quoddam æneum fuſile, in quo victimæ, & quidquid Deo im- 3 Reg. 2.
molandum erat, priùs abluebatur. Ipſæ, mihi credite, lacrymæ, maria ſunt, in quibus cùm cor noſtrum ablutum & mundatum fuerit, ipſum victima Deo gratiſſima, & mille hecatombis & holocauſtis acceptior, redditur.

Mille vos ô lacrymæ mirabilia producitis, & 3. Reg. 18.
mihi nouos & inauditos conceptus. Vix aſperſerat aqua ſacrificij ligna Elias, quin ſtatim prodigiosè ignis cœlitus deſcenderet, & omnia in cineres redigeret: quo aliud nihil deſignatur, quàm orationum noſtrarum ſacrificio aliquot lacrymarum guttis reſperſo, omnia ſtatim igne charitatis, & diuini amoris flamma exardeſcere. Teſtis huiuſce rei nobis futura eſt Magdalena: quæ ſtatim vt ligna conuerſionis ſuæ aquis lacrymarum aſperſit, omne cordis eius ſacrificium amore cæle- Gen. 4.

sti cœpit inflammari & incendi, Cataractę quoque cœli vix reseratæ erant, quin statim pluuia vehementior diluuiumq; vniuersale secuta sint, quo omnes omninò mortales, super terræ faciẽ habitãtes, extincti sunt, & quod Arcam Noe in sublimibus Armeniæ montibus collocauit. Quid hîc dicetis vos Allegoriæ sensus indagatores? an non hæc omnia de Magdalena pœnitente potèrunt intelligi? videte namq; hic nouum diluuium ex lacrymis Mariæ concretum, in quo omnis carnalitas, mundi amor, sæculi vanitas & omnes praui affectus statim submerguntur; & quo anima eius, instar arcæ illius, super cælestes illos vertices subleuatur. Verè igitur dicere possumus, hic ruptos esse fontes abyssi magnæ, abyssi scilicet iniquitatis, & cataractas cæli apertas, misericordiæ inquam diuinæ. Verùm non satis tibi fuit, Maria, oculis lacrymas effundere, nisi & capilli officio suo aliquatenus in pœnitentia tua fungerentur.

Et capillis suis tergebat. O rem nouam & inauditam! ô paradoxa priùs non visa aut lecta! Cui vnquã Regi balneum è lacrymis paratum legimus, aut quem vnquam post lauacrum, crinibus mulierum sordes suas detersisse? Hoc tibi debebatur Domine Rex Iesu Christe, hoc tibi reseruauerat Maria, de qua Salomon prophetans vaticinatus est: *Cant. 4* *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui.* Hodie namq; Magdalena lacrymis oculorum suorum & crinib. capitis, corde tenus te vulnerauit, itaq; te sauciauit intrinsecus, vt in sui amorem pertraxerit.

Tradit Florus, mulieres Carthaginienses capillos abscidisse vt mariti ijs tortis in bello loco neruorum & funium vterentur, quo de hostibus victoriam consequerentur. Videte verò hîc bellatricem

tricem quandam Iudæam, Christo, quem in ſponſum ſibi adoptauit, capillos capitis offerentem, vt illos velut funes quoſdam adhiberet, quibus hoſtes, peccata nimirum, funderet, deleret, ac profli- *Iud. 15.*
garet. Et quemadmodum Sampſon fortiſſimus ille dux, tandem confeſſus eſt, omnem ſuam fortitudinem in crinibus ſitam eſſe; quibus demptis & omne robur perditum iri: ſic ô Maria, ſi modò veritatem fateri velis, certiſſimum eſt, omnem precum tuarum efficaciam & energiam hodie in capillis eſſe collocatam.

O res inauditas! Cùm Abſalon crinibus ſuperbiret, & inde inanem quandam gloriolam captaret, ijdem ei loco laquei fuerant, quo ex quercu ſuſpenſus interijt: at Magdalena eoſdem hodie per terram ſpargens, & ijſdem pedes Chriſti Domini tergens, ſibi vitam & ſalutem per eos peperit. Quamobrem ſume iam animos Magdalena! effudiſti iam lacrymarum mare, iam retia de crinibus tuis cõtexuiſti ante Saluatorem Dominum, non potes errare quin eum caſſibus tuis implices. Ingens profectò miraculum fuit, Apoſtolos ex piſcatoribus marinis, hominum piſcatores noua quadam ratione eſſe conſtitutos: at non minus hodie prodigium videmus, cùm à Magdalena, quæ animos virorum adoleſcentiumq; illaquearе, piſcari, & irretire conſueuerat, Chriſtum illaqueatum & concluſum cernimus. Explicate igitur retia veſtra peccatores, explicate, vt magnum illum Chriſtum Dominum comprehendere valeatis, qui vobis, non ſecus ac piſcis ille Tobiæ viſum reſtituet, oculosque animæ veſtræ perſanabit.

Capillis ſuis tergebat. Tot peccata commiſiſtis, ô crines, tot animas in exitium traxiſtis, oportet,

Simile. inquiebat illa; vt vos ego resecem, euellam, & commaculem. Cùm Rex aliquis aut Princeps mortuus est, solent milites insignia & arma per terram trahere, atque hoc schemate luctum & cordis dolorem ostendere. Ita quoque hodie fieri videmus: mundo enim, carne, & diabolo, qui veluti totius naturæ Domini sunt & Principes, in Magdalenæ anima exstinctis; ecce eorum arma & insignia per terram, crines scilicet, vestes, & capillorum pompæ, trahuntur. Hodie quoque generosa illa bellatrix deuicta, tradit arma, quibus Christum tanto tempore oppugnauerat, manus illas delicatas, oculos illos lasciuos aromata illa exotica, & oscula illa adeò ab omnibus expetita,

Rom. 6. secuta nimirum Apostoli consilium: *Sicut exhibuistis mẽbra vestra seruire iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete ea seruire iustitiæ in sanctificationem.*

Simile. Cùm incendium domum aliquam inuasit, omnia per fenestras suppellectilia eijciũtur; hodie quoque igne diuini amoris animam peccatricis exurente, omnia foras eijciuntur. ijcit quippe oculis lacrymas, corde suspiria, capite capillos, narthecijs vnguenta, omnia denique prostituuntur. O si quis te modo in deserta Massiliæ solitudine commorantem videret Magdalena, per rupes & inuia reptantem, in antris & speluncis habitantem, & solis ardoribus decoloratam, an non dicere posset, Tune es formosa illa nympha, quæ instar Basiliſci animas ciuium Ierusalem oculorum tuorum virulentia, & lasciuo aspectu fascinare & attrahere solebas? tune Babylonica illa meretrix auro & purpura vestita, omnis fornicationis mater & colluuies? tune, inquam, quæ modò ita mutata es & colore & facie, adeò macilenta, & exos-

sis?

ſis? Hæc ſcilicet mutatio dexteræ Excelſi. Vidiſtis, ô mulieres, peccata Magdalenæ, vidiſtis etiam pœnitentiam: vidiſtis peccantem, & pœnitentem vidiſtis. quam igitur peccãtem, eſtis ſecutę, eandem ſequimini & pœnitentem: ſequimini illam ad pedes vſque Chriſti Domini, peccata cum illa lacrymis eluite, ſuperbientes & laſciuientes animas exuite, modeſtiam induite, humilitatem conſectemini, pœnitentiam agite, & tandem aliquando audire cum illa merebitis: *Remittuntur tibi peccata tua.* Quamobrem deprædico te ô ſpeculum pœnitentiæ Magdalena, ô felix peccatrix, virtutum omnium Regina & ſcaturigo; vti olim & vitiorum libidinumq́; ; video nempè te, quę olim ſcandali flamma eras & fax, corruptionis exemplum, diſſolutionis vexillum, vanitatis ſpeculum, trophæum lubricitatis; denique peccantium Princeps & caput, te, inquam, video, ſubitò in ſolem ædificationis, lumen exemplaris vitæ, virtutum omnium imaginem, pietatis exemplar, humilitatis decus, Reginam demum pœnitentium eſſe commutam. Tu quæ ita olim in mundo laſciuieras, tot peccata commiſeras, tot animas in ciuitate luxu perdideras; tot deinde lachrymas pœnitens extra mundum effudiſti, tot extra mundum virtutes produxiſti, tot animas extra mundum tecum ad pœnitentiam, & ad ſalutis ſemitam traduxiſti. Hinc totus te orbis obſtupeſcit, cœlum & terra te celebrant, tartarus audita tua pœnitẽtia contremeſcit. Quare age, ſancta & fœlix ac iam beata peccatrix, noſtri, obſecro, recordare, noſtri inquam, qui tot, tamq́; grauibus diuinã maieſtatem criminibus ad iram concitauimus: pronobis apud Deum intercede, ora & obſecra, vt quoniam ad tui imitationem peccauimus, ad tui quo-

que imitationem pœnitentiam agentes, Christum Dominum videre, sicut ipsa modò vides, in cœlesti habitaculo mereamur. Amen.

FERIA VI. POST DOMINICAM PASSIONIS.

Collegerunt Pontifices & Pharisæi concilium aduersus Iesum. Ioan. 11.

FIGVRA.

Gen. 31. CVM Iacob Patriarchæ filij immortale paulatim aduersus Ioſephum fratrem odium cõcepiſſent, tandem deliberata ſententia eum interficere decreuerunt, inq; vitam eius coacto concilio conſpirauêre. Euidẽs hoc fuit figura hiſtoriæ, quã Euangelium hodiernum repræſentat. Videmus enim hic poſteros Iacob Scribas ſc. & phariſæos, diuturno aduerſus Ieſum (qui frater eorum ſecundum carnem erat) odio concepto in vitam eius cõſpirantes, & nefarium concilium cogentes, vt eũ comprehendant, & cruci affixum mori cogant. O nefandum concilium! ô tartaream congregationem! Erit hoc hodiernæ concionis materia: Tu me director & conductor eſto, Spiritus paraclete, & tu patrona mea, Virgo glorioſiſſima, cui in hanc rẽ ſalutationem Angelicam offeramus.

AVE MARIA.

Plut. in Poli. Themiſtocles Athenienſium dux cùm prædium venale proponeret, publica præconis voce denuntiari iuſſit, in bona vicinia idipſum ſitum eſſe; ratus, magnum hoc ad agri commendationem momentum afferre. Factum hoc Ethnici viri

ri nos admonet, quàm sint societates bonorum exoptandæ, & quàm sint è contra improborum detestãdæ. Insinuauit hoc Psalmista, cùm hinc carminũ suorũ exordium sumpserit. *Beatus vir qui non abijt in consilio impiorum:* & Apostolus, qui Corinthios idipsum monebat, dicens: *Non commisceamini fornicarijs, & cũ eiusmodi nec cibum sumite. an nescitis quod modicum fermentum totam massam corrũpit?*

Improborũ cõsortia esse vitanda. 1. Cor. 11.

Prudens illa ac proba Sara, Abrahæ vxor, cùm videret Isaac filium suum Ismaelis consortio deprauari, & ab eo ad idololatriam pertrahi, domo illum exegit, dicens coniugi: *Eijce Ancillam & filiũ eius.* Vnde discere possumus, impiorũ improborũq; consortia, esse velis remisq; fugienda, & procul à domo eliminanda. Gen. 21.

Si enim cùm pestis in ciuitatibus vicinis grassatur, vrbes à contagio adhuc immunes, omni ratione aduigilant, ne quis è ciuitatibus peste infectis ad se diuertat, ne nimirum contagio serpat latiùs, & lues similiter eas cum ceteris depascat. Quid animam in gratia Dei constitutam facere par est, aut quas eam excubias agere, ne peccatores tot sceleribus inquinati, ac tetrum spirantes halitum, ad se accedant; suaq; nefaria consuetudine se quoq; corrumpant.

Apes cum pluuia & imbres ingrunt, & hyems desæuit, in fauis suis delitescunt; timent enim ne, si foras egrediantur, ventus vehementior transuersas abripiat, aut ipsæ imbre suffocentur, aut aliquod, propter temporis iniuriam, incommodum patiantur. Discant hinc, qui amore Dei tanguntur, & saluti animæ inuigilant, dum grauior scelerum tempestas ingruit, ac vitiorum pestilens aura omnia circumquaque afflat, in fauis humilitatis ac timoris DEI delitescere, im-

proborumque societates fugere, ne aut ventus superbiæ eos aliundè abripiat, aut auaritiæ frigus adurat, aut libidinum imbres suffocent. Expertus

Psal. 54. id erat Dauid exclamans, *Elongaui fugiens & mansi in solitudine.*

In veteri lege præceperat Deus, vt lepra infecti procul à cæterorum hominum consortio agerent, cuius rei exemplum in Euangelio legimus; decem enim leprosis Domino occurrentibus, nullus eorum ausus fuit accedere, sed à longè steterunt. Quid spectasse Deum putatis, cùm huiusmodi leges ferret? aliud sanè nihil, quàm vt demonstraret peccantium consuetudinem esse deuitandam, qui spirituali quadã lepra infecti sunt, quæ longè periculosior est lepra corporali. Hinc pium regem Iosaphat grauiter à Propheta reprehensum lego, quod copias suas cum copijs impij Achab contulisset: *Cui occurrit Iehu filius Hanani, Videns, & ait ad eum. Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum amicitia iungeris: & idcircò iram quidem Domini merebaris.* An nõ hinc discere possumus, non esse cum improbis societatem aut amicitiam ineundam.

Luc. 17.

2. Par. 19.

At nondum hic quiescimus: producemus & alios conceptus prioribus non inferiores. Vetuit olim Deus & quidem grauissimè, ne filij Israel nuptias cũ alienigenis & gentibus inirent, aut alienigenis filias Israelitides copulari sinerent: *Non accipies vxorem de filiabus eorum filijs tuis, ne faciant fornicari filios tuos in Deos suos.* Prohibebat præterea Dominus, ne vllum cum gẽtibus Hebræi haberent commercium, sed quantum possent, ab ijs sese seiũgerent. *Caue ne vnquam cum habitatoribus terræ illius iungas amicitias, quæ sint tibi in ruinam.* Designare volebas Domine, quantum ab impro-

Exod. 34.

Digitized by Google

improborum consortio consuetudineque periculi immineat.

O improborum consortia, quantum periculi animabus exitijque affertis! Nec alia crediderim de causa Deum diluuio terræ superficiem cooperuisse, quàm quòd filij Seth, quos sacra Scriptura, propter sanctam probamq; conuersationem, Angelos nominat, filias Cain hominis nequissimi sibi matrimonio copularent, atque ita Princeps Apostolorum Petrus, militibus sese adiungens, blasphemator factus est, & dilectissimum magistrum nefariè negauit, ac grauissimorum se facinorum reum constituit, *Gen. 6.*

O pestiferas & infelices societates, & contagiosa commercia! propter Ionæ societatem nauarchus, & nautæ in vitæ discrimine versabantur. Vnicus Iudas in caussa fuit, cetori vt Apostoli submersionem timerent, & ad Dominum clamarent, pauidi & formidantes: piè namque creditur, propter sceleratissimum illum mortalium Iudam, grauem illam tempestatem, quæ ceteris Apostolis timorem incutiebat, esse concitatam. Vnicus quoque Dauid in causa fuit, vt septuaginta hominum millia peste perierint; nisi enim ille peccasset, populo Deus luem non immisisset. Vnicus rebellis, & refractarius Absalom duodecim hominum millia aduersus mitissimum regem concitauit, belloque rem committere ausos in perniciem & mortem attraxit. At relictis exemplis hisce veteris Testamenti, aliud recentius vobis ob oculos proponam, quo simile vidisse vos vel audiuisse non putem. Videte namque in Euangelio hodierno, vt Caiphas magnum illud Synedrion nequitia sua & impietate peruertat, Synagogam consilijs inficiat, Scribas, Pharisæos, omnes seniores, legisque *Ioan. 2.* *Matt. 8.* *2. Reg. 24.* *2. Reg. 15.*

giſque doctores in partes ſuas trahat, inque ſentẽtiam pertractos, in mortem innocentiſsimi Ieſu Chriſti coniurare compellat: *Collegerunt Pontifices & Phariſæi conſilium aduerſus Ieſum.* De nefario hoc concilio in primis loquendum eſt, ac deinde quid in eo conſtitutum & concluſum ſit, videbimus.

Quod ad primum igitur, refert Euangelium, Pontifices & Phariſæos, iuuidia inflatos, ſtatim à miraculo à mortuis excitati Lazari, quo omnes Dominus in ſui admirationem rapuerat, aduerſus eum conſpiraſſe, coactoque concilio in eius mortem nefariè coniuraſſe. Conſuetudinem tuam hîc detego, diabole, tuum hic opus intueor, tuaſque technas: cùm enim vides peccatores firmiter ſecum ſtatuiſſe, ſancta quadam pœnitentia ad DEVM, à quo peccando iam receſſerant, conuerti; furias ſtatim tuas ad conſilium cogis, excitas tentationes, prauos affectus producis. milleque impedimenta opponis, quò ſanctam illorum voluntatem aut ad nihilum redigas, aut ſaltem infringas & imminuas. Vndè, cùm totam hodie ciuitatem Ieroſolymitanam ingenti hoc miraculo à Chriſto patrato commotam videas, ita vt omnes eum honorare, colere, adorare, verumque Meſſiam in lege promiſſum credere conſtituant; omnes vndequaque improbos & ſceleratos conuocas, nefarium & peſtilens concilium cogis, tum vt præclari huius miraculi famam aboleas, aut ſaltem obſcures; tum verò vt vitæ auctori, vitam eripias.

Quando anima ſe peccato eximere geſtit, tum dæmon vt plurimum impedimẽto eſt.

Geneſ. 31. Figura.

Statim vt Iacob Patriarcha conuaſatis omnibus ſe in viam dedit, vt in Meſopotamiam terram patrum ſuorum reuerteretur, & gentilium regionem relinqueret; ecce continuò Laban, multo fi-

Digitized by Google

to ſtipatus comitatu, iraque exæſtuans fugientem inſequitur, vt comprehenſum interficiat. Exprimis tu, ô Laban, nefarium dæmonum agendi modum, qui, cùm peccatores captiuitate eorum ſe eripere velle vident, vt libertatem conſequi, & recto ad cœleſtem patriam calle tendere valeant, ſe itineri quoque accingunt, arma præparant, furiarum ſuarum cohortes ferruminant, vt fugientes ſiſtant, & ad peccati regionem, è qua vltrò egrediebantur, obtorto collo etiam inuitos, reducant.

Cùm impius ille tyrannus Pharao; Hebræos iugo ſeſe captiuitatis eximere, Aegyptumque deſerere velle inaudiſſet, vt Deo ſacrificia more patrio offerrent; ſtatim illos vexauit, nouis oneribus grauauit, quotidianumq; penſum adauxit. Vt hinc diſceremus, diabolum, infernalem illum tyrannũ, vt plurimum, cùm peccatorum Aegypto egredi conſtituimus, nobis impedimento eſſe, vexare, nouisque nos oneribus aggrauare.

Scriptum eſt in Eſdra, Iudæis è captiuitate reuerſis, & templi fabricam reſtaurare incipientibus, vicinas & conterminas nationes, & gentes in circuitu poſitas inſurrexiſſe, templi fabricam impedire conatas. Docemur hic, nullum omninò à nobis bonum opus inchoari, quin dæmones & omnes infernales furiæ totis ſeſe viribus opponant: &, cùm reuerſi è captiuitate peccatorum, ad quod per ſanctam confeſſionem peruenimus, egregium conuerſionis templum conſtruere nobiſcum firmiter proponimus; tum diabolum & omnes furias eius, omni ratione conatibus noſtris reſiſtere & aduerſari. Et ſanè video vixdum nato Domino, Herodem & omnem Ieroſolymam cum illo turbari, & nefarium tyran-

num

iusseris? Anne Caipham hocce agere? summum Pontificem hoc attentare, suique adeò obliuiſci? tune futurus es ille proditor, ille ingratus, ille perfidus Achitophel, qui cùm omnia Dauidis negotia tractaret, regnique consilia nosset, Absalomo eiusque sequacibus persuasit, vt seditionem concitarent, armaque aduersus Principem & Regem clementissimum sumerent: & tu, cùm sis fidelium omnium consilium, synagogæ caput, & totius status Iesu Christi in lege Mosaica superintendens existas; adeone hodie ingratus, perfidus, & sceleratus eris, vt omnes Iudæos, vt Absalomum Achitophel, ad arma concites & commoueas, quo aduersus Principem, Messiam & Deum suum scelerate consspirent? Tune futurus es superbus ille, inuidus, & ambitione tumens Aman, qui Assuero consilium dedit, miserum vt Mardochæum è vita tolleret: tune superbe Pontifex, summus aulæ vertex, princeps & caput Synagogæ cùm sies, Iudæis suades, vt Iesum, qui verus Mardochæus est, ad necem depoſcant? anne deterius aliquod reperire consilium posses, anne pestilentius, anne etiam exitiosius?

2. Reg. 4.

Conceptus super nefario consilio Caiphæ.

Esth. 5.

Nefarium, fateor, fuit Herodiadis consilium, quando filiæ suasit, vt Ioannis Baptistæ caput in disco postularet. At tuum ô Caipha, consilium centuplo detestabiliùs est, quando populo persuades Iudaico, vt Christi Domini caput sibi tradi postulet.

Matt. 14.

Congregauerunt Pontifices & Pharisæi concilium. Heu quot nefanda concilia, quot infandæ conspirationes, quot coniurationes aduersus benignissimum Redemptorem coguntur! vix namq; creati erant Angeli, & ecce statim eorum Pontifices collegerunt concilium: quin ecce statim Caiphas

Luci-

Lucifer inquam, Angelicæ Synagogæ Princeps, tertiæ Angelorum parti consuluit, vt aduersus diuinitatem conspirarent. *Factum est prælium magnum in cælo.* Vix erat homo in terrestri etiam paradiso constitutus, quin ecce statim Principes collegerint concilium: quin Satan, Adam & Eua congregentur, concilium ineant, in quo de diuinitate disceptetur, *Eritis sicut dij.*

Quid addam amplius? dicam te, ô Pater æterne, & te, ô glorioſe & sancte Spiritus, vos Principes æterni, Sanctissimæ Trinitatis personæ, ab æterno concilio aduersus Redemptorem meum coegisse: vt eum innocenti morti adiudicaretis: vos etenim illi Principes estis, de quibus olim Psal-
Psalm. 2. mographus; *Astiterunt Reges terræ, & Principes conuenerunt in vnum aduersus Dominum & aduersus Christum eius.*

Pia meditatio quoad condemnationem Christi.

Nulla igitur datur effugij via, mi Redemptor; te mori necesse est, non est quod dicas amplius, *Transeat à me calix iste.* Ita namque in arcano SS. Trinitatis concilio constitutum est, in quo iam à longo tempore morti adiudicatus es, & vlteriùs non appellasti. Causa tua in duobus summis concilijs, in concilio scilicet Diuinitatis, & in foro humano, in cœlo nempè & in terra, examinata fuit, discussa & peracta; & vtrobique mortis sententia in te lata fuit. Verùm quanam potissimum de causa vos ô cõsiliarij æterni, vos iu-
Cur Christus ab omni æternitate morti sit adiudicat⁹. dices omnium iudicum supremi, qua lege, quo iure, aut quomodo Messiam meum morti tam atroci & truculentæ addicitis? Audite quæso, quid ad hæc respondeant, *Expedit vt vnus homo moriatur pro populo*, Iesus inquam Christus, Deus simul & homo; vt mundus ratione quadam inaudita, propria tamen & conuenientissima, redimatur; quo

euiden-

euidentiùs Dei erga homines amor appareat, vt ſcilicet homines ab homine in exitium perducti, per hominem reſtaurentur.

Vos verò Phariſæi, Pontifices, tuque imprimis Caipha quam mortis cauſam affertis, & quod ius prætenditis, quam æquitatem depromitis, aut qua via ad tam crudelem & cruentam ſententiam ferendam proceditis? Audite, obſecro, eorum leges & iura, inuidiam inquam potius & furores: *Quid facimus, quia hic homo multa ſigna facit?* quòd miracula edat, animas ad bonam frugem conuertat, quòd mortuos excitet: atque hoc fundamentum fuit tam iniquæ ſententiæ ferendæ. Cur Caiphas Chriſtum dignum morte iudicauerit.

O iudices iniquiſsimos, ô iudices affectibus in tranſuerſum actos! Caipha, cùm ais, *Hic homo*, ſi ſcires quis hic homo foret, nunquam eum morti adiudicares. Homo quippè hic, ſimul & Deus eſt, homo hic multa olim ſigna fecit, tot prodigia in AEgypto, tot mirabilia in mari Rubro, tot miracula in deſerto. Homo hic ſimul Deus & homo eſt, qui deſcendens aliquando è cœlo in terram, è Ieruſalem in Iericho, incidit in manus Iudæorum, qui inſtar latronum eum deſpoliauerunt, ſauciauerunt, & mortuo eo in crucis arbore derelicto, abierunt. Eſt denique ille homo, qui tot miracula edidit in incarnatione ſua, quando nimirum duas naturas in vna eademque hypoſtaſi combinauit; tot ſigna in natiuitate, tot prodigia in vita; & in cuius morte tot quoque mirabilia videbitis. Faciet namque moriens Solem deliquium pati, terram tremere, petras diffindi, ſepulchra quoque reſerabit. Homo denique eſt omnium rerum peritiſſimus. Verùm quid deinde in hocce concilio ais, ô Caipha? *Vos neſcitis quidquã.* Quid cogitatis viri, quid dicitis? neceſſe eſt vt *Luc. 10.* Egregij cõceptus. Oratio Caiphæ in concilio.

est vt homo hic de medio auferatur, res nostrę alio quin pessimo loco futuræ sunt. Nisi enim remedium aliquod in tempore adhibeamus, *venient Romani & auferent locum nostrum*, vrbemque nostram euertentes, omnes nos dispoliabunt; quare expedit, vt vnus homo pro omni populo moriatur potiùs, quàm tota gens misere periat. Nautæ qui Ionam vehebant, si fortè meminissis, cùm grauis tempestas incidisset, vt se suaque conseruarent, Ionam in mare deiecerunt, cuius mors illis vitam peperit: illo namque submerso, redijt serenitas & malacia. Similem hodie quoque tempestatem impendere nobis à Romanis videmus; necesse est igitur, vt hominem hunc in mare passionis præcipitem iaciamus, quò eius nos mors morte eripiat, & vitam nobis salutemque conferat.

Ion.2.

An non magnum Gerasenorum dementiæ argumentum fuit, Christum à finibus suis pellere, ne porcos perderent? Non minor, mihi credite, Caiphæ huius dementia est, Christum ipsum perdere molientis, quòd timeret ne in Romanorum manus ciues inciderent.

Luc.8.

Vos nescitis quidquam: Nescitis, quantum in hac re pondus & momentum consistat: nescitis quantum huiusce rei interfit, ab ea nempè omnis nostra salus, fortuna, aræ, fociq; dependent; salus inquam, vel ruina, omne nostrum commodum, aut incommodum. O superbientem superbi hominis orationem, ô verba tumore & arrogantia plenissima! Potens ille Persarum Rex Xerxes, cùm quodam tempore comitia regni indixisset, in quibus de bello Græcis inferendo disceptaretur, hac principes oratione est allocatus. *Ne videar meo tantũ vsus consilio, vos contraxi: ceterum scitote parendum*

Val.l.5.c.9.

rendum vobis magis quam ſuadendum. Notate eſtrenatam hominis arrogantiam, & intollerabilem præſumptionem. Eandem mihi hîc oſtendere videtur Caiphas, quin etiam adhuc maiorem, dicens: *Vos neſcitis quidquam*: Neceſſe eſt vt vnus pro omnium ſalute moriatur; nulla alioquin ſecuritatis ſpes effulget. Eiſdem verbis Saulem vſum cum filio ſuo Ionatha apparet, *Quamdiu vixerit filius Iſai ſuper terram, non ſtabilietur tu, neque regnum tuum. Itaque iam mitte, & adduc eum ad me, quia filius mortis eſt.* Verba porrò Saulis, Caiphas viſus eſt repetiuiſſe dicens; Quamdiu vixerit homo ille, principes & ſeniores, nunquam ſynagoga noſtra ſtabilietur; niſi ille moriatur res noſtræ nõ ſuccedent, ſed peſſum ibunt. Eia igitur moriatur, inuadamus eum, & eradamus eum de terra viuentium. *Expedit* namque *vt vnus homo moriatur pro populo.* 1. Reg. 20.

Quare obſecro magne Pontifex? Ne ſcilicet, inquit, res noſtræ dilabantur ac peſſum eant, morte innocens eſt condemnandus. Quàm perperam concludis, quàm parum dialecticus es? at longè aliter quàm deſtinaſti & concepiſti euenier. Chriſti namque mors erit & veſtra, illo occumbente, vos, regnum & reſpubl. veſtra extinguetur & occumbet. Timeo enim ne idem vobis euenturum ſit, quod olim Regi Ieroboam, qui cùm vitulos æneos erexiſſet, variaque idola per regnum adorari præcepiſſet, ratus id ad regnum ſtabiliendum non parum momenti allaturum; neſciuit ſe ſibi, filijs, familiæ, atque adeò vniuerſo regno perniciem & exitium intuliſſe. 3. Reg. 18

Pharao Ægypti Tyrannus, ratus Hebræorum primogenitorum nece regnum ſtabiliendum, tantum abfuit, vt voti compos factus fuerit; vt *Exod. 1.*

potiùs diabolicũ hoc commentũ & peſtilens conſilium, regni exitium fuerit, & ſe ſuaq; euerterit: cùm enim omnes Hebræorum maſculos in profluentem proijci mandaſſet, ipſemet cũ toto exercitu ab vno Hebræo rubri maris gurgite abſorptus fuit. Eadem vobis, mihi credite, fortuna impendet, Iudæis: dicis ô Caipha iudex inique, expedire vt vnus pro populo toto moriatur, ſed adeone Deum mundo huic noxiũ cenſes, vt eum mundo pellere decreueris? Cùm Eliſæus Propheta iam in extremis ageret, Rex Ioas pedibus eius aduolutus lachrimabatur & clamabat dicens: *Pater mi, currus Iſrael & auriga eius:* quaſi regnum à morte eius neminem eſſet habiturum, cui tuto, vt Eliſæo conſueuerat, credi poſſet. Laban etiam audito Iacob, relictâ Meſopotamiâ, in patrium ſolum redijſſe, conſternatus fuit, & tantum non exanimatus, ob deceſſum ſcilicet eius qui tanta ſedulitate & cura oues ſuas pauerat, ita vt in infinitum creſcerent. Te verò Caipha, omni barbarie barbarior, non pudet aut piget, è medio tollere, morti adiudicare, non dico Eliſæum aut Iacob, ſed filium Dei vnigenitum, quo ſublato quænam calamitas ſynagogæ veſtræq; reip. impendet? Neſciebat olim Samſon, ſe à ſpiritu Dei eſſe derelictum: at tum demum agnouit, licet ſeriùs, cùm ſe Philiſthæorum carceribus traditum vidit. Ita quoq; tu Caipha, & vos Iudæi, neſcitis quid ſit Deo eſſe deſtitutum: ſcietis autẽ poſtea, cum venerint Romani, & cinxerint muros veſtros, & omnẽ poſteritatẽ veſtrã cũ tota gente veſtra euerterint. *Expedit vt vnus homo moriatur.* O triſtẽ nuntium! ecce ſententia mortis in Meſſiam lata. Quis ei ſuggeret, vt ſe ſubripiat, vt alio appellet, vt ſe in tuto collocet? Cũ Eſau aduerſus fratrẽ Iacob conſpiraſſet, ſtatim tu ei Rebecca

4. *Reg.* 13.

Gen. 32.

Iud. 16.

Gen. 22.

Digitized by Google

ſuggeſſiſti vt fugeret, *Ecce Eſau frater tuus minatur vt occidat te.* Aperit Chuſai Dauidi Regi omnia[a] cõſilia, & quidquid in caſtris Abſalomi gereretur, & eheu! nẽmo Saluatori meo vel minimum ſuggerit: nemo ei nefarium hoc conſilium, hanc impiam coniurationẽ detegit. Quid hic agitis ô Nathanael, Gamaliel, Ioſeph aḃ Arimathia? cur præceptoris & Domini veſtri patrocinĩ non ſuſcipitis, aut cur ſaltem diſſoluto cõcilio, ei nõ ſuggeritis, ſibi vt caueat, tanta taliaq; in caput illius cudi? Nequaquam. *Expedit* enim *vt vnus homo moriatur pro populo.* Eſt tamen hic aliquid quod in te laudẽ ô Caipha: nunquã, mihi crede, meliùs rẽ acu tetigiſti: prophetizas, & verum dicis, nescis tamen. Nam cũ plurima Deus media noſſet quibus humano generi ob peccatum perdito poſſet ſuccurrere, Filij tamẽ ſui paſſionem hic potiſsimũ adhibere voluit, quo nullũ aut meliùs aut cõuenientiùs tũ ad naturã humanã reſtaurandã, tũ ad amorẽ diuinũ meliùs perſpiciendũ, potuit inueniri. Hauſi id è Paulo Apoſtolo ita Hæbræis ſcribente: *Decebat eũ, propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos in gloriã adduxerat, auctorem ſalutis eorã per paſſionem conformari.* Anne obliti eſtis, quid ipſe duobus diſcipulis in Emaus eũtibus dixerit in via ſocius: *O ſtulti, & graui corde, nonne hæc oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriũ ſuã?* Benè igitur dicis Caipha *Expedit.* Erat namq; primi delicti grauitas duabus de cauſis infinita: primò quod aduerſus infinitam maieſtatẽ patratũ, deindè quòd ad infinitos homines eiuſdẽ contagio ſerperet. Ac proinde requirebatur homo, qui infiniti ſimul eſſet roboris, & meriti apud Deũ immẽſi? qui ſanguine ſuo peccatũ adeò graue, tamq; diuturnum expiaret. Et quoniam inter homines, tam efficax & præclara virtus

[a] 2. Reg. 15.

Caiphas in hoc conſilio prophetæ fuit.

Hebr. 2.

Ioan. 24.

non reperiebatur, nec tanta merita; nihil magis proprium aut conuenientiùs, ad diuinæ iuſtitiæ ſatisfaciendum, potuit reperiri, quàm vt Dei filius, cuius maieſtas infinita eſt, humanam naturam induendo, Deo pro homine ſatisfaceret, proque humano genere mortem oppeteret. Hoc ſcilicet expediebat; nulla alioquin cœlum ingrediendi via dabatur, ipſæ paradiſi portæ clauſæ ſemper alioqui manſiſſent. Ita namque prædixerat ipſe Ieſus olim: *Expedit vobis, vt ego vadam*, ſcilicet ad mortem, & à morte ad inferos, ab inferis ad Patrem. Expediebat vobis, ô Angeli, vt ſedes nimirum veſtræ replerentur, & priſtina ruina reſtauraretur; Expediebat & vobis Patres, qui in limbo captiui detinebamini, vt eripi poſſetis; & vobis in primis ô homines, vt hac ratione obſtructum cœli limen ſubiretis. In quam rem figuram è veteri inſtrumento producam. Homicida qui ob cædem commiſſam patria eiectus erat, priùs in patriam redire non poterat, quàm ſummus Pontifex obijſſet. Deſignabat hoc redemptionem noſtram; Auditores: non prius enim poterat primus homo, ſui ipſius homicida, paradiſo, patria nimirum ſua, exorris factus, in patriam reuerti, quàm Ieſus Chriſtus, ſummus ille Pontifex, exſpiraſſet. Expediebat ergo hunc hominem mori.

Ioan.16.

Figura. Num.15.

Et ſanè expediebat Domine, mi Redemptor, licet non vſquequaque neceſſarium foret, te noſtri cauſa mortem oppetere: mille namque tibi alioquin media ſuppetebant, ad nos redimendos, at nullum hoc ipſo commodiùs aut conuenientiùs. Expediebat ſcilicet Domine te mori, vt nobis vitam conferres; deſcendere, vt nos exaltares; humanam naturam induere, vt nos ſemideos

Digitized by Google

deos faceres; passionis tormenta subire, æternam vt nobis beatitudinem & infinitam promererēris. O bonitas infinita, ô Redemptor benignissimè, quas gratiarum actiones, quas laudes tam immensus amor, vel quænam potiùs obsequia, tam ingens, tam singulare, & adeò eximium beneficium promeretur? Nostræ, fateor, Domine, vires non sufficiunt, labascunt humeri: attamen quidquid in nobis est libenter, meritoque dedicamus & offerimus: cor scilicet ad te amandum, corpus ad te adorandum, animam quæ te assiduè sequatur, quo tibi sincerum in hoc mundo obsequium offerat, exspectans, donec in altero te plenè laudare queat, Amen.

SABBATO POST DOMINICAM PASSIONIS.

Nunc anima mea turbata est. Ioan. 11.

FIGVRA.

DAuid Rex cùm post Absalomi seditionem commotionemque vrbe profugeret, & nudipes & capite aperto, torrentem Cedron transiret, vt in desertum secederet, ingenti cordis dolore tactus intrinsecus, vultum in mœrorem contraxerat & lachrimas vbertim effundebat. Hodie hanc figuram completam videmus. Verus enim Dauid Iesus Christus, post cruentam Synagogæ Iudaicæ coniurationem, Ierosolymis secedens, tristitiam induit; passionisq; torrentem quem transiturus erat, & desertum Caluariæ in quo crucifigendus, sibi proponens, apertè declarat animam suam esse turbatam, & varijs angu- 2. Reg. 15.

ſtiarum motibus concuſſam. Sunt hæc Domine punctura crucis, & præambula paſsionis tuæ iam iam inſtantis: neque enim credo te perturbationi animi interiori eſſe obnoxium. De hac perturbatione hodierna die, modo SS. Pneumatis auxiliũ, & D. Virginis interueniant preces, verba faciemus. Quamobrem recitemus ſinguli

AVE MARIA.

Iob. 7.

Patientię illud & tolerantię ſpeculum Iob, humanæ vitæ ærumnas calamitatesque deplorãs, meritò mihi dixiſſe viſus eſt. *Vita hominis militia eſt ſuper terram.* Vix enim nati ſumus, quin ſtatim militiæ aſcribamur, eidẽ aſſueſcamus, & nobis quotidie, & ad finem vſq; vitę bellãdum ſit. Vix etiam quondam Deus cœlos creauerat, quin eos ſtatim Angeli, idq; contra cœlorum naturam, violento quodã curſu & impetu abreptos egerint, nec vllo deinde tempore motus ille quieuerit, ſed ad finem vſque mundi permanſurus ſit, & mundo demum finiente finiendus. Quod præſagium eſt, mortales, vix nos in hunc mundum ingredi, quin ſtatim aliud quoddam Angelorum genus animas noſtras inuadat, & violento quodam impetu tranſuerſos rapiat, ab Oriente nempe gratiarum vſque in Occidẽtem peccati impellendo; qui impetus quidam eſt præter rerum ordinem, & naturæ noſtræ penitus repugnans. Quod Apoſtolus optimè expreſſit, dicens: *Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinẽ tantùm, ſed aduerſus mundi rectores.* quaſi diceret: Duo nobis ab ortus noſtri exordio bellorum genera inſtant, & ſequuntur quocumque demum fugerimus: bellum ſcilicet externum, & ciuile. Motus enim quos nobis dæmones, tartarus, & mundus concitant, bella ſunt externa: verùm quos ipſa nobis concupiſcentia, caro, prauique

Duo belli genera in homine.

Digitized by Google

que noſtri affectus commouent, ciuilia meritò appellari poſſunt. Et quamuis illa vehemẽtiora ſint & atrociora, hæc tamen magis pertimeſcẽda ſunt, maioriſque cum diſcrimine coniuncta, *Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem tãtum*, ecce ciuilia: *ſed aduerſus mundi rectores*; ecce externa.

Vt porrò de ſolis ciuilibus loquamur, numquã nos illa quietos viuere ſinunt, ſed ab ipſis incunabulis nos inuaduut, tum quòd paſsiones è natura ipſa proficiſcantur, & cum natura commorantes adv ſque tumulum nos comitentur: tum verò, quòd naturæ inhæreſcant. Principium verò & ortum à carne hac nequam & praua concupiſcentia habent: nam *caro concupiſcit* ſemper *aduerſus ſpiritum, & ſpiritus aduerſus carnem*, vti Paulus ad Galatas ait. Ipſa namque eſt tentatrix illa Eua, quę Adamos ſemper impugnat, in ipſo etiam paradiſo, in ſtatu nimirum innocentiæ. Ipſa eſt fornicaria illa Iezabel, quæ reges etiam potentiſsimos interimit. Ipſa eſt peruerſa Dalila, quæ Sampſones viroſque fortiſsimos eneruat & expugnat. Aiunt Philoſophi motus & agitationes maris ab ipſo lunæ incremento & decremento initium ſumere: equidem ijſdem verbis dixero, omnes omninò motus & animæ noſtræ paſſiones, è praua concupiſcentia proficiſci.

Galat. 5. *Gen. 2.* *2. Reg. 11.* *Iud. 16.*

Vidit olim Daniel arietem duobus inſignitum cornibus, qui furijs agitatus, cætera animalia in quæ incidebát, ad terram proſternebat. Non erraueró, ſi per hunc arietem concupiſcentiam deſignari oſtendero. ipſa namque eſt aries duobus inſignitus cornibus, appetitu ſcilicet concupiſcibili & iraſcibili; verùm qui adeo proteruus ſit & petulans, vt rationem, ſpiritum, ſenſus ipſos

Dan 4.

interiores, & integram nonnunquam animam ad terram deijciat, inque peccati mortem præcipitem agat. An non igitur cruenta illa bellatrix, vel furiosa potiùs Amazon, certamina sua, motus, & rebelliones iam inde à matris vtero nobis intẽtare præsumit? Accommodate aures, figuras veteres producam.

Figuræ. *Gen.25.* Iacob & Esau iam inde à matris vtero inter se digladiati sunt; & cùm nondum arma tractare possent, calcibus sese mutuò oppugnabant. O infelices gemini, quàm tristia nobis affertis præsagia! scilicet à primo conceptionis instanti, & ab ipso materno vtero, appetitum sensibilem, concupiscentiam scilicet deprauatam, aut alio licet appelletur nomine, cum spiritu æterno semper digladiari, perpetuaque bella gerere, & alterum in alterius conspirare exitium.

Gen.4. Vix quoque nati erant germani illi fratres Abel & Cain, quin statim arma spirent, adeoque in se mutuò exardescant, vt alter alterius manus cruentet sanguine. Quid hoc denotare putabimus, Auditores, quàm spiritum & appetitum vitiosum quamprimùm vt existere inceperint, sibi inuicem bellum indicere, tantoque impetu in se mutuò insurgere, vt quamprimùm alteruter occumbat necesse sit?

Gen.21. Sara & Agar ancilla, quæ in AEgypto nata erat, numquam pacifice in familia Abrahæ cohabitare potuerunt. Quid porrò designatis, ô mulieres, quam tu Sara rationem, tuque Agar Aegyptia cõcupiscentiam, quæ concordes in familia hominis viuere nunquam possunt?

2.Reg 14. Vidua quædam olim Dauidi regi conquesta est, fuisse sibi duos filios, quorum alter alterum rixando in via interfecerat: *Ancillæ tuæ erant duo filij,*

lij, qui rixati ſunt aduerſus ſe in agro, nullusq; erat qui eos prohibere poſſet, & percuſſit alter alterum, & interfecit eum. Quid per hanc mulierem viduam intelligimus, niſi animam, quæ cùm non niſi duos habeat alumnos, ſpiritum ſcilicet & appetitũ, & ambo ſimul in itinere vitæ huius viam carpant, & hoc in itinere ſemper inter ſe rixentur, ſæpè accidit, vt alter alterum interficiat. 4. Reg. 13.

Abſalom & Amnon eiuſdem patris filij, eiuſdem menſæ conuiuæ, iniectis ſibi inuicem manibus, crudeli parricidio & Thyeſtæo ſpectaculo epulas cruentarunt. Spiritus & concupiſcentia eiuſdem animæ hæredes, & eadem menſa refecti, eodem ſe ſæpenumerò modo excipiunt, & conſopitum odium redintegrantes, triſtia ſæpè parricidia committunt. O certamina deploranda! ô bella nimiùm cruenta! Audite & alias figuras.

Referunt ſacræ litteræ, Abraham & Loth, qui fratres appellantur, licet alter auunculus eſſet, & alter cognatus, nunquam inter ſe pacem habuiſſe, ſed ipſos etiam paſtores eorum in agris ſæpè inter ſe rixari ſolitos. Quid porrò ſignificant hæc omnia? niſi duos illos fratres, appetitum & ſpiritum, vel duas illas ſorores, rationem & concupiſcentiam, nunquam inter ſeſe pacem habere: quin & ipſos ſeruos tot ſcilicet facultates, quæ vtrique deſeruiunt, ſemper inter ſe litigare & contendere. Deſuntne igitur figuræ nobis? aut potius, deſuntne nobis bella ciuilia, & paſſionum certamina; bella inquam quæ nobis ſucceſſione auita adhæreſcunt, quoniam ab ipſo Adamo originem ſumunt? O bella cruenta, & funebria, quæ nunquam hactenus compoſita fuiſtis, quæque in ipſo terreſtri paradiſo ortum habuiſtis, & continua ad nos vſque ſucceſſione, de patre in filium, per-

Gen 11.

Ex his aliquot figuræ alio etiã loco repetiuntur. ſed adiunximus hic tres nouas.

Paſſiones animi cruenta bella ſunt.

ueniſtis, & ad finem vſque mundi durabitis. Sunt ſanè immortalia, nec per ſacramenta aut bona opera componi poſſunt, (durat nempè concupiſcentia etiam poſt baptiſmum) bella, inquam, quæ nos ipſi poteſtate propria extinguere non poſſumus. Nam primi motus non ſunt in poteſtate hominis. Bella denique, à quibus nullus vnquã mortalium immunis exſtitit, nec ipſe quidẽ Chriſtus Dominus. Quomodo enim hæc eum oppugnauit concupiſcentia in monte Oliueti? tam vehementi namq; eum tunc triſtitia & pauore conculſit, vt à morte parum abfuerit; vnde exclamauit: *Triſtis eſt anima mea vſq; ad mortem*: At quomodo eum in hodierno Euangelio oppugnat? tã vehementem enim ei formidinem & mortis metum incutit, vt præ timore dicere coactus ſit: *nunc anima mea turbata eſt*. Verùm vt, quomodo hoc intelligendũ ſit, cognitum habeamus; de paſſionibus, quæ in Ieſu Chriſto fuêre, nonnihil loquemur; ac deindè de eiuſdem gloria: & ſuper vtrumque hoc concionis noſtræ ædificium extruemus.

Chriſtus paſſionibus non caruit, *Matth. 27.*

Principiò igitur dicimus, in Ieſu Chriſto paſſiones fuiſſe: vidimus namque eum ira ſuccenſum & excadeſcentem, cùm flagello in manus ſumpto & ira intrinſecus concepta, ementes & vendentes templo eiecit, & menſas nummulariorum ſubuertit: toties quoque eum aduerſus Phariſæos commotum audiuimus, cùm eorum vitia coargueret. Vidimus quoque eum lachrymantem ſuper muros vrbis Ieroſolymitanæ. An non verò vos lachrymæ paſſionum & triſtitiæ cuiuſdam vehementis indices eſtis? Vidimus quoque eum in monte Oliueti, præ metu, quem ex imminente morte conceperat, ad terram proſtratum; hîc iterum eum turbatum, & animi anguſtia

Luc. 19.

ſtia preſſum contemplamur.

An non vobis, Auditores, cholera, triſtitia & metus, paſſiones quædam eſſe videntur, quibus & nos obnoxij ſumus? Nunquam tamẽ eum legimus riſiſſe, ſed inſtar Heracliti ſemper à riſu abſtinuiſſe: vt nos obiter doceret, vitam hanc non eſſe aliud, quàm domum luctus, & triſtitiæ theatrum, & nullum hîc verum gaudium reperiri: domum hic eſſe pœnitentiæ & triſtitiæ, non verò voluptatis aut deliciarum. Quam in rem egregiũ nobis conceptum ſuggerunt Hebræi, qui cùm in AEgypto regione aliena verſarentur, indeſinenter plorabant, & ad patriam ſuſpirantes anhelabant; cumq; alij ad lætitiam & voluptatem eos inuitarent, reſpondebant, *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?* *Pſal. 136.*

Ieſus Redemptor nunquam in vita riſiſſe legitur.

Verùm vt ad paſſiones, de quibus agimus redeamus, notandum eſt, ô theologi, Ieſum Chriſtum cùm carnem humanam indueret, naturamque noſtram ſibi deſponderet, omnes eiuſdem paſſiones & accidentia, ſibi quoque eadem opera adiunxiſſe & adaptaſſe, quæ nimirum hypoſtaticæ illi vnioni non repugnarent, Nam vt Philoſophi aiunt *qui dat eſſe, dat & quæ conſequuntur ad eſſe*; ita quoq; inuerſis terminis, *qui accipit eſſe, accipit & quæ conſequuntur ad eſſe.* Redemptor igitur noſter naturam humanam induens, induit ſimul & omnem eiuſdem dependentiam & conſequentiam, omnes nimirum illius paſſiones, vt famem, ſitim, calorem, frigus, ærumnas, miſerias, mortem denique ipſam; quæ omnia ipſi naturæ inhærent: at nunquam aſſumpſit peccatum, nec ignorantiam, nec paſſiones, quæ peccatum denotant, vel aliquã inclinationẽ ad peccata. Repugnabat quippè hoc perfectioni excellentiæq; myſterij huius.

Fieri

Fieri quoque non poterat, vt illa anima diuinitati myſterio incarnationis combinata, peccatum vllum committeret; ad eundem planè modum quo animæ, quæ iam æterna beatitudine perfruuntur. Nam ſicut cœlum, vt Philoſophi aſſerunt, corrúpi non poteſt, nec vlli è primis quatuor qualitatibus, quæ ad corruptionem tendunt, obnoxium eſt; idq; propter formæ cui coniunctum eſt, nobilitatem: ita mihi de Chriſto dicendum hîc videtur, eum nempè peccare non potuiſſe, nec vllam è primis paſſionibus habuiſſe, quæ ad peccatum inclinant, propter nobilem illam diuinitatis formam, cui anima eius maritata erat.

Conceptus Philoſophicus.

Adeò vt omnes, quas Saluator aſſumpſit paſſiones, tribus ab eo potiſſimùm de cauſis aſſumptæ ſint; primò, ad ſatisfaciendum; vti aſſerit Auguſtinus Epiſtola cxli. ſecundò, ad pœnitentiæ exemplum commonſtrandum, vt docet Bernardus Sermon. 2 in Cantico. denique, vt verum ſeſe hominem demonſtraret, vt Cyrillus lib. 2. in Ioannem tradit. Dicere alioquin potuiſſemus, non eandem nobiſcum eum naturam aſſumpſiſſe. In quam rem audite præclarum è philoſophiæ arcanis de prōptum conceptū. Quemadmodum enim philoſophi aliam eſſe cœlorum materiam dicunt alterinsq; naturæ, & aliam rerum harum inferiorum; quoniam non eadem vtraq; accidentia habent: idipſum de Chriſto Ieſu dicere potuiſſemus, ſi humanam induendo naturam, eiuſdem accidentia non ſimul aſſumpſiſſet.

Tribus de cauſis Dominus paſſiones noſtras induit.

Conceptus Philoſophicus.

Iacob cum Rachelem Labani filiam, pulchram nimis in vxorem acciperet, accepit ſimul & ſororem eius Liam, quæ non vſquequaque formoſa erat; quin & hæc inter cæteras matrimonij conuentiones fuit, vt Iacob partem aliquam emolumenti

Geneſ. 24.

Allegoria.

Digitized by Google

menti ex gregibus capiendi haberet. O verè insignem allegoriam denotat illa, Iacob nostrum, Iesum Christum, pulchram illam hominum naturam Adæ filiam, in vxorem accipiendo, turpem quoq; Liam, cõcupiscentiam inquam, duxisse, quæ deformis, & planè terrena erat: simulq; hoc pactum initum fuisse, vt sponsus de gregibus & armentis participaret, de brutalibus videlicet passionibus nostris, partem aliquam haberet.

D. Thomas de passionibus, quæ in anima Redemptoris nostri fuere, loquens, ait, tribus eas modis à nostris fuisse distinctas: scilicet, quò ad obiectum, principium, & effectum. nam quoad obiectum passiones nostræ sæpenumerò è rebus illicitis originem sumunt. Sæpè namque erga illa afficimur, quæ potiùs odisse deberemus: sæpè quoque ob ea lætamur, quæ nobis dolorem magis incutere deberent; denique erga ea sæpè inordinatè ferimur, erga quæ non est conueniens aut consentaneum ferri. Deinde, quoad principium & originem: non enim est in nostra potestate impedire, ne crudeles illæ furiæ animam subintrent. Nam primi motus, vt diximus, non sunt in hominis potestate; sed statim, vbi quid vel iucundum, vel iniucundum videmus, fieri non potest, quin statim ad illud, amore quodam illicito, eiusdem pulchritudinem diligendo, feramur, aut visa turpitudine, ab ea animum & mentem auertamus. Denique quoad effectum. Nam licet deprauatos illos motus cohibere & compescere possimus, ea tamen illorum aliquando est vehementia, & impetus, vt etiam inuitos nonnunquam ad aliquid præter fas & æquum faciendum abripiant: quin & interdum adeò insurgunt & inualescunt, vt rationis lumen eripiant, intellectui tenebras offundant,

D. Thom. 3. p. q. 15 ar 4.

Passiones Christi tribus modis à nostris distinctæ fuere.

dant, nosq; ad ea facienda impellant, à quibus abhorrere penitus oporteret.

Vis & robur passionum.

Nouistis crediderim, vos, qui passionibus ducimini, quanta sit earũ vis & efficacia; mutant illæ namque vultus colorem, motũ cordis, totius corporis cõpositionẽ, vel sola etiã imaginatione conceptæ. Ecquos illæ motus, ecquas agitationes, ecquas mutationes suppeditant? Dilatatur enim cor nostrum, quando exhilarescimus; coarctatur, cùm tristitia nos inuadit; Cholera sanguinẽ cõmouet & efferuescere facit; Pauor eundẽ obstupefacit, & frigidiorem reddit glacie. Denique crudeles illæ furiæ nos anhelare, tremere, vacillare & titubare faciunt, adeò vt earum vi lingua balbutiat, dentes fremant, sanguis euanescat, atque omnia membra tremant & consternentur. Pallorem quinetiam cient & simul ruborem, & eum demum nobis colorem & habitum superinducunt, quem illis visum fuerit. Dicam igitur verè, ô crudeles furiæ, & infernali Megera trunculentiores!

Conceptus è Philosophia deprõptus.

Et sicut vapores illi crassi, & tetræ illæ exhalationes, quæ è terra sursum feruntur, solem offuscant, eique lumen eripiunt, tonitrua & fulmina procreant, omnemque adeò aera perturbant: ita quoque fumosæ illæ exhalationes, & nimij concupiscentiæ, partis nimirum inferioris, & vapores, id est passiones sursum elatæ, soli rationis lumen eripiunt, tonitrua & fulmina peccati progignunt, animamq; confundunt & pturbant. At longè illa aliter In Iesu Christo exiterunt, nihil namque huiusmodi in illo repertum fuit, cùm passiones eius nunquam ad res illicitas tetenderint. Semper namque quæsiuit, sperauit, petijt ea, quæ par erat quærere, sperare, petere.

Fleuit

Fleuit quidem ſuper tumulum Lazari, at peccatorum noſtrorum cauſa. Gauiſus eſt, ſed noſtræ ſalutis ergò: *Gaudeo propter vos vt credatis.* Et hodie anima eiꝰ turbata eſt, ſed mortis inſtãtis metu. O præclara paſſionum obiecta! ô paſſiones minimè paſſiones. Addo, ſummũ illum Dominum, paſſionibus ſuis eſſe dominatum, eaſq; non habuiſſe, niſi cùm habere vellet. Quid ais? Quid hoc denuntias? Primos enim motus non eſſe in hominis poteſtate, aiunt, Philoſophi; concedo, ſed minimè id locum in Ieſu Chriſto inuenit. Potuiſti enim Domine Ieſu omnia obiectorum genera comprehendere, paſſionibus tamen & primis motibus animum tuum, niſi dum velles, non ingredientibus. Fuiſti ſcilicet magnus ille Aeolus, *qui laxare potes ventos, & carcere frænare:* paſſionum namque tuarum turbines educere in apertum cum velles, potuiſti; & eos dum velles, reducere, carceribusq; includere; habenas earum laxare & contrahere, dum viſum eſſet.

Ioan 11. Chriſtus paſſionibus ſuis potuit imperare.

An non vos mecum omnes fatebimini, Theologiæ ſtudioſi, animam Redemptoris, à prima conceptionis hora, omnes dolores & ſupplicia in crucis arbore aliquando perferenda, præſenſiſſe, & quodammodo præguſtaſſe? An non eadem in monte Thabor præuidiſſe? notant enim Euangeliſtæ, ſi meminiſtis, eũ de exceſſu ſuo ibi eſſe locutum, q̃ omnes de exceſſu Paſſionis Patres intelligunt. Et tamen claui, flagella, crux, ſanguis ipſa deniq; mors, tetraque obiecta, eum ne minimum quidẽ permouere potuerunt. Hodie quoq; primũ turbari incipit, quin & nunq̃ priùs eum dicentem audiuimus, niſi hodie, *Nunc anima mea turbata eſt* Quod Euangeliſta expreſsè ſignificare & innuere voluiſſe viſus eſt: dicit enim *nunc*, vt indicaret hodie

die veniſſe tempus, quo paſſionibus laxare habenas propoſuiſſet: quod & alius Euangeliſta expreſſit dicens: *cœpit triſtari*, Paſſionibus igitur ſuis dominabatur, non verò paſſiones ipſi. Vnde B. Ioannes Damaſcenus: *Naturalia in Chriſto nõ præcedebãt voluntaria, & iratus eſt, doluit, timuit, quãdo voluit*. Quid hic clariùs aut expreſſiùs dici poteſt? Vidimus eum quidem nuper, ſi memineritis forſitan, ventus & mari imperantem; quando nimirũ totus mundus clamabat: *Quis eſt hic quia mare & venti obediunt ei?* ſed ne obſtupeſcas ô mũde; præſagium namque hoc eſt, mari eum concupiſcentiæ, & ventis paſſionum ſuarum imperaturum. Vnde earundem hodie habenas laxans, triſtitia quadam graui tactus intrinſecus, ait: *Nunc anima mea turbata eſt*. Nam quemadmodum anima eius à primo conceptionis momento beata exſtitit, Verbumq; perfectè videbat; quanquam gloriæ ſuæ torrentem priùs in corpus noluerit redundare, quàm in monte Thabor transfiguraretur: ita quoque eadem anima mortis ſemper horrorem in mente habuit, & pœnarum grauitatem præſenſit; ita tamen, vt timor nullus aut formido, aut minima eorum portio, partẽ animæ interiorem nunquam, ipſo impediente, auſa fuerit occupare; vt eadem apprehenderet, donec ipſa hodierna die exterùs oſtẽderet, dicens: *Nunc anima mea turbata eſt*. Nullus igitur cùm audit Ieſum Chriſtum paſſionibus fuiſſe obnoxium, cogitet eum à paſſionibus tranſuerſum abductum fuiſſe, aut inſanientium more ijſdem ſeruijſſe; aut tales eas fuiſſe quales noſtræ ſunt: at conſideret potiùs, easdem in nobis eſſe præter rationem & contra rationem; eò quòd nos ad peccandum inuitent, nosque reſiſtentes & inuitos etiam inuadant, etiam

Damaſ. q. 8. cap. 2.

Mat. 8.

Mat. 17.

Quomodo intelligendũ ſit Chriſtum paſſionibus fuiſſe obnoxium.

Digitized by Google

iam nihil minùs cogitantes: ſed in ipſo eaſdem à ratione, & ſecundùm rationem, ac ſemper rationi ſubiectas, exſtitiſſe, ſemper à ratione directas & refrœnatas: cùm in nobis refractariæ ſint, parere rationi neſciæ; atque ideò nullo ordine, ſed confusè procedunt. Nemo igitur cogitet, affectus hos vnquam rationem eius turbaſſe, vel intellectui tenebras aliquas offudiſſe, ſed perpendat ſecum, quemadmodum in arca Noe omnia animalia pacificè viuebant, tigres, leones, vrſi, & cætera quæ ibidem reperiebantur, nunquam inter ſe diſſidentia, ſed perpetuam pacem colentia; ita in gloriosa Ieſu Chriſti anima, veri inquam Noe Arca omnia paſſionum genera, quæ inſtar ferarum & brutorum nonnunquam efferaſcunt, ſemper in pace vixiſſe, & nullum vnquam inter ea exſtitiſſe diſſidium. *Gen. 6.*

Huc accedit, quod magis adhuc mirãdum eſt, huiuſmodi in omnibus facultatibus, & paſſionibus eius ordinem extitiſſe, vt vna alteram non turbaret aut confunderet. vnde quamuis dicatis ô Philoſophi, & benè dicatis, *maius lumen offuſcare id quod minus eſt*: ſolis namque lumen ſtellarum lumini officit: de Ieſu Chriſto tamen dicere non poſſumus, à maiore in eo paſſione minorem fuiſſe impeditam, Vehemens enim ille clauorum dolor quibus cruci confixus fuit, non impediuit dolorem minimæ etiam ſpinulæ, caput & cerebrum illius transfigentis. Gloria quoque patris ſuperioris non impediuit dolores partis inferioris, quos in horto Oliuarum ſuſtinuit; aut vehemens ille dolor ſenſuum in cruce, immenſam animæ gloriam. Ita namque id credendum eſt, quoniam Redemptor noſter viator erat ſimul & comprehenſor, Deus ſcilicet & homo: Duas naturas in ſe

Vna paſſio alteram nõ confundebat in Ieſu Chriſto.

parem, demonſtra me tibi natura, diuinitate, potentia omnib. attribuitis perfectionibusq; ſimillimum. Hic ſenſus eſt verborum illorum, *Clarifica nomen tuum.* Sed, ô mi ſaluator, Domine, toties clarificatus es: quænam enim in natiuitate tua fecit mirabilia, vt demonſtraret te ad ſe ſpectare? Euocauit namq; Reges Saba, Tharſis & Arabum, vt te veluti Deum in ſtabulo adorarent: produxit in regione aeris noua ſidera, quæ natiuitatis tuæ noctem mirabili luce recrearent, & lucem præberent, cùm omnia tenebris eſſent circumfuſa: Angelos quoq; cælo fecit deſcendere, qui cæleſti in nocte natiuitatis tuæ, harmonia aera permulcerent: Paſtores montanis exciuit, qui tibi recens nato qualecunque obſequium offerrent. An non igitur benè te clarificauit? Quin etiam cùm in medijs Iordanis vndis baptizandus conſiſteres, an non Pater ipſe clamauit de nube dicens: *Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, ipſum audite?* An non te plurimis in vita editis miraculis clarificauit, trium ſcilicet mortuorũ reſuſcitatione, tot facinoroſorum conuerſione, tot leproſorum curatione, tot ægrotis ſanitate reddita? quid præter hæc quæris amplius? an nõ hæc ſufficiunt? Sed loquitur hic, proculdubiò, Auditores, de gloria paſſionis ſuæ. *Clarifica filium tuum*, quaſi dixiſſet: Ec quando tandem Pater cruci affigar? numquamne me in monte Caluariæ conſtitutum videbo? nunquam clauorum illorum dulcedinem perſentiam? iucundam illam titillationem lanceæ, delicias illas ſpinoſi ſerti? Quando tandem, ô fellix ac ter beata paſſio, aduenies, quando dies illa effulgebit, vt dignus, qui te ſubeam, reddar? Ille ſ. genninus horum verborum ſenſus eſt, *Clarifica filiũ tuũ.* Illic nimirum clarificãdus erat,

Piæ meditationes.

Mat. 2.
Pſal. 71.
Mat. 2.
Luc. 2.
Mat. 3.

Omnis Ieſu Chriſti gloria in paſſione eius ſita eſt.

& passionis die sublimis triumphus peragendus, cũ videlicet magna illa diuinitatis signa visa sunt, cùm sol deliquium pateretur, terra tremeret, sepulchra aperirentur, petræ diffinderẽtur, mortui denique sepulchris egrederentur. Magna profectò clarificatio, & euidentia gloriæ signa: at maiora adhuc à morte eius signa videbitis. Victor namque de tumulo deuictis hostibus resurgit, gloriosus limbum adit, tartara concutit, omnesque inde captiuos soluit, captiuam ducens captiuitatem. Intrat clausis ianuis, edit opera prodigiosa, cœlos propria virtute conscendit. *Clarifica*, igitur, ô *Pater filium tuum*, mors illa aliquando adueniat, quæ tantam filio tuo gloriam allatura est. Hoc nempè à te efflagito, huc omnis mea tendit ambitio. Tu verò, ô Fili glorioſissime, toties inquam clarificate, in natiuitate nimirum, vita, morte, ac tãta gloria cumulate, & cui totus orbis acclamat: *Quis est iste rex gloriæ?* Deus de Deo, fili æternitate & natura Patri æqualis; cuius gloriam cœlum, terra, atque adeò vniuersa orbis machina demirata est: *Et vidimus* (aiunt cum Euangelista omnes creaturæ) *gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à patre, plenũ gratiæ & veritatis.* Tu fili omnipotens Patris omnipotentis, æterne & infinite ab infinito procedens, saluator meus; quem verum quendam Ianum meritò mihi licet appellare, quum Deus sis & homo, Deus scilicet vt Pater, & homo vti nos; quin etiam ijsdem quibus nos miserijs, calamitatibus, ærumnis, & passionibus obnoxius; verùm longè alia quadam ratione, cùm illæ nobis imperent tu verò imperes illis: rationem illæ nostram præueniant, tua autem ratio illas præuenerit: in nobis verè sint passiones, in te non nisi propassiones. Tu inquam hanc nobis gratiam concede, vt

Psal. 23.

Ioan. 1.

ita

ita eas refrœnare & compeſcere valeam°, quę voluntati obtemperent, voluntas verò rationi, ratio animæ, anima tibi, qui verus ei° Dominus & Princeps exiſtis. Fac obſecro Domine, eas vt ita comprimere poſſimus, ne nos violẽter abripiant, noſque committere faciant, quod gratiæ tuæ meritum in mundo hoc, & gloriam in altero impediat. Amen.

DOMINICA PALMARVM.

Benedictus qui venit in nomine Domini, hoſanna in altiſſimis. Matth. 21.

FIGVRA.

FInito iam diluuio, columba quam Noe emiſe- *Gen. 8.*
rat, ad arcam, oliuæ ramum virentibus folijs inſignem ore deferens, poſtliminio reuerſa eſt; vnde colligere licebat Deum hominibus iam eſſe reconciliatum, & aquas diluuij per orbem ſparſas eſſe imminutas. Hodierna die hanc figuram impletam videmus. Vera namq; illa columba Ieſus Chriſtus, finito iam condemnationis noſtræ diluuio, egreſſa iam olim cœlo, vel, ſi mauultis, ſacro virginis vtero, vera Noe arca; hodie ex agris, ramis cooperta, in clarum remiſſionis, gratiæ, pacis, reconciliationis, miſericordiæque ſignum, reuertitur. Vnde præſagire licet & augurari, diluuium & aquas diuinæ iuſtitiæ iam eſſe imminutas. O diem felicem, & celebri victoria nobilem! ô diem lætum & iucundum! ô beati rami (qui nobis irrefragabiles teſtes eritis, malorum noſtrorum finem iam aduenisſe, & qui certa redemptionis noſtræ ſigna, ſatisfactionis noſtræ arrhæ,

Digitized by Google

recõciliationis noſtræ indicia futuri eſtis) veſtras ego hodie laudes & triumphos canere,,merita celebrare,deprædicare præconia decreui, modò tu Paraclete Spiritus intellectus aciem exacuas, tuq; regina cælorum precibus tuis opitulere: idcircò tibi omnes Aue Maria decantabimus.

Philoſophus Heraclitus,tantũ naturæ præceptis imbutus,cùm miſerias & ærumnas quas hoc in mundo cernere eſt,cognitas haberet,ſibiq; ante oculos poneret,adeò animo commotus fuit,vt toto vitæ tẽpore eaſdem deplorarit. Ac meritò quidẽ: neminẽ enim eſſe putem,qui cũ moleſtias,calamitates,& mala quę in mũdo reperiũtur,penitus intueatur,riſu audeat diffluere,ſed nõ perpetuo fletu Heraclitũ imitetur. Teſtes nobis erũt filij Iſrael: qui cũ ſe in Babylonica captiuitate verſari viderẽt,miſerijs & ærũnis circũuallatos, perpetuo in gemitu,ſingultib. & lachrymis vitã trahebant. vnde Pſalmiſta: *ſuper flumina Babylonis illic ſedimus & fleuimus dum recordaremur tui Sion.* Et ſanè quomodo quis apud hoſpitẽ lætos agere dies poſſet,qui varijs eum iniurijs proſequatur,eiusq; votis plurimũ repugnet? C. Plinius cùm natura olim expoſtulãs eandẽ arguebat, quod cæteris animantibus vt mater,ſoli homini, vt nouerca exſtitiſſet: ſed longè,mihi credite,meliori cum ratione id de mũdo dicere potuiſſet; ipſe namq; ceterorum animaliũ benigniſſimus nutritius eſt,erga hominem verò vt inimicũ & crudelem tyrannum ſeſe gerit. In quam rem præclaros conceptus producam.

Mundi vanitas oſtenditur.

Pſal. 136.

Peſtilens ille ſerpens regulus ſoli homini nocet,quem ſolo viſu etiam inficit: cetera verò animalia illi innoxia ſunt,& ab eius veneno immunia. Mundus quoque peſtilens illa bellua,venenoſo hoc ſerpente infinitis partibus venenoſior, beſtijs

ſtijs non nocet;at hominem ita contagio ſuo inficit,vt conſuetudine ſua enecet,& viſu etiam venenato interimat.

Crudelis ille tyrannus Pharao Iſraelitas per diē laboribus defatigabat,& ærumnis cōficiebat, circa veſperā verò flagellis terga eorum lacerabat: *flagellatiq; ſunt qui præerant operibus filiorum Iſrael ab exactoribus Pharaonis*. Eadem omnino tyrannis eſt & crudelitas mundi:qui cū homines per vitæ diem laboribus exhauriat, & moleſtijs fatiget, circa mortis veſperam, quando laberes iam finiti ſunt,ſæpenumerò ad inferos præcipites etiam deturbat. *Exod.5.*

Vix intrauerat olim Ioſeph domum Putipharis Aegyptij;quin ſtatim hinc eum hera ad peccandū inuitaret,& illinc herus in vincula cōijceret:*Traditiq; Ioſeph in carcerem vbi vincti regis cuſtodiebantur,& erat ibi clauſus*. Ad eundem modum nobiſcum agitur; vix namq; exiſtere in mūdo cœpimus,quin ſtatim hinc nos natura ad peccatum ſollicitet, & illinc mūdus,Putipharis Aegyptij exēplo,in peccati & mortis vincula conijciat; è quo nunquam egredi dabitur,niſi vt ad ſupplicium rapiamur.Verè igitur exclamem,ô munde infelix & fallax! *Geneſ.17.*

Macedonum Rex Antigonus, cùm de maieſtate & dignitate regia ſermo incidiſſet, dicere ſolebat, regiam poteſtatem aliud non eſſe quàm ſplendidam quandam ſeruitutem.Multò hoc meliùs de dignitate regia miſeri huiuſce mundi dicere potuiſſes ô rex. Ipſa namque nihil aliud eſt, quàm pulchra quædam captiuitas , & aurea ſeruitus. Et quemadmodum Naaman Syrus opibus quidem affluebat, & regali more induebatur, ſed corpus eius lepra oppletum erat. Antigoni Regis Apophteghma. 4.Reg.5.

ita quoque mundus vetus ille princeps, diuitijs quidem abundat, & aureus apparet; sed si quis penitiùs & propiùs eum intueatur, inueniet procul dubiò lepra eum coopertum, putredine repletum, abominationibus refertum, & vitijs sceleribusq; fœdatum; denique aliud nihil esse quàm meram vanitatem, ac meras inanias. Cùm ingentem illum Babylonis colossum contemplor, cuius caput aureum, pedes verò lutei & fragiles, quiq; ad minimi lapilli contactum in puluerem & in cinerem euanescunt; veram & genuinam mundi imaginem mihi videor intueri. Intueor namque frontem eius splendore & auro effulgentem, honoribus & diuitijs nitentẽ; at pedes eius non nisi lutum sunt, terra, nihilum, nisi mera vanitas: quæ omnia in fumum abeunt, statim vt minimus fortunæ aduersæ lapillus inciderit. Neque enim plus mundus firmitatis securitatisq; habet, quàm domus illa de qua in Euang. quæ arenæ inædificata, ad primam procellam ingruentem ad terram labitur, *Similis erit viro stulto, qui ædificabit domum suam super arenum, & descendit pluuia, & venerunt flumina & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna.* Cũ enim ipse arenæ vanitatis inædificat⁹ sit ad primũ fortunæ turbinẽ omnia concidũt, ita vt omnes qui spem suam in eo stabiliuerunt, in extremo discrimine versentur, & spe sua destituantur. Quin & adhuc multò inconstantior es ô mũde, quippè qui non nisi mare es, & mare quidẽ periculosum, procellosũ, vndosũ, lapidibus & scopulis infame, fluxuum & refluxuũ continuã vicissitudinẽ habens, in quo perpetuæ agitationes, mutationes assiduæ, & cõtinua inconstãtia: de cuius amatoribus & incolis scriptũ legitur: *Vidi impium superexaltatũ & eleua-*

Matt. 7.

eleuatum ſicut Cedros Libani. vide affluxum: *Tranſiui, & ecce non erat.* vide refluxum.

Mundus denique nihil aliud dici poteſt, quàm Euripus quidam mille de die agitationes & fluxus ſecum deuehens; quàm Protheus in omnes ſeſe figuras conuertens; quàm chamæleon omnes ſibi quibus inhæreſcit colores adaptans. Exempla requiritis? Romam eamus, in qua velut in theatro, varia ludibrij mundi huius exempla ſpectabimus. Videbimus imprimis orbis illum potentiſſimum Monarcham Iulium Cæſarem, quinquaginta victorijs nobilem, tot prælijs feliciter peractis inſignem, viginti duobus vulneribus in curia in conſpectu totius ſenatus trucidari. O inſtabilem rerum fluxum, & fluxas fortunæ vices! Inde in Orientem fecedamus, videbimus illic orbis fulmen, mundi domitorem, nouorum quinetiam mundorum inueſtigatorem, Alexandrum Babylone veneno exſtinctum, 30. ipſos dies, vt informe cadauer, iacentem, & ſepulturæ honore, qui etiam viliſsimo ſeruo non denegatur, deſtitutum. O fortunæ vices admirabiles! Videbimus deinde in carceribus tuis, ô Iudæa, ſuperbum illum Chananæorum tyrannum Adonibezech, illum 70. olim regum regem, quos inſtar canum micis ex menſibus decidentibus aluerat, regno deinde exutum, & eandem fortunæ aleam experientem. O viciſsitudinem varietatemque rerum! Quin & Sedechiam regem mihi velut in theatro proponis ô Iſrael, qui cùm diuitijs & opibus affloreret, magnamque rerum copiam coaceruaſſet, mundo lætum auertente vultum, captiuus in Babylonem abductus eſt, filij eius crudeliter iugulati, theſauri direpti, oculi eruti, vxor violata, regnum denique euerſum, & in ſeruitutem redactum

Iud 10.

4. *Reg.* 25.

Alia inconstantiæ mũdi exẽpla.

ctum. Hem quænam procella ô munde; quàm euidentia inconstantiæ argumenta sunt & alia tragicæ huiusce fortunæ exempla passim in historicorum libris obuia, vt in primis de Imp. Roma. Valeriano: hic orbis imperium cùm moderaretur, & à Persarum rege in captiuitatem abductus esset, eò inopiæ calamitatisque redactus est, vt barbaro Ephippiarij munus obiret, stapedemque teneret Persa equum conscendente. Ecce & aliud instabilitatis mundi exemplum, non minus quàm priora illa admirandum. Syracusius ille tyrannus Dionysius, tam iniquum fortunæ iratæ vultum expertus est, vt amisso regno, sceptri loco ferulam in manus sumpserit, ludumque literarium in Græcia in senectute aperire fuerit coactus. An non hæc vobis manifesta mundi vanitatis inconstantiæque exempla videntur, Auditores? & mirabiles fluxus & refluxus? At parua sunt hæc, si cum eo quod mox narraturus sum contulerimus.

Videte namq; vt hodierna die Rex Regũ Christus, hominũ & Angelorũ Saluator, ac Dei filius Ierosolymã ingrediatur, vt acclametur vndiq; Viuat rex, viç circumquaq; peristromatis circũuestiantur, rami per viã spargantur, faustæ acclamationes perstrepãt. Et ecce mutatis vocib' post quinq; eum dies ad mortẽ deposcent. Tragica hæc historia in Euangelij nostri theatro spectãda hodie proponitur: prologum D. Matthæus agit dicens: *Benedictus qui venit in nomine Domini, hosãna in excelsis.* Primus eius actus in triũpho Christi, quo Ierosolymã ingressus est, consumetur: secund' mũdi inconstãtiã & varietatẽ spectandã dabit: & duobus hisce actibus totũ tragœdiæ huius Argumẽtum comprehensum vobis exhibebitur spectandũ. Quod ad primũ actũ spectat, Euangelista magnum illum

illum Christi triumphum & magnificũ eius in Ierusalem ingressũ describens, eum ait asino insedisse, & 12. Apostolos piscatores veluti stipatores habuisse, pauperes Iudæas, velut affeclas & aulicos; loco peristromatum, ramos arborũ, quos turbæ in vijs sternebant; tubarum loco, faustas & lætas populi acclamationes, clamantis: *Osanna in excelsis.* Spectamus in hoc introitu humilitate mixtũ splẽdori ẽ atque sublimibus omnia mysterijs plena. Et sanè nunquam Princeps ille introitũ fecit, qui non semper magnificum quid in se habuerit, ac quandam maiestatis speciem demonstrarit. in natiuitate náq; sua, cũ in hunc mundũ ingrederetur, video stellas obuiã quodammodo procedere, Reges extremis orientis regionibus excitos Bethleẽ eum adoraturos magno comitatu aduolare; pastores è Iudææ montanis Angelorum excitatos concentu ad stabulum properare; Angelos in aere *Gloria in excelsis modulari.* Et ecce hodierna die, cum paucis post diebus moriturus sit, Ierosolymam ingredienti omnis ciuitas obuiam procedit, viæ & compita vestibus insternuntur, musica symphonia vbique perstrepit, atque omnes eum mortales velut regem agnoscunt. Et veluti Cycnus, cùm morti appropinquat, suauissimè concinit: ita quoque egregius ille cygnus Iesus Christus, morti vicinus gaudet, exultat, plaudit, & omnia lætitiæ carminibus replet.

Cycn' morti proximus suauissimè modulatur.

Hic scilicet veteris testamenti figuras complelas dicere possumus. Lego namque in exod. agnum qui in paschate immolandus erat, 5. ante diebus Ierosolymam cum ramis arborum ex agro deduci oportuisse. Hic verò video agnum illum immaculatum Iesum Christum, ex agris & deserto Ierosolymam quoque cum gaudio & iubilo, ramisque arbo-

Exod. 12.

Figura.

Digitized by Google

occurrere, veſtimenta in via pedibus eius ſubſternere, clara voce vbique inclamare, *Benedictus qui venit in nomine Domini.* an non hæ figuræ ſufficiunt? an non triumphus hic vobis admirationē incutit? quem dudum ante præuiderat Propheta vaticinans, *Dicite filiæ Sion, Ecce Rex tuus venit tibi manſuetus, ſedens ſuper Aſinam.* *Zach.9.*

Egredimini igitur filiæ Sion, animæ inquam Chriſtianæ, egredimini mundo rebusque mundi, & videte triumphum Chriſti Ieſu, relinquite negotia & turbas, properate, vt eum cum triumpho Ieroſolymam ingredientem videatis. Videte inquam regem veſtrum introeuntem, regem illum, Deum illum, Meſſiam illum, quem iam quinque annorum millibus exſpectaſtis: ecce adeſt, hodie venit. Venite igitur, accedite, accurrite, nolite timere: non enim eſt Deus in monte Sinai fulminans & tonans: non eſt amplius Deus ille terribilis, Deus Sabaoth, Deus exercituum & potentiarum: non eſt Deus ille zelotes, vlciſcens peccata patrum; non Deus ille pugnator, cuius nomen omnipotens: non ille, cuius manus ſemper armatæ ſunt, & qui inebriat ſagittas ſuas ſanguine: non denique ille qui regit gentes in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringit eas; Sed eſt humilis ille Ieſus Nazarenus, qui venit tibi manſuetus; Sed eſt humilis ille Dauid, qui hodie exarmatus contra Goliadam procedit: ſed qui olim, vndique armatus in iudicium contra ſtultum Nabal, id eſt peccatorem, procedet. Eſt humilis ille Noe, qui amore & miſericordia ebrius, nuditatem ſuam, humilitatem inquam & paupertatem, in arbore crucis toti mundo patefacturus aduenit, vt propter eam ab omnibus Iudæis exſibiletur; ſed qui excitandus aliquando, maledictionem in impiam eorum

Conceptus inſignis & modus inuitandi ad S. Communionem.

Exod.19. *Iſai.6.* *Exod.25.* *Exod.15.* *Deut.32.* *Pſalm.2.* *1.Reg.17.* *1.Reg.26.* *Gen.9.*

Digitized by Google

eorum posteritatem euibrabit. *Ecce venit tibi mã-suetus*; Plenus dulcedine & benignitate, nihil prę-ter amorem spirans, non nisi de pace, de gratia & misericordia loquens. quid postulas ampliùs? quid times? insidet ecce asinæ, principes eius non nisi piscatores sunt, milites & cohortes alia arma non gestant, quàm ramos arborum.

Insignes conceptus. Tob. 10.

Dicite filiæ Sion, quàm lætum nuntium, quanta lætitia, & quàm lætum iubilũm, ô animæ, castæ filiæ Sion! Hodie namque ô Tobiæ mater, misera inquam natura humana, filium tuum adeò exspectatum venietem vides. Hodiè ô Iacob, ô infelix Adam, tibi nuntius affertur, paruum tuum Ioseph quem nunquam te visurum putabas, viuere & regnare in tota terra Israel, regem quoque Ierusalẽ esse declaratum, & breui totius orbis imperium adepturum. ô Iucundos nuntios!

Gen. 45.

Sed quisnam tuus est introitus, ô rex Israel? anne tali ille dignus rege, qualem omnes te esse scimus? Quænam illa tua triumphandi ratio est? Vbinã estis Angeli? Quid agitis Cherubin? Cur Dominum & regem vestrum non stipati? Vbinã modò sunt, Daniel, millia millium ministrantium ei, & decies centena millia assistẽtium ei? fierine potest Saluatorem meum tam humili habitu procedere? Video namq; C. Cæsarem Romæ in curru eburneo triumphantem, quem 40. elephanti trahebant: video Antonium à leonibus inuectum; Aurelianum verò carpento quòd à ceruis trahebatur, insidentem; & ecce orbis Dominus & monarcha hodie Ierosolymam asina inuectus ingreditur, in humili animali triumphum acturus.

Dan. 7.

Triũphi Romanorum.

Tradit adhæc Suetonius, nuquam Neronem Romam ingredi solitum, nisi mille rhedis stipatum, soleis mularum argenteis. Sesostrin quoque

Sueton in Nerone.

AEgy-

AEgyptiorum regem tradunt curru vehi ſolitum, quem quatuor reges ſceptris & diademate ſuperbi trahebant. Et ſanè vt Ethnicos relinquamus, Salomon Rex Iſrael habebat vt plurimum quadraginta equorum millia in ſtabulis, curruum, equitumque duodecim millia. O ingentem regis alicuius priuati ſplendorem! & ecce regum ille rex Chriſtus non niſi vilem & abiectam habet Aſinam ô paradoxa ô res admirabiles! 2. Paral. 9.

Vbinam ſunt modò, Deus meus pennæ ventorum, ſuper quas te ambulare tradit Pſalmiſta; *Qui ambulas ſuper pennas ventorum*? Vbinam ſunt iam Cherubin, qui tibi loco ſedium ſunt: *Qui ſedes ſuper Cherubin*? Vbinam ſunt currus illi triumphales de quibus locutus eſt idem Pſalm. *Currus Dei decē millibus multiplex, Dominus in eis in Sinai in ſancto.* O humilitatem, & paupertatem ſingularem! ô Philoſophiam verè ſanctam & admirabilē! Exclamat hic D. Ioan. Chryſoſt. & extra ſeſe quodāmodo raptus demiratur: *Naſcitur in præſepio, famet in deſerto, conuiuia panibus hordeaceis celebrat, pauperibus ſtipatur, hodie Aſina vehitur, nudus in cruce moritur.* Ne hoc nouū tibi videatur Chryſoſtome, ſed cogites velim, Principem hunc ſemper paupertatis, humilitatis, ęrumnarumq; noſtrarum profeſſionem feciſſe: vnde ait: *Pauper ſum ego, & in laboribus à iuuentute mea:* Pauper quippè fuit in natiuitate, pauper in toto vitæ curſu, pauper in introitu, pauper in exitu, pauper in morte, pauper denique & humilis in omnibus. Pſalm. 105. Pſalm. 79. Hom. 67. in Matt. Pſalm. 87.

Ioſeph Patriarcha licèt in tota terra AEgypti primus à Pharaone rege dominaretur, nunquam tamen prioris ſuæ conditionis oblitus eſt: quàm vt magis magiſque patefaceret, & generis ſui ignobilitatem omnibus demon- Gen. 45.

monſtraret, fratribus præcepit vt palam profiterentur, & coram Pharaone dicerent, *Viri paſtores ſumus, & patres noſtri.* Refert quoque in Apophthegmatis Plutarchus, Agathoclem Siciliæ regẽ, figuli filium, ne qua forſitan inanis gloriæ titillatione ob regnum adeptum, aliorſum extra mentis ſtatum abriperetur, & vt prioris vſque vitæ memor foret, vaſa aliquot lutea inter aurea & argentea, in menſam ſemper voluiſſe inferri. Lechas quoque Poloniæ ſecundus rex qui ab aratro ad regnum vocatus erat, veſtimenta ſua ruſtica, quibus in agro vſus erat, in eminentiſſimo palatij loco voluit ſuſpendi; vt veſtium ille aſſiduus intuitus, originis obſcuritatem, generiſque ignobilitatem ei ſemper in memoriam reuocaret. Egregiæ profectò hiſtoriæ: at ecce hîc aliam longè admirabiliorem; videte hîc Ieſum Chriſtum, qui, cùm & Meſſias, & totius Iudææ rex ab omnibus haberetur, vt tamen humilis ſuæ conditionis, ſuæ infimæ originis, qua ab infelici Adami progenie deſcenderat, meminiſſet, inter medios honores & pompam regiam, humilitatis ſigna demonſtrantem, & aſinæ inſidentem.

Chron. Pol. l. 1. c. 5.

Plut. in Epaminonda & Apoph.

Audite quæſo benignis auribus quæ mox dicturus ſum. Magnus ille Thebanorum dux Epaminondas, cum inſigni quadam parta victoria domum reuerſus ſenatum reddere deinde certiorem vellet; multis vndequaque affluentibus, vt tam nobilem & tot victorijs inſignem ducem viderẽt, eique de victoria congratularentur, ipſe domo vili quadam veſte indutus egreſſus eſt, facie ſubtriſti & ingreſſu quodam ad triſtitiam compoſito. Quam ſubitam mutationem omnibus demirantibus, & cauſam eius ſciſcitantibus reſpondit: *Nimiũ heri mihi placui: fortuna mutatio metuenda eſt,*

eſt. Hic verò alterum Epaminondam conſpicimus, omnium regum regem, & ducum ducem Chriſtum Dominum, qui paucis abhinc diebus nobili illo miraculo in Lazaro reſuſcitando edito factus celebris, & hodie tot honoribus affectus, metuens ne fortunæ rota conuertatur, eumque ad infimum ignominiæ gradum deijciat, ſubtriſtior apparet, aſinaque inuehitur.

Non eſt porrò mi Domine quod fauſto hoc populi applauſu te iactes, aut de læto hoc introitu nimiùm tibi gratuleris; non ignoras enim quænam parata tibi crux mala paritura ſit, quibusque te ſupplicijs affectura. Dicere iam poteritis, quòd dixiſſe olim Philippum Macedonem tradunt: cui cùm tres eodem tempore læti nuntij afferrentur, Alexandri primùm filii natiuitas, equorum deinde ſuorum in ſtadio Olympico victoria, poſtremò vrbis cuiuſdam per aliquem è ſuis expugnatio: ſtatim humi poſtratus, oculisque in cœlum ſublatis dicere incepit, fortuna moderare lætitiam, ac triſti aliquo nuntio tantam felicitatem tempera, ne poſtea ſimul omnia in caput meum ingruant infortunia. Idipſum te dicere velim, ô mundi redemptor, cùm ingentes hoſce honores vides, cùm fauſtum illum populi applauſum percipis; dic audacter, ô fortuna, ô munde, ô ſynagoga, quibus me malis & calamitatibus reſeruatis!

Insignis conceptus.

Plut. Apoph.

Poſt celebrem illam victoriam, quam Dauid de Amalecitis retulit poſt communem totius populi lætitiam, poſt applauſum & acclamationem vulgi, triſtis ſubitò nuntius de profligato Iſraele, de morte Saulis & Ionathæ, omniumque fortiſsimorum Iuda, allatus eſt. Ad eundem quoque modum in magno hoc Chriſti Ieſu triumpho, poſt tantas victorias quas de diabolis retulit,

2. Reg. 1.

tulit, triſtis de inſtanti paſsione, eruce, de morte denique ei parata allatus eſt; eiſque omnia quæ impendebant reuelata. Cælitus namque intellexit, poſt quinque ſibi dies in crucis patibulo, idque in monte Caluariæ, in totius orbis conſpectu, eſſe moriendum.

O munde, quàm meritò te priùs maris nomine nuncupaui, nihilque te eſſe dixi inconſtantius? fierine poteſt, vt tam iniquam in caput Redemptoris mei proditionem pares; Hodie illum vt regem colis & adoras; & poſt quinque dies, vt latronem, cruci affiges. Hodie Cæſari eum præponis; & poſt paulò Barabæ poſtpones. Munde impie & nefarie, ſimilem te ſi Ioabo eſſe dixero, non penitus erraturus videor; ille enim Abner, principem militiæ Saulis, benignè affatus, nefariè interemit: tu verò nequam & ſceleſte, Saluatorem meũ honoribus proſequi videris; & eheu! ad crucem eum deducis, in qua eum deinde mori coges. Eadem tua ſimulandi ratio eſt, qualis fuit Simeonis & Leui; qui cùm ſe amicos Sichemi fingerent, eidem inſcienti & nihil minùs cogitanti vitam eripuerunt. Quotidiè apud te fieri, munde, cernimus, quod olim in aula Aſſueri Regis contigit: in qua Aman eodem quo cum Rege & Regina comederat die, ſublimis in patibulo ſuſpenſus fuit. Eodem enim tempore, quo Meſſiam, cœleſtem illum Regem, in te ſuſcipis, eodem ei & necem machinaris. Ecce hic ô Iudæi redintegratum quòd olim in Daniele peractum fuit; hic enim cùm Princeps Satraparum & omnium purpuratorum caput, totiuſque Babylonici Regni ſupremus denuntiatus eſſet, poſtridie in lacum leonum deiectus eſt. O polum ingratum! Hodie inclamas, Viuat rex, & exaltetur Ieſus Nazarenus ſuper omnes

2. Reg. 3.

Gen. 41.

Eſther. 5.

Digitized by Google

mnes Principes terræ, & eheu! poſt quinque dies clamabis, inconſtans & varians Chamæleon, *Tolle, tolle; crucifige.* O perfidiam inauditam! ô proditionem ſingularem! ô nequitiam incomparabilem!

Ad vos redeo, ô animæ, & inceptam de læto hoc ingreſſu materiam proſequor. *Ecce Rex tuus venit.* Accurrite omnes vndequaque, properate animæ, vt lætum hunc ingreſſum contemplemini. Video namque hinc aliquos ramos ex arboribus præſcindentes: diuites nimirum & magnates, ambitioſos & eleuatos, niſi iudicans fallor; qui in ſũmis arboribus honorum conſidentes, in cedris nẽpè diuitiarum, Chriſto introeunte, ſuperfluas & exſtantes ramos amputant, vt eos ad pedes eius, id eſt, pauperes, proſternant. Illinc video alios veſtimenta in via ſternentes. Sunt ſine dubio animæ pœnitentium, qui corpora ſua caſtigantes, & omnes peccati exuuias deponentes, ad crucis eas pedes deponunt, ibidemque terra obruunt, vti olim Iacob vxorum idola. Quando ſol capiti alicuius ex diametro ſupereminet, tantus æſtus & calor percuſſum inuadit, vt veſtes exuat neceſſe ſit. Ita quoque ſole iuſtitiæ ex diametro Ieroſolymæ ſuperimminente, tantus in ea æſtus eſt, vt omnes ſeſe exuant, eiq; veſtimenta ſubſternant. Video & alios, iucundiſsimo cantu aera permulcentes, & cantantes, *Oſanna in altiſsimis, benedictus qui venit in nomine Domini.* Sunt hi meo iudicio homines, & ipſi etiam Angeli, qui memoriam paſſionis Dominicæ celebrantes, eundem ſemper præcedũt, mille laudes decantantes, & immenſas gratias ob ſingulare illud Redẽptionis beneficiũ agentes. Properate igitur, vt iucundũ hoc ſpectaculũ videatis; ante omnia verò, vt quo animo, qua lætitia, quoue tri-

Quid denotent ij qui ramos ex arboribus cædunt.

Quid ij qui veſtes in via ſternunt.

Quid ij qui Oſanna cantant.

triumpho hodie Dominus Ierusalem ingrediatur, cernatis.

Dicito mihi Domine Iesu, vnde hæc tam insolita tibi lætitia, vnde hæc tanta tibi iucunditas? quare gaudium tuum ramis hisce triumphalibus, per faustam illam acclamationem populi, declarare voluisti? Omnes nimirum illæ externæ species, & triumphi, desiderium tuum indicabant, quod à tanto iam tempore conceperas, vt nostri causa aliquid pati posses. Ita namque prædixerat vates ille regius: *Exultauit vt gigas ad currendam viam.* idque ad exemplum delphini, quem tradũt naturalium rerum auctores, exultare cùm grauior tempestas impendet. Hinc primogenitus ille cœlestis, magnam illam passionis procellam impendere præsagiens, exultat, lætatur, ac triumphali iubilo animi sui gaudium testatur. Atque vt AEgyptij in filiorum morte exultabant, ita totus orbis in morte infantis cœli, nescio quo occulto imminentis eius passionis instinctu, gaudet & exultat. Hic denique cygno moriente cantus exauditur, & lætum in funere eius carmen funditur.

*Psalm.*18.

Exultat Domin' quãdo de passione loquendum est.

O amorem, & claritatem singularem! ô Aetnæos ignes! ô fornaces diuino æstuantes incendio, quę filium Dei ad mortem impellitis, & cruci suffigitis! Expressa sunt hæc omnia in rufa illa vitula quam immolari iussit Deus extra castra, cuiusque cineres in expiationem munditiæ legalis adhibebantur. Sed quare hunc potissimum colorem putamus Deum delegisse, nisi vt nobis rubicundum & cruentum humanitatis Iesu Christi sacrificium, quod extra Ierosolymam pro peccatorum totius mundi expiatione offerendum erat, declararet: & color ille rubeus ardentem illam chari-

*Num.*19. Figura.

charitatem, quæ eum ad hoc ſacrificium peragendũ impelleret, ſignificabat. Ille eſt ignis qui eum interius hodie ita ſuccendit, vt magna animi alacritate & gaudens ad redemptionis noſtræ ſacrificium faciendum accedat. Et ſanè quis eum cœlo euocauit niſi charitas? quis eum flagellis, cruci, ferro, ſupplicijs, morti denique ſubiecit, niſi ardentes illæ charitatis faces & æſtuans ſalutis noſtræ deſiderium? Illa, illa charitas, de qua Salomon in cant. ait: *Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem,* eſt ſine dubio dulce illud holocauſtum, quòd gloriæ paternæ, noſtræque ſalutis amore æſtuans & ſuccenſum, in ignem paſſionis ſe proiecit, vt cineres eius, glorioſa ſcilicet merita, omnia mundi peccata & crimina expiarent. *Cant. 8.*

Quid bone Ieſu? anne tibi adhuc animus eſt applauſum illum populi excipere? an non ampliùs crucis meminiſti? Magna quidem fuit paſſio Domini, ſed amor & charitas erga te, ô anima, quæ eodem illum impellebat, multò maior & vehementior. Contemplare obſecro ſacræ illius humanitatis vulnera, ſunt illa tibi totidem quaſi ſigna, & quodammodo feneſtræ, per quas amorem in eius corde ſecretò æſtuantem perſpicere poſſis. Sed erro, & impono tibi, ô anima; non enim ſufficiunt illa ad magnum illum charitatis ignem tibi demonſtrandum: plus enim latet intrinſecus, quã pateat deforis; vix namque mediam amoris partem ipſa expreſſit paſſio. Cuius rei egregiam in libris Regum figuram intueor. Scriptum eſt enim Salomonem in templo ſuo feneſtras obliquas feciſſe, quæ interiùs quidem erant latiſſimæ, at exteriùs anguſtæ, adeò vt qui eas foris inſecus videret, de earum interiori latitudine iudicare non poſſet, O ſacra Chriſti humanitas, fuiſti ſine dubio tem- Pia meditatio. 3. *Reg. 6.* Figura.

plum hoc, & vos ô sacra vulnera, totidem fenestræ, per quas patet dilectio, quam erga animas nostras ostendit filius Dei vnigenitus; obliqua tamen facta estis, adeò vt grandiora sitis intrinsecùs quàm extrinsecùs: & foramina exteriùs parua sint & exigua, si charitatem intus æstuantem consideremus, paratum mille iterùm cruces, passiones nouas, & vulnera multò grauiora & atrociora latiusque patentia perferre, quàm hæc ipsa quæ gestat. Adeò vt qui vos videat, de amoris illius magnitudine dijudicare non possit, is enim multò maior est quàm tota eius passio. *Obstupescite cœli super hoc*, Sistite cursum orbes cœlestes, ac videte mecum, filium Dei hodie in triumpho suo exultantem; ac post quinque dies in crucem sustollendum. Lynx illa quæ videt & penetrat omnia; fructum passionis inspicit & prospicit, videt mundum passione sua redemptum, peccata remissa, cœlum apertum, Patrem hominibus reconciliatum, tartara dispoliata, hominem saluti redditum, gratiam denique obtentam; an non igitur magnam gaudendi & exultandi segetem habet? Hoc ipsum scilicet est, quod toties, tamque ardenter desiderauit, dicens: *Desiderio desideraui hoc Pascha manducare.* O Iesu admirabilis, tu Salamandra es, quæ in flamma velut in delicijs viuis & paceris: es rosa, quæ odorem effundis, & florem reseras inter medios aculeos; es struthio quæ durissimum passionis ferrum & chalybem digeris & consumis.

Hier. 2.

Matth. 22.

Insignis conceptus.

Iam verò tempus est, vt peccatis egrediamini, filiæ Sion, & videatis regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater sua in die lætitiæ cordis ipsius, id est, die passionis, die triumphi & gaudij, quem tantoperè desiderauit. Egredimini

dimini igitur, abſcindite ramos illos ſuperfluos diuitiarum & opum, eosq; ad terram proſternite. Deponite veſtimenta illa vetera peccatorum veſtrorum, *Exſpoliantes vos veterem hominem*, vt ait Apoſtolus; clamate & cantate indefinéter *Osanna filio Dauid*, id eſt, Domine conſerua te, vel, vt alia verſio habet, Deus regē noſtrum cuſtodiat, & proſpera cuncta ei ſuccedant: felicē ſcilicet ſucceſſum habeat ingens illud paſsionis, quod ei iam inſtat, certamen, & victor in eo euadat, atque ideò his ad Deum Patrem verbis inclamemus. Col. 3.

O Pater æterne, omnipotens exercituum Deus, qui ab omni æternitate filium dilectum ad mũdum debellandum in terram mittere deſtinaſti, vt homines damnatione eriperet, & pro peccatis noſtris apud maieſtatem tuam ſatisfaceret: quique eum hodie ad crucis certamina, ad paſſionis prælia, ad Caluariæ bella immittis; *Oſanna filio Dauid*, feliciter regi noſtro omnia ſuccedant: *Domine ſaluum fac Regem*, ad bellum hodie properantem. Crudelia haud dubiè illi imminent certamina, ô Pater, & graue ei inſtat bellum: nam vt omnis armorum vis in Regem Iſrael inclinabat, vt ait Scriptura; ita timeo ne totus iræ tuæ & choleræ nimbus, omnis dæmonum vis & potentia, omnes Iudęorum furiæ & rabies in vnicum regem noſtrum exonerentur. *Oſanna* igitur *filio Dauid*, conſerua illum, protege illum, eumque ab omni grauiore periculo immunem præſta; *Oſanna filio Dauid*. Pſalm. 19. 2. Reg. 23.

Tu verò ſume animum, ô mundi Redemptor, ſalua te ipſum ô rex, fili regis, regum rex, & totius vniuerſi monarcha. ſume inquam animum & noli timere; moriens enim ad exemplum Samſonis inimicos morte afficies. Eia age, ſpondet nã-

que Pater, feliciter omnia tibi succeſſura, non ſecus atque olim Patriarchæ Iacob, percuſso quidem ſed tamen victoriam conſecuto: vulneraberis quidem in cruce, & vulnere lethali, ſed victoriam ſine dubio conſequêris. *Oſanna* igitur, ſalua nos, tua nobis gratia ſuccurre, vt poſtquam fidele tibi hoc in mundo obſequium exhibuerimus, triumphumq; tuum in Ieruſalem hac inferiori admirati fuerimus, multò glorioſiorem & excellentiorem in Ieruſalem cœleſti ſpectare poſſimus, vt te in æternum illic laudare & benedicere mereamur cœleſti beatitudine perfruentes.

FERIA II. HEBDOMADAE MAIORIS.

De ſacroſancto Miſſæ ſacrificio.

Tu es ſacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech. Pſalm. 109.

FIGVRA.

Gen. 14. POſtquam dilectus Deo Abraham quinq; Reges profligaſſet, & victor iam ad propria remearet, Melchiſedech Rex, & ſacerdos Altiſſimi in lege naturæ, panem ſimul & vinum in gratiarum actionem de obtenta victoria Deo offerens, obuiam ei proceſsit. Quo nihil aliud quàm ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium denotari puto; nempè poſt celebrem illam de vniuerſo mundo in arbore crucis deuicto victoriam, fore, vt verus ille Melchiſedech, Ieſus Chriſtus, Rex ſimul & Sacerdos in lege Euangelica, ſacrificium panis & vini quod

quod nos Christiani Missam modò nũcupamus, Patri æterno semel ante mortem, ac semper deinde per Sacerdotes, Vicarios suos, in Ecclesia offerret. Sacrificium inquam verum, licet incruentum, verè nihilominus corpus & sanguinem eius in se comprehẽdens; sacrificium q̃ quotidie illud ipsum repræsentat, quod olim in arbore crucis semel peractum est; sacrificium deniq; omnium sacrificiorum summum ac primum, cuiq; hodiernam concionem dedicabo: modò summo illi Sacerdoti secundùm ordinem Melchisedech, qui primus idipsum obtulit, & quotidie adhuc offertur, visum fuerit intellectum illuminare, glorioſæq; matri eius, suis nobis patrocinijs adesse. Ideò eam salutatione & verbis Archangeli Gabrielis salutemus.

AVE MARIA,

Quod Q. Curtius Trogus, eiusq; abbreuiator Iustinus de Alexandro Macedone tradidorunt, eum, licet ab omnibus mundi nationibus formidaretur & coleretur, ab omnibus tamen eadem intentione & voluntate cultum fuisse; id mihi de summo illo munci monarcha, vniuersiq; creatore dicere iurè meritoq; posse videor. Nam quamuis aliquo modo ab omnibus mundi nationibus, parum vel multum, malè, vel benè adoretur; omnes tamen eum velut summum Dominum per sacrificia quæ ei offerunt, agnoscunt. Adeò vt quemadmodum nulla vnquam natio extitit, adeò barbara & immanitate fera, aut nulla mundi regio adeò ab omni humanitate, hominumque consuetudine remota; quæ non semper aliquem religionis cultum ostenderit; ita quoque dicendum sit, nullam vnquam religionem sine sacrificio, ac nullum sine sacerdotio sacrificium exstitisse, atq;

omnem adeò mundum religionem & cultum erga Deum ſemper per ſacrificia demonſtraſſe.

Sacrificia cum ipſo mundo incepere.

Vix namque conditus erat mundus, quin ſtatim ſacrificia in vſu eſſe cœperint, ſummoque Deo offerri. Scimus enim Abelem ſacrificiũ obtuliſſe: *Abel obtulit de primogenitis gregis ſui.* Quid? tamne antiqua veſtra origo eſt, ô ſacrificia? anne cum mundo exiſtere incepiſtis? Non habet ecce niſi duos Adam filios, & mundus tres tantùm viros, tertius ſacerdotem agit, & immolat Deo ſacrificium. Noe quoque ſtatim à diluuio ſacrificandi hunc ritum reſtaurauit, obtulitque Deo in gratiarum actionem, quòd ab vndis diluuij ſeruatus eſſet, ſacrificium de omni genere animalium; verba ſcripturæ producam: *Aedificauit autem Noe altare Domino, & tollens de cunctis pecoribus & volucribus mundis obtulit holocauſta ſuper altare.* Quàm verò celebre tuum ſacrificium eſt, ô Abraham, cui præcepit Dominus, vnicum vt filium Iſaac in monte immolaret? quod reuerà ſacrificium fuit plenum myſterijs, quodque Chriſtum verum Iſaac, in monte, idque patris manu, propria inquam voluntate, immolandum demonſtrabat.

Gen. 4.

Gen. 8.

Elias deinde ſacrificium obtulit, in quo plurima miracula contigerunt: ignis quippè de cœlo deſcendit, aqua comburitur, lapides flammeſcunt, pſeudoprophetæ Baal cœlitus caſtigati emoriuntur. Laudatur quoque in Sacris litteris Iob à ſacrificiorum oblatione: cùm enim filij quotidie epularentur, & diſſolutiones conuiuiaque frequentarent, obtulit ille Deo ſacrificia, ne forte peccando illi eundem offendiſſent, ideoq; victimis eum illis propitium reddebat. Quot igitur in vtraque lege ſacrificia reperiuntur? Ad nondum hic finis.

3. Reg. 18.

Iob. 2.

Sum-

Summus item ille Iudæorum Pontifex Aaron, mille Deo holocausta, mille Victimas, mille animalia immolauit. Videó quoque filios Israel in deserto tabernacula erigere vt in ijsdem sacrificia Deo offerrent. Dauid eiusque filius Salomon superbum illud templum exstruxerunt, in quo Deo sacrificarent; & sanè Salomon ipso dedicationis eius die hostias pacificas, boum viginti duo millia, & ouium centum viginti millia immolauit. O sacrificium nobile & perquam celebre! *Leui. 2. 3. 4* *3. Reg. 8.*

Ecce igitur à quatuor aut quinque annorum millibus, omnia plena sacrificijs, templis, altaribus, sacerdotibus, & cæremonijs repleta omnia: & quod maius est, post omnia illa sacrificia, summus ille Sacerdos & Pontifex Christus Dominus, magnum illud & cruentum sacrificium in crucis arbore peragit, se ipsum Deo Patri, ad peccatorum totius mundi expiationem, offerens; quod infinitis partibus satis erat, vt mille eodem mundi redimerentur. Quod longè profectò excellentius & diuinius est illo quod Iephte Hebræorum Dux obtulit, dum charissimam filiam in hostiam mactauit: longè excellentius illo, quod Abraham Patriarcha facere decreuerat, filium vnigenum immolando: longè præstantius eo, quod Pythagoras obtulit, qui ob vnam in Matheſi figuram repertam hecatombas immolauit. Sacrificium denique cruentum, quod non nisi semel oblatum fuit, sed quod nobis incruentum quotidie in oblatione Missæ repræsentatur: sacrificium inquam, quod Iesus Christus primò instituit, & quod sacerdotes deindè in Ecclesia quotidie renouant, quod- *Iud. 11.* *Gen. 22.*

que

que mille locis è ſacra Scriptura adſtrui poteſt, ac potiſſimum verbis illis Pſalmiſtæ: *Tu es ſacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech.* Quæ vt vobis declarem, primò quid ipſa ſit Miſſa dicam, deinde verum etiam ſacrificium eſſe aperiam, & duabus hiſce baſib. totam Miſſæ dignitatem, gloriam & ſanctitatem ſuperinædificabo.

Pſal. 109.

Quid ſignificet ipſa vox, Miſſa.

Principiò igitur verbum, Miſſa, non eſt vox Græca, atque ideò nulla eius in nouo Teſtamento fit mentio, quod Græco idiomate ab Apoſtolis conſcriptum fuit, ſed eius loco Græci vtuntur verbo λειτουργία, quaſi dicas publicum miniſterium. Dixerunt aliqui vocem eſſe Hebraicam, quæ à Rabinis originem ſumpſerit, quæq; idem omninò ſignet quod ablatio voluntaria. Sed nullo prorſus hi nitũtur fundamẽto: ſi enim Hebraica vox eſſet, Syri profectò & Maronitæ, atq; alij Orientales, qui Miſsã etiamnũ quotidie lingua Chaldaica celebrant, eãdẽ retinuiſſent, Græci quoq; eius vſum ſeruaſſent, eamque hodierna etiam die vſurparẽt, vti alias quaſdam voces Hebræas vſurpant, quales ſunt, Amen, Alleluia, Sabaoth, Oſanna, Paſcha, aliæq; innumeræ, quæ apud eos etiam modò in vſu ſunt.

Non eſt vox Hebraica.

Aliunde quoque colligere hoc licet, quia nimirum veteres Patres, qui Hebræam linguam optimè calluerunt, vt Origines, Tertullianus, Iuſtinus, Epiphanius, & Hieronymus (quibus in eiuſdem linguæ cognitione comparo paucos, antepono neminem) eamdem non vſurparunt; quòd ſanè dicere non poſſemus, ſi vox Hebræa foret: Præterea ſi quis vocem hanc Hebræa ciuitate donare vellet, & per eam oblationem voluntariam intelligere; aliter eandem ſcribat oportet, ſcilicet Miſſach, quod hactenus tamen à nemine factum fuit.

Dicen-

Dicendum est igitur, Auditores, Missam verbum Latinum esse, quasi à dimittendo populo deriues, quod populus in eadem dimittatur. Verùm Missa vt plurimum, & communi maximè notione, significat omnem actionem sacram, quæ cruentum nobis crucis sacrificium repræsentat, & in qua plurimis cæremonijs tam prçcedentibus, quàm subsequentibus, sacratissima Eucharistia conficitur. Denique vox hæc, Missa, diriuetur vnde cuiuis visum fuerit, significat omne id, quod Sacerdos ante altare peragit, & ad viuum nobis repræsentat quidquid Christus in cruce priùs prçstitit vnde dictum est: *Hoc facite in meam commemorationem.*

Vox Missa Latina est.

Vt autem hæc omnia intelligantur, notandum est Catholici Auditores, sacram Eucharistiam sacrificium simul esse & sacramentum: vt sacrificium enim, respicit Deum; vt sacramentum verò, homines: in eo quòd offertur, sacrificium est; in eo quod nutrit & reficit, sacramentum: vt sacrificium, sacerdotem solum respicit; vt sacramentum, omnem fidelium cœtum: vt sacrificium, Missa dici potest; vt sacramentum, communio. Cuius rei figuram depromam, Agnus Paschalis, verus sacræ Euchari stiæ typus, non modò per domos & familias distribuebatur & consumebatur, sed offerebatur quoque, vt sacrificium. Signabat hoc sanè, verum agnum, Christum Iesum, non modò à populo in sacra Communione, vt sacramentum, sumendum esse, verùm etiam in Missa vt sacrificium offerendum. Sicut duobus mundus polis voluitur, arctico; & antarctico; quorum alterum si quis auferret, tota mundi machina pessum iret & collabascret. Ita quoque Eucharistia microcosmus miraculorum, duobus veluti polis inni-

Eucharistia sacrificium simul est & Sacramentũ.

Exod. 12. Figura.

innititur, sacramento & sacrificio; quorum vnum si quis auferret, omnẽ hunc mirabilium orbẽ subuerteret. Mirabilis ille Seraphin, quem vidit Ezechiel Propheta, duas facies habebat hominis scilicet & leonis: sacra etiam Eucharistia, quæ mysterium omninò Seraphicum est, duos respectus habet, Sacramenti scilicet & sacrificij.

Ezech. 1.

Conceptus à naturalibus rebus petiti.

Tradunt scriptores Naturales, in Alpibus, quas olim Italiæ vallum ac propugnacula appellarunt, herbam quamdam reperiri, duos tantùm ramos habentem: sed eius virtutis & efficaciæ, vt si animalia quæ in montibus illis viuunt, vnum è duobus ramusculis gustent, quamprimùm emoriantur; sed si vtrumq; nihil damni aut læsionis sentiant. Idipsũ de sacra mihi Eucharistia dicere licet, esse scilicet illam, plantam quamdam cœlestem, in Ecclesiæ montibus excrescentem, sed duo tantum cornua vel potiùs ramos habẽtem, sacramentum & sacrificium: quorum si quis vnum tantùm degustat, moritur & hæreticus censeri debet; at qui vtrumque sumunt, & per fidem digerunt, sacrificium & sacramentum simul, nullum penitus detrimentum patiuntur, sed omnia illis ad votum succedunt.

Cærimoniæ Missales mutatæ quidem aliquãdo fuere, sed nõ Missę substantia.

Missa igitur, Auditores, si accipiamus vti diximus, tribus in rebus sita est, consecratione scilicet, oblatione, & sumptione: tribus his præclaris actionibus tota innitur, quæ tamen omnes ad vnam referuntur, id est, ad sanctum Missæ sacrificium. Omnes porrò quas vsurpari videmus cærimonias, alio non respiciunt, quàm vt auditores ad pietatem excitentur, mentesq; ad dignè audiendum præparentur: adeò vt mirandum non sit, nec nouum videri debeat, si mutatis aliquando temporibus & ipsæ nonnunquam immutatæ sint.

sint. Hinc in annalibus ac veterum monumentis Patrum legimus Damasum Papam, recitationem *Confiteor*, Missæ addidisse; Cælestinum, *introitum*; Diuum Gregorium, *Kyrie eleison*; Telesphorum, *Gloria in excelsis Deo* : ipsa tamen eius substantia nunquam immutata fuit , nec ipse cærimoniæ, nisi vt ad doctrinam Apostolorum veterumque traditionem quàm maximè conformarentur.

Missa sacrificium incruentum est.

Ipsa itaque Missa sacrificium est,& sacrificium incruentum , in quo Iesus Christus, victima illa in cruce olim pro totius humani generis salute oblata,Deo Patri offertur,incruentus, sine morte,sine cæde, sine passione: *Iam enim amplius Christus non moritur, mors illi vltrà non dominabitur.* Nō sunt sacerdotes, ô hæretici, sicarij, carnifices, Anthropophagi, barbari; non sunt noui aliqui Iudæi qui nouas cruces erigunt, quibus Christum iterùm affigant . Actio illa non est cruenta, non conspicitur illic mors, & tamen non nisi mors Christi illic renouatur, Et sanè si quid huiusmodi contingeret, non hoc sacerdoti, sed Iesu Christo imputandū foret: ipse enim præcipua actionis pars est, sacerdos non nisi instrumentum.

Rom.6.

Dico Itaque Iesum Christum,sacrum ipsum peragere, ipsum hîc sacrificare, sacerdotem verò sub ipso constitutum, velut instrumentum agere aut operari. Testem hîc habeo Ioannem Baptistam, & quod ille de baptismo loquens de Christo dicebat, *Ipse est qui baptizat*:idem omninò de sacrificio Eucharistico, ac de reliquis in genere Sacramentis dicere possum: Ipse est qui sacrificat, ipse est qui absoluit, ipse est qui confirmat.

Ioan.1.

Vadem

Heb.9. Vadem quoque hic habeo Apoſtolum Paulum, qui ad Hebræos ſcribens ait, non eſſe niſi vnum Sacerdotem. Confitemur hæretice, & cum D. Paulo concedimus, non fuiſſe, nec vllo vnquam tempore futuros, plures ſacerdotes, ſed vnum ſummum Pontificem Ieſum Chriſtum: nos enim non niſi miniſtri eiuſdem ſumus, qui verba ab eodem prolata reſumimus; qui eadem tantũ pronuntiamus, cùm ipſe veluti ſummus Magiſter, velut ſacerdotum omnium vertex, ſacramentum perficiat. Dic veritatem Paule, qualeſnam ſimus, *ſic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti*: aliud enim nõ ſumus, quàm chori frequentatores, Ieſus Chriſtus ſolus ſummus eſt Pontifex.

Chriſtus ſummus eſt Pontifex, nec tantum miniſtri ſumus.

1.Cor. 4.

Hinc diſcatis velim, Auditores, Miſſam à nequiſſimo ſacerdote celebratam tanti eſſe apud Deum valoris & meriti, quanti illa, quam recolle-ctiſſimus Capucinus celebraſſet: vterque enim illo loco non niſi inſtrumentum eſt; & ſacramenta ipſa non agunt ex opere operantis, ſed opere operato, vt Theologi loquuntur. Quidquid demùm ſit, ſacrificium eſt.

Figurã. *Leuit.19.*

Reuocate quæſo in memoriam, inſignẽ quam in Leuitico legimus figuram: Præceperat olim Deus, vt duo hirci educerentur, quorum alter in holocauſtum pro totius populi peccatis offerretur; alter verò liber dimitteretur. Contemplamini hæc attentius, & videte, num hæc cærimonia geminum illud ſacrificium, quod in lege Euangelica iam iam peragendum erat denotet? Primus namque hircus ſignabat agni illius puriſſimi ſacrificium, in arbore crucis pro peccatis totius orbis criminibuſq; oblati: alter verò ſacrificiũ Miſſæ incruentum, in quo idem Agnus Deo Patri immolatur, licet non iuguletur, licet ſanguinem non

Duo ſacrificiorum genera.

effun-

effundat, aut vllum mortis periculum ſubeat.

Sed quanam de cauſa Domine, aut quo fine nouum hocce ſacrificium inſtituiſti? an non ſacrificium, quo in cruce oblatus fuiſti, ſufficiebat? An non hoc ad mundi redemptionem ſatis erat? aliudne nouum ad animarum noſtrarum ſalutem requirebatur? Quo tendis ô anima? quo non rimando penetras? ſed vide ne in profundis hiſce myſteriorum abyſſis cæcutias.

Sed hoc fixum habeto, Redemptorem tuum in arbore crucis pro totius quidem mundi ſalute, ac plena omnium eiuſdem, vel mille etiam mundorum, criminum remiſſione oblatum fuiſſe: ſed nullum inde toti mundo emolumentum poſſe accedere, niſi eidem ritè applicetur: atque ideo Redemptorem (obſtupeſce obſecro, anima, bonitatem Seruatoris, & benignitatem, & immenſas ob tam ſingulare beneficium gratias ei agito) plurima remedia inſtituiſſe & excogitaſſe, quibus nobis ſanguinis eius in paſſione effuſi merita applicarentur: atque inter cetera ſacrificium quoddam corporis ſui, non quidem cruentum, ſed quod nobis eius, quod olim in cruce cruentum peractum eſt, memoriam refricaret, eiusque merita nobis applicaret. Porro noli dicere, Sacramenta ſuffeciſſe ad illa nobis merita applicanda, paſſionisque fructus impertiendos: neque enim illa ſatis erant, vt meritùm mortis, crucis & paſſionis Chriſti, nortuis applicaretur, verum ad hoc ipſum ſacrificium requirebatur. Deinde neceſſe erat, vt Chriſto ex hoc mundo abeunte, non minùs in lege Euangelica, quàm fuerat olim Moſaica & Naturali, ſacrificium aliquod viſibile in Eccleſia permanere.

Sed inſaniunt hæretici, frendent, & efferaſcere

Hæretici insaniunt cũ de sacrificio aliquem loqui audiũt. Simile.

videntur, cùm adhuc Ecclesia de sacrificio, sacerdotio, & præsertim de Missa quemquam loquentem audiunt. Et quemadmodum Elephanti & tigres, viso colore rubeo aut puniceo furere & efferascere incipiunt: ita illi multò crudeliores, quamprimùm vt rubrum illum sacrificij colorem sanguine, cruce, & Iesu Christi meritis rubricantem sibi obijci vident, frendent & indignantur. Sed scripturis, figuris, & Prophetijs rem illis testatam faciamus, esse scilicet penes nos, verum aliquod sacrificium, illudque sacrificium Missam esse.

A Dauid Propheta ducam initium; hic etenim apertè sacrificium insinuans, dixit: *Tu es sacerdos in æternum secundùm ordinem melchisedech.* Idipsũ deindè confirmauit Paulus epist. ad Hebræos. Dico igitur (ne quis Dauidem & Paulum, hunc Apostolum, illum verò Prophetam, mendacij coarguat) Iesum Christum sacrificium panis & vini instituisse; cuius figura fuit ipsum sacrificium Melchisedech; qui, vt patet in Genes. Abrahamo post cladem regum reuerso, panem & vinum Deo obtulit. Ecce & aliud argumentum è verbis illis, *Tu es sacerdos in æternum*. Si enim Christus sacerdos est in æternum, si sacerdotiũ eius perpetuum est; necesse est, vt semper aliquod sacrificium sit: nullum namque sacerdotium extitit, quod non annexum semper sacrificium habuerit. Dico igitur Domine, te adhuc summũ illum Pontificẽ esse, & benè quidem; cùm sis Sacerdos in æternum, quare necesse etiam est dicere, nos etiam modò aliquod sacrificium habere; sacerdos enim alioquin esse non posses.

Psal. 109.

Heb. 7.

Gen. 14.

Christus sacerdotium æternum.

Hinc factum est, vt ab ipso mundi exordio in hoc vsque tempus sacrificia continua semper seri-

Deus

Deus retinuerit, vt ita sacerdotium suum æternũ redderet: omnes enim sacerdotes vtriusque legis non nisi figura & typus erant sacerdotij Iesu Christi; vti & omnia sacrificia aliud non denotabant, nisi hoc nostrum. Quamobrem si summus ille sacerdos tam fuerit sollicitus, vt sacerdotium suum, tot sacrificijs ante incarnationem suam oblatis, continuum & perpetuum redderet, quî fieri potest aut credi, eum sequentibus id sæculis intercidere passum esse? aut permissurum, vt sacrificium ipsum intermoreretur, & sacerdotis nomen, sibi in æternum debitum, ita extingueretur? Aut quomodo tu Dauid, & tu Paule sacerdotij eius æternitatem ostenderetis, si nullum ampliùs sacrificium exstaret aut supereſſet?

Probatur sacrificiũ per figuras.

Venio iam ad figuras, & imprimis Agni Paschalis figuram propono, itaq; argumentor: Agni Paschalis oblatio, & celebratio vera sanctissimæ Eucharistiæ institutionis figura fuit; at Agni Paschalis celebratio, vera quoq; erat immolatio victimę decollatæ: necesse est igitur vt figuratũ cum figura coincidat, in Eucharistia immolationem esse, ac proinde sacrificium. Fuerunt deinde in lege Mosaica tot etiam sacrificia, quæ non nisi figuræ erant eorum, quæ in lege Euangelica peragenda erant. Necesse est igitur, nos, qui sub lege illa viuimus, verum aliquod sacrificium habere, quod per tot figuras præsignatum est: at nullum aliud habemus, quàm Missam; vnde sequitur, Missam verum esse & reale sacrificium. *Exod 12.*

Figuras excipiant Prophetæ. Propheta quidam olim Heli sacerdoti prædixit, fore aliquando tempus, quo sacerdotium Iudaicum finem acciperet, ac nouus penitus sacerdos exoriretur, qui ambularet coram Deo omnibus diebus: quod Augusti. *1. Reg. 2.*

de Messia futuro interpretatur, in cuius diebus noui sacerdotes exorirentur, qui nouum quoque sacrificij genus, quod Missam nuncuparent, oblaturi essent. Salomon quoq; in Prouerbijs apertissimè de hoc sacrificio intelligendus est, dicens: *Sapientia ædificauit sibi domum, immolauit victimas, miscuit vinum, & posuit mensam*: quod D. Cyprianus de sacrificio Missæ dictum existimat. Malachias apertè idem omninò vaticinatur: *Ab ortu solis vsq; ad occasum in omnibus gentibus, & omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio mũda.* quæ verba de sacrificio crucis intelligi nequeunt; neq; enim vbiq; locorum id offertur; nec de sacrificio Iudæorum: ait enim: *in gentibus*. quare sequitur, hoc de sacrificio Missæ esse intelligendum, in quo Christus Iesus oblatio illa mundissima, Deo Patri, per omnes mundi angulos, offertur.

Prou. 7.

Malach. 1.

Dan. 8. Præsagit quoque Daniel Propheta, Antichristo veniente & dominante, perpetuum sacrificium eius violentiâ intermoriturum, at aliud in Ecclesia sacrificium reperiri non potest, nisi Missæ sacrificium; sequitur igitur Missam genuinum sacrificium esse: quod Hippolytus Martyr ita quoque intelligendum asserit. An non igitur Missa nostra benè stabilita & confirmata est? An nõ S. Scripturæ, figuræ veteres, & Prophetarum oracula ab eius partibus stant? Hæretici tamen nostri temporis eã oppugnare non desinunt, & mille aduersus eam blasphemiarum, calumniarumque iacula detorquere, varijsque eam diris deuouere. Kemnitius namque ait, Missam esse armamentarium & propugnaculum Antichristi Romani. Melanchthon verò eam incantationem nuncupat, Caluinus magiam, Brentius diaboli commentum; Lutherus

therus autem Germanus, ille non germanus infinitos aduersus Missam libros edidit; anno namque M. D. XX. librum composuit de captiuitate Babylonica, & sequenti alium de abroganda Missa priuata; & iterum sequenti alium aduersus Regem Angliæ, in quo nefarius ille Apostata, horrẽdis in Missam blasphemijs inuehitur; & anno M. D. XX. III. nequiter etiam scripsit contra Canonẽ Missæ. quinquennio pòst, liquido confitetur in Confessione sua, nihil adeò eum exhorruisse, aut modò etiam exhorrere quàm Missam; nulliusque rei adeò eum pœnitere, quam viginti quinq; annis Missam more Rom. celebrasse. Deniq; anno M. D. XXXIV. iterum de missa priuata librum composuit, in quo non est veritus dicere, apparuisse sibi dæmonem, & conceptis verbis persuasisse, vt crederet, Missam aliud non esse quàm abominationẽ horrendam; nec hoc sese scribendo fingere, aut fascinatum se tum aliqua illusione fuisse, sed apparuisse sibi dæmonem, cùm integris esset sensibus nec crapula grauatus.

Lutheri blasphemiæ aduersus Missam.

O blasphemias horrendas! ô calumnias orco depromptas! sanè si verum esset, quidquid impij illi obganniunt; iam à mille & ampliùs annis Ecclesia cæco errore delusa idololatriã exercuisset, & magna sese impietate polluisset: dicunt enim D. Greg. Magnum iam à mille quibus viuere desijt annis, Missam instituisse, aut eius vsum renouasse; Sequeretur hinc quoque, Christum sponsam suam amisisse; hac enim idololatria commissa, non poterat Ecclesia eiusdem sponsa permanere. Ipsa etiã promissa Iesu Christi falsa fuissent, qui Ecclesiæ promiserat, fidem eius, integritatemque perpetuam & inuiolabilem fore: *& portæ inferi non præualebunt aduersus eam*. Angelus quo-

Absurditates, quæ inde cõsequerẽtur, si blasphemiæ hæreticorum essent veræ.

Mat. 16

Luc.1. que Gabriel Virgini mentitus fuiſſet, dicens: *Et regni eius non erit finis.* Pſeudopropheta fuiſſet Paulus, cùm ſcripſit Eccleſiam fallere nec falli poſſe: cùm præſertim ipſa ſit fundamentum & columna veritatis. O abſurditates impertinentes! Sed aliæ etiam grauiores ſequerentur; ſequeretur hinc ſine dubio, omnes illos viros ſanctiſſimos, qui iam à mille & ampliùs annis mortui sũt, qui Miſſam vel audierunt, vel celebrarunt, tot & tantis miraculis editis celebres, idololatriam exercuiſſe, & impios nefarios, ac ſacrilegos extitiſſe. Sed quis hoc ſine lachrymis referat Domine? Quis credat te ô Pater benigniſſime, qui Sanctis tuis tot res minimè neceſſarias reuelaſti, nulli vnquam, nec etiam viris ſanctiſſimis, antequam Lutherus id docuiſſet, rem adeò prægnantem, ac tanti momenti, & myſterium tanti ponderis reuelaſſe.

Tam procul porrò abeſt, ô Catholici Auditores, Miſſam abominationem quandam eſſe, vt nihil eadem ſanctius aut diuinius reperiri queat; nihilq; vnquam magis venerandum cælitus miſſum ſit. Ipſe namque eſus Chriſtus eius auctor eſt &

Luc.22. inſtitutor: Qui pridie quam pateretur, dixit: *Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis datur,* id eſt Patri offertur. Ipſi quoq; Apoſtoli Miſſam celebrarunt,

Act.13. ac ſacerdotes fuêre; vnde in Actibus Apoſtolicis ſcriptum eſt, λειτουργούντων αὐτῶν id eſt *ſacrificantibus ipſis.* Quod de alioqui à n de ſacrificio nouę legis, quod ipſa eſt Miſſa, nequit intelligi.

Apoſtoli Miſſam celebrarunt. Quoſnam verò teſtes habes, qui referant Apoſtolos Miſſam celebraſſe? Leonem Papam imprimis, qui idipſum in magno illo Chalcedonẽſi Cõcilio aſſeruit; Abdias quoq; Babylonius, Iſidorus, alijq; fide digniſſimi auctores tradunt S. Petrum Apoſtolum Miſſam Antiochiæ celebraſſe. Ignati⁹ etiam

etiam Martyr multò i l c iariùs pronuntiauit, dum Clementem & Anacletum eiuſdem in celebratione Diaconos fuiſſe ait. Cùm verò Apoſtolus Paulus ſacrum diceret, Linus & Timotheus eidem aſtiterunt, Iacobo verò S. Protomatyr Stephanus. Audiu blaſpheme Luthere? tres ecce Apoſtoli Miſſam celebrarunt; Tu igitur eos idololatriæ argue, impietatis arceſſe, ſacrilegij inſimula, & diris deuotos appella. *Epiſt. ad Trallenſ.*

Anne clarius adhuc & euidentius argumentum poſtulatis, ô Catholici? perlegite Liturgiam S. Iacobi; inſpicite vitã S. Andreæ Apoſtoli, fratris Simonis Petri, qui ambo Apoſtolis fuerũt; & reperietis, hunc quotidie Miſſam celebraſſe: nam cùm Aegeas proconſul eum ad ſacrificia idolis offerẽda compellerer, conſtanter reſpõdit; *Ego quotidie ſacrifico agnũ immaculatũ*, Ieſum Chriſtum quotidie in tremendo Miſſæ ſacrificio immolo; Deoq; Patri offero. Sed relictis Apoſtolis ad ꝓpiora tẽpora veniamus. S. Ambroſi. ſæpiſſimè Miſsæ mentionem fecit; S. Auguſt, quoq; frequens in Miſſis celebrandis fuit, atq; omnis antiquorum Patrum chorus ſemper de Miſſa locutus eſt. Atq; hæc ſunt teſtimonia à mille ſexcentis annis producta.

O igitur verè ſanctam Miſſam, ô ſacrum, venerabile, honorabile & adorandum Sacramentum & ſacrificium! ô ter beatos ſacerdotes, qui ad tam auguſtum miniſteriũ eſtis deſtinati! At multò vos feliciores, qui magna attentione, pietate, animiq; ſanctimonia Miſſæ intereſtis. Nolo vos, ô piæ mulieres, cũ ſacro intereſtis, ampliùs libris precarijs vti, ſed meditatione quadã ſancta velim vos diſtineri, & præ admiratione eorũ, quæ ibidẽ peraguntur, in ſtuporem mentis & ecſtaſim rapi: Vos verò qui rudiores eſtis, cũ ſacerdote ante altare cõſpi- *Quæ ad Miſſam audiendam diſpoſitio requiratur.*

citis, persuadere vobis, Passioni vos Christi interesse. Amictus enim ille sertum illud spineum refert, quo sacrum Christi caput redimitum fuit; Alba, vestem illam candidam, qua in domo Herodis delusus fuit, designat; Cingulum, funes quibus vinctus; Manipulus, arundinem; Stola, funem collo iniectum; Casula deniq; illa cruce insignita, Saluatorem tibi designat, crucem suam humeris baiulantem. Quanam igitur exteriùs reuerentia, qua animi attentione, quo cultu & pietatis intuitu Missæ vos interesse oportet? quomodo sanctarum rerum meditatione tempus trãsigere? Illic namq; cum Iesu Christo plorandum est, illic nos Christo totos offerre, & cum Sacerdotis votis nostra coniungere debemus.

Expositio ornamentorum sacerdotalium,

Vos verò studiosos, nolim Sacri tempore subtiles de studijs vestris conceptus efformare, aut altas materias peruoluere; sed malim ad prima vos rudimenta descendere, & toto Missæ tempore Nomen vestrum declinare: Nominatiuus sit, vt pro te ipso ores; Genitiuus, vt pro parentibus qui te genuerunt; Datiuus, pro benefactoribus; Accusatiuus, pro inimicis; Vocatiuus, pro infidelium hæreticorum & paganorum conuersione; Ablatiuus denique pro omnibus qui tibi iniuriam intulerũt, & res iniustè abstulerũt. Postremò ores pro vniuerso mundo & in conspectu tam augusti mysterij contremiscas.

Pro quibus orandum.

Tu autem ô Redemptor, & tam tremendi sacrificij auctor, ô Iesu sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech, Deus plene bonitatis, caritate exæstuans, misericordia circumaffluens, qui semel de crucis arbore immolari passus es, & quotidie te etiamnum offerri pateris in Missa, idque duplici oblatione, duobusque sacrificijs; & tamen

tamen eâdem victimâ, licet non eodem modo oblatâ: vna namque cruenta est, & altera incruenta, quæq; pati non possit; vna pro peccatorum expiatione, pro meritorum crucis applicatione altera. Tu qui sacrum hoc & duplex sacrificium instituisti: tu qui primus Missam celebrasti, quemque Apostoli, & hos ipsi Patres, & Patres nos omnes in eadem celebranda secuti sumus; Gratiam nobis elargire, ô sacerdotum Princeps, & summe Pontifex, vt quotiescumque tremendum hoc & adorandum sacrificium oblaturi sumus, preces nostræ, sanctique huius sacrificij effecta, ipsis Angelis conducant, quò ita eorum gloria augeatur; animabus deinde in purgatorio, quò ita à pœnis eximi queant; ipsis etiam peccatoribus, vt delictorum veniam consequantur; nobis ipsis denique vt æternæ beatitudinis compotes effici mereamur. Amen.

FERIA III. HEBDOMADAE MAIORIS.

Verum Christi corpus in Sacramento Eucharistiæ contineri.

Caro mea verè est cibus; & sanguis meus verè est potus. Ioann. 6.

FIGVRA

CVm filij Israel seruitutis Aegyptiæ iugo liberati, rubri maris gurgite emẽso, in deserto & vastâ solitudine Sinai subsisterẽt; cõmeatusque penuria laborarent; pluit illis Dominus Manna, cibum quendam cœlestem, omnem in se suauitatẽ continentem, & incredibili comeden- *Exd. 16.*

Manna figura Euchar.

tes voluptate & gustu afficientem. Neminem vestrum esse putem, Auditores, qui non statim prima sibi fronte persuadeat, manna hoc sanctissimæ Eucharistiæ figuram fuisse; quæ nobis in deserto mundi huius commorantibus, cum peccati Aegypto egressi sumus, & Aegyptios, delicta scilicet nostra, in rubro pœnitentiæ gurgite submersos vidimus, à Domino tradita est: qui cibus planè cælestis est, & penitus diuinus, qui omne deliciarum genus & omnem gustus suauitatem animę, eodem se saturare gestiēti, afferre consueuit. Est denique ille cibus, de quo hodierna cōcione dicere instituī, si Deus omnipotens opem non subtrahat, & Omnipotentis mater auxilium, quod eius intercessione impetrare solemus, non deneget. Quo circa eam supplices salutatione consueta salutemus, dicentes: AVE MARIA.

Magnus ille Patriarcha & credentium omnium Pater, Abraham, à Deo vocatus, vt in summitate montis mirabile illud filij sui sacrificium peragaret, ad montis radicem asinam & seruos reliquit; solusque cum filio Isaac, dextra gladium, sinistra ignem gestans, montem conscendit. Docemur hac figura, Auditores, si hodierna die ad supremum Ecclesiæ fastigium, quam Daniel montem nuncupat, conscendere velimus, vt in eo augustum illud sacrificium & sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum conspiciamus & adoremus; sensuum nostrorum asinam, & seruos naturalium rationum, arguta scilicet sophismata, argumenta & humanæ scientiæ syllogismos, in pede montis manere oportere; & fide plenos, hinc humilitate, illinc caritate armatos, solos nos montem debere conscendere. fides namq; hic potissimum necessaria est.

Gen. 21.

Dan. 2.

Cynicus ille Diogenes medio die lucerna accensa

censa in forum prodiens, hominem quæritabat: benè quidem. sed hic, ô Diogenes, Iesus Christus, homo, pleno die, id est, pleno sensuum lumine, & lucerna fidei accensa, quærendus est. Et quemadmodum stella duce Magi ex Oriente Bethleem Christum adoraturi deducti sunt, qué in fœno & palea reclinatum repererunt; *Et stella antecedebat eos.* Ita nos stella fidei, ab Oriente & vitæ nostræ exordio, ad Ecclesiam deducendi sumus, vt in ea Christum Dominum in Sacramento altaris latitantem, in fœno & palea, id est, speciebus sacramentalibus positum, adoremus. Fides igitur hîc requiritur; hic omnis ratio deficit, & sensus intelligentiæque bruteſcunt: sed hic etiam est, vbi sensus & ratio cum fide pugnant, & fides rationi & sensibus exterioribus aduersatur. *Matt. 2.*

Venit mihi hîc in mentem insignis cuiusdam allegoriæ. Castitatis illud exemplar Susanna, qua castior & honestior inter Babylonias nulla fuit, à duobus senibus veteratoribus iniquè fuit accusata, quod eius pulchritudine frui non possent. Casta illa Susanna, Auditores, ipsa est fides, qua nulla pulchrior inter omnes virtutes reperitur, & omnium scientiarum certissima & validissima; quæ falsitatis & idololatriæ circa tremendum hoc Sacramentum, à duobus veteratoribus, sensibus inquam & ratione humana, accusatur, quod eminentem mysterij huius splendorem maiestatemque nullo modo queant reprehendere. Erras, ô fides, inquit scelestis illa & falsaria ratio, cùm credis & credendum asseris, in Eucharistiæ Sacramento verum Christi corpus contineri: falsum id enim est: nam fieri non potest vt corpus aliquod locum nullum occupet, & pluribus tamen in locis simul existat, vt extensionem non habeat, & non videa- *Dan. 13. Allegoria.*

tur;

tur; quomodo enim accidentia sinè subiecto valerent subsistere? Falleris, ô fides, ait sensus, alius ille impostor, cùm mundo persuades, sub tantilla panis portione, tam ingens contineri corpus. Hoc enim manifesta falsitas est, ac germanæ nugæ: nihil enim video, nihil sentio, nihil tango præter panem & vinum. sed audite veterani, *quod non capis*, ô ratio, *quod non vides* ô sensus, *animosa firmet fides præter rerum ordinem.* Huiusce rei egregium in Numeris locum legimus. Cùm enim exploratores è terra promissionis, regione benè explorata ad suos redijssent, & iter suum enarrassent, Hebræis magnum terrorem incussérunt, dicentes: *Nequaquam ad hunc populum valemus ascendere, quia fortior nobis est; terra quã lustrauimus, deuorat habitatores suos. Ibi vidimus monstra quædam filiorum Enach de genere giganteo, quibus comparati quasi locustæ videbamur.* Sed Caleb animum è cõtra pauidis addebat dicens: *Ascendamus & possideamus terram, quoniam poterimus obtinere eam.*

Num.23.

At quinam estis vos exploratores? Vnde venitis? certè sensus nostros corporales denotatis; qui terram Augustissimi huius Sacramenti, ad veritatem Eucharistiæ indagandam, ingressi, penitus consternati reuertuntur, & omnes alias scientias & rationales rationes perterrefaciunt, dicentes: in regione illa, in Sacramento illo tremendo, omnia monstris scatere, paradoxis affluere, gigantes & alias res incredibiles in eodem conspici; adeò vt facilis ad eam aditus non pateat. Sed tu, ô Caleb, fidem denotas, quæ nobis vires suggerit, & audaciã progrediendi vlterius, & terram ingrediendi subministrat, dicens: *Ascendamus & possideamus terrã:* quasi diceret, sumite animos ô sensus, & tu potissimũ ratio, parcite metu: securos equidem

vos

vos eôdem deducam, & immunes ſiſtam: deguſtare vos reipſa faciam, ſimulque coram intueri fertilitatem terræ, realitatem inquam & veritatem ſanctæ illius terræ Euchariſticę. Eamus igitur, prorèremus, me ducem ſequamini.

Hîc dicendum eſt, Auditores, *Credo in Deũ Patrem Omnipotentem*: Hîc cum Apoſtolo exclamãdum, *O altitudo ſapientiæ & ſcientiæ Dei.* hîc Angelo credendum eſt dicenti: *Non erit impoſſibile apud Deum omne verbum.* Hîc denique ſequenda eſt ad vnguem fides, niſi ſemper in interitum ruere velitis. Sine illa enim Capharnaitæ miſerè perierũt, ſine illa Berengariani naufragio interierunt; ſine illa tot Lutherani blaſphemias euomuerunt; ſine illa denique Caluiniſtæ vmbras quaſdam & figuras commenti ſunt & inanes chimeras; & veritatem corporis Chriſti in hoc Sacramento negare cupientes, grauem & periculoſam Eccleſiæ litem intentarunt, quam vt perſpicere, & cognitam habere poſſitis, primo loco Catholicorum quæ pro ea faciunt teſtimonia, & deinde hæreticorum obiectiones producam: quam cauſam ſi horæ huius ſpatio benè defenderimus, fauorabilem ſine dubio, magno Euchariſtię noſtro commodo, ſentẽtiam conſecuti ſumus.

Hæretici qui perierunt Sacramentũ Euchariſtiæ oppugnantes.

Quod ad primum igitur attinet, antequam teſtimonia noſtra producamus, admonitos vos velim, hanc eſſe noſtram de Venerabili hoc Sacramento fidem: eſſe ſcilicet in eo ſacroſanctum Ieſu Chriſti corpus, idipſum quod ventre virginali olim egreſſum eſt, idipſum quod crucifixũ fuit, idipſum quod modò in cœlis conſidet. Deinde per ſacroſancta & arcana verba, Sacerdotis illic Dei locum tenentis ore prolata, panem vnico momẽto in corpus Chriſti, & vinum in pretioſum eius ſan-

Quæ ſit fides noſtra circa ven. Euchariſtiam.

ſanguinemcommutari, conuerti,& transſubſtantiari: & ſub vtraq; hac ſpecie verum aliquod corpus, corpus inquam ſolidum, viuidum, animatum diuinitati ſemper inhærens ſemper contineri,corpus pluribus contentum locis, nullum tamen locum occupans; quantitate perfectum,ſine vlla tamen extenſione; qualitatibus debitis exornatum, quod tamen videri nequeat; gloria donatum, ſub ſenſum tamen non cadens; corpus denique penitus ſpirituale, & penitus diuinum, quod loco ſuſtantiæ hîc ſubſiſtit.

Veritas Euchariſtica LCCC. annis ſine vlla contrarietate credita fuit.

Viguit hæc veritas fidei, & ſtetit iam immobilis in vniuerſo mundo, mille ſexcentis propemodum annis, nemine ne vel hiſcere quidem contrà auſo. Octingentis ſaltem primis annis nemo veritatem Sacramenti huius auſus fuit impetere, aut vllus eam hæreticus oppugnare. Sed ſequentibus deindè temporibus, infernalis illa bellua, pacem noſtram pertæſa; & quodammodo inuidens, peſtilentem orco furiam emiſit, quæ eam in dubiũ vocauit, tamque grauem Eccleſiæ controuerſiã mouit, nulla vt vmquam, poſt Arianorũ hæreſin, grauior aut diuturnior, magiſque per omnia graſſata extiterit.

1. hæreſis anno 800.

Primus veritatis huius oppugnator aduerſus Eccleſiam, fuit Ioannes quidam Scotus, non doctor ille Subtilis, nuncupatus, celebris huius Sorbonæ ſurculus & propago, Franciſcanorum columen, orbis denique honor & gloria; ſed alius quidam, eiuſdem nominis, & ſuperior longè ætate; qui anno ſcilicet octingenteſimo, Caroli Magni temporibus, Eccleſiæ pacem hac via voluit interturbare; ſed illa paucis poſt menſibus, præclaro obtento decreto in Concilio Vercellenſi, quo totius Europæ Patrum flos & nucleus conue-

nerat,

Digitized by Goog

nerat, nefarium hunc errorem euertit, & tetrum hunc turbinem discussit Vix ille dan natus cœptis destiterat, quin ecce Bertrandus quidam centum post annis, libellum supplicem offert, anno scilicet Christi nongentesimo,& priorem illam litem acerrimè promouet & prosequitur. 2.a.900.

Post centum quinquaginta iterùm annos, Archidiaconus quidam Andegauensis, Berengarius nomine,litem resumit, enixè prosequitur, vrget, instat, ad tribunal prouocat, omnem mouet lapidem, & grauissima crimina producit,dicens:nihil aliud hoc Sacramento contineri quàm meras figuras & vmbras; asserere conatus non esse ex æquo, Ecclesiam veritatem Eucharisticam possidere, sed eâdem illam exuendam,connititur pro viribus, in omnem se partem vertit,atque omni ratione satagit, sed frustra. eius namque errores condemnati sunt,& Ecclesiæ Catholicæ causa in Concilio Romano stabilita & superior iudicata. 3.a.1050. 4.a.1370. Ioannes VViclef Eucharistiæ veritatem oppugnat.

Trecentis post annis obscurior quædam nebula, sed pestilens alioquin ex Angliæ palustribus, Ioannes VViclef nomine, anno Domini M. CCC. L. XX. surrexit; Archiua quædam infernalia ex scelerato hæreseos consistorio & acta fuligine obsita tartarea producens, nouam cum dæmonibus consultationem init, remq; illam, quam Ecclesia tam quietè possidebat, suam esse asserens, Ecclesiæ dicam scribit; ac litem iam dudum sopitam redintegrat, & immensum Bohemiæ regnum in partes suas trahit, quod ille inuadit, inficit, perdit,& penitus in quæstionis huius persecutione prostigat & pessundat.

Hic verò intentator cùm in litis huius promotione exspirasset, longo post tempore, nostraque propemodum ætate,nefarij quidam Germani prodie-

dierunt, qui proprijs ſumptibus litem hanc proſe-
5 anno 1527. qui conati ſunt, nimirum Andreas Carolſtadius Archidiaconus VVittembergenſis, Zuinglius, Ioannes OEcolampadius nefarius Apoſtata; & poſt ſceleratos illos impoſtores infernale concilium Ioannem Caluinum, anno M. D. XXVI. ſelegit, qui quæſtionem diligentiùs ceteris perurgeret, acta conſcriberet, omneſque veterum temporum memorias, quæ ad felicem litis ſucceſſum facere viderentur, vndique collectas concinnaret. Sæpè quidem Lutherum multi inducere verbis ſunt conati, huius vt rei curam ſuſciperet, remque tanti momenti promouere pro virili ſatageret; at ille penitus recuſauit. Verùm quidem eſt, eum aliqua loca & teſtimonia, quæ ad cauſæ hæreticæ æquitatem facere videbantur, ſuggeſſiſſe, nunquam tamen auctoritatem ſuam voluiſſe interponere, aut quæſtioni huicſubſcribere, aut veritatem Euchariſticam vlla ratione oppugnare: quin etiam conſultoribus ſuis perſuaſiſſe, vt cœptis deſiſterent; nullo enim eos fundamento nixos eſſe, & ſi vlteriùs rem proſequerentur, ſententiamque mordicus defenderent, periculum eſſe, ne cauſa caderent, & velut rei condemnarentur.

Numquam voluit Lutherus veritatem SS. Euchariſtiæ impetere.

Nihilominus tamen, non impedientibus monitis, ſententiâ, & conſilio maximi apud illos nominis Lutheri, ſcelerati illi vitilitigatores & nefarij pſeudoprophetæ, veterem illam litem ſemiſopitam denuò reuocarunt, atque omnes priores ſententias, & ſuperiorum conciliorum decreta velut irrita reiecerunt, quin & appellare vlteriùs decreuerunt. Itaque nomina ſua, aduerſus Eccleſiam conſpirantes, in huius litis promotionem dederunt, & criminaliter cum ea agentes, ſuperſtitio-

stitionis eam, fornicationis, & idololatriæ accusarunt; iudicibusque persuadere conati sunt, & scriptis confirmare, ipsam esse mulierem illam Apocalypseos, fornicatricem illam magnam; Papam, Antichristum; Religiones, vera pudicitiæ prostibula; Episcopos, lenones & amorum conciliatores; omnia denique non esse aliud, quàm meram Babylona, & veram captiuitatem Aegyptiam. O casta & innocens Susanna, accusata quidē es; sed confide, non condemnaberis. Tu quoque ô Arca Noe fluctuas quidem super undas hæreseos, sed nunquam naufragium patieris. ô inuicta & incombustibilis Salamandra, in medijs quidem sita es ignibus, & inter se persecutionum flammas, sed nullū inde detrimentum senties. Insignis conceptus. *Dan.* 13.

Ecclesia igitur, vt innocentiam declararet, & veritatem Sacramenti huius contra aduersarios astrueret, plurimas semper bonæ notę & inuincibilis auctoritatis tabulas produxit. Et in primis titulum & contractum institutionis huius sacramenti, qui non nisi quatuor verbis constat. *hoc est corpus meum*; & quinque in lingua Græca, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου: quem Christus ore suo pronuntiauit, & quem quatuor Notarij & regij Secretarij, tres Euangelistæ, & vnus Apostolus, S. Matthæus capite 21. S. Marcus 14. S. Lucas 22. & Paulus 1. ad Corint. 10. capite scriptis tradiderunt. Et quod notatu dignissimum est, quodque in Ecclesia in sui defensionem adhibere nititur, licet quatuor hi Secretarij diuersis temporibus & locis scripserint, eadem tamen penitus, ijsdem sententijs, & ijsdem etiam verbis, conscripserunt; nec vllus eorum fuit, qui in institutione hac, & cōtractu verbum, *significat*, adhibuerit. Quid Ecclesia pro veritate sacramenti Eucharistiæ producat.

Producit adhæc è veteribus suis scrinijs magnā

Imprimis figuras SS. Sacramenti.

copiam veterum figurarum, è veteri Testamento adductarum; panum scilicet propositionis, Mannæ, Agni Paschalis, aliasque innumeras: è quibus infert, quandoquidem figuræ illæ in lege Mosaica præcesserunt, necesse esse vt in lege Euangelica ipsa veritas in Eucharistia subsit. Synagoga enim non nisi primis coloribus delineat am tabulam, & verorum colorum vmbram continebat, qui deinde ad viuum in Ecclesia depingi debeant.

Promissum quoque Christi Domini.

Depromit præterea, velut auctoritatem causæ conciliaturum, promissum Iesu Christi quod authenticum est, quodque ipsemet Christus denuò recensuit, quodque S. Ioannes Euangelista sexto nempè capite, recollegit, dicens: *panis quem ego dabo caro mea est*. Et paulò inferiùs ab eodē Secretario notatū est, *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus*. Vbi Ecclesia omnes & singulos obtestatur, vt hæc verba, *verè est*, attentè considerent; nam magnum ea causæ suæ putat momentum allatura, nec ea esse tropologicè, amphibologicè, metaphoricè, vel diabolicè, figuratè, vel signatè intelligenda, vt aduersarij cōtendunt, sed *verè*, realiter; substantialiter, absque vlla figura vel significatione.

Profert litteras possessionis.

Profert quin etiam instrumentum quoddam & libellum, quo possessio illi huius causæ iam à mille sexcentis annis, & vsusfructus confirmata sunt; & ostendit secundùm Titulum, *De pacificis possessoribus*, se non triennio, sed à mille & quingentis iam annis eiusce rei vsumfructum habuisse, adeò, vt aduersarij infirmo fundamento nitantur, cùm eam de possessione acquisita volunt deturbare, cùm literas Regias habeat, quibus in possessione stabilitur.

Item totius

Vtitur etiam in defensionem suam publico totius

tius orbis consensu, & communi omnium populorum & nationum, quæ semper vbique, verũ Christi corpus in Eucharistia contineri firmiter crediderunt, fide, omnium gentium signata sigillo: Abissinorum, Aethiopum, Syrorum, Maronitarum in Oriente; Francorum, Anglorum, Scotorum, Hibernorum, non obstanti licet hæresi, in Occidente; Belgarum, Germanorum, Polonorum, aliarumque gentium, in Septentrione; Italorum, Romanorum, Græcorum, Hispanorum, Siculorum, Calabrorum, Lusitanorum, in Meridie. Signata ad hæc à Iaponijs, Chinensibus, Malacensibus, Peruanis, Brasilienſibus, Ormusijs, Cochinensibus, Chananorijs, & plurimis alijs in terra Antipodum commorantibus.

orbis in credendo consensum, credentis quod nos credimus.

Ostendit quoque magnam decretorum multitudinem, contra aduersarios aliquãdo latorum, in quibus vtriusque partis sententiæ auditæ sunt: omnia scilicet Christianitatis tribunalia & Parlamenta in tot generalibus concilijs, & maximè in Tridentino, congregata. Quid? an non vobis, ô hæretici, ô litigatores, satis instructi, & bono niti fundamento circa veritatem & transsubstantiationem quæ hoc in Sacramento fit, videmur? vos verò iniquè agere & peruersè, nostram cùm pacem, sine vlla ratione, fundamento, ac ex mera malitia interturbare connitimini. Quare desistite, frustra namque contenditis, & ad expensas luendas condemnabimini.

Plurima ità decreta & præiudicia in causæ fauorem iudicata.

At nondum hîc Ecclesia quiescit, sed aliud longè validiùs munimentum profert, Testimonium scil. & litteras generales totius Christi Ecclesiæ, omnium sanctorum Patrum, Doctorum, virorumque grauium, qui hactenus in Ecclesia, iam inde ab Apostolorum temporibus viguerunt, signatas

Testimoniũ item, cui omnes antiqui Patres subscripserunt.

manu. Teſtimonium profectò, quo nullum vmquam maioris auctoritatis exſtitit, cuius teſtes iam à mille ſexcentis annis ſignarunt, & qui omnes miro inter ſe ordine conſentiunt. Primo namque ſæculo ſignarunt duo præclari teſtes: Ignatius epiſt. ad Smyrnenſes, & S. Dionyſius libro 1. de cœleſti hierarchia. Secundo, video ſigna & depoſitionem trium magnorum luminum, Cypriani, Tertulliani, & Originis. Tertio ſubſcripsêre tres quoque præſtantes doctrina & pietate viri, Iuſtinus Martyr, Pius Papa I. & S. Irenæus Lugdunenſis. Quarto apparent ſigilla duodecim inuictæ fidei, & ſummæ auctoritatis virorum, Concilij ſcilicet Nizæni, Athanaſij, Cyrilli Ieroſolymitani, S. Hilarij; habetis quatuor. S. Ambroſij, Baſilij, Auguſtini, Optati Mileuitani; habetis octo. S. Gregorij Nyſſeni, S. Gregorij Nazianzeni, Ephræmi, & Epiphanij; an non 12. teſtes ſunt omni exceptione maiores, qui veritatem eandem in vener. hoc Sacramento, quam nos credimus, ſcriptis mandarunt? Sæculo quinto, ſi loquentes teſtes audire velitis, audietis Hieron. Chryſoſtomum, Cyrillos, Alexandrinos, Synodum Epheſinam, Theodoretum, Gelaſium. Multis deinde poſt annis, Gregorium Magnum, Theophylactum & Ioannē Damaſcen. Sæculo 12. D. Thomam, S. Bonauenturam, Anſelmum, & Scotum, aliosque Doctores & numero infinitos, & auctoritate præſtantes. O præclara atteſtatio! ô depoſitio irrefragabilis! Omnes hi & ore profeſſi ſunt docuerunt que, & manu ſcripsêre, eam ipſam veritatem, quam nos de S S. hoc Sacramento Altaris credimus & profitemur.

Sed dicito mihi, obſecro, fatue & dementate hæretice, qui te à Pſeudoprophetis illis & miniſtris ſathanæ tranſuerſum abripi ſinis; mauiſne per-

perfidis duobus veteratoribus, duobus imminuti cerebri viris, nefandis & sceleratis, Luthero & Caluino, qui iam tartareis cremantur incendijs, quàm tot centenis, imò millenis, auctoritate præstantibus sanctitate & vita eximijs viris, quosque modò in æterna beatitudine glorioſos regnare certissimè scimus, credere? Quid? adeóne emotæ mentis es, adeóne brutus & stupidus? itáne tuũm defecit ingenium, aut euanuit ratio, vt tam iniquam electionem facias? Quid? an non ritu dignus foret, qui, cùm controuersiam & litem magni ponderis haberet, & in qua de vita, rebus, fortunisque suis agitur, priusquam eam iudicio ad iudicum subsellia prosequatur, maturè de causa sua deliberaturus, duos vel tres parui nominis famæque obscurioris causidicos & leguleios accederet, qui statim nullo nixi fundamento consulerent, causam vt iudicio committeret, & actionem aduersario intentaret: adiret deinde centum alios iurisconsultos, fama & doctrina celebres, quique sæpius subsellia triuissent, ac rerum essent scientissimi; qui omnes vnanimiter contestarentur, nullo enim niti fundamento, & causam iniquam esse, consulerentque si se, suaque salua vellet, & ni sumptus luere & pœnam subire cuperet, cum aduersario vt pacisceretur. ipse nihilominus duorum vel trium illorum rabularum, qui semper sine lite & sine re viuunt, iudicium potiùs, quàm tot versatissimorum & præstantium virorum sequeretur; an non inquam ille fatuus, delirus, & emoti cerebelli videretur? Simile.

Eheu misella anima, hæreseos fascino dementata, maior longè tua est insania. Si enim priùs, quàm veritatem Sacramenti huius oppugnes & litem hanc suscipias, in qua de vita, salute, & omni-

bus fortunis tuis disceptatur, tecum maturiùs deliberans, Lutherum & Caluinum & alios tres quatuorue ministrellos consulas; dicent sine dubio benè te fundatum esse, & persuadebunt, Papæ vt Romano bellum indicas: verùm si omnem antiquitatem in consilium adhibeas; centum, imò mille reperies Doctores & Patres, qui tibi contrarium persuadebunt, & nullo causam fundamento nixam esse dicent; & si litem illam suscepero, proculdubiò tibi ipsi exitium, perniciem, & mortem denique te allaturum. Quando igitur nefariũ hoc & improbum trium aut quatuor hæreticorum consilium, tot virorum sanctitate & doctrina illustriũ opinioni anteponis, an nõ cæcutire & Andabata cæcior vidêris.

Quid hæretici è contra producant.

Sed relictis hisce considerationibus, audiamus quid è contra hæretici in litis huius quam Ecclesiæ intentarunt, defensione opponant & obijciant; Producunt imprimis duo ingentia blasphemiarum & horribiliũ in augustum hoc Sacramentum execrationũ plaustra; dicentes hoc nihil esse aliud quàm magiam, incantationem, idololatriã, meram denique superstitionem: deinde proferũt sex fasciculos repletos & cõfertos erroribus, mẽdacijs, falsitatibus & absurditatibus. Adhuc litteras quasdam falsarias & ementitas de institutione Sacramẽti huius, figuris notatas, & scelerato quodam & falso glossemate *significat* signatas. Præterea in indiculo & inuentario suo consultationem quamdam inter tresuitos illos animarum perdendarum, VViclef scilicet Anglum, Zuinglium Germanum, Caluinum Gallum, initam annectunt. Addunt quin etiam loca quædam sacræ Scripturæ, quę hinc inde collegerunt, falsò licet allegata & perperam intellecta, aduersus quæ breuiter & quàm

quàm promptiſsimè reſpondebimus.

Primo namque hoc, in cauſæ ſuæ defenſionem, vſurpant: *Pauperes ſemper vobiſcum habetis: me autem non ſemper habebitis.* Vnde inferunt, Chriſtum iam in cœlos ſubuectum, & ad dextram Patris conſidentem, non amplius nobiſcum eſſe; nec proinde in ſacroſancto Euchariſtiæ Sacramento contineri. Sed his opponimus, Chriſtum hic de viſibili corporis ſui vſufructu locutum eſſe; ac ſi dicere voluiſſet, ſe poſt aſcenſionem in cœlum nõ amplius nobiſcum viſibiliter conuerſaturum. licet adeſſet inuiſibiliter. Quis ait hoc? ipſemet Dominus: *Ego vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſæculi.* Innituntur deinde ioco illo Marci Euangeliſtę, *Aſſumptus eſt in cœlum & ſedet à dexteris Dei*, atque ita argumentantur, Deus in cœlum aſcendit, quomodo igitur & quamobrem toties deſcenderet, vt Sacramento ſeſe includeret. Patronus noſter ad hæc reſpondet dicens, non eſſe neceſſarium eum iam cœlo deſcendere, vt in altari ſe ſiſtat: quemadmodum non deſcendit, cùm Paulo in via apparuit, & Petro è carcere fugienti, vt tradit Hegeſippus. Sed ſiſtit ſe, vbicumque & quomodocunque voluerit.

Matth. 26.

Matth. 28.

Marc. vlt.

Act. 9.

Caluinus ipſe libro quarto deſtruentium ſuarum Inſtitutionum, alium locũ ex Euangelio profert: *Palpate & videte, quoniam ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere.* Vnde hoc argumentũ educit, Corpꝰ viſu & tactu cognoſcitur, vt hîc Dominus ait, *Palpate & videte*, at in Sacramẽto non niſi panis & vinum videntur & palpantur; ergò corpus Chriſti hîc minimè reperitur. Eſtimat hoc quidẽ, argumentũ inuincibile: ſed Eccleſia nullo hoc negotio retundit ac refutat; oſtẽdens è verbis S. Scrip. corpus aliquod adeſſe poſſe

Argumentũ Caluini quod inuincibile putat.

Luc. 24.

Luc. 4. licet non videatur aut tangatur. In Euangelio enim Lucæ ſcriptum eſt, Chriſtum, dum corpus adhuc mortale, opacum, ſpiſſum, & graue, vti noſtra ſunt, haberet, per medios Phariſæorum greges iuiſſe, licet à nemine eorum videretur; *Per medium illorum ibat*. & apud eum legimus, *Euaniit ex oculis eorum*; cùm tamen in eorum eſſet medio, & ante oculos eorum conſtitutus. Prætereà ad defẽſionem noſtram afferre poſſumus aera & ignem elementarem vera corpora eſſe, licet à nobis non videantur. Deindè ſciendum eſt, ſacrum Chriſti corpus hic adeſſe per modum ſubſtantiæ, & ratione quadam ſpirituali, indiuisè, inuiſibiliter, & nõ ſine ingenti miraculo.

Luc. vlt.

Rationes hæreticorũ quas adducunt.

Producunt deinde rationes quaſdam Geneuæ paludibus emanantes. Fieri non poſſe aiunt, corpus in pluribus locis eſſe; ita namque plura eſſent corpora & non vnum. O inſenſati, ſi ſciretis quid ſit *credo in Deum Patrem omnipotentem*, nunquam hoc impoſſibile eſſe diceretis. Quid? anne, non dico credere, ſed vel cogitare audetis, eum qui omnia ex nihilo condidit, & in nihilum rurſus omnia redigere potis eſt, non poſſe efficere, vt corpus aliquod idẽ numero diuerſis in locis ſubſiſtat. Hoc enim ſi credere nolitis, neſcio quomodo myſterium SS. Trinitatis credetis? Multò namque humano ingenio difficiliùs eſt credere, ſibiq; perſuadere eamdem naturam in tribus diuerſis reperiri perſonis, vti in SS. Trinitate eſſe credimus, quàm corpus aliquod diuerſis locis contineri. Quid? an non etiam naturaliter idem accidens eodem tempore pluribus in locis eſſe poteſt? mea enim vox, quæ non niſi vna eſt, an non eodem hoc momento quo loquor, in omnium veſtrûm auribus peregrinatur & inſonat? Et ſanè dicite nobis, ô Philoſophi;

Oſtenditur corpus pluribus in locis eſſe poſſe.

ſophi, an non magis accidens aliquod; quale eſt vox, ex ſubiecto pendet, quàm corpus à loco? cùm tamen id quod difficilius eſt, fieri quotidie videamus,& quidem naturaliter. Præterea non eſt,mihi crede,difficilius corpus pluribus in locis eſſe,quàm plura corpora vno in loco. At factum hoc eſt in Reſurrectione, Aſcẽſione,& Natiuitate Ieſu Chriſti,& dum ianuis clauſis intraret, vbi Apoſtoli congregati erant,vbi ſemper duo corpora vno in loco per penetrationem dimenſionum exſtiterunt: ergo & alterum fieri nullo negotio poteſt.

Quin & hoc ad vitilitigandum afferunt. Fieri non poteſt, vt corpus quod eſt & permanet corpus;ſine extenſione,ſine quantitate, ſine loco ſit: hoc præſertim nixi axiomate *Omne corpus eſt circumſcriptiuè in loco*:ita vt Deus quidem vbique ſit, & Angeli in loco diffinitè, corpora vero circumſcriptiuè, *O ſtulti corde & tardi ad credendum*. An non meminiſtis Eliſæi iuſſu ferrum aquis ſupernataſſe,Chriſtum mari inambulaſſe, ignem in Babylonica fornace virtute combuſtiua caruiſſe?& tamen an non veſtra ſententia grauitas ferro, pondus corpori,igni calor ita inhærent,itaq; neceſſaria ſunt,quàm locus corpori? An non magis naturæ repugnat, ignem calore, & ferrum grauitate carere, quàm corpus ſine loco ſubſiſtere?

Corpus manens corpus eſſe poteſt ſine occupatione loci.

Lucæ.24.4. Reg.6. Matth.14. Dan.41

Nolite igitur ampliùs dicere tranſſubſtantiationem eſſe quid impoſſibile;ſed apertè potiùs,à veritate ipſa victi, fatemini eum, qui mundum è nihilo, Adamum è terra, Euam è coſta viri condidit; qui aquas in ſanguinem,virgam in ſerpentem, rupem in fontem,& feminas in petram (vti vxorem Lothi) conuertit;panis quoq; & vini ſubſtantiam in corpus & ſanguinem ſuum, poſſe conuertere,

Probatur tranſſubſtantiatio.

mutare & transſubſtantiare. Nos verò ô Catholici, aduerſus turbatores, rixatores, quietis oſores, & vitilitigatores, nouatores inquã hos, ita cõcludamus, vt nimirum ſumptus & omnia diſpendia luant, omnia præſtent incõmoda & detrimenta, & pænam adhæc arbitrariã ſubeãt. Credamus ſemper firmiter, conſtanter, inuiolatè, in ſacro ſancto hoc Sacramento verũ Chriſti corpus contineri; cũ præſertim ipſemet Dominus dixerit: *hoc eſt corpus meum*. non figura, chimęra, vmbra, imaginariũ quid, nihilum, aut phantaſma inane: ſed hoc ipſum corpus, *quod pro vobis Tradetur*. idipſum quod cruci affixum, in cruce mortuum fuit, idipſum quod in paſſione mortem ſubijt. Credamus inquam hoc firmiter, cum nimirum omnes id Euangeliſtæ ſcripſerint, cũ totus id orbis vnanimi conſenſu iam à mille ſencentis annis crediderit; credamus igitur, adoremus & honoremus ſanctum hoc & auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, cum præſertim certi ſimus, cauſa ob rei æquitatem nos cadere non poſſe.

O ſalutaris hoſtia, ô cœleſtis victima, ô holocauſtum verè diuinum, ô ſacramẽtũ penitùs admirabile! credimus, honoramus, & adoramus te: tu nãque es, quod gratias ſuperabundanter ſuppeditas, peccata eluis, animamq; ad vitam redire facis: tu ſcilicet portas cœli reſeras, & infernales abyſſos obſeras, nosque ad cœleſtem beatitudinem perducis. Tu es panis ille Angelorum, cibus ille cœleſtis, & vitæ fructus, ſacrum illud manna, quo animæ noſtræ in deſerto mundi paſcuntur & nutriũtur. Tu es, ô regia & auguſta Euchariſtia, agnus ille Paſchalis: te enim dignè humiliter, ſancteque ſumentes, à captiuitate Pharaonis, id eſt Satanæ, liberamur, & mundi huius Aegypto egredimur: tuque

tuq; nos per Rubrum mare passionis Christi, quem reuera in te contines, deducens, ad terram promissionis, id est ad gloriam & beatitudinem æternam perducis; cuius nos compotes reddant Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Amen.

FERIA IV. HEBDOMADAE MAIORIS.

De dignitate & excellentia SS. Eucharistiæ Sacramenti.

Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.
Ioan. 6.

FIGVRA.

SApientia ædificauit olim sibi domum, quam septem columnis imposuit, & collocauit in ea mensam, in quam pretiosissimum vinum intulit, quod suis miscuit. Fuit hoc figura & velut præambulum, fore aliquando, vt vera Dei patris sapientia Iesus Christus, Ecclesiæ Euangelicæ, septem Spiritus sancti donis, vel septem Ecclesiæ Sacramentis, quasi quibusdam pilis & columnis innixam domum construeret, sacramq; in ea mensam sanctissimæ Eucharistiæ erigeret, in quam gloriosum corpus suum loco cibi, & iucundissimi vini loco pretiosum sanguinem inferret: quibus nulla vel pretiosiora vel splẽdidiora fercula queunt excogitari aut mente comprehendi. De eorum hodierna concione dignitate & præstantia, cùm de veritate hesterna die dicentem audiueritis, verba faciam. Spiritus sanctus auxilio suo nobis aderit, & gloriosissima Virgo suo patrocinio perqranti Prou. 9.

oranti ſuccurret: quam hoc potiſſimum nomine, Angelica ſalutatione compellemus.

AVE MARIA.

Val. Max. li. 4 c. 6. Refert præclarus ille hiſtoriarum compilator Maximus Valerius, tanto Artemiſiam Cariæ reginam erga coniugem Mauſolum amore exarſiſſe, vt ei mortuo ſuperbiſſimum monumentum, quod inter ſeptem orbis miracula non immeritò relatum eſt, exſtrui iuſſerit, collectos deinde cremati cadaueris cineres, præ amoris vehementia, alijs aromatibus & adoramentis permixtos, quotidie in menſam inferri voluerit, quos deinde cibo & potui immixtos in ſtomachum demitteret. Egregium profectò amoris coniugalis exemplum. At amor quem Chriſtus erga ſponſam dilectiſſimam, Eccleſiam ſcilicet, olim demonſtrauit, longè excellentior eſt, & admirabilior; præſertim cùm poſt mortem ſuperbum & ſplendidum illud tabernaculum Sacramenti Ven. Euchariſtiæ exſtrui voluerit, & propterea corpus in cibum & alimentum legarit. Vnde S. Euang. Ioannes ſcripſit: *Caro mea verè eſt cibus*; quod D. Bernardus admirans exclamat: *O amor amorum, Sacramentum ſacramentorum, dulcedo dulcedinum!*

Ioan. 6.

Oſtenderat potentiam ſuam Deus, cùm mundum è nihilo condidit; iuſtitiam, cùm eum peccatis inuolutum diluuio perdidit; amorem verò, cùm diuinũ hoc Sacramentum in noſtrum vſum inſtituit. Oſtendit affectum ſuum erga pullos pellicanus, cùm pectus roſtro aperit, ſanguinemque eliciens eodem pullos paſcit, & ægros reficit. Maiorem profectò amorem cœleſtis ille pellicanus erga homines demonſtrauit, cùm non ſatis ſe feciſſe exiſtimans, quòd omnem in paſſione ſanguinem in medicinam dederit, corpus quoque ipſum

Pellicanus roſtro pectus aperit, quo pullos ſanguine ſuo nutriat

in

in cibum animæ sit elargitus. Hoc è Psalmis hausi, vbi dicitur, *Factus sum similis Pellicano solitudinis.* *Psal.* 101. Vnde nonnulli sanctorum Patrum venerabile hoc Eucharistiæ Sacramentum rubo arcẽti, quem Moses vidit, compararunt: hoc namq; Sacramentum rubus est sentibus difficultatum obsitus, & charitate exæstuans, & visio magna nimis. *Exod.* 3.

Elias ille Prophetarum princeps ex hac vita decedens, vt affectum quo Elisæum discipulum prosequebatur, testatũ faceret, pallium ei suum reliquit, cum duplici spiritu: Christus quoq; Elias noster, ex hoc mundo proficiscẽs, amorem suum patefactur⁹, homini qui seruus eius est ratione naturæ, corporis sui tegumentum, cum duplici spiritu, duabus scilicet naturis humana & diuina, quæ in Sacramento Eucharistię latitant, legauit. Magnum quoque erga eundem Prophetam Angeli fuit beneficium, cùm scilicet ille fame propemodum enectus sub iunipero reclinatus, ab eodem panem cælitùs accepit, qui vires corporis eius fractas adeò restaurauit, vt in virtute eius quadringinta diebus vsque ad montem Domini Oreb ambulauerit. Angelus autem ille testamenti Iesus Christus, maius longè nobis beneficium contulit, cùm nimirum in deserto mundi huius, sacrum hunc panem dedit, corpus nimirum suum, panem inquam, sub cineribus humanitatis nostræ coctum, panem tantas vires suggerentem, vel triginta vel quadraginta annis, vel toto vitæ tempore, in virtute eius vsque ad montem Dei Oreb, beatitudinem scilicet cœlestem, sine vlla cessatione, in hoc mũdo ambulemus. *4. Reg. 2.* *3. Reg. 19.*

Quanta igitur tua, ô Christiane, erga Redemptorem est obligatio, qui non satis esse ratus corpus suũ in crucis arbore tui gratia occidendũ tradi- Obligati sumus Christo singulariter quod

corpus nobis suum in cibum dederit. *Exod.* 16.

didisse, idipsum quoque in Venerabili hoc Sacramento tradidit in cibum & alimentum? Erant singulari quadã ratione Israelitæ Deo obligati, quòd eos quadraginta annorum spatio in deserto suauissimo alimento de cœlis præstito nutriuisset, vt verbis id exprimere non valerent, nullaue ratione tanto benefactori respondere.

At longè maiori ratione, tanto beneficio accepto, clementissimo Domino tuo deuinctus es, ô homo, qui te non manna, sed pretioso corpore à primis incunabilis vsque ad tumulum, in deserto vitæ huius, pauerit & sustentarit. Nesciebat olim magnus ille Dauid, quo beneficio beneficium ab Abigail acceptum, cùm sibi commeatus inopia laboranti, illa, magno benignitatis exemplo, necessaria subministrauerat, rependeret, adeò vt nũquam videretur ei satisfacere posse, nisi dimidia regni portione oblata, eam in Reginam & coniugem adoptaret. Quomodo igitur ô homo Redemptori tuo obligatus es, qui tibi in mundi huius solitudine panem illum Angelicum impertiuit? & quid quæso illi dignum offerre queas? Hæret hic quoque idem qui suprà Dauid, & exclamat: *Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi?*

1. *Reg.* 29.

Psal. 112.

Magnus ille Patriarcha Iacob, vouit olim Domino, dicens: *si fuerit Dominus mecum, & custodierit me in via per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad vescendum, erit mihi Dominus in Deum.* Hei anima mea, cũ Dominus tibi panẽ illũ cœlestem dederit, an non futurus tibi est in perpetuum & Deus & Dominus? an non toto vitæ tempore incessanter & continuò fidele illi obsequium exhibebis? Exaggerat id mirabiliter Psalmographus, & magnum hunc amorem magni faciens, omnes

Gen. 28.

omnes ad Dei laudes inuitat: *Lauda Ieruſalem Dominum, lauda Deum tuum Sion*: anima inquã Chriſtiana, & in æternũ miſerationes eius decanta. & quamobrem ô Rex? *Quoniam confortauit ſeras portarum tuarum: benedixit filijs tuis in te, qui poſuit fines tuos pacem, & adipe frumenti ſatiat te*; corpore inquã tuo, quod ipſemet Dominus hoc olim nomine vocauit dicens: *Niſi frumẽtum cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet*, id eſt, Niſi corpus eius quod in terram mundi huius deciderat, in Cruce exſpiraſſet, paſſio certè eius nullius meriti extitiſſet. *Pſal. 147.*

Et ſanè, ô ſanctiſſima Euchariſtia, es verum illud frumentum, quod animas noſtras nutris & quodammodo ſaginas: es torrens ille voluptatis qui ſpiritus interiores potas, de quo ſcriptum eſt: *Torrente voluptatis tuæ potabis eos*, beatitudine ſcilicet cœleſti, vt intelligit Propheta; at malim id de ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento intelligi: es dulce illud mel è petris promanans, quo fideles reficiuntur, de quo dicitur: *& de petra melle ſaturabis eos*: es dulce illud lac conſolationis, quod ex hoc Sacramento, velut è terra promiſſionis, dimanas; *terra quæ tota fluit lacte & melle, vt ex his fructibus cognoſci poteſt*. Es denique vitæ panis, quem qui manducat viuit in æternum. Primò itaq; de panis huius excellentia nonnihil loquar, ac deinde ad oculum demonſtrabo, quanam reuerentia, animiq; puritate ſumendus ſit, & duabus hiſce columnis domum hanc ſapientiæ inædificabo. Insignes de venerabili Sacramẽto conceptus. *Nu. 13. 14.*

Principiò igitur tanta Sacramenti huius dignitas & maieſtas eſt, nihil vt eo admirabilius aut excellentius dici aut effingi poſſit. Hinc Pſalmiſta ipſum velut ſummariũ & cõpendium diuinorum ope-

operum, appellat dicens: *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus: escā dedit timentibus se.* Hoc namque verè miraculorum omnium dici potest epitome, & breuis quasi comprehensio: omnia hic mirabilia videre licet; corpus scilicet pluribus locis apparens, nullum tamen occupans; corpus sine extensione, passione; quod non frangitur, non comminuitur, non mouetur, non videtur, non patitur, penitus spiritale & diuinum. Hic videtis, ô Philosophi, accidentia sine subiecto, quantitatem sine materia, colores sine substantia subsistere. Videtis hic, ô Theologi, actionem quandam mirabilem, transsubstantiationem miraculosam, quamque longè magis, quā ipsam creationem mundi admirari oporteat. Videtis hic substantiam vnam in alia, sine vlla corruptione, generatione, peritione sui, idque merè conuersiuè, transmutari. Hic videbitis, ô Mathematici, quadraturam circuli. Hic Physici, vastum illum Oceanum, tot fluxus & refluxus habentem; fluxum inquam gratiæ, & refluxum peccati: fluxum prædestinationis, & refluxum reprobationis. Nam

Psal. 115.

●mnia miracula in vener. Sacramento cōtinētur.

Sumunt boni, sumunt mali,
Sorte tamen inæquali
Vitæ, vel interitus.

Hic ô allegoricorum sensuum indagatores, magnus ille torrens est, quem peccatores vbi gustarunt, statim caput eleuant, ceruices erigunt, animū resumunt; innuere hoc visus est Psalmographus, cùm ait: *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.* Sed melius mihi dicturus videor, si dixero hic scaturiginem esse aquarum, quæ gustantibus immortalitatem conferunt, & in vitam æternam viam præbent. Hoc docuit me Dominus, cùm

Psal. 109.

cùm Samaritanæ loquens ait: *Aqua quam ego dabo fiet in ea fons aquæ salientis in vitã æternã*: fons inquam, è quo scaturiunt aquæ viuæ & veræ, ad quas Dominus omnes sitibundos compellat & inuitat dicens; *Omnes sitientes venite ad aquas.* Ioan. 4. Isa. 55.

Et quoniam de aquis loquimur. tradunt historici ingentem illum Aegypti fluuium Nilum è montibus Lunæ originem ducere, perque vniuersam Aegyptum aliquando ita superfluere & stagnare, vt ex illo diluuio tota circumquaq; Regio irrigata, fœcundetur; eundem quoq; scribunt septem in Oceanum ostijs deuolui. An non ô Nile vera Sacramenti huius figura existis? quod nimirum è sanctis illis diuinitatis humanitatisque montibus descendens, ac veluti quoddam gratiarum diluuium vndique exundans, omnem mundi huius Aegyptum irrigat, & fœcundam reddit; septemq; Spiritus sancti donis, veluti septem canalibus & orificijs in Ecclesiæ Oceanum deuoluitur. Vnde loquens Psalmista ait; *fluminis impetus lætificat Ciuitatem Dei.* SS. hoc Sacramentum Nilo confertur. Psal. 45.

Næ ô sacra Eucharistia tu torrens es; sed torrẽs quidam gratiarum, & aquas vitam conferentes tecum trahens, quod Euangelista Ioannes innuit, *Qui biberit ex aqua quam ego dabo, nõ sitiet in æternum.* Hic, Poetæ, vester est Ganges, hic Pactolus quem tot effertis præconijs, cuius aquas & arenas aureas esse fabulamini. Sed vt fabulas missas faciamus & vera narremus, hic vastus ille est fluuius, quem æterna Sapientia è paradiso in Ecclesiæ suq hortũ se ait traduxisse: audite obsecro quid dicat: *Ego sapientia effodi flumina, ego quasi trames aquæ immensa, ego quasi fluuius Dorix, ego quasi aquæ ductus exiui de paradiso; dixi; Rigabo hortum plãtationũ mearũ & inebriabo partus mei fructũ.* Quid? Ioan. 4. Eccl. 24.

Exod.14. numquam ne audiuiſtis aut legiſtis, è petra ad virgę percuſſionē aquarum flumina olim ſcaturijſſe, & torrentes vndarum erupiſſe? Deſignabat hoc, Auditores, futurum aliquandò petram, Ieſum Chriſtū inquā, qui in ſacris litteris petra dicitur,

1. Cor.10. *Petra autem erat Chriſtus*, qui ſtatim vt virga crucis percuſſus foret, iucundiſſimas haſce Euchariſtiæ aquas magna copia effunderet; aquas dico vitæ, torrentes benedictionis, ac gratiarum diluuium.

Lugubre profectò & tragicū eſt audire, quonā modo aquæ diluuij totam terræ ſuperficiem inundarint, & vt quadraginta diebus continuò cœlitus imbres omnibus cœli cataractis reſeratis ceciderint. At eius cōparatione longè iucundius eſt audire, quomodo nouo hoc gratiarum diluuio, quod pridie *quàm Chriſtus pateretur*, erupit, totus

Mat.26. orbis atq; omnes adeò mortales, ſalutem & immortalitatem fuerint conſecuti: nam *qui manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum.*

Ioan.6. Quid his addā ampliùs? Tanta profectò hoc in Sacramento maieſtas latet & præſtātia, vt neſciā, vtrum ſublime ei incarnationis myſterium debeam poſtponere. Hoc ſcio, naturæ humanæ plus hoc Sacramento, quàm Incarnatione Chriſti honoris & excellentiæ acceſſiſſe. In ſublimi namq; & arcano incarnationis myſterio duæ quidem naturæ in vna eademque conſiſtunt hypoſtaſi, ſed hac tamen ratione, vt diuina veluti domina ac princeps ſit; humana verò ſerua & miniſtra. At in tremendo hoc Sacramento longè alia & penit⁹ diuerſa eſt ratio; humanitas enim inſtar principis eſt; diuinitas ei velut ſocia tantùm adhæreſcit. An non enim certum eſt, ô Theologi, per verborum ſanctorum vim & virtutem, corpus Chriſti

Natura humana magis exaltatur in Sacramenti huius inſtitutione quā in Chriſti Incarnatione.

sti primò produci, & per concomitantiam ipsam diuinitatem. Hic scilicet videre est, si tropologico loquendi modo vti velimus, ventrem Rebeccæ filiæ Batuelis, è quo eodem tempore fratres vterini prodierunt, Iacob & Esau: primogenitus tamen fuit Esau licet horridus & deformis: nam ad eum modum ex mystico hoc ventre & sinu Venerabilis Sacramenti, duæ naturæ, ac gemellæ quidem, egrediuntur; diuina scilicet, pulchra instar Iacob; & humana, propter peccata deformior, ad instar Esau: humanitas tamen primogenituræ priuiligio gaudet, primoque egreditur, primò nascitur, & primò ex vi verborum consecrationis, vt Theologi loquuntur, producitur. Hic reperire quoq; est Gazophylacium illud Euangelicum, verum templi thesaurum, in quem non dico pauperecula vidua, sed ipsa tota sanctissima Trinitas, duos nummulos, vtramq; hanc nasuram repræsentantes, coniecit. *Gen. 25.* Insignis cõceptus.

O admirandum ac tremendum Sacramentum! & mysterium penitus diuinum ac sublime! Quod enim aurum inter metalla, quod adamas inter gemmas, inter Planetas sol est, hoc tu inter reliqua Sacramenta. Tu namque es *nauis* illa, de qua scribit Salomon, *de longè portans panem*, panem inquam vitæ, & à longè quidem, quia defers cœlo: nam *à summo cœlo egressio eius.* Tu es etiam cœlestis ille panis, qui in Emaus fractus est, in cuius fractione duo illi viatores Dominum agnouerunt; *panis præbens delicias Regibus* at iucũditatem Principibus. Quid? an non tu es sancta illa farina, quam Elias, Christum intelligo, quotidie in domo viduę Sareptanę, Ecclesiæ scilicet, in immensum facit excrescere? *Prou. vlt.* *Psal. 18.* *Luc. 24.* *Gen 49.* *3. Reg 17.* *1. par. q. 23*

O Aquinatum fulgor Thoma, quando scripsi-

sti tria à Domino facta esse, quibus maiora facere non posset, cur hoc quarto loco non posuisti? Nihil enim Deus vnquam grandius aut maius præstitit, aut excellentius aliquàndo præstare posset. Est hoc namq; quod omnia opera à cælo facta, vel vnquam facienda, superat & antecellit, in quo omnia mirabilia, in compendium quodammodo redacta declarauit, & in quod velut in numisma quoddam aureum, omnes miraculorum nummulos (si ita dicere liceat) compegit & conflauit. Quod Pro-
Psal.111. pheta Dauid significauit dicens: *Memoriam fecit mirabilium suorũ Dominus* Vnde vos, Auditores, velut ex vngur leonem, facilè maiestatem & splẽdorem tremendi huiusce sacramenti perspicere poteritis; vt hinc quo honore, quo cultu quaque animi præparatione sumendum sit, simul etiam discatis.

1.Cor. 4.21. Est hoc alterum concionis nostræ membrum. Apostolus Paulus nos huc inuitat dicens: *Probet autẽ seipsum homo, & sic de pane illo edat.* quasi diceret: Excute ô homo merita, examina cõscientiã, animamq; debita præparatione dispone, prius q̃ panem hunc Angelicum sumas: *qui enim sumit indignè, iudicium sibi manducat & bibit*. ille namq; panis est instar maris ascendentis & descendẽtis, fluxum scilicet habentis ad salutem, & refluxum ad damnationem, illum quidem dignè & magna animi humilitate accedentibus, hunc verò indignè accedere præsumentibus.

Figura. *Exod.14.* Et sanè mare rubrum, cùm de mari mentio incidit, omnes Aegyptios, idololatras & impios vndis inuoluit; Hebræis verò tutum vsq; in terram promissionis transitum præbuit. Ita quoq; sacra hæc Eucharistia, rubrum illud mare sanguine & passione Christi rubricans, vndis damnationis omnes

mnes Aegyptios, peccatores sc. submergit & deuorat; & Israelitas, animas inquam piorum, incolumes traducit, & in terram promissionis, cœlestem inquam beatitudinem, sistit.

Depromamus & alios conceptus, humilis illa Esther, & superbus Aman simul ad cõuiuium Regis Assueri inuitati sunt sed Esther in reginam adoptatur, & voti compos efficitur; superbus verò & insolens Aman patibulo suffigitur. Docemur hîc bonos iuxta ac malos, probos simul & improbos, ad conuiuium hoc Christi Iesu inuitari, sed illos vocari ad gloriam, hos verò ad mortẽ cõdemnari, ac iudicium sibi manducare & bibere. Expressum id video in parabola illa Euangelica, qua dicitur homo quidem Rex parasse nuptias & lautum conuiuium, ad quod cùm omnes inuitasset, & conuiuas excuteret ac recẽseret, vidit vnum non vestitum veste nuptiali, cui ait; *Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem?* & addidit Euãgelium, Regem animo grauiter commotum, manus illi & pedes iussisse vinciri, atq; ita in tenebras exteriores proijci. Figura. *Esth.* 3. *Mat.* 21.

Designat hoc, licet tantùm parabola sit, magnum illum Regem Christum, qui regium Eucharistiæ instruxit epulum, ad quod omnes inuitauerat, dicens: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos,* cùm peccatores impudenter sese videt ingerere, ac peccatis inquinatos & vitijs fœdatos mensæ huic approximare, nõ vestitos veste nuptiali, quæ charitatem denotat; adeò indignari & ad iracundiam concitari, vt eos in tenebras auernales, supplicia q; perpetua præcipites agat. *Matt.* 11.

Probet ergo seipsum homo, & dignè accedat: ab ipsa namque accessione mors simul & vita de- *1. Cor.* 10. *Matt.* 26.

pendet. Videmus namq; Petrum & Iudam ſacræ huius menſę participes reddi, vtrumq; ſacra communione communiri; ſed eheu quàm diuerſa ratione, quàm inæquali ſorte? Vnus namq; hunc panem ad animæ ſalutem, alter verò in iudicium ſibi ſumit. O admirabile Sacramentum quot mihi figuras reſeras, quib⁹ tuorum effectorum diuerſitatem exprimam. Vidit olim Iacob ſcalam, cuius vna extremitas cælum, altera terram feriebat; per quam aſcendebant & deſcendebant Angeli. O ſcala myſtica! an non nobis mirabiles ad oculum mirabilis huius Sacramenti effectus exprimere videderis? Ipſum namq; ſcala eſt, quæ vna extremitatū ſuarum, diuinitate ſcilicet, in cœlum pertingit, altera verò, humanitate nimirum, terram ferit: per hanc ſcalam alij aſcendunt ſurſum verſus, qui ſcilicet dignè magnaq; animi demiſſione accedunt; alij verò ad inferna deſcendunt, qui indignè ſeſe hic ingerūt. Vnde dictū eſt de prioribus: *Qui manducat hunc panem viuet in æternum*, & de alijs: *Qui ſumit indignè, iudicium ſibi manducat & bibit, non dijudicans corpus Domini.*

Infignis figura.

Gen. 28.

1. Cor. 10.

Num. 5.

Scriptum eſt in Numeris, fœminam quæ adulterij inſimulabatur, certas quaſdam aquas, quas ſummus ei ſacerdos tradebat, bibere conſueuiſſe: quæ ſi falsò accuſata erat, nullum ei damnum aquæ illæ inferebant, at maiorem potiùs gloriæ ſegetem, pudorisq; coniugalis præmium addebant: verùm ſi rea erat, & adulterio torum nuptialem polluiſſet, hauſtus ille non ſecus ac cicuta mortem & exitium afferebat. Quare agite Chriſtiani, cùm ad ſacram hanc menſam accedere præſumitis, videte vt dignos vos præbeatis; eadem enim menſæ huius vis eſt, quæ aquarum illarum ſacerdotalium; adauget enim gloriam, gratiam, & merita

ijs,

Digitized by Google

ijs,qui innoxij ſunt & nullius delicti rei, mortem verò affert & exitium ijs, qui crimen commiſerunt, & peccato aliquo inquinati ſunt.

Cùm Arca teſtamenti per terras Philiſtijm,Gethæorum, Azotiorum, & Accaronitarum tranſiret,omnes interficiebat, magnamq; vbicumque tranſiret,cladem inferebat ; Iſraelitas verò ab interitu vindicabat. Denotabantur hoc ipſo admiranda SS.huius Sacramenti effecta,quod vera quædam arca eſt, in qua virga Aaron, noſtra inquam humanitas, & manna illud cæleſte,ipſa nempè diuitas continentur:arca inquam peccatoribus fatalis & noxia, iuſtis verò & ſanctis ſalutaris. Fornax illa Babylonica eodem tempore pueros Hebræos illæſos & immunes præſtabat, & Chaldæos miniſtros erumpentibus flammis deuorabat. O ſacroſancta Euchariſtia,tu es vera fornax charitatis in medio Eccleſiæ ſuccenſa, quæ Babylonios, id eſt peccatores, cõſumis,& ad inferos deturbas, Iſraelitis autem,id eſt iuſtis, delitias & refrigeriũ ſpiritus ſuppeditas.Quis igitur dicere audebit figurarum nos inopia laborare?Cogitate verò, Auditores,& ſeriò verba illa Apoſtoli, *Qui mãducat & bibit indignè,reus erit corporis & ſanguinis Domini*,vobiſcũ perpendite. Perpendite inquam,quàm grauiter Philiſtæi, Arcam Dei iuxta idolum Dagon in fano ſuo collocantes, à Deo caſtigati ſint? Quo aliud nihil declaratur, quàm eos qui SS. Sacramenti Euchariſtiæ arcam iuxta idolum peccati collocare præſumunt, grauibus à Deo ſupplicijs,vt plurimũ,puniri.Exaggerant quoq; Iudæorũ ſcelus Euangeliſtæ, quòd Dominum in monte Caluariæ loco infami, & ſceleratorum ſupplicijs deſtinato,oſſibus mortuorum repleto, ac tetrum odorem exhalante, quo infamior tota Iudæa

1.Reg.31.

Dan.3.

Cor.10.

quoq; Aegypti non nisi à purpuratis, Nobilibus, & à generosa ortis familia sibi ministrari volebant, adeò vt plebeij & infimæ sortis homines, ne in cõspectum quidem eorum se dare præsumerent. An non hæc præclara documenta sunt, è quibus discamus, quanta puritas, pulchritudo, virtutumque nobilitas necessaria sit, cùm in Regis regum conspectum, qui non nisi puritatem & pulchritudinẽ diligit, nihilque adeò quàm peccatorum deformitatem abominatur; in conspectum inquam Principum omnium Principis, qui non nisi nobiles, non verò infames peccatores, plebeios, viles, & mechanicos, in seruos adoptat, & qui animalia immunda in laudum sacrificio sibi offerri nõ patitur, veniendum est, cumque is in animæ nostræ habitaculum deducendus?

Voluit olim Dominus, vt Moses calceamenta priùs solueret, quàm ad rubum accedere præsumeret, secumque cogitaret terram quam calcabat sanctam esse: *Ne appropies huc, solue calceamenta de pedib° tuis, locus enim in quo stas, terra sancta est.* Exod. 1. Idem omninò hic rubus est, idem Deus, sed humanitate in Sacramenti huius rubo tectus, in quo omnia charitate incensa sunt: quare vt dignè accedam, soluenda priùs sunt imperfectionum calceamenta: hoc enim Sacramentum diuinum planè est, & supercœleste; locus quidam sacer est & mysticus, adyton, & terra sancta.

Scandalizabantur olim Iudæi, quòd Apostoli panem illotis comederent manibus, eosque hoc nomine apud Redemptorem detulerunt: at quomodo scãdalizari putamus Angelos, ac sæpiùs de nobis conqueri, cùm panem illum cœlestem non illotis manibus, sed immunda conscientia à nobis manducari vident? Quin etiam Dauid Rex panes Matt. 15.

inter arboris ramos considentem videret, clamauit: *Zachæe festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere.* Quo declaratur tum potissimum, cùm Deum animæ hospitio suscipere proponimus, arboribus mundi esse descendendum, arboribus inquam superbiæ, iactantiæ, vanitatisque sæculi. Descendite igitur quantocyus è montibus hisce, peccatores, ex arboribus quoque ambitionis descendite, matronæ; descendant turrita illa crinium fastigia, deponite erectos capillorũ colles; descendite ex sublimibus illis coturnis, sandalijs illis immensum subleuatis, iugis & sustentaculis illis vestium immane quantum laxis; descendite vestibus illis superbis, & syrmatibus propemodũ regijs; festinate, descendite è vanitatis arbore ad humilitatis terram: non enim aliò Christus vult diuertere, nisi ad ædes vestras. Humiliate vos igitur, eique dignum habitaculum præparate, & dicite mecum omnes, quotquot hic adestis: *Luc.19.*

O panis admirabilis, panis miraculis scatens, panis cocte sub cineribus humanitatis nostræ, qui pistus es ex pretioso Iesu Christi sãguine, & flamma charitatis excoctus! ô panis Angelice, panis azyme, & non fermentate, ô fermentum carens acrimonia. Tu namque mysticum fermentum es, quod in Sacramento hoc mirabili virtutum nostrarum augmentum, bonorũ operũ merita, gratiarumque tuarum incrementum causaris & producis. Tu es scilicet panis ille, in cuius fractione duobus illis Viatoribus in Emaus tendentibus oculi aperti sunt, adeò vt Dominum in fractione illa agnouerint. Tu es bonus ille panis, quem Elisæus Propheta in medio Samariæ exercitui regis Syriæ dedit, quo eorũ oculos aperuit, ita vt inimicos, *Matt.13.* *Luc.14.* *4.Reg.6.*

quos

quos priùs agnoscere non poterant, cognouerint. Tu es quoque panis ille magnæ virtutis & efficaciæ, quem Paulus nautis distribuit, tempestatis laboribus exhaustis & deficientibus, quo ille eorum vires & animum restaurauit: *Rogo vos accipere cibum pro salute vestra, & cùm hæc dixisset, sumens panem, gratias egit Deo in conspectu ciuium, & cùm fregisset cœpit manducare.* O panis denique omniú panum rex, qui olim in deserto quinque hominum millia cibasti. Hoc quæso nobiscum age, ô panis venerande, adorande, colende, quod olim cũ Propheta Elia feciſti: deducas nos scilicet per deserta mundi huius, vsq; ad montem Dei Oreb, ad beatitudinem nempè cœlestem. Amen.

Act. 27.

3. Reg. 18.

FERIA VI. IN PARASCEVE, DE PASSIONE DOMINI NOstri ac Redemptoris Iesu Christi.

Passio Domini nostri Iesu Christi.

FIGVRA.

O Funestum & tragicum diem! ô diem verè horrẽdum, cruentum, & omnium dierum tristissimum! diem morte Iesu Christi nobilem, diem quo vnicus Dei filius cruci confixus conspicitur; diem inquam, non iam protomartyris Stephani, qui lapidibus fuit obrutus, martyrio insignem; non nece Laurentij, qui super carbones extensus glorioso martyrio vitam finijt; non tristi sancti Bartholomæi, cui viuo pellis ablata fuit, morte nobilem; sed diem passione Iesu Christi memorabilem! diem quo non nisi de gemitibus & la-

& lamentis, non niſi de ſuſpirijs & lachrymis loquendum eſt. Solebant Iſraelitides quotannis ad buſtum Iephtes filiæ conuenire, vt funeſtam illius & lugubrem mortem, quæ ſine vllo crimine Deo immolata erat, lamentis & lachrymis expiarent, ac triſtem comparis ſui caſum deplorarent. Simile. *Iud.12.* O Auditores, vos illos Iſraelitidas eſſe quis me vetat dicere, qui quotannis ſacro hoc paſſionis die huc congregari conſueuiſtis, vt triſtem illam, non dico filiæ Iephtes, ſed ſacræ humanitatis Ieſu Chriſti ſortem defleatis; qui nullo vnquam admiſſo crimine, ac ſine vllo peccato aut delicto, ac penitus innocens in monte Caluariæ fuit immolatus. Plorate igitur filiæ Iſrael, plorate, hoc lugubri & flebili præſertim die: die, quo funeſta illa & cruenta exhibetur tragœdia, cui ſimilis nulla vnquam in mundo exhibita fuit, in qua non niſi de morte filij Dei agetur; theatrum ipſe mons Caluariæ eſt, actorum partes agent Iudæi, & ipſe ego prologi. Sed nihil hic audietis aliud quàm crucē, ſanguinem, mortem, clauos, flagella, ſentes, & lanceas. At quoniam me in hoc tam longo ac difficili dramate vires deficiunt, eaſq; e aliunde comparare neceſſe ſit; ad quem potiſsimum auxilij petendi ergo me conferam? anne ad Patrem illum æternum? Sed ardet ille hodie ira & penitus exæſtuat, fulgure accinctus & vindicta, vltionem ſpirat, adeò vt ne proprio quidem parcat filio. Anne Angelos inuocabo vt patrocinentur? ſed flent illi & ingemiſcunt non ſecus ac nos; eadem illos quæ nos vrget triſtitia, eadem deſolatione, eadem premuntur afflictione. An igitur Virginem illam glorioſam accedam, vnicum meum refugium, aſylum, & conſuetum ad quem me recipere ſoleo portum? ſed nulla hodierna die auxilij ab ea exſpe-

ſpectandi ſpes ſupereſt, omnis enim, quam in ea fiduciam figere ſoleo, iam concidit & collapſa eſt. Video namque illam lachrymis, lamentis, ac ſuſpirijs exhauſtam, ac tantum, non mortuam, cùm videt ſuum dulcem natum, morientem deſolatum, dum emiſit ſpiritum. At nullum mihi refugium ſupereſt, niſi ad te, ô ſancta, veneranda, & adorãda crux; tu mihi hodierna die in immenſo hocce Paſſionis Oceano euaganti futura es portus, Helice, Pharos, Cynoſura, ac directrix mea. Hĩc ego te inuoco, inclamo, genibuſque in terram proſtratis ſupplex adoro, dicens:

O crux aue ſpes vnica.

Timanthis in Agamemnone pingẽdo induſtria

Nobilis ille, & non poſtremi inter pictores nominis Timanthes, cùm lugubrem pompam, ac funeſtam illam Ephigeniæ immolationem depinxiſſet, variosque aſtantium, & conſanguineorum affectus expreſſiſſet, & iam Patris Agamemnonis dolorem ac vehementiorem cæteris affectum exprimi quoque oporteret; nulla id commodiori melioriq; ratione fieri poſſe iudicauit, quam ſi eũ velato & obnubilato vultu repræſentaret; dicens: aliam eius pingendi rationem, nec meliorem, nec aptiorem reperire poſſe, aut vllos colores, aut artem, quæ vehementiam illam paterni doloris, & ingentem illum intrinſecus in huiuſmodi patre habitantem affectum exhiberet, inueniri; quippè cui omnis ars & manus meritò debere cedere videantur. Idipſum mihi hodierna die de ingẽti hoc Paſsionis Domini noſtri myſterio dicere liceat. Cùm enim mihi propoſitum ſit amarã illius crucifixionẽ hodie proponere, ac funeſtũ illius obitum, dolores eius extremos, mortemque illius ignominioſiſsimam ingenuè, id me nequaquã pro dignitate præſtare poſſe profiteor, niſi velata eum facie,

capi-

capite sentibus obsito, oculis lachrimis suffusis, genis & vultù sputis illito, in crucis medio oculis vestris producam: ipsa quin etiam reliqua eius supplicia, dolores, pœnas & cruciatus, ac reliquam passionis eius seriem, verbis & oratione, mihi velim credatis, exponere me posse diffido.

Si sanctissimus ille Doctor Gregorius, cùm lachrymas ac suspiria conuersæ illius peccatricis Magdalenæ attentiùs secum perpenderet, de ijsdem loqui proponeret, ita orationem exorsus est: *Cogitanti mihi de Magdalenæ pœnitentia flere magis lubet, quàm aliquid dicere*: multo maiori id ratione de Passione Domini nostri quis dicere queat, Beatissime Pontifex. Ad tui igitur imitationem dicam: cùm vires mihi non secus ac tibi deficiant: *Cogitãti mihi de passione Iesu Christi flere magis lubet, quã aliquid edicere.*

S. Gregorius cum Magdalenæ dolorẽ perpẽderet, magis ad flendũ quã ad dicendũ permouebatur.

Quis ergo dabit Capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum & plorabo die ac nocte. Dauid cognito Principẽ exercitus Regis Saul, Abner crudeliter à Ioab castrorum Præfecto esse interemptum, vestimenta conscidit, & ingemuit amaritudinẽ cordis prægrauatus, alioſque ad idem faciendum incitauit dicens: *Scindite vestimenta vestra, & accingimini saccis, & plangite ante exequias Abner.* Ijsdem vos hodie verbis compellabo, Auditores, nam tristior eheu multò casus nobis accidit; ecce, peraguntur exequiæ Iesu Christi, omnium Principum Principis, quem Iudæi nefandè cruci suffixerunt: scindite ergò corda vestra, & non vestimenta vestra, accingimini saccis, & plangite ante exequias Christi: flete, ingemiscite, suspirate hodie, tundite palmis pectora, flagris in corp⁹ vestrum sęuite, cilicijs lũbos accingite, relinquite pretiosas illas & delicatas vestes, saccos induite, & vnanimiter in funere Iesu Christi plorate. Cùm

Ierem. 1.

2. *Reg.* 3.

Digitized by Google

Plut. in Cæsare. Apophthegma Antonij.

Cùm Iulius Cæsar in Senatu à coniuratis nefariè esset trucidatus, M. Antonius cruentam eius tunicam, & stillanti etiamnum tinctam sanguine sustollens, in forum prodijt, populoque Romano eandem commonstrans, animum addidit, vt sumptis armis tam nefariam necem prosequeretur, Cassiumque & Brutum cædis artifices, cæterosque coniurationis socios vrbe exigeret. Quod olim populo Romano feciſti, Antoni, idipsum mihi hodie vobiscum faciendum est, Christiani. Ostendam vobis non tunicam Cæsaris, sed sacram Christi humanitatem rubicundo tinctam sanguine, vulneribus plenam, & plagis adhuc stillantibus deformatam. Sed vtinam ita animos vestros permoueam, vt eos ad armā concitem, ad insignem de peccatis, quæ eum tam nefandè interemerunt, vindictam capiendam.

Gen. 38. Iacobi planctus pro Ioseph.

Nam Patriarcha Iacob iam senex, statim vt tunicam Iosephi sanguineis tinctam guttis, & mortis signis deturpatam conspexit; adeò dolore & affectu paterno intrinsecus commotus fuit, vt scissis vestibus in terram prostratus, cœlumque replés gemitibus, nullam consolationem, dolorumque lenimen voluerit admittere; ita namque S. Scriptura loquitur: *scissis vestibus indutus est cilicio, lugens filium multo tempore.* Sed longè funestiùs nobis hic, Auditores, spectaculum proponitur, ipsa nimirum tunica, tunica illa pretiosa, sacra inquam Christi, qui verus Ioseph fuit, humanitas, tincta sanguine, cruenta, mortis eius & necis nota ac præsagium. Quis non igitur in lachrymas resoluatur, quis aliquam iam consolationem admittat, & non potiùs sine vlla intermissione plangat?

Iob. 2. Amici Iob adeò

Tradit S. Scriptura, amicos Iob, cùm eum in fimario sedentem, vlceribus deformem, sanie detur-

Digitized by Google

turpatum, vulneribus liuidũ, & ab omnibus notis & domeſticis derelictum viderent; illum nimirum, quem prius vt terræ principem diuitijs & opibus affluentem, honoribus cumulatum, longo famulitio ſtipatum ſuſpexerant; adeò conſternatos, & acerbo illo fortunæ variantis caſu, ita perculſos fuiſſe, ſeptem vt ipſis diebus nullus ei vel verbum fuerit locutus. Et ſanè quis veſtrum eſt, Auditores, qui, cùm Dei Filium diligere ſe teſtatũ velit, dum videt eum hodie in cruce extenſum, ſpinis coronatum, flagellis conſciſſum; dum conſpicit genas eius alapis liuentes, manus duriſſimis confixas clauis, latus lancea proforatum & ſacrum eius vultum ſanguine repletum; illa inquam, quem prius vt Angelorum principem, Imperatorem vniuerſi SS. Trinitatis Delphinum, & creaturarum omnium caput & ſummum viderat, nouerat, & crediderat; quis non inquam admirabitur, percelletur, contremiſcet, emorietur, aut ſaltem toto vitæ ſuæ tempore non obmuteſcet.

Eius caſu percuſſi ſunt vt ſeptem diebus nullus ei verbum loqueretur.

Regina Eſther, cùm pulchritudini ſuæ confiſa, interius Aſſueri regis atrium ingredi præſumpſiſſet, ac deinde magnitudinem, ſplendorem, maieſtatem Principis illius maiorem longè quàm putârat vidiſſet, adeò conſternata & perculſa fuit, vt ſenſibus deſtituta, inſolitam quãdam in regis vultu maieſtatem intuita, deliquium animi paſſa ſit. Quid igitur te facere par eſt, anima pia & deuota; cùm hodiè piæ meditationis greſſibus montem Caluariæ qui in cubiculum & atrium Aſſueri tui, redemptoris tui, Chriſti tui, conuerſus eſt, ſubiens, humilitatem, paupertatem, opprobria, & ſupplicia Principis huius, Dei huius intueris; an non conſternata in terram rues, & tam inſolitum ſpectaculum admirata, an non extra te rapieris? Et

Eſth.5.

ſane longè maiorem conſternationis cauſam habes ô anima cùm paupertatem & mortem filij Dei conſpicis, quam regina illa, maieſtatem & magnificentiam regis Aſſueri contemplata.

O paradoxa noua! ô res nunquam vel viſas vel auditas! Deus ecce hodie patitur, moritur, creator hodie à creaturis cruci affigitur: Quàm meritò igitur exclamas Iſaia, *Quis credidit auditui noſtro?* Quis inquam, credet Deum mori potuiſſe? & tu ô Paule cùm ais: *Prædicamus Chriſtum crucifixum, Iudæis quidē ſcandalum, gētibus autem ſtultitiā.* Quis enim perſuaſerit Rabino alicui, Deum illum in cruce pependiſſe, qui maiores eius AEgypto eduxit, per mare Rubrum traduxit, & eos in deſerto manna ſaturauit? Quis etiam Gentili alicui Philoſopho perſuadeat, Deum illum, quem ait, credit, aſſerit, actum eſſe omnino purum, immortalem, æternum, impaſſibilem, beatum, paſſionem tam acerbam pertuliſſe, & inter latrones pependiſſe medium?

Iſa.53.
1.Cor.1.
Exod.14.
Exod.16.

Hoc ipſum eſt, Chriſtiani, quod hodie credendū, deflendum, & ſuſpiciendum eſt. Paradoxa ſunt, ſed tamen vera. Deus ipſe mortuus eſt! ô mortem inauditam, quid? anne Deum emori? Deus eſt, Deus, ipſe Deus qui tot in corpore ſuo cruciatus pertulit. Siſtite, obſecro lachymas Chriſtiani, inhibete fletū, ceſſent ſuſpiria, & audite vt inclamet: *O vos omnes qui tranſitis per viam attendite & videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus.* Hic namque videbitis eum quem prophetæ virum dolorum nominarunt; & aliud ad dolorem & cruciatum exprimendum hieroglyphicum nolite quærere ô AEgyptij, quam ipſum Redemptorem: neq; enim anima aliam dolorum materiam quærit, quam hunc ipſum Redemptorem videre vulneratum. Et vos ô animæ fide-

Non fuit dolor ſimilis dolori Chriſti. *Thren.1.*

fideles, si vllo vnquã tempore erga Christum amorem vestrum declarastis, hoc profecto tempore eum patefacere potestis, quum eum in cruce suspensum contemplamini. Aliud toto vitæ tempore nolite admirari, quam acerbam hanc crucem: aliud nolite mente voluere, quam amaram hanc passionem: aliud nolite cogitare, quàm horrendos illos cruciatus. Quare attendite & videte; inspicite, obsecro, & perspicite miserum hocce corpusculum, atque omnia eius membra, artus & compages distortas & laceratas contemplamini.

O lugubre & funestum spectaculum! non apparent nisi spinæ in capite, in oculis lachrymæ, in vultu sputa, in fronte concretus sanguis, in collo vincula, in latere lanceæ, in manibus claui, & in tergo & humeris non nisi flagella conspiciuntur: Dimetiamini omnes dimensiones eius, & immensos toto extensos corpore cruciatus aspicietis. In longitudine perfert à capite ad calcẽ; nam *à planta pedis vsq; ad verticem non est sanitas in eo.* Videamus & latitudinem, de qua dicitur, *Denumerauerunt omnia ossa mea.* Cruciatus eum peruasserunt, cõcusserunt, & vsque ad minima etiam ossicula demoliti sunt. Quid de profunditate dicemus, de qua dictum est; *Lancea latus eius aperuit?* intima namq; pectoris rimata est, & penetralia cordis atque intimas latebras militis penetrauit hasta. Denique si D. Thomæ Aquinati credimus, omnes omnium hominum passiones in genere & simul, non autem in specie aut sigillatim pertulit. Hic ô philosophi, in Christo Iesu nimirum, omnes cruciatus, supplicia & tormenta martyrum quæ olim pertulerũt, vel vllo aliquando tempore deinde toleraturi sunt, sensibiliter, & non solum eminenter, comprehensa conspicimus. Quod vt distinctiùs perspiciatis

Isa. 1.

Psal. 21.

Ioan. 19.

3 Par. q. 46. art. 5.

maioremque ipse vobis ingemiscēdi, & lachrymādi materiam suppeditem; lugubrē hanc tragędiam tribus distinctā actibus, cruentis reuera, tragicis & amaris, oculis vestris, velut in scena, subijciam. primus actus repræsentabit vobis ea quę in horto & monte Oliueti contigerunt; secundus quæ in ipsa Hierosolymorum ciuitate peracta sunt; vltimus verò ea quæ in monte Caluariæ euenerunt. Epilogus verò tristem illam catastrophen passionis & mortis Christi, cum tristi & fatali illo Epitaphio, sed orbi admodum fausto & læto, nempè *consummatum est*, exhibebit.

Historia Passionis Christi in 3. membra diuiditur.

Principio igitur, omnes huius tragœdiæ scriptores vnanimi consensu tradunt, Saluatorē mundi Christum testamento iam condito, sanctissimo Eucharistiæ Sacramento instituto, cœnâ legali peractâ torrentem Cedron transijsse, & rectâ Gethsemani, qui vicus erat haud procul à monte Oliueti, in quo hortus erat, contendisse & eundem cum omnibus Apostolis intrasse. O horte fatalis, tu nobis in memoriam reuocas veterem illum hortum, paradisum inquam terrestrem, in quo omnes omninò homines salute sua noxialis morsu pomi exciderunt. Designas quoque nobis fœlicitatem, & fortunæ auram benigniorē in qua homines vt plurimum pereunt, seq; salutemque periculo exponunt. Adam namque in horto illo voluptatis se & posteritatem perdidit; Susanna in viridario suo pudorem propemodum amisit; & hodie Iesus Redemptor noster in horto quoque ab hostibus proditus fuit. O hortum inamœnum, fatalem, periculis & varijs expositum casibus! Sathan serpentis induens habitum hortum olim intrauit, vt totum orbem, & omnes penitus mortales euerteret, occideret; & perderet; & ecce Antagonista eius

Digressio de horto Genes.

Hortus fœlicitatē designat.

Dan. 15

eius Christus Iesus hodie quoque hortum, mundũ restauraturus, redempturus, & in pristinum vigorem restituturus ingreditur, vt vnde mors oriebatur, inde vita resurgeret.

Hortum intrans tres tantum Apostolos assumit, octo reliquis ad horti introitum relictis, atq; ita paulò vlterius in horto progressus est, vt tanto maiori commoditate orationi incumberet: *Assumpto Petro & duobus filijs Zebedæi.* Respicite quæso animæ solicudinis amantes, passerem illum solitarium de quo vaticinatus est vates regius; dicens, *Vigilaui & factus sum sicut passer solitarius in tecto:* videte præclaram illam auem quæ non nisi deserta quærat, non nisi siluas dulci voce susurret, videte auem illam querulam, suspirantem, gemiscentem, ac iucundissimam de precibus suis harmoniam concinnantem, suspiria instar bassi sunt; clamores superioris; lachrymæ, tenoris; & orationes, contra tenoris vice funguntur; feruens erga redemptionem amor totam hanc musicam dirigit & moderatur. O iucundissimã harmonam! O-symphoniam Cygneo cantu dulciorem! Sed non video hic nisi tres discipulos, Petrum, Ioannem, & Iacobum cur non & ceteros? Hic quidem aliqua prærogatiua esse videtur, mysterio tamen non vacat. Promiserant quippè illi maiorem cæteris animositatem, ac magnanimum quid ante alios præse ferebant. Ostenderant sese verbis Cæsares, Hercules, ac præsertim Petrus qui dixerat confidens & audax, *Etiamsi oportuerit me mori tecum non te negabo.* O animos Rodomontæos! Zebediadæ verò interrogati olim num tristem & amaram passionis cicutam in crucis calice haurire possent: *Potestis bibere calicem, quẽ ego bibiturus sum?* responderunt quasi noui quidem Thesei aut Alexan-

Psal. 101.

Cu[illegible] se[illegible] sci- pulos assumpserit.

Matt. 20.

xandri; *Possumus*. O præsumtionē singularē, ô præsidentiā inauditā! Dux igitur, de animo & generositate illorū periculum facturus, eos hodie in aciē producit, armis & gladijs obijcit, vt quos verbis prius ostenderant animos, eos iam reipsa cùm necesse foret, declararent: quid verò possint & quæ eorum virtus sit breui videre dabitur.

Deinde quoniam tres hi gloriæ Transfigurationis interfuerant, necesse quoque erat & par, vt passionis infamiæ cruciatibusque interessent. Atq; illa tua agendi ratio est ô munde; è transfiguratione scil. ad passionem transire, è delicijs ad dolores, è voluptatibus ad lachrymas, è fastigio prosperitatis ad imum aduersitatis fundum delabi. O Petre quæ rerum vices, quæ subita fortunę mutatio, dixisti olim in vertice montis Thabor, gaudio & lætitia extra te ipsum raptus, *Bonum est nos hic esse*: sed mutabis quamprimùm vocem & tonum, ita vt pauore consternatus clamaturus sis; *Malum est nos hic esse*, periculosum, nec securum; cùm ipsemet Dominus hîc tremat, concutiatur, & timore percellatur exclamans; *Tristis est anima mea vsque ad mortem* Quasi diceret, Si vnquam, ô Apostoli, magistrum vestrum dolore cōfectum vidistis; iam venit profecto tempus, quo eum turbatum & ærumnis pressum videre datur: numquam enim anima mea ita sauciata fuit intrinsecus, numquam tam vehemens me incessit pauor & consternatio, vti modò: tristitia nāq; & formido animā inuaserunt, & ad mortem vsq; eam discruciāt & diuexant. Prę-uiderat imminentem hac tempestatem & grauem tristitię nimbum regius ille vates Dauid; *Cor meum*, inquit, *conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me*: & alibi: *Repleta est malis anima mea, & vita mea inferno appropinquauit*. Sed vndenam grauis

A gloria sæpè in infamiā cadimus, atq; illa est mundi instabilitas.

Matt. 17.

Psal. 87.

Psal. 87.

Digitized by Google

uis ille terror tibi irruit Domine? quis æstum illũ concitauit? vnde hæ angustiæ, tristitia, & subitus ille pauor? In aperto causa est, & quidẽ multiplex: hinc namq; detestanda illa Iudæ proditio, illinc turpis Apostolorum fuga, Iudæorum item reprobatio, excidium & deuastatio Ierosolymitana: tũ verò potissimùm ac maximè, mortis impendentis formido & metus. Atque hæ fuêre cataractæ, scaturigines & fontes, è quibus vehemens ille tristitiæ torrens emanat ac deriuatur.

Mors Christo terrorem incutit.

Quem igitur feralis illa mors non concutiet? quis non pallebit, tremet & pauebit, quis nõ emorietur, dum mortis ipsius meminerit; cùm & Gigantes consternet, & Hercules ipsos eiusdem memoria percellat, ipsiq; quin etiam Christo metum & anxietatẽ incusserit? Hinc præclarè mihi dixisse visus est Aristoteles, de morte scribens: *Omnium terribilium terribilissimum est mors.* Et benè quidem; nihil enim morte aut horribilius aut metuendum magis. Magnus ille Persarum Rex & Monarcha Xerxes, cùm duodecies centena hominum millia, vel ampliùs, sub signis haberet, qui Græciam vastarent, & diriperẽt, eosq; in acie iam constitutos magnoperè videre desideraret, mõtis cuiusdã verticem concendit, vt tantò eos melius ante oculos haberet. Cùm itaque omnes in acie iam constitutos cerneret, vbertim illachrymari cœpit, ac tacitus secũ omnium suorum casus deplorare. Quæ fletus causa, ô Rex? quid hæ tuæ lachrymæ designant qui tãta priùs animo sitatis signa ostendisti? Quis ad aures rumor delatus est ita vt ingemiscas? Ingemisco, ô duces mei, quòd vos & oẽs commilitones vestros, quos hic cernitis, tandẽ aliquando morituros sciam, & quòd ex tot hominũ millibus, tot fortissimis & validissimis viris, qui hinc Hel-

Arist. Et hi Fac Xe

Ieſponti littora prætexunt, & illinc omnem circũquaque regionem ferro flammaq; vaſtant; poſt centum annos nullus omninò ſuperſtes futurus ſit. Quid? tantane tua potentia & vis eſt, ô mors, vt vel ſola tui memoria & vmbra inuictam illum Regis animum potuerit concutere, terrore percellere, & ad lachrymas concitare?

§ Hilarion Anachoreta timuit in extremo vitæ conſtituens. *Hieron. in vita Hilarion.*

Dicitur Hilarion, vnus de veteribus Anachoretis, morti vicinus, animam, cùm egredi timeret, & rigorem iudicij pertimeſceret, mille anxietatibus & preſſuris conflictata, his eam verbis compellaſſe. Quid times anima mea? ſeptuaginta annis in vaſta hac ſolitudine Deo ſeruiiſti: pœnitentiam pro delictis egiſti: à tanto iam tempore ad libertatem aſpiraſti, & vincula captiuitatis effugere conata es, & ecce, cùm carceris repagula iam reſerata ſint, egredi perhorreſcis, & quodammodo detrectas. Quid igitur times, quid formidas? egredere. Et tu, ô anima mea, peccatrix, mori non times, mortẽ non perhorreſcis? Vide porrò, vt animæ Regum, animæ Hilarionum, anima etiam Ieſu Chriſti, eandem formident; & tu crudelis & peruicax nequaquam moueberis aut pauebis?

Sed redeamus ad propoſitum, Chriſtus Dei filius ſola mortis memoria concutitur. Quemadmodum olim Balthaſſar Babylonis Rex, visâ manu ſcribentis in pariete, quæ mortem ei imminere, & impendere denuntiabat; adeò perterritus fuit, vt toto corpore contremiſcens & exalbeſcẽs iam iam ſibi moriturus videretur. Ita etiam Ieſus Chriſtus, ſummus ille vniuerſi Monarcha, manum illam diuinæ iuſtitiæ, decretum mortis aduerſum ſe in charta crucis exarantẽ videns: tanto pauore & tremore conſternatus fuit, adeoque territus & perculſus, vt formidinem celare non valeret,

Dan. 5.

Digitized by Google

leret, & dicere coactus fuerit. *Triſtis eſt anima mea vſq; ad mortem*, penitus exhauſtus ſum, vireſq; me deſciunt Pater.

Deinde triſtitiæ huius aquæ à duobus aliis etiam fontibus promanabant; primò quòd vita hac, quæ in Ieſu Chriſto ratione quadam ſupereminenti, propter vnionem illam hypoſtaticam, erat, ſpoliandus eſſet; ita vt illius amiſſio, vel ad horam tãtùm, magis deploranda eſſet, quam in vlla alia creatura ad mille annos. Docuit hoc me Doctor ille Angelicus Thomas; atque hæc vna eſt è cauſis triſtitiæ Domini noſtri Ieſu Chriſti. Alteram docuit Iſaias, quæ inde originem ſumit, quòd Chriſtus pro peccatis noſtris ſatisfacturus, dolorem etiam pro omnibus totius mundi peccatis concipere debebat; vnde ait, *Verè dolores noſtros ipſe tulit.* Porrò dolor hic qui è contritione naſcitur, vehemens omninò & infinitus in eo fuit, ac longè maior quàm in vlla alia creatura vnquam fuit aut erit: tũ quòd ipſam peccatorum grauitatem perfectè cognitam haberet, quod ſapientiæ eius aſſcribendum eſt: tum verò, quod Deum, in quem offenſa commiſſa erat, infinito & incomprehẽſibili amore proſequeretur. atq; duo hæc ipſos contritionis dolores augere conſueuerũt. Quam magna igitur in eo hæc triſtitia fuit, de qua Propheta olim dixit? *Magna eſt velut mare contritio tua.* Magnam profectò fuiſſe exiſtimandum eſt, cùm Chriſtum eadem propemodũ vita priuauerit; ad terram ſaltem deiecerit.

Duæ aliæ cauſæ mœroris Chriſti adferũtur.

3. par. q. 46, art. 6.

Iſa. 53.

Thren 2.

Procidit in faciem ſuam. Videte hic obſecro contritum illum & afflictum Publicanum pectus pugnis tundentem, & oculos cœlum verſus erigere vix præſumentem; ſed vultu deiecto in terram proſtratum, & eandem lachrymis irrigantem, ſingultibuſq; & lamentis intermixtis ad Patrem pre-

Oratio Chriſti ad Patrem in horto.

Digitized by Google

ces fundentem, *Tranſeat à me calix iſte.* O Pater miſericordiæ & Deus totius conſolationis, qui Danielem de lacu leonũ clamantẽ exaudiſti, qui Ionæ de ventre ceti te inuocãti faciles aures præbuiſti, quinq; tres Hebræos pueros in fornace Babylonica cõſtitutos reſpexiſti, & ab interitu & flãmis vindicaſti: Exaudi, obſecro, clamantem ad te Vnigenitũ tuũ, reſpice dolores eius quibus affligitur, reſpice inuocantem, tibi ſupplicantẽ, doloribus oppreſſum, mœrore confectum, & hic coram te in terram poſtratum. Habeo quidẽ Pater, partẽ quandã inferiorem, ſenſualitatem nempè & inclinationem naturalem, quæ mortem naturaliter reformidat, quæ crucem, paſsionem & necem nimium quantum perhorreſcit; illa, illa eſt quæ tibi hic ſupplicat & inclamat, *Tranſeat calix iſte.* Verum habeo & facultatem quandam ſuperiorem, rationem ſcilicet, quæ ei dominatur, quãq; tu dirigis & moderaris, quam iã inde à primo ortus mei die tuæ voluntati poteſtatiq; ſemper commiſi: adeò vt nihil velle poſsim, niſi quod ipſe vis, meaq; voluntas tuæ hactenus fuerit conformis, & ſemper futura ſit. Quapropter ſi decreueris, ſi cõteris, & in Cõcilio tuo ſtabilitũ ſit, crudelẽ illã mortis ſententiã in vnicum tuum filiũ ferre; *fiat*, nõ detrecto, nõ repugno, paratiſsimum me reperies, & voluntati tuæ obſequentiſsimũ. Ecce manus offero clauis configendas, caput ſpinis coronandum, latus lancea perforandum, ac totum denique corpus in crucem ſuſtollendum.

Pia meditatio.

Quid agis igitur anima mea? aut quomodo te geris? quid ais, interea dum Redemptorem tuum, Creatorem tuum, Deum deniq; tuum in terrã proſtratum intueris? an non te ad vſq; terræ centrum humiliabis? an non hinc diſces ad Deũ in tentationibus

nibus confugere; aut voluntates tuas in eius beneplacitum resignare? Quamobrem cito te anima mea, adiuro, vt hodie mũdo egrediaris, & hortum illum doloris ingrediaris, in eoque nõnihil expatieris: videbis namque hic insignẽ illã arborẽ vitę, fructibus angustiarũ, doloris, afflictionum granidam. Accede, & vide hic rubum illum ardentẽ: non videbis hic ampliùs illam cedrum, non altam illam cypariſſum diuinitatis, non est hic nisi rubus humanitatis nostrę, caritate in horto oliuarum exæstuans; sed soluenda prius tibi calceamenta, deserenda peccata; locus enim ille, sacer est, & virtutibus refertissimus. Contemplaberis hic quoque ingentem humilitatem, ardentem charitatem, & obedientiam incredibilem: videbis hic etiam pusillum pugilem Dauid ad certamen iamiam imminens sese præparantem.

Vix finierat Dominus orationem, quin statim loco surgat: & ad discipulos progrediatur: quos vbi dormientes reperit, ad Petrum conuersus ait, *Simon dormis, non potuisti vna hora vigilare mecum.* Tune Petre, quem ego Apostolorũ meorũ principem constituere decreueram, quem in Ecclesiæ verticem & caput elegi, modò dormis? tu ne dormire, qui ita te priùs iactaueras, tantumque de te ipso præsumebas? Ecce inimici ad nos properant, synagoga nos quærit. Dormis Iona & ecce tempestas per mare sęuit. Anne oblitus es parabolæ Petre, quam me olim dicere memini, cùm dormirent homines, veniſſe inimicum, & bono semini superseminasse zizania? anne oblitus es me in nauicula dormitante, & tempestate excitata, te inclamasse, *Domine salua nos, perimus.*

Discipulos Dominus inuenit &c

Matth 13.

Matt. 8.

Quoties ô anima tibi in turpi vitiorum lecto stertenti inclamat cœlum, & internis hisce verbis inspirat

Meditatio.

inſpirat Deus? *Anima dormis?* Omnis ecce infernalis poteſtas, & auernalis colluuies in ſalutem tuam conſpirauit, quærit te, proſequitur te, crucemq; tibi & ſupplicia præparat, & tu vtramque ſecura in aurem dormis? Tradunt hiſtoriæ gentilium, fortiſſimum illum Carthaginienſium Ducem Annibalẽ, quamdiu Scipionem armata manu ſibi inſtare ſentiebat, nunquam ſe ad dormiendum compoſuiſſe, aut armis ſeſe exuiſſe: ſed ſemper hoſtem metuendo, lorica indutum ſomnum cepiſſe. Quomodo tu igitur anima dormire præſumis, nudata penitus & armis gratiæ exuta, cùm tot vndique inimicis cingaris, qui ſemper excubant, quomodocunque te dormitantem & incautum opprimant?

Factum Annibalis.

Vigilate & orate, ne intretis in tentationem, & vos imprimis ô peccatores, quos meminiſſe velim, quantorum malorum cauſa ſomnus mundo extiterit. Noe namque dormiens nudatus eſt, & à proprio filio deriſus. Loth dormiens, nefarium inceſtũ cum filiabus commiſit, Aegyptiis quoq; in tentoriis præ vino & crapula ſtertentibus, omnes eorũ primogeniti nocte vna fuêre interfecti. Sampſon in ſinu Dalilæ dormiens, à Philiſtæis captus eſt, vimq; perdidit. Saul quinetiam dormiens diſcrimen ſubiit, & armorum & vitæ perdendæ, niſi Dauid ei peperciſſet. Isboſeth quoq; dormionis, illius filius, præ æſtu dormitans medio die, in lectulo à duobus ſicariis eſt interfectus. Tobias dormiens viſũ perdidit, & Holofernes caput, Ionas in mare deiectus eſt. O infelicem igitur ſomnum, ac multorum malorũ ſeminarium! *Vigilate ergò & orate.*

Gen. 9.
Gen 19.
1. Reg. 6
2. Reg. 4.
Tob. 1.
Iudith. 3.
Ion. 1.

Epiſcopi ſuper greges ſuos excubent.

Ad vos hoc pertinet ô Epiſcopi, vobis potiſsimùm hocce documentum traditum eſt, Eccleſiæ Præſules. Epiſcope dormis; paſtores dormitis ſecuri & quieti: Videte vt hinc hæretici, ſchiſmatici, illinc

illinc Iudæi, Turcæ, diaboli denique ipsi se moueant, & gregi vestro insidientur ; & vos dormitis? Vigilate Episcopi, & oculis semper apertis excubate. Vidit olim Ieremias virgam excubantem, & nunquam vel minimum dormitantem: Leo animalium fortissimus & princeps oculis semper apertis dormit: vidit etiam Ezechiel animalia quæ ante & retro plena erant oculis. Quibus omnibus vestram vigilantiam denotari putem Episcopi. Vos namque estis pulchræ illæ virgæ, quibus Deus populum suum dirigit & flectit: vos estis inter Christianos, quod leo inter animalia ; vos quoque signarunt oculata illa animalia, quæ Propheta vidit. Semper igitur vobis excubandum est, semper oculi aperti sint, atq; omnis illis procul sõnus excutiendus, sed imitemini potiùs vigiles illos pastores, de quibus scriptum est : *Erant pastores custodientes vigilias noctis super gregem suum.* Excubabant illi super gregem suum, vos super vestrum excubate. Hoc est quod magnus ille ouium pastor Iacob socero, quasi rem benè gestam commemorabat, adeo nempe se semper vigilem & diligentem exhibuisse, vt nunquam somno vel minimum indulserit, sed fugerit ille semper ab oculis eius.

Ieremi. 1. *Ezech. 1.* *Luc. 2.* *Gen. 31.*

Philippus Macedonum rex, cùm in comitijs quibusdam, ad quæ Græci multi conuenerant, dormitaret, ipsique hoc in deteriorem partem interpretarentur, dormientique exprobrarent; *Nolite*, inquit Parmenio, vnus è Philippi ducibus, *mirari dormiente nunc Philippo; vobis enim dormientibus ille vigilabat.* Idem penè de Octauio Augusto refert Suetonius. Hic enim cùm negotiorũ ingruentium multitudine insomnes sæpe noctes traheret, intelligeretque inter cæteram supellectilem, lectum cuiusdam nepotis, qui in gurgustijs & popinis omnes

Apopth. reg. *Sueton. August.*

suas

ſuas facultates deuoraſſet, & ingens adhæc æs alienum contraxiſſet, venalem eſſe; eundem ſibi coëmi iuſſit, in vſumque ſuum reſeruari; dicens, Si ganeo ille & nepos in eo ſecurè dormire potuit, tanto tamen ære alieno grauatus, forſitan & Cæſar, tot negotijs obrutus & implicatus totque ſolicitudinibus impeditus, in eo dormiens quietem inueniet. Non potuit ecce potens ille Monarcha, qui totum Orbem nutu ſuo moderabatur, quietè ſomnum capere, plurimis curis & anxietatibus grauatus.

Videte porrò nouum hìc Octauium, nouum Philippum, nouum Annibalem, Iesum inquam Chriſtum, qui cùm totius orbis peccata humeris ſuſtineret, hodie in horto Oliuarum excubat. Videte illum toties ad Apoſtolos progredientem & noctem precibus extrahentem tertioque eundem ſermonem orantem. O rem inauditam! Ipſe Dei filius tertiò idipſum à Patre obſecrat, & non exauditur; non igitur mirum videri tibi debet anima, ſi interdum ad preces tuas videatur Deus obſurdeſcere, teque ad primam orationem non exaudiat. Diſce quoque hinc in orationem perſeuerantiam adhibere, & peruicaciam quæ nuſquam niſi in oratione adhibenda eſt. Tertio namque Chananæa repulſam paſſa, quarta vice voti compos efficitur. orauit quoque totus terrarum orbis quinque annorum millibus, vt tandem aliquandò optatus Meſſias deſcenderet, & ecce poſt tam diuturnam repulſam importunitate precantium victus tandem cœlo delapſus eſt.

Chriſtus ter orat priuſquã exaudiatur.

Mat. 15.

Hinc præclare mihi dixiſſe videtur qui ait?

Gutta cauat lapidem non viſed ſæpè cadendo.

& alius quidam parodicè;

Vota Deos flectunt non viſed ſæpè precando.

Quamobrem nolite ô hæretici nos exſibilare, ſi mo-

modo ter Orationem dominicam, ad honorem SS. Trinitatis, modò quinquies salutationem Angelicam, ad honorem & memoriam sacrorum quinque vulnerum Christi recitemus. Neque enim est, vt ideò vobis ludibrio simus, quòd certum precum numerum recitemus: videte namque vt hic Iesus Christus, nobis hoc faciendi viam præbeat, tertiò oret, & tertio eadē à Deum postulet, ac tandem post tertiam orationem à Deo exaudiatur. In quam rem videte iam accedentem Angelum, legatum cœlitus missum, qui eum consolaturus aduenit.

Angelus Iesu Christo apparet, vt eum consoletur.

Apparuit ei Angelus de cœlo confortans eū. Præclaram huiusce rei figurā habemus in Genesi. Cùm enim vidisset Iacob, fatrem suum Esau instructo exercitu aduersum se properantem, vt vitam eriperet dolore angustiaque animi oppressus, diuinæ sese voluntati commisit; & ecce quamprimum Angelus de cælo ad eum missus fuit, qui eum confortaret dicens: *Si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines præualebis* Ita namque semper fieri videmus, vt post tribulationum procellas, malacia & serenitas consolationum redeat; & sanè post tentationes deserti, missos ad Dominū legimus Angelos, vti & hic modò post ingētem illā cordis tristitiam. Cum misera Agar per agros & deserta vagabunda & sitibunda erraret; ecce apparuit ei subitò Angelus, qui fontes ei & aquam indicauit. Gedeone iratò & grauiter ferente Madianitas victorijs turgidos populum Israel premere; Angelus statim de cœlo descendit, qui eum consolatus est, mœrorem abstulit & omnem tristitiæ nubem depulit. O sanctæ & salutares tribulationes quæ semper Angelos meremini habere consolatores! Sed audiamus quid Angelus hic dictu-

Gene. 32.

Mat. 4.

Gen. 21.

Iud. 7.

rus

rus sit, aut quonam modo Dominum cosolaturus. His porrò eum verbis allocutus est.

Oratio Angeli ad Christū.

O summe cœlorum princeps & totius mundi Rex, ô summe vniuersi Monarcha, venit iam ecce tempus, quo perditum genus humanum redimendum est; venit modo hora qua misera mortalitas captiuitate liberanda est. Crastina itaque die ô pu-

1. Reg. 17.

sille Dauid, ingens ille Philistæus, humanitatis tuæ funda, & vulnerum lapidibus prosternendus est. Omnes iam te mortales operiuntur, omnes quotquot in limbo captiui detinentur in te vnum oculos coniecerunt, in te vno spes suas fixêre, tete vnum respiciunt; quin & nos iam à quinque annorum millibus te expectauimus, te velut auctorem gloriæ exoptauimus, ac ruinarum nostrarum restauratorem, vti de te ipsi Prophetæ prędixerunt: *Iudicabit in nationibus implebit ruinas.* Crastina igi-

Psal. 109.

tur die, ô Princeps æterne, omnes vereres figuræ adimplendæ sunt, & omnia Prophetarum oracula ipsâ veritate comprobanda: *vt iustificeris in ser-*

Psal. 50.

monibus tuis. Quas tibi Domine hic in mentem reuocabo.

Figuræ passionis Christi.

Postquam Cain inuidia commotus fratrem Abel interfecisset, in delicti punitionem per omnes orbis angulos velut erro vagatus est, paterna do-

Gen. 4.

mo profugus. Crastina die id completum videbis Domine, quando scilicet Iudæi fratres tui secundum carnem innocuum te, & nullius criminis reum, sed solis inuidiæ stimulis agitati, morte afficient; sed in delicti castigationem parricidæ illi domo patris tui profugi erunt, perq; omnia mundi climata vagabundi & palantes errabunt, nul-

Gen. 6.

lam certam sedem habentes. Construxit Noë secundum præscriptum Domini ingentem arcam, vt in ea totum mundum ab vndis diluuij seruaret

ret immunem. Craſtina die oſtendes te eſſe verũ illum Noë, qui conſtructa humanitatis arca, omnes omninò mortales diluuiò damnationis perpetuæ eripies. Iſaac cariſſimus Abrahæ filius, ac patri obſequentiſſimus, lignum ſuis tulit humeris, quo in monte Deo immolandus erat. Craſtina verò die apparebit, te verum Iſaac eſſe, cæleſtis illius Abrahæ filium, qui vt Patri tuo obſecundes, grauem illam crucis ſtruem humeris feres, in qua in monte Caluariæ immolaberis. Permiſit Deus, vt Ioſeph Patriarcha, qui fratrum inuidia Iſmaelitis in ſeruum venundatus erat, ne fratrum Princeps, vti prædixerat, foret; poſt graues & diuturnas calamitates carceris, vitæq; moleſtias, tandem eorum caput factus ſit, & Aegypti ſeruator fuerit nũcupatus. Craſtina verò die palam facies, te verum illum Ioſeph eſſe, venditum à fatribus tuis, Iudæis nempè, verentibus ne aliquando Princeps eorum fieres, qui poſt dira & grauia ſupplicia è ſepulchri cuſtodia egredieris, & ab iis velut Iudex, & totius orbis Monarcha tandem agnoſcêris. Vidimus olim æneum in deſerto ſerpentem erectũ, in quem ſi qui venenatis viperarum morſibus læſi oculos conijcerent, confeſtim ſanabantur. Craſtina die, ô verbum Patris, te inſtar ſerpentis videbimus in deſerto Caluariæ eleuatum, vbi peccatores te intuentes à ſcelerum ſuorum puncturis & morſibus confeſtim liberabuntur. Itaque hæc omnia Domine complenda ſunt.

Gen. 22.

Gen. 39. 41.

Num. 21.

Reuoca quoque in memoriam hircum illum emiſſarium, qui in deſertum peccatis totius populi grauatus pellebatur. Eheu! agne ſine macula, craſtinâ die agni naturâ exutâ hirci indues, & Ieroſolymis in deſertum Caluariæ, totius orbis iniquitatibus onuſtus, exigêris. Immolabat lex quo-

Leuit. 16.

ctione, quo amore, quo denique affectu fueris prosecutus. Iã finiri debet diuturna illa peccati originalis eclipsis, iam dies adest, qua tartara expugnãda sunt, diabolus vincendus, & paradisi repagula reseranda. Iã plusquã quinq; annorum millia elapsa sunt, ex quo miseri illi captiui, in terræ visceribus detenti, hoc tẽpus exoptarunt, qui per te solũ & à te se norunt liberandos. Hæc est illa dies, quæ omnem illis benedictionem, solatium, gaudium & lætitiam allatura est. hæc illa est dies Domine, qua vincula captiuitatis eorum dirumpenda sunt, ergastula effringenda, qua in libertatem restituendi, & gloriæ tuæ participes efficiendi.

Hæc est illa dies Domine, qua lytrum redẽptionis nostræ soluendum est, peccata nostra abolenda sunt, qua pro ijsdem Patri æterno satisfaciendũ, delicta expianda, & qua deniq; maiestati Patris tui reconciliandi sumus. Quoniam hodie salus nostra & vita à te dependet; festina igitur, propera, sume animum, tibi ipsi sis solatio, ac confestim ad sacram illam crucem aduola. Passio quidem hæc, ô hominum redemptor, crudelis admodum & atrox futura est, sed ingens etiam tibi inde gloria prouentura est, semper enim de te omnes loquentur, semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt, ac de vno Iesu Christo omnis loquetur posteritas.

Finierat iam orationem suam Angelus, cum Dominus, viso Patrem iã penitus in Filium decreuisse hæc fieri, maiori feruore & prolixius precibus institit, adeoq; imminentis passionis horrore fuit perculsus, vt sanguineo sudore totum eius corpus perfunderetur, & in sanguine quodammodo natitaret. *Cum positus in agonia, prolixius oraret, factus est sudor eius sicut gutta sanguinis.* Quis vmquam

Sudauit sanguinem & aquam Dominus.

vmquam ſimile quid audiuit, quis huiuſmodi ſudorem, aut adeò terribilem legit, vidit, aut intellexit? Oportuit te, natura, extremos & ſingulares quoſdam dolores perpeſſam fuiſſe, cùm tam inauditam criſim, & tã prodigioſos ſudores demonſtraris: ecquænam hæc ſunt ſymptomata, ô medici? quodnam illud prognoſticon? Quid agis iam, Magdalena? vbinam modò es, vbi ſunt crines tui, vbi vnguenta, vbi lacrymæ illæ tuæ? Hic nimirum ſacri illi pedes, diuinus ille vultus, pretioſum illud Chriſti corpus abſtergendum eſt, quod totum perfuſum eſt ſanguine, & cuius venæ cruorem exſudant, aliud hic non video niſi rubedinem & vnde quæſo diluuium illud dimanauit.

4. Reg. 20. Iſai. 28.

Ezechias Rex, cum Propheta mortem ei imminentem denuntiaſſet dicens: *Diſpone domui tuæ quia morieris*, ad parietem ſe conuertens lacrymatus eſt, & ſingultibus aëra laceſſiuit. Videbat enim, quod grauiſſimum ei dolorem cauſabatur, ſe in ægritudine ab omnibus medicis derèlictum: ſuos lachrymantes, & de ſalute ac recuperandâ valetudine deſperantes. Videbat hinc ſubditos plorantes, qui ſe tam pio & benigno Principe orari, dolebat domeſticos deſperantes, & ab omnibus ſe deſertum. Illinc verò mortẽ imminentẽ, morbum affligentem, ſepulchrum cui inferendus erat, vermes eſcæ inhiantes, vnde non mediocris doloris occaſio naſcebatur. Quid igitur mirum, ſi Ezechias noſter, Ieſus Chriſtus mortem inſtantem concipiens, & crucis ſupplicium, latronum conſortium, Iudæos blaſphemantes, Angelos fugientes, homines torquentes, Apoſtolos fuga delapſos, Patrem etiam erga filium exacerbatum ſibi proponens, vt inuſitata quadam ratione commoueatur, & ſanguinem ſudet.

Legi-

Legimus in veterum tẽporum annalibus, reum quendam audito mortis in ſe pronuntiato decreto, vna nocte repentè incanuiſſe, adeò vt qui pridie iuuenis & adoleſcens fuerat, poſtridie ſenex & canus viſus fuerit: ita eum mortis apprehenſio tẽporis momẽto immutauerat. Quis igitur mirabitur, Chriſtum reũ, & nullius tamẽ criminis reũ, triſte ſibi paſſionis ſpectaculum repræſentantem, & ante oculos ſibi proponẽtem, mortisq; ſententiam ſibi recitari audientem, tam inuſitata tatione ſudare? ſed mirandum potiús eſt, cur tam graui quaſſatus dolore non expirauerit? Reus quidam momento tẽporis, audita mortis ſententia canescit.

Si tantum in Saluatore noſtro potuit ipſa dolorum apprehenſio, ô homo, vt eum ſanguineum ſudare ſudorem coëgerit; quomodo te percelli par eſt, cúm infernalia tibi ſupplicia proponis, & æternos illos cruciatus mente voluis? ſed ſi mihi credere vultis, ipſa peccati grauitas eſt, Auditores, quæ tã inſolitũ è Saluatoris corpore ſudorem elicit. O res inauditas! ô paradoxa! Atlas ille, qui ſuis vniuerſam mundi machinam ſuſtentat humeris, hodie ecce ſub peccatorum pondere & mole vitiorum defatigatus fatiſcit. O infelix & ter execrandum peccatum, quanta tua eſt grauitas, quam enorme pondus, cùm omnia ſub te fatiſcant, deficiant, & grauitate tua collabaſcant. Vix enim Angeli huius humeris impoſitum fuiſti, quin ſtatim omnia ſub ipſo defecerint, omnia ingemuerint; nec ipſa quatuor elementa nec vterque polus impedire potuerint, quo minùs ad vſque centrum abyſſi pondere tuo deuolutus ſit. Proh! quanta tua eſt grauitas, quanta moles & pondus! video namque terram ſub pedibus Abironis debiſcentem: video Ionam propter peccata ad ima maris deuolui: audio Dauidem ex imo profundæ Peccati grauitas. *Num. 16.* *Ion. 1.*

abyſſi, inquam eũ præcipitem deieceras, clamantem. *De profundis clamaui ad te Domine.* Et, quod mirandũ magis eſt, adeò graue, adeò ponderosum in humeris ipſius es Chriſti Ieſu, vt vix te in humeros ſuſtulerit, nos vt onere illius leuaret; quin ſtatim cœlum ſub onere ingemuerit, & elementa eum ſuſtinere, aut Angeli defendere minimè potuerint; ſed in terram delapſus ſit ad profundum vſque præſepij, vſque ad crucem, mortem, ſepulchrum, ad ipſos vſque, inferos & iam adeò graue tuum eſt pondus, vt ſub onere fatiſcens, vndique ſanguineo rore perfundatur.

Pſal. 129.

Meditatio de peccati grauitate.

Quamobrem, Auditores, cùm videatis omnipotentem illum Deum, validum illum Sampſonem ſub peccati pondere curuari, ſub eiuſdem grauitate inflecti; quonam modo fieri dicam, vt erectis vos ceruicibus videam incedentes, quorum animæ infinitis ſceleribus oppletæ ſunt? cur non ingemiſcitis? cur monſtri huius grauitatem non perpenditis? cur pondus eius tam parui ducitis? quòd adeò enorme & immẽſum eſt, vt animas hominum, ipſos etiam Angelos, Deum denique ipſum mori cogat. Conſiderate, obſecro, quàm graue ob peccata vobis pondus impendeat; nã tanta veſtra, vnico peccato mortali commiſſo grauitas eſt, vt pondere ipſo grauati viui ad inferos deſcenderetis, niſi diuina benignitas, & infinita illius bonitas vos capillis apprehẽſos retineret.

Sed vt ad propoſitam materiã poſt liminiò reuertar, cum grauis ille & vehemens febris ardor nonnihil deferbuiſſet, æger, reſumpto aliquantulum animo, ſurgit, diſcipulosque denuò inuiſens vt ſolatiũ forſitan aliquod afflicto afferrẽt, denuò quoque dormiẽtes inuenit, atque hoc iam tertiò contigerat. O ſomnũ diuturnũ, atq; intolerabilẽ

Dormi-

Dormitis iam, ait tristis & somnolentiam eorum nonnihil increpans, *& requiescitis?* Quid cogitatis? apparet sanè vos de angustia, & animi mei tristitia parum esse solicitos.

Christus Apostolis valedicit.

Surgite eamus, ecce qui me traditurus est, appropinquat; iam satis superque dormitum est. Iudas ecce in foribus est, iam tempus est vos de somno surgere. Quare agite, accedite, vt vos iam postremum amplectar, amplectar inquam, ambabus vlnis interea dũ libera sunt brachia; adeste vt vobis benedictionem meam impertiar, vt vobis valedicã nondum funibus constrictus. Adsis Petre, quem tanto honore, beneuolentia, & amore prosequor; gregem tibi meũ committo, Ecclesiam tibi meam commendo; Petre pasce oues meas. Tu scilicet iã eris Noë ille, qui Ecclesiæ meæ nauiculam in mũdi huius diluuio fœliciter diriges & moderaberis; tu eris ille Ioseph, qui me Rege totam Aegyptum reges & administrabis; tu iam eris ille Mardochæus, in locum superbi & insolentis Aman, Summi scilicet Sacerdotis synagogici, suffectus. Tu vero Ioannes, quẽ toto corde diligo & cõplector, vbi es, ô delitię meę, vale vale charissime, dilecte mi discipule, miserã & desolatam matrẽ meã tibi committo. Valete denique omnes Apostoli mei, & magistri obsecro vestri memoriam habetote, defendite Ecclesiã meã, matrem meã audite, sitis illi solatio, gaudio, dolori lenimini, vos ipsos etiã consolemini, me obsecro nolite deserere, aut in me scandalizari, at potiũs in memoriam reuocate, quæ toties à me, dum essem vobiscum, audiuistis.

Genes. 7.

Genes. 41.

Esth. 7.

Adhuc loquente, ecce Iudas vnus de duodecim venit, & cum eo turba multa, cùm gladijs & fustibus, missi à Principibus Sacerdotum, & Senioribus populi.

Qui autem tradidit eum, dedit illis signũ dicens, Quẽcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum, captiuũ abducite quantocyus, ducite eum cautè, & quod Synagoga & concilium iussit, pro viribus quisque implere satagat, ô viri. Ipse verò quasi primipilus & manipulorum ductor, extra aciem progressus est, & accedẽs ad Iesum osculum ei dedit, dicens: *Aue Rabbi.* Christus verò à tam sacrilego & nefando osculum sumere non recusans, nec perfidiam viri verbis castigans, blando sermone & benignis eum verbis affatus est dicens, *Amice ad quid venisti? Osculo filium hominis tradis?* Quis te huc conduxit Iuda, amice, Apostole, & alumne, itane signum amicitiæ & symbolum amoris, in proditionem vertis?

Figura quo proditio Iudæ exprimitur.

O proditionem, omnium quæ factæ vnquam fuêre, maximam & deterrimam! Hic renouatam videmus, Auditores, perfidiam Ioabi, principis militiæ regis Dauid, qui cum Amasæ fratri obuiã factus, eundem osculari videretur, vna manu apprehendens barbam, altera sicam aluo ingessit. O perfide Iuda, ô creatura detestabilis? ô proditor omnium proditorum caput & princeps! quò te præcipitem furor agit! quid cogitas? tune, inquam, qui prius de glorioso illo Apostolorum eras consortio, & in Ecclesiæ Principem electus, & ad gloriam æternã destinatus, iam sacrilegorũ & latrorũ ductor factus es? Infœlix, miser, insensate Iuda quid cogitas? Teterrimum hodie facinus committis, quo nullum vnquam magis horrendum aut detestandum à quoquam patratum fuit. Videte, quid sit è consortio Sanctorum & societate Dei se proripere: videte, quid sit monasteriis egredi: Lutherus, Munsterus, Bucerus, Sergius, Oecolampadius, Pomeranus, Petrus Martyr ex

Excucullati Monachi facti Antichristi.

Mon-

Monachis & ſemiangelis, quales in monaſtica vita erant, monaſteriis egreſſi, facti ſunt Antichriſti, & Iuda ac diabolis deteriores.

Amice ad quid veniſti? O bonitas incredibilis, ô patiẽtia admirabilis, ô clementia inaudita! Dominus ac Redemptor videt ſacrilegum, impoſtorem accedentem & non iraſcitur, non indignatur, non intentat minas, ſed dulciſſimè, benigniſſimè, & humaniſſimè traditorem allocutus eſt dicens, *Amice ad quid veniſti?* quis te huc conduxit? quid quæris, quid indagas? Quaſi diceret, Eane mea in te ſunt merita Iuda, vt hanc à te gratiam debeam in beneficiorum compenſationem exſpectare? anne vnquam te offendi? aut quidquam inſcius in te commiſi, propter quod in vitam meam cum impiis conſpires? Anne forſitan te offenderim Iuda, quod genibus tuis aduolutus pedes abluerim, terſerim, exoſculatus ſim, quòd corpus meum in cibum dederim, & ſanguine te meo potauerim? quis ſcit an forſitan hinc aliquam offendiculi aut indignationis anſam arripueris?

Heu Iuda, cur me tam vilem exiſtimaſti, vt triginta tantum denariis inimicis me meis vendideris? tantillo pretio; tantaque mei ignominia & infamia? Ecquod vnquam mancipium tã vili pretio venundatum eſt? Iuda amice, quomodo te ſic à latere meo diuelli paſſus es, vt in vitam meam conſpires, & inſidias mihi moliaris, quem tot aliquãdo miracula patrantem vidiſti? Perpende tecum obſecro, accuratius, quid agas, rerum tuarum ſatage, circumſpice cui te periculo exponas. Metuendum eſt enim, ne infelix hæc nundinatio, horrendum hocce peccatum, ſacrilega hæc traditio te perdat, in interitum pertrahat, ad deſperandum compellat, & in æternam damnationem deturbet.

Nunquam hoc de te cogitasse amice, nũquã tantũ
Psal. 54. de te facinus cõcepissem: *Nã si inimicus meus maledixisset mihi sustinuissem vtique: & si is qui oderat me super me magna locutus fuisset, absc õdisse me forsitã abeo; tu verò homo vnanimis, dux meus, & not⁹ meus &c.*

Hoc nẽpè erat quòd dolores eius augebat, quod lachrymas oculis excutiebat. Et sanè inter calamitates & graues ærumnas Iob, hæc vna è præcipuis erat, quòd se à notis & domesticis derelictum videret: *Noti mei quasi alieni recesserunt à me, & quẽ maximè diligebam, auersatus est me.* Numquã quoq; tristior nuntius Dauidi allatus, quã quando Achitophelẽ arcani cõsilij caput, qui omnia eius negotia nouerat, quemq; ad eam dignitatẽ eleuauerat, aduersus se conspirasse intellexit, filioq; consiliũ
2. Reg. 15. dedisse vt aduersus patrem insurgeret, eiq; duodecim hominum millia in bellũ collegisse, deniq; inimicorũ sese caput constituisse, totumq; regni
Sueton. in Cæsar. statũ turbasse, & ad arma concitasse. Refert Suetonius, Cæsarem, cum in senatu crudeliter trucidaretur, inter stri ctos gladios & coniuratorũ manus, agnouisse Brutum, quẽ olim paternè educauerat, honoribus cumulauerat, & ad amplissimas dignitates sublimarat, & dolẽtem in hæc verba prorupisse; *Et tu fili*, vel vt Græcè Καὶ σὺ τέκνον quasi diceret; Fierine potest Brute, te tam nequiter aduer-
Oratio Cæsaris morientis ad Brutũ. sũ me cõspirasse? amabã te ego vti alterũ me, omnibus te patritiis & equitibus Romanis prętuli te vnũ præ cæteris diligebã, in te vno spes meas fixerã; mediã imperij partẽ tibi dedissẽ, si modò postulasses; vitam, fortunas, salutẽ, omnia denique mea tibi credidissẽ, & interea tot in te collatis beneficiis ingratus, hãc mihi gratiã repẽdis, vt necẽ mihi afferas, & in vitã meã coniures, ô proditionẽ inauditã! His dictis vitã simul & imperium perdidit.

Hinc

Hinc colligere potes, anima, quã mœstitiam, quẽ dolorem, quam animi amaritudinem senserit interiùs Saluator tuus, Cæsar tuus, Deus tuus, cũ videret inter coniuratorũ turmas dilectissimũ suum Iudã quem tanta semper dilectione, tanto honore fuerat prosecutus, & quem in Apostolum elegerat, coniuratorum caput & ducem factum esse?

Exaggerat quoq; non parum summã illã ingratitudinẽ Popilij Lenatis erga M. Tullium Ciceronẽ, Valerius Maximus. Defenderat namq; olim eũ Cicero, cùm parricidij fuerat accusatus, & ita defenderat, vt Iudicum sententiis fuerit absolutus. Cui beneficio nequã ille sicarius adeò ingratus extitit, vt cùm à M. Antonio III. viro, quispiã quæreretur, qui Tullio Ciceroni ceruices præscinderet, solùs hic inuentus sit, qui tam impium facinus aggredi tentaret, vitamque ei eriperet, qui eandem ei loquendo perorandoq; peperisset. At maiorem longè in Iuda ingratitudinem intueor, qui tot acceptis à Domino beneficiis, tot donis & gratiis cumulatus, aduersus eum tamen conspirat, & in necem eius coniurat. O impie sicarie, ô pestilens paricida, quo nullus vnquam in mundo deterior extitit, aut maioribus dignus suppliciis! Sed cui eum rei potissimum comparabo, Auditores? nulli profectò meliùs quàm ipsi mundo.

Valer. lib. 5. c. 3.

Plutarch. in Cicero.

Tu namq; ô munde, Iudas es, quin & Iuda ipso fallacior & pestilentior; rides enim nobiscũ, cũ opes confers; vendis nos, tradis, & condemnas, cũ delitiis nos tuis oscularis, cùm voluptatis vinum propinas, cùm iocis nos tuis recreas. Quin & eos repræsentas ô Iuda, qui indignè ad SS. Eucharistiæ Sacramentũ accedunt: Christum enim quẽ in Sacra communione exosculãtur, deinde crucifigũt, inuadunt; *Iterum crucifigentes*, ait Paulus, & ad

Mundum Iudas repræsentat.

Hebr. 6.

Corinth.

1. Cor. 10. Diuersi per Iudam repræsentantur.

Corinth. *Reus erit sanguinis Domini*: & ad Caluariæ montem trahunt, id est, in conscientiam vitiis oppletam, locum putidum, fœtidum, & Caluariæ monte tetriorem. Designas etiam ô scelerate & duplex Iuda, improbos & sceleratos illos Sacerdotes, qui Christum quotidie in templo salutant, & in Missa exosculãtur, interea tamẽ eius gratias & beneficia diuendunt. Repræsentas etiam scelestos & iniquos illos Iudices, qui in templis quidem imagines Sanctorum deuorare, & præmordere videntur, & extra templa sanguinem vitamque innocentium vendunt. Per Iudam quoque intelliguntur falsi illi Aulæ ministri, qui toties quidem verbis amicitiam profitentur, toties nobis supplices quodammodo manus exosculantur, obsequium deferunt, at vbi à nobis recessêre, omnium primi insidias struunt, & diuitias nostras inuido oculo intuentur. Denique paucis vt omnia concludam, non est mundus aliud, quam proditio, & technis Iudæ repletus.

Cum perfidus ille & sceleratus traditor tã scitè proditionis telam exorsus esset, & Dominus sciret quid sibi esset euenturum, vlteriùs progressus est, atque à militibus & satellitibus petiit, *Quem quæritis*? anne me? *Iesum Nazarenum*, respondérũt illi: quo dicto statim ait; *Ego sum*, quem quæritis, quem cruci vultis affigere, quem mundo expellere satagitis; ipse ego sum. Videte iam Dauidem nostrum ad certamen properantem, videte hic Gedeonem animos hostis conficiendi, sumentem, videte Eliam nostrum sese erigentem, & ad montem, non dico Oreb, sed Caluariæ, citato gressu tendentem. Præteriit iam anxius ille sudor, vehemens illa mortis apprehensio iam cessauit, terror ille & pauor eum deseruit; itaq; progredi-

tur

Digitized by Google

tur vlteriùs, in conſpectum hoſtium ſeſe ſiſtit, ijſque in faciem loquitur.

Videte hic, qui profanis hiſtoriis legendis vos oblectatis, Scæuolam illum Romanum, qui, vt patriam in libertatem aſſerat, vitamq; tyrãno infernali (Porſenã appellare ſi vultis, per me licet) eripiat, non timebit, non ſolùm manum, ſed totum corpus, paſſionis flammis comburendum tradere. Videte hic fidelem illum Zopyrum, qui vt rebellem hanc mundi Babylonem in patris poteſtatem redigat, vulnerabitur, ſauciabitur, mutilabitur, ac mille corpore ſuo plagas recipiet. Videte hic Codrum, qui, vt, non dico Græciæ, ſed toti quaqua patet Orbi pacem reddat, habitum mutauit, ex Deo factus homo, vt pro patria tantò meliùs mortem oppeteret, & bella morte ſua auferret. Inſignes hiſtoriæ Ethnicorum ad Chriſtum relatæ.

Tantam L. Dentati fuiſſe fortitudinem & animoſitatem hiſtorici tradunt, vt licet variis certaminibus interfuerit, & quadraginta quinq; vulnerum cicatrices geſtaret, nullum tamen auerſum vulnus gereret, ſed omnia aduerſa & antrorſum, tergo cicatricibus vacuo: vnde facilè colligi poterat, nunquam eum è prælio ſe proripuiſſe, aut turpi, & inhoneſta fuga ſalutem quæſiſſe, cùm tamen centum viginti pugnas pugnaſſet, quem propter egregiam fortitudinem, & inuictum corporis atq; animi robur, Herculem Romanum nominarunt. At videte hic longè valentiorem ducem, qui longè maiora & honeſtiora vulnera excipiet, nulli ictui ceſſurus, aut nulli prælio magnâ cum infamiâ ſe ſubducturus: ſcilicet Chriſtianorum Hercules: videte porrò, quam animoſus ſit, & quàm inuictum animi robur præ ſe ferat? *Valer. Max. lib. 3. c. 2. Plin. lib. 7.*

Quẽ quæritis? Quis ita vos vrget ô viri? quis hoſtis

stis Ierosolymis imminet, vt tam importuno tempore vrbe armati egrediamini? quē quæritis? annè innocentem quæritis, vt eum morte afficiatis? an quæritis eum, qui in omnium vestrūm oculis tot miracula patrauit? Anne eum quem ante quatriduū vt Regē salutastis, honorastis, agnouistis? *Quē quæritis?* ille ipse quē modò quęritis, quem vt Messiam venturum sperabatis, *is ego sum*; ille ipse sum quem crucifixistis. Ille ipse, quē tantopere quæris, hæretice, quē tam curiosè inuestigas, quem tam liquidè & apertè in Venerabili Eucharistiæ Sacramento intueri non potes, *is Ego sum*: adest quippè verè, plenè, perfectè cum substantia sua & non figuratè. At non est mirū, si vos eum in altari cognoscere non potestis: cum & cohors militum tot facibus & laternis accensis, Iuda etiam ductore. qui toties eum vidit, quemque præsentem iam loqui audit, eum minimè potuerit agnoscere.

Cæcitas quā peccatum inducit. Genes. 19.

Illa illa nimirum est cæcitas, quam peccatum afferre consueuit; atque hinc discant peccatores, quam primùm vt lethale aliquod peccatum admissum est, animā in cymmeriis tenebris versari, & cœlestia nulla ratione posse contemplari; & vt olim Sodomitæ Angelos, qui per plateas incedebant, præ cæcitate mentis videre non potuerunt, ita nec illi cœlestia. Et quemadmodum stellæ cœli, lucidæ illæ faculæ, quæ tamen singulæ vniuersa mundi machina maiores sunt, vix à nobis propter interiectam loci distantiam, videri queunt; ita mirandum non est, si Deum & id quod Deus est, resque cœlestes videre nequeamus; cum nimirum ab iis adeò per peccatum disiuncti simus. Cæcutiebant igitur & velut in tenebris palpabant sacrilegi illi Andabatæ,

Pergamus. *Ego sum.* Quid agis Domine quid cogi-

cogitas? vide quid dicas. Considera tecũ, quid nomen illud Iesus, quid illa appellatio mali secum trahat. Qui enim hoc nomine appellatur, necesse est, vt comprehendatur per compita ciuitatis trahatur, velut sicarius præconis voce denuncietur, vt iniquus condẽnetur, irrideatur, flagelletur, exsibilẽtur, crucifigatur, denique moriatur. Quamuis omnia mihi hæc sciam impendere, ait amor ille inuincibilis, *Ego tamen sum*, Ego sum ille Iesus Nazarenus, à vobis ligari, Scribis & Pharisæis sisti paratissimus, ad flagella, clauos, lanceas, crucem & ipsam passionem promptissimus. O animum ingentem, promptitudinem singularem!

Interea milites pauore & metu perculsi, *abierũt retrorsum & ceciderunt in terram*; atque ita implentur figuræ veteres; nam vti ad sonitum buccinæ Sacerdotalis muri Iericho conciderunt; ita hic ad primã illa Christi vocem peccatores, validiores, & spissiores muris, ad terram delabuntur. Idolum Dagon cùm arcæ Domini appropinquaret, concidit, & in mille frusta confractum est; hic verò idola peccati, sacræ illi fœderis arcæ, Iesu inquam Christo, approximantia, prona in terram ceciderunt, comminuta sunt, & retrorsum abeuntia ad terram prostrata sunt. Vnde vaticinãs Dauid ait; *Vox Domini in magnificentia, vox Domini concutiẽtis desertum, confringentis cedros.* Sed si ad benignã illã vocẽ, ad dulce illud verbum, milites assuetum duritiei genus, crudelitate efferati, domorum incensores, & ad omnem nequitiam eruditi, ita consternati sint, exanimes in terram ceciderint; quid quæso fiet rigido illo Iudicij die, quando nimirum terribile illud sententiæ condemnatoriæ fulmen, *Ite maledicti in ignem æternum*, perstrebat, & ãnimos mortaliũ percellet. Hic blasphemant Turcæ, sacri-

Ios.6. Insignis conceptus. *1.Reg.5.*

Matt.25. Turcarum fabula.

ſacrilegi illius Mahometi ſectatores, & aiunt, in ſubita hac militum conſternatione verum Chriſtum eorum oculis ſe ſubduxiſſe, & alium quandam ei perſimilem in eius locum ſuffectum, quē Iudæi ligauerint, & cruci affixerint: quod commentum à Manichæis hæreticis hauſerunt.

Milites Chriſtum ligant.

Milites igitur ad ſe reuerſi, & feritate animos ſubminiſtrante, cœloq; vires, in Chriſtum irruunt, eum percutientes, trahentes, & funibus conſtringentes. Quis exprimas, ô anima, qua ferítate, crudelitate, truculentia, hæc comprehenſio peracta ſit. Videte, obſecro, vt feri illi lupi, leones, & tigres in mitiſſimum Agnum irruant: videte, vt atroces illi Philiſtæi Sampſonem vinciant. Hic ſeſe & Magiſtrum ſuum defendere conantur Apoſtoli, & præſertim Petrus, qui hanc iniuriam æquo animo ferre non valens, tollit animos, zelo exæſtuat, non niſi cædem, ſtragem, & aurium præciſionem cogitat, & de facto vnam ſeruo Principis Sacerdotum, in quem primò inciderat, amputat. Sed impetus ille à Domino retunditur, & diſcipuli temeritas & animoſitas à Magiſtro, & meritò quidem obiurgatur. Quid cogitas Petre? putas quidem animoſitatem te tuam, & quo in magiſtrum animo ſis, palàm facturum; ſed detlaras potiùs nimis te eſſe temerarium, qui nimirum inermis & ſolus, integras militum cohortes, & armatas quidem, aggredi præſumis.

Indic. 16.

S. Petrus à Domino inhibetur ne percutiat.

Quonam dirigis oculos Petre, quid cogitas, quo mens abijt & lictoribus & ſatellitibus iuſtitiæ, quales hi ſunt, reſiſtere; & ante omnia diuinæ impedimentum obijcere prædeſtinationi audeas? Quid? anne ingens illud bonum impedire, mundi ſcilicet redemptionem velles? velleſne inquam nos adhuc captiuos, exules & miſeros, in hocce mundo

mundo permanere? Noli hoc impedire, aut tanto bono obicé obijcere. Putaſne alioquin ei defuturos Angelos, ſi auxilio aliquo opus foret? habebat enim Pater cœleſtis paratas duodecim Angelorum legiones, qui in defenſionem eius pugnarent. Neſcis, vnum è militibus eius, nocte vna centum octoginta hominum millia in exercitu Sennacherib Regis Aſſyriorum interfeciſſe? Quid cogitatis, Apoſtoli? totum olim mundum vos deſeruiſſe confeſſi eſtis, dicentes: *ecce nos reliquimus omnia*; & tamen, non obſtante voto, arma tractatis, non niſi ictus & verbera ſpiratis. Arma deponite & ad lachrymas potiùs conuertimini, precibus inſtate, non ictibus; preces namq; inſtar loricarum, gladiorum, & ſcutorum vobis eſſe debent, prout eas S. Scriptura nuncupat.

Chriſtus igitur cum Petri temeritatē caſtigaſſet, & auriculam præciſam loco ſuo reſtituiſſet, milites iterum allocutus eſt, dicens: *Veniſtis ad me tanquam ad Latronem.* Quid agitis viri, itáne me colitis, iſne affectus eſt, quo me proſequimini, itane me habetis? Eſſe vobis latro, ſicarius, aut maleficus quiſpiam videor. Ne porrò mirum hoc tibi videatur, Domine, ſi inſtar latronis comprehēdaris, aut inſtar prædonis habearis: cùm enim huc ad nos è cœlo, ad furto, quod in paradiſo terreſtri commiſſum erat, ſatisfaciendum deſcenderis?; par quoque eſt, vt inſtar latronis comprehendaris, eidem cum Barabba latroni carceri includaris, cum latronibus deniq; crucifigaris, & latronum morte etiam moriaris. Ita namq; implebitur Prophetia: *Quæ non rapui tunc exſoluebam.* Pſal. 68.

Chriſtus inſtar latronis cōpreheditur.

Vix finierat oratione Dominus, quin ecce ſtatim cruenti illi leones, barbari illi Geloni, Antropophagi illi immanes, ſacrilegi illi ſicarij, in Re-

demptorem meũ,irruant, funibus conſtringant, manus ferro compingant,idq; crudeli, quadã immanitate. Quænam tũc verbera, ecquas iniurias, quas blaſphemias tũc ſuſtinuiſti bonè Ieſu? Vide, obſecro,anima mea,ſanctas,diuinas,omnipotentes illas manus,quæ omnia crearunt,dirigunt,cõſeruant,& vniuerſam mundi machinam ſuſtentãt,ab illis iam cõſtringi,quibus eædem vitã, Eſſe, ſenſus,& intelligentia, rationis vſum & omnia denique contulerunt. Videte humilem illum Ioſeph à fratribus iam venditũ,& ab Iſmaelitis abductam; videte miſerum Sedechiam,à Babyloniis conſtrictum & in Chaldaicam captiuitatẽ deductum. Videte verum illum Ioannẽ Baptiſtam, è deſerto à Synagoga in carcerem detrudi, qui tandem vitam in monte Caluariæ amittet.

Geneſ.37.

4.Reg.25.

Marc.6.

Hiſtoriarum monumentis proditum eſt, Darium regem Perſarum aureis catenis, à Macedonibus victum bello,conſtrictum fuiſſe,vt dignitatẽ ſe regiam aliquo adhuc modo obſeruare in eo oſtenderẽt. Sed impij illi ſicarij,& nefarij illi Iudæorũ ſatellites,Regem regum,nullo dignitatis regię,quæ in eo ſumma erat,reſpectu,ferreis catenis & grauibus vinculis conſtringunt. Iterum igitur conſidera ô anima mea,&,ſi vel parum Chriſti tui amore tangeris,qui tanto te priùs ipſe proſecutus eſt,vt nimirũ tui redimẽdi ergò cũprehẽdi voluerit; par eſſe puta & penitus rationi conſentaneũ, ſenſus tuos in captiuitatẽ eius causâ redigere, eosque totos obſequio illius mancipare: oculos nimirũ,vt nihil niſi licitũ intueãtur; aures, ne impudicum quid audiant; linguam, nihil vt loquatur quod Deum vel proximum offendat; manus, nihil vt illicitum & prauum operentur; cor, ne malignum quid machinetur, aut nefarium quid cogi-

Curtius.

tet. Hæc omnia in captiuitatem redigenda ſunt, conſtringendum cor, manus, lingua, oculi & aures, atque omnia in obſequiũ Ieſu Chriſti tradenda, cum ille nimirum tua causâ captiuus abductus & in ſeruum venundatus ſit.

Interea verò dum lictores innocentem illum Agnum vinciunt, Apoſtoli tremebundi diſpergũtur, & huc illucque dilabuntur, *Omnes eo relicto fugerunt*. Neceſſe namque erat, vt prophetia illa cõpleretur, *Percute paſtore, & diſpergentur oues*, Primo namq; impetu, quo lupi illi in paſtorem feruntur, totus grex diſpergitur, oues dilabuntur. Ecce præclaras huius figuras. Vix dilapſus & interfectus erat Abſalon qui duodecim hominum millia ſub ſignis habebat, quin ſtatim totus eiuſdem exercitus diſperſus ſit, & turpiter diſtractus. Holoferne Principe militiæ Nabuchodonoſoris Regis in papilionibus ſuis ante Bethuliam interempto, omnis exercitus confeſtim fugam capeſſit.

Apoſtolorum fuga

Iudi.10.

2.Reg.18.

Iudi.20.

Optime proinde mihi conſuluiſſe viſus eſt Lacedemoniorum rex geſilaus in prælio Mantineẽſi vt totam belli vim & armorum impetum in Epaminondam Thebanum hoſtium ducem conuerterent; quem ſi proſternerent, cæteros facilè aut interficerent, aut ſaltem diſtraherent. Idipſum mihi vſu venire hic videtur in horto. Vix enim in magnum illum Chriſtianorum ductorem, militum impetus conuerſus eſt; quin ſtatim totus eius exercitus, qui non niſi duodecim conſtabat viris, & quidem imbellibus, diſtractus fuerit diſperſus & in fugam actus.

Plutar. in Lacon. & Apophth.

Quare autẽ fugitis ô Apoſtoli, fugitiui, inertes, & deſides? ô imbelles & vmbratici milites, itane Ducem veſtrum, deſeritis? vbinã ille modo eſt amor, fides, illa illa ſuperbia & inſolẽtia promiſſa;

Turpis Apoſtolorũ fuga exaggeratur.

SECVNDA PASSIONIS PARS.

CVm ſummum ſilentium tenerent omnia, & nox in ſuo curſu medium iter per ageret, nefandi illi lictores, tam optata gaudentes præda, triumphantes & exultantes vrbem ingrediũtur, magno impetu, clamore, ac ſtrepitu, adeò vt tota quamprimùm ciuitas clamore excita ad ſpectaculum accurreret: accenduntur vndique faces & luminaria, feneſtræ complentur ſpectatoribus, & plateæ populo, vndique clamatur, Ieſum Nazarenum vinctum deduci. O quantum Scribarum & Phariſæorum tum gaudium fuit? quanta inter Principes Sacerdotum & legum Doctores exultatio? cùm hoſtem ſuum coniuratum, Samaritanum illum, Dæmoniacum illum, ferro & catenis grauatum per plateas comprehenſum deduci viderent. Statim itaque ad Annam, Caiphæ, ſummi tunc Synagogæ Principis & capitis, ſocerum deducunt; qui vt Chriſtum conſpexit, de diſcipulis deque doctrina eius interrogare cœpit.

Annas ſocer Caiphæ Chriſtum interrogat.

Adſis, inquit, tune ille ſeditioſus, ambitioſus, turbatores, qui tanto iam tempore in Iudæa noſtra turbas concitaſti? Tune ille Pſeudo propheta, qui legem noſtram ſubuertere moliris, & religionis fundamenta concutere? Tune ille hæreticus, ille Samaritanus, qui, neſcio, quæ edit miracula, & in nomine Beelzebub dæmonia fugat? qui ſunt diſcipuli tui? quænam tua doctrina.

Dominus de diſcipulis interrogatus non reſpondet

Ad primam illam Annæ interrogationem innocẽs Ieſus, de diſcipulis ſcilicet, penitus obmutuit, eò quod nihil habebat, in quo eos magnoperè audare poſſet. Cur eos Domine non taxas? cur

de iis non conquereris? cur eorum timorem & ignauiã non arguis? cur eos nõ reddis infames aut imbelles fugitiuos, apoſtatas nominas? Omnia hæc ſilentio inuoluit, vt nos edoceret, nõ eſſe proximi famæ detrahendum, eiusq; honori ne minimum quidem derogandum. Ad alterum verò interrogationis caput, de doctrina nimirum, ſtatim reſpõdit: Semper publicè docui, doctrina mea in propatulo fuit, in facie totius mundi locutus ſum, in medio ſynagogæ veſtræ ſemper ſteti, interroga eos qui audierunt.

Dominus reddit rationem doctrinæ ſuę.

Cum quo diſceptas Anna? cum quo argumentaris? Ipſe, ipſe Doctor natus eſt, & Doctor fuit à primo conceptionis momento; ille, ille eſt, qui duodecimo ætatis anno, in medio Rabbinorum conſidens, omnes in ſui admirationem concitauit: ille, ille eſt qui toties Scribas & Phariſæos tuos confutauit, ſtupiditatemq; eorũ coarguit. Mille teſtimoniis doctrina eius comprobata eſt, & infinitis argumentis apud vos declarata. Laxarus, Centurio, Archiſynagos, atque adeò omnes Iudæi teſtabuntur legem eius ſanctam, veram, cœleſtem denique eſſe: Zachęus, cæcus natus, decẽ leproſi, Gamaliel, Nathanael, Ioſeph ab Arimathia, tibi ſatis ſufficienterq; iudicabunt. Ipſe quin etiã fœminæ, luculentũ de eadem doctrina teſtimoniũ dabũt, Chananæa ſcilicet, Samaritana, Magdalena, aliæque innumeræ. Etiamnũ de doctrina eius dubitas Anna, quam tot ac tantis miraculis confirmauit? noſti enim tres eum mortuos ad vitam reſuſcitaſſe, & nouiſſimum illum quem optime noſti Laxarum, & ſummo quidem totius populi ſtupore. Deinde ſcire te arbitror, vt leproſos mundauerit, claudis greſſum, paralyticis membrorum vſum reddiderit.

Chriſti doctrina miraculis illuſtrata.

Cum

Cum magnus ille legis professor in hunc modum de Christi doctrina interrogaret, ecce tibi nefarium & impium seruum, nequissimum furciferum, sacrilego & scelerato ausu, colaphum sacris Christi genis impingentem, & his eum verbis reprehendentem; *Sic respondes Pontifici?* Hæc ne est illa reuerentia, ait ille sicarius, qua sacrũ Deo Põtificem eolis. Sed ô infelix lictor, ô furia infernalis, ô scelus nefandum, ô inanus sacrilegæ, ô audacia plusquam diabolica, Deũne tuum audes percutere, alapã creatori impingere? An non emoreris, ô anima mea, cum Creatori tuo alapam infligi audis? *Exhorrescat cælũ & cõtremiscat terra de Christi patientia & serui impudentia*, exclamat Chrysostom. Huius rei vaticinia, vel potius figuræ fuêre plurimæ. Propheta enim Michæas Regi Achab veritatem dicens, ab impio quodam Propheta, Sedechia nomine, alapa percussus est, quasi contumelioſus in Regem exstitisset.

Christo minister alapã infregit.

3. Reg. 22. Figura.

O facinus inauditum, ô impietatem intolerabilem! Creatura Creatorem percutit, Dominum seruus, Deum homo. Audebitne humilis terræ vermiculus impias in eum manus extendere, cuius nutu cœlum & terra contremiscunt. O sacrilegæ manus, tantane vestra fuit audacia, vt sacrũ illum vultum, *in quem desiderant Angeli*, Archangeli, Seraphim & Cherubim *prospicere*, nequiter ausę fueritis percutere? diuinę illi faciei colaphos impingere, quam cœli ciues honorant, & proni adorant? Quid agitis in cœlo Angeli, quid hæretis super cœlestes illos orbes, quin iniuriam Regi vestro illatam vindicatis, quin crimen illud læsæ maiestatis vltiscimini? vos olim Sodomam & Gomorrham sulphureo imbre & flammis perdidistis, vos Aegyptiorum primogeni-

tos occidiſtis, vos in caſtris Aſſyriorũ innumerabilem hominum multitudinem interfeciſtis, vos Adam primũ illũ rebellem paradiſo exigiſtis; vos deniq; ſemper diuinæ iuſtitiæ vindices exſtitiſtis, & cur modò ad hunc ſacrilegum ſcurram puniendum non accingimini? Nullũ enim vnquam huiuſmodi facinus patratum eſt. Tu verò clementiſſime ac benigniſſimè Ieſu multò tolerãtior quàm Iob, omnia æquo animo ſuſtines? O conſtantiam admirabilem? Quin ignem cœlo aduocas, qui ne-
3. Reg. 18. bulonem hunc & parricidam conſumat, vti olim fecit Elias. Quare ſiluis leones, vrſos, aliasq; feras non emittis qui eum deuorent ac dilanient, vti o-
4. Reg. 2. lim Eliſæum feciſſe compertum eſt? Quin terra tuo iuſſu dehiſcit, & nefandum illud monſtrum
Num. 16. hominis deglutit, vt olim Chore, Dathan, & Abiron cum tabernaculis ſuis deglutiuit? Hinc diſcant nobiles ignominiam aliquando perpeti mendaciumq; improperatum patienter ferre, & iniurias æquo animo tolerare.

Chriſtus ad Caiphã ducitur.

Cum Annas Chriſtum ita habuiſſet, ad generum ſuum Caipham dimiſit, apud quem Phariſæi, Scribæ, ſeniores populi, & ſacerdotes conuenerant, conſulturi quid de Ieſu vincto decernerent, & vt falſis teſtimoniis miſerum hunc Galilæum circũuenirent. Multi multa dicebant, ſed non erant cõuenientia teſtimonia eorum, nullique nixa fundamento; *Nouiſſimè autem venerũt duo falſi teſtes, & dixerunt. Audiuimus eum dicentem, deſtruam hoc templum, & poſt triduum re ædificabo illud.*

Magnates Deo bellũ intentant, & humiles ac par-

O verè falſa teſtimonia, ô res inauditas! Videte vt peſtilens concilium, vt Magnates, Principes, ſeniores, ſacerdotes aduerſus Dominum conſpirãtes, vnanimi conſenſu ei bellum indicant, eiq; ſe opponant. Parui tantum & humiles Deũ ſequun-

tur,

Digitized by Google

tur,& magnates eundē perſequuntur: parui cœ- ui Deum
lum lucrifaciunt, magni verò ad infernales abyſ- ſequuntur.
ſos deuoluuntur,&principes falſum aduerſus ve-
ritatem, aduerſus Deū teſtimoniū quærunt. Olim
Principes Iſrael mandato impiæ Iezabelis innocē- Figura.
tem Naboth falſis teſtimoniis circumuentū mor- 3. Reg. 21.
te dignum iudicarunt; ita hic, Principes Iſrael, ad
preces & poſtulationem adultere Synagogæ, falſis
teſtimoniis mortis decretum in innoxiū Naboth, Dan. 3.
Chriſtum Ieſum, ferre videmus. atq; vt duo falſi
teſtes falſo teſtimonio pudicam illā Suſannā cir-
cumuenire conati ſunt,& capitis condemnare: ita
hoc loco duo alij falſarij non amplius Suſannam,
ſed ſacram Chriſti humanitatem falſitate ſua &
mendaciis perdere & periculo exponere geſtiunt.
Video etiam in Apoſtolorum Actis Stephanum à
falſis teſtibus proditum, martyrio vitam finien- Act. 8.
tem; hic vero non Martyr aliquis, ſed Chriſtus Ie-
ſus, omnium Martyrum Princeps, à falſis teſtibus
accuſatus, vitam amittit. Vnde benè vates regius
dixiſſe & predixiſſe viſus eſt: *Inſurrexerunt in me teſtes iniqui & mentita eſt iniquitas ſibi.*

O benigniſſime Ieſu, quod deinde adhuc falſi Falſi teſtes
teſtes in te inſurrexerunt! ſemel te quidem Iudæi, aduerſus
licet iniuſtè condemnarunt, ſed millies te deinde Ieſum.
hęretici falſis teſtimoniis circūuenire conati ſunt.
Dixit namque peſtilēs ille Arius, te non Deum, ſed
merum eſſe hominem, impius Neſtorius aſſeruit
duas in te perſonas fuiſſe: Eutyches vnam tantum
naturam credidit: aſſeruit Manes numquam te ve-
rum corpus induiſſe. O falſitates, ô impietates, ô
teſtimonia ſceleratiſſima, ac penitus inter ſe di-
ſcrepantia!

Nouiſſime verò ab annis ſcilicet quinquaginta
aut ſexaginta, venerunt duo falſi teſtes Caluinus

& Lutherus, Gallus ille,& hic Germanus,nequiſſimi ac peſtilentiſſimi,qui ambo teterrima quædã conuitia & blaſphemias horrendas in te euomuerũt. *Nouiſſimè*:iam nuper,ſexaginta forſitan anni ſunt:deponit ille,audiuiſſe ſe à quopiã,te nonniſi figuratiuè in Sacramento Euchariſtiæ contineri: hic verò adeſſe te quidem ſubſtantialiter,ſed ſubſtantiam tamen panis non abeſſe: Caluines ait,te nonniſi figuratè adeſſe,Lutherus verò dicit etiam impanate ; itaque venerabile hoc Sacramentum condemnant ſuperſtitionis,impietatis,magiæ, & idololatriæ.

Falſi teſtes Romæ de ſaxo Tarpeio præcipites agebantur.

Quænam verò ſupplicia meremini,ô falſi teſtes,aut quibus digni eſtis tormentis ? Olim ſanè, teſte A.Gellio lib.10.cap.1.& vti è fragmentis legũ XII. tabularum videre datur falſi teſtes ſaxo Tarpeio præcipitabantur:ſed ſi eadem pæna hodie in vſu eſſet,tot falſa teſtimonia in innocentes homines non cuderentur.

Cur dominus ad falſa teſtimonia non reſponderit.

Sed ad inſtitutum reuertamur.Caiphas auditis hiſce teſtimonijs vel potius calumnijs,ad Dominũ conuerſus interrogat : *Non reſpondes quidquam*? quid ais ad has teſtium depoſitiones ? Non reſpondet hic Dominus : ſciebat enim ſe , licet appoſitiſſimè reſponderet,ſemper tamen aliorum calumniis exponendum , & defenſioni apud iniquos illos iudices locum non eſſe. Non reſpondet,quia venerat delicta Adami reparaturus , qui à Domino de delicto cõuictus excuſare ſe cœpit; hic verò innocens cùm eſſet , ſilentio ſe tuetur: non reſpondet,quoniam teſtes & teſtimonia reſponſum non merebantur:non reſpondet , vt nos ipſos conſulemur,cùm falſis teſtimoniis premimur,patientiamq; adhibeamus, licet innocentiã ipſi noſtram probè nouerimus. Prophetias huiuſce rei

cerei plurimas ipſa Scriptura ſuppeditat, vel illã Pſal. *factus ſum ſicut homo non audiens, & non habens in ore ſuo redargutiones.* & etiam figuras: Ioſeph nãque iniquè à Putipharo accuſatus, numquam vel verbum reſpondit: Chriſtus quoque à Caiphę miniſtris inſtimulatus nihil reſpondet. Pſal. 37. Gen. 39.

Sũmus igitur Pontifex tantũ tamq; pertinax in Saluatore ſilentium demiratus, adeò vt nec ſe excuſaret, nec alios accuſaret adiurauit eum ex parte Dei, vt diceret, num Filius Patris æterni foret, & num aliquatenus de diuinitate participaret. Dicito audacter, nosque omnes ſuſpenſos omni dubitatione exſolue, ſi tu es Chriſtus filius Dei viui. Adiuro te in nomine Dei omnipotentis, vt nobis hũc ſcrupulum eximas. Vide hoc in tribunali cauſam tuã diſceptari, ô Ari, ſcilicet, Num Chriſtus ſit filius Dei Patris viuentis, num ὁμόουσιος ſit Patriq; conſubſtantialis.

Videte hic, ô docti, maximam & grauiſſimam omnium quæ vnquam propoſitæ fuêre quæſtionum. Proponens, ipſa eſt ſynagoga, qua doctior nulla in mundo extabat congregatio: reſpondens ipſum eſt Verbũ Patris, Sapientia æterna diſputationis materia ipſa eſt diuinitas, num ſcilicet Chriſtus Dei filius ſit nec ne: auditores, Angeli ſunt, ſimul & homines. Maxima quæ vnquã in mundo extitit quæſtio.

O Redemptor mundi, in qua modò animi anguſtia verſaris, quid ad hocce cor nutum dilẽma reſpondebis? quomodo te expedies? quomodo quæſtionem diſſolues? nam difficilis ad ſoluendũ eſt. Nã ſi hic taceas, fidem noſtram in dubium vocabis, accuſaberis etiam velut legum & ſuperiorum contemptor, quos licet improbos honorari præcepiſti. Quod verò multo deterius eſt, credent illi ſacrilegi, te ſanctũ & venerandũ Dei nomen

men negligere,in quo & per quod adiuratis vt reſpondeas.Illinc verò,ſi veritatem dicas,ſi reſponderis;morte te dignum , ac mortis reum iudicabunt,vitæque periculum incurres.

Dominus dicendo ſe Dei filium oſtendit,ſe plus ſalutē noſtram quā vitam ſuam diligere.

O ignes,ô fornaces!Aetneas!ô ingens amoris incendium!ſalutem noſtram vitæ anteponit ſuæ, & animosè indubitanterque reſpondet,*Tu dixiſti,ego ſum.*Ne dubites Caipha,noli amplius interrogare; ego ſum ille diuinitatis Delphinus, verus Dei filius,lumen de lumine , Deus verus de Deo vero. Et quamuis ad has me ærumnas redactum videas , licet me vilem,abiectum,& incarne hac fragili cernas;veniet aliquando tempus , cùm me regiis indutum inſignibus,gloria reſplendentem,&in ſede maieſtatis conſidentem videbis.

Iraſcitur Caiphas cū audit Chriſtum filium Dei eſſe.

Caiphas audito, Chriſtum Dei eſſe filium; ira æſtuat,feruet,ardet,fuerit,frēdet,ſciſſiſque veſtibus,& loco ſuo exiliens,voce magna exclamauit, *Blaſphemauit , quid adhuc egemus teſtibus* ? quaſi diceret, Licet aliundè oſtendere non poſſemus eū mortis reum eſſe , blaſphemia hæc in Deum prolata ſatis eſt. Quid vobis videtur ô viri, quid adhæc dicitis?Omnes porrò audita Pontificis ſentētia vnanimi eum decreto morte dignum pronuntiarunt,ac cruci affligendū.*Blaſphemauit.* Huc aures aduertite,ô Iudices Chriſtiani; Iudæi ob vnicam blaſphemiam , reuera tamē non blaſphemiam,Chriſto mortem intentant , ac morte dignum eum exiſtimant ; & vos cum innumeras quotidie & horrendas proferri auditis; non caſtigatis , ſed indemnitatem conceditis.

Blaſphemorum ſupplicia.

Leuit.24. In audient. cap.6.

In Leuitico iubentur blaſphemi lapidari: Iuſtinianus verò Imperator morte eos affici vult,*Vt nō blaſphemetur in Deū præcipimus,ait Iuſtinianus,tales vltimis ſubdere ſupplicijs.*Paulus eos tradit Satanæ.

Tradidi,

Digitized by Google

Tradidi, inquit, *Satanæ vt discant non blasphemare.* Nabuchodonosor quoq; barbarus ille Rex decretũ mortis in blasphemos tulit. O Principẽ verè principẽ Cessent igitur, cessent linguæ illæ infernales, ora illa diabolica, Sanctum Dei nomen horrendis blasphemiis profanare, quod à solis ortu vsque ad occasum, laudabile est: quod sanctum & admirabile est, & ab hominibus iuxtà atque Angelis coli & honorari par est.

Cũ Principes illi nefarij tã iniquè Christũ morte dignũ iudicassẽt, milites qui eũ vinctũ tenebãt, mille in eũ cõuitia exonerare, sputis venerandã illius faciẽ opplere, alapas sacris eius genis impingere, oculos velare cœperũt, dicẽtes, *Prophetiza nobis, quis te percussit*; Age Galilæe, ostẽde modò te Prophetã, & Videntẽ esse, prophetiza, quis hãc tibi alapã impingat. O crudelitatem inauditã! ô impietatẽ horrẽdã! ô immanitatẽ nullis vnquã visam sæculis! Velare oculos perspicacissimę illi Lynci, verbũ Dei Patris colaphizare, æternã Dei Sapientiam irridere, sacræ illi faciei potentia & fœtentia sputa ingerere? *Quis talia fando Temperet à lachrymis?* Videte hic iterum peragi tristem illam Tragœdiam, quã impij olim Philistæi in Sampsone egerũt: quẽ post vincula, funes, excæcationem irriserunt, & sommatibus prosciderunt. O anima, si vel aliquo modo Redemptorem amas, an non ad tristes hasce tragœdias obstupescès & deficies? An non enim res est, vt ea visa præ compassione emoriaris? videre scilicet Deum tuum, Creatorem tuum, Beatitudinem tuam, & omnia, inter tortorum manus versari, tot mala perpeti, tam horrendas blasphemias excipere, verberibus & plagis contundi.

Milites faciem Christi conspuunt oculos velant eũque percutiunt.

Et sanè, peccator, an non animo concides, aut

nõ tibi ſanguis congelaſcet,an non ad peccandum iners & torpidus efficieris, cum ob peccata tua tam graues Redemptorẽ iniurias perpeti videas? Neq; enim adeò ferreus,& durus eris, quin, dum oculos eius lachrymis ſuffuſos, frontem ſanguine cruentatam,genas acceptis colaphis tumeſcẽtes, faciem illam ſputis illitam videris; Redemptoris tũ miſerijs tormentisq; ad commiſerationem exciteris. O barbari, crudeles & immites! ô leones Erimanthia progeniti ſolitudine,an non veremini,ſplendentem illum vultum,& figuram ſubſtãtiæ Patris tam indignis & horrendis tractare modis,tamq; contumeliosè conſpuere, percutere ac peſſundare?ô maledicti ſatellites,an nõ erãt Hieroſolymis foricæ aut loca quædam abiectiora, in qua ſordes veſtras,putentia illa ſcreamẽta egeretis, niſi ſacra illa & auguſta facies,quam Angeli in cœlis adorant,quæ inſtar ſolis in monte. Thabor olim reſplenduit? An non mentis, impias veſtras & execrandas manus in vniuerſorum Dominum extendere?

Inuectio in militum feritatem.

Triſtis & amara nox hac Chriſto fuit.

Quis hic,Domine,tormenta,dolores, ærũnas, afflictiones denique tuas recenſeat, quis cladem illius noctis,quis ſupplicia tota illa nocte tibi irrogata dignè exprimat? Ipſæ namq; execrationes, maledicta blaſphemiæ & tormenta triſtes quædã Matutinæ ſunt, quæ nocte hac in Caiphæ domo lugubri voce decantantur. Pro dolor! Totus in tormentis es Domine, nam hinc te excruciant, & torquent Iudæi; illinc verò diſcipuli. Vides namque,vt Iudas te diuendat,ceteri fugientes te deſerant, Petrus diſſimulet,ſeſe calefaciens,cum militibus loquatur, teque vix agnoſcat, & iamiam te negaturus ſit.

Petrus Dominum ne-

Petrus igitur dum inter militum cohortes ad

prunas

prunas staret(ò infelix & triste consortium!) ancilla quædam ostiaria eum aggreditur dicens: *Nõne tu ex discipulis eius es* Samaritani ad primũ autem illum inopinatum impetum adeo concutitur & percellitur, vt coram militibus Dominum negare sit veritus. Interueniunt hisce sermonibus & alij dicentes, *Verè tu ex illis es: nam loquela tua manifestũ te facit.* Quasi dicerẽt, Nõ posses negare bone vir, quin ad hunc hominem spectes; videmus enim te Galilęum esse; ipsa enim loquela tua id euidenter declarat. Hac oppugnatione nutare iam Petrus cœpit, ac contestari, & anathematizare, quia non nouisset hominem istum, vel vnde esset. Quid? Fuisti olim ita animosus ita de te præsumpsisti, Petre, & Rhodomontem aut Sampsonem aliquem te iactabas, & nũc, indignum ad vnius ancillulæ vocem percelleris & consternaris. Quid adeòne improbus & perfidus est Christus, vt eius te disciplinæ pudeat aut pœniteat, vt eum magistrum habuisse & agnoscere tibi pudori sit. Inunc Petre, & disce de propriis nunquam nimium præsumere viribus; disce, quid sit propriam fragilitatem non agnoscere: nam te, qui Rolandum quendam furiosum te ostentaueras, robustum quendam & inexpugnabilem gigantem, ancilla ostiaria expugnat & prosternit.

Sane, si ante prȩsides, in tormẽtis, coram Synagoga tam indignum facinus commisisses, excusarem fortassis, tibiqúe ignoscerem: sed ad primam ancillulæ vocem, te blasphemare, contestari, iurare, anathematizare, indignum est Apostolo, indignum Petro, & tanta cum ignominia coniunctum, vt eam in perpetuum eluere non possis.

Tanta tua perfectio erat Adame in statu innocen- *Gen. 3.*

nocentiæ, & ad ſollicitationem Euæ concidiſti.

Iudic.15. Quàm fortis eras Sampſon,& ecce Dalila alienigena te faſcinat & vincit? Generoſus dicebaris

2.Reg.11. Dauid,adeò vt leones proſterneres, Goliadas expugnares,& vnica te Berſabęa emaſculat,& eneruat.Sapientiſſimus omnium mortalium habebaris,Salomõ,ita vt omnes quotquot viuebant ſapientia anteires, & interea fœminæ te dementant,

3.Reg.11. vincunt,& ad idololatriam compellunt. Fugiant Eccleſiaſtici improbum hoc genus, ineſcantem hunc ſexum, diſcant aulas Principum deſerere; cùm ipſe Apoſtolorum Princeps, vnius ancillulæ alloquio,& aulam Caiphæ Pontificis ſecutus,Dominum negare, blaſphemare,& impietatem colere didicerit. Videamus autem propiùs, & inſpiciamus,quidnam hæc ancilla,hi ſerui,qui tam eximium & magnum virum ad peccatum incitent, deſignent?ipſam nimirum concupiſcentiam, carnem inquam, & paſſiones noſtras, quæ rationem inuadentes,eam ad peccandum impellunt.

Per ancillam hanc concupiſcentia deſignatur.

Audiuiſtis iam, Auditores, peccata, puſillanimitatẽ,& negationem illam infamem Petri, iam obſecro pœnitentiam eius attẽdite. Vix deſiderat blaſphemare, quin ſtatim gallus cãtauit,ac tertiò iteratò,cantu Petro in mentem reuocauit, quod olim Dominus vaticinans illi euenturum prædixerat;Petrus verò vbi gallum audiuit,lachrymari, gemere ac ſuſpirare cœpit, ac ſegnitiem animique inertiam lachrymis caſtigare,ita vt ex eo tẽpore ſemper quotieſcunque galli vocem audiret, lachrymæ eius ex oculis proſiluerint. Sed quid deſignas nobis galle? forſitan conſcientiam, quæ ſemper poſt admiſſum facinus occinit, inclamat & excitat quodammodo dormientes, quæ intus vermis inſtar nos corrodit; Benè quidem. Sed multò

Myſticè galli cantus exponitur.

Digitized by Google

multò mihi conuenientiùs dicturus videor, si per te, gratiam præuenientem dixero significari, quæ nos somnolentos & stertentes excitat, & oculos aperit somnò grauatos. Forsitan & verbum Dei: quod vbi auribus insonuit, nostrum est, peccatorum nos strato proripere, amare flere, & austera pœnitentia eadem expiare.

Verum vti hinc Petrus resipiscit, ad Dominum conuertitur, peccatumque lachrymis eluit, ita illinc nefarius ille & bipedum nequissimus Iudas, delicti sui grauitate agnitâ, in desperationis barathrũ incidit. Ecce huiusce rei in sacris litteris figuram. Duo hirci eodem tempore, Domino sistebãtur, quorum vnus Deo immolabatur, alter vero ómnium peccatis onustus in desertum pellebatur. Ita & hic duo hirci, duo inquam peccatores Domino offeruntur; quorum vnus, nempè Petrus, per salutarem pœnitentiam & lachrymas ei immolatur, alter verò desperans, peccatis grauatus ad inferos detruditur, infœlix scilicet Iudas. Duo quoquè in Genesi eodem tempore captiui Pharaónis carcere egrediuntur, at diuersa penitus sorte, hic nempè ad regiòs propemodum honores sublimatur, ille autem supplicio extremo vitam finit. Hic quoque duo rei, Petrus & Iudas, blasphemus vnus, & traditor alter, ambo grauissimi delicti accusati, eodem tempore carceribus diuinæ iustitiæ exeunt, sed diuerso profecto intuitu; ille namque ad gloriam, hic ad gehennam: ille ad salutem, hic ad damnationem appellatur.

Desperatio Iudæ.

Figuræ. Leuit. 16.

Gen. 48.

Duo gemini eodem tempore matris vtero prodibant, Iacob, nimirum, læuis & facie pulcherrima, Esau verò deformis, hispidus, pilosus; alter à Deo dilectus, alter reiectus. Hic quoq; duos peccatores eodem tempore è sinu diuinæ præscietiæ egre-

Gen. 25.

egredientes videmus, vnum quidem pulchrum, ſcilicet Petrum, alterum verò deformem nimis, Iudam nimirum; vnum quidem ad ſalutem prędeſtinatum, alterum verò reprobatum. Et vt eodem camino egrediuntur pruuæ ardentes & carbones nigricantes: ita quoque eadem diuinorum iudiciorum fornace hodie egreditur Petrus igne charitatis exæſtuans, & diuini ardore amoris ſuccenſus & flagrans; Iudas verò criminum fuligine nigricans, qui deinde infami laqueo vitam concludit deſperans, æternæque ſeſe damnationi addicens. Fuit ille tragicus Iudæ huius exitus, nec felicior aliorum eſt Iudęorum, Iudarum inquam, qui Eccleſiam Dei prodiderunt: Arrius namque, Manes, Lutherus, Caluinus, aliique hæreſiarchæ deſperabũdi vitam finiuerũt, æterniſque ſuppliciis obnoxij, in æternum flammis infernalibus torquentur.

Infelix exitus Iudarum quales in Eccleſia reperiũtur hæreſiarcharum. ſcilicet.

Sed vbinam es, Virgo glorioſa, interea dum funeſta hæc tragœdia peragitur, quid agis tota hac nocte? an ignoras filium eſſe comprehenſum, & militum poteſtati expoſitũ? anne eum deſeruiſti, vti eum deſeruêre diſcipuli? anne eum negatura es filium, vti eum Petrus ſuum negauerat eſſe magiſtrum? Cogitate, quæſo, matres, quæ filios habetis, ac vobiſcum perpendite, quantus tum amantiſſimæ huius matris fuerit dolor: contemplemini quantis tum circumuallata fuerit anguſtiis, quot tum illa lachrymas profuderit. Reperietis eam haud dubiè modò cũ Patre æterno tacitè expoſtulantem, modò Angelos inuocantem, modò Iudęos increpantem, modò hominum peccata incuſantem, iam Apoſtolorum fugam caſtigantem, iam filium vbertim lachrymando alloquentem. Heu, fili mi, Ieſu, dulciſſime fili mi, delitiæ meæ, voluptas, felicitas & ſpes mea. iamne

Apoſtrophe ad virginem Deiparam.

me

Digitized by Google

me derelinquis? iamne abis, iamne tibi moriendum est? Nequaquam, sed moriar ipsa prius: te enim mortuo superstes esse vix possem. Sed tempera à lachrymis gloriosa mater, cessent clamores ac veni mecum, filium tibi tuum commonstrabo, iam enim carceribus eximetur ac foras prodibit.

Christus summo mane ad Pilatum ducitur.

Cum iam dies illuxisset, & tristis illa nox finem accepisset, Principesque Sacerdotum iterum conueniissent, conciliumque coëgissent, vt Christum morte condemnarent, & iam iterum eum interrogassent, Num filius esset Dei viuentis, vinctum ad Pilatum, tunc temporis Iudææ Præsidem, mittunt, vt coram eo causam eius actitarent, eumque Præsidis sententiâ, iuxta falsorum illorum testium depositionem morte afficerent. Quos vt Pilatus vidit, statim interrogauit. *Quam accusationem affertis erga hunc hominem?* in quo eum accusatis? videam tabulas, videam decreta Senatus aduersus eum lata? quid criminis ei imponitis. Cur non potius petis Pilate, cur tam indignis eũ tractarint modis, cur eum iniussu tuo præter ordinem, non præuia sententia percusserint, aut ei colaphos impegerint? si iudex es Pilate, qualem te oportet esse, hanc causam perpende & penitus inspice, examina rei caput. Hic namque, quem tibi adduxerunt, innocens est, omnia quæcunque afferunt, falsa & commentitia sunt; sola enim moti inuidia hunc aduersarij tradiderunt, noli obsecro nefario eorum affectui indulgere, aut praux voluntati obsecundare; sed compatere reo, causæ eius patrocinare, quod ius & fas fuerit iudica. Quare age, maturè tecum rem perpende, inspice & perspice omnia diligenter, nihilque non prudenter agito.

Plutarchus apoph.

Refert Periclem, Athenarum Principem, Plutarchus, quotiescumque vestē ex muneris sui prescripto indueret, seseq; ad diiudicanda populi negotia conferret, dicere solitum: *Attende tibi Pericles, liberi sunt quos regis, Graci sunt, ,ciues Atheniensis sunt*: liberi scilicet, qui nō mācipiorū more regendi sunt; Græci quoquc, seditiosi, turbulenti, ad regendum difficiles. Athenienses etiam, omnium mortalium ingratissimi, quibus nihil ad gustum est, & morosi: quapropter rerum tuarum satage, atque in omnem partem circumspice, ne pericnlum capiti tuo arcessas. Iisdem te hodie verbis vti velim, Pilate, dicendo, *Attende tibi ô Pilate, innocens est quem ipse iudicas, Messias est, Filius Dei est.*

Egregium factum Alexandri Magni.

Quin etiam cogita egregium illud Alexandri Magni facinus: ille enim, cum ad eum mater Olympias supplex venisset, vt morte quempiam quem illa mortali odio prosequebatur, quique illam offenderat, condemnaret, enixeque ab eo postularet, vt, si materno eam amore & affectu prosequeretur, ei vitam eriperet; videns matrem stulto quodam impetu, & feminea quadam inuidia trāsuersum actā, postulationi eius noluit acquiescere, dicens: *Pete aliud mater, nā vita hominis nulla mercede potest compensari.* His ipsis hodie verbis vtere Pilate, aut cogites saltem, non esse hic aliud nisi affectum quemdam priuatum, ac nō nisi mera inuidia sacrilegam hanc Synagogam ad innocentis huius mortē maturandā vrgeri: quare age, innocentiam rei populi huius inuidiæ antepone.

In quibus Iudæi Christum accusent.

Pilatus cum causam huius comprehensionis quæsiuisset, responderunt confestim: *Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eū.* Mille cæteroquin criminum reuseſt, tota aduersus eum Iudæa conspirat, ac de plurimis criminibus conni-

ctus

ctus est: non viuit enim hodierna die in toto orbe quisquam eo nequior, sceleratior: mille aduersus eum testimonia allata sunt, multas accusationes audiuimus, ac depositiones multorum. Principio igitur, calumniari eum incipientes, dixêre, *Hunc inuenimus seducentem gentem nostram*, ac turbas in vniuersa Iudæa concitantem, quin & prohibentē tributa dari Cæsari, Messiam sese vocauit, filium Dei se dixit, atque adeò vniuersæ Iudææ regem. An non hæc ingentia & enormia crimina sunt? an non illa tibi graui castiganda supplicio, & mortem turpissimam videntur commerita?

O ingratissimi mortalium! ô perfidi impostores! in quo hunc deliquisse fatemini? quid fecit, in quo culpandus sit? anne eum malefactorem vocatis, quòd ægris vestris sanitatem contulerit, cæcis visum, mortuis vitam dederit? Petatur ab iis potiùs quos à dæmonibus liberauit, à lepra mundauit; interrogentur surdi & muti, quos audire & loqui per totam Iudæam fecit, num Christus malefactor extiterit; omnes proculdubiò de eius benignitate testabuntur, dicentes, *Nisi esset à Deo hic homo, non posset facere quidquam.* Ioan. 9.

O falsitates apertissimas! ô calumnias, ô accusationes falsissimas! Trium illum criminum accusant, & ad reipubl. quidem statum pertinentium; imprimis quòd seditiosus sit, ac populi seductor; quòd regum dignitati aduersetur, prohibendo nimirum tributa dari Cæsari, & quòd regnum affectet. Sed falsissima sunt hæc omnia, viperarum genimina. Nihil enim Christus adeò, aut verbis docuit, aut re ipsa ostendit, quàm pacē: nusquā etiā in toto Euangelij decursu reperietur, eū prohibuisse dari tributa principibus, sed apertè potius docuisse, *Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo*, aspiraret

Trium criminū nomine accusatur Christus; primò quòd seditiosus sit, deinde quòd seduceret populum, vltimò quòd ad regnum

Deo, falsum quoque est, enm ad regnum aspirasse cùm breui coram vobis omnibus dicturus sit, *Regnum non est de hoc mundo.*

Ipse Pilatus Christum interrogat. Dan. 9.

Hæ sunt, Auditores, calumniæ, quibus Satrapæ Babylonij innocentem Danielem proscindebant, cùm eius sortem æmularentur. Pilato verò non satis erat, hæc à Iudæis audiuisse, sed ipsemet Christũm interrogat, dicens, *Quid feciſti?* quasi diceret, Omnes multa & grauia tibi obijciunt, plurima in te testimonia producunt, sed dicito mihi bone vir, sincerè, quid feceris? Pilate interroga patres tuos & dicent tibi, ipsa tibi dicet antiquitas, atque adeò vniuersus orbis confitebitur, hunc ipsum esse, qui Ioseph in Aegyptũ præmisit, ibiq́ue summis eũ honoribus affecit, vt Hębreos tẽpore famis pasceret: dicent hunc ipũ esse, qui populũ hunc Iudaicũ captiuitate Pharaonica eripuit, & quo eũ integrũ & sospitẽ conseruaret, tyrannum Aegyptium & omnem exercitum eius in maris Rubri medio submersit. Dicent hunc ipsum osse ô Iudæi, qui patres & maiores vestros, quadraginta annorum spatio in deserto, miraculoso quodã alimento sustinuit; eũ ipsum esse, qui eos in terrã promissionis deduxit, mille benedictionibus illos cumulauit, qui deniq; illos inter omnes mundi nationes peculiari quodã modo assumpsit, sibiq; delegit. Illum denique esse, qui pro ipsis humanã naturã induens, de eorũ stirpe posteritateq; progenitus est, ac plurima inter eos miracula patrauit. Videte quid fecerit, surdos fecit audire & mutos loqui, dæmones è corporibus fugauit, claudis gressum, cœcis visum restituit: quod præcursor eius Ioannes Baptista quoque de eo testatus est, *Cœci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur.* Vix hæc media pars est eo-

Gen. 14.

Exod. 16.

rum

rum quæ fecit; indica igitur tecum, num huiusmodi rerum patrator morte dignus sit.

Petit Pilatus num Iesus sit. Rex Iudæorum.

Præses cùm innocentiam eius peruicaci hoc silentio satis superque testatam haberet, ad grauissimum accusationis caput descēdit, quasi regnum occupare voluisset, dicens, *Rex Iudæorum es tu?* anne ad diadema aspiras? anne tu de prosapia regum Iuda? totus namque mundus eò quodammodo inclinare videtur, multisque argumentis idipsum iam à primo natiuitatis tempore declaratum scimus? dicuntur namque Magi & Principes quidam Orientales stellæ cuiusdam ductu Ierosolymam veniisse, & à populo petiisse, *Vbi est qui natus est rex Iudæorum:* deinde notum est, populum sæpè tibi diadema imponere voluisse, teque instar regis agnouisse, quippè qui tot te prodigia operātem viderit: audiuimus quoque Zebedæi vxorem, quæ te ad regnandum in mundum veniisse sciebat à te petiisse, suos vt filios ad dignitates aliquas regias subueheres, cùm in regni solio esses consessurus, & recenti quoque memoria vix quinque elapsi sunt dies, ex quo tibi vrbem intranti, omnes faustis vocibus acclamarūt, *Viuat rex, Osanna, benedictus qui venit in nomine Domini,* ramos arborū oēs præciderunt, eosque in terram prostrauerunt, tibi obuiam processerunt, totaq; te ciuitas vt regem agnouit & salutauit. Ex quibus facilè colligere est, te ad regnandum in hunc mundum veniisse, neque enim ipse aliter in animum induco. quare dic veritatem & apertè confitere, num verè rex sis Iudæorum? Redemptor noster qui tacuerat, cùm calúnias & blasphemias audiret, respōdet cùm de Regno loqui suo audit, ostēdens, magis sese honores & regias dignitates, quàm calūnias & blasphemias aspernari: *regnum, inquit, meū non est de hoc mundo.*

Matth.2.

Matth.20.

Matth.21.

Dominus magis odit honores quam calumnias.

Quid ais Domine, cur te regem negas? an non tu ille ipse es, de quo Prophetæ vt de rege quodam vaticinati sunt? vnde Dauid, *Ego autem constitutus sum rex super montem sanctum eius.* Et Esaias? *Dicite filiæ Sion, ecce rex tuus venit tibi mansuetus.* Et Ioannes Apostolus, *Rex regum & Dominus dominantium.*

Psal. 2.
Esa. 62.

Quid, Domine Iesu, tot te Prophetæ velut Regem agnouerunt, de te vt de rege vaticinati sunt, & tu te regem negas? Benè quidem; nō quærit Dominus sceptra aut coronas mundi huius: regnum quippe eius nō est de hoc mundo, more scilicet regnorū mūdi huius constitutū: nō subiacet fortunæ casibus, nec rerum vicissitudinibus, non destruitur aduersitatibus, at in æternum permanet, perpetuum est, cum regna mundi variis casibus & ruinis obnoxia sint. vnde Angelus olim ad Virginem, *Et regni eius non erit finis.* Neque enim regnū tuū Domine simile est antiquis illis Persarum, Medorū, Græcorum, Assyriorum monarchiis, quæ aliquot quidem sęculis floruerunt, sed victoris deinde potestati concessere, ac penitus consenuere. Sed regnū tuū iā mille sexcentis annis viguit, & ad mundi vsque finē inuiolabile duraturum est: quod Daniel propheta describēs ait, *cuius regnū regnū sempiternū, & omnes reges seruient ei & obedient.* Quo nullū vnquā aut florentius aut potentius exstitit, quodq; omnium mūdi regnorū maximū est: nullū enim veterum imperiorū, nulla Monarchiarū, ne quidē Romana, vnquā Indū trāsiit, vnquam montem Calpen pertigit, aut ad montem vsq; Taurū peruenire potuit: Alexander, Xerxes, Nabuchodonosor, Darius, Cæsar, aliique innumeri reges & Imperatores, rerum gestarum gloria celebres, aut victoriis turgidi, de Norwegia, Suedia, aliisque Borealibus regionibus, ne fando quidem, audiue-

Luc. 1.
Dan. 7.

audiuere:neque ſinum Perſicum,vel Gangem imperij eorum limites attigere:non ad Taprobanem, nec ad Felicis Arabiæ nemora peruenêre.Nunquã Auguſtus in Lybiam,Mauritaniam, atque inacceſſos Africæ receſſus ſigna ſua intulit;numquam ad Antipodes,Romanorum aquilæ penetrarunt: nũquam in Iaponia,Peru,Braſilia,vaſto Chinenſium regno viſę ſunt;nunquam Ormuſium,Cochinum, Chananoreos ſinus , Malacenſium portus, eorum virtus & terror percelluit. At Ieſu Chriſti regnum ad omnes illas prouincias extenſum eſt, ad omnia hæc climata penetrauit: omnes pænè Oceani inſulas , & omnem pænè continentem ſub ſe complectitur in occidente : vſque ad Molucas inſulas in Oriente extenditur;vltra polum Arcticum in ſeptentrione pertingit ; aduſque Abyſſinos & ditionem Prete Ioannis aliasque incultas prouincias in Meridie peruenit.Quin & vltra fretum Gaditanum,vltra celebres illas Herculis columnas,in quibus veteres orbem finiri putabant, octo leucarum maritimarum millibus, extenditur.O ingens regnum ! *Regnum* igitur *meum non eſt de hoc mundo*,ſimile nullum in vniuerſo mundo exſtitit.

Chriſti regnum ad omnes orbis prouincias pertingit.

Dico igitur tibi , Pilate, Chriſtum verum eſſe regem,& monarcham potentiſſimum,non tamen inſtar regulorum mundi huius.Ipſe namque natura imperator eſt vniuerſi, hominum ſimul & Angelorum rex;atque ideo in hunc mundum venit, vt de veritate rei huius teſtimonium perhiberet. Quod Pilatus veritatis mentionẽ fieri inaudiret, à ſapientia illa æterna quæſiuit,dicens,*Quid eſt veritas*?& cùm hoc propoſuiſſet,egreſſus eſt foras; nec expectauit, donec ad propoſitã quæſtionẽ Dominus reſpondiſſet, nec veritatem audire ſuſtinuit.

Chriſtus verus rex.

Magnates veritatis hostes. Mar. 6.

O casum deplorandum! Nunquam potentes aut magnates veritatem audire volunt, vnde benè mihi dixisse videris ô Comice, *Obsequium amicos, veritas odium parit.* Vox enim illa clamantis in deserto clamare desinit capite pretioso, quòd veritatem Herodi dixisset; Michæas Propheta alapā coram Rege Achab in maxilla accepit, quòd veritatem locutus esset; Hieremias percussus est & in carcerem trusus, quia veritatem annuntiasset. O difficilis ad annuntiandum veritas? Audi igitur Pilate, quid sit veritas: veritas est, te iniquum iudicem esse, te potentium gratiam aucupari, eorúque causis pauperum rebus neglectis patrocinari; veritas est te concussionarium esse, qui causas in annum protrabas, antequam easdem audias, & cùm adhuc eas audieris, iniquum fers iudicium: Veritas est, latrunculos & crumenisecas supplicio te afficere, latrones vero & homicidas indemnes dimittere. Et sanè ita sese res habet: notauit enim doctissimus ille Cardinal. Baronius, Pilatum propter concussionem & personarum acceptationem de dignitate sua fuisse depositum.

3. Reg. 22.

Sed Pilatus his omnibus aures præbere renuit, verū foras egressus, his Iudæos sermonibus alloeutus est: Nescio viri, quidnā in hoc homine tāto perè reprehendatis, nihil enim eorū quæ illi obiicitis, in eo reperio, sed apertè profiteor eū penitus innocentem esse, & nullius criminis reū, quod eum dixistis ad regnum aspirare, falsum est; cùm mihi liberè cōfessus sit, non cupere regnum se suū hoc in mundo stabilire. Quamobrem quod visum fuerit, de eo statuite, equidem non inuenio in eo causam, nihil reperio ob quod mortem commeritus videri queat. Benè ais Pilate, neq; enim ipsa via mortis causa reperiri potest.

Pilatus Dominum innocentem pronuntiat.

Sed

Sed si mortis causam quæras, non in Iesu Christo, sed in me ipso eandem quęrito; ego enim mortis eius causa existo, ego reus, ipse innocuus; ego deliqui, quod ipse luit: in ipso nihil omnino inuenies cuius causa eum damnares, sed in me magnã superbiam, ambitionem, ingratitudinem, aliaque innumera delicta reperies, quæ mille rogos, mille rotas, mille supplicia promerentur. Mihi igitur actio & supplicium, non verò innocenti huic inuentandum est. Pia meditatio.

Cum hæc Iudæi audirent, dissecabantur cordibus, & attollẽtes vocem, clamare cœperũt, Quid? huncne sacrilegũ, malefactorẽ, innocentẽ putas? nefarius est, seditiosus, turbarum commotor, qui per omnem Iudæam vsque in Galilæam gentem nostram concitauit, discordias sparsit & nefarias eam opinionibus imbuit. Pilatus vbi Galilæã audiuit; interrogauit num Galilæus esset; & vt cognouit de ditione & iurisdictione eum Herodis esse, non verò de sua, ad Herodem Galileę Tetrarcham, eum destinauit, qui illis diebus Ierosolymã venerat. Herodes autem viso Domino nõ mediocriter gauisus est; audierat namque plurima de miraculis ipsius, & magicis eum artibus imbutum putabat, sperans fore, vt coram se signum aliquod in artis ostentationem, & Principis gratiam ederet. Itaque multa curiosa ab eo petiit; at Dominus, cognita curiositate eius, nullum ei verbum respondit, vt nobis exemplum daret, magnatum amicitiam esse contemnendam. Christus ad Herodem mittitur.

Herodes igitur rigido hocce Domini silentio irritatus, & Verbum diuinum fatuum existimans, alba eum veste indutum ad Pilatum remisit. O iniquum & obtusum hominũ iudicium! Filius Dei, Sapiẽtia illa increata, qui vniuersam mũdi machinam Herodes remittit Iesum ad Pilatum veste alba indutum.

nam creauit & moderatur, in quo oēs ſcientiarum & præſcientiarum theſauri abſcōditi ſunt, in quo diuina prouidentia habitat; ab Herodis eiuſq; aulicis inſtar fatui habitus eſt, ſtulti habitu indutus, & inſtar ſtolidi deluſus. Ecce, quàm magna & ſancta perſona ſub ſtulti habitu latet, Auditores! intuemini, obſecro, vt filius Dei per Ieroſolymitanas plateas, inſtar fatui deducatur, populi ſannis, riſu & ludibrio excipiatur, puerorum clamoribus expoſitus ſit, vt omnes eum ſordibus & cœno cōſpurcent, Phariſęi calumnientur, lictores & ſatellites eum rapiant trahantque, atque omnes omninò indignis eum modis tractent & vellant.

Hic renouatam videmus hiſtoriam illam Eliſæi prophetæ, qui cùm in vrbem Bethel, in finibus tribus Beniamin ſitam proficiſceretur, à pueris ciuitatis deriſus fuit: Chriſtus verò toti ciuitati Ieroſolymitanæ ridendus & explodendus hodie exponitur, vt de ſe ipſo per Prophetam dixit, *Omnes videntes me deriſerunt me.*

4. Reg. 2.

Pſal. 21.

Pilatus autē iterū viſo Ieſu, & conuocatis ad ſe principibus ſacerdotum, & magiſtratibus, & plebe, ait illis: Quid huic homini vultis faciam? nihil morte dignum in eo reperio: ipſe quoque Herodes, ad quem eum miſeram, illum remiſit quaſi nihil dignum morte in eo reperiens. Credibile nāq; eſt, eum, ſi regno hunc imminere cognouiſſet, iudicio cum illo acturum fuiſſe, iuſque ſuum defenſurum: magis enim illius intereſt quam veſtra: ſed cū iniquum & præter rationem eſſe crederet plebeium hunc & abiectū ad regnum aſpirare, & coronā ſceptrumq; affectare; remiſit illū, turpe putans diutiùs eum iudicio perſequi, qui penitus ſit innocens. Cogitate igitur, quid vobis faciendū ſit. Sed quoniā ſolenne vobis eſt in feſtiuitatibus maioribus,

Exod. 14.

Digitized by Google

ioribus, in memoriam eius diei quo è seruitute Aegyptiaca liberati estis, vel quo Ionathas prin- 1. Reg. 14.
ceps liberatus fuit, vinctum aliqué dimittere; & ipse nobilem quendam sicarium, Barabbā nomine, seditionis & homicidij accusatū, carceri inclusum habeā; vtrum è duobus vobis dimitti vultis; Barabbam, an innoxium hunc Galilæum? ratus hac optione oblata, Christum liberandum, & Iudæos Iesum sicario & homicidæ præposituros. Sed erras, Pilate, erras! Audi nāq; vt plenis faucibus & buccis concrepantibus inclamēt, *Tolle hunc, & dimitte nobis Barabbā*: Barabbas indemnitatem consequatur, Iesus verò Nazarenus condemnetur. Iudæi Barabbam Christo anteponunt

O populum excæcatum, ô ciues insensatos ac tenebris circūfusos! Audetisne, potestisne homicidam huic anteponere, quem tot patrantem miracula vidistis, mortem vitæ, hominibus vitam eripientem, ei qui vitam largiri etiam mortuis solet, præferre? Quænam, obsecro, maior mūdo obuenire queat calamitas, aut tristius infortunium? sanè, nisi per Dei benignitatē stetisset, ipse sine dubio sol ad impiam hanc vocem deliquium passus esset, cœlum horrendum in modum ad sceleratū hunc clamorē detonuisset, orbis terrarum contremuisset, terra quoque dehiscens ingenti voragine patuisset, ipse denique ignis cœlo descendisset, ad sacrilegos hosce Iudæos deuorandos. Hic animum aduertite, Auditores, huc mentes erigite, & ingentia mysteria hic videbitis.

Cogitate, quæso, vobiscum, impiam hanc Iudæorum vocē, qua Christus ad mortē deposcitur, & Barabbas innocens declaratur, fuisse vocē humanæ naturæ semper hoc ipsum ingeminantis; & Pilati sententiam eam ipsam extitisse, quam Pater æternus in filium vnigenitum ab omni æternitate tulit. Insignis conceptus.

tulit. Atque hinc est, quod scriptura eum agnum ab origine mundi occisum appellet; statim namque vt orbis conditus est, & multò etiã antè quàm cõderetur, semper clamor exauditus est, quo Barabbas saluandus denũtiabatur, homo sc. & Christus ad mortem deposcebatur. Barabbas hic homicidij & furti reus, ipse Adam protoplastus fuit, magnus inquã ille prædo, q iniussu Dei in paradiso vetitũ illũ vitæ fructũ diripuit, magnus sicarius & homicida, qui eodẽ quo seipsum ictu, omnem simul posteritatem nescius interemit. Fuit hic vtiq; graue illud iurgiũm, quod ab omni æternitate inter Iustitiam & Misericordiam fuit: Iustitia namq; Barabbã ad supplicium deposcebat, & Christum morti gestiebat eripere: at Misericordia naturę humanæ patrocinans semper inclamabat, *Tolle hunc, crucifige Christum, & dimitte nobis Barabbam.*

Cum verò Pilatus iterum innocentiam eius demonstrasset, eumq; omni ratione dimittere conatus esset, succlamabant denuò vndiq; Iudæi, *Tolle, crucifige, si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris* quasi dicerent; Quid tergiuersaris, quid nectis moras, matura, propera, nefarium hũc supplicio addicito, condemna, in crucem sustollatur: oẽs alioquin dicent, te Cęsaris honori non cõsulere, sed imperij ruinam meditari, quin & ipse Cæsar in deteriorẽ hoc partẽ interpretabitur, teq; dignitate Procõsulari priuabit. *Tolle, crucifige.* Quid dicitis ô Iudæi? quinam hi clamores? quænam illa subita mutatio, aut inconstans rerum vicissitudo? ante quatriduum aut amplius, longè aliter clamastis: an nõ vos illi ipsi estis, qui iã nuperrimè Ierosolymã intranti applaudentes occinuistis, *Benedictus qui venit in nomine Domini, Osanna in excelsis*, quasi diceretis, Viuat rex, videte hunc regem, ô re-

geos

gem cœlitus datum? An non vos qui ramos amputastis, vestes in terram prostrauistis, & vias aulæa exornastis? Et hodie, ecce, aduersus eundem insurgentes, minacis, & minas additis: Condemna, tolle, crucifige, moriatur. O inconstantes, ô scelerati, ô Protheos! chamæleontes, ô gallinaceos ad minimum ventum mobiles!

Pilatus verò cùm videret inuidiæ sese populi diutius non posse resistere, Christum ad flagra & virgas condemnauit, ratus, hac visa castigatione, Iudæorum animos nõnihil emolliendos, & vitam hoc sese pacto inuenisse, ne innocens Nazarenus morti adiudicaretur. Similene vnquam vidisse vos spectaculum putatis Christiani, anne vnquam tragœdia magis tragica peracta est, aut funestior? Quis credidit auditui nostro? Quis credet Creatorem illum vniuersi, totius orbis Deum, illũ inquam qui in cœlis tonat & fulgurat, manibus & pedibus ad columnam alligatis, instar furis nudatum, instar prædonis flagellatum, instar malefactoris habitum plurimorum militum feritati expositũ, quis credat instar agni inter tot flagra, virgas, funes, vincula penitus obmutuisse? O crudelitatem inauditãlô barbariẽ incredibilem! Huc ô peccatores, lachrymas, suspiria, eiulatus, huc compassionem ad singulos ictus, ad singula flagellorum verbera cor vestrum ingemiscens, suspirans, & quodãmodo in se ipso dolorẽ sentiẽs, cõpassionis, suspiriorũ, singultuũ repercussionẽ edat; & cùm ad peccatorũ vestrorũ expiationẽ tã indigna suppli- Meditatio-
cia patiatur, Auditores, nonne æquum est vos alines de pas-
quo ei modo compati, & aliquem extrinsecus do- sione Chri-
lorẽ ostendere? Adeòne ingrata, & sẽsus expers e- sti.
ris ô anima, vt sine vllo doloris sensu Saluatori nõ compatiaris? sunt tua peccata, quę eũ flagellarunt,

virgis

virgis ceciderunt: præbet ille tergum & humeros tui causa, pro te ille patitur; pro te, inquam, etiam morietur. Hic audis infinita verbera, hic sanguinis Oceanum vides exundantem: tuum est igitur, lachrymarum æquor effundere, sexcenta compassionis, pœnarum, austeritatis, ieiuniorum signa edere, ac mille pœnitentiæ genera ostendere. Hic iam videbis prophetarum omnium oracula completa: *A planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas.* & aliud: *Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores.*

Esai.1.
Psalm.128.

At nondum hic finis: videbitis & alia feritatis barbaricæ genera. Cum milites hac Christum ratione dilacerassent, in atrium eum Prætorij deducunt, quò omne Romanorum præsidium, quod Hierosolymis erat, conuenerat: hic eum suis iterum vestibus exuunt, ac purpurea induunt, spineam capiti coronam magna violentia infigunt, arundinem loco sceptri in manus tradunt; & genu ante eum flexo, faciemque conspuentes, illudentesque dicunt, *Aue, rex Iudæorum.* O barbariem inauditam! ô feritatem plusquam ferinam! ô immanitatem tyrannicam, quæ nec primam visa est similem nec habere sequentem? Hic sc. adimpletum videmus, quod in Genesi de Abrahamo legimus: vidit ille namque arietem cornibus inter vepreta hærentem, quem in summitate montis deinde immolauit; hic verò Iesum Christum, verum illum agnum, conspicimus, caput vepribus implexum habentem, & sentes capiti horrendum infixos, qui iam iam in monte Caluariæ immolabitur.

Milites Christum purpura induunt spineam coronam capiti imponunt, ac arundinem ei in manus tradunt.

Figura.
Genes.22.

An non sufficiebat, ô barbari, ô sacrilegi, tot vos ei ignominias, contumelias, opprobria, & tormenta intulisse? an non satis erat, corpus eius ad

vsque

vſque oſſa flagellis eſſe conciſum, & quodam modo aratum? neceſſe ne adhuc erat, vt infernales furiæ ac diaboli, inuſitatum ac nouum hoc ſupplicij genus excogitarent, coronas inquam dolorum, diademata cruciantia, & ſceptra infamiæ? Hoc nãque modo crudeles illi lictores, ac beſtiæ ſanguinariæ Redemptorem adornarant, vt eũ velut ambitus reum, quiq; ad regnum aſpiraſſet, hac ratione exſibilarent. Audire illos iam videor dicentes, Hæc ſunt ô fatuelle, ô ſtulte, ô hominum bruti ſſime, ſceptra, hæc diademata, hæc paludamenta quæ affectaſti. Quomodo ô inſenſate, & vilis idiota, hæc cerebrũ tuum ambitio intrauit? quid? tene ad regnum aſpirare? quid cogitabas? ſed iã habes quod omnes regni affectatores cõmerentur? Hæc vtique ſunt inſignia, hi honores regni tui? Sed hoc triſte illud eſt ſpectaculum, Auditores, ad quod ſpectandum animas fideles inuitabat Salomon dicẽs, *Egredimini filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater ſua*, id eſt Synagoga. Egredimini filiæ Pariſienſes, egredimini, egredimini inquam de cubilibus veſtris, ac videte tremendum Chriſti tui caput, videte quomodo pexum ſit, quomodo dilaceratum, vt ſordeat, vt torpeat, vt tormentis ſaturatum ſit, quid? An non verebimini, cùm id ipſum cruentũ, perfoſſum, ac ſpinis perforatum videtis, adhuc ſuperbire, caput in ſublime tollere, tot nouos colores, tot exoticos odores, tot aſcitios fucos eidem ſuperaddere? non verebimini ceruſſa, ſtibio, purpuriſſa genas tingere, cùm vultum illum Angelicum colaphis liuidum, ſanguine fœdatum, ac ſputis oblitum contemplamini.

Porrò ſacrilegis hiſce tortoribus in feritate pergentibus, interuenit Pilatus, eorumq; manibus e- Pilatus Chriſtum reptum Iudæis

reptũ Iesũ exanimẽ, & doloribus propemodũ exhaustum, prætorio eductũ, foras produxit, vt vel hoc tristi viso spectaculo efferati Iudæorũ animi flecterentur, & ad compatiendum emollirentur. Quare purpureâ illa veste exutâ, & Christi corpore corã omni multitudine denudato, deformatũ hoc & squalidũ cadauer, vix pedibus valẽs cõsistere, vulneribꝰ liuidũ, & sãguine stillãte fœdatũ demonstrãs, exclamat: *Ecce homo*, quasi dixisset: Ecce hic eũ, quẽ filium Dei se facere dicebatis: ecce eũ, quẽ recta ad regnũ & coronã grassari via asserebatis: videte obsecro, quomodo coronatus sit, quomodo stipatus, videte sceptra, videte paludamentũ eius & trabeam; quid hoc rege miserius? quare nolite iã amplius metuere, ne regnũ vestrũ inuadat.

Producit, vt eo viso ad cõpassionem commouerentur.

Quid ô anima, non plangis, non tristaris, annon exanimaris, cum triste hoc spectaculum intueris, cùm miserum illum vulneratum ante oculos vides. hic meditare, hic pietatem exerce. *Ecce homo*, qui suo tibi exẽplo, & corporis proprij spectaculo viam cœlum versus demonstrat, per humilitatem nimirum, contemptum, & patientiam. Ecce hic hominem, qui propter te & propter tuam salutem infamiã subijt, opprobria sustinuit, contumeliam passus est, colaphizatus est, consputus, flagellis concisus, spinis coronatus, qui omnia denique tormentorum ignominiarumq; genera tui causa perpessus est. Quid retribues ergo Domino prò omnibus quæ retribuit tibi ô peccator? Ecce hominem qui ob delicta tua tam horrenda patitur supplicia, tãgraues profert cruciatus: in quõ, velut in speculo, grauitatem contemplaberis, quæ tot tormenta Dei filio inflixerunt.

Pię meditationes.

O Pater ęterne, ecce homo, qualem eum, vt nostris peccatis satisfaceret, videre cupisti: hic nostrum

strum vadem, sponsorem, satisfactorem vide; hic cerne eum, qui debita nostra auferet, & sanguine suo æs nostrum alienum dissoluet.

Magna quidem, ô pater peccatorum nostrorum debita erant, sed maior erit adhuc solutio & satisfactio quam tibi præstabit: nam postquam abundè iã satisfecerit, multũ adhuc superabit, etiãsi decies millies plura soluenda forent. Iam igitur nobis ignosce, egregiam hanc solutionem admitte, calamitatumq; nostrarum miserere. *Ecce Homo*, ô Apostoli, quem tot olim patrantem miracula, edentem prodigia vidistis, quem aquis inambulãtem, instar solis in monte Thabor rutilantem & resplendentem conspexistis.

Apostrophe ad Deiparam virginem.

Ecce hominem, ô sanctissima Maria mater, vbi nam modò es? accede; ecce inquam hominẽ, ecce eum quem sanctissimo vtero inclusum nouẽ mẽsibus gestasti? agnoscisne? hiccine tuus est filius? hiccine ille vultus, de quo vaticinãs regius vates locutus est? *Speciosus forma præ filijs hominũ.* Vestra verò, ô Iudæi, homine hoc viso feritas nondum emollietur, nondum barbaries vestra saturabitur, nondum eius miserebimini? nequaquam, sed tollatur, crucifigatur. O homines inhumanos, imo vix homines, sed leones potius, vrsos, sed feras silvestres! Legimus in sacris literis, Benadad regẽ Syriæ ab Achab rege Israel fusum fugatũq; vt eius animum ad clementiam flecteret; iracundiam auerteret, pacemq; impetraret, legatos ad eum è purpuratis suis misisse, cineribus consperſos, saccis indutos, & collo laqueos gestantes, qui veniam peterent, & eum ad misericordiã cõmouerẽt: quo tristi spectaculo Achab Rex adeò permotus & emollitus fuit, vt omniũ prẽteritarũ iniuriarũ vltionisq; conceptę oblitus, cũ Banadad in gra-

Psal. 44.

3. Reg. 20.

tiam redierit. Si triſtis habitus, ac lugubre illud ſchema Regem alioqui ſatis inhumanum potuit emollire; quis obſecro erit, quem miſerum hocce corpuſculum flagris laceratũ, caput hoc vepribus redimitũ, caro illa vngulis aculeiſq; detracta, oculi illi lacrymis ſuffuſi, cruẽta illa facies, ſanieq; & illuuie ſordida, dura illa manuum vincula, collum illud liuidum non commoueant, emolliant, & ad compaſſionem non inuitent; Iudæorum tamen mentes hæc omnia flectere non potuerunt. O animos ferro & marmore duriores! ô corda ęre & adamante fortiora? tantũ porrò abeſt, vt ad cõmiſerandum incitentur, vt iterum inclament atq; inſtar rabidorum luporum, mortem & ſanguinem eius ſitientes ingeminent, *Crucifige, Non habemus alium regem niſi Cæſarem.*

Hic videre licebit Pilate, vtrum ſincerus ſis Iudex, vtrum auro corruptus, vtrum æquitatem ames, vtrum timorem Dei timori Principis aut Cęſaris anteponas; Videbimus hoc loco, vtrum metus, ne honoribus & beneuolentia Cęſaris excidas, ad iniquam pronuntiandam ſententiam, ad tam iniuſtè decretum ferendum, tamq; enorme flagitium committendum, te compulſurus ſit. Eheu! Perfidus ille Præſes cum Iudæos de Cæſare loquentes audiret, videretq; nulla fieri ratione poſſe, rabie nempè inimicorum excreſcente, vt Chriſtus morte eriperetur, lotis in cõſpectu totius multitudinis manibus, eundem morte condemnauit, iuſtiſſimam illam ſententiam pronuntiauit, Iudæorum eum poteſtati tradidit dicens, *Innocens ego ſum à ſanguine iuſti huius*: Vos videritis. O iniuſtã & crudelem condemnationem! ô iniquum & ſceleratum iudicem! iamiam dicebas, nullum te in eo crimen inuenire, nihilq; eum morte dignũ admiſiſſe;

Chriſtus mort condemnatur.

ſiſſe; & modò eum, præter fas & nefas, repugnãte iuſtitia, tua te ipſius quoque arguente conſcientia morti addicis? iam iam eũ innocuũ pronuntiabas, & antequam loco ipſo egrediaris, mortis in eum ſententiam fers, dicens *crucifigar*. Cauete verò vobis, ô Præſides, ò Iudices, qui hominum vitas in manibus habetis. cauete inquam, ne ſceleſtum hunc Pontiũ in iudicando condemnandoq́, imitemini, ſed examinate rẽ ſemper maturè, maximè cum quis capitis arceſſitur: nolite innocẽtes morti addicere, audite & perpẽdite omnia diligẽter, excutite teſtimonia, ac depoſitiones ſingulas, videte nũ falſa quędã aduers' innocuos proferãtur.

Iam verum te dixiſſe video vates regie, cùm in Pſalm. ceciniſti, *Captabunt in animã iuſti & ſanguinem innocẽtem condemnabunt*. Sed ô diem funeſtũ & nefandum, ô diem plenum doloris & triſtitiæ, ô diem omnium dierum infeliciſſimum! Hodie namq; dies illuxit Domine, venit hodie tempus, quo tibi moriendum eſt, & quidem morte ignominioſiſſima, morte crucis, in monte Caluariæ, moriendum eſt inquam in medio latronum. Eò te nãque peccata mea adegerũt. Vale igitur creator, vale redemptor, vale lux mundi. Eheu Domine, deficiunt me vires, vox & latera, vt dolorem & triſtitiam, quam tui in animo meo dolores genuerunt, exponam, & ſimul extremum tibi Vale dicam. Interea verò Auditores, dũ infelix illa crux compingitur, interea dum enormes illi claui ſub incude gemunt, in genua procidamus, eiulemus, pectus contuſionibus, & cœlum precibus fatigemus, ſuſpiriis emoriamur: neque enim amplius nobis viuendum eſt, cùm vita noſtra, & Deus noſter ad mortẽ ſeſe accingit. Hanc igitur crucẽ ambabus vlnis cõplectamur, hanc intueamur, hanc proni adoremus, dicentes: *O crux aue ſpes vnica.* Pſal. 39.

TERTIA PASSIONIS PARS.

MEridies iam erat, pro vt nos diei horas distinguimus; & hora sexta, calculo Iudaico, cùm validi illi lupi Iudæi, inquam, tristi illa in Christum lata sententia, ouantes & triumphantes, purpurea eum chlamyde exuunt, propriamq; ei vestem, quo melius ab omnibus dignosceretur, militesq; eam deinde diuiderent, circumdant. Eduxerunt igitur illum extra ciuitatem, vt in Golgotha, id est monte Caluariæ eum cruci suffigant, qui locus supplicijs malefactorũ destinatus erat, patibulis, crucibus, rotis, axibusq; ac maleficis plenus: locus terram exhalãs mephitim, fœtidus, ossibus, membris, & cranijs mortuorum oppletus; à mortuorum caluarijs denominatus, vti Hieronymus testatur; quippe quo nullus in orbe tetrior aut fœtentior. de quo hoc eximium tantùm memoratur, primũ parentem Adam in eo esse sepultũ, vt Cyprianus, Origenes, Epiphanius, Athanasius, Ambrosius, atq; omnes propemodum sancti Patres testantur, in quorum omnium sententiam equidẽ libens concedo. Sed quænã illa, Deus bone, metamorphosis, quænã illa repentina mutatio quæ rerũ vicissitudo hæc? Vix quinque elapsi sunt dies bone Iesu, ex quo te hisce meis oculis asina vectũ, vrbẽ, regio propemodũ apparatu, sũmo omniũ applausu, lætitia, exultatione ac totius populi iubilo, ingredientẽ vidi, & ecce modò eadem te vrbe, instar latronis, malefactoris, aut sicarij alicuius, magno cum opprobrio egredientẽ cõspicio. Irridet Plutarchus Athenienses, q̃ trecentas quas Demetrio Phalereo adhuc viuo erexerãt statuas,

Deferibitur mons Caluariæ.

Inconstãtia Iudæorum.

Plut in Apoph.

tuas, illo etiamnum in viuis agente deiecissent, ac loco mouissent. Quis verò tuã inconstantiã nõ rideat Ierosolyma, quę Messiã tuũ quẽ tanto triumpho & exultatione ante aliquot dies recipisti, hodie magna cum contumelia & ignominia eijcis & expellis: Sortẽ tuã hic repetitã & ad viuum repręsentatã video, Daniel; hodie namq; totius Babylonis Princeps & Rex quodammodo declararis, ac centum ac viginti satraparum primus; crastina verò die in leonum lacum præceps agêris. Video namque Christum, vix quinq; elapsi sunt dies, instar Regis ab omnibus salutari; agnosci vt regem, hodie verò ad mortem condemnari, Hierosolymis ad præconis vocem educi, à tortoribus & lictoribus, tota ciuitate ad nouum hoc spectaculum confluente, conduci, & graui onustum cruce ad supplicij locum pedẽtentim procedere.

Baiulans sibi crucem, vt scilicet Isaiæ prophetia adimpleretur, qua dictum erat, *Dabo clauem Dauid super humerum eius.* Vidisse tis hic verum illum Isaac, lignis sacrificij in humero sublatis, ad montem & supplicij locum procedentem. Hic vidisse- *Gen. 22.* tis omnem Ierosolymorum populum portis vrbis magna festinatione erumpentem, vt tristi huic & funesto spectaculo interesset: Aderant hic lictores, satellites, tortores, carnifices, atque omnes Romani Præsidiarij, alijque innumeri, qui ad solemnitatem Paschalem confluxerant, qui Christum crucem baiulantem, ad locum vsque supplicij comitabantur. *Isai. 22.*

Aderant inter alios & mulieres lachrymantes, ac plangentes: inter quas & te fuisse certissimum est ô virgo Deipara, & te Magdalena, cũ Maria Cleophę. Quoniã doloris gladio pectora vestra dissecabãtur ô matres, cum ruentes videretis equites,

populum magna frequentia portis vrbis erumpẽtẽ, & tubæ clangor auribus veſtris inſonaret. Eiulant illæ, lachrimantur, & plangũt, & quidẽ adeò vehementer, vt auditis ſingultibus & ſuſpirijs Dominus reſpiciens, eas fuerit allocutus dicẽs, *Filiæ Hieruſalẽ, nolite flere ſuper me, ſed ſuper filios veſtros,* Videte hic Hiſtorici conſtantem illum Socratem, qui iniquè ad mortem ab Athenienſibus cõdemnatus, cùm ad ſupplicium duceretur, vxoremque Xantippem illachrymantẽ conſpiceret, eandem cõſolatus ait, Deſine flere vxor, nam tibi maximæ futurum eſt gloriæ, fuiſſe vxorem eius qui iniuſta mortis ſententia condemnatus fuit.

Socratis morientis cõſtantia.

Videte hic vltimum Lacedæmoniorum regem Agidẽ, qui cùm iniqua mortis ſententia ad mortẽ duceretur, & aliquẽ è ſuis domeſticis flentẽ videret, *Deſine*, inquit, *me deflere, quia tam ſceleratè & iniuſtè morti addictus ſum; meliore ſum quam qui me necauit, conditione.*

Agidis regis magna nimitas,

Nolite igitur, ô mulieres, Chriſto afflicto collachrymando cõpati, ſed flete potiùs ſuper filios veſtros: veniet enim tẽpus quo dicetur, *Beatæ ſteriles quæ non genuerunt*, tẽpus quo matres filios deuorabũt, & ciues à feris dilaniabũtur: nolite Chriſtũ meum deflere, ſed vos ipſas, & cogitate, ſi Pater æternus tanto rigore peccatũ in vnico ſuo caſtigauit filio, quid in vobis facturus ſit: & ſi hæc in viridi ligno, in arido quid fiet, ſed relictis hiſce, redemptorem cruce grauatum comitemur.

Tradunt Euangeliſtę Chriſtũ põderoſa illa cruce onuſtũ; exhauſtũ viribus, & ſanguine deſtitutũ aliquoties in via ad terram concidiſſe: adeò vt Iudæi metuentes, ne in via expiraret, antequam ad montẽ perueniret Simonẽ quendam Cyrenęum venientẽ de villa, angariauerint, vt illi in portãda cru-

cruce auxilio esse. Quanta porrò Simon, ô ter beate Simon, tua felicitas fuit, Christi crucẽ portare potuisse? docemur hic, Christiani, Christo nos in cruce ferẽda socios existere debere, si socij gloriæ esse desideramus, ad quod ipse nos quoq; inuitat dicẽs, *Qui vult venire post me abneget semetipsũ & tollat crucem suam, & sequatur me, ad montem vsq; Caluariæ.* Cyrenæus Christi crucem sustentat.

Cum iam peruenisset in Golgotha, id est Caluariæ locum, cruci eum confixerunt. Hic iterum efferati & truculenti illi milites vestibus eum suis exuerunt magno cum dolore, vulnerumq; omniũ quibus vestis inhærebat, redintegratione, adeò vt eã violẽter detrahẽdo sanguis iterũ è cõcretis vulneribus, instar torrentis exundãtissimi, circũquaq; scaturiret. Hic quoq; in crucẽ eum conijciẽtes, in lectũ scilicet honoris omniaq; eius mẽbra funibus durissimis extendẽtes, manus ei & pedes tribus obtusis clauis trãsfixerũt: audisses hic malleorum ictus, lictorum verbera, tortorum contumelias, & opprobria exprobrantium militũ; quod præuiderat vates regius dicens, *Foderũt manus meas & pedes meos: denumerauerũt omnia ossa mea.* O crudelitatem incredibilem? quis verbis tam immane facinus exprimat, aut tam atrox parricidiũ oratione consequatur? Christ. in Golgotha peruenit.

Aurum illud eloquentiæ flumen Tullius, verbis satis exaggerare non potest crudele quoddã C. Verris facinus, quò præter fas & æquum præterquè patriæ consuetudinem P. Gauium virgis primùm cæsum crucifixerat: *Facinus*, inquit, *vincire ciuẽ Romanũ; scelus verberare; prope paricidiũ, necare; quid dicam in crucẽ tollere? teterrimũ crudelissimumquè supplicium.* At non hic de cruce P. Gauij, sed de cruce Iesu Christi agitur; non hic de ciue *Cicero in Verrem*

Romano, sed de Dei filio loquendum est: dicemus igitur, *Facinus est vincire Deum, scelus verberare, prope parricidiũ necare, quid dicã in crucẽ tollere.*

Num. 21. Contemplare hic igitur, anima mea, æneũ illum serpentem in deserto in sublime eleuatum, qui omnes quotquot vipereis sauciati morsibus eum intuerentur, persanabat. Contemplare hic, non

2. Reg. 21. amplius filios Resphæ Saulis concubinæ à Gabaonitis crucifixos, sed filium Mariæ sponsæ Dei, à Iudæis in crucem actum. Contemplare hic miserum illum Absalomum, diuinæ iustitiæ bellũ mo-

2. Reg. 18. uentẽ, misericordiçq; partes fouẽtẽ, ad crucis arborem, humanitatis suę crinibus adhęrescentem, & tribus durissimis & obtusis clauis, triũ lanceārum loco, confixum. Considera hic deniq; anima mea spõsum tuum in medio crucis velut in lectulo deliciarum, reclinatum. Ipse quidẽ Psaltes, vt Deum ad misericordiã flecteret, dicebat supplex,

Psal. 6. lacrymis se stratũ rigaturum, totumq; cubile iucundo illo pœnitentiæ flumine perfusurum: at sponsus tuus, ô anima vt te ad amorẽ sui & cõmiserationẽ excitet, se ipsum hic in sãguine dormientem ostendit, ostendit inquã cubile sanguine perfusum. Contemplare igitur attentiùs; vt fixus hic sit; & firmiter affixus, quò te veniẽtẽ exspectet; vide vt brachia extendat, te vt amplectatur; vide vt caput inclinet, vt tibi accedenti oscu-

lum præbeat; vide deniq; vt sanguinem effundat quo te lauet & perluat.

Hic verò noua contumeliarũ genera in Saluatorẽ tuum causa perpende: crucifigitur nimirũ in-

Christus inter latrones suspenditur medius. ter duos latrones: Nullum profectò cõtumeliæ aut opprobrij genus fuit, quod Saluator hic non prætulerit. Primò namq; mors ignominiosissima mors tuus est, qua nulla vnquam exstitit vilior aut

abie-

Digitized by Google

abiectior: idque in vrbe regia, totius Iudææ Metropoli, ſcilicet Ieroſolymis, tẽpore quoq; celeberrimo in ſolẽnitate nimirũ Paſchali, ad quã varij vndecunq; Iudæi, ex diuerſis orbis locis confluxerant, hora quoq; opportuna, medio ſcilicet die; deinde in altum ſublatus, vt ab omnibus conſpiceretur: deniq; in medio latronũ, vt adimpleretur quod à Prophetis prædictum erat: *Et cũ ſceleratis deputatus eſt.*

Vide hic ô homo, Deum tuum, qui in cœleſtibus habitaculis inter beatas illas mẽtes verſatur, inter ſceleratos & medio latronum crucifixum: perpende tecũ vt quẽ adorant Angeli, ab hominibus vt ſicarius & latro habeatur: contemplare, vt qui alias in mõte Thabor medius inter duos Prophetas glorioſus & inſtar ſolis reſplendens apparuit, hodie in monte Caluariæ, deformis & ſanguine cruentatus, in medio ſicariorũ pẽdeat: heu *quantum* mutatus ab illo Hectore!

Tu iam ille viator factus es Domine, qui ex cæleſti illa Ieruſalem in mundi huius Iericho deſcẽdens in latrones incidiſti, in ſceleratos illos Iudæos, qui veſtibus te penitus deſpoliarunt & ſemiuiuũ inter latrones reliquerunt; quin & patiẽs ille Iob, nõ quidẽ in fimario ſedẽs, ſed in cruce ſuſpẽſus, vulneribus oppletus, & ſanguine cruoreq; perfuſus. O ſi ſciretis, latrones, quid ſit Chriſtum Dominum ad latus habere, iuxtaq; eum conſtitutum eſſe, veſtram proculdubio ſortem elementiùs & æquiori animo ferretis, & ingenti gaudio profunderemini! felices profectò, modò ſciretis, quanto vobis honori ſit, cum hoc innocuo vitam finire. Egregiam porrò in hanc rẽ de Phocione hiſtoriã prodit Plutarchus. Hic enim cùm in carcerem nullo tamẽ commiſſo crimine, ſed

Luc. 10.

Iob. 2.

Inſignis de Phocione hiſtoria.

ſed innocuus omninò, coniectus eſſet, & in carcere alium quemdam reperiſſet, Tudippum nomine, capitalis criminis reum, qui fortunam & mortem ſæpiùs deplorabat; his eum verbis conſolatus eſt, *Num tibi ſatis eſt Tudippe cũ Phocione mori?* quaſi diceret! Quid angeris, quid ploras Tudippe? quid ita ſortem tuam defles? lætari potius & exultare oporteret, quòd tibi cũ Phocione viro innocentiſſimo ſit moriendum. Tu quidem iuſtè ob crimina in Rempub. commiſſa ad mortem depoſceris, & tamẽ ploras? at ipſe, qui ſemper patriæ, ſalutis ſtudioſus fui, ac de ea ſemper benè ſum meritus, qui neminem vnquam ne verbo quidem læſi, iniqua tamen ſententia ad mortem condemnatus ſum, æquo animo caſum meum fero: ſed hoc tibi honori ſit & ingentis gloriæ loco, Tudippe, cum Phocione expirare. eiſdem vos verbis affari queã, ô latrones, nũ vobis ſatis ſit cum inſigni illo Phocione, mori? nam vos quidem iuſtè, ob flagitia veſtra, morti abdicti eſtis, ſed Ieſus, nullo vnquam admiſſo crimine, ſine vlla noxa moritur. Sed quid denotant nobis gemini iſti latrones? duo ſcilicet hominũ genera, Iudæos nimirũ & gẽtiles. Sed maius adhuc in duobus hiſce myſterium latet: nimirum, ideò Chriſtum inter duos latrones crucifixum eſſe, vt hinc diſceremus, Spiritum inter carnem & mundum eſſe crucifigendum.

Quid duo latrones ſeſignẽt.

Porrò ſceleratus ille Iudex Pilatus, vt Chriſtum iuſtè ad mortem condemnatum fuiſſe oſtẽderet, quaſi læſæ reum maieſtatis, & quaſi in Imperium Cæſariſque poteſtatem aliquo modo deliquiſſet, titulum cruci impoſuit, *Ieſus Nazarenus, Rex Iudæorum. Erat autem titulus ſcriptus Hebraicè, Græcè & Latinè*, vt Iudæi, Græci, & Romani. alienigenæ & externi, qui Ieroſolymam adue-

Titulus crucis tribus cõſcriptus linguis, & quare.

aduenerant, ex eo mortis cauſam legerent. Fuit hoc quodammodo augurium & præſagium, in alio illo incruẽto Miſſę ſacrificio, trium harum linguarum vſum futurum. Quid igitur ad hæc dices hæretice, quid tu nouator turbarum auide, & omnis nouitatis ſtudioſe, qui omnia myſteria vulgari religionis lingua peragi & tradi cupis? perpendere hic te velim & tecum cogitare, fuiſſe dum tẽporis plurimos Ieroſolymis alienigenas, vt Cretas, & Arabas, aliosq; incognitos qui nec Græcè nec latinè nec Hæbraicè noſſent; Pilatum tamen alias, niſi tres haſce linguas, vſurpare noluiſſe.

Blaſphemiæ in Chriſtum.

Domino igitur cruci affixo, & in altum ſublato, omnes ecce circumſtãtes cõtumelijs eum proſcindere, & Iudæi crudelitatem feritatẽq; maiorem quã anteà oſtendere cœpêre. Milites quippe ſub cruce de veſtimentis eius digladiantur, atq; omnes prætereuntes conuitia in eum exonerant, mouentes capita ſua & dicentes, *Vah, qui deſtruis templum, & poſt triduum readificas illud? Saluã te modò ſi filius Dei es, & deſcende de cruce.* Scribęque & Phariſæi, montem Caluariæ obambulantes ei diminutam quodammodo potentiam exprobrant dicentes, *Alios ſaluos fecit, ſeipſum non poteſt ſaluum facere: ſi Rex Iſrael eſt*, vt ſemper præ ſe tulit, patefaciat modò, *deſcendat de cruce, & credemus ei*. Præuiderat hæc omnia Pſalmographus, & in Domini perſona locutus eſt, *Omnes videntes me deriſerunt me, locuti ſunt labijs, & mouerunt caput.* *Pſal. 21.*

Quid, obſecro, bone Ieſu, de nobis actum fuiſſet, ſi inimicorum conſilium ſecutus de cruce deſcendiſſes? quot eheu! animæ ſub tribulationum & ærumnarum in hoc mũdo eis irrogatarum põdere gemiſcentes oppreſſæ fuiſſẽt, niſi præclarum

hoc

hoc illis patientiæ constantiæq; exemplum præbuisses? Voluisti nimirum vsque ad extremum perseuerare, & in ipsa cruce mori, vt nos edoceres, ad mortem vsq; esse tolerandum, nec vnquã de tribulationum cruce descendendum. Ipse mũdus, Auditores, ipsa caro & diabolus nobis quotidie inclamant & semper suadent, vt de cruce descenderemus, delicíasque vitæ huius consectaremur. Hinc benè olim mihi dixisse visus est, Martinus ille Turonensis, non decere Christianum, nisi in cruce, in cilicio, & cinere mori; illa namque quasi quidam gradus sunt quibus ad Christum ascendimus. Sed mitissime ac benignissime Iesu, quid adhæc omnia respondes? quid ad hæc opprobria, contumelias, irrisiones, confusionesq; quas scelerati hic effundunt, replicas? *Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.* O amor, ô caritas, ô incendia dilectionis! omnes eum mortales oppugnant, eiq; bellum mouẽt, totum eius corpus grauissimos dolores perfert, pœnis vsque ad summũ saturatũ est, & tamen non conqueritur, nõ excandescit, aut succenset, non aduocat ad vindicandũ Angelos, non intentat tortoribus minas, sed orat pro ijs ipsis qui in se deliquerunt, crucíq; affixerunt, dicẽs, *Pater ignosce illis, quia nesciũt, quid faciunt*: & benè quidem; si enim sciuissent, numquam Dominum gloriæ crucifixissent, aut tam enorme flagitium commisissent. Peccatores quoque dum delinquũt, nesciunt quid faciunt: si enim scirent, aut præuiderent, quàm graues cruciatus, quamq; horrenda tormenta sibi præparent, quamq; ingentem gloriam amittant, dum gloria illa cœlesti excidunt, numquam vel minimum, delictum admitterent: vnde exclamat vates regius, *Errãt omnes qui operantur iniquitatem.*

Insignis conceptus.

D. Martini verba.

Dominus pro inimicis suis patrem orat.

Adt-

Aderat triſti huic ſpectaculo triſtis & dolorosa mater Maria, iuxta crucem cum alijs mulieribus, Maria Cleophe, & Maria Magdalena, conſiſtens. Quis hic exprimat, virgo, omnium martyrũ regina, extremos illos dolores animiq; amaritudinẽ, cùm dilectum filiũ, quẽ tanto olim gaudio concepiſti, tam crudeliter à barbaris hiſce militibus haberi vides? cùm ſacra illa brachia, quę te olim in ætate puerili tam amãter ſtrinxerunt, affixa cruci cernis? cùm diuinam illam faciẽ, quã toties exoſculata es, ſanguine fœdatã, ſputis deformatã; ſordibus oppletam contemplaris. Si enim Tobiæ mater flebat lachrymis irremediabilibus, quod abſentiam filij ferre non poſſet; quî hanc hodie matrem feciſſe arbitramur, cùm filium in crucem ſublatum & in cruce morientem videret? B. Virginis dolor. Tob. 10.

Cum olim ſapientiſſimus illè mortalium Salomon ſapienti reſponſo puerum, ob quem duæ mulieres inter ſe contendebant, medium diuidi iuſſiſſet; eius, quæ verè mater erat, viſcera confeſtim ad miſericordiam compaſſionemque commota ſunt. Quantum verò dolorem benedictæ huius Matris fuiſſe credendum eſt, cùm vnicum filium, in cruce afflictum & deſolatum, omniaq; membra eius loco mota, & à ſe inuicem diſtracta, intueretur? Si Agar Abrahæ ancilla, cũ Iſmaelem filium in deſerto morientem cerneret, eumque præ animi anguſtia videre agonizantem non valeret, retrorſum abiens ait, *Non videbo moriẽtem puerum?* Quid feciſſe putabimus amãtiſſimam hanc filij matrem, cùm filium grauiſſimis affectũ ſuppliciis, exſpirantẽ cõſpiceret? Heu qualẽ eius dolorem, quas animi anguſtias, quem mœrorem fuiſſe credimus, Auditores? Eheu. 3. Reg. 3. Gen. 22.

Quis

Digitized by Google

Quis eſt homo qui non fleret,
Chriſti matrem ſi videret
In tanto ſupplicio?

Neque enim minor dolor matris erat ſub cruce conſtitutæ, quàm filij in cruce ſuſpenſi.

Tres iam horas Chriſtus in cruce pependerat, à ſexta nimirum vſq; ad nonam, cùm cœlum tam triſte ſpectaculũ, non ſuſtinens luctum, ob creatoris mortem, cœpit induere, & tetro amictum velamine tenebras ſuper vniuerſam terræ ſuperficiem inducere, *Tenebræ factæ ſunt ſuper vniuersã terram.* Circa horam igitur nonam cùm Dominus vehementi febrium ardore correptus, doloribus ſcilicet crucis, paſſionis, & mortis, bibere poſtulaſſet, eiq; acetum felle mixtum in potum miniſtri dediſſent, atq; omnia de ſeipſo pronuntiata conſummata eſſe dixiſſet, impletas nimirum figuras, cerimonias legales iam finitas; cum clamore valido ad Patrem ſublato *Pater in manus tuas commendo Spiritum meum,* atque omnes adeò mortales & vt gratum tibi ſacrificium hoc meum exiſtat, ſupplicò, inclinato capite emiſit ſpiritum.

Tenebræ ſuper vniuerſam terram.

O triſtis & funeſta dies, dies è dierum numero eradenda! ô caſus, qualis nullus vnquam accidit! ô triſte infortunium, & acerbum nuntium! Ieſus Chriſtus mortuus eſt, Dei filius mortuus eſt, ô paradoxa! ô res ad credendum difficilis! annon emoreris anima, cum Deum tuum audis exſpiraſſe? Si Iuda Machabæo fortiſſimo viro mortuo omnis Iudæa plangebat & lamentabatur, dicens, *Quomodo cecidiſti potẽs in prælio, qui ſaluum faciebas populũ Dei?* nõne te illud ipsũ hodie dicere par eſt, cum Dominum Ieſum in prælio audis cecidiſſe? quin non frangimini, ſcindimini, emollimini animi indurati, ferro, ære, adamante duriores.

1. Mac. 9.

Fin-

Finduntur, ecce, irrationabiles & mutæ creaturæ, velũ templi in duas partes à ſummo ad imũ diuiditur, terra contremiſcit, columnæ & marmora ad terram deijciuntur, monumenta aperiuntur, mortui ſepulchris prodeunt, atque adeò totus mœrore & luctu orbis in morte creatoris conficitur, omnia denique lugubrem amictum induunt, cùm Chriſtum in cruce emorientem contemplantur; omnes proinde mortales crucem hanc adorant & venerantur.

O crux aue benedicta, ô crux aue ſpes vnica, ô beata, glorioſa, & adoranda crux, hoc potiſſimum nomine beata, quòd in te Saluator meus pependerit; veneranda, quòd ſacra te Chriſti membra tetigerint, ac pretioſus eius ſanguis perfuderit. Saluete quoque ſacræ ſpinæ, ac regium diadema è vepribus veluti gemmis pretioſiſſimis contextum, quo nullum vnquam ab hominum memoria exſtitit aut pretioſius aut excellentius. Saluete claui ſalutiferi, gemmæ inquam cæleſtes, adamantes Angelici, qui diuinas illas manus, ac ſacros illos pedes exornatis, & decorem quendam illis eximium ſuperadditis. Salue ô lancea, quæ tale vulnus inflixit, cui nullum vnquam par fuit inflictũ; quæ latus reſeraſti Domini, & ad vſque ſacrum Verbi diuini cor penetraſti, theſauros gratiæ Sacramentorumque myſteria aperuiſti. Salue crux pretioſa, dulce lignum, dulces claui. Saluete ſpinæ, omni admiratione & cultu digniſſimæ.

Cum te contemplor ô crux, pretioſa inquam crux, arborem illam vitæ in medio paradiſi plantatam videre videor: videre videor virgam illam Moſis, quæ ſerpentes AEgypti noſtræ deuorauit; lignum quoque illud Moſis, quod in aquas Mara Exod. 15.

3. Reg. 10. coniectum, eaſdem dulces reddidit: thronum Salomonis fultum leonibus: tabernaculum illud
Exod. 3. fœderis, alis Cherubicis coopertum: quin & rubũ illum ardentem in deſerto Caluariæ. Merita porro tua explicare quis ſufficiat crux pretioſa?
1. Reg. 17. hoc vnum tamen dicam, eſſe te nimirum clauim illam
Gen. 28. Dauid, quæ portas æternales reſeraſti, virgã quoque Iacob, cum qua mundi huius Iordanẽ tranſimus; pedũ quoq; paſtorale, quo Goliadas & Philiſtęos infernales proſternimus; ſcalam quoque Iacob, per quam ad cœlum aſcendimus.

O crux pretioſa inter omnia ligna ſiluarum, ô arbor decora, fulgida! nulla ſilua talem profert, fronde, flore, germine. O Cedrum, non dico libani ſed Caluariæ! ô laurum ſemper virentem, & à fulgure nos defendentem; ô cæleſtem oleam, per quam miſericordia nobis deſignatur.

Ω'ξύλον μακάριζον ἐν ᾧ θεὸς ἐξετανύσθην vt canit Sibilla. O crux prodigijs & miraculis nobilis, quo tu modò cultu digna redderis, quo te omnes honore proſequuntur! Regum tu vertices exornas, Pontificum infulas condecoras, te timent & verentur diaboli, te honorant Angeli, te adorãt homines. Et quo plura tui encomia produxero, quo & plura inuenio: tu ſc.es egregia & procera illa terebinthũs, ad cuius radicem Iacob noſter Ieſus Chriſtus idola Labani, id eſt, totius orbis peccata, defodit & ſepeliuit: tu es egregium illud torcular, in quo ingens humanitatis Ieſu Chriſti botrus expreſſus eſt. Per te ô crux, iam cœli gloria, inferorum terror, mundi ſpes facta, hodie & ſemper, peccatores delictorum ſnorum veniam, iuſti gratiæ augmentum, afflicti ſolatium, & nos iubilæum & omnium in hoc mundo criminum indulgentiam, in altero verò gloriæ ſempiternæ fruitionem conſequamur. Amen

IN DOMINICA RESVRRECTIONIS, SIVE SOLEMNITATE Paschali.

Resurrexit sicut dixit.

FIGVRA.

PRopheta Ionas cũ in Tharsis nauigaturus mare conscendisset,& vehemens ventorum procella,& horrida tempestas ingruisset,sorte in mare à nautis,quò ita procella quiesceret,& tumẽtes vndæ compescerentur, coniectus fuit; quem immanis deinde cetus deuorauit,triduoq; in aluo incolumen seruatum,magno sanè miraculo, in littora effudit,ac iucundum cæli lumen fecit intueri. Fuit hoc, Auditores,figura proculdubiò magni huiusce mysterij,cuius hodierna die memoriam Ecclesia celebrat. Nam ecce plus quàm Ionas, hic imò verus quidam Ionas; qui cùm vastum redẽptionis nostræ Oceanum ingressus esset,& vndiq; deinde minis,iustitia,punitione,& vltione opprimeretur, quo iram diuinæ iustitiæ compescerẽt, ac tumentes illæ indignationis vndę sæuire desinerent; in passionis profundum cõiectus fuit,& in sepulchri vtero visceribusq; seruatus, ac tertio demum die, hodie nimirũ,resurgens,vitæ & luci est restitutus. O diem lætissimum & glorioſissimum,ô diem verè prodigiosum,ac triumpho Christi Iesu nobilem, eiusque victoriis,trophæis,& resurrectione celebrem:ô diem iucundissimù & lętis plenum nuntiis! quæ vobis iam iam narraturus sum,si priùs mecum auxilium cœleste, idque glorioſæ triumphantis hodie filij matris precibus postulauero,recitate igitur mecum salutationem Angelicam. Ion.1.

AVE MARIA.

Ingens ille Africę honor Tertullianus de grandi hoc & diuino resurrectionis agens mysterio, ia à mille circiter & quingentis annis dicebat, nihil esse in fide vel ad credendum difficilius, vel quod maiorem admirationem mereatur, quàm resurrectionem mortuorum. Et meritò quidem, ipsa namque instar Oceani cuiusdam est, magnis agitationibus & motibus obnoxij, quem humanorum iudiciorum ingressa cymba, securè enauigare nequit, si fides eam non dirigat, vel illa ad fidem, velut ad Cynosuram, non dirigatur. Maxima & terribilissima omnium, quas Ezechiel Propheta vidit, visionum fuit illa, cum fluuium vidit, cuius aquę ita intumuerant, vt eum tranare nequaquam posset. Ita quoque in mysterij huius torrente humanus intellectus penè submergitur, adeò namque vehementes eius vndæ & fluctus sunt, vt nulla sit aut ingenij vis, aut rationis robur, quod illos securò queat transire: tantæ quippè in Euripo illo syrtes, tot scopuli, tot breuia, tot rupes, tot abyssi reperiuntur, vt Philosophia naturalis eundem nunquam ausa fuerit tentare, aut eidem sese tutò cõmittere. Aristoteles namq; & cũ eo omnes veteres Philosophi gentiles, aiunt, à priuatione ad habitum nullum regressum dari. Aquilã quoque illa Euangelica Ioannes librum quẽdam in Apocalypsi describit, intus & foris septem signatum signaculis: quem *nemo neque in cœlo, neque subtus terram aperire poterat, nedum aspicere*; adeò vt nec homines, nec dæmones, nec ipsi quinetiam Angeli, eundem legere possent, solus namque Agnus eum legebat & intelligebat. Et *animalia clamabant: Dignus es Domine accipere librum, & soluere signacula eius, quoniam occisus es & redemisti nos.*

Lib. de resurrectione.

Ezech. 47.

Apoc. 3.

Quid porrò nobis denotas, ô liber, nisi sacrum

erum illud reſurrectionis myſterium, ſcriptum intus & foris, in anima inquam & corpore exaratum, non ſeptem quidem ſignatum ſignaculis, ſed innumeris miraculis ac prodigiis circumſeptum: adeò ad aperiendum & reſerandum difficile, vt nulla vnquam creatura id potuerit aut intelligere aut ad vitam redeundo aperire, niſi Chriſtus Ieſus, iunocens ille Agnus in Caluariæ monte immolatus. Hic ſcilicet ſapientiſſimi Salomonis defecit ſapientia, hic eiuſdem ſapientia ignaram ſe fatetur, hic ſibi aquam hærere ingenuè profitetur dicens: *Tria ſunt mihi difficilia, & quartum penitus ignoro, viam aquilæ in cœlo, viam colubri ſuper petram, viam nauis in medio mari, & viam viri in adoleſcentia*: per viam aquilæ in cœlo, Chriſti aſcenſionem; per curſum nauis in mari, Incarnationis eiuſdem myſterium: per ſerpentis viam in petra, glorioſum myſterium reſurrectionis deſignat. *Prou 30.* Tria quæ Salomon nequiit comprehendere.

O ſublime myſterium, ô reſurrectio penitus diuina, ab humano ingenio admodum remota, atq; ad comprehendendum omnino difficilis. Fuêre olim Saducæi qui reſurrectionem non admittebãt, ſed penitus negabant, qui cùm ad Chriſtũ Dominũ accediſſent, de reſurrectione mortuorum diſputaturi, hoc ab eodem reſponſum retulêre, *Erratis neſcientes ſcripturas neq; virtutẽ* Dei. Sed diſcat humana ignorantia & ſtupiditas, quòd quemadmodum in exitu Iſrael de Aegypto, AEgyptij quidem & Hebræi ſimul ſe in viam dederunt, hi ad fugiendum, illi verò ad fugientes proſequendum: ſed cùm ad rubrum mare ambo venirẽt, illi quidẽ vndis eius ſubmerſi ſunt, hi autem ſine vllo ſui ſuorumq; detrimento incolumes tranſierũt, ac deinde in terrã promiſſionis ſine vllo omninò morbo *Mat.22.* *Exod.14.*

integrisq; vestibus peruenerunt: ad eundem modum cùm corpora è terræ viscеribus, velut ex vltima Aegypto egressa, rubrum diuinnrum iudiciorum mare transire debent, peccatores quidem in eo perituros; electos verò incolumes transitatos, corpora quoque eorum integra & perfecta, atque omni mortalitatis contagio infirmitatibusq; corporis huius liberata, gloriam cœlestē ingressura.

Genes. 40. Considerate quoque vobiscum, Auditores, quēadmodum duo illi in Aegypto captiui, propter delicta in carcerem coniecti, eodem temporis simul carceribus egressi sunt, quorum vnus in crucem actus, alter verò in pristinū dignitatis locum à rege restitutus est: ita quoque eodem temporis momēto duos captiuos è mūdi ergastulo egressuros iustos, simul & peccatores; hos quidem æternis suppliciis adducendos, illos verò ad gloriam destinatos. Discite inquam & considerate ô increduli mortales eum ipsum qui è nihilo molitus est omnia, qui è nihilo cuncta produxit, qui Adamum de limo terræ formatum in hunc mundum induxit, qui potis de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ, longè facilius cineres posse coaceruare, ossa recōpingere, pelle vestire, vitamque iisdem conferre. Egregiam huiusce rei figurā in Ezechiele Propheta habemus. Cùm enim Deus Prophetæ vastum campum mortuorum ossibus oppletum monstraret, & diceret, *Putasne viuent ossa ista?* & ipse diceret, *Domine Deus tu nosti.* Dominus verò iterum adderet, vt ossibus inclamaret. *Ossa arida audite verbū Domini*; illa statim ad Prophetæ vocem in pedes constiterunt, animaque subintrante ad vitam redierunt. Erat hoc vtique eius rei signum, quæ magno illo extremi iudicij & resurrectionis generalis die euentura est.

Insignis figura. Ezech. 37.

Sed nunquam id Philosophi credere potuere, scri-

ſcriptum eſt enim in Actibus Apoſtolorum, Paulo Athenas veniente, vbi doctiſſimi quoq; Philoſophi commorabantur, & de mortuorum reſurrectione verba faciente, ab omnibus doctrinam eius exploſam fuiſſe, veluti ſi fabulas quaſdam & anilia cõmenta narraret. Refert adhæc Euagrius Eccleſiaſticæ hiſtoriæ li. 1. cap. 15. Syneſium Cyrenenſem Epiſcopum, doctiſſimum iuxta ac ſubtiliſſimum Philoſophum omnia quidẽ fidei noſtræ myſteria initio credidiſſe, excepto profũdo illo reſurrectionis myſterio. ô paradoxa! quin & ipſi Apoſtoli difficulter admodum idipſum credere potuerunt, de quibus Scriptura ait, *Recumbentibus vndecim apparuit illis Ieſus, & exprobrauit incredulitatem eorũ & duritiam cordis, quia his qui viderant eum reſurrexiſſe non crediderunt.* Lucas verò ait, eos viſo Ieſu, putaſſe ſe ſpiritum videre, adeò vt præ metu conturbati fuerint. S. Thomas quoque adhuc vlteriùs in incredulitate proceſſit: cum enim Apoſtoli vidiſſe ſe Dominũ dicerent, addidit ille, *Non credam niſi videro fixuram clauorũ.* Sed ſatis iam eſt, ô Thoma, ſatis eſt Apoſtoli, Sadducæi, Philoſophi, nolite amplius de myſterio hoc dubitare: videmus enim hic ad oculũ Dominũ à mortuis reſurrexiſſe, videmus magnum illum librum apertũ, videmus Chriſtum ingentem illum torrentem pertranſijſſe, Ieſus *reſurrexit ſicut dixit.* Nihil igitur hodie aliud quàm triumphi, quàm victoriæ decantandæ ſunt, ac non niſi de reſurrectione loquendum.

Act. 17. Nunquam veteres Phyloſ. myſterium reſurrectionis agnoſcere potuerunt.

Marc. 16.

Luc. 14.

Ioan. 20.

Glorioſa Domini reſurrectio, quam tot olim prophetarum oracula prænuntiarunt, tot veteris Teſtamenti loca deſignarunt, quam Chriſtus Dominus ſemper & vbiq; prædicauit, quã ipſi quatuor Euangeliſtarũ cõmentarij annũtiarunt, infinitis hodierna etiam die teſtimoniis demonſtrata fuit.

Ipſi namque Angeli Mariis etiam denũtiant, præcipientes vt eandem Apoſtolis manifeſtarẽt, plurimi etiam mortui ad vitam reſuſcitati, & cum Chriſto reſurgentes, in ſanctam ciuitatem venerunt, & eam notis & amicis declararũt. Duo quoque viatores ab Emaus reuertẽtes eãdem diſcipulis annuntiarunt: S. Petrus, vt Apoſtolorum omnium vertex eãdem ſuis ipſe oculis conſpexit: ceteri quoque Apoſtoli eam firmiter crediderunt, cùm Dominum iuxta mare Tiberiadis ambulantem viderunt. Si verò Ambroſiùs nulli ait eam priùs cognitam & manifeſtã fuiſſe, quam ſacratiſſimæ Virgini: ſed quoniam teſtimonium illius fortaſſe ſuſpectum fuiſſet, quaſi illa præ nimio in eum amore aſſeruiſſet, Euangeliſtę id penitus ſilẽtio inuoluerunt. Tanta ſcilicet, tamque grauia teſtimonia requirebantur, quibus res tam ad credendum difficilis confirmaretur, quo ab hominibus credi poſſet. Reſurrexit igitur ſicut dixit, aiũt Angeli, Mariæ, viatores, Apoſtoli atq; omnes adeò homines.

Luc.24.

Mat.27.

Tribus de cauſis Chriſtus reſurrexit.

Aquinas ille Thomas, Doctor Angelicus, quinque affert rationes, ob quas Redemptorẽ noſtrum à mortuis reſuſcitari oportebat; ſed omiſſis duabus, tres tantum potiſſimas huc adducam. Primo ſcilicet vt diuinam ſuam iuſtitiam notam faceret, cuius eſt quos deiecit & humiliauit ſublimius erigere, & priorem deiectionem nouo maioriq; honore compenſare; quod apud Lucam Maria ſignificat, *Depoſuit potentes de ſede & exaltauit humiles.* Chriſtũ igitur, qui ſeſe ad mortẽ vſq; crucis humiliauerat, par erat & cõſentaneũ exaltari, tãtumq; ſubleuari, quantũ ſe prius depreſſerat. Vnde Paulus ad Philip. *Humiliauit ſemetipsũ factus obediens vſq; ad mortẽ propter quod & Deus exaltauit illum & donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen.*

Luc.1.

Occul-

Occulta & naturali quadam ratione fieri vide- Conceptus
mus, non altius fontes posse ascendere, quàm eo- è natura
rum origo & scaturigo deducatur; sed eandem & traductus.
eruptionis, & initij esse altitudinem. Cùm igitur
puteus ille aquarum viuentium è stabulo & præ-
sepio, vt sic dicã, exortus fuisset, deinde ad vsque
crucem adhuc penetrasset, quin & ad sepulchrum
in rupe excisum, quod præ humilitate nimium
quantum profundum erat, necesse quoque erat, eũ
ad cœlos vsque, vnde venerat, erumpendo ascen-
dere. Audite, obsecro, vti id exprimat Psalmogra-
phus, *à summo cœlo egressio eius.* videte eius ascen- *Psal. 18.*
sum. Par quoque erat, vt lucidus ille & effulgens
sol, qui ad nutum magni illius Iosue, Patris inquã
æterni, in cruce confixus & clauis affixus, immo- *Iosu. 10.*
bilis steterat, intereà dum inimici nostri profliga-
rentur, & mundus subigeretur: par inquam erat,
vt sol ille, qui decem gradibus retrocesserat, sub
nouem scilicet Angelorum choris, humanamque
naturam induendo, quo homines qui instar Eze-
chiæ regis in extremis versabantur, redimeret; vt
inquam lucidum illud astrum hodie in locum re-
uerteretur. Quamobrem hodie resurrexit sicut di-
xit, & sol ille noster ad Zodiacũ suũ & orbẽ rediit.

Patientiæ illud exemplar Iob cùm è Cræso fa- Insignis
ctus esset Iro pauperior, omnibusq; facultatibus conceptus.
spoliatus, adeò vt velut opprobriũ suorũ factus,
& omni destitutus auxilio in sterquilinio sederet;
breui interiecto tempore talem rursus à Domino
benedictionẽ cõsecutus est, vt omnia ei duplicia,
& non sine fœnore, reddita fuerint. Præsignabat
hoc, verum illum Iob, Christũ Dominũ, Dei inquã
filium, adeò deiectum iri, vt in infami cruce, in
medio latronũ, nudus omninò, moriturus sit, sed
hodie iterum adeò exaltandum, vt quicquid prius

Digitized by Google

quodammodò amiſerat, duplici menſura ei red-
Pſal.8. dendũ ſit: gloria ſcilicet, quo ad corpus, de qua dic-
Pſal.148. ctum eſt *gloria & honore coronaſti eam*, & nominis exaltatio, de qua ſcriptũ, *Et exaltatum eſt nomen e-*
Pſal.109. *ius ſolius*. An non igitur ei omnia duplicia reddita? Hic igitur completum videmus regium illud vaticinium Dauidis, *De torrente in via bibit, propterea exaltauit caput*. Redemptor enim noſter cùm in vitæ ſuæ cũrriculo & via abundè de paſſionis torrente bibiſſet, hodie caput exaltat, idque reſurrectionis ſuæ virtute. Sed pergamus in figuris.

Gen.41. Ioſeph iniquiſſimè à fratribus venditus, falsò accuſatus, & iniuſtè in carcerem coniectus, cùm in libertatẽ iam reſtitutus eſſet; veſtibus regiis indutus fuit, & carpento per omnes vrbis & plateas inuectus, ab omnibus Aegypti ſaluator ſalutatus, ac Dominus vniuerſæ domus regiæ & princeps omnia poſſeſſionis Pharaonis conſtitutus. Hodie igitur figura illa completa fuit, & Ioſeph noſter, Chriſtus inquam Dominus, ab Apoſtolis venditus, iniquè à Iudæis accuſatus, in ſepulchri carcerem coniectus, inde egrediens, veſtibus gloriæ & immortalitatis circundatus fuit, & glorioſo ac triumphali diuinitatis curru inuectus, atque vniuerſi orbis Monarcha conſtitutus, ab omnibus mundi
Act.9. Saluator eſt appellatus. vnde de eo prædicarunt Apoſtoli: *Hic eſt qui conſtitutus eſt à Deo iudex vi-*
Pſal.71. *uorum & mortuorum*: vaticinatus eſt Pſaltes; *Dominabitur à mari vſque ad mare*. pater quippè æternus
Pſal.2. hoc ei quondam pollicitus fuit dicens, *Tibi dabo gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ*. Verùm progrediamur vlteriùs.

Scriptum eſt in hiſtoria Eſther, Mardochæum, qui à ſuperbo & inſolenti Aman ad crucem poſtu-
Eſth.7. latus erat, precibus & interceſſione formoſæ Eſther

ſther reginæ, depoſito ſacco, & exuto cilicio, purpura regia indutum fuiſſe: victoriaq; de hoſte relata, & eodem ipſo in ligno, quod Mardochæo parauerat, Amano ſuſpẽſo, omnem populum ſuum, qui iam publicè regiis diplomatibus proſcriptus erat, in libertatem vindicaſſe. Annon vobis hic ſignificari ac præſignari videtur, Auditores, miſerum noſtrum Mardochæum, Chriſtum Dominum, Satanæ crudelis inferorũ Principis inuidia ad crucem condemnatum, exutis hodierna die mortalitatis exuuiis & ciliciis, & veſte gloriæ induta, tantam tamq; luculẽtam victoriam relaturum, vt hoſte cruci, quam ipſi hoſtis parauerat, affixo, pacem, ſalutem, quietem, libertatem denique humanę naturæ ſit allaturus? Præſagit id vates ille & Pſaltes Dauid, dicens, *Dixit Dominus Domino meo, ſede à dextris meis; donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum.* Audiui, inquit vates, cùm Pater æternus filio, Verboque æterno diceret, Poſt triſtem illam & funeſtam paſſionem glorioſa tibi imminet reſurrectio, & hoſtibus noſtris, mortis nimirum, diabolo, & mundo, proſtratis, & glorioſo illo bello felititer confecto, ipſe te exaltabo, & ad dexteram in gloria collocabo, *Pſal. 109.*

Cum Moſem illum, Domine Ieſu, qui ſe Pharaonis filia prognatum eſſe tutò poterat aſſerere, in profluentem conijci intueor (quippè qui mallet cũ electo Dei populo afflictiones ſubire, eumq; per mare rubrum ducere & deducere, Aegyptoque Pharaonem & omnẽ potentiam eius conculcando inq; nihilum redigendo, educere) ſortem tuam videre videor; filius namq; Altiſſimi cum eſſes, homo factus es, & pro hominibus pati voluiſti: eosq; Aegyptio iugo ereptos per rubrum paſſionis mare deduxiſti; ac ſtatim deinde princeps & caput toti- Simile. Exod. 1.

tius

tius Eccleſiæ factus, hodieque à morte reſuſcitatus, omnem mundi, mortis, & diaboli crudelitatem ac tyrannidem deſtruxiſti: vnde Pſalmiſta, *Exurgat Deus & diſſipentur inimici eius.*

Pſal.67. *Dan.6.* Et ſanè cùm innocuum Danielem, Babyloniorum inuidia in lacum leonum coniectũ video, eiuſdẽ aditus vndiq; communiri, & à militibus cuſtodiri, ipſum tamen incolumẽ & illęſum egredi, ſupraq; omnes ſatrapas, & regni principes conſtitui: ipſe mihi perſuadeo, non eſſe hoc & aliud quã figuram eius rei, quam hodie in Saluatore noſtro videmus contingere. Cũ enim iã ab hinc triduo in leonum ſpelunca, in ſepulchro inquã, militũ (qui in ſacris literis leones nõnunquã appellãtur) præſidio cuſtodito collocatus eſſet, & principes ſynagogæ idipſum ſigillis obſignaſſent; hodie ecce integer & ſanus reſurgit & egreditur, ſupraque omnes cœli, terræ, & inferorum principes, ſupraque oẽs mortales conſtituitur. Huiuſce teſtem rei habeo Dauidem, dum ait, *Gloria & honore coronaſti eum, & cõſtituiſti eũ ſuper opera manuũ tuarũ, omnia ſubieciſti ſub pedibus eius.* Atq; hæc eſt prima Reſurrectionis Dominicæ, quã attuliſti, ratio, ô Thoma.

Pſalm.8.

Altera reſurrectionis ratio.

Venio ad alteram: Reſurrexit nimirum Dominus, vt nos aliquando à mortuis reſuſcitandos demonſtraret: ita nãque id docet Tertullianus; atq; aliud non prædicat Paulus 1. Cor. 13. *Chriſtus reſurrexit, ergo & mortui reſurgunt.* quin & negatiuè *ſi Chriſtus non reſurrexit, ergo & mortui non reſurgunt.* Nam vti benè D. Thomas, reſurrectio Chriſti eſt cauſa noſtræ reſurrectionis, propter diuinitatem eius cui noſtra per vnionem hypoſtaticam, & perſonalem humanitas copulata erat. Vnde idem qui ſuprà Paulus, & eodem quoque loco, *Per vnũ hominem mors, & per vnum hominem reſurrectio mortuo-*

Lib. de reſurrect. & 3. aduerſus Marc.

3. part. q. 26. art. 1.

tuorum. Quamobrem arrigite aures, Auditores, egregios hanc in rem conceptus, tum iucundos, tum ad permouendum graues, depromam.

Vis Magnetis.

Ea magnetis esse vis dicitur & potentia, vt ferrum omne occulta quadam symphatia, ad se trahat, extra centrum rapiat, in altum libret, & sursum sustollat. Paulus, atque adeò omnis scriptura sacra Christum petram esse ac lapidem testantur, *Petra autem erat Christus*, sed lapidem magnetem, qui corpora instar lapidum grauia, sepulchris educit, & in generalis resurrectionis die sursum in aëra subleuabit. Vnde ipsemet de se olim dicere non erubuit, *si semel exaltatus fuero, omnia traham ad me ipsum*: quasi dixisset, Scire vos velim ô mortales, esse me veluti magnetem quendam; ita vt si semel in cruce subleuari me contingat, omnia ad me sim attractarus, quin & mortuos sepulchris eductarus.

1. Cor. 10.

Ioan. 12.

Omnia animalia pantheram sequuntur.

Tam suaues, tamq; gratos odores exhalat (vt omnes naturalium rerum scriptores tradunt) panthera, tãq; egregiis maculis variegata est, vt quoties in apertum se dat & siluas pererrat, omnia eã animlia, odore allecta, sequantur: Iesus Christus quoq; meritò cum panthera, cùm ipse se vermem appellare nõ erubuerit, *Ego sum vermis & nõ homo*, componi potest; pellis namque humanitatis eius insignibus immortalitatis, impassibilitatis, agilitatis, & charitatis maculis consperſa est; suauissimos quoque & incundissimos meritorum odores spirat: adeò vt hodie resurgens in apertum vix prodeat, quin omnia statim animalia rationis visum habẽtia, homines dico, eius vestigiis insistant eumq; quoquò se vertat sequantur, omnes namque Patres & sanctæ illæ animæ, quas limbo eripuit, eum comitantur, forsitan & omnes quæ in purgato-

gatorio detinebantur. Præsagisse id Salomon visus est cùm diceret, *curremus in odorem vnguentorum tuorum*, quasi diceret. O sacra Panthera, ad odorem meritorum tuorum animæ quidem hoc in mundo te sequentur, post resurrectionem verò ipsa corpora sepulchris egredientia.

Cant. 1.

Venit mihi hîc alterius conceptus in mentem. Iacob & Esau, fratres vterini, quos toties iam in schenam, etsi diuerso semper schemate, produximus, hoc modo in lucem editi sunt. Cùm Esau vt primogenitus matris vtero egrederetur, Iacob calcem pedis eius arripuit, atque ita ambo vno enixu in mundum prodiêre. O ingens mysterium Christus & homo fratres gemini, eodem in vtero, scilicet humanitatis, vel si videatur, mundi huius. comprehensi & enutriti erant: vnus eorum hodie nasci, & è terræ vtero prodire cùm gestit, Christus Iesus inquam, primogenitus mortuorum; homo fratris pedem apprehendit, nostram videlicet humanitatem, atque ita alter alterum educit: ita vt vno resurgente necesse fuerit & alterum resurgere. Atque hoc ipsum est quod toties eum dicentem audiui, *Traham vos in funiculis Adæ*: nostra nimirum humanitate, funiculis inquã, quibus Deus à mortuis resurgens, nos secum facit resurgere.

Genes. 25.

Qua industria cerui aquas transeant.

Refert Plinius, ceruos cùm flumen transire parant, in vnum simul locum eongregari, tum omnium fortissimum in vndas sese deijcere, ac violẽtiæ aquarum tranando sese opponere, cuius tergo secundus cornuum mox pondus imponit, secundi verò tergo tertius sua, ac prioribus semper pòst sequentes inniti, atque ita industria & auxilio primi, qui impetum aquarum frangit, in terram, quam petunt, commodissime transire. Necesse profectò erat Oceanum nos damnationis ac mortis fluenta trã-

ra tranare, quò ad ſalutis terrā pertingeremus; & ecce magnus ille ac potēs ceruus Ieſus Chriſtus, in hoc ſeſe mare primus conijcit, primus mortem patitur: cuius meritis innixus Adam, Adami Abel, atque huius, omnis retrò venientium mortalium ſeries, procelloſum hoc & periculoſum dānationis, mare mortis periculo exempti, tranſeunt, vt ita infortunatas illas Inſulas, idq; meritis primi illius cerui Ieſu Chriſti, perueniant. Audite & aliud non minus auditu iucundum aut raritate eximium.

Eliſæus Propheta iā ſepultus corporis ſui contactu mortuum in vitam reuocauit. Verus noſter Eliſæus Chriſtus eſt, ad cuius nudum humanitatis contactum mortui peccato ad gratiam redeūt, & de morte ad vitam tranſeunt: quod præclarè ait Euſebius ille Emiſſenus: *Noſter Eliſæus Chriſtus, mortuus, morte ſua ſalutē largitur, & vitā ſepultus operatur*: & ante eū Apoſtolus Paulus: *Qui mortem veſtrā moriendo deſtruxit & vitam reſurgendo reparauit*. Dauid quoque, Prophetico ſpiritu præuidēs Meſſiam moriturum, ſepultum iri & reſurgendo omnes ad ſecum reſurgendum inuitaturū, magno eum affectu obſecrat, vt tempeſtiuè reſurgat dicēs, *Exſurge gloria mea, exurge pſalterū & citharа*: quaſi diceret, Noli diutius in ſepulchro hęrere, ſed quamprimum ſurge: cui deinde Meſſias reſpondet, *Exurgam diluculo*. Et Pſal. 3. *Ego dormiui, & ſoporatus ſum, & reſurrexi*. 4. Reg. 17. Num. 7. de Paſchate. Rom. 4. Pſal. 107.

Tertia poſtremò ratio, ob quā Redēptor reſurrexit, hæc fuit, vt corpus ſimul & animā omnibus numeris abſoluta redderet: corpus namq; anima deſtitutum imperfectū eſt; anima quoq;, cùm corpris naturalis forma ſit, ſine corpore imperfecta eſt & informis. Itaq; neceſſe erat, quo perfect[a] Tertia ratio cur Chriſtus reſurrexerit.

qui-

quidam Christus existeret, corpus vt animam resumeret, & anima suo iterum corpori vniretur; adeò vt si Christus non resurrexisset, imperfectus semper mansisset, atque perfectus homo nequaquã exstitisset, & sanè quamdiu corpus Iesu Christi in sepulchro exanime iacebat, anima verò ad inferos descenderat, verus & perfectus homo non erat. Testẽ huiusce rei habeo Thom. Aquinatẽ, & simul Aristotelem, qui in Metaphysicis ait hominẽ mortuum verè hominem appellari non posse, nisi æquiuocè. Lombardus verò & Hugo de S. Victore contrariam opinionem tuentur & asserunt Christũ triduo illo, quo apud inferos vagabatur, verè hominem extitisse. sed errant; vt enim quis perfectus homo dicatur, animam corpori naturali quodam nexu vniri & copulari necesse est: & repugnat illa opinio veritati qua credimus Christum verè mortuum esse.

3. Par. q. 50. art. 4.

4. Metaph.

Necessaria igitur erat resurrectio, vt duæ illæ naturæ iterum coniũgerenter, & perfectum quid, quod resurgeret, efficerẽt. Hoc quippe Dominus tantoperè desiderabat, tamque instanter à Patre postulabat, dicens, *Caro mea requiescet in spe* (resurrectionis scilicet) *quoniam non derelinques animam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.* Et alibi: *Quantas ostendisti mihi tribulationes multas & malas? & conuersus viuificasti me, & de abyssis terræ iterum reduxisti me.*

Psal. 70.

Psal. 15.

Vbinam diuinitas latuerit interea dũ corpus in monumento, anima apud inferos esset.

Hactenus Domine Iesu, de glorioso tuo corpore, deque anima verba feci, sed semper suspensus & dubius, quid de diuinitate interea actum sit: nã vbinam latebat illa, interea dũ corpus in monumẽto iacebat sepultũ, anima verò inter beatarũ animarum choros in limbo versabatur? vbinã hærebat? quid agebat? Arrigite aures, Christiani, quid

de ea actum sit,paucis aperiam: licet in separatione illa,quæ in morte accidit , anima à corpore seiuncta fuerit, & alterum ab altero penitus discretũ;ipsa tamen diuinitas nunquam à corpore, quod in sepulchro iacebat,aut ab anima quæ apud inferos vagabatur,diuisa fuit:nam vt benè Damascedus ait,*quod semel assumpsit,nunquam dimisit.* Quod vt intelligatis , aperta vobis similitudine patefaciam. Quemadmodum enim arcus , dum nimium tenditur, in medio frãgatur oportet,& vtrumque extremum alterum ab altero separetur;neruus verò , qui vtrique extremitati annexus est integer perseuerat,& vtrimque adhęresćit:ita de arcu humanitatis Iesu Christi dicendum est, eam scilicet adeò in cruce extensam fuisse , vt in duas partes fracta sit,animam scilicet & corpus,qua fractione vtraque pars à se mutuo diuisa fuit; at diuinitatis neruus,qui vtramque combinabat , nunquam diuisus aut fractus fuit, sed vtrique firmiter adhæsit. *Lib. de incar. verbi.* Egregia similitudo.

Producam & aliam:cùm miles quispiam gladium vagina educit , vagina quidem & gladius à se inuicem separantur, miles tamen vtrumque gestat,gladium manu,vaginam verò ad latus. Ad eundem , etiam modum validus ille miles & dux Christus animæ gladium corporis vagina in Passionis certamine,educens,vt inimicos suos prosterneret ac profligaret,alterum quidem ab altero separauit,sed diuinitas veluti dux,vtrumque licet à se mutuò diuisum,complectebatur. Alia similitudo.

Egregiæ quidem hæ similitudines sunt, sed addam & figuram è Leuitico depromptam. Præcepit olim Deus , vt mortuo turturi caput non abscinderetur. Quid hocce mysterium denotare putamus, Auditores? Aliud nihil,quam casto illo tur- Figura.

ture Christo Iesu mortuo, caput id est diuinitatem à reliquo eius corpore non segregandam.

Egregia igitur illa diuinitas, duas illas partes, duas extremitates, duas naturas, animam inquam & corpus, hodie coniungens, & noua illis dona nouasque dotes impertiens, sepulchro easdem educit, Angelorumque testimonio, se surrexisse declarat. Hodie igitur impletas video figuras, quas sacra nobis Biblia aperiunt: hodie quoque verum fuisse comperiò, quod tibi accidisse in sacris historiis legimus ô Sampson. Hic. n. Auditores, infamis Dalilæ amoribus irretitus cum per regiones Philistinorum erraret, Gazam deueniens, ab inimicis obsessus fuit & detentus, sed in inimicorum ludibrium portas vrbis confregit ac secum abstulit: noster autem Sampson Christus, è cœlo in mũdum hunc descendens, quæ verè regio Philistiim est, impuræ Dalilæ, naturæ inquam humanæ, amoribus irretitus, cum sepulchrum intrasset, quod Iudæi militum præsidio & custodia vallauerant, rati illum eidem includere. hodie magna cum inimicorum ignominia & opprobrio, portas eius & repagula confregit, ac resurrexit sicut dixit.

Iud. 16.

Ioseph falsò ab Aegyptiis accusatus, & iniquè in carcerem coniectus, factus est magister carceris, claueseq; custodiæ gerens, & inde egressus, alios secum eduxit: hodie verò Iesum Christũ, falsò accusatum, & duplici carcere seruatum sepulchro nimirum, & infernali limbo, vtriseque dominari video, eorumque claues gestare, egrediendoque alios secum educere. Resurrexit igitur sicut dixit.

Gne. 39.

Nolebat igitur Pater æternus dilectissimum filium sepulchri ergastulo diutius detineri, sed quã primũ eum eduxit. Referũt naturaliũ rerum indagatores, leunculum recens natum tres continuò

Insignes conceptus.

dies

dies dormire, adeò vt quodammodo videatur mortuus, donec leo pater horrendo quodam rugitu eum à somno excitet. Leunculus ille de tribu Iuda, Iesus Christus, post passionem triduò quodammodo in terræ visceribus dormierat, sed vbi magnus ille leo Pater æternus auribus eius insonuit, *Exurge gloria mea, exurge psalterium & cithara*: repentè excitatus, sepulchro egressus est; quod Angeli annuntiantes mulieribus dixêre, *Resurrexit sicut dixit.* *Psal.107.*

O lætum ac iucundum nuntium! ô glorioſam resurrectionem! ô diem plenum gloria, honore, ac verè triumphalem! Hodie te Domine plenum maiestate, victoriis, ac triumpho nobilem intueor. Hodie, ô Cæsar, ô mundi Hercules, morte tua mortem destruxisti. Legimus fortissimum virum Eleazarum, cum elephantum, cui regem insidere putabat, ventri belluę subiectus, interficeret, seipsum ignoranter interfeciſſe. Eleazarus hic mortē mihi significare videtur, quæ Christum, magnum illum elephantum, mundi præsidium, parans interficere, eundem in cruce occidendo se ipsam nescia occidit. Ita namque prædixerant Propheta- *Mac 6.* *Ose.13.*
rum vaticinia, *Ero mors tua, ô mors.*

Iacob tota nocte cum Angelo luctatus, ab eo in femore læsus fuit, victoriam tamen retulit: verus noster Iacob, Christus Iesus, cum morte tota passionis nocte ad mortem vsque luctatus, in femore tandem humanitatis vulneratus est, sed victor euasit. O quis hic figurarum sese campus aperit? Rex Israel Saul cùm à Philistæis, è bello fugiēs, premeretur, ait armigero, *Euagina gladium & perime me*, quod vbi ille præstitisset, eodem se gladio in- *Gen.32.* *1.Reg.31.*
teremit. Saul noster Iesus à Iudæis in passione pressus & afflictus, morti præcepit, vt se feriret, simulq;

occideret(*oblatus enim eſt quia ipſe voluit*)ſed eodē ſtatim illa gladio cecidit,ſuiſque ſe armis interfecit.Neque enim pręſumebat ei mors manus inijcere, ſi hic Cæſar, inclinato capite, non permiſiſſet. Et vt Sampſon morte inimicos occidit, ita quoque Redemptor in crucis patibulo exſpirans, mundum,diabolum,inimicos ſuos & noſtros iuratiſſimos,eadem morte inuoluit. Cantemus ergo Domino, gloriosè enim magnificatus eſt;cùm nimirum hodie equum & aſcenſorem,mortem videlicet,& diabolum,proiecit in mare,

Iudi.16

Vos verò,animæ,quæ in captiuitate limbi, & purgatorij ergaſtuli captiuæ detinebamini, quo gaudio exultare par eſt? quanta iucunditate ad tā iucundum nuntium affici?cùm nimirum iam optata illa dies,tempus illud expectatum aduenit, quo carceribus eſtis eripiendæ?Quantum autem veſtrū gaudium ſit oportet ô animæ in hoc adhuc mundo peregrinantes, cùm iam tyrannis & crudelis illa poteſtas,qua miſerum in modum oppreſſæ eratis, finem accepit? At vbinam tu es,ô ſacratiſſima virgo Maria,quid ais?an non hodie iure meritoq; dicere poteris quod olim Iacob viſo filio Ioſeph, quem velut mortuum luxerat,*Sufficit mihi quia filius meus Ioſeph viuit*.Noli amplius,ô veri Tobię mater, quæ irremediabilibus filij tui abſentiam lachrymis deflebas,Caluariæ montem gemebunda ac ſuſpirans conſcendere,vt filium eminùs venientem videas:nam rediit,*ecce reſurrexit ſicut dixit,Mulier ecce filius tuus*.

Gen.45.

Tob.26.

Nolite verò eum ô Mariæ, amplius in ſepulchro quærere,neque enim eſt hic,nolite eum,ô pię animæ,quæ Hieroſolymis; id eſt peccatis veſtræ orto iam ſole gratiæ,diuinatumq; inſpirationum, pietatis & deuotionis vnguento onuſtæ egreſſæ eſtis

eſtis quærere in monumento, non eſt hic. Nolite eum amplius in præſepio, in deſerto, in monte Caluariæ, in cruce, aut apud inferos quærere, non eſt ibi, Reſurrexit ſicut dixit. Quam benè dicitis, ô Angeli, *non eſt hic*? non eſt amplius miſer ille & afflictus Iob, in crucem extenſus: non eſt amplius Noë nuditatem in monte Caluariæ reuelans; non eſt amplius ille, quem ſanguineo perfuſum rore in horto oliuatum vidiſtis, aut quem ſpinis coronatum, cruce grauarum, nudiuſtertius vrbe egredientem conſpexiſtis. Hem quantum mutatus ab illo eſt paupere? Iam totus pulcher eſt, iam nouis effulget exuuiis, noua luce coruſcat, nouis exultat trophæis, denique iam reſurrexit, vti prædixerat. O totius ſeruator mundi, hominum Angelorumque Redemptor! ô Theſeu, qui feliciter ab inferis remeaſti ô, monſtrorum domitor Hercules, qui diabolum, mundum, mortem, aliaque portenta viſu & auditu horrenda ſuperaſti: ô zelator animarum & amator Deus, qui, vt iis vitam conferres, mori voluiſti; vt eas in paradiſo voluptatis collocares, ad inferos deſcendiſti; vt eas perſanares, amaram mortis ac paſſionis cicutam in earum medelam hauſiſti; vt earum debitis ſatisfaceres, vendi, tradi, ſanguinemque pretioſum in vadimonium dare, teque ipſum totum pro iis exponere voluiſti, qui denique quò eas reſurgere faceres, prius ipſe reſurrexiſti.

Facigitur clementiſſime ac benigniſſime Done, vt è peccato ad gratiam, è ſuperbia ad humilitatem, ex auaritia ad libertatem, è libidinum cœno ad caſtitatem, ex illicito amore mundi, ad amorem tuum; ex diſſolutionibus ad collectionem animi, ex inanibus mundi ineptiis ad mentis reformationem, denique è luxu & exceſſu ad

moderatam agendi, viuendiq́ue rationem tecum hodie resurgere mereantur. Insignes profectò resurgendi modi. Sed concede gratiam, Domine, vt cùm semel per te resuscitatæ fuerint, ad tui etiam imitationem non amplius deinde moriantur, neu ad deposita peccata, velut canis ad vomitum, reuertantur; neue imitentur hîc elephantos, qui cùm semel ad terram prostrati fuerint, iterum resurgere nequeunt, sed venatorum funibus facilè constringuntur, ita quoque animæ cùm semel in peccata inciderint, nulla sese ratione leuare queunt, sed tum prostratis diaboli laqueos & prauæ consuetudinis vincula injciunt. Quamobrem Domine mi Redemptor, cùm eas à mortuis iam excitasti, concede, ne iterum in mortis periculum incidant, sed tutæ & securæ in adiutorio & protectione tua habitent; quò semel hic spirititualiter, è peccato ad gratiam resuscitatæ, tandem aliquandò in generali etiam resurrectione, à morte ad æternam gloriam corporaliter resurgere mereantur. Amen.

Egregia similitudo.

FERIA II. PASCHATIS.

Duo ex discipulis ibant ipsa die in castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emaus. Luc. 24.

FIGVRA.

NOn prius potuit Tobias tàm Pater quàm filius, Angelum qui peregrinantis & viatoris habitu assumpto, itineris sese socium ac ducem semper gesserat, & cum iisdem frequenter locutus erat,

Tob. 12.

Digitized by Google

rat, recognoscere; quam confectis iam negotiis, & peracto itinere, cùm iam iam abiturus vtrique valediceret, quisnã esset & vnde missus, ipse declararet, iisque stupore perculsis ex oculis euanescceret. Simile quid in Euangelio hodierno intueri videor: cerno namq; duos discipulos Ierosolymis in Emaus castellum tendentes, quibus sese Angelus testamenti, Iesus Christus itineris socium præbet; qui, cùm eum minimè agnoscerent, tandem in fractione panis sese manifestauit, & ex oculis eorũ euanescens, vtrumque stupore defixum reliquit. Insignis historia & ad audiendum iucunda: sed vt eam pro dignitate exponere valeamus, supernè illud lumen, quod tenebras pellit, quod mentis caliginem aufert, animos suggerit, & linguas impeditas dissoluit, sanctissimi inquam Spiritus auxilium, nobis imprimis necessarium est: eius igitur opem imploremus, idque auctoritate, qua apud eum valet plurima, Angelorum regina, quam verbis Angelicis salutabimus dicentes,

AVE MARIA.

Philosophus Heraclitus cum vitæ huius calamitates & miserias, quas indies videbat, secum tacitus reuolueret, easdem toto vitę tempore deplorauit. Inter fideles verò, Deiq; cognitionẽ habentes, Iobũ Heraclito similem fuisse dicere possumus: cùm enim vitæ huius breuitatem ille sibi ob oculos poneret, & simul ingentes illas calamitates; & ærumnas, quibus tantillo tempore homo, dum viuit, obnoxius est (de quibus ait, *Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miseriis*) nunquam non lacrymabatur, & plangebat, dicens, *Tædet animam meam vitæ meæ.* Et quem obsecro, Iob, non tæderet viuere, vbi quidquid est, homini aduersatur, eũque destruere cõtendit. cęli

Heraclitus Philosophus toto vitæ tempore plorauit.

tantaq; violentia feratur, vt ad ſingulos horç quadrantes centum viginti milliarum millia illud conficere doceant Philoſophi: idipſum de vita hac noſtra dicere poſſumus, in ſtatu quidem ſuo manere videtur, ac loco quieſcere, attamẽ celerrimi inſtar curſoris ſemper ad finem properat, adeò vt nõ prius cucurriſſe videamur, quam ad ſepulchrũ iã peruentũ fuerit. Hinc benè eã D. Greg. nauigãti ſimilẽ eſſe dixit, ij namq; qui nauẽ conſcenderunt & nauigãt, arbores, agros & ſcopulos moueri, ſe verò in loco putant quieſcere; cũ tamẽ ſecus id ſe habere omnes ſciant, nauẽ ſcilicet ſemper recedere, cetera verò loco neutiquã moueri. Idipſum tibi accidit, ô homo, qui in mundi huius mari nauigas: omnia moueri exiſtimas, & te immobilẽ perſiſtere; cũ tamen ipſe ad mortẽ citatis quaſi equis properes, cetera omnia quieta maneãt. *Greg. in Regiſt.*

Equidem eam animalculo, quod Ephemerũ appellãt, comparauero, quod manè quidẽ naſcitur, veſperi autẽ occidit, cuius licet vita vltra diẽ vnũ non extendatur, tanta tamẽ eius in quęrẽdo victu ſollicitudo & cura eſt, quanta coruorum quinque ſeculis viuẽtiũ. Magna profectò huius inſecti ſtultitia eſt; at veſtra lõgè maior eſt ô mũdi amatores, qui cùm decem aut duodecim tantũ annis hic vobis viuẽdũ ſit, tantas tamẽ opes aggeritis, & ita de commeatu ſolliciti eſtis, quaſi mille annis in hac arce viuendũ foret. Sed ingens reuerà amẽtia eſt, tantoperè erga fragilẽ hanc & fugacem vitam affici; cum ipſimet Ethnici hac nobis in re multò ſapientiores exſtiterint. Spartiatæ namq; toto quidem vitæ tempore lugubribus & atris veſtibus induebantur: at cùm mortí appropinquaret, sũptuoſis & regificis: quo agendi modo ſatis indicabant, quã amara ijs vita foret, quam læta verò & iucun-

Explicatur humanæ vitæ miſeria.

iucunda mors. Eandem penè agendi cenſuetudinem habuere Thraces, qui infantibus iam recens in lucem editis lamentabantur, & cunas lacrymis perfundebant, quod eos lachrymarum & miſeriarum locum ingredi putarent; morientibus verò feſtiuo cantu & lætitia applandebant, quod omnibus hiſce ærumnis erepti, quietis iam portum intraturi eſſent. Quin & ipſa nobis animalia vitæ huius ærumnas & calamitates quodammodo velle oſtendere videntur: cycnus namq; egregia illa auis, toto vitæ tempore cantare detrectat? ſed vbi fata vocant, vdis coniectus in herbis, iucundiſſimo cãtu aëra permulcet, lætus quodammodo & gaudens hac infelici & lacrymoſa vita ſe liberandum.

Hebræi in Babylone cantare nõ potuerunt.

Et quoniam cantus mentio incidit, ipſi quoque Iſraelitæ, quamdiu in Babylonica captiuitate captiui detinebantur, nunquam canere potuerunt, adeò vt ſi quando eos Chaldæi ad patrios pſalmos decantandos inuitarent, lachrymantes reſponderent; *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?* At heu, mundus hic multò Babyloniis illis deterior eſt, noſtraq; ſors longè iniquior ſorte Hebræorum. Quis igitur in eo ridere, cãtare, choreas agere, ineptire, deliciisq; indulgere præſumat? Et ſanè vita hæc noſtra vera Babylon eſt, terra aliena, locus peregrinationis, receptaculum, & colluuies malorum, miſeriarum diuerſorium, ſolitudo tetrica & triſtis, ac perpetuo exilio infamis, denique via & quidem tranſitus; ita namque eam nuncupare hodiernum Euang. videtur, in quo non niſi de peregrinis, viatoribusq; ſermo eſt, adeò vt & Dominus viatoris perſonam & habitum induerit. *Duo ex diſcipulis Ieſu ibant ipſa die in caſtellum.* &c. Adeamus primò hoſce viatores, & videamus quinam ſint, ac deinde quid dicant, quos ſermo-

Pſal. 16.

sermones habeant ad inuicem audiemus.

Quod ad primum igitur spectat, refert Euang. duos ex discipulis fuga dilapsos, in Emaus castellum, quod 60. stadiis, vel duobus cum dimidio milliaribus, nostra metiendi ratione ab vrbe aberat, profectos esse, deque Messia qui ante dies aliquot cruci affixus erat, sermones habuisse cuius morte & absentia magnoperè se affici & affligi demonstrabant. Sperabamus, inquiebant, nos & totam gẽtem nostrã à captiuitate & Romanorum tyrannide per eum liberandam, regnumque Israel eius ope restaurandum, sed nulla iam eiusce rei spes affulget: dixerat adhæc tertio se die à mortuis resurrecturum, & tres iam ecce dies elapsi sunt, & nihil huiusmodi videmus contigisse. Cùm hos itaque inter se sermones haberent, atque ita fabularentur, ecce derepentè Saluator itineris se socium præbet, inque medium eorum se sistit.

Et sanè quemadmodum post cruentum & diu- Simile.
turnũ prælii, quiescentibus iã turbis & armorum strepitu, dux milites huc illucque dispersos colligit, eosque de victoria certiores reddit: ita quoque hodierna die Christum generosũ illũ ducẽ agere videmus. Apostoli namq; & discipuli, Christi inquam milites, metu perterriti & cõsternati, è cruento illo passionis certamine fugerant, & huc atque illuc dispersi erant; & ecce dux eos hodie è fuga retrahit, reuersosque de victoria, de mundo & dæmonibus relata, certiores facit. Magdalenam namque errantem quærit, tres Marias in vrbem redire compellit, hinc Petrum insequitur, & omnibus sese Apostolis in Ierusalem manifestat, eosque ad castra reducit: illinc verò, duobus discipulis in Emaus tendentib. apparet, quos inertiæ & ignauiæ arguit, quòd duce suo in discrimine relicto,

cto, castris se turpiter proripuissent. Sed ante cetéros tibi se manifestum dedit, ô SS. Virgo, tibique lætum resurrectionis nuntium attulit.

Simile.

Nam sicut sol, cùm mane oritur, summa montium cacumina radiis suis primum ferit, deinde humiles colles irradiat: ita quoque Dominum feciſſe compertum est. Virgo Deipara namque *mons* erat *in vertice montium*, vt Isa. ait, vel, vti Dauid canit, *mons pinguis, mons in quo beneplacitum est habitare Deo.* Apostoli verò instar collium, de quibus scriptum est, *fundamenta eius in montibus sanctis*. i. Apostolis. Sol hic igitur ex altero veniens orbe, radiis se suis magno illi monti Virgini Mariæ primò, ac deinde cæteris collibus, Apostolis nempe, videndum præbet. Hic verò videmus, vt quos hosce viatores radiis suis illustret, eosque ita accendat, vt calore intus æstuante ad inuicem dixerint, *Nonne cor nostrum ardens erat in via?* sole nimirum directè capitibus eorum imminente.

Isai 2. Psal. 67. Psal. 56.

Quinam hi viatores fiat.

Quinam verò vos estis ô peregrini? vel vnde? quo vos appellabo nomine? nescio: vni quidem ex Euangelij textu certum est, nomen fuisse Cleophæ qui quatuor sanctissimorum virorum, trium Apostolorum, Iudæ, nimirum cognomento Thadæi, Simeonis & Iacobi Minoris, ac Ioseph vnius è Lxx, discipulis cognomento Iusti, pater extitit. Alterius autem nomen ignoratur; sed omnes penè Patres vnanimiter tradunt, hunc fuisse Lucam Euangelistam, & Actuum Apostolorum scriptorem. Eiusdem namque opinionis fuit Gregorius Magnus, Nicephorus, Theophylactus in Lucam, & Epiphanius. Solus Hieronymus alteram sententiam tuetur, in prologo enim in Lucam ait, eum Dominum in carne non vidisse, idque ex verbis ipsius Lucæ se colligere ait, *Sicut tradiderunt nobis*

Gregor. Mor. c. 2. Eccl. hist. l. 1. ca. 34. In Luc. ca. 24. act. 1.

Digitized by Google

bis hi qui ab initio ſuis oculis viderunt, & miniſtri fuerunt ſermonis. Sed nihil inde effici poteſt aliud, quã Lucam de primis Apoſtolis non fuiſſe, ſed longo, poſt alios interuallo ceteris acceſſiſſe.

Quicquid demum ſit, hoc ſaltem conſtat, Dominum duobus hiſce diſcipulis ſocium ſe habitu viatoris, adiunxiſſe. Sed cur his te potiùs Domine quàm mulieribus adiungis? in promptu ratio eſt, quia te nimirũ illæ aromatibus & vnguentis pretioſis onuſtę quærunt, atque ideo eas fugis, diſcipuli verò à te fugiunt, & tu eos perſequeris.

Exclamat hic Auguſtinus admirans; *Verè Domine, maiori ſemper occurris neceſſitati.* quemadmodum enim cor hominis in medio corporis conſtitutum, magis ad ſiniſtram vergit, & ſanguis in eodem habitans corpore, partes eiuſdem, eò maximè opus habentes, defendit ac tuetur; vti in ſubita formidine fieri videmus (partibus namq; exterioribus deſtitutis, ad cor quaſi ad locũ, cuius permagni interſit, ſeſe recipit, qui ſi amittatur, de vita penitus actum eſt: atque hæc cauſa eſt palloris, & verecundiæ, quæ in vultu ſeſe interdum manifeſtat. Idipſum hic à Domino fieri videmus: qui relictis aliis diſcipulis, duobus hiſce in primis ſuccurrendum cenſuit, in maxima ſcilicet neceſſitate ac diſcrimine conſtitutis. Perdiderant namq; iam fidem, ſpes quoque eos deficere incipiebat. Inſignis conceptus.

Sed quonam pacto fieri putamus, vt tanto beneficio à Domino afficiantur, vt Chriſti Ieſu conſortio ſocietateq; digni iudicentur? cauſam quærimus? in promptu eſt, quod ad inuicem loquerentur de omnibus quæ abhinc triduo Ieroſolymis contigerant, de Paſſione videlicet Redemptoris. O ſanctæ ſermocinationes! ô diuina colloquia! de his. ſ. nobis *in via*, interea dũ hic viuimus, & in vitæ hu- Cur Dominus hiſce diſcipulis ſocium ſe adiunxerit.

tæ huius curriculo velut viatores ambulamus, loquendum est, si Christum peregrinationis socium habere desideremus.

O sancta & salubris passionis memoria, quantum tu animabus iustis commodum afferre, quantum potest prodesse? ad diuinum quippe amorem nos accendis, humilitatem instillas, superbiam suffocas, & delicias carnis à nobis expellis.

Insignis figuta. 2. Reg. 11.

Cum Dauid Vriæ Hebræo, vni è principibus suis è castris Ierosolymam redeunti persuaderet, domum vt secederet, fracta bello membra lautiùs nonnihil haberet, genio indulgeret, & vxore vteretur; statim Regi in hæc verba respondit: *Arca Dei & Israel & Iuda, habitant in papilionibus, & Dominus meus Ioab, & serui Domini mei super faciem terræ manent, & ego ingrediar domum meam, vt comedam & bibam, & cubem cum vxore mea:* De te hoc dictum puta Christiane; quando te mundus ad delicias inuitat, teque inescare machinatur: quàm congruè illi respondere poteris & appositè, passionem Domini respiciendo, Quid? Arca Dei, sacra, inquam, Iesu Christi humanitas, atque omnis Sanctorum nobilitas, in desertis Caluariæ locis commorantur, tribulationum crucibus affixa; quin & dux meus Iesus Christus super duram cubat, in duram scilicet crucem extentus & tu me ad delicias inuitas, vt genio indulgeam suades, vt voluptatibus me patiar inescari, vt laborem, qui mihi iubendus est, quātum possum, declinē? sed parnè hoc est & conueniés? meræ sunt nugæ hocce mihi occinere, nūquā enim huiusmodi flagitium committam.

2. Reg. 15.

Simile quid iu secūdo Regum lego commentario. Cùm enim Dauid Rex per deserta, per agros nudus & vdus, omniq; destitutus auxilio fugeret, & torrentem tristitia grauatus transiret, omnes e-

um nobiles & ſubditi lachrymis comitabantur, eiuſq; caſui, quantum poterant, condolere ſe planctu & lamentis demonſtrabant. Ecquis, obſecro, erit Chriſtianus, verus cœleſtis aulæ inquilinus, Chriſtiq́ue Domini fidelis Vaſallus, qui paſſionem Domini cùm ruminet, Deiq́; Filium tanta humilitate, cruentam Iudęorum in caput ſuum conſpirationem fugientem, & torrentem paſſionis trāſeuntem, perq́; Caluariæ rupes ſerpentem contempletur; eum, triſti hoc ſpectaculo commotus, oculis lachrymantibus, corde gemebundo, linguaq́ue querula, non comitetur; quis inquam pedem in terra non figat, non ſe demittat, aut humiliet?

Quin etiam ô ſancta Dominicæ Paſſionis recordatio validum propugnaculum es, aduerſus omnem infernalem proteruiam, ſalubre aduerſus diabolicos incurſus antidotū, ac ſingulare ad mūdi technas verſutiaſq; detegendas remedium. In quam rem figuras vobis abducam. Daniel Propheta ſparſis in fano cinerib. technas ſacrificulorum, & ementitam Beli diuinitatem detexit. Cineres hi, cineres ſunt Ieſu Chriſti, & memoria paſſionis eius, qui ſtatim vt in animarū noſtrarum templo ſparguntur, Sathanæ ſtatim verſutias, carnis blanditias, & vaſti idoli, mundi nimirum, dolos detegunt & reuelant. *Dan. 14.*

Similis propemodum cōceptus, ſed alterius tamen generis. Præcepit apud Ezechi. Deus omnes eos interfici, qui ſignum Tau frontibus non prę ferrent. denotat hoc myſterium omnes & ſingulos, qui ſigno crucis, cuius imaginem Tau nota referebat, & paſſionis inſignibus notati, ſignatiq́ue non eſſent, frontiq́ue memoriæ ſuæ eadem inſculpta non gererent, in magno vitæ diſcrimine verſari. *Ezech. 9.*

O miſeri mundani, ô infelices coſmophili! non repe-

reperitur Christus in medio vestri, nec se vobis itineris socium adiungit, quia *in via* vitæ huius, de his quæ in passionis eius diluuio contigerunt, non differitis. Non agitis in hoc itinere de Iesu Nazareno, non loquimini nisi de mundo, de honoribus, dignitatibus, diuitiis. Non ambulat vobiscum Deus, ô inanium rerum indagatores, & nouarum rerum scioli, quia non loquimini de iis quæ in domo Annæ, in qua Christus percussus fuit, de iis quæ in domo Caiphæ, vbi conspurcatus & conspitus, de iis quæ in Palatio Herodis, in quo veste alba delusus; de iis quæ in prætorio apud Pilatum contigerunt, vbi ad mortem condemnatus fuit; non sunt sermones vestri de iis quæ circa crucem peracta sunt, vt nimirum clauis fuerit confixus, aceto potatus, lancea perforatus, denique vt mortuus fuerit; non sunt nisi de rebus mundi huius, de iis quæ in aula, quæ Romæ, quæ in Hispania, quæ in alio orbe geruntur.

Mundani de mundo sermones miscent.

At si Deum socium habere desideretis, quemadmodum eum duo hi hodie habuerunt, loquimini potius de cœlo, de conscientiæ vestræ statu, de suppliciis quæ Dominus in cruce pertulit, de tota passionis eius Iliade. Et perpendere hic obiter vos velim, si ob solos Deus sermones, propter aliquot verba hisce se tertium adiunxerit; quid facturus sit ob bona opera? si tantam sola verba gratiam promeruerint, quantam ipsa bona opera habitura sperandum est?

Allocutus quin etiam eos vltro est: audiamus quid dicat. *Qui sunt hi sermones quos confertis ad inuicem, & estis tristes?* quo vos & vnde? tristitiam quippè vultus præfert. Cui Cleophas, *Tu solus peregrinus es in Israel, & hæc ignoras?* Quid, rideri nos à te puto. Venis Ierosolymis vti nos, & fingis te nihil

Christus hos viatores allocutus est.

Cleophæ responsio.

hil eorum ſcire, quæ ibi ab hinc triduò contigerunt? Iã enim tres dies elapſi ſunt; ex quo Principes noſtri & Pontifices Ieſum quendam Nazarenum, qui erat vir potens in opere & ſermone cruci ignominioſiſſimè affixum mori coëgerunt.

Vere potens erat in opere: quoniam plurima per Iudæam miracula edidit, leproſos mundauit, paralyticos ſanauit, cæcos illuminauit, dæmones ex hominum corporibus fugauit, mortuos ad vitam reuocauit; an non igitur verè potens in opere fuit? at non minùs in ſermone. *Nunquam* enim *homo ſic loquutus eſt*; alter Orpheus fuit: voce namque arbores & rupes attraxit; famoſiſſimas peccatrices ad bonam frugem eâdem vocẽ conuertit; milites quoque à Principibus Sacerdotum ad ſe conprehendendum miſſi, vt eum loquentem audiuere, cœptis deſiſtentes rẽ infectã, ad ſuos reuerſi ſunt ſanctè aſſeuerantes; nullum vnquam hominem ita ſeſe loquentem audiuiſſe: alij quoque milites in horto Oliuarum ſtatim vt vocem eius audiere, licet armati & ſpirantes minarum, ſupini in terram conſiderunt. O magnum oratorem, ô linguæ fulmina! an non igitur potens in ſermone fuit, cùm ad vocẽ mare & venti quieuerint, illiusq; imperio obſecundarint, cũ eâdẽ Lazarus quatriduanus tumulo prodierit, Doctores ſynagogæ in templô ſtupore defixi ſteterint, ad eandem deniq; tot peccatores & peccatrices à praua vitæ conſuetudine ad probitatẽ redierint? Noſtri tamen Pontifices magnum hunc Prophetam cruci affixerũt, *& tu ſolus peregrinus es in Iſrael, & hæc ignoras?*

Ioann. 7.

Matt. 7.

Matt. 14. Ioan. 11. Luc. 2.

Quàm verus vates exiſtis ô Cleopha? & tamen iocãdo verum dicere te neſcis: ipſe enim verè ſolus peregrinus eſt, qui in mundi huius exiliũ cœlo pullus, propter flagitia noſtra hanc peregrinationem

Chriſtus verus peregrinus in hoc mundo extitit,

nem peregit; vnde de seipso apud Euangelistam status est, *Vos de deorsum estis, ego de supernis.* Ve-

Ioan. 7. verè inquam peregrinus fuisti Domine: ab omni enim æternitate, præuiso iam Adæ peccato, votum feceras, præsepe te Bethleemiticum, mõtẽ Caluarię, ac sanctum sepulchrum, quod Hierosolymis est visitaturum. Inaudierat id quoque Da-

Psal. 131. uid rex cùm diceret: *votũ vouit Deo Iacob*; perinde ac si dicere voluisset; votum fecit Verbum illud Dei, Patri suo æterno, profectionem quandã se iã olim in hunc mundum instituturum. Hem quæ peregrinatio! triginta tres & quot excurrit annos in eadem facienda insumpsit, seruilemq; habitũ induit, formam serui accipiẽs, & viator factus est. Christus difficile iter ingressus est, & lõgum. O quantum interea cucurrit, quas non regiones, quæ non loca peragrauit? Deuenit primò ad præsepe Bethleemiticum; inde in Aegyptum transijt, septemque annos in hoc iter impendit; tum desertum & intimam solitudinem petijt, & quadraginta dierũ spatio eã perlustrauit. Quantã hic pietatem, quantum feruorem declarauit? At nõdum hic quieuit, sed & alia lustrare voluit: Caluariæ quin etiam montem conscendit, inde crucem, ac denique sepulchrum ipsum visitauit. Hem quantas in eũdo molestias sustinuit, quãtos labores exantlauit, quãtũ sudauit, & alsit, quas non passus est ærũnas? Hausi id ex D. Gregorio Papa, qui Christi

Homil. 29. de ascensione. iter relegit dices: *Vultis fratres charissimi, ipsos eius saltus agnoscere? de cœlo venit in vterum, de vtero venit in præsepe, de præsepi venit in crucẽ, de cruce venit in sepulchrum, de sepulchro redijt in cœlum.*

Soluisti iam votum Domine, omnium peregrinorum princeps, peractũ iam est iter, peregrinatio tua iam finẽ accepit, nullus in orbe iã locus restat, quem adire posses: omnia obambulasti, & percurristi,

Digitized by Google

tisti, iam tempus est, vt quietem capias. Erro, erro auditores, nondum vult quiescere, nã & limbum adire ei est animus, visitare purgatorium, & ad inferos vsque descendere; atq; hoc est iter de quo loquebatur vaticinans Hieremias: *Dimisi domum meam, reliqui hæreditatem meam.* Infinita nobis hoc itinere merita, sibi verò immensam corporis gloriam, & æternam nominis exaltationem comparauit. Sed quid est Cleopha, quod *solus peregrinus* dixeris, an non & nos omnes peregrini in hoc mundo sumus? ita profectò; testem huiusce rei habeo Apostolum Paulum qui ait: *Non habemus hic ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus.* Præuiderat id etiam vates regius, *Aduena ego sum & peregrinus, sicut omnes patres mei.* Primus qui vrbes extruere cœpit, fuit Cain, atq; ideo fortasse cœlo excidit: hinc S. Euangelista Ioannes in reuelationibus ait, audiuisse se Angelum clamantẽ, *Væ væ habitantibus in terra*: è quo efficitur, mundũ hunc inferiorẽ non esse nisi exilij & ærumnarum locũ. Atq; hoc ipsum de eo iudiciũ fuit Philosophi Anaxagoræ licet gentilis, & veri numinis ignari. Refert namq; Laertius, hunc, cùm æmuli ei propter facultates & opes actionem intentassent, omniũ potius iacturam facere maluisse, quàm iudicio ius suũ prosequi, ac sese corã iudicibus defendere: cũq; eũ amici & noti fatuũ dicerent, quod sua se negligentia omnibus ijs bonis & possessionibus, quas maiores tanto sudore ac labore sibi peperissent, orbari sineret, digitos eũ ait in cœlũ sustollentem respõdisse: *Illa patria mea est, illa hæreditas mea est, illam ego curo, non ea quæ super terrã*: nam mundus hic instar exilij est, locus quidam miseriarum ac lacrymarum occasio. O præclaram hominis Ethnici sententiam! ô virum Christiano dignum nomine.

Hierẽ. 12.

Hebr. 13.

Psalm. 38.

Apoc. 8.

Laertius.

Præclara Anaxagoræ sententia.

Verum vt ad propositam materiam redeamus; Cleophas cùm hæc Christo dixisset, & lachrymis oculos oppletos haberet, tristitiaq; animum eius occupasset? statim Christus subintulit, *& quæ?* quid accidit Ierosolymis? dic quæso quidnam ibi contigerit, redde me certiorē. Quid? anne tu illa oblitus es, an ignoras ipse, qui eadem in corpore pertulisti, & de quo totus orbis loquitur? Quid hoc est? an non meministi crudelis passionis, anne oblitus es clauorum, spinarum, flagellorum, sudoris illius sanguinei? Eheu Domine, vix tres elapsi sunt dies, cùm in monte Oliueti paueres & tæderes, cùtot in monte Caluarię supplicia perferres, & hodie ecce rogas, *quæ?* quasi hæc omnia in ventos & auras abijssent.

Christus post resurrectionē priorū dolorum oblitus est.

Fuit, fuit, Auditores, ardens illa charitas, & ingens illud amoris incendium, quod omnes priores dolores præteritaq; supplicia penitus excoquebat: charitas inquam, de qua vaticinatus Salomon dicebat, ærumnarū vitæ huius aquas, & flumina dolorum quos in passione sustinuit, charitatem hanc extinguere nequaquam potuisse! quam ingens illa fuit charitas! Et sanè si tota elementi ignis sphęrea, spelunca aliqua hoc in mūdo posset includi, non est profectò dubium, quin ipse omni semper ratione erumpere gestiens, libertatemq; affectans, omnia repagula, concludi indignatus, in mille partes disrumperet. Cùm igitur vniuersa diuinitas, quæ amor est & ignis quidam infinitus; humanitatis nostræ ergastulis, licet voluntariè inclausa fuerit; numquam quiescere potuit, donec corpus hoc suum in cruce disrumpens, lacerans, aç quodammodo in frusta comminuens, mille nobis amoris signa & argumenta charitatis immensæ ad oculum demonstraret. Videte quales

Insignis concęptus.

Ingens Christi charitas.

calo-

Digitized by Google

calores, quales ardores in ipso fuerint; adeò vt omnium aſgorum, quos in paſſione pertulit, non amplius iam reminiſcatur.

Et quoniam de ardoribus incidit mentio, certum eſt ſolem, quò magis capitibus noſtris imminet, nobisq; fit vicinior, eò quoque maiorem ardorem edere, & ſplendidiorem fieri. Idem in ſole oculorum noſtrorum Chriſto Ieſu vidimus contigiſſe: quò enim altius in cruce fuit exaltatus, quò & maiorem charitatẽ, & dilectionem vehementiorem monſtrauit. Nam quemadmodum motus violenti & naturales in eo differunt, quòd violentus rapidus ſit & vehemens in principio, ſed ad finem vrgens paulatim deficiat, & tandem etiam penitus quieſcat: naturalis autem initio ſit lẽtior, ſed quantò magis mouetur, & vlterius procedit, tantò ſit maior ac vehementior. Ita quoque amor, quo nos in Deum ferimur, aliud non eſt quàm motus quidam animæ in Deum, qui peccato iam commiſſo quodãmodo coactus eſt, & inſtar motus violẽti, hinc fit vt in principio penitus ferueat, ſed ſenſim tepidior fiat, ac tandem etiam penitus frigeſiat. Sed amor, quo nos Deus diligit, quoniam motus quidam naturalis eſt, quo procedit vlterius, eò fit & maior, maioremq; charitatẽ demonſtrat: quem hodierna die ita videmus excreuiſſe, vt crucis, clauorum, paſſionisq; quam noſtri cauſa pertulit, penitus oblitus, petat quidnam hæc etiam ſint, quaſi eadem ignoret.

Insignis conceptus.

Amor Dei in nos naturalis eſt.

Quæ? inquit, Charitas quippè illa adeò eum incendit, inebriat, adeoq; dementat, vt omniũ prẽteritorum ſuppliciorum oblitus & omnem eorũ memoriam exuiſſe videatur. Accedit adhæc etiã ipſa reſurrectionis gloria, quæ omnem ei memoriam, quos pertulit cruciatuum, adimit.

Resurrectionis status omnium quæ hic passi sumus obliuionem inducit.

Tantę porrò beatitudinis est, ipse resurrectionis status, Christiani, vt cùm semel eiusdem nos compotes reddi contigerit, omnium laborũ molestiarumq; hic olim toleratarũ memoria nobis penitus excidat, & omnia licet grauissima fuerint prorsus nihil & ludicrum quid fuisse videantur. Docuit hoc gentium Doctor Paulus dicens: *Non sunt condignæ passiones huius temporis, ad futurã gloriam quæ reuelabitur in nobis*: adeò vt quidquid hic nos pati contigerit, vel quæcunque hoc in mundo molestia acciderit, eius respectu ludicrum quid & leue nobis videre debeat, imò ne attendi quidem vel pensari mereatur.

Rom. 8.

Martyres nõ recordantur cruciatuum quos hic sustinuerunt.

Et sanè si cui nostrum contingeret, alicui sanctorum iam cœlestibus gaudijs perfruentium loqui, & petere ab ijs daretur; quid ipsis de supplicijs, doloribus, martyrijsq;, quæ in hoc mũdo sustinuerunt, videretur, eodem prorsus modò, quo hîc Christus, eos responsuros putandum est, *quæ?* Quid? an non recordaris glorioſe Apostole Bartholomæe, fuisse tibi viuo olim hîc pellem detractam? non recordaris Stephane, lapidibus te obrutũ à Iudæis? nec te Laurẽti craticulæ superimpositum, lento igne, vt holocaustum Deo gratum fieres, assatum esse? non meministi amplius Petre crucis, cui affixus expirasti? quid dicis de mucrone tuo Paule, quo tibi venerandũ illud maiestate caput, præcisum fuit? *Et quæ* inquiũt, de qua re loquimini, quas nobis narratis fabulas? anne aliquid in hoc mundo vobis visi sumus sustinuisse? nihil est hoc, Christiani, dicent, nihil est, non fuêre flagella, sed fercula, non rotæ sed rosæ, non lora sed flores, non equulei sed deliciæ.

Econtrariò verò, tanta damnatorum infelicitas & calamitas est, vt omnium priorum voluptatum deli-

Digitized by Google

ſurum, & tamen viginti quatuor, & quot excurrit, annis, liberè dominatus eſt, nihil tamen vnquã huiuſmodi præſtitit, aut factum vidit.

O ſtulti & tardi corde ad credendum! Quanta veſtra inſania eſt, Lutherе & Caluine, in ſolidã illã Eccleſiæ petrã inſenſatum caput velle impingere? quanta veſtra amẽtia eſt ô hæretici, ſumptis armis ita veritati bellum mouere, Deoq; qua poteſtis ratione reſiſtere? Vos verò miſelli diſcipuli, quam ſtupidi & tardi ad credendum eſtis; quid? nunquamne Prophetas & veteres ſcripturas legiſtis? nunquamne audiuiſtis, Meſſiam ad Ionæ imitationem, triduo in viſceribus terræ, vt ille in aluo ceti, permanſurum, & tum demum reſumpto corpore lumen ſolis conſpecturum? An non eum dicentem audiuiſtis, quod templũ hoc deſtrueret, & poſt triduum aliud reædificaret, atque hoc de corpore ſuo intelligi voluit. O igitur *ſtulti & tardi corde ad credendum.* Ionæ. 2.

Et ſanè ſtulti ſumus, Domine, & fatui qui te relicto mundum ſequimur, qui ſolem fugientes in tenebris viuere malumus, paradiſo exulare vt tartarum ingrediamur, qui cælum verã patriam noſtram negligimus, vt in hoc mũdo, qui locus peregrinationis eſt, habitare & ſedẽ figere valeamus, Ecquæ maior in hoc mundo dementia inueniri poteſt? *ſtultorũ infinitus eſt numerus*, id eſt peccatorũ ait Sapiens. Et benè quidẽ: quot enim ſunt peccatores, qui relicta gratia Domine, peccatum vltrò amplectuntur quo quique tibi bellũ mouent, diabolo ſeruiant; tot etiam fatuos, tot phreneticos, tot dementes eſſe dicendũ eſt. Sed accedit ad hanc dementiã Domine duritia quędã grãdis, & ſtupida ad ſcripturis credendum tarditas: toties quippè admonemur, toties nobis cõcionatores in- Peccatores verè fatui.

reperitur Christus in medio vestri, nec se vobis itineris socium adiungit, quia *in via* vitæ huius, de his quæ in passionis eius diluuio contigerunt, non differitis. Non agitis in hoc itinere de Iesu Nazareno, non loquimini nisi de mundo, de honoribus, dignitatibus, diuitiis. Non ambulat vobiscum Deus, ô inanium rerum indagatores, & nouarum rerum scioli, quia non loquimini de iis quæ in domo Annæ, in qua Christus percussus fuit, de iis quæ in domo Caiphæ, vbi conspurcatus & consputus, de iis quæ in Palatio Herodis, in quo veste alba delusus; de iis quæ in prætorio apud Pilatum contigerunt, vbi ad mortem condemnatus fuit; non sunt sermones vestri de iis quæ circa crucem peracta sunt, vt nimirum clauis fuerit confixus, aceto potatus, lancea perforatus, denique vt mortuus fuerit; non sunt nisi de rebus mundi huius, de iis quæ in aula, quæ Romæ, quæ in Hispania, quæ in alio orbe geruntur.

Mundani de mundo sermones miscent.

At si Deum socium habere desideretis, quemadmodum eum duo hi hodie habuerunt, loquimini potius de cœlo, de conscientiæ vestræ statu, de suppliciis quæ Dominus in cruce pertulit, de tota passionis eius Iliade. Et perpendere hic obiter vos velim, si ob solos Deus sermones, propter aliquot verba hisce se tertium adiunxerit; quid facturus sit ob bona opera? si tantam sola verba gratiam promeruerint; quantam ipsa bona opera habitura sperandum est?

Allocutus quin etiam eos vltro est: audiamus quid dicat. *Qui sunt hi sermones quos confertis ad inuicem, & estis tristes?* quo vos & vnde? tristitiam quippè vultus præfert. Cui Cleophas, *Tu solus peregrinus es in Israel, & hæc ignoras?* Quid, rideri nos à te puto. Venis Ierosolymis vti nos, & fingis te nihil

Christus hos viatores allocutus est.

Cleophæ responsio.

hil eorum ſcire, quæ ibi ab hinc triduò contigerunt? Iã enim tres dies elapſi ſunt; ex quo Principes noſtri & Pontifices Ieſum quendam Nazarenum, qui erat vir potens in opere & ſermone cruci ignominioſiſſimè affixum mori coëgerunt.

Vere potens erat in opere: quoniam plurima per Iudæam miracula edidit, leproſos mundauit, paralyticos ſanauit, cæcos illuminauit, dæmones ex hominum corporibus fugauit, mortuos ad vitam reuocauit; an non igitur verè potens in opere fuit? at non minùs in ſermone. *Numquam* enim *homo ſic locutus eſt*; alter Orpheus fuit: voce namque arbores & rupes attraxit; famoſiſſimas peccatrices ad bonam frugem eâdem voce conuertit; milites quoque à Principibus Sacerdotum ad ſe comprehendendum miſſi, vt eum loquentem audiuere, cœptis deſiſtentes re infecta, ad ſuos reuerſi ſunt ſanctè aſſeuerantes, nullum vnquam hominem ita ſeſe loquentem audiuiſſe: alij quoque miſites in horto Oliuarum ſtatim vt vocem eius audiere, licet armati & ſpirantes minarum, ſupini in terram conſiderunt. O magnum oratorem, ô linguæ fulmina! an non igitur potens in ſermone fuit, cùm ad voce mare & venti quieuerint, illiusq; imperio obſecundarint, cũ eadẽ Lazarus quatriduanus tumulo prodierit, Doctores ſynagogæ in templo ſtupore defixi ſteterint, ad eandem deniq; tot peccatores & peccatrices à praua vitæ conſuetudine ad probitatẽ redierint? Noſtri tamen Pontifices magnum hunc Prophetam cruci affixerũt, *& tu ſolus peregrinus es in Iſrael, & hæc ignoras?*

Ioann. 7.

Matt. 7.

Matt. 14. Ioan. 11. Luc. 2.

Quàm verus vates exiſtis ô Cleopha? & tamen iocãdo verum dicere te neſcis: ipſe enim verè ſolus peregrinus eſt, qui in mundi huius exiliũ cœlo pullus, propter flagitia noſtra hanc peregrinationem

Chriſtus verus peregrinus in hoc mundo extitit,

nem peregit; vnde de seipso apud Euangelistam status est, *Vos de deorsum estis, ego de supernis.* Ve-

Iosu. 7. verè inquam peregrinus fuisti Domine: ab omni enim æternitate, præuiso iam Adæ peccato, votum feceras, præsepe te Bethleemiticum, mõté Caluarię, ac sanctum sepulchrum, quod Hierosolymis est visitaturum. Inaudierat id quoque Da-

Psal. 131. uid rex cùm diceret: *votũ vouit Deo Iacob*; perinde ac si dicere voluisset; votum fecit Verbum illud Dei, Patri suo æterno, profectionem quandã se iã olim in hunc mundum instituturum. Hem quæ peregrinatio! triginta tres & quot excurrit annos in eadem facienda insumpsit, seruilemq; habitũ induit, formam serui accipiẽs, & viator factus est. O quantum interea cucurrit, quas non regiones, quæ non loca peragrauit? Deuenit primò ad præsepe Bethleemiticum; inde in Aegyptum transijt, septemque annos in hoc iter impendit; tum desertum & intimam solitudinem petijt, & quadraginta dierũ spatio eã perlustrauit. Quantã hic pietatem, quantum feruorem declarauit? At nõdum hic quieuit, sed & alia lustrare voluit: Caluariæ quin etiam montem conscendit, inde crucem, ac denique sepulchrum ipsum visitauit. Hem quantas in eũdo molestias sustinuit, quãtos labores exantlauit, quãtũ sudauit, & alsit, quas non passus est ærũnas? Hausi id ex D. Gregorio Papa, qui Christi iter relegit dices: *Vultis fratres charissimi, ipsos eius saltus agnoscere? de cœlo venit in vterum, de vtero venit in præsepe, de præsepi venit in crucẽ, de cruce venit in sepulchrum, de sepulchro redijt in cœlum.*

Christus difficile iter ingressus est, & lõgum.

Homil. 29. de ascensione.

Soluisti iam votum Domine, omnium peregrinorum princeps, peractũ iam est iter, peregrinatio tua iam finẽ accepit, nullus in orbe iã locus restat, quem adire posses: omnia obambulasti, & percuristi,

ristì, iam tempus est, vt quietem capias. Erro, erro auditores, nondum vult quiescere, nã & limbum adire ei est animus, visitare purgatorium, & ad inferos vsque descendere; atq; hoc est iter de quo loquebatur vaticinans Hieremias: *Dimisi domum meam, reliqui hæreditatem meam.* Infinita nobis hoc itinere merita, sibi verò immensam corporis gloriam, & æternam nominis exaltationem comparauit. Sed quid est Cleopha, quod *solus peregrinus* dixeris, an non & nos omnes peregrini in hoc mundo sumus? ita profectò; testem huiusce rei habeo Apostolum Paulum qui ait: *Non habemus hic ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus.* Præuiderat id etiam vates regius, *Aduena ego sum & peregrinus, sicut omnes patres mei.* Primus qui vrbes extruere cœpit, fuit Cain, atq; ideo fortasse cœlo excidit: hinc S. Euangelista Ioannes in reuelationibus ait, audiuisse se Angelum clamantẽ, *Væ væ habitantibus in terra*: è quo efficitur, mundũ hunc inferiorẽ non esse nisi exilij & ærumnarum locũ. Atq; hoc ipsum de eo iudiciũ fuit Philosophi Anaxagoræ licet gentilis, & veri numinis ignari. Refert namq; Laertius, hunc, cùm æmuli ei propter facultates & opes actionem intentassent, omniũ potius iacturam facere maluisse, quàm iudicio ius suũ prosequi, ac sese corã iudicibus defendere: cũq; eũ amici & noti fatuũ dicerent, quod sua se negligentia omnibus ijs bonis & possessionibus, quas maiores tanto sudore ac labore sibi peperissent, orbari sineret, digitos eũ ait in cœlũ sustollentem respõdisse: *Illa patria mea est, illa hæreditas mea est, illam ego curo, non ea quæ super terrã*: nam mundus hic instar exilij est, locus quidam miseriarum ac lacrymarum occasio. O præclaram hominis Ethnici sententiam! ô virum Christiano dignum nomine.

Hierẽ. 12.

Hebr. 13.

Psalm. 38.

Apoc. 8.

Laertius.

Præclara Anaxagoræ sententia.

Verum vt ad propoſitam materiam redeamus; Cleophas cùm hæc Chriſto dixiſſet, & lachrymis oculos oppletos haberet, triſtitiaq; animum eius occupaſſet? ſtatim Chriſtus ſubintulit, *& quæ?* quid accidit Ieroſolymis? dic quæſo quidnam ibi contigerit, redde me certiorẽ. Quid? anne tu illa oblitus es, an ignoras ipſe, qui eadem in corpore pertuliſti, & de quo totus orbis loquitur? Quid hoc eſt? an non meminiſti crudelis paſſionis, anne oblitus es clauorum, ſpinarum, flagellorum, ſudoris illius ſanguinei? Eheu Domine, vix tres elapſi ſunt dies, cùm in monte Oliueti paueres & tæderes, cũtot in monte Caluarię ſupplicia perferres, & hodie ecce rogas, *quæ?* quaſi hæc omnia in ventos & auras abijſſent.

Chriſtus poſt reſurrectionẽ priorũ dolorum oblitus eſt.

Fuit, fuit, Auditores, ardens illa charitas, & ingens illud amoris incendium, quod omnes priores dolores præteritaq; ſupplicia penitus excoquebat: charitas inquam, de qua vaticinatus Salomon dicebat, ærumnarũ vitæ huius aquas, & flumina dolorum quos in paſſione ſuſtinuit, charitatem hanc extinguere nequaquam potuiſſe! quam ingens illa fuit charitas! Et ſanè ſi tota elementi ignis ſpherea, ſpelunca aliqua hoc in mũdo poſſet includi, non eſt profectò dubium, quin ipſe omni ſemper ratione erumpere geſtiens, libertatemq; affectans, omnia repagula, concludi indignatus, in mille partes diſrumperet. Cùm igitur vniuerſa diuinitas, quæ amor eſt & ignis quidam infinitus; humanitatis noſtræ ergaſtulis, licet voluntariè inclauſa fuerit; numquam quieſcere potuit, donec corpus hoc ſuum in cruce diſrumpens, lacerans, aç quodammodo in frusta comminuens, mille nobis amoris ſigna & argumenta charitatis immenſæ ad oculum demonſtraret. Videte quales

Inſignis conceptus.

Ingens Chriſti charitas.

calo-

Digitized by Google

calores, quales ardores in ipso fuerint; adeò vt omnium aſgorum, quos in paſſione pertulit, non amplius iam reminiſcatur.

Et quoniam de ardoribus incidit mentio, certum eſt ſolem, quò magis capitibus noſtris imminet, nobisq; fit vicinior, eò quoque maiorem ardorem edere, & ſplendidiorem fieri. Idem in ſole oculorum noſtrorum Chriſto Ieſu vidimus contigiſſe: quò enim altius in cruce fuit exaltatus, quò & maiorem charitatẽ, & dilectionem vehementiorem monſtrauit. Nam quemadmodum motus violenti & naturales in eo differunt, quòd violentus rapidus ſit & vehemens in principio, ſed ad finem vrgens paulatim deficiat, & tandem etiam penitus quieſcat: naturalis autem initio ſit lẽtior, ſed quantò magis mouetur, & vlterius procedit, tantò ſit maior ac vehementior. Ita quoque amor, quo nos in Deum ferimur, aliud non eſt quàm motus quidam animæ in Deum, qui peccato iam commiſſo quodãmodo coactus eſt, & inſtar motus violẽti, hinc fit vt in principio penitus ferueat, ſed ſenſim tepidior fiat, ac tandem etiam penitus frigeſiat. Sed amor, quo nos Deus diligit, quoniam motus quidam naturalis eſt, quo procedit vlterius, eò fit & maior, maioremq; charitatẽ demonſtrat: quem hodierna die ita videmus excreuiſſe, vt crucis, clauorum, paſſionisq; quam noſtri cauſa pertulit, penitus oblitus, petat quidnam hæc etiam ſint, quaſi eadem ignoret.

Insignis conceptus.

Amor Dei in nos naturalis eſt.

Quæ inquit, Charitas quippè illa adeò eum incendit, inebriat, adeoq; dementat, vt omniũ prẽteritorum ſupplicio rum oblitus & omnem eorũ memoriam exuiſſe videatur. Accedit adhæc etiã ipſa reſurrectionis gloria, quæ omnem ei memoriam, quos pertulit cruciatuum, adimit.

ſurum, & tamen viginti quatuor, & quot excurrit, annis, liberè dominatus eſt, nihil tamen vnquã huiuſmodi præſtitit, aut factum vidit.

O ſtulti & tardi corde ad credendum! Quanta veſtra inſania eſt, Lutherе & Caluine, in ſolidã illã Eccleſiæ petrã inſenſatum caput velle impingere? quanta veſtra amẽtia eſt ô hæretici, ſumptis armis ita veritati bellum mouere, Deoq; qua poteſtis ratione reſiſtere? Vos verò miſelli diſcipuli, quam ſtupidi & tardi ad credendum eſtis; quid? nunquamne Prophetas & veteres ſcripturas legiſtis? nunquamne audiuiſtis, Meſſiam ad Ionæ imitationem, triduo in viſceribus terræ, vt ille in aluo cẽti, permanſurum, & tum demum reſumpto corpore lumen ſolis conſpecturum? An non eum dicentem audiuiſtis, quod templũ hoc deſtrueret, & poſt triduum aliud reædificaret, atque hoc de corpore ſuo intelligi voluit. O igitur *ſtulti & tardi corde ad credendum.* Ionæ. 2.

Et ſanè ſtulti ſumus, Domine, & fatui qui te relicto mundum ſequimur, qui ſolem fugientes in tenebris viuere malumus, paradiſo exulare vt tartarum ingrediamur, qui cælum verã patriam noſtram negligimus, vt in hoc mũdo, qui locus peregrinationis eſt, habitare & ſedẽ figere valeamus, Ecquę maior in hoc mundo dementia inueniri poteſt? *ſtultorũ infinitus eſt numerus*, id eſt peccatorũ ait Sapiens. Et benè quidẽ: quot enim ſunt peccatores, qui relicta gratia Domine, peccatum vltrò amplectuntur quo quique tibi bellũ mouent, diabolo ſeruiant; tot etiam fatuos, tot phreneticos, tot dementes eſſe dicendũ eſt. Sed accedit ad hanc dementiã Domine duritia quędã grãdis, & ſtupida ad ſcripturis credendum tarditas: toties quippè admonemur, toties nobis cõcionatores in- Peccatores verè fatui.

geminant, esse scilicet infinitam quãdam gloriam paratam ijs, qui fidele tibi hîc obsequium exhibebunt, æterna verò supplicia ijs qui te mortali aliquo delicto offendent: & tamen credere vix possumus; aut si credimus, vix in animum demittimus, aut parum curamus. Quapropter Domine, qui hodie duobus hisce discipulis peregrinantibus oculos aperuisti, te supplices obsecramus, vt oculos nobis idem prorsus iter ingressis aperias, vt scilicet Scripturas sacras intelligendo, tuaque semper iudicia ante oculos habendo, de stultis sapientes effecti, confecto longo vitæ huius itinere ac peregrinatione, feliciter ad patriam cœlestem peruenire valeamus. Amen.

FERIA III. POST PASCHA.

Stetit Iesus in medio discipulorum suorum & dixit eis, Pax vobis. Luc. vltimo.

FIGVRA.

Tob. xii. CVm Angelus Raphael Tobiæ patri & filio sese manifestaret, suamq; conditionem aperiret, esse se nimirum è septem illis spiritibus, qui semper ante diuinę maiestatis oculos consistant; adeò ambo consternati & perterriti fuêre, vt præ metu & reuerentia in terram proni ceciderint: quibus statim Angelus ait: *Ego sum, nolite timere.* Hodiè verò in præsenti Euangelio intueor, vt ipso omnium Angelorum rege, & Domino, Christo Iesu, Apostolis, quo eum velut verum Dei Filium totiusq; orbis Dominum agnoscerent, sese manifestante, omnes ita perculsi & pauore concussi fuerint, vt rati sese spiritum videre, in terram prolapsi sint; quibus deinde Christus, vt illos confirmaret, animumque adderet, statim ait,

Pax

delitiarumq;,quas in hoc mundo habuêre, nullã iam prorsus memoriam habeant, sed nihil illis hæc omnia fuisse, imò ne fuisse quidem videãtur. An non verum me dicere testaberis tu Cæsar, & tu Alexander, nullam scilicet vobis honorum, dignitatum, regnorum, coronarum, sceptrorũ amplius memoriam restare? Non recordamini fuisse vos aliquando reges potentissimos, monarchas orbis diuitijs & delicijs affluentissimos? *Et quæ* respõdebũt: *quid profuit nobis superbia, diuitiarũ iactãtia quid cõtulit nobis: Transierũt ómnia velut vmbra.* Sapien. 3.

Dines ille Epulo cùm apud inferos sepultus Abraham patrem inuocaret, sui vt misereretur; respondit Abrahamè summo cœlo, *Recordare fili, quia recepisti bona in vita tua*: non recordabatur, ecce, priorum deliciarum, aut præteritorum conuiuiorum. Sed venit mihi, quoad hanc rerum priorum obliuionem, insignis cuiusdam figura in mẽtem. Cùm septem anni in AEgypto transijssent, septem alij sterilitatis aduenerunt adeò quidem vehementes ac duri, vt eorum præsens memoria & experientia, priorum annorum abundantiæ mortales obliuiscì cogeret. Heu! anni illi æterni famis quâ damnati quietem, gloriam & gratiam esuriunt, quæq; semper apud inferos duratura est, adeò horrendi & pertimescendi sunt, vt omnem præteritarum voluptatum, quæ in hoc mundo fuêre, interea dum anni abundantiæ durarunt, delicijsq; vita affluxit, memoriam è mentibus auferant. Luc. 16. Genes. 40.

Et quæ? expedi Cleopha, temporis nos premit angustia, & Dominus tibi ait, dolorum se noir meminisse: quid igitur subest? *De Iesu Nazareno qui erat vir potens, &c.* Adiungit deinde: *Nos sperabamus*: ò modicæ fidei omnis tua spes concidit:

cidit; misera cymbula, quanto modo in discrimine versaris? fidei tuæ malus confractus est, & spei anchora amissa. *Vir* inquiūt; neque enim amplius in eo diuinitatē agnoscūt, an nescitis, ô discipuli, hunc Deum simul & hominem esse? Potens namque est opere, vt Deus; & potés sermone sicut homo: duobus quoque gladijs instructus, virtute & doctrina: quoad virtutē potens est, quoad doctrinam eloquens. Sol lumē & simul calorem habet: tormentum bellicum, quod nonnisi pulueré nitreum in se habet, & globo non est suffertum, mugitum, quidē & boatū edit, sed nihil effringit aut diruit. at Iesus Christus bombarda erat quæ & effringebat, & simul sonitum edebat: Sol erat qui verbis illuminabat, & operibus calefaciebat.

Christus soli & tormento bellico comparatur.

Nos spirabamus. Valeat iam spes nostra, quæ cōcidit, sperabamus per eum à Romanorū nos imperio liberandos, & eorum iugo eripiendos: vti Moses seruitutę Aegyptiaca Patres nostros liberauit. O insensati discipuli, nondum prætierē tempora, adhuc hora est, sumite animos, nolite animo cōcidere. An de vobis, ô Luthere & Caluine, perfidis inquam peregrinis dicam, quod de duobus hisce discipulis dicitur; toties namque vos audiuimus dicentes, Ecclesiæ nostræ Ierusalem egrediendo, vt in Emaus Geneuæ aut VVittēbergæ secederetis; *Nos sperabamus.* Sperabatis scilicet, post bellū Pontifici Romano illatum, post oppugnatū purgatoriū, post effusum sacerdotum sanguinem, post diruta templa, Ecclesiam ipsam vos euersuros; sed spes vestra eodem tempore quo exorta est, concidit. Iactauerat Lutherus secundo rebellionis & dominationis suæ anno, se, si ad tres vel quatuor adhuc annos vita ei prolongaretur, omnē Papatum destructurum, atq; euersurum

Inanis Lutheri ac Caluini spes.

Pax vobis, ego ſum, nolite timere. Egregia profectò hic vtriuſque eſt hiſtoriæ concordia, & concors per omnia harmonia figuraq́; figurato quàm optimè reſpondens: quàm vt latiùs deducere poſſim' ſpiritũ paraclitũ velut directoré, & gloriosã Virginẽ vt patronã inuocemus: dicamus igitur.

AVE MARIA.

Q. Cicero de petitione conſulatus.

Magnus ille & nobilis Orator, Oratorumque omnium Princeps Tullius, cùm Romæ conſulatum ambiret, frater eius Q. Cicero, homo in rebus gerendis prudentiſſimus, & in negotijs Reipubl. optimè verſatus, cognito Marcum ad Conſulatum aſpirare, his eum verbis admonendum cẽſuit: *Attẽde tibi frater, peregrinus es, Roma eſt, Cõſulatum petis.* Quaſi diceret, Vide quid agas, atque in omnem partem circumſpice, qui ſis cogita: ex Arpinate municipio progenitus es, peregrinus es, & non Romanus. Romæ quoque conſulatum ambis, in Vrbe omnium vrbium regina, totiùs orbis vertice: Conſulatum, inquam, quo nulla Romę dignitas eminentior, nulla maior haberi poteſt; non ambis Quæſturam, non Tribunatum, non munus Aedilitium, ſed ipſum omniũ magiſtratuũ ſummum. Quamobrem attende tibi frater. Quod Quinctus Marco fratri de Romano conſulatu dicebat, mihi hodie fratri meo Chriſtiano de beatitudine æterna liceat dicere. *Attende tibi Chriſtiane*, qui beatitudinem ambis, *peregrinus es, cælum eſt, beatitudinẽ petis.* Peregrinus inquã exul, profugus, miſer peccator, creatura viliſſima. *Cælum eſt*, domicilium ſcilicet Angelorũ, Seraphinorum palatium, beatorum omnium aula, quam nihil coinquinatum ingreditur. Deinde *beatitudinem petis*, quâ nihil aut maius, aut excellentius & prętantius dici aut cogitatione cõprehendi

iucunda mors. Eandem penè agendi consuetudinem habuere Thraces, qui infantibus iam recens in lucem editis lamentabantur, & cunas lacrymis perfundebant, quod eos lachrymarum & miseriarum locum ingredi putarent; morientibus verò festiuo cantu & lætitia applandebant, quod omnibus hisce ærumnis erepti, quietis iam portum intraturi essent. Quin & ipsa nobis animalia vitæ huius ærumnas & calamitates quodammodo velle ostendere videntur: cycnus namq; egregia illa auis, toto vitæ tempore cantare detrectat? sed vbi fata vocant, vdis coniectus in herbis, iucundissimo cãtu aëra permulcet, lætus quodammodo & gaudens hac infelici & lacrymosa vita se liberandum.

Hebræi in Babylone cantare nõ potuerunt.

Et quoniam cantus mentio incidit, ipsi quoque Israelitæ, quamdiu in Babylonica captiuitate captiui detinebantur, nunquam canere potuerunt, adeò vt si quando eos Chaldæi ad patrios psalmos decantandos inuitarent, lachrymantes respondererent; *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?* At heu, mundus hic multò Babyloniis illis deterior est, nostraq; sors longè iniquior sorte Hebræorum. Quis igitur in eo ridere, cãtare, choreas agere, ineptire, deliciisq; indulgere præsumat? Et sanè vita hæc nostra vera Babylon est, terra aliena, locus peregrinationis, receptaculum, & colluuies malorum, miseriarum diuersorium, solitudo tetrica & tristis, ac perpetuo exilio infamis, denique via & quidem transitus; ita namque eam nuncupare hodiernum Euang. videtur, in quo non nisi de peregrinis, viatoribusq; sermo est, adeò vt & Dominus viatoris personam & habitum induerit. *Duo ex discipulis Iesu ibant ipsa die in castellum.* &c. Adeamus primò hosce viatores, & videamus quinam sint, ac deinde quid dicant, quos sermo-

Psal. 16.

sermones habeant ad inuicem audiemus.

Quod ad primum igitur spectat, refert Euang. duos ex discipulis fuga dilapsos, in Emaus castellum, quod 60. stadiis, vel duobus cum dimidio milliaribus, nostra metiendi ratione ab vrbe aberat, profectos esse, deque Messia qui ante dies aliquot cruci affixus erat, sermones habuisse cuius morte & absentia magnoperè se affici & affligi demonstrabant. Sperabamus, inquiebant, nos & totam gẽtem nostrã à captiuitate & Romanorum tyrannide per eum liberandam, regnumque Israel eius ope restaurandum, sed nulla iam eiusce rei spes affulget: dixerat adhæc tertio se die à mortuis resurrecturum, & tres iam ecce dies elapsi sunt, & nihil huiusmodi videmus contigisse. Cùm hos itaque inter se sermones haberent, atque ita fabularentur, ecce derepentè Saluator itineris se socium præbet, inque medium eorum se sistit.

Et sanè quemadmodum post cruentum & diu- Simile.
turnũ præliũ, quiescentibus iã turbis & armorum strepitu, dux milites huc illucque dispersos colligit, eosque de victoria certiores reddit: ita quoque hodierna die Christum generosũ illũ ducẽ agere videmus. Apostoli namq; & discipuli, Christi inquam milites, metu perterriti & cõsternati, è cruento illo passionis certamine fugerant, & huc atque illuc dispersi erant; & ecce dux eos hodie è fuga retrahit, reuersosque de victoria, de mundo & dæmonibus relata, certiores facit. Magdalenam namque errantem quærit, tres Marias in vrbem redire compellit, hinc Petrum insequitur, & omnibus sese Apostolis in Ierusalem manifestat, eosque ad castra reducit: illinc verò, duobus discipulis in Emaus tendentib. apparet, quos inertiæ & ignauiæ arguit, quòd duce suo in discrimine relicto,

ćto, castris se turpiter proripuissent. Sed ante cetéros tibi se manifestum dedit, ô SS. Virgo, tibique lætum resurrectionis nuntium attulit.

Simile. Nam sicut sol, cùm mane oritur, summa montium cacumina radiis suis primum ferit, deinde humiles colles irradiat: ita quoque Dominum feciſſe compertum est. Virgo Deipara namque *mons* erat *in vertice montium*, vt Isa. ait, vel, vti Dauid canit, *mons pinguis, mons in quo beneplacitum est habitare Deo.* Apostoli verò instar collium, de quibus scriptum est, *fundamenta eius in montibus sanctis*. i. Apostolis. Sol hic igitur ex altero veniens orbe, radiis se suis magno illi monti Virgini Mariæ primò, ac deinde cæteris collibus, Apostolis nempe, videndum præbet. Hic verò videmus, vt quos hosce viatores radiis suis illustret, eosque ita accendat, vt calore intus æstuante ad inuicem dixerint, *Nonne cor nostrum ardens erat in via?* sole nimirum directè capitibus eorum imminente.

Isai 2. Psal. 67. Psal. 56.

Quinam hi viatores fiat. Quinam verò vos estis ô peregrini? vel vnde? quo vos appellabo nomine? nescio: vni quidem ex Euangelij textu certum est, nomen fuisse Cleophæ qui quatuor sanctissimorum virorum, trium Apostolorum, Iudæ, nimirum cognomento Thadæi, Simeonis & Iacobi Minoris, ac Ioseph vnius è LXX, discipulis cognomento Iusti, pater extitit. Alterius autem nomen ignoratur; sed omnes penè Patres vnanimiter tradunt, hunc fuisse Lucam Euangelistam, & Actuum Apostolorum scriptorem. Eiusdem namque opinionis fuit Gregorius Magnus, Nicephorus, Theophylactus in Lucam, & Epiphanius. Solus Hieronymus alteram sententiam tuetur, in prologo enim in Lucam ait, eum Dominum in carne non vidisse, idque ex verbis ipsius Lucæ se colligere ait, *Sicut tradiderunt nobis*

Gregor. Mor. c. 2. Eccl. hist. l. 1. ca. 34. In Luc. ca. 24: 48. 1.

Digitized by Google

bis hi qui ab initio ſuis oculis viderunt, & miniſtri fuerunt ſermonis. Sed nihil inde effici poteſt aliud, quã Lucam de primis Apoſtolis non fuiſſe, ſed longo, poſt alios interuallo ceteris acceſſiſſe.

Quicquid demum ſit, hoc ſaltem conſtat, Dominum duobus hiſce diſcipulis ſocium ſe habitu viatoris, adiunxiſſe. Sed cur his te potiùs Domine quàm mulieribus adiungis? in promptu ratio eſt, quia te nimirũ illæ aromatibus & vnguentis pretioſis onuſtę quærunt, atque ideo eas fugis, diſcipuli verò à te fugiunt, & tu eos perſequeris.

Exclamat hic Auguſtinus admirans; *Verè Domine, maiori ſemper occurris neceſſitati.* quemadmodum enim cor hominis in medio corporis conſtitutum, magis ad ſiniſtram vergit, & ſanguis in eodem habitans corpore, partes eiuſdem, eò maximè opus habentes, defendit ac tuetur; vti in ſubita formidine fieri videmus (partibus namq; exterioribus deſtitutis, ad cor quaſi ad locũ, cuius permagni interſit, ſeſe recipit, qui ſi amittatur, de vita penitus actum eſt: atque hæc cauſa eſt palloris, & verecundiæ, quæ in vultu ſeſe interdum manifeſtat. Idipſum hic à Domino fieri videmus: qui relictis aliis diſcipulis, duobus hiſce in primis ſuccurrendum cenſuit, in maxima ſcilicet neceſſitate ac diſcrimine conſtitutis. Perdiderant namq; iam fidem, ſpes quoque eos deficere incipiebat. Inſignis conceptus.

Sed quonam pacto fieri putamus, vt tanto beneficio à Domino afficiantur, vt Chriſti Ieſu conſortio ſocietateq; digni iudicentur? cauſam quærimus? in promptu eſt, quod ad inuicem loquerentur de omnibus quæ abhinc triduo Ieroſolymis contigerant, de Paſſione videlicet Redemptoris. O ſanctæ ſermocinationes! ô diuina colloquia! de his. ſ. nobis *in via*, interea dũ hic viuimus, & in vitæ hu- Cur Dominus hiſce diſcipulis ſocium ſe adiunxerit.

tæ huius curriculo velut viatores ambulamus, loquendum est, si Christum peregrinationis socium habere desideremus.

O sancta & salubris passionis memoria, quantum tu animabus iustis commodum afferre, quantum potest prodesse? ad diuinum quippe amorem nos accendis, humilitatem instillas, superbiam suffocas, & delicias carnis à nobis expellis.

Insignis figuta. 2. Reg. 11.

Cum Dauid Vriæ Hebræo, vni è principibus suis è castris Ierosolymam redeunti persuaderet, domum vt secederet, fracta bello membra lautiùs nonnihil haberet, genio indulgeret, & vxore vteretur; statim Regi in hæc verba respondit: *Arca Dei & Israel & Iuda, habitant in papilionibus, & Dominus meus Ioab, & serui Domini mei super faciem terræ manent, & ego ingrediar domum meam, vt comedam & bibam, & cubem cum vxore mea*: De te hoc dictum puta Christiane; quando te mundus ad delicias inuitat, teque inescare machinatur: quàm congruè illi respondere poteris & appositè, passionem Domini respiciendo, Quid? Arca Dei, sacra, inquam, Iesu Christi humanitas, atque omnis Sanctorum nobilitas, in desertis Caluariæ locis commorantur, tribulationum crucibus affixa; quin & dux meus Iesus Christus super duram cubat, in duram scilicet crucem extentus & tu me ad delicias inuitas, vt genio indulgeam suades, vt voluptatibus me patiar inescari, vt laborem, qui mihi subeundus est, quātum possum, declinē? sed parnè hoc est & conueniēs? meræ sunt nugæ hocce mihi occinere, nūquā enim huiusmodi flagitium committam.

2. Reg. 15.

Simile quid iu secūdo Regum lego commentario. Cùm enim Dauid Rex per deserta, per agros nudus & vdus, omniq; destitutus auxilio fugeret, & torrentem tristitia grauatùs transiret, omnes e-

um nobiles & ſubditi lachrymis comitabantur, eiuſq; caſui, quantum poterant, condolere ſe planctu & lamentis demonſtrabant. Ecquis, obſecro, erit Chriſtianus, verus cœleſtis aulæ inquilinus, Chriſtiq́ue Domini fidelis Vaſallus, qui paſſionem Domini cùm ruminet, Deiq́; Filium tanta humilitate, cruentam Iudęorum in caput ſuum conſpirationem fugientem, & torrentem paſſionis trāſeuntem, perq́; Caluariæ rupes ſerpentem contempletur; eum, triſti hoc ſpectaculo commotus, oculis lachrymantibus, corde gemebundo, linguaq́ue querula, non comitetur; quis inquam pedem in terra non figat, non ſe demittat, aut humiliet?

Quin etiam ô ſancta Dominicæ Paſſionis recordatio validum propugnaculum es, aduerſus omnem infernalem proteruiam, ſalubre aduerſus diabolicos incurſus antidotū, ac ſingulare ad mūdi technas verſutiaſq; detegendas remedium. In quam rem figuras vobis abducam. Daniel Prophetа ſparſis in fano cinerib. technas ſacrificulorum, & ementitam Beli diuinitatem detexit. Cineres hi, cineres ſunt Ieſu Chriſti, & memoria paſſionis eius, qui ſtatim vt in animarū noſtrarum templo ſparguntur, Sathanæ ſtatim verſutias, carnis blanditias, & vaſti idoli, mundi nimirum, dolos detegunt & reuelant. *Dan. 14.*

Similis propemodum cōceptus, ſed alterius tamen generis. Præcepit apud Ezechi. Deus omnes eos interfici, qui ſignum Tau frontibus non prę ferrent. denotat hoc myſterium omnes & ſingulos, qui ſigno crucis, cuius imaginem Tau nota referebat, & paſſionis inſignibus notati, ſignatiq́ue non eſſent, frontiq́ue memoriæ ſuæ eadem inſculpta non gererent, in magno vitæ diſcrimine verſari. *Ezech. 9.*

O miſeri mundani, ô infelices coſmophili! non repe-

reperitur Christus in medio vestri, nec se vobis itineris socium adiungit, quia *in via* vitæ huius, de his quæ in passionis eius diluuio contigerunt, non differitis. Non agitis in hoc itinere de Iesu Nazareno, non loquimini nisi de mundo, de honoribus, dignitatibus, diuitiis. Non ambulat vobiscum Deus, ô inanium rerum indagatores, & nouarum rerum scioli, quia non loquimini de iis quæ in domo Annæ, in qua Christus percussus fuit, de iis quæ in domo Caiphæ, vbi conspurcatus & conspitus, de iis quæ in Palatio Herodis, in quo veste alba delusus; de iis quæ in prætorio apud Pilatum contigerunt, vbi ad mortem condemnatus fuit; non sunt sermones vestri de iis quæ circa crucem peracta sunt, vt nimirum clauis fuerit confixus, aceto potatus, lancea perforatus, denique vt mortuus fuerit; non sunt nisi de rebus mundi huius, de iis quæ in aula, quæ Romæ, quæ in Hispania, quæ in alio orbe geruntur.

Mundani de mundo sermones miscent.

At si Deum socium habere desideretis, quemadmodum eum duo hi hodie habuerunt, loquimini potius de cœlo, de conscientiæ vestræ statu, de suppliciis quæ Dominus in cruce pertulit, de tota passionis eius Iliade. Et perpendere hic obiter vos velim, si ob solos Deus sermones, propter aliquot verba hisce se tertium adiunxerit; quid facturus sit ob bona opera? si tantam sola verba gratiam promeruerint; quantam ipsa bona opera habitura sperandum est?

Allocutus quin etiam eos vltro est: audiamus quid dicat. *Qui sunt hi sermones quos confertis ad inuicem, & estis tristes?* quo vos & vnde? tristitiam quippè vultus præfert. Cui Cleophas, *Tu solus peregrinus es in Israel, & hæc ignoras?* Quid, rideri nos à te puto. Venis Ierosolymis vti nos, & fingis te nihil

Christus hos viatores allocutus est.

Cleophæ responsio.

hil eorum ſcire, quæ ibi ab hinc triduò contigerunt? Iã enim tres dies elapſi ſunt; ex quo Principes noſtri & Pontifices Ieſum quendam Nazarenum, qui erat vir potens in opere & ſermone cruci ignominioſiſſimè affixum mori coëgerunt.

Vere potens erat in opere: quoniam plurima per Iudæam miracula edidit, leproſos mundauit, paralyticos ſanauit, cæcos illuminauit, dæmones ex hominum corporibus fugauit, mortuos ad vitam reuocauit; an non igitur verè potens in opere fuit? at non minùs in ſermone. *Nunquam* enim *homo ſic loquutus eſt*; alter Orpheus fuit: voce namque arbores & rupes attraxit; famoſiſſimas peccatrices ad bonam frugem eâdem vocẽ conuertit; milites quoque à Principibus Sacerdotum ad ſe conprehendendum miſſi; vt eum loquentem audiuere, cœptis deſiſtentes rẽ infectã, ad ſuos reuerſi ſunt ſanctè aſſeuerantes; nullum vnquam hominem ita ſeſe loquentem audiuiſſe: alij quoque miliites in horto Oliuarum ſtatim vt vocem eius audiére, licet armati & ſpirantes minarum, ſupini in terram conſiderunt. O magnum oratorem, ô linguæ fulmina! an non igitur potens in ſermone fuit, cùm ad vocẽ mare & venti quieuerint, illiusq; imperio obſecundarint, cũ eâdẽ Lazarus quatriduanus tumulo prodierit, Doctores ſynagogæ in templo ſtupore defixi ſteterint, ad eandem deniq; tot peccatores & peccatrices à praua vitæ conſuetudine ad probitatẽ redierint? Noſtri tamen Pontifices magnum hunc Prophetam cruci affixerũt, *& tu ſolus peregrinus es in Iſrael, & hæc ignoras?*

Ioann. 7.

Matt. 7.

Matt. 14. Ioan. 11. Luc. 2.

Quàm verus vates exiſtis ô Cleopha? & tamen iocãdo verum dicere te neſcis: ipſe enim verè ſolus peregrinus eſt, qui in mundi huius exiliũ cœlo pullus, propter flagitia noſtra hanc peregrinatio-

Chriſtus verus peregrinus in hoc mundo extitit;

nem peregit; vnde de seipso apud Euangelistam ita status est, *Vos de deorsum estis, ego de supernis.* Ve-

Ioan. 7. verè inquam peregrinus fuisti Domine: ab omni enim æternitate, præuiso iam Adæ peccato, votum feceras, præsepe te Bethleemiticum, mõtẽ Caluarię, ac sanctum sepulchrum, quod Hierosolymis est visitaturum. Inaudierat id quoque Da-

Psal. 131. uid rex cùm diceret: *votũ vouit Deo Iacob*; perinde ac si dicere voluisset; votum fecit Verbum illud Dei, Patri suo æterno, profectionem quandã se iã olim in hunc mundum instituturum. Hem quæ peregrinatio! triginta tres & quot excurrit annos in eadem facienda insumpsit, seruilemq; habitũ induit, formam serui accipiẽs, & viator factus est. O quantum interea cucurrit, quas non regiones, quæ non loca peragrauit? Deuenit primò ad præsepe Bethleemiticum; inde in Aegyptum transijt, septemque annos in hoc iter impendit; tum desertum & intimam solitudinem petijt, & quadraginta dierũ spatio eã perlustrauit. Quantã hic pietatem, quantum feruorem declarauit? At nõdum hic quieuit, sed & alia lustrare voluit: Caluariæ quin etiam montem conscendit, inde crucem, ac denique sepulchrum ipsum visitauit. Hem quantas in eũdo molestias sustinuit, quãtos labores exantlauit, quãtũ sudauit, & alsit, quas non passus est ærũnas? Hausi id ex D. Gregorio Papa, qui Christi iter relegit dices: *Vultis fratres charissimi, ipsos eius saltus agnoscere? de cœlo venit in vterum, de vtero venit in præsepe, de præsepi venit in crucẽ, de cruce venit in sepulchrum, de sepulchro redijt in cœlum.*

Christus difficile iter ingressus est, & lõgum.

Homil. 29. de ascensione.

Soluisti iam votum Domine, omnium peregrinorum princeps, peractũ iam est iter, peregrinatio tua iam finẽ accepit, nullus in orbe iã locus restat, quem adire posses: omnia obambulasti, & percurristi,

Digitized by Google

risti, iam tempus est, vt quietem capias. Erro, erro auditores, nondum vult quiescere, nã & limbum adire ei est animus, visitare purgatorium, & ad inferos vsque descendere; atq; hoc est iter de quo loquebatur vaticinans Hieremias: *Dimisi domum meam, reliqui hæreditatem meam.* Infinita nobis hoc itinere merita, sibi verò immensam corporis gloriam, & æternam nominis exaltationem comparauit. Sed quid est Cleopha, quod *solus peregrinus* dixeris, an non & nos omnes peregrini in hoc mundo sumus? ita profectò; testem huiusce rei habeo Apostolum Paulum qui ait: *Non habemus hic ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus.* Præuiderat id etiam vates regius, *Aduena ego sum & peregrinus, sicut omnes patres mei.* Primus qui vrbes extruere cœpit, fuit Cain, atq; ideo fortasse cœlo excidit: hinc S. Euangelista Ioannes in reuelationibus ait, audiuisse se Angelum clamantẽ, *Væ væ habitantibus in terra*: è quo efficitur, mundũ hunc inferiorẽ non esse nisi exilij & ærumnarum locũ. Atq; hoc ipsum de eo iudiciũ fuit Philosophi Anaxagoræ licet gentilis, & veri numinis ignari. Refert namq; Laertius, hunc, cùm æmuli ei propter facultates & opes actionem intentassent, omniũ potius iacturam facere maluisse, quàm iudicio ius suũ prosequi, ac sese corã iudicibus defendere: cũq; eũ amici & noti fatuũ dicerent, quod sua se negligentia omnibus ijs bonis & possessionibus, quas maiores tanto sudore ac labore sibi peperissent, orbari sineret, digitos eũ ait in cœlũ sustollentem respõdisse: *Illa patria mea est, illa hæreditas mea est, illam ego curo, non ea quæ super terrã*: nam mundus hic instar exilij est, locus quidam miseriarum ac lacrymarum occasio. O præclaram hominis Ethnici sententiam! ô virum Christiano dignum nomine.

Hierẽ. 12.

Hebr. 13.

Psalm. 38.

Apoc. 8.

Laertius.

Præclara Anaxagoræ sententia.

Verum vt ad propoſitam materiam redeamus; Cleophas cùm hæc Chriſto dixiſſet, & lachrymis oculos oppletos haberet, triſtitiaq; animum eius occupaſſet? ſtatim Chriſtus ſubintulit, *& quæ?* quid accidit Ieroſolymis? dic quæſo quidnam ibi contigerit, redde me certiorē. Quid? anne tu illa oblitus es, an ignoras ipſe, qui eadem in corpore pertuliſti, & de quo totus orbis loquitur? Quid hoc eſt? an non meminiſti crudelis paſſionis, anne oblitus es clauorum, ſpinarum, flagellorum, ſudoris illius ſanguinei? Eheu Domine, vix tres elapſi ſunt dies, cùm in monte Oliueti paueres & tæderes, cùtot in monte Caluarię ſupplicia perferres, & hodie ecce rogas, *quæ?* quaſi hæc omnia in ventos & auras abijſſent.

Chriſtus poſt reſurrectionē priorū dolorum oblitus eſt.

Fuit, fuit, Auditores, ardens illa charitas, & ingens illud amoris incendium, quod omnes priores dolores præteritaq; ſupplicia penitus excoquebat: charitas inquam, de qua vaticinatus Salomon dicebat, ærumnarū vitæ huius aquas, & flumina dolorum quos in paſſione ſuſtinuit, charitatem hanc extinguere nequaquam potuiſſe! quam ingens illa fuit charitas! Et ſanè ſi tota elementi ignis ſphærea, ſpelunca aliqua hoc in mūdo poſſet includi, non eſt profectò dubium, quin ipſe omni ſemper ratione erumpere geſtiens, libertatemq; affectans, omnia repagula, concludi indignatus, in mille partes diſrumperet. Cùm igitur vniuerſa diuinitas, quæ amor eſt & ignis quidam infinitus; humanitatis noſtræ ergaſtulis, licet voluntariè inclauſa fuerit; numquam quieſcere potuit, donec corpus hoc ſuum in cruce diſrumpens, lacerans, aç quodammodo in frusta comminuens, mille nobis amoris ſigna & argumenta charitatis immenſæ ad oculum demonſtraret. Videte quales

Inſignis conceptus.

Ingens Chriſti charitas.

calo-

Digitized by Google

calores, quales ardores in ipso fuerint; adeò vt omnium algorum, quos in passione pertulit, non amplius iam reminiscatur.

Et quoniam de ardoribus incidit mentio, certum est solem, quò magis capitibus nostris imminet, nobisq; fit vicinior, eò quoque maiorem ardorem edere, & splendidiorem fieri. Idem in sole oculorum nostrorum Christo Iesu vidimus contigisse: quò enim altius in cruce fuit exaltatus, quò & maiorem charitatẽ, & dilectionem vehementiorem monstrauit. Nam quemadmodum motus violenti & naturales in eo differunt, quòd violentus rapidus sit & vehemens in principio, sed ad finem vrgens paulatim deficiat, & tandem etiam penitus quiescat: naturalis autem initio sit lẽtior, sed quantò magis mouetur, & vlterius procedit, tantò sit maior ac vehementior. Ita quoque amor, quo nos in Deum ferimur, aliud non est quàm motus quidam animæ in Deum, qui peccato iam commisso quodãmodo coactus est, & instar motus violẽti, hinc fit vt in principio penitus ferueat, sed sensim tepidior fiat, ac tandem etiam penitus frigefiat. Sed amor, quo nos Deus diligit, quoniam motus quidam naturalis est, quo procedit vlterius, eò fit & maior, maioremq; charitatẽ demonstrat: quem hodierna die ita videmus excreuisse, vt crucis, clauorum, passionisq; quam nostri causa pertulit, penitus oblitus, petat quidnam hæc etiam sint, quasi eadem ignoret.

Insignis conceptus.

Amor Dei in nos naturalis est.

Quæ inquit, Charitas quippè illa adeò eum incendit, inebriat, adeoq; dementat, vt omniũ prẽteritorum suppliciorum oblitus & omnem eorũ memoriam exuisse videatur. Accedit adhæc etiã ipsa resurrectionis gloria, quæ omnem ei memoriam, quos pertulit cruciatuum, adimit.

ſurum, & tamen viginti quatuor, & quot excurrit, annis, liberè dominatus eſt, nihil tamen vnquã huiuſmodi præſtitit, aut factum vidit.

O ſtulti & tardi corde ad credendum! Quanta veſtra inſania eſt, Luthere & Caluine, in ſolidã illã Eccleſiæ petrã inſenſatum caput velle impingere? quanta veſtra amẽtia eſt ò hæretici, ſumptis armis ita veritati bellum mouere, Deoq; qua poteſtis ratione reſiſtere? Vos verò miſelli diſcipuli, quam ſtupidi & tardi ad credendum eſtis; quid? nunquamne Prophetas & veteres ſcripturas legiſtis? nunquamne audiuiſtis, Meſſiam ad Ionæ imitationem, triduo in viſceribus terræ, vt ille in aluo ceti, permanſurum, & tum demum reſumpto corpore lumen ſolis conſpecturum? An non eum dicentem audiuiſtis, quod templũ hoc deſtrueret, & poſt triduum aliud reædificaret, atque hoc de corpore ſuo intelligi voluit. O igitur *ſtulti & tardi corde ad credendum.* Ionæ. 2.

Et ſanè ſtulti ſumus, Domine, & fatui qui te relicto mundum ſequimur, qui ſolem fugientes in tenebris viuere malumus, paradiſo exulare vt tartarum ingrediamur, qui cælum verã patriam noſtram negligimus, vt in hoc mũdo, qui locus peregrinationis eſt, habitare & ſedẽ figere valeamus, Ecquę maior in hoc mundo dementia inueniri poteſt? *ſtultorũ infinitus eſt numerus*, id eſt peccatorũ ait Sapiens. Et benè quidẽ: quot enim ſunt peccatores, qui relicta gratia Domine, peccatum vltrò amplectuntur quo quique tibi bellũ mouent, diabolo ſeruiant; tot etiam fatuos, tot phreneticos, tot dementes eſſe dicendũ eſt. Sed accedit ad hanc dementiã Domine duritia quędã grãdis, & ſtupida ad ſcripturis credendum tarditas: toties quippè admonemur, toties nobis cõcionatores in- Peccatores verè fatui.

geminant, esse scilicet infinitam quãdam gloriam paratam ijs, qui fidele tibi hîc obsequium exhibebunt, æterna verò supplicia ijs qui te mortali aliquo delicto offendent: & tamen credere vix possumus; aut si credimus, vix in animum demittimus, aut parum curamus. Quapropter Domine, qui hodie duobus hisce discipulis peregrinantibus oculos aperuisti, te supplices obsecramus, vt oculos nobis idem prorsus iter ingressis aperias, vt scilicet Scripturas sacras intelligendo, tuaque semper iudicia ante oculos habendo, de stultis sapientes effecti, confecto longo vitæ huius itinere ac peregrinatione, feliciter ad patriam cœlestem peruenire valeamus. Amen.

FERIA III. POST PASCHA.

Stetit Iesus in medio discipulorum suorum & dixit eis, Pax vobis. Luc. vltimo.

FIGVRA.

Tob. 12. CVm Angelus Raphael Tobię patri & filio sese manifestaret, suamq; conditionem aperiret, esse se nimirum è septem illis spiritibus, qui semper ante diuinę maiestatis oculos consistant; adeò ambo consternati & perterriti fuêre, vt præ metu & reuerentia in terram proni ceciderint: quibus statim Angelus ait: *Ego sum, nolite timere.* Hodiè verò in præsenti Euangelio intueor, vt ipso omnium Angelorum rege, & Domino, Christo Iesu, Apostolis, quo eum velut verum Dei Filium totiusq; orbis Dominum agnoscerent, sese manifestante, omnes ita perculsi & pauore concussi fuerint, vt rati sese spiritum videre, in terram prolapsi sint; quibus deinde Christus, vt illos confirmaret, animumq́ie adderet, statim ait,

Pax

Digitized by Google

delitiarumq;,quas in hoc mundo habuêre, nullã iam prorsus memoriam habeant, sed nihil illis hæc omnia fuisse, imò ne fuisse quidem videãtur. An non verum me dicere testaberis tu Cæsar, & tu Alexander, nullam scilicet vobis honorum, dignitatum, regnorum, coronarum, sceptrorũ ampliùs memoriam restare? Non recordamini fuisse vos aliquando reges potentissimos, monarchas orbis diuitijs & delicijs affluentissimos? *Et quæ* respõdebũt: *quid profuit nobis superbia, diuitiarũ iactãtia quid cõtulit nobis: Transierũt omnia velut vmbra.* Sapien. 3.

Dines ille Epulo cùm apud inferos sepultus Abraham patrem inuocaret, sui vt misereretur; respondit Abrabam è summo cœlo, *Recordare fili, quia recepisti bona in vita tua*: non recordabatur, ecce, priorum deliciarum, aut præteritorum conuiuiorum. Sed venit mihi, quoad hanc rerum priorum obliuionem, insignis cuiusdam figura in mẽtem. Cùm septem anni in AEgypto transijssent, septem alij sterilitatis aduenerunt adeò quidem vehementes ac duri, vt eorum præsens memoria & experientia, priorum annorum abundantiæ mortales obliuiscì cogeret. Heu! anni illi æterni famis quâ damnati quietem, gloriam & gratiam esuriunt, quæq; semper apud inferos duratura est, adeò horrendi & pertimescendi sunt, vt omnem præteritarum voluptatum, quæ in hoc mundo fuêre, interea dum anni abundantiæ durarunt, delicijsq; vita affluxit, memoriam è mentibus auferant. Luc. 16. Genes. 40.

Et quæ? expedi Cleopha, temporis nos premit angustia, & Dominus tibi ait, dolorum se non meminisse: quid igitur subest? *De Iesu Nazareno qui erat vir potens, &c.* Adiungit deinde: *Nos sperabamus*: ô modicæ fidei omnis tua spes con-

Pax vobis, ego ſum, nolite timere. Egregia profectò hic vtriuſque eſt hiſtoriæ concordia, & concors per omnia harmonia figuraq; figurato quàm optimè reſpondens: quàm vt latiùs deducere poſſim' ſpiritũ paraclitũ velut directorẽ, & gloriosã Virginẽ vt patronã inuocemus: dicamus igitur.

AVE MARIA.

Q. Cicero de petitione conſulatus.

Magnus ille & nobilis Orator, Oratorumque omnium Princeps Tullius, cùm Romæ conſulatum ambiret, frater eius Q. Cicero, homo in rebus gerendis prudentiſſimus, & in negotijs Reipubl. optimè verſatus, cognito Marcum ad Conſulatum aſpirare, his eum verbis admonendum cẽſuit: *Attẽde tibi frater, peregrinus es, Roma eſt, Cõſulatum petis.* Quaſi diceret, Vide quid agas, atque in omnem partem circumſpice, qui ſis cogita: ex Arpinate municipio progenitus es, peregrinus es, & non Romanus. Romæ quoque conſulatum ambis, in Vrbe omnium vrbium regina, totiùs orbis vertice: Conſulatum, inquam, quo nulla Romę dignitas eminentior, nulla maior haberi poteſt; non ambis Quæſturam, non Tribunatum, non munus Aedilitium, ſed ipſum omniũ magiſtratuũ ſummum. Quamobrem attende tibi frater. Quod Quinctus Marco fratri de Romano conſulatu dicebat, mihi hodie fratri meo Chriſtiano de beatitudine æterna liceat dicere. *Attende tibi Chriſtiane*, qui beatitudinem ambis, *peregrinus es, cælum eſt, beatitudinẽ petis.* Peregrinus inquã exul, profugus, miſer peccator, creatura viliſſima. *Cælum eſt*, domicilium ſcilicet Angelorũ, Seraphinorum palatium, beatorum omnium aula, quam nihil coinquinatum ingreditur. Deinde *beatitudinem petis*, quâ nihil aut maius, aut excellentius & prçſtantius dici aut cogitatione cõprehendi

di queat, quonam tibi igitur pacto laborandū est, quomodo sudādum, eā vt promerearis? qua in re optimè consentire mecū visus est Paulus, dicens,

2. Timot. 2. *Nemo coronabitur nisi qui legitimè certauerit*: quoniā præmium hoc, vt omnia comprehendam paucis, bonis operibus vincitur ac paratur.

Plutarch. in Romulo. Prodit Plutarchus, Romulo extincto populum Rom. dubium & auxium fuisse, quippè qui nesciret, vtrum violenta manu esset discerptus, vel alio quopiam diuiniore mortis genere exspirasset. Cum itaque omnium animi fluctuarent, prodijt subitò in forum Eques, qui fidem fecit, visum à se Romulum affirmans, augustiore forma quam fuisset, & armatum ad cœlos sublatum, ac mandasse vt se pro numine haberent. Equidem haud credo, sed commendo hoc, etiam apud Ethnicos denotari putem cœlum armis acquiri: cui succinit & apud Euangelistā Dominus dicens: *Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.*

Hesiodus in Theogenia. Vnde bene mihi vetus quidam Poeta cecinisse visus est, *Vendunt Dei laboribus omnia mortalibus*, sed cœlestem imprimis beatitudinem: cuiusce rei sexcentas adducere figuras possem. Dauid nāq; rex, prius quam Saulis filiā in vxorem acciperet, in prœliū debuit descendere, colossæū

1. Reg. 2. illum Gigantem prosternere, centumque eam sibi præputijs gentilium redimere: quo docemur, priùs nobis esse decertandum, Goliatam mundi huius debellandū, vitiorūq; Philistæos profligandos quam Regis filiam, beatitudinem inquam

Genes. 29. cœlestem, promereamur. Iacob ante quàm pulchram Rachel, omnium Mesopotamiæ filiarum pulcherrimam duceret, libertatem suam oppignorare, & alteri se subijcere debuit, ac

septem

ſeptem prius annis Labano ſeruire, quàm eam ſi ſponſam acciperet: docet nos hæc hiſtoria, priùs quàm cœleſtem illam Rachel nobis deſpondeamus, libertatem eſſe nobis amittendam, voluntatē propriè abnegandam, magnō illi Laban ſeruiendum, idq; nō ſeptennio, ſed totō vitę tēpore; obſequijs denique eā vincendā eſſe & acquirendā.

Eccè aliam paulò recentiorem. Ioſeph longè priuſquam ad Aegypti coronam pertingeret, veſteq; regia indueretur; venditus fuit à fratribus, falsò accuſatus, iniquè in carcerem detruſus; atq; hiſce ſimilibusq; gradibus viā ſibi ad honores dignitatesq; parauit. Præſagium hoc eſt, Auditores, longè prius nobis tribulationes & ærumnas tolerandas, quàm beatitudinis cæleſtis compotes reddi valeamus; eaſq; eſſe veluti gradus quoſdam, quibus ad gloriam peruenimus: teſtati hoc nobis ſunt Apoſtoli dicentes, *Per multas tribulationes oportet introire in regnū cælorum*: iter nempè ad cœlos tribulationibus & afflictionibus, veluti lapidibus quadratis, conſtratum eſt. *Geneſ. 40.*

Omnes ſancti per multas tribulationes cœlū ingreſſi ſūt. *Pſal. 66.*

Dicite verò nobis, glorioſi Martyres; vos inquam, qui modò cæleſti beatitudine perfruimini, quibus ad eam gradibus aſcenderitis, quibus ad eā itineribus peruenēritis? Audire illos videor dicentes, *Tranſiuimus per ignem & aquā, & eduxiſti nos in refrigerium.* an non hinc tribulationes deſignari videntur? nullus eorum profectò eò conſcendit, niſi hiſce gradibus, hi per craticulam, illi per ignem, alij per cruces, alij per rotas & equuleos, omnes denique quotquot illic ſunt, per tribulationes, ærumnas, afflictiones, & moleſtias. Audebone dicere quid ampliùs? tremo profectò & exalbeſco, tacere ſatius eſſet; dicam tamen, Chriſtum, niſi paſſus fuiſſet numquam ad gloriam peruē-

uenturum fuisse; *Oportebat* nimirum *Christum pati, & ita intrare in gloriam suam.* Perpendite quæso verbum hoc *Oportebat*, necesse nempè erat Christum pati, vt in gloriam intraret suam; vt intraret in propria, mori debuit: quonam igitur pacto nobis hic laborandum est, vt in alienam intremus, vt eius nos hæreditatis compotes reddamur, quæ ad alium spectat; nobis inquam, qui nullum ad eam ius prætendere possumus. Atque hoc in præsenti Euangelio dicitur, in cuius initio hæc verba, *Stetit Iesus in medio discipulorũ suorum* explicabo. Primo igitur loco ingressum eius in cubiculum describã, & vt Apostolos salutauerit; deinde vt eo viso fuerint cõsternati & perculsi, ac mox recreati.

Luc. 24. Christus in gloriam suam intrauit per tribulationes.

Quinque apparitiones Iesu Christi.

Quod ad primum igitur spectat, Christus postquam quater sese iam manifestasset, iterum omnibus Apostolis vnum in locum congregatis, apparere voluit, vt videlicet eos ne nimis iã diu versabantur, & dolore ac lachrymis ob amissum Dominũ conficiebantur. Ingressus igitur cubiculum, hoc eos modo salutauit, *Pax vobis*, Apostoli mei, non est iam ampliùs de passionibus loquendum, cessẽt lachrymę, iam fletus finem accipiat: nolite iam diutius de mea resurrectione dubitare, *Ego sum*: ne verò existimetis vos spiritum aut spectrum videre, *Palpate & videte*: & cùm hæc diceret; ait eum Euangelista stetisse. *stetit*. quam appositè autem hoc in loco verbum *stetit* vsurpauit? quàm hoc ipsum efficax est ad resurrectionem eius insinuandam? nam antequam Dominus resurrexisset, semper eum Euangelistæ aut iacentem, aut reclinatum, vel defatigatum, sedentem, vel sub peccatorum nostrorum onere prostratum descripserunt.

Dominus post resurrectionem sese rectũ semper ostendit, & ante eam semper incuruũ.

Vidi-

Digitized by Google

Vidimus eum namque olim in præsepio reclinatum, vidi eũ ego nuper laboribus exhaustũ ad puteum sedentem; *sedebat defatigatus ex itinere.* Petrus, Ioannes, & Iacobus eum incuruatum, & in terram prostratum in Olueti monte aspexerunt. Tota Ierosolymitana ciuitas eum defatigatum, sub onere crucis ingemiscentem, & ad terram prę virium imbecillitate nonnunquam concidentẽ vidit. Totus denique orbis in cruce eum caput demittentem, ac terram respicientem, quippe qui sub tam immenso & graui peccatorum, quod ei imminebat, onere, erectum id & in altum libratum sustollere non poterat; quodque eum tandem ita grauauit, vt sub onere expirarit. Sed hodie, graui illo liberatus pondere, stetit rectus in medio discipulorum, & ceruices in altum erexit.

Proh infelix ac detestandum peccatum, tantane tua est grauitas, tantumne tibi pondus ineſt, vt infinitam illam potentiam incuruari facias, Deumq; mori cogas? Quamobrem peccatores hoc fixum indubitatumq; statuamus, quamdiu grauem hanc molem humeris gestamus, quamdiu onus hoc nobis impendet, numquam nos caput in altũ posse sustollere, sed illud semper inclinatũ gestare, ac veluti Iobos in vitiorum nostrorũ sterquilinio extensos esse. Et quemadmodum miser ille qui Ierosolymis in Iericho descendens, è gratia videlicet in peccatum, incidit in latrones (qui vulneribus impositis, atque eo semiuiuo relicto abierunt) surgere è terra non potuit, nisi à Samaritano in equum sublatus esset; ita quoque Iesus Christus non priùs erectus incedere potuit, aut in altum caput erigere, quàm graue peccatorum onus abiecisset; quo abiecto, refert

Peccatorũ grauitas.

Iob. 2.

Luc. 10.

refert Euangeliſta eum in medio diſcipulorum ſtetiſſe. Adhæc S. Ioannes, cùm Sanctorum numerum Deum laudãtium in Apocãlypſi deſcriberet; ſtantes eos deſcribit: *Vidi turbam magnã quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus tribubus & linguis, ſtãtes ante thronũ Dei:* vt nimirum felicẽ eorum & ſtabilem beatitudinis ſtatum declararet, in qua cœleſtes illi ſpiritus nunquam fatigantur, tædio afficiuntur, ſaturantur; ſed ſemper erecti ſunt; ſemper ſtant, & diuinam illam eſſentiam; maieſtatemque Dei perpetuò ſine vllo tædio contemplantur. Iãm à ſex & quot excurrit annorum millibus, Angeli ſteterunt, & nullo ad ſedendum tædio trahuntur, nec minimum de ſedendo verbum faciunt. Quantam igitur nobis, ô felix ſtatus, ô beatitudo exoptanda, felicitatem paris, cùm per te factum ſit, vt Saluator noſter in medio diſcipulorum ſteterit.

Apoc. 7. Angeli & ſancti sẽper ſtant.

Deinde illud, *in medio*, neſciò quam beatitudinem & felicitatem includit. Ariſtoteles namque imprimis virtutem in medio collocat, & eam in mediocritate ſitam ait; extrema namque ipſa ſunt vitia, & virtus mediũ occupat: atq; ita liberalitas inter auaritiam & profuſionem conſtituta eſt. Sol quoque in medio omnium Planetarum, veluti Rex in medio Principum, à Deo conditus eſt: videò quoque terram aërem inter & terræ globum librari: cor medium in homine locum occupat; arbor vitæ in medio paradiſi terreſtis plantata erat: Crux Chriſti in meditullio terræ fixa: quòd me Dauid vates docuit, *Operatus eſt ſalutem in medio terræ.* Quin & longè amplius exaltabo te ô medium: nam Verbum illud Patris medium inter Sacratiſſimæ Trinitatis perſonas locum occupat; *Chriſtus* quoq; *mediator eſt* Dei *& hominũ*, ait Paulus

Quid in medio ſignificet.

1. Tim. 2.

Digitized by Google

lus. Quid amplius? maxima quoque fidei noſtræ myſteria medium locum occupant; Incarnatio in duabus naturis, Chriſti Natiuitas inter duo animalia peracta eſt. in quo mihi Abacuc Propheta præiuit dicens, *In medio duorum animaliũ cognoſceris.* Transfiguratio inter duos Prophetas contigit, Eliam & Moyſem: Chriſtus quoque in medio latronum paſſus eſt, reſurrexit quoque inter noctẽ & diem, quod vates Regius declarat, *Exurgam diluculo*, id eſt, ad auroram; quæ & dies & nox dici poteſt. Verè igitur neſcio quid diuinum denotare mihi videris ô medium: Saluator namq; meus Chriſtus Ieſus te iam anno ætatis duodecimo dilexit, quando in medio doctorum in templo repertus fuit: heri quoq; in medio duorũ in Emaus eũtium viſus eſt, atq; hodie in medio diſcipulorum ſtetit. Sed videamus quid in eorum medio poſitus agat, quid dicat? audio eum dicentem; *Pax vobis, ego ſum: nolite timere, palpate & videte.* Perinde ac ſi dixiſſet, Timuiſtis quidem cùm in nauicula conſtituti tempeſtate iactabamini: timuiſtis & conſternati eſtis in Oliuarum horto, in paſſione etiam mea perterriti huc & illuc diſperſi eſtis: ſed iã quieſcite, ſecuri eſtote de reſurrectione mea, de potentia mea nolite dubitare; ſed firmiter iam credite, me verum Meſſiam eſſe in lege promiſſum. An non toties verbis dixi, & ante me ipſi Prophetæ, tertia me die reſurrecturum? *Ego ſum*, reſpicite me, me inquam & non alium, nolite putare ſpectrum aliquod eſſe, vel illuſionem diabolicam: videte manus meas, & eas oculis veſtris propiùs inſpicite, *Palpate & videte.*

Omnia fidei myſteria in medio quodã conſtituta ſunt.

Pſal 107.

Pax & amicitia omnium rerum effectrices,

Pax vobis. Tu igitur, ô ſancta & diuina pax, donante Deo, in corda noſtra deſcendis, & do-

num ſancti ſpiritus es: tãti olim te veteres Philoſophi, inter quos Parmenides & Heſiodus, fecêre, vt pacem & amicitiam omnium rerum creatrices eſſe dicere non ſint veriti, & per vtramque omnia, quæ in rerum natura exiſtunt, ſubſiſtere. Nouiſtis, crediderim, Antiquarij, Romanos pacem vt Deam colui ſſe, templumq; ei, haud procul à Capitolio extrux iſſe; Chriſtus quoque tanto hodie pacẽ honore pro ſequitur, vt primo quo Apoſtolos affatur verbo, pacẽ nominarit, *Pax vobis.*

Prædixerant hoc Prophetæ, & diu antè mortales docuerant, Meſſia in mundum vẽiente, pacẽ vbique terrarum promulgandam: atque ideò inter cæteros, quos Meſsiæ Iſaias tribuit honorum titulos, *Princeps pacis* appellatur. Et ſanè, vix in mũdum natus erat, quin ſtatim glorioſus Angelorum exercitus pacem mundo annuntiauit: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Natus quippe pacem attulit, moriens eandẽ ſuis delegauit. *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis:* vnanimes in pace viuite. Hodie quoque iterum poſt reſurrectionem Apoſtolis apparens, ait, *Pax vobis*: perinde ac ſi diceret, Pacem meam naſcens pollicitus ſum, & hocce promiſſum moriens ſanguine meo ſignaui: I reſuſcitatus quoque idipſum confirmo & ratum facio, *Pax vobis.*

Iſa. 9.

Luc. 2.

Ioan. 10.

Pſal. 49.

In Meſſiæ aduentu pax mundo affulſit.

Dauid ſpiritu Prophetico omnia hæc præſagiens, omnes omnino mortales ad mirabilia hæc ſpectanda inuitat, dicẽs: *Venite & videte opera Domini, quæ poſuit prodigia ſuper terram auferens bella vſque ad finem terræ: arcum conteret & confringet arma, & ſcuta comburet igni*, adeò vt armorum memoriam penitus velit aboleri, & de ſola pace ſermones haberi.

Egre-

Egregiam nobis in hanc rem figuram Daniel dabit. Vidit ille olim quatuor animalia rabida & truculenta (quibus quatuor quæ in orbe fuerunt, Monarchias designari putamus, Assyriorum, Persarum, Græcorum & Romanorum) à filio hominis debellari & pedibus eius prosterni. Denotabat hoc, Messiâ in mundum veniente & humanam Deo assumente naturam, omnia mundi Imperia, armorum eius vi expugnanda, ac solam Christi Monarchiam pace perfruituram, & caput altiùs cæteris elaturam. *Dan. 7.*

Tempore miserandi illius diluuij, vndæ maris omnia mundi palatia, locaq; eminentiora demolitæ sunt, sola autẽ arca Noe incolumis aquis supernatauit: designari hic puto bellorum diluuio omnes orbis Monarchias esse euertendas & pessumdandas, ac solum Christi Iesu regnum perpetua pace fruiturum, Ecclesiam nempè, verum inquam regnum eius, cuius Rex, Princeps ac Dominus Christus est, & cuius fines & termini ipsa pax: ita namque cecinit vates regius Dauid: *Lauda Ieruſalem Dominum, lauda Deum tuum Sion*, tu inquam Ecclesia: & quare ô Propheta? *quia confortauit ſeras portarum tuarum, & poſuit fines tuos pacem*, quia portas Iani clausit, bella sopiuit, & pace limites tuos stabiliuit. *Gen. 7.* *Psal. 148.*

Mundus ante Messiæ aduentum bellis plenus erat.

O qualem quamque luculentam nobis pacem Messias attulit! per quinque, eheu annorum millia bella orbem diuexauerant, atq; omnia armorum strepitu perstrepebant: nil præter diluuia, ignes, pluuias sulphureas descendere videbamus, ipsi quin etiam Angeli aduersus homines belligerabant. Toties iam humanum genus pacem petierat, missi erant tot Patriarchæ, Prophetæ, Reges,

Psal.121. aliisq; magnæ authoritatis viri, veluti legati, qui negotia pacis agerent, eamque à mundi Principe obtinerent. Missus fuit & Dauid Rex, & his eam verbis obtinere conatus est : *Fiat pax in virtute tua, & abundantia in turribus tuis*, sed re infecta discessum est, nulla vnquam aut pacis aut induciarum spes affulsit vel minima, donec ipse veniret Messias, qui eam secum ferret. Ita namque
Psal.71. prædixerat Psalmista : *Orietur in diebus eius iustitia & abundantia pacis*: & ecce hodierna die eam ipse promulgat, dicens; *Pax vobis*; viuat pax, flo-
Psal.71. reat, vigeat pax, Apostoli mei, viuite in pace, pace fruamini, quæ cõfirmata iam est, & vtrimq; iura-

Christus pacẽ quoque spiritualem animabus nostris attulit.

mentis stabilita: *iustitia* quippe hodie *& pax osculatæ sunt.*

Interea verò, Auditores, dum ob temporalem hanc, quam Christus in mundum pacem inuexit, gestitis & exultatis; aliam equidem, longè magis necessariam, quam idem Princeps animabus nostris attulit, contemplor & animo voluo: pacem inquam spiritualem & quietem internam conscientiæ. felix eius in mundum aduentus hanc nobis felicitatem, pacem, tranquillitatem attulit, & vsque in hodiernam diem continuare, non desinit: ille tentationum bella consopiuit, prauorum affectuum tumultus pacauit, & vitiosę naturæ nostræ impetus compescuit.

Egregiam profectò allegoriam, quæ huc optimè facere videtur, in Euangelio Ioannis legimus; nam cùm tempestas valida cymbam, qua vehebantur Apostoli, vndique pulsaret, vt iamiam fluctibus marinis haurienda videretur; Iesu Christo nauiculam ingrediente, *cessauit ventus & facta est tranquillitas magna.* Ad eundem quoque modum, si animæ Christianæ nauigium, ten-

tatio-

tationum turbinibus concutiatur, & prauorum affectuum procellis fluctibusq; agitetur, & Christus gratiâ suâ idipsum ingrediatur, vel ingredi tãtùm paret; omnis statim tempestas abit, ventorũ turbines sæuire desinunt, & maior quàm priùs fuit, serenitas redit.

Idem propemodum in libro Geneseos legitur: quamdiu namque Noë in arca commorabatur, omnia animalia pacificè inter se viuebant, vrsi cum leonibus, tigres cùm tauris, pardi cum lupis, concorditer & sine vllo maleficio inter se versabantur: sed quamprimùm vt Noe ea dimisit, & vnumquodque animal ad solitam solitudinem & spelæa rediit; iterum in se mutuò sæuire, armari, seque inuicem deuorare cœperunt. Tantumdem de animabus nostris dicere liceat, eas nimirum quamdiu Dei nutu & imperio reguntur, in pace viuere, & omnes eiusdem facultates miro inter se modo consentire: tunc nimirum peruicax illa cõcupiscentia, appetitus ille irascibilis, rabies illa sensualitatis, & feritas quiescit, & rebellare nesciunt; sed quamprimum vt Deus hinc recessit, præter bella, motus, tumultus, seditiones nihil apparet: Spiritus namq; concupiscit aduersus carnem, & caro aduersus Spiritum. *Gen. 7.*

Quamdiu Protoplastus Adam in iustitia illa perseuerauit, felici & inuiolata pace vsus est; sed statim, vt ea ipsa excidit, vt Deum reliquit, vt peccatum amplexus est, mille eum motus, iliades malorum inuasêre, sexcentæq; tribulationes virum incessêre, ipsis quin etiam animalibus aduersus eum conspirantibus, morte quoque ei bellum indicẽte. vnde illi dictum est, *Morte morieris.* Idem omninò circa animas nostras fieri indubitata fide credendum est. Huiusmodi igitur *Pax* *Gen. 3.* *Gen. 2.*

vobis, chariſſimi mei Apoſtoli : Quid amplius?

Ego ſum, nolite timere, ſumite animos, nolite cõſternari. *Ego ſum*, verè tu es Domine, tu enim ſolus es, qui verè hoc dicere potes: tu namque es ὂντως ens entium, nos verò planè nihil ſumus: tu verum eſſe es; nos niſi priuationes, negationes, imperfectiones. Tu Vera ſubſtantia; nos tantum accidentia: tu eſſe à te ipſo habes, nos verò noſtrum mutuò à te accepimus; ita namque omnes creaturæ vno ore confitentur, dicentes, *Ipſe fecit nos, & nõ ipſi nos*; ſolus ſol natura lucidus eſt, cætera ſidera lumen ab eo mutuantur: tu ſol noſter es Domine, os vero, ſtellæ tuæ, tu ipſum eſſe, viuere, ſubſiſtere, æternitatemque à te ipſo habes; at nos quidquid habemus, non niſi à te habere contingit. *Pſal. 99.*

Na[illegible] quemadmodum omnia quæ in mundo ſunt flumina à mari deriuantur, ſine vlla tamen maris imminutione; ita omnes quæ in creaturis in rerum natura verſantibus ſunt perfectiones, à profundo diuinitatis Oceano originem ſumunt, ipſe licet Oceanus non imminuatur. Oleum quoque Eliæ Prophetæ, quo magis à Propheta dabatur, eò & magis augebatur adeò vt vaſa ad excipiendum deeſſent. Manna quoque in deſerto, quò magis colligebatur, quò magis & cœlitus dimittebatur. Hordeacei quoque panes, quibus Dominus tot hominum pauit millia, eò multiplicabantur magis, quo magis manducabantur. Sunt hæ tres inſignes figuræ, quę euidenter demonſtrant, abyſſos illas diuinitatis, licet ſemper ex ijs hauriatur, nunquam exhauriri; ſed infinitam illam eſſentiam, quò plures creaturas producit, eò & prægnantiorem manere, *1. Reg. 17.* *Exod. 17.* *Ioan. 6.*

Digitized by Google

nere, paratioremq; ſemper ad nouas quaſdam & nunqnam viſas producendas, exiſtere.

Producam hic & alios conceptus, aliaque myſteria eliciam, *Ego ſum.* quid es Domine? Chriſtus homo nimirum & Deus: Deus ſum, idque propria virtute reſurgendo, facilè declaro; hoc namque nec naturaliter, nec humana induſtria, nec virtute quadam Angelica, ſed per meram fit omnipotentiam, quandamque vim diuinam & ſupernaturalem teſtatur. Homo ſum, humana nimirum indutus forma, cuius hic veſtigia videtis & aperta indicia: teſtabitur hocce meum corpus. Nolite porrò exiſtimare me ſpiritum eſſe vel ſpectrum: ſed huc oculos, huc ferte manus, videte, palpate, accedite, & inſpicite, an non verum ſit corpus ſimile veſtris. Deus erat & homo.

Ego ſum. O verba ingentibus referta myſterijs, & diuinis intellectibus plena! Duabus hiſce voculis duo maxima innititur myſteria; ipſum nimirum Trinitatis & Incarnationis Verbi Dei. τὸ, *ego* tribus conſtat litteris ac duabus ſyllabis, & vnum eſt vocabulum, quo ſublime Trinitatis myſterium denotatur: quæ tribus perſonis, duabus proceſſionibus, intellectus & voluntatis conſtat; cùm vna & eadem trium natura ſit. *Sum* quoque vocabulum æquè diuinum, eodem modo efformatum eſt; vna ſcilicet vox, & tres literæ ac per ipſum, Verbum illud Patris, atque Incarnationis myſterium deſignatur, tribus conſtans naturis corpore, anima, & diuinitate, ijſque in vnam perſonam Ieſum Chriſtum ſcilicet, coadunatis eum nimirum qui hodie dicit *Ego ſum*, homo pariter & Deus.

Quid verò ô Apoſtoli, ſemperne timebitis? nondum eũ agnoſcitis? nondum vocem eius per-

cipitis, quam toties concionantem, clamantem, exhortantem, audiuiſtis? an non eadem vox eſt, ad cuius imperium venti & mare ſiluerunt? an nõ eadem vox, quæ Scribas & Phariſæos, legisq; Doctores toties confutauit? an non diſcernere valetis, vtrum illa ipſa vox ſit, de qua milites dixêre, *Nunquam homo ſic locutus eſt.*

Matt. 6.

Ioan 8.

Iſaac cæcutiens Iacobi vocem agnouit, licet Eſau indutus eſſet exuuias, de qua ſtatim dixit. *Vox quidem Iacob, mânus autem Eſau.* Vos autẽ verum Iacob, Ieſum Chriſtum è voce agnoſcere nó poteritis licet veſtimenta gloriæ indutus ſit.

Gen. 27.

Equidem, ô Apoſtoli, Saluatorem meum hunc eſſe auſim aſſeuerare, atque omnes fortunas meas in idipſum oppignorare: agnoſco vocem eius, eam ipſam vocem quæ Dæmones fugauit, quæ Lazaros à mortuus excitauit, quæ ab hinc tribus diebus ſepties in cruce exclamauit. At ſi vocem eius agnoſcere non poteſtis, accedite propius & videte, palpate & tangite.

Ioan 11.

Matt. 27.

At quomodo videri potes Domine, quomodo palpari, qui penitus iam glorioſum corpus habes? Habes nimirum adhuc vulnera, ſeruas adhuc fixuras & veſtigia clauorum, ſtigmata lanceæ, vibices virgarum, cicatrices flagrorum, & puncturas ſpinarum. At cur? quanã potiſſimum de cauſſa hæc ſeruaſti inſignia Domine, cur has in corpore notas apparere voluiſti? cur ipſa reſurrectio hæc omnia non eraſit? Seruat hæc vt vos aliquando confundat, Iudæi, vt vobis in vltimo Iudicij die pudorem incutiat; vobis, vobis inquam hæc ſtigmata reſeruata ſunt, vt videatis in quem confixeritis, vobis ea ſeruat in vltimum Iudicij diem, ac tum propter hæc vos vulnera condemnabit.

Chriſtus ſtigmata in ſuo corpore ſeruat vt Iudeos aquando confundat.

Ser-

Seruauit etiam has cicatrices propter vos, ô Christiani, vt eas quotidie inspicientes,& in animo habentes agnoscatis, quantũ Christo humanam propter vos carnem induto, & crucifixo, vestri causa vulneribus cooperto, debeatis: & sanè si delicatas aures habueritis, quotidie eum ingratitudinem vobis vestram exprobrãtem audiretis, ac dicẽtem, *seruire me feciſtis peccatis veſtris*: perinde ac si diceret, Peccata me vestra, ô ingrati; seruum reddiderunt, ignominiosam me mortem subire coegerunt, mille me vulneribus cooperuerunt, quorum adhuc cicatrices & vestigia conspicitis, & interea ea vestra ingratitudo est, vt noua quin etiam mihi vulnera infligatis, cum tortoribus meis amicitiam contrahatis, peccata in[illegible]iam amplectamini quæ mortẽ mihi attulerunt. Tot tãtaq; ego vestrâ causâ feci, vos verò meî ergo quidquam facere recusatis: manus hę, pedes, sacrũ hoc & venerãdum caput, totum hocce meum corpus, tot supplicia sustinuit, vestrum verò nihil omninò perpeti vult. Quamobrem sanguis, claui, lancea, & vulnera illa mea vindictam aliquandò clamabunt.

Item vt Christianos ad gratiarũ actionem excitet.

Ob hanc videlicet causam Christus sacra illa vulnerũ vestigia in corpore suo seruauit, Auditores. Palpate igitur & videte, inspicite, contemplamini, considerate eadem attẽtiùs: atq; vbi attẽtiùs ea inspexeritis, asseuerare ausim ac sanctè promittere, ita vos ijsdem permotum iri, nihil vt vnquã Christi causâ perpeti recusaturi sitis, cùm tanta illum vestrî causa videritis pertulisse.

Referam hîc è Suetonio egregiã de Cęsare Augusto historiam. Hic cùm quodam tempore per vrbem eques incederet, miles qui olim sub eo stipendia meruerat, eum aggressus est, & his verbis allo-

Sueton. Auguſt.

allocutus. Iam dudum est Cæsar, ex quo sub tuis ego signis merui ex quo ductu & auspicijs tuis arma indui toties, tã varijs in prælijs Maiestas vestra, credo, videre potuit, quãta pro eiusdem salute & incolumitate discrimina adierim, pericula subierim. At modò nescio quæ, me aduersa fortuna castris exciuit, ciuilibusq; causis & litibus immersit, in quibus de honore, fortunis, aris ac focis, vita deniq; mea agitur: adeò vt si secundum me non pronuntietur, egẽs & inops omnibusq; fortunis destitutus victurus sim. Hinc ô sacra maiestas, regiam tuam opem imploro supplexq; obsecro, meum vt negotium suscipias, ac tua potissimùm commendatione meũ iudices ius tueãtur, causãq; ex voto iudicẽt. Victus supplici hac militis oratione Cæsar vnicè is mandauit ad iudicem vt referret, vt suum militi ius conseruetur, at miles indignatus & hanc dedignationẽ ægerrimè ferens, apertto pectore omnium, quæ pro eo in bello acceperat, vulnerum cicatrices detexit dicens: *Non ego te Cæsar per procuratorem, periclitãtem in bello Actiaco defendi*; sed meum ipse corpus hostibus obieci, quod hæcce vulnera abũdè testatum faciunt. Augustus porrò modesta hac militis castigatione, & vehementi eiusdem affectu nonnihil erubescens, equo quamprimùm descendit, iudicem adijt, eiq; mandauit, militis vt patrocinium susciperet, eiusque causæ æquitatem defenderet.

Hoc vt tibi accommodem, Christiane, vt inde erubescas, cogita, cum generosus ille miles Iesus Christus tibi ieiuniũ indicit, cùm te peccata plangere, pœnitentiam pro ijsdem agere, aliquid sui causa perpeti vult, & tu idipsum detrectas corporis imbecillitatem obijciens, eiq; per alterum, siue

per

per procuratorem, obsequi desideras; cogita inquam, eum vulnera tibi ostendere, cicatrices pro te seruatas exhibere, tibiq; exprobrare dicendo: *At ego peccator periclitãtẽ te in bello passionis per procuratorem non quæsiui*: dũ scilicet vita tua in extremo discrimine versabatur, in monte Caluariæ, in conflictu passionis, non quæsiui qui meas partes ageret, non adhibui Angelos, ipse certamen subiui, tibi opem tuli, ego tibi vitam seruaui: quamobrem cõtemplare vulnerum cicatrices, vide vibices verberum, quæ tui causa sustinui, Palpate & videte.

Eloquentiæ flumen Tullius refert, M. Antonium summum illum Romæ Oratorem, cùm in rostris M. Aquilij causã defenderet, videretq; Iudices nullos ad cõmiserationem verbis flecti posse, seq; incassum neruos ingenij, vocem & latera intẽdere, reo apprehenso pectus aperuisse, pectus inquam, vulneribus ob patriæ salutẽ, incolumitatemq; Reip. acceptis deforme ac dicere cæpisse: si mea vos hactenns verba P. C. flectere non potuerint, vt Aquilij causæ patrocinaremini, eiusq; miseremini, moueant saltem, quæ in patriam suam contulit beneficia, moueant inquam hæc quæ ob Remp. accepit vulnera, illa quorum hic cicatrices plurimas videtis, illa vos incitent, vt hunc virum morte ereptum viuere patiamini. Et sanè tantum potuit tristis hic vulnerũ apud Iudices intuitus, vt Aquilium statim communi sententia absoluendum iudicarint. *Cic. Act. 7. in Verr.*

Si te, peccator piæ inspirationes, illæ per alios exhortationes quæ pœnè quotidianæ sunt, hactenus à peccando retrahere non potuerint, teq; vt tui ipsius miserearis, non permouerint; moueat te saltem Saluator, dum tibi sacrum pectus nudat.

mille

mille vulneribus plagisq; deformatum, cùm tibi caput ſpinis coronatum, manus clauis confixas, latera ſpiculo aperta, faciem ſanguine oppletam, & contuſionibus liuidam exhibet, atq; ea quidem omnia ſalutis tuę causâ, tui defendendi ergo tolerata; & ſanè cùm tam triſte, tam lachrymabile ſpectaculum vides, an non commoueberis, vitamq; emendabis? vitijs valedices? an nō tui ipſius miſereberis, Redemptorisq; tui tormenta an non te ad compatiendum excitabunt, & efficient, ne eum in poſterum offendas?

Palpate & videte. Aliud nolite tāgere ô peccatores, aut aliud conſpicere quàm hanc crucē, hæc vulnera, illā tangite, & palpate quàm dura ſit hæc intuemini & videte, quantum dolorem incutiant. crucem ſtringite brachijs, & in oculis habetote vulnera.

Aliud obſecro Domine oculi non videant, aliud manus non tangant, aliud reliqui ſenſus non reſpiciant, quàm pretioſum & ſacrum tuum corpus pro nobis compunctum, excruciatum, vulneribusq; coopertum: aliud oculi ſpeculum non intueantur, quàm illud ipſum corpus, vt in eo peccati, quod hæc tibi vulnera inflixit, fœditatem, & Patris æterni iram, qui tibi filio ſuo noluit ignoſcere, contemplentur; amorem item grandem, omnia tranſcendentem, infinitum & ineffabilem, quo nos proſecutus es, pro nobis ſcilicet patiendo & ſanguinem noſtri cauſa effundendo, inſpiciant. Sed præſta Domine, vt hinc etiam colligat anima, quantum ad redamandum obligata ſit, & quale quamq; diligens tibi hanc propter crucem, hanc paſſionem, mortem tam amaram, torměta adeò atrocia, tamq; pertinacem longanimitatem, præſtare debeat obſequium.

Heu!

Heulquid eſt quod tibi non debeamus Domine? quid exigis? quid poſtulas? quomodo tibi cupis ſatisfieri? ſcilicet vt quemadmodum te ipſum nobis totum dediſti, ita quoque nos tibi totos viciſſim offeramus & impendamus: hoc igitur tibi cor offerimus, vt nihil aliud cogitet quàm te: hãc voluntatẽ, vt aliud nõ amet quã te: hoc deniq; corpus & animã hanc tibi diſtinamus, vt in hoc mundo tibi obſequiũ exhibeant, exſpectãtes interim, donec te in altero ſæculo laudent & glorificent. Amen.

DOMINICA IN ALBIS.

Cum ſerò eſſet die illo vna Sabbathorum, & fores eſſent clauſæ, vbi erãt diſcipuli congregati, propter metũ Iudæorum, venit Ieſus & ſtetit in medio, & dixit eis. Pax vobis, Ioan. 20.

FIGVRA.

Gene. 45.

PAtriacha Iacob, audito, filium ſuum Ioſeph, quem vt mortuum planxerat, adhuc in viuis eſſe, & dominari in tota terra Aegypti, ſomnium ſe audire exiſtimabat: & quamuis decem eius filij id ei certò certiùs affirmarent; nulla tamen vt crederet, vnquam potuit ratione perſuaderi; ſed dixit, *Sufficit mihi, ſi adhuc Ioſeph filius meus viuit: vadã & videbo illum antequam moriar.* Itaque in Aegyptum deſcendens & filium ſuum videns, irruit ſuper collum eius, & inter amplexandum ait, *Iam lætus moriar quia vidi faciem tuam.* Similem propemodum hiſtoriam in hodierno Euangelio videre eſt; nam loco Patriarchæ Apoſtolũ conſpicio, D. Thomã ſcilicet, qui audito verũ Ioſeph Chriſtum, Dominum ſuum, quẽ mortuum prius putarat,

rat, adhuc viuere, & vniuersum orbem imperio moderari, fabellam, aut commentum quoddam fictitium sibi narrari existimabat; adeò vt quãuis decẽ Apostoli certissimè sanctissimeqùe Dominũ sibi apperuisse asseuerarent, diceret, *Non credam nisi videro fixuras clauorum.* Atque hinc factum est, vt Domino hodie in medio discipulorũ se sistente Thomas quam primùm, vt eũ conspexit, in genua prociderit, præq; animi lætitia, & interno spiritus iubilo exclamarit; *Dominus meus & Deus meus.* Dispicite vobiscum Auditores, & considerate, num exdẽ vtrimq; sint concurrentiæ, & nũ ouum ouo sit similius. Hac de re plura vobis verba facturus, in hunc locũ veni si cęleste auxiliũ gloriosæ Virginis interuentu impetrare valeam; quã ob rem nostras priùs ei offeramus preces dicentes.

AVE MARIA.

Demetrij Apophthegma.

Philosophorum moralium Princeps Seneca refert Demetrium, magnum itidem virũ, tanti tribulationes & afflictiones fecisse, vt vitã, quæ sinè vlla hic aduersitate trãsigitur, mari cuidem mortuo, quod magis quàm procellosum aliquod pelagus pertimescendum est, similẽ esse dixerit. Demetrij porrò vestigijs insistens Chrysostomus, dicere non est veritus, prosperitatem virtutis nouercã esse; aduersitatem autẽ veræ Philosophiæ matrem. Equidẽ eiusdem opinionis sum, & semper futurus sum, plusvt emolumẽti animabus nostris, ex aduersis, quàm lætis, prouenire sentiam.

Insignes de tribulatione cõceptus.

Dixit olim nescio quis, & benè quidem, neruos belli esse pecuniam: ego verò parodicè & meliùs quoque meo quidem iudicio, dicam, afflictiones aduersitatesq;, virtutum omnium neruos esse, atque verum animarum robur.

Et sanè verum id esse meeum fatebũtur omnes natura-

Digitized by Google

naturalium rerum periti? quid enim aliud mundum, eiuſque generationes ſuſtẽtat, quàm perpetuum illud & aſſiduũ inter ipſa elementa diſſidiũ, adeò vt ſi vel ad minimum tẽporis ſpatium eadem à ſe ſe inuicem oppugnando deſiſterent, omnia illa Phyſica Monarchia peſſum iret & deficeret. Ad eundẽ etiã modum cùm animabus noſtris agi putandum eſt, non poſſe nimirum virtutes earum niſi per tribulationes & aduerſitates ingruentes, ſubſiſtere, &, propter vel etiam minimam pacem trãquillitatẽq;, quam ipſa proſperitas interſerit, multum ijs decedere, virtutes videlicet langueſcere, robur earum luxari, illarumq; meritum imperium penitus collabaſcere.

Herbæ amaræ, vt abſynthium, ac vehemens aliquod rhabarbarum, magis medica ſunt, quàm dulciaria, vt ſirupi, ſaccara mellitaq;: carnẽ præſeruat à putredine ſal, mel verò corrumpit: vẽtus ignẽ ſuccendit, eiuſq; flammas adauget: ignis metalli ſcoriã excoquit, ac ſublimat reliquum. Idipſum de tribulationibus dictum eſto; quas æquo animo tolerare par eſt: ita mirandum nõ ſit, ſi eaſdem Deus electis, imò & Apoſtolis ſuis, immittat & tanto eos tempore per eaſdem probari velit. Ne hoc, inquam, vobis mirum videatur.

Omnes qui in Salomonis templo inſumendi erant lapides, concinnati & politi Ieroſolymã aliunde inuehebantur: Electorũ quoq; animæ, quæ inſtar lapidum ſunt, ad cæleſtis templi fabricam prædeſtinatorum, tribulationum malleo contundi & poliri debent, nam per multas tribulationes in regnum cœlorum intrandum eſt. Noluit in veteri lege Deus, victimas ſibi in ſacrificium oferendas melle conſpergi: vnde colligere poſſumus eundẽ ipſum Deũ animas ſibi in ſacificiũ per

pœni-

pœnitentiam offerendas, prosperitatis alicuius melle & dulcedine aspergi nolle.

Quin etiam maxima & præ cæteris notabilia conuiuia, quæ Dominus dilectis suis exhibuit nō nisi panibus hordeaceis, duris & ad digerendum difficilibus constabant. Vnde manifestum redditur, Deum electos suos hoc in mundo nonnisi panibus hordeaceis, cibo inquā tribulationū, pascere; ipse nāque sunt sumptuosissimæ ac nobilissimæ illæ epulæ, quas ijs hoc in mūdo præparauit.

Ioan. 9.

Cur Deus tribulationes immittat.

Et sanè nutrit animas, electos nimirū suos, tribulationibus Deus, donec eos vsque ad extremū deducat, vt hinc appareat, omne auxiliū ab illo descendere. Ita namque id profitetur vates Regius dicens: *Tu Domine exaltas me de portis mortis*, & subitò eripis me, & consolationibus tuis me prostratum recreas: alibi idipsum alijs verbis repetit dicens: *Tu deducis ad inferos & reducis*. deducis sc. tribulationes immittendo, & repentè consolationes immittēdo, me ad cœlos vsque subleuas. Didicerat id vates ab Anna Samuelis matre, quæ se præter naturæ ordinem matrem effectam videns, hoc Deum encomio celebrat: *Dominus mortificat & viuificat, deducit ad inferos & reducit.*

1. Reg. 2.

Demonstratur exemplis Deum electis tribulationes prolongare, & auxilium differre.

Testis sit lugubris ille & simul lætus casus Iob, quem tribulationes adeò depresserunt, vt omnes eum nunquam ad priorem fortunam reuersurum crederent. At hac eum abyssō Deus educit, sterquilinium in iubilum commutat, diuitias ei geminato fœnore duplicat, & centum & quadraginta annos vitę addit, vt viderit filios filiorū suorum, vsque ad quartam generationem.

Iob. vlt.

Hē quanta defuncti Lazari afflictio fuit, quanto tēpore eius Christus resuscitationē distulit, quàm serò venit? iam enim quatriduanus erat, fœtebat,

Ioan. 11.

bat, verminabat, & ecce cùm minus resuscitandus videretur ad vitam redit, Ecce & aliud quidquam huic non omninò absimile apud Marcum Euangelistam legimus. Cum Apostoli toto die graui tempestate essent agitati, & sero iam factum esset, omnesque de auxilio diffiderent; ecce tibi Christus ad eos venit mari inambulans. Quo exemplo certi reddimur, nos cùm remos patientiæ agitando defatigati sumus, & tribulationũ procellis concutimur, sero licet, à Deo tandem aliquando adiuuari. Sed pulcherrimum omnium exemplum nobis hodie in Euangelio spectandum proponitur: videte enim, vt Iesus Christus Apostolos, licet sero admodum, licet ianuis, ianuis inquã spei clausis, licet triduo post grauem quam perpessi erant tempestatem consoletur. Verba Euangelij audiamus: *Cùm serò esset die illo, & fores essent clausæ vbi erant discipuli congregati, venit Iesus, & stetit in medio eorum, & dixit eis, Pax vobis.* Ingressum igitur hic primò Domini, Apostolorum deinde gaudium & exultationem exponamus, quod vbi fecerimus, finem habebit & præsens hæc concio, & tota nostra Quadragesima. *Marc. 6.*

Principio igitur dum ipsa Textus verba diligentiùs mecum perpẽdo, reperio Dominum, duas glorioſi corporis dotes hic ostendere, subtilitatem nempè, ianuis clausis ingrediendo, & agilitatem singularem toties sese vna eademque die, tamque diuersis in locis, manifestando. Primò nãque in horto locutus est Magdalenæ in forma hortulani; deinde duos discipulos in Emaus castellum euntes, vt simul viator aggressus est, tum verò Ierosolymis Apostolis sese omnibus manifestum reddidit. Hinc certò colligere licet, auditores, nostra, postquam resurrexinrus, corpora eas-

dem qualitates, habitura. Et hæc D. Augustini sententia, quam hîc mihi sequendam proposui, *Vbi volet spiritus, ibi protinus erit corpus*, quod magnus ille Doctor à Salomone didicerat, qui olim de beatis corporibus scripsit, *Sicut scintillæ in arundineto discurrent*. Huius autem gloriæ imaginem apud Ezechielem Prophetam expressam videre est, dum de animalibus à se visis ait: *Quæ ibant & reuertebantur instar fulguris coruscantis*: quibus verbis vates innuit, glorioſa Beatorum corpora instar fulguris agilia fore, & subitò quò voluerint discursura. Habebant hæc item animalia pedes & alas: quibus denotatur, sacra illa corpora etiam alas, id est in sublime euolandi facultatem, habitura; pedes quoque quibus terram adeant & ad nos, quotiescunque visum illis fuerit, descendant.

Lib. 22. de ciui.

Sap. 3.

Ezech. 2.

Vidit idem Propheta rotas, quæ à spiritu quodam mouebantur, & eodem, quo ille dirigebat. An non rotæ illæ, ô vates ipsa Beatorum corpora denotant, quæ, quocunque eadem impulerit anima, vltroneè sequuntur: An nõ meministis vt Angelus Abacuc Prophetam, breuissimo temporis spatio, è Iudæa in Babylonem, quingentis passuum millibus distantem rapuerit? An ignoratis, Angelorum motu & impulsu cœlorum orbes, quatuor & viginti horarũ spatio, viginti quatuor milliarium myriades, quoad primum saltem mobile, conficere? E quibus apertè cernere est, cùm naturalia illa corpora, quæ à cœlestibus intelligentijs impelluntur; tanta celeritate ferantur; sanctorum corpora maiori adhuc cæleritate pollere, cùm eadem ab animabus sanctis semel dirigi, & impelli cõtigerit. quod euidenter hodie in Christo Domino videre licet, qui similem in corpore suo agilitatẽ declarauit, Olim quidẽ si morte meministis, parũ agi-

Dan. 14.

Marc. 6.

agilitatem ostendit, cum adhuc in viuis agens, aquis superinambulauit; hodie verò etiam eiusdem corporis subtilitatem, cùm ianuis clausis ingreditur.

Ianuis clausis. Vt hinc colligamus, nihil Deo non esse possibile, ac penes hunc omnium locorum claues custodiri: ingreditur & egreditur ille quocunque & vndecunque visum fuerit. Monumentum quidem sigillo obfirmatum erat, eodem tamen egreditur: ianuæ hic clausæ erant, nihilominus intrauit. Ionas quamuis duplici ergastulo ac claustro conclusus esset, ventre videlicet ceti, & maris, Deus tamen ad eum penetrauit & incolumem eum in littus stitit. Daniel in lacu leonum regio sigillo obsignato versabatur, quo nemo adire præsumebat; Deus tamen eundem ingressus est, Prophetamque in libertatem vindicauit. Tres illi pueri in succensa fornace constituti erant flammis rapacibus vndique circumuallati, adeò vt nullus effugio locus pateret; illa tamen omnia penetrans vis diuina intrauit, repagula effregit, obices euertit, & eos incendio liberauit,

Ion. 3.

Dan. 6.

Dan. 3.

Quanta porro stultitia tua est & amentia peccator, dum cordis tui penetralia & abstrusos pectoris recessus ei patere non putas? dum cuncti-uidentem eius oculum peccando te posse fallere cogitas? Quid? detegit ille tartara, portas infernales transit, ad profundissimas vsque abyssos penetrat, & cor tuũ putas eiusdem potentiæ posse resistere? Contriuit ille portas æreas ac vectes ferreos confregit, & tu cordis tui credis claustra eũ impedire posse? perfringit illa, vt futiles aranearum telas, vt festucas comminuit: transit omnia, perspicit omnia. Huc alludens Ezechiel ait, vidisse se olim duos senes qui idola clanculum & clausis super se ostijs adorantes, existimabant se à Deo non

Peccantiũ insania putantiũ Deum peccantes nõ intueri.

Ezech. 8.

padius adeo effrons & impudens exſtitit, vt Chriſtum per feneſtras, aut per camini reſpiraculum intraſſe dicere non erubuerit. O blaſphemiam intolerabilem! dicere nimirum Chriſtum cubiculum non ingreſſum fuiſſe, ſed inſtar furis aut latronis aliunde irrupiſſe. Alius item Ioannes Caluinus nempè, ait, Chriſtum virtute quadam diuina in cubiculum, vbi Apoſtoli congregati erant, irrupiſſe, & quodammodo irruiſſe, atque ita ianuis clauſis intraſſe: neque enim exſpectare voluiſſe, donec qui intus erant, eidem aperuiſſent, ſed omnipotẽte quadam potentia fores aperuiſſe, vel peſſundediſſe, ſubitoque eaſdem ſartas tectas reſtituiſſe. Petrus Martyr autem libro contra Gardinerum aliud adhuc commentum excogitauit, aitque Chriſtum intraſſe itroitu ſibi primum parato, vel fores inſtar ceræ emolliendo, & miraculoſa quadam rarificatione, extendendo, vel, vt cederent aditumque proberent, abſoluta quadam poteſtate imperando. *Li. 4 Inſt. c. 17. §. 29.*

At falſa ſunt hæc omnia, erroribus, impoſturis, mendaciiſque refertiſsima: nam Ioannes, fidus huiuſce hiſtorię ſcriptor, velut notatu dignam circũſtantiam, hæc verba addidit, *Ianuis clauſis*, biſque eadẽ repetijt, vt eo magis hoc miraculum celebraret; ſi vero per feneſtras aut aliunde ingreſſus eſſet, nullum miraculum foret. Lucas autem eandem hiſtoriam deſcribens ait, *Stetit in medio diſcipulorum* non præuio aliquo ad ianuam tumultu, aut vllo in tota domo ſtrepitu. Accedit adhæc, quod omnes SS. Patres inſtar miraculi hunc introitum habeant, Chryſoſtimus, Cyrillus, Auguſtinus, Euthymius, & Theophylactus in hunc locum, Iuſtinus quæſt. 117. ad Orthodoxos. S. Ambroſius in vltimũ caput Lucæ: Epiphanius hæreſi LXIV.

Omnes SS. Patres hunc ingreſſum velut miraculum celebrãt.

S.Hieronymus Epiſt. ad Pammachium : Gregorius Homil XX. in Euangelia, & Bernardus ſerm. 1. de reſurrectione.

Quænam igitur tua audacia impudentiaque eſt Caluine, Europæ tyranne, tempeſtas pietatis, religionis & fidei peſtis, tartaro educte titio, ſeculi noſtri labes ac calamitas, tam horrendas blaphemias euomere, cùm tam ſpiſſam ſanctorum Patrum aciem tibi obiectam videas?

Quinam è veteribus hæreticis hoc ſcripturæ loco abuſi ſint.

Ipſi quinetiam Marcioniſtæ, Valentiniani, Origeniſtæ alijque magni nominis hæretici, qui veram Ieſu Chriſti reſurrectionem negabant, hoc Euangelij loco ad impietatem ſuam aſtruendam abuſi ſunt; atque ita argumentabantur: Verum aliquod corpus ianuis clauſis introire non poteſt; at Chriſtus hoc intrauit modo; ergo corpus quod habebat, verum & perfectum corpus non erat. Facilè quidem huic difficultati SS. Patres reſpondiſſent, & omnem ſi quis eſſet ſcrupulum abſtuliſſent, ſi eum non ianuis clauſis, ſed per feneſtras intraſſe, dicere voluiſſent: adeò vt omnes quotquot fuere Patres, hoc inſignis cuiuſdam miraculi loco duxerint. Ipſi quinetiam veteres hæretici de eo minimè dubitarunt, cùm hoc ipſum vt reſurrectionem Chriſti negarent, adhibuerint. Solus autem Caluinus huic ſeſe veritati audet opponere.

Sed adeſte huc omnes qui miraculum in prodigioſo Chriſti ingreſſu declaratũ oppugnatis, & dicite, quid vobis de eiuſdem natiuitate videatur? Egreſſus ibi eſt clauſis vteri ianuis ſine vllo virginitatis in Deipara detrimento, aut minima etiam eiuſdem violatione; hoc porrò ſine aliqua penetratione fieri non potuit, vel ita vt corpus locum non occuparit. Reſpondet hic, naturam ſecretis quibuſdam dilationibus & occultis extenſionibus huic

Digitized by Google

huic rei in partu prouidisse. O blaphemias intolerabiles? hoc enim sine ingenti dolore & cruciatu fieri nequeat, quod nec ipsi Mahometani audebunt asserere.

Quid verò de egressu eius è sepulchro dicetis? quid de ascensu eius in cœlum? *Ascendit super omnes cœlos.* Ipsi porrò cœli vt propheta Iob ait, solidissimi sunt, quasi ære fusi: non habent fenestras, carent ianuis, carent ingressu, perfringi non possunt, quia corrumpi nequeunt; quomodo eos igitur pertransire potuit, cum ad cælos ascenderet? Dicendum est igitur, vel fuisse hic penetrationem aliquam, vel corpus eius extensione caruisse, atque ideo nullum id occupasse locum, vel cœlos eum perfregisse: quod penitus absurdum est, & fieri nulla ratione potest. *Iob.37* Cœli solidi sunt.

Quod autem in sacris literis sæpè cœli aperti dicantur hic locum non habet: nam hæc apertio metaphoricè capienda est, vt Marci 3. dicitur enim cælum ibi apertum ac velut in duas diuisum partes, sancto Spiritu in columbæ specie descendente. Sed mera hic metaphora est; neque enim Spiritus sanctus hac diuisione ad descendendum opus habet, cum vbique locorum sit: vti nec credendum est columbam hanc cœlo descendisse, sed ex aere, & in aeris regione efformatã esse. Ita quoque cùm Ioan. 1. cœli descendentibus Angelis aperti dicuntur; tropologicè intelligendum est: notum est enim in cælis ianuas non esse, & Angelos, cùm meri spiritus sint, nec grauibus corporibus grauati, eosdem facili negotio posse perfringere. Deniq; cùm in actis Apostolorum scribitur Stephanus cælos apertos vidisse, secundum apparentiam, & noua quadam illustratione qua vidit ea prius non viderat, apertos eum vidisse intelligi debet. Quomodo cœli aperti fuisse dicantur. *Act.7.*

Corpus aliquod pluribus in locis esse potest.

Credendum est igitur & quidem firmiter, vti par est, corpus aliquod diuersis in locis esse posse, nullum tamen locum occupare: vti & mysteria Ascensionis, Resurrectionis, Natiuitatis, & hodiernus ille ianuis clausis ingressus euidenter ostendunt, & fidem faciunt. Proferam tamen & aliud argumentum, quo nullum mihi in sacris literis ad hanc rem euincendam videtur exstare validius. Cum diceret Dominus facilius esse camelum per foramē acus transire, quam diuitem aliquem regnum cœlorum ingredi; petebant Apostoli, rigida hac sentētia perterriti, ecquis igitur saluari posset? quibus deinde Dominus respondit: *Hoc apud homines impossibile est, sed apud Deum omnia possibilia sunt.* Cum igitur dixerit, Domino, rem hominibus impossibilem, possibilem esse, diuitē sc. regni cœlestis participem effici; quantò magis eidem possibile erit, efficere quod non adeò difficile est; camelum scil. per foramen acus traducere. Si igitur Deus, prout Christus dicebat tam vastum animal per tam angustum locum possit cogere; quod non nisi absque loci occupatione fieri potest: neue minor in eo sit repugnantia, quàm Christi corpus in tam exiguo subiecto contineri afferere. Non erit igitur impossibile, corpus aliquod, diuersis in locis esse; nec etiam corpus aliquod verum manendo corpus, nullum occupare locum: cuius rei euidens argumentum & signum hodie videre est. Iesu Christi enim corpus hodie clausis ianuis intrauit, & statim in medio cubiculo inter Apostolos, qui eius aspectu mirum in modum recreati sunt, constitit.

Matt. 19. *Luc.* 18.

Christus Apostolos consolatus.

Est hoc secundum concionis nostræ membrum. Dominus igitur cùm ita in medio Apostolorum constitisset, hanc eis salutationem impertiuit, *Pax vobis.* Pax inquam vobis, discipuli absque pastore, mili-

milites ſine duce, peregrini ſine ductore, nauigantes ſine ſidere, Pax inquam vobis ô pupillæ oculorum; diſponite iam corda veſtra ad lætitiam, præparate animum ad gaudium, manus ad plauſus, os ad exultationem, linguam ad cantandum Alleluia, verba veſtra laudem concrepent, vox Io pœan ſonet, atque omnes lætitię neruos intendite. *Pax vobis* Therſitæ, ceruo timidiores, iã ampliùs nolite metuere ſinagogas, minas iam contemnite; nam adeſt ecce hic leo de tribu Iuda, qui veſter in omnibus certaminibus ductor futurus eſt; *Pax vobis*, ſumite iam animos exanimes: hic enim eum conſpicitis qui triumphanti dextera & tartara confregit & dœmonis regnum exſpoliauit. Videte hic magnum illum Alexandrum, ęterni Philippi filiũ, qui expugnato iam huius mundi regno, & audito alia longè potentiora, maioraque in terræ viſceribus eſſe ad eadem expugnanda ſe accinxit; quibus etiam in poteſtatem redactis, hodie victor de triumphatis inferis, expugnato purgatorio, limboque euerſo ad ſuperos reuerſus eſt.

Pax vobis. Lętamini ô afflicti, exultate triſtes: Dominus enim veſter poſt mortem, & Satanam expugnatum glorioſus & ouans ſepulchrum effregit, ſigilla euertit, milites perterruit, præſidia conſternauit, denique trophæis onuſtus, triũphis & victorijs turgidus, ad ſuperos remeauit. *Pax* igitur *vobis* molite ampliùs contriſtari, luctum exuite, ceſſent iam lachrymæ tuæ Petre, deſine plorare ac ingemiſcere Deipara. *Ecce Filius tuus*, ecce Tobias tuus, nouis nuptijs exultans; videto veſtes illas nuptiales, gloriam inquam immortalem. quare gaudeat modo cor veſtrum, & gaudium veſtrum nemo tollat à vobis. Quis verò Apoſtolorum hic gaudium, ac diſcipulorum omnium lætitiam verbis ex- *Tob.*

primat, aut dicendo consequatur? Si enim fratres Ioſephi, videntes eum principem in Aegypto factum, ita percussi sunt, vt præ pauore loqui non possent; quantum fuisse gaudium putatis dolentium horum discipulorum, cùm fratrem ac patrem suum, magistrum suum, suum omne, resuscitatum & quidem in corpore adeò glorioso, atque in vniuerso orbe latè dominari, viderunt.

Gen. 45.

Quantum putamus fuisse gaudium eorum qui in arca Noe, aquis circumquaque sæuientibus & circumfrementibus, concludebantur, dum columbam ad arcam cum ramo virentis oleæ redeuntem conspexerunt: vnde euidenter colligere poterant, aquas diluuij esse per orbem imminutas? At quanto maius Apostolorum iubilum & lætitiam cubiculi angustiis concluſorum, & propter passionis diluuium trepidantium, fuisse putandum est, cùm hodie pulchram illam columbam, Dominum inquam suum, IESVM CHRISTVM cum lauri ramo, de foris reuertentem viderunt, & sacratissimo ore pacem denunciantem audierunt; vndè facilè coniicere poterant sæuas illas aquas, & tumentes passionis fluctus esse imminutos? Præuiderat hoc vates regius dum diceret, *Ad vesperam demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia*. Lætitia inquam inæstimabilis, incomparabilis, ineffabilis: lætitia tanta, quantus est amor eius, à quo proficiscitur: tanta, quantus dolor est, cui succedebat: tanta, quanta spes erat, quam producebat. O lætitiam, quæ verbis explicari nequeat, amoris filiam, dulcedinis sororem, spei matrem, matrem inquã, sororem & filiam incredibilis, ineffabilis, incomprehensibilis consolationis.

Gen. 7. Allegoria.

Psal. 39. Gaudium Apostolorum explicatur.

Tunc ô anima audiuisses dulce illud canticum: audisses inquam Apostolos vno ore confitentes, quod

Digitized by Google

quod olim Propheta Iob dixit: *Credo quòd redemptor meus viuit, & in carne meâ videbo Deum Saluatorem meum*: audiuisses vniuersum orbem cantantem, *Christus resurrexit, ergò & nos resurgemus*. Atque inter cæteros & elatiùs ceteris, Thomam dicentem audire potuisses, ab incredulitatis tenebris reuersum; *Dominus meus, & Deus meus*. Dulci huic iubilo mihi interesse videor, ô anima, ac Petrum mille admirationis, exclamationisque signa edentem videre, atque ita dicentem audire: O Sampson admirabilis, qui à morte captiuus detentus, portas carceris eius abstulisti, ac mundi cardines numine tuo concussisti! O Iona, qui tam potenter è profundo maris infernalis, & à ventre mortis reuersus es! O felix Theseu, qui inextricabilem Labyrinthi Minotaurici exitum reperisti! ô prodigiose Phœnix, qui busto & rogo in crucis arbore exstructo, tanto eum amoris igne succendisti, vt ipsa etiam glacies eodem deflagrare potuisset: quique sepulchrum intrans, in quo alij putrescunt, & in cineres rediguntur, teipsum de nouo quodammodò producens, integer & totus, quasi tui ipsius pater factus, emersisti. Ne quid nimis ô Petre, contrahe lætitiæ habenas, cesset hoc gaudium, sile, & reliquum salutationis huius attende.

Iob. 10. 1. Cor. 15. Insignes conceptus.

Pax vobis. pax viuat in cordibus vestris, ô discipuli mei: nihil videbitis iam amplius quam descendentem cœlo Spiritum S. non videbitis aliud quâ noua resultantia miracula. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos*. Potestatem vobis dimittendorum peccatorum impertior, claudendi tartari, reserandi cœli, effugandorum dœmonum, mortuorum ad vitam reuocandorum. Quid iam aliud restat, nisi

Christus Apostolos cõsolatur.

more dilexerit, quamque fidus vobis extiterit. Refert Antipatrum Herodis patrem Iosephus, cùm apud Cæsarē Iuliū coniurationis aduersus eum initę accusatus foret, vel quod partes Pompeianas secutus esset, vt criminis à se suspitionem dimoueret, suamque innocentiam Cæsari testatam faceret, Romam quamprimum aduolasse, & Cæsari ad pedes prouolutum, & pectore vulnerum cicatricibus deformi ostenso, his eum verbis supplicem esse allocutum. Quoniam meo fato fieri dicam magnanime Cæsar, vt semper æmuli fortunæ meæ felicitatiq; inuiderint, meque modo regno exuere satagant? At nullos vnquam aut acerbiores, aut capitaliores expertus sum ijs, qui me paucis abhinc diebus apud Maiestatem tuam, quasi perduellionis & coniurationis aduersus sacrum caput tuū initæ reum detulerunt. At tantum abest, maxime Princeps, vt quidquam in te moliri ausus vnquam fuerim, tibique necem aut regno perniciem machinari, vt te regnumq; tuum semper ab insidijs & cōspirationibus cùm lingua tum manu defenderim. Quare vt inimicorum malitiā meamque innocentiam perspectam habeas, vide obsecro euidentia fidelitatis & affectus erga te mei indicia & argumenta, cicatrices inquam & vulnera: inspice stigmata & notas in corpore meo deformes, sanguine etiamnum stillantes; quas in Cæsaris defensionem & tutelam Antipater accepit. Cæsar porrò tā tristi viso spectaculo eum vt innocentem & absoluit: & vniuersæ Iudææ procuratorem constituit. *Lib. 3. de belli Iud. ca. 8.*

At videte hic, ô Christiani, non Antepatrum aliquem, sed Iesum Christum, non pectus modo, sed sacrum etiam caput, latus, ac totum denique corpus denudantem & vulnera, plagas, cicatrices, hiantes adhuc notas, demonstrantem, quæ vestri redi-

redimendi, liberandi, ſaluandi, vobiſque ſeruiendi ergò pertulit. *Palpate*, inquit, *& videte* notas & ſigna fidelitatis, amoris, & obſequij erga vos mei.

Xenophon 3. Pedia.

Refert magnus ille Philoſophus & hiſtoricus eximius Xenophon, hiſtoriam non minùs egregiam, quàm iucundam; qua recitata finem faciam. Potens ille Perſarum Rex Cyrus, cùm Tigranem Armeniorum Regem bello victum; vnà cum vxore captiuum in vinculis haberet, quodam die cum menſæ vtrumque adhibuiſſet ridens & iocans à Tigrane petijt, quantum pro redimenda vxore vellet perſoluere? cui alter confeſtim reſpondit; ſi mihi regnum quod abſtuliſti, adhuc eſſet, equidem ipſum pro ea redimenda libens impenderem, quod ſi nec hoc ſufficeret, ſanguinem & vitam meam inſumerem.

Cyrus porrò tanto amore coniugali perſpecto; & eorum miſertus, regnum ijs & libertatem reſtituit. Cùm vero Tigranes iam ad propria reuertiſſet, ad reginam ait, Quid tibi de Cyro rege videtur vxor mea? an non egregius ac magnanimus rex eſt, ac regio nomine digniſſimus? Prudens mulier ſtatim ſubintulit; Neſcio quid ais, neque enim noui quid dixerit aut egerit, vnde prudentiam poſſem agnoſcere: toto namque tempore, quo apud Perſas tecum in vinculis hæſi, nunquam in alium, præterquam in eum, qui ſanguine me ſuo liberare decreuerat, oculos habui.

Vobis ipſis hanc hiſtoriam velim accommodetis Auditores: ſi enim regina illa tantum ſe coniugi ſuo debere fatebatur, quòd ſanguinem, vitamque propriam in eius redemptionem impendere decreuiſſet, nullum vt alium virum in aula Perſarum, præ amoris quo ſuum proſequebatur, vehementia auſa fuerit intueri. Quantum vos regi & ſponſo

ſponſo veſtro Ieſu Chriſto debebitis, cum proprio non modo vos ſanguine redimere decreuerit, ſed reipſa etiam præſtiterit, tot tormenta veſtri cauſa ſubierit? aliũne igitur quempiã præter ipſum poteritis intueri? in aliudne quippiã quã in Chriſtum Ieſũ oculos veſtros in mundi huius aula conijcere.

Palpate & videte. Nihil aliud toto vitæ veſtræ tempore quàm crucifixum hunc meditamini, conſiderate aſſiduè ac ſemper, quantum ei ob tot tantaq; ab ipſo accepta beneficia debeatis. At quantus amor ille fuit quo te proſecutus eſt? Magnum profectò vehementis dilectionis argumentum fuit, ſolem in medio curſu quieſcentem, ac velut hæſitabundum in axe ſuo, in Hebræorum gratiam, ſubſiſtentem intueri: at quantus amor eſt, cùm ſol iuſtitiæ, orbe ſuo deſerto, in terram noſtri cauſa deſcendit? Quantus amor fuiſſe putandus eſt, cum ijſdem Iſraelitis iter per maris rubri gurgitem præbuit, quo in terram promiſſionis peruenirent? verùm nonne maius amoris ſignum fuit, cùm per pretioſi eius ſanguinis torrentem nos ad beatitudinem cœleſtem perducit? Magnus denique amor extitit, cùm, vt populum ſuum ſeruitus Aegyptiaca eximeret, Aegyptiis innumeras plagas immiſit: ſed non minor amor extitit eius erga nos, cum noſtri cauſa plurimas in corpore plagas accepit, & ad mortem vſque vulnerari voluit. Palpate igitur cicatrices, videte vulnera, ac toto vitæ tempore eadem in mente habetote, ante oculos gerite, continuam paſſionis Dominicæ memoriam habentes; exultate igitur in hac ſolemnitate Paſchali, qua Chriſtus victor ab inferis rediens, à morte reſurrexit, eumque ſemper ex toto animo, ex tota mente, ex corde perfecto, diligite.

Figuræ. *Ioſ.* 10.

Exod. 14.

Sed iam

immen-

— immensum spatijs confecimus æquor
Et iam tempus equum spumantia soluere colla:

iam quadraginta diebus & amplius in ærumnarum moleſtiarumque pelago euagatus ſum, tempus eſt, in portum me recipere, ad cymbam quæ tanto tẽpore per breuia, per Syrtes, per Scylleos ſcopulos & charybdis voragines nauigauit, ad terram ſubducere. Fui, Auditores, fui ille Ionas, qui Dei iuſſu auribus veſtris inclamaui, *Adhuc quadraginta dies & Niniue ſubuertetur.* Fui illa vox in deſerto pœnitentiæ exclamans, *Parate viam Domini; rectas facite ſemitas eius, facite fructus dignos pœnitentiæ.* Faxit Deus, vt hæc mea vox, mea latera, clamor ille meus, verba mea aliquid apud vos ponderis habuerint. Vtinam, Auditores, horum vos memineritis, meas adhortationes non negligatis, meas admonitiones animo veſtro inſculptas geratis: toties iam ad virtutes amplectendas, peccata deteſtanda incitaui, vt memineritis, obſecro. vt Deum ſuper omnia diligeretis, & mundum odio haberetis, vos monui; vt recordemini. vt pœnitentiam pro delictis ageretis, ſalutemque ſemper veſtram ante oculos haberetis iam toties inſinuaui; ne obliuiſcamini Deum precor.

Ioan. 2.

Gen. 7.

Ii qui tempore diluuij ſuperſtites erant, cũ Noachi monita, quibus ad vitæ emendationẽ excitabantur, vtque ſibi ipſis attenderent, neglexiſſent, diluuij vndis ſubmerſi fuêre. Sodomitæ, cum Lothi verbis quibus eos ad bonam frugem pœnitentiamque excitarat, fidem adhibere noluiſſent, fulmine interiêre, ſulphureque ac funeſta Cataſtropha vitam terminarunt. Fui inſtar Noe, alter Loth vobis extiti, admonui, vt caueretis, ſaluti veſtræ attenderetis, vt pœnitentiam ageretis excitaui, ne ſcil. diuinæ vindictæ diluuium vos obruat,

Gen. 18.

& iu-

& iudiciorum ſummi numinis fulmina caput veſtrum feriant. Beatum me, ſi crediderit is, væ autem vobis, ſi neglexeritis, ter miſerum me & ter infelicem, oleum & operam ſi perdiderim.

Quam animi amaritudinem ſenſiſſe putatis miſerum Eliſæi Prophetæ puerum, quem ad Sunamitidis filium excitandum Propheta cum baculo prodigiorum operatore deſtinauit, cum omni tẽtata via & ratione, ſeſe puer nec moueret, nec loqueretur, & ipſe re infecta ad prophetã redire cogeretur, dicẽs cum lachrymis & gemitu: *Nõ ſurrexit puer?* Simili profectò modo ad vos miſſus ſum, Auditores, non quidem ad à Propheta aliquo, ſed à Deo, idque cum potenti verbi Dei baculo, videlicet ad animas veſtras peccato mortuas excitandas, ſed eane mea fortuna futura eſt, vt cùm eum tanto tempore adhibuerim, & omnibus quidem, quibus adhiberi poterat rationibus & modis, ſuauiter nimirum & auſterè præmia proponendo, & minas intentando, verberando & demulcendo, vulnerando, & ſanando, ac pro viribus enitendo; vt inquam hodierna die videndo, non eſſe in vocem qua de vitæ emendatione loquamini, neque ſenſum quo de rebus cœleſtibus cogitetis, me cum lachrymis & gemitu dicere neceſſe ſit, *Non ſurrexit puer*, nihil lucratus ſum Domine, nihil omninò ſanctum verbum tuum profuit, non ſurrexit peccator, vitia in eo adhuc viuunt & regnant. Quantus ille mihi futurus eſſet dolor, quæ animi amaritudo! Sed dare potius, vt daturos vos confido operam, Auditores, ne hac me grauatum infamia domum dimittatis, verùm vt lætum de conuerſione veſtra, de pietate, de reſurrectione, deque renouatione ſpiritus veſtri nuntium audire queam. 4. Reg. 4.

ta,in tua protectione & tutela eſt,agro ſeminaui, creſcat ac fructum centeſimum afferat, & profũdas radices agat. Ac tantum apud Deum efficias rogo, vt hoc ipſum quod tanto ſudore laboreque plãtaui, tu quidẽ imbre aſpirationis& protectionis tuæ irriges, Deus autem omnipotens largiter det incrementum.Sis deinde, potes namq; apud Deum plurimũ;magnique cœleſti in curia es nominis,ſecundus pro nobis Ieremias,& alter Onias,ora pro magna hac vrbe Pariſienſi,ora pro hac tua parochia,ac pro vniuerſa demum Eccleſia : ô Beate quem inter omnes beatos plurimi facio, quẽ honore & veneratione imprimis proſequor, ora pro Põtifice,pro Rege noſtro Chriſtianiſſimo, pro Regina, Delphino, ac Principe noſtro Illuſtriſſimo:intercede pro vniuerſo huius regni ſtatu, pro omnibus fidelibus, atque adeò omnibus qui in mundo ſunt hominibus,vt precibus & interceſſione tanti viri,tamque glorioſi, eius qui omnium Sanctorum Deus eſt, gratiam in hoc mundo,& gloriam in altero aſſequi mereamur.Amen.

Docebo iniquos vias tuas & impij ad te conuertentur. Pſal.50.

FINIS.

INDEX,

SEV

Loci communes rerum præcipuarum in hac parte Quadrageſimali contentarum.

A.

ADam poſuit Eccleſia fundamenta, Chriſtus abſoluit. 223

in Adamo comprehendebantur omnes interpretatiuè. 488

ab Adamo omnia peccata in nos deriuata. 487

Adoleſcens in Euangelio reſuſcitatus, qualis fuerit. 511

Adulter an adultera maius peccatum committat? 433

Adulteri ab antiquis odio habiti. 421

Adulteros Moſaica lex vt punierit. 426. Et ius ciuile. ibid. & 427

in Adulteros inuectio. 426

Adulteram Euangelicam quare Dominus non condemnarit. 430, Sed abſoluerit. ibid. & 432

Adulterij mala quæ. 420

Adulteria lege naturæ punita. 423

In Adulteria veteres vt animaduerterint. 422

Egidu regis magnanimitas. 922

Agrigentini prodigalitatis inſimulatio. 304

Agrippina Neronis matris ambitio, & ſuperbè dictum. 119

Alexander Magnus poſt necem triginta dies iacuit inſepultus. 67. ingemiſcit plures eſſe mundos intelligens 209, in vrbium obſidione, cur facē accenderit. 230. cur militibus ſuis præceperit barbam radere. 265. abegit ſeruum, quod ab eo, cum duodecim annis apud ſe commoratus eſſet, nunquam de aliquo vitio reprehenſus fuiſſet. 351

Alexandri Magni dictum, nec mundum duos ſoles, nec regnū duos reges habere poſſe. 537. factum egregium. 901

Allegoria, de aquis mundi. 417

De paſſione. 558

Ambitio omnium malorum fōs. 247. ſemper in rebus abiectiſſimis. 254. Hedera comparata. 255. Viſco ſimilis in arboribus creſcenti. ibid.

Ambitioſus Draconi comparatus. 259

Ambitioſi cum gigantibus collati. 2. Vbique cōcitarunt arma ibid.

ibid. Deteriores ipſis gigantibus. ibid.
Amicitia & pax effectrices omnium rerum ſunt. 866
Amilcaris in Romanos odiũ. 315
Anacharſis Philoſophus leges arancarum telis cõparabat. 433
Anacharſidis Philoſophi Scytha dictum. 469
Anaxagoræ ſententia præclara. 851
Ancilla concupiſcentiam deſignat. 784
Angelus cõſolator apparet Chriſto. 751. Quo vſus oratione ibi.
Angeli iudicio ſunt interfuturi. 114. ſunt Eccleſiæ filij. 222. Et ſæpe Eccleſiæ 291. mallent apud inferos torqueri, quàm vel minimum peccatum committere. 509
Angeli & ſancti ſemper ſtãt. 864
Anima conſeruatrix quatuor humorum corporis. 56
Anima noſtra Centurioni comparata 26. præparanda ad recipiendam Dei gratiam, quam nobis offert ipſe. 154
Anima hominis etiã vinea. 786 In peccato mortali, ſimilis eſt inferno. 508
Anima acies militaris metaphorica 29. dominium in locis infinitis. ib. ſpirituales acies. 30. facultates quinque, per totidẽ piſcinæ porticus ſignificatæ. 177
Anima nihil peius accidit, quàm à Deo deſeri. 218
Anima in purgatorio ſunt Eccleſiæ membra. 222
Animi paſſionis enarrata bella 649. paſſiones etiã in Chriſto 650. Et cur 651. paſſionum vis & robur. 654
Annas ſocer Caiphæ Chriſtum interrogat. 773
Annibalis factum. 748
Annus unius diei & noctis apud quos 536
Antichriſtus & hæreſes à Petri cathedra oppugnantur. 242
Antigoni regis apophthegma. 063
Antiſthenis apophthegma. 575
Apelles pictor ſua ab omnibus inſpici & iudicari voluit. 350
Apes vbi pupugerint, vnà cum aculeo vitam amittunt. 42
Apophthegma 392. Platonis. 350 Platonis & Ciceronis. 79. Timonis Miſanthropi. 118. Calliſtæ meretricis 147. Timanthis pictoris 333. Themiſtoclis. 470
Apoſtoli conſtruxere templa 462 Miſſam celebrarunt. 094. deſignant amicos, parentes & huius mundi bona. 772
Apoſtolis valedicit Chriſtus. 759
Apoſtolorum ſolus Petrus in matrimonio fuit. 390
Apoſtolorũ fuga 771. Et exaggerata ib. gaudium explicatur. 890
Apoſtolos conſolatur Chriſtus. 889. 891
Appius Claudius aiebat, vtilius eſſe bellum pace. 386
Aqua commutantes lignum in lapides 173
Aquila teſtudinem in altum ſublatam

latam; in subiectas rupes praecipitat. 91
Aristoteles cur in Euripum se coniecerit. 436
Aristotelis & Platonis doctrina multos errores continet. 475
Arriani propter vnum iota orbē terrarum incenderunt. 373
Arrianorum crudelitas. 73

B.

In Babylone cantare non potuerunt Hebraei. 842
absque baptismo qui moriuntur. essentiam Dei nunquam intuebuntur. 486
Barrabas anteponitur Christo. 797
Barbas radere cur Alexander Magnus praeceperit suis militibus. 265
Beatitudo, est oceanus delitiarum. 208
Beatitudinis magnitudo. 220
Beatitudinem caelestem multi ex altera vita reuersi nuntiarunt. 184
Bellum vtilius esse pace, dixit Appius Claudius. 386
Belli in homine duo genera. 646
Beneficia non amplius conferuntur dignis 127. Ea conferre Spiritus est sancti. 128
Blasphemia in Christum. 813
Blasphemorum supplicia. 780
Brutus etiam Caesaris interfector. 762

C.

Caecitas hominem denotat in peccato conceptum. 486.
inducitur à peccato. 766
Cali non amplius mouebuntur post iudicium, 106. solidi. 887.
Aperti quomodo fuisse dicantur. ibid.
Coelorum tres motus cum anima comparati. 94. influxus vbique non idem. 336
Caiphas quare dignum iudicauerit morte Christum. 639. In consilio Prophetae. 643. irascitur, audiens Christum esse filium Dei. 780
Caiphae nefarium consilium. 637. Oratio. 640
Calliste meretricis dictum ad Socratem. 147
Caluaria mons describitur. 806
Caluini & Lutheri spes inanis. 856
Caluini contra S. Eucharistiae veritatem argumentum. 711
Capharnaum Synagogam denotat. 342
Cathedra Petri per Moysis cathedram significata. 232. Ecclesia clauditur duabus clauibus ibi. Romana quibus gaudeat priuilegijs 234. Petri Antichristū & haereses oppugnat. 242
Catonem trium poenitebat. 65
Centuriatores miracula cuiusque saeculi, vsque ad vndecimum, enumerarunt. 142
Centurionis Euangelici ad Christum oratio. 24. seruus quid mystice. 32
Centurioni anima nostra comparata. 26

Cerui quæ industria aquas transeant, 830
Chananæa, Magdalena, & Hemorrhoissa tres denotant virtutes Theologicas. 159
Chananæa Apostolos obsecrat. 160. Repulsa cur passa toties. 162
Chananæa ad Christum oratio. 158 101.
Charitas ingens Christi. 852. In nos naturalis. 853
de Charitate locus communis. 44
Christus Noacho à Cham illuso comparatus. 108. iratus quàdo fuisse dicitur. 125. nouam doctrinam promulgauit, non sine miraculorum dono 145 diuinus est Chamaleon & Proteus. 305. unica veste contentus in omni sua vita. 279. in patria sua cur non patrarit miracula. 339. 340
Christus personarum non fuit acceptor. 340. erat sub peccatorũ nostrorum põdere defatigatus, 405. ab omnibus derelictus. 407. cum Samaritana mansuetè egit, 410. Deus & homo, pari prudentia cum suo Patre 478. Comprehensor & viator ibid. Tanquam viator omnia sciebat. 418. in sanando cur usus etiam cæremonijs. 495. honore sepulchri carere noluit. 508. sæpius fleuit. 531
Christus duo quærit à Iudæis. 569
vanæ gloriæ semper inimicus. 380. cur ab omni æternitate mortis sit adiudicatus. 639. Cur à Caipha pronuntiatus morte dignus 639. animi passionibus non caruit 651 nostras tribus de caussis induit. 652. Tribus modis à nostris distinctas. 653. passionibus suis imperare potuit. 655. exultat cum de Passione loquendum. 676
Christus, summus Pontifex; nos ministri tantum. 688. in hortũ tres tantum secum discipulos assumpsit 741. discipulos dormientes inuenit. 747. aquam sudauit & sanguinem. 755. Apostolis valedicit. 759. ligatur à militibus. 763. instar latronis comprehenditur. 766
Christus de discipulis interrogat' non respondet. 773. Reddit rationem doctrinæ suæ 774. ad Caiphã ducitur. 776. ad falsa testimonia cur non respondent 778. filium Dei se professus est 780. Et ob hoc illi Caiphas iratus est ibid. à Petro denegatur. 783. summo manè ad Pilatum ducitur. 787. de quibus accusatus à Iudæis 788. de seditione, populi seductione, regni ambitione. 789
Christus interrogatur à Pilato. 790. Ei an sit rex Iudæorum. 791
Odit magis honores, quàm calũnias 792. rex verus. 793. innocẽs à Pilato pronuntiatur 794. ad Herodem mittitur. 795. Et hinc ad Pilatum rursus ibi. induitur

duitur purpura, gerens coronã spineam in capite, & arundinẽ tenens in manibus. 801. Morte condemnabitur. 804. In Golgotha peruenit 809. inter duos latrones medius suspenditur. 810. Orat pro suis inimicis 814

Christus tribus de caussis resurrexit. 824. 828. cur se discipulis, viatoribus, Emaũtinis, adiunxerit socium 845. verè peregrinus in hoc mundo. 845 Iter ingressus difficile ac longum. ibid. priorũ dolorum post resurrectionem oblitus est, 852 Soli comparatus, & bellico tormento. 856. in gloriam suam per multas tribulationes intrauit. 861

Christus post resurrectionem suã se rectum semper ostendit, ante eam semper incaruum. 882 pacem quoque spiritualem nostris animabus attulit. 868 Deus & homo. 871. In suo corpore stigmata seruat, vt Iudaeos aliquando confundat. 872. Et vt ad gratiarum actionem Christianos excitet. 873. ostijs clausis intrauit, velint nolint haretici. 884. Apostolos est consolatus. 889. 893

Christi pro tribunali sedentis figura. 111. passio cum Nilo fluuio comparata 179. transfiguratio quibus figuris declarata. 186. in anima à conceptionis momento beata. 202. transfiguratio cum iride collata 206. Et diuinitas cum luna. 207

Christi itinera & viæ. 406

Christi doctrina vbique terrarũ recepta. 473. Cõuertit animos. 456. Fidelis est. ibid. passio quatenus peccatori proficua. 499. Quomodo nobis applicari queat ibid. passionis recordatio maximè nos à peccando retrahit. 554. à peccatis immunitas figuris ostensa. 561. Innocentiam testantur omnes homines. 562. Innocentia figuris declarata. 563

Christi pastoris vocem audiuere pauci 601. verba, Clarifica nomen tuum, explicantur. 658. gloria omnis in ipsius passione fuit. 659. sacerdotium aeternum. 690. doloribus nullus dolor similis. 738

Christi passionis historia trimẽbris 740 oratio ad patrem in horto. 745. passionis figura. 752. doctrina miraculis illustrata. 774. regnum ad omnes orbis prouincias pertingit. 793

Christi crucem Simon Cyrenaus sustentat. 809. in cruce titulus quare trilinguis. 812. diuinitas vna cum ipso & in sepulchro, & apud inferos 831. charitas ingens. 852. Et naturalis in nos. 853. apparitiones quinque. 862

Christi Incarnatione diuina bonitas exuberauit. 193. in passione cruciatuum excessus. Et humilitatis, ibid. Et paupertatis ib.

in Christi seu Messiæ aduẽtu pax effulsit mundo. 688
circa Christi condemnationem pia meditatio. 638
Christo sumus obligati singulariter quod suum corpus nobis in cibum dederit. 717
Christo mors terrorem incussit. 743. consolator Angelus apparet, 751. Et quid loquutus ibid. oblatu ab hominibus consolatio. minister alaꝫ impegit. 775 tristis & amara vox qua. 782
in Christo vna passio nõ confundebat alteram. 657
Christũ quærant in Cruce Theologi 226. passionibus obnoxium fuisse, vt intelligatur. 653. Pilatus ad Iudeos producit. 801
ad Christum relata Ethnicorum historia. 765
in Christum quàm contumelioſi milites. 781. vide Iesus.
Cicero de petitione Consulatus. 859
Ciceronis ex Platone apophthegma. 79
Cleopatræ sumptus prodigiosi. 308. 446.
Cogitatio vna mala, ingẽtis mali causſa. 372
Cogitationes prauæ initio statim repellendæ. 374
Cõceptus insignes, à medicis. 109 de B. Iuda Apostolo. 353. De peccato mortali. 506. 507. á natura petitus. 570. 595 613. è Philosophia depromptus. 618 652. 654. Super B. Magdalena lacrymis. 624. Super nefario Caiphæ consilio. 637
Conceptus insignes de prodigalitate. 308. à natura sumpti 551 086. de Christi passione. 556. de Venerat. Sacramento. 719. de tribulatione. 879
Conciliorum authoritas, instar sepis Ecclesiæ. 292
Conciones sacræ etiam à Doctis & sapientibus audiendæ. 610
Concionatores. 243. Qui dicunt, & non faciunt. 145
Consuetudinis magna vis. 530
Conuiuia veterum splendida & exquisita. 271
Cophini duodecim quid. 452
Cor humanũ excellit inter creaturas. 368. Deum designat maximè ibid
Corpus manens corpus, esse potest sine loci occupatione. 713
Corpus ostenditur in pluribus esse locis posse. 712
Corporum nostrorum post resurrectionem dotes. 191
Correct fraterna suauitate verborum lenienda. 356. Quibus figuris designata ibid.
Correctionem fraternam malè quidam interpretati. 351
Creaturarum excellentissima, cor humanum. 368
Credimus multa, licet non scripta. 382
Crucis Christi titulus quare trinatura petitus. 570. 595 613. è linguis. 812
Curiositas hominum. 335
Cycnus morti proximus suauissimè

simè modulatur. 667
Cyrus rex libenter fructus colligebat ex arboribus, quas ipse plantasset. 281

D.

DÆmoniacus Euangelicus, hereticos denotat, 339
Damnationẽ suam reuelare Deus peccatori non potest. 227. sibi ipsi quis imputet, vbicunque terrarum nascatur. 346
Darium regem Persarum bello victum, catenis aureis Macedones constrinxerunt. 770
Dauid rex á Propheta Nathan propter peccatũ correptus. 358
Dauidi regi peccata oculos eripuerant. 485
Deipara virgo nullas, praeter Jesum proles habuit 580. Lea ne à vnum tantum catulum habenti comparata. ibid.
Deipara virginis dolor. 815
ad Deiparam Virginem 786. 103
Demetrij Phalerei dictũ. 523. 879
Democritus mundi vanitatem semper deridebat. 78
Deus hic vna manu percutit, in die nouissimo vtraque. 101
Habiturus in die iudicij manus dissolutas. 102. quarendus est huius vitæ tempore. 230. nẽ inuenitur nisi inter doctores in templo. 285. peccatori damnationem suam reuelare non potest. 227. verbis laudari vult. 376. Quarit exteriora & interiora. 377
Deus habere loca semper voluit, vbi adoraretur. 450. Quod ostenditur. 459. & seq. in optimo statu nos constitutos hinc euocat. 513. plurimum suos dilectos calamitatibus visitat. 524. Et quare 880. & seq. quanto peccatum prosequatur odio. 542
Dei odium, omnium peccatorum grauissimum. 48. domus Ecclesia verè. 225. solius est miracula patrare. 133. amor mirus erga homines. 166. Erga Ezechiam. 16. Erga Tobiam. 166
Dei iudiciorum fluxus & refluxus 334. essentia speculo similis, omnia repræsentanti. 479
in nos amor naturalis. 825
Deo salutem nostram operanti, cooperari nos oportet. 155. nihil damus, sed omnia diabolo. 411
à Deo missi omnes, ad stabiliendã nouam doctrinam, claruere miraculis. 144. Sicuti Christus. 172
cum Deo sol comparatus. 459
Deum esse testantur omnes creaturæ. 137. quærant in Eucharistia philosophi. 226. nunquã irasci dicebant stoici. 454
inter Deum & homines lis. 50
inter Deum & diabolum odium. 315
Diabolus tentat Christum primo. 90. Secundo, ibid. Tertio. 92
Diabolus & natura edunt mirabilia quidẽ sed nõ miracula. 133
Diabolus expulsus. 320. aquilæ cõparatus 203. Animas reddit mutas. 325. impedimento est animæ à peccato se eximere gestienti. 634.

Digitized by Google

Diaboli deformes effecti ex peccato. 507
Diabolo damus quodcumque petierit, Deo autem ne minimũ quid. 411
Diocletianus afflixit Ecclesiam. 73. Crudelissimus in Christianos. ibid.
Diogenis dictum in prodigũ. 303 aliud to coſe dictum. 434
Dives epulo tribus de causis condemnatus. 268
Diuitis epulonis Euangelici historia vera 266. Cum aranea collati. 267. sepulchrum. 276
Diuites larua comparati. 267
Docti quoque sacras audiant concienes. 60
Doctores Ecclesiæ denotati per scribas. 243
Doctrina Euangelica miraculis confirmata 472. Christi vbique terrarum recepta. 475 Quod obiectum, principia, & proprietates habeat. 474. Christi, conuertit animos 476. Et fidelis est. ibid. Platonis & Aristotelis plurimis erroribus obnoxia. 475
Dolores & cruciatus vehementes, quos natura humana pertulit. 394
Doloribus Christi nullus dolor similis. 236
Duella huius mundi. 88

E.

ECce particula cum scriptura vtitur, fere magnum quid designare vult. 404
Ecclesia sola totum pernauigauit orbem 71. domus optimè constituta 220. Duodecim fulcitur Apostolis, vt Atlante cœlum. 221. Est turris Dauid ibi. verè Dei habitaculum 225. cœpit ab Angelorum creatione 287 287. Catholica parabolica vinea sensu intellecta ibid. visibilis est contra opinionem hereticorũ 360. pro S. Eucharistia veritate quid proferat. 705
Ecclesiæ figura insignis 62. nauẽ impetentes venti, persecutionẽ denotant. 72. persecutores castigati 75. dimensio. 111 filij Angeli ibid. Membra, in purgatorio anima ibid. Armamenta & munimenta qua. 223. Adam fundamenta posuit, Christus perfecit. ibid. sepes Angeli 291. Conciliorum authoritas. 294. capitum gemina potestas. 361 in Ecclesia primitiua cur miracula tam multa 342. Et in eam cur Spiritus S. visibiliter descenderit ibi. Quæ vicibus quatuor. 343
Effusio veterum prodigiosa. 309
Elementorum inter se diffusio mundi conseruat machinã. 387
Elias in transfiguratione Christi cur apparuit. 192
ementes & vendentes quid intellectum. 446
Episcopi super greges suos excubẽs 743. vide, Prælules.
Ethnicorum historiæ ad Christũ relatæ. 764

Euagrij vita austeritas. 18
Euangelica doctrina miraculis confirmata. 472
Euangelicæ legis obiectum, principia, & proprietates. 474
S. Eucharistia fluuio paradisi cõparata. 430. Quibus figuris expressa. 457. connubio comparata. 446. simul est & sacrificium & sacramentum. 685
S. Eucharistiæ effecta 450. figura, Manna 625. Sacramentũ qui oppugnarunt, hæreticorum interitus. 701. veritas per annos octingentos circa omnem controuersiam credita fuit. 702 oppugnata à Joan. VVicles. 703
S. Eucharistiæ veritatem Lutherus nunquam ausus est impetere. 704. veritatẽ oppugnantes hæretici quid producãt. 710 Caluini argumentum, vt putant inuictum. 711. Hæreticorum rationes. 212
S. Eucharistiæ Sacramentũ Nilo confertur. 721. veritas ostensa. 884
in S. Eucharistiæ institutione magis exaltatur natura humana, quam in Christi Incarnatione. 722
pro S. Eucharistiæ veritate quid Ecclesia proferat. 705. SS. Sacramenti figuras 706. promissum Christi ibid. Literas possessionis. 706. Totius orbis in credendo consensum. 707. plurima decreta & præiudicia in sua caussa fauorẽ indicata. 707
Testimoniũ, cui Patres omnes antiqui subscripserunt. ibid.
in Eucharistia transfiguratio admirabilis. 188. Deum quærant Philosophi. 226
in Euripum cur se precipitauerit Aristoteles. 436
Excæcatio, prima anima inflicta à dæmone plaga. 322
Excommunicatio maior & minor quid inter se differant. 362
Excommunicatio quid mali pariat. 363. à Sacramentorũ participatione excludit. 364. priuat orationibus in Ecclesia factis. ib. in diaboli potestatẽ tradit & Sepeliri vetat. 363

F

FEbris quã vehemẽs humana natura diluuij tẽpore. 393
Tertiana significat inconstantes. 399. Quartana luxuriã Veneru ibid. Continua auaritiam. 400. Lenta acediam. ib.
Febres quotuplices, secundum medicos. 398
Fides ad miracula requiritur. 337
Fide multa comprehendimus, etsi non scripta. 382
Figura insignis Ecclesiæ 62. Hirci emissarij. 84. Passionis Christi. 752. Proditionis Iudæ. 260
Figuræ insignes 113. Christi pro tribunali sedentis 111. Quibus anima ad indicij timorẽ excitetur. 112. Transfigurationis Christi. 186. Præsulũ Ecclesiasticorum 241. Præuenientis gratia

tia. 227 SS. Eucharistia. 437. i
Demonstrantes Christi à pec-
cato immunitatem 56. Et in-
nocentiam. 563
Pœnitentia non differenda. 612.
Sacrificij Missa. 691
Filiorum virtus & honestas, est
patrum gloria. 302
Fluuius acuens ingeniũ. 172. Gu-
stum & saporem auferens. ibi.
dantes excutiens. ibid.
in Fluuium quendam proiecta
statim lapidescunt. 264
Fœminis apud Romanos lege in-
terdictum erat, ne castra seque-
rentur, 391
Fons extinctas faces accendens &
accensas extinguens. 170
Fontium duorum alter memoriã
fouet, alter ladit. 171
S. Franciscus habuit sacerdotes in
summo honore. 241
Fraterna correctio ab aliquibus
in malam partem sumpta. 351
Præcepta, nõ consulta. 355. Su-
auitata verborum leniẽda. 356.
Quibus figuris designata ibid.
Fratres Domini, intelliguntur e
ius cognati. 552
Fratrum rara concordia. 35
de Fratribus duobus odio mutuo
flagrantibus. 67

G.

GAlli cantus expositio mysti-
ca. 784
Gloria vana semper Christus ini-
micus. 580
de Gloria sæpe tandem cadimus
in infamiam. 742
in Golgatha (seu Caluaria loci
peruenit Christus 809
Graci sacerdotes ante sacros ordi-
nes matrimonium cõtrahunt.
390
Gratia in anima præstat, quod a-
nima in corpore. 219
Gratia præueniẽs quid. 462. Qui-
bus figuris designata. 227
Gratiam Deus vnicuique ad sa-
lutem sufficientem confert, etsi
non efficacem, 227
ad Gratiam Dei, quam nobis of-
fert ipse, recipiendam anima
nostra præparanda. 134
Gratiarum duo genera inæquali-
ter hominibus cõmunicata. 326
S. Gregorius B. Magdalena dolo-
rem perpendens, magis ad flen-
dum, quam ad dicendum pere
mouebatur. 781
Gula febris est quotidiana. 398
Gulosorum pœna. 341

H.

HAmorrhoissa comparatur
natura humana. 178. vide
Chananea.
Hæreseos procella. 73. exigua mũ-
di angulo comprehensa. 72
Hæreses ex Euangelistæ verbis.
Dixerũt autem ad eum fra-
tres eius, vota quanam. 581
Hæresiarchæ in peccatis mortui
217. Apostatæ plerumque mo-
nachi & sacerdotes fuerunt.
466.
Hæresiarcharum in Ecclesia ve-
luti Iudarum, infelix exitus,
786.

Hæretici

Hæretici audientes de ſacrificio Miſſæ loquentẽ, inſaniunt. 690
S. Euchariſtiæ veritatem oppugnãtes quid producant. 710 722. negant oſtiis clauſis int oiuiſſe Chriſtum, & Euangeliſtas mendacij coarguunt. 884 veteres quinam hoc luco, (de ingreſſu oſtijs clauſis,) abuſi. 886
Hæreticorum pœnæ. 341. blaſphemias, ſi vera eſſent, magna ſequerẽtur abſurditates. 693. qui Sacramentum Euchariſtiæ oppugnarunt, interitus. 701
Hæreticos ſui temporis Tertullianus, quod miracula non poſſent edere, deriſit. 146
Hebræi cantare non potuerunt in Babylone. 842
Heliotropium herba ſemper ſe vertit ad ſolem. 550
Heraclitus Philoſo. mundi miſerias perpetuo deplorabat. 78. 839
Herba ſolaris ſiue heliotropium, ſemper ſe vertit ad ſolem. 550
Herodes remittit Ieſum ad Pilatum. 795
ad Herodẽ mittitur Chriſtus. 795
Heſiodi in Theogonia dictum 861
B. Hieronymus amator deſerti. 84 iudicij tubam ſibi videbatur audire ſemper. 102
S. Hilarion anachoreta timuit in extremo vita conſtitutus. 744
Hirci emiſſarij figura. 84
Hiſteria inſignes. 209
Homo plantatus à Deo, vt fructũ adferret. 281
Hominis anima ſola cæleſti beatitudine ſatiatur; 201
Hominis anima quoq; vinea 285
Hominem infeſtat, quidquid eſt in mundo. 840
Homines cuncti media anni parte ſolem vident. 538
Hominum ſurditas 329. curioſitas. 335
Honores magis odit Chriſtus quã calumnias. 751
Hortus in quem Chriſtus oraturus ſeceſſerat. 740
Humana natura encomium. 8
Humorum quatuor corporis conſeruatrix anima. 46

I

IAcobi patriarchæ planctus pro filio Ioſeph. 736
Ieiunij effectus admirabiles. 16
Ieiunia ſunt epulæ pœnitentiæ. 14
Ieruſalem comparata Libano. 284
Ieſum in vita nunquam riſiſſe legitur. 651
contra Ieſum inita plurima conſilia 638. falſi teſtes vide Chriſtus.
Improborũ conſortia vitanda 631
In incarnatione Chriſti diuina bonitas exuberauit. 193. nontã exaltatur natura humana quam in S. Euchariſtiæ inſtitutione. 721
India petra quædam ſemper ardens. 25
Inferos eſſe oſtenditur. 138
Inſtuxus cæleſtes admirationi sũt Philoſophis 150. Orationis lẽgè præſtantiores cæleſtibus ibid.

Digitized by Google

vbique non iidem. 339
Ingratitudo mundi. 768. Inimicos amore prosequentiũ merces. 66. Iniuriarum oblivio, signum prædestinationis. 66. Iniurias vltorum punitiones. 65. Et condonantium merces. 66. in
Inopia summa gentiles aliquot mortui. 195. Interpretatiuè comprehendi quid 483
Iob deplorabat humanas calamitates. 78
Iobum nullus amicorum septem diebus alloquutus est quod adeo casu ipsius esset perculsi. 734
Ioannes VViclef. S. Eucharistiæ veritatem oppugnauit. 703
Ionæ signum, pœnitentia. 137
Iosaphati vallis ad radices montis Oliuet sita, locus erit iudicii. 104
Iosephum filium quanto planctu Iacobus patriarcha sit prosequutus. 736
ob iota vnum Arriani orbem terrarum incenderunt. 373
Iphicrates excitabat milites suos ad fortitudinem spe prædæ. 183
Iridis conside ratio. 206
Isocratis apophtegma. 66. de Athenis dictum. 585
Iudæi Messiam quærentes, inuenire nesciunt 292. de quibus Christum accusent. 788. Iudas mundum repræsentat. 763. alioq; 3. 764
Iudæ proditionis figura. 760. desperatio. 785
Iudæ Apostolis conceptum insigne. 358
Iudarum, h.e. hæresiarcharum, infelix in Ecclesia exitus. 786
Iudex virtute sit & doctrina præditus. 432
Iudicium generale futurum ostenditur. 103 in die continget. 104 Ac in valle Iosaphat. ibid. post iudicium cæli non mouebuntur amplius. 106. mare omnem terram cooperiet. ibid. iudicii diem nouit solus Deus. 104. dies magnus, quibus appelletur nominibus. 105
In iudicii die quid euenturum 105
ad iudicii timorem quibus excitetur anima figuris. 112
Iudicio qui sint interfuturi. 114. Angeli quoque ibid. in iudicio extremo confessio generalis. 197. publice apparebit, quidquid hic est absconditum. ibid. (Iudiciorum Dei fluxus, & refluxus. 336
Iulius Cæsar quàm sumptuosum populo Romano dederit epulum 447.

L.

Lacedæmoniorũ consuetudo in orandis Diis. 523 (Latrones crucifixi cũ Christo quid signifi. 812
Leges aranearum telis comparat Anacharsis philosophus. 315
Lignum in lapides ab aquis commutatum. 175

Lis inter Deum & homines. 50
Livius Druſus oculis omniũ domum ſuam patere voluit. 350
Lutherus & Caluinus hoſtes trãſſubſtantiationis 444. *Suſanne delatoribus ſimiles.* 445
Lutherus S. Euchariſtiæ veritatem nunquam fuit auſus impetere. 704
Lutheri & Caluini ſpes inanis. 856
Lutheri rabies 74. *arrogans reſpõſio* 147. *aduerſus Miſſam blaſphemia.* 693
Lutum quo cæcus fuit curatus, quid. 495
Lux gratiæ comparatur. 545. *Detegit mundi vanitatem.* 546

M.

Magdalenæ dolorem S. Gregorius perpendens, magis ad flẽdum permouebatur, quã ad dicendum. 735
Magdalenæ conuerſio. 619. *Pœnitentis ad Dominum oratio.* 620. *Lacryma.* 624
Magdalenam tria in peccatũ traxerunt 619 *vide Chananæa.*
Magnates Deo bellum intentant, quẽ ſequuntur humiles & parui. 776. *veritatis hoſtes.* 784
Magnetis vis. 829
Mahometus aiebat, ſe ſtabiliſſe doctrinam ſuam armis. 147
Malorum radices tres 93. *plerunque cauſſa nobis eſt peccatum.* 494
Manna figura Euchariſtiæ. 697. *& ſeq.*
Manus Dei non eſt circumſcripta ac limitata. 337
Maria Salome, filiorum Zebedæi mater. 251
Mariæ deſcriptio, id eſt, paſſionis Chriſti, 442
Martyres non recordantur cruciatuum, quos hic ſuſtinuerunt. 854.
Matrimonij dignitas. 421
In Medio, quid ſignificet. 864
Mel non comedendum plenis manibus. 298
In Meſſiæ ſeu Chriſti aduẽtu, pax affulſit mundo. 866
Ante Meſſiæ aduentum totus orbis plenus erat belli tumultibus. 867
Metelli dictum. 385
Milites in Chriſtum quam contumelioſi. 800. 781
Miraculum quid. 143
Miracula ſunt in ſola Chriſti Eccleſia. 134. 338. 345
Miracula cuiuſque ſæculi, vſque ad undecimum, à Centuriatoribus enumerata 124. *Fũs potiſſimum, ad manifeſtandam per eam gloriam Dei ibid. Adhuc in Eccleſia fiunt quotidie ibid. &* 345. *in Eccleſia primitiua cur tam multa.* 342. *per S. Petrum edita.* 344
Miracula patrare ſolius eſt Dei. 133. *petunt à Deo duo homiñ genera* 134. *cur non patrarit Chriſtus in ſua patria.* 339. 340
ad Miracula fides requiritur. 338

Misericordia cœlum & terram replens, vsque ad inferos pertingit. 166
Misericordiæ diuinæ plus debemus, quàm omnipotentiæ. 166
Missa sacrificium est incruentum 687
Missæ vocabulum quid sibi velit. 684. Non est Hebræum. ibid. Sed Latinum 585. ceremoniæ fuerunt quidem aliquando mutatæ, sed non substantia. 686. sacrificium per figuras probatum. 691
Missam celebrarunt Apostoli. 694
in Missam blasphemiæ Lutheri. 693
ad Missam audiendam quæ dispositio requisita. 695
de Missa loquentem audientes hæretici, insaniunt. 689
in Missa pro quibus orandum. 696
Monachi excuculati, facti Antichristi. 790
Mors incussit etiam terrorem Christo. 743. 745
Mortis audita sententia, quidam rerum illicò factus est canus. 757
per Mortuum peccator, in peccato mortali viuens designatus. 505
Mortui tres ad vitam reuocati, peccatorum tria notant genera. 528
Mulieris Venetæ stupenda mollities. 259
pro Mulieribus coniugatis mortalitas. 357
Mundani de mundo loquuntur. 848
Mundus instar deserti. 80. Montibus Gelboe comparatus. ibid. Et Caluariæ monti. 81. Ac deserto Ierichuntino. 82
Mundus tribulationum locus. 279. egregia domus. 398. quamquam diu arridet, ægrè deseritur. 525. ante Messiæ aduentum belli tumultibus erit plenus. 867. Comparatus mari. 64. 441. diuersorio. 585
Mundi ingratitudo. 66. duella. 88. incolæ omnes anni media parte solem vident. 536. vanitas ostensa. 592. 662. inconstantia. 666
Mundum Iudas repræsentat. 763

N.

NAtura homini nouerca. 178. humana comparatur hemorrhoissæ. 178. scrutatur sanitatis restituendæ omnes modos. 395. Varios de morbo suo consuluit. 396
Natura & diabolus edunt mirabilia quidem, sed non miraculà. 133
Naturæ humanæ encomia. 8
Negotiatores quos eiecerit è templo Dominus 126

cum Nilo fluuio comparata Christi passio. 179. Et S. Eucharistiæ Sacramentum. 721

O.

Occasiones etiam peccati fugiendæ. 156
Odium Dei, omnium peccatorum grauissimum. 18
Oratio collata cum pisciculo Remora. 150
Orationis influxus præstantiores cælestibus. 150. Effectus mirabiles. 151. perseuerantia necessaria. est. 162
Osanna canentes quid. 675
Ostijs clausis intrauisse Christum, negant hæretici. 884. Sancti patres affirmant omnes. 885

P.

Panes quinque duoque pisciculi quid. 451
Pantheram omnia sequuntur animalia. 946
Parabola. 255
Paralyticus Euangelicus humanum genus denotat. 177
Parentes vt plurimum filijs suis exitij causa. 589
Passionis Dominicæ historia trimembris. 740
Patiendo promeremur plus, quàm agendo. 389
Patrum gloria est, virtus & honestas filiorum. 302
Pauo demittit plumas visa pedum deformitate. 10
Pauperum solamen. 874
in Paupertate summa gentiles aliquot mortui. 195
Pax quoque spiritualis à Christo nostris animabus est allata. 868
Peccator ad iustitiam sine multis miraculis peruenire nequit. 135 pœnitens de numero electorum fieri potest. 128
Peccatoris conuersio tam miraculosa, quàm resuscitatio Lazari. 135. Cum muris Ierichuntinis comparata. 136
Peccatores in peccatis mortui. 227 ad verbi diuini auditionem conuersi. 610. verè fatui. 976. insaniunt, existimantes à Deo se non videri cum peccant. 883
Peccatrix in sacris litteris nihil nisi meretricem significat. 616
Peccatum quibus malis animam afficiat. 178. sauit in animam. 311. regionem significat longinquam. ib. plerumque causa nobis est malorum. 494. diabolos deformes reddidit. 547
Peccatum mortale quid. 507 vsu inueteratum difficulter admodum remittitur. 529. salamandra est. 548. quàm odiosum Deo. 549. relinquendum festinanter. 614
Peccatum relinquere non sufficit, sed & occasiones peccati fugiendæ. 156. paruulorum sufficit esse ve-

P voluntarium aliena voluntate. 489
Per Peccatum Deus, Sancti, & Angeli deliquium patiuntur. 492 nos eorum visione priuamur. ibid.
Peccati grauitas. 548. Deque illa meditatio. 747
Peccato nullum grauius onus in mundo. 516. se eximere gestienti animæ diabolus est impedimento. 634. cæcitas inducitur. 766
de Peccato mortali conceptus egregius. 505. 507. omnia ab Adamo in nos deriuata. 487
Peccatorum nostrorum pondere defatigatus erat Christus. 405
Pellicanus vt sanguine proprio suos pullos enutriat. 716
Petra in india semper ardens. 25
Petri cathedra, per Moysis cathedram significata. 232. Antichristum & hæreses oppugnat. 242
S. Petri per diuinam virtutem miracula. 344. socrus humanam naturam designat. 393. domus quid. 397
Phariseorum quanta fuerit malitia. 570
Philosophi Deum quærant in Eucharistia. 226
Philosopherum duorum perpetuo mundum alter deridebat, alter deplorabat. 78
Phocionis dictum prudens. 305. 545
Pilatus interrogat Christum. 793. Et a sit rex Iudæorum. 791. innocentem pronuntiat Christum. 794. ad Iudæos Christum producit. 801
Pilato deditur Christus. 787
Piscículi duo cum quinque panibus quid. 451
Piscinæ Probaticæ descriptio. 168. Figura est pœnitentiæ. ibid.
Platonis dictum in prodigum. 304 apophthegma. 350
Plinij dictum de natura 78
Pœnitentiæ epulæ, ieiunia sunt. 14 ac deserti delineatio. 80
Pœnitentiam differendam non esse, figuris ostenditur. 618
Pontifices Romani triginta, martyres inclyti. 73
Porticibus quinque, totidem facultates animæ signantur. 176
Prædestinatio ad gloriam vel damnationem terribilis est. 215
Prælatorum Ecclesiæ gemina potestas. 361
Præsules per Pharisæos designati. 140
Præsulum Ecclesiasticorum dignitas. 240. figura. 241. corruptela. 244
Prodigalitas veterum portenta. 309

Digitized by Google

Prodigalitate nihil deterius. 299
Prodigi Euangelici luxus & gula. 305
in Prodigum Diogenis dictum. 303. Et Platonis. 304
Propheta nullus in patria sua receptus. 339
Proteus & chamaleon diuinus, Christus. 205
de Prouidētia diuina dubitātes 138
Pyrrhi apophthegma. 595
Pythij cuiusdam plebei hominis erga Xerxem ipsiusque exercitum magnificentia. 448

Q.

QVadragesimæ ieiunium cur institutum. 17
Quæstio omnium quæ vnquam extiterunt, maxima. 799
Quaternarij vis. 511

R.

RAmos de arboribus cedentes, quid. 675
Religiosi cuiusdam lectio perpetua tantum in libro trium foliorum. 98
Remora pisciculus cum oratione collatus. 151
Resurrectio Christi tribus de causis facta. 824
Resurrectionis mysterium nunquam à veteribus philosophis agnitum. 823
Resurrectionis status omnium, quæ sumus hic passi oblivionem inducit. 854
post Resurrectionem dotes corporum nostrorum quæ. 191
Richardi à S. Victore egregia sententia. 134
Romanæ cathedræ priuilegia. 234
Romanorum triumphi. 692

S.

SAcerdotalium ornamentorum expositio. 696
Sacerdotes Græcorum ante sacros Ordines matrimonium contrahunt. 390
Sacerdotum dignitas quanta. 466
de Sacramento venera, concepta insignes. 719
Sacrificia cum ipso mundo inceperunt. 682. vsitata in vtraque lege. ibid.
Sacrificiorum duo genera. 688
Sacrorum profanatores vt puniti.
Saladini regis iam morituri factum. 12
Salamandræ peccatum similatur. 548
Salomon quæ tria comprehendere nequiuerit. 821
Salutem nostram Deo operanti, cooperari nos oportet. 155
Sancti preces nostras vt audire queant remotè 477
Sanguinis & aquæ sudor in Christo. 755
de Scientijs infusi tractatus insignis. 479

Scriba

Scribæ denotant Ecclesiæ doctores. 243
Scripta multa non sunt, quæ tamen credimus. 382
Sichem Samariæ metropolis. 405
Siloe natatoria quid. 498
Similitudo Peccatoris obdurati. 221
Simon Cyrenæus Christi crucem sustentat. 809
de Simoniaco Episcopo horrenda historia. 9
Socratis morientis constantia. 808
Socrati quid dixeris Callista meretrix. 147
Sol cum Deo comparatus. 458. dictum, quasi solus. 557. Mutatur nunquam. 538. ab omnibus mundi incolis anni media parte cernitur. 336. repræsentat S. Trinitatis mysterium. 542
Solis proprietates quatuor. 198
Soles duos vt mundus habere non potest, ita nec regnum duos reges. 537
Spiritus S. est beneficia conferre. 128
Stoici Deum nunquam irasci docebant. 454
Succinum trahit omnes ad se fucas. 256
Superiores delinquentes corripiendi. 355
Superioribus parere voluit nos Deus. 232
Susanna delatoribus similes Lutherus, & Caluinus. 445
Symbolum cuiusdam nobilis. 373
Synagoga per Capharnaum designata. 342

T.

TAbernacula non tria, sed vnicum, quo significetur Ecclesia, faciendum. 196
Tamberlanis in vrbium obsidione crudelitas. 97
Templi vocabulum æquiuocum. 120. Et in eo testium falsorum error. ibid.
Templa quid significent. 457
ab Apostolis constructa. 462
Templorum vsus à duobus annorum. 461 in decem concilijs mentio. 463
Tenebræ super vniuersam terram. 816
Terra in medio trium elementorum sita quid notet. 79
Tertullianus hæreticos sui temporis derisit, quod miracula non possent edere. 146
Testes falsi aduersus Iesum. 780
Romæ de saxo Trapeio præcipitati. ibid.
Testium falsorum in æquiuoco templi vocabulo error. 120
Tabor mors collatus cum Caluariæ monte. 208
Tabor montis laus. 190
in Tabor monte transfigurationis tempo-

tempore qui sermones habiti. 193
Themistoclis apophthegma. 470
Theodosius Imperator ab Epo mensis excommunicatus. 363
Theologi Christum quærant in Cruce. 226
Theopompi regis dictum. 231
Timanthis pictoris Apophthegma. 333. in Agamemnone pingendo industria. 734
Timonis misantropi apophtegma. 118. De ambitione dictum. 247
Tiresiæ captiui regis Apophthegma. 40
erga Tobiam mirus Dei amor. 166
Traditiones Apostolicæ & Ecclesiasticæ 381. Apostolicæ duplices. Ibid. vt probentur esse. 380
Transfiguratio Christi quibus figuris declarata. 186. admirabilis in Eucharistia. 188. cum iride collata. 206
Transfigurationis nouum genus in Christi passione. 188. Aliud post eius resurrectionem. ibid.
Triangulum Isosceles S. Trinitatis repræsentat mysterium. 543
de Tribulatione conceptus insignes. 879
Tribulationes Deus immittit suis dilectis. 389. Et quare. 1002. & seq.
per Tribulationes multas sancti omnes ingressi cælum. 981. Et Christum in gloriam suam ibi.
Tribulationum vtilitas. 289
Tribunalia sacra, vinea sunt Christi. 185
Tartarum fabula. 764

V.

per Vendentes & ementes quid intellectum. 464
per Venti nauem Ecclesiæ impetentes persecutionem denotant. 72
Verbi diuini in scripturis varia nomina. 597. Auditione peccatores conuersi. 610
Veritas odiosa magnatibus. 794
Veste contentus vnica in omni vita sua Christus. 270
Viatores Emauntini quinam. 844
Vinea improba, ipsa hæresis est. 286. Mystica explicatio. Ibid. Sepimentum explicatur. 291. turris quid. 293. Et diuersimode explicata. ibid
Vineæ, quæ est Ecclesiæ irrigatio. 289. torcular. 293. Serui Prophetæ ibid. A cultoribus exacti fructus. 295
Vipera nascens matrem interimit. 41
Virtutis pulchritudo. 201
Virtutis Theologicæ tres, per Chananæam, Magdalenam & Hæmorrhoissam significatæ. 154

419
FINE

INDEX.

Vita nostra cursui solis comparata. 840
Vitæ breuitas. 958. Miseria. 841
Vltio iniuriarum punita. 65
à Vulture petitum exemplum. 566

X.

XErxis regis præclarum factum. 11.743

Z.

ZEbedæi filiorum mater, Maria Salome. 251. Matris oratio. 254

FINIS.

Digitized by Google

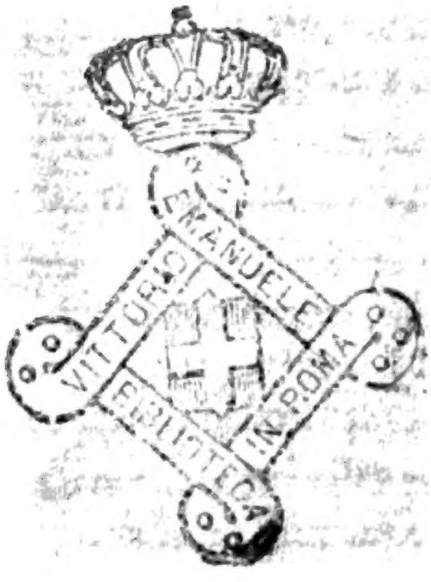

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google